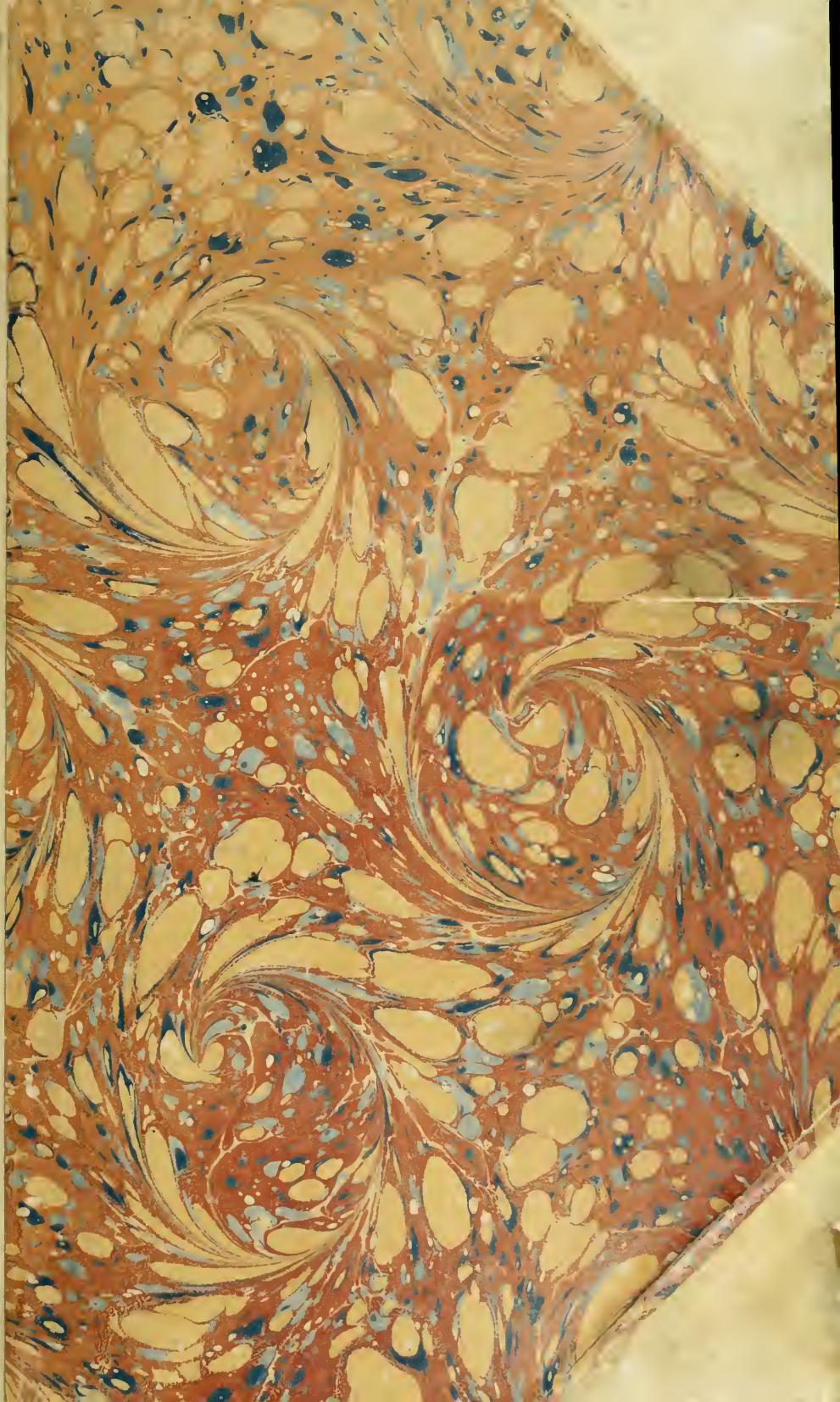
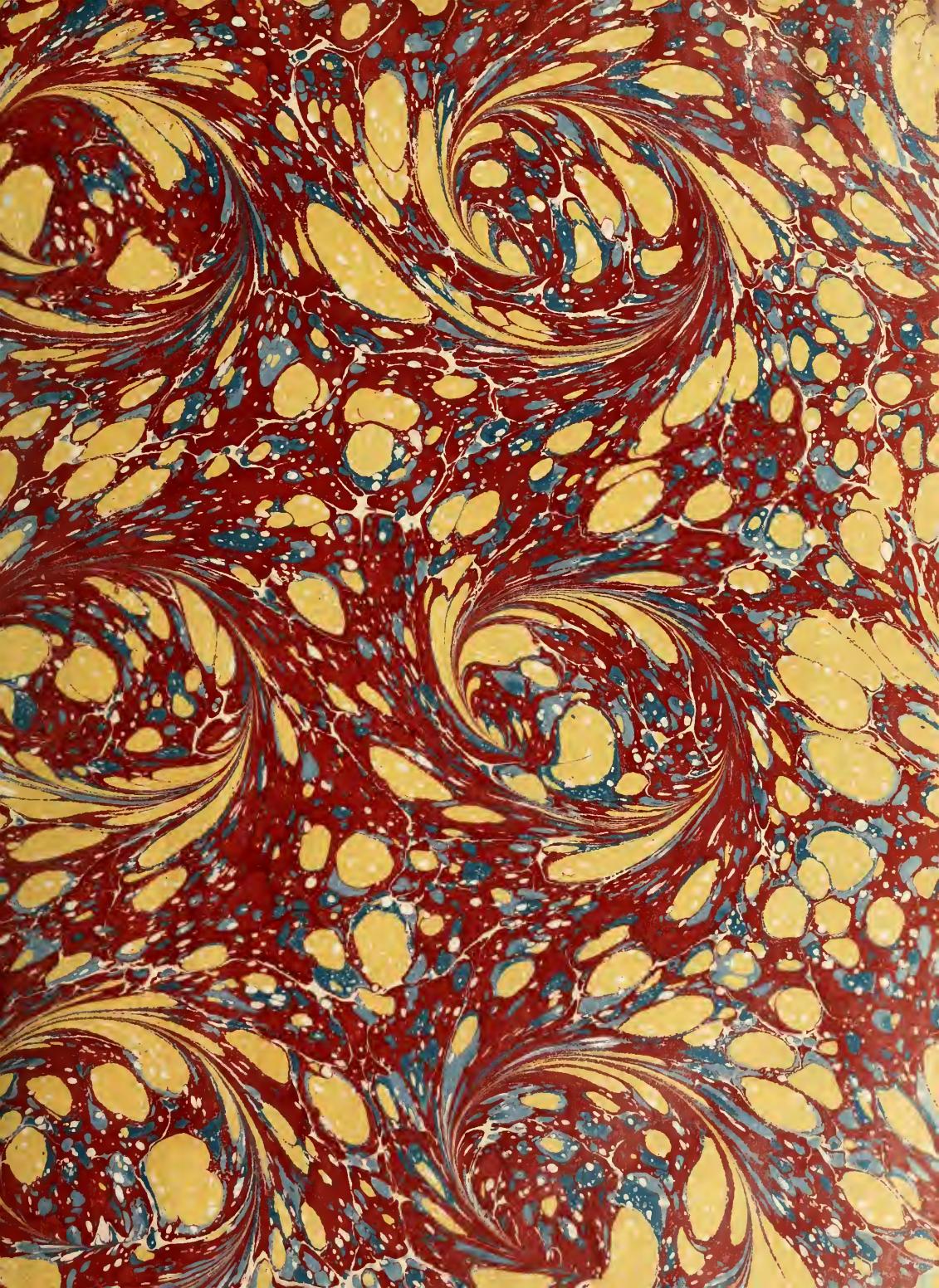

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARIES

3 1761 01362902 7

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
University of Toronto

<http://www.archive.org/details/bullarumdiplomat00cath>

BULLARIUM ROMANUM

APPENDIX.

*Heccar
B.*

BULLARUM DIPLOMATUM ET PRIVILEGIORUM SANCTORUM ROMANORUM PONTIFICUM TAURINENSIS EDITIO

LUCUPLETIOR FACTA

COLLECTIONE NOVISSIMA PLURIM BREVIVM, EPISTOLARVM, DECRETORVM ACTORVMQUE S. SEDIS

A S. LEONE MAGNO USQUE AD PRAESENS

CURA ET STUDIO

COLLEGII ADELCI ROMAE VIRORVM S. THEOLOGIAE ET SS. CANONUM PERITORVM

QUAM

SS. D. N. PIUS PAPA IX

APOSTOLICA BENEDICTIONE EREXIT

AUSPICANTE OLIM

FEL. MEMORIAE FRANCISCO GAUDE S. R. E. CARDINALI

APPENDIX
NUNC PRIMUM EDITA

*33045-
21/3/94*

VOLUMEN I

a S. LEONE I (ann. CCCXL) ad PELAGIUM II (ann. DXC)

AUGUSTAE TAUINORVM
SEBASTIANO FRANCO ET FILIS EDITORIBVS
M DCCC LXVII

LECTORI BENEVOLO
EDITORES TAURINENSES

S. D.

Optatissimam omnibus et iamdiu repetitis vocibus hinc promisam, illinc vehementer efflagitatam Magni Bullarii APPENDICEM, praecipuum sane et novum prorsus ac singulare, illudque quam maximi aestimandum huius nostrae Editionis prae ceteris emolumentum et decus, Operisque Cocqueliniani necessarium complementum, en tandem, amice Lector, suscipimus evulgandam; quo maturius, uti olim prositebamur, eo uberiorius; nunc autem addimus et tibi eo iucundius, quo desideratius. In ea enim quam plurima et supremae auctoritatis, utilitatis, praestantiaeque Monumenta Pontificia, quae ab omnibus hactenus excusis Bullariis exulabant, vel nunquam, vel sparsim edita, inque innumeris et magnis voluminibus, studiosorum multitudini plerumque imperviis, distracta et dissipata, NUNC PRIMUM conquisita undique diligentissime, et in unum veluti corpus collecta, eruditisque notis illustrata, deinceps continua, si Deus faveat, editione tibi prope in singulos dies, ut ita dicam, prolata tuo labore nullo, impensa modica, ac summâ cum animi voluptate subinde accipies: lectissimam et ditissimam, supra quam sperare fas erat, sacrae eruditionis segetem; amplissimi CC. VV. consessus opus pergrande, qui SS. D. N. Pii Papae IX Benedictione Apostolica adspirante, et fel. mem. Principe E.^{mo} Card. Francisco Gaude olim auspicante, tabulariis ac bibliothecis

lustrandis, diplomatibus nondum editis colligendis, editisque cum suis originalibus conferendis, omnibusque discutiendis, dijudicandis, illustrandis curas assiduas, accerrima ingenia, maximam in re diplomatica peritiam, omnigena quae in Urbe huic studiorum generi praesto sunt adiumenta per octo fere annos sedulo et indesinenter impenderunt, et uberrimum utique fructum tot laborum, studiorumque retulerunt.

Re enim verà, ut de hoc primo tantum volumine verba faciamus, quod iam prae manibus gestans iucundaris, dum primus tomus Magni Bullarii per sexcentum annos et supra leviter discurrens a Leone Magno (an. ccccxl) ad Nicolaum II (an. MLXI) usque descendebat et veluti fluebat, istud, maioris utique molis quam ille, prae monumentorum copiā vix ad Pelagium II (an. dxc) per unum saeculum et dimidium perducimus, scilicet ad limen Pontificatus Gregorii I cognomento Magni, cuius vere Magni, quin immo Maximi Pontificis Acta, quae iam ut edantur praesto sunt, alterum Appendicis volumen totum sibi vindicabunt. Itaque de eo temporis spatio, de quo Recensio Coqueliniana vix quinquaginta quinque epistolas RR. PP. tibi exhibebat, heic denuo additas reperies fere tercentum, et insuper epistolarum vel decretorum fragmenta circiter centum quinquaginta.

Quod autem pluris valet, isthaec omnia quae damus Monumenta indubiae prorsus genuinitatis sunt (paucis exceptis quae dubia quidem aut suspecta, sed digna nihilominus visa sunt, quae a viris doctis cognoscerentur), ad auream Ecclesiae Catholicae antiquitatem pertinentia, et rerum gravitate ac scribentium auctoritate praestantissima. Et profecto quis heic perlegens plusquam centum viginti Leonis M. gravissimas epistolas, quae in prius edito Magno Bullario desiderabantur, Hormisdae septuaginta novem, Simplicii viginti, Felicis III quatuordecim, Gelasii duodecim, Vigilii pariter quatuordecim et celebre Constitutum, Pelagii I sexdecim, Pelagii II undecim, ut de minoribus taceam, et paucas quidem sed potentissimas Agapeti literas ad Iustinianum Imperatorem et ad Orientales Episcopos datas, quibus Apostolici Principatus auctoritas et maiestas tota se prodit, non mirabitur atque lactabitur?

Minime quidem nos decet profanos homines tam ampli Operis institutum et merita praeclarissima, item media et adiumenta quibus confectum fuit verbis emarrare, quod satis abunde sciteque praestant in adiectâ proxime Praefatione CC. VV. sacrae theologiae et Ss. Canonum periti qui Editionis curandae munus suscep- runt; tamen non possumus quin hoc saltem unum attingamus, quod statim oculis insipientium se praebet, qua nempe diligentia et at- tentione perspicacissimâ omnes variae lectiones adnotatae fuerint quae tum in codd. mss. tum in editis voluminibus occurrunt, adeo ut in hac unâ Recensione ceterae, vel manu scriptae, vel typis im- pressae uno veluti intuitu conspiciantur.

Mirum porro est, ut quisque prudens satis per se intelliget, quot nobis perlati labores, quot factae impensae ad tantum opus, herculeis, ut aiunt, humeris formidandum; itineribus namque confi- ciendis, libris undique colligendis et emendis, peritorum hominum adhibendis ingenii, archivis ubique locorum examinandis et codi- cibus exscribendis vigiliae, curae, sollicitudines multae, et ingens pecuniarum pondus opus erant. At si *cunctes ivimus* saepe defatigati et taedio oppressi *mittentes semina*, nunc *venimus cum exulta- tione portantes* de benedictione Domini uberes *manipulos nostros* (Ps. cxxv, 6). Etenim D. O. M. bonorum omnium largitori impen- sissimas grates referentes, summopere laetamur recogitantes quantum ornamenti et praesidii Catholicae Ecclesiae et Sedi Apostolicae, quas erga perpetuo inest animis nostris omnimoda fides et pietas, et quantum utique utilitatis et gratiae toti fidelium multitudini, quin et universae hominum societati obventurum sit ex novâ hac tot tantorumque, in quibus summorum Pontificum auctoritas et sapientia resulget, monumentorum editione. Nonne ibi conspicimus qua ratione tunc Romanae Sedis auctoritas, quae universis rebus humanis circumquaque fatiscentibus sola perstitit immota, ipsiusque Antistitum sapientia et universalis sollicitudo regimini ecclesiarum et populorum praesedit, novumque istum saeclorum ordinem, novum orbem christianum quodammodo procreavit? *ipsius enim et genus sumus* (Act. xvii, 28), illius, inquam, Sedis veluti progenies et factura sunt quotquot sub caelo gentes Christiano Nomine glo-

riantur. Hinc igitur et in praesenti quoque miserrimâ heu! rerum conditione, quâ omnia susque deque vertuntur et ab ipsis radicibus fundamentis humanae Potestates submotae concurtiuntur, in spem magnam erigimus admirantes quomodo firma maneat solidissima Petra super quam universae Christianae Reipublicae structura consurgit, quomodo fluctibus universalis diluvii secura emineat et superferatur aquis Arca Petri, in qua aeterna futurae aliquando regenerationis semina custodiuntur. Sedes quippe illa caput est mundi: inde novi rerum ordinis instaurandi sumenda erunt auspicia; ipsius firmitas inconcussa ceteras Potestates solidabit; illâ sospite salvi sumus. Alii igitur alia pertractent, alii aliis delectentur; hoc unum nobis cordi est istiusmodi Actis Pontificiis inhaerere, illa *nocturnâ versare manu, versare diurnâ.*

En ista dum loquimur decimusoctavus centenarius annus evolvitur ex quo D. Petrus summus Apostolorum Princeps Capitolinam arcem divo sanguine consecravit, ibique sui Imperii sedem intransmutabiliter desixit. Qui annus felix faustusque nostro etiam incepto bene feliciterque ominatur; et novas iam addidit vires, novamque iuuentam. Etenim volumen primum *Appendicis* tamdiu desideratum en tandem prodit in lucem; brevi absolutus erit tomus undecimus Bullarii, quem SS. D. N. Pio Papae IX ad pedes eius provoluti nos ipsi in proximâ S. Petri centenariâ festivitate, propitio Deo, oblatri sumus, et insuper duodecimum altero anni eiusdem dimidio edere speramus; dum alacriter adlaborantes alterum quoque *Appendicis* volumen Acta Gregorii Magni continens insequentem in annum edendum paramus.

His dictis animum erige, Lector benigne; promissis manemus; nostra non deficit fides, non minuitur vigor. Sed interim, quod pro viribus dare potuimus, boni consulas, quaeque dare promittimus, paulisper expecta. Vale.

Augustae Taurinorum, xv Kal. Februarii an. MDCCCLXVII
Die Festo Cathedrae S. Petri Apostoli qua primum Romae sedit.

MONITUM.

Dum CC. VV. huius nostrae Magni Bullarii Romani editionis, tum Romae tum Taurini degentes, Curatores doctam huic Tomo Primo *Appendicis* nunquam editae praemittendam, ut novitati ac gravitati Operis congruebat, Praefationem Generalem exornant, parantque Indices rerum copiosissimos ad calcem ipsius adiungendos, nec non extremam manum imponunt Actis Ss. Pontificum Vigilii, Pelagii I, Ioannis III, Benedicti I, et Pelagii II, quae, iuxta praeordinatam totius Operis oeconomiam, ad hoc ipsum primum Volumen spectant, et nos ipsi imprimi studemus quam similares formas (*vulg. fac-similia*) characterum Codd. Vat. MSS., e quibus vel desumpta fuere, vel cum illis collata Monumenta Pontificia quae hic evulgamus; arbitrii sumus optimum factum fore et sociis lectoribus acceptissimum, si interim maximam voluminis partem, iam impressam, sub titulo Partis Primae Voluminis Primi in lucem protulerimus: quam Pars Altera non multo post excipiet, continens Acta praedictorum Ss. Pontificum, et Praefationem Generalem, et Indices, nec non similes formas characterum Codd. Vat. MSS. ipsarumque elucidationem; unaque dabimus aliud totius voluminis, ad instar ceterorum, charteum experimentum. Quod sane consilium libentissime sequuti sumus, tam ut votis sociorum iamdiu *Appendicem* huiusmodi desiderantium faceremus satis, quam ut nostram in hoc Opere edendo testaremur alacritatem et fidem, utpote qui non amplius quam sexdecim ab hinc mensibus exscripta monumenta habuimus in manu, prout ante Tomum x Bullarii profitebamur, atque illico ea incipimus evulgare.

Porro ingentes, quae ad hanc *Appendicem* parandam opus fuerunt, impensaе aequum bonumque nobis, uti credimus, apud honestos prudentesque viros titulum tribuunt, ut idem pro *Appendice* pretium, ac pro aliis Bullarii voluminibus, iis qui toti Operi emendo subscripterunt retinentes, iis vero, qui illam separatim emere velint, paulo altius ponamus.

Pretium huius Primae Partis Vol. I.

Totius Operis subscriptoribus	lib. Gall. 13. 40
Subscriptoribus pro sola <i>Appendice</i> . . .	lib. Gall. 23. 45

Excellentes DD. et VV. PP. per Orbem Cristianum Episcopos, itemque RR. Ordinum Religiosorum Superiores et bibliothecarum archivorumque Praesides CC. iterum iterumque adpreciamur, ut, si quae apud ipsos Bullae et Epistolae RR. PP. nondum editae reperiantur, illas e suis authographis exscriptas ad nos mittere festinent, quo hæc nostra editio absolutissima prorsus, iuxta omnium vota, evadat.

S. LEO I.

An. C. 444

EPISTOLA I.

Ne Pelagii, Coelestique haeresis Catholicae Ecclesiam inficiat, nonnulla praescribit.

Ad Aquileiensem Episcopum ².

CAP. I. Relatione sancti fratris et coepiscopi nostri Septimi³, quae in subdiliis habetur, agnovimus quosdam presbyteros et diaconos, ac diversi ordinis clericos, quos Pelagiana sive Coelestiana haeresis habuit implicatos, ita in vestra provincia ad communionem catholicam pervenisse, ut nulla ab eis⁴ damnatio proprii exigeretur erroris; et pastoralibus excubitis nimium dormitantibus, lupos ovium pelibus tectos in oyile dominicum, non depositis bestialibus animis, introisse⁵; et quod per auctoritatem canonum decre-

¹ Ex Ballerini Opp. S. Leonis tom. I, col. 589. Hanc editionem sapientum iudicio probatissimam in hisce litteris colligendis sequendam duximus, quam tamen cum aliis, et praesertim cum romana Cacciarii studiis exculta, cui a Vaticanis codicibus plurimainest auctoritas, diligenter contulimus.

² Cacciari Opp. S. Leonis part. II, pag. 30, et seq.; De Rubeis Monum. Eccl. Aquilei, cap. xv Ianuario inscriptam contendunt; Ballerini vero Opp. S. Leonis tom. I, col. 582, et seq. cuiusianum Ianuariorum praedecessori.

³ Edit. et Cacciari I. c. Septimi.

⁴ Cacciari, et cod. Vat. ab eisdem.

⁵ « Al. Lupus... tectus... introiret ». Ballerini. I. c.

torumque nostrorum ne insolitus⁶ quidem conceditur⁷, usurpare⁸; ut relictis Ecclesiis, in quibus clericatum aut accepterant, aut receperant, instabilitatem suam per diversa circumferant⁹, amantes semper errare, et numquam in fundamento apostolico permanere. Quoniam, qui nullo discussi examine nullo sunt praeiudicio sue professionis obstricti, hunc maxime expetunt¹⁰ fructum, ut sub velamento communionis plures domos adeant, et per falsi nominis scientiam¹¹ multorum corda corrumptant. Quod utique efficere non possent, si Ecclesiarum praesules necessariam diligentiam in talium receptione servassent¹², ne cuiquam eorum evagari in diversa licuisse¹³.

CAP. II. Ne ergo hoc ulterius andeat¹⁴, neve per quorundam negligentiam introducta pernicies ad eversionem mul-

An. C. 444

Hab. per Eccle-

sias evagari sit
nefas.

⁶ « Al. infantibus ». Cacciari. I. c.

⁷ « Al. exceditur, vel ceditur ». Cacciari. I. c.

⁸ « Al. usurpare ». Ballerini., et Cacciari. II. c.

⁹ « Al. instabilitate sua per diversa circumferant ». Baller. col. 590.

¹⁰ « Apud Sichardum producunt ». Ballerini. I. c.

¹¹ « Duo codd. inscientiam ». Ballerini. I. c.

¹² « Al. servarent ». Ballerini. I. c.

¹³ « Totum hoc incisum in ms. Vat. Reg. desideratur: Sichardus omittit in diversa. Ballerini. I. c.

¹⁴ « Vat. cod. antiquiss. audent ». Cacciari. I. c., pag. 31; « al. audiatur ». Cacciari. ibid., et Ballerini. I. c.

tarum tendat animarum; hac¹ nostri au-
teritate praecepti industriae tuae fra-
ternitatis indicimus, ut congregata apud
vos synodo provincialium sacerdotum,
omnes sive presbyteri² sive diaconi, sive
cuinque³ ordinis clerici, qui de Pelagianorum Coelestianorumque consor-⁴
tio in communione catholicam ea impru-
denta sunt recepsi, ut non prius ad da-
mationem sui coartarentur erroris, nunc
saltet, posteaquam hypocrisis eorum ex
quadam parte detegitur, ad veram cor-
rectionem, quae et ipsis prodesse, et nullis
possit nocere⁵, cogantur. Damnum
apertis professionibus suis superbi erro-
ris autores, et quicquid in doctrina eorum
universalis Ecclesia exhorruit dete-
stentur: omniaque decreta synodalia, quae
ad excisionem huius haereseos Apostolicae
Sedis confirmavit auctoritas, amplecti se,
et in omnibus approbare plenis et apertis,
ac propria manu subscriptis protestatio-
nibus eloquantur. Nihil in verbis eorum
obscurum, nihil inveniatur ambiguum⁶.
Quoniam novissim hanc istorum esse ver-
sus, ut in quacumque particula dog-
matis excerandi, quam a damnatorum
soliditate disererint, nihil sibi sensum
suorum aestiment esse non salvum⁷.

1 « Quatuor nostri codd. cum Canisio hoc ». Ballerin. I. c.

2 « Cod. Vat. 1097 cuiuscunque ». Cacciar. I. c.

3 « Verba qui de Pelagianorum, Coelestia-
norumque consor-¹⁰tio desunt in Vat. Reg. col. 1 »
Ballerin. I. c.

4 « Vat. cod. 1342 et nullos possit docere ». Cacciar. I. c. Mendose, uti videtur.

5 « Al. nihil in verbis eorum, nihil in sensu
inveniatur ambiguum; al. omittunt obscurum
nihil ». Ballerin. col. 591.

6 « Al. qua ad nostrorum soliditatem disci-
verint; al. qua se a damnatorum societate di-
screverint ». Ballerin. I. c.

7 « Duo codd. Vat. non salvari ». Ballerin.
I. c.

8 « Al. ad subrepensem facilitatem; al. ad
lentum facilitatem ». Ballerin. I. c.

CAP. III. Cumque omnes definitiones suas, ad subrependi facilitatem⁹ impro-
bare se simulent, atque deponere; hoc

Ab corona ver-
satis circa divi-
nas gratias my-
steriorum sedulo
cavendum.

sibi tota arte fallendi, nisi intelligentur¹⁰,
exciplunt, ut gratia Dei secundum me-
rita dari accipientium sentiatur. Quae
utique nisi gratis detur¹¹, non est gra-
tia, sed merces retributioque meritorum,
dicente beato Apostolo: *Gratia¹² salvi fa-
cti estis per fidem, et hoc non ex vobis, sed
Dei donum est¹³, non ex operibus: ne forte
quis extollatur, Ipsius enim sumus figura-
mentum, creati in Christo Iesu in operi-
bus bonis, quae praeparavit Deus, ut in
illis ambulemus¹⁴*. Omnis itaque hono-
rum operum donatio divina praeparatio
est: quia non prius quisquam iustifica-
tur virtute, quam gratia, quae unicuique¹⁵
principium iustitiae, et honorum fons al-
que origo meritorum est. Sed ab ipsis
ideo per¹⁶ naturalem industriam dicitur
praeveniri, ut quae ante gratiam proprio
clara sit¹⁷ studio, nullo videatur peccati
originalis vulnere saucita: falsumque¹⁸ sit
quod veritas ait: *Quoniam filius hominis
renit quarever, et salvare quod perierat¹⁹*.

Dei gratia
iustitiae priu-
milla, atque or-
igo meritorum
est.

CAP. IV. Cavendum ergo dilectioni tuae
est, magna diligentia providendum,
ne per huiusmodi honestes extincta du-

9 « Cod. Licens. intelligatur ». Ballerin.
col. 592.

10 « Cod. Licens. datur ». Ballerin. ibid.

11 « Quidam codd. Vat. gratis ». Ballerin.
ibid.

12 « Al. Dei enim donum est: al. sed Dei
eniu, etc. » Ballerin., et Cacciar. II. c.

13 Eph. ii. 8.

14 « Al. Omnis itaque honorum operum de-
votio divine praeparatio est; nec propria
quisquam iustificatur virtute; quoniam gra-
tia unicuique, etc. » Ballerin. I. c.

15 « Vat. cod. 1097 delet per ». Cacciar.
I. c.

16 « Al. data sit ». Ballerin. I. c.

17 « Tota haec pericope ab Sichardi exempli
abest. » Ballerin. I. c.

18 Lue. xix. 10.

Quisquis Ec-
clesiae praece-
pit obstat ei.
ciodus.

dum scandala suscitentur¹, et de exciso
olim dogmate aliquod in provincia tua
cuiusdem mali germe oriatur: quod non
solum in radicibus suis crescat, sed etiam
Sanctae² Ecclesiae sobolem veneno sei-
oris³ inficiat. Qui correctos se videri vo-
lunt, ab omni suspicione se purgent; et
obedientio nobis probent, se esse nostros.
Quorum si quisquam salubribus praecep-
tis satisfacere detrectarit, sive ille cleri-
cus, sive ille sit laicus, ab Ecclesiae so-
cietate pellatur, ne perditor⁴ animae suae
saluti insidietur alienae.

CAP. V. Illam quoque partem ecclesia-
e disciplinae, qua⁵ olim a Sanctis Pa-
tribus, et a nobis saepe decretum est, ut
nec in presbyteratus gradu, nec in dia-
conatus ordine, nec in subsequenti offi-
cio⁶ clericorum ab Ecclesia ad Ecclesiam
cuiquam transire sit liberum, ut⁷ in in-
tegrum revokes, admonemus: ut unus
quisque non ambitione illectus, non eu-
piditate seductus, non persuasione homini-
num depravatus, ubi⁸ ordinatus est, perse-
veret: ita ut si quis sua quaerens, nec
quae Iesu Christi, ad plebem et⁹ Eccle-
siam¹⁰ suam redire neglexerit, et ab ho-
noris privilegio, et a communionis vinculo

1 « Cod. Vercell. ne scandala suscitentur,
intermediis vocibus omisis: Cod. Lucens. omis-
tit per huiusmodi homines ». Ballerin. I. c.

2 « Al. odoris ». Cacciar. pag. 32; al. veneni
sui odore ». Ballerin. I. c. Sane met. n. lectio.

3 « Al. sanctam ». Ballerin. I. c.

4 « Al. perditione; al. proditor ». Ballerin.
col. 593.

5 « Al. qua et olim ». Ballerin. I. c.

6 « Tres coll. Vat. nec in diaconatus, nec
in subsequenti ordine; al. utробique habent
ordinem; cod. Lucens. omittit nec in subsequenti
officio ». Ballerin. I. c.

7 « Al. deest ut ». Ballerin. I. c.

8 « Al. ibi, ubi ». Ballerin. I. c.

9 « Sichardus delet voces plebem et ». Bal-
lerin. I. c.

10 « Al. ad Ecclesiā ». Cacciar. I. c.

11 Forte legendum vehementius non commo-
tundos.

habeatur extraneus. Non autem dubitet
dilectio tua, nos, si (quod non arbitra-
mur) neglecta fuerint, quae pro custodia
canonum, et pro fidei integritate decerni-
mus, vehementius commovendos: « quia¹¹
inferiorum ordinum culpa ad nullos ma-
gis referendae sunt, quam ad desides ne-
gligentesque rectores, qui multam saepe
nutrimentum pestilentiam, dum aucteriorem
dissimulant adhibere medicinam¹². »

Inferiorum cul-
pae ad desides
rectores et plen-
arium referen-
dae

EPISTOLA II¹³.

*Septimum Altinum Episcopum de litteris
ad Venetiarum Metropolitam mis-
sis edocet¹⁴.*

*Leo episcopus Septimo¹⁵ episcopo,
salutem.*

CAP. I. Lectis fraternitatis tuae litteris,
vigorem fidei tuae, quem¹⁶ olim novera-
mus, agnovimus: congratulantes tibi,
quod ad custodiā gregum Christi pa-
storalem euram vigilanter exequaris: ne
lupi, qui sub specie ovium¹⁸ subintrarunt,
bestiali¹⁹ saevitia simplices quosque dilata-
cerent; et non solum ipsi nulla corre-
ctione proficiant, sed etiam ea²⁰, quae sunt

Septimi spe-
ctata fides.

12 Can. i, dist. 86. His autem opponitur Cacc.
innixus Cod. Vat. 5286, ubi legit., Januar. fuisse
ordinat. episcop. ann. 413. De Rubeis et Ques-
nell. hanc reieciunt ad ann. 444. Vid. Cacc., et
De Rubeis II. cc.

13 Dat. circa an. 442 secund. Ballerin., quos
sequitur lafſe Regest. Rom. Pontif., edit. Be-
rolin. 1851.

14 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 594, et seq.

15 « Al. Septimum ». Ballerin. I. c., et Cacciar.
Opp. S. Leonis part. II, pag. 32.

16 Cacciar. I. c., et al. Altinum. Vid. Bal-
lerin. I. c., not. 1.

17 Quesnell. contra fidem coll. quam. Bal-
lerin., et Cacciar. II. cc.

18 Matth. vii, 15.

19 « Al. bestiarum ». Ballerin. et Cacciar.
II. cc.

20 Cacciar. d-leit ea.

sana¹, corrumptant. Quod ne vipere possit obtinere fallacia, ad Metropolitanum episcopum provinciae Venetiae scripta direximus, quibus ad status sui periculum cognoscere pertinere, si quisquam de Pelagianorum et Coelestianorum consortio veniens in communione catholica sine professione legitimae satisfactionis habeatur. Saluberrimum² enim est, et spiritualis medicinae utilitate plenissimum, ut sive presbyteri, sive diaconi, sive³ alii eiuslibet ordinis clerici, qui se correctos videri volunt, errorem suum, et ipsos erroris auctores damnari a se sine ambiguitate fateantur, ut sensibus pravis et dudum peremptis nulla sperandi⁴ supersit occasio, nec nullum membrum Ecclesiae talium possit societate violari, cum per omnia illis professio propria cooperit obviare.

CAP. II. Circa quos etiam illam canonum constitutionem praecipimus custodiri, ne ab his ecclesiis, ad quas propriamente pertinent, sinantur abscedere, et pro suo arbitrio ad loca sibi non deputata transire. Quod cum recte non permittitur inculpati, multo minus debet⁵ licere suspectis. Proinde dilectio tua, cuius devotione gaudens, iungat curam suam dispositionibus nostris, et cum supradicto Metropolitano det operam, ut circumspecte, ac velociter impleantur ea, quae ad totius Ecclesiae incolumitatem et lau-

In Ecclesia
bonum ordinata
fidei electio impoten-
da

Aegidius ratio-
nem clarior Pe-
lagianum, Coele-
stianumque sta-
tundit.

dabiliter sunt suggesta⁶ et salubriter ordinata⁷.

EPISTOLA III⁸.

Anastasium episcopum Thessalonicensem vicarium suum in Illyriū delegat, eiusque officium declarat.

Dilectissimo fratri Anastasio,

Leo.

CAP. I. Omnim quidem litteras sacerdotum gratio nos releggere animo fratrem¹⁰ Locus in uni-
versam Ecclesiastam sollicitudo.
collegii caritas facit, cum per spiritalem gratiam tamquam praesentes amplecti-
nur, quibus sermone epistolis mutuo
commeantibus sociamur. Sed maior nobis¹¹ in his videtur esse affectio, in quibus de statu Ecclesiarum certiores esceleti,
ad exercendae sollicitudinis vigilantiam
officii nostri consideratione compellimur:
ut in speculis, quemadmodum Dominus¹²
voluit, constituti, et pro voto nostro cur-
rentibus rebus nostris communodemus as-
sensem, et ea quae depravari aliqua usur-
patione perspicimus, adhibite coercionis
remediis corrigamus: sperantes iacti se-
minis responsurum nobis uberem fructum,
si non sinamus crescere, quae in messis
detrimenta dominicac cooperent pullulare.

CAP. II. Postquam itaque nobis petitio
tuuae dilectionis innotuit per filium no-
strum Nicolaum presbyterum, ut tibi quo-

1 « Quatuor praestantes codd. sancta ». Ballerini. l. c.

2 Can. 21 caus. 1, quaest. 7.

3 « Cacciari l. c., pag. 33 vel ».

4 Ita Ballerini, cum eod. Reg. Vat. 1997, Vallicel., aliisque editis; « Cacciari cum Quesnell. leg. spirandi ». Cacc. l. c.

5 « Al. debeat ». Ballerini. col. 595.

6 « Vallicel. exempl. sponsionibus ». Cacciari l. c.

7 « Al. gesta ». Ballerini., et Cacciari. ll. cc.

8 Secund. Ballerini., quos sequitur Ialili, dat. circa ann. 442.

9 Ex Ballerini. Edit. Opp. S. Leonis tom. 1, col. 619, et seqq. Contra ordinem a Balleriniis

servatum haec epistolam sequenti praeponendam cum Cacciario duximus. Quanquam enim ultra que eodem die data fuerit, postulat tamen rei natura ut putemus, prius Anastasium constitutum fuisse in Illyria Leonis Vicarium, deinde vero ea de re episcopos Illyrici certiores esse factos.

10 « Cod. Barber., unde haec epistola ab Holstenio primum est edita, corrupte alterni ». Ballerini., l. c., col. 620.

11 Pronominem nobis, quod et Cacciarius post Quesnell. omisit, ex eodem cod. Barber. retinendum est. Vid. Ballerini., l. c.

12 « Cacciari. Opp. S. Leonis part. II, pag. 26 cum vulg. Deus ».

Ad Syriam ex-
emplum Illyri-
cae provinciae
Anastasim vice
sua praeficit.

Forum ve-
stigia insister-
endum, quorum
privilegia capi-
tum.

Vocatio Apo-
stolicis pro eis
nomini custodiens
praeque vigi-
landum.

que a nobis, sicut decessoribus tuis, per Illyricum cum nostra vice propter custodiā regularum auctoritas praestaretur, praebentes assensum nostra adhortatione compellimus, ut nulla dissimulatio¹, negligētia nulla proveniat circa Ecclesiārum regimen per Illyricum positarum, quas dilectioni tuae vice nostra committimus², beatae recordationis Syrii exemplum secuti, qui sanctae memoriae Any- sio praedecessori tuo bene de Apostolica Sede tunc merito, et rebus post sequentibus approbatō certa tum primum ratione commisit, ut per illam provinciam positis, quas ad disciplinam teneri voluit, Ecclesiis subveniret. Gloriosa instantius

exempla sequenda sunt, ut quorum priviliigiis uti cupimus, eorum nos similes in omnibus approbemus. Imitatorem te tam praedecessoris tui, quam decessoris, qui pari modo hoc et meruisse, et egisse cognoscitur, esse volumus, ut de prefecto Ecclesiārum, quas tibi vice nostra committimus, gaudemamus. Ut enim hene agenti, et, quae sacerdotali auctoritati conveniunt, solertia exequenti ad honorem proficit res tributa; ita huic oneri esse³ cognoscitur, qui commissa sibi potestate, qua debet moderatione, non utitur.

CAP. III. Creditā itaque tibi, frater carissime, gubernacula pervigil tene, et mentis tuae oculos per omnia, quae curae videtas iniuncta, circumfer; in mercedem tuam profutura custodiens, et his, qui⁴ disciplinam canonum labefactare nuntiuntur, obsistens. Divinac legis sanctio ve-

1 «Cod. Vat. apud Allatium *dissimulatione*». Ballerīn. I. c.

2 «Cod. Vat. apud Allat. *commisimus*; sed supra *committimus*». Ballerīn. I. c.

3 Forte legendum *deesse*,

4 «Idem cod. Vat. *quae*». Ballerīn. I. c. col. 621.

5 Cacciār. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 26 cum Allat. *suffragentur*.

6 Edit. Cacciār. I. c. erronee *accepterint*.

7 Cacciār. I. c. cum Quesnello omittit *ita*.

neranda, et canonum specialius decreta serventur. Per coenassas tibi provincias tales Domino sacerdotes, quibus sola vi- tae et clericalis ordinis suffragantur⁵ me- rita, consecrentur. Nihil gratiae personali, nihil ambitioni, nihil redemptis permittas licere suffragiis. Examinentur diligentius, et per longum vitae tramitem disciplinis ecclesiasticis, qui ordinandi fuerint, in- buantur; si tamen illis omnia, quae a Sanctis Patribus sunt constituta, convenient, et, quae beatum Apostolum Paulum de talibus legimus praecipisse, custodierint, ut unius uxoris vir sit, et hanc virginem,

ut auctoritas divinae legis cavit, accep- rit⁶. Quod ita⁷ sollicitius volumus custo- diri, ut omnibus excusationibus locum adiuniamus: ne se quisquam credit posse ad sacerdotium pervenire, qui uxorem, ante quam Christi gratiam consequeretur, accepit, qua deficiente, alteram post baptis- mum coniunixerit sibi. Cum negari uxor illa non possit, nec prioris coniugii nu- merus aboleri; et eorum ita sit pater filiorum, quos ante baptismum ex illa suscep- perit, quemadmodum et illorum fit⁸, quos ex altera post baptismum nosevit⁹ suscep- pissemus. Sicut enim¹⁰ peccata, et quae illicita- esse noseuntur, per lavacrum baptismatis abolentur; ita quae sunt legis pracepto concessa vel licita, non delentur.

CAP. IV. Nullus, te inconsolito, per illas Ecclesias ordinetur antistes: ita enim fieri, ut sint de eligendis matura iudicia, dum tiae dilectionis examinatio formidetur. Quisquis vero a Metropolitanis episcopus¹¹.

8 Cacciār. cum Quesnello contra fidem codd. omittit *fit*. Vid. Ballerīn. I. c.

9 Cacciār. I. c. cum Quesnello. *noscitur*, sed contra fidem codd. Vid. Ballerīn. I. c.

10 Voces *sicut enim* additae sunt a Quesnello quasi, ut ipsi visum est, necessariae ad sensum compleundam. Vid. Ballerīn., et Cacciār. II. cc.

11 Cod. Barb. *de metropolitanis episcopis*; Cacciār. I. c. cum Quesnello refinet a metropo- litanis episcopis, Conciūnius ad sensum n. lectio.

In presbyteris
sacerdos quid
enī excedendum.

Priores locel
ante baptismum
mupti, ac valua-
rum mariti sa-
cristi non initian-
di.

Per baptis-
mum percuti, di-
citat, vero non di-
luntur.

Apostolico Vi-
ctorio in concul-
to, nullus metro-
politas sacrelur
antistes.

contra nostram praeceptionem praeter tuam notitiam fuerit ordinatus, nullum sibi apud nos status sui esse noverit firmatatem, eosque usurpationis sua rationem, qui hoc prae sumpserint, reddituros.

Singulis autem metropolitanis sicut potestas ista committitur, ut in suis provinciis habeant ordinandi; ita eos metropolitanos a te volumus ordinari, maturo tamen et decocto¹ iudicio. Quanvis enim omnes antistites probatos, et Deo placitos deceat consecrari, hos tamen prae cellulere volumus, quos prefatu os his, qui ad se pertinent, consacerdotibus, noverimus. Quod dilectionem tuam sollicitius agere praemonemus, et cauimus, ut illud apostolicum custodire, quod scriptum est, approberis: *Manus cito nemini imposueris*².

CAP. V. Ad synodum quisquis fratrum fuerit evocatus occurrat, nec sanctae congregationi se deneget, in qua maxime constituentium³ esse noverit, quod ad disciplinam poterit ecclesiasticam pertinere. Melius enim omenis⁴ culpa vitabitur, si inter sacerdotes Domini collatio frequentior habeatur: et emendationi pariter et caritati plurimum praestat adunata societas. Illic, si quae causae natae fuerint, praestante Domino, ita poterunt terminari, ut contentio nulla resideat, sed sola⁵ inter fratres caritas coalescat. Si

qua vero causa maior evenerit, quae a tua fraternitate illic praesidente non poterit definiri, relatio tua missa nos consultat, ut revelante Domino, cuius misericordiae profitemur esse quod possumus, quod ipse nobis aspiraverit, rescribamus:

1 « Allat, legit decoro ». Balleriu. l. c.

2 1 Tim. v. 22.

3 « Cod. Barb. custodiendum ». Balleriu. l. c.

4 Cacciar. l. c. pag. 37 cum Quesnell, omittit *omnis*.

5 « Editi solida ex Holstein conjectura ». Balleriu. l. c., col. 622.

6 « Quesnellus, quem Cacciarus sequutus

ut cognitioni nostrae pro traditione veteris instituti et debita Apostolicae Sedis reverentia, nostro examine vindicemus: ut enim auctoritatem tuam⁶ vice nostra exercere⁷ volumus; ita nobis quae illic componi non potuerint, vel qui vocem appellationis emiserit, reservamus.

CAP. VI. Haec itaque in omnium fratribus facies notitiam pervenire, ut nullus deinceps per ignorationem⁸ in observandis his, quae praecepimus⁹, excusandi se reperiatur facultatem. Ad ipsos etiam metropolitanos singularum provinciarum nostra¹⁰, quibus eos moneremus, scripta direximus, ut noverint apostolicis obedientium esse sententiis; et tunc¹¹ se nobis parere, cum fraternitati tuae ex nostra delegatione cooperint, secundum ea quae scripsimus, obediens. Cognovimus sane, quod non potuimus silentio praeterire, a quibusdam fratribus solos Episcopos tantum diebus dominicis ordinari; Presbiteros vero et Diaconos, circa quos par consecratio fieri debet, passim quolibet die dignitatem officii sacerdotalis accipere; quod contra canones et traditionem Patrum usurpatio corrigenda committit, cum mos quibus est traditus circa omnes sacros ordines debeat omnimodis custodiri; ita ut per longa temporum curricula, qui sacerdos vel levita ordinandus est, per omnes clericalis officii ordines provehatur, ut diurno discat tempore, cuius et doctor ipse futurus est.

Data pridie idus Ianuarias Theodosio XVIII, et Albino Coss.

Dat. die 12 ianuarii an. 114.

est, nostram ex ingenio posuit ». Balleriu. l. c.

7 Cacciar. l. c. inverso ordine exercere le.

8 « Apud Allatum ignorazione ». Balleriu. l. c.

9 « Apud eund. Allat. praecepimus ». Balleriu. l. c.

10 Cacciar. omittit *nostra*.

11 In edit. Cacciarii exciderunt voces: *apostolicis obedientium esse sententiis, et tunc*.

Metropolitae
vero per Vicaria-
rum Ap. dum-
taxat, et conti-
nuit ordinan-
tur.

Sedis Apo-
stolicae
plus vel ab ipsa
metropolitae ob-
temperandum.

Qui Vicario
paret Apostoli-
co, paret Poulli-
hei.

Presbiteri,
ac diaconi die
dominicae conse-
crandi.

Statu intercessi-
tia servanda.

EPISTOLA IV¹.

*Ad Dioscorum Alexandrinum de sacris ordinibus conferendis, nec non de Mis-
sae sacrificio diebus festis iterando.*

Leo episcopus
Dioscoro episcopo Alexandrino,
salutem.

Romanæ et A.
lexandrinæ Ec-
clesiae una di-
sciplina, prece-
nra fides.

S. Marcus ppi-
mis Ecclesiæ
Alexandrinæ p-
plicatus a Petro
creatus.

CAP. I. Quantum dilectioni tuae domini-
nicae caritatis impendamus² affectum, ex
hoc poteris approbare, quod tua firmius
fundare desideramus³ initia, ne quid ea-
ritati tuae ad perfectionem deesse videan-
tur, cum tibi spiritualis⁴ gratiae merita, ut
probavimus⁵, suffragentur. Paterna igitur,
et fraterna collatio debet sanctitati tuae
esse gratisima, et a te taliter suscipi, que-
mamodum a nobis eam intelligis profici-
sci. Unum enim nos sentire oportet et
agere, ut, sicut legimus, in nebis quoque
unum esse cor et una anima⁶ comprobetur.
Cum enim beatissimus Petrus apo-
stolicum a Domino accepit principatum,
et Romanæ Ecclesia in eius permaneat in-
stitutis, nefas est credere, quod sanctus
discipulus⁸ eius⁹ Marcus, qui Alexandri-
nam primus Ecclesiam gubernavit, alias
regulis traditionum suarum decreta for-

maverit: cum sine dubio de eodem fonte
gratiae unus spiritus et¹⁰ discipuli fuerit
et magistri, nec aliud ordinatus¹¹ tradere
potuerit¹² quam quod ab ordinatore su-
cepit. Non ergo patimur, ut cum unius
nos esse¹³ corporis et fidei fateamur, in
aliquo discrepemus; et alia doctoris, alia
discipuli instituta videantur.

Quod ergo¹⁴ a patribus nostris propen-
siore cura novimus esse servatum, a vobis
quoque¹⁵ volumus custodiri, ut non pas-
sim diebus omnibus sacerdotalis vel leviti-
tia ordinatio celebretur; sed post diem
sabbati, cuius noctis, quae in prima sabbati
lucescit, exordia diligantur¹⁶, in quibus
his, qui consecrandi sunt, ieiuniis, et¹⁷ a
ieiunantibus sacra benedictio conferatur.
Quod eiusdem observantie¹⁸ erit, si mane
ipso dominico die, continuato sabbati iei-
uniio, celebretur, a quo tempore praece-
dentes noctis initia non recessunt, quam¹⁹
ad diem resurrectionis, sicut etiam in Pa-
scha Domini declaratur, pertinere non du-
biuum est. Nam practer auctoritate con-
suetudinis, quam ex apostolica novimus
venire doctrina, etiam sacra Scriptura²⁰
manifestat²¹, quod cum apostoli Paulum et
Barnabam ex praeecepto Spiritus Sancti ad
Evangelium gentibus²² mitterent praedi-

Nisi tradit or-
dinatus, quod ab
ordoantib[us] n[on]
acepat.

Sacerdotalis
et leviticia ordi-
natio post sab-
bati ieiuniu[m]
celebranda.

Tanti pen-
dende antiquis
simae consuetu-
dinis velutitas,
quanti doctrina
apostolica
auctoritas.

4 Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 628, et seqq.

2 « Al. *impendimus* ». Ballerin. I. c.

3 « Cod. Vatican., et al. *festinamus*, vel *festi-
namus* ». Ballerin. I. c., et Cacciar. *Opp. S.
Leon.* part. II, pag. 46.

4 « Al. *specialis*, aut *spiritualis* ». Ballerin. I. c.

5 « Al. *probamus* ». Ballerin. I. c.

6 Act. IV, 32.

7 C. XVI, caus. 24, q. 1.

8 « Al. *sanctus episcopus discipulus* ». Ballerin. I. c., et Cacciar. pag. 47.

9 « Al. *ipsius* ». Baller., et Cacciar. II. ec.

10 Cacciar. cum al. delet et.

11 « Duo codd. *ordinatis* ». Ballerin. ed. 629.

12 Cacciar. I. c. poterit, mendo, ut videtur,
typograph.

13 « Abest esse a solo cod. Grimani., quem se-
cucus est Quesnellus ». Cacciar. I. c.

14 C. 4, dist. 75.

15 Cacciar. I. c. cum al. *Hoc quoque*; Quesn.
refinet hoc, omisso quoque; al. utrumque de-
lent. Vid. Ballerin. I. c.

16 « Vat. Hisp. *eiusdem noctis, quae in prima
sabbati luceſcit, exordio consecrandi eligan-
tur* ». Ballerin. I. c.

17 Duo codd. delent et ».

18 « Duo codd. ex *eadem observantia* ». Bal-
lerin. I. c.

19 « Duo codd. *quod* ». Ballerin. col. 630.

20 Act. XIII.

21 « Cod. Vat.: *etiam Sacram habemus in
exemplu[m] Scripturarum* ». Ballerin. I. c.

22 « Al. delent *gentibus* ». Ballerin. I. c.

Apostoli e candum, ieumantes et orantes imposuimus Spiritus praecopio remuntrum eis manus; ut intelligamus, quanta nubes et orationes testamur et dantur et dantum et accipientium devotione eu-

angelorum manus impostrum.

candum sit, ne tantae benedictionis Sacramentum negligenter videatur imple-

tum. Et ideo pie et laudabiliter apostolice morem gesseris institutis, si hanc ordinandorum sacerdotum formam per Ecclesias, quibus Dominus praecesse te vo-

luit, etiam ipse servaveris, ut his, qui consecrandi sunt, nunquam benedictio-

Dies Resurrec-

tionis Christi, secundum dominica confidemus etiam divinum constituta-

buatur, cui⁴ a vespera sabbati initium constat adscribi, et quae tantis divinarum

dispositionum mysterium est consecrata, ut quicquid est a Domino insignius con-

stitutum, in huic die dignitate sit ge-

stum. In hac mundus sumpsit exordium.

In hac per resurrectionem Christi et mors interitum, et vita accepit infinitum⁵. In hac Apostoli a Domino praedicandi omnibus gentibus Evangelii tubam sumunt⁶, et inferendum universo mundo Sacramentum regenerationis accipiunt. In hac, sicut beatus Iohannes Evangelista⁷ testatur, congregatis in unum discipulis, ianuis clausis, cum ad eos Dominus introisset, insuffavit, et dixit: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum detinueritis, detentur erunt⁸. In hac denique promissus a Domino Apostolis Spiritus Sanctus advenit,

¹ Cacciar. l. c. et cui.

² Cacciar. cum al. dispensationum.

³ «Vat. 1342 vita accepit aeterna principium tres alii aeternum principium; al. accepit principium». Ballerin. l. c.

⁴ Iann. xx, 21.

⁵ «Cod. Vindob. omittit evangelista; deinde cum congregatis in unum discipulis, clausis ianuis, ad eos Dominus introisset». Ballerin. l. c.

⁶ Iann. xx, 22.

⁷ «Al. in quo». Ballerinii, et Cacciar. ll. cc.

⁸ «Al. omittunt quaeque». Ballerin. col. 631.

ut caelesti quadam regula insinuat et traditum noverimus, in illa die celebranda nobis esse mysteria sacerdotalium benedictionum, in qua⁹ collata sunt omnia dona gratiarum.

CAP. II. Ut autem in omnibus observantia nostra concordet, illud quoque volumus custodiri, ut cum solemniora festivitas conventum populi numerosioris indexerit, et ea¹⁰ fidelium¹¹ multitudo convenerit, quam recipere Basilica simul una non possit, sacrificii oblatio indubitanter iteretur; ne, his tantum admissis ad hanc devotionem, qui primi ad venerint, videtur hi, qui postmodum confluxerint, non recepti¹²; cum plenum pietatis atque rationis sit, ut quoties Basilicam, in qua agitur, praesentia novae plebis impleverit, toties sacrificium subsequens offeratur. Necesse¹³ est autem, ut quaedam pars populi¹⁴ sua devotione privetur, si unius tantum Missae more servato, sacrificium offerre non possint, nisi qui¹⁵ prima diei parte convenerint. Studiose ergo dilectionem tuam et familiariter admonemus, ut quod nostrae consuetudini ex forma paternae traditionis insedit, tua quoque cura non negligas; ut per omnia nobis et fide et actibus congruumus¹⁶. Propter quod remeant¹⁷ filio nostro Possidonio¹⁸ presbytero, hanc ad fraternitatem tuam epistola dedinus

ordinaciones
ea die peragend
as divinitatis ins
titutio.

⁹ «At. ad eandem; al. ad eam; al. ad eam tanta». Ballerin. l. c.

¹⁰ «Sichard. Delet fidelium ». Ballerin. l. c.

¹¹ «Al. non recipi ». Ballerin. l. c.

¹² C. ii, De consecr. dist. 4.

¹³ «Cod. Grimani. quarta pars populi ». Cacciar. l. c. Forte mendose.

¹⁴ «Al. omittunt qui ». Ballerin. l. c.

¹⁵ «Al. ut omnia nobis ex fide et actibus congruant ». Ballerin. l. c.

¹⁶ «Duo cod. remeantur ». Cacciar. l. c. Corrupte, ut videtur.

¹⁷ «Vallis. cod. Possidone ». Cacciar. ibid.

perferendam, qui nostris⁴ processionibus atque ordinationibus² frequenter interfuit, et toties ad nos missus quid in omnibus apostolicæ auctoritatis³ tene-remus agnovit.

Data xi kalendas iulias.

Dat. 21 iunii, an. 445.

EPISTOLA V⁴.

Viennensis Provinciae Episcopis de Hi-larii seditione referens nonnulla gra-cissima recolit, atque decernit.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis per Viennensem⁵ provinciam constitutis

Leo Romae Episcopus.

CAP. I. Divinae cultum religionis, quem Ecclesiae in omnes gentes, omnesque nationes Dei stituto, voluit gratia coruscare, ita Dominus no-ster Iesus Christus humani generis Salva-tor instituit⁶, ut veritas, quac antea legis et prophetarum praeconio confinebat, per apostolicam tubam in salutem uni-versitatis exiret, sicut scriptum est: *In omnum terram exiit⁷ sonus eorum, et in fines orbis terrae verba eorum⁸.* Sed hu-ius munieris sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium perti-nere voluit, ut in beatissimo Petro apo-stolorum omnium summo principaliter

collocaret; et ab ipso, quasi quodam capite, dona sua velut in corpus omne manare⁹, ut exortem se mysterii intelligeret esse divini, qui ausus fuisset a Petri soliditate recedere. Hunc enim in consortium individuae unitatis assumptum, id quod ipse erat, voluit nominari, dicendo: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam¹⁰:* ut aeterni templi aedificatio, mirabili mu-nere gratiae Dei, in Petri soliditate con-sisteret; haec Ecclesiam suam firmitate cor-roborans, ut illa nec humana temeritas posset appetere, nec portae contra illam inferi praevalerent. Verum hanc petrae istius sacratissimam firmatatem, Deo, ut diximus, aedificante, constructam nimis impia vult praesumptione violare quisquis eius potestatem tentat infringere, favendo cupiditatibus suis, et il, quod accepit a veteribus, non sequendo: cum nulli se subditum legi, nullis institutionis¹¹ domini-nicac credit iugulis contineri, a vestro nostroque per novac usurpationis ambi-tum more desciscens, praesumendo illi-cita, et quae custodiare debuit, negligendo.

CAP. II. Verum haec nos, Deo, ut cre-dimus, aspirante, servata¹² circa vos no-strae caritatis gratia, quam sanctitati ves-trae Apostolica semper Sedes, ut mem-nistis, impendit, nitimur consilio matu-riore corrigerem, et vestrarum Ecclesiarum

Recensione a Pe-tri soliditate in conser-tum indi-viduae unitatis assumpti e-vans est diua-mysterio.

Nuda sive in-ferna, sive hu-mana via Christi Ecclesiam un-quam evertet.

Ecclesiae fir-mitatem violat, qui eius statuta non servat.

In Statu Eccle-siae maioribus accepito perlu-candum.

I. c. habet exiit, licet in nota advertat., in cod. Vat. legi exiit.

8 Ps. xviii, 5.

9 «Sirmondi legit: collocaret, atque ab ipso, quasi quodam capite, dona sua velut in corpus omne manare ». Ballerin. col. 634. Cacciar. autem pag. 38 cuonius. ut ab ipso, quasi quodam capite, dona sua velut in corpus omne diffun-daret. Quidam tamen codd. omittunt omne. Vid. Baller. I. c.

10 Math. xvi, 18.

11 Cacciar. I. c. institutionibus mendo, ut videtur, typographico.

12 «Sirmondis reservata ». Ballerin. I. c.

4 «Al. in nostris». Ballerin. I. c.

2 «Al. orationibus ». Ballerin. I. c.

3 «Al. Apostolicae Sedis auctoritatis; Vat. 541 Apostolicae Sedis auctoritate; al. Apostolicae Sedis auctoritatis ». Ballerin. I. c.

4 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 632, et seqq.

5 «Cod. Sirmondi per provincias Maris-nam Sequanorum et Viennensem ». Ballerin. col. 633, et Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 37.

6 Can. 7, dist. 19.

7 «Quesnell. exiit; forte modo typographi, pro exiit ». Baller. I. c. Attamen et Cacciar.

Causas ad Apo-
stolicam Selen-
appellari ins est
velutissimum.

Hilarius or-
dinationes per
Gallias praetor
ius sibi arrogat.

statum, communicato vobiscom labore, componere, non nova instituentes, sed vetera renovantes, ut in status consuetudine, quae nobis a nostris patribus est tradita, perduramus, et Deo nostro per boni operis ministerium, remotis perturbationis scandali, placeamus. Nobiscum itaque vestra fraternalis recognoscat, Apostolicam Selen pro sui reverentia viae etiam provinciae sacerdotibus immensis relationibus esse consultam, et per diversarum, quemadmodum vetus consuetudo poscebat, appellationem causarum aut retractata, aut confirmata fuisse iudicia: adeo ut servata unitate spiritus in vinculo pacis, commentibus hinc inde litteris, quod sancte agelatur, perpetuae proficeret caritati: quoniam ¹ sollicitudo nostra non sua quaerens, sed quae sunt Christi, dignitatem divinitus datum nec Ecclesiis, ² nec Ecclesiarum sacerdotibus abrogabat. Sed hunc tramitem semper inter maiores nostros et bene tentum, et salubriter custoditum ³ Hilarius Ecclesiarum statum et concordiam sacerdotum novis praesumptionibus turbatur ex cessit; ita suae vos cupiens subdere potestati, ut se beato apostolo Petro non patiatur esse subiectum, ordinationes sibi omnium per Gallias Ecclesiarum vindicans, et debitam metropolitanis sacerdotibus in suam ⁴ transferens dignitatem, ipsius quoque beatissimi Petri reverentiam verbis arrogantioribus minundo: cui cum prae ⁵ cacteris solvendi et ligandi tradita sit potestas, pascendarum tamen ovium

1 « Al. quam, sed mendose ». Cacciar. pag. 39.

2 « Al. constitutum » Baller. et Cacciar. II. e. Forte melius.

3 Cacciar. I. c. cum Sirmondo et mss. Vat. in suum ius. « Nostri codd. (Inquit Baller. I. c., col. 65) in suum ius transferre dignitatem, quod alia interpunctione ad participium cupiens refutat ».

4 « Quesnell, contra orationem codd. fidem malum legi pro ». Baller. I. c.

cura specialius mandata est. Cui quisquis principatum aestimat denegandum, illius quidem nullo modo potest minuere dignitatem; sed inflatus spiritu superbiae suac semetipsum in inferna demergit.

CAP. III. Quae igitur apud nos in causa Celidonii episcopi gesta confecta sint, et quae Hilarius dixerit, dum cum eodem praesente supradicto episcopo audiretur, inditus chartis rerum ordo demonstrat. Ubi postquam Hilarius rationabile, quod in sanctorum concilio sacerdotum posset respondere, non habuit ⁶, ad ea se occulta cordis ipsius transtulerunt, quae nullus laicorum dicere, nullus sacerdotum posset audire. Doluimus, fateor ⁷, fratres, et hunc eius mentis tumorem medelis patientiae nostrae curare tentavimus. Nolebamus etenim ⁸ ea illi exacerbare vulnera, quae sue animae insolentibus subinde sermonibus infligebat et quem suscepseramus ut fratrem, diligire magis ipsum ⁹, quamvis ipse se suis responsionibus inmodaret ⁹, quam contributare nostris interlocutionibus nitebamur. Absolutus est Celidonus episcopus, quoniam se iniuste sacerdotio fuisse defectum manifesta testium responsive, ipsis etiam praesente, monstraverat, ita ut, quod Hilarius nobiscum residens posset opponere, non haberet. Remotum est ergo iudicium, quod prolatum in hac sententia legebatur, quod tamquam viduae maritus sacerdotum tenere non posset. Quod nos quidem servantes legalia constituta sollicitius volumus ¹⁰ custodiri non solum

An. C. 445
Qui Petro pri-
matum denegat,
non illi, sed sub
graviter officit.

Hilarius in Celi-
donium acta re-
prehendenda.

Leonis erga
ipsum mira pa-
tientia.

Celidonus epi-
scopalis sede te-
mero orbatus in
eam restitutus.

5 Cacciar. enm. codd. Vat. habuerit.

6 « Vox fateor a Quesnello expuncta ex fide edit. et mss. retinenda est ». Baller. I. c. et Cacciar. I. c., pag. 40.

7 « Cod. Vat. 1340 enim ». Cacciar. I. c.

8 « Nostri codd. omitt. ipsum ». Baller. I. c.

9 « Al. invitaret, forte pro incitaret; al. ir-
retiret, aut implicearet ». Baller. I. c.

10 Cacciar. I. c. volumus.

Viduarum maritum, et bigani vel a minoribus Ecclesiae officiis arcenti.

circa sacerdotes, sed circa clericos quoque minoris officii, ne ad sacram militiam hi permittantur accedere, quibus sit tale coniugium, vel qui¹ contra apostolicam disciplinam non unius tantum uxoris viri fuisse monstrantur. Sed siue eos, quos factum suum non potest excusare, aut non admittendos, aut si fuerint², decernimus removendos; ita quibus hoc falso obiicitur, habita necesse est examinatione purgeminus, et suum officium perdere non sinamus. Mansisset namque in illum prolatam sententia, si obiectorum veritas extitisset. Redditus itaque est Ecclesiae sua, et huic, quam amittere non debuit, dignitati coepiscopus noster Celdoni, sicut gestorum series, et post decursam cognitionem sententia, quae e nobis est prolata, testatur.

CAP. IV. Huic negotio sic finito fratris

^{Projectus de} et coepiscopi nostri Projecti querela successit, cuius ad nos literae lacrymabiles et dolendae de superordinato sibi episcopo sunt directae. Epistola quoque ingesta est civium ipsius, et numerosa singulorum subscriptione firmata, invidiosissimis contra Hilarium plena querimoniis: quod Projecto episcopo suo aegrotare liberum non fuisset, eiusque sacerdotium in alium praeter suam notitiam esset translatum, et tamquam in vacuam possessionem ab Hilario pervasore haeredem viventis inductum. Quid hic³ fraternitas vestra sentiat euperemus audire. Quanquam de vestris animis nostra non debeat sen-

^{Id agens Hila-}
^{rini usque omne}
^{perfregit.}

tentia dubitare, cum fratrem in lectulo constitutum tam non⁴ infirmitate corporis aggravari, quem alio videatis dolore torqueri. Quae spes illi de vita relinquitur, cui de sacerdotio suo desperatio, dum illi alter substitutus, irrogatur? Apparet⁵ quam mitis sit corde Hilarius, qui obesse praeumptioni suae fraternae mortis credidit tarditatem. Quantum enim in se fuit, illi subtraxit lucem, abstulit vitam, qui hunc dolorem⁶, in locum eius alterum subrogando, ne ad salutem illi recursus esset, imiecit. Esto ut brevis⁷ fratri evenerit humanae conditionis consueta migratio, quid sibi Hilarius querit in aliena provincia? et id, quod nullus decessorum ipsius ante Patroclum habuit⁸, quid⁹ usurpat, cum et ipsum, quod Patroclo a Sede Apostolica temporaliter videbatur esse concessum, postmodum sit sententia meliore sublatum? Expectarentur certe vota civium testimonia populorum, quaereretur honoratorum arbitrium¹⁰, electio clericorum, quae in sacerdotum solent ordinationibus ab his, qui neverunt¹¹ patrum regulas, custodiri: ut¹² apostolicae auctoritatis norua in omnibus servaretur, qua praecepitur, ut sacerdos Ecclesiae praefuturus non solum attestatione fidellum, sed etiam eorum, qui foris sunt, testimonio immunitur¹³, neque ullius scandali relinquatur occasio, cum per pacem ei Deo placitam concordiam consonis omnium studiis, qui doctor pacis futurus est, ordinatur.

1 « Al., omissis qui, habent vel contra; al. ut contra ». Ballerin. et Cacciari. II. cc.

2 « Sirmond. addit admissi ». Ballerin. I. c.

3 « Duo mss. hinc, et forte melius ». Cacciari. pag. 48.

4 Melius Cacciari ibid. non tam.

5 «Apparet igitur nonnulli Vat. codd. Ergo Vat. 544, et editi; delect autem Quesn. et concil. coll. ». Cacciari pag. 71.

6 « Sirmond. inserit ei ». Ballerin. col. 637.

7 « Sensus exigere videtur brevi ». Ballerin. loco cit.

8 « Male quidam editi aut Patroclus habuerit ». Ballerin. I. c.

9 « Al. cur. ». Ballerin. I. c.

10 Can. 27, dist. LXII.

11 « Sirmond. qui norunt ». Ballerin. col. 638.

12 « Quesnellus contra omnium miss. et edit. fidem pro ut substituit aut ». Ball. et Cacc. II. cc.

13 I Tim. III, 7.

*Hilarius manus
in lectione Codicis
lxx.*

CAP. V. Sed ille¹ insperatus nescientibus supervenit, et improviso abscessit, cursu, ut didicimus, celeri itinera multa conficiens, et per longinquas provincias tanta immaturitate² discurrens, ut videatur gloriani de scurrili velocitate potius, quam de sacerdotali moderatione captasse. Haec enim directarum ad nos civium verba sunt litterarum: « Ante abscessit, quam eum venisse nossenuis ». Non est hoc redire, sed fugere, nec salubritatem impendere diligentiae pastoralis, sed vim inferre latronis et furis, dicens Dominus: *Qui non intrat per ianum in cōtem erium, sed ascendit aliunde, hic fur et latro est*³.

Eiusdem pre-
dictas motio-
nes est per eas
emere, et di-
ligentiam in-
pendere pas-
toralen.

Non ergo Hilarius tam studuit episcopum consecrare, quam eum potius, qui aegrotabat, occidere: et ipsum, quem superposuit, male ordinando decipere. Nos tamen, quod vobis credimus, Deo iudice, placiturum⁴, in commune cunctis fratribus consulentes, et male ordinatum submoveri, et episcopum Projectum in suo sacerdotio permanere debere decrevimus: id statuentes, ut si quisquam fratrum nostrorum in quaenamque provincia deceserit⁵, is sibi ordinationem vindicet sacerdotis, quem illius provinciae metropolitatum esse consenserit. Duae⁶, ut videmus, causae transactae sunt, in quibus tamen⁷ multa sunt, quae praeter rationem ecclesiasticanam videantur esse conimissa, et iusti iudicij debeat expectare censuram. Sed nos diutius hic non possumus immorari, cum ad alia, quae nobis

In Projecti
causa quid san-
cūtum.

cum vestra sanctitate selicitius conserenda sunt, provocemur.

CAP. VI. Militaris manus, et didicimus, per provincias sequitur sacerdotem, et armati praesidiū praesumptione suffulto ad invadendas per tumultum famulatur Ecclesiās⁸, quae proprios amiserint sacerdotes. Trahuntur ordinandi ante hoc officium his, quibus præficiendi sunt, civitatibus ignorati⁹. Ut enim notus qui fuerit, et probatus¹⁰, per pacem petitur; ita per vim necesse est, qui ignotus adducetur, impunatur. Obtestor et obsecro, et sub Dei vos invocatione convenio. prohibete, fratres, talia, et omnem dissensionis materiam de vestris provinciis removete. Certe nos ante Deum absolvimus, qui vos, ne permittatis ultra haec fieri, convenimus. Per pacem et quietem sacerdotes, qui futuri sunt, postuleruntur. Teneatur subscriptio clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus et plebis. Qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur.

Ad Episcoporum consecrationem quae testimonia requiriuntur.

Ordinationem sibi, ut ante iam diximus, singuli metropolitani suarum provinciarum cum his, qui caeteros sacerdotii antiquitate præveniunt, restituto sibi per nosire defendant. Alienum ius alter sibi non audeat vindicare. Suis limitibus, suis terminis sit unusquisque contentus, et privilegium sibi debitum in alium transferre se posse noverit non licere. Quod si quis negligens apostolicas sanctiones, plus gratiae tribuens personali sui honoris deserter esse voluerit, privilegium

1 « Cod. Vat. 1340 delet ille ». Cacciar. I. c.

2 « Perperam Quesnell, legendum putat mātrile ». Ballerini, col. 628.

3 Ioan. x, 1 apud vet. ital; apud autem vulgat. edit. in orile orium.

4 « Vat. cod. præter 1340 profuturum ». Cacciar. pag. 42.

5 « Sirmond. addit. de hac vita ». Baller. I. c.

6 Vat. 1340 *Quia quae; al. quia, expuncto duae*. Ballerini. et Cacciar. II. cc.

7 « Duo codd. expungunt tamen ». Ball. I. c.

8 « In anterioribus editionibus legebatur: armatis praesumptione suffultum ad invadendas per tumultum famulatur Ecclesiās, quae proprios amiserint ». Ballerini. I. c. Mendose quidem. « Vaticanus cod. 544 ex armatis et praesumpti ne suffulto ad invadendas famulatus Ecclesiās ». Cacciar. loc. cit.

9 « Antea edit. ignoti ». Ballerini. I. c.

10 « Cod. Vat. 1340 *Utenim notus, qui fuerit probatus etc.* ». Cacciar. I. c.

*Si quis privi-
legio suo cesse-
rit, e provincia
antiquitatem episcopali-
scopus illud sibi
praevenit sacerdotes, ordinandi sibi vin-
videt.*

*Ordinationes
legitimo die ha-
bendar.*

suum in alium transferre posse se credens, non is, cui cesserit, sed is, qui intra provinciam antiquitate episcopali caeteros praevenit sacerdotes, ordinandi sibi vindicet protestatem. Non passim, sed die legitimo ordinatio celebretur: nec sibi constare status sui noverit firmitatem, qui non die sabbati vespere, quod lucescit in prima sabbati, vel ipso dominico die fuerit ordinatus. Solum enim maiores nostri Resurrectionis dominicae diem hoc honore dignum iudicaverunt, ut sacerdotes, qui sumuntur, hoc die potissimum tribuantur.

*Hilarius omni-
ture metropolita-
no destituitur.*

CAP. VII. Suis unaquaeque provincia sit contenta conciliis, nec ultra Hilarius audeat conventus indicere synodales, et sacerdotum Domini iudicia, se interrendo, turbare. Qui non tantum noverit se ab alieno iure depulsum¹, sed etiam Viennensis provinciae, quam male usurpaverat², potestate privatum. Dignum est enim, fratres, antiquitas statuta reparari, cum is, qui sibi ordinationem provinciae indebitae vindicabat, talis in praesenti etiam probatus fuerit extitisse³, ut cum ipse frequentius temerariis, et insolentibus verbis sententiam damnationis expeteret, suae tantum civitatis illi sacerdotium pro Sedis Apostolicae pieitate praecepit nostra servaverit. Non ergo intersit ulli ordinationi: non ordinet, qui meriti sui conscius, cum quaereretur ad caussam⁴, turpi fuga se creditit subtrahendum, exors apostolicas communios, cuius particeps esse non meruit: Deo,

1 « Quesnellus cum nonnullis codd. Qui tam non meruit, se non solum ab alieno iure depulsum ». Ballerin. col. 639, et Cacciar. pag. 43.

2 Perperam Quesnellus ad marginem forte qua male usus fuerat. Ballerin. l. c.

3 Edit. et inferioris notae codd. omitunt extitisse ». Ballerin. l. c.

4 « Edit. ante Sirmond. legebant Non ergo sit illi ordinatio, qui meriti sui conscius, cum quaereretur ad accusandum, turpi fuga, etc. ».

ut credimus, hoc agente, qui illum, inopinatibus nobis, et ad iudicia nostra per transit, et inter examinationes habitas, ne communionis nostrae consors fieret, ut abseeaderet latenter, efficit.

CAP. VIII. Nulli christianorum facile communioni denegetur, nec ad indignantis fiat hoc arbitrii sacerdotis, quod in magni reatus ultionem invitus et dolens quadammodo debet inferre animus iudicantis⁵. Cognovimus enim pro commissis et levibus verbis quosdam a gratia communionis exclusos, et animam, pro qua Christi sanguis effusus est, irrogatione tam sacri supplicii sauciatam et inermem quadammodo, exutaque omnium inumine, diaboliciis incuribus⁶, ut facile caperetur, obiectam. Certe si quando causa⁷ talis emerserit, ut pro commissi criminis qualitate, aliquem iuste faciat communione privari, is tantum poenae subdendus est, quem reatus involvit; nec particeps debet esse supplicii, qui consors non docetur fuisse commissi. Sed quid mirum, eum in laicos talem existere, qui soleat de sacerdotum damnatione gaudere?

CAP. IX. Unde quia nostra longe alia videtur intentio, nam omnium Ecclesiarum statum et concordiam custodire cupimus sacerdotum, ad unitatem vos vinculo caritatis hortantes et obstestamur, et affectione congrua commonemus, ut ea quale a nobis, Deo inspirante et beatissimo Petro Apostolo, discussis probatisque nunc omnibus caussis decreta sunt, pro vestra pace et dignitate servetis: certi⁸ non tau-

*Communio
gratia non est
facilitate denie-
ganda.*

*Gallianos epu-
sepos ad uni-
tatem, decretu-
rumque custo-
diatur.*

Baller. col. 640. « Vat. 1340 pro ad accusandum legit ad accusandum ». Cacciar. l. c. Amanniens. mend., ut videtur.

5 « Al. vindicantis ». Ballerin. l. c.

6 « Sirmond. incursionibus ». Ballerin. l. c.

7 « Duo Vat. codd. et quatuor Ballerian. si qua causa ». Vid. Ballerin. et Cacciar. II. cc.

8 « Vat. cod. 1340 servetis. Et certi ». Cacc. pag. 44.

nostro, quam vestro honori proficere, quod talia statuisse cognoscimur. Non enim nobis ordinationes vestrarum provinciarum defendimus, quod potest forsitan ad depravandos vestrae sanctitatis animos Hilarius pro suo more mentiri, sed vobis per nostram sollicitudinem vindicamus; ne quid ulterius liceat novitati, nec praesumtori locus ultra iam pateat privilegia vestra cassandi. Nostrae etiam gratulationi hoc solum crescere profitemur, si et Apostolicae Sedis diligentia apud vos illibata servetur, et per sacerdotalis disciplinae custodiam² honori vestro perire, quod suum est, improbis³ usurpationibus non sinamus. Et quoniam honoranda est

Leontium episcopum pro Hilario syndicis co-gensis praefecit.

sempre antiquitas, fratrem et coepiscopum nostrum Leontium probabilem sacerdotem, hac, si vobis placet, dignitate voluntus decorari: ut praeior eius⁴ consensum alterius provinciae non indicatur a vestra sanctitate concilium, et a vobis omnibus, quemadmodum vetustas eius, et probitas exigit, honoretur, metropolitani privilegi sui dignitate servata. Aequum est enim, nec ulli de fratribus fieri videtur iniuria, si his, qui sacerdotii vetustate praecedunt, pro aetatis suae merito in suis provinciis a sacerdotibus caeteris deferatur. Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi⁵.

1 « Al. enim ». Ballerini, col. 641.

2 « Al. concordiam ». Ballerini, I. c.

3 Cacciar. I. c. cum anter. edit. et Vat. miss. *pro novis et improbis*; tres codd. Ballerini, *novis*. Vid. Cacciar. et Ballerini, II. cc.

4 « Perperam Quesnell. expungit eius ». Ballerini, I. c.

5 Dat. iuxta Ballerini, an. 445.

6 Ex edit. Ballerini. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 658, et seqq. haec ep. damus pristinae integratati ope codd. restitutam; nam exemplar a Maynardi editum ex Balleriniior. sententia ordinem praefert tantisper perturbatum.

7 « Cacciari *Opp. S. Leonis* part. II, p. 1 ad-

EPISTOLA VI⁶.

Mauritauiae Caesariensis episcopos hor-tatur, ut Ecclesiae statuta in sacraminis episcopis serrent: eis de quibusdam cau-sis, deque sacris virginibus per Vandalo-violatis mentem suam operit.

Leo Urbis Romae Episcopus universis Episcopis per Caesariensem Mauritaniam⁷ constitutis in Domino salutem.

CAP. I. Cum de⁸ ordinationibus sacer-dotum quedam apud vos illicite usurpata acrebior ad nos commentium sermo per-ferret, ratio pietatis exigit ut pro sollici-tudine⁹, quam universae Ecclesiae ex di-vina institutione dependimus¹⁰, verum fidem studeremus agnoscere; vicem curae nostrarae proficisciunt a nobis fratri¹¹ et consacerdoti¹² nostro Potentio delegan-tes¹³, qui secundum scripta, quae per ipsum ad vos direximus, de episcopis, quorum culpabilis cerebatur electio, quid veritas haberet, inquireret, nobisque omnia fide-liter indicaret. Unde quia idem plenissime notitiae nostrae cuncta reseravit, et sub quibus, qualibusque rectoribus quadam Christi plebes in partibus provinciae Caesariensis habeantur, sincera nobis rela-tione patet fecit; necessarium fuit ut dolo-

de ordinatio-nibus Episco-porum illicitus a-goscit.

Indigos ho-mines ad Epis-copatum eveni-gravissime do-let.

dit in Africa, et contra Quesnellum, qui contendit, Lupicinum ep. non potuisse ad S. Leonom appellare, advertit, plerosque antiquiores et insigniores codd. adiicere, *in causa Lupicini epis-coopi* ».

8 Cacciar. I. c. *pro de legit in.*

9 « Ms. Vercell. *per sollicitudinem* ». Ballerini, I. c.

10 « Tres codd. *impeditimus* ». Ballerini. et Cacciar. II. cc.

11 « Apud lustell. *confratri* ». Ballerini, I. c.

12 « Ms. Sessor. *coepiscopo* ». Ballerini, I. c.

13 « Vat. Cod. 1341 et edit. *iniungentes* ». Cacciar. I. c. Rectius n. lectio.

rem cordis nostri, quo pro dominicorum gregum periculis aestuamus¹, datis nunc quoque ad dilectionem vestram literis promeremus, mirantes² tantum apud vos per occasionem³ temporis impacati aut ambientium praeceptionem, aut tumul-

Inmeritis Ecclesias regendas tradere non est regiman praestare, sed disciri men angere.

tum valuisse popularem⁴, ut indignis quibusque, et longe extra sacerdotale meritum constitutis pastorale fastigium, et gubernatio Ecclesiae dederetur⁵. Non est hoc consulere populis, sed nocere, nec praestare regimen, sed augere discrimen. Integratis enim praesidentium salus est subditorum, et ubi est incolument obediencia, ibi sana est forma doctrinae. Principatus autem, quem aut seditio contulit⁶, aut ambitus occupavit, etiamsi moribus, atque actibus non offendit⁷; ipsius tamen initii sui est perniciosus exemplo, et difficile est ut bono peragantur exitu, que malo sunt inchoata principio.

CAP. II. Quod si in quibuslibet Ecclesiac gradibus providerint scienterque curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque praeposterum; quanto magis elaborandum est, ut in electione eius, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur? Nam totius familiae Domini⁸ status et ordo nutabat,

Quanti sit, ne contrarie episcopatus confundantur.

Corporis membra capiti co-

¹ « Ms. Vercell. pro Dominico grege aestuamus ». Ballerin. l. c. Gerte melius.

² Dist. 61, c. 5.

³ « Ms. Vercell. per actionem ». Baller. l. c.

⁴ « Aliq. codd., populorum ». Ballerin. l. c.

⁵ « Quesnellus in textum intulit dederetur; sed miss. omnia, quae vidiimus, legg. crederetur ». Cacciari, loc. cit.

⁶ Cacciari. l. c. extorsit, ut et in nostra Bulhari editione, pag. 39, col. i sub fin.

⁷ « Cacciari. l. c. com. al. non offendat ».

⁸ « Ms. Taurin. et al. ipso ». Cacciari. l. c. et Ballerin. col. 659.

⁹ « Cod. Vat. 1997 delet Domini, et mox pro nutabit habet exorbitabit ». Cacciari. l. c.

¹⁰ « Ms. Vercell. cum duobus aliis non sit ». Ballerin. col. 659.

¹¹ Cacciari. l. c. et proinde unicuique; sic etiam aliis codd. et edit. Al. et inde. Vid. Baller. loc. cit.

si quod requiritur¹⁰ in corpore, non inventatur in capite. Ubi est illa beati Pauli Apostoli per spiritum Dei emissam preceptio, qua in persona Timothaei omnium Christi sacerdotum numerus eruditur, et unicuique¹¹ nostrum dicitur: *Manus cito nemini imposueris, neque communices peccatis alienis*¹²? Quid est¹³ cito manus imponere, nisi ante aetatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum obedientiae¹⁴, ante experientiam disciplinae sacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis alienis, nisi et talem effici ordinantem, qualis est ille, qui non meruit ordinari? Sicut enim boni operis sibi comparat fructum, qui rectum tenet¹⁵ in eligendo sacerdote iudicium; ita gravi semetipsum afficit damno, qui in suum collegium assunt¹⁷ indignum. Non ergo¹⁸ in cuiusquam persona praetermittendum est, quod institutis generibus confinetur; nec putandus est honor ille legitimus, qui fuerit contra divinae legis praecepta collatus¹⁹.

CAP. III. Dicente enim Apostolo, ut²⁰ inter alias electionis regulas is episcopus ordinetur, quem *unius uroris virum* fuisse, aut esse²² constiterit; tam sacra²³

¹² Cacciari. l. c. *communicaveris* iuxta vulgat.

¹³ 1 Tim. v, 22.

¹⁴ C. 3, dist. 78.

¹⁵ Cacciari. l.c. cum. al. *ante meritum laboris*.

¹⁶ Iustell. *ante meritum obedientiae laboris* ».

Ballerin. l. c.

¹⁷ « Cod. Florent. servat ». Baller. l. c. « Al.

seculatur », Cacciari. l. c.

¹⁸ Cacciari. l. c. et Quesnell. (apud Ballerin.

l. c.) *in suae dignitatis collegium sublimet*.

¹⁹ Cacciari. l. c. enim.

²⁰ « Al. fierit de praevericatione collatus ».

Cacciari. l. c.

²¹ « Quaedam mss. delect ut ». Ballerin. l. c.

²² 1 Tim. iii, 2.

²³ « Cod. Flor. delect voces aut esse ». Ballerin.

loc. cit.

²⁴ Cacciari pag. 3, cum plerisq. codd. *sacra*.

Nec presbyter
fiat, nec diaconus.

semper habita est ista praeceptio, ut etiam de muliere sacerdotis eligendi¹ eadem intelligeretur² servanda conditio; ne forte illa, prius quam in matrimonium³ eius veniret, qui aliam non habuisset uxorem, alterius viri esset experta coniugium. Quis igitur tolerare⁴ audeat, quod in tanti sacramenti perpetratur iniuria, cum huic magno venerandoque mysterio nec⁵ divinae quidem legis statuta defuerint⁶, quibus evidenter est definitum, ut virginem sacerdos accipiat uxorem⁷, et alterius torum nesciat coniugis, quae uxor futura est sacerdotis⁸? Iam tum enim⁹ in sacerdotibus figurabatur Christi et Ecclesiae spiritale coniugium, ut quoniam¹⁰ vir caput est mulieris¹¹, dicat¹² sponsa Verbi¹³ non aliud virum nosse quam Christum, qui merito unan emit¹⁴, unam diligit et aliam praeceptor ipsam suo consortio non adiungit.

Si ergo etiam in veteri testamento hanc sacerdotalium coniugiorum forma servata est; quanto magis sub Evangelii gratia¹⁵ constituti apostolicis debemus servire¹⁶ praeceptis, ut quamlibet quis bonis motibus praeditus, et sanctis operibus in-

veniatur ornatus; nequaquam tamen vel ad diaconi¹⁷ gradum vel ad presbyterii honorem, vel ad episcopatus culmen ascenda, si aut ipsum non unius uxoris virum, aut uxorem eius non unius viri fuisse claruerit¹⁸?

CAP. IV. Monente vero Apostolo, atque ^{Quid in episcopis conservandis requiratur.} dicente: *Et hi autem probentur primum, et sic ministrent*¹⁹: quid aliud intelligentum putamus²⁰, nisi ut in his provectibus non solum matrimoniorum castitatem, sed etiam laborum merita cogitemus, ne aut a baptismō novellis²¹, aut a saeculari actu repente conversis officium pastorale credatur; cum per omnes gradus²² militiae christianeae de incrementis profectuum²³ debeat aestimari, an possint eniā quādā maiora committi? Merito²⁴ beatorum²⁵ Patrum venerabiles sanctiones cum de sacerdotum electione loquerentur, eosdem ut²⁶ idoneos sacris administrationibus censuerunt, qui multo tempore per singulos officiorum gradus provecti, experimentum sui probabile praebuerint, ut unicuique testimonium vitae suae acutum suorum ratio perhiberet. Si enim ad honores mundi sine suffragio²⁷ temporis,

<sup>Necophilus et
tales episcopali
honori non
crebundus.</sup>

snell. sub revelata iam gratia. Vid. Ballerin. col. 661.

16 Cacciar. inservire; et Cod. Flor. apud eundem obediēre.

17 Cacciar. l. c. diaconi.

18 « Al. constiterit ». Ballerin. l. c.

19 I. Tim. iii, 10.

20 « In hoc putamus ». Cacciar. l. c. cum al. Vid.. Ballerin. l. c.

21 « Al. a baptismō rudibus ». Ballerin. l. c.

22 « Quesellus cum aliquant. mss. et edit. cum omnis gradus ». Ballerin. l. c.

23 « Al. provectuum ». Ballerin. l. c.

24 C. 5. dist. 61.

25 « Al. sanctorum ». Ballerin. l. c.

26 « Al. demum ». Ballerin. l. c., qui advertunt, hunc locum insigni varietate in mss. decurtatae editionis effervi. Hanc varietatem et in edit. Cacc. l. c., pag. 4 videre est.

27 « Duo codd. sine suffrageatione ». Ballerin. col. 663.

1 « Cod. Vat. eligenda ». Cacciar. l. c.

2 « Al. intelligatur ». Cacciar. l. c.

3 « Duo codd. in societatem ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

4 Cacciar. l. c. cum al. *Quis ergo dissimulare;* Cod. Florent. apud Baller. col. 660 *Quis igitur dissimulare, vel tolerare.*

5 Cacciar. l. c. ne. Sane aptius.

6 Levit. xxi, 13; Ezech. XLIV, 22.

7 « Al. delent uxorem ». Ballerin. l. c.

8 Cacciar. l. c. cum al. *Pontificis.*

9 « Periodus haec usque ad verbum *adiuungi* in quibusd. codd. desideratur ». Ballerin. l. c.

10 « Cod. Florent. quomodo ». Ballerin. l. c.

11 Eph. v, 23; I Corin. xi, 3.

12 « Cod. Florent. ita Christus caput est Ecclesiae, discat, etc. ». Ballerin. l. c.

13 Cacciari cum nonnullis codicibus Christi. Forte rectius. Vid. Ballerin. l. c.

14 Cacciar. l. c. elegit.

15 Cacciar. cum. al. *iam gratia*; apud. Que-

sine merito laboris indignum est pervenire, et notari ambitus solent, quos probatibus documenta non adiuvant; quam diligens et quam prudens habenda est dispensatio divinorum munierum, et caelestium dignitatum, ne⁴ in aliquo apostolica et canonica decreta violentur, et his Ecclesia Domini regenda credatur, qui legitimarum institutionum nescii, et totius humilitatis ignari, non ab infinitis sumere incrementum, sed a summis volunt habere principium? Cum valde ini- quum sit et absurdum, ut imperiti magistris, novi antiquis, et rudes praef'erantur emeritis. In domo quidem magna, sicut Apostolus disserit², necesse est, ut³ vasa diversa sint, quaedam aurea et argentea, quaedam vero lignea et fictilia; sed horum ministerium pro materiae qualitate discernitur⁴, nec idem est pretiosorum usus⁵ et vilium. Nam inordinata erunt omnia, si fictilia aureis, et lignea praef'erantur argenteis. Sicut autem in ligneis et fictilibus eorum hominum species figuratur⁶, qui nullis adhuc virtutibus intent; ita in aureis et argenteis hi sine dubio declarantur, qui per longae eruditio[n]is ignem, et per fornacem diuturni laboris excoeti, aurum probatum et argentum purum esse meruerunt. Quibus si merces pro devotione non redditur, omnis ecclesiastica disciplina resolvitur, omnis ordo turbatur, dum in Ecclesia,

Mercede pro
meritis non redi-
cta, omnis ec-
clesiastica di-

1 C. 8, dist. 61.

2 II Tim. II. — Al. dixit ». Baller. I. c.

3 « Quaedam mss. Vat. delect at », Baller. I. c.

4 « Dividitur ». Cacciar. I. c.

5 « Nec qui pretiosorum, idem est usus et vilium ». Cacciar. I. c. Al. alter legunt. Vid. Baller. I. c.

6 « Figurantur ». Cacciar. I. c. Ap[oll]ius, opinor, n. lectio.

7 « Aliquot mss. populorum ». Ball. col. 664.

8 C. 17, caus. 1, q. 7.

9 « Al. aptissimae ». Ballerin. I. c.

10 « In ordinatores eorum digna distinctione moveatur? ». Cacciar. I. c. cum miss.

qui nullum subierunt ministerium, per verso eligentium iudicio indebitum obtinent principatum.

CAP. V. Cum ergo inter vos tantum valuerint aut studia popularium⁷, aut ambitus superborum, ut non solum laicos, sed etiam secundarum uxorum viros⁸, aut viduarum maritos ad officium cognoscamus pastorale proiectos; nonne expeditissimae⁹ exigunt causae, ut Ecclesiae, in quibus ista commissi sunt, iudicio severiore purgenter, et non solum in tales praesules, sed etiam in ordinatores eorum ultio competens profatur¹⁰? Sed circumstant nos hinc mansuetudo clementiae, hinc censura iustitiae. Et quia universae riae Domini misericordia et veritas¹¹, cogimur secundum Sedis Apostolice pie-tatem ita nostram temperare sententiam, ut trutinato pondere delictorum, quorum utique non una mensura est, quaedam credamus utcumque toleranda¹², quaedam vero penitus amputanda. Eos enim, qui vel secundas nuptias iniverunt, vel viduarum se coniugio sociarunt nec apostolica, nec legalis auctoritas sacerdotium obtinere permittit¹³; et multo magis illum, si fuerit in vestro iudicio confutatus, qui¹⁴, sicut ad nos relatum est, duarum simul est maritus uxorum, vel illum, qui ab uxore dimisso¹⁵ alteram duxisse perhibetur¹⁶. Caeteros vero, quorum proiectio hoc tantum reprehensionis incurrit, quod ex laicis ad

An. C. 446
sciplina dissol-vitur.

Pontifex su-premum iudi-cem agens pes-sumulat in Africa discipli-na clementer restaurat.

Bigamos, vi-duarumque ma-ritos ab episco-patu deponti.

Antisti-ti ⁹ laici assumi-los, loci in- pectos, perfect hu-

11 Ps. xxiv, 10.

12 « Quae constat non unius esse mensuram, quaedam definitam usumque toleranda, etc. ». Cacciar. pag. 5.

13 « Ms. Vercell. cum. Justello obtendere ». Baller. I. c. Ad orat. context. corrinus videtur.

14 Cacciar. I. c. omittit qui. Certe mendo typographico.

15 « Qui prima uxore dimissa ». Cacc. I. c., ubi refert aliam lectionem sane nostrae cohaerentem qui a prima uxore dimissus.

16 « In Quesnello additur privandum honore decernimus ». Ballerin. I. c. Eadem verba et apud Cacciar. recurrent, nec quidem inepte.

maniter; alta- officium episcopale delecti sunt, neque ex
miserere statu- hoc quod uxores habent¹, possunt esse cul-
tata non resol- pabiles, susceptum sacerdotium tenerer per-
vitimus, non praeiudicantes Apostolicas

Sedis statutis, nec beatorum Patrum regu-
las resolventes², quibus salubriter consti-
tutum est, ne primum, aut secundum, aut
tertium in Ecclesia gradum quisquam laico-
rum quibuslibet suffragii suffultus ascen-
dat, priusquam ad hoc meritum per legi-
timam augmenta perveniat. Quod enim nunc
utcumque patinur esse veniale, inultum
postmodum esse non poterit, si quisquam
id, quod omnino interdicimus, usurpa-

Pecunia venia-
de-lengendo in-
reundam non
quiam praebe-
tum.

fit³: quia remissio peccati non dat licen-
tiā delinquendi, neque quod potuit
aliqua ratione concedi, fas erit amplius
impune committi.

Donatum Nov-
atianorum epi-
scopum ad 46
demi conversum
in eius sede re-
linquit.

CAP. VI⁴. Donatum autem Salicinensem
ex Novatianis⁵ cum sua, ut comperimus,
plebe conversum, ita dominico gregi vo-
lunus praesidere, ut libellum fidei suae
ad nos meminerit dirigendum, quo et Nov-
atiani dogmati damnet errorem, et ple-
nissime consteat catholicam veritatem.

Maximum ob-
ligationem epi-
scopali non exst-
dignitate.

Maximum quoque ex laico licet⁶ repre-
hensibiliter ordinatum, tamen si donatista
iam non est, et a spiritu schismatica
pravitatis alienus, ab episcopali, quam
quoquo modo adeptus est, non repellim-
us dignitate; ita ut et ipse libello ad
nos edito catholicum se esse manifestet.

CAP. VII. De Aggaro vero et Tyberiano,
Aggaro ac Ty-
berianum causa

quorum a caeteris, qui ex laicis ordinati

1 « Al. habeant ». Ballerin. l. c.

2 Cacciari cum edit. decurtata nec prae-
cessorum nostrorum, nostrisque decretis, qui-
bus etc.

3 « Edit. decurtata usurpare praesumptio ».
Ballerin. col. 865.

4 Cacciari cum editione decurtata hic ponit ca-
pita, quac Ballerinii habent sub. nn. ix, x.

5 « Cod. Barber. Saicensem ex Novatiano, et
in marg. Saicensem. Cod. Florent. Saicien-
sem ». Ballerin. l. c.

sunt, in hoc caussa diversa est, quod
episcopis ad re-
ferendum com-
missa.

saevae seditiones memorantur esse famu-
latae, vestro iudicio cuncta communisimus:
ut relata habiti apud vos examinis fide,
quid de supradictis statuendum sit, scire
possimus.

CAP. VIII. Illae⁷ autem famulae Dei,
quaec integritatem pudoris et pressione
barbarica perilderunt, undabiliores erunt
in humilitate ac verecundia sua, si se in-
contaminatis non audent comparare virgini-
bus. Quamvis enim omne peccatum ex
voluntate nascatur, et potuerit corruptione
carnis mens invicta⁸ non pollui; minus
tamen hoc eis obterit, si quod potuerit
animo non amittere, doleant se vel cor-
pore perdisse.

CAP. IX. Cum itaque⁹ de omnibus fere,
quaec fratri nostri Potentii relatio con-
tinebat, plenissime dilectionem vestram
per David fratrem et coepiscopum nostrum,
qui et sacerdotii merito nobis est probatus
et moribus, videatis instructam; superest,
fratres, ut concorditer¹⁰ salubres suscipias
hortatus, et nihil per contentionem
agentes, sed ad omne studium devotionis
unanimes divinis et apostolicis constitutionibus¹¹ pareatis¹², et in nullo patiamini
providentissima canonum decreta violari.
Quae enim nunc certarum remissimus con-
sideratione causarum, antiquis deinceps
custodienda sunt regulis, ne quod ad tem-
pus pia lenitate concessimus, iusta posthae-

Sacrae virgi-
nes per vim vio-
latae sese inte-
gris non audent
comparare.

Garnis corrump-
tione menti in-
victa non pol-
luta.

Sacer. cano-
num curam ve-
hementiss. com-
mendat.

6 « Ms. Vat. omittit licet, et paulo post la-
men ». Ballerin. l. c.

7 C. 14, caus. 32, q. 5.

8 « Vet. edit. invit ». Ballerin. col. 666.
Forte aptius.

9 Iliae in edit. decurtata, quam et Cacciari
sequitur, habentur cap. ii.

10 « Edit. decurtata et ms. Florent. concordi
obedientia ». Ballerin. l. c.

11 « Cod. Angelicae institutionibus ». Balle-
rin. l. c.

12 « Edit. decurtata serviatis ». Ballerin. l. c.

ultione¹ plectamus, in eos specialius et propensiū commovendi, qui in episcopis ordinantis sanctorum Patrum statuta neglexerint², et quos refutare debuerant, consecraverint. Unde si episcopi talēm consecraverint sacerdotem, qualem esse non licet; etiamsi aliquo modo damnum proprii honoris evaserint, ordinationis³ tamen ius⁴ ulterius non habebunt, nec unquam⁵ ei sacramento intererunt, quod, neglecto divino iudicio, immerito praestiterunt.

Quisvis metropolita, immo-
ritum sacretanti-
stitem suo pri-
vilegio privan-
das.

Sedes episcop-
pales nominis in
fratitioribus
civitatis eri-
gentiae.

Secundum eractae,
quando vacave-
rint, cesserent.

CAP. X. Illud sane⁶, quod ad sacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus canonum statuta servari, ut non in quibuslibet⁷ locis, neque in quibuscumque castellis, et ubi ante non fuerunt, episcopi consecrerentur: cum, ubi minores sunt plebes, minoresque conventus, presbyterorum cura sufficiat; episcopalia autem gubernacula non nisi maioriibus populis, et frequentioribus civitatis oporteat praesidere; ne, quod sanctorum Patrum divinitus inspirata decreta veterantur⁸, velut et possessoribus, vel obscuris et solitariis municipiis tribuatur sacerdotale fastigium; et honor, cui debent excellentiora committi, ipsa sui numerositate vilescat. Quod nunc in sua dioecesi Restitutus episcopus factum esse causatus est, et rationabiliter postulavit, ut si episcopi eorum locorum, in quibus non debuerant ordinari, hu-

mana conditione decesserint, loca ipsa ad ius eiusdem antistitis⁹, cui olim propria, vel contigua fuerunt, revertantur. Et inutile est, ut sacerdotalis dignitas inconsiderata ordinantis facilitate superflua multiplicatione minuatur.¹⁰

CAP. XI. De his autem, quae in sacro virginitatis proposito constitutae, ut superius dictum est, barbaricam pertulere violentiam, et integritatem pudoris non animo, sed corpore perdiderunt; ea nobis videtur servanda moderatio, ut neque in viduarum deficiantur gradum, nec in sacrarum ei perseverantium virginum numero censeantur: quibus, si in moribus virginalibus¹¹ perseverant, et castimoniæ soliditatem mente custodiunt, sacramentorum¹² non est neganda communio; quia iniustum est illas in eo vel argui, vel notari, quod non voluntas amisi, sed vis hostilis eripuit.

CAP. XII. Caussam quoque Lupicini episcopi illuc inbemus audiri, cui multum et saepius postulant communione haec ratione reddidimus¹³, quoniam cum ad nostrum iudicium provocasset, immerito eum pendente negotio a communione videbamus fuisse suspensum. Adiectum etiam illud est, quod huic temere superordinatus esse cognoscitur, qui non debuit ordinari, antequam Lupicinus in praesenti positus, aut confutatus, aut certe confessus¹⁴ iustae posset subiacere sen-

Epi-copalis di-
gnitas ipsa su-
perflua minuatur.

Sacris virgin-
ibus Vandorum
violatis
sacramentorum
communio non
decreganda.

De Lupicini
causa consilium
suum aperit.

¹ « Ms. Vercell. et Iustell. iusta postulatione, forte pro post ultione ». Baller. l. c.; Cacciari, pag. 6, post haec ultione.

² « Al. neglexerunt, et mox consecravunt ». Ballerin. col. 667.

³ « Ms. Sepor. consecrationis ». Baller. l. c.

⁴ « Tres codd. ordinationis tamen eius ulterioris licentiam non habebunt ». Baller. l. c.

⁵ Cacciari l. c. delet unquam.

⁶ C. 1, dist. 80.

⁷ « Quibuscumque, et dein quibuslibet ». Cacciari, l. c.

⁸ Cacciari. cum al. veterantur.

⁹ « Al. ad ius eius antistitis redigantur, cuius

fuerant antepriora. Quid. codd. pro redigantur habent redcant; al. propria pro priora ». Baller. l. c.

¹⁰ Cacciari. cum decurt. edit. muniatur. Ad sensum forte aptius.

¹¹ Cacciari. pag. 7 cum edit. si in omnibus virginalibus observationibus.

¹² « Vox sacramentorum abest a ms. Florent ». Baller. col. 668.

¹³ « Duo miss. et Iustellus reddimur ». Baller. l. c. Forte mendose pro reddimus.

¹⁴ « Duo miss. confusis ». Baller. l. c. Reclusus, uti videtur, n. lectio.

tentiae, ut vacantem locum, quemadmodum duni disciplina ecclesiastica exigit, is qui consecratur, acciperet¹.

CAP. XIII. Si quae vero² aliae eunores sint causae, quae ad statum ecclesiasticum, et ad concordiam pertineant sacerdotum, illie sub timore Domini volumus³ venientur, et de componendis atque compositis omnibus ad nos relatio plena mittatur, ut ea, quae iuxta ecclesiasticum morem iuste et rationabiliter fuerint definita, nostra quoque sententia roboren-⁴

*Causis in fu-
turum habenda
consult.*

auctoritas cibero constituit; scilicet ut per Illyricum Ecclesiae constituta ad curam fratris et coepiscopi nostri Anastasii Thessalonicensis urbis antistitis pertinere. Ut si quae maiores inter episcopos causae sunt, quae in provinciis suis ne- queant terminari, ad eius notitiam referantur, et eodem arbitrio⁵, sub divini timore indicii, componantur. Servetur hic ordo sacerdotali concordiae profuturus, ut Ecclesiae Domini concordi, quemadmodum cupimus, consilio construantur, et nullum, insidiante diabolo, aditum possit praebere dissensio, per quam valeat dissipare, quae nos magno studio habita cupimus mode- ratione connectere.

*Anastasio ma-
iores causae de-
ferendas.*

CAP. II. Invitati fratres in causis maxi-
mis, et quae intra provincias suas fi-
niti⁶ nequeant, terminand's, si nulla gravi
necessitate retinentur, fraternum studium⁷

*Synodo pre-
vincenti quiescit
episcopus fuerit
convocatus, ac-
cedat.*

pro Ecclesiae utilitate non denegent: ma-
xime cum moderatio nostra providerit ut non frequens, neque pro levibus causis
conveniendi necessitas indicatur: et binos

*Mitis cogendas
quoniam modus
quaes causae.*

ternos episcopos de singulis provinciis
adesse sufficiat, ut leve fiat jucicis, quod
multis esset oneratum; atque ita efficiatur
studio caritatis, ut sacerdotalis tractatus
ea, quae ad disciplinam possunt ecclesi-
asticam pertinere, Sancto sibi Spiritu
revelante, constitut. Id enim nos vo-
lentes quorundam inobedientiam iusta
coercitione corrigeremus, vestra noverit
dilectio definisse, ut quisquis superbo animo,
cum nulla corporis vel causae fuerit
necessitate detentus, fraternum saepius

*Sancta syno-
dus Divino Spi-
ritu afflatur.*

4 Cacciar. l. c. cum edit. exciperet.
5 « Per Achaim ». Cacciar. et edit. cum
cod. Barberin. apud Ballerin. l. c. qui hanc le-
ctionem in prol. ant.

*Hinc, qui pro
libidine desit, e-
sto indeprendi-*

6 « Per Achaim ». Cacciar. Opp. S. Leonis part. II,
pag. 18.

7 « Arbitrio ». Cacciar. l. c.

8 « Finire ». Cacciar. l. c.
9 « Ms. Barber. corrupte fraternalis studios. Holstenius corredit fraternalis studio ». Ballerin.
col. 678, et seqq.

*De metropoli-
tarum obedien-
tia gratulator.*

Dilectissimis fratribus Senecioni, Caroso,
Theodulo, Lucae, Antiocho et Vigilantio,
metropolitanis per Illyrici provincias⁸ con-
stitutis, Leo.

CAP. I. Grato animo epistolas nostras
a vestra dilectione suscepimus recurrentis
paginae sermo testatus est, quas nos pro
Ecclesiarum statu et pace solliciti, ne quid
novella praesumptio erroris afferret, nosci-
mur direxisse: volentes a sacerdotibus
Domini custodiri, quae Sedis Apostolicae

1 Cacciar. l. c. cum edit. exciperet.
2 « Edit. omittunt vero » Ballerin. l. c.
3 « Ms. Florent. delet volumus ». Ballerin.
col. 669.

4 Bat. 10 august. ann. 442 iuxta Cacciar.; sec.
autem Ballerini circa an. 446, de quo J. flè in
Regest. Rom. Pontif. dubius havet.

5 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I
col. 677, et seqq.

voluerit vitare conventum, se sciat esse indicandum.

CAP. III Et quia memorati fratris nostri sollicita relatione cognovimus, Achaiae provinciae metropolitani illicitas et constitutis Patrum nostrisque auctoritatibus interdictas ordinationes saepe celebrasse, illudque suis ausibus addidisse, ut, Thespianis invitis et repugnantibus, incognitum et ante non visum episcopum consecraret; nullus prorsus metropolitano hoc licere permittimus, ut suo tantum arbitrio, sine cleri et plebis assensu quemquam ordinet sacerdotem; sed eum Ecclesiae Dei praeficiat, quem totius civitatis consensus elegerit. Ut itaque nos desideres non sumus in monendo que custodiri debeant, quaeque vitari, ita in exequendis illis atque servandis neminem esse patinur negligenter: cum custodientem talia laus dignissima comittetur, et fructus, ut speramus a Domino, uberior obsequatur³; devium vero et apostolicae constitutionis oblitem, obnoxium habituras et ecclesiastica et divina censura.

CAP. IV. Illud quoque pari observantia ad sacerdotalis concordiae vineulum ab omnibus volunus custodiri, ut nullus episcopus alterius episcopi clericum sibi audeat vindicare sine illius ad quem pertinet cessione, quam tamen evidentia scripta contineant: quoniam locum et canonum definitivum auctoritas, et ipsa servanda unitatis ratio docet, ne omnis ordo ecclesiasticus per hanc licentiam efficiatur

instabilis. Altius itaque, fratres carissimi, quae a nobis pio⁴ mentis affectu decerni perspicitis, in pectora vestra descendant; ut nos, qui sollicite cupimus servare unitatem spiritus in vinculo pacis⁵, praeceptionis nosterae fructum percipiamus, et vestrae dilectionis operibus gratulemur. Volumus enim tam vestrum esse, quam nostrum est, ut per caritatis gratiam constitutatur, quod nulla insidiantis diaboli arte violetur. Plenius vero observare debent, quae caveri ad ipsum fratrem et coepiscopum nostrum Anastasium scripsimus, eaque in vestram notitiam litteris ipsius volumus pervenire: a quibus fraternitate vestram nolatus deviare, ut caritatem dominicam, custodita Patrium sanctione, servemus. Data octavo idus Ianuarias, Actio III et Symmacho viris clarissimis consulibus.

Dat. die 6 ian. an. 446.

EPISTOLA VIII⁶.

Forum r. darguit, quod Ep'carpium cœteris consecrand's anteponat, ac summa cœteris gradum pro ordinationis tempore vindicat.

Dilectissimo fratri Doro⁷ Leo episcopus.

CAP. I. Iudicium⁸, quod de te sperabimus, dolemus⁹ esse frustratum, quando¹⁰ ea te commisso perspicimus, quae omnem ecclesiasticae sanctionis regulam culpabili novitate foedarent¹¹: cum plenissime no-

¹ Cacciar. l. c., pag. 59 cum edit. illi; quam vocem sine causa Holstenii genuinæ cod. lectioni, nulli, substituit. Vid. Ballerini. l. c.

² «In Quesnelli edit. errore typograph. *talis*». Ballerini. col. 583. Hunc errorum exscriptis etiam Cacciari l. c.

³ «Corrigendum videtur subsequatur», Ballerini. l. c. Apte quidem.

⁴ «Quesnelli, cum Holsten. *piae*». Ballerini. l. c. Holstenium secutus est et Cacciari pag. 60, l. c.

⁵ Ephes. iv, 3.

⁶ Ex Balleriniis *Opp. S. Leonis* tom. I, col.

732. Ibi titulum gerit *Ad Dorum Beneventanum episcopum*; et al. additur *Obiurgationis epistola*. Vid. Ballerini. l. c.

⁷ Quidam codd. habent ad *Theodorum*; al. *Dorotheum*; al. *Dorolacum*, seu *Doroleum* ex amanuensium vitio pro *Doro Leo*. Vid. Ballerini. l. c., et Cacciari. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 87.

⁸ «Al. *iudicium nostrum*». Ballerini. col. 733.

⁹ «Al. *nollemus*». Ballerini. ibid.

¹⁰ «Vat. codd. 542, 544 quoniam». Cacciari. loc. cit.

¹¹ «Duo codd. Quesnel. violenter». Ballerini. ibid.

veris quanta sollicitudine per omnes Domini Ecclesias paternorum velimus eam nonum praecpta servari¹, et hanc maxime curam ad sacerdotes universarum plebiū pertinere, ut sanctarum constitutionum regulae nullis corrumpantur excessibus. Unde miramur te, quem auctoritatum Apostolicas Sedis observantissimum esse convenerat, tam negligenter, ac potius insolenter egisse, ut traditarum tibi legum non custos, sed transgressor existeres.

Paulus presbyter Benevolentia missuina e suo gradu turbatus.

Libello enim Pauli presbyteri tui, qui in subditis habetur, cognovimus, apud te novo ambitu foedoque colludio² presbyterii ordinem fuisse turbatum ita, ut unius festina et immatura proiectio, quaeclam eorum delectio facta sit, quorum honorem aetas commendabat³, et nulla culpa minuebat. Quod si ambientis intentio, aut imperita faventium studia id, quod numquam habuit consuetudo, poscebant, ut incipiens emeritis, et novellus braferretur antiquis, tuae fuerat industria atque doctrinae, ut iniusta petentia desideria rationabilis auctoritate coliberes: ne quem sacerdotali⁴ propere provehebas honore, ad iniuriam corum, quibus sociabatur, inciperet, minorque⁵

Repor. benditur Dolor, quo iniquum furiosus non impedierit.

¹ « Tres codd. servare ». Cacciar. I. c. Mendo quidem typographic.

² Pleraque mss. colluvio; sed codd. melioris notae colludio. Ballerin. et Cacciar. II. cc. Sane colluvio nec syntaxi respondet.

³ « Al. quos actas commendabat; al. quos et aetas etc.; al. quorum aetas ordinem commendabat ». Ballerin. I. c. Cacciar. autem I. c. legit quos actas ordinem commendabat; sed advertit, vocem ordinem in Vat. 542, 544 desiderari. Certe expungenda, ubi quos aetas habetur.

⁴ « Al. in sacerdotali; al. in sacerdotalem... honorem; al. in sacerdotio; al. ne quem sacerdotio provehebas ». Ballerin. I. c.

⁵ « Edit. cum quibusd. mss., praemissi puncto, habent corrupte Miror quis fieret ». Ballerin. I. c.

⁶ « Al. furoris aut fortioris ». Baller. I. c.

⁷ Luc. xiv 11, et xviii 14. Attamen apud vulg. edit. verborum ordo inverse legitur.

⁸ « Edit. cum Vat. 541 interserunt verba Mat-

se fieret, dum in illo non humilitatis virtus, sed elationis⁹ vitium roboraretur. Neque enim ignorabas dixisse Dominum, quod qui se humiliat, exaltabitur, qui vero se exaltat, humiliabitur¹⁰; eundemque dixisse¹¹: Vos autem queritis de pusillo crescere, et de matore¹² minores esse¹³. Utrunque enim inordinatum, utrumque praeposterum est, et omnis laborum frumenta austertur, omnis meritorum mensura vacuatur, si tantum quis assequitur dignitatis, quantum adulatio[n]is obtinuit; ut cupiditas eminenti non solum superbientem minuat, sed etiam conniventem. Si vero, ut asseritur, primi secundique presbyteri circa Epicarpium¹⁴ sibimet praeponendum tanta huic¹⁵ assentatio fuit, ut illum cum sui dedecore poscerent honorari, ne hoc quidem illis proprio se iudicio deiicientibus tribui debuit, quod volebant; quia¹⁶ tam miserae voluntati dignis te¹⁷ fuerat obviare, quam cedere. Deformis autem et ignava subiectio bene sibi consciis, et non irritam facientibus gratiam Dei praeiudicare non potuit¹⁸, ut primatus suos quocumque commercio in alterutrum transferentes subsequentium¹⁹ suorum minuerunt²⁰

Dignitates ex
meritis, non ex
adulatione obli-
nientiae.

In iisque praepo-
situs caeterorum
dignitatem non
imminuit.

thaci, xx 26, 27: Quicumque vult inter vos maior fieri, sit uester minister; et quicumque voluerit inter vos primus esse, erit uester servus. Vos autem queritis, etc. ». Ballerin. I. c.

⁹ Cacciar. pag. 68 et de honore. Sane mel. n. lect.

¹⁰ Ex multis Evangel. antiquiss. exemplar., quorum quedam ipsius Leonis aetat. cenduntur praecedere, clare liquet, haec verba in Evangelii Matth. textu cap. xx inter versus vulg. edit. 28, et 29 olim fuisse inserta. Vid. Ball. I. c.

¹¹ « Tria mss. Epicardium; alia duo Epicardium presbyterum ». Ballerin. col. 736.

¹² « Codex Sessor. delet huic ». Ballerin. I. c.

¹³ Cacciar. I. c. cum edit. cui.

¹⁴ Cacciar. I. c. ordine inverso, te dignius.

¹⁵ « Duo mss. non poterit ». Ballerin. I. c.

¹⁶ « Codd. Vat. 542, 544, observantium ». Cacciar. I. c.

¹⁷ « Cod. Sessor. minuerint et anteposuerint ». Ballerin. I. c. At minuerint ad syntaxim apte.

dignitatem, et quia ultimum sibi anteposuerant, caeteris praemineret¹.

CAP. II. Praedicti igitur presbyteri, qui indignos se honoris sui ordine sunt professi, licet privari etiam sacerdotio merebentur; tamen, ut eis pro Apostolicae Sedis pietate parcatur, ultimi inter omnes Ecclesiae presbyteros habeantur; et, ut iudicij sui sententiam ferant, inferiores etiam illo erunt, quem propria sententia

Qui sese honori sui indignos probare in ultimum locum deueniuntur.

Caeteri in ista tempus ordinacionis graduum suum sorventur.
Pauli presbyteri hanc limitis et prae-
Caeteri in ista tempus ordinacionis graduum suum sorventur.
Pauli presbyteri hanc limitis et prae-
mum.

sibimet praetulerent: caeteris omnibus presbyteris in eo ordine permanentibus, quem unicuique ordinationis suaem tempus adscriptis². Nec quisquam praeter praedictos duos immunitae dignitatis patiatur iniuriam, sed in eorum tantummodo statutum hoc recurrat opprobrium, qui novo et immatura ordinato inferiores fieri delegerunt, ut illam evangelicam sententiam ad se sentiant pertinere, qua dicitur: *Quo in liceo iudicaveritis, iudicabitur de robis³: et qua mensura mensa fueritis, ea lem remicetur robis⁴*. Paulus vero presbyter ordinem suum, de quo laudabili firmitate non cessit, obtinebat, ne alterius aliquid in cuiusquam prae sumatur iniuriam; ita ut dilectio tua, quam noui immerito tota facti huius pulsat invidia, hoc saltem remedio curare se properet, ut sine dilatione⁵ haec, quacumque decernimus, tradantur effectui: ne si

¹ « Id. cod. Sess. *quia ultimum sibi anteposuerint, ut cum ceteris praemineret*. Edit. autem cum quibusd. mss. et quem ultimum etc. » Ballerin. I. c.

² « Tres codd. adscribit ». Ballerin. I. c. et Cacciari pag. 89.

³ Matth. vi, 2. Apud vulg. edit. verba leguntur paululum immutata.

⁴ Marc. iv, 24; et Luc. vi, 38. Apud vulg. edit. idem ac superioris notandum. recurrit.

⁵ Cacciari. cum vulg. et plerisq. mss. *sine dissimulatione*. Aptius ad context. n. lect.

⁶ « Quidam codd. *Iuliano* ». Ballerin. I. c.

⁷ « Al. *illi* ». Ballerin. I. c. Corrupe quidem.

⁸ « Al. *data idus Martii*; cod. Vat. 543 *idus Mai* ». Ballerin. I. c. et Cacciari pag. 89. Jaffé op. cit. nobiscum cohaeret.

iterato ad nos imploratio iusta confugerit, necesse sit severius commoveri; cum his, quae male sunt facta, correctis, malum redintegrare disciplinam, quam augere vindictam. Executionem vero praeceptio num nostrarum fratri et coepiscopo nostro Julio⁶ commisso nos noveris, ut omnia illico⁷, quemadmodum constitui mus, roborentur. Data viii idus martii⁸, Posthumiano viro clarissimo consule.

Dat. die 8 martii 448.

EPISTOLA IX⁹.

Eutychen laudat, quod de Nestorianu haeresi iterum serpente ad ipsum diligenter retulerit.

Dilectissimo¹⁰ filio Eutichi presbytero
Leo episcopus.

Ad notitiam nostram tuae dilectionis epistola¹¹ retulisti, quod Nestorianu haeresis quorundam rursus studiis pullularet. Sollicitudinem tuam ex hac parte nobis placuisse rescribimus. Quoniam index animi tui est sermo, quem sumpsumus; unde non ambigas¹², auctorem catholicae fidei Dominum tibi in omnibus afflutronum. Nos autem cum plenius, quorum hoc improbitate¹³ fiat, potuerimus agnoscere, necesse est, auxiliante Domino, providere, quatenus nefandum virus, dudumque

Eutychis in litteris multitudine sollicitudo.

⁹ Ex edit. Baller. Opp. S. Leonis tom. 1, col. 737. Ibi titulum habet. *Ad Eutychen Constantiopolitanum abbatem*, et nonnulli codd. apud Ballerin. I. c. addunt *adversus Nestorianam haeresim*.

¹⁰ « Quidam codd. pressius inhaerentes voci graecae τοῦτον τὸν ἀνθρώποντος ἔχειν δεσideratissimum (forte desideratissimo) ». Ballerin. I. c.

¹¹ « Al. litteris ». Ballerin. I. c. et Cacciari Opp. S. Leonis part. II, pag. 90.

¹² « Al. non ambigimus, vel ambigis ». Ballerin. col. 738 et Cacciari. I. c. Sed ambigis opinor expungendum.

¹³ « Al. importunitate, vel melius pravitate ». Ballerin. I. c.

S. Leonis editio pro Nestorianu haeresi abundantia excellenda.

damnatum radicibus possit extingui. Deus te custodiat in columnem, dilectissime fili¹.

Data kalendis Iunii, Posthumiano et Zenone viris clarissimis consulibus.

Dat. I Iun. an 418.

EPISTOLA X².

A Flariano causam exquirit, cur Eutyches ab Ecclesia fuerit excommunicatus.

Dilectissimo fratri Flaviano episcopo
Leo episcopus.

Flaviani silentium oblongatum.

Eutychis ad
Sed. Ap. applicatio.

CAP. I. Cum christianissimus et clementissimus imperator sancta et laudabilis fide³ pro Ecclesiae catholicae pace sollicitus ad nos scripta transmiserit de his, quae apud vos perturbationis strepitum commoverunt, miramur fraternitatem tuam quidquid⁴ illud scandali fuit nobis silere potuisse; et non potius procurasse ut primitus nos insinuato⁵ tunc relationis instrueret, ne de rerum gestarum fidei possennus ambigere. Accipimus enim⁶ libellum Eutychis⁷ presbyteri, qui se queritur, accusante Eusebio episcopo, immerto communione privatum; maxime cum evocatum⁸ se adfuisse testetur, nec suam⁹ praesentiam denegasse¹⁰; adeo ut

in ipso indicio libellum appellationis¹¹ se asserat obtulisse, nec tamen fuisse suscepimus¹²; quia ratione compulsus sit, ut contestatoris libellos in Costantinopolitana urbe proponeret. Quibus rebus intercedentibus, nondum agnoscimus qua iustitia a communione Ecclesiae fuerit separatus. Sed resipientes ad causam facti tui nosse volumus rationem, et usque ad nostram notitiam cuncta deferri: quoniam nos, qui sacerdotum Domini matura volumus esse iudicia, nihil possumus, incognitis rebus, in cuiusquam partis praeciducium definire, priusquam univera, quae gesta sunt, veraciter audiamus.

CAP. II. Et ideo fraternalis tua per illeam maxime aptamque personam plenissima nobis relatione significet, quid contra antiquam fidem novitatis emerget, quod severiori sententia dignum fuerit vindicare. Nam et ecclesiastica¹³ moderatio et religiosa piissimi¹⁴ principis fides multam nobis sollicitudinem christiana pacis indicunt¹⁵: et, amputatis dissensionibus, fides catholica inviolata servetur, et his, qui prava defendunt, ab errore revocatis, nostra auctoritate, quorum fides probata fuerit, muniantur. Nec aliqua poterit ex hac parte difficultas affliri, cum memo-

Causae penitentiales cognoscendas necessitas et sollicitudo.

1 « Quidam codd. Deus te salvum custodiat, desideratissime fili ». Ballerini, et Cacciar. II. cc.
2 Ex edit. Ballerini. Opp. S. Leonis, tom. I, col. 762. « In codi. Vat. habet hunc titulum Epistola Ss. archiepiscopi Romae Leonis ad Flavianum archiep. C. politanum, ubi quaerit quid Eutyches contra catholicam fidem sentiens a communione Ecclesiae ab eo fuerit separatus. Surius autem cum Raynaudo edidere: ubi quaerit, cur Eutyches a communione Ecclesiae fuerit separatus ». Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 91.

3 « Plures codi. sanctae et laudabilis fidei ». Cacciar. I. c. pag. 92.

4 « Quesnell. quid, sed contra fidem tum codi. tum edit. ». Ballerini. et Cacciar. II. cc.

5 « Nonnulli. codd. addunt magis ». Baller. I. c.

6 Cacciar. I. c. etenim.

7 Cacciar. Eutychetis.

8 « Quesnell. cum. quibusd. codi. vocatum ». Ballerini. col. 763.

9 Cacciar. I. c. cum. aliis sui.

10 « Quesnell. cum duob. codi. denegasset ». Ballerini. I. c.

11 « Al. addunt suae ». Ballerini. I. c.

12 « Quesnell. contra fidem codi. suscepimus ». Ballerini. col. 764.

13 « Nonnulli codi. Ecclesiae ». Ballerini. I. c. et Cacciar. pag. 93.

14 « Aliq. codi. religiosissimi ». Ballerini. I. c.

15 « Quidam codi. inducunt ». Baller. et Cacciar. II. cc. Recte n. lectio.

In fideli causis
defendenda veri-
tas, et chari-
tas servanda.

Flavianum ur-
get, ut plene ac-
dilectio de lan-
to referat no-
tio.

ratus presbyter libello proprio sit profes-
sus, paratum se esse ad corrigendum, si
quid in se inventum fuerit, quod repre-
hensione sit dignum. Decet enim in tali-
bus caussis hoc maxime provideri, ut sine
strepitu concertationum ¹ et custodiatur
caritas et veritas defendatur ². Et ideo
quia dilectio tua de tanta causa nos vi-
det necessario esse sollicitos, quam ple-
nissime et lucide universa nobis, quod
ante ³ facere debuit, indicare festinat, ne
inter assertiones partium aliqua ambigui-
tate fallamur, et ⁴ dissensio, quae in suis
initiis abolenda est, nutritur: cum in
corde nostro ea observantia, Deo inspi-
rante, permaneat, ne constitutiones ve-
nerabilium Patrum divinitus roborate, et
ad soliditatem fidei pertinentes, prava
cuiusquam interpretatione violentur. Deus te
incolumentem custodiat, frater carissime.

Data duodecimo kalendas martii ⁵, As-
turio ⁶ et Protogene viris clarissimis con-
sulibus.

Dat. die 18 febr., an. 449.

EPISTOLA XI⁷.

*Theodosii litteris de causa Eutychis
rescribit.*

Leo episcopus Theodosio Augusto.

CAP. I. Quantum praesidii Dominus Ec-
clesiae suae in fide vestrae clementiae

praeparavit, his etiam litteris quas ad me
misistis, ostenditur: ut vobis non solum

Mira Theodo-
sit in Ecclesiam
sollicitudo.

regium, sed etiam sacerdotalem inesse
animum gaudeamus. Siquidem, praeter
imperiales et publicas curas, piissimam
sollicititudinem christianaee religionis ha-
betis ⁸, ne scilicet in populo Dei aut schis-
mata aut haereses aut ulla scandala con-
valescant: quia tunc est optimus regni
vestri status, quando sempiterne et in-

commutabili Trinitati in ⁹ unius divinitatis

confessione servitur ¹⁰. Quid autem in
Constantinopolitanis Ecclesia perturbatio-
nis ¹¹ acciderit, quod ita fratrem et coe-
discopum meum ¹² Flavianum potuerit
commovere, ut Eutychem presbyterum
communione privaret, nondum potui ¹³
evidenter agnoscerem ¹⁴. Quamvis enim
praedictus ¹⁵ presbyter ad Seden Apostoli-
cam per libellum doloris sui querimoniam
misericordia breviter tamen aliqua praelibavit,
asserens se Nicaenae synodi constituta
servantem, frustra in fidei diversitate cul-
patum.

CAP. II. Eusebii autem episcopi accu-
satoris eius libellus, cuius exemplaria ad
nos memoratus presbyter misit, de obie-
ctionum evidenter nihil habebat; et cum
presbytero haereses crimen intenderet,
quem tamen in eo sensum argueret, non
evidenter expressit, quamvis et ipse epi-
scopus Nicaenae synodi profiteretur ¹⁶ se
inhaerere ¹⁷ decretis: propter quod non

Tum optimus
est regni status,
quam Dao ser-
vit in fidei u-
nitate.

Eutyches ad
Seden Apostoli-
cam appellati-
vit.

Quid in eo sit
criminis ex ac-
cusatori libello
non satis liquet.

*omnium primus et synopsim descripsit, et
epistolam in duo capita divisit.*

⁸ «Mss. Ratisponens. habeatis».

⁹ «Al. omittunt in».

¹⁰ Cacciar. I. c. ex eodd. Vat. addit glorio-
sissime.

¹¹ «Cod. Ratispon. turbationis».

¹² «Al. nostrum».

¹³ «Al. potuimus».

¹⁴ Cacciar. I. c. cognoscere.

¹⁵ Cacciar. I. c. memoratus.

¹⁶ «Al. profiteatur».

¹⁷ «Cod. Vat. 544 adhaerere».

¹ Cacciar. I. c. *concertantium*.
² Cacciar. cum plerisq. eodd. et edit. addit
frater carissime.
³ Cacciar. I. c. *antea*.

⁴ «Vat. 5845 addit inde».

Baller. col. 765.
⁵ «Mendoza quidam eodd. maii».

Ballerin. loc. cit.
⁶ Cacciar. I. c. *Asterio*.
⁷ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 767. «Nullam prorsus (inquit Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 94) mss. codices huius epistolae praeferunt synopsim, nullamque capitum divisionem. . . . Quesnellus ergo forte

habuiimus unde aliquid¹ plenius disce-
remus². Et quia caussae meritum, fidei
ratio et laudabilis sollicitudo vestra pie-
tatis exigit³, necesse est ianuam locum sub-
reptionibus non patere; sed prius, de qui-
bus eum aestimat argendum, instrui-
nos oportet, ut possit congrue de bene-
cognitis iudicari. Ad praedictum autem
episcopum litteras dedi⁴, quibus mihi dis-
plicere cognosceret, quod ca, quae in tanta
caussa gesta fuerant, etiam nunc silentio
detineret⁵, cum studere debuerit primi-
tus nobis cuncta reserare: quem credimus
vel post admonitionem omnia ad nostram
notitiam relaturum; ut, in lucem ductis
his, quae adhuc violentur occulta, id quod
evangelicae et apostolicae doctrinae con-
venit, iudicetur.

Leo concili
aria a Flaviano
expectat.

Data xii kalend. martii, Asturio⁶ et
Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 18 febr., an. 449⁷.

EPISTOLA XII.⁸

*Flaviani litteras de Eutychis causa a se
acceptas enunciavit, eique suae auctoritatis
praeisdium promittit.*

Leo Flaviano episcopo Constantinopolitano.

Pervenisse ad nos tuae dilectionis epi-
stolas⁹, ut primum venientis filii nostri
honorabilis viri Rodani opportunilatem
reperimus, indicamus, quae nos de caussa

Flaviani litteras sibi tradi-
tas.

⁴ * Al. *aliud*; al. autem omitt. *plenius* ». Baller. col. 768.

² « Al. *diceremus* ». Ballerin. l. c. Aptius
ad sens. n. lectio.

³ * Al. *exeyit* ». Ballerin. l. c. Forte mend.
typographico.

⁴ Inniuit Leo praec. epist. ad Flavianum pag.
24, col. 1.

⁵ * Al. *etiam nimio silentio reticeret*; al.
etiam nunc silentio reticeret ». Ballerin. l. c.

⁶ Cacciar. pag. 95 *Asterio*.

⁷ Cacciar. taenam cum aliis tum mss. tum edit.
habet *Datus die calendarum martii*, etc., idest
prima die martii.

⁸ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. 1,
col. 792.

⁹ Intelligit epistolam, quae primo a Flaviano

facerent certiores, quam apud vos pravo
dolemus errore commotam. Quoniam aliter
de fide, quam convenit, hic, qui du-
dum religiosi videbatur propositi esse.
sentiret; quem a traditione catholica non
deceruerat deviare, sed in eadem, quae
tenetur ab omnibus, credulitate persiste-
re. Verum de hac re plenius per eum,
qui ad nos tuae dilectionis portavit epi-
stolas, describimus¹⁰, ut fraternitatem
tuam, quid de tota causa constitui debat,
instruamus. Non enim patimur¹¹ aut illum
in suae persuasionis privitate persistere,
aut dilectionem tuam, quae, zelo fidei,
pravo et stolto resistit errori, diutina ad-
versae partis impugnazione turbari. Su-
pradicatum vero filium nostrum, per quen-
has epistolulas deditus, hac volumus, qua-
dignum est, affectione suscipias, et eo ad
nos remeante rescribas.

Data duodecimo kalendas iunias, Asturio¹² et Protogene coss.

Dat die 21 maii, an. 449.

EPISTOLA XIII.¹³

*Falsa Eutychis dogmata mirifice refellit,
quae si ipse damnaverit, absolvendum
admonet.*

*Leo episcopus dilectissimo fratri Flaviano
Constantinopolitano episcopo.*

CAP. I. Lectis dilectionis tuae litteris¹⁴, Flaviani negli-
gentiam leviter
arguit.

scripta de hoc negotio fuit, et xxii est apud
Ballerini col. 751.

10 Nimur sequenti epistola XIII.

11 « Quesnellus contra fidem Griman. cod., ex
que omnium primus hanc epistolam vulgavit, edi-
dit patiemur ». Cacciar. *Opp. S. Leonis* par. II,
pag. 109. Illoc mendum et in edit. Ballerini, qui Griman. codicem non viderunt, irrepsit.

12 Cacciar. l. c. *Asterio*.

13 Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. 1,
col. 801. Plerique codices vocant *Leonis re-
scriptum ad Flavianum*. In pluribus autem el
antiquissimis mss. haec inscriptio legitur: *Dile-
ctissimo fratre Flaviano Leo* ». Ballerin. l. c.

14 * Al. *epistolis* ». Ballerin. l. c.

15 * Al. *sed gestorum*; al. *vero sed et gesto-
rum* ». Ballerin. l. c. Mendose, ut videtur.

De Eutychis
per Flavianum
bellarum rela-
tione pleniora
litteras mittit.

Sed et studinem
stiam ostendit.

rum episcopalium ordine recensito, tandem quid apud vos scandali contra ⁴ integritatem fidei exortum fuisset, agnoverimus: et quae prius videbantur occulta, nunc nolis reserata patuerunt. Quibus

*Somma Eoty-
chis impruden-
tia et ignoran-
tia.*

Eutyches, qui presbyterii nomine honorabilis videbatur, multum imprudens ², et nimis imperitus ostenditur, ut etiam de ipso dictum ³ sit a Propheta: *Noluit in-
telligere, ut bene ageret; iniquitatem
meditatus est in cubili suo*⁴. Quid autem ⁵ iniquius, quam impia sapere, et sapientioribus doctioribus non eedere? ⁷ Sed

*Inopus sapere,
el doctioribus
non credere in-
quissimum est.*

in hanc insipientiam cadunt, qui cum ad cognoscendam ⁸ veritatem aliquo impe- diuntur obscuro ⁹, non ad propheticas voces, non ad apostolicas litteras, nec ad evangelicas auctoritates, sed ad semetipsos recurrent: et ideo magistri erroris existunt, quia veritatis discipuli non fuere. Quam enim eruditissimum de sacris novi et veteris Testimenti paginis acquisivit, qui ne ¹⁰ ipsis quidem symboli initia comprehendit? Et quod per totum mundum omnium regenerandorum ¹¹ voce de- promittitur, istius adhuc senis corde non capitur.

CAP. II. Nesciens igitur quid deberet de Verbi Dei incarnatione ¹² sentire, nec volens ad promerendum intelligentiae

*Eutychis, insi-
pientiam gravi-
ter obiurgat.*

1 Cacciar. *Opp. S. Leonis* par. n, pag. 415, cum antiquis. Vat. cod. legit *scandalis contigritate contra*, etc. et Ballerin. l. c. fatentur, haec in multis mss. legi, licet a pluribus absint.

2 « Veron. cod. *impudens* ». Ballerin. l. c.

3 « Al. *praedictum* ». Ballerin. l. c. Ita legit et Cacciari ex vetust. Vat. codd.

4 Ps. xxxv 4, 5.

5 Can. *Quid autem iniquius* 30. Caus. xxiv, quaest. 3.

6 « Cod. Ratisp. *iniqua* ». Ballerin. l. c. col. 803.

7 Cacciar. l. c. pag. 415 cum codd. Vat. cre- dere?

8 « Sex codd. *ad agnoscendam* ». Ballerin. l. c. col. 804.

9 Cacciar. et nonnulli codd. melius *obstaculo;* quidam cod. *obscuro obstaculo*. Vid. Ballerin. l. c.

lumen in Sanctarum Scripturarum latitudine laborare, illam saltem communem et indiscretam confessionem sollicito receperisset ¹³ auditu, qua ¹⁴ fidelium universitas profitetur, credere se in Deum Patrem omnipotentem, et in Iesum Christum Filium eius unicum Dominum nostrum, qui natus est de Spiritu Sancto et ¹⁵ Maria Virgine. Quibus tribus sententiis omnium fere haereticorum machinae destruantur. Cum enim Deus et omnipotens et Pater creditur ¹⁶, consempiternus eisdem Filius demonstratur, in nullo a

Patre differens, quia de Deo Deus, de omnipotente omnipotens, de aeterno natus est coaeternus; non posterior tempore, non inferior potestate, non dissimilis gloria, non divisus essentia: idem vero semipaterni Genitoris Unigenitus semipaternus natus est de Spiritu et Maria Virgine. Quae nativitas temporalis illi nativitatibus divinae et semipaternae nihil minuit, nihil contulit, sed totam ¹⁷ se reparando homini, qui erat deceptus, impendit: ut et mortem vinceret, et diabolum, qui mortis habebat imperium, sua virtute destrueret. Non enim superare possemus peccati et mortis auctorem, nisi naturam nostram ille susciperet, et suam faceret, quem nec peccatum contaminare, nec mors potuit de-

*Vel e symboli-
oibus omnes fe-
re haereses de-
struantur.*

*Christi duplex
nativitas.*

*Incarnationis
necessitas.*

10 Cacciar. l. c. *qui nec*; cod. Vat. 1222 *si nec*. Vid. Ballerin. l. c.

11 « Aliq. cod. et edit. *regeneratorum* ». Ballerin. l. c. Sane aptius.

12 « Cod. Vat. 1341 *Quid de Verbo et Verbi Dei incarnatione* ». Cacciar. pag. 416.

13 « *Quid mss. et edit. apprehendisset* ». Ballerin. l. c.

14 Plures codd. *quam*. Ballerin. et Cacciar. ll. cc. Rectius, opinor, n. lectio.

15 Cacciar. cum al. edit. et Vatic. codd. me- lius ex.

16 Cacciar. pag. 417 cum vulgat. et quibusd. mss. et aeternus creditur Pater. Vid. Ballerin. col. 805. Concinnius videtur ad orat. context.

17 Cacciar. l. c. cum plenisq. vetustiss. codd. totum. Vid. et Ballerin. l. c. col. 806.

Maria ut Virgo
concepit, ita et
pareret.

timere. Conceptus quippe est de Spiritu
Sancto intra uterum Matris Virginis, quae
illuminata¹, salva virginitate, edidit, quem
admodum, salva virginitate, concepit.

Sed si de hoc christianae fidei fonte
purissimo sincernum² intellectum haurire
non poterat, quia splendore perspicuae
veritatis obsecratione sibi³ propria tene-
brarunt⁴, doctrinae se evangelicae subdivi-
disset. Et dicente⁵ Matthaco, *Liber ge-
nerationis Iesu Christi filii David, filii
Abraham*⁶, apostolicae quoque praedi-
cationis expellens instructum⁷. Et legens

Duplex Christi
natura e sacra
historia evincit
tur.

in epistola ad Romanos, *Paulus serrus
Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus
in Evangelium⁸ Dni, quod ante pro-
miserat per prophetas suos in Scripturis
sanctis de Filio suo, qui factus est ei ex
semine David secundum carnem⁹, ad
propheticas¹⁰ paginas piam sollicitudinem
contulisset. Et inveniens¹¹ promis-
sionem Dei ad Abraham dicentis, *In se-
mine tuo benedicentur omnes gentes¹²,*
ne¹³ de huius seminis proprietate dubi-*

1 Cacciari. l. c. quae ita illum.

2 « Cod. Ratisp. purissimum sincerum; in-
liu Vat. purissimum sincerumque ». Ballerin.
col. 808. Rectius tamen. n. lectio.

3 « Cod. Veron. 58, sibimet ». Ballerin. l. c.

4 « Quidam codd. et tenebrabat ». Baller. l. c.

5 Cacciari. l. c. cum plur. codd. omitti¹⁴ Et, l. c.
alia interpunctione habet subdivisasset, dicente,
etc. Quod nobis magis probatur.

6 Matth. 1, 1.

7 « Cod. Vat. instrumentum ». Baller. l. c.
Forte melius.

8 « Nonnulli codd. in Evangelio ». Ballerin.
loc. cit. Vulg. edit. nobiscum legit.

9 Rom. i vv. 1, 2, 3.

10 Cacciari. pag. 118 cum edit. et plur. mss.
ad propheticas quoque ». Vid. Ballerin. l. c.

11 Cacciari. l. c. contulisset et invenisset; cod.
autem Vatic. 1322 inveniret. Vid. Cacciari. l. c.

12 Gen. xii, 3; et xxii, 18.

13 Cacciari. l. c. cum edit. et plerisq. codd.,
puncto affixo post vocem gentes, habet *Et ne*.
Vid. Ballerin. col. 809.

14 Gal. iii, 16, ubi apud vulg. edit. legit. qui est.

taret, secutus fuisset Apostolum dicen-
tem: *Abrahae dictae sunt promissiones,
et semini eius. Non dicit et seminibus,
quasi in multis, sed quasi in uno, et se-
mini tuo, quod est Christus*¹⁵. Isaiae
quoque praedicationem interiore appre-
hendisset auditu dicentis: *Ecce virgo in
utero accipiet*¹⁶, *et pariet filium, et vo-
cabunt*¹⁷ *nomen eius Emmanuel, quod
est interpretatum*¹⁸, *nobiscum Deus*¹⁹.
Eiusdemque Prophetae fideliter verba
legisset: *Puer natus est nobis, filius²⁰ da-
tus est nobis, cuius²¹ potestas super hu-
merum²² eius, et vocabunt*²³ *nomen
eius, magni consilii Angelus, Admira-
bilis, Consiliarius*²⁴, *Deus fortis, Prin-
ceps pacis, Pater futuri saeculi*²⁵. Nec
frustratorie loquens²⁶, ita Verbum diceret
carnem²⁷ factum, ut editus utero Virginis
Christus haberet formam hominis, et non
haberet materni corporis veritatem. An
forte ideo putavit, Dominum nostrum²⁸
Iesum Christum non nostrae esse natu-
rae²⁹, quia missus ad beatam Mariam³⁰

²⁷ Annunciationis
verba frustra o-
bliciorunt.

15 Cacciari. l. c. cum edit. concipiet. Vid. Bal-
lerin. col. 810.

16 Cacciari. l. c. cum edit. vocabitur.

17 « Vat. cod. quod interpretatur ». Baller. l. c.

18 Isai. vii, 14; Matth. 1, 23, ubi apud vulg.
edit. legit. utero habebit.

19 Cacciari. cum plur. codd. et filius. Vid.
Ballerin. l. c.

20 Cacciari. l. c. omitti cuius.

21 « Plur. codd. humeros ». Baller. l. c.

22 Cacciari. cum plur. codd. vocabitur. Vid.
Ballerin. l. c.

23 « Voices admirabilis, consiliarius absunt
a nonnull. codd. aequae ac a greca interpreta-
tione; cod. Veron. 58 addit *Dei filius* ». Baller. l. c.

24 Is. ix, 6, ubi vulg. edit. quadam verba
legit paululum immutata.

25 « Quatuor codd. apud Quesn. frustratoria
eloquens; prima autem eiusdem editio frustra-
torie ita loquens, Verbum etc. ». Baller. l. c.

26 « Cod. Vat. caro ». Cacciari. l. c.

27 « Tres codd. omittunt nostrum ». Baller. l. c.
col. 811.

28 « Quatuor vet. codd. nostrae non esse na-

tarac ». Baller. l. c.

29 « Cod. Veron. 58 bealam Virginem Ma-
riam ». Baller. l. c.

semper Virginem¹ Angelus ait: *Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi; ideoque et² quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei³*, ut quia conceptus Virginis divini fuit operis, non de natura concipientis fuerit caro concepti? Sed non ita⁴ intelligenda est illa generatio singulariter mirabilis, et mirabiliter singularis, ut per novitatem creationis proprietas remota⁵ sit generis. Fecunditatem enim Virginis Spiritus Sanctus dedit, veritas autem corporis sumpta de corpore est; et aedificante sibi Sapientia dominum⁶, *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis*⁷: hoc est, in ea carne, quam assumpsit⁸ ex homine, et quam spiritus⁹ vitae rationalis animavit.

CAP. III. Salva igitur proprietate utriusque naturae et substantiae¹⁰, et in unam coeunte personam¹¹, suscepta est a manu iustitiae humilitas, a virtute infirmitas, ab acernitate mortalitas: et ad resolvendum conditionis nostrae debitum, natura inviolabilis naturae est unita passibili; ut, quod nostris remediis¹² congruebat, unus atque idem mediator Dei et hominum homo Iesus Christus, et mori posset¹³ ex uno, et mori non posset ex altero. In integra ergo veri hominis perfectaque na-

In una Christi persona duplex est natura, a unicuius proprietate individua proprietatis.

tura verus natus est Deus, totus in suis, totus in nostris. Nostra autem dicimus, quae in nobis ab initio Creator condidit, et quae reparanda suscepit. Nam illa, quae deceptor intulit, et homo deceptus admisit¹⁴, nullum habuerunt in Salvatore vestigium. Nec quia communionem humanarum subiit infirmitatum, ideo nostrorum fuit particeps delictorum. Assumpsit formam servi sine sorde peccati, humana augens, divina non minuens: quia exinanitio illa, qua se invisibilis visibilem praebuit, et Creator ac Dominus omnium rerum unus voluit esse mortalium, inclinatio fuit miserationis, non defectio potestatis. Proinde qui manens in forma Dei fecit hominem, idem¹⁵ in forma servifactus est homo. Tenet enim sine defectu proprietatem suam utraque natura: et sicut formam servi Dei forma non admittit¹⁶, ita formam Dei servi formam non minuit¹⁷. Nam quia gloriabatur diabolus, hominem sua fraude deceptum divinis caruisse munerebus, et immortalitatis dote nudatum durum mortis subiisse sententiam, seque in malis suis quoddam de praevicatoris¹⁸ consortio invenisse solatium; Deum quoque, iustitiae exigente ratione, erga hominem, quem in tanto honore¹⁹ condiderat, propriam mutasse sententiam: opus

Christus humanas infirmatales, at peccati vestigium non subiit.

Ut servi formam Dei forma non admittit, ita Dei formam serviformam non minuit.

1 « Plur. codd. omitt. semper Virginem ». Baller. l. c.

2 « Pauci quidam codd. omittunt partie. et ». Baller. l. c. Sane contra Vulg. textum.

3 Luc. 1, 35.

4 Cacciar. pag. 119 cum edit. et miss. Vat. ita nobis.

5 Ita Vat. et Vallic. codd.; sed Cacciari cum edit. mota. Melius videtur n. lectio.

6 Prov. ix, 1.

7 Ioan. 1, 14.

8 « Quidam codd. suscepit; al. sumpxit ». Baller. col. 812.

9 « Quesnell. cum edit. et plerisq. mss. spiritus ». Baller. et Cacciar. ll. cc.

10 « Vox substantiae abest a plur. codd. ». Baller. l. c.

11 « Duo codd. Veron. una coeunte persona ». Baller. l. c.

12 « Nonnull. cod. difinis remedis ». Baller. col. 814.

13 « Quatuor vetust. codd. hic et paulo post possit ». Baller. l. c. Rectius n. lectio.

14 « Quinque vet. codd. perperam amisit ». Baller. l. c.

15 « A nonnull. codd. abest vox idem ». Baller. l. c.

16 « Duo codd. ademit ». Cacciar. pag. 120.

17 « Quidam codd. et sicut forma servi Dei formam non admittit, ita forma Dei servi formam non minuit ». Baller. col. 816.

18 Cacciar. l. c. cum plur. codd. praevicationis. V. et Baller. l. c. Forte melius n. lectio.

19 « Veron. 58 in tantum honorem ». Baller. l. c.

fuit secreti dispensatione consilii, ut incommutabilis Deus, cuius voluntas non potest sua benignitate privari, primam erga nos pietatis suea dispositionem sacramento occultiore completeret; et homo diabolice iniquitatis versutia actus in culpam, contra Dei propositum, non periret.

CAP. IV. Ingreditur ergo haec mundi infima² Filius Dei de coelesti sede descendens, et a paterna gloria non recedens novo ordine, nova nativitate generatus. Novo ordine, quia invisibilis in suis visibilis factus est³ in nostris; incomprehensibilis voluit comprehendiri; ante tempora⁴ manens esse coepit ex tempore; universitatis Dominus servilem formam, obumbrata maiestatis suea immensitate, suscepit; impossibilis Deus non redignatus est homo esse⁵ passibilis, et immortalis mortis legibus subiacere. Nova autem nativitate generatus, quia inviolata virginitas⁶ concupiscentiam⁷ nescivit, carnis⁸ materiam ministravit. Assumptus

Eiusdem nota nativitas.
Ex Virg. n. utero genitus naturam non habens, nec in domino Iesu Christo ex utero Virginis genito, quia nativitas¹⁰ est mirabilis, ideo nostri¹¹ est natura dissimilis. Qui enim verus est¹² Deus, idem verus est homo; et nullum est in hac unitate menda-

cium, dum invicem¹³ sunt et humilitas hominis et altitudo Deitatis. Siec enim Deus non mutatur miseratione, ita homo non consumitur dignitate. Agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium est: Verbo scilicet operante quod Verbi est, et carne exequente quod carnis est. Unum horum corsusat miraculus, aliud succumbit iniuriis. Et sicut Verbum ab aequalitate paternae gloriae non recedit¹⁴, ita caro naturam nostram generis non relinquit¹⁵. Unus enim idemque est, quod saepe dicendum est¹⁶: vere Dei Filius, et vere hominis filius. Deus per id quod in principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum¹⁷; homo per id quod Verbum caro factum est, et habitat in nobis¹⁸. Deus per id quod omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil¹⁹; homo per id quod factus²⁰ est e muliere, factus²¹ sub lege²². Nativitas carnis, manifestatio est humanae naturae: partus Virginis, divinae est virtutis indicium. Infantia Parvuli ostenditur humilitate cunarum: magnitudo Altissimi declaratur vocibus angelorum²³. Similis est ruddimentis hominum, quem Herodes impie²⁴ molitur occidere; sed Dominus est om-

In Christo individua sui et hominis humilitas et altitudo Deitatis.

In Christo ut Verbum ab aequalitate paternae gloriae non recedit, ita neque caro naturam nostram nostram relinquit.

Sublime dogma misericordia declaratur.

Carnis nativitas est humanae manifestatio; Virginis partus indicium divinae virtutis.

1 Cacciar. l. c. *dispensationem*; quam lectio nem tum editis tum plerisque mss. communem fatentur et Ballerin. l. c.

2 Aliq. cod. *infirma* ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc. Rectius ad orat. context. videtur n. lectio.

3 Aliq. cod. *apparuit* ». Ballerin. col. 818; Cacciar. pag. 121.

4 Cod. Vat. vetustiss. *tempora aeterna*; al. *aeternaliter*. Vid. Ballerin. et Cacciar. ll. cc. Datur no tempus aeternum?

5 Cacciar. l. c. *esse homo*.

6 « Nonnull. cod. *virgo* ». Ballerin. l. c.

7 « Due codd. *quae concupiscentiam* ». Ballerin. l. c.

8 « Al. et carnis; al. sed carnis ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 122.

9 « Edit. ante Quesnell. addunt hic *igitur* ». Ballerin. l. c.

10 « Codd. nostri addunt *eius* ». Cacciar. l. c.

11 « Al. *nostrae*; al. hanc vocem prorsus de- dent ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

12 « Vox est abest a nonnull. codicib. ». Ballerin. l. c.

13 « Aliq. cod. *in invicem* ». Ballerin. l. c.

14 « Veron. 57 non recedit ». Ballerin. l. c. Forte pro recessit.

15 « Idem cod. *non reliquit* ». Ballerin. l. c.

16 Verba *quod saepe dicendum est* absunt a plur. codd. itemque a greca versione ». Ballerin. col. 820.

17 Ioan. 1, 1.

18 Ibid. v. 14.

19 Ibid. v. 3.

20 Cod. Vindob. hic et paulo post *factum* ». Ballerin. l. c. Sane perperam.

21 « *factus est* ». Cacciar. l. c.

22 Galat. IV, 4.

23 « Vat. 3791 in *excubis angelorum* ». Ballerin. l. c.

24 « Edit. ante Quesn. et plur. mss. *impius* ». Ballerin. l. c.

nium, quem Magi gaudent suppliciter adorare¹. Iam² cum ad praecursoris sui³ Ioannis baptismum venit⁴, ne lateret, quod carnis velamine Divinitas tegeretur, vox Patris de coelo intonans dixit: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*⁵. Quem itaque⁶ sicut hominem diabolica tentat astutia, eidem sicut Deo angelica famulantur officia. Estrire, sitire, lassescere atque dormire evidenter humanum est. Sed quinque⁷ panibus quinque millia hominum satiare⁸, et largiri Samaritanae aquam vivam, cuius haustus bibenti praestet⁹, ne ultra iam sitiat; supra dorsum maris plantis non desidentibus¹⁰ ambulare, et elationes fluctuum increpata tempestate consternare, sine ambiguitate divinum est. Sicut ergo, ut multa praeterem, non eiusdem naturae est flere miserationis affectu amicum¹¹ mortuum, et eundem, remoto quatriduae aggere sepulturae, ad vocis¹² imperium excitare¹³ redivivum; aut in ligno¹⁴ pendere, et, in noctem luce conversa, omnia elementa tremefacere; aut ciavis transfixum esse, et paradisi portas¹⁵ fidei latronis aperire: ita non eiusdem naturae

est dicere: *Ego et Pater unum sumus*¹⁶: et dicere *Pater maior me est*¹⁷. Quamvis enim in Domino Iesu Christo Dei et hominis una persona sit; alius tamen est, unde in utroque communis est contumelia¹⁸; aliud, unde communis est gloria. De nostro enim illi est minor Patre humanitas; de Patre illi est aequalis cum Patre divinitas.

CAP. V. Propter hanc ergo¹⁹ unitatem personae in utraque natura intelligendam et filius hominis legitur²⁰ descendisse de caelo, cum Filius Dei carnem de ea Virgine, de qua est natus, assumperit²¹. Et rurus Filius Dei crucifixus dicitur²² ac sepultus, cum haec non in divinitate ipsa, qua Unigenitus consempiternus et consubstantialis est Patri, sed in naturae humanae sit infirmitate perpessus. Unde unigenitum Filium Dei crucifixum et sepultum omnes etiam in symbolo confitimus secundum illud Apostoli²³: *Si enim cognorisset, nunquam Dominum maiestatis crucifixissent*²⁴. Cum autem ipse Dominus noster atque Salvator fidem discipulorum suis²⁵ interrogationibus erudit, *Quem me*²⁶ inquit, *dicunt homines*

In Christo noster est Pater humanitas at illi aequalis est cum Pater Divinitas.

Personae in utraque natura unitas Scripturis adstinentur.

1 « Vat. cod. 1322 cum quibusd. recentior. et edit. *Magi gaudentes suppliciter adorare veniunt* ». Baller. col. 821, et Cacciar. pag. 423.

2 « Al. nam » . Baller. I. c. Forte melius n. lectio.

3 « Veron. 57 delet sui » . Baller. I. c.

4 « In edit. *veniret*, sed nullo codice suffragante » . Baller. I. c.

5 Matth. iii, 17; plur. codd. hic habent *complacuit*. Vid. Baller. col. 822. Sed perperam.

6 « Cod. Vat. 1322 *utique* » . Cacciar. I. c.

7 « Vatic. 5845 de quinque panibus; edit. et quedam mss. *Et de quinque panibus* ». Baller. I. c. Melius n. 1.

8 « Duo codd. *saturare* » . Baller. I. c.

9 « Al. *praestitit*; al. *praestal* » . Baller. et Cacciar. II. cc.

10 Ita commun. codd. Quidam tamen habent *subsistentibus*; al. corrupte *desidentibus*, *desumentibus*, *desudantibus* vel *desistentibus*. Vid. Baller. et Cacciar. II. cc.

11 Cacciar. I. c. cum quibusd. codd. *Lazarum amicum*.

12 Cacciar. cum aliq. mss. et edit. et ad vocis, etc.

13 « Duo codd. *suscitare* » . Cacciar. pag. 121.

14 « Col. Vallie. *eruce pendere* » . Cacciar. ib.

15 « Al. *ianuas* » . Baller. et Cacciar. II. cc.

16 loan. x, 30.

17 Id. xiv, 28.

18 Cacciar. I. c. cum aliis unde contumelia in utroque communis.

19 « Quidam codd. pro ergo habent enim » .

Baller. col. 824, et Cacciar. I. c.

20 « Nonnull. codd. dicitur » . Baller. et Cacciar. II. cc.

21 « Al. *assumpsit* » .

22 « Al. *legitur* » . Baller. I. c.

23 Cacc. I. c. cum plur. codd. *illud apostoli dictum*. Vid. et Baller. col. 825.

24 I Cor. ii, 8.

25 « Al. *suorum*; in edit. perperam *suorum suis* » . Baller. col. 826.

26 « Quidam codd. *quid me*; al. *delet me* » .

Baller. et Cacciar. II. cc.

*esse filium hominis?*¹ Cumque illi diversas aliorum opiniones retexuissent, Vos autem, ait,² quem³ me esse dicitis?⁴ Me utique, qui sum filius hominis, et quem⁵ in forma servi atque in veritate carnis aspicitis, quem me esse dicitis?⁶

Haec a Patre ubi Petrus divinitus inspiratus, et consensu principis affirmata Ecclesiasticorum primatum illi invenit.

*Tu es, inquit, Christus? Filius Dei vix?*⁷ Nec immerito beatus est pronunciatus a Domino, et a principali petra soliditatem et virtutis traxit et nominis qui per revelationem Patris eundem⁸ et Dei Filium est confessus et Christum: quia unum horum sine alio⁹ receptum non proderat ad salutem, et aequalis¹⁰ erat periculi Dominum Iesum Christum aut Deum tantummodo sine homine, aut sine

Dico solum hominem credidisse. Post resurrectionem vero Domini (quae utique et crucifixus et mortuus) resuscitatus, quam qui fuerat crucifixus et mortuus), quid aliud quadraginta dierum mora gestum est, quam ut fidei nostrae integritas ab omni caligine munda-retur? Colloquens enim cum discipulis suis¹¹, et cohabitans atque convescens et pertractari se diligenter curiosoque conta-

1 Matth. xvi, 13.

2 « Quidam codd. delent autem; al. delent al ». Ballerin. l. c.

3 « Al. quid ». Ballerin. l. c. Contra vulg. edit. textum.

4 Matth. xvi, 15.

5 « Vat. 1341 quem me ». Cacciar. l. c.

6 « Vat. 5845 hic addit me utique in forma servi; et delet praecedentia me utique, qui sum filius hominis, etc. ». Cacciari l. c.

7 « Aliq. codd. omittunt Christus ». Baller. loc. cit. Contra Vulg. text.

8 Matth. xvi, 16.

9 « Veron. 58 eundem Deum ». Baller. l. c.

10 « Al. altero ». Ballerin. l. c.

11 « Al. sed aequalis ». Ballerin. l. c.

12 « Al. hominis ». Ballerin. col. 827.

13 « Al. alter ». Ballerin. l. c.

14 « In aliq. cod. abest suis ». Ballerin. l. c.

15 « Veron. 8 quos dubitare perspiciebat ». Ballerin. l. c.

etu ab eis, quos dubietas perstringebat¹², admittens¹³, ideo et clausis ad discipulos ianuis introibat, et flatu suo dabat Spiritum Sanctum, et, donato intelligentiae lumine, sanctorum Scripturarum occulta pandebat; et rursus idem¹⁴ vulnus lateris, fixuras clavorum, et omnia recentissimae passionis signa monstrabat, dicens: *Videte manus meas et pedes¹⁵, quia ego sum. Palpate et rideote, quia spiritus cornuem et ossa non habet¹⁶, sicut me videtis habere¹⁷:* ut agnosceretur in eo proprietas divinae humanaeque naturae individua permanere; et ita sciremus Verbum non hoc esse¹⁸ quod carnem, ut unum¹⁹ Dei Filium et Verbum confistemur²⁰ et carnem. Quo fidei sacramento Eutyches iste nimium aestimandus²¹ est vacuus, qui²² naturam nostram in Unigenito Dei nec per humilitatem mortalitatis, nec per gloriam resurrectionis agnoscit. Nec sententiam beati apostoli et evangelistarum Ioannis expavit dicentes: *Omnis spiritus, qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est: et omnis spiritus, qui solvit Iesum²³, ex Deo non est, et hic est Antichristus²⁴.* Quid autem est solvere Iesum, nisi humanam ab

16 « Al. assensum adhibens; al. assensus admittens; al. assensum praebuit ». Ballerin. l. c.

17 Cacciar. pag. 126 omittit vocem *idem*, quam tamen fatetur in vetustiss. codd. Vat. haberi. Vid. et Ballerin. l. c.

18 « Al. pedes meos ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc. Contra Vulg. textum.

19 « Vat. 1322 habent ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

20 Luc. xxiv, 39, ubi apud vulg. edit. legit. *quia ego ipse sum*.

21 « Cacciar. l. c. cum aliq. mss. hoc non esse ».

22 Cacciari l. c. et ut unum; al. et unum. Vid. Ballerin. l. c.

23 « Al. confiteamur ». Ballerin. l. c.

24 « Cod. Vallic. existimandus ». Cacciar. l. c.

25 « Veron. 8 quia ». Ballerin. l. c.

26 « Vat. 1341 qui sciendit; al. qui solvit Iesum Christum ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

27 I Ioan. iv, 4.

Unum Dei Filium Verbum simile, et carnem omnibus est continentum.

Locutissimum ad hoc Iannini testimonium.

eo separare naturam, et sacramentum¹, per quod unum² salvati sumus, impudentissimis evacuare figrantis? Caligans vero circa naturam corporis Christi necesse est, ut etiam in passione eius eadem obecocatione desipiat. Nam si³ crucem Domini non putat falsam, et suspectum pro mundi salute supplicium verum fuisse non dubitat, cuius credit mortem, agnoscet et carnem: nec diffiteatur nostri corporis hominem, quem cognoscit fuisse passibilem; quoniam negatio verac carnis negatio est etiam corporeae passionis. Si ergo⁴ christianam suscipit fidem, et a praedicatione Evangelii suum non avertit auditum, videat quae natura transfixa clavis peperderit in crucis ligno⁵, et aperto per militis lanceam⁶ latere crucifixi, intelligat unde sanguis et aqua fluxerit⁷, ut Ecclesia Dei et lavacro rigaretur⁸ et pocolo. Audiat et⁹ beatum Petrum Apostolum praedicantem, quod sanctificatio Spiritus per aspersionem fial sanguinis Christi. Nec transitorie legal eiusdem Apostoli verba dicentis¹⁰: *Scientes quod non corruptibilibus argento et auro redempti estis de vana vestra conversatione paternae traditionis; sed pretioso sanguine quasi agni incontaminati et immu-*

¹ Cacciari cum edit. *sacramentum fidei*. Vid. Balleriu. col. 830.

² « Duo codd. delent unum ». Balleriu. l. c.

³ « Al. qui crucem ». Balleriu. l. c. et Cacciari. pag. 127.

⁴ « Al. si enim ». Cacciari. et Balleriu. II. cc.

⁵ Cod. Ratisp. *in cruce* ». Balleriu. col. 831.

⁶ « Al. militis lancea ». Balleriu. l. r.

⁷ Cacciari. l. c. cum al. *effluxerint*; al. *fluxerunt*, vel *fluxerint*. Vid. Balleriu. l. c.

⁸ « Vat. 1344 regencetur ». Cacciari. l. c.

Forte ex vitio amanuens.

⁹ « Al. delent partic. et ». Balleriu. l. c.

¹⁰ « Al. dicentem ». Cacciari. l. c.

¹¹ I Petr. 1, 18, ubi apud vulg. edit. nonnulla verb. leguntur ordine paululum immutata.

¹² « Quidam codd. addunt Christi ». Balleriu. loc. cit. Ita quidem in Vulg.

¹³ I Joan. 1, 7.

¹⁴ « Duo codd. vicil ». Balleriu. col. 832. Contra Vulg. fidem.

culati Iesu Christi.¹¹ Beati quoque loannis Apostoli testimonio non resistat dicens: *Et sanguis Iesu¹² Filii Dei emundat nos ab omni peccato¹³*. Et iterum: *Haec est victoria, quae vincit¹⁴ mundum, fides nostra¹⁵*. Et: *quis est qui vincit mundum, nisi qui credet, quoniam¹⁶ Iesus est Filius Dei?* *Hic est qui venit per aquam et sanguinem, Jesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua et sanguine.* *Et spiritus est, qui testificatur, quoniam spiritus¹⁷ est veritas.* *Quia tres sunt, qui testimonium dant, spiritus, aqua et sanguis, et¹⁸ hi tres unum sunt¹⁹*. Spiritus utique sanctificationis, et sanguis redemptionis, et aqua baptismatis²⁰: quae tria unum sunt, et individua mament, nihilque eorum a sui connexione²¹ sciungitur: quia catholica Ecclesia hac fide vivit, hac²² proficit, ut in Christo Iesu²³ nec sine vera divinitate humanitas, nec sine vera credatur humanitate divinitas.

CAP. VI. Cum autem ad interlocutionem²⁴ examinis vestri Eutyches responderit²⁵, dicens: *Confiteor ex duabus naturis fuisse Dominum nostrum*²⁶ ante adunationem; post adunationem vero, unam naturam confiteor: miror tam absurdam, tamque perversam eius²⁷ pro-

Ecclesia cathe-
olicæ universa
hac fide vivit.

Impio deli-
rat Eutyches in
Christo dupli-
cem naturam ef-
fingens ante a-
dunationem, po-
stea vero unam

¹⁵ « Edit. perperam vestra ». Balleriu. l. c. et Cacciari. pag. 428.

¹⁶ « Al. quia ». Balleriu. l. c. Contra fid. vulg. edit.

¹⁷ Cacciari. l. c. contendit, legendum *Christus*.

¹⁸ « Al. delent et ». Balleriu. l. c. Contra Vulg. fidem.

¹⁹ I Joan. v, 6 ad 8.

²⁰ « Voces in Christo Iesu absunt a plurib. codd. ». Balleriu. et Cacciari. II. cc.

²¹ Cacciari. l. c. *in sui connexione*.

²² « Edit. vetust. ac pro hac ». Balleriu. l. c. Sane mend. typograph.

²³ « Voces in Christo Iesu absunt a plurib. codd. ». Balleriu. et Cacciari. II. cc.

²⁴ « Edit. ante Quesn. ad interrogationem ». Balleriu. col. 833.

²⁵ « Al. responderet ». Balleriu. l. c.

²⁶ « Aliq. codd. delent nostrum ». Balleriu. col. 834.

²⁷ « Plur. codd. delent eius ». Balleriu. l. c.

A qua tamen blasphemia si recedat, absolvendus.

fessionem nulla iudicantium inereptione reprehensam¹, et sermonem nimis insipientem nimisque blasphemiam² ita omis- sun, quasi nihil, quod offendet, esset auditum; cum tamen impie durarum natu- riarum ante incarnationem Unigenitus Dei Filius fuisse dicatur, quam nefarie, post- quam *Verbum caro factum est*, natura in eo singularis asseritur. Quod ne Eu- tyches ideo vel recte vel tolerabiliter ac- stimet dictum, quia nulla vestra est sententia *confutatum*³, sollicitudinis⁴ tuae diligentiam commoneamus, frater carissi- me, ut, si per inspirationem misericordiae Dei ad satisfactionem causa perditur, imprudentia hominis imperiti etiam ab hac sensus sui peste⁵ purgetur. Qui qui- dein, sicut gestorum ordo patefecit, bene cooperat a sua persuasione discedere, cum vestra sententia coaretatus profiteretur, se dicere, quod ante non dixerat, et ei fidei acquiescere, cuius prius fuisset alienus. Sed cum anathematizando impio dogmati noluisset praebere consensum, intellexit eum fraternalis vestra in sua manere perfidia, dignumque esse, qui iudicium con- demnationis exciperet. De quo, si fideliter atque utiliter dolet, et quam recte mota sit episcopalis auctoritas vel sero cognoscit; vel si ad satisfactionis plenitudinem, omnia quae ab eo male sunt sensa, viva voce et praesenti subscriptio- ne dannaverit: non erit reprehensibilis erga correctum quantacumque miseratio, quia Dominus noster verus et bonus pa-

1 « Cod. Vallicell. *deprehensam* ». Cacciar. pag. 129. Minus apte, ut opinor.

2 « Duo codl. omittunt nimisque blasphemiam ». Ballerin. l. c.

3 « Al. *confutatum* ». Ballerin. l. c.

4 « Plur. codl. *dilectionis* ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

5 Cacciar. pag. 430 Vat. codicum praefert lectionem ab *hac sensu sui macula per te*.

6 Ioan. IX, 41.

7 « Al. *fratrem nostrum* ». Ballerin. col. 837.

8 « Al. *Julianum* ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 31.

stor, qui *animam suam posuit pro ori- bus suis*⁶, et qui venit animas hominum salvare, non perdere, imitatores nos suae vult esse pietas: ut peccantes quidem iustitia coercent, conversos autem misericordia non repellat. Tunc enim demum fructuosisime fides vera defenditur, quando etiam a sectatoribus suis opinio falsa damnatur. Ad ommem vero causam pie ac fideliter exequendam fratres nostros⁷ Iulium⁸ episcopum et Renatum presbyterum tituli Sancti Clementis⁹, sed et filium meum Hilarium Diaconem¹⁰ vice nostra direximus. Quibus Dulcitium, no- larium nostrum, cuius fides nobis est probata,¹¹ sociavimus: confidentes adfuturum Divinitatis auxilium, ut is, qui er- raverat, damnata sensus sui pravitate, salvetur. Deus te incolumem custodiat, frater carissime¹².

Data idibus Iunii, Asturio¹³ et Proto- gene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 13 Iunii an. 449.

EPISTOLA XIV¹⁴.

Theodosio legatos suos ad synodum se misisse significans, Eutychen in melior- rem mentem reductum iri confidit.

Caesari Theodosio
religiosissimo et piissimo Augusto
Leo Papa Ecclesiae catholicae urbis Romae¹⁵.

Quantum rebus humanis consulere pro- Theodosio in
videntia divina dignetur, sollicitudo ele- Ecclesiam solli-
citudo.

9 « Voces tituli S. Clementis absunt a Vatic. coddl. 1322, 1341 ». Cacciar. l. c.

10 « Cod. Vallic. diaconum ». Cacciar. l. c.

11 « Cacciar. l. c. cum plur. mss. saepe pro- bata ».

12 « Nonnulli codl. hanc pericopen delent ». Ballerin. col. 838.

13 Cacciar. l. c. *Asterio*.

14 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 839.

15 Nonnulli codl. aliter inscriptionem refe- rent. Vide Ballerin. l. c.

mentiae vestrae Spiritu Dei incitata demonstrat, quae in catholica Ecclesia nihil impacatum, nihil vult esse diversum; quoniam fides, quae non nisi una est, in nullo potest sui esse dissimilis. Unde licet

Eutychem ex
imperitia excus-
sat.

Eutyches, quantum gestorum episcopaliū ordo patetfecit, imperite atque imprudenter errare detectus sit, debucritique a sua, quae merito reprobatur, persuasione¹ discedere; quoniam² lamen pietas vestra, quae in honorem Dei religiosissime catholicam diligit veritatem, apud Ephesum³ constituit synodale iudicium⁴, ut imperito seni, ea, in qua nimis caligat, veritas innotescat; fratres meos Iulium⁵ episcopum et Renatum presbyterum, et filium meum Hilarum Diaconem⁶ misi, qui ad vicem praescientiac meac pro negotiis qualitate sufficierent, et qui eum⁷ secum deferrent⁸ iustitiae ac benignitatis affectum, ut quia dubitari non potest quae sit christiana confessionis integritas, et totius erroris pravitas damnaretur; et, si resipiscens, qui deviaverat, pro venia⁹ supplicaret¹⁰.

Legatos ad con-
cilium se missi-
se innuit.

sacerdotalis ei benevolentia subveniret: cum in libello suo, quem ad nos misit, hoc saltem sibi ad promerendam veniam reservaverit, ut correcturum se esse promitteret quidquid nostra sententia de his, quae male senserat, improbasset. Quid autem catholica Ecclesia universaliter de sacramento dominicæ Incarnationis credat et doceat, ad fratrem et coepiscopum meum¹¹ Flavianum plenius continent scripta, quae misi.

Huius Eutychianae appella-
tionis sensus
imperatoris aperi-
rit.

Catholicae Ec-
clesiae de hinc
natione Christi
doctrinam Flavi-
anum satis ex-
picuisse admone-
net.

¹ « Edit. a sua merito reprobabili persua-
stione ». Ballerin. I. c.

² « Edit. quia ». Ballerin. I. c.

³ « Voces apud Ephesum a graeca versione et a Ratisp. cod. absunt ». Ballerin. col. 840.

⁴ Cacciar. Opp. S. Leonis p. II, pag. 441 cum edit. et aliq. mss. concilium.

⁵ « Al. Julianum ». Ballerin. I. c.

⁶ « Al. perperam Hilarium ». Ballerin. I. c.
« al. vero diaconum ». Cacciar. I. c.

Data idibus iunii, Asturio¹² et Proto-
gene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 13 Junii an. 449.

EPISTOLA XV¹³.

Pulcheriam hortatur, ut Eutychis errori
ririliter obsistat, canque de missis
legatis edocet.

Leo episcopus Pulcheriae Augustae.

CAP. I. Quantum sibi fiduciae de fide Pulcheriae pro-
vestrae clementiae Ecclesia Dei debeat

polliceri, nullis saepe probavimus docu-
mentis; dum sicut, Spiritu Sancto doc-
ente, didicistis, illi per omnia potesta-
tem vestram subiectis, cuius munere et
protectione regnatis. Unde quia, contra
integritatem fidei christiana dissensi-
o neum quandam in Constantinopolitanā
Ecclesia, Eutychē auctore, generatam,
fratris et coepiscopi mei Flaviani relatione
cognovi, ita ut tolius causae speciem sy-
nodalium gestorum textus ostenderet: di-
gnum gloriae vestrae est ut error, qui de
imperitia magis, quam de versutia natus
est, auferatur, priusquam illas vires de
consensu imprudentium pertinacia prati-
caquirat. Nam quantum Nestorius
a veritate excidit, dum Dominum Iesum
Christum de Matre Virgine hominem so-
lum asserit natum; tantum etiam hic a
catholico tramite deviavit, qui de eadem
Virgine editum, non nostrae credit esse
naturae: ut quod formam servi gessit,
quod nostri similis fuit atque conformis,

Eutychiana
haeresis quam-
primum eleva-
lenda.

Huius pravi-
tatem declarat.

Caro in Chris-
tum nostra tima-
go non fuit, sed
veritas.

⁷ « Duo codd. meum ». Ballerin. col. 842.
Forte mel. n. lectio.

⁸ « Idem duo codd. ferrent ». Ballerin. I. c.

⁹ « In Ratisp. deest pro venia ». Baller. I. c.

¹⁰ « Ratisp. supplicet ». Ballerin. I. c.

¹¹ « Al. nostrum ». Cacciar. pag. 442.

¹² Cacciar. I. c. Asterio.

¹³ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 847. Quomodo alter epistola inscribatur in
quibusd. mss., vid. apud Ballerin. I. c.

quaedam nostrae carnis fuerit imago, non veritas. Nihil autem prodest, Dominum nostrum Beatae Mariae ¹ Virginis filium hominem dicere, si non illius generis ac seminis homo creditur, cuius in ipso Evangelii exordio praedicatur. Unde mul-

Eutychis per-
ter dolet.

tum doleo, multumque constritor, quod hic, qui ante de humilitatis proposito laudabilis videbatur, contra unicam spem nostram, patrunque nostrorum vana et nimis perversa audet adstruere. Qui cum viderit insipientiae suae sensum catholice auribus displicere, revocare se a sua opinione debuerat; nec ita ² Ecclesiae praeſules commovere, ut sententiam damnationis exciperet ³. Quam utique, si in suo sensu voluerit permanere, nullus poterit relaxare. Sedis enim Apostolicae modus obduratio hanc temperantiam servat, ut et severius agat cum obdurate, et veniam cupiat praestare correctis.

Apostolicae Se-
des obdurate
respuit, corre-
ctis indulget.

CAP. II. Quia ergo mihi multa fiducia ⁴ est de pietatis tuae sincerissima fide, obsecro glorioſissimam ⁵ clementiam tuam ⁶, ut sicuti sancto studio tuo catholica predicatio semper adjuta est, ita nunc quoque eiusdem faveas libertati. Non enim portiuncula aliqua fidei nostrae, quae minus lucide sit clara, pulsatur, sed hoc imperita resultatio audet incessere quod

In Eutychis bla-
ſphemias Pul-
cheriae praesi-
dium exposci.

Dominus in Ecclesia sua neminem voluit ignorare. Et ideo pro vestrae pietatis consuetudine elaborare dignemini, ut quod ⁷

⁴ Nonnulli codd. cum graeca versione omitunt *Mariae* ², Baller. col. 849; et Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 153.

⁵ Cacciar. I. c. cum lectione communiori ne ita. Forte melior n. lectio.

⁶ Cacciar. I. c. mereretur excipere.

⁷ Vat. 1319 multum in fiducia ». Cacciar. pag. 154.

⁸ Veron. cod. glorioſam ». Baller. col. 850.

⁹ Cacciar. cum plerisq. codd. vestram. Hinc edit. com. addint *illustrissima et religiosissi-
ma filia*. Vid. Cacciar. et Baller. II. cc.

¹⁰ Cacciar. I. c. vocem quod transfert post vocem humanae.

¹¹ Cacciar. in hac tentatione; quam lectionem Ballerini l. c. inste reprobant.

contra singulare sacramentum salutis humanae blasphemia insipientia protulit, ab omnium animis repellatur. Ac si ipse, qui in hac tentationem ⁸ incidit, resipiscit, resipiscat, parcer. Eutychi, si re-
sipiscat, parcer.

et subscriptio condemnet, communio illi sui ordinis reformetur. Quod etiam fratri et coepiscopo meo Flaviano me clementia vestra scripsisse cognoscet; et his, quos misimus, delegasse, ut venia concedatur, si error aboletur. Ne autem piissimi principis dispositioni, qua episcopale concilium volunt congregari, nostra videbatur praesentia defuisse, fratres meos Iulium ⁹ episcopum, Renatum presbyterum, et filium meum Hilarum ¹⁰ diaconem misi, qui vicem praesentiae meae implere sufficerent. Sed ei, qui in errore est, melius consuletur ¹¹, si ubi despiciuit, ibidem resipiscat; et ubi damnationem meruit, illuc indulgentiam consequatur.

Data idibus iunii, Asturio ¹² et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. d.e 13 Jun. an. 449.

EPISTOLA XVI ¹³.

Pulcheriae opem in Eutychis errorem invocans de hoc disserit, et causas exponit cur ipsam concilium adire nequit.

Leo Pulcheriae Augustae.

CAP. I. Quantum praesidii Dominus Ecclesiae suae in vestra clementia praepa-

Erat in melius
e auscultare, si du-
centum conse-
quatur, ubi me-
rit damnum.

Pulcheriae in
Ecclesiam solli-
citudinem com-
mendat.

⁹ Aliq. cod. *Iulianum* », Baller. col. 852.

¹⁰ At. perferam *Hilarium* », Baller. l. c.

¹¹ Nonnulli codd. *consultilur* ». Baller. et Cacciar. II. cc.

¹² Cacciar. pag. 156 *Asterio*.

¹³ Ex edit. Baller. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 853. In edit. ante Quesnili sic inscribatur epistola: *Leo catholice Romanae Ecclesiae episcopus piissime Pulcheriae Augustae*.

Hinc inscriptionem retinendum etiam niss. codd. auctoritate censuit Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 143. Cuique autem liquet, huius ep. initium usque ad *pravitatis acquirat* cum exordio praecelestis pene adamussim cohaerere.

rari, multis saepe probavimus documentis. Et quicquid nostris temporibus contra impugnatores catholicae veritatis industria sacerdotalis obtinuit¹, ad vestram maxime gloriam redundavit: dum sicut, Spiritu Sancto docente, didicistis, illi per omnia potestatem vestram subiicitis, cuius munere et protectione regnatis. Unde,

Ipsius auxilium
contra Eutychem
implorat.

Bona ex impre-
ritia excusat.

Ut in graves
lapsus inuidit p-
tectoratus, ita in
diaboli foveam
irruit, incauta
sumpserat.

Eutyches in
Christo varum
debet humi-
nitatem,

Divinitatem
Nestorius.

quia contra integratem fidei christiana dissensionem quamdam in Constantino-politana Ecclesia², Eutychem auctorem, generatum, fratris et coepiscopi mei Flaviani relatione cognovi³; ita ut totius causae speciem synodalem gestorum textus ostendit⁴, dignum gloriae vestrae⁵ est ut error, qui, ut arbitror, de imperitia magis quam de versutia natus est, auferatur, priusquam ulla sibi vires de consensu imprudentum pertinacia pravitatis acquirat. Quia etiam ignorantia graves nonnumquam incidunt in⁶ lapsus, et plerumque in diaboli ruin foveam⁷ incauta simplicitas; per quam supradicto⁸ subrejisse intelligo spiritum falsitatis: ut⁹, dum aestimat se religiosus de Filii Dei maiestate sentire, si ei naturae nostrae veritatem inesse non diceret¹⁰, totum illud quod *Verbum caro factum est* unius atque eiusdem putaret¹¹ esse substantia. Et quantum Nestorius a veritate excidit, dum Christum de Matre solum hominem asseruit¹² natum, tantum etiam

hic a catholicismo tramite deviat¹³, qui de eadem Virgine non nostram credit¹⁴ editam esse substantiam, volens utique eam solius Deitatis intelligi: ut quod formam servi¹⁵ gessit, et quod nostri similis fuit atque conformis, quaedam nostrae naturae fuerit imago, non veritas.

CAP. II. Nihil autem¹⁶ prodest Domini num nostrum beatae Mariae Virginis filium, verum perfectumque hominem dicere, si non illius generis homo creditur, cuius in Evangelio praedicatur. Dicitemus Matthaeus: *Liber generationis Iesu Christi filii David, filii Abraham*¹⁷; et ita humanae originis ordinem sequitur, ut generationum lineas usque ad Ioseph, cui mater Domini erat sponsata, deducat. Lucas vero retrorsum successionum gradus relegens ad ipsum humani generis principem reddit, ut Adam primum, et Adam novissimum eiusdem ostendat esse naturae. Potuerat¹⁸ quippe omnipotentia Filii Dei sic ad docendos iustificandosque¹⁹ homines apparere, quomodo et patriarchis et prophetis in specie carnis apparuimus, cum aut luctamen iniit, aut sermonem conseruit, cumve officia hospitalitatis²⁰ non abnuit²¹, vel etiam appositum cibum sumpsit. Sed illae imagines huius hominis erant indices²², cuins veritatem ex praecedentium patrum stirpe sumendum significationes mysticae nuntiabant.

E. sacris Scri-
pturis Eutyches
refutatur.

Primus et no-
vissimus Adam
eiusdem sunt
naturae.

Naque officit,
quod *Dei Filius*,
patriarchis pro-
phetisque sub
carnis specie ap-
paruerit.

- 1 « Vat. 544 obtinet », Cacciar. I. c.
 2 « Vat. 541 Constantopolitanac Ecclesiaco. Cacciar. ibid.
 3 « Vat. 541 agnovi », Cacciar. ibid.
 4 « Al. ostenderet », Ballerini. I. c.
 5 Cacciar. I. c. cum quibusd. miss. gloria restra. Vid. et Ballerini. I. c.
 6 Cacciar. cum aliq. miss. omittit praepos. in.
 7 Cacciar. I. c. foreas.
 8 Cacciar. I. c., suffragantibus plerisq. miss., in supradicto.
 9 « Vat. Regin. omittit ul. », Ballerini. I. c.
 10 « Al. dicat », Ballerini. I. c.
 11 « Al. putet », Ballerini. I. c.

- 12 « Al. ascerit », Ballerini. I. c. et Cacciar. pag. 144.
 13 « Al. deviavit », Baller. et Cacciar. II. cc.
 14 « Al. creditit », Ballerini. I. c.
 15 « Al. ut in quod formam servi; al. ut quod in forma, etc.; al. ut in quo formam servi ». Ballerini. et Cacciar. II. cc.
 16 « Al. tamen », Ballerini. col. 854.
 17 Matth. I. 1.
 18 « Al. potuit », Ballerini. I. c.
 19 « Quidam codd. omittunt vocem iustificandosque », Ballerini. et Cacciar. II. cc.
 20 « Al. humanitatis », Ballerini. col. 855.
 21 Pro non abnuit duo Vat. cod. legunt ha-
buit. Cacciar. I. c.
 22 « Al. iudicia », Ballerini. et Cacciar. II. cc.

Et ideo sacramentum reconciliationis nostrae ante tempora aeterna dispositum nullae implebant figurae, quia nondum supervenerat Spiritus Sanctus in Virginem, nec virtus Altissimi obumbraverat ei, ut intra¹ interemerata viscera, edificante sibi Sapientia domum, Verbum caro fieret; et forma Dei ac forma servi in unam convenientem personam, Creator temporum nasceretur in tempore; et per quem facta sunt omnia, ipse inter omnia²

Nisi Christus gigneretur. Nisi enim novus homo, factus rei naturam, haec similitudinem carnis peccati, nostram mani generis susciperet vestutatem, et consubstantialis nulla salos.

Christus ut Patri est consubstantialis, ita et Matri.
Matri, naturamque sibi nostram solus a peccato liber uniret, sub iugo diaboli generaliter teneretur humana captivitas; nec uti³ possemus triumphantis Victoria, si extra nostram esset conserta⁴ naturam.

CAP. III. De hac autem participatione mirabile sacramentum nobis regeneratio- nis illuxit⁵, ut per ipsum Spiritum, per quem Christus et conceptus est et natus, etiam nos, qui per concupiscentiam carnis sumus geniti, spirituali rursus origine nasceremur. Propter quod ab Evangelista de credentibus dicitur: *Qui non ex san- guinibus, neque ex voluntate carnis, ne- que ex voluntate⁶ viri, sed ex Deo nati sunt*⁷. Cuius ineffabilis gratiae particeps non est, nec potest in filiorum Dei adoptione censeri⁸ quisquis a fide sua, hoc

1 Cacciar. l. c. *ut et intra*: quam lectionem et Ballerin. l. c. laudant.

2 «Aliq. cod. voce *ipse inter omnia* omittit». Ballerin. l. c.

3 Cacciar. pag. 145 cum edit. *nec aliter uti*: Vid. et Ballerin. l. c.

4 Cacciar. l. c. *confecta*.

5 Cacciar. *indulxit*; al. *induxit*. Vid. et Ballerin. l. c.

6 «Vat. 544 *voluptate*». Cacciar. l. c.

7 Ioan. 1, 13.

8 «Edit. ante Quesi, *filiorum Dei adoptio- nem* *consequi*». Ballerin. l. c.

9 «Al. *stulta*», Ballerin. col. 856.

quod nos principaliter salvat, excludit. Unde multum doleo, multumque contristor, quod hic, qui ante de humilitatis proposito laudabilis videbatur, contra unicam spem nostram patrumque nostorum, vana et nimis stolidam⁹ audet adstruere. Qui, cum¹⁰ videret insipientiae suae sensum catholicis auribus displicere, revocare se a sua opinione debuerat; nec ita Ecclesiae praesules commovere, ut damnationis sententiam¹¹ merceretur excipere: quam utique, si in suo sensu¹² voluerit permanere, nullus poterit relaxare. Sedis enim Apostolicae moderatio hanc temperiam servat, ut et severius agat cum obdurate, et veniam cupiat praestare correctis. Quis ergo multa mili fiducia est de pietatis tuae sublimissima¹³ fide, obsecro gloriosam clementiam tuam, ut sicut sancto studio tuo catholica praedicatio semper adinta est, ita nunc quoque eius faveas libertati: quam forte ideo permisit Dominus hac tentatione pulsari, ut quales intra Ecclesiam laterent¹⁴, possent¹⁵ agnosciri. Quorum plane non est negligenda curatio, ut nec¹⁶ ipsorum nos contristet amissio.

CAP. IV. Augustissimus vero et christianissimus imperator cupiens quam celerim turbata componi, episcopali concilio, quod Ephesi vult haberi, nimium breve et angustum tempus indixit, diem kalendarum augustarum praestituendo

Entychis lap- sum, et pertina- ciem luget.

Erratum cu- ratio nonquam neglegenda.

Diem concil- io indicatum non approbat.

10 «Al. dum»; Ballerin. ibid.

11 Can. *Damnationis sententiam* 5, caus. 24, q. 1.

12 «Al. in sua sententia»; Cacciar. et Ballerin. ll. cc.

13 «Al. uti etiam Cacciari *sincerissima*; al. *solidissima*». Vid. Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

14 «Al. *quales sint intra Ecclesiam*; al. *la- teant pro laterent*». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 146.

15 «Al. *posset*, aut *possit*». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

16 «Al. *ne pro ut nec*». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

Inquit enim
ad illud ipsius
non accedit.

In suis legis
ipsa inest Pon-
tificis auctoritas.

Causeae pondus.

Attamen vel
ipsa Symboli

conventui: cum a tertio ¹ iduum maiorum, quo serenitatis eius scripta suscepimus, maior pars reliqui sit temporiis absumenda, ut profectio sacerdotum, qui negotio sufficient, valeat ordinari. Nam illud, quod pietas ipsius etiam ² me creditidit ³ debere interesse concilio, etiam si secundum aliquod praecedens exigetur exemplum, nunc tamen nequaquam posset impleri, quia rerum praesentium nimis incerta conditio tantum Urbis populis me abesse non sineret: et in desperationem quamdam animi tumultuantium mitterentur, si pro occasione ⁴ causae ecclesiasticae viderer patriam et Sedem Apostolicam velle deserere. Quia igitur ad publicam utilitatem ⁵ pertinuisse cognoscitis, ut, salva clementiae vestrae venia, caritati me et precibus civium non negarem; in his fratribus meis, quos vice meas misi, me quoque adesse eum caeteris qui adfuerint aestimate: quibus secundum causam satis mihi ex gestorum serie et ipsius, de quo agitur, professione patefactam, evidenter et plene ⁶ quid servandum esset ostendi. Non enim de portiunctula aliqua fidei nostrae, quae minus lucide declarata sit ⁷, queritur; sed hoc stultissima resultatio ⁸ andet incessere ⁹, quod Dominus noster ¹⁰ in Ecclesia ¹¹ neminem sexus utriusque voluit ignorare. Siquidem ipsa catholici Symboli brevis et perfecta confessio, quae duodecim apostolorum totidem est signata sententiis, tam instructa sit munitione caelesti, ut

¹ Cacciar. cum al. *a die tertio*.

² « Cod. Vindob. omittit cliam ». Ballerini. col. 857.

³ « Id. cod. credit ». Ballerini. ibid.

⁴ « Al. per occusionem ». Ballerini. l. c.

⁵ Cacciar. cum aliq. codd. *publicam hanc utilitatem*.

⁶ « Cod. Grim. *debet et plene* ». Ballerini. et Cacciar. ll. cc.

⁷ « Al. *clarescat* ». Ballerini. et Cacciar. ll. cc.

⁸ « Al. *stolidissima insultatio*; al. *stolidissime audet* ». Ballerini. l. c.

omnes haereticorum opiniones solo ipsius possint gladio detruncari. Cuius Symboli plenitudinem si Eutyches puro et simplici voluisset corde concipere, in nullo a decretis sacratissimi Nicaeni concili deviat; et hoc a sanctis Patribus intelligerer constitutum, ut contra apostolicam fidem, quae non nisi una est, nullum se ingenium, nullum elevaret eloquium. Et ideo pro vestrae pietatis consuetudine elaborare dignemini, ut quod contra singulare sacramentum salutis humanae blasphema ¹² insipientia protulit, ab omnium animis repellatur. Ac si ¹³ ipse, qui in hanc tentationem incidit, respiccat, ita ut per libellarem satisfactionem proprium damnet errorem, communio ei sui ordinis non negetur. Quod etiam sancto Flaviano episcopo me clementia tua scripsisse cognoscat, ut caritas non negligatur ¹⁴, si error aboletur.

Datum idibus iunii, Asturio ¹⁵ et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 13 Junii an. 449.

confessione omnis haeresis de-eruntur.
Eutyches arro-
gantiam currit

Apostolica fi-
des nostra est,

Ad quam si
Eutyches rever-
tatur, ventis do-
nandus.

Quoniam error a-
boletur, non no-
tiglendam cari-
tas.

EPISTOLA XVII ¹⁶.

Presbyteros et archimandritas in Eutychis haeresim perbelle ex itans hanc detestatur, eosque de Christi incarnatione instruendo Flaviano remittit.

Dilectissimis filiis Fausto, Martino ¹⁷, et reliquis archimandritis Leo episcopus.

Cum propter caussam fidei, quam Eutyches perturbare tentavit, de latere meo

Legatos mit-
tens etiam pres-
byters, et archi-
mandritas.

⁹ « Al. asserere ». Ballerini. et Cacc. ll. cc.

¹⁰ « Aliq. cod. *debet noster* ». Ballerini. l. c.

¹¹ « Al. *in Ecclesia sua* ». Ballerini. l. c.

¹² « Al. *blasphemiae* ». Ballerini. col. 858.

¹³ « Al. *At si* ». Ballerini. ibid.

¹⁴ Cacciar. *non negatur*; quan. lectionem frequentiore in edit. ac mss. occurtere ipsi Ballerini l. c. fatentur.

¹⁵ Cacciar. l. c. Aslerio.

¹⁶ Ex edit. Ballerini. Opp. S. Leonis tom. 1, col. 859.

¹⁷ « Al. Marciano vel Marellino, aut Marcelliano ». Ballerini. l. c.

mandatis scri-
bere non omis-
tit.

mitterem, qui defensioni veritatis assi-
stent, congruum credidi, ut etiam ad
vestram dilectionem scripta dirigerem :
quos certum habeo ita studere pietati, ut
blasphemas et impias voces nullatenus
aequanimiter audire possitis, manente in
cordibus vestris apostolica institutione,
qua dicitur: *Si quis vobis evangelizaverit
praeter id quod accepistis, anathema sit¹.*

*Qui securus e-
vangelizat ac ab
Ecclesia accep-
perit, anathema
est.*

*Leo Eutychis
haeresim ex-
cavat.*

Sensum autem praedicti ², qui, sicut ge-
storum lectione cognovimus, merito re-
probatus est, etiam nos detestandum esse
decerimus: ita ut si assertor insipiens in
sua pravitate voluerit permanere, habeat
cum his consortium, quorum est secutus
errorem. Merito enim fiet extra Christi
Ecclesiam, qui in Christo humanam, id
est nostram, negat esse naturam. Sed, si
idem, Spiritu Dei miserante, correctus
impietatem sui erroris agnoverit, et quae
catholicici exercrantur, plena satisfactio-
dammaverit, volumus ei misericordiam non
negari; ut Ecclesia Domini nullum sen-
tior, non qui
ab errore resi-
tat damnun, cum et resipiscens possit
excludi. De

*Quoniam ratio-
ne cum ipso a-
gendum.*

Ab Ecclesia error, non qui
ab errore resi-
tat damnun, cum et resipiscens possit
excludi.

*De Dominica sacramento autem pietatis magnae, in qua
Incarnatione ad
Flavianum se nobis per incarnationem Verbi Dei in-
stificatio est et redemptio, quae sit nostra
ex Patrum traditione sententia, in ³ litteris
teris, quas ad fratrem meum Flavianum
episcopum nisi ⁴, nunc sufficienter, quan-
tum arbitror, explicatum est; ut per
insinuationem praesulii vestri quid se-
cundum Evangelium Domini nostri Iesu*

¹ Gal. i, 9.

² Cacciar. cum edit. addit Eutychis.

³ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 148
in his litteris.

⁴ Cacc. l. c. nunc nisi. Haec autem pericope,
in litteris, quas ad fratrem meum Flavianum
episcopum nisi, in edit. ante Quesnel. deside-
ratur. Vid. Ballerin. col. 861.

5 « Al. omnibus ». Ballerin. col. 862.

6 « Greca versio addit Deus vos custodiat,
dilectissimi filii ». Ballerin. l. c.

Christi in omnium ⁵ fidelium cordibus
fixum esse cupiamus, noscatis ⁶.

Datum idibus Iunii, Asturio ⁷ et Proto-
gene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 43 iunii an. 449.

EPISTOLA XVIII ⁸.

*De Italiani litteris gratulatus Eutychis
perversitatem deplorat, suaque scripta
per legatos ad Flavianum se misisse
significat.*

*Leo episcopus Italiano episcopo
carissimo fratri ⁹.*

Litterae dilectionis tuac, quae mihi nu-
per sunt redditae, quam spirituali catholi-
cae fidei vigcas amore demonstrant, et
multum gaudere me faciunt, quod in
eamdem sententiam ¹⁰ pia corda concur-
runt, ut secundum doctrinam Spiritus
Sancti impleatur in nobis quod Apostolus
ait: *Obscoen autem vos, fratres, per no-
men Domini nostri Iesu Christi, ut idi-
psum dicatis omnes, et non sint in vobis
schismata: si quis autem perfecti in eodem
sensu, et in eadem sententia ¹¹. Cuius uni-
tatis nimis se Eutyches fecit ¹² extra-
neum, si ¹³ in sua perversitate vetrascit,
nec adhuc, quibus vinculis a diabolo ¹⁴
sit obligatus, intelligit, et quemquam sa-
cerdotum Domini reperiendum putat, qui
eius imperitiae amentiaeque consentiat.*

⁷ Cacciar. l. c. Asturio.

⁸ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 869.

⁹ « Al. Italiano episcopo Goensi ». Ball. l. c.

¹⁰ Cacciar. cum Vulg. in eadem sententia.
Male quidem.

¹¹ I Cor. I, 10.

¹² Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 156,
cum edit. facil. Forte melius.

¹³ Cacciar. l. c. cum edit. qui.

¹⁴ « Edit. ante Quesnel. perperam a Domi-
no ». Ballerin. col. 870.

*Italiani litterae
sibi redditae
pergratior elas-
tare monumen-
tum.*

*Unum idem-
que dicere ac
sentire Eccle-
siae catholicae
est.*

*Eutyches ab
hac unitate re-
cessit.*

*Cur de eius
peruersitate pri-
mo questionis
initio dubitaret.*

*Eios hypocri-
sis execranda.*

*Ephesio con-
cili quae causa.*

*Ad Flavianum
per legatos de
dominica incar-
natione datae
letterae.*

*Leonis in Eu-
tychen elemen-
ta.*

Diu apud nos incertum fuit quid in ipso catholicis displiceret: et cum fratis nostri Flaviani nullas litteras sumeremus, ipse autem scriptis suis Nestorianam haeresim repullulare quereretur, non plene potius discere unde procederet vel quo tenderet tam dolosa causatio¹. Sed postquam gestorum ad nos episcopatum documenta perlata sunt, omnia illa, quae fallacium querelarum velamine tegebantur, quam essent detestanda patuerunt.

Et quia clementissimus imperator pro benevolentia ac pietate animi sui de statu huius, qui ante honorabilis videbatur, diligentius voluit iudicari, atque ob hoc indicendum credit episcopale concilium, per fratres nostros Iulium² episcopum et Renatum presbyterum, sed et filium meum Diaconem Hilarum, quos ex latere meo vice mea misi, ad fratrem nostrum Flavianum sufficientia pro qualitate causae scripta direxi, quibus et vestra dilectio et Ecclesia universa cognoscat de antiqua et singulare fide, quam indoctus impugnator incessit, quid divinitus traditum teneamus, et quid incomutabiliter³ praedicemus. Quia tamen non debemus partes miserationis omittere, congruere moderationi credidimus⁴ sacerdotum⁵, ut, si condemnatus presbyter plena satisfactione corrigitur, sententia, qua obstructus est, relaxetur; si vero in eodem insipientiae suae luto iacere

delegerit, statuta permaneant, et eum eis habeat sortem, quorum est secutus errorum.

Data idibus iunii, Asturio⁶ et Protogene viris clarissimi consulibus.

Dat. die 13 iun. an. 449.

EPISTOLA XIX⁷

*Iuliano retributeus Eutychis haeresim
fusius refellit.*

*Leo urbis Romae episcopus
dilectissimo fratri Iuliano episcopo.*

CAP. I. Licet per nostros⁸, quos ab Urbe⁹ pro fidei caussa¹⁰ direximus, plenissimas ad fratrem nostrum¹¹ Flavianum litteras miserimus contra nimiae impie-tatis errorem: tamen, quia per filium nostrum Basiliū Diaconem¹² scripta tuae dilectionis accepimus, quae multum nobis catholici sensus fervore placuerunt, etiam hanc paginam, quae illis epistolis consonaret, adiecimus, ut¹³ unanimiter atque constanter his, qui Evangelium Christi corrumpe cupiunt, resistatis: quoniam Sancti Spiritus in nobis atque in vobis¹⁴ una est eruditio eademque doctrina, quam quicumque¹⁵ non recipit, non est membrum corporis Christi; nec potest eo capite gloriarī, in quo naturam suam asserit non haberi. Quid autem prodet imprudentissimo seni Nestorianae haere-sios nomine eorum lacerare opinionem,

*Flaviani lit-
teraribus gratias
admodum ostendit.*

*Qui catholi-
cam doctrinam
respicit, mem-
brum non est
Corporis Christi.*

*Impudenter
Eutyches, quo-
rum filio con-*

1 « Male Grim. cod. accusatio ». Cacciar. I. c.

2 « Al. Julianum », Ballerin. I. c.

3 « Cod. Ratisp. immutabiliter ». Ball. I. c.

4 « Id. cod. credimus ». Ballerin. ibid.

5 Vulgat. ante Quesnell. hunc locum ita exhibet, congrua moderatione credidimus sanctiendum; quam lectionem Cacciar. pag. 157 retinuit.

6 Cacciar. I. c. Asterio.

7 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 875.

8 « Al. per eos ». Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 132.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

6

9 « Al. ad urbem ». Ballerin. I. c. Perperam, ut videtur.

10 « Verba pro fidei caussa in nonnull. codd. desiderant ». Ballerin. I. c.

11 « Anter. edit. et pleriq. codd. vocem nostrum omittunt ». Ballerin. col. 876.

12 « Al. diaconum ». Cacciar. pag. 133.

13 « Graeca versio hic addit pro veritate hu-manitatis Christi ». Ballerin. I. c.

14 « Pro verbis in nobis atque in vobis, graeca versio habet in universa catholica Ec-clisia ». Ballerin. I. c.

15 Al. quisque aut quisquis; cod. Flor. nam qui non receperit, nec est etc. Vid. Ballerin. et Cacciar. II. ec.

vellere negat, quorum piissimam convellere non potest.
Nestorius ac-
guit.

Deitatem Verbi ab assumpti
hominis substantia separando¹, tantum
a recto tramite etiam iste desciscat², qui
unigenitum Dei Filium sic de utero bea-

Stulte nimis tae Virginis praedicat natum, ut humani
in Christo huma-
ni corporis spe-
ciem effingat.

Quod et alii nascantur? Qui enim negat verum homi-
nem Iesum Christum³, necesse est, ut
multis impietatis impletatur⁴, eumque
aut Apollinaris sibi vindicet, aut Valen-
tinus usurpet, aut Manichaeus obtineat,
quorum nullus in Christo humanae car-
nis ereditat veritatem. Qua utique non

Siquidem per
id catholicis fi-
des destruerit.
Siquidem per
id catholicis fi-
des destruerit.

recepta, non solum quod secundum car-
nem atque animam rationalem, qui erat
in forma Dei, manens idem in forma servi,
homo natus denegatur; sed etiam quod
crucifixus est et mortuus ac sepultus,
quodque die tertio⁵ resurrexit, et quod
ad dexteram Patris sedens⁶ ad iudicandos
vivos et mortuos in eo corpore sit
venturus, in quo est iudicatus⁷, abnui-
tur: quia haec redemptio nostra sacramenta
vacuantur, si Christus veram
veri hominis totamque naturam suscep-
pis non creditur.

CAP. II. An quia manifesta erant signa
divina, falsa dicentur documenta corporea,
etrare proprie-
ties est indivisi-
bilia.

1 « Graeca versio addit et ab ipsa Virginis conceptione ». Ballerin. col. 877.

2 « Aliq. codd. discedat ». Ballerin. et Cacciari. ll. cc.

3 « Aliq. codd. E quo prodigio; al. De quo praeiudicio ». Cacciari. pag. 134.

4 Al. Qui enim negat mediatorem Dei et hominum hominem, Christum, etc., quam lectionem Cacciari. l. c. praefert; al. Negator enim mediatoris Dei et hominum hominis Christi Iesu; al. Negato enim mediatore Dei et homini-
num hominem etc. Vid. Baller. et Cacciari. ll. cc.

ut creator intelligatur; non valebunt, ut
creatura salvetur? Quod Deitatis est,
caro non minuit; quod carnis est, Deitas
non peremit. Idem enim et sempiternus
ex Patre, et temporalis ex Matre: in sua
virtute inviolabilis, in nostra infirmitate
passibilis: in Deitate Trinitatis cum Patre
et Spiritu Sancto unius eiusdemque na-
ture; in susceptione autem⁸ hominis,
non unius substantiae, sed unius eius-
demque personae: ut idem esset dives
in paupertate, omnipotens in abiectione,
impassibilis in suppicio, immortalis in
morte. Nec enim Verbum aut in carnem,
aut in animam aliquam sui parte conver-
sum est; cum simplex et incomparabilis
natura Deitatis tota in sua sit semper
essentia, nec damnum sui recipiens, nec
augmentum, et sic assumptam naturam
beatificans, ut glorificata in glorificante
permaneat. Cur autem inconveniens aut

impossibile videatur, ut Verbum et caro
atque anima unus Jesus Christus et unus
Dei hominis sit filius, si caro et ani-
ma, quae dissimilium naturarum sunt,
unam faciunt, etiam sine Verbo incarna-
tione, personam, cum multo sit facilis,
ut hanc unitatem sui atque hominis Dei-
tatis praestet potestas, quam ut eam in
substantiis suis⁹ obtineat solius huma-
nitatis infirmitas? Nec Verbum igitur in
carnem, nec in Verbum caro mutata est:
sed utrumque in uno manet, et unus in
utroque est, non diversitate divisus, non

Deitas in Chri-
sto per carnem
non minuit, ne-
que caro peri-
vit per Deitas
nam.

In Christo una
cadempno per-
sona, sed duplex
substantia.

Verbum caro
sit, et in carnem,
vel in animam
non commuta-
tur.

Ul anima et
caro unam in
bonum perso-
nam, ita Verbum
et anima et ca-
ro unum faciunt
Iesum Christum.

Verbum et ca-
ro in uno ma-
net, et unus in
utroquo est.

5 « Al. implicetur ». Ballerin. l. c.

6 « Vulg. addunt a mortuis ». Ballerin. col. 878 et Cacciari. l. c.

7 « Cod. Ratisp. sedet, et ». Ballerin. l. c. Me-
lius, opinor, n: lectio.

8 « Vulg. addunt ad mortem ». Ballerin. col. 880.

9 « Vat. 1319. Cum in susceptione autem
hominis ». Cacciari. pag. 135.

10 « Cod. Ratisp. omittit suis ». Ballerin. col. 881.

Secus Christus
de hominum
merito mediator
non esset.

permixtione confusus, nec alter ex Patre, alter ex Matre; sed idem aliter ex Patre ante omne¹ principium, aliter de Matre in fine saeculorum, ut esset mediator Dei et hominum homo Iesus Christus², in quo inhabaret³ plenitudo Divinitatis corporaliter⁴, quia assumpti, non assumentis proiectio est, quod Deus illum exaltavit, et donavit illi nomen, quod est super omne nomen: ut in nomine Iesu omne genuflectatur cælestium, terrestrium et infernorum, et omnis lingua confiteatur, quoniam Dominus Iesus Christus⁵ in gloria est Dei Patris⁶.

Non satis in synodo explorata Eutychis com-
mota.

CAP. III. In eo vero quod Eutyches in episcopali iudicio ausus est dicere, ante incarnationem duas in Christo fuisse naturas, post incarnationem autem, unam; necessarium fuerat, ut ad reddendam rationem professionis suea crebris atque sollicitis iudicium interrogationibus urgenteret; ne⁷ tamquam inane aliquid praeterflueret, quod non nisi de haustu venenatorum dogmatum apparebat effusum⁸. Arbitror enim talia loquentem hoc habere persuasum, quod anima, quam Salvator assumpsit, prius in caelis sit commorata, quam de Maria Virgine nascetur, eamque sibi Verbum in utero copularet⁹. Sed hoc catholice mentes auresque non tolerant¹⁰: quia nihil secum Dominus de caelo veniens nostræ conditionis exhibuit, nec animam enim,

Neque Christi anima corporis eius conceperetur, nec illius corpus ex nihilo fuit creatum.

quae anterior extisset, nec carnem, quae non materni corporis esset, accepit. Natura quippe nostra non sic assumpta est, ut prius creata, post assumeretur¹¹; sed ut ipsa assumptione crearetur. Unde quod in Origene merito damnatum est, qui animarum, antequam corporibus¹² inse- rerentur¹³, non solum vitam¹⁴, sed et diversa fuisse asserunt¹⁵ actiones: necesse est ut etiam in isto, nisi maluerit sententiam¹⁶ abdicare, plectatur, Nativitas enim Domini secundum carnem, quamvis habeat quaedam propria, quibus humanae conditionis initia transeendat, sive quod solus¹⁷ ab inviolata Virgine sincerecupiscentia¹⁸ est conceptus et natus, sive quod ita visceribus matris est editus, ut et foecunditas pareret, et virginitas permaneret; non alterius tamen naturae erat eius caro, quam nostræ¹⁹, nec alio, illi, quam cæteris hominibus, anima est inspirata principio, quae excelleret, non diversitate generis, sed sublimitate virtutis. Nihil enim carnis suae habebat adversum, nec discordia desideriorum gignebat compugnantiam²⁰ voluntatum. Sensus corporei vigebant sine lege²¹ peccati; et veritas affectionum submoderamine Deitatis et mentis, nec tentabat illecebris, nec cedebat iniuriis. Verus homo vero unitus est Deo, nec secundum existentem prius animam deductus est ex caelo²², nec secundum car-

Dannatum
animarum pra-
existentiam Ori-
genes docuit.

Per quae Chri-
sti nativitas e
nosta differat.

Christi aima
virtutis sublimi-
tate, nequitquam
diversitate ge-
neris excellit.

In Christo
nec desiderio-
rum pugna, nec
voluntatum cer-
tamen.

1 « Idem cod. delet omne ». Ballerin. l. c.
2 I Tim. II, 5, ubi vulg. edit. legit Christus Jesus.

3 « Cod. Vat. 544 habitaret ». Cacciar. p. 136.
4 Coloss. II, 9.
5 « Due codd. delect Christus ». Baller. l. c.
6 Philipp. II 9-11, ubi vulg. edit. habet quia
Dominus.

7 Cacciar. l. c. nec.
8 Cacciar. l. c. cum aliis affusum.
9 « Al. copularit ». Ballerin. l. c.
10 « Al. non tolerarent ». Cacciar. l. c.
11 « Al. ut prius creata sumeretur ». Baller. col. 882. Perperam, ut videtur.
12 « Al. in corporibus ». Ballerin. l. c.

13 « Al. misceantur ». Ballerin. l. c.

14 « Al. vitas ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 132. Sed perperam.

15 « Al. asserit ». Cacciar. l. c.

16 Cacciar. sententiam suam.

17 « Al. addunt ex Spiritu Sancto ». Baller. col. 883.

18 « Al. addunt carnis ». Ballerin. et Cacciar. l. cc.

19 Cacciar. l. c. cum al. nostra. Forte melius.

20 « Al. nec discordiam desideriorum gigne-
bat compugnatio (Edit. compugnatio) volun-
tatum ». Ballerin. col. 884.

21 « Al. sorde ». Ballerin. l. c.

22 « Al. ex alto ; al. delet. est ». Baller. l. c.

Christo communis est nobiscum animae et communem nobiscum in corpore anima corporis natura. que naturam. Non enim esset Dei hominumque mediator, nisi idem Deus, idemque homo in utroque et unus esset et verus. Incitat quidem² nos ad latitudinem disserendi materiae magnitudo; sed apud eruditum tuam non est copiose³ laborandum: praesertim cum iam per nos ad fratrem Flavianum sufficienes litteras miserimus, ad confirmandas animos non solum sacerdotum, sed etiam laicorum. Praestabit, ut credimus, misericordia Dei, ut absque cuiusquam animae detimento possint adversum dabo dolos et sana defendi, et vulnerata curari⁴.

Data idibus iunii, Asturio⁵ et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 13 iunii an. 449.

EPISTOLA XX⁷.

Acceptis Flaviani litteris, et concilii actis, legatos suos ad Ephesinam synodum mittit.

Flaviano carissimo fratri Leo Papa.

Litteras tuae dilectionis accepi cum Flaviani litterae, condeindeo gesta sibi tradita.

Quae apud vos de fidei quaestione confecta sunt. Et quia clementissimus imperator pro Ecclesiae pace sollicitus synodum voluit congregari, quamvis evi-

¹ « Versio graeca sed eamdem habens in dignitate et humanitate personam ». Ballerin. loc. cit.

² « Al. Inicit enim; al. At incitat quidem ». Ballerin. l. c. Sane perperam.

³ Cacciar. pag. 438 cum al. copia.

⁴ « Graeca versio et antiquiss. Vat. cod. 5750 addunt Deus te incolument eustodiat, sancte frater ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

⁵ Cacciar. l. c. Asterio.

⁶ Videſis et ep. xiii pag. 26, col. 2, ubi de Eutich. haeresi fusius disseritur.

⁷ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 885.

denter appareat, rem, de qua agitur, nequaquam synodali indigere tractatu; tamen, frater carissime, subsecutus⁹ esse significo, quos in hac re placuit destinare. Nec necessarium fuit nunc amplius scribi, cum, propitio Deo, de his quae causaes credimus convenire, per ea quae ipsi portabant scripta, sis plenius instrundens.

Data duodecimo¹⁰ kalendas iuli, Asturio¹¹ et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 20 iun. an. 449.

EPISTOLA XXI¹².

Theodosii pro Ecclesia sollicitudinem commendans, rationes aperit cur sibi ad Ephesinam synodum convenire non liceat, suaque vice legatos eligit.

Leo Theodosio Augusto.

Acceptis clementiae vestrae litteris, Theodosios studium pro Ecclesiæ unitate. multum universalis Ecclesiae gaudendum esse perspexi, quod christianam fidem, qua divina Trinitas¹³ honoratur et colitur, in nullo dissimilem, in nullo vultis¹⁴ esse discordem. Quid enim rebus humanis ad exorrandam misericordiam Dei efficacius suffragetur, quam si una gratiarum actio et unius confessionis sacrificium maiestati eius ab omnibus offeratur? In quo¹⁵ sacerdotum et cunctorum fidelium ita demum erit plena

⁸ « Al. super ». Ballerin. l. c.

⁹ « Perperam Quesiell. contendit legendum subsecuturos ». Ballerin. l. c. et Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 457.

¹⁰ « Al. xv kal. ». Ballerin. col. 886 et Cacciar. l. c. Jaffé op. cit. nobiscum cohaeret.

¹¹ Cacciar. l. c. Asterio.

¹² Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 886.

¹³ « Al. qua divinitos ». Ballerin. l. c. et Cacciar. Opp. S. Leonis, part. II, pag. 158.

¹⁴ Cacciar. l. c. cum al. vult. Recte quidem n. lectio.

¹⁵ Cacciar. l. c. cum al. In quo et.

Theodosio indulgens legatos Epches, synodo non denegat.

Flaviano quid sit agendum per eos significat.

Ad divinam misericordiam exorrandam nil efficacius, quam unitis confessionis sacrificium.

Tum plena
devoto, quum
plea fides.

Quoniam
synodo interst,
consuetudo imp-
rebit ac uoces-
sitas.

In evidenti
dei causa concilium
non fuisset
convocandum.

Nihilominus, ut
imperatoris faciat,
legatos
suis don reauit.
dei causa concilium
non fuisset
convocandum.

Data duodecimo^o kalend. iulii, Asturio^o
et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 20 iunii an. 449.

EPISTOLA XXII°.

Flaviani litterarum rationem approbans
cum in Eutychis haeresim vel magis
incident.

Leo Flaviano episcopo Constantinopolitano.

Profectis iam nostris, quos ad vos in
fidei causa direximus, per filium no-

strum Basiliū diaconem scripta Iuue
dilectionis accepimus, quibus merito pa-
rum de negotio communis sollicitudinis

indidisti¹, quoniam et gesta ante delata
de omnibus nos sufficienter instruxerant¹²,

et ad familiarem interrogationem idoneus

erat sermo praedicti, per quem
nunc alloquia redentes, dilectionem tuam

per Dei nostri¹³ gratiam, in qua¹⁴ fidimus,

cohortamur, utentes verbis apostolicis,
atque dicentes: *In nullo terreamini ab
adversariis. Quae est illis caussa perdi-
tionis, robis autem salutis¹⁵*.

Quid enim tam exitiabile, quam, negata veritate
Incarnationis¹⁶ Christi, omnem spem sa-

lutis humanae velle dissolvere, et apo-
stolo contra dicenti manifeste: *Ma-*

*gnū est pietatis sacramentum, quod
manifestatum est in carne?*¹⁷ Quid¹⁸

tam gloriosum, quam contra inimicos
Nativitatis et Crucis Christi pro fide

evangelica dimiticare? De cuius purissi-
mo lumine invictaque virtute, datis iam

ad tuam dilectionem litteris¹⁹, quid in
nostro esset corde patfecimus, ne de

his²⁰, quae secundum doctrinam catho-
licam didicimus et docemus, aliquid

inter nos videri possit ambiguum. Quia
vero tam clara et tam valida²¹ sunt te-

stimonia veritatis, ut nimis coecus, ni-
misque obdurate habendus sit, qui ad

coruscationem lucis atque rationis non
confestim se a tenebris falsitatis excus-

Flaviani litterae per Basiliū diaconum
sibi traditae.

Quam pen-
denter Flavia-
ni in illis es-
gesserit.

Ad hanc tuen-
dam ipsius ve-
hementerhorta-
tur.

Ad hanc tuen-
dam ipsius ve-
hementerhorta-
tur.

Ad hanc tuen-
dam ipsius ve-
hementerhorta-
tur.

Negata vera
Gloria Incarna-
tione omnis spes
humanae salutis
dissolvitur.

Negata vera
Gloria Incarna-
tione omnis spes
humanae salutis
dissolvitur.

Negata vera
Gloria Incarna-
tione omnis spes
humanae salutis
dissolvitur.

Negata vera
Gloria Incarna-
tione omnis spes
humanae salutis
dissolvitur.

Negata vera
Gloria Incarna-
tione omnis spes
humanae salutis
dissolvitur.

Negata vera
Gloria Incarna-
tione omnis spes
humanae salutis
dissolvitur.

Negata vera
Gloria Incarna-
tione omnis spes
humanae salutis
dissolvitur.

Negata vera
Gloria Incarna-
tione omnis spes
humanae salutis
dissolvitur.

1 « Al. omittit, et », Ballerin. l. c.

2 Cacciar. l. c. addit gloriosissime imperator.

3 Cacciar. l. c. cum al. *quamvis ad dictum
concilii episcopalis, quem pietas, etc.*

4 « Al. ex hac parte ». Ballerin. col. 887.

5 « Al. rationabilibus causis ». Ballerin. l. c.
Rectius ad orat. context. n. lectio.

6 Cacciar. l. c. cum al. *aequitate*.

7 « Al. unde pro de qua ». Ballerin. l. c. et
Cacciar. p. 159.

8 « Al. XIII ». Cacciar. l. c. Jaffé op. cit. no-
bis favet.

9 Cacciar. l. c. *Asterio*.

10 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis, tom. I,
col. 887.

11 « Al. *indidisses* ». Ballerin. col. 888 et
Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 168.

12 Cacciar. l. c. mendo typographico « *instru-*

xerat ».

13 « Al. *delet nostri* ». Cacciar. l. c.

14 « Al. *in quo* ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

15 Philipp. I, 28.

16 « Al. *veritate carnis* ». Ballerin. et Cac-
ciar. II. cc.

17 I Tim. III, 16.

18 « Al. *Et quid* ». Ballerin. l. c.

19 Vid. sup. epistolam XII pag. 26, col. 2.

20 Cacciar. pag. 169 cum al. *illis*.

21 Cacciar. l. c. *tam valida et tam clara*.

Imperitorum script; ad curandam imperitorum insania patienter curauda.

Imperitorum script; ad curandam imperitorum insania etiam patientiae vos adhibere volumus medicinam, ut per paternas increpationes hi, qui in senectute carnis suae mente sunt parvuli, discant obedire

Quibus, si resipiscant, parvendum.

Non ita, si resipiscant, parvendum.

Ac si, deposita imperitiae suae vanitate, resipiscunt¹, omnique errore damnato, fidem veram singularemque suscipiunt, misericordia eisdem episcopalis benevolentiae² non negetur: man-

suro iudicio, quod praecessit, si impietas merito condemnata in sua pravitate persistet.

Data decimo kalendas augusti, Asturio³ et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat die 23 iulii an. 449.

EPISTOLA XXIII⁴.

Ob Flaviani silentium sollicitus diligenter de causae Eutychianaæ exitu sci- scitatur.

Leo episcopus Flaviano episcopo.

Auget sollicititudinem nostram taciturnitas tua, quod⁵ iamdiu nulla dilectionis tuae scripta suscepimus; cum nos curarum tuarum participes pro fidei defensione solliciti frequenter per occasiones idoneas ad dilectionem tuam litteras misserimus⁶, ut adhortationum nostrarum consolationibus te iuvaremus, ut adversariorum stimulis pro fidei defensione non cederas, cum laboris tui participes nos probares. Olim ad fraternitatem tuam

¹ « Al. resipiscat ». Cacciar. l. c. Aptius, opinor, n. lectio.

² « Al. misericordiae iisdem episcopalis benevolentia ». Ballerin. l. c.

³ Cacciar. l. c. Asterio.

⁴ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 889.

⁵ « Al. quid ». Cacciar. Opp. S. Leonis p. II, pag. 169.

⁶ Praeter sup. epist. XIII habes ad Flavianum datas epist. x pag. 24, col. 1; XII pag. 26, col. 1; XX pag. 44, col. 1; XXII pag. 45, col. 1.

nostros credimus pervenisse, per quos plenius scriptis mandatisque nostris instructum te esse retines, et⁷ Basilium ad te, ut volueras, ipsi remisimus. Nunc, ne aliqua praetermissum occasione te crederes, per filium nostrum honorabilem et amabilem nobis virum Eupsychium⁸ hanc paginam dedimus, ut tota celeritate ad scripta nostra⁹ respondeas, nosque subinde de tuis actionibus¹⁰ nostrorumque, et de totius causae absolitione facias certiores, ut sollicitudinem, quam nunc pro fidei defensione gerimus, prosperioribus nuntiis¹¹ molliamus.

Data tertio idus augusti, Asturio¹² et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat die 11 augusti an. 449.

EPISTOLA XXIV¹³.

De Ravennii gaudens electione in Arelatensem episcopum, eam confirmat, utque omnium spei satisfaciat vehementer exoptat.

Dilectissimis fratribus Constantino, Audentio, Rustico, Auspicio, Nicetae, Nectario, Floro, Asclepio, Iusto, Augustali, Ynasio¹⁴ et Chrysapio Leo Papa.

Iusta et rationabilis nobis¹⁵ causa gaudendi est, cum a sacerdotibus Domini ex gesta cognoscimus, quae et paternorum canonum regulis, et apostolicis congruant institutis. Necesse est enim, ut omne corpus Ecclesiae salubri crescat De canonum custodia in Ravennio eligendis gratulator.

⁷ « Vat. 1341 sed ». Cacciar. l. c.

⁸ « Al. Eusychium, vel Esitium ». Cacciar. l. c.

⁹ « Vat 1340 scriptis nostris ». Cacciar. pag. 170.

¹⁰ « Al. actibus ». Ballerin. col. 890 et Cacc. loc. cit.

¹¹ Cacciar. l. c. nunciatis.

¹² Cacciar. l. c. Asterio.

¹³ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 890.

¹⁴ « Al. Hymnatio ». Ballerin. l. c.

¹⁵ « Al. omitt. nobis ». Ballerin. l. c.

eius moderato-
res tranquilla
uctoritatis vi
augmento, si membra, quae praesunt, et

vigore excellant auctoritatis, et tranquillitate moderaminis. Quod ergo in Arelatensium civitate, defuncto sanctae memoriae Hilario, virum etiam nobis probatum, fratrem Ravennium, secundum

Ravennium
cunctis suffra-
giis electum in
episcopali sede
confirmat.

*Electio pacifi-
ca et concordis
e Spiritu Sancto
est.*

*Ut ille mu-
neri suo respon-
deat, bene pre-
catur.*

desideria cleri, honoratorum et plebis, unanimiter consecratis, bonum fraternitatis vestrae opus nostro iudicio robaramus. Quia ¹ electionem pacificam atque concordem, cui nec merita morum nec studia civium defuerunt, postulationis quidem humanae, sed inspirationis credimus fuisse divinae. Utatur itaque, fratres carissimi, Dei munere memoratus antistes, et secundum consonantia omnium ordinum vota quid ex ipso devotionis expectetur, intelligat: ut dispensationis sibi creditae diligens ac temperans executor, vestro testimonio non inferior, et nostro per omnia favore sit dignior. Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi.

Data undecimo ² kalendas septembrios, Asturio et Protogene coss.

Dat. die 22 aug. an. 449.

EPISTOLA XXV ³.

*Ravennio in episcopatum assumpto
gratulatur.*

Dilectissimo ⁴ fratri Ravennio Leo.

Projectionem dilectionis tuae, quae summi sacerdotii adepta est dignitatem, ita nobis placere cognosce, ut non solum

De Ravennii
electione gan-
del.

1 « Al. *qui* ». Ballerin. l. c.

2 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 170 II *kal.* et ad marg. *al. vii kal.* Jaffé l. c. nobiscum cohaeret. Videsis de hac re Ballerin. col. 891, not. 6.

3 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 891.

4 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 171 *Domino. Insuetum titulum, inquit* Ballerin. l. c., emendavimus ex Val. 541 et edit. concilior.

5 « Al. male *praesentem* ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

tibi de honoris augmento, sed etiam Arelatensi Ecclesiae, cui te Dominus praeposuit, gaudemus. Ad omnium enim fidelium decus atque utilitatem redundant, cum talis habetur antistes, cuius plurimi et adiuventur praesidio, et incitentur exemplo. Unde, quia non ignoras quid de sinceritate animi tui secundum praecedentem ⁵ notitiam senserimus, iustissime nos agnoscis ⁶ exigere, ut quod praesumimus, hoc probemus, frater carissime. Modestiae igitur tuae non desit auctoritas, constantiam mansuetudo commendet ⁷, iustitiam lenitas temperet, patientia contineat libertatem, et declinata superbia, cui proximum est ut decidat, ametur humilitas, cui semper debetur, ut crescat. Ecclesiasticarum legum non ignara est dilectione tua, ut intra earum regulas atque mensuras omnia potestatis tuae iura contineas. Iusto quippe ideo dicitur ⁸ lcx non esse posita, quia normam praeceptionis implet iudicio voluntatis, cum verus recti amor in semetipsa habeat ⁹ et apostolicas auctoritates et canonicas sanctiones. Quarum ¹⁰ devotus sectator et diligens executor, in eorum procul dubio consortio gloriaberis, qui de ¹¹ creditorum sibi profectibus talentorum audiire meruerunt: *Euge, serve bone et fidelis, quia super panea fuisti fidelis, supra multa te constitutum, intra in gaudium Domini tui* ¹². Ut autem fiduciam dilectionis erga te nostrae habere non dubites, saepius nos de processu

*Probatus an-
tistes fidelibus
decus plurimis
est salus.*

*Episcopales
virtutes illi en-
to commendat.*

*Superbae
proximus est la-
pus.*

*Episcopi po-
testas ecclasia-
stico iure coer-
cenda.*

*Iusto non est
posta humana
lex.*

*Verus recti a-
mor lex est su-
prema.*

*Ut saepius
scribat horita-
tur.*

6 « Edit. perperam *agnoscitis* ». Ballerin. l. c.

7 « Edit. ante Quesnell. legunt *Modestiae igitur tuae non auctoritas constantiam, sed man-
suetudo commendet* ». Ballerin. et Cacc. II. cc.

8 « Al. *Iusto tamen dicitur* ». Baller. col. 892. Perperam, ut videtur.

9 « Al. *in semetipsa sive in semetipsa ha-
beat* ». Ballerin. l. c.

10 « Vat. 541 *quare* ». Cacciar. pag. 172.

11 Id. cod. *delet particulam de* ». Cacc. ibid.

12 Matth. xxv, 21 et 23.

actuum tuorum facias certiores: quoniam iudicij nostri memores cupimus semper de tuis profectibus in Domino gloriari. Deus te incolumem custodiat, frater carissime¹.

Dat. an. circa 449.

EPISTOLA XXVI².

Ravennium de Petroniano quodam sese per Gallias Leonis diaconum mentiente admonet, cumque ab omnibus Ecclesiis expelli iubet.

Dilectissimo fratri Ravennio Leo Papa.

Circumspectum te volumus esse atque Petroniani au- sollicitum, ne quid sibi plectenda possit dacia. vindicare praesumptio: quae cum aditum falsa subreptione repercrit, ad maiorem se temeritatem nomine usurpatae dignitatis extendit. Petronianum quemdam vagum et semper erroneum, certa nos clericorum tuorum suggestione didicimus per Gallias se nostrum esse diaconum iactitasse, et sub huic honoris obtentu diversas eius Provinciae Ecclesias circuire. Cuius audacia tam nefandae dilectionem tuam, frater carissime, ita volumus obviare, ut eum, admonitus etiam tofius Provinciae episcopis, in sua falsitate detectum ab omnium Ecclesiarum communione, ne ulterius hoc usurpet, expellas. Dominus te incolumem custodiat, frater carissime.

A communione Ecclesiarum communimemor: dus.

¹ « Licet huic epistolae desit nota chronica; tamen, sub idem tempus, quo antecedens ad epis- scopos per Arelatensem provinciam constitutos, scripta fuit ». Ballerin. l. c.

² Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 892. Cacc. *Opp. S. Leonis* p. II, pag. 472.

³ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 902. Hanc epistolam a suppositionis nota eximunt Ballerini, siquidem reperiatur in greca collectione Chalcedonensi, quae, ipso Leone vi- vente, compacta fuit; et scite advertunt, huius textum non esse originalem latinum, sed par-

Data sub die septimo kalendas septembris, Asturio et Protogene viris clarissimis consulis.

Dat. die 26 augusti an. 449.

EPISTOLA XXVII³.

Ephesina synodo reprobat, Theodosium obtestatur, ut per eam nihil innoveretur, aliudve concilium in Italia habeatur.

Gloriosissimo et sereniss. Theodosio⁴ imperatori Leo episcopus.

Antea et ab initio in iis, quae factae sunt, synodis tantam nos accepimus fiduciam a sanctissimo Petro et principe apostolorum, ut potestatem habeamus et veritatis vindicandae pro nostra pace, et nemini ipsam licet, cum munita adeo sit, concutere, dum sine mora laesio renovetur. Quoniam igitur concilium episcoporum, quod in Ephesina civitate propter Flavianum fieri iussistis, et ipsam laedit fidem, et omnes sauciatur Ecclesias⁵.

Leonis in beati Petro fiducia.

Ephesi concilium fieri iustificatum.

Atque haec non ab incerto nuntio nobis cognita sunt, sed ab ipsis, quos misimus, religiosissimo episcopo et fidelissimo Hilario diacono nostro, qui, quae acta sunt, nobis exposuerunt. Quod autem accidit, hanc habet caussam, quod non pura conscientia rectoque iudicio, secundum consuetudinem, ii qui conve- nerunt, de fide et de iis, qui decepti

Eius sententia legatis cognoscitur.

tim versionem ex greco, partim e seq. epist. XXVII fuisse transumptum. Vid. admon. ab ipsis praemissam epist. XI. pag. 894, ubi ad num. 7 videtur etiam est, cur duae tam similes epistolae eidem imperatori fuerint missae.

⁴ « Edit. *Theodosio Augusto*, In latin. autem concil. Chalched. exempl. *Gloriosissimo et clementissimo Theodosio Augusto Leo episcopus, et sancta synodus, quae in urbe Roma convenit*. Edit. Rom. voci *Augusto praemitti semper, nullo mss. suffragio* ». Contin. Const. in mss. Vatic.

⁵ Labbacus hac interpunkione caret.

*Illi⁹ decret⁹
quantum iniqua⁹*

*Christi Evan-
gelio nulla infi-
renda vis.*

*Theodosium
obsecrat ut re-
moto fideiperi-
culo, omnia ve-
lit iotaeta.*

*Individua Tri-
nitatis improbus
actis laeditur.*

*In fide domi-
nicae Incarna-
tionis Theodo-
sium Ss. mar-
tyrum exemplo
confirmat.*

fuerunt, sententiam protulere. Cognoscimus enim ad concilium non omnes, quos oportebat, convenisse; sed alios quidem ejectos, alias autem intromissos, qui praedicti episcopi circumventione im*j*is subscriptionibus capti sunt. Talis namque ab ipso prolatā sententia, ut omnibus per ipsum Ecclesiis iniuria inferretur. Huiuscmodi enim rem valde impiam fideique repugnantem i*t*estes de visu, qui per nos missi sunt, nobis significarunt. Unde, serenissime imperator, a vestra pia conscientia periculum causa fidei avertere dignare, neque humana praesumptio Christi Evangelio vim inferat.

Haec ego, o christianissime et venerabilis imperator, cum i*s*, qui mecum sunt, episcopis, sincero affectu cupiens vos ante omnia placere Deo, ad quem ab universa Ecclesia unanimiter pro vestro imperio preces funduntur, ut facias consilium do, ne forte poenas persolvamus ante tribunal Christi, si huiuscmodi rem silentio involvamus. Obsecro igitur coram unius Deitatis inseparabili Trinitate, quae per ea, quae male acta sunt, laeditur, quaque vestri est custos imperii, et coram sanctis angelis Christi, ut cuncta maneat intacta, sicut et ante iudicium existabant. Expectant autem maius criterium concilii, in quo omnis ex toto orbe episcoporum numerus congregetur; neque sinatis vos de alieno peccato onus sustinere; quod ut manifestius edicamus, urgentis necessitatis timore constringimur. Sed ante oculos proponite beatissimi Petri gloriam, communesque cum ipso omnium apostolorum coronas et martyrum gaudia, quibus non alia fuit causatiendi, nisi confessio verae Deitatis, et in Christo perfecta permanσio. Quae con-

fessio cum impic nunc a paucis quibusdam laedatur, omnes nostrarum partium Ecclesiae omnes sacerdotes mansuetudini vestrae cum lacrymis supplicant propter appellationem in Flavianie episcopi libello contentam, ut speciale concilium iubatis in Itiae partibus peragi, ut omnis conflictus repellatur vel mitigetur, *Nil sit in fide devians, dubium nihil.* convenientibusque insuper etiam episcopis ab orientalibus provinciis omnibus, quidam, qui de veritatis via exorbitarunt, salutaribus curationibus in integrum revocentur, et hi, quorum est causa gravior, vel consiliis acquiescant, vel ab una Ecclesia excindantur; ita ut necessarium sit et eadem servare, *quae Nicaenus canon et quae constitutio totius orbis episcoporum praecepit secundum catholicæ Ecclesiae consuetudinem et nostrorum Patrum liberam fidem, per quam seruitas vestra stabilitur.* Iis, qui Ecclesiam laudent, expulsis, vestrisque provinciis iure, quod iustum est, potentibus, atque vindicta adversus haereticos exercita, *Imperium per fidem stabilitur.* strum etiam imperium Christi dextera defendetur.

*Ei supplica-
tur, ut speciale
concilium in Itiae
congregetur.*

*Nil sit in fide
devians, dubium
nihil.*

*Italicum con-
cilium volo trien-
tis episcopis a-
deundum.*

*Imperium per
fidem stabilitur.*

*Ecclesiam
principes tuean-
tur, et Christus
coram regnum
defendat.*

EPISTOLA XXVII B⁴.

*Gloriosissimo et clementissimo Theodosio
Augusto Leo episcopus.*

CAP. I. Olim et ab initio in conciliis celebratis tantam nos percepimus a beato Petro apostolorum principe fiduciam, ut auctoritatem habeamus ad veritatem pro nostra pace defendendam: quatenus nulli licet sic eam munitam² in aliquo commovere, dum repente laesio removetur³. Igitur quia concilium episcoporum, quod

¹ Ex Baller. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 907, qui eandem epist. referunt ex mss. latinae collectionis Chalcedonensis, licet non esse textum originalem satis demonstrant. Vid. quae innuimus ad preced. epist. not. 1.

² « Alii legunt minutam »; at Conti⁹. Const. in mss. Vat. iure corrig. munitam.

³ « M. moveretur »; Conti⁹. Const. t. c. removeretur.

propter Flavianum in Ephesina civitate fieri paecepistis, et ipsi fidei probatibus esse, et omnes Ecclesias vulnerare; . . . Et haec a nobis comporta sunt non incerto nuntio, sed ab ipsis reverendissimis episcopis, qui a nobis missi sunt, et fidelissimo rerum, quae gestae sunt, narratore Hilario diacono nostro. Haec autem ideo culpa processit, eo quod non pura conscientia et recto iudicio secundum consuetudinem hi, qui collecti sunt, de fide et errantibus¹ protulerunt. In ipso autem iudicio non omnes, qui convenerant, interfuisse cognovimus. Nam alios rejectos, alios didicimus intromissos, qui pro supradicti sacerdotis arbitrio impiis subscriptionibus captivas manus dederunt², et nocitum statui suo sciens, nisi imperata fecissent, tamquam ab ipso prolatam esse sententiam, ut in omnes per eam saeviretur Ecclesias. Quod nostri ab Apostolica Sede directi, adeo impium et catholicae fidei contrarium videntes, nobis significare noscuntur.

CAP. II. Unde, tranquillissime principum, removete, quae sumus, a vestra pietatis conscientia periculum religionis et fidei, ut Christi Evangelio vim non inferat humana prae sumptio. Ecce ego, christianissime et venerabilis imperator, cum consacerdotibus meis implens erga reverentiam clementiae vestrae sinceii amoris officium, cupiensque vos per omnia placere Deo, cui pro vobis ab Ecclesia supplicatur, ne ante tribunal Domini rei de silentio³ iudicemur, obsecramus co-

ram unius Deitatis inseparabili Trinitate, quae tali facto laeditur, cum ipsa vestris custos et auctor imperii, et coram sanctis angelis Christi, ut omnia in eo statu esse iubatis, in quo fuerunt ante omne iudicium, donec maior ex toto orbe sacerdotum numerus congetetur, nec alieno peccato pati amini vos gravari: quia, quod necesse est nos dicere, veremur ne cuius religio dissipatur, indignatio provocetur. Prae oculis habete, et tota mentis acie reverenter aspicite beati Petri gloriam et communes cum ipso omnium apostolorum coronas cunctorumque martyrum palmas, quibus alia non sicut causa patienti, nisi confessio vera divinitatis et verae⁴ humanitatis in Christo.

CAP. III. Cui sacramento, quia impie nunc a paucis imprudentibus obviatur, omnes partium nostrarum Ecclesiae, omnes mansuetudini vestrae cum gemitiis et lacrymis supplicant sacerdotes, ut quia et nostri fideler reclamarunt, et eisdem locellum appellationis Flavianus episcopus dedit, generalem synodum iubatis intra Italianam celebrari, quae omnes offensiones ita aut repellat aut mitiget, ne ultra aliquid sit⁵ vel in fide dubium vel in caritate divisum; convenientibus utique orientalium provinciarum episcopis, quorum si qui superati minis atque iniuriis a veritatis tramite deviarunt, salutaribus remediis in integrum revocentur: ipsisque, quorum est causa durior, si consiliis melioribus acquiescant, ut⁶ ab Ecclesiae unitate

¹ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 175 sententiam protulere cui graec. interpr. adhaeret per voces τον απορητινον εργωντα. « Quid. edit. errantibus; Labbaeus et erratis in text., sed ad margin. et certantibus. Grimanic. autem cod. de fide errantibus ». Contin. Constant. I. c. Verum graec. text. τους αυτοδοτας τη ποστη, και τους πεπλανωντας potius lectionem nostram videtur confirmare.

² Al. dederunt. Ms. (adver. Contin. Const. I. c.) dederent; at edit. dederant.

³ Al. de consilio. Sed recte Carafa Epist. Rom. Pontif. ad marg. corrig. de silentio.

⁴ Contin. Const. I. c. delet verae.

⁵ Ita et al. Contin. Const. ibid. ne aliquid ultra sit.

⁶ Contin. Const. ib. recte delet ut.

non excendant. Quam autem¹ post appellationem interpositam hoc necessario postuletur, canonum Nicaeae habitorum decreta testantur, quae a tofius mundi sunt sacerdotibus constituta. Favete catholicis vestro more, parentumque vestrorum date defendendae fidei libertatem. Cum enim Ecclesiae causas², tum regni vestri agimus³ et salutis, ut provinciarum vestrarum quieto iure potiamini. Defendite contra haereticos inconcussum Ecclesiae statum, ut et vestrum Christi dextera defendatur imperium.

Datum tertio idus octobris⁴, Asturio et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 13 octobris ann. 449.

EPISTOLA XXVIII⁵

Idem ac superioris epistola argumentum.

Leo episcopus et sancta synodus, quae in urbe Romae convenit, Theodosio⁶ Augusto.

CAP. I. Litteris clementiae vestrac,
In Theodosii
pietate Leonis fiducia.
quas dudum ad beati Petri apostoli Se-
dem pro catholicae fidei amore misisti,
tantam fiduciam sumpsimus defenden-
dae per vos veritatis et pacis, ut in cau-
sa tam simplici tamque munita nihil pu-
taremus posse existere, quod noceret:
praesertim cum ad episcopale concilium,
quod haberis apud Ephesum praecepisti,

tam instructi sint⁷ missi, ut si scripta,
quaes vel ad sanctam synodum vel ad
Flavianum episcopum detulerunt, episco-
porum publicari auribus Alexandrinus
permisisset antistes; ita manifestatione
purissimae fidei, quam divinitus inspira-
tam et accepimus et tenemus, omnium
concertationum⁸ strepitus quievisset, ut
nee imperitia ultra desiperet, nec occa-
sionem nocendi aemulatio reperiret. Sed,
dum privatae caussae religionis exerce-
ntur obtentu, commissum est impietate
paucorum, quod universam Ecclesiam
vulneraret. Comperimus enim non in-
certo nuntio, sed fidelissimo rerum, quae
gestae sunt, narratore⁹ Hilario diacono
nistro, qui vix, ne subscribere per vim
cogeretur, effugit, convenisse ad syno-
dum plurimos sacerdotes, quorum utique
frequenter consultationi¹⁰ et iudicio pro-
fuisse, si is, qui sibi locum principem
vinciebat, sacerdotalem moderationem
custodire voluisse: ut, sicut moris est,
omnium sententiis ex libertate prolatis,
synodales sen-
tentiae cum li-
beritate profe-
rendae.

Dioscori de-
stabilis perfidia.

Eius saevitiae

Hilarus e ty-
nodo aufugit.

tranquillo et aequo constitueret e-
xamine, quod et fidei congrueret, et
errantibus subveniret. In ipso autem iu-
dicio non omnes qui convenerant inter-
fuisse cognovimus. Nam alios rejectos¹¹,
alios didicimus intromissos, qui pro¹²
supradicti sacerdotis arbitrio impiis sub-
scriptionibus captivas manus dederent¹³,

1 « *Quam post appellationem* », Contin. Const. l. c.

2 « *Et Atrebat, cod. leg. causas, Rect. Ques-
nell. cum potioribus miss. causam.* » Contin. Const. l. c.

3 « *Pro agimus antiq. concil. editiones cum
rom. praeferunt agamus* », Contin. Const. l. c.

4 Ballerin. huius ep. tempus fictitium autu-
mant, et post eos Jaffè. Contin. Const. autem
l. c. probatior. codd. auctorit. hoc genuinum
existimat.

5 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 909. Videat lector, an potius hic sit latinus
textus praecedentis ad Theodosium epistolae.

6 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 178
addit cum al. *semper*: alias vero eiusdem epi-

stolae inscriptions vid. apud Ballerin. col. 910.

7 « *Perperam Quesnell. sunt* », Ballerin. col. 912 et Cacciar. l. c.

8 « *Edit. ante Quesnell. cum aliq. mss. con-
gressorum, et ad margin. concertationum* »,
Ballerin. l. c.

9 « *Al. narrante* », Ballerin. l. c. et Cacciar.
p. 179.

10 « *Al. collationi vel consolationi* », Cacciar.
et Ballerin. ll. cc.

11 « *Vat. 3791 electos* », Cacciar. pag. 180.

12 « *Al. delent pro* », Ballerin. l. c.

13 « *Dederunt* », Cacciar. l. c., qui lectionem
dederent a Quesnell. invenit putat merum li-
brarum mendum.

Mira legato-
rum constaolla.

Negata vera christianae fidei sacramentum, quod absit Christi incarnatione, totum exscinditur, nisi hoc sclestissimum facinus, quod cuncta sacrilegia excedit, aboleatur⁵.

CAP. II. Quia vero diabolica nequitia Religionis per subtiliter fallit incautos, et ita quorumcū removendum.

Theodosium exorat, ne priscam fidei consuetudinem violetur. Ecce ego, christianissime et venerabilis imperator, cum consacerdotibus meis implens erga reverentiam clementiae vestrae sinceri amoris officium⁷, cupiensque vos placere per omnia Deo, cui⁸ pro vobis ab Ecclesia supplicatur, ne ante tribunal Christi⁹ Domini rei de silentio iudicemur, obsecramus coram unius Dei-

¹ a. Al. *quod nociturnum*; al. *nocituros*.
Ballerin. col. 914 et Cacciar. l. c.

² « Cod. Grim. poenitentiam ». Cacciar. I. c.

³ « Al. saevire videretur ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

⁴ « Al. excluditur ». Ballerin. l. c.

⁵ « Al. aboletur ». Ballerin. l. c.

⁶ « Al. imprudentiam ». Cacciar. l. c.

⁷ « Cod. Ratisp. sinceritatis officium ». Ballerin. l. c.

⁸ « Duo codd. cum ». Cacciar. pag. 481. Sed perperam.

tatis inseparabili Trinitate, quae tali facto laeditur, cum ipsa vestri sit custos et auctor¹⁰ imperii, et coram sanctis an-

gelis Christi, ut omnia in eo statu esse iubeatis, in quo fuerint ante omne iudicium, donec maior ex toto orbe sacerdotum numerus congregate. Nec alieno peccato patiamini vos gravari: quia, quod necesse est nos dicere, veremur ne cuius religio dissipatur, indignatio provocetur¹¹.

Prae oculis habete, et tota mentis acie reverenter aspicite beati Petri gloriam¹², et communes cum ipso omnium apostolorum coronas, eunciorumque martyrum palmas, quibus alia non fuit causa patiendi, nisi confessio vera divinitatis et verae humanitatis in Christo.

CAP. III. Cui sacramento, quia impie nunc a paucis imprudentibus obviatur, omnes partium nostrarum Ecclesiae, omnes mansuetudini vestrae cum gemitibus et lacrymis supplicant sacerdotes, ut, quia et nostri fideliter reclamarunt, et eisdem libellum appellationis Flavianus episcopus dedit, generalem synodum iubeat intra Italianam celebrari, quae omnes offenditores ita aut repellat aut mitiget, ne aliquid ultra sit vel in fide dubium vel in caritate divisum, convenientibus utique orientalium provinciarum episcopis, quorum si qui superati minis atque¹³ iniuriis a veritatis tramite deviarent, salutaribus¹⁴ remedii in integrum revocentur; ipsique, quorum est causa durior, si consiliis melioribus acquiescant¹⁵,

⁹ « Quid. codd. delent Christi ». Ballerin. col. 915.

¹⁰ « Al. auxtrix ». Ballerin. ibid.

¹¹ « Al. ut si haec religio dissipetur, in Vos indignatio provocetur ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Male quidem, ut opiuor.

¹² « Cod. Flor. regulam ». Cacciar. l. c. Sane perperam.

¹³ « Al. aut ». Ballerin. col. 916 et Cacciar. p. 182.

¹⁴ « Al. salubribus ». Ballerin. l. c.

¹⁵ « Al. acquiescat vel acquiescent ». Ballerin. col. 917. Cacciar. l. c. Sed acquiescat potius mendo typograph. tribuendum.

Deus imperii
et custos et au-

toica confes-
sio duplicit in
Christo natura
martyres coro-
navit.

Supplicatur,
ut generale co-
cilium in Italiam
convocetur.

Nil sit in fide
dubium, nil in
caritate divisum

ab Ecclesiae ¹ unitate non excedant ².

Flaviani ap. pelatini Nicenae synodo fulicitur. Quam autem post appellationem interpo-

sitam hoc necessarie postuletur, canonum Nicaeae habitorum decreta testantur, quae a totius mundi sunt sacerdotibus constituta, quaeque subter annexa sunt.

Defendenda fidei libertatem nec vis eripiet nec terror. Favete catholicis vestro more, parentumque vestrorum date defendendae fidei libertatem, quam, salva clementiae vestrae

reverentia, nulla vis, nullus poterit munidanus terror auferre. Cum enim Ecclesiae

Quum defendatur Ecclesia, defenditur et regnum. causas ³, tum regni vestri agimus et sa- lutis, ut provinciarum vestrarum quiete

iure potiamini. Defendite contra haereticos inconcussum Ecclesiae statum, ut et vestrum Christi dextera defendatur ⁴ imperium.

Dat. tertio idus ⁵ octobris, Asturio ⁶ et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 13 octobris an. 419.

EPISTOLA XXIX ⁷.

Litteras suas ad Pulcheriam mittens, quas antea Hilarus ei tradere non potuit, conciliabulum Ephesinum reprobat, ac imperutricis pietatem obtestatur, ut Theodosium ad Ecclesiam tuendam impellat.

Leo episcopus et sancta synodus, quae in urbe Roma convenit, Pulcheriae Augustae.

CAP. I. Si epistolae, quae in fidei causa per nostros clericos directae sunt, ad

¹ « Al. ut ab Ecclesiae etc. ». Baller. I. c.

² « Al. non discendant, vel excedant ». Baller. et Cacciar. II. cc.

³ Cacciar. I. c. cum al. *causam*. Alias lectio- nes, sed erroneas vid. apud Ballerin. col. 918

⁴ « Al. *defendat* ». Cacciar. pag. 183.

⁵ Cacciar. cum al. *idibus octobris*. Vide de hac de qua Ballerin. advertunt l. c.

⁶ Cacciar. I. c. *Asterio*.

⁷ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 919. Aliq. huius inscriptionis diversitatis vid. apud Ballerin. I. c.

⁸ « Al. ordine paullum immutato, quae in fidei causa ad pietatem vestram directae sunt per nostros clericos, pervenissent ». Baller. I. c.

vestram pietatem pervenissent ⁸, certum est, remedium vos his rebus, quae contra fidem factae sunt, aspirante vobis Domino, praestare potuisse. Quando enim sacerdotibus, quando christianae religioni aul fidei defuistis? Sed cum ad mansuetudinem

vestram adeo non potuerint pervenire qui missi sunt, ut ad nos vix unus eorum ⁹, Hilarus diaconus noster fugiens ¹⁰, sit re-

versus, iteranda scripta credidimus. Et ut validiores preces nostrae esse mereantur, ipsorum scriptorum, quae ad clementiam

vestram non pervenerunt, exempla ¹¹ subiecticimus, amplioribus vos obstinationibus obsecrant, ut quanto acerbiora

facta sunt, quibus pro fide ¹² regia vos convenit contraire, tanto maiore gloria curam eius, in qua excellitis, religionis habeatis; ne catholice fidei integritas

ulla humanarum concertationum occasione violetur. Quae enim, congregata apud Ephesum synodo, sopiaenda et sananda pacis remedio ¹³ credebantur, haec non

solum in majora pacis dispendia, sed, quod nimis dolendum est, eliam in ¹⁴ ipsis fidei, qua christiani sumus, excidia processerunt.

CAP. II. Et hi quidem, qui missi sunt, quorumque unus ¹⁵ viam Alexandrinii episcopi sibi omnia vindicantis effugiens

rerum gestarum nobis ordinem fideliter munitiavit, reclamarunt ¹⁶ in synodo, sicut oportuit, unius hominis non tam indicio,

⁹ Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 184, cum al. *illorum*.

¹⁰ Cacciar. I. c. cum al. *effugiens*.

¹¹ « Al. exemplar » . Ballerin. col. 920.

¹² « Al. pro sede ». Baller. et Cacciar. II. cc. Rectius, opinor, n. lectio.

¹³ « Al. sopiaenda et sanandae pacis remedia ». Ballerin. col. 922.

¹⁴ « Nonnulli codi. delent particularum in ». Cacciar. I. c. Inepte ad syntaxin.

¹⁵ « Al. Et hi qui missi sunt, quorum qui- den unus, etc. al. quorum unus idem ». Ballerin. I. c. et Cacciar. pag. 185.

¹⁶ « Al. reclamaverunt ». Cacciar. ibid.

Condoleat, lit-
oras suas ante
scriptas ad Pulcher-
ianum non perte-
nisse.

Eorum exem-
pla militit.

Ephesina sy-
nodus in fidei
excidium pro-
cessit.

Liget Aposto-
liae Sedi le-
gati Diocori fu-
rori frumenti ob-
stiterunt.

quam furor; protestantes ea, quae per vim metumque gerentur, sacramentis¹ plane irrita sunt Ecclesiae et ipsi Symbolo ab apostolis habenda.

Per vim metumque gesta sunt Ecclesiae et ipsi Symbolo ab apostolis habenda.

instituto² praejudicare non posse, nec se ab ea fide ulla iniuria separandos, quam plenissime expositam atque digestam a Sede beati apostoli Petri ad sanctam synodum detulissent. Cuius³ cum recitatio, poscentibus episcopis, non sit admissa, ut scilicet remota ea fide, quae patriarchas, prophetas⁴, apostolos et martyres coronavit, generatio Iesu Christi Domini nostri secundum carnem, et

Incarnationis sacramento non admisso, vel fessio, quod horremus dicere, solveretur; Christi resurrec-
tione destruatur.

Epistola sue ad Theodosium exemplar Pulcheriae oculis subiicit.

verae mortis ac resurrectionis⁵ eius con-

gloriosissimum principem, et, quod maximum est, christianum, cuius epistolae pariter exemplar⁶ subieciimus, ut fidem, in qua renatus per Dei gratiam regnat, nulla sineret⁷ novitate corrumphi: quoniam Flavianus episcopus in nostra omnium communione persistit, atque hoc, quod

Anterioris synodi in Italiana condenda necessitatem ostendit.

factum est sine consideratione iustitiae, et contra omnem canonum disciplinam, ratum haberi ratio nulla permittit: ei quia dissensionis scandalum non abstu-

lisset⁸ Ephesina¹⁰ synodus, sed auxisset, habendo intra Italiam concilio et locus constitueretur et tempus, omnibus querelis et praejudiciis partis utriusque suspensis; quo diligentius universa, quae offensionem generaverunt¹¹, retractentur, et absque vulnere fidei, absque religionis iniuria¹² in pacem Christi redeant, qui per impotentiam¹³ subscribere coacti sunt sacerdotes, et soli auferantur errores.

CAP. III. Quod ut obtinere mereamur, probatissimae nobis fidei¹⁴ pietas tua, quac¹⁵ labores Ecclesiae semper adiuvit¹⁶, supplicationem nostram apud clementissimum principem, sibi specialiter a beatissimo Petro apostolo legatione commissa, dignetur asserere: ut, priusquam civile hoc et exitiale¹⁷ bellum intra Ecclesiam convalescat, redintegranda¹⁸ unitatis copiam¹⁹, Deo auxiliante, concedat; sciens imperii sui viribus profuturum, quicquid catholicae libertati benignus ipsius fuerit dispositione collatum.

Data tercia idus octobris²⁰, Asturio et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. 13 octobris an. 449.

Pulchriam
exaret, ut apud
Theodosium Ec-
clesiae causam
tueatur.

Catholicae fidei
libertas imperii
praesidium.

1 « Al. iuribus ». Ballerin. l. c. Forte melius.
2 « Duo Vat. constituto ». Cacciar. l. c.

3 « Duo iidem codd. Cumque ». Cacciar. ibid.
al. cuiusque recitatio, vel cuius recitatio ». Ballerin. l. c.

4 « Duo Vat. et prophetas ». Cacciar. ibid.
5 « Ex graeca versione et regenerationis (της αναγέννησεως) ». Ballerin. l. c.

6 « Graeca versio addit splendidissima et clementissima Domina filia Augusta ». Ballerin. col. 923.

7 « Al. exempla; al. et exempla subiectiemus ». Ballerin. l. c.

8 « Quesnell. cum cod. Taurin. sinet ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

9 « Cod. Veron. abstulit, et paulo post auctit ». Ballerin. l. c.

10 « Vat. 630 Ephesi ». Cacciar. l. c.

11 « Al. generavrant ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 186.

12 « Al. infamia ». Ballerin. et Cacciar. ibid.
Forte mel. n. lectio.

13 « Al. potentiam, vel impudentiam ». Cacciar. l. c. Sed impotencia, hic scite notant Ballerin. l. c., pro immoderata potentia apud optimae notae scriptores adhiberi solet.

14 « Aliq. cod. addit hic veritatem ». Baller. col. 924 et Cacciar. l. c.

15 « Al. quaeque ». Ballerin. ibid. Perperam, ut videtur.

16 « Al. adiuvat ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

17 « Al. exitibile ». Cacciar. ibid.

18 « Al. redintegrationi ». Ballerin. l. c.

19 « Al. copiam et modum ». Ballerin. et Cacciar. ibid.

20 Ita cum aliis et Jaffè. « Edit. Quesnellanae anteriores prid. id. octobr. » Ballerin. l. c. Al. apud Cacciar. pag. 186 idib. octobr.

EPISTOLA XXX¹.

Anastasio gratulatur, quod ipsum opportunis curis distentum ab Ephesina synodo divina manus prohibuerit, eundem ad animi constantiam hortatur.

Leo episcopo urbis Romae dilectissimo fratri
Anastasio episcopo Thessalonicensi.

CAP. I. Quantum relatione Hilari diaconi nostri cognovimus, magnum facinus, Alexandrino episcopo auctore vel excutore, commissum est: ut dum in fratrem nostrum Flavianum veteres aemulationes et odia privata desaeviunt, nec innocenciae probatissimi sacerdotis, nec christiana fidei parceretur. Unde multum

Laetatur quod Anastasius in eius furorem non inciderit.
Dioscori per fidiam ex Hilaro cognoscit.
Laetatur quod Anastasius in eius furorem non inciderit.

ergo prorupit in apertum² perfidia, quae latebat, et in nefandissimam haeresim unius imperitissimi senis asseclae transierunt, tempus probationis nostrae debemus agnoscere, et contra impetus adversantium munitionibus caelestibus freti incommutabilis animi constantiam praeparare. Scimus, frater carissime, quia sacramento magnae pietatis suae aderit divina protectio.

CAP. II. Si quid igitur fraternitati tuae

Periculi tempo-
re fortiter cer-
tandum.

Anastasiū
excusat, ut in ea
tholi, fide per-

in damnationem³ fratris insontis, vel in receptionem nefarii dogmatis consensum sui cordis immisces. Maior est enim, qui in nobis est, quam qui adversus nos. An-

nitere potius, quantum te ipse naturae nostrae susceptor et glorificator adiuverit, ut omnium fratrum nostrorum corda confirmes. Nobis enim ab Evangelio generationis et mortis ac resurrectionis Domini⁴ Iesu Christi nullatenus recentibus, definitissimum est in nostrae communionis numero non futuros eos, qui conanturn antiqua catholicae fidei fundamenta convellere.

Data tertio idus octobris, Asturio⁵ et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. 13 octobris an. 449.

*Maior est
qui in nobis est,
Deus, quam qui
sunt contra nos.*
severans fratres
confirmet.

*Qui catholi-
cae fidei funda-
menta convellit,
e Sodis Ap. com-
muniione erit ar-
cendus.*

EPISTOLA XXXI⁶.

*Ephesinam seditionem cum Juliano con-
questus in causae veritate confidit, il-
lige per latorem epistolae consilium
suum aperit.*

Leo Julianu fratri et coepiscopo salutem.

Cognitis, quae apud Ephesum unius hominis praesumptione sunt gesta, magno quidem dolore affecti sumus de his, quae impi, furioseque commissa sunt; sed ad Dominum nostrum⁷ animos dirigentes, multam fiduciam ab ipsa, quam sequimur, veritate concepimus, non omittentes omnia agere, quae, auxiliante Dei gratia, credimus profutura. Tenendum ergo nobis est, quod tenemus, et, saeviente unius turbinis⁸ procella, serenis-

*E synodi per-
dita ex cruciatur.*

*Leonis fiducia
in causae vori-
tate.*

*Saevientia ha-
eresis procella,
fidei tranquillit-
tas est ample-
tudo.*

¹ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 929.

² « Aliq. codd. omittunt in apertum ». Ballerin. l. c.

³ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 187 in damnatione et infra. in receptione.

⁴ Cacciar. l. c. Domini nostri, quam lectio nem omnibus exempl. tum editis tum mss. communem contendit.

5 Cacciar. l. c. Asterio.

6 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 930.

7 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 188 nostros. Vid. ea de re Ballerin. l. c.

8 Cacciar. l. c. unius turbidae nubis. Forte rectius n. lectio.

Iulianus e tabellariorum verbis quid consilii sumat. Quae autem disposita sint¹, per intelligit.

latoris sermonem agnosces.

*Data tertio idus octobris, Asturio² et
Protogene viris clarissimis consulibus.*

Dat. 13 octobris an. 449.

EPISTOLA XXXII³.

Flaviani fortitudinem commendans studium suum in Ecclesiam ostendit, eumque ad graviora ferenda incitat.

Leo Flaviano episcopo Constantinopolitano.

Quae et quanta dilectio tua pro catholicae fidei defensione patiatur, per Diacotonem, qui ab Epheso furtim est elapsus⁴, agnovimus. Et licet magnificemus Deum, qui te gratiae sue virtute confortat, necesse est tamen nos dolere eorum ruinas, per quos veritas impugnatur, et ipsa totius Ecclesiae fundamenta quatuntur⁵.

Leonis solertia in Ecclesiam. Quia vero providentia Dei semper suis necessarium praestat auxilium, scire debet fraternitas tua, nos pro communica causa nihil eorum, quae agenda sunt, praeterire, ut primitus ad ea, quae universitatii fidelium prosint, pervenire mente. Adversa fortanimo toleranda.

reamur. Superest⁶, ut fortiter interim dilectio tua toleret quae sibi ad aeternam gloriam non dubitat profutura. Perlato-

sane brevis huius epistolae fideli⁷ sermone poterit enarrare quidquid illud est, rem instruendus.

Data tertio idus⁸ Octobris, Asturio⁹ et Protogene viris clarissimis consulibus.

Dat. 13 octobris an. 449.

EPISTOLA XXXIII¹⁰.

Dioscori perfidiam execratus Constantinopolis cives vehementer obtestatur, ut Flaviano firmiter adhaereant, neve e catholica fide desciscant.

Leo episcopus et sancta synodus, quae in urbe Roma convenit, clero, honoratis et plebi consistenti Constantinopoli, dilectissimis filiis in Domino, salutem¹¹.

CAP. I. In notitiam¹² nostram, quae in Ephesi contra opinionem omnium sunt acta¹³, perlati, magno animum nostrum fatemur moerore confusum: nec tantum licuisse iniuriant facile potuisse credere, nisi¹⁴ filius noster Hilarius diaconus, qui a nobis vice nostra cum aliis, ut interesset synodo, missus fuerat, fugiens revertisset, declinans, ne iniustae particeps esset sententiae. Quippe cum vox illuc a nostris contradictionis emissat, quam Alexandrinus antistes, qui totum solus impotentiae¹⁵ sua vindicavit, audire contempsit, in consortium sua voluntatis invitatos pertrahens¹⁶ sacerdotes,

Ephesini conciliis in fundanda perfidia.

Hilari fuga.

Dioscori in congregatis episcopos exterrabilius violencia.

10 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 931.

11 « Perperam Quesnell. delet verba dilectissimis filiis in Domino salutem; al. pro dilectissimis habent dilectis ». Cacc. Opp. S. Leonis part. II pag. 189.

12 « Aliq. cod. Ad notitiam », Cacciar. ibid.

13 « Al. peracta ». Cacciar. ibid.

14 Cacc. ibid. nisi ad nos. Rectius, ut videtur.

15 « Al. potentiae ». Ballerin. col. 933 et Cacciar. pag. 190. Vid. not. 13 pag. 54, col. 2 huic vol.

16 Cacciar. cum al. protrahens.

¹ « Al. sunt ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

² Cacciar. I. c. Asterio.

³ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 931.

⁴ « Al. lapsus ». Cacciar. Opp. S. Leonis, part. II pag. 187.

⁵ Cacciar. I. c. patiuntur. Corrupte quidem.

⁶ « Al. Sin est ». Ballerin. I. c.

⁷ « Al. male fidei ». Cacciar. I. c.

⁸ Vulgat. ante Quesnell. in *kal. octobris* ». Cacciar. I. c.

⁹ Cacciar. ibid. Asterio.

ut per vim coacti subscriberent, qui nullam damnationis causam idoneam represerint. Sed hos ausus pio et christiano principi confidimus minime placituros.

A Flaviano
nullo modo re-
cedendum.

Quo maiora-
nium constan-
tu major gloria.

Quibus Flavia-
ni locum invase-
rit inter catho-
licos non habeu-
dus.

Eutyches ac
Nestorius paria-
nathematice per-
culsi.

Non tantum
est credendum
in Christum, ve-
rom et pro ipso
patiendum.

Errorum sor-
ibus separatis,
fidelis lux emicat
candidior.

Nunc quia² Ecclesiam vestram hac ratione cognovimus dissipatam, consolando adhortandosque vos esse credidimus³ nostris epistolis, ut pro catholicae fidei defensione perfidorum nequitiae resistatis. Nolumus enim dilectionem vestram hoc

moerore percelli, eum⁴ maior gloria vestram sit subsecutura constantiam, si a probabili sacerdote vestro nullae vos minnae, nulla formido divellerit⁵. Quisquis

enim, incolumi atque superserte Flaviano episcopo vestro, sacerdotium eius fuerit ausus invadere, numquam in communione nostra habebitur, nec inter episcopos poterit numerari. Nos enim sicut Nestorium in sua perversitate anathematizavimus⁶, ita eos qui veritatem earnis nostrae in

Domino Iesu Christo denegant, pari execratione damnamus.

CAP. II. State igitur in spiritu catholicae veritatis, et apostolicam cohortationem ministerio nostri oris accipite; *quia robis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini*⁷. Nolite arbitrari, dilectissimi, quod sanctae Ecclesiae suae desit aut defutura sit divina protectio.

Splendescit enim fidei puritas, cum ab ea sordes separantur errorum. Unde iterum iterumque vos ante conspectum Domini

1 Cacciar. l. c. cum al. *christianissimo*.

2 « At. Nunc quia; al. At nunc quia vel Sed nunc quia ». Ballerin. col. 934.

3 « Quesnell. contra fidem omnium exemplum edit. tum mss. *credimus* », Cacciar. et Ballerin. ll. cc.

4 « Al. ut » Ballerin. l. c.

5 Cacciar. l. c. cum edit. et codd. Vat. di-
vulserit.

6 « Aliq. cod. *anathematizamus* », Ballerin. et Cacciar. ll. cc. Concinniss ad historiam n. lectio.

7 Philipp. 1, 29, ubi in vulg. edit. habetur sed ut etiam.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

obtestamur pariter et monemus, ut a fide, in qua fundati estis et in qua christianissimum principem novimus permanere, non insidiis, non enusquam persuasionibus⁸ movecamini; sed in persona episcopi vestri illum in oculis⁹ cordis habeatis, pro quo idem¹⁰ omnia pati, quae fuerint¹¹ illata, non metuit: cuius per omnia imitatores vos esse cupimus, ut communem cum ipso praemium fidei habere possitis.

Data idibus¹² Octobris, Asturio et Protagene viris clarissimis consulibus.

Dat. die 15 Octobr. an. 449.

Ut quicquid in
fide perdaret, e-
xinde horatur,
ipse imperator
ne quidem pau-
lulum abscessit.

Flavianus, ut
Christians patiens
exemplum, ini-
tandus.

EPISTOLA XXXIV¹³.

*Litteras memorat de Incarnationis do-
ctrina ad Theodosium missas, eunque
magis urget, ut generale concilium in
Italia fieri iubeat.*

*Leo urbis Romae episcopus Theodosio
semper Augusto.*

Pro integritate fidei catholicae christianissimum principem convenit esse sollicitum, et hoc indefessis precibus divinam misericordiam poseo, ut cordi vestro id quod est veritatis inspiret, neque falli vos in aliquo humanarum aemulationum fraude patiatur¹⁴. A me autem atque ab omnibus catholicis sacerdotibus, quae evangelicae atque apostolicae fidei¹⁵ piezas defendatur, satis plene ac lucide lit-

Catholicico
principi fidei in-
tegritas summo-
per curanda.

Incarnationis
doctrina impo-
ratori per litteras satis expla-
nata.

8 « Ratisp. codd. *persuasione* », Ballerin. col. 933.

9 « Cod. Ottob. addit. *restri* », Ballerin. l. c.

10 « Idem cod. *quidem* », Ballerin. ibid.

11 Cacciar. cum al. fuerunt.

12 « Al. III *idus* », Ballerin. col. 936. Jaffè op. cit. nobis assent.

13 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 955.

14 « Antiq. vulg. *humanarum calliditatum aemulatione patiatur* », Ballerin. l. c.

15 Cacciar. cum al. *quae evangelicae fidei*.

teris meis¹, quas clementiam vestram iamdudum per famulum vestrum Epiphanium tribunum, qui pro hac causa missus est, arbitror accepisse, reseratum est²: nec ambigi potest, hoc nos puris-

*Quam et Ni-
caea synodus
iandu confir-
mavit.*

teris enim, venerabilis imperator, sicut Nesto-

*Euthychian
non secus atque
Nestoriani da-
muntur.*

rui dogma perversum merito anathemati-

zavimus; ita iuste etiam horum impietatem, qui veritatem carnis nostrae negant a Domino nostro³ Iesu Christo susceptam esse, damnamus, glorioissime. Unde, si

*Instat, ut con-
cilium in Italia
habeatur.*

pietas vestra suggestioni ac supplicationi nostrae dignetur annuere ut intra Italiam haberi iubatis episcopale concilium, cito, auxiliante Deo, poterunt omnia scandala, quae in perturbationem totius Ecclesiae sunt commota, resecari: ut per universum regnum vestrum, catholicae fidei integritate servata, et pacem christianam manere, et vestram apud Deum crescere gloriam gaudeamus.

Data octavo⁴ kalendas Ianuarias⁵, Asturio⁶ et Protogene viris clarissimis consilibus.

Dat. die 25 Decembr. an. 419.

EPISTOLA XXXV⁷.

*Constantinopolitanis gratulatus de eorum
pietate, Euthychianam haeresim ab aliis*

1 Inniuit S. Leo epistolam, quam supra n. xxviii dedimus pag. 51, col. 4.

2 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 410 cum edit, et plorisq. mss. ratum est.

3 Cacciar. I. c. et antea vulg. dicitur *nostro*.

4 « Val. 1310 habet ix kal. », Cacciar. I. c.

5 Cacciar. I. c. cum edit. *Iunias*; at mendosam hanc lectionem habendam esse evincunt Ballerin. col. 957, quib. assentit Jaffé op. c.

6 Cacciar. I. c. *Asterio*.

7 Ex edit. Baller. Opp. S. Leonis tom. I, col. 975.

8 Edit. et plur. mss. addunt et *sacra synodus*, quae in urbe Roma convenit. At expungenda haec esse contendunt Ballerin. I. c.

9 « Al. expungunt de ». Ballerin. I. c.

*minime degenerem evincit, eosque ro-
gal, ut universale concilium implo-
rent.*

Leo episcopus⁸ clero, honoratis
et plebi consistenti Constantinepoli.

CAP. I. Licit de his, quae in concilio sacerdotum nuper apud Ephesum gesta memorantur, multus nos moeror affiat, eo quod, sicut consonans fama dispersit, et ipso rerum monstratur effectu, nec iustitiae illuc moderatio, nec fidei est servata religio, de⁹ vestrae tamen devo-

*De civium re-
ligione gaudel.*

tionis pietate¹⁰ gaudemus, et in sanctae plebis acclamationibus, quarum ad nos exempla delata sunt, omnium vestrum probavimus affectum; quia¹¹ vivit ac permanet apud nos filios optimi patris iusta dilectio, et catholicae doctrinae¹² eruditio-

*Euthyche Mani-
chaeorum haec-
tusi coheret.*

nem in nulla patimini¹³ parte cor-
rumpi. Non dubie enim, sicut vobis¹⁴ Spi-
ritus Sanctus reseravit, Manichaeorum confoederantur errori qui ab unigenito Dei Filio verum et nostrae naturae ho-
minem negant esse susceptum, omnesque eius corporeas actiones¹⁵ simulatori vol-
lunt fuisse phantasmata. Cui impiciati, ne in aliquo¹⁶ praebeteris assensum, iam per filium meum Epiphanium et Dionysium Ro-
manae Ecclesiae notarium¹⁷ cohortatoria ad dilectionem vestram scripta direximus,
quibus confirmationem, quam expetitis¹⁸,

*Ne quis illi as-
sen direkt, solli-
citate Constanti-
nopoli litterae
transmissae.*

10 « Al. bonitate ». Ballerin. I. c.

11 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 492 cum al. *quia el.*

12 Cacciar. I. c. cum al. *catholicae eius*.

13 « Al. catholicam doctrinam ». Baller. I. c.

14 « Aliq. cod. patiamini ». Cacciar. I. c.

15 « Val. 3791 delet vobis ». Cacciar. I. c. et Ballerin. col. 976.

16 Aliq. cod. *sanctiones*. Ballerin. ibid. Sed perperam.

17 Cacciar. I. c. cum al. *ne aliquem*.

18 « Pleraq. mss. notarios ». Ballerin. et Cacciar. II. ec.

19 « Val. 3791 ter expetitis ». Cacciar. I. c. At mendose, inquit I. c. Ballerin.

Ephesini con*ceti sedito ab imperita reperienda.* cordia Dei, omnia, quae ab imperitis et insipientibus excitata sunt, scandalum destruantur. Nec quisquam sibi audeat de sacerdotali honore blandiri, qui potuerit in execrandi sensu impietate convinci.

Haec autem praeceptum in episcopis non tolleranda. Nam si vix in laicis tolerabilis videtur in scia*ctia, quanto magis in eis, qui praesunt, nec excusatione est digna, nec venia: maxime cum etiam defendere perversarum opinionum commenta presumunt, et in consensu suum aut terrore aut gratia instabiles quoque traducant?*

Cap. II. Spernantur huiusmodi a sanctis membris Corporis Christi, neque sibi catholica libertas infidelium iugum patiatur imponi. Extra donum enim divinae gratiae, et extra sacramentum habendunt salutis humanae qui negantes naturam nostrae carnis in Christo et Evangelio contradicunt, et Symbolo reluctantur.

Siquidem passi*sions ac resurrectionis domini nicae veritatem inobediantur.* Nec sentiunt se in hoc praeruptum sua obcoecatione deduci, ut nec in passionis dominicae, nec in resurrectione veritate consistant: quia utrumque in Salvatore vacuatur, si in eo nostri generis caro non creditur. In quibus isti ignorantiae tenebris, in quo hactenus desideriae torpore iacuere? ut nec auditu discenter, vel lectione cognoscerent quod in Ecclesia Dei in omnium ore tam consonum

est, ut nec ab infantium linguis veritas Corporis et Sanguinis Christi inter communione sacramenta taceatur¹⁴. Quia in illa mystica distributione spiritualis almonia*et ipsam negantibus* Enchiristis*transit in carnem Corporis atque Sanguinis Christi* veritatem. Nam caellestis almonia*et virtutem accipiens transit in carnem Christi, qui caro nostra factus est.* In hac fato Constantiopolitano*Apostoli verbis confirmat* Propterea et ego audiens fidem vestram, quae est in Domino Iesu¹⁵, et dilectionem in omnes sanctos, non cesso, gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens¹⁶ in orationibus meis, ut Deus Domini nostri Iesu Christi¹⁷ Pater gloriae det¹⁸ robis spiritum sapientiae et revelationis in agnitione eius, illuminatos oculos cordis vestri: ut sciatis quae sit¹⁹ spes vocationis eius²⁰, et²¹ quae divitiae gloriae haereditatis eius in sanctis, et quae sit supremen*s* magnitudo virtutis eius in nobis²², qui credimus²³ secundum operationem potentiae virtutis eius, quam operutus est in Christo, suscitans illum mortuis, et constituens illum²⁴ ad dexteram suam in caelestibus supra²⁵ omnem principatum, et potestatem, et virtutem, et dominatio-

13 Quesnell, sequitus vulg. Scripturae edition. et aliq. mss. *Christo Iesu.* Ballerin. l. c. et Cacciari, pag. 194.

14 « Cod. Grim. addit semper ». Cacciari. l. c.

15 « Al. desunt voces *Iesu Christi* ». Ballerin. l. c. *Contra Vulg. idem.*

16 Cacciari. l. c. *et det. Forte mend. typograph.*

17 « Vat. 1319 est ». Cacciari. l. c. Vulg. n. lect. cohaeret.

18 « Cod. Grim. *vestrae* ». Cacciari. l. c. Vulg. nobis assent.

19 « Cod. Vindob. delet et ». Baller. col. 978. *Contra Vulg. auctorit., ubi etham pro in sanctis legit. sanctis.*

20 « Al. in nos cum Vulg.; al. in vos qui credidistis ». Ballerin. et Cacciari. ll. cc.

21 « Al. et Vulg. *credimus* ». Ballerin. l. c.

22 « Cod. Vindob. cum Vulg. delet illum ». Ballerin. l. c.

23 Cacciari. l. c. *super. Contra Vulg.*

1 « Al. et ab ». Cacciari. l. c.

2 « Vat. 3791 *Ne in aliquo* ». Cacciari. l. c. Perperam, ut opinor.

3 « Cod. Vindob. delet in ». Ballerin. l. c.

4 « Aliq. cod. *operis* ». Ballerin. l. c. Forte inclusus.

5 « Vat. 3791 *errore* ». Cacciari. pag. 193. Vito, arbitror, amanuens.

6 Cacciari. l. c. cum mss. Vat., et edit. separantur. Optime quidem.

7 « Vat. 3791 *obstinatione* ». Cacciari. l. c.

8 « Id. cod. *cum* ». Cacciari. ibid.

9 Cacciari. l. c. cum edit. *in quibus sunt, delecto isti.*

10 « Voces vel lectione cognoscerent delecto nonnull. codd. ». Ballerin. col. 977. Neque recte videtur.

11 « In edit. mendose *inter communis sacramenta fidei teneatur* ». Ballerin. et Cacc. ll. cc.

12 Cacciari. cum edit. et mss. aliq. apostolico.

Omniaque sub-
iectum sub pedi-
bus eius.

*tionem, et omne nomen, quod nominatur
nou solum in hoc saeculo, sed etiam in
futuro; et omnia subiectum sub pedibus
eius, et ipsum dedit caput supra omnem
Ecclesiam¹, quae est Corpus ipsius et
plenitudo eius, qui omnia in omnibus
adimpleret².*

Videat igitur talis, quando omnipotens Pater, vel se-
Arius cumam Christi naturae cundum quam naturam Filium suum su-
Deus cuncta per universa provexerit³, vel cui sub-
stantiae cuncta subiecerit⁴. Deitas enim

Deitas enim Verbi par in omnibus et consubstantialis est Patri, et semper inter atque inten-
tis.

Verbi est con-
substantialis. Pa-
lis est Genitor et Geniti. Creator quippe o-
mniū naturarū, quoniam per ipsum
omnia facta sunt, et sine ipso factum
Proinde et Ver-
bum omnium est
Creator.

At si quid Ver-
bi Deitatis fuerit
additum, minor
erit provehente
qui crescit.
Pater est. Huic si addita est potestas, si
illustrata dignitas, si exaltata sublimitas;
minor erat provehente qui crevit, nec
habebat divitias eius naturae,¹⁰ cuius in-
dignit largitate. Sed talia sentientem in
societatem suam Arius rapit, cuius per-

Arianae im-
pugnat Euthyces
sufragatur,
versitati multum haec sufragatur impie-
tas, negans Verbo Dei humanam inesse
naturam, ut, dum humilitatem in Dei
maiestate fastidit, aut falsam¹¹ in Chri-

Sive Christo
corporis dei-
maginem, sive
politus corpo-
reas passiones
tribunal Deitatis.

Ballerin. et Cacciar. II. cc.

2 Eph. 1, 15 ad 23.

3 «Aliq. cod. hi» Bollerin. et Cacciar. II. cc.

4 «Ali. proverit» Cacciar. I. c.

5 «Ali. subiectum» Cacciar. ibid.

6 «Ali. generaliter» Cacciar. I. c. Male, ut
videtur.

7 Io. 1, 3.

8 «Ali. superest» Bollerin. I. c.

9 «Ali. in omnibus; al. omnium» Bollerin.
et Cacciar. II. cc.

Quodlibet autem defendere audeat, pror-
sus insanum est: quia nec pietas fidei,
nec ratio recipit sacramenti, ut aut ali-
quid¹² passa sit Deitas, aut in ullo men-
tita sit Veritas. Impassibilis igitur Dei

Utrumque e-
stum absurdum.

Filius¹³, cui cum Patre et cum Spiritu
Sancto in una incommutabilis Trinitatis
essentia, hoc quod est esse, perpetuum
est in ea plenitudine temporis, quae
sempiterno consilio fuerat praestituta, et
prophetica dictorum atque gestorum si-
gnificatione promissa factus filius ho-
minis non suae conversione substantiae,
sed nostrae assumptione naturae, *venit
quaerere et salvare quod perierat*¹⁴. Venit
autem non locali accessu, nec motione
corpore, tamquam praesens futurus unde
abfuisse, aut illinc recessurus unde ve-
nisset; sed venit per hoc, quod erat vi-
sibile et commune cernentibus declaran-
dus, humanam scilicet carnem atque
animam in visceribus virginis matris acci-
piens, ut manens in forma Dei formam
scrivi sibimet¹⁵ et similitudinem carnis
peccati¹⁶ umiret, per quam non minueret
divina humanis, sed augeret humana di-
vinis.

14 mirifice de-
claratur,

CAP. IV. Talis enim erat omnium a pri-
mis ducta genitoribus causa mortalium,
ut, originali peccato teanteunte per po-
steros, nullus poenam damnationis eva-
deret, nisi Verbum caro fieret, et habi-
taret in nobis, in ea scilicet natura, quae
nostrī et sanguinis esset et generis. Pro-
pter quod dicit Apostolus: *Sicut¹⁷ per
unius delictum in omnes homines in*

Aliquo origi-
nali peccati re-
missioni neces-
sarium ostendi-
tur.

10 «Cod. Grim. delet naturae». Cacciar. I. c.

11 Cacciar. I. c. falsatum.

12 «Vat. 3791 in aliquo». Cacciar. pag. 195.

13 «Aliq. cod. addit Deus». Bollerin. col. 978.

Sane perperam.

14 Lu. xix, 10.

15 «Aliq. cod. sumeret». Bollerin. col. 979
et Cacciar. I. c.

16 «Aliq. cod. addit Deo». Bollerin. I. c.

17 «Grim. cod. Sicut enim». Cacciar. I. c.
Contra Vulg. fidem.

condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes homines ad iustificationem.

Sicut enim per nem vitae¹. Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi; ita et per unius homini obedientiam iusti constituentur² multi³.

Et iterum: *Quia enim per hominem mors, et per hominem resurreccio mortuorum.*

Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes viviscabuntur⁴. Hi

In Christo per gratiam et naturas communione renascimur.

Hanc qui respuit, christianam religionem omnino difficitur.

utique omnes, qui licet in Adam similari, in Christo tamen inveniuntur⁵ renati, habentes fidei testimonium⁶, et de iustificatione gratiae, et de communione naturae; quam qui susceptam ab unigenito Dei Filio in utero davidicae virginis difficitur, ab omni sacramento christianae religionis alienus est; et nec sponsum agnoscens, nec sponsam intelligens, nuptiali non potest interesse convivio. Caro enim Christi velamen est Verbi, quo omnis, qui ipsum integre confitetur, induitur⁷. Erubescens autem illud, et quasi indignum refutans⁸, nullum ex eo habebit ornatum: ac licet se regio inserat⁹.

Ideoque in aeternum irruit festo, sacrificisque se epulis importunus immiscat, discretionem tamen regis fallere improbus conviva non poterit; sed, sicut ipse Dominus protestatus est, tolletur, et ligatis manibus et pedibus, mittetur in tenebras extiores, ubi¹⁰ erit fletus et stridor dentium¹¹. Unde quicumque in Christo non confitetur corpus humanum,

neoverit se mysterio incarnationis indignum, nec eius sacramenti habere consortium, quod Apostolus praedicat, dicens:

Quia membra sumus corporis eius, de carne eius et de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem et matrem, et adhaerbit uxori suae, et erunt duo in carne una¹².

Et exponens quid per hoc significaretur¹³, adiecit: *Sacramentum hoc magnum est: ego autem dieo in Christo et in Ecclesia¹⁴.*

Ab ipso ergo principio generis humani omnibus hominibus¹⁵ Christus est denuntiatus in carne venturus. In qua¹⁶, sicut dictum est, et erunt duo in carne una¹⁷, utique duo

sunt, Deus et homo, Christus et Ecclesia, quae de sponsi carne prodit, quando ex latere Crucifixi manante sanguine et aqua sacramentum redemptionis et regenerationis accepit. Ilsa est enim novae¹⁸

conditio creaturae, quae in baptismate non induitum verae carnis, sed contagio damnatae vetustatis exiuit, ut officiatur

homo corpus Christi, quia et Christus¹⁹ corpus est hominis.

CAP. V. Unde non Deum tantum dicimus Christum, sicut haeretici Manichaei;

nec hominem tantum, sicut haeretici Photiniani: nec ita hominem, ut aliquid ei desit, quod ad humanam certum est

pertinere naturam, sive animam, sive

non de foemina sumpti sit sed facta²⁰

Nec membrum est Corporis Christi, scilicet Ecclesiae,

Quae de Crucifixu latere producit, manante sanguine et aqua.

Hinc homo in baptismo Christi Corpus efficitur.

Festina igitur in Christo a Mnicheis sola Divinitas assertur.

A Photinianis tantum humanitas.

Ab Apollinaristis humana natura non integrata.

1 « Aliq. cod. delet vitae ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Sed contra Vulg. auctoritat., ubi legit. in iustificationem vite.

2 « Al. constituantur ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. luxa Vulg., ubi etiam habet. per unius obedientiam.

3 Rom. v 18, 19.

4 1 Cor. xv 21, 22, ubi Vulg. legit Quoniam quidem.

5 « Al. inventantur ». Ballerin. l. c.

6 « Al. testamentum ». Ballerin. l. c.

7 « Edit. ante Quesnell. qui Christum confitetur, integre induitur ». Ballerin. l. c. Minus apte.

8 « Cod. Grim. reputans », Cacciar. l. c. Men- dum amanuens, videt.

9 « Al. inferat ». Ballerin. l. c.

10 « Al. Ibi ». Ballerin. l. c. Iuxta Vulg., alia interpunct. adhibita.

11 Matth. xxii, 13.

12 Eph. v, 30, ubi Vulg. legit matrem suam.

13 « Al. significetur ». Ballerin. col. 980.

14 Eph. v, 32.

15 « Al. delent omnibus; al. expung. hominibus ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 196.

16 « Al. In hoc ». Ballerin. l. c. Sane perperam.

17 Gen. ii, 24.

18 « Al. nora ». Ballerin. l. c.

19 « Al. Christi ». Ballerin. l. c.

20 « Vet. 3791 rationabilem ». Cacciar. l. c.

21 « Al. quam non de foemina sumpsit, sed factam, etc. ». Ballerin. l. c.

^{A Nestorio ho-}
munis sine Dei-
tate conceputa.
^{Catholicae Ec-}
clesiae doctrina
de Verbo in carnem converso alque mu-
tato; quae tria falsa et vana Apollinari-
starum haereticorum tres partes varias ¹
protulerunt. Nec dicimus, quod beata
virgo Maria hominem sine Deitate con-
ceperit, qui creatus a Spiritu Sancto,
postea sit susceptus a Verbo, quod Ne-
storium praedicantem merito iusteque
damnavimus; sed dicimus Christum Dei
Filium, Deum verum, natum de Deo Pa-
tre sine ullo initio temporis, eundem-
que hominem verum, natum de matre
homine, certa plenitudine temporis; nec
cius humanitatem, qua major est Pater,
minuere aliquid eius ² naturae, qua ae-
qualis est Patri. Hoc autem utrumque
unus est Christus, qui verissime dixit,
et secundum Deum: *Ego et Pater unum
sumus* ³; et secundum hominem: *Pater*

<sup>Pontifex ob-
securat, ut in ea
Constantinopoli-
tanii firmissime
perseverent;</sup>

<sup>El a Theodo-
sio universale
councilum expo-
scant;</sup>

mi, veram et indissolubilem, quae sola
veros efficit christianos, quamque, ut in-
telligimus et probamus, pio studio et
laudabili amore defenditis, perseveranter
tenete, et constanter asserite. Et quo-
niam oportet vos ⁴ post divinum auxi-
lium etiam catholicorum principum gra-
tiam promereri, humiliiter ac sapienter
exoscite, ut petitioni nostrae, qua ple-
nariam indiei synodus postulavimus ⁵,
clementissimus imperator dignetur annue-
re: qua ⁶ citius, adiuvante misericordia

Dei, et sanis fortitudo augeatur, et mor-
bidis, si curari acquiescant, medicina
praestetur ⁸.

Dat. an. 450, mense incerto.

Siquidem sa-
nis argenda for-
titudo, aegris sa-
lus reddenda.

EPISTOLA XXXVI ⁹.

*Pulcheriae litteris plurimum recreatus
Eutychianae haeresis pravitatem aper-
tit, ac universale concilium instantius
exposcit.*

Leo episcopus ¹⁰ *Pulcheriae Augustae.*

Gaudere me plurimum et exultare in ^{Pulcheriae in-}
Donino pietatis tuae scripta fecerunt, qui-
bus evidenter ostenditur quantum catho-
licam diligas fidem, et quantum haere-
ticum detesteris errorem. Haeresis quippe
est nimis impia, et Evangelio ¹¹ veritatis
Eutychianae haeresis impie-
ta singulare. ¹²
laedere, sed ipsa christiana religionis
conatur fundamenta convellere, negans
sempernisi Patris Filium sempernitem
de utero beatae Virginis matris veram
carnem nostrae sumpsisse naturae, et eos
damnatione percellens, qui ab evan-
gelica et apostolica fide nullo deduci
errore potuerunt, illudque frustra praetendens ¹², quod Nicaenae synodi fidem
teneat, euius eum esse constat alienum,
gloriosissima Augusta. Unde quia non de-
serit Ecclesiam suam divina protectio, ^{Mira Christi in}
dicente Domino: *Ecce ego robiscum sum* ¹³ *sollicitudo.*

<sup>Uane qui te-
net frusta Ni-
caenae synodo
adhaerere auto-
mat.</sup>

¹ « Al. varie », Ballerin. l. c.

² « Aliq. cod. ei ». Ballerin. l. c.

³ Io. x, 30.

⁴ Io. xiv, 28.

⁵ « Al. nos ». Ballerin. col. 981.

⁶ « Al. postulamus ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

⁷ « Al. quo ». Ballerin. l. c. Forte mel. n. 1.

⁸ Cacciar. pag. 197 addit: *Data idibus octo-
bris, Astyrio et Protagene viris clarissimis
consul. At Ballerin. l. c. advertunt hanc tempo-
ris notam inveniri quidem in aliq. codicibus, sed
in antiquioribus desiderari, et reipsa ceu ge-*

⁹ *nuinam admitti non posse. Coniunctum autem post
medium mensem Martium anni 450 datas has
litteras fuisse.*

¹⁰ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 982.

¹¹ 40 Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 222
cum pl. mss. addit *gloriosissimae ac piissi-
mae.*

¹² 11 « Plur. cod. *evangelicae* ». Baller. et Cac-
ciar. II. cc.

¹³ 12 « Cod. Grim. *praetendimus* ». Cacc. l. c.
Corrupto quidem.

¹⁴ 13 « Edit. Surii delet sum ». Cacciar. l. c.
Contra Vulg. fidem.

omnibus diebus usque ad consummationem saeculi¹: eodemque opere² et tempore Spiritus Dei et clementiae vestrae sollicititudinem, et curam nostri cordis accedit, ut de remediis procurandis

eadem utrique cuperemus, quea prius³ poposci⁴, nunc quoque instantius peto, maiore utens fiducia deprecandi, postea quam praesidium venerandae exhortationis accepi. Spero⁵ autem a futurum misericordiam Dei, ut cooperante clementia vestra, pestiferi erroris possit morbus auferri; ut quidquid, ipso inspirante atque auxiliante, potuerit salubriter fieri, cum vestrae fidei laude peragatur: quoniam res⁶ humanae⁷ aliter tutae esse non possunt, nisi quae ad divinam confessionem pertinent, et regia et sacerdotialis auctoritas rem divinam tuteatur.

Data decimo sexto⁸ kalendas Aprilis, Valentinianno Augusto septies, et Avieno viris clarissimis consulibus.

Dat. die 17 Martii, an. 450.

EPISTOLA XXXVII⁹.

Martini ac Fausti desideriis per suas litteras iam sese occurrisse significat, eosque hortatus, ut catholicam de Christi incarnatione doctrinam pro viri-

1 Matth. xxviii, 20.

2 Cacciar. I. c. cum plur. mss. addit *eadem mente.*

3 Videsis praeceps. epist. xxix ad eamdem Pulcherian pag. 53, col. 1.

4 « Vat. 3791 petivi ». Cacciar. I. c.

5 Cacciar. I. c. cum edit. et mss. omnibus sperans, alia adhibita interpunkcione.

6 Can. *res autem humanae*, Caus. 25, q. 5.

7 « Al. omnes ». Ballerin. col. 983, Cacciar. Pag. 223.

8 « Al. decimo quinto ». Cacciar. I. c. Jaffe autem op. c. nobiscum coheret.

9 Exedit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 983.

bus praedicent, alterum priorum literarum exemplar ad illos mittit.

Leo ep'scopus Martino¹⁰ et Fausto presbiteris et archimandritis¹¹.

CAP. I. Bonorum operum et spirituum studiorum Deum auctorem esse non dubium est, qui quorum incitat mentes, adiuvat actiones. Quod nobis praesenti experimento evidenter apparuit. Siquidem inter discretarum spatia longinqua regionum unum sumpserunt corda nostra consilium, ut quod a nobis desiderabatis, eo vobis tempore, quo epistolae vestrae¹² mittebantur¹³, occurrerit¹⁴, si tamen dilectioni vestrae tradi scripta nostra¹⁵ potuere, quae non solum Apostolicae Sedis auctoritate, sed etiam sanctae synodi, quae ad nos frequens convenierat, unanimitate directa sunt, ut in his, quantam curam totius Ecclesiae habeamus, appareat; horando scilicet omnium fidelium mentes, et clementissimorum principum praesidia ad defensionem fidei postulando, quorum pios et catholicos¹⁶ animos non diffidimus opem atque auctoritatem suam iustis petitionibus praestituros; quo citius, auxiliante Domino, perniciosa haeresis, et dudum Ss. Patrum auctoritate damnata, quae nuper Ephesi male adiuta est, auferatur.

10 « M. Perperam Martiano ». Ballerin. I. c.

11 « Et archimandritis ex solo Ratisp. cod. adiicitur ». Ballerin. ibid.

12 « Al. nostrae ». Ballerin. I. c. et Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 223.

13 « Vat. 3791 emittebantur ». Cacciar. I. c.

14 « Cod. Ratisp. occurreret ». Ballerin. I. c.

15 Inniuit epistolam apud Ballerin. Li ad Faustum et Martinum, quam habes et in hoc Bulgar. Roman. a nobis edito tom. I, pag. 72.

16 « Al. quorum ulti potest catholicos ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

Deus quorum
incitat mentes,
adiuvat et actiones.

Martino et
Fausto unum i-
demque inspira-
tum fuit ac Leo-
ni consilium.

Ideo Pontifex
par missas litter-
ras coram des-
ideria antevertit.

De christiano-
rum principum
auxilio non dif-
fiudit.

Obserrat, ut catholica Incarnationis sententia omnibus impotescat.

CAP. II. Interim vero det operam, quantum fieri potest, vestra dilectio, ut omnibus Ecclesiae filiis innotescat quid contra impium sensum, secundum doctrinam evangelicam et apostolicam, praedicemus². Quia licet plene, quae semper fuisse atque esset catholicorum sententia, scripserimus; tamen nunc quoque ad confirmandas omnium mentes non parum exhortationis addidimus³. Memor enim sum me sub illius nomine Ecclesiae praesidere, cuius a Domino⁴ Iesu Christo est glorificata confessio, et cuius fides omnes quidem haereses destruit, sed maxime impietatem praesentis erroris expugnat.

Petri confessio praeceptum Euthychis impietatem expugnat.

Pontificis sollicitudo in Ecclesiastis universitatem extendenda

vos non potuerint pervenire, exemplaria⁷ eorumdem nunc mittenda credidimus, ut nullo modo fidei, quam defendimus, praedicatione vestra notitiae subtrahatur.

Data decimo sexto kalendas Aprilis, Valentiniiano Augusto septies et Avieno V. Cl. consulibus.

EPISTOLA XXXVIII⁸.

Ravennio enixe commendat, ut qua pars est sollicitudine, eius ac Cyrilli epistolas cunctis Galliae episcopis com-

1 « Al. quod ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 224.

2 « Al. praedicamus ». Ballerin. l. c.

3 « Aliq. codex addimus ». Baller. col. 984.

4 Cacciar. pag. 224 cum plerisque codd. Dominino nostro.

5 « Tres cod. aliter ». Ballerin. l. c.

6 « Cod. Grim. sic hanc periocham exhibet: Ergo ne habita negligenter scripta nostra, etc. ». Cacciar. l. c.

municet, quaeque a legatis oretenus accepit, fideliter exequatur.

Dilectissimo fratri Ravennio Leo papa.

Diu filios nostros Petronium presbyterum, et Regulum diaconum in Urbe

Inquit cur dia-
tos Ravennii lega-
tos in Urbe de-
tinerunt.

tenuimus, quoniam et de nostra hoc⁹ gratia merebantur, et fidei, quae nunc quo-

rumdam errore incessit¹⁰, ratio postula-

bat. Voluimus enim eos nostro interesse tractatui, et universa cognoscere, quae

per te cupimus ad omnium fratrum et consacerdotum nostrorum notitiam pervenire,

Ipsam regal-
ot suas ac Cy-
rilli litterae per
Gallias propa-
gantur.

carissime¹¹: hoc dilectione tuae spe-

cialiter delegantes, ut sollicitudine vigi-

lantiae tuae epistola nostra, quam ad

Orientem pro fidei defensione direximus,

vel sanctae memoriae Cyrilli, quae nostris sensibus tota concordat, universis fratribus innotescat, ut certiores effecti contra eos, qui incarnationem Domini pravis per-

suasionibus aestimant temerandam, spi-

rituali se virtute praemuniant. Itabes proba-

babilitatem facultatem, qua cunctis Ecclesiasi et Deo nostro episcopatus tui possis com-

mandare primordia, si haec ita, ut cre-

dimus atque mandavimus, impleveris,

frater carissime. Quae autem committenda

Id quo Raven-

nio in episcopatu-

sus sui primor-

dus feliciter ac-

cedit.

litteris non fuerunt, cum praedicatorum

filiorum nostrorum insinuatione didiceris,

Domini fretus auxilio efficaciter, ut di-

ximus, ac tandem libenter exequaris. Deus te incolunum custodiat, frater carissime.

Data nonis Maii, glorioissimo Valentiniiano Aug. et Avieno V. C. cons.

Dat. 5 Maii an. 450.

Horatiorum at

legatorum dictis

sit audiens.

7 « Ratisp. cod. et exemplaria ». Ballerin. loc. cit. Perperam, ut opinor.

8 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1000.

9 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 230 hac. Sane mendo typograph.

10 « Al. vexata est ». Baller. et Cacciar. II. cc.

11 Cacciar. cum al. defet carissime.

EPISTOLA XXVIX¹.

Assensum suum Anatolii ordinationi differens, ab eo fidei professionem exigit, deque concilio in Italia celebrando Theodosium impensius urget.

Leo episcopus Theodosio semper Augusto².

CAP. I. Omnibus quidem vestrae pie-

Theodosius tatis epistolis³ inter eas sollicitudines, catholicae de ln-
carnatione tue-
tor.

De Anatoli
ordinationis Leo
nisi adhuc re-
scriendum exi-
stunt.

satis maximam praestititis, Nicaenum com-
mendando concilium: adeo ut ab illo,
sicut saepe iam scribitis, non patiamini

sacerdotes Domini deviare. Sed ne ali-
quid in paeindicium catholicae defen-
sionis videret egisse, de ordinatione eius,

qui Constantinopolitanae coepit Ecclesiae
praesidere, nihil interim in alterutram⁴

partem tenere rescribendum⁵ putavi,
non dilectionem negans, sed manifesta-
tionem catholicae veritatis expectans.

Quod aequanimiter fera, obsecro, vestra
clementia, ut cum talen se erga fidem

catholicam, quemadcupimus, approbat,
de sinceritate ipsius et⁶ copiosius et sc-
curius gaudeamus. Ne vero aliqua illum

Luculentum
enim ab illo re-
ligiosis testimo-
nium expectan-
dam.

de nostro animo mordeat sinistra suspi-
cio, occasione totius difficultatis amo-
veo, nec aliquid exigo, quod aut arduum

videatur, aut dubium⁷; sed ad id, quod

nullus Catholicorum refutet, invito. Noti

enim sunt per universum mundum atque

1 Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. 1, col. 1005.

2 « Al. omitt. *semper*; al. etiam *Augusto* ». Ballerin. l. c.

3 « Al. *Per omnes quidem vestrae pietatis epistolatas* ». Ballerin. l. b.

4 Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 232 iuxta Vatt. cod. hie addit *tibi*, et mox delet *tenere*.

5 Cacciar. l. c. *scriendum*. Aptius ad orat. connect. n. lectio.

6 Cacciar. l. c. *delet et*.

7 « Al. iuxta Vatt. codd. *ambiguum* ». Cacciar. l. c. et Ballerin. col. 1006.

App. Bull. Rom. - Vol. I.

manifesti, qui ante nos sive graeca, sive latina lingua in catholicae veritatis prae-
dicatione fulserunt, ad quorum scientiam⁸ evertunt.

Tom. Graeci,
tum Latin Pa-
tres Euthychia-
nam haeresim
evertunt.

ataque doctrinam quidam etiam nostrae
aetatis accedunt, de quorum scriptis par-
et multiplex profertur instratio. Quae
sicut Nestorianam haeresim destruxit,
ita etiam hunc, qui nunc repullulat, ab-
scidit⁹ errorem. Relegat itaque sollicite
quaes a sanctis Patribus Incarnationis do-
minicae fides fuerit custodita, semper
que similiter praedicata. Et cum sanctae
memoriae Cyrilli Alexandrini Episcopi
epistolam¹⁰ (qua Nestorium corrigeret et
sanare voluit, pravas praedicationes ipsius
arguens, et evidenter fidem Nicaeae
definitionis expomens, quamque ab eo
missam apostolicae Sedis scrinia suscep-
perunt) praecedentium sensui perspexerit
consonantem, Ephesinae etiam Synodi
gesta recenseat, quibus contra Nestorii
impietatem, a sanctae memoriae Cyrillo
inserta et allegata sunt de Incarnatione
Domini catholicorum testimonia sacer-
dotum. Non aspernetur etiam meam epis-
tolam recensere, quam pietati patrum
per omnia concordare reperiit. Cumque
a se hoc, quod eidem profuturum sit,
expeti desiderarique cognoverit, Catho-
licorum sententiis toto corde consentiat:
ita ut sinceram communis¹¹ fidei profes-
sionem absolutissima subscriptione coram
omni clero, et universa plebe declararet,
apostolicae Sedi, et universi Domini sa-

Quibus et Cy-
rillus, et Nicae-
na syndicus ad-
haerent.

Haec ab Ana-
tolio palam de-
clarata sunt,
et subscriben-
da.

8 « Cod. Ratisp. *sententiam*. Griman. *sen-
tentiam*, atque *doctrinam* ». Ballerin. et Cacci-
iar. II. cc. Rectius videtur.

9 « Al. male *repullulat*, *abscindet* ». Baller-
in. et Cacciar. II. cc.

10 « Innuit ep. secundam Cyrilli ad Nestorium,
quae ad sanctum Coelestimum transmissa ab eo-
dem Pontifice probata fuit. Hinc subdit *quam-
que... Apostolicae Sedis scrinia suscep-
perunt* ». Ballerin. l. c.

11 « Al. *perperato communionis* ». Ballerin.
col. 1007.

cerdotibus, atque Ecclesiis publicandam: ut pacificato per unam fidem mundo¹, possimus² omnes dicere quod Angeli, nato de Maria Virgine Salvatore, cecinerunt: *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bona voluntatis*³.

CAP. II. Quia vero et nos, et beati pa-

Curet autem Ires nostri, quorum doctrinam et veneficium fidei professio nitida atque aperta ad Apostolicam Sedem remittatur.

ramur et sequimur, in unius fidei concordia sumus, sicut provinciarum omnium protestantur antistes, agat clementiae vestrae devotissima fides, ut quamprimum ad nos Constantinopolitanii Episcopi, qualia debent⁴, probati et catholici sacerdotis scripta perveniant, aperte scilicet atque dilucide⁵ protestantia⁶, quod si quis de Incarnatione Verbi Dei aliud aliquid credat aut asserat, quam Catholicorum omnium et mea professio protestatur, hunc a sua communione secesserat, ut ei fraternalm in Christo charitatem merito possimus impendere⁷. Ut

Quod ut pleni-
tius fiat, ac ce-
lerius, per legi-
tos fidei formula-
lam tradit.

autem salubribus curis⁸ velocior pleniorque, auxiliante Domino, per vestrae clementiae fidem praestetur effectus, ad pietalem vestram fratres, et coepiscopos meos⁹ Abundium¹⁰, et Asterium¹¹, sed et Basilium, et Senatorem presbyteros, quorum mihi devotione est probata, direxi, per quos, quae nostrae forma sit fidei¹², manifestatis instructionibus, quas misimus, possitis dignanter agnoscere:

1 «Grim. cod. delet mundo». Cacc. l. c.

2 «Cod. Ratisp. possint». Ballerini. l. c.

3 Luc. ii, 14.

4 «Al. debentur». Ballerini. l. c. Recte quidem. 5 Cacciar. cum al. *lucide*.

6 «Al. protestantis». Ballerini. l. c.

7 «Vat. 630 ut eius fraternalm in Christo charitatem merito possimus intendere». Cacciar. l. c. Aptius ad orat. contextum n. lectio.

8 «Al. salutariibus dispositionibus». Cacciar. l. c.

9 «Al. nostros». Ballerini. et Cacciar. ll. cc.

10 «Al. perperam Sabundium vel Sabuldum». Ballerini. l. c.

11 «Al. Etherium, aut Eterium». Baller. l. c.

ut si Constantinopolitanus Antistes in eamdem confessionem toto corde consentit, securi, ut dignum est, de ecclesiastica pace laetetur, neque aliquid residere videatur ambiguum, unde superfluis¹³ forsitan suspicionibus laboremus. Sin vero aliqui a puritate nostrae fidei atque patrum auctoritate dissentient, concilium universale intra Italiam, sicut syndicus ob hanc caussam Romae convenerat, mecum petiit¹⁴, clementia vestra concedat; ut in unum convenientibus omnibus¹⁵ his, qui aut ignorantia, aut terrore¹⁶ prolapsi sunt, correctionis remedii consulatur, nec¹⁷ cuiquam ultra sit liberum ita Niaeanae synodi facere mentionem, ut eius inveniatur esse fidei contrarius: quoniam et universae Ecclesiae et vestro hoc imperio profuturum est, si unus Deus, una fides, et¹⁸ unum sacramentum salutis humanae una totius mundi confessione¹⁹ teneatur.

Data decimo septimo²⁰ kalendas Augusti, Valentiniiano septies, et Avieno viris clarissimis consulibus.

Dat. die 16 Iulii, an. 450.

EPISTOLA XL²¹.

*Ad Pulcheriam de Anatolii ordinatione
scribens, fidei formulam per legatos
missam innuit, cui si qui repugnant,*

12 «Cod. Grim. quae nostra fides». Ballerini. et Cacciar. ll. cc.

13 «Edit. ante Quesnell. et plur. mss. ut de superfluis». Ballerini. l. c. Melhus, ut videtur, n. lectio.

14 «Al. petit». Cacciar. pag. 234. Forte mend. typograph.

15 «Al. omitt. omnibus». Ballerini. col. 1008.

16 «Al. errore». Ballerini. l. c. Forte male.

17 «Al. ne». Baller. l. c.

18 «Al. delent et». Ballerini. l. c.

19 «Ratisp. cod. confessio». Ballerini. l. c.

Tunc vero alia utendum interpunctione.

20 Cacciar. cum al. *decimo sexto*. Jaffé op. cit. nobiscum cohaeret.

21 Ex edit. Bal. Opp. S. Leonis t. i, col. 1009.

Bursum exorat
ut concilium in
Italia habeatur.

Unius siquidem
fidei profesio prodest et
imperio.

universale concilium in Italia esse habendum precatur.

Leo Episcopus Pulcheriae Augustae.

Gaudeo fidei clementiae vestrae, quod

Quantum Pulcheriae pro Ecclesiae unitate studium.

religiosum studium dignanter impendi-
tis, ut pax ecclesiastica renovetur, qua
quorumdam dissensionibus videtur esse
turbata. Debetur enim hoc vestrae spe-
cialiter gloriae, ut ablati omnibus scan-
dalibus, quae contra catholicam fidem ini-
micus excitaverat, una eademque sit
per totum mundum confessio veritatis,
quae facilius certiusque reparabitur, si
pravorum sensuum nulla semina, nulla
vestigia relinquuntur. Quod tamen mea-
rum partium est, praeterire non debet,
ut scilicet quid de Incarnatione Filii Dei
a Constantinopolitano Episcopo teneatur,
agnoscam; praesertim cum ordinatio-
nem ipsius dura praecesserint, taliaque
ad nos debuerit scripta dirigere, quae
illum a contagione huius, qui nuper
emersit, erroris alienum evidenter ostend-
erent. Optans itaque securam cum eo
habere concordiam, gratiamque illi fra-
ternae charitatis impendere, scribere ei
interim distuli non dilectionem negans,
sed manifestationem catholicae veritatis
expectans. Simplex enim est absolutum-
que, quod posco, ut remoto longarum
disputationum labore, sanctae memo-
riæ Cyrilli Alexandrini Episcopi epi-
stolæ, quam ipse ad Nestorium miserat,

Cur ab Anno
toto filii profes-
sionem expo-
serat.

Ad hanc suffi-
cili, ut hic vel Cy-
rilli ad Nesto-
rium, vel Leonis

acquiescat, in qua et errorem Nestorii ^{ad Flavianum litteris acque- seal;} arguit, et fidem Nicaenæ definitionis exposuit: vel ⁷ epistolæ meæ quæ ad sanctæ recordationis Flavianum Episco-
pum est directa, consentiat. Quibus vigi-
lanter ⁸ inspectū, Constantinopolitanus Antistes repudiandum sibi quod ⁹ ausa ¹⁰ est contra puram et singularem fidem imperita insipientia definire, incunctan-
ter agnoscat: quia et mea, et sanctorum Patrum de Incarnatione Domini con-
cors per omnia et una confessio est. Quam si quis existimaverit non sequen-
dam, ipse se a compage catholicæ unitatis abscondit ¹¹: cum tamen nos, ut in integrum omnia revocentur, optemus. Ad effectum vero salubrium dispositionum velocius ob-
tinendum, fratres et coepiscopos meos A-
bundium ¹², et Asterium ¹³, sed et Basilium,
et Senatorem presbyteros probatissimos viros nisi, qui Clementiae vestrae formam
fidei, quam secundum doctrinam vene-
rabilium Patrum praedicamus, offerrent,
et remotis circumlocutionibus, quibus obsecurari veritas solet, quid de Incarna-
tione Filii Dei a totius orbis ¹⁴ probatis sacerdotibus defensum fuisset, ostende-
rent: quos post divinam gratiam sancto
vestrae pietatis auxilio dignum est adiu-
vari, ne in totius Ecclesiae perturbatio-
nem imprudens procedat intentio ¹⁵; cum,
correctione adhibita, omnes oporteat in
unius confessionis redire concordiam ¹⁶.
A qua si forsitan ab aliquibus discrepa-

Siquidem Leo-
nis, ac Ss. Pa-
trium concors, et
una de Incar-
natione sententia.

Nibilominus
per legatos fideli
formulam sumi-
sisse admodum.

1 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 230 cum al. videbatur; al. videatur. Vid. Ballerin. l. c. Sed perperam.

2 Cacciar. l. c. cum al. extruxerat.

3 « Vat. 1340 cum edit. in ordinatione ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

4 « Aliq. cod. opto ». Cacciar. et Ballerin. II. cc. Attamen minus apte.

5 « Al. dispositionum ». Ballerin. l. c. Ine-
pte quidem.

6 « Duo Vatt. Alexandrinae Ecclesiae epi-
scopi ». Cacciar. et Ballerin. II. cc.

7 « Al. et ». Ballerin. l. c.

8 « Al. diligenter ». Ballerin. col. 1010 et Cacciar. l. c.

9 « Al. repudianda sibi quae ». Baller. l. c. et Cacciar. pag. 237.

10 « Al. male ausus ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 237.

11 « Al. abscondet ». Ballerin. l. c. Rectius videatur.

12 « Aliq. cod. Sabundium ». Ballerin. l. c.

13 « Al. Etherium vel Aterium ». Ballerin. loc. cit.

14 « Al. mendose urbis ». Ballerin. col. 1011.

15 « Al. contentio ». Baller. l. c. Forte melius.

16 « Balisp. cod. unitatem ». Ballerin. l. c.

Recte n. lectio.

A qua si quis dissidentia, universale concilium in Italia superandum, tur⁴, universale concilium in Italia haberi intra Italianam, Clementia vestra amittente⁵, subeat: quo remota arte falesti, tandem pateat, quid altiore tractata aut coerceri debeat, aut sanari.

Data xvii kalendas⁶ Augusti, Valentino Augusto septies, et Avieno viris clarissimis consulibus.

Dat. die 16 seu 20 Iulii an. 450.

EPISTOLA XLI⁷.

De fidei causa sollicitus dolet, quod Anatolius, caeterive, qui cum in episcopum sacrarunt, nil ad ipsum scribant; et Archimandritas de missis legatis admonens hortatur, ut Catholicum Ecclesiam ab ingruenti haeresi defendant.

Leo Episcopus Fausto, Martino⁸, Petro, Mangueli, Iob, Antiocho⁹, Abrahamio, Theodoro, Pientio, Eusebio, Helpidio, Paulo, Asterio et Charoso¹⁰ presbyteri et archimandritae, et Iacobo diacono et archimandritae.

Causa fidei, in qua salus christiana consistit, multa me sollicitudine labore compellit, metuentem ne improbri-

⁴ « Id. cod. *discreparetur* ». Ballerin. l. c.
² « Edit. ante Quesnell. *annivente* ». Baller. loc. cit. Male ad orat. contextum.

³ Cacciar. cum anter. edit. xiii kal. Contin. Const. in mss. vatic. xvi kal. Jaffé op. c. nobis assentit.

⁴ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. 1, col. 1011.

⁵ « Vulgat. ante Quesnell. et quedam mss. *Marciano* », Ballerin. l. c. et Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 234.

⁶ Cacciar. l. c. cum alio. mss. addit *Vivantiaco*: quae vox cum recurrat in codicibus, qui carent nominibus *Iob*, *Antiocho*, censem Ballerini l. c. ex dnabus hisce vocibus perperam conflatum *Vivantiaco*.

⁷ « Al. *Charazo* », Cacciar. l. c.

⁸ « Al. *pravitas* », Ballerin. col. 1012, et Cacciar. l. c.

⁹ « Anter. edit. *perniciosior* », Ballerin. et Cacciar. ll. cc. Rectius videtur n. lectio.

APPENDIX BULLARIU ROMANI

AN. C. 450

tas⁸, quae in suis fuerat amputanda principiis, processu temporis et pertinacior⁹ fiat et latior¹⁰. Nam cum clementissimus imperator talia ad nos scripta direxerit, quibus sollicitudinem suam pro pace universalis Ecclesiae demonstraret, ipse Constantinopolitanus Episcopus, et hi qui eundem consecrarunt¹¹, praeter¹² id quod ad ordinationem novi Antisititis pertinebat, nihil nobis de compressis vel abdicatis erroribus indicarunt; quasi in illa Ecclesia nullum scandalum, nulla exstisset offendio, aut non hinc praecepit fuerit ordinati meritum demonstrandum, si aliena a se, quae catholicorum sensibus sunt adversa, docuisset. Ne ergo, quod inter longinquas regiones accidere solet, in nimias dilationes tenderet veritatis examen¹³, fratres et coepiscopos nostros Abundium¹⁴, et Asterium¹⁵, sed et Basilium, et Senatorem presbyteros, probatissimos viros, ad piissimum¹⁶ Principem cum sufficienti paternarum auctoritatum instructione direximus. Quos in omnibus, fratres carissimi, diligentia ac His pro Ecclesia bono opinione sollicitudine vestra cupimus adiuvare¹⁷, ut impietas, quae caceps¹⁸ ausibus in exitialia¹⁹ abrupta processit, simplices quosque

Anatolii, alio-
rum silentium
conqueritur.

Ad Theodo-
sum legit.

¹⁰ « Nonnull. codd. *altior* ». Ballerin. ibid. Forte amanuens. mendo.

¹¹ « Al. *consecravant* ». Ballerin. l. c.

¹² « Cod. Grim. *propter* ». Cacciar. l. c. Mendose ut opinor.

¹³ « Vulgat. cum quibusd. mss. *tenderent veritatis examina* ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 235.

¹⁴ « Al. *Sabundium* ». Ballerin. ibid.

¹⁵ « Cod. Grimani. *Etherium* ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

¹⁶ « Al. *probatissimum* ». Cacciar. l. c.

¹⁷ « Al. *diligentiam et sollicitudinem verstram cupimus adiuvare* ». Baller. et Cacciar. ll. cc.

¹⁸ « Vat. 1340 *scelctis* ». Cacciar. l. c.

¹⁹ « Al. *exitibilitia* ». Ballerin. l. c.

²⁰ « Al. *quoque* ». Ballerin. l. c. Forte mēt. n. lect.

decipiendi ulterius non habeat potestatem: cum aptiore¹ medicina etiam illis

Ex imperitia lapsis, vetero coactis subveniri, qui aut imperitia sunt lapsi, aut venientibus.

terrore² traducti. Et ideo vos, qui iustificamini per fidem, quia³ catholicam

Precator, ut diligitis veritatem, et de singulari sacramento studium in haeresis exterrito concurtant.

diligentis estis edociti, collaborate nobiscum, et quanta potestis devotione satagite⁴, ut falsitate destructa, et fidei soliditate defensa, secura per totum mundum Dei pace potiamur⁵.

Data xvi kal. Augusti, Valentiniano Augusto septies⁶, et Avieno viris clarissimis consulibus.

Dat. die 17 Iulii an. 450.

EPISTOLA XLII⁷.

Fausto describens eius religionem laudat, ipsiusque orat, ut in catholica doctrina perdurans, si quae de fide quæstiones oriuntur, ad Ap. Sedem diligenter referat.

Dilectissimo⁸ Fausto presbytero

Leo Episcopus.

Gratum semper est mihi tuam alloqui charitatem, et affectum salutis exsolvere; quoniam et scio te probabilem⁹ et sincerissimae fidei esse custodem, et

Quae in Fau-
sto religio.

1 « Al. *attivio* », Ballerini, l. c. Sed perperam.

2 « Al. *errone* », Ballerini, l. c. Concius ad orat. cont. xl. n. lect.

3 « Al. *qui vel qua* », Ballerini, col. 1013.

4 « Al. *id agite* », Ballerini, l. c.

5 « Al. *potiamini* », Ballerini, l. c.

6 « Cod. Taurin. *secces* », Cacciar. l. c. Mendose tamen.

7 Exedit Baller. *Opp. S. Leonis* t. i, col. 1015.

8 « Quesit. cum edit. Rom. addit. *filio* », Ballerini, l. c.

9 Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, p. 240 cum edit. Rom. *quoniam scio te et probabilem*.

10 « Al. ex gracia vers. *perfectionem* ». Ballerini, col. 1016. Fortasse legendum est *dilectionem*, quoniam *beatitudinis* titulus presbyteris tributus nunquam in originalibus Leonis litteris inventiatur. V. Ballerini, l. c.

qui non circumducitur omni vento doctrinae, sed in fundamento Prophetarum et Apostolorum, qui Christus est, firme consistere: ut cum venerit filius homini

Christus Pro-
phetarum est,
ac Apostolorum
fundamentum.

in Divinitate sua ad purgationem totius mundi, in electione reperiari frumentum aeternitatis, qui dignus thesaurizari possit in horreis. Suscepisti itaque litteris per

filium meum Parthenium, reciprocum salutationem exsolvens, eshortor tuam

beatitudinem¹⁰, fili carissime, ut non confundaris de Evangelio generationis

Domini¹¹ Iesu¹² Christi filii David, filii Abraham secundum carnem; quoniam haec

De evangelica
fide non erubescendum.

fides vincit mundum, quando quis credit, quia¹³ Christus¹⁴ Iesus est Filius Dei.

Si quae vero fidei quæstiones inveniuntur, admonemus ut de his, quae ad communem utilitatem¹⁵ pertinent, latius nobis

Haec enim
via est mundum.

scribas libenter suscipientibus, qui ista¹⁶ detulerint.

Dat. an. 450.

EPISTOLA XLIII¹⁷.

Martini in fide constantiam gratulatus eum confirmat, ac de legatorum missione instruit.

De Martini fide
laetatur.

Leo episcopus Martino presbytero.

Gratias agimus Deo, et multam fiduciam piae exultationis accipimus¹⁸, cum

11 Cacciar. pag. 241 iuxta Vat. cod. *Domini nostri*.

12 « Quidam codd. omitt. *Iesu* », Baller. et Cacciar. II. cc.

13 « Vat. 1323 *quoniam* », Cacciar. l. c.

14 « Aliq. codd. omitt. *Christus* », Baller. l. c.

15 « Al. addunt *nobis* », Ballerini, et Cacciar. II. cc. Forte perperam.

16 « Balbius forte *istas* legendum putat », Cacciar. l. c. Sane iuxta graec. text., qui leg. προς τους τυραννους θεωρειτας. Advertendum tamen in rom. edit. margine haberi τυραννον. V. Ballerini, l. c.

17 Ex edit. Ballerini. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 1019.

18 Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 238 cum vulgat. et miss. Vatt. accepimus. Fortasse rectius ad sensum n. lecho.

Sollicitudinem
suam in haere-
sum ostendit.

Unitatem ca-
tholicam dissi-
tas regiones non
dissolunt.

Ad hanc robo-
randam legatos
missit.

Hic et episto-
la tradidit qui-
bus omnes fra-
tres instruan-
tur.

¹ Cacciar. I. c. *non*. Forte ex mendo typogra-
phico.

² * Vat. 4310 omitt. *Dei* ». Cacciar. I. c.

³ « *Al. datum* ». Ballerin. col. 1021.

⁴ Cacciar. I. c. omittit *ut* contra Vulg. textum.

⁵ Phil. 1, 29.

⁶ Legatos innuit, de quibus in praecedentibus
epistolis XXXIX, XL, XLI.

⁷ « *Cod. Grim. consilia* ». Cacciar. I. c.

directionem tuam et catholicam frater-
nitatem ita spiritu fidei vigore cognosci-
mus, ut cordibus vestris nihil infirmita-
tis haeretica possit inferre tentatio; ad
quam divinitus destruenda nec desuit,
ut scilicet, sollicitudo nostra, nec ¹ deerit,
donec omnipotens dextera Dei ² omnia
diaboli arma confringat, cui ob hoc ali-
quid audere permititur, ut a fidelibus
Christi gloria maiore vincatur. Si quid
autem aut difficultatum intervenit, aut
morarum, cum equanimitate tolerandum
est: quoniam ubi veritas est magistra,
numquam desunt divina solatia, fratres
carissimi. Quamvis ergo magna locorum
intervalla nos dividant, unitate tamen
fidei vobiscum sumus, et toto corde Ie-
sus Christum Dominum nostrum verum
Deum, et verum hominem confitentes,

nulla in vobis detrimenta perpetuum
cum de vestrae professionis concordia
gloriamur: tantum ut sit auxiliante Do-
mino constantia perseveraverimus, dicente Apo-
stolo: *Vobis enim donatum ³ est pro Chri-
sto, non solum ut in eum credatis sed
etiam ut ⁴ pro illo patiamini* ⁵. Ad quam
fortitudinem sanctorum mentium robo-
randam, fratres nostros atque legatos ⁶,

quos pro apostolicae fidei libertate di-
reximus, et quos dudum apud vos esse
confidimus, plurimum credimus profu-
turos: cum totius actionis nostrae didi-
ceritis affectum, et curam vestram atque
consilium ⁷ pio operi ⁸ iuxteritis. De qua
re non necesse est nunc latius scribere,

cum iam per supradictos sufficiens epi-

stolas ⁹ miserimus, quibus abundantissi-
me omnis catholica fraternitas instrua-
tur. Divinae erit virtus, et gratia ut
Dei Filius, qui naturam humani generis
suam fecit, amplius quam videmus ¹⁰ aut
sapimus, magnum pietatis suea asserat
sacramentum, quod impia temeritas sibi
quidem fraudavit, sed rectis cordibus
auferre non potuit.

Dat. idibus Septemb. Valentiniano et
Avieno viris clarissimis consulibus.

Dat. 13 Septemb. an. 450.

EPISTOLA XLIV ¹¹.

*Martino ac Fausto sollicitudinem suam
in universam Ecclesiam demonstrans
Eutychianam haeresim execratur, cos-
que rogat, ut viriliter certantes de
fidei statu pro occasione scribant, cae-
terisque catholicis praesentes litteras
communicent.*

Leo Fausto et Martino
presbyteris et archimandritis ¹².

Per Maximinum comitem.

CAP. I. Omnes scribendi occasiones li-
benter amplectens, alloqui dilectionem
vestram sacerdotali affectione non desi-
no: ut ex ipsa frequentia litterarum pos-
sit agnoscere, quantam euram Ecclesiae
universalis habeamus, pro eius pessima
fide studiosius defendenda vestram quo-
que devotionem oportet laborum no-

E recto corde
nonquam fides
direchitur.

Litterarum
frequentia Leo-
nis soleriam in
Ecclesiae ape-
rit.

⁸ « *Al. pio opere*; *al. expungunt pio* ». Bal-
lerin. et Cacciar. II. cc. Male.

⁹ « *Inniuit praecedent. epistolam XLI* ». Bal-
lerin. I. c.

¹⁰ Cacciar. I. c. cum mss. Vatic. *praevidemus*.

¹¹ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I,
col. 1922.

¹² Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 239
cum al. omitt. *et archimandritis*.

strorum esse consortem. Nam et per fratres nostros episcopos atque presbyteros, quos pro christiana religionis statu misimus, quosque dudum vobiscum esse confidimus, plenissime ex omni instructione, quam deditus, potuisti adverte, quam intolerabile habeatur apud cunctos nostrarum partium sacerdos, quod profana quorundam insipientia contra sacramentum redemptionis humanae inferre molita est. Et nunc per filium nostrum Maximum comitem continuatim vos alloquii cohortamur, ut quia, propitio Domino¹, multum catholicorum est aueta libertas, adsumatis² constantiam spiritalem contra Antichristi praecursores, dicente beato Ioanne: *Omnis spiritus³, qui confiteatur Iesum Christum⁴ in carne venisse, ex Deo est: et omnis spiritus, qui solvit Iesum Christum, ex Deo non est, et hic est Antichristus⁵.*

CAP. II. Cui Nestorius et Eutyches sub quidem specie diversa quidem erroris specie, sed sub ali reapse. Ne codem spiritu falsitatis militare voluerunt, cum catholica fides apostolicis atque evangelicis⁶ imbuta doctrinis utrumque detestetur, utrumque condemnet quae ex quo coaeternum Patri⁷ *Verbum caro factum est*⁸, quem credit Filium Dei eumdem etiam filium hominis confitetur; et in uno vero Deo ac vero homine Dominio Iesu Christo non unam naturam, sed unam se profitetur adorare personam. In hac fide nobiscum inseparabiliter atque indifferen-

1 « Cod. Ratisp. Deo ». Ballerin. l. c.

2 Cacciar. cum Cod. Grim. *sumatis* ».

3 « Ratisp. cod. omittit. *Spiritus* ». Ballerin. loc. cit. *Contra Vulg. text.*

4 Ratisp. cod. omittit. *Christum* ». Ballerin. loc. cit. *Contra Vulg. fidem.*

5 I Ioan. iv, 2, ubi apud Vulg. legitur qui solvit Iesum, ex Deo,

6 « Voces atque evangelicis, desunt in cod. Ratisp. », Ballerin. l. c.

7 Cacciar. l. c. cum cod. Grim. *aeternum Patris*. Forte minus bene.

ter uniti state constanter⁹, et viriliter agite: ac si quae sunt morae de his, quae poscimus, ordinandis, per occasiones tamen, quas fidis gratia divina providerit, litteris nos vestrae dilectionis instruete. Quia multum solatii est, cum sollicitis animis rerum desideratarum actio nuntiatur. Volumus autem, ut haec litterae nostrae, quas ad vestram dilectionem misimus, etiam caeteris catholicis innotescant: quo intelligent, se quoque ad defensionem fidei hinc¹⁰ nostris exhortationibus incitari.

Data sexto¹¹ idus Novembbris, Valentino Augusto septies et Avieno consulibus.

Dat. die 8 Novembbris, an. 450.

*Petit ut sibi
pro occasione
litteras mittan-
tur, et omnibus
praeestates in-
notescant.*

EPISTOLA XLV¹².

Marciano describens gratias referit maximas de eius in Ecclesiam patrocinio, illique pleniores litteras se per legatos iam misisse innotuit.

Leo episcopus Marciano semper Augusto.

Litteras pietatis vestrae accepisse me gaudeo, et ad significationem totius prosperitatis pertinere cognosco, cum sermonis vestri initia¹³ pro fidei nos¹⁴ faciant integratè securos. Quantas itaque clementiae vestrae gratias referamus, non ex verbis nostris, sed ex beneficiis vestris, quae Ecclesiae contulistis, agnoscite: non ambigentes, qualem illum

*E Marianis lit-
teris eius patro-
ciniuum in Ec-
clesiam arguit.*

*Ieo gratum
animus ostendit.*

8 Ioan. i, 14.

9 Cacciar. l. c. cum cod. Grim. *confidenter.*

10 « Cod. Ratisp. *iisdem* ». Ballerin. col. 1023.

11 « Id. col. *quinto* ». Ballerin. l. c. Jaffè op. cit. n. lect. favet.

12 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1033.

13 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 212 cum pleriq. mss. sermones vestri pro fidei, etc.

14 « M. vos ». Ballerin. l. c. At perperam.

retributorem in omnibus habeatis, pro cuius tam pie¹ estis religione solliciti; et qui vos, ut res ipsa demonstrat, ad hoc ut fides catholica ab insidiis inimicorum suorum defenderetur, elegit, gloriosissime². Haec me nunc breviter per fratris mei Anatolii clericos pietas vestra scripsisse³ dignanter accipiat. Pleniora autem de omnibus quae ad curam meam pro statu ecclesiarum, et concordia pertinent Domini sacerdotum, per legatos nostros scripta direximus⁴.

Data idibus Aprilis, Adelphio viro clarissimo consule.

Dat. die 13 Aprilis, an. 451.

*De missis litteris illum edo.
est.*

EPISTOLA XLVI⁵.

Pulcheriae gesta erga Ecclesiam gratulatus, nonnulla ipsi commendat.

Leo episcopus urbis Romae
Pulcheriae Augustae.

Pulcheriae probata fides.

CAP. I. Quod semper de sancta pietatis vestrae mente praesumpsimus, id plenissime experiendo cognovimus, christianam fidem, quamvis diversis pravorum appeteretur insidiis, vobis tamen praesentibus, et in defensionem eius a Domino praeparatis, non posse turbari. Non enim Deus aut suae misericordiae⁶ sacramentum, aut vestri laboris deserit

meritum, quo dudum subdolum sanctae religionis hostem ab ipsis visceribus Ecclesiae depulisti⁷, cum haeresim suam tueri impietas Nestoriana non potuit; quia non fecerit famulam et discipulam veritatis, quantum simplicibus infundetur veneni per illa loquacis hominis colorata mendacia. De quo virtutum agone processit, ut per sollicitudinem vestram ea, quae per Eutychen⁸ diabolus molitus est, non laterent; et qui sibi singulas partes geminae impietatis elegerant, una catholicae fidei virtute⁹ procumberent. Secunda ergo haec vobis, de perempto Eutychis errore, victoria est: quem¹⁰, si quid sani cordis habuisset, dudum¹¹ in auctoribus suis perculsum, olimque prostratum facile potuerat declinare, ne de sepultis cineribus rediviva tentaret incendia commovere, ut in eorum transiret consortium, quorum sequutus esset exemplum, gloriissima Augusta. Libet igitur exultare cum gaudio, et pro vestrae clementiae prosperitate digna Deo vota persolvere, qui tibi per omnes mundi partes, in quibus Domini Evangelium praedicatur, duplificem iam et palmarum¹² contulit, et coronam.

CAP. II. Clementia igitur¹³ vestra cognoscet¹⁴ omnem Romanam Ecclesiam de universis fidei vestrae operibus plurimum gratulari, sive quod legationem nostram pio per omnia iuvistis affectu¹⁵, et quod¹⁶ sacerdotes catholicos, qui de Ecclesiis

Eius studio
et Nestorii, et
Eutychis haer-
eses profligatae.

*Quanta in Eu-
tyche impietas.*

*Pulcheriae e-
gregia facinora.*

1 « Al. tam pia », Ballerini. l. c. Mendose.

2 « Edit. ante Quesnell. delect gloriosissime ».

Ballerini. l. c.

3 Cacciar. l. c. conscripsisse: edit. ante Ques-
nell. neutrum habent. Vid. Ballerini. l. c.

4 Innuit epist. praeced. XXXIX, XL et XLI.

5 Ex edit. Ballerini. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 1035.

6 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 244
iuxta fidem mss. fidei.

7 « Al. depulisti ». Ballerini. l. c. Certe mend.
typograph.

8 « Sex codd. quae pereunti diabolus ». Bal-
lerini. l. c. Sane rectius n. lectio.

9 « Vat. 1340 veritate ». Cacciar. pag. 245.

10 Cacciar. l. c. qui.

11 Cacciar. l. c. errorem dudum,

12 Cacciar. l. c. cum Vatt. mss. duplicitis glo-
riae palmarum.

13 « Al. ergo ». Cacciar. l. c.

14 Cacciar. l. c. agnoscat.

15 « Vat. 1340 effectu ». Cacciar. l. c.

16 « Vat. 3791 et sic quod ». Cacciar. l. c. Forte
melius.

suis iniusta fuerant¹ electi sententia, reduxistis, sive quod reliquias sanctae memoriae Flaviani innocentis et catholicorum sacerdotum ad Ecclesiam, cui bene praefuit, fecistis cum² honore debito reverari. In quibus utique omnibus gloriae vestrae multiplicatur augmentum, dum et Sanctos pro suis meritis veneramini, et ab agro dominico spinas et tribulos vultis auferri³. Quosdam vero⁴ Episcopos

Lapsis epis-
cos quo pacto
pacis regata redi-
penda.

de his, qui rebus impius videntur praebuisse consensum, reconciliationem poscere, et catholicorum communionem desiderare, tam nostrorum, quam fratres et coepiscopi mei⁵ Anatolii, cui testimonium ferre dignamini, relatione cognovimus: quorum desideriis sic praebemus effectum⁶, ut correctis, et quae male sunt facta, propria subscriptione damnantibus, participata nostrorum, quos misimus, eura cum supradicto episcopo, pacis gra-

Perlinaces
coercent veritas:
conversos cari-
tas non repellat.
Ita tributatur: quia devotionis utrumque est christiana, ut et perlinaces veritas iusta coercent, et conversos charitas non repellat.

CAP. III. Quia vero novimus, quantum piae sollicitudinis catholicis sacerdotibus mansuetudo vestra dignetur⁷ impendere, indicandum esse curavimus, fratrem et coepiscopum meum⁸ Eusebium nobiscum degere, et nostrarum communionis esse consortem, cuius commendamus Ecclesiam, quam dicitur vastare, qui illi iniuste assurterit subrogatus: illud etiam a tua⁹

Eusebii Ec-
clesiam ab ille-
gitimo episcopo
urbatum Pueb.
commendat.

pietate poscentes, quod vos sponte facere¹⁰ non dubitamus arbitrio, ut tam fratrem et coepiscopum meum Julianum, quam Constantinopolitanos clericos, qui sanctae memoriae Flaviani fidelibus officiis adhaescrunt, ea, qua debetis, gratia foveatis¹¹. De omnibus vero pietatem vestram per nostros, quid fieri aut ordinari¹² deberet, instruximus.

Data idibus Aprilis, Adelfio viro clarissimo consule.

Dat. die 13 April. ann. 451.

Eam hortatur,
ut de Flavianis
meritos gratia
foveat.

EPISTOLA XLVII¹³.

De Anatolii probata fide gaudens agendi rationem cum lapsis episcopis prescribit, eique plura commendans pliores litteras promittit.

Leo Episcopus Anatolio Episcopo.

CAP. I. Gaudemus¹⁴ in Domino, et in dono gratiae ipsius gloriamur¹⁵, qui¹⁶, sicut dilectionis tuac litteris, et fratrum nostrorum, quos Constantinopolium miseramus, relatione cognovimus, sequacem evangeliæ eruditio ostendit¹⁷, ut per Sacerdotis probabilem fidem merito praesumamus, quod tota Ecclesia eidem credita, nec rugam eiusquam sit erroris habitura, nec maculam, dicente Apostolo: *Despondi enim vos uni viro virgi-*

Ob Anatolii
fidem de Eccle-
sia illi credita
bene sperat.

10 « Tres Vatt. *facturanus* ». Cacciar. I. c. Sane perperam.

11 « Aliq. cod. cum edit. erronee *farealis* ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

12 « Aliq. edit. *declinari* ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Forte melius.

13 Exedit. Baller. Opp. S. Leonist. I, col. 1038.

14 « Plur. cod. *gaudeamus* ». Baller. I. c.

15 « Iid. codil. *gloriemur* ». Ballerin. I. c.

16 « Al. *quia* ». Ballerin. I. c. et Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 246.

17 « Aliq. vulg. *ostendis* ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

1 Cacciar. I. c. cum al. *fuerunt*.

2 « Aliq. cod. *delet cum* ». Ballerin. I. c.

3 « Al. *auferre* », Ballerin. I. c.

4 « Al. *sane* ». Ballerin. col. 1036. Melius, opinor, n. lectio.

5 « Al. *nostris* ». Ballerin. I. c.

6 « Vat. 3791 *affectum* ». Cacciar. I. c. For-
tasse amanuens. mendo.

7 « Due Vatt. *dignatur* ». Cacciar. I. c.

8 « Al. *nostrum* ». Ballerin. I. c.

9 Cacciar. I. c. cum ant. edit. et mss. Vatic.
vestra.

*nem castam exhibere Christo*⁴. Illa est enim virgo Ecclesia, sponsa unius viri² Christi, quae nullo se patitur errore vi- liari, ut per totum mundum una nobis sit unius castae communionis integritas, in qua societatem tuae³ dilectionis am- plectimur, et gestorum, quae sumpsimus, seriem necessariis⁴, sicut oportuit, mu- nitum subscriptionibus approbamus. Ut ergo invicem dilectionis tuae animus no- stris confirmaretur alloquis, filios no- stros Casterium⁵ presbyterum, Patricium et Asclepiadem diaconos, qui ad nos tua⁶ scripta detulerunt⁷, cum epistolis nostris post venerabilem diem festi paschalis⁸ remisimus, indicantes nos, ut supra di- ximus, de Constantiopolitanae Ecclesiae pace gaudere, cui hanc curam semper impendimus, ut eam nulla velimus hac- reticorum fraude violari.

*Cap. II. De fratribus*⁹ vero, quos et epistolis tuis, et legatorum nostrorum relatione communionis nostra cupidos¹⁰ esse cognovimus, eo quod doleant se con- tra potentiam¹¹ contraque terrores non te- nuisse constantiam¹², sed¹³ alieno sceleri praebuisse consensum, cunita eos formido turbasset, ut in damnationem catholici at- que innocentis Antistitis, et in receptionem detestabilis pravitatis trepido famularen- tur obsequio; illud quidem quod, praesentibus et agentibus nostris constitutum

*Epscopi ob-
iectio
nem
cautulando ex-
ponent doceant.
suum Eccle-
siarum commu-
nicare fruatur.*

¹ Il Cor. xi, 2.

² Cacciar. I. c. mendo, ut videtur, typograph. veri.

³ Cacciar. I. c. suaee.

⁴ Cacciar. I. c. necessitatis. Mendose, ut videtur.

⁵ « Al. Carterium vel Carterium vel Cate- rium vel Carnerium vel Castorium ». Baller. col. 1039 et Cacciar. I. c.

⁶ « Al. vestra ». Baller. I. c.

⁷ « Al. detulerant ». Baller. I. c.

⁸ « Al. festum paschalem ». Baller. I. c.

⁹ « Vat. 3791 de fratribus recipiendis ». Cacciar. I. c.

¹⁰ « Al. cupiditate inflammatos ». Baller. I. c.

¹¹ « Al. impotentiam ». Baller. I. c. Scilicet

est, approbamus, ut suarum interim Ec- clesiarum essent communione contenti: sed cum legatis nostris, quos misimus, participata tecum sollicitudine, volumus disponatur, quatenus hi, qui plenis sa- tisfactionibus male gesta condemnant, et accusare¹⁴ se magis eligunt, quam tueri, pacis et communionis nostrae unitate laetentur; ita ut digno prius anathema, quae contra fidem catholicam sunt re- cepta, damnentur. Alter enim in Ec- clesia Dei¹⁵, quae corpus est Christi, nec rata¹⁶ sunt sacerdotia, nec vera sacri- ficia, nisi in nostrae proprietate naturae verus nos Pontifex reconciliet, verus¹⁷ immaculati Agni sanguis emundet. Qui licet in Patris sit dextera constitutus, in

*At si de male
postis plene sa-
tisficiant, Apóst.
S. communione
factentur.*

eadem tamen carne, quam sumsit ex Vir- gine, sacramentum propitiationis exequi- tur, dicente Apostolo: *Christus Jesus, qui mortuus est, immo qui et resurrexit¹⁸, qui est in dextera Dei¹⁹, qui clam in- terpellat pro nobis²⁰.* Neque enim potest in aliquo benignitas nostra reprehendi, Leonis hen- guida non ar- cuum satisfacientes recipimus, quos do- uimus esse deceptos. Nec aspere igitur communionis nostra gratia deneganda est, nec temere largienda: quia sicut plenum pietatis est oppressis charitatem dominican redhiberi, ita iustum est omnia perturbationis auctoribus impu- tari²¹.

*Christus in
cadem carne,
quam sumpsit
ex Virgine, pro-
pitiationis sa-
cramentum ex-
equitur.*

immoderatam potentiam. Vid. not. 13 ad pag. 54, h. vol.

¹² « Al. sententiam ». Baller. I. c.

¹³ « Duo Vatt. et ». Cacciar. I. c. Recte quidem.

¹⁴ « Duo Vatt. accusari ». Baller. col. 1040.

Mendose, ut opinor.

¹⁵ Can. in ecclesia Dei 68 Caus. 4, quaest. 4.

¹⁶ « Al. sacrati vel sacra ». Baller. I. c.

¹⁷ « Al. et verus ». Baller. I. c.

¹⁸ Cacciar. pag. 247 surrexit. Contra Vulg. fidem.

¹⁹ « Vat. 3791 ad dexteram Dei; cod. 1434 addit sedens ». Cacciar. I. c.

²⁰ Rom. viii, 34, ubi apud Vulg. legit. *ad dexteram Dei*.

²¹ « Duo Vatt. omnia perturbantis auctori- tam amputari ». Baller. et Cacciar. II. cc.

An. C. 451
Haereticorum scori, Iuvenalis, et Eustachii ad sacram nonna ad sanum altare non crucis altare rectitandis ⁴ dilectionem tuam hoc recitanda.

CAP. III. De nominibus autem Dio-
scori, Iuvenalis, et Eustachii ad sacram
nonna ad sanum altare non crucis
altare rectitandis ⁴ dilectionem tuam hoc
recitanda.
debet custodire, quod nostri ibidem con-
stituti faciendum esse dixerunt ², quod-
que honorandae S. Flaviani memoriae
non repugnet, et a gratia tua christianae
plebis animos non avertat. Nam iniquum ³
nimis est atque incongruum, eos qui
innocentes et catholicos sua ⁴ persecutione
vexarunt, Sanctorum nominibus sine di-
scretione ⁵ miseri: cum damnatam impie-
tatem non deserentes ipsi se sua pravitate
condemnent ⁶; quos convenit, aut pereculi
pro perfidia, aut laborare pro venia.

CAP. IV. Fratrem vero et coepiscopum
nostrum ⁷ Julianum, et ⁸ clericos, qui
sanctae memoriae Flaviano fidelibus officiis
adhaeserunt, dilectioni quoque tuae
volumus adhaerere: ut quem ⁹ fidei suae
meritis vivere ¹⁰ apud Deum ¹¹ nostrum no-
vimus, in te sibi eum praesentem esse
cognoscant. Illud quoque dilectionem
tuam nosse volumus, fratrem et coepi-
scopum nostrum Eusebium, qui caussa
fidei multa discrimina, laboresque tol-
eravit, nobiscum interim demorari, et in
nostra nunc communione persistere: cu-
ius Ecclesiam tua sollicitudine volumus
esse defensas, ut ¹² nihil, eodem absente,
depercat, et nullus ei ¹³ in aliquo praet-
dicare praesumat, donec cum littera-

rum nostrarum ad vos prosecutione per-
veniat. Et ut maior circa te vel nostra,
vel totius christiana plebis affectio pro-
voetur, hoc quod ad dilectionem tuam
scripsimus, in omnium volumus notitiam
pervenire: ut qui Deo nostro deserviunt ¹⁴,
de confirmata apud te pace Sedis apo-
stolicae gratulentur. De ceteris vero caus-
sis atque personis ¹⁵, dilectio tua litteris,
quas per nostros accipiet ¹⁶, plenius in-
structur.

Data idibus ¹⁷ Aprilis, Adelfio viro cla-
rissimo consule.

Dat. die 13 Aprilis an. 450.

EPISTOLA XLVIII ¹⁸.
*Iulianum de receptis litteris admonens
cum hortatur, ut circa haereticorum
fallaciam sedulo invigilet, ac de iis
mentem suam aperit.*

Leo Episcopus Iuliano Episcopo.

Litteras fraternitatis tuae per filios no-
stratos Constantinopolitanos clericos, nun-
cias tuae salutis accepi, quibus te mag-
nisi tribulationibus gravatum fuisse si-
guificas: cum utique non defuerit ma-
teria sollicitudinis et laboris, quac inter-
proces catholicae fidei adversarios
inhaerentem veritati animum fatigenter;
isque ¹⁹, ut scribis, fuerit animus ²⁰, ut

¹ Cacciar. cum edit. et miss. Vat. non re-
tardat. Rectius n. lectio, siquidem nominum re-
tardatio per subsequentia verba prohibetur.

² Cacciar. cum edit. et miss. Vat. dixerint.

³ « Al. inamicum ». Ballerin. l. c.

⁴ « Duo Vatt. omittunt sua persecutione ».
Cacciar. l. c.

⁵ Cacciar. l. c. forte mendio typ. descriptione.

⁶ « Al. ipsa sua pravitate condemnatur ».
Ballerin. col. 1041.

⁷ « Cod. Ratisp. delet nostrum ». Ballerin. l. c.

⁸ Id. cod. vel ». Ballerin. l. c.

⁹ « Vat. 3791 quos ». Cacciar. l. c.

¹⁰ « Al. fidei sacramentis », Ballerin. et Cae-
ciar. ll. cc.

¹¹ « Vat. 5845 Dominum ». Cacciar. l. c.

¹² « Al. et; al. ut et; Grim. autem codex haec

supprimit usq. ad depereat inclus. ». Ballerin. l. c.
Perperam autem qui partic. ut expungunt.

¹³ « Cod. Ratisp. omittit ei ». Ballerin. l. c.

¹⁴ Vat. 3791 servivunt; al. nunc servivunt ».
Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 248.

¹⁵ « Al. De ceteris vero dissidii causis at-
que perversioris ». Ballerin. col. 1042. Melius
ad context. videt. n. lectio.

¹⁶ Cacciar. l. c. accepit. Concinnius ad sensum
n. lectio.

¹⁷ « Al. VI Idus ». Ballerin. l. c. Jaffé op. c.
nobis favet.

¹⁸ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1,
col. 1042.

¹⁹ « Tres codd. idque ». Ballerin. l. c.

²⁰ « Duo ex sup. codd. animi ». Ballerin. l. c.

Optat ut has
litterae emibus
inuocescant.

De reliquis so-
spontes scriptu-
rum.

Ab haeretico-
rum fallacia di-
ligenter cava-
dum.

De his consi-
tuum suum de-
clarata.

Strictius com-
primendus est,
qui nequit beni-
guitate sanari.

per occasionem necessitatis et nobis te, et patriae praesentares. Quod vere futurum speravram, ut apertius omnium haereticorum ambages tuo ore recognoscere. Sed gratias Deo, quod ita et incolumenta tua, et Ecclesiae causa profecit, ut liberum tibi fuerit apud eos interim degere, quorum nobis probabilis consensus immotus, sicut et fratris Anatolii scripta profitentur, et gesta quae apud ipsum coram nostris sunt confecta, demonstrant, frater carissime. Reuentibus ergo praedictis, salutationis vicissitudinem reddo, et ut contra falsitatis astutias perseverantem diligentiam teneas, fidenter exhortor: cum tibi ad hoc et tuus animus, et nostra auctoritas suffragetur. Quoniam licet de multis meliora indicate sint, quod scilicet dolente se deceptos, et dannata perfidia cum auctoribus suis, gratiam nostrae communionis exposcant (quod nos adeo libenter accepimus, redditur his hanc, quam desiderant, communionem, eum promissa ³ compleverint); qnosdam tamen ⁴ persistere in sua obduratione cognovimus, quos oportet districtius compri-
misi, si nequeunt benignitate sanari. Ad quam rem nostros post diem venerabilem Paschae ⁵ dirigemus, qui tecum participato consilio, ea quae a nobis constituta fuerint, exequantur.

Data idibus Aprilis, Adelfio viro clariusimo consule.

Dat. die 13 Aprilis an. 451.

¹ Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 248 cum aut. vulg. et miss. Vat. *cognoscerem. Amans*, mendo, ut videtur.

² « Vat. 1340 addit hic *fratribus* ». Cacciar. loc. cit.

³ « Ratisp. cod. *praemissa* ». Ballerin. I. c.

⁴ « Vat. 1340 autem », Cacciar. 239. Recte ad sens. n. I.

⁵ « Vox *Paschae* in plur. miss. desideratur », Ballerin. col. 1043, qui autem h. ep. scriptum autem diem Paschi, missam vero poste.

⁶ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I. col. 1043.

De Marciani erga Ecclesiam sollicitudine laetus eundem obstatur, ne de Eutychis, ac Dioscori fide novum iudicium instituere sinat, quidre in synodo praesertim sit tractandum significans, mox legatos suos pollicetur.

Leo Episcopus Marciano Augusto.

CAP. I. Quanvis ⁷ per Constantinopolitanos clericos ad pietatem tuam ante rescripserim ⁸; sumptis tamen clementiae vestrae litteris per virum illustrem Praefectum urbis filium meum ⁹ Tatianum ¹⁰, magnam materiam gratulationis accepi, quia studiosissimos vos ecclesiasticae pacis agnovi. Cui sancto desiderio digna ¹¹ aquitatem conserfut, ut quem statum esse cupitis religionis, eundem habeatis et regni. Nam inter ¹² principes christianos Spiritu Dei confirmante concordiam, gemina per totum mundum fiducia robatur: quia profectus charitatis et fidei, utrorumque armorum potentiam insuperabilem facit, ut propitiatio per unam confessionem Deo, simul et haeretica falsitas, et barbara destratur hostilitas, glorioissime Imperator. Aucta igitur per imperiale amicitiam spe caelestis auxili, confidentius pietatem vestram pro sacramento salutis humanae incitare prae-
sumo, ne cuiusquam procaci impudentique ¹³ versutia quasi de ¹⁴ incerto, quid sequendum sit, sinatis inquire. Et cum ab

Marciani stu-
dium adversus
Ecclesiam.

Charitas et
fides armorum
vini redditum
insuperabilem.

Obseruat ne
in fideli causa
inquiri patitur

⁷ « Al. etsi ». Ballerin. I. c.

⁸ Tuncuit epistolam, quam sup. num. XLV dedimus.

⁹ « Al. nostrum ». Ballerin. col. 1044.

¹⁰ « Grin. cod. perperam *Titanum* ». Ballerin. I. c. et Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 250.

¹¹ Cacciar. I. c. *divina*. Forte melius.

¹² « Duo Vatt. add. hos ». Cacciar. I. c. Per-
petram.

¹³ « Al. imprudentique ». Ballerin. I. c.

¹⁴ « Tres codd. delent de ». Cacciar. p. 231.
Male, ut videtur.

evangelica apostolicaque doctrina ne uno¹
De scripturis quidem verbo licet dissidere², aut ali-
divinis hanc aliter sententiam de Scripturis divinis sapere³, quam
ac Apostoli et Patres nostri didicерunt
Patres.

atque docuerunt, nunc demum indiscep-
plinatae inveniuntur⁴ et impiae quaestio-
nies⁵, quas olim mox, ut eas per apta-
sibi corda diabolus excitavit, per disci-
pulos veritatis Spiritus sanctus extinxit.

CAP. II. Nimis autem iniquum⁶ est ut

Foret igitur per paucorum insipientiam ad conjectu-
rum Di-
scorii ac Eutyches opinionum, et ad carnalium dispu-
chis empietia-
tum in dubium tationum⁷ bella revocemur⁸; tamquam

reparata disceptatione⁹ tractandum sit,
utrum Eutyches impie senserit, et utrum
perverse¹⁰ Diocorus iudicari, qui in san-
ctae memoriae Flaviani condemnatione
se percult¹¹, et simpliciores quosque,
ut in eamdem ruinam provolverentur¹²,
impedit. Quorum multis iam, ut cognovimus,

In synodono non deinde disputan-
do ut de Lipsiorum causa sta-
tuendum.

ad satisfactionis remedia con-
versis, et veniam de inconstanti trepi-
datione poscentibus, non cuiusmodi sit
fides tenenda¹³ tractandum est, sed quo-
rum precibus et qualiter annuendum¹⁴.
Unde piissimae sollicitudini vestrae, quam

Per legatos quid magis ex-
 pedit, minet.

de indicenda¹⁵ Synodo habere digna-
mini, per legationem, quae confessum ad
clementiam vestram, Deo¹⁶ annuente,
perveniet, quidquid ad causae utilitatem

1 « Al. nec uno; al. nec in uno ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

2 « Al. derivare; al. discedere ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

3 « Al. habere ». Ballerin. I. c.

4 Cacciar. cum edit. et plur. mss. moveantur.

5 « Aliq. coll. suggestiones ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

6 « Al. iniuricon ». Ballerin. I. c.

7 « Al. disceptationum ». Ballerin. et Cacciar. loc. cit.

8 « Al. provocemur ». Ballerin. I. c. Aptius ad orat. context. n. lectio.

9 Cacciar. I. c. *disputatione*.

10 « Cod. Grim. impie ». Ballerin. col. 1045.

11 « Vat. 630 pertulit ». Cacciar. I. c. Apte n. lectio.

12 Cacciar. I. c. *provokeantur*. Mendo typographico.

arbitror pertinere, plenus atque opportunius suggesteretur.

Data nono kalendas Maii, Adelphi viro clarissimo consule.

Dat. die 23 Aprilis an. 451.

EPISTOLA L¹⁷.

Cognitis Marciani pro fide gestis, de Con-
stantinopolitana Ecclesia meliora spec-
rat, ac legis rationem cum lupsis
agendi praescribens, synodum in aptius
tempus differendam esse ostendit.

Leo Episcopus Marciano Augusto.

CAP. I. Multam mihi fiduciam scri-
Marcianifides.
 bendi¹⁸ ad clementiam vestram, et litterae vestrae, quas veneranter accepi, et coepiscopi mei revertentes a Constanti-
 nopolii praeluerunt, non sola assertione
 verborum, sed ipsis iam operum¹⁹ effe-
 ctibus demonstrantes, ad defensionem
 catholicae fidei divinum in vobis vigore
 praesidium. Quo utique non solum Ecclesiae status, sed etiam vestri robur mu-
 nitor imperii; ut²⁰ merito eius expecte-
 tis²¹ protectionem, cuius colitis veritatem²², glorioissime Imperator. Nam ut
 et fratri mei Anatolii citius manifesta-

Eiusdem egre-
 pia facta.

13 « Al. delect tenenda ». Ballerin. I. c.

14 Cacciar. ex mss. *coram precibus qualiter*
sit annuendum. Forte melius ad context.

15 « Al. colligenda ». Ballerin. et Cacciar.
 II. cc.

16 « Duo Vatt. Christo ». Cacciar. I. c.

17 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1,
 col. 1046.

18 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 252
 cum al. *resribendi*.

19 « Cod. Ratisp. defect operum ». Ballerin.
 loc. cit.

20 « Cod. Grim. cum ». Cacciar. I. c. Forte
 rectius.

21 « Ratisp. cod. expectatis ». Ballerin. I. c.

22 « Id. cod. religionem et veritatem ». Bal-
 leriu. I. c.

retur integritas, et olim dannati erroris redivivus assertor⁴ locum in Christi Ecclesia non haberet; ut catholici episcopi, quos super haereticorum persecutio depravare non potuit, ab iniustis revocarentur exiliis; utque, reliquiis beatae memoriae Flaviani digno honore susceptis, impietatem suam condemnator⁵ eius agnoscere: vestrae virtutis titulus, vestrae pietatis est fructus. Cui confido etiam aliarum insignia accumulanda palmarum: ut sicut Constantinopolitana Ecclesia, recepta apostolicae fidei libertate, laetatur; ita omnes regni vestri provinciae emundatas se esse⁶ a diabolici dogmatis contagio⁷ glorientur.

Ex ipsis mea hora auspicata

U^{er}bi ergo pietatis indicavi, fratres meos Novos legatos mittit.

Lucentium⁸ episcopum, et Basilium presbyterum, qui sollicitudinis meae partes possint implere, direxi, favori eos pietatis vestrae in omnibus, quae sunt agenda, commendans. Nam cum⁹ et fratris mei Anatolii scriptis, et nostrorum sermone cognoverim¹⁰, multos de his, Qua de causa, qui apud Ephesum Dioscori factione compulsi detestabilibus statutis poenitendum praebuere consensum¹¹, inconstantiae suae veniam postulare, et communionem catholicam per satisfacionem correctionis expetere; non sicut talium negligenda conversio, qui non proprio sensu, sed¹² improbi praeceptoris

1 « Duo Vatt. qui redivivus asseritur ». Cacciar. I. c. Male quidem.

2 « Al. condennatus ». Ballerin. I. c. Mate.

3 « Al. omitt. se: al. esse ». Ballerin. I. c.

4 Cacciar. iuxta Vat. miss. contagione.

5 Inuit epistolam quas sup. n. XLV et XLIX dedimus.

6 · Cod. Ratisp. Lucensem ». Ballerin. I. c.

7 « Pl. codd. omitunt cum ». Ballerin. I. c.

8 « Hl. codd. cognovi vel recognovi ». Ballerin. I. c. et Cacciar. pag. 253.

9 « Edit. ante Quesnell. praebuere consensum poenitendo ». Baller. col. 1017. Certe male.

10 « Al. inpiis ». Ballerin. I. c.

11 Cacciar. I. c. iuxta omnia miss. habuerunt». Forte melius.

impulso in haec incidisse noscuntur, in quibus liberum non habuerant¹³ indicium.

Cap. II. Ne igitur¹⁴ vel¹⁵ resipiscentium desideria mora longior fatigaret, vel incuriosa facilitas temere aliquos ac sine discretione susciperet, iniunctum est ab Apostolica Sede directis, ut in consortium suae¹⁶ deliberationis adscito¹⁷ Constantinopolitanae urbis Antistite¹⁸, et pestilentiae contagia non admittantur, et sanitatis remedia non negentur. Quae industria in omnibus, quae nequier gesta sunt, emendandis, celerandis, invante Dominio, consequetur effectum, si reparatio pacis ecclesiasticae openi suam vestra pietas dignetur adiungere: ut vobis ita¹⁹ regnabit, et Dei regnum intra vos habere mereamini, et catholicam fidem nulla falsitas violet, nulla haeresis inquietet; nec cuiquam licet doctrinam evangelicam deserere, et sacerdotali honore gaudere. Synodus vero fieri, ut meminit clementia vestra, etiam ipsis possumus. Sed sacerdotes provinciarum omnium congregari praesentis temporis necessitas nulla ratione permittit: quoniam illae provinciae, de quibus maxime sunt evocandi, inquietatae bello²⁰ ab Ecclesiis suis eos non patiuntur abscedere. Unde opportuniiori tempori, propitiante²¹ Domino, cum firmior fuerit

Cum lapsus quoniam modus sit habendus.

Evangelicam doctrinam deserere, et sacerdotali honore gaudere nemini fas est.

Opportune syndicus differenda.

12 « Al. itaque ». Ballerin. I. c.

13 « Partic. vel aliq. codd. omitt. ». Cacciar. loc. cit.

14 « Al. defent suae ». Ballerin. I. c.

15 Cacciar. I. c. cum vulg. et plerisq. mss. accito.

16 « Duo Vatt. Constantinopolitano episcopo ». Cacciar. et Ballerin. II. cc.

17 « Al. in terra ». Ballerin. I. c. Rectius ad context. n. lectio.

18 « Al. inquieta bellorum ». Perperam. Cacciar. I. c. cum ant. edit. et miss. Vatt. inquietante bello. Vid. et Ballerin. I. c. Innuuit autem bellum, quod Attila hoc anno contra Valentianum exilarat, unde in Occidentis provinciis vehementer commotio.

19 « Al. propitiato ». Ballerin. col. 1048.

restituta securitas, iubeat vestra clementia reservari. De qua re plenius inter caetera apud pietatem vestram poterunt allegare, quos misi.

Data v idus⁴ Iunii, Adelstio viro clarissimo consule.

Dat. die 9 Iunii an. 451.

EPISTOLA LI².

Pulcherine sollicitudini Lucentium, et Basiliū committens deorum legatione dissertit, ac Eutychis impietate execratus orat, ut hic Constantinopoli longius ablegetur, eiusque coenobio catholice vir praeficiatur.

Leo Episcopus Pulcheriae Augustae.

CAP. I. Religiosam pietatis vestrae sollicitudinem, qua universo mundo, Deo inspirante, consultis, cibrioribus aliquiis incitare praesumo, ut operum vestrorum³ profectum necessaria perfeccio subsequatur: ac sicut de statu Constantinopolitanae Ecclesiae gratulamur, cuius et sacerdos et populus catholicus puritatis fidem iam tenere cognoscitur, ita etiam aliorum concors nobiscum sit de Verbi incarnatione confessio. Unde quod facturum me aliis litteris indicaveraim, Lucentium Episcopum, et Basiliū presbyterum fratres meos dirigere properavi⁴, qui dispositiones meas, fratri mei Anatolii devotione sociata, secundum eas, quas acceperunt regulas exequantur, glorioissima Augusta. Sicut enim praedicti episcopi scriptis, et clericorum eius

suggestione patefactum est, multa sunt quae indulgentius sunt curanda, multa quae iustius coercenda⁵, ut in causa tantae perturbationis nec districtio sit Cum lapsis nec districtus agendum, nec remissus. cum aliud satisfacientibus, aliud pertinacibus debeatur.

CAP. II. Offertur ergo pietati vestrae digna materia, quae placitam Domino⁷ curam sancti cordis exerceat, et praecedentium meritorum coronas etiam de praesentis erroris abolitione multiplicet. Sicut enim Nestoriana impietas, Eutychiana blasphemia ab omnium⁸ est Catholicorum eliminanda consortio. Quia tam impium est, consipientiam et consubstantiam Patri Filii Deitatem, etiam ex utero Virginis matris partu editam negare corporeo, quam unam in Dei Filio post incarnationis sacramentum affirmare naturam, ut scilicet aut humanitas eius refutetur, aut

Deitas: quoniam unitione⁹ utriusque essentiae nec altera sit in alteram versa,

nec assumpta in assumente finita; sed et Verbi incommutabilitas et carnis atque animae veritas maneat inseparabiliter in unitate personae. Quod qui, testificante lege, credentibus Patriarchis, annuntiantibus¹⁰ Prophetis, praedicante Evangelio, docentibus Apostolis, et toto mundo confitente non credunt, extra sacramentum corporis Christi, extra unitatem sunt nominis christiani.

CAP. III. Quorum sicut ruinam dolimus, ita perfidiam detestamus. Ut autem circa talium personas sincerum servemur ubique iudicium, et aliud correctis, aliud

4 « Al. VI Idus; al. VII Idus; al. Idus vel Idibus ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Jaffè op. c. nobiscum cohaeret.

2 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1048.

3 « Cod. Ratisp. nostrorum ». Ballerin. I. c.

4 « Vulg. ante Quesnell. male preparavi ». Ballerin. I. c.

5 « Cod. Grim. inquirenda ». Ballerin. I. c.

6 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 254 nimis sit.

7 « Cod. Ratisp. Deo ». Ballerin. col. 1049.

8 « Cod. Ratisp. omni ». Ballerin. I. c.

9 « Id. cod. unione ». Ballerin. I. c.

10 Cacciar. I. c. cum vulg. annuentibus. Per-
feram, ut videtur.

Eutychiana im-
pietas non secus
ac Nestoriana e
catholica Ecclesie
profliganda.

Verbi enim in-
commutabilitas
et humanitas
veritas indivi-
dua manent in
unitate perso-
nae.

Quisquis id
negat, extra sa-
cramentum est
corporis Christi.

Legatis com-
mendata.Eutyches lon-
gius Constanti-
nopolis ablegan-
dus.Eiusque coe-
nobio vir catho-
licus praeficien-
dus.

pertinacibus rependatur, vestra pietas nostros, qui ab Apostolica Sede sunt missi, favere dignetur, eorumque omnes, quas iniuriam, adiuvet actiones: quo citius ac facilius, auxiliante Domino, quae ad vestram gloriam, et ad totius Ecclesiae pacem proficiant, exequantur. De

Eutyches autem totius scandali et pravitatis auctore, hoc elementia vestra praecipiat, ut ab eo loco, qui Constantinopolitanae urbi nimis vicinus est, longius transferatur, ne frequentioribus solitiis eorum, quos ad impietatem suam traxit, mutatur. Monasterio quoque ipsius, cui perniciose indigneque praesedit, catholicum Abbatem iubete præponi, qui illum Servorum Dei congregationem et a pravo dogmate liberare, et institutis veritatis possit imbucere.

Data v idus⁴ Iunii, Adelfio viro clarissimo consule.

Dat. die 9 Iunii an 451.

EPISTOLA LII².

Anatolium enice hortatur, ut operam suam Sedis Apostolicae legatis adiungat, eique de negotiis Ecclesiae componentis plura praescribit.

Leo Episcopus Anatolio Episcopo.

Mandal, ut
Anatolius action-
em suam lega-
tis coniungat.

CAP. I. Licet sperem dilectionem tuam ad omne opus bonum esse devotam, ut tamen efficacior tua fieri possit industria, necessarium et congruum³ fuit, fratres

1 Cacciar. I. c. cum cod. Grim. VII Idus; edit. cum aliq. mss. *Idibus*. Vid. Ballerin. I. c. Jaffe op. c. nobis assentit.

2 Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* t. I, col. 1050.

3 « Al. *commodum* ». Ballerin. col. 1019.

4 « Duo codi. omitt. *vobis*; unus habet *resi-*
dentibus his ». Ballerin. I. c. et Cacciar. *Opp.*
S. Leonis part. II, pag. 255.

5 « Cod. Ratisp. *Quae... valeant* ». Ballerin.
col. 1051.

APPENDIX BULLABII ROMANI

meos Lucentum episcopum, et Basilium presbyterum, ut promisimus, destinare; quibus tua dilectio societur, ut nihil in his, quae ad universalis Ecclesiae statum pertinent, aut dubie agatur, aut segniter: cum residentibus vobis⁴, quibus executionem nostrae dispositionis inniximus, ea possint agi cuncta moderatione, ut nec benevolentiae partes, nec institutiae negligantur, sed absque personarum acceptione divinum in omnibus iudicium cogitetur. Quod ut recta observantia valeat⁵ custodiri⁶, catholicae primitus fidei servetur integritas: et, quia per omnia *angusta et ardua via est, quae ducit ad vitam*⁷, neque in⁸ sinistram, neque ad⁹ dextram ab eius tramite devieritur. Et quia evangelica et apostolica fides omnes expugnat errores, et ab uno latere Nestorium deicit, ab alio Eutychen et participes eius elidit; hanc regulam mementote servandam, ut quicumque in illa synodo, quae nomen Synodi nec habere poterit¹⁰, nec meretur, et in qua malevolentiam suam Dioscorus, imperium¹¹ autem Iuvenalis ostendit, dolent, ut dilectionis tuae relatione compierimus, se metu victos, et terrore superatos ad consensum sclestissimi iudicii potuisse compelli, et communio nem catholicam obtinere desiderant, satisfactioni eorum pax fraterna praestetur ita, ut non dubiis professionibus Eutychen cum suo dogmate, cumque consortibus suis anathematis execratione condemnent.

CAP. II. De his autem, qui in hac causa

In causis agi-
tandi benevo-
lentiam expedit
servare, insti-
tutam vero non
negligere.

Eteom e fidei
tramite neutri-
quam diverten-
dum.

Lapsis obme-
tum, si satisfe-
cerint, pax est
reddenda.

6 « Al. *custodire* ». Ballerin. I. c.

7 Matth. vii, 14, ubi Vulg. legit *angusta porta et arcta*.

8 Cacciar. I. c. cum plerisq. mss. ad.

9 « Al. cod. in ». Ballerin. I. c.

10 « Al. *potuit aut poturci* ». Ballerin. I. c.

11 « Al. *inertia* aut *moestitia* aut *indu-*
striam ». Ballerin. I. c. Potius *inertia*; sed me-
lius n. lectio.

gravissim peccavere, et ob hoc superiorem sibi locum in eadem infelici Synodo vindicarunt, ut humiliorum fratrum similitudinem arrogantiae suae praeciducis aggravarent, si forte resipiscunt, et afa-

Praecepitiam
tem haereses
factores. Sedis
mationem proprii convertantur erroris;
Apostolice iudicio reservan-
di.

cti sui defensione cessantes², in conde-
nsumationem proprii convertantur erroris;
horum si satisfactio talis accedit³, quae
non refutanda videatur, maturioribus apo-
stolicis Sedis consiliis reservetur: ut ex-
aminatis omnibus atque perpensis, de ipsis
corum actionibus quid constitui debeat,
aestimetur. Neque prius in Ecclesia, cui
te Dominus voluit praesidere, cuiusquam
talium, ut ante⁴ iam scripsimus⁵, nomen
ad altare recitetur, quam quid de eis
constitui debeat rerum processus ostendat.

Interim eorum
nomina ad al-
tare recitari ve-
tata.

De communite-
rio Anatoli re-
scribit.

Einsiedel sol-
licitudinem ma-
gis urgat.

Cap. III. De commonitorio vero a clericis
dilectionis tuae nobis oblato, necessarium
non fuit epistolis quid videretur inserere;
cuni sufficeret legis cuncta committi,
quorum sermone ex omnibus diligenter
instrueris. Annite itaque, frater caris-
sime, ut quae Ecclesiae Dei congruant,
fideliter et efficaciter cun his fratribus,
quos tantae rei⁶ idoneos auctores ele-
gimus, exequaris: praesertim cum ipsa
vos causae ratio, spesque divini auxilii
cohortentur⁷, et clementissimorum Prin-
cipium tam sancta sit fides, tam reli-
giosa devotion, ut in eis non solum chris-
tianum, sed etiam sacerdotalem experien-
tiam affectum⁸. Qui utique pro ea pie-
tate, qua se esse Dei famulos gloriatur,
omnes suggestiones vestras fidei catholi-

cae profuturas dignanter accipient, ut
ipsorum quoque opere⁹ et pax chris-
tiana reparari, et¹⁰ error impius possit
aboliri. Ac si de aliquibus amplius fuerit
deliberandum, celeriter ad nos relatio
dirigatur: ut, pertractata qualitate cau-
sarum¹¹, nostra, quid observari debeat,
sollicitudo constituat.

Data v idus¹² Iunii, Adelfio viro clari-
rissimo consule.

Dat. die 9 Iunii, an. 451.

EPISTOLA LIII¹³.

*Iuliani studium excitat, ut si quaevis
haereses reliquiae supersint, radici-
tus evellantur.*

Leo Iuliano Episcopo.

Quam gratum mihi semper est episto-
las tuae dilectionis accipere, tam etiam
nostra ad te congruum est scripta deferri,
praesertim cum hoc non pro amicitia
tantum communi, sed multo magis pro
statu universalis Ecclesiae faciamus. Unde
per fratres nostros Lucentium Episcopum,
et Basilium presbyterum, quos Constan-
tinopolim indicaveramus¹⁴ nos esse mis-
suros, debitum reddo colloquium, ad-
monens ut studium diligentiae tuae¹⁵ eis-
dem in omnibus¹⁶ sociare digneris; ut
reliquiae scandalorum, si quae adhuc su-
persunt, sagaciter auferantur. Quanvis

Com Juliano
per litteras col-
legi sibi gra-
tissimum est.

Uthie operam
sancte legis ad-
lungat, Eccle-
siae bonum re-
quirit.

1 « Al. *humilium* ». Ballerin. l. c.

2 « Al. *cassantes* ». Ballerin. l. c. Amanuens.
mendo, ut videtur.

3 « Al. *accedit* ». Ballerin. l. c.

4 « Al. *ad te* ». Ballerin. l. c.

5 Vid. epistolam, quam sup. num. XLVII de-
dimus.

6 Cacciari, pag. 256 cum Vat. miss. curiae.

7 « Al. *cohortetur* ». Ballerin. col. 4052.

8 « Al. *effectum* ». Ballerin. l. c. Forte mel-
n. lectio.

9 « Al. *ope* ». Ballerin. l. c.

10 Cacciari. l. c. *ut* Mendose, ut videtur.

11 « Al. *horum* ». Ballerin. l. c.

12 Cacciari. cum al. VII Idus ; al. VI Idus ; al.
Idus. Vid. Ballerin. l. c. Jaffé op. c. nobis favet.

13 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 4052.

14 Vid. sup. epist. XLVIII.

15 « Cod. Batisp. omitt. *tuae* ». Ballerin. l. c.

16 Cacciari. Opp. S. Leonis part. II, pag. 256
cum cod. Grim. *eisdem hominibus*. Met. n. lectio.

enim ubique iam catholicae fidei lumen eluceat, et, quod est validissimum, christianorum Principum divinis auctoritatibus corda famulentur: quaedam tamen Verum ad ex- sunt, quae ita Ephesinus ille turbo con- spiranda schi- magno moder- sum sicut, ut magno moderamine sit agen- dum, ne mala dissentionum, quae inde sunt orta, permaneant. Quid itaque legatis nostris inunctum, atque commis- sum sit, ipsorum insinuatione cognosce, eum mihi atque illis impensrurus affectum, ut quaecumque ipsis mandata sunt, di- lectionis tuae studio et sollicitudine so- ciata, adiuvante Domino¹, perveniant ad eum, quem optamus, effectum.

Quoniam pacto id efficiatur, per legatos signifi- cat.

Data v idus lunii² Adelfio, viro claris- simo consule.

Dat die 9 lunii, an. 451.

EPISTOLA LIV³.

Basilium et Ioannem presbyteros hacre- sis accusatione Romae solutos Anatolio commendat.

Leo Episcopus Anatolio confratri
Episcopo Constantinopolitano.

Ad declinandam erroris maculam, qua nonnullos aut Nestoriana impietas, aut Eutychiana labefactavit insania, laudabilem curam filii nostri Basilius et Ioannes presbyteri suae aestimationis habuerunt: ut inter compugnantia dogmata falsitatis vera catholicae fidei pace gaudent. Siquidem longinquae⁴ peregrinationis labore suscepto, sensum cordis sui in Apostolica

*Cur Basilius et
Ioannes Roman
petierint, expo-
nit.*

Sede patefecerunt⁵, damnantes utramque haeresim, quarum supra fecimus mentio- nem, et de incarnatione Domini nostri Iesu Christi non aliud recipientes, quam quod, instruente Sancto Spiritu, et didicimus et docemus. Per hos ergo, frater caris- simus, cum testimonio nostro ad pro- prias revertentes dilectioni tuae nostra scripta direximus, fidenter hortantes⁶, ut qui⁷ gratia apostolicae communionis ornantur, etiam tuo favore per omnia se gaudeant adiuvari.

Data decimotertio kalendas⁸ Iulii⁹, Adelfio viro clarissimo consule.

Dat. die 19 lunii, an. 451.

EPISTOLA LV¹⁰.

*Mittens Paschasino dogmaticam ad Flavianum epistolam, et quaedam Ss. Pa- trum de Christi Incarnatione testimo- nia, Eutychianam haeresim refellit,
illumque rogat, ut in diem Paschatis anni 455 diligenter inquirat.*

Leo Episc. Paschasino Episc. Lylibaetano¹¹.

CAP. I. Quavis non dubitem fraterni- tati tuae omnem originem scandalorum, quae de incarnatione Domini nostri Iesu Christi in Orientalibus Ecclesiis commota sunt, ad plenum esse compertam; tamen ne quid forte sollicitudinem tuam latere potuisset, epistolam nostram, quam ad sanctae memoriae Flavianum de hac re plenissimam inisimus, quanque Ecclesia

Forum in- merata fides.

Ideo digni ut Anatolio com- mendentur.

1 « Cod. Ratisp. Deo ». Ballerin. col. 1053.

2 Grim. cod. quem Cacciar. I. c. sequitur, VI

Idus. Jaffè op. c. nobis adhaeret.

3 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1054.

4 « Edit. longinquo ». Ballerin. col. 1053.

5 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 257 cum al. patefecerint.

6 « Al. orantes ». Ballerin. col. 1054. Forte mel. n. lectio.

7 « Cod. Grim. quia ». Ballerin. I. c.

8 Al. XVIII vel XVII kal. Ballerin. I. c. Jaffè nobis favet.

9 « Al. cod. mendose Iunias ». Ballerin. I. c.

10 Exedit. Baller. Opp. S. Leonis I. I, col. 1057.

11 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 258 cum al. Leo Paschasino episcopo.

Sus ad Flavianum litteras
Paschasino mit- tit.

universalis amplectitur, diligentius tibi recensendam cognoscendamque direxi: ut intelligens qua plenitudine totius humanus erroris impietas, Deo adiuvante¹, destruenda sit, ipse quoque eumdem spiritum pro tuo in Deum amore suscias, sciasque penitus detestandos, qui secundum Eutychis² impietatem atque de-

Studie nimis unam in Christo naturam Eutychi effingunt.

mentiam in Domino nostro unigenito Filio Dei suscientis in se reparacionem salutis humanae dicere ausi sunt, duas non esse naturas, hoc est perfectae divinitatis et perfectae humanitatis: et putant quod possint nostram diligenter fallere, cum aiunt, se unam

Verbi naturam credere incarnatam; cum utique Verbo³ Dei in Divinitate⁴ Patris, et sua, et Spiritus Sancti, una natura sit⁵; suscepta autem veritate carnis nostrae illi inconvertisibilis substantiae nostram quoque unitam esse naturam: nam nec

Namne nec Christi fons di- latae Incarna- tio, nisi a Verbo caro suscipi- torum.

incarnatio dici posset, nisi caro suscipitur. Quae susceptio tanta et talis unitio est, ut a carne animata, non solum in parte beatae Virginis, sed etiam in conceptu nulla Divinitatis sit credenda divisio: quoniam in unitate personae Divinitas atque humanitas et conceptu Virginis convenit et partu.

CAP. II. Abominanda ergo est in Eutychie⁶ impietas, quae olim a Patribus in praecedentibus haereticis damnata atque destruenda est⁷: quod huic stultissimo homini prodesse debuerat, ut quod non poterat sensu apprehendere, vel⁸ praecedenti caveret exemplo, ne⁹ salutis nostrae singulare sacramentum, veritatem

¹ « Cod. Ratisp. omitt. Deo adiuvante ». Ballerin. I. c.

² Cacciar. I. c. *Eutychetis*.

³ « Cod. Ratisp. Verbi ». Ballerin. col. 1053.

⁴ « Id. cod. deitate ». Ballerin. I. c.

⁵ « Id. cod. sit credenda ». Ballerin. I. c.

⁶ Cacciar. I. c. cum Cod. Grim. *Eutychis*.

⁷ Cacciar. I. c. cum al. *delet est*.

carnis humanae in Christo Dominus nostro negando, vacuaret. Quoniam si vera et perfecta in illo Humanitatis natura non est, nulla est nostra susceptio; et totum quod credimus, quod docemus, secundum ipsius impietatem vanitas est atque mendacium. Sed quia nec mentitur veritas, nec passibilis est Divinitas, manet in Deo Verbo utraque substantia in una persona, et ita Salvatorem suum Ecclesia constitut, ut¹⁰ eum et Divinitatem impassibilem et carne passibilem faciat, dicente Apostolo: *etsi crucifixus est ex infirmitate nostra, sed vivit ex virtute Dei*¹¹.

CAP. III. Ut autem in omnibus plenius tua sit instructa dilectio, sanctorum Patrum nostrorum de sacramento Incarnationis Domini quid senserint, et quid Ecclesiae praedicaverint, ut evidenter agnoscere, aliqua ad dilectionem tuam scripta transmisi, quae nostri quoque apud Constantinopolim cum mea epistola allegarunt. Et¹² totam Constantinopolitanam Ecclesiam cum monasteriis omnibus et multis Episcopis noveris praebuisse consensum, et subscriptionibus suis Nestoriorum atque Eutychen cum suis anathematizasse dogmatibus. Noveris etiam proxime, me epistolam Constantiopolitanum episcopi accepisse, quae refert Antiochenum episcopum, missis per provincias suas tractoriis¹³, universos episcopos et epistolae meae praebuisse consensum, et Nestorium et Eutychen pari subscriptione damnasse.

CAP. IV. Illud quoque curiae tuae cre-

Siquidem per ipsum tota fides catholica perimitur.

Universa enim Ecclesia Salvatorem suum et carnem passibilem et Divinitatem impassibilem contineatur.

Ad hoc Paschasinus PP. testimonia nonnulla transmitit.

Accusat epi- stolam suam ab orientalibus episcopis subscrip- tam.

⁸ Cacciar. I. c. cum al. *id*. Rectius quidem.

⁹ Cacciar. I. c. nec. Sane melius.

¹⁰ Cacciar. pag. 259 et. Forte mendo typograph.

¹¹ H Cor. XIII, 4, ubi Vulg. *delet nostra*.

¹² « Forte cui vel ei ». Ballerin. col. 1059 ex Quesnell.

¹³ « Suppl. ad aut quidp. aliud ». Ballerin. I. c. post Quesnell.

dimus iniungendum, ut quia ratio pat-
schalis festi experientiam tuam non la-
tet, de eo quod in Theophili annotatione
invenimus, quodque nos permovet, dili-
gentius inquiras illie, atque pertractes
cum his qui possunt suppulationis et re-
gulae istius habere peritiam, qualiter
quarti anni futuri dominicae Resurrectio-
nis dies sit tenendus. Nam cum venturum
Pascha, propitio Deo, decimo kalendarum
Aprilium die sit tenendum, sequenti au-
tem pridie idus Aprilis, tertio pridie no-
nas Aprilis; quarto sanctae memoriae
Theophilus octavo kalendas Maii consti-
tuit observandum: quod a regula ecclie
siastica⁴ penitus invenimus alienum¹. In
nostris autem paschalibus cyclis², quod
bene nosse dignaris, decimoquinto ka-
lendas Maii eiusdem anni Pascha cele-
brandum esse sit scriptum. Et ideo, ut
nobis omnibus³ ambiguitas auferatur,
cum peritis quibusque diligentius hoc
tua sollicitudo pertractet, ut in futurum
hiusmodi caveamus errorem.

Data octavo kalendas Iulii, Adelstio viro
clarissimo consule.

Dat. die 24 Iunii, an 451.

EPISTOLA LVI⁴.

*Marciano generalis concilii celebratione
minus opportune volenti indulgens,
legatos suos mittit, quorum moderatio-
ne universa ad fidei unitatem revoca-
tum iri confidit.*

1 « Idest a regulis paschalibus Latinorum ». Bollerin, l. c.

2 Seifert in illis, qui Leonis aetate recepti lumae
saltum singulis quatuordecim annis admittebant.
Vid. Bollerin, l. c.

3 Cacciar. l. c. cum God. Grim. modis om-
nibus. Forte melius ad orat. contexti.

4 Ex edit. Bollerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 1060.

5 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 260
iuxta vet. miss. Vatt. Papa.

Leo Episcopus⁵
Marciano semper Augusto⁶.

Credebamus clementiam vestram id
desiderio nostro posse praestare, ut, praec-
senti necessitate respecta, differri ad op-
portunius tempus sacerdotalem synodam
iuberetis; ut, evocatis de cunctis provin-
ciis sacerdotibus, vere possit⁷ esse uni-
versale concilium. Sed quia vos amore
catholicae fidei congregationem nunc fieri
voluistis, ne devoto obviare viderer ar-
bitrio, fratrem et coepiscopum meum Pa-
schasimum de ea provincia, quae videtur
esse securior, evocatum, qui vicem praec-
sentiae meae possit implere, direxi: Bo-
nifacio fratre et compresbytero meo so-
ciato⁸, et his, quos ante miseramus,
adiunctis, consortem illis fratrem quo-
que meum Julianum addentes episcopum.
Quos ea moderatione universa, Domino
auxiliante, credimus esse gesturos, nt
quaecumque in querelam perturbatio-
nemque venerunt ad unitatem pacis et
fidei, compressa omni dissensione, revo-
centur; nec ullum in aliquorum cordi-
bus sacerdotum, vel Nestorianae, vel Eu-
tychianae impietati vestigium relinquatur:
quoniam catholica fides, quam, in-
struente nos Spiritu Dei, per sanctos Pa-
tres a beatis Apostolis didicimus et do-
cimus, neutrum subrepere⁹ permittit
errorem, glorioissime Imperator. Si quid
ergo morborum, si quid est vulnerum,
quod sincera possit correctione curari,
ut ad veram sanitatem¹⁰ revocetur, opta-
mus. Quae Impe¹¹ utique non erit¹² dulcia,

6 Cacciar. l. c. addit pro Concilio Chalce-
donensi.

7 Cacciar. l. c. cum vet. miss. Vatt. posset. Mel.

8 « Vet. edit. fratre nostro et compresbytero
sociato ». Bollerin, col. 1061.

9 Cacciar. l. c. pro subrepere habet iuxta ve-
tustiss. codd. Vatt. sibi misceri. Forte mel.

10 « Unus Vat. sanctitatem ». Cacciar. l. c.
Contra orat. contextum.

11 Anter. edit. nunc ». Bollerin. l. c.

12 Cacciar. iuxta Vat. codd. non erunt. Per-

Marcianum,
eo quod conci-
lio opportu-
nus differri no-
nisset, testor
notat.

Nihil minus
eius desiderio
indulgens lega-
tos mittit.

De quorum
prudenti solle-
tuina optime
sperata.

Peccatum non
abolutum nisi vera
confessio.

Car Pascha-
suno Leonis vi-
ces sunt fungen-
dæ.

nec cuiusquam simplicitati deinceps no-
citura, si nullis¹ se excusationibus vo-
luerit obumbrare; cum abolitionem²
peccati non obtineat nisi vera confessio.
Quia vero quidam de fratribus³, quod
sine dolore non dicimus, contra turbines
falsitatis non valuere catholicam tenere
constantiam, praedictum fratrem et coe-
piscopum meum vice mea synodo con-
venit praesidere. Certus sum enim⁴ quod
absque odio et gratia ibidem ab his, qui
bus hoc commisimus, laboretur, ut cum
solius haereticæ impietatis excidio, in
omnibus Ecclesiis Dei veritas regnet et
charitas.

Data octavo kalendas⁵ Iulii, Adelfio
viro clarissimo consule.

Dat. die 24 Iunii, an. 451.

EPISTOLA LXVII⁶.

*Licet ob temporum perturbationem syno-
dam differri mallet, Marciani tamen
desiderio non renuit, quidre præser-
tim in ipso sit cavendum innuens, se-
per legatos huic præesse testatur.*

Leo Episcopus Marciano Augusto.

CAP. I. Poposceram⁷ quidem a glo-
riosissima clementia vestra, ut synodum,
synodum diffe-
rendam existi-
maret.

Qua de causa
synodum diffe-
rendam existi-
maret.

pacem⁸ etiam a nobis petitam, necessariam
iudicatis⁹, aliquantisper differri ad
tempus opportunius iuberetis, ut libe-

rioribus ab omni perturbatione animis,
hi quoque Episcopi, quos hostilitatis me-
tus detinet, convenient. Sed quia pio
studio humanis negotiis divina pœapo-
nitis, et rationaliter ac religiose regni

Imperi vi-
ribus prodest,
quod nulla sit
in apost. prædi-
catione dissen-
tia.

vestri viribus creditis profuturum, si nulla
sit in sacerdotum sensibus dissonantia,
nulla sit in Evangelii praedicatione di-
scordia: ego etiam vestris dispositioni-

Catholica fides
neonisi in aesa
potest.

bus non renitor, optans ut in omnium
cordibus catholica fides, quae non po-
test nisi una esse, firmetur. A cuius in-
tegritate et Nestorius antea, et nunc Eu-
tyches, diversis quidem callibus, sed im-
pietate non impari deviarunt: abomi-
nandi prorsus in persuasionibus suis,

quaes, contra sincerum veri luminis fon-
te, de coenosis lacubus diabolicae fal-
sitatibus hauserunt. Prior itaque Synodus

Ephesina Nestorium cuncti dogmate suo
merito iusteque damnavit, et quisquis in

navi illo errore persistit ad nullius potest
spem remedii pertinere¹⁰. Sequens vero

in praedicta civitate non potest vocari¹¹
concilium, quod in eversionem fidei fuisse

alio tempore itaque
ac merito sy-
nodus Ephesina
Nestorium dam-
navit.

constat agitatum; quodque vestra cle-
mentia amore veritatis catholicis adfu-
tura aliud statuendo cassavit¹², glorio-

sime Imperator.

CAP. II. Unde per ipsum Dominum no-
strum lesum Christum, qui regni vestri
est auctor et rector, obtestor et olscoero
clementiam vestram, ut in praesenti sy-
nodo fidem, quam beati Patres nostri ab
Apostolis¹³ sibi traditam¹⁴ prædicarunt,

altera autem
inversionem illi-
dei habita con-
cilium non est
appellanda.

Hinc obse-
rat, ne in pro-
xima synodo
quar fuerint a
maximis tra-
dicta in dubium
revocentur.

8 « Al. pro reparanda... pace ». Baller. I. c.

9 « Al. iudicasti ». Baller. I. e.

10 « Al. pervenire ». Baller. I.c. et Cacciar.
Opp. S. Leonis part. II, pag. 266. Forte melius.

11 « Al. non possumus vocare; al. non pos-
sum vocare ». Cacciar. et Baller. II. cc.

12 « Al. cassabit vel cassabitur ». Baller. I. c.
et Cacciar. pag. 267. Perperam cassabitur: cas-
savit præferendum videtur.

13 « Al. Apostoli vel apostolici ». Baller. col.
1064 et Cacciar. I. c.

14 « Al. sibi traditam omittunt ». Baller. I. c.

1 « Edit. ante Quesnell, nullus ». Baller. I. c.
2 « Edit. ante Quesnell, absolutionem ». Baller.
erin. I. c.

3 « Quidam codd. addunt nostris ». Baller. in
loc. cit.

4 « Vocis sum cuim in plenisq. codd. deside-
rantur ». Baller. col. 1062. Tunc autem alia in-
teppunctio adhibenda.

5 Cacciar. pag. 261 cum al. sexto kalendas.
Iulii ep. cit. nobis assentit.

6 Ex edit. Baller. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 1063.

7 Vid. sup. epistol. I cap. II.

non patiamini quasi dubiam retractari : et quae olim maiorum sunt auctoritate damnata, redivivis non permittatis con-

Patens imper-
torium ut Nica-
nae synodi con-
stituta integra
perdurera.
non patiamini quasi dubiam retractari : illudque potius iubatis, ut antiquae Nicenae Synodi constituta, remota haereticorum interpretatione, permaneant⁴. Nec me quoque, ut voluit ve-

Per suos le-
gatos consilio
praesest.
stra clementia, ab illo credatis abesse concilio, cum in his fratribus, quos direxi, idest Paschasino et Lucentio episcopis, Bonifacio et Basilio presbyteris,

sed in fratre meo Iuliano, quem eorum volui esse particeps, etiam mea sit ac-
tisimanda praesentia. Quos, auxiliante Christo, ita acturos esse confido, ut ea, quae Domino nostro placeant, decernan-
tur, accedente pietatis vestrae studio, quod et paci prospicere, et religioni⁵, et custodiae veritatis.

Data sexto kalendas Iulii, Adelfio viro clarissimo consule.

Dat. die 26 Iunii, an. 451.

EPISTOLA LVIII⁶.

*Nimis angustum cogendae synodi pree-
stitutum spatium conquestus Anatoli-
um de venturis legatis admonet.*

Leo Anatolio Episcopo.

De angustis
temporis dolet.
Cogita clementissimi Principis ex his, quas ad nos misit litteris, voluntate, mi-
rati sumus congregandae synodo tam an-
gustum tempus appositum; cum etsi nulla
necessitas hosilitatis existeret, ipsa in-
teriorum dierum panicula necessarios
sacerdotes nos evocare non sineret. Quando

⁴ Unus cod. permanent². Ballerin. et Cacciar. II. cc. Recte n. lectio.

⁵ Cacciar. pag. 268 cum Vulg. et paci prospicere religionis.

⁶ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1065.

enim per diversas longinquasque provin-
cias mitteremus, ut vere possit fieri uni-
versale concilium? Sed quia clementissimi Principis eo affectu amplectimur vo-
luntatem, ut huic dispositioni ipsius no-
luerimus obsistere, maxime cum magno
desiderio a nobis hoc etiam ipse depositas,
fratrem et coepiscopum nostrum⁴ Pas-
chasinum nobis probabilem virum de se-
curore provincia fecimus navigare: cui
fratrem et compresbyterum nostrum⁵ Bonifacium de Urbe conionxit; illos
quoque eisdem sociantes, qui prius fue-
rant ordinati, ut, participe in omnibus
actionibus fratre et coepiscopo nostro Iuliano, cuius fidem saepe probavimus,
nostra vice utantur in futuro concilio.
Neque enim illuc ulius contentionum dif-
ficultatibus credimus laborandum, cum
et ipse indicare dignatus sis, quod in
sciendi catholica fide et damnatione Eutychis⁶ atque Nestorii omnes Orientales
subscriberint sacerdotes.

Data sexto kalendas Iulii, Adelfio viro
clarissimo consule.

Dat. die 26 Iunii, an. 451.

EPISTOLA LIX⁷.

*Iuliano praescribit, ut legatis ad uni-
versalem synodum missis curam suam
consiliumque iungat.*

Leo Iuliano Episcopo.

Quid de dilectionis tuae animo iudi-
cemos saepius agnovisti: praecesserunt
enim plurima, quae nos facerent ista

Episcopi per
Romanum Pon-
tificem ad con-
cilium univer-
sale evocantur.

De legis-
Anatolium edo-
cel.

Episcoporum
orientalium sub-
scriptio adver-
sus Eutychen ac
Nestorium.

Quid de In-
iano sentiat.

⁴ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 261
delet nostrum.

⁵ Cacciar. I. c. cum cod. Grim. mcum.

⁶ Cacciar. I. c. Eutychetis.

⁷ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1066.

Concilium
apud Nicaeam
dictum.

praesumere. Unde cum ob hoc secundum christianissimi Principis voluntatem in urbe Nicaea sacerdotalis habenda sit synodus, ut omnium scandalorum strepitus auferatur; necessarie fraternitati tuae quod omni Ecclesiae prosit iniungimus, ut eum fratibus et coepiscopis nostris Paschasino et Lucentio, sed et fratibus et compresbyteris nostris Bonifacio et Basilio, quos vice nostra ad praedictum conventum ire praecepimus, cu-

Praecipit, ut
Iulianus⁸ S. A. ram tuam actionemque coniungas in omnibus, auctoritate nostrae praceptionis usus: quoniam scimus omnium illicet actarum⁹ rerum maiorem te quam nos habere notitiam, ut dum curam tuam illis consiliumque sociaveris, in nulla parte fallantur; sed omnia, Deo adiuvante, veniant in effectum, quae fidei et paci probaveris¹⁰ convenire.

Data sexto kalendas Iunii, Adelfio viro clarissimo consule.

Dat. die 26 Iunii, an. 451.

EPISTOLA LX¹¹.

Congregatae synodi causas innuens sece huic per legatos praefuturum declarat, ac proscripta disputandi audacia, quae sint decernenda praecepit.

¹ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 232 auctorum; quam tamen lectionem Ballerin. col. 1067 mendo typographicò edit. Quesnell. tribuerem maliens.

² Gacciar. l. c. probaberis. Mendo, ut videtur, typographicò.

³ Ex edit. Baller. Opp. S. Leonis l. I, col. 1067.

⁴ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 262 addit. *Urbis Romae*.

⁵ Cacciar. apud *Calchedonem*. Sane perperam: die enim huius epistolae synodus Nicaeam indi- cta fuerat.

⁶ Cacciar. l. c. hanc salutationem omittit.

⁷ « Al. vestri ». Ballerin. col. 1068.

⁸ Ratisp. cod. consistere ». Ballerin. l. c. Rectius ad orat. context. n. lectio.

⁹ « Vat. 543 male tanta formidine ». Cacc. pag. 263.

¹⁰ « Tres Vatt. sacerdotum ». Ballerin. l. c.

Graec. vers. η φρέσον βαττίνην θυματεῖς n. lectioni facet.

¹¹ « Id. codd. aut ». Ballerin. l. c.

¹² « Id. codd. abscedere ». Ballerin. l. c. me- lius, opinor, n. lectio.

¹³ « Duo Vatt. Imperatoris ». Cacciar. l. c.

¹⁴ Cacciar. l. c. cum mss. Vat. maluit.

¹⁵ Cacciar. l. c. addit. hic sedis; al. vero omittunt etiam Apostoli. Vid. Cacciar. et Ballerin. II. cc.

¹⁶ Cod. Ratisp. reservato ». Ballerin. l. c.

¹⁷ Id. cod. uel et ». Ballerin. l. c.

¹⁸ « Cod. Vindob. potuit ». Ballerin. col. 1070.

¹⁹ « Cacciar. l. c. delet hoc est; al. habent id est. Vid. et Ballerin. l. c.

²⁰ « M. Lucensi ». Ballerin. l. c. Perperam, ut videtur.

²¹ « Al. sanctitas ». Ballerin. l. c.

²² « Duo Vatt. non sciuncta ». Cacciar. l. c.

Leo Episcopus⁴ sanctæ synodo

apud Nicaeam⁵ constitutæ.

Dilectissimis fratribus in Domino salutem⁶:

Optaveram quidem, dilectissimi, pro nostri⁷ charitate collegii, omnes Domini sacerdotes in una catholicae fidei devotione persistere⁸, nec quemquam gratia aut formidine⁹ potestatum¹⁰ saecularium depravari, ut¹¹ a via veritatis abscederet¹². Sed quia multa saepe, quae poenitendum possint generare, proveniunt, et superat culpas delinquentium misericordia Dei, atque ideo suspenditur ultio, ut possit locum habere correctio; amplectendum est clementissimi Principis¹³ plenum religione consilium, quo sanctam fraternitatem vestram ad destruendas insidias diaboli, et ad reformatam ecclesiasticam pacem voluit¹⁴ convenire, beatissimi Petri Apostoli¹⁵ irre atque honore servato¹⁶, adeo ut nos quoque suis ad hoc litteris invitaret, ut¹⁷ venerabili synodo nostram praesentiam praebemeremus: quod quidem nec necessitas temporis, nec ulla poterat¹⁸ consuetudo permittere. Tamen in his fratibus, hoc est¹⁹ Paschasino et Lucentio²⁰ episcopis, Bonifacio et Basilio presbyteris, qui ab Apostolica Sede directi sunt, me synodo vestra fraternitas²¹ aestimet praesidere, non abiuncta²² a

Eo convocata
synodus ut rasi-
piscientum cor-
rectio habeatur.

Suspenditur
ultio ut poen-
itentia sit locus.

Imperator in
conclito indi-
cendo B. Petri
tura servavit.

Mos est ut
illi Pontifices per
legatos praesidi.

Sedes enim vobis praesentia mea¹, qui nunc in vi-
Apostolea in suis Vicariis a-
dest.

Apóstolica in suis Vicariis a-
dest.

Sedē enim vobis praeſentia mea¹, qui nunc in vi-
cariis meis adsum, et iāmidūdūm in² fi-
dei catholicae praedicatione non desum:
ut qui³ non potestis ignorare, quid ex
antiqua traditione credamus, non possi-
tis⁴ dubitare quid cupiamus⁵.

CAP. II. Unde, fratres carissimi, reiecta
Vetat ne con-
tra fidem dispu-
tetur.

CAP. II. Unde, fratres carissimi, reiecta
penitus audacia disputandi contra fidem
divinitatis inspiratau, vana errantium in-
fidelitas conspicat, nec licet defendi,
quod non licet credi: cum secundum
evangelicas auctoritates⁶, secundum pro-
pheticas voces, apostolicamque doctrinam
plenissime et lucidissime per litteras,

Quid enim de Christi Incarna-
tionis creden-
tia, per litera-
tas ad Flavia-
num satisfiqueret.

Quid enim de Christi Incarnationis creden-
tia, per litera-
tas ad Flavia-
num satisfiqueret.

Praescribitig-
tor ut in primis
de restituendis
episcopis aga-
tur.

Præscribitig-
tor que episcopos⁸, quia haeresim non re-
cipiunt, sedibus suis pulsos¹⁰, et in
exilia deportatos, atque in locum super-
stitium alios substitutos; his primitus vul-
neribus adhibeatur¹¹ medicina iustitiae:

Siquidem ius pecuniae quisquam ita¹² caret propriis, ut
unicuique suum est tribuendum.

Siquidem ius pecuniae quisquam ita¹² caret propriis, ut
alter¹³ utatur alienis: cum si, ut cupi-
mus, errorem omnes relinquunt¹⁵, ne-

mini¹⁶ quidem perire suns¹⁷ honor de-
beat; sed illis, qui pro fide laborave-
runt, cum omni privilegio suo¹⁸ oporteat
ius proprium reformari. Prioris autem
Ephesinae synodi, cui sanctae memoriae
Cyrillus episcopus tunc praesedit, contra
Nestorium specialiter statuta permaneant,
ne¹⁹ tunc damnata impicias, ideo²⁰ sibi
in aliquo blanditur, quia Eutyches iusta
execratione persecutus. Puritas enim fidei
atque doctrinae²¹, quam eodem, quo sancti
Patres nostri spiritu praedicamus, et
Nestorianam, et Eutychianam cum suis
anterioribus condemnat pariter et perse-
quitur pravitatem. Bene valete in Domino,
fratres carissimi²².

Namque fidei
puritas non mi-
nus Nestori ac
Eutychis perser-
vatorum pravita-
tem.

Data sexto²³ kalendas Iulii, Adelstio viro
clarissimo consule.

Dat. die 26 iunii, an. 451.

EPISTOLA LXI²⁴.

Adversus Marcianum studium suum o-
stendens enīze postulat, ne quaevis de
sancita fidei disputatio in synodo instau-
retur, ipsique legatos suos commendat.

Leo episcopus Marciano Augusto.

Sanctum clementiae vestrae studium, Leonis stu-
dium erga Iuniorum ad reparationem pacis ecclesiasticae peratores.

1 « Al. non vel nee seiunctam... praesentiam
meam acclimat vel confidat ». Ballerin. l. c.
Male, ut opinor.

2 Cacciar. pag. 264 cum edit. anter. omittit
in. Vid. et Ballerin. l. c.

3 « Al. et qui ». Ballerin. col. 1071. Forte me-
lius n. lectio.

4 « Al. potestis ». Ballerin. col. 4072.

5 « Al. eupian ». Ballerin. l. c.

6 « Cod. Ratisp. evangelicam veritatem ».
Ballerin. l. c.

7 Innuit epistolam, quam sup. num. xiii de-
dimus.

8 « Al. mendose spiritus ; quod mendum al-
correverunt substituendo fratres ». Baller. l. c.

9 « Al. reeperunt vel receperunt ». Ballerin.
loc. cit. Forte melius.

10 « Al. expulsos ». Ballerin. l. c.

11 « Quesnell, cum uno cod. adhibenda est ».
Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 264.

12 « Duo codd. ne ». Ballerin. l. c.

13 « Vat. 1322 delet ita ». Ballerin. l. c.

14 « Quesnell, marте suo alter ». Baller. l. c.

15 « Cod. Ratisp. relinquant ». Ballerin. col.
1073.

16 « Id. cod. apud neminem ». Ballerin. l. c.

17 « Al. delent suns ». Ballerin. l. c.

18 « Al. delent suo ». Ballerin. l. c.

19 Cacciar. pag. 265 nec. Becte n. lectio.

20 Cod. Vind. erronee idem; Ratram. de-
mun ». Ballerin. col. 1074.

21 « Al. doctrina ». Ballerin. l. c.

22 Cacciar. pag. 266 haec periocham omittit.

23 Cacciar. cum al. quinto. Jaffé op. cit. nobis
faveat.

24 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1,
col. 1075.

synodum habere voluisti, adeo libenter accepi, ut, quamvis eam fieri intra Italiā poposissim⁴, et aptius expectari tempus optasse, quo scilicet plurimi possent episcopi etiam de longinquioribus⁵ provinciis evocari; mox tamen ut milii pietatis vestrae scripta sunt tradita, et Bonifacium de compresbyteris meis ab Urbe direxerim, et de episcopis fratrem meum Paschasinum de Sicilia fecerim navigare, qui vicem mean sufficienter implerent, datis per eosdem epistolis ad eos qui legationem ante suscepserant, ut ipsi quoque praedictis ad implendas partes meae praesentiae iungerentur, gloriissime imperator. Unde quanvis nimis arctus dies synodo fuerit constitutus,

*De cuius exiū
optime sperat.*

spero tamen affuturum Dei omnipotenti auxilium, quo omnes valeant ad prae-

finitum tempus occurrere, et unanimiter

cum sanctae fraternalitatis assensu, quae

universali Ecclesiae congruant, definire.

Compressa enim vel remota inquietudine

ac pravitate paucorum, facile firmabitur

probanda concordia, si in eam fidem⁶,

quae fuere de fide sancta non re-

vocentur.

Dummodo probanda concordia, si in eam fidem⁶,

quae sancita in quam evangelicis et apostolicis praedi-

cationibus declaratam per sanctos⁷ Pa-

tres nostros accepimus et tenemus, o-

mnia corda concurrant, nulla penitus

disputatione cuiusquam retractationis ad-

missa: ne per vanam fallaciecum versus-

tiam aut infirmitate videantur, aut dubia-

quaes in ipso angulari lapide, qui est

Christus Dominus, ab initio⁸ sunt fun-

data, et sine fine mansura: hoc nobis

indesinenter orantibus, ut a sacramento

singularis fidei nemo inveniatur alienus;

sed damnata impietate haereseos, nullum

1 Vid. praeced. epistol. xl. et l.

2 Duo Vat. *longinquis* ». Ballerin. I. c. et Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 268.

3 « Vat. 1340 in eadem fide ». Cacciar. I. c. Recte n. lectio.

4 « Al. *antiquos* », Ballerin. et Cacciar. II. cc.

5 « Al. *quae in ipso angulari lapide Christo ab initio*, etc. Ballerin. I. c.

de perditione cuiusquam catholica Eccle-
sia sentiat detrimentum. Quod autem pie-
tatem vestram his, quas per meos misi⁹,
epistolis obsecravi, nunc quoque simili
fiducia precor, ut vice mea acturos com-
mendatos per omnia habere dignemini,
quo facilius ac diligentius, quae optimo
fidei vestrae ordinata sunt studio, salu-
bri impleantur effectu.

Legatos com-
modat.

Data xiii kalendas⁺ Augusti, Adelasio
viro clarissimo consule.

Dat. die 20 Iulii, an. 451.

PISTOLA LXII ⁿ.

*Pulcheriam pro Ecclesia valde sollici-
tam de legis litterisque suis ad syno-
dum missis instruit, atque in Ephesini
latrociniī auctores clementiam suam
testatur.*

Per Theoctistum Magistrum.

Leo Episcopus Pulcheriae Augustae.

Cap. I. Religiosam clementiae vestrae
sollicititudinem, quam catholicæ fidei in-
desinenter impeditis, per omnia recon-
gnozo; et Deo gratias ago, quod tantam
universali Ecclesiæ curam habere vos
video, ut, quod et iustificæ⁹ et benevolen-
tiae congrue arbitror, confidenter
insinuen, quo celerius, quae, propitio
Christo, pietatis vestrae studio irrepre-
hensibiliter hactenus gesta sunt, ad gra-
tulandum perducantur effectum, glorio-
sissima Augusta. Quod ergo synodum

Mira Pulche-
rias in Eccle-
siam sollicitudo.

6 « Al. de his per quos meas misi episto-
las », Ballerin. et Cacciar. II. cc.

7 Cacciar. I. c. cum al. decimo quarto ka-
lendas.

8 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 1076.

9 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 269
cum plenisq. mss. quod ut iustitiae ». Perperam,
ut videtur.

<sup>De missis let-
gatis admoneat,</sup> Nicaeae¹ haberi clementia vestra praecipit, cum a me, ut in Italia haberetur, mansuetudo vestra retineat postulatum², ut omnes nostrarum partium convocati Antistites, si securitas temporis suppetaret, convenient; adeo tamen non aspernanter accepi ut binos de coepiscopis meis et presbyteris ordinarem, qui vicem meam implere sufficerent, etiam³

Nec non de scriptis, quibus iudicis rationem synodi praescribit.
^{Quae Leonis clementia.} datis ad venerabilem synodum congregatis scriptis⁴, quibus fraternitas advocata cognoscet, quam formam servare in hac diiudicatione deberet, ne ulla temeritas aut fidei regulis, aut canorum statutis, aut benignitatis remedii obviaret.

CAP. II. Sicut enim a principio huius

causae frequentissime scripsi, hanc inter discordes sensus et carnales aemulationes moderationem volui custodiri, ut integratam quidem fidei nihil evelli, nihil liceret apponi; ad unitatem vero pacemque redeuntibus, remedium veniae praestaretur. Quia tunc opera diaboli potentiis destruantur⁵, cum ad Dei proximumque dilectionem hominum corda revocantur. Sed quam contraria tunc his monitis atque obsecrationibus meis acta sint, multum est explicare: nec opus est

epistolari pagina comprehendi quicquid in illo Ephesino non iudicio, sed latrocinio potuit perpetrari, ubi⁶ primates synodi nec resistantibus sibi fratribus, nec consentientibus⁷ pepererunt: cum ad

A qua Ephesi-
sinum concilia-
butrum penitus
absuit.

1 Cacciar. I. c. cum edit. *Calchedonensem* cum tamen hoc tempore Synodus Nicaciam dicta non dum Calchedonem translata foret. Vid. Ballerin. col. 1077.

2 Conf. sup. epistolas xl, l pag. 66, 77.

3 « Al. cod. omitt. etiam ». Ballerin. I. c.

4 Innuit ep. lx, quam videre est, pag. 87, col. 2.

5 Edit. ante Quesnell. *operum diaboli potentiæ destruantur* ». Ballerin. I. c.

6 « Al. *Ibi puncto praemisso* ». Ballerin. I. c.

7 Voces non consentientibus in cod. Ratispon. desiderantur ». Ballerin. I. c.

execrabilem haeresim roborandam, alios privilegio honoris exuerent, alios consortio impietatis inficerent, saeviores prefecto in eos, quos persuadendo ab innocentia separabant, quam in illos, quos beatos confessores persequendo faciebant.

CAP. III. Verumtamen quia tales sibi vel ipsius fabri-
cuni auctoribus,
si inuidie corri-
gantur, veniam
statuit non de-
negandam.

maxime sua iniuriae nocuerunt, et maioribus vulneribus diligentior est adhibenda medicina, nullis unquam epis-
tolis definiui, etiam talibus, si resipiscerent, veniam denegandam. Et quamvis incom-
mutabiliter inimicissimam christianae re-
ligioni haeresin detestemur, ipsas tam-
en, si non dubie⁸ corriganter, et digna
se satisfactione puriscent, ab ineffabili
misericordia Dei non iudicamus alienos;
cum potius cum gementibus gemimus,
cum flentibus flemus, et sic utrum
iustitia communionis, ut non anittamus⁹ remedia charitatis: quod, sicut
pietas vestra cognoscit, non verbis solis
promittitur¹⁰ sed etiam factis docetur.
Siquidem pene¹¹ omnes, qui in consen-
sum praesidentium aut traducti fuerant,
aut coacti, rescindendo quod statuerant¹², et
condemnando quod scripserant, per-
petuam culpæ abolitionem, et aposto-
licae pacis gratiam sint adepti.

CAP. IV. Si ergo clementia vestra pro-
positum meum¹³ considerare dignetur,
probabit me eo consilio cuncta gessisse,
ut sine eiusquam animae detrimento,
haereseos tantum obtineretur extinctio;

Charitas pro-
mittenda non so-
luta verbis, sed
etiam factis do-
cenda est.

Hoc consilio
se cuncta ges-
sisse testatur.

8 Cacciar. I. c. cum edit. et plerisq. mss. omitt.
non dubie.

9 « Al. omittamus ». Ballerin. col. 1078. Forte
melius.

10 « Al. promittimus ». Ballerin. I. c.

11 « Al. omitt. pene ». Ballerin. I. c.

12 « Al. resistendo ei quod statulum fuerat ab
illis; al. rescindendo quod statulum fuerat ab
illis ». Ballerin. I. c.

13 « Al. nostrum ». Ballerin. I. c.

et ob hoc circa auctores saevissimum turbinum quiddam consuetudinis minuisse, ut ad indulgentiam postulandam compunctione aliqua possit eorum tarditas excitari. Qui etsi post illud indicium suum tam impium, quam iniustum, non sunt catholicae fraternitati ita honorabiles, ut fuerunt³; suas tamen adhuc obtinere sedes, et episcopatus sui honore potiuntur aut per veram et necessariam satisfactionem pacem totius Ecclesiae recepturi, aut si haeresim, quod absit, tuerintur⁴, professionis suae merito iudicandi.

Data decimotertio kalendas Augusti, Adelfio viro clarissimo consule.

Dat. die 20 Iulii, an. 451.

EPISTOLA LXIII⁵.

Ravennium edocet de statu die Paschatis.

Dilectissimo fratri Ravennio Episcopo
Leo Episcopus.

Ad praeципuum religionis nostrae pertinet sacramentum, ut in festivitate paucumque Paschalis nulla sit in toto orbe diversitas. Et schismatitem Ecclesiae universae praestitutum est, quia hoc divina institutio et paterna traditio ad nostram sollicititudinem voluit pertinere, fraternitatem tuam solemniter admonenius, ut Pascha Domini celebrandum nobis die decima kalendarum aprilium recognoscas⁶; quod manifesta ra-

tio palefecit sacrae observantiae hunc diem esse legitimum: cuius notitiam per dilectionem quoque tnam, frater carissime, omnibus voluimus declarari, ut quorum in fide est una confessio, sit ^{Ut quorum est una confessio, sit sentiam una devolutio.} in hac festivitate una devotio.

Dat. mens. Iulio, an. 451.

EPISTOLA LXIV⁷.

Rustico, caeterisque Galliarum episcopis Chalcedonensis synodi praclare gesta significat, eisque sententiae exemplar in Eutychen prolatae transmittit.

Dilectissimis fratribus⁸ Rustico, Ravennio, Venerio, et caeteris Episcopis per Gallias constitutis Leo⁹.

Impletis per misericordiam Dei communibus votis, dignum est fraternitatem vestram sanctorum gaudiorum habere consortium. Nam fratres mei, qui vice mea orientali synodo praesederunt, quae acta retulerint¹⁰ significo, confirmata catholicæ fidei triumpho exultat.

Concilium acta e reversis legis accepta communicat.

tunt, formatae litterae de die Paschatis ad Gallos et Hispanos dare soletant praecedentis anni mense Iulio. Concluditur ergo, hanc epistolam ad mensem Iulium anni 451 pertinere. Sine Jaffé op. c. eam notat post d. 20 Iul. eiusd. an.

8 Ex edit. Ballerini. *Opp. S. Leonis* tom. 1, col. 1140.

9 *Al. voces dilectissimis fratribus omittuntur.* Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 325.

10 Cacciar. I. c. cum miss. Vat. addit *episcopus Romae.*

11 *Autiq. edit. retulere.* Baller. col. 444.

12 *Al. in una sententia.* Ballerini. I. c. Male quidem.

Unde liquet omnes in calvino de incarnatione Christi doctrinam consenserunt.

Christus est nebrae erroris ablatae sunt, ut in uno unus, ac verus Dei, et hominis filius.

filio nec de humanitatis ambigatur natura, nec de Deitatis essentia. In impios autem nefandi erroris auctores, qui indignos se Dei gratia iudicantes, correctionis uti remediis noluern, qualis sit

^{Sententiam in haeresis auctores protulat multum.}

lata sententia, exemplaria, quae misimus, edocebunt: ut agnoscat vestra dilectio, fratres carissimi, in sancto examine divinum non defuisse iudicium, quo et vindicta retributa est obduralis, et pax impensa correctis. Dominus vos incolumes custodiat, fratres carissimi ¹.

Sententiae Dioseorum exemplar ².

Paschasinus episcopus Lilybaetanus, Lucentius ³ episcopus Asculanus et Bonifacius presbyter Ecclesiae maximae Urbis Romae, vicarii sanctissimi ac beatissimi papae Leonis Apostolicae Sedis antistitis, pronuntiaverunt.

^{Dioscorus Ecclaeiae canonum violator.}

Manifesta sunt quae Dioscorus Alexandrinae urbis antistes contra canonum disciplinam regulasque ecclesiasticas illicita praesumptione commisit, sicut praeterita gestorum seu praesens declaravit assertio ⁴. Is namque, ut plura relinquamus, Eutychen consortem perfidiae suae, a proprio episcopo sanctae recordationis

¹ Iuxta Ballerin. col. 1140 data circa mens. febr. vel martium an. 452.

² Hanc sententiam una cum praecedenti epistola in Galliam fuisse missam liquet ex ipsis Leonis verbis. Ille eam primus subiecit Sirmundus, qui superiori epistola subtiliter inventit in coll. Corbi. et Pithueano. Num vero hoc latum exemplar sit verso a greco textu Calchedonensis Concilii actis inserto, qui ab hac latina sententia verbis multum discrepat, an potius sit ipsum originale latum a legatis latine procul dubio editum alii iudicent. Vid. Ballerin. et Gaeclar. fl. cc.

³ « Sirmond. e suis codd. Luccensis ». Baller. loc. cit. Forte amanuens. vitio.

⁴ « In act. 3 Concil. Calched. tom. iv ita legi-

Flaviano iure damnatum, in gratiam communionis, antequam cum his qui congregati fuerant in Ephesina utrbe episopis resideret, suscepisse cognoscitur. Sed illis quidem Sedes Apostolica veniam tribuit, quia contra votum gessisse quae patrata sunt approbantur; ita ut nunc usque adhaereant et beatissimo Papae et universalis sanctoque concilio: qua de re sacrosanctae communionis consecuti sunt medicinam. Praedictus vero, qui malorum perseverantia ornari se aestimat, cum debeat submissa fronte usque ad terram cum gemitu, ut convenit, inclinari, quoniam nec beatissimi Papae epistolam legi permisit ad venerandae memoriae Flavianum Christi antistitem scriptam: quippe cum ab his qui detulerant petitus ut legi sineret, sacramenti satisfactione quod promiserat, implere contempsit: quatenus pravi dogmatis augeretur impietas, et occasio laesioris vel scandali cunctis generaretur ecclesiis. Paratris tamen his, voluimus his sceleribus indulgere, et veniam quam caeteris episopis praestitimus, dignanter impendere, cum nec similem iudicandi reperiatur ⁵ habuisse fiduciam ⁶. Adiecit ⁷ etiam accusatorum supplicatio variis referta criminibus, et tertio evocatus per reverendissimos fratres et coepiscopos no-

Eutychen a S. Flaviano damnatum in suum consortium assumpsit.

Episcopis in Ephesino conciliab. congregatis remissa venia.

⁵ Non item Dio- secorus, cuius ex- ercenda impietas eam respuit.

ter: *illicta praesumptione commisit, tam ex iis, quae dudum examinata sunt in priori con- sessu (id est act. 1), quam ex iis, quae hodie acta sunt* ». Ballerin. l. c.

⁶ « Sirmund. in textu, et Quesnell. in marg. reperiatur. At reperiatur praetulimus, quia ex greaco haec referuntur ad caeteros episopos, quibus venia praestita fuit ». Baller. l. e.

⁷ « Ille antiqua versio interiicit: *Sed quo- niam secundis excessibus priorem iniquitatem valde transcendit: praesunxit enim et excom- municationem dictore adversus sanctissimum et beatissimum archiepiscopum magnae Romae Leonem*. Ballerin. l. c.

⁸ « Al. Accessit, uti sens. postulat ». Bal- lerin. l. c.

stros admonitione canonica venire contempsit conscientiae detentus arcano. Episcopos etiagi a provinciali synodo, cui subdebantur, iure damnatos iniqua usurpatione suscipiens, ipse contra se damnationis sententiam provocavit, veterum patrum saepius statuta conculeans. Unde sanctus ac beatissimus Papa caput universalis Ecclesiac Leo per nos vicarios suos, sancta synodo consentiente, Petri Apostoli praeditus dignitate, qui Ecclesiae fundamen¹ et petra fidei coelestis regni Ianitor nuncupatur, episcopali eum dignitate nudavit, et ab omni sacerdotali opere fecit extorrem. Superest uti congregata venerabilis synodus canonicam contra praedictum Dioscorum proferat, iustitia suadente, sententiam².

—
PISTOLA LXV.
—

Marciano de fidei triumpho gratulatus, Anatolii ambitionem gravissime conqueritur, eumdemque principem obtestatur, ut hunc sibi graviter nocturum pro viribus contineat; Luciani autem ac Basilii legationem fideliter adimpletam fuisse refert.

1 « Alias fundementum », Ballerin. I. c.
2 Quesnell, existimat, huiusmodi documentum potius esse suffragium sententiae praevium. At perperam; siquidem Paschasius non de suffragio, sed de sententia in Dioscorum ferenda synodum interrogavit, et ex ipsis conciliis gestis liquet, instantibus Patribus, legatos divisae sententiam, et Dioscorum iis verbis condemnasse, quae sententiam proprie dictam manifestissime praeferunt, cui subinde episcopi subscriptionibus suis accesserunt Vid. Baller. et Cacciar. II. cc.

3 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1143.

4 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 307 omitt. Episcopus; al. addunt episcopus Romanae et universalis Ecclesie. Ballerin. col. 1144.

Graec. text. leg. Λέων Βασιλεὺς Ρώμης.

5 « Versio graeca addit per omnia glorio-

Leo Episcopus 4 Marciano Augusto.

CAP. I. Magno munere misericordiae Dei totius Ecclesiae catholicae multiplicata sunt gaudia, cum sancto et glo-

riosio elementiae vestrae studio pernicio-

sissimus error extinctus est: ut⁶ labor

noster citius ad desideratum perveniret effectum, quem Deo serviens principatus

vester⁷ et fide et potestate invisset. Quia

etsi in virtute Spiritus Sancti inter qua-

libet dissensiones⁸ per Sedis Apostolicae

famulatum Evangelii erat defendenda

Evangelii li-

beras res uti-

tatem S. Spi-

ritus ab Apo-

stolica Sede defen-

denda.

libertas, manifestior tamen apparuit gra-

uita Dei, quae praestitit mundo, ut in vi-

ctoria veritatis auctores tantum violatae

fidei deperirent⁹, et sua integritas Ec-

clesiac redderetur. Bellum igitur, quod

pacis nostrae inimicus excitaverat¹⁰, adeo

feliciter, dextera Domini pugnante, con-

fectum¹¹ est, ut triumphante Christo,

omnium sacerdotum esset una victoria,

et coruscante lumine veritatis, sole er-

roris tenebrae cum suis assertoribus pel-

lerentur. Nam¹² sicut in ipsa Domini re-

surrectione credenda ad corroboranda

initia fidei multum securitatis accessit,

quod quidam Apostoli de corpore¹³ Do-

mini nostri Iesu Christi veritate dubita-

vere¹⁴, et visu atque contactu fixuras

elavorum et vulnus¹⁵ lanceac perseru-

Haereses ea-

rundine adser-

tores depulsi.

Quorumdam

Apostolorum in-

firmationes evan-

gelicas prouidit

veritati.

6 « Cod. Ratisp. et.... pervenit ». Ballerin. col. 1145. Forte melius.

7 « Id. col. et Grim. omitt. vester ». Baller. I. c. et Cacciar. pag. 308.

8 « Al. dispensationes ». Ballerin. I. c. Per-

peraram. Sane graec. text. per verba μετέπειδε διακονοι

nobis favet.

9 « Cod. Taur. defensa ». Cacciar. I. c. Iuxta

gracec. text. εἰδίκεται τῇ εἰσιθερᾳ.

10 Cacciar. I. c. cum al. perirent.

11 « Ratisp. exciverat ». Ballerin. I. c.

12 « Id. cod. contractum ». Ballerin. I. c.

13 « Haec periocha usque ad vocem accessit,

abest a Grim. cod. ». Cacciar. I. c.

14 « Al. de corporis ». Ballerin. col. 1146 et

Cacciar. I. c.

15 « Al. dubitarunt ». Cacciar. I. c.

16 « Al. vulnera; duo autem codd. delentlan-

ce ». Ballerin. I. c. Male, ut videtur.

tando ambiguitatem enuetis, dum am-
bigunt, abstulerunt: ita nunc quoque,

Nunc quoque dum aliquorum infidelitas confutatur,
aliquorum im-
pieas catholi-
cae fidei prob-
eunt.

tando ambiguitatem enuetis, dum am-
bigunt, abstulerunt: ita nunc quoque,

Idque Mar-
ian sollicitu-
dim maxime tri-
buendum.

Nunc quoque ⁴ prospexit, ut Orientalibus Ecclesias
diabolicae insidiae non nocerent; sed ad
proptiandum Deum efficaciora ubique ⁵
offerrentur holocausta: quando per me-
diatorem Dei et hominum hominem Chri-
stum Iesum eadem confessio plebium,
eadem sacerdotum, eadem esset et re-
gnum ⁶, gloriosissime fili, et clementissime
Auguste.

CAP. II. Ibis autem, propter quae tanta
facta est congregatio sacerdotum, bono
et optabili fine compositis ⁷, miro et
doleo, quod pacem universalis Ecclesie
divinitus ⁸ reformatam ambitionis rursus
spiritus inquietat ⁹. Quamvis enim neces-
sarie sibi ¹⁰ frater meus Anatolius consu-
luisse videatur, ut ordinatorum snorm
errorem descrens in assensum catholi-
cae fidei salubri correctione transiret;

Quem ob re-
cepta beneficia
moestiaepolis, custodire tamen debuit, ut quod vestro ¹¹
quam cupiditas
deceret.

et interventionis habentes
intuitum, cum secundum suaee consecra-
tionis auctores eius initia titubarent, be-
nigniores circa ipsum quam iustiores esse
voluimus; quo perturbationes omnes,

¹ Vat. 1391 *confirmata* ». Ballerin. l. c. et
Cacciar. pag. 309.

² « Al. proficit ». Ballerin. l. c.

³ « Al. exultet ». Ballerin. l. c. Forte melius.

⁴ « Al. pieque ». Ballerin. l. c.

⁵ « Al. usque ». Ballerin. l. c.

⁶ « Seq. voces al. omittunt; al. mere habent
gloriosissime Imperator ». Ballerin. col. 1147.

⁷ Al. *completis* ». Baller. et Cacciar. ll. cc.

⁸ « Cod. Ratisp. delet divinitus ». Baller. l. c.

⁹ « Al. inquietet ». Ballerin. col. 1148.

quae operante diabolo fuerant excitatae,
adhibitis remedii leniremus, quae illum
modestum magis, quam immoderatum
facere debuerunt. Qui etiam si praecipuis
meritis, optimoque iudicio legitime suis-
set ac solemniter ordinatus, contra reve-
rentiam tamen canonum paternorum,
contra statuta Spiritus Sancti, contra anti-
quitatis exempla, nullis posset suffragiis
aliuvari. Apud christianum, et vere reli-
giosum ¹², vereque orthodoxum Principem loquor, multum Anatolius episcopus
proprio detrahit merito, si illico cre-
scere optat augmento.

CAP. III. Habeat, sicut optamus, con-
stantinopolitana civitas gloriam suam, ac
protengente dextera Dei, diurno cle-
mientiae vestrae fruatur imperio. Alia
tamen ratio est rerum saecularium, alia
divinorum: nec praeter illam petram,
quam Dominus in fundamento posuit ¹³,
stabilis erit illa constructio. Propria ¹⁴
perdit, qui indebita concupiscit. Satis sit
praedicto quod vestrae pietatis auxilio,
et mei favoris assensu episcopatum tantae
urbis obtinuit. Non dedignet regiam
civitatem, quam apostolicam non potest
facere sedem; nec ullo speret modo,
quod per aliorum possit offensiones au-
geri. Privilegia enim Ecclesiarum san-
ctorum Patrum canonibus instituta, et
venerabilis Nicaenae synodi fixa decretis
nulla possunt improbitate convelli, nulla
novitate mutari ¹⁵. In quo opere, auxiliante
Christo, fideliter exequendo necesse est

¹⁰ « Al. delet sibi ». Ballerin. l. c.

¹¹ « Al. nostro ». Ballerin. l. c.

¹² « Al. nullius pravitatis cupiditate ». Bal-
lerin. l. c.

¹³ « Male Quesnell. delet et ». Cacciar. p. 310.

¹⁴ « Grim. cod. christianissimum... religio-
sissimum ». Cacciar. l. c. iuxta miss. Vatt. mire posuit.

¹⁵ Cacciar. l. c. iuxta miss. Vatt. mire posuit.

¹⁶ Cacciar. l. c. sed propria. Rectius, videtur,

ii. lectio.

¹⁷ « Quesn. contra fid. miss. et edit. violari ».

Ballerin. col. 1150 et Cacciar. pag. 311.

Xviij. Nostrorum
iste contra fas,
insque attohi
studet.

Alia humana-
rum rerum, alta
divinorumratio.

Propria ambi-
til qui indebita
concupiscit.

Desperatigit
Anatolius per
aliorum offen-
siones vel quid-
pam augeri.

Quod enim ex-
cunum statua
convenit neutr-
 quam a Ponti-
fice permetten-
 dum.

Unius volon-
tati universae
Ecclesiae utri-
tas nunquam
preferenda.

Obsecrat ut
Imperator peri-
culorum Anatoli-
ci ambitionem
contineat.

CAP. IV. Et ideo sciens gloriosam ele-
mentiam vestram ecclesiasticae studere
concordiae , et his, quae pacificae con-
gruunt unitati, piissimum praestare consen-
sus, precor, et sedula suggestione
vos obsecro, ut ausus improbos unitati
christianae pacique contrarios, ab omni
pietatis vestrae abdicetis assensu, et fra-
tris mei Anatolii nocitaram ipsi, si per-
stiterit, cupiditatem salubriter compri-
matis; ne ea, quae vestrae gloriae atque
temporibus inimica sunt, cupiens, maior
suis velit esse prioribus, liberumque illi

Nunquam
virtute folget
qui magis am-
bitione vult di-
stendi, quam ca-
ritate ornari.

Nunquam folget
qui magis am-
bitione vult di-
stendi, quam ca-
ritate ornari.

Sed cum ob le-
galiterem con-
ditionem e sua
cupiditate fuisse
sese Anatolio re-
cedebulum.

sit, quantis potuerit splendere virtutibus;
quarum non aliter particeps erit, nisi
charitate magis voluerit ornari, quam am-
bitione distendi. Hanc autem improbi de-
siderii conceptionem nunquam quidem
debet intra cordis sui recipere secretum:
sed cum illi² fratres et coepiscopi mei,
qui vice mea aderant, obviarent, ab il-
licito appetitu ex eorum saltem³ salu-
bri⁴ contradictione cessasset. Nam et ve-
stre pietatis apices, et ipsius scripta de-

me perseverantem exhibere fumulatum: mea
quoniam dispensatio mihi credita est, et
ad meum tendit reatum, si paternarum
regulæ sanctionum, quae in synodo Ni-
caena ad totius Ecclesiae regimen, Spi-
ritu Dei instruente, sunt conditae, me
(quod absit) connivente, violentur; et
maior sit apud me unius fratris voluntas,
quam universae domus Domini commu-
nis utilitas¹.

CAP. V. Unde quia convenit fidei ve-
stra vel gloriae, ut sicut haeresis, Deo
per vos agente, destrueta est, ita etiam
omnis ambitus retundatur; agite, quod
et christianae est probitatis et regiae, ut
praedictus episcopus pareat Patribus, con-
sulat paci, neque sibi aestimet licuisse,

quod Antiochenae Ecclesiae sine ullo
exemplo contra instituta canonum epi-
scopum ordinare praesumpsit; quod nos

Anatolii prae-
sumptio in An-
tiocheno episco-
po ordinando.

amore reparandae fidei et pacis studio
refractare cessavimus. Abstineat ergo ab
ecclesiasticarum iniuria regularum, et
illicitos declinet excessus: ne se ab uni-
versali ecclesia, dum inimica paci tentat,
abscidat⁵. Quem opto magis irre-
prehensibiliter agentem diligere, quam in
hac presumptione, quae illum ab om-
nibus separare poterit, perdurare. Fra-
ter autem et coepiscopus meus Lucianus,
qui cum filio meo Basilio diacono ele-
mentiae vestrae ad me scripta portavit,
omni devotione partes susceptae legatio-
nis implevit: quia⁶ non est aestimandus
negotio desuisse⁷, quem potius⁸ caussa
deservit.

Caveat igitur
ne pervicax e
catholica Eccle-
sia se abscondat.

Data undecimo⁹ kalendas Iunii, Her-
culano clarissimo consule.

Dat. 22 Maii, an. 452.

4 « Cod. Taurin. sic cohibet hunc locum: si

paternarum regulas sanctionum, quae in Sy-

nodo

Nicaeno ad totius Ecclesiae regimen, spi-

ritu Dei instruente, sunt conditae, magis (quod

absit)

unius fratris voluntas dissolvat, quam

universae domus Domini communis utilitas

confirmet ». Cacciar. I. c.

5 « Al. addunt eliam, al. charissimi ». Bal-

lerin. col. 1151 et Cacciar. I. c.

6 « Al. cohibuit ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

7 « Al. abscedat ». Ballerin. col. 1153.

8 « Cod. Ratisp. qui ». Ballerin. I. c. Forte

mendo amanuens.

9 « Cod. Vat. quen novimus negotio non de-

fuisse ». Ballerin. I. c.

10 « Cod. Ratisp. delet potius ».

11 « Cod. Vind. duodecimo ». Ballerin. I. c.

De Luciani ac
Basilii legatione
cumdemoustrat

EPISTOLA LXVI¹.

Pulcheriae gratulatus, quod ob eius studia pars universae Ecclesiae fuerit restituta, Anatolii ambitionem gravissime conqueritur, ac novis Constantinopolitanis sedis privilegiis supra Petri auctoritate repulsis, Augustam ostentatur, ut effrauenem Anatolii cupiditatem contineat.

Leo Episcopus Pulcheriae Augustae.

CAP. I. Sanctis et Deo placitis clement-

Dæ pace ob*tiae* vestræ studiis defensam contra haec Pulcheriae sollicitudinem Ecclæticos catholicam fidem, et universae Ecclesiae redditam pacem, ineffabiliter plenum laetatur.

agentes misericordiæ et omnipotenti Deo², quod exceptis his, qui magis dilexerunt tenebras, quam lucem, neminiem passus

In omnium cordibus purum dei lumen reflectit.

est evangelica veritate fraudari: ut ab omni erroris caligine, in omnium cordibus purissimum lumen oriretur, nec de infirmis quorumdam animis tenebrosus ille exultaret inimicus, quem non solum hi, qui illaesi steterunt, sed etiam hi, quos fecerat nutare³, superaverunt: ut, errore abolito, per totum mundum fides vera regnaret, et omnis lingua confiteretur⁴, quoniam⁵ Dominus Iesus Christus⁶ in gloria est Dei Patris⁷. Confirmato autem in unitate Evangelii universo orbe terrarum, et in eundem sensum¹⁰ directis cordibus omnium sa-

Dolet autem aliqd tanto bono propter quae sancta est synodus con-

1 Ex edit. Baller. Opp. S. Leonist. I, col. 4154.

2 « Cod. Ratisp. universalis ». Baller. I. c.

3 « Vat. 4340 cum vet. edit. misericordias omnipotentis Dei ». Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 313 et Baller. I. c.

4 « Al. cod. ne ». Baller. I. c. Fortasse melius n. lectio.

5 Edit. Baller. mendose mulare.

6 Cacciar. I. c. confiteatur. Rectius ad context. n. lectio, Vulg. tamen legit confiteatur.

7 « Al. quia ». Baller. col. 4155. Contra Vulgat. textum.

8 « Al. cod. omitt. Christus ». Baller. et Cacciar. II. cc. Contra Vulgat. fidem.

gregata, et quac secundum pietatis veteris studium probabili sunt sine conclusa, nihil, quod tanto bono contrarium esset, inferri, nec per occasionem episcopalis concilii id importune¹¹ appeti, quod non licuit concupisci¹².

CAP. II. Frater enim et coepiscopus mens Anatolius parum considerans quanto pietatis vestrae beneficio, et mei favoris assensu Constantinopolitanæ Ecclesie sacerdotium fuerit consecutus, non tam de adeptis gavisis, quam de immodiis appetendis supra mensuram sui honoris accensus est; credens huic tam intemperanti cupiditati posse prodesse, quod ei quorundam consensum suum praebuisse dicitur extorta subscriptio: cum tamen destruendis mox conatibus contradictrio fratrum et coepiscoporum in eorum vice mea¹³ agentium, fideliter et laudabiliter obviaret. Quoniam contra statuta paternorum canonum, quae, ante longissimæ aetatis annos in urbe Nicaena spiritualibus sunt fundata decretis, nihil enique audere¹⁴ conceditur: ita ut si quis diversum aliquid decernere velit, se potius miniat, quam illa corrumpat. Quae si, ut oportet, a cunctis Pontificibus intemperata serventur, per universas Ecclesiæ tranquilla erit pax et firma concordia: nullæ de mensura honorum¹⁵ dissensiones, nullæ de ordinacionibus lites, nullæ de privilegiis ambiguities, nulla erunt de alieni¹⁶ usurpatione certamina;

Ideo immodi-
cam Anatolii eu-
piditatem ex-
eratur,

Qui quo-
rumdam epis-
copiorum sub-
scriptiōnem extor-
sit.

Lique contra
Nicaenam syno-
dum aust.

In eius firma
custodia Ecclæ-
siarum pax in-
stituitur.

9 Phil. II, 11.

10 Cacciar. pag. 314 cum al. in eodem sensu; al. in eodem spirili sensus. Vid. Baller. I. c. Sane perperam.

11 « Al. in commune ». Baller. I. c. Melius, opinor, n. lectio.

12 « Al. appeti ». Cacciar. I. c. Rectius n. lectio.

13 « Al. vicem meam ». Baller. I. c.

14 « Al. addere ». Baller. et Cacc. II. cc. Refinenda potius n. lectio.

15 « Al. de mensuris; al. honoris pro honorum;

al. nullæ bonorum ». Baller. et Cacciar. II. cc.

16 « Vet. edit. aliena ». Baller. I. c. Male, ut videtur.

Ille revera iure charitatis rationabilis et morum et officiorum ordo servabitur¹: magnus qui ambitionis est extensus.

Quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister: et quicumque voluerit inter vos primus esse, erit vester servus: siue filius hominis non venit ministrari, sed ministrare². Et tamen haec illis tunc insinuabantur, qui de pusillo volebant crescere, et de infinitis ad summa transire. Constantinopolitanae vero Praesul Ecclesiae, quid amplius quam assecutus est, concupiscit? aut quid illi³ satisfaciet, si tantae urbis magnificientia et claritudo non sufficit? Superbum nimis est et immoderatum ultra proprios terminos tendere, et antiquitate calcata, alienum ius velle praeripere; atque, ut⁴ unius crescat dignitas, toto Metropolitanorum impugnare primatus, quietisque provincii, et olim sanctae synodi Nicaeanae moderatione dispositis bellum novae perturbationis inferre; atque, ut venerabilium Patrum decreta solvantur, nec ulla quorundam episcoporum proferre consensu, cui tot annorum series negavit effectum. Nam sexagesimus fere annus huius conniventiae⁵ esse iactatur, quae praedictus episcopus aestimat adiuvari, frustra enpiens id sibi prodesse, quod etiam, si quisquam ausus est velle, nullus tamen potuit obtinere.

Cui nec ali-
quorum conser-
sus, nec ulla
conniventa po-
test opulari.

Cui nec ali-
quorum conser-
sus, nec ulla
conniventa po-
test opulari.

1 Cacciar. l. c. cum suis mss. sed *is, qui iure charitatis rationabilis est, et morum... servabitur*. Anter. edit. sed *ea, quae iure charitatis rationabilis est, et morum et officiorum servabitur unanimitas*. Vid. et Ballerin. l. c.

2 Matth. xx. 26 ad 28.

3 « Vulg. ante Onesnell. sic legebant hunc locum: *Praesul ecclesiae, quia [al. quoniam] amplius quam assecutus est, concupiscit, quid illi, etc.* » Ballerin. col. 4156 et Cacciar. l. c. Sane mel. n. lectio.

4 « Cod. Ratisp. hie et paulo post utque ». Ballerin. l. c. Perperam, ut videatur.

5 « Vulg. antiqu. *iactantiae* ». Ballerin. l. c. Male quidem ad orat. context.

6 « Al. successit, Cacciar. pag. 345.

CAP. III. Agnoscat cui successerit⁶ viro, et repulso omni spiritu elationis, Flaviani fidem⁷, Flaviani modestiam, Flaviani humilitatem, quae illum usque ad confessoris gloriam provexit, imitetur. Cuius si velit splendere virtutibus, laudabilis erit, et in omni loco plurimum dilectionis acquirebit, non ambiendo humana, sed promerendo divina. Ilac autem observantia meum quoque illi animum spondeo⁸ copulandum, et apostolicae Sedis dilectionem, quam Constantinopolitanae Ecclesiae semper impendit⁹, nulla mutabilitate violandam. Quia si interdum immoderati Praesules¹⁰ aliquas incident culpas, Ecclesiarum tamen Christi integratas¹¹ perseverat. Consensiones vero episcoporum sanctorum canonum apud Nicaeam conditorum regulis repugnantes, unita nobiscum vestrae fidei pietate, in irritum mittimus, et per auctoritatem beati Petri Apostoli, generali prorsus definitione cassamus, in omnibus ecclesiasticis causis his¹² legibus obsequentes, quas ad pacificam observantiam¹³ omnium sacerdotum per trecentos decem et octo autistites Spiritus Sanctus instituit: ita ut etiam si multo plures aliud¹⁴, quam illi, statuere decernant¹⁵, in nulla reverentia sit habendum quicquid fuerit a praedictorum constitutione diversum.

Satius itaque, ut Anatolius Flaviani modestiam imitetur.

Plurimum enim dilectionis acquiritur non ambiendo humana, sed promerendo divina

Praesulum cul-
pus Ecclesiarum
Christi integrati-
tatem non dis-
solvent.

Nova Ecclesie-
siae Constanti-
politanae pri-
vilegia refellit.

7 Cacciar. l. c. omitt. cum al. *Flaviani fi- deni, quas voces Ballerin. unius codicis ope in- tolerant. Vid. Ballerin. l. c. Sane perperam.*

8 « Al. *Ilaec autem observantia cum... spon- det* ». Ballerin. l. c.

9 Cacciar. l. c. cum al. *impendimus. Rectius ad sens n. l.*

10 Hic praep. in videatur supplenda.

11 Cacciar. l. c. cum edit. *integra gratia.*

12 « Al. cod. omittit his ». Ballerin. col. 4157.

13 « Al. *ad pacificationem vel ad pacem* ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

14 Al. *alii* ». Ballerin. l. c. Male,

15 « Al. *decernerent vel statuere aut decer- nere voluerunt* ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

*Anatoliianum
bitionem conser-
cent.*

sentiam, rogo ut per fratrem et coepi-
scopum meum Lucianum, qui (quantum
in ipso est) sollicitudinem susceptae le-
gationis est fideliter executus, et per si-
lum meum Basiliū diaconum pietas
vestra dignanter accipiat. Et quia moris
vestri est pro pace et unitate Ecclesiae
laborare, fratrem meum Anatolium epi-
scopum ex vestra milite insinuatione di-
lectum, salubriter in his, quae ipsi pro-
futura sint, continete: ut gloria clemen-
tiae vestrae, sicut magnificatum de fide
reparata, ita praedicetur de ambitione
compressa.

Data undecimo kalendas Iunii, Hercu-
lano viro clarissimo consule.

Dat. die 22 Maii, an. 452.

EPISTOLA LXVII¹.

*Anatolii fide laudata, eius ambitionem
vehementer redarguit.*

Leo Episcopus Anatolio Episcopo².

CAP. I. Manifestato, sicut optavimus,
per gratiam Dei lunine evangelicae³ ve-
ritatis, et al. universali Ecclesia pernicio-
sissimi erroris nocte depulsa, ineffabili-
ter gaudemus in Domino, quod creditae
nobis dispensations labor ad deside-
ratum pervenit effectum, sicut etiam
epistolae tuae textus eloquitur; ut se-
cundum apostolicam doctrinam *id ipsum
dicamus omnes, et non sint in nobis*

Anatoli fides.

1 Ex edit. Baller. *Opp. S. Leonis* I. 1, col. 4157.

2 Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 316
iuxta graecam versionem: *Dileeto fratri Ana-
tolio archiepiscopo Constantinopolitano Leo ar-
chiepiscopo Romae.*

3 « Al. cod. omittit evangelicae ». Ballerin.
col. 4158. Perperam, ut videtur.

4 I Cor. i. 10. — Cacciar. pag. 317 cum ant.
edit. et al. mss. pro *scientia legit sententia*.
luctu Vulg.

5 « Perperam Quesnell. omnium ». Ballerin.
col. 4159 et Cacciar. I. c.

6 « Al. *factione* ». Ballerin. et Cacciar. II. ce.
Melinus quidem ad context. n. l.

*schismata; simus autem perfecti in co-
dem sensu et in eadem scientia⁴. In
cuīs operis devotione gratulamur dilec-
tionem huius esse consortem: ut et cor-
rigendis tua prodessel industria, et ab
omni⁵ te deviantum participatione⁶
purgares. Decessore enim tuo beatae mem-
oriae Flaviano propter defensionem*

*catholicae veritatis ciceo, non immerito
credelatur, quod Ordinatores tui con-
tra sanctorum canonum constituta vi-
derentur sui similem consecrassae, sed
ad suū misericordia Dei in hoc te⁷ diri-
gens⁸ atque confirmans, ut malis prin-
cipiis bene uteris; et non te iudicio
hominiū, sed Dei proiectum benignitate
monstrares: quod vere ita accipendum
est, si hanc divini munera gratiam alia
offensione non perdas. Virum⁹ enim ca-
tholicum, et praeципue Domini sacerdo-
tem, sicut nullo errore implicari, ita*

*Cur alias habe-
retur suspecta.*

*nilla oportet cupiditate corrumpi¹⁰, di-
cente quippe Scriptura sancta: Post con-
cupiscentias tuas non¹¹ eas, et a volun-
tate tua retare¹². Multis mundi huius
illecebris, multis vanitatibus resistendum
est, ut verae continentiae obtineatur in-
tegritas; cuius prima est labes superbia, ini-
tium transgressionis, et origo peccati;*

*Error et en-
tiae integritas
peditas praeser-
vit ab episcopis
edulgenda.*

*quoniam mens potentiae avida nec ab-
stine novit¹³ vitiis, nec gaudere con-
cessis; dum inordinato pravoque pro-
gressu, ¹⁴ impunitarum transgressionum
augentur excessus, et crebrescant cul-
pae.*

*Ut continen-
tiae integritas
obtinetur, ille-
cebris sedulo
resistendum.*

*Ambitiosa
mens vel in
citis modum ne-
scit.*

*7 « Al. delect te ». Ballerin. col. 1160.
8 « Al. diligens ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.
9 Can. *Virum catholicum* 6 disp. 47.
10 Cacciar. I. c. cum vet. edit. *violari*.
11 « Cod. Barber. no ». Ballerin. I. c.
12 Ecd. xviii, 30. — « Pro vetero al. aver-
tere ». Baller. col. 1160. Iuxta Vulg. Hic autem
Baller. duo puncta interieciunt, mox vero pun-
ctum. At nos, quam hoc loco sententia absolvit
videatur, aliā interpunktionem perspicuitat
gratia credidimus adhucendam.*

13 « Al. *a vitiis* ». Cacciar. pag. 318.

14 « Tres Vatt. processu ». Cacciar. I. c.

pae, quae toleratae sunt studio fidei reparanda et amore concordiae.

CAP. II. Post illa itaque ordinationis tuae non inculpata principia, post consecrationem Antiocheni episcopi, quam tibimet contra canoniam regulam vindicasti, doleo etiam in hoc dilectionem tuam esse prolapsam¹, ut sacratissimas Nicaenorum canonum constitutiones conuareris² infringere: tamquam opportune se tibi hoc tempus obtulerit, quo se-

Anatolii an-
tiquitatem repre-
hendit,

Qui Alexan-
drinam et Antio-
chenam Eccl-
esiensem honore pri-
vare nititur.

qui sicut³ honoris privilegium. Sedes Ale-
xandrina perdiderit, et Antiochena Ec-
clesia proprietatem tertiac dignitatis am-
serit; ut his locis iuri tuo subditis omnes

Metropolitani episcopi proprio honore pri-
ventur. Quibus mandatis et nunquam ante

tentatis ita praeveniris⁴ excessibus, ut

Ali hoc vel sanctam synodum, ad extingendum solum haeresim, et ad confirmationem fidei catholice studio christianissimi Principis congregatam, in occasione ambitus tra-
has, et ut conniventiam⁵ suam tibi de-
dat⁶, impellas: tamquam refutari ne-
queat quod illicite voluerit⁷ multitudo,
et illa Nicaenorum canonum per Spiritu-
ritum vere⁸ sanctum ordinata conditio
in aliqua cùiquam⁹ sit parte solubilis¹⁰.

Nulla sibimet de multiplicatione congrega-
tionis synodalia concilia blandiantur,
neque trecentis illis decem atque octo
cunctis decreta
nunquam sint episopis¹¹ quantumlibet copiosior nu-
merus sacerdotum vel comparare se au-

Licet Nicenii
concilii decreta
nunquam sint
dissolvenda.

1 « Duo codd. progressam ». Baller. col. f161.
Forte melius n. 1.

2 « Cod. Vallic. conaris forte pro coneris ». Baller. I. c. Aptius ad orat. context. n. 1.

3 « Al. cum secundum ; al. quo siuum ; al. quo siuum secundi ». Baller. col. 1162.

4 « Al. prævenires vel prævenisti ». Baller. I. c. Forte mel. prævenisti.

5 « Al. cohíbentiam vel cohíbentiam ». Baller. I. c. et Cacciar. pag. 319. Forte ex viuo animum.

6 Cacciar. cum aut. edit. et suis mss. det ; al. libi dari impellas. Cacciar. et Baller. II. cc.

7 « Al. voluit ». Baller. I. c. Melius.

8 « Al. delet vere ». Baller. I. c.

deat, vel praeferre ; cum tanto divinitus privilegio Nicaena sit synodus consecrata, ut sive per pauciores, sive per plures ecclesiastica iudicia celebrentur, omni penitus auctoritate sit vacuum quicquid ab illorum fuerit constitutione diversum.

CAP. III. Nimis ergo haec improba, nimis sunt prava quae sacratissimis canonibus inveniuntur esse contraria. In totius Ecclesiae perturbationem superba haec tendit elatio, quae ita abuti voluit concilio synodali, ut fratres in fidei tantummodo negotio¹² convocatos, et desitione eius causae, quae erat¹³ curanda, perfunctos, ad consentiendum sibi aut depravando traduceret, aut terrendo compelleret. Inde enim fratres nostri ab Apostolica Sede directi, qui vice mea synodo praesidebant, probabiliter atque constanter illicitis ausibus¹⁴ obsterunt, aperte reclamantes, ne contra instituta¹⁵ Nicaeni Concilii¹⁶ praesumptio reprobae novitatis assureret. Nec potest de eorum contradictione dubitari, de quibus in epistola tua etiam ipse conquereris, quod conatibus tuis voluerint obviare. In quo quidem multum illos¹⁷ nulli haec scribendo commendas; sed temetipsum, quod eis parere nolueris, dum illicita moliris, accusas, superflue non concedenda appetens¹⁸, et insalubre tibi contraria concupiscens¹⁹, quae nullum unquam poterunt nostrum obti-

Igitur Anatolii
facinus summo-
pera execra-
dum.

Ego magis,
quoniam Scelis le-
gati eius perfi-
diis ausibus ob-
stiterunt.

9 « Al. unquam ». Baller. I. c. Forte rectius ad context. n. 1.

10 « Al. resolutibilis ». Baller. I. c.

11 « Cod. Grim. delet episopis ». Cacciar. I. c. Amanus. mendo, ut opinor.

12 « Al. negotium ». Baller. col. 1163. Forte mel. n. 1.

13 « Cod. Grim. delet verba quae erat ». Baller. I. c.

14 « Cod. Ratisp. delet ausibus ». Baller. col. 1164. Perperam, uti videtur.

15 « Al. statuta ». Baller. I. c.

16 « Al. Nicaenae Synodi ». Cacciar. p. 320.

17 « Tres codd. eos ». Cacciar. I. c.

18 « Al. appetis ». Baller. et Cacciar. II. cc.

19 « Al. et insalubre...concupiscis ». Iid. II. cc.

nere consensum. Absit enim a conscientia firmata, ut tam prava cupiditas ⁴ meis studiis adiuvetur; ac non ⁵ potius et meo et omnium, qui non alta sapientia, sed humilibus consentiunt, opere subnatur.

CAP. IV. Sancti illi et venerabiles Padres, qui in urbe Nicaea, sacrilego Arrio cum sua impietate damnato, manus usque in finem mundi leges ecclesiasticorum canonum condiderunt, et apud nos, et in toto orbe terrarum in suis constitutionibus vivunt. Et ⁶ si quid usquam ⁷ aliter, quam illi statuere praesumitur, sine cunctatione cassatur; ut quae ad perpetuam utilitatem generaliter instituta

In privatum non
commodum non
est trahendum
quod in com-
mune bonum
fuit constitutum.
sunt, nulla commutatione varientur; nec ad privatum trahantur commodum, quae ad bonum sunt communis praeponita: et manentibus terminis, quos constituerunt Patres, nemo ⁸ in ius tendat ⁹ alienum; sed intra fines proprios atque legitimos, prout quis valuerit, in latitudine se charitatis exerceat: cuius satis uberes fructus Constantinopolitanus potest Antistes acquirere, si magis humilitatis virtute mititur, quam si spiritu ambitionis infletur ¹⁰.

CAP. V. *Noli*, frater, *altum sapere*, sed *time* ¹¹, et christianorum Principum piissimas aures improbis petitionibus inquietare desiste, quibus certum habeo, modestia te magis, quam elatione placitum. Persuasioni enim tuae in nullo penitus suffragatur quorumdam episcoporum ante sexaginta (ut factas) annos

facta conscriptio, nunquamque ¹² a predecessoribus tuis ad Apostolicae Sedis transmissa notitiam, cui ab initio sui eaduae, dudumque collapsae sera nunc et iniuria subiiciere fulcimenta ¹³ voluisti, elicendo a fratribus speciem consensionis, quam tibi ¹⁴ in suam iniuriam verecundia fatigata praeberet ¹⁵. Memento, quid Dominus ei, qui unum de basilis ¹⁶ scandalizaverit, communietur; et sapienter intellige, quale sit Dei iudicium subiturus, qui tot ecclesiis, tot sacerdotibus scandalum inferre non metuit. Fateor enim, ita me dilectione universae fraternalitatis obstringi, ut nemini prorsus in his, quac contra se poscit, assentiar; possisque evidenter agnoscerem, me dilectioni tuae benevolo animo contrarie, ut saniore consilio ab universalis te Ecclesiae perturbatione contineas. Non convellantur provincialium iura primatum ¹⁷, nec privilegiis antiquitus institutis Metropolitanani fraudentur antistites. Nihil Alexandrinae Sedi eius, quam per sanctum Marcum Evangelistam beati Petri discipulum meruit, pereat dignitatis: nec

Iioscoro impietatis suae pertinacia corruente, splendor tantae Ecclesiae tenebris obscuretur alienis. Antiochena quoque Ecclesia, in qua primum praedicante beato Apostolo Petro, christianum ¹⁸ non men exortum est, in paternae constitutionis ordine perseveret, et in gradu tertio collocata numquam se ¹⁹ fiat inferior ²⁰. Aliud enim sunt sedes, aliud

Anatolio epi-
scoporum alti-
quot subscriptio
minime suffra-
gatur.

Hanc itaque
e proposito eni-
te dehortatur.

Alexandrinae
Sediper S. Mar-
cum fundatam et
dignitatis immi-
nendum.

Item et Antio-
chenae a B. Pe-
tro constituta.

1 « Vat. 1342 ut conscientiae tuae prava cu-
piditas ». Cacciar. I. c.

2 « Id. cod. nec non ». Cacciar. I. c. Perpe-
ram, ut videtur.

3 Heic, ubi sensus concluditur, punctum appo-
nere nobis visum est, ut periodus in Balleriniis
satis implexa clarior exaderet.

4 « Al. unquam ». Ballerini. col. 1165. F. mel.

5 « Al. non ». Ballerini. I. c. Perperam.

6 « Al. us invadat; al. add. et dannet ». Ballerini. et Cacciar. II. cc.

7 « Al. impletetur vel impleatur ». Ballerini.
loc. cit. Sane mel. n. l.

8 Rom. xi, 20.

9 « Al. nec unquam ». Ballerini. col. 1166,
apud quos vid. alias huius textus varietates.

10 « Al. fomenta ». Ballerini. col. 1168. Mel.
quidem n. l.

11 « Al. sibi ». Ballerini. I. c. Perperam.

12 « Al. fatigati praeberent ». Cacciar. p. 322.

13 « Cod. Vind. addit illis ». Ballerini. I. c.

14 Solus cod. Siehard. primatum ». Baller.
et Cacciar. II. cc. Certe ex amanuens. vito.

15 « Al. Christianorum ». Ballerini. I. c.

16 « Tres Vatt. delect se z. Cacciar. pag. 323.

17 « Al. inferior ». Ballerini. I. c.

Magnus cuncte
honor suae sti-
moris.

Satus igitur
Anatolio chari-
tate ferreve,

A qua ale-
na concupisce-
re penitus abest.

Privationem
pacis Ecclesias-
ticarum ipsi com-
mittitur.

Legatorum
erga Anatolium
sollicitudo.

praesidentes: et magnus unicuique ho-
nor est integritas sua. Quae cum in qui-
buslibet locis propria ornamenta non
perdat, quanto magis in Constantinopo-
litanae urbis magnificentia potest esse
gloriosa, si per observantiam tuam et
defensionem paterni canones¹, et exem-
plum probitatis multi habeant sacer-
dotes?

CAP. VI. Haec tibi scribens, frater, in
Domino hortor ac moneo, ut deposito
ambitionis desiderio, spiritu potius ser-
veis charitatis, eiusque virtutibus, se-
cundum doctrinam apostolicam, profi-
cienter² orneris. *Est enim patiens et be-
nigna et non aemulatur, non agit per-
peram, non inflatur, non est ambitiosa,
non querit quae sua sunt*³. Unde si cha-
ritas non querit propria, quantum peccat
qui concupiscit aliena? A quibus volo ut
te prorsus abstineas memoremque sis eius
sententiae, quae dicit: *Tunc quod habes,
ne alius accipiat coronam tuam*⁴. Nam si
inconcessa quaequieris, ipse te⁵ tuo opere
atque iudicio universalis Ecclesiae pace
privabis⁶. Frater autem et coepiscopus
noster Lucianus, et filius noster Basilius
diaconus, quantum in ipsis fuit, studiose
bis quae⁷ ininxeras, affuere; sed actioni
corum iustitia negavit effectum.

Data undecimo⁸ kalendas Iunii, Hercu-
lano viro clarissimo consule.

Dat. die 22 Maii an. 452.

1 « Al. canonis, deleti sequent. part. et ». Ballerin. col. 1169 et Cacciar. l. c. Forte mel. n. 1.

2 « Duo Vatt. delent proficienter ». Cacciar. loc. cit.

3 I Cor. XIII, 4.

4 « Al. quod tenes ». Ballerin. col 1170. Contra Vulg. textum.

5 Apoc. III, 11.

6 « Al. omitt. te ». Ballerin. l. c. Male.

7 « Al. privabcris ». Ballerin. l. c. Forte mel. n. lectio.

8 « Al. quae eis ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 324.

EPISTOLA LXVIII¹⁰.

*Iulianum in Anatolii consilia
propeusum redarguit.*

Leo Papa Iuliano Coensi Episcopo.

Cum frequentibus experimentis proba-
verit dilectio tua, quam¹¹ constanti fixo-
que proposito sanctorum¹² Nicaenorum
canonum statuta custodiain, dissolvi o-
mnes ecclesiasticas regulas aestimans, si

quicquam ex illa sacrosancta Patrum con-
stitutione violetur; miror talia te per fra-
trem et coepiscopum nostrum Lucianum
dirigere scripta potuisse, quibus in tan-
tum pro appetitu novae transgressionis¹³
intervenis, ut tibi putes aliquid speciale
praestandum, si his quae illicite concu-
piscentur¹⁴ annuero. Quantumlibet autem

te affectione complectar, nullo tamen
modo poteris obtinere, ut me in exci-
diuum ecclesiastici status, vel suadendo
impellas, vel supplicando traducas. Fra-
ter enim et coepiscopus noster Anatolius,

Asi divina beneficia et mei favoris assen-
sum sapienter intelligit, satis illi sufficit¹⁵
obtinuisse, quod summus Antistes de ho-
nore episcopatus sui gralias Deo referat,
et se ab illicitorum cupiditate contineat:
et quicunque illum specialiter diligunt,
tali cum debent confirmare consilio, ut

impossibilita omnino non quaerat, et sibi
talia concupiscendo non noeat; quia
nullis¹⁶ apud me patrociniis ita poterit

9 « Cod. Vind. duodecimo ». Ballerin. l. c.

10 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1, col. 1171.

11 « Ed. ant. dilectio tua non ignorat quam,
etc. Ballerin. loc. cit. et Cacciar. Opp. S. Leonis
part. II, pag. 324.

12 « Al. sanctorum ». Ballerin. l. c.

13 « Vet. edit. litterarum gressionis ». Bal-
lerin. l. c. Perperan.

14 « Al. qui.... concupiscunt ». Ballerin. et
Cacciar. II cc.

15 « Al. sufficerit vel sufficeret ». Ballerin. l. c.

16 « Al. nullus ». Ballerin. l. c.

Nicaeni Con-
cili summam au-
toritatis.

Quod Julianus
contra eius de-
creta quidam
expetat, vehe-
menter miratur.

Nihil huic
modi vel amici-
tiae, vel predi-
cacionis conces-
surum edicti.

Anatolii am-
bitio coercenda
potius, quam invi-
tanda.

Digna Pontifici adiuvari, ut his quae postulat, calcata
fies constantia. Patrum constitutione, consentiam. Re-
scribens itaque ad epistolam tuas, pro ea,
Inilianum mes-
net, ut nihil de-
ficitur amplius
admodum postula-
re.
qua diligo affectione, te moneo, ut maior
apud te sit universalis Ecclesiae status
saluberrima olim et vera ordinatione
minutus, quam ut¹ in cuiusquam gra-
tiam ea² a me velis postulare, quae sine
reatu utriusque nostrum nec mihi con-
cedere, nec tibi licet obtinere.

Dat. xi kalend. Iunias, Herculano viro
clarissimo consule.

Dat. die 22 Maii, aa. 452.

EPISTOLA LXIX³.

*Theodoro Foroiuliensi nonnulla de gra-
tia reconciliationis obiecti diluit, ac
præsentes litteras metropolitac com-
municandas iubet.*

Leo Episcopus⁴ Theodoro Foroiuliensi⁵
Episcopo⁶.

*CAP. I. Sollicitudinis quidem tuac hic⁷
Metropolitae ab episcopis
suntconsultandi.
ordo esse debuerat, ut cum metropoli-
tano tuo primitus de eo⁸, quod quae-
rendum esse videbatur, conferres: ac si
id, quod ignorabat dilectio tua, etiam ipse*

1 « Cod. Ratisp. omitt. ut, et paulo post a
me ». Ballerin. l. c. Perperam, ut videtur.

2 Cacciar. pag. 325 delet ca.

3 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 1173.

4 « Al. add. dilectissimo fratri ». Ballerin.
loc. cit.

5 « Al. add. Gallo ». Ballerin. l. c.

6 « Al. add. salutem ». Ballerin. l. c.

7 Al. is vel iste ». Ballerin. l. c. et Cacciar.
Opp. S. Leonis part. II, pag. 327.

8 « Al. omittit de eo; al. de hoc ». Ballerin.
loc. cit.

9 « Al. delent etiam; al. etiam ipse dicere
se nescire ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

10 « Al. posceritis ». Ballerin. l. c.

nescire⁹, instrui vos pariter poscere-¹⁰; quia in causis, quae ad generalem
observantiam pertinent omnium Domini
sacerdotum¹¹, nihil sine primatisbus¹²
oportet inquiri. Sed, ut quoquomodo¹³
instruatur ambiguitas consulentis, quid
de poenitentium statu ecclesiastica habeat
regula, non tacebo.

CAP. II. Multiplex¹⁴ misericordia Dei Peccaati duplex
reparatio.

ita lapsibus subvenit humanis, ut non
solum per baptisni gratiam, sed etiam
per poenitentiae medicinam spes vitae
reparetur aeternae, ut¹⁵ qui regenerationis
dona¹⁶ violassent, proprio se indicio
condemnantes ad remissionem criminum
pervenirent: sic divinae bonitatis¹⁷ præ-
sidiis ordinatis, ut indulgentia Dei nisi
supplicationibus sacerdotum nequeat obti-
nieri¹⁸. Mediator enim Dei et hominum
homo¹⁹ Christus Iesus hanc præpositus
Ecclesiae tradidit potestatem, ut et con-
fidentibus actionem poenitentiae²⁰ darent,
et eosdem salubri satisfactione purgatos
ad communionem sacramentorum per
iannam reconciliationis admitterent. Cui
utique operi incessanter²¹ ipse Salvator
intervenit, nec unquam ab his abesi,
quae ministris suis exequenda commisit,
dicens²²: *Eccc ego vobis sum omnibus
diebus usque ad consummationem sac-*

*Reconciliatio
sacerdotum
hunc a Christo
Ecclesiae præ-
positus communis.*

*Quibus ipse
perpetuo adest.*

11 « Al. omitt. omnium Domini sacerdotum ».
Ballerin. l. c. Perperam ad context.

12 « Al. sine prime *suo* ». Ballerin. l. c.

13 « Quidam codi. Sed quomodo ». Ballerin.
col. 1174. Male, ut videtur.

14 Can. Multiplex 49 *De poenit.* Diss. I.

15 « Al. et ». Ballerin. l. c.

16 « Al. donum ». Ballerin. l. c.

17 Al. voluntatis ». Ballerin. l. c. et Cacciar.
pag. 328.

18 « Val. 1341 *indulgentiam.... nequibunt
obtinere* » Cacciar. l. c.

19 Cacciar. l. c. cum Vat. mss. addit *Dominus*.

20 Cacciar. cum Vat. *sanctionem*. Forte mēl.

21 « Al. incessanter ». Ballerin. l. c.

22 Al. *quibus ait vel quibus dicit* ». Cacciar.
loc. cit.

culi¹; ut si quid² per servitutem nostram bono ordine et gratulando³ impletur effectu, non ambigamus per Spiritum Sanctum⁴ fuisse donatum.

CAP. III. Si autem aliquis eorum, pro quibus Domino supplicamus, quoenumque interceptus obstaculo, a munere indulgentiae praesentis exciderit⁵, et priusquam ad constituta remedia perveniat⁶, temporalem vitam humana conditione sinnerit; quod manens in corpore non recepit⁷, consequi exultus carne non poterit. Nec necesse est⁸, nos eorum qui sic obierint, merita agnoscere; cum Dominus Deus noster, cuius iudicia nequeunt comprehendendi, quod sacerdotale ministerium implere⁹ non potuit¹⁰, sua iustitiae reservaverit: ita potestatem suam timeri volens, ut hie terror¹¹ omnibus prospicit, et quod quibnsdam tepidis aut negligenter accidit, nemo non metuat. Multum enim utile ac necessarium est, ut peccatorum reatus ante ultimam diem sacerdotali supplicatione solvatur.

CAP. IV. His autem qui in tempore necessitatis et in periculis urgentis instantia, praesidium poenitentiae, et mox reconciliationis implorant, nec satisfactio interdicenda est, nec reconciliatio deneganda: quia misericordiae Dei nec mensuras possumus ponere, nec tempora

definire, apud quem nullas patitur veniae sura, nec tempore definitur.

Dei per Prophetam: *Cum eouersus in gemueris, tunc salrus eris*¹². Et alibi: *Dic tu iniuitates tuas prior, ut iustificeris*¹³. Et iterum: *Quia apud Dominiū misericordia est, et copiosa apud eum redemptio*¹⁴. In dispensandis itaque Dei donis non debemus esse difficultes, nec accusantium se lacrymas gemitusque negligere, cum ipsam poenitendi affectiōnem¹⁵ ex Dei credamus inspiratione conceptam, dicente Apostolo: *Ne forte det illis Deus poenitentiam, ut resipiscant a diaboli laqueis, a quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem*¹⁶.

CAP. V. Unde oportet unumquemque Christianum¹⁷ conscientiae suae habere iudicium, ne converti ad Deum de die in diem differat, nec satisfactionis sibi tempus in fine vitae suae constituat: quia periculose haec se conditioe fragilitas et ignorantia humana concludit, ut ad paucum horarum¹⁸ se reservet incertum; et cum possit pleniore satisfactione indulgentiam promereri, illius temporis angustias eligat, quo¹⁹ vix inveniat²⁰ spatium vel confessio poenitentis, vel reconciliationis sacerdotis. Verum, ut dixi²¹, etiam talium necessitatibus auxiliandum est, ut et actio illis poenitentiae, et communionis gratia, si eam, etiam amissio vocis officio,

Ad Deum con-versus de die in diem non pro-trahenda.

Quam pericu-lose id fiat.

Quid agen-dum est his in quo resul-tibus deinde peccata sua con-terri nequeunt.

1 Matth. xxviii, 20.

2 « Vat. 1341 si quis ». Cacciar. I. c. Amans. mendo.

3 « Al. grato ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

4 « Duo cod. add. nobis ». Cacciar. I. c.

5 « Al. excesserit ». Ballerin. I. c.

6 « Al. perveniret ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

7 « Al. non reelperit ». Ballerin. I. c.

8 « Tres cod. addunt ergo ». Cacciar. I. c.

Perperam, ut videatur.

9 « Al. sacerdotali ministerio impleri ». Ballerin. col. 1175 et Cacciar. I. c.

10 « Al. non sinil vel non sciril ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Male non scivit.

11 « Al. male error ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

12 « Al. omitt. vera ». Ballerin. I. c.

13 Is. xxv, 15, sec. lxx. Vulg. vero legit: *Si revertamini, et quiescatis, salvi eritis.*

14 Is. xliii, 29, sec. lxx. Vulg. habet: *Narra si quid habes, ut iustificeris.*

15 Ps. cxxix, 7. Apud Vulg. expung. est.

16 « Al. poenitentiae affectionem; al. ipsam poenitentiam ». Ballerin. I. c. et Cacciar. p. 329.

17 « Al. in » Ballerin. I. c. Contra Vulg. fidem. 18 H. Tim. ii, 25, ubi legit. *Ne quando Deus det illi poenitentiam ad cognosendam veritatem, et resipiscant.*

19 « Al. delent. », *christianum* ». Ballerin. I. c.

20 « Al. add. spatium ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Recte quidem.

21 « Al. in quo ». Ballerin. I. c.

22 « Vat. 1345 inventur ». Cacciar. I. c.

23 « Al. Ha ergo ». Ballerin. I. c. Forte mel. n. 1

per indicia integri sensus postulant, non negetur¹. At si aliqua vi aegritudinis² ita fuerint aggravata, ut quod paullo ante poscebant, sub praesentia sacerdotis significare non valeant, testimonia eis fideliuum circumstantium prodesse debent, ut simul et poenitentiae, et reconciliationis beneficium consequantur: servata tamen regula canonum paternorum³ circa eorum personas, qui in Deum a fide⁴ discedendo peccarunt.

CAP. VI. Haec autem, frater⁵, quae ad Mandat, ut base litteras Metro- spondi, ne aliquid contrarium sub igno- politae signifi- rantiæ excusatione gereretur⁶, in me- tropolitani tui notitiam facies pervenire: ut si qui forte sunt fratrum, qui de his antea putaverint ambigendum, per ipsum de omnibus, quae ad te scripta sunt, in- struantur⁷.

Dat. m̄ idus⁸ lunii, Herculano viro clari- rissimo.

Dat. die 11 lunii, an. 452.

EPISTOLA LXX⁹.

De monachorum Eutycheti adhaeren- tium pertinacia dolorem suum Iuliano aperit; S. Athanasii epistolam ad haereticos refellendos a se missam me- morat, ac Ierosolymitanæ Ecclesiæ vices deplorat.

Leo Papa Iuliano Episcopo.

CAP. I. Gravia sunt, et non parvo moe- rore lugenda, quae falsorum monacho-

¹ Vet. edit. *ut nec actio illis poenitentia- nec communionis gratia denegetur, si cum, etiam amiso ab eis vocis officio, per indicium integrī sensus querere comprobentur.*

² Cacciar. cum al. *aliqua aegritudine.*

³ *et Al. omitt. paternorum.* Ballerin. col. 1176 et Cacciar. I. c.

⁴ *et Al. dominica fide.* Baller. et Cacciar. II. cc.

⁵ *et Al. frater charissime.* Ballerin. I. c.

rum turbas fraternitas tua perpetrare si- gnificat, Eutychē impio per deceptrorum furorem bellum evangelicis et apostolicis praedicationibus inferente, reforquendo in ipsius et sociorum eius exitium¹⁰. Quod ideo differunt per patientiam Dei, ut ini- minicis crucis Christi, quantum diabolo fa- mulentur, appareat: dum haeretica pravitas antiquum velamen sue simulationis excedens, intra limites hypocrisis suaue continere se amplius non potest, totumque, quod diu texerat, virus effudit, non solum stilo in discipulos veritatis, sed etiam manu sacviens, ut consensum aut simplicitatis indoctae, aut trepidae fidei violenter extorqueat. Sed non ita debent filii lucis filios metuere tenebrarum, ut sani furentibus acquiescant, aut aestimant huiusmodi hominibus aliquid praestan- dum esse reverentiae: qui si perire ma- lunt, quam resipiscere, prospiciendum est ne impunitate sua latini noceant, et in multorum perniciem, dum diu toler- rantur, insurgant.

CAP. II. Non ignoro, quid charitatis et gratiae filii nostris sanctis et veris mo- nachis debeatur, qui professionis suae modestiam non relinquunt, et quod pro- posito voverunt, moribus exequuntur. Superbi autem et inquieti, qui sacerdo- tum contemptu et iniuriis gloriantur, non servi Christi, sed Antichristi milites sunt habendi; maximeque in suis sunt praepositis humiliandi, qui imperitam multititudinem ad defensionem suae per- versitatis instigant. Unde cum clementis- simus Princeps toto religiosi cordis af- fectu catholicam diligat fidem, et mul-

⁶ *et Al. generetur.* Ballerin. loc. cit. Forte mendo typograph.

⁷ *et Al. innolescant.* Ballerin. I. c. Perpe- ram ad sens.

⁸ Cacciar. pag. 330 *I V Idus;* al. *III Kal. lunii.* Jaff. op. c. nobis favet.

⁹ Ex edit. Baller. *Opp. S. Leonis I. I. col. 1177.*

¹⁰ Ilic contra Baller. textum perspicuitatis gra- tia punctum appingimus.

Eutychēmann-
rom scelerā gra-
viter dolet.

Forum exitium
por Dei patien-
tiam dilatum.

Interim pro-
spicendum, ne
impunitate sua
latini noceant.

Veris mona-
chis gratia de-
betur, et chari-
tas;

At falsi veluti
Antichristi mil-
ites sunt habendi

*Per imperato-
rum solitum
incendes re-
moxendi.*

tum, sicut ubique percrebuit, rebellium haereticorum hac offendatur audacia; agendum est apud ipsius clementiam, ut incentores harum seditionum ab insulis congregationibus separarentur; nec tantum Eutyches et Dioscorus, sed etiam quicunque studiosius furiosam adiuvant pravitatem in his constituant locis, in quibus nullum cum suis sociis blasphemiarum possint habere commercium: forte enim aliquorum simplicitas hac medendi ratione curabitur, et ad incolumitatem mentium facilius revocabuntur, si liberiiores fuerint ab instigationibus pestilium magistrorum.

CAP. III. Ne autem ad confirmandos piorum animos, vel ad haereticos confundandos necessarius aut deesses, aut lateret instructio, misi epistolam sanctae memoriae Athanasii episcopi ad Epictetum episcopum datam¹, cuius testimonio

*S. Athanasiū
epistolam haer-
eticis obicie-
dam sa missis
innotuit.*

Hac et S. Cy-
rilli contra Ne-
storianum est usus
*Leonis cum
S. PP. in do-
ctrina consensio*

sanctae memoriae Cyrillobus usus est in Ephesina Synodo contra Nestorium, quia incarnationem Verbi tam lucide ac diligenter adstruxit, ut Nestorium et Eutychen in illius iam temporis haereticis debellarit². Audeant hunc tantaे auctoritatis virum Eutychis et Dioscori sectatores aut imperitiae, aut pravitatis arguere,

qui praedicacionem nostram a doctrina atque intelligentia Patrum iactant deviare. Prodesse autem debet confirmandis sensibus omnium Domini sacerdotum, quod haereticci olim in auctoribus suis proscripti atque damnati, apertius iam coeperunt dogma suae impietatis adstruere, ne latente intra silentium sensu dubitabile videretur, an vere in ipsis et triplex Apollinaris error³, et insana Manicheorum opinio pullularet. Qui cum iam

*Entychiani Ma-
nichaeorum et
Apollinaris erro-
res innotuerant.*

¹ Huius epistolae fragmentum repertus subiectum epistolae eiusdem S. Leonis ad Leonem Stagyrum, quam inferius dabimus num. cxxi.

² Cacciar. *Oppidi Sancti Leonis* part. II.

App. Bull. Rom. — Vol. I. 44

non se occulere studeant, sed contra Christi ecclesias audacter insurgant; nonne prospiciendum est, quatenus eis vires omnium conatum subrahantur, servato, ut dixi, eo distinctionis moderamine, ut a quietioribus inconvertisiles dividantur, corruptum enim mores bonos colloquia mala; et castigato pestilente sapiens astutior erit, ut, quolibet modo dissipata societate reproborum, aliqua diabolo vasa rapiantur. Non enim ita quorumdam convictionis et vaniloquii debemus offendii, ut nullam curam ipsorum correctionis habeamus.

CAP. IV. Episcopus vero Iuvenalis, cuius iniuriae sunt dolenda, nimis temere se haereticorum blasphemiarum copularat, et dum Eutychem Dioscorumque amplectitur, multos imperitos suo in praeceps egit exemplo, licet postea se consilio saniore correxerit. Hi tamen, qui avidius impietatis virus hauserunt, facti sunt eius adversarii, cuius furciant ante disciplipi, ut sua ipse nutrimenta pateretur: qui ut eamdem emendationem, quam ille elegit, imitentur, optandum est, si vel ipsa sanctorum locorum, circa quae habitant, testificatione resipiscant. Qualis autem sit, qui in locum episcopi viventis obrepit, ex ipsa qualitate facti non potest dubitari; nec ambigendum est eum esse perversum, quem impugnatores fidei dilexerunt. Interim fraternitas tua curare piae sollicitudinis continuare dignetur, ut frequentioribus scriptis, quo res proficiant, scire me facias.

Data VII kal. Decembbris, Herculano consule.

Dat. die 25 Novembris, an. 452.

pagina 332, mendo certe typographicō debolētavit.

³ Triplicem Apollinaristarum errorem S. Leo innotuit et in epistola xxxv, cap. v, pag. 61.

*Inconveribili-
les haereticī a
quietioribus se-
parandi.*

*Gravissima
damnatio ex pravo
Iuvenalis exem-
pli.*

*Huius respi-
scientia ab ipso
depravatis non
corrigit.*

*Sed amaroso-
lymitanam por-
varias episcopatu-
pus invadit.*

*Leō frequen-
tioras litteras
exspectat.*

EPISTOLA LXXI¹.

*Marcianum obsecrat, ut ea, quae semper
est usus erga fidem sollicitudine, Anatoli⁹ pervera gesta coercet, ac Julian⁹
num Sedis Apostolicæ vice fungentem
benevolentiae affectu prosequatur.*

Leo Episcopus Marciano Augusto.

CAP. I. Quam excellenti pietate, et
quani gloriose elementiae vestrae studio
in integrum nuper fides christiana revo-
cata sit, totus mundus agnoscit, et salutis
suae singulare praesidium per vos a Do-
mino esse reparatum. Ac² si quid adver-
sum tanti operis consummationem de
contrario spiritu sentitur oboriri, necesse
est ut ad vestrae revocetur pietatis auxi-
lium, quod ad custodiam catholicae veri-
tatis divina providentia praeparavit: ut
cum potestatis vestrae sit scandala etiam
in longinqu⁹³ nata resecare, multo magis
ea quae sub vestris audent oculis surgere,
non sinatis accrescere. Anatoli⁹ episcopi
ordinationem, sicut scientia Dei testis est,
spectam Androm⁹ in ordinatio suspectam (quod fatendum est) mihi fe-
cilius est, ab eius communione abstinuit, cerunt consecrationis eius autores, nec
dissimilem ab eligentibus arbitrabar ele-
ctionem: seculumque est, ut cum commu-
nicationem apostolicae sedis expeteret, diu
dandis ad eum pacis epistolis abstine-
rem⁹. Sed cum illi pietatis vestrae testi-
monium suffragaretur, et de fide⁹ atque

Christianæ
fides imperato-
ris praesidio in
integrum revo-
cata.

S. Leo ob su-
spectam Andro-
m⁹ in ordinatio
suspectam (quod fatendum est) mihi fe-
cilius est, ab eius communione abstinuit, cerunt consecrationis eius autores, nec
dissimilem ab eligentibus arbitrabar ele-
ctionem: seculumque est, ut cum commu-
nicationem apostolicae sedis expeteret, diu
dandis ad eum pacis epistolis abstine-
rem⁹. Sed cum illi pietatis vestrae testi-
monium suffragaretur, et de fide⁹ atque

¹ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 1185.

² « Al. At si quid ». Ballerin. I. c. F. melius.

³ « Edit. ante Quesnell. in *longinquum* ». Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 333. Per-
peram.

⁴ « Vet. edit. ul dum communione Apostoli-
cae Sedis existet alienus, diu dandis ad eum
epistolis pacis me (al. meae) abstinerem ». Bal-
lerin. et Cacciar. II. cc. Ad rem concinnius vide-
tur n. 1.

⁵ Cacciar. I. c. cum vet. edit. cum de fide. Sane
mel. n. 1.

⁶ « Omnes editiones ac mss. lineas aliquot
omittunt, transilientes a voce Eutychis ad seq.

unanimitate eius optanda quaeque et pla-
citura promitteret, professionem eius ita
creddi esse sinceram, ut tamen, qua ob-
servantia se agere deberet, non desinerem
commonere, sedulo ipsi ac diligenter in-
culcans, ut de persecutoribus beatæ mem-
oriae Flaviani neminem auderet in suo
habere consortio, et Eutychis⁴ haeretici
sextatores tamquam inimicos Christi ve-
raciter perhorreret. Quod a Deo obedien-
ter visus est accepisse, ut Andream dia-
conum eutychianæ haereseos defensorem
a se indicaret esse deiectum. Seculumque
est ut de his, quae pro catholicæ fide in
synodali concilio fuerant definita, talia ad
me scriperit, qualia catholicum sacerdo-
tem scribere congruebat.

CAP. II. Cum ergo ad commendanda
ipsius primordia ista præcesserint, ne-
scio⁵ quid caussæ aut occasionis emer-
serit⁶, ut virum catholicæ fidei, et Ne-
storianis atque Eutychianis haereticis con-
stanter etiam aduersum, archidiaconum⁷
sub honoris specie degradaret, et dispen-
sationem totius causæ et curæ ecclesias-
ticæ in Andream Eutychianistam repente
transferret; adeo nimia commotione tur-
batus, ut consacrationem, quam pro in-
uria dabat sexta sabbati, traditionis apo-
stolicae aut nescius aut oblitus inferret:
quasi non ad episcopum magis, quam ad
presbyterum ordinationis illius vitium per-
tinueret: qui non inveniens quod argueret

Anatolias An-
dreas diaconi-
nam Eutychis
assecurat e suo
officio deicit.

Actum max-
catohelii archi-
diaconatum in
istum transferit.

Actum vero
sub honore spe-
cie longe able-
gal.

vocem Eutychianæ: quo saltu sententia corrum-
pitur, etc. ». Ballerin. I. c. Et re ipsa etiam Cacci-
iar. I. c. pag. 334 sic legit: et Eutychianæ
haereses defensorem a se indicaret esse deiectum:
ad dein notat ibidem, Grimanum codicem
transiliisse ad vocem Eutychianis, quae in seq.
capite occurrit.

⁷ Al. omittunt nescio; al. habent miror ». Ballerin. col. 1186. Rectius ad context. n. 1.

⁸ Cacciar. I. c. cum aliis emersit.

⁹ « Al. mutata interpunctione, constanter ad-
versum, etiam archidiaconem ». Ballerin. I. c.
Fortè melius. Ille autem archidiaconum e sub-
sequenti ep. dubitari nequit quemdam fuisse Ac-
tuum tune temporis Constantinopoli degentem.

in fide, quod improbat in moribus, deiectionem innocentis per speciem provectionis implevit, addens in sententia¹ illud iniuriae, ut, eum coemeterio deputando², quodam damnaret³ exilio. Quem⁴ lamen pietati vestrae commendare praesumo ne ullis ulterius noxiis ingravari possit insidiis, quem Dominus, ut comperi, sub vestra defensione constituit.

CAP. III. Adiicio autem etiam hanc obsecrationem, ut praedictum episcopum a professione sua dissonum, et nimium⁵ testimonii vestri ac favoris oblitum necessarie increpare dignemini. Cesset catholicos insectari⁶, cessel eos, qui sanctae memoriae Flaviano placuisse, conterere, et eorum societatem, quos improbabat, eligerere. Fraternam enim illi charitatem non aliter poterimus impendere, quam ut se inimicos⁷ catholicae fidei approbet exercari, eiusque a se consortium, quem merito abiecit, abscondat⁸. Qui etiam si magna fuisset satisfactione purgatus, post dubium tamen reversus errorem catholicis diaconis postponi debuit, non praeponi. Illud quoque clementiae vestrae benevolentiam peto, ut veneratorem vestrum fratrem meum Julianum episcopum, in vestro, sicut facere dignamini, habeatis affectu, cuius obsequiis praesertim meae vobis imago reddatur. Nam et de fidei eius sinceritate confidens vicem ipsi meam contra temporis nostri haereticos delegavi; atque propter ecclesiarum pacisque custodiā, ut a comitatu vestro

Leo Marcius
nun rogat, ut Anatolium incre-
pet:

A Juliano Se-
dis Apostolica
legato enixa fa-
veat.

non abesset, exegi. Cuius suggestiones pro concordia catholicae unitatis tamquam meas audire dignemini, placentes Deo, qui vobis praeter regiam coronam etiam sacerdotalem conferat palmarum.

Data sexto⁹ idus Martii, Opilione viro clarissimo consule.

Dat. die 10 Martii, an. 453.

EPISTOLA LXXII¹⁰.

Pulcheriae pietatem contra scandalū Constantinopoli nuper exorta denū excitans de Anatolio gravissime conqueritur, eamque obtestatur, ut hunc auctoritatis suae praesidio in meliorem mentem revocet, ac Julianum gratia foveat.

Leo Episcopus Pulcheriae Augustae.

CAP. I. Multis extantibus documentis, quibus in dilectione¹¹ Ecclesiae Dei pietatis vestrae manifestatur affectio, merito quoque aliquid nascitur scandalorum, vestrum desideratur auxilium: ut fides¹² quae, antitribus vobis, contra haereticorum commenta defensa est, securae pacis perpetem obtineat firmatatem. Nam quid prodest foris adversarios veritatis oppresos, si eosdem habeamus intra dominica septa redivivos? Quod itaque circa personam filii mei Aetii gestum esse cognovi, nimium me anxiū facit, et metnere certa ratione compellit, ne poenitendum

Pulcheriae
pietatem nrse.

Caveendum ne
intra Eccles. va-
ritatis adversa-
tri reviviscant.

Ob Actu remo-
tionem de Ana-
tolio vehementi-
ssime dolet.

1 « Vet. edit. *sententiae* », Ballerini. I. c.
2 « Cod. Grim. *deputandum* », Ballerini. I. c.
Rectius, ut videtur, n. l.
3 « Al. pro *quodam damnaret*, habent *com-
damnaret* », Ballerini. I. c.

4 Cacciar. I. c. mendo, ut videtur, typogra-
phico quam.

5 Cacciar. I. c. cum Quesnell. *nimirum*

6 « Sichard. *infestare* », Ballerini col. 1187.

7 Cacciar. cum edit. ab *inimicis*. Mel. ad sens., opinor, n. l.

8 Vet. edit. *corumque a se consortium, atque
commercial abscindat*. Ballerini. I. c. Cacciar.
pag. 335 pro *abscindat* mendō, ut videtur, ty-
pographico legit *abscedat*.

9 « In margine editorum *V Idus* », Ballerini.
toc. cit. Jaffé op. c. nobiscum cohaeret.

10 Ex edit. Ballerini. *Opp. S. Leonis* tom. I,
col. 1188.

11 « Al. in *dilectionem* », Ballerini. I. c. Cac-
cpiar. pag. 335.

12 « Cod. Grim. et *fides* », Cacciar. I. c.

mihi sit, quod de episcopo Constantino-politano, qui ab impugnatoribus fidei fuerat ordinatus, vobis adhortantibus acquevi-
cium a se reie-
ctum, modo Ar-
chidiaconus consti-
tuit.

Anatolius non
per Andreanum vi-
lenti Euchyphianum a se reie-
ctum, modo Ar-
chidiaconus consti-
tuit.

Quoing ad te-
dem reversus
constantinus vi-
ris nonquam est
preferendus.

CAP. II. Unde quia non latet clemen-
tiam vestram quantum periculi aut per
severat, ut Anatolius ad me-
lioriam consilia
trahat.

Polcheriam

mihi sentire, cum tanto pietatis vestrae
testimonia iuvaretur, ne illum gravaret
suae ordinationis infirmitas, ubi vestra
interventio praestaretur. Unde gratulari
cooperam, quod beati Flaviani honorare⁴
memoriam, et haereticorum conatus
obsistere diceretur. Sed doleo illum, sicut
praedicti lacrymabilis querela demon-
strat, in deteriora mutatum, et eum nunc
constituisse archidiaconum, quem ipse
professus est a se esse reiectum, qui en-
tychianae haereseos se apud nos prodi-
derat defensorem. Quem quia nunc ec-
clesiasticis negotiis praeposuit, propter
haereticano perversitatem, eidem favorem
suum praestare convincitur: qui etiam si
magna satisfactione potuisset indulgen-
tiam promereri, nequaquam debuit his,
qui in fide permanerant, anteferri.

nequitiam nutriatur, dignamini episco-
pum ad professionem suae fidei auctorita-
te vestrae elementiac revocare. Non²
sibi has maculas superducat, nec³ exi-
stimationem suam, quam vestro acquisivit
favo, contemnat: societatem haereticorum
quem dudum a se removit, abscondit, et
persequi eum, quem gratiorem debnit ha-
bere, desistat. Cuius innocentiae vos ita
affuisse gaudio, ut moerori eius digna
consolatione vestra pietas subveniret.
Circa fratrem meum, venerabilem vestrum
Iulianum episcopum, quantum debeat

¹ « Al. honoraret ». Ballerin. I. c. et Cacciari.
pag. 336.

² « Al. Ne sibi ». Ballerin. col. 4184 et Cacciari. I. c.

³ « Al. ne ». Ballerin. I. c.

⁴ « Vulg. cum aliqu. mss. delent meam ». Bal-
lerin. I. c.

crescere vestra dignatio, apostolicae Sedis
aestimate iudicio: cum in causa fidei,
cui gloria vestra famulatur, vicem ipsi
meum eatenus delegarim, ut ab ea, quae
vobis debetur, observantia non recedens,
pietati me vestrae praesentare non desi-
nat: equeiens in custodia fidei, et in ec-
clesiasticis disciplinis per omnia sollici-
tudinem meam⁴, et opportunis suggestio-
nibus, quod universali Ecclesiae prosit,
insinuans, ut in ipso nec catholicis ve-
strum praesidium, quibus volumus sub-
veniri⁵, nec meum vobis desit obse-
quium.

Data sexto idus Martii, Opilione viro
clarissimo consule.

Dat. die 10 Martii, an. 453.

EPISTOLA LXXXIII⁶.

Iuliano de ipsius erga se benevolentia
gratias agens, eidem Constantinopolitanam Ecclesiam ab Anatolio turbata-
lam valde commendat; monachorum uilem tumultum aliaque plura scisci-
tatus, synodi Chalcedonensis acta in
latinum sermonem vertenda praecipit.

Leo episcopus Romae Iuliano episcopo
Coensi.

CAP. I. Agnovi in dilectionis tuae lit-
teris fraternae charitatis affectum: quod
de malis⁷, quae multa et saeva pertulimus,
pio nobiscum dolore compateris.
Sed utinam haec, quae nos perpeti Do-
minus aut permisit, aut voluit, ad cor-
rectionem proficiant servatorum⁸, et ut

⁵ « Al. subvenire ». Ballerin. I. c.

⁶ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 1189.

⁷ Cacciari. Opp. S. Leonis part. II, pag. 333
cum plur. mss. de multis malis.

⁸ « Al. multorum ». Ballerin. col. 4190 et
Cacciari. I. c.

Ac Julianum
singularia affectat
benevolentia.

Iuliano de cha-
ritatis erga se
affectu gratias
reddit.

Est divinae misericordiae et flagella removere, et suorum corda adesse conseruire.

desinunt adversitates, finiantur offensae. Quod utrumque de magna erit misericordia Dei, si et flagella removeat, et ad se

De Ecclesia Constantinopolitana gravissima angior. sicut autem frataternitatem tuam, ea, quae apud nos deservit¹, contristavit hostilitas, ita me anxium facit, quod in Constantinepoli-

Andreae Eutychianistae in Aetii locum pretorio vectio Anatoli animos prodit. tana Ecclesia, quantum tuae indicant litterae, haereticorum insidiae non quic-

scunt; et, exquisitis² occasionibus, hi, qui

catholicae fidei defensores fuere, vexantur.

Nam dum Aetius ab officio archidiaconatus per speciem provectionis amovetur, et in locum eius Andreas, qui ob haereticorum societatem fuerat abiectus, assu-

Cur io huic S. Leo commo- verti differat. mitur; dum beatae memoriae Flaviani accusatoribus honor redditur, et piissimi confessoris participes aut discipuli con-

sternuntur³, nimis aperte quid episcopo

Ecclesiae ipsius placeat, demonstratur.

In quem pro caussae merito differo com-

moveri; et quid ipse mecum cum suis

epistolis agat, quas missurum eum filius

noster Aetius indicavit, expecto: dans lo-

cum voluntariae emendationi, qua dolor-

rem meum cupio mitigari. Clementissimo

tamen Principi et piissimae Augustae de

his, quae ad custodiun pacis ecclesiastici-

cae pertinent, scripsi: quos devotione

suae fidei provisuros esse nou dubito, ne

contra gloriam operis ipsorum damnata

haeresis valeat⁴ pullulare.

CAP. II. Studeat ergo dilectio tua, fra-

Constantinopolitanam Eccle- sianam lollano ve-

ter carissime, piam et necessariam curam

sollicitudini apostolicae sedis impendere,

¹ « Al. fuit ». Baller. I. c. Melius quidem n. I.

² « Al. quæsitus ; Vat. 1340 quæ suis ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

³ « Vet. edit. cum pleriq. mss. conterunt ». Ballerin. I. c. Ad rem forte melius.

⁴ « Al. queat ». Ballerin. I. c.

⁵ « Edit. vet. ut... nunquam ». Baller. I. c.

⁶ « Al. clementia ». Ballerin. I. c. et Cacciar. pag. 338.

⁷ Cacciar. I. c. cum al. Consulenti autem di-

lectioni tuae. Perperam, ut videtur.

quae ibi apud se nutritio catholicam contra Nestorianos et Eutychianos haereticos

actionem materno iure commendat, ut

divino fultus auxilio speculari de Con-

stantinopolitanæ urbis opportunitate non

desinas, ne⁸ praedictorum dogmatum

impious usquam turbo consurgat. Et quia

tanta est gloriosorum Principum fides⁹,

ut confidente eis possis quae sunt insi-

nuanda suggestere, pietate ipsorum ad

utilitatem Ecclesiae universalis utaris.

Consulente autem dilectione tu⁷ de his,

in quibus putaveris ambigendum, non

deerrit relationibus tuis meae respon-

sionis instructio : ut⁸ sequestrata carum

actione causarunt, quae in quibusque

Ecclesis praesulum suorum debent co-

gnitione firmari, hanc specialem curam

vice mea functus assumas, ne haeresis

vel Nestoriana, vel Eutychiana in aliqua

parte revirescat; quia in episcopo Con-

stantinopolitano catholicus vigor non est,

nec multum aut pro sacramento salutis

humanae, aut pro sua est aestimatione

sollicitus : cum si quid illi inesset spiri-

tualis industriae, ita et a quibus ordinatis

sit, et cui viro successerit cogitare

deberet, ut magis beatum Flavianum,

quam sui honoris sequeretur auctores.

Et ideo cum piissimi Principes secun-

dum obsecrationem meam⁹ dignati fue-

rint fratrem Anatolium de his, quae me-

rito in querelam veniant, increpare, iun-

gat charitas tua diligentiam suam¹⁰, ut

universa scandala, adhibita plena corre-

hementer com- mendat.

Pravam Anatoli neglegentiam carpit.

Blem a prin- cipiis, instabili Leoue, incapa-

ctione, resecentur, et a filii nostri Aetii cessa-set iniuriis. Nam apud catholicum episco-pum etiamsi¹ erat quod quacumque de causa succensendum archidiacono vide-
Nonnulla ob-
lidei reveren-
tiam in Eccle-
stiae ministris
sunt tolleranda.

reter, propter fideli reverentiam debuit praetermitti, potius quam locum catho-
lici nequissimus haereticus obtineret. Cum itaque quae sequantur agnovero, tunc manifestius quid agi oporteat, aesi-mabo. Nam interim dolore cohibito, ma-lui² indulgere patientiae, ut locus esset veniae.

CAP. III. De Palaestinis vero monachis,
De monachis qui iampridem in tumultu dissensionis
ruum Palestinae
tomultu Leo stu-
dioso sciscita-
tur, ignoro. Neque cuiusquam sermone mihi patefactum est, quas causas videan-tur antefatae praeferre discordiae: utrum scilicet Euthychianaे perversitatı tali fu-rore famulentur; an implacabiliter do-leant episcopum suum in hanc impieta-tem potuisse³ traduci, quod contra ipso-rum locorum sanctorum testimonia, quibus totus mundus instruitur, ab In-car-nationis dominicae veritate desci-rit; et quod in aliis per indulgentiam curari placuit, in illo putent non esse ve-niale. Unde cupio me super his plenius edoceri, ut etiam talium correctioni con-grue studeatur: quia aliud est contra fidem impie armari, aliud pro fide im-moderatus commoveri⁴. Chartas eliam, quas Aetius praesbyter ante indicavit esse directas, et Breviarium fidei, quo te mi-sisse significas, needum ad me noveris pervenisse. Unde, si expeditioris occasio⁵ se praebuerit perlatoris, libenter habeo,

ut si qua est quae utilis videatur, quam-primum ad me mittatur instructio. De .Egyptiis monachis quam quieti, aut cuius sint fidei, scire desidero, et de Alexan-drinae Ecclesiae pace quid ad vos veris nunciis perferatur: ad cuius episcopum vel ordinatores ipsius, seu clericos, qua lia scripta direxerim, missis exempla-ribus scire te volui. Ad clementissimum quoque Principem, et ad religiosissi-mam Augustam quis nunc meus sermo sit missus, directa⁶ exemplaria perdo-cebunt.

CAP. IV. Utrum autem epistola mea⁷, quam de Incarnationis dominicae fide, in-columi adhuc sanctae memoriae Flaviano, ad dilectionem tuam per Basilium dia-conum miseram, fraternitati tuae tradita sit, scire desidero: quoniam suspectum habeo, quod de eius textu nullum un-quam indicium reddisti. Gestorum sy-nodalium, quae omnibus diebus concilii in Chaledonensi civitate confecta sunt, parum clara propter linguae diversitatem apud nos habetur instructio. Et ideo fra-ternitati tuae specialiter injungo, ut in unum codicem universa facias congre-gari, in latinum scilicet sermonem ab-solutissima interpretatione translata: ut in nulla parte actionum dubitare possimus, neque ullo modo esse possit ambiguum, quod ad plenam intelligentiam te fuerit studente perductum.

Dat. quinto idus Martii, Opilione viro clarissimo consule.

Dat. die 11 Martii, an. 453.

¹ « Codd. Vat. cum vet. edit. legunt: etiamsi erat ultimum decus sacerdotale, sacerdoti archidiaconus propter fideli reverentiam debuit

praemitti, potius quam, etc. ». Cacciar. I. c. Perperam ad oral. contextum.

² « Cod. Siehard. malim ». Ballerin. I. c. Recte ad sens. n. l.

³ « Vulg. edit. et mss. plenisq. posse ». Baller. col. 1192. Sane perperam.

⁴ « Vet. edit. cum nonnull. mss. aliud in er-
ore quempiam detineri ». Baller. I. c. et Cacc.

pag. 339. Ad oral. context. sane perperam.

⁵ « Aut. edit. cum plenisq. mss. expeditior

occasio ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

⁶ « Al. missa exemplaria ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Male.

⁷ Inniuitur epistola, quam sup. num. xix de-

Nec non de
Egypti monach.,
ac de Alexandri-
na Ecclesia.

Litterarum
ad Marian. et
Pulcher. mitti
exempla.

Timet, ne lu-
liano transmis-
sum epistol. ad
Flavian. exem-
plar fuerit tra-
ditum.

Mandat ut sy-
nodus Chalce-
doneus latine
reddatur.

EPISTOLA LXXIV¹.

De eximia Marciani fide gratulatus ambitionem Anatolii fraudem in litteris suis occulandis detegit, atque Chalcedonensis synodi confirmationem universis Ecclesiis denunciandam committit: postremo Iuliani officium singillatim declarat.

Leo episcopus Marciano Augusto.

CAP. I. Multa mihi in omnibus clementiae vestrae litteris causa gaudendi²

Marciani est, dum ex magna divinae providentiae misericordia praestitum³ humanis rebus experior⁴, quod ecclesiastica pacem,

Ecclesiae paci
ni doctrinam
undate non cu
stoditur.

quae non nisi unitate praedicationis evangelicae custoditur, piissimo studio iuvare dignamini: ut fidei⁵ vestrae gloria non solum utilitate reipublicae, sed etiam religionis profectibus augeatur, gloriosissime Auguste⁶. Unde ineffabiliter Deo gratias ago, qui⁷ eo tempore, quo oboritur haereticorum scandala praesciebat, vos in imperii fastigio collocavit: in quibus ad totius mundi salutem et regia potentia, et sacerdotalis vigeret industria. Nam cum vestro praeceps opere sit effectum, ut per synodale concilium, damnatis impiis dogmatis defensoribus, omnes vires sacrilegus error amitteret, ad eiusdem devotionis perfinet palmam, si ma-

lum, quod in suis ducibus est oppressum, etiam in quibuscumque reliquiis deleatur. Quod facilis clementia vestra arbitratur⁸ implendum, si per universas Ecclesias definitiones sanctae synodi Chalcedonensis Apostolicae Sedi placuisse doceantur. De quo quidem ratio non fuit ambigendi, cum ei fidei¹⁰ omnium subscriptum consensus accesserit, quae a me secundum formam apostolicae doctrine ac paternae traditionis emissae est; et per fratrem meum Lucianum episcopum talia¹¹ et ad gloriam vestram, et ad Constantinopolitanum episcopum scripta dixerim¹², quae evidenter ostenderent, me ea quae de fide catholica in praedicta synodo definita fuerunt, approbare. Sed¹³ quia in eisdem litteris ea, quae per occasionem synodi male sunt attentata, reprehenderam, maluit praedictus Antistes meam gratulationem tacere, quam suum ambitum publicare. Mihi autem multum fiduciae, Deo per vos operante, collatum est, quod probasse vos observantiam meam de custodia canonum paternorum, pietatis vestrae afflatibus indicasti¹⁴. Et merito geminatur gaudium meum, cum vobis, religiosissime, placere cognosco, ut et fides Nicaenae suam teneat firmitatem, et privilegia Ecclesiarum illibata permaneant.

CAP. II. Quamvis autem de praeclaro fidei vestrae opere nihil vestra pietas in-

Op[er]at impera[tor], ut Chalcedonensis synodi per Salomonem apostolicam approbatio cunctis innotescat.

Fidei formula
per Pontificem
missa ab uni
verso concilio
subscripta.

Anatolii dolus.

Nicaenae
synodi
Marcianus vult
integra servari.

Monachorum
conatus ipse
compescit.

gloriosissime et clementissime fili et Imperator Auguste¹⁵. Ballerin. col. 1201.

7 « Cod. Vind. quod ». Ballerin. l. c. Melius videtur n. l.

8 « Duo Vatt. oboriri ». Cacciar. pag. 351. Rectius ad sens. n. l.

9 « Vulg. ant. arbitretur ». Ballerin. l. c. Melius, ut opinor.

10 « Al. eius fidei et intr. subscribendo vel subscribendum pro subscribentium ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

11 « Cod. Ratisp. defet talia ». Ballerin. l. c.

12 Vid. super. epist. LXVI et LXVIII pagg. 96, 98.

13 « Al. et ». Ballerin. l. c.

14 « Quesnell. contra fidem codd. indicatis ». Ballerin. col. 1203. Recete n. l.

1 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1199. « Ex graeca versione inscribitur: Gloriosissimo et clementissimo filio Marciano Augusto Leo archiepiscopus Romae ». Ballerin. col. 1200 et Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 350.

2 Cacciar. l. c. cum mss. et edit. gaudi: de qua lectione vid. conjecturas Ballerinior. l. c.

3 « Vet. edit. mendose praestitutum ». Ballerin. l. c.

4 « Al. extat ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc. Rectius ad sens. videtur n. l.

5 « Male Cod. Grim. ut a fidei ». Cacciar. l. c.

6 « Vet. edit. imperator: ex graeca versione

Universitas Ecclesiae Chalcedonensis concilii confirmatio, episcopulante imperatore, communicanda.

*Quid munera
Iuliano sit de-
mandatum.*

dicavit; mihi tamen per veneratorem una cum specialiter vestrum, fratrem meum Julianum episcopum innotuisse significo, quam pio dignali fueritis responso imperitorum monachorum animos et⁴ cohilibere pariter et docere: ut, si illos non penitus deseruit divina miseration², sentiant³ se et didicisse quod credant, et agnoscisse quod timeant. Quia vero omnibus modis obedientium est pietatis vestrae⁵ religiosissimae voluntati, constitutionibus synodalibus, quae mihi de confirmatione fidei catholicae, et de laetitiorum damnatione placuerunt, libens adieci sententiam meam: quae ut ad notitiam omnium sacerdotum Ecclesiarumque perveniat, vestrae clementiae praeceptio ordinare dignabitur. Ad futuram credo et spero gratiam Dei, quac tam sanctam tanti Principis curam, plenissimum desiderii sui⁶ fructum faciat obtinere, ut omnibus dissentiendo occasionibus amputatis, apostolicae ubique doctrinae pax regnet et veritas. Fratru autem meo Juliano episcopo⁷ noverit vestra clementia hoc me proprie delegasse, ut quicquid illuc ad custodiā fidei pertinere probaverit, meo nomine vestrae fiducialiter suggesta pietati: quoniam certus sum, vos ad haec omnia emendanda⁷ vel defendenda, Deo auxiliante⁸, sufficere.

Dat. duodecimo kalendas Aprilis⁹, Opilio viro clarissimo consule.

Dat. die 21 Martii, an. 453.

- 1 Cacciar. pag. 353 cum al. omitt. et.
- 2 « Al. misericordia ». Ballerini. col. 1204.
- 3 « Al. sciant ». Ballerini. l. c.
- 4 « Al. pietati vestrae, et ». Ballerini. l. c. Perperam, ut opinor.
- 5 Cacciar. l. c. delet sui. Male, ut videtur.
- 6 « Cod. Ratisp. delet episcopo ». Baller. l. c.
- 7 « Nonnulli codd. emundanda Ballerini. l. c.
- 8 « Cod. Ratisp. omitti. Deo auxiliante ». Ballerini. l. c.
- 9 « Duo Vatt. cum uno Taurio. XVII kalend. Aprilis ». Cacciar. l. c. Jaffé op. c. nobis assent.

Piis Pulcheriac studiis laudatis, de compressa monachorum seditione gratulator, eamque monet PP. Chalcedonensisibus se litteras misisse, quibus concilium confirmaret: tum Anatolidolum obiurgat, et Julianum legatum suum Augustae commendat.

Leo episcopus Pulcheriae Augustae.

CAP. I. Quamvis nullas nunc litteras Pulcherias silentio nota.
tae pietatis acceperim, scribente tamen gloriissimo Principe, non aliter dignatione ipsius sum gavisus, quam si mihi etiam tuac serenitatis redderentur alloquia. Unde consuetudinem debiti a me officii oportuit custodiri¹¹, qua me significarem clementiae vestrae salute gaudere¹², et incessabilibus a Deo precibus postulare, ut vos, et Romanae Republicae, et catholicae Ecclesiae in omni prosperitate conservet¹³. De vigore autem fidei vestrae, qua¹⁴ indesinenter Domino sacrificium laudis offertis, quantas Deo gratias agam, enarrare non valeo: quoniam Principibus temporis nostri non solum potentiam regiam, sed etiam sacerdotalem cognoscimus inesse doctrinam. Indicante enim fratre meo Juliano episcopo, pervenerunt ad nos in exemplaribus praeceptionum vestrarum saluberrimae sanctiones, quibus insanam

*Suum erga il-
lam obsequium.*

*Eius religio-
nem summopere
laudat.*

*Monachorum
compressa sedi-
tio.*

- 10 Exedit. Baller. Opp. S. Leonist. 1, col. 1205.
- 11 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 354 consuetudinem me debitam meo officio oportuit custodiare ; « ant. edit. consuetudinem debitam mei officii oportuit me custodiare ». Ballerini. col. 1206. Forte mel. n. 1.

12 Cacciar. l. c. cum al. per quam significa-rem clementiae vestrae, absolute me gaudere. Melius videt. n. lectio.

13 Cacciar. l. c. addit. gloriosissima Augusta.

14 Cacciar. l. c. cum al. quo. Ad sens. l. re-
ctius.

imperitiam mouachorum dignati estis par-
cendo plectere, et docendo punire: ut,
si eos ad poenitentiam miseratio divina
converterit, multis lacrymis, et a nefan-
dis caedibus, et ab haereticorum blasphem-
iis diluantur.

CAP. II. Quod vero piissimus impera-
tor ad omnes episcopos, qui Chalcedo-
nensis per Pontificem ad nensi synodo interfuerere, voluit me scri-
pere. Episcopis de-
probatio univer-
sae.

dirigere, quibus ea¹, quae illic de-
fidei regula sunt definita, firmarem, li-
benter implevi²; ne fallax cuiusquam si-
mulatio sententiam meam haberi vellet
incertam: cum per Constantinopolitanum
episcopum, cui laetitiam meam largiter
indicavi, in omnium potuerit notitiam
pervenire quod scripseram, nisi maluis-
set meum gaudium tacere, quam repul-
sam sui ambitus publicare. Fratri et coe-

piscopo meo luliano, cui sollicitudinem
meam in causa fidei delegavi, rogo ut
eam fiduciam praebere dignemini, qua-
pietati vestrae possit, quae universalis Ec-
clesiae sint profutura, sugerere.

Dat. duodecimo kalendas Aprilis, Op-
pilione viro clarissimo consule.

Dat. die 21 Martii, an. 453.

EPISTOLA LXXVI⁴.

*Iuliani, ac imperatoris in Ecclesiam sol-
licitudine commendata, litteras PP.
Chalcedonensibus se delisse dolo-
sum Anatoli ambitionem nota-
suæ ad Eudociam epistolæ scire cupit
effectum: datae vero ad Anatolium*

¹ « Duo Vat, cum Griman mea scripta » Cacci-
iar. l. c. Sane perperam.

² « Nonnulli codd. delect ea ». Cacciari. l. c.

³ Inniit S. Leo litteras suas ad Synodus Cal-
chedonen., quas vid. in vet. Bullar. Rom. num.
xvii edit. nostræ tom. I, pag. 76.

*exemplur imperatoris oculis subiicien-
dum, nec ne, Iuliani arbitrio com-
mittit.*

Leo Julianus episcopo.

CAP. I. Quam vigilanter, quamque de-
vote pro catholica fide fraternitas tua ex-
cubet, litterarum tuarum textus ostendit,
quibus instrumentibus⁵ multum mea solli-
citudo elevatur; accedente religiosi impe-
ratoris religiosissima pietate, quam evi-
denter appetet ad universalis Ecclesiae
firmamentum a Domino praeparatum: ut
dum sancto studio pro fide agunt chris-
tiani Principes, fidenter pro eorum re-
gno supplicant Domini sacerdotes. Quod
eius necessarium credidit clementissimus
imperator, libenter implevi, ut ad omnes
fratres, qui Chalcedonensi synodo inter-
fuerunt, scripta dirigere, quibus pla-
cuisse nulli, quae a sanctis fratribus no-
stris de regula fidei confirmata sunt, de-
monstrarem: propter eos scilicet, qui ad
occasione velandæ persidia sue in-
firmita vel dubia videri volunt statuta Con-
cilii, quae nulla sunt consensus mei sen-
tentia roborata: cum tamen post rever-
sionem fratrum, quos vice mea misera, ad Constantinopolitanum episcopum epi-
stolas dederim; ut, si eas publicare vo-
luisset, abunde ex ipsis potuisset agnosciri,
quanto gaudio ea, quae de fide synodus
sanxerat⁶, approbare. Sed quia in eis-
dem continebatur quale responsum acce-
pisset ambitio, ignorari voluit, quod de
fraternis constitutionibus sentiebam; ne
suum cognosceretur quod pro inviola-
bili Nicaenorum canonum auctoritate re-
scripseram. Unde studeat dilectio tua

*Iuliani et im-
peratoris in Ec-
clesiam solli-
citudo.*

*Litterae Chal-
cedonensis. Syno-
dum confirmatu-
tes transmissæ.*

*Cor Anatolius
priores ipsi tra-
ditas non publi-
carit.*

⁴ Ex edit. Baller. Opp. S. Leonis tom. I, col.
1207.

⁵ Cacciari. Opp. S. Leonis part. II, pag. 347
intervenientibus. Melius, ut videtur.

⁶ Cacciari. l. c. cum cod. Griman. de fide san-
ixerunt.

Cupo Leo, ut piissimum Principem crebris suggestio-
nibus monachorum commonere, ut, adjunctis afflatibus
concilio A. suis, ad singularium provinciarum sacer-
dotum apostolicam adprobato concilis dotes deferri apostolieae Sedis scripta
episcopis inno-
tēcal praecipiat; ne ulterius quisquam veritatis
inimicus de silentio meo se excusare praesumatur.

**CAP. II. De edicto autem christianis-
imi imperatoris, quo imperita quorun-
dam monachorum insaniam quid merere-
tur ostendit, et de responsione piissinæ**

Singularis prouidencia monachorum auda-
ciam compe-est.
Augustæ, qua monasteriorum praesentis
increpavit, multum me gaudere significo;
non ignorans hunc ipsis fervorem fidei
divina inspiratione conferri, ut omnibus¹
excellentiæ ipsorum non solum regii
culminis, sed etiam sacerdotalis esse ap-
pareat sanctitatis, apud quos, ut frater-
nitati tuae familiarior esset fiducia, et
nunc et antea postulavi, confidens de
eorum benevolentia, quod necessariis sug-
gestionibus non difficulter dignabuntur
annuere.

**CAP. III. Et quia secretius mili clemen-
tissimus imperator per filium nostrum
Paulum mandare dignatus est de admone-
nenda filia nostra clementissima Augusta
Eudoxia²; feci quod voluit, ut litteris meis
quam fructuosum ipsi foret, si catholiceae
fidei faveret, agnosceret, et ut clemen-
tissimi Principis filii sui litteris super hoc
admoneretur, obtinui: non ambigens ip-
sam quoque pio studio elaboraturam, ut
auctores seditionum propositum suae pro-
fessionis agnoscant, et si non intelligunt
docentium praedicationem, saltem vini-
dicantium timeant potestatem. Quem ita-**

Huius episto-
lae effectum e
Iuliano cogno-
protinus litteris dilectionis tuae opto co-
gnoscere, et utrum tandem rebellis im-
peritia conquiescat; quae si de nostra

1 Cod. Ratisp. *omnem*. Baller. col. 4208.
Perperam, ut opinor.

2 Cacciar. l. c. cum al. *Eudoxia*.

3 Cacciar. pag. 348 cum al. *solidationis per-*

putat ambigendum esse doctrina, saltem
beatae memoriae Athanasii, Theophili et
Cyrilli Alexandriæ sacerdotum scripta
non renuat: cum quibus ita fidei no-
straæ forma concordat, ut in nullo a nobis
discrepet, qui se illis consentire profitetur.

CAP. IV. Filio nostro Actio presbytero
in suo moerore compatimur: et cum in
locum officii eius, is fuerit ascitus, qui
reprobatione dignus fuerat iudicatus, non
est dubium hanc commutationem ad cat-
holicorum iniuriam pertinere. Sed patien-
ter interiñ ista tolleranda sunt, ne men-
suram moderationis³ solitae videamus
excedere: cum possit pro tempore satis
esse praedicto, quod clementissimorum
Principum favore munitur, quibus eum
proxime litteris meis ita commendavi,
ut apud religiosissimas mentes gratiam
ipsius augendam esse nou dubitem.

CAP. V. Illud etiam nosse te volumus,
Anatolium episcopum post coercitionem
nostram in suea præsumptionis adeo
temeritate persistere, ut Illyricanos epi-
scopos, ut sibi subscribent, convenirent;
quod nobis episcopus, qui a Thessalonici-
ensi⁴ ordinationis nuncius missus est,
intimavit. Cui ideo scribere nolimus,
quamvis ipse hoc peteres debere fieri,
quia eum corrigi nolle perspeximus. Duas
a pari ad synodum epistolæ feci: unam,
cui exemplaria epistolæ meæ ad Anatolium
episcopum datae subdi feci, alte-
rani, quæ exemplaria subdita non habe-
ret; tuo permittens arbitrio, ut quam
dandam esse clementissimo Principi du-
xeris, hanc tradas, altera apud te re-
tentia.

Dat. duodecimo kalendas Aprilis, Opi-
lione viro clarissimo consule.

Dat. die 21 Martii, an. 453.

per inquit Bollerin. loco citato col. 1210.

4 Hinc Euxithæi Thessalonicensis episcopi in
Anastasii locum surrogati tempus ordinatiois fa-
cile dignoscitur. V. Bollerin. l. c.

*Eadem Atha-
nasius et Cyrilli
fidem suam esse
profitebuntur.*

*Actio redi-
gationem op-
portunitus differt*

*Anatolii co-
natus, ut Illyrii
episc. eius am-
bitio faveat.*

*Epistolas ad
synodum duoplia-
versæ. Lao. Epis-
tolæ transmutat.*

*Ex his quod-
nam Imperatori
tradiditum In-
Hanc prudentias
relinquit.*

EPISTOLA LXXXVII⁴.

Iuliano rescribens cum hortatur, ut in parricidas Alexandrine monachos Marcianni zelum excitet.

Leo episcopus Iuliano Coensi episcopo.

Iuliani litteris rescribit.

CAP. I. Litteras dilectionis tuae, quas per filium meum virum illustrem Eychium² direxisti, eo tempore accepi, quo recentioribus epistolis tuis iterata iam occasione responderam. Unde quia etiam in his alloquuis tuis eadem de impiissimis haereticis iusto dolore conquestus es, congruum fuit, quia scribendi opportunitas extitit, non tacere. In causa itaque fidei, quicquid pro nostro officio agi potuit³ ac potest⁴, iuvante Domino, et sollicite et libenter exequimur: ut Evangelio Christi irreprehensibiliter serviamus, ne per desidiam nostram ulla pars Ecclesiae catholicae neglecta videatur. Propter quod, sicut omnibus notum est, non destiti laborare, ut manifestata atque defensa Incarnationis dominicae veritate, omnis fraternitas, quid ubique secundum doctrinam apostolicam, et tenendum et docendum esset, agnoscere, accedente gloriosissimorum Principum studio divinitus inspirato, ut in civitate Chalcedonensi synodo congregata, haeretica damnaretur impietas, ne vel quisquam sectator Nestorii, vel ullus discipulus Entychis liberum possit cum catholicis habere consortium: cum quod ad sancti Concilii auctoritatem pertinet, nulla usquam remanserit discordia. Si qui autem sua ob-

Quantum Leo in haeresis perniciem laboravit.

duratione caceati, ita in reprobi sensus amentiam transierunt, ut malint furere, quam sanari, ad imperiale pertinet protestatorem, ut perturbatores ecclesiasticae⁵ pacis, et reipublicae, quae christianis Principibus merito gloriantur, inimici sollicitius comprimantur.

CAP. II. Ut autem⁶ imperialis est, ut diximus, protestatis, tumultus publicos ac seditiones sacrilegas severius coercere, ita anchoritatis est sacerdotalis, monachis praedicandi aliquam contra fidem licentiam non praebere, et omni virtute resistere, ne ea, quae ad sacerdotes pertinent, sibi audeant vindicare. Unde miramur fratrem Thalassium episcopum, quod Georgio nescio cui, qui praesumendo illicita et propositum monachi et nomen amisit, scribendi vel praedicandi aliquam permiserit facultatem. Ad quem episcopum, si dilectioni tuae visum fuerit, ex hac parte competentia scripta mittamus⁷.

Agat itaque fraternitas tua opportunis suggestionibus, ut clementissimus Princeps, quae Domino sunt placitura, praecipiat, et incentores eruentarum seditionum iubat competentius coerceri, ut nec illi⁸ impuniti sint, quorum manus scelerata perpetrarunt, nec illi qui talium utuntur insanis. Si autem inquisitio indicaria et confessio reorum ad eas personas pervenit, quarum vel consilio vel impulsu mala tanta commissa sunt, nullius favoris eis sunt praestanda solatia. Quantum enim meliora de ipsis sunt eredita, tanto sunt amplius detestandi, quorum nunc impietas, quae per hypoerismus fuerat velata, detegitur. Et ideo agat chri-

Ad imperiale pertinet protestatorem Ecclesiae perturbatores comprimere.

Christi vero Evangelio praedicando solu- mo episcoporum est.

Miratur ita- quo, quod Tha- lessius parvoso monacho con- cionandivit imperiter.

Cruentorum seditionum incitatores per imperatorem gratias punientur.

Feminae quis est detestanda, quo impudentem suam virtutis furo rebarit.

¹ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 1210.

² « Al. *Isichium* vel *Isicum* vel *Isicium* ». Ballerin. l. c. et Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 355.

³ « Cod. Vat. 1340 cum al. *officio oportuit, deleto verbo agi* ». Cacciar. l. c.

⁴ « Al. *possunus* ». Ballerin. l. c.

⁵ « Al. *Ecclesiae* ». Ballerin. col. 1211.

⁶ « Duo Vatl. *Unde autem* ». Cacciar. l. c. Male.

⁷ « Antea vulg. *perperam mittamus* ». Ballerin. l. c.

⁸ « Quesnell. *contra cold.* idem *delet illi* ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 356.

stianissimus et piissimus imperator, quod paci ecclesiasticae intelligit profuturum. Quem superna inspiratione ita instruendum esse confido, ut et disciplina inquietos revocari¹, et a sanguine cornu iubeat absiniri: quamvis nihil ultiionum non mereantur subire, qui ausi sunt et divinis et humanis constitutionibus repugnare.

Leo Marcius ab haereticorum eadē temperatio optat.

Dat. quarto nonas Aprilis, Opilione viro clarissimo consule.

Dat. die 2 Aprilis, an. 453.

EPISTOLA LXXVIII².

Maximi fide laudata, cum vehementer hortatur, ut catholicam doctrinam tueatur, ac Nicaeni concilii statutis innixus iura Antiochenae sedis ab Anatolii ambitione impedita strenue defendat.

Leo Maximo Antiocheno³.

CAP. I. Quantum dilectioni tuae placeat communis fidei sacratissima unitas et pacis ecclesiasticae tranquilla concordia, dilectionarum tuarum⁴ textus ostendit, quas ad me filii nostri Marianus⁵ presbyter et Olympius diaconus detulerunt, eo nobis gratiores, quod per ipsas⁶ alloquia⁷ alterna miscemus, et⁸ magis magisque innotescit⁹ gratia Dei, qua sit, ut per totum mundum de manifestato¹⁰ catholicae ve-

E Maximini litteris sibi pergratias eius religio sum arguit.

ritatis lumine gaudeatur. Quamvis, quod multum dolamus, quidam adhuc (sic ut sermo indicat nunciorum) tenebras suas diligant; et cum ubique dici splendor exortus sit, etiam nunc caecitatis suae delectentur obscuro, et perdita fide, solo ac vacuo nomine remanserint christiani, non habentes intelligentiam, qua errorem ab errore discernant, et blasphemiam Nestorii ab Eutychis impietate distinguant. Nec enim ideo excusabilis videri aliqua eorum falsitas potest, quia ipsi sibi sunt in sua perversitate contrarii. Nam licet¹¹ Nestorium Eutychis discipuli detestantur, et Eutychen anathematizent Nestorii sectatores; Catholicorum tamen iudicio pars ultraque damnatur, et ambae simul haereses a corpore Ecclesiae resonant; quia neutra falsitas nobiscum potest habere concordiam. Nec interest, quo sacrilegio ab Incarnationis dominicacae veritate discordent, cum id, quod pravissime sentiunt, nec auctoritas Evangelii, nec ratio suscipiat¹² sacramenti.

CAP. II. Et ideo, frater carissime, oportet dilectionem tuam toto corde perspicere¹³; cuius Ecclesiae gubernaculis te Dominus voluerit praesidere, et eius meminisse doctrinæ, quam præcipuus apostolorum omnium beatissimus Petrus, per totum quidem inmundum uniformi prædicatione, sed¹⁴ speciali magisterio¹⁵ in Antiochenæ et Romana¹⁶ urbe fundavit: ut illum in suæ glorificationis domicilio præ-

Haereticorum pertinaciam deplorat.

Non ideo excusanda quia Nestorius et Eutyches subiiciunt adversantur.

Utrumque licet errantis specie discordes, ab Ecclesiae lamen corpora recisi

Itaque Maximo pro catholicis sedculo viglandum.

¹ « Vet. edit. male revocare ». Ballerin. I. c.

² Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1212.

³ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 357 cum al. vulgat. *Leo catholicæ Ecclesiæ Episcopus Maximo carissimo fratri Episcopo salutem.*

⁴ « Tres codd. delent tuarum ». Cacciar. I. c.

⁵ « Al. Marinus; al. Marintianus; al. Martinianus ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

⁶ « Al. per ipsos ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Aptius ad sens. videt n. lectio.

⁷ « Al. elogia ». Ballerin. I. c.

⁸ « Cod. Ratisp. ut ». Ballerin. I. c.

⁹ Cacciar. I. c. cum al. *innotesceret*. Male ad context., ut videtur.

¹⁰ « Vet. edit. manifesto ». Ballerin. I. c.

¹¹ Cacciar. cum al. *Nam cum*. Mel., ut opinor, n. lectio.

¹² Cacciar. I. c. cum al. *recipiat*; al. *nec auctoritas Evangelii habeat, nec ratio sacramentis*. Vid. Ballerin. col. 1213.

¹³ Al. cod. *praescire aut prospicere*. Baller. et Cacciar. II. cc. Recte quidem n. lectio.

¹⁴ Cacciar. pag. 358 *et pro sed.* Mel. n. lectio.

¹⁵ « Al. ministerio ». Ballerin. I. c. Melius, opinor, n. lectio.

¹⁶ Cacciar. I. c. cum al. *in Romana*.

minentem ea intelligas reposcere instituta, quae tradidit, sicut ab ipsa, quam confessus est, veritate suscepit. Neque ullo modo sinas in Orientalibus Ecclesiis, inaximeque in his, quas Antiochenae sedi sacratissimorum Patronum Nicaenii canonnes deputaverunt, ab improbis haereticis Evangelio resultari, et vel Nestorii, et Eutychius¹ a quoquau dogma defendi. Quoniam, sicut dixi, catholicae fidei pe-

Illa enim Nestorium respicit ab aliis personis in Christo,
non minus Nestorium respicit ab aliis personis in ultraque impietate² vestigium; sed evidenter atque perspicue et Nestorium anathematizat, qui Verbi carnisque naturam in beatae Virginis conceptione³ seiuengens, unumque Christum in duos dividens, aliam Deitatis et aliam humanitatis voluit esse personam; cum omnino unus idemque sit, qui et secundum sempiternam Deitatem de Patre est natus sine tempore, et secundum veram carnem de matre est natus in tempore; et Eutychen

*Ac Eutych. de-
terram, quod
in carnem Ver-
bum ipsum fu-
set transforma-
tum.*

similiter execratur, qui in Domino Iesu Christo veritatem humanae carnis evan- cuans, ipsum Verbum in carnem asserit⁴ transformatum, ut nasci, nutriti, proficere, pati, mori, atque sepeliri, et die tertio suscitari, solius fuerit Deitatis, quae servilis formae non veritatem suscepit, sed figuram.

*Pro religione
sacerdotum vigilan-
dum.*

CAP. III. Summa itaque vigilantia cau- tum te esse convenit, ne quid sibi haeretica pravitas audeat vindicare; cum te deceat his sacerdotali auctoritate resi-

1 Cacciar. l. c. *Eutychetus.*

2 « Al. ad ultramque impietatem » Ballerin. loc. cit. Perperam.

3 « Male vet. edit. coniunctione ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

4 « Al. asseruit ». Baller. col. 4214. F. mel. n. l.

5 « Al. augendi vel augendam ». Baller. l. c. Melius ad orat. context. videt. a. lectio.

6 « Quesnell. contra plerosq. codd. privilegia tertia ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 359. Sane perperam.

7 « Al. ut... minuantur ; Quesnell. in prima edit. quae in nullo cuiusquam ambitione in-

stere, nosque saepius de proiectu Ecclesiarum tuis relationibus, quid agatur, instruere. Dignum est enim, te Apostolicae Sedis in hac sollicitudine esse consortem, et ad agendi⁸ fiduciam privilegia tertiae Sedis⁶ agnoscerre, quae in nullo eiusquam ambitione minuentur⁷; quia tanta apud me est Nicaenorum canonum reverentia, ut ea quae sunt a sanctis Patribus constituta, nec permiserim, nec patiar aliqua⁸ novitate violari. Etsi enim diversa nonnumquam sunt merita Praesulum, ira tamen permanent Sedium⁹; quibus eti possint aenmli perturbationem aliquam fortassis inferre, non tamen possunt minuere dignitatem. Unde cum aliquid pro Antiochenae Ecclesiae privilegiis dilectio tua agendum esse crediderit, propriis litteris studeat explicare¹⁰, ut nos consultationi tuae absolute et congrue respondere possimus.

CAP. IV. Nunc autem ad omnia¹¹ generaliter pronunciare sufficiat, quod si quid a quoquam contra Nicaenorum canonum statuta in quacumque synodo vel tentatio est, vel ad tempus videtur extortum¹², nihil praeciducii potest inviolabilibus inferre decretis: et facilis erit quarunlibet consensionum pacta dissolvi, quam praedictorum canonum regulas ex ulla parte corrumpi. Subripiendi¹³ enim occasiones non praetermissit ambitio, et quoties ob occurrentes causas generalis congregatio facta fuerit sacerdotum, difficile est, ut cupiditas improborum non

*Privilicia Antiochenae sedis,
quaes a romana
est terita, firmiter vindicanda.*

*Somma Pon-
tificis in Nicae-
nam synodum
reverentia.*

*Sodium in-
tra o praeulm
meritis minime
pendent.*

*Conatus in
concilio Nicae-
ni decreta Leopo-
drone irritos de-
clarata.*

venitur excessisse ». Ballerin. l. c. Recte quidem ad orat. context. n. lectio.

8 « Prima Quesnell. edit. nec permisceri patiar nec aliqua... », Ballerin. l. c. Aptius ad rem, n. lectio.

9 « Al. ecclesiistarum ». Ballerin. l. c.

10 « Prima Quesnell. edit. propriis studeat nuntiis explicari ». Ballerin. l. c.

11 « Cod. Ratisp. addit. me », Ballerin. l. c.

12 « Al. codd. exortum ». Ballerin. l. c. Recte ad context. n. lectio.

13 « Vet. edit. subrependi ». Baller. col. 1215. Male.

Ideo Iuvenalis
episcop. frustra
Palestinae prov.
praedicti principi-
pium.

aliquid supra mensuram¹ moliatnr apper-
tere; ² sicut etiam in Ephesina synodo,
quae impium Nestorium cum dogmate
suo perculit, Iuvenalis episcopus ad olt-
inendum Palestinae provinciae principa-
lum credidit se posse proficere³, et in-
solentes ausus per commentitia⁴ scripta
firmare. Quod sanctae memoriae Cyrillus
Alexandrinus episcopus merito perhorre-
scens, scriptis suis mihi quid praedicti⁵
cupiditas ausa esset, indicavit; et solli-
cita prece multum poposcit, ut⁶ nulla
illicitis conatibus praeheretur assensio.
Nam cuius epistolae⁷ ad nos exemplaria
direxisti sanctae memoriae Cyrilli, eam
in nostro sermio requisitam nos anthen-
ticam noveris reperisse. Hoc tamen pro-
primum definitionis⁸ meae est, ut quan-
tumlibet amplior numerus sacerdotum
aliquid per quorumdam subreptionem⁹
decernat, quod illis trecentorum decem
et octo Patrum constitutionibus invenia-
tur adversum, id iustitiae consideratione
cassetur; quoniam universae pacis tran-
quillitas non aliter poterit custodiri, nisi
sua canonibus reverentia intertemerata ser-
vetur.

Quicquid con-
tra Nicanos ca-
nones unquam
tauerit molitus,
quo incurrunt
est habendum.

CAP. V. Si quid sane ab his fratribus,
quos ad sanctam synodum vice mea misi,
praeter id, quod ad causam fidei perti-
nebat, gestum esse perhibetur, nullius
erit penitus firmatis; quia ad hoc tan-
tum ab Apostolica sunt Sede directi, ut,
excisis haeresibus, catholicae essent fidei
defensores. Quicquid enim praeter spe-

1 « Cod. Ratisp. addit suam ». Ballerin. l. c.
2 « Prima Quesnell. edit. sic legit hunc locum;
difficilis est cupiditas improborum non ali-
quid supra mensuram moliri atque appetere ». Ballerin. l. c.

3 Cacciar. pag. 359 cum vulg. sufficiere. Recet
quidem n. l.

4 Cacciar. l. c. cum eodd. Val. commendati-
tia. Sane perperam.

5 « Prima edit. Quesnell. mihi quoque quea
praedicti ». Ballerin. loc. cit. Vox illa quoque
a Quesnello invepta, indubie expungenda. Et re
quidem vera cod. Ratispon. cum antiquis edi-

ciales causas synodalium conciliorum ad
examen episcopale defertur, potest aliquam diadicandi hahere rationem, si
nihil de eo est¹⁰ a sanctis Patribus apud
Nicaeam definitum. Nam quod ab illo-
rum regulis et constitutione discordat,
Apostolicae Sedis nunquam poterit ob-
tinere consensum. Quanta vero hoc dili-
gentia custodiatur a nobis, exemplaribus
eius epistolae, quam ad Constantinopolitanum
episcopum refrantes ipsius cu-
piditatem direximus, instrueris; quam
in omnium fratrum et consacerdotum no-
strorum facies notitiam pervenire, ut no-
verint pacem ecclesiasticam, per concor-
diam Deo placitam, debere servari.

CAP. VI. Illud quoque dilectionem tuam
convenit praecavere, ut praeter eos, qui
sunt Domini sacerdotes, nullus sibi do-
cendi et praedicandi ius audeat vindici-
care, sive ille monachus, sive sit laicus,
qui aliuinus scientiae nomine gloriatur.
Quia etsi optandum est ut omnes Ecclesiae
filii quae recta et sana sunt, sa-
piant; non tamen permittendum est, ut
quisquam extra sacerdotalem¹¹ ordinem
constitutus gradum sibi praedicatoris¹²
assumat, cum in Ecclesia Dei omnia or-
dinata esse conveniat, ut in uno Christi
corpore et excellentiora membra sum-
officium impleant, et inferiora superio-
ribus non resultant.

Data III idus¹³ Iunii, Opilione viro cla-
rissimo consule.

Dat. die 11 Iunii, an. 453.

tionibus nobis adhaeret. Vid. Ballerin. loc. cit.

6 « Eadem edit. prospexit ne ulla pro popo-
seit ut ». Ballerin. col. 1216. Rectius videtur n. l.

7 Edit. Ballerin. mendose epistola.

8 « Male Quesnell. cum aliq. cod. defensio-
nis ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 360.

9 « Prima edit. Quesnell. subscriptionem ».
Ballerin. l. c. Sane recte ad sens. n. l.

10 Al. sil ». Ballerin. col. 1217.

11 « Al. sacerdotum ». Ballerin. l. c.

12 « Al. ». praedicationis ». Ballerin. l. c.

13 Cacciar. pag. 361 cum Quesnell. IV Idus.

Sedes enim
Apostolica Ni-
caenam syno-
dum inviolabi-
liter custodi-

Mandat ut litt-
teras suas ad
Anatolum caes-
teris episcopi-
cos innolescant,
diam Deo placitam, debere servari.

Neve conclo-
nandi numerus
quilibet praeter
aproximatus sibi
arroget.

lo uno Chri-
sti corpore offi-
cium sum cui-
que membro est
adiplendum.

EPISTOLA LXXXIX¹.

*De Ecclesiae triumpho exultans illum
Christo apprime tribuit, et Diocor
facinora exercratus Theodoretum ad
versus haeresim magis incendit.*

Dilectissimo fratri Theodoreto Episcopo
Leo Episcopus.

CAP. I. Remeantibus ad nos fratibus
et consacerdotibus nostris, quos ad san-
ctum concilium Sedes beati Petri dire-
xit, agnivimus dilectionem tuam superno-
adiutorio nobiscum tam Nestorianae im-
pietatis, quam Eutychianae vesaniae ex-
titisse vietricem. Unde gloriamur in Do-
mino cum Propheta canentes²: *Adiu-
torium nostrum in nomine Domini, qui
fecit coelum et terram*³, qui nullum nos
in nostris fratibus detrimentum susti-
nere permisit, sed quae nostro prius mi-
nisterio⁴ definierat, universae fraternita-
tis irretractabili firmavit assensu; ut vere

a se prodiisse ostenderet, quod prius a
prima omnium Sede⁵ formatum⁶ totius
christiani orbis iudicium recepisset, ut
in hoc quoque capitimi membra concordent.

*Eo magis se In quo amplior⁷ nobis accrescit gaudendi
percūtī hostis;
quo in Christi materia, dum tanto magis se percūtī ini-*

¹ Ex edit. Baller. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1218.

² « Duo codd. dicentes ». Cacc. Opp. S. Leo-
nis part. II, pag. 362.

³ Psalm. cxviii, 8.

⁴ « Duo codd. nostrum..... ministerium ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Sane perperam.

⁵ « Al. mss. a prima omnium fide et sede;
al. a prima omnium fideliter sede ». Baller. I. c.
Male quidem.

⁶ « Al. cod. firmatum ». Ballerin. et Cacciar.
II. cc.

⁷ « Al. amplius ». Ballerin. I. c.

⁸ « Al. quanto magis etiam in Christi »,
Ballerin. et Cacciar. II. cc. Forte melius.

⁹ « Al. instituit ». Ballerin. col. 1220.

¹⁰ « Al. dissensum ». Ballerin. I. c.

¹¹ « Al. coacti ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

micus, quanto contra Christi⁸ ministros
saevius insurexit. Nam ne aliarum se-
dium ad eam, quam ceteris omnium Do-
minus statuit⁹ praesidere, consensus as-
sentatio videretur, aut alia quaelibet sub-
repere posset adversa suspicio; inventi

prius sunt, qui de iudicii nostris ambi-
gerent. Et dum nonnulli a dissensionis¹⁰
incitati¹¹ auctore¹² ad contradictionum¹³
bella prosiliunt¹⁴, ad nuius bonum, malo¹⁵
eius, auctore totius bonitatis dispensante,
perventum est. Dulcissi si quidem mu-
nera gratiae divinae proveniunt, quoties

non sine magnis sudoribus acquiruntur;
et minus bonum videri solet pax conti-
nuata per otium, quam redditia per la-
bores¹⁶. Ipsa quoque veritas et clarissimus re-
nitescit, et fortius retinetur, dum quae
fides prius docuerat¹⁷, haec postea ex-
aminatio confirmarit¹⁸. Multum denique sa-
cerdotialis officii meritum splendescit, ubi

minus bonum
videatur pax con-
tinuata per ot-
ium, quam red-
ditia per labo-
rem.

Minus bonum
videatur pax con-
tinuata per ot-
ium, quam red-
ditia per labo-
rem.

Veritas ex-
amine confirmata
et clarissimus re-
nitescit, et fortius re-
tinetur.

Iudicium per
S. A. primitus
missionis, mos
ab universis ep-
scopis approba-
tum.

In quo amplior⁷ nobis accrescit gaudendi
percūtī hostis;
quo in Christi materia, dum tanto magis se percūtī ini-

summorum¹⁹ servatur auctoritas, ut
in nullo inferiorum putetur immunita li-
bertas. Et ad maiorem Dei gloriae pro-
ficit finis examinis, quando ad hoc se
accipit exerendi fiducia²⁰, ut vincatur
adversitas; ne quod per se probatur re-
proburi, silentii praecidio videatur op-
pressum.

¹² « Duo Vatt. auctoritate ». Cacciar. I. c.

¹³ « Al. contradictionis ». Ballerin. I. c.

¹⁴ « Apud Sichard. ad dissensiones incitati ab
auctore contradictionis, ad insana bella pro-
siliunt ». Ballerin. I. c.

¹⁵ Cacciar. I. c. cum al. malum. Quod sane la-
tinae syntaxi non cohaeret. Forte legendum est:
malum cuius auctore totius bonitatis dissipante.

¹⁶ « Al. per laborem; al. post laborem ». Bal-
lerin. et Cacciar. II. cc.

¹⁷ « Al. docuerit ». Ballerin. I. c. Concinnius
ad sens. n. lectio.

¹⁸ Cacciar. I. c. cum al. confirmaret; al. con-
firmaverit. Vid. et Ballerin. I. c. Confirmaret
inepte ad orat. contextum.

¹⁹ « Nonnulli codd. summopere aut summo-
perum ». Ballerin. I. c. Sane perperam.

²⁰ Cacciar. I. c. forte typographicu mendo fi-
duciam.

Fidei victori
ram Christo tri-
buit.

Nil protestin-
creduis Incar-
natio Christi.

Dioscorus Pha-
raoni assimila-
tur.

CAP. II. Exulta igitur, carissime frater,
et¹ in unico Dei filio vixit exulta. Vicit
per nos ille pro se², cuius carnis veritas ne-
gabatur. Vicit per nos et pro nobis ille, cui
vicimus. Secunda³ est post adventum Do-
mini haec orbi festivitas. Redditum saeculo
est, praedone prostrato, lucarnationis divi-
nae mysterium, quod humani generis ini-
micus, quia rebus ipsis auferre non poterat, calumniis obsecrabat. Quin immo
ab incredulorum corde perierat immor-
tale mysterium, quia nihil prodest tanta
salus incredulis, ipsa veritate suis diceunte
discipulis: *Qui crediderit, et baptizatus
fuerit, salvis erit; qui autem non credi-
derit, condemnabitur*⁴. Solis iustitiae in-
bar, densis⁵ per Orientem Nestorii et Eu-
tichis nebulis impeditum, pure ab Oci-
dente resplenduit, ubi culmen summum⁶
in Apostolis et Doctoribus principaliter
collocavit. Quamvis nec illuc unquam de-
fuisse credendus sit, quo confessores sibi
egregios reservavit; ita ut dum denuo
conaretur hostis antiquus per secundi⁷
Pharaonis impoenitens cor fidei Abrahae
semen et filios repromissionis extinguere,
Deo miserrante, languescens nisi sibi no-
cere nihil potest. De quo et illud omnipotens
mirabilis egit, quia et quos sibi
socios⁸ ad Israeliticis populi caedes asci-
verat⁹, non cum tyrannidis auctore sub-

mersit, sed cum suo populo congrega-
vit; et, sicut revera se dignum, et soli
sibi possibile fons misericordiae noverat,
victos a nobis, nobiscum fecit esse victo-
res¹⁰. Nam dum solus vera sit humani ge-
neris hostis spiritus falsitatis, omnes de
hunc iam triunphare non dubium est, quos
sibi veritas vindicavit. Nunc prorsus illa
Redemptoris nostri dicta, quam sint di-
vinae auctoritatis appareat¹¹, dum contra
hostes fidei sic aptantur, ut de ipsis dictum
esse¹² dubitare non licet: *Vos, in-
quit, ex patre diabolo estis, et desideria
patris vestri vultis implere. Ille homi-
cida fuit ab initio, et in veritate non stetit,
quia veritas in eo non est. Quando
loquitur mendacium, ex suis¹³ loquitur,
quia mendax est, et pater eius*¹⁴.

Solus humani
generis hostis
est spiritus fal-
sitatis.

CAP. III. Nihil ergo mirandum est, quod
hi, qui in veritate Dei nostrae naturae
mendacium crediderunt, patri suo et circa
ista concordant; quicquid visum, quic-
quid auditum, quicquid denique, teste
Evangelio, tactum est atque palpatum in
unico Dei Filio, non eius cuius probatum
est, asserentes, sed coeterae et coës-
sentialis Patri fuisse substantia; quasi
aut Divinitatis natura¹⁵ crucis ligno trans-
fixa sit, aut inconvertibilis creseere per
aetates¹⁶, et in sapientia proficer sapien-
tia semiperna, vel Spiritu Deus¹⁷, qui

S. Leo impia-
Eutychetus com-
menta refellit.

Caro Christi
vera est caro,
substantia
quicquam coa-
terna, et coës-
sentialis Patri.

1 Cacciar. l. c. cum al. delet et.

2 Cacciar. l. c. cum al. per se. Perperam.

3 Cacciar. l. c. cum plur. mss. *Per quem secunda est. Minns bene, ut videtur.*

4 Marc. xvi, 16, ubi Vulg. legit *qui vero.*

5 «Vat. 1340 *Sol iustitiae subdicens per orientem*, etc.», Cacciar. pag. 363.

6 Cacciar. l. c. *suum; al. sanctum: summum* legunt sex cod. Vatt. Vid. Baller. col. 1222 et Cacciar. l. c. *Suum videt, praferendum.*

7 «Duo Vatt. *persequentis*». Cacciar. l. c. Forte ex viito amanuens. «Al. *per sequentis*». Ball. l. c.

8 «Al. cod. *consicos*». Baller. l. c. Male quidem.

9 «Duo codd. *caedem sociaverat*». Cacciar. l. c.

10 «Vet. edit. *victuros*», Baller. l. c. Mendo quidem typograph.

11 «Vat. 4340 *cum sint divinae auctoritatis appareat*». Cacciar. l. c. Male quidem.

12 Cacciar. l. c. *dicta, deleta voce esse. Minns n. lectio.*

13 «Al. *ex suo vel ex suis propriis*» Baller. col. 1223.

14 Joann. viii, 44, ubi Vulg. legit: *Ille homi-
cida erat ab initio, et in veritate non stetit,
quia non est veritas in eo. Cum loquitur men-
dacium ex propriis loquitur...*

15 «Vocem natura contra codd. et edit. fidem omittit perperam Quesnellus». Baller. et Cacciar. ll. cc.

16 «Duo codd. *creceret per aetatem*». Baller. l. c. Bectius ad rem, et ad context. videt. n. l.

17 «Al. *Dei*», Baller. l. c. Sane perperam.

Dioscori vero etiam. Spiritus est, subinde repleri potuerit. In hoc quoque se acerba vesania ex quo auctore accesserit¹, prodit, quod quantum in se est universi nocere molitus est. Nam qui vos² persequendo afflixit, ceteros ad consensum sceleris impellendo depravavit. Sed nec nos, licet in singulis fratribus, quia membra nostra sunt, vulnerasset, a speciali dolore fecit exceptos, quibus nova et inaudita prins atque incredibili audacia inferre contra suum caput est molitus iniuriam. Sed utinam vel post tot pessima resipiscens non nos etiam de suo aeternae damnationis interitu contristasset. Quam mensuram sceleris praetermisit, cui nec hoc sufficeret potuit, quod nec vivis parecendo, nec

Et innocens
lis saugine ma-
num consecre-
rat. catholici sacerdotis pollutas iampridem, abdicata⁴ veritate atque approbata falsitate, manus intinxit? Et cum scriptum sit: *Qui odit fratrem suum, homicida est*⁵; ille quod odio iam fecisse addictus est⁶, implevit operibus, quasi nec haec audisset, nec illud quod Dominus⁷ ait: *Discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris.* *Iugum enim meum suave est, et onus meum leve est*⁸. Dignus⁹ diabolici prae-dicator erroris Aegyptins vastator inventus est; qui tamquam sacvissimus ty-rannus Ecclesiae nefandas blasphemias per violentiam seditiosorum turbam, et

per cruentas manus militum venerandis fratribus imponebat. Et cum voce Redemptoris¹⁰ nostri firmatum sit, unum eumdemque homicidii esse et falsitatis auctorem, ille pariter utrumque complevit; quasi non ut caveantur, sed ut perpetrentur, scripta sint, ad perditionis suae cumulum trahens quae Dei Filius mouuit ad salutem. Illud quoque surda nimis aure praeteriens, quod ab eodem Domino dictum est: *Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor, et vos¹¹, quod vi-disisti apud patrem vestrum, facilis*¹².

Cap. IV. Igitur dum sanctae memoriae Flaviano vitam praesentis saeculi molitur auferre, se verae vitae luce¹³ privavit. Dum vos ab Ecclesiis vestris conaretur expellere, se a christianorum collegio segregavit. Dum trahit¹⁴ plurimos et impellit ad erroris assensum, multiplici animam suam vulnere saucivit; solus ultra omnes, et per omnes, ac pro omnibus¹⁵ reus, qui causa reatus omnibus fuit. Sed licet his tua fraternitas solido cibo firmata indigere minime videatur; tamen¹⁶, ut quod nostri loci est impleamus circa vocem dicentis Apostoli: *Praeter ea*¹⁷, *quae extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana sollicitudo om-nium Ecclesiarum. Quis infirmatur, et ego non infirmor? Quis scandalizatur, et ego non uror*¹⁸? Hoc praecepit praesenti occasione credimus admonendum,

Mirum igitur
documentum sibi

Romanio Pon-
tifici pronun-
sa Ecclesia as-
sidue laboran-
dum.

1 « Vat. 541 *Et in hoc* ». Cacciar. I. c.

2 « Vet. edil. processerit » . Ballerin. et Cacciar. II. cc. Forte melius.

3 « Al. nos ». Ballerin. I. c. Certe amanuens mendos, ut e seqq. liquet.

4 « Male Quesnellus substituit *addicta*, et per-
aram addidit in margine: *Ita mss. omnes* ».
Ballerin. I. c.

5 I Ioann. iii, 15.

6 « Al. *dicitus vel dictum est* ». Ballerin. col.
1223. Sane melius n. lectio.

7 Cacciar. pag. 364 *idem Dominus*.

8 Matth. xi, 29, ubi Vulg. legit: *onus meum
leve, delecto est*.

9 « Al. *Quia tamquam dignus* ». Ballerin. I. c.
Melius videt. n. l.

10 Ioann. viii, 44.

11 « Al. cod. addit ergo ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Porro Vulg. textu refragante.

12 Ioann. viii, 38, ubi apud Vulg. legitur...
quae *vidistis*...

13 « Cod. Barb. *se veritate et duce; al. se se-
renae vitae luce* ». Ballerin. I. c. Neutr. apte
ad context.

14 « Al. cod. *tradit* ». Ballerin. I. c. Sane per-
aram.

15 « Cod. Vat. *solus ultra omnia ac pro omni-
bus* ». Ballerin. I. c. Rectius ad context. videt. n. l.

16 « Vat. 1340 et tamen ». Cacciar. I. c. Per-
aram.

17 « Vulgat. *Praeter illa* ».

18 II Cor. xi, 28.

frater carissime, ut quotiescumque, divina gratia administrante, illos, qui foris sunt, fonte doctrinae aut submergitur, aut purgamus, in nullo ab illis, quas Spiritus Sancti divinitas in Chalcedonensi Concilio protulit, fidei regulis recedentes,

Cum haereticis sermo caute librandius.

inter utrumque hostem novellae¹ per fidiae sermonem nostrum cum omni cautela libremus², non iam, quod absit, tamquam de dubiis disceptantes, sed auctoritate summa, quae bene definita sunt, adstruentes; cum et in Apostolicae Sedis

Apostolicarē Sedis ad Flavianū epistola sensu sanctae synodi universae syndo prothata,

testimonia noverimus esse congregata, ut nullus queat ulterius dubitare, nisi qui sibi meti ipsi errorum tenebras inferre maluerit; et synodalia³ gesta, vel quibus primum definitio fidei legitur esse formata, vel quibus praefatae litterae Apo-

Ac Theodo- stolicae Sedis etiam tuae fraternitatis studio defensae sunt, et maxime ad pii simos Princeps totius Concilii allocutio- tot sint praecedentium Patrum testimoniis roborata, ut cuivis imprudenti ac pertinaci animo, si tamen non iam cum diabolo pro sua impietate damnatus est, valeant suadere.

Hostium ca- lundis subtra- henda occasio.

CAP. V. Unde hoc quoque nos contra hostes Ecclesiae providere condignum est, ut eis nullam calumniandi occasionem, quod ad nos attinet, penitus relinquamus, nec unquam contra Nestorianos

Nestorius et ali Eutychianos agentes, alteri eorum vi- nandi pariter, deamur terga vertisse; sed utrosque Christi

hostes aqua lance vitemus atque dannemus ita, ut eos, quoties audientium quantalibet poscit utilitas, cum dogmati-

buseorum digno anathemate promptissime atque evidentissime feriamus; ne, si hoc a nobis⁴ aut obscurius fieri videatur, aut tardius, putetur invitum. Quod quamvis prudentiam tuam res ipsa admonere sufficiat⁵, iam tamen⁶ et experimenta docuerunt. Sed benedictus Deus noster, cuius invincibilis veritas ab omni haereseos macula mundum te, secundum Sedis Apostolicæ iudicium⁷, demonstravit. Cui beatus Petrus erga suos singulatim sollicitando.

Theoderetus per Sedis Apud iudicium qualiter haeresis laborasti.

Leo Theodosius in haereticis sunreliquias invenit, ut A. S. de Syria fide instruat.

5 Cacciar. l. c. cum Vat. cod. aut a nobis. Minus apte, ut videtur.

6 «Al. res ipsae...sufficientib.» Baller. col. 1226.

7 «Vat. 544 nunc tamen». Cacciar. l. c.

8 «Duo Vat. iudicia». Cacciar. l. c.

9 «Al. laboralis». Baller. l. c.

10 «Duo Vat. existere». Cacciar. l. c. Sane perperam.

1 «Vat. 3791 hoc est novellae». Cacciar. pag. 365. Perperam.

2 «Al. cod. liberemus». Baller. col. 1225. Inepte quidem ad orationis contextum.

3 «Vatt. 1310 epistolis». Cacciar. l. c.

4 Vet. edit. cum synodalia». Baller. l. c. Recius nt videtur. n. lectio.

licam Sedem festines instruere; quatenus illius regionis sacerdos, in quo cumque usus exegerit, adiuvemus. De his vero, quae in saepe dicto¹ concilio illicitia contra venerabiles Nicaenos canones presumptione tentata sunt, ad fratrem et coepiscopum nostrum Antiochenae Sedis praesulem scripsimus², adiuentes³ et illud, quod nobis propter improhibitam monachorum quorundam regionis vestrae verbo mandasti per vicarios nostros, et hoc specialiter statuentes, ut praeter Domini sacerdotes nullus audeat praedicare, seu monachus, sive ille sit laicus, qui cuiuslibet scientiae nomine glorietur. Quas tamen litteras, pro utilitate universalis Ecclesiae, per praedictum fratrem et coepiscopum nostrum Maximum ad omnium voluimus⁴ pervenire notitiam; et ob hoc his noluimus eaurum exemplar adiicere, quia quae praedicto fratri et coepiscopo nostro iniunximus, non dubitamus implenda. *Et alia manu.* Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

Data tertio idus⁵ Iunii, Opilione viro clarissimo consule.

Dat. die 11 Iunii, an. 453.

EPISTOLA LXXX⁶.

Marcianum rogat, ut in diem Paschatis anni 455 inquirere iubeat.

Leo Episcopus⁷ Marciano Augusto.

CAP. I. Tam multis documentis per-

¹ « Al. supradicto ». Ballerin. l. c. Melius ad rem n. lectio.

² Innuire epis. praeced. LXXVIII, pag. 116, col. 4.

³ Can. *Adicimus;* 49 caus. xvi, q. 1.

⁴ « Al. volumus ». Ballerin. l. c. Rectius ad context. n. 1.

⁵ « Al. IV Idus Iunii ». Cacciar. pag. 366, et Ballerin. l. c. Jaffé op. c. nobis faveat.

⁶ Ex edit. Baller. *Opp. S. Leonis* l. 1, col. 1928.

⁷ « Cod. Ratisp. *Leo Papa* ». Ballerin. l. c.

⁸ « *Vat. 1310 geratur* ». Ballerin. l. c. Concinnius ad sens. n. lectio.

⁹ Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 366 voces non improbe omittit.

omnes Christi Ecclesias fides vestrae pie-
tatis innuit, ut si quid sollicititudinum
pro communī religione generatur⁸, me-
rito vestrum quaeratur auxilium. Et quia
memor dispensationis mihi creditae, ne-
cessere habeo curas meas etiam in ea, quae
sunt futura, praemittere, non improbe⁹
cupio clementiae vestrae studiis adiuvari:
ut in ea observantia, quae certa semper
ratione variatur, nihil possit erroris in-
curri. Paschale etenim festum, quo sacra-
mentum salutis humanae maxime con-
tinetur, quamvis in primo semper mense
celebrandum sit, ita tamen est lunaris
cursus conditione mutabile, ut plerumque
sacratissimae¹⁰ diei ambigua occurrat¹¹
electio, et ex hoc fiat plerumque, quod
non licet, ut non simul omnis Ecclesia,
quod non nisi unum esse oportet, obser-
vet. Studuerunt itaque¹² sancti Patres
occasione huius erroris auferre, omnem
hanc curam Alexandrino episcopo¹³ de-
legantes (quoniam apud Aegyptios huius
supputationis antiquitus tradita esse vi-
debatur peritia) per quem quotannis
dies predictae solemnitatis¹⁴ Sedi apo-
stolicae indicaretur, eni scriptis¹⁵ ad
longinquiores Ecclesias indicium generale
percurret.

CAP. II. Sed sanctae memoriae Theo-
philus Alexandrinae Ecclesiae¹⁶ episcopus,
cum huius observationis annos centum
numero collegisset, septuagesimi sexti
anni¹⁷ paschale festum longe alter, quam

¹⁰ « Duo Vatt. *sacratissimi* ». Cacciar. pag. 367.
Sane rectius.

¹¹ « Ant. edit. *currat* ». Ballerin. l. c.

¹² « Duo Vatt. *studueruntque sancti* ». Cacc.
loc. cit. Inepte quidem.

¹³ « Ms. Ratisp. *antisititi* ». Ballerin. l. c.

¹⁴ Cacciar. l. c. per quam, qui annis singulis
dies predictae solemnitatis evenirent, Sedi, etc.

¹⁵ « Al. *huius scripti* ». Cacciar. l. c. Male.

¹⁶ « Cod. Ratisp. *urbis* ». Ballerin. l. c. vel
Ecclesiae urbi ». Cacciar. l. c.

¹⁷ « Al. *septuagesimo sexto anno* ». Cacciar.
loc. cit.

alii decreverant, tenendum esse constituit. Nam¹ a primo augustae memoriae Theodosii senioris consulatu succedentem sibi sacrae observantiae ordinem² ponens, ut longioris temporis ratio eius litteris teneret adscripta, cuius complectionis septuagesimus et quartus est annus, in quo³ pridie idus Aprilis sanctum pascha⁴ celebravimus; sequenti vero anno pridie nonas Aprilis eadem, propitio Deo, agenda⁵ erit festivitas, sicut regulariter centenariae annotationis ordo declarat; sed in anno, qui erit septuagesimus sextus, is⁶ paschae dies inventur adscriptus, quem a passione Domini nullius exempli, nullius constitutionis admittit auctoritas. Nam diem octavum kalendarum maiarum ab eo cognoscimus praefixum, qui nomine limitem antiquae constitutionis excedit⁷; cum alii quintum decimum kalendarum maiarum huic festivitati deputaverint diem. Siquidem ab undecimo kalendarum aprilium usque in undecimum kalendarum maiarum legitimum spatium sit praefixum⁸, intra quod omnium varietatum necessitas concludatur; ut Pascha dominicum nec prius possimus habere, nec tardius. Quod enim in decimum, ei in nonum kalendarum maiarum videtur nonnumquam pervenisse festivitas, quodam ratione defenditur. Quia etsi dies resurrectionis ultra terminum videtur exisse, dies tamen passionis limitem possum non invenietur egressus. Ad octa-

1 « Partic. Nam al. omitt ». Ballerin. l. c. Perperam.

2 « Al. succedentes... ordines ». Ballerin. l. c. Sane rectius n. l.

3 Cacciar. l. c. cum al. in qua. Certe mendo typographicō.

4 « Cod. Ratisp. paschale ». Ballerin. l. c.

5 Cacciar. l. c. cum edit. habenda.

6 Cacciar. l. c. delet is.

7 « Al. qui anni limitem antiquitus constitutionem excedit ». Ballerin. col. 1230 et Cacciar. ll. cc. Perperam, uti videtur.

8 « Al. praefixum ». Ballerin. col. 1231.

vum autem kalendarum maiarum paschalem observantiam perducere nimis insolens et aperta transgressio est.

CAP. III. Quia ergo in illa, ut dixi, centenaria suppeditatione Theophili se-^{Marcianum obsecral, ut de hoc die praesertim apud Egyptum investigari habeat.} ptuagosimus sextus annus diem Paschae contra morem ecclesiasticum statuisse monstratur, et non leviter delinquitur, si in principio sacramenti veritas et unitas ab universalis Ecclesia non tenetur: obseruo clementiam vestram, ut studium vestrum praestare dignemini: quatenus Ägyptii, vel si qui sunt alii, qui certam huius suppeditationis videntur habere no-^{Disciplinae universitatis quoad hoc est religiose servanda.} titiam, scrupulum huius⁹ sollicitudinis absolvant, ut in¹⁰ eum diem generalis observantia dirigatur, qui nec paternarum constitutionum normam relinquit, nec ultra praefixos terminos¹¹ evagetur. Quicquid autem pietas vestra de hac consultatione cognoverit, ad meam iubeat mox notitiam pervenire, ut in divinis mysteriis nulla dissonantiae culpa nascatur.

Data decimo septimo kalendas¹² Iulii, Opilione viro clarissimo consule.

Dat. 15 Junii, an. 453.

EPISTOLA LXXXI¹³.

Iuliano praecepit, ut apud Marcianum de paschalis diei controversia vehe- mentius instet.

Leo Iuliano Episcopo.

De paschali observantia¹⁴ sanctae me-

9 « Cod. Ratisp. eius ». Ballerin. l. c. Forte amanuens. mendo.

10 « Vet. edit. omitt. in ». Ballerin. l. c. Certe mendo typographicō.

11 « Vet. edit. praefixus terminus ». Ballerin. loc. cit. Sane mel. n. lectio.

12 Cacciar. pag. 368 cum al. decimo sexto kalendas. Jaffé op. cit. nobis assent.

13 Ex edit. Baller. Opp. S. Leonis t. 1, col. 1232.

14 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 369 cum Quesnell. et vet. edit. ac mss. omnibus voces *De paschali observantia* ad titulum epistolae reiciunt. Ballerinii ex fide Ratisp. codicis ad epistolae initium spectare censuerunt.

Cyclus Pa- moriae Theophilus ad Augustum Theophilus a Theo- schalis a Theo- philo. Alexandri dosium seniorem scribens per centum conscripsas PP. annos a primo praedicti principis con- ctae.

Instructionis septuagesimus quartus nunc annus evolvitur, quo, Opilione consule, pridie Aprilis idus celebrata est sacra solemnitas; unde sequenti anno pridie nonas Aprilis eadem festivitas rationaliter consequetur¹. Sed annus, qui erit² septuagesimus sextus, memorati episcopi annotationem habere cognoscitur, quae a totius antiquitatis exemplo, et ab omni Patrum auctoritate discordat. Siquidem in octavum kalendarum maiarum dominicum Pascha transtulerit, prae finitos antiquitus³ limites nimis evidenter⁴ excedens, eum in die quintodecimo kalendarum maiarum paschalem solemnitatem, sicut constituerunt alii, potuerit annotare. Unde quia non mediocris mili sollicitudo generatur, ne apud Aegyptios haec persuasio roboretur⁵, ad christianissimum et clementissimum principem scripta dirlexi⁶, quibus caussam scrupuli diligenter exposui, et suppliciter postulavi, ut operam suam, quemadmodum consuevit, religionis cultui dignanter impendat, ut eos, qui huius suppeditationis perfectam videntur habere notitiam, in unum inbeat convenire et diligenter inquirere; ne forte haec definitio teneatur, et hic excessus, qui prioribus videtur repugnare temporis.

Litterae de hoc
ad Marcianum
missae.

Leonis erga
PP. statuta ob-
servantia.

bus, nostrae conniventiae vel negligentiae deputetur, et fiat in nostris diebus, quod numquam ante presumptum est. Quia vero oportet fraternitate⁷ tuam curae istius mecum esse partem, et ne quid tale accidat, praecavere, cerebris reli giosissimo et fidelissimo principi dignare suggestere, ut indissimulanter Aegyptios inbeat admoneri, ne in summa festivitatis die aut dissensione aliqua, aut transgressione peccetur. Quidquid autem de hac re diligenter sollicitudo repererit⁸, cito ad notitiam meam gloriosissimus imperator inbeat pervenire: quia et ad ipsius, et ad omnium salutem pertinet, ut Dei cultus nullo errore laedatur.

Data xvii kalendas⁹ Iulii, Opilione viro clarissimo consule.

Dat. die 15 Iunii, an. 453.

EPISTOLA LXXXII¹⁰.

Eudociam obtestatur, ut qua pollet auctoritate Palaestinos monachos in meliorem mentem retrahat, ac de ipsis rescribat.

Leo Episcopus¹¹ Eudociae¹² Augustae.

CAP. I. Quanta mili catholicae cura sit fidei, et qua sollicitudine, in quantum Domini minus adiuvat, debeam praecavere¹³, ne

Quanta Leo-
nis pro Eccle-
si Christi solli-
citudine.

8 « Ant. edit. diligentius investigare sollicitudo tua, al. vestra, potuerit ». Ballerin. l. c.

9 Cacciar. cum plur. mss. et edit. XVI Kalendas. Jaffé op. c. nobis adhaeret.

10 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1234.

11 « Duo Vatt. delent Episcopus ». Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 370.

12 « Al. ad Liciniam Eudochiam, Quesnell. ad Liciniam Eudochiam, sed perperam; quippe Eudoxia Valentianiani, non Theodosii uxor fuit ». Ballerin. l. c.

13 « Al. debeat praecavari » Ballerin. et Cacciar. II. cc. Sine melius ad contextum n. lectio.

1 « Al. consequitur ». Ballerin. l. c.

2 « Tres Vatic. codd. qui erau ». Cacciar. l. c. Sane ex viro amanuens.

3 « Al. codd. antiquitatis ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 370.

4 Cacciar. l. c. audenter. Forte mel. ad orat. contextum.

5 « Al. probaretur ». Ballerin. l. c. Forte melius n. lectio.

6 « Duo Vatt. direximus », Cacciar. l. c. Hic autem innuitur praecedens ad Marcianum epistola.

7 « Vet. edit. serenitatem ». Ballerin. col. 1233. Perperam.

Apro principi-
pem instantium,
ne Aegypti in
Paschali die e
communi orna
recedant.

Quod de illo
diligentissimo
litteris S. A. re-
ferendum.

Omnibus pro-
fect, no Dei ul-
tus uile errora
laedatur.

nnquam ab imperitis aut impiis¹ veritatis Evangelio resistatur, pietatem vestram scire non dubito. Et ideo cum sa- lutationis officio, quo semper mihi est vestra honoranda² clementia, obsecro Do-

Precor ut
Iudicia mona-
chorum impie-
tatem compri-
mat.

minum ut me de tua incolumentate laeti- ficeat, et causam fidei, in qua quorundam intra provinciam Palaestinam monachorum fuerant corda turbata, magis magis que per vos faciat adiuvari: ut quantum pietatis tuae studio fieri potest, haereticas perversitatibus omnis fiducia subtrahatur. Quos enim nec ratio sacramentorum, nec auctoritas Scripturarum³, nec ipsa sacratorum locorum testimonia commo- veant, quid eis nisi abruptum peri- culum timeretur? Prosit ergo Ecclesiis, sicut favente Deo prodest, ei generi ipsi prout humano⁴ in Verbi Dei incarnatione suscepto, quod domicilium habitacionis

Christus ut ve-
rus Deus, ita et
veras homo in
unitate perso-
nae.

vestrae ibi esse voluntatis, ubi vobis Do- minum nostrum Iesum Christum sicut verum Deum, ita et verum hominem⁵ in unitate personae, et mirabilium indi- cia, et passionum documenta loquuntur.

Quod a mo-
nachis exigen-
dum.

CAP. II. Si ergo praedicti nomen catho- licum venerantur et diligunt, et inter Do- mini corporis⁶ volunt membra numerari, pravos errores, quos temere admiraserunt, detestentur, et agant poenitentiam impia- rum blasphemiarum, cruentorumque fa- ctorum. Succumbant pro salute animarum Cal-

1 « Al. et impiis; al. et inimicis ». Baller. loc. cit.

2 « Al. oranda vel ornanda. Male oranda. Locus integer in vet. edit. mendoso: obsecro Do- minum, ut me tuam incolumentatem in causa fidei... magis magisque faciat adiuvari, ut tantum quod pietatis tuae, etc. ». Ballerin. l. c.

3 Cacciar. l. c. cum al. scriptorum. Forte rectius n. lectio.

4 Cacciar. l. c. cum al. et proxit generi hu- mano.

5 « Tres codd. Vat. paulo aliter: ubi Domi- num nostrum Iesum Christum, vobis sicut ve-

chedonensi sunt confirmata, decretis. Et quia ad intelligendum sacramentum sa- lutis humanae, nisi fides vera et humilitas quieta non pervenit, credant quod legunt in Evangelio, quod confitentur in Sym- bolo, nec impiis dogmatibus misceantur. Fides enim catholica sicut damnat Nesto- ri, qui in uno domino nostro Iesu Christo dusa ausus est praedicare perso- nas, ita damnat etiam Eutychem cum Dio- scoro, qui ab unigenito Deo Verbo negat⁷ in utero Virginis matris veritatem carnis humanae susceptam. Si quid autem erga praedictorum conversionem exhorte- tatio vestra profecerit, quod gloriam vobis praestabit aeternam, peto hoc mihi cle- mentialiae vestrae litteris indicetis: ut et vos⁸ boni operis fructum cepisse, et illos gaudeam misericordia Domini non pe- riatis.

Data decimo septimo kalendas⁹ Iulii, Opilione viro clarissimo consule.

Dat. die 15 Iunii, an. 453.

Salutis huma-
nae sacra-
mento per solam
fides et humili-
tatem intel-
ligitur.

Nestorius et
Eutyches licet
diversae erratoles
pariter damnan-
di.

Orat. ut Eu-
tyches quid cum
monachis profes-
carit, sibi refe-
rat.

EPISTOLA LXXXIII¹⁰.

*De Iuliani silentio conquestus eum urget,
rogatque ut commissa celerrime exe-
quatur.*

Leo episcopus Iuliano episcopo.

Saepissime¹¹ dilectionem tuam ad hanc

Iulianum do-
silicito leviter
notat.

curam et diligentiam meis sum litteris

rum Deum, et verum quoque hominem ». Cacci- ciar. l. c.

6 Cacciar. l. c. cum al. *intra Domini cor-
pus*; al. *inter Domini corpus*. Vid. Ballerin. col. 1235. Sane rectius ad orat. context. n. l.

7 « Vulgat. edit. negat ». Ballerin. l. c. Melius videt. n. l.

8 « Al. in vobis; et infra in illis ». Ballerin. loc. cit. Perperam, ut videtur.

9 Cacciar. l. c. cum plenisq. mss. et edit. data

septimo kalendas. Jaffè nobis assentit.

10 Ex. edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom 1, col. 1244.

11 « Aut. vulg. frequentissime » Ballerin. l. c.

cohortatus, ut de his, quae circa fidem aguntur, sollicitudinem meam indesinenter instrueres. Et cum omnibus occasiōnibus scribere non quiescam, quibusdam tamen scriptis meis⁴, idest⁵ per filium nostrum subadiuvam⁶ Rodanum, domesticum filii nostri viri illustrissimi Asparacii⁷ datis, nullum responsum tuae fraternalitis accepi: tamquam ratio temporis non habuerit, ut quid post mea scripta sit gestum, potueris indicare. Et ideo per filium meum comitem⁸ Rodanum his litteris te saluto; et ut nullam opportunitatem scribendi negligas, quo adest sollicitudinis meac relevetur⁹, admoneo. Cum enim in te quamdam mei Constantinopolitani habeant portionem; dignum est et pro communi amicitia, et pro totius Ecclesiae dilectione, incessabili te vigore prospicere, ne quid possit de statu fidei me latere. Quae ergo per praedictos

Sedes Apost. de C. P. Ecclesiastis atque Iulianum diligenter instruenda.

Praecipit, ut vel ad glorioissimum Principem, vel ad hinc mandata ceteros exequatur.

Quodva fuitur re-dispositum re-scribatur.

auxiliante, dispositum, scire me facito: ut perductis in effectum his, quae rationabiliter ordinata sunt, pax fidei, canownque custodia et securior ubique ha-beatur et fortior.

Dat. septimo kalendas Iulii, Opilione viro clarissimo consule.

Dat. die 25 Iunii, an. 453.

⁴ Innui videntur eiusdem S. Leonis litterae ad ipsum Julianum, quas sup. habes n. LXXVI et LXXVII pagg. 113, 115.

⁵ « Sichard. exempl. delet idest ». Baller. I. c. Sane melius.

⁶ « Qui officiorum Magistro adiutor datus erat adiutores iterum sub se habebat, quos subadiuvras appellabant ». Quesnell, apud Cacciar. I. c.

⁷ « Asparis legendum arbitror ». Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 378.

⁸ « Al. vocem comitem delent ». Baller. I. c.

⁹ « Vatt. edit. cum plur. miss. et ut opportunitatem scribendi non negligas, in quo que-

EPISTOLA LXXXIV⁷.

Marciano gratias agit, quod compressis Palestinae motibus, Iuvenalem in sedem suam restituaret, eumque in bono proposito confirmat.

Leo Marciano Augusto.

Geminis clementiae vestrae laetificatus alloquios cum debita gratiarum actione rescribo⁸, gaudens de misericordia Dei, qui in virtutibus providentiae vestrae, et⁹ ad utilitatem Romanae Reipublicae et ad catholicae Ecclesiae pacem gloriosissimum praesidium collocavit. Unde confido utramque hanc¹⁰ pietatis vestrae saluberrimam curam ita divinitus adiuvandam, ut plena tranquillitas et christiana religioni et vestro tribuatur¹¹ imperio. Quod ergo in provinciis Palaestinis plebes Dei ad unitatem sunt fidei revocatae, et compressis errantium motibus, ad evangelicam apostolicamque doctrinam omnium, ut indicare dignamini, corda directa sunt, quodque fratri et coepiscopo meo Iuvenali ad sacerdotii sui¹² sedem tandem licuit, non iam resultante populo, sed desiderante remeare: vestrae fidei opus, vestrae pietatis est fructus. Pro cuius augento per omnes Christi Ecclesias concors multiplicatur oratio: ut si qua adhuc apud Aegyptum caligo residet¹³, quae nondum recepit tra-

Marcianus catholicae Ecclesiae praesidium

Per ipsum Pa-lestinae motus contra fidem re-presti.

Iuvenalis sua sedi restitutus.

Ecclesia ad Iudeam pro ini- delium conver-sione supplicatio.

stus sollicitudinis meae relevatur». Baller. I. c. Recte n. lectio.

⁷ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1245.

⁸ « Cod. Grim. scribo ». Ballerin. I. c.

⁹ « Al. delent et ». Ballerin. I. c.

¹⁰ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 379 cum al. nunc, Melius videtur n. I.

¹¹ « Vox tribuatur ex cod. Ratisp. suppleta ». Ballerin. I. c.

¹² « Al. delent sui ». Baller. et Cacciar. II. cc.

¹³ Cacciar. I. c. cum al. resedit. Perperam.

dios veritatis, totius mundi precibus re-media illuminationis accipiat, et execrabilis Dioscori ultra contagii non gravetur:

Dioscorus mortuus dieque vacuator rescen-sator dux.
dios veritatis, totius mundi precibus re-media illuminationis accipiat, et execrabilis Dioscori ultra contagii non gravetur:
Nec⁴ in illo dominicae oves imprudenti affectu personam diligent pastoralem, quem experti sunt saevissimum fuisse morum et fidei vastatorem. Et ideo in sancto et mirabili studio suo perseveret vestra clementia, ut si quid usquam aut aegrum inventitur aut turbidum, et sanitati reddatur et paci: quia dignum est

Catholici principis est ita humanis praesidere, ut inser-viat divinis.
ita vos praesidere rebus humanis, ut gaudeatis sacramentis servire divinis.

Dat. quinto idus Ianuarii, Aetio et Studio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 9 Ianuarii, an. 454.

EPISTOLA LXXXV².

Iuliano de eximia Marciani erga Ecclesiam sollicitudine, necnon de Proteri fide gratulatus in Paschalem diem anni 455 inquiri cupit: dolet epistolam suam ad Chalcedonensem synodum mutilam fuisse lectam: de Aetii purgatione recreatur: sese imperatori gratias retulisse ait, eiusdemque pro Anatolio litteras denuo sibi missas com-memorat.

Leo urbis Romae episcopus Iuliano episcopo.

Marcianus principis
Cap. I. Christianissimi Principis fidem saepe evidentissimis probavimus documentis; ac Deo nostro gratias ago, qui

¹ Cacciar. l. c. ne... imprudentiae defectu. Mel. videt. n. lectio.

² Ex edit. Ballerini. *Opp. S. Leonis* tom. i, col. 1246.

³ Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 380 cum plur. mss. et edit. *summæ vigilantiae studio.*

⁴ Cacciar. l. c. cum mss. Vat. et vet. edit. *auctoritas.* Recte quidem n. lectio.

talem dignatus est rebus humanis conce-dere pro sua pietate rectorem, qui et fidei causas et reipublicae summa vigi-lantia⁵ tueretur, haereticorum ausibus semper ob-sistens, et nihil eorum insaniae adversum catholicam fidem licere permit-tens: cuius post Deum beneficis hoc de-betur, quod et Ierosolymitanus episcopus est receptus, et monachos, quos perfidia haereticae falsitatis invaserat, ad sanita-tem augusta auctoritate⁶ revocavit. Mox itaque ut accepi epistolam tuas talia con-tinentes, non solum eadem die, sed prope eadem hora responsum reddere naturavi, ut certior de omnibus, quae scripseras, reddereris. Fratrem Proterium Alexan-drinae urbis episcopum gratulor plenas satisfactionis de fide sua ad nos littera direxisse, et manifestius⁷, quid teneat, indicasse; cui me dignam gratiam necesse est pro fidei ipsis sinceritate praestare, ut honorem in nullo suae perdat Ecclesiae, sed sedis suae privilegia paternae antiquitatis exemplo iuxta canonum illi-bata iura⁸ possideat.

Cap. II. De praesentis anni Paschia⁹ nulla dubitatio esse nobis potuit, sed de futuro quaesivimus, quod Theophilus Alexandrinae urbis episcopus octavo¹⁰ kalendarum maiarum diei⁹, quod nunquam ita a tem-pore dominicae resurrectionis celebratum est, creditit adscribendum. Unde solli-citudo congruit hoc requiri, ut omnis occasio tollatur erroris. Nam in nostris an-nalibus quintus decimus kalendarum maiarum dies¹⁰ apertissime¹¹ a patribus

⁵ Al. manifeste ». Ballerini. col. 1247 et Cacciar. l. c.

⁶ Ballerini. l. c. mallent legendum *privilegia.*

⁷ « Intellige an. 454 ». Ballerini. l. c.

⁸ « Al. nono ». Ballerini. et Cacciar. II. cc.

⁹ Cacciar. l. c. cum al. die. Forte mendo ty-photographic.

¹⁰ Cacciar. l. c. cum vet. edit. *quinto decimo...* die.

¹¹ Cacciar. l. c. *aptissime.* Forte perperam.

Egregia eius facinora.

Proterii inte-merata fides.

Ideo dignus, cui Leonis gra-tia optulerit.

Iuliano apud imperatorem de Paschalis die in-stantius agen-dum.

nostris et constitutus legitur et celebratus. Ac ne vel apud nos, vel apud Orientales nascatur ex hac parte diversitas, hoc instantius nostro nomine cum christianissimo Principe agere tua dignetur dilectio: quamvis et ipse clementissimus Princeps, se inquisitione sollicitissima eum hanc Aegypti delegasse suis episcopis dignatus sit indicare.

CAP. III. Epistolam sane meam ad Calchedonensem synodum datam¹ praesentibus episcopis et clericis lectam fuisse tuis epistolis retulisti; sed usque ad illud capitulum, quo ea, quae de fide acta sunt, meus videtur firmasse consensus. Unde miratus sum, quod reliqua, quae secuta fuerunt, non pariter in notitiam eorum, quibus sunt lecta, prolata sint:

Gravissime dolet, litteras suas in synodo mutatas fuisse prolatas.

Anatoli enim ambitione, ac non usurpatrice, per S. Apostolum approbatum est, ut vestigia omnibus declarandum.

Actionem fuisse purgatum gratulatur.

Marciano se gratias egisse inquit.

Nova huius epistola pro Anatolio.

¹ Hanc habes in Bullario Romano num. xvii, edit. nostr. tom. i, pag. 77.

² « Vet. edit. erronee *vobis*; et infra *ne novis usurpationibus constituta inviolata, ut semper scribitur, servarentur* ». Bollerin l. c. Mendose quidem.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

Dat. quinto idus Ianuarii, Aetio et Studio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 9 Ianuarii, an. 454.

EPISTOLA LXXXVI¹.

Marciano describens eius religionem extollit, sequi Anatolium respiccentem in gratiam recepturum pollicetur.

Leo Marciano Augusto.

Si quantum vestra clementia pro evangelicae fidei integritate sollicita est, tantum Constantinopolitanae urbis episcopus in custodiendis ecclesiasticis regulis vellet esse devotus; omnia, compressis disensionum scandalis, ad statum proprium iam rediissent; nec quidquam sibi, vobis in imperio constitutis, qui omnia iusta defenditis, et erroribus obviatis, eorum adhuc pravitas vindicaret, qui curationem sibi non patiuntur adhiberi. Sed

Marciani admirandare religio.

vestrae mansuetudini haec palma servatur, ut vobis omnium, qui ad Christum Dominum nostrum per catholicam fidem revocantur, aut redeunt, sanitas debeatur. Sieut itaque gloriamur in vobis, ita contristamur in eos, quibus carnali aenulatione praecupatis vos pro statu Ecclesiarum et pace omnium sacerdotum spiritu tam christiano, quam regio in tantum videmus esse sollicitos, ut interventionum vestrarum pro his, quos deviare cognoscitis, commonetis²; adhortando me vestris epistolis, ut coepiscopo meo Anatolio animi mei gratiam fraterna charitate restituam, quam illi et amabi-

Ab eius mansuetudine plurimorum salus repeteenda.

Quae ipsis charitas erga Anatolium.

³ Caeciar. pag. 381 cum al. delet vero. Perperam.

⁴ Ex edit. Bollerin. Opp. S. Leonis tom. i, col. 1249.

⁵ « Quesnell, in margine: Supple favorem vel quid simile ». Bollerin. col. 1250.

liter, ut meministis, impendi, et praebere semper opto; si tamen, ut hortatus ante sum, ab ea, quae illum gravavit¹, ambitione desiceret, et eos, qui ipsum offusscabant, in suo consorio non haberet.

Sed ad epistolam meas pia affectione transmissas haec tenus respondere nihil voluit; et cum de persona Aetii et ² Andreea, qui illi fuerat substitutus, ea secuta sint quae debeant improbari, non otiosum est, quod de his, quae maxime fuerant curanda, reticetur. Praeceptioni itaque pietatis vestrae parere volueram, et litteras dare ad episcopum supradictum, si priores, quas ad illum dicexi, vel effectu rerum, vel scriptis ipsius proficere aliquid probavisset. At cum nihil de ambitiōnē poinititudine voluerit profiteri, nihilque ad haec respondere, quae a me sunt scripta, curaverit; colloquia quidem mea ab illo suspendi, sed animum, quo illum ³ corrigi et meliorem esse desidero, non mutavi. Proinde, si placet vestrae clementiae, immo, quia id vobis placere cognosco, satisfaciat canonibus, et omnium gratiam sacerdotum pacifica humilitate servaturum se esse describat, ambitumque culpabilem se abieccisse significet; ego me illum in eam gratiam spondeo recepturum, ut in omnibus, quae sunt Domino placitura, consortium eius amplectar: quoniam illa pax vera, illa charitas erit firma, in qua simul studebitus et catholicam fidem, et Nicaenorum canonum decreta servare.

Ideo S. Leo litterarem col. logia cum illo suspendit.

Anatolium quo modo in gratiam sit recepturus.

In Nicenae synodi custodia pax vera et firmata charitas.

1 Griman. codex, in quo solo reperta est haec epistola, legit *praegravavit*, vox aptissima ad significandum ingentem Anatoli ambitum. Male ergo Quesnellus marte suo substituit *gravari*. Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 381.

2 « Particulae vel, quae in cod. Grim. legilur, marte suo Quesnell. substituit et, nec sine fraude, arbitror ». Cacciar. pag. 382. Quippe Aetio Andreanum fuisse suffectum patet ex ep. LXIII pag. 409, col. 2.

Dat. septimo idus Martii Aetio, et Studio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 9 Martii, an. 454.

EPISTOLA LXXXVII⁴.

Proterio rescribens, qui unam eamdem que Ecclesiac snae fidem cum romana profitetur, huius custodiam episcopis enixe commendat, et vetusta Ecclesiarum privilegia servanda iubet.

Leo Proterio episcopo Alexandrino.

CAP. I. Laetificaverunt me litterae dilectionis tuae, quas frater et coepiscopus noster Nestorius⁵ pio apportavit officio. Oportebat enim ut ab Alexandrinae Ecclesiae praesule talia scripta ad Sedem apostolicam mitterentur, quae ostenderent, magisterio beatissimi Petri Apostoli hoc ab initio per beatum Marcum eius discipulum didicisse Aegyptios, quod constat credidisse Romanos: quoniam praeter Dominum Iesum Christum non est aliud nomen datum hominibus sub caelo, in quo oporteat nos⁶ salvos fieri. Sed quia non omnium est fides, et insidiosus ille tentator nullis magis corda hominum gaudent sauciare vulneribus, quam ut incautas mentes his inficiat erroribus, qui sint evangelicae veritatis inimici; magna Sancti Spiritus eruditione nitendum est, ut diabolice falsitatibus nequeat intelligere.

3 « Contra cod. fidem Quesnell. eum mutavit in illum ». Cacciar. I. c.

4 Ex edit. Ballerini. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 1253.

5 « Apud Bedam Nectarius, male ». Ballerini. loc. cit.

6 Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 384 cum al. omitt. nos. Contra fidem Act. IV, 12, ubi legitur: « Nec... aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.

Proterio litterae sibi pergratae.

Romanæ et Alexandriae Ecclesiae una fides

In nullo est salus nisi in nomine Iesu Christi.

gentia christiana violari. Contra quod praeceptum e^t periculum praeceps convenit vigilare Eccl^{esiast} holicae doctriⁿnae custodia est¹ litudine colorata mendacia ab animis similes plebis avertere. *Angusta enim et ardua via est quae dicit ad ritum*². Nec tantum laqueorum in actionum observantia, quantum inter discrimina sensuum latet; dum vis sententiarium brevissima adiectione aut commutatione corrumperetur, et confessio, quae operabatur salutem, subtili nonnunquam transitu vergit in mortem. Cum autem dicat Apostolus, *Oportet haereses esse, ut probati mani-festi fiant in robis*³, ad totius Ecclesiae tendit profectum, quoties contrariorum sensum se prodiit impietas, ne quae sunt nosxia, sint occulta, et aliorum lacdant incolumentem, quae revocari non potuerunt ad salutem. Unde sibi imputent ruinas et obcaecationes suas, qui imprudenti pertinacia iacere in reatu suo, quam oblatum remedium sumere, maluerunt. Quorum merito fraternitat^e tuae displicet obduratio, et laudabiliter eam doctrinam, quae a beatis Apostolis et Sanctis Patribus in nos manavit, amplecteris.

CAP. II. Non enim novae praedicationis est epistola inea, qua ad relationem viam epistola idoneis regulis, sanctae memoriae Flaviani contra Eutychen de Domini nostri Iesu Christi Incarnatione respondi in nullo discedens ab eius fidei regula, quae evidenter a nostris vestrisque est defensa maioribus. Quos si Dioscorus sequi imitarique⁴ voluisse, in Christi corpore permaneret, habens et in beatae memoriae Athanasii opusculis unde instrueretur, et in sanctae recordationis Theophili et Cyrilli sermonibus unde damnato olim dogmati lau-

dabiliter contrairet, potius quam consortium eutychianae impietatis eligret. Hoc igitur, frater carissime, pro sollicititudine fidei communis admoneo, ut quia inimici crucis Christi omnibus et verbis nostris insidiantur et syllabis, nullam illis vel tenorem occasionem demus, qua nestoriano nos sensui congruere mentiantur. Quid enim ea-
vendum in collo-
quio de fide.

Plebem autem et clerus, omnemque fraternalitatem ita debet diligentia tua ad profectum fidei cohortari, ut nihil te novum docere demonstres, sed ea omnium insinuare pectoribus quae venerandae memoriae Patres consona praedicatione ducerunt, cum quibus nostra in omnibus concordat epistola. Hoc autem non solum tuis verbis, sed et ipsa praecedentium expositionum recitatione monstrandum est: ut plebs Dei noverit ea sibi praesenti doctrina insinuari, quae Patres et accepserunt a praecedentibus suis, et posteris tradiderunt. Unde letis primitus praedictorum sacerdotum assertionibus, tunc denum mea quoque scripta recitentur, ut aures fidelium probent, non aliud nos, quam quod a maioribus acceperimus⁵, praedicare! Et quia ad haec discernenda minus exercitatos habent sensus, ex Patrum salem litteris discent, quam antiquum hoc malum sit, quod nunc a nobis tam in Nestorio, quam in Eutychie, qui erubuerunt Evangelium Christi secundum ipsius Domini doctrinam praedicare, damnatur⁶.

CAP. III. Per omnia igitur et in fidei regula, et in observantia disciplinae veritatis norma servetur; et dilectio tua constantiam providi rectoris exerceat, ut prosit Alexandrinae Ecclesiae, quod improbae quorundam ambitioni, servato

¹ Matth. vii, 14, ubi Vulg. legit: « *Angusta porta et arcta...* ».

² 1 Cor. xi, 19, ubi Vulg. ait: « *Oportet et haereses esse, ut et qui probati sunt, manifesti...* ».

³ « Ita marte suo Quesnellus; nam codex Gri-

manus habet et imitari ». Cacciari l. c.

⁴ « Sic ex Ratisp. codice. Quesnell. accipimus ». Ballei, col. 1255. Rectius, ut videt n. l.

⁵ « Cod. Ratisp. dominatus, delendo praec. a nobis ». Ballei, l. c.

Qua ratione et
clerus et plebs
sunt instruendi.

Nestorii et Eutychis haereses antiquissimae.

Iudeorum et Eccl^{esiast} haereses antiquissimae.

veterum¹ privilegiorum iure, sollicitus obviavi, et metropolitanis omnibus illascam manere volui dignitatem, sicut ex² epistolarum mearum, quas ad sanctam synodum, vel ad christianissimum Principem, sive ad Constantinopolitanum episcopum misi, tenore cognosces; manifesteque perspicies hoc speciale esse sollicitudinis meae, ut neque a fidei regula in Ecclesiis³ Domini deviciatur, neque in privilegiis aliquid eiusquam improbitate minuatur. Quae cum ita sint, teneat fraternitas tua suorum consuetudinem decessorum, et comprovinciales suos episcopos, qui Alexandrinae sedi ex⁴ antiqua constitutione subiecti sunt, congrua sibi auctoritate contineat, ut mori ecclesiastico non resulgent, sed vel statutis temporibus, vel cum ratio causae aliquius exegerit, ad charitatem tuam convenire⁵ non differant: et si quid, quod Ecclesiae sit utilitatibus profuturum, ex communia collatione tractandum est, collecta in unum fraternitate unanimiter ordinetur. Non enim ulla caussa est quae illos ab hac obedientia debeat revocare, cum talis nobis et fide et moribus innoverit fraternitas tua, ut tibi de auctoritate praecedentium decessorum tuorum nihil patiamur minimu, aut te impune contemni.

Metropolitae
anctioritas abs-
que causa non
minuenda.

Dat. sexto idus Martii, Actio et Studio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 10 Martii, an. 454.

4 « Ita cod. Ratisp.; Quesn. verorum ». Ballerin. l. c. Recte quidem n. lectio.

2 « Perperam marte suo Quesnelius partic. ex mutavit in cl ». Cacciar. pag. 285 et Baller. l. c.

3 « Cod. Grim. in Ecclesiis ». Cacciar. l. c. Forte modo typographico.

4 « Partic. ex omissa in cod. Grim. restituunt ex cod. Ratisp. ». Ballerin. l. c.

5 « Cod. Grim. venire ». Ballerin. l. c.

6 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1256.

7 « Male vet. edit. Nestorianus ». Baller. l. c., et Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 391.

8 « Cod. Ratisp. praebere ». Ballerin. l. c.

Marciano describens Proterii fidem summa laude prosequitur, quidre huic rescripsit innuens imperatorem rogal, ut suum ad Flavianum epistolam ab hereticis corruptam in graecum sermonem accurate transferendam curet.

Leo episcopus Marciano Augusto.

CAP. I. Puritatem fidei christiana, qua Marciani pura fides. elementia vestra praefulget, etiam his litteris, quas frater et coepiscopus meus Nestorius⁷ detulit, demonstratis, iustissimum fratri meo Proterio Alexandrinae urbis Antistiti impendentes favorem, quo milii per omnia esset acceptior. Nam cui vestra pietas testimonium perhibere⁸ dignatur, indubitanter esset probandus⁹, etiamsi taceret. Sed accedit ad gratiam, De Proterio laudes. quod proprio quoque sermone cognoscitur¹⁰, et quam sincerus sit catholici dogmatis praedicator, ipsius professione clarescit¹¹. Unde plenissimo affectu dilectionem orthodoxi fratris amplector; et Deo gratias ago, quod amoto¹² eo, qui Evangelio Christi voluit contraire, et a sanctorum Patrum intelligentia dissidente¹³, talem¹⁴ prospexit Alexandrinae Ecclesiae sacerdotem, qui praecedentibus rectoribus et fide concordaret et vita. Nam cum amplecti se¹⁵ epistolam meam, quam

9 « Al. probatus ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Rectius ad sensum n. lectio.

10 « Al. codd. cognoscatur ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

11 Idem codd. clarescat ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

12 « Cod. Grim. damnato ». Ballerin. l. c. Melius quidem ad sensum n. lectio. Vid. ep. xc cap. II pag. 135, col. 2.

13 « Al. dissentire ». Ballerin. l. c.

14 « Duo codd. Vatt. alterum ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

15 « Tres codd. Vatt. amplexus esset ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

Quanta Leonis
orga ipsum be-
nevolentia.

Veritatis doctrina non quia
veritatem non quia
versicolor.

Lionis litterae
ad Proterium.

Cuius constan-
tia et imperato-
ris cohortationis
bus adiuuanda.

Fidei traden-
dæ optima ra-
tio.

ad beatæ memoriae Flavianum contra Eutychen impium misi, toto corde profitetur, quid aliud quam Apostolorum se ostendit esse ¹discipulum? Quoniam do-

ctrina veritatis in lumine suo permanet, et non potest esse diversum quod unum est atque individuum ².

CAP. II. Rescripsi itaque praedicto fra-

tri, quod dubui, atque in sancto studio

ut perseveraret, admonui. Qui sine dubio

constantior ³ erit, si etiam clementiae vestrae cohortationibus adiuvetur. Nec

in aliquo enim terreat quorundam impe-

rita dissensio, quos paucorum haereti-

cornum instigationibus ignorantia facit ⁴ obnoxios. Quod ergo sua diligentia ⁵ asse-

qui nequeunt, opportune eorum insinuer-

tur auditui. Et ne memoratus nova inferre,

et propria videatur adstruere, venerabi-

lum Patrum, qui eidem Ecclesiae pree-

fuerunt, scripta relegantur ⁶, et quid hea-

tus Athanasius, quid Theophilus, quid Cy-

rillus, quid etiam alii ⁷ Orientales magistri

de Incarnatione Domini senserint, recon-

gnoscant; nec ⁸ repullulantibus decipi-

tur erroribus qui olim evangelici sermonis

sunt virtute prostrati; quoniam omnes

fere haereses, quae diversis temporibus

extiterunt, dum sacramentum corporeae

nativitatis et passionis ac resurrectionis

Christi non intelligunt, ab Evangelio de-

vierunt. Et possemus ⁹ minus labore in

haereticis repellendis, si rudes animos ea ¹⁰ non turbarent mendacia, quae peremit antiquitas. Sed nunc, ut dixi, hic docendi optimus modus est, ut paternorum sensum lineaæ ¹¹ Alexandrinae plebis et cleri ¹² auribus innescant: ac si qui sunt, qui nostra scripta despiciant, illis saltem, qui nobiscum apostolicis sensibus congruunt, ariescant. In quo opere multum consacerdotis mei ¹³ devotione gaudeo, et semper ipsis unanimitate lactabor: quia fraternalia pax non nisi in una ¹⁴ fidei confessione servatur.

CAP. III. Quia vero quorundam haereticorum versuta nequitia, ad conturban-

dam nostrorum ¹⁵ simplicitatem, episto-

lam meam, quam ad beatæ memoriae Flavianum dedi, falsasse perhibetur, ut,

commutatis quibusdam verbis vel syllabis ¹⁶, receptorem me nestoriani erroris asserere ¹⁷, obsecro venerabilem clemen-

tiam vestram, ut eamdem epistolam per fratrem meum Iulianum episcopum, vel

eos, quos idoneos ad hoc opus pietas vestra delegerit, in graecum sermonem iu-

beatis integre diligenter translatam per idoneum perlatorem ¹⁸ sub vestri si-

gnaculi impressione deferri tradenda in iudicibus Alexandrinis, qui eam clero et

plebi ipsis civitatis cum praedictorum episcoporum praedicationibus, quibus et

mea scripta ¹⁹ consentiant, faciant recitari,

¹ « Abest vox esse ab edit. vet. ». Ballerin. col. 1257.

² « Male aut. edit. atque divinum ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 392.

³ « Vat. 541 constans ». Cacciar. l. c. Con-

cinnus ad context. n. l.

⁴ « Al. feel ». Ballerin. l. c. Rectius ad rem vi-

det. n. l. Sane perperant.

⁵ « Al. tegantur ». Ballerin. l. c.

⁶ Cacciar. l. c. quid etiam orientales; al.

quid et alii orientales. Vid. Ballerin. l. c.

⁷ « Cod. Vat. ne ». Cacciar. l. c. et Ballerin. col. 1258. Rectius ad context. videtur n. lectio.

⁸ « Al. miss. possent; al. possumus; al. pos-

sunt ». Ballerin. l. c. Concinnus ad sens. n. l.

¹⁰ Cacciar. l. c. cum al. ipsa.

¹¹ Cacciar. l. c. cum al. linea... innescant.

Perperam. ut videtur.

¹² « Tres Vatt. cod. clericorum ». Cacc. l. c.

¹³ « Duo Vatt. nostri ». Baller. et Cacc. ll. cc.

¹⁴ « Al. cum Cacciar. l. c. delect in; al. omitt.

una ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc. Sane recte

ad context. n. l.

¹⁵ Cacciar. l. c. cum al. aliorum.

¹⁶ Cacciar. l. c. litteris vel syllabis; al. verbis et syllabis. Vid. et Ballerin. l. c.

¹⁷ « Al. Nestorianae haeresis asserant; al.

assererent ». Ballerin. l. c.

¹⁸ « Al. latorem ». Ballerin. l. c.

¹⁹ Cacciar. l. c. quibus mea scripta; al. qui

et meo scripto. Vid. et Cacciar. l. c.

Fraterna pax
una fidei confes-
sione servatur.
Leonis dogma-
tica epistola ab
haereticis cor-
rupta.

Ideo accura-
tius in graecum
transferenda.

Acta ad Ale-
xandrinos pu-
blico recitanda.

ut agnoscant se fallacium hominum fraude
ulterius decipi non debere; et probentur
Eutychen et apostolicae Sedis sinceri¹ esse discipuli,
Nestorium non
secus ac alios apud quam nec Eutyches, nec Nestorius
hereticos. Ec-
clesia universa ultimum obtinuit locum, quia sicut alios
haereticos, ita et istos Ecclesia universalis
damnavit.

Dat. sexto idus² Martii, Aetio et Studio
viris clarissimis consulibus.

Dat. die 10 Martii, an. 454.

EPISTOLA LXXXIX³.

*Italianum de receptis Proterii litteris
monens eidem suam ad Flavianum
epistolam in graecum transferendam
committit, ac de Paschatis die sibi
rescribi instantius postulat.*

Leo Italiano episcopo.

CAP. I. Sumptis fratris et coepiscopi
nostrri Proterii Alexandrini antistitis lit-
teris indulbitanter agnovi, catholicae eum
studere doctrinae, et recto corde haere-
ticis obviare, ut merito sperare possi-
mus, eum Ecclesiae, cui praesidet, et
exemplo morum, et insinuatione fidei
profuturum. Sed quia non parum ipsi
laboris Eutychianorum factibus exci-
tatur, qui epistolam meam ad beatae
memoriae Flavianum datam, fallaci in-
terpretatione corruptam simplicibus qui-
busque aut indoctis ita dicuntur ingerere,
ut quaedam loca nestoriano congruere
videantur errori; ut haec malignitas non
possit de conturbatione fidelium gloriari,
ut per Julianum hoc fraternitati tuac laboris iniungo, ut

Leonis ad Fla-
vianum litterae
in Nestorii favo-
rem confortatae.

Ideo mandat
ut per Julianum

camdem epistolam meam, quam in om-
nibus apostolicae concordare doctrinae
consonantia maiorum exempla testantur,
diligenti interpretatione ex latino in grae-
cum transferre digneris, quam gloriosis-
simus et fidelissimus Princeps ad Ale-
xandrinos iudices, sicut poposci, sub
signaculi sui impressione transmittat, chri-
stianae plebi in Ecclesia recitandam, cum
praedicationibus sanctorum virorum, qui
ipsi Ecclesiae praefuerunt: quo facilis-
hi, qui ignoranter⁴ fluctuare dicuntur,
veritate comperta, pravis persuasionibus
in errorem ulterius non trahantur. Ne
autem fraternitatem tuam aliquid praef-
teriret, qualia ad clementissimum Impe-
ratorem, vel ad ipsum Alexandrinae ur-
bis episcopum scripta direxerim, subdia-
huc epistolae exemplia monstrabunt.

CAP. II. De futuro Paschate⁵, ut saepe
iam scripsi, esto sollicitus, et elementis-
simi Principi meo nomine opportunius
intinato, ut quid sibi rescriptum sit, fa-
ciat certiore, quoniam imminent dies,
ut nosse possimus quem diem Formatis
adscribere debeamus, et omnium ex hac
parte suspicio evidenter possit absolviri.

Data sexto idus⁶ Martii Aetio et stu-
dio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 10 Martii, an. 454.

XC⁷.

*Marciani religioni obsecutus promitti-
se Anatolio gratiam suam redditu-
rum, si resipiscat; deinde rogat, ut*

⁴ Cod. Ratisp. omittit *ignoranter*.
Ballerin. l. c. pag. 393 legit ex
codd. Vat. *sine erroris*. Certe melius n. lectio.

⁵ Cod. Grim. *Pascha*. Cacc. Opp. S. Leo-
nis part. II, pag. 383.

⁶ Cacciar. l. c. cum cod. Grim. *septimo Idus*.
Jaffé op. c. nobis consentit.

⁷ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 1259.

Eutyches virus suum eo magis profundens longius ablegetur; postremo de imperatoris sollicitudine circa Paschalis diem gratias agens viros religione praestantes eidem commendat.

Leo episcopus Marciane Augusto.

CAP. I. Quod saepissime multa iam experientia docuerunt, sanctum pietatis vestrae studium circa religionem christianam gloriis perseverat et crescit augmentis: et haec fides elementiae vestrae non solum me, sed et⁴ omnes Domini sacerdotes consolatur et roboret; dum in christianissimo Principe sacerdotalem experimur² affectum. Quem si orientalium partium sacerdotes studeant imitari, nihil scandalorum³ neque pax neque fides christiana patietur. Unde cum

Marciani fides
Ecclesiae sola-
tum et praesi-
diuum.

Anthonio, si
resipiscat, gra-
tianus spon-
det.

Sin minus, li-
terior utendum
constantia.

1 * Tres codd. delent et ». Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 392.

2 « Al. codd. exprimit ». Ballerini. I. c. Forte mel. n. lectio.

3 « Duo Vatt. nullum scandalum ». Cacciar. loc. cit.

4 « Al. legunt habebit ». Ballerini. col. 1275.

5 Cacciar. I. c. corde perficiat. Potius actu perficiat.

6 « Pleriq. Vatt. cod. hunc locum sic legunt: utar cum omnibus, vobis quoque amnitibus, liberiore conscientia, quia (quod saepe dicendum) male pullulantia fraterna charitate oportet resecari ». Cacciar. I. c.

tia, quem (quod saepe dicendum est) mallem⁷ pro sanctis actibus fraterna charitate complecti, gloriosissime imperator.

CAP. II. Quia vero suggestiones meas pro tranquillitate catholicae fidei liberenter accipitis, significatum mihi esse fratris et coepiscopi mei Juliani⁸ sermonem cognoscite, Eutichen impium pro suis quidem meritis exulare, sed in ipso sua damnationis loco multa adversus integritatem catholicam blasphemiarum desperatus venena profundere: et quod in illo totus mundus exhorruit⁹ atque damnavit, impudentia maiore, ut innocentias decipere possit, evomere. Plenum itaque rationis existimo, ut vestra clementia ad longinquiora¹⁰ eum inbeat et secretiora transferri. Monasterio¹¹ vero eius Constantinopoli constituto, in quo habitatores Monachi evangelica apostolicaque doctrina crebrius sunt et plenius roborandi, salubriter (ut arbitror) fieri¹², si is, qui ipsi monasterio praepositus esse dicitur, a societate veneratoris vestri Juliani episcopi, quem in speculis propter fidem illuc esse constitui¹³; non recedat: cuius assidua visitatione profectus servorum Dei illuc habitantium possit augeri.

CAP. III. Petitionem autem meam¹⁴ de festivitate paschali gaudeo ita a vestra

Curandum, ut
Eutyches virus
suum profun-
dens longius a-
blegetur.

Huius suc-
cessori sanctas
cum fulgore sua-
denla.

7 Cacciar. I. c. malim.

8 « Al. codd. significatum mihi fratris, quem exceptis piissime, Juliani, etc. Baller. loc. cit.

9 Cacciar. pag. 394 cum al. horruit.

10 Cacciar. addit cum miss. loca; tres Vatt. ad tutiora loca. Vid. et Ballerini. col. 1276.

11 Cacciar. I. c. De monasterio.

12 Cacciar. I. c. id fieri; duo codd. salubriter id fieri, ut arbitror. Vid. Ballerini. I. c.

13 Cacciar. I. c. mendo typographi. constituti.

14 « Al. delent meam; al. hunc locum sic legunt: Petitionem autem de festivitate paschalis gaudii ita novi a vestra pietate suscepdam ». Ballerini. I. c.

De Marcianis pietate susceptam, ut confessim agentem¹ sollicitudine in Paschatis die in rebus Alexandriam mitteretis de errore inquirendo gratias agit.

Teophili constitutio videtur inferre. De qua re, sicut scribere dignamini, quicquid ad pietatis vestrarum notitiam perlatum fuerit, inbete me nosse, ut de observantia, quam non licet esse diversam, quid² potissimum sit tenendum, Ecclesia universalis agnoscat. Precor autem, quod vestrarum novi clementiae convenire, Imperat. clementia illi prae-
serit, tuendi, quibus plus fidei a-
more vigeat.

Data decimo septimo kalendas⁴ Maii, Actio et Studio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 15 Aprilis, an. 454.

EPISTOLA XCI⁵.

Anatolio tribuens intermissam cum ipso literarum consuetudinem eius recen-tiora facta laudat, quidve agendum cum clericis praescrivens, qui in Eutychianam haeresim coruerint, Nicenaeorum canonum custodiam praecipue commendat.

Leo Episcopus Anatolio Episcopo.

Per Nectarium agentem in rebus.

CAP. I. Si firmo inconsumutabilique proposito dilectio tua curam gratiae com-

Anatoli levitatem carpi.

1 « Vulg. ant. addunt *Nectararium* » Ballerin. et Cacciar. II. cc.

2 « 630 removendo ». Cacciar. I. c.

3 Cacciar. I. c. quidquid.

4 « Al. septimo; al. decimo sexto kalendas ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. Jaffé op. cit. nobis consentit.

munis habuisset, nihil profecto, quod ullam anxietatem tibi ingereret, extitisset. Non enim sinebat ratio ut eius charitatem spernerem, quem amore pacis, et studio reparandae catholicae fidei inter ipsa episcopatus rudimenta iuvissen, optans in ecclesiasticis curis talem habere consortem, ut mihi de sanctis praecessoribus⁶ tuis nec Ioannis spiritualem copiosamque doctrinam, nec auctoritatem Attici, nec industriam Procli, nec fidem beati Flaviani deesse sentirem: et ita studiis tuis uterer, ut nullus auderet vel fidei catholicae resultare, vel Nicaenis venerabilium Patrum regulis contraire. Sed cum in⁷ iniuriam canonum, ut agnoscis, illa tentata sint⁸, quae omnibus Ecclesiis scandalum maximum generarent; quid aptius ac modestius facerem, quam ut te primum, ut ab hac intentione recederes⁹, fraternali animo missis litteris admonerem? Ad quas cum non rescriberes, ipse te a colloquiis mei consortio separasti. Denique inde iam tacui, sed clementissimo Principi custodi fidei frequenti litterarum petitione suggesti, ut pro pace Ecclesiarum, quam tibi maxime prodesse cognoscis, haec, quae nunc a tua dilectione facta sunt, implerentur. Cui ineffabiles gratias ago, quod secundum eruditissimum Spiritus Sancti, cuius est virtute plenissimus, sacerdotali dignatur¹⁰ studere concordiae, sciens sibi orationes supplicantium copiosius profuturas, si famuli unius Domini in nullo sint a verae pacis unitate divisi.

CAP. II. Quod ergo in Constantinopo-

5 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1277.

6 « Al. praecursoribus ». Ballerin. I. c.

7 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 397 omittit in, mendo typograph. ut videtur.

8 Cacciar. I. c. cum vulg. ant. sunt.

9 « Tres Vatt. cod. discederes ». Cacciar. pag. 298. Ad rem concinnius videt. n. l.

10 « Al. dignetur ». Ballerin. col. 1278.

Leonis erga
primum moderatio
fides soliditudo.

Intermissum
litterarum col-
loquio Anatolio
tribuendum.

Ibi supple-
cantium fructus
uberior, ubi pa-
cias unitas custo-
diantur.

Anatoli non
nulla facinora
commendat.

litana Ecclesia quaedam in officiis clericorum correcta significas, ut et Actum presbiterum in gratiam tuam affectionemque revocaveris, et Andream ab archidiaconi actione submoveris, nobis placuisse rescribo: quia existimationem tuam, ut optabam, plurimum erigit atque commendat. Et merito post correctionem in

Merito post cor-
rectionem obli-
scinatur quod sioni obnoxium videbatur, cum haereti-
canta fuit re-
prehendendum.

oblivionem perducitur¹ quod reprehendi-
cione, et discipulorum san-
ctae memoriae Flaviani iniuria gravaeris;
quac nunc simul ab omni offensione cum

tui, ut volui, laude cessarunt, quia in ordinem suum, quae fuerant turbata, redie-
runt. Andream sane, qui rationabiliter
archidiaconi est privatus officio, et Eu-
fratam, qui sanctae memoriae Flaviāni,
ut comperi, improbus extit̄ accusator,
si professionib⁹ plenissime scriptis non
minus eutychianam² haeresim, quam
nestorianum execrabile dogma conde-
minant, quoniam venia est praestanda
correctis, presbiteros consecrabis: ut sibi
remedium catholicae fidei sentiant pro-
fuisse, electo primitus et prolato, qui ar-
chidiaconi officium possit implere, idest,

quem nulla unquam prædictarum impie-
tatum fama resperserit. Caeteri vero, quos
par reatus involverat, si veniam simili
professione cum satisfactione depositunt,
suis ordinibus reformatur: his tantum
ad officiorum primatum admissis, quos
ab omni errore liberos fuisse constiterit.

CAP. III. Illam autem culpam, quam de
augenda potestate, aliena (ut asseris)
adhortatione contraxeras, efficacius atque
sincerius tua charitas diluisset, si quod
tentari sine tua voluntate non potuit, non
ad sola clericorum consilia transtulisses.

Frusta Ana-
tolius sua am-
bitionis culpam
in aliorum con-
silia reicit.

1 « Tres Vatt. cod. deducitur », Cacc. I. c.
2 Cacciar. I. c. omittit haeresim.

3 Cacciar. pag. 399 cum cod. Grim. confes-
sione. Sane concinnius ad sensum n. lectio.

Quia sicut in mala suasione delinquitur,
ita et in mala consensione³ peccatur. Sed
gratium milii, frater carissime, est, quod
dilectio tua id profitetur sibi displicere,
quod tunc etiam placere non debuit. Suffi-
cit in gratiae communis regressum pro-
fessio dilectionis tuac, et attestatio Prin-
cipis christiani. Nec videtur tarda corre-
ctio, cui tam venerabilis assertor accessit.
Abficiatur penitus inconcessi juris, qui
dissensionem fecerat, appetitus. Sufficiant
limites quos Sanctorum Patrum provi-
dentissima decreta posuerunt, ut quieta
sit suis meritis et antiquis privilegiis di-
gnitas omnium sacerdotum. Renovetur,
et maneat in te dominicae charitatis af-
fectio, ad quam dilectionem tuam saepius
cohortatus sum, cum fratre et coepiscopo
nostro Juliano, qui communem gratiam
semper optavit; cuius industria et solli-
citudines tuae relevabuntur, et fides ca-
tholica munietur. Super omnia autem
fraterna charitate horror et moneo, ut ea
quaes ad gloriam vel ad munimen perti-
nent sacerdotalis officii, Nicaenorum ca-
nonum universalis Ecclesiae pacem ser-
vantia decreta custodias. Sic enim inter
Domini sacerdotes inviolata charitas per-
manebit, si paribus studiis, quae sunt a
Sanctis Patribus constituta, servetur.

Data quarto kalendas Iunii⁴, Aetio et
Studio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 29 Maii, -an. 454.

Quod ipsi in
communi gra-
tiae regressum
sufficiat.

Super omnia
Nicaen. cano-
nes custodiendi.

EPISTOLA XCH⁵.

*Litteras ad Anatolium transmissas Mar-
ciano innuens, quid ab illo sit maxime
expetendum significat, ac de compositis*

4 « Male cod. Barber. Iulii », Ballerin. col.
1279.

5 Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I.
col. 1279.

rebus laetatus exoptat, ut etiam Ca-
rosi monachi perversitas comprimatur.

Leo Episcopus Marciano Augusto.

CAP. I. Litterarum clementiae vestrae multiplex gratia debita a me veneratione suscepta est, et gratulanter agnovi, quam piam curam christiana religionis, ut consuevistis, habeatis; cum inter Domini sacerdotes eam vultis firmare concordiam, quae et universalis Ecclesiae, et divino apta sit cultui. Illa enim probabilis pax et charitas vera est, quam plenissime beatus Apostolus praedicat dicens: *Charitas de corde puro, et conscientia bona, et fide non facta*¹. Obsequens itaque et libenter assentiens sanctis vestrae pietatishorta-
 libus fratris et coepiscopi mei Anatolii scriptis reciproco, ut debui, sermonem respondi, qui cessationem alloquii mei suo silentio debuit imputare²: cum ad litteras³ meas, quibus cum fraterna charitate monueram, ut a reprehensibili ambitione discederet, ulterius respondere neglexit. Ego vero, qui apud illum tacui,
 clementiae vestrae⁴ pro pace universalis Ecclesiae quae essent profutura suggerere

Quantum de eius resipiscen-
tia fuerit solli-
citus.

pro mea cura non destiti. Nam et vestra mansuetudo insinuationem meam⁵ tam libenter accepit⁶, ut et⁷ semper rescribere⁸ dignaretur, ei haec ageret⁹, ut quae nunc correcta sunt, vestrae gloriae debeantur: quod¹⁰ tales nunc misit epistles, quibus notabilem ambitus culpam

¹ 1 Tim. i. 5.

² « Cod. Barb. et Ratisp. cum Holstein potuit imputari ». Ballerin. l. c. Sane perperam.

³ Inniuit litteras ad Anatolium datas, quas vid. sup. num. LXVI pag. 98, col. 1.

⁴ Vid. epist. ad Marcianum Augustum sup. num. LXI pag. 93, col. 1.

⁵ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 400 omittit tam.

⁶ Holstein. accipit¹¹. Cacciar. l. c. Rectius ad sens. n. l.

⁷ « Al. delect et ». Ballerin. l. c.

⁸ « Holstenius scriberet ». Cacciar. l. c. Inepte quidem.

alii potius quam sibi assereret depu-tandam.

CAP. II. Agnoscat ergo, auguste vene-rabilis, praedictus antistes quanto am-plius humilitate, quam elatione crescatnr, et memor limitum paternorum salubri-tatem canonum ad pacem universalis Ec-clesiae conditorum ea quae debet in pos-terum observatione custodiad, defensioni quoque catholicae fidei indesinenter in-vigilet, pro custodia dominici gregis dili-gentes praetendat excubias, utatur in omnibus devotissimo vestrae pietatis au-xilio; et si quid usquam sub catholico nomine hostilium fraudum latet, id pro-dendum gloriae vestrae instanter inda-get¹¹. Qui enim sacrilegum errorem a longinquoribus quoque provinciis expu-listis, et ad veritatis lucem contenebra-ta Palaestinorum cordare revocatis, quomodo cum sub vestrae fidei radiis spirare¹² pa-tiemimi¹³? cum etiam per Egyptum, Deo-
 vos in omnibus adiuvante, celerius cre-damus omnes pravi dogmatis extinguen-das esse reliquias. Benigne enim his con-sulitis, quibus licentiam exercibilis erroris auferitis.

CAP. III. Gaudeo itaque, gloriose, quae perturbata fuerant esse composita: cum et memoria beati Flaviani in consolatio-nem¹⁴ discipulorum eius excolitur, cum Andreas ab archidiaconi ministerio sub-movetur, cum postremo a Sanctorum Patrum iniuria temperatur, et a violandis

⁹ Cacciar. l. c. agere. Forte melius.

¹⁰ Cacciar. l. c. qui. Sane mel. n. lectio.

¹¹ « Cod. Barber. indiget; Holstenius ex ingenio correet indicet ». Ballerin. col. 1280. Per-peram.

¹² « Cod. Barber. sperare ». Ballerin. l. c. Forte amanuens. mendo.

¹³ « Cod. Barber. patiamini; Quesnell. pati-mi ». Ballerin. l. c.

¹⁴ Cacciar. l. c. cum al. consolatione; Hol-stein. sic hunc locum refert: cum ad memoriam Beati Flaviani consolatione eius discipulorum excolitur. Vid. Cacciar. l. c. Erronee, ut videtur.

Quid ab ipso
 valde expe-
 tandum.

Leonis fiducia
 in Marciani pia-
 tale.

canonibus abstinetur, ut regnum vestrum Christo regnante tranquillum, Christo defendente sit validum. Unde cum per

Qualem Anatolius in communione gratiam receptus esse probare debet.

omnia me elementiae vestrae parere delectet, fratris mei Anatolii charitatem toto corde suscipio. Amabilem fidumque se praebeat, et ab ea quam illi spondeo charitate, nulla se deinceps varietate dissolet, eos sibi sincera affectione coniungens, quos catholicae fidei probavimus defensores. Habet in omnibus vestrae pietatis, quod sequatur, exemplum; maxime cum benignitatis vestrae adiuvetur auxilio. Suggestions autem fratris et coepiscopi mei Iuliani, quem pietati vestrae commendo, quaeo ut benignius, sicut facitis, audiatis. Illoc etiam fratri meo Anatolio proderit, si eum, quem pro catholicismo dignata illic esse volui, dignanter habeatis.

CAP. IV. Illud etiam, quod Constantinopolitanae Ecclesiae est saluberrimum, rogo, ut Carosus monachus nimis imperitus, nimisque perversus, qui, ut comperi, multorum corda subvertit, sua venena, pietatis vestrae beneficio, ultra non exerat; ne ubi sancto mansuetudinis vestrae studio omnis pene haereticorum est conatus extinctus, ibi per vilem ac reproubam damnatae perfidiae defensorem et fidei vestrae gloria, et synodalis violetur auctoritas.

Datum quarto kalendas Iunii, Aetio et Studio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 29 Maii, an. 454.

EPISTOLA XCHI¹.

Marciano gratulatus, quod eius studio de paschali die quaestio fuerit absoluta, Proterii Alexandrinae literis se

¹ « Cod. Ratisp. omittit Christo ». Ballerini col. 1281. Melius sane n. l.

acquierisse ait: *tum imperatorem precatur, ut Ecclesiae oeconomorum causas more veterum tantummodo ab Episcopis dijudicandas velit.*

Leo Marciano Augusto.

CAP. I. Sollicitudinem meam, quam de paschali observantia babui, sancto clementiae vestrae studio pro mea petitione gratulatori absolutam, qui diligentius in Alexandrina Ecclesia iussitis inquire, utrum recte possit octavo kalendarum maiarum secundum definitionem Theopili episcopi contra veterem observantiam futura paschalis festivitas celebrari; cum a passione Domini in omnibus nostris annalibus decimus quintus kalendarum maiarum dies legatur adscriptus. Sed cum Aegyptiis alia ratio placeat, consensum meum, ne qua discrepantia per provincias de observantia tam venerabilis festi fieret, commodavi, ut resurrectionis dominicae maximum Sacramentum nusquam die alia celebretur, et inter Domini sacerdotes nihil in tanta solemnitate sit varium; sed per universas Ecclesias Deo nostro pro vestrae pietatis prosperitate vel regno pariter supplicetur. Literas autem fratris et coepiscopi mei Proterii Alexandrinae civitatis episcopi me accepte significo, quibus apud pietatem vestram de mea consensione respondi: non quia hoc ratio manifesta docuerit, sed quia unitatis, quam maxime custodimus, cura persuaserit.

CAP. II. Illud etiam rationabiliter hinc epistolae credidi copulandum, ut de eo, quod pietatem vestram prioribus petii litteris, deprecarer, ut oeconomos Constantinopolitanae Ecclesiae novo exemplo, et praecipuae pietatis vestrae temporibus, a publicis iudicibus non sinatis audiri, et

² Ex edit. Ballerini. *Opp. S. Leonis* tom. 1, col. 1282.

Quæcunque de Paschali die ob Marcianum studium absoluta.

Leonis in hac re Aegyptiis conservans suum commendat.

Unitatis causa Proterii litteris acquisitell.

Ecclesiae oeconomorum rationes duntaxat episcopis subveniendae.

hanc quoque iniuriam sacris removeatis ordinibus; sed rationes Ecclesiae secundum traditum morem sacerdotali examine iubatis inquire.

Datum quarto kalendas Iunii, Actio, et Studio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 29 Maii, an. 454.

EPISTOLA XCIV¹.

E cultus uniformitate ecclios Galliarum et Hispaniarum episcopis Paschatis diem indicit, cuius controversia exponitur.

Ad episcopos Galliarum et Hispaniarum.

Dilectissimis fratribus universis episcopis catholicis per Gallias et Hispanias constitutis Leo Romae episcopus.

Cum in omnibus divinorum praeceptorum regulis exequendis sacerdotalem observantiam oporteat esse concordem, maxime nolis² et principaliter prouidendum est, ne in paschalis festi die vel ignorantia, vel praesumptione³ peccatum diversitatis incurrat. Unde quia tempus

sacratissinac solemnitatis ita dispositos habet limites suos, ut salutare sacramentum nunc citius, nunc tardius oporteat celebrari, non desinit apostolicas Sedis sollicitudo prospicere, ne devotio ecclesiastica aliquo turbetur incerto. Cum autem in quibusdam adscriptionibus patrum futurum proxime⁴ Pascha Domini ab

Præscriptum
circa Paschatis
diem uniformi-
tas estenenda.

De hoc die
quaestio.

aliis in diem xv kalendarum maiarum ab aliis in diem octavum kalendarum carunadem⁵ inveniretur adscriptum: tantum me diversitas ista permovil, ut clementissimo Principi Marciano curam de hac re animi mei pandarem, ut praecipiente ipso ab his, qui habent huius suppurationis peritiam, diligentius illic discussa ratione, quaereretur, quo⁶ die posse veneranda solemnitatis rectius celebrari. Quo resribente, octavo kalendas maias definitus est dies. Quia ergo studio unitatis et pacis malui Orientalium definitioni acquiescere, quam in tantae festivitatis observantia dissidere; noverit fraternitas vestra, die octavo kalendas maias ab omnibus resurrectionem dominicam⁷ celebrandam, et hoc ipsum per vos alius esse fratribus intimandum, ut divinac pacis consortio, sicut una fide iungimur, ita una solemnitate feriemur. Deus vos in columnis custodiat, fratres carissimi⁸.

Dat. post consulatum Opilionis, quinto kalendas Augustas.

Dat. die 28 Iulii, an. 454.

Valentiniano⁹ VIII¹⁰, et Anthemio consulibus¹¹, Pascha viii kalendas maias.

EPISTOLA XCV¹².

*Gaudens Iuvenalem scidi suac fuisse re-
stitutum, in eius lapsum adversitatum,
quibus fuit percutitus, causam rei-*

8 « Salutatio haec et addita nota consularis desunt in vet. edit.; leguntur tamen in codd. Vatic. », Cacciar. l. c.

9 Haec Paschatis indictio Leonis non est, neque esse potuit, quoniam v. kal. Augustas anni 453, quo epist. scripsit, futuri anni consules, præsertim orientalem, scire nequiverit. V. Ballerin. col. 1284.

10 Cacciar. pag. 403 Valentiniano III.

11 « E Vatic. 1340 ahest vox Consulibus, et infra maias ». Cacciar. l. c.

12 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1, col. 1285.

Ad hanc di-
luerat quid a
Leou actum.

Paschalem
diem indicit.

cit: dein per Ierosolymae loca discurrens, veram Christi Incarnationem mirifico eloquio confirmat.

Leo urbis Romae episcopus Iuvenali
Ierosolymitanus episcopo¹.

CAP. I. Acceptis dilectionis tuac litteris, quas ad me filii nostri² Andreas presbyter et Petrus diaconus detulerunt, galvisus quidem sum, quod tibi ad episcopatum tui sedem redire licuisset, sed³ confluentibus in recordationem⁴ omnibus causis, quae te per quosdam excessus laborare fecerunt, dolui adversitatum tua runum temetipsum tibi fuisse materiam, et resistendi haereticis constantiam perdisse: quia aëstimat, non esse tibi liberum, ut eos audeas redargueret, quos tibi professus sis in suo errore placuisse. Beatae enim memoriae Flaviani condemnatio, et impissimi Eutychis receptio, quid nisi⁵ Domini nostri Iesu Christi secundum carnem negatio fuit? Quam ipse grandi misericordia sua fecit resolvi, cum detestandum illud Ephesiae synodi iudicium ita sancte Chalcedonensis Concilii auctoritate⁶ destruxit, ut nullum depravatorum a remedio correctionis arceret. Unde quia in tempore indulgentiae resi-

Iuvenalis in
sedem suam re-
stitutus.

Hinc adver-
sitates ipsorum
impudenter.

Ephesini Con-
ciliabili indi-
cium per Chal-
cedonensem Sy-
nodum destruc-
tum.

piscientiam magis quam pertinaciam delegisti, gaudeo⁷ te caelestem expetisse medicinam, ut fidei ab haereticis impugnatae tandem possis esse defensor. Quavis enim nulli sacerdotum licet nescire, quod praedicat⁸, inexcusabilior tamen est omnibus imperitis⁹ quilibet Ierosolymis habitans christianus¹⁰, qui ad cognoscendam virtutem¹¹ Evangelii, non solum paginarum eloquiis, sed ipsorum locorum testimoniorum eruditur¹². Et quod alibi non licet non credi, ibi non potest non videri. Quid laborat intellectus, ubi est magister aspectus? Et cur lecta vel auditia sunt dubia, ubi se et visui et tactui tota humanae salutis ingerunt sacramenta? Quasi ad singulos quosque eunctantes Dominus adhuc voce corporea utatur¹³, et dicat: *Quid turbati estis, et quare cogitationes ascendunt in corda vestra?* *Videle manus meas et pedes meos, quia spiritus ulla et carnem non habet, sicut me videtis habere*¹⁴.

Inter Eutychianos ille magis inexcusandus qui Hierosolymos degit.

Siquidem illic
videtur quod ali-
bi credatur.

CAP. II. Utter igitur, frater carissime, invictissimis catholicae fidei documentis, et Evangelistarum praedicationem sanctorum locorum, in quibus degis, testificatione defende. Apud te est Bethleem,

Hierosolyma
per mysteriorum
loca vel oculis
catholicam fi-
dem obicit.

listes», Ballerini, col. 1288. Antiq. vers. 010;
δοκεται τωντανον χριστιανος, και επεσολημα κατοικων
η. lectioni adhaeret.

41 « Al. veritatem ». Ballerini, l. c. Antiq. vers.
δυνατων virtutem.

42 « Cod. Vat. 5845 testimonio ». Ballerini, l. c.
Iustus antiq. vers., quae leg. μετρητας.

43 « Cod. Batisp. doceatur ». Ballerini, l. c.

44 « Barb. cum trib. vatt. vel specie vel voce
utatur; al. corpore utatur ». Cacciari, pag. 405,
Ballerini, l. c. Quid sibi volunt illa vel specie, vel
voce, quae veram humanitatem reticent, et fictio-
nem tantum videntur inducere? Num hic locus fuit
ab Eutychianista corruptus?

45 « Val. cod. ascederunt; et mox contre-
estate pro palpate ». Ballerini, l. c. Sane contra
Vulg. textum.

46 Luc. xiv, 38, ubi Vulg. legit. « *Quid tur-
bati cœstis, et cogitationes... Videle manus meas,
et pedes, quia ego sum. Palpate, et videle,
quia spiritus carnem et ossa non habet* »....

1 « In greaca versione *Dilecto fratri Iuvenali Leo archiepiscoposis Romae* ». Ballerini, col. 1286.
2 « Al. cod. *mei* ». Ballerini, l. c.
3 Al. *sed et* ». Cacciari. Opp. S. Leonis p. II, pag. 403.

4 Cod. Taurin. in *retardationem* ». Cacciari, l. c. Antiq. vers. ιερωνυμουν εγων in re-

cordationem meanum nostrae lectioni faveat.

5 « Duo cod. Vatt. *quid nisi carnis Domini nostri Iesu Christi negatio fuit?* ». Cacciari, pag. 405 et Ballerini, l. c.

6 « Al. *sancta... auctoritas* ». Ballerini, col. 1287 et Cacciari, l. c. Forte aptius ad contextum, siquidem non ipse resolvit, sed *ipse fecit resolvi*.

7 Cacciari, l. c. *ita gaudeo*. Recte n. lectio.

8 « Al. cod. *praedicet*; in vet. edit. hic additur *quoniam qui ignorat, ignorabitur* ». Ballerini, loc. cit.

9 « Cod. Taur. *tamen est omnibus imperitis imperitor* ». Cacciari, l. c. Melius videt, n. l.

10 « Cod. Regin. cum at. *Ierosolymitanus an-*

in qua salutifer davidae virginis partus illuxit, quem involutum pannis inter angustias *divisorii* praeseppe suscepit. Apud te est declarata ab Angelis, adorata a Magis, et per multorum infantium mortes ab Iherode quae sita Salvatoris infantia. Apud te est, ubi pueritia eius adolevit, ubi adolescentia maturavit, et per ^f incrementa corpora in virum perfectum veri hominis natura profecit non sine cibo esuritionis ^g, non sine somno quietis, non sine fletu miserationis, nec sine pavore formidinis: unus enim atque idem

^{Unus idem que qui in forma Dei operatus est miracula, ac quin in forma servis subiit saevitiam passionis.}

est, qui et in Dei forma operatus est miracula magna virtutis, et in forma servi subiit saevitiam ^h passionis. Hoc tibi ipsa crux indesinenter loquitur; hoc lapis clamat sepulcri, in quo Dominus humana conditione iacuit, et de quo divina potentia resurrexit. Et cum ad montem Oliveti locum ascensionis veneratus accedis, nonne illa vox angelica in tuo resultat auditu, qua elevationem Domini stupentibus dicitur: *Viri Galilaei, quid statis aspiciens in coelum?* *Hic Jesus, qui assumptus est a vobis in coelum* ⁱ, *sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in coelum* ^k?

CAP. III. Veram igitur Christi genera-

^{Vera Christi generatio ex eius vera cruce confirmatur.}

tionem crux vera confirmat, quoniam ipse in nostra carne ^l nascitur, qui in nostra carne ^m crucifigitur, quae, nullo interve-

niente peccato, nisi fuisset nostri generis, non potuisse esse mortalitatis. Ut autem repararet omnium vitam, recepit omnium causam; ac vim veteris chirographi, quod solus inter omnes non debuit, pro omnibus solvendo vacuavit: ut sicut per unius reatum omnes facti fuerant peccatores, ita per unius innocentiam omnes fierent innocentes; inde in homines manante iustitia, ubi humana est suscepta natura. Nulla enim ratione extra nostri ⁿ est corporis veritatem, de quo Evangelista prædicationem inchoans dicit: *Liber generationis Iesu Christi filii David, filii Abraham* ^o: beati Pauli apostoli consonante doctrina, cum dicit: *Quorum patres, et ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in saecula* ^p. Itemque ad Timotheum: *Memento, inquit, Iesum Christum resurrexisse a mortuis, ex semine David* ^q.

CAP. IV. Haec autem veritas quantis et novi et veteris Testamenti auctoritatibus declaretur, pro antiquitate sacerdotij ^r ^s tui evidenter agnoscis, cum fides Patrum et scripta mea ad sanctas memoriae Flavianum data, quorum mentionem ipse fecisti, adiecta universalis synodi confirmatione, sufficient. Unde ^t prospicere oportet dilectionem tuam, ut ^u contra redemtionis ac spei nostrae ineffabile sacra-

^{Ut per uniuersitatem omnes poscentur, ita per unius innocentiam omnes iustificantur.}

^{Vera Christi incarnationis plenarii argumentis ostensa unita cuicunque credendum.}

tur, quoniam *salus ex Iudeis est* ^v. Ballerin. et Cacciar. II. cc. Cod. Vat. Reg. legit, et qui de se Samaritanæ... Quac sane verba caeteris minus conexa antiq. versio non habet.

^{10 Rom. ix, 5.}

^{11 Il Tim. II, 8. « Heic vet. edit. addunt: secundum carnem ».} Ballerin. col. 1292. Cacciar. pag. 407. Sane contra text. cit., ubi legitur: « *Memor esto Dominum Iesum Christum surrexisse a mortuis ex semine David, secundum Evangelium meum* ».

^{12 Antiquitas sacerdotii Juvenalis episcopat. respicit, ad quem evectus fuerat circa ann. 424. V. Ballerin. I. c.}

^{13 « Cod. Ratisp. unde et ».} Ballerin. I. c.

^{14 « Cod. Vind. ne... ullus ».} Ballerin. I. c.

¹ « Al. add. per omnia ». Ballerin. I. c.

² « Cod. Vind. et esuritione ». Ballerin. I. c. Sane perperam, ad orationis contextum.

³ « Cod. Ratisp. sententiam ». Ballerin. I. c. Melius quidem n. lectio.

⁴ « Al. delent in caelum ». Ballerin. col. 1291 et Cacciar. pag. 406. Certe contra Vulg. textum.

⁵ Act. I, 14.

⁶ « Vat. Reg. natura ». Ballerin. I. c.

⁷ « Quidam codd. delent hic vocem carne ». Ballerin. I. c. Sane perperam. Et re quidem vera antiq. vers. leg. ενισιδον ο αυτος εν τω γενετερα τηται σωματι, ο εν τη αρχη τη γενετερα σταυρομενος.

⁸ « Al. humani ». Ballerin. I. c.

⁹ Matth. I, 1. Vetus vulg. et quidam codd. hic addunt: *et qui Samaritanæ mulieri protesta-*

mentum¹, nullus obmurmuret. Sed si qui sunt, qui adhuc aut ignorantia caligant, aut perversitate discordant, eorum quorum in Ecclesia Dei apostolica fuit et² clara doctrina, auctoritatibus instruantur, ut de Incarnatione Verbi Dei hoc nos credere, quod illi credidere, cognoscant; neque se extra corpus Christi, in quo commortui et conresuscitati sumus, sua obdurbatione constituant: quia nec pietas³ fidei, nec ratio recipit⁴ sacramentum, asserti passibili, ac qui humanae naturae negat veritatem.

Dat. pridie nonas Septembris, Actio et Studio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 4 Septembris, an. 454.

EPISTOLA XCVI⁵.

Iuliani litteras sibi acceptissimas ostendens, de errantium resipiscientia ob Diocorii interitum, et piissimi Marcianni praesidium meliora sperat; nec non de Alexandrinae Ecclesiae profectu, si quid Iuliano inuotescat, cognoscere cupit.

Leo Iuliano episcopo.

Litteras dilectionis tuae per filium⁶ Gerontium me accepisse rescribo, mihi-

que fuisse pergratum, quia non omiseris opportunitatem familiaris alloqui, quod

Iuliani litterae sibi almodum pergratae.

omni occasione inter nos convenit frequentari: ut de his, quae ad curam nostram pro Ecclesiæ statu pertinent, nihil incognitum, nihil habeamus incertum. In

hac autem sollicitudine constitutis munquam desunt divina praesidia, quae hypocrisias simulationes nihil posse per-

Hypocrisias simulationes singulariter dei providentia destruuntur.

mittunt, occultamque eorum nequitiam manifesta destructione confundunt. Quamvis enim iampridem omnia haereticorum inachinatura confacta sint, et universas eius vires dextera veritatis abstulerit;

nunc tamen intereunte, ut scripsistis, Diocoro, in profundiora ceciderunt; et perfidiae incentore sublato, instabiles quaedam et insipientes animae habent quod paveant, non habent quod sequantur.

Extincto Diocoro, facilius errantium speranda correccio.

Unde, auxiliante misericordia Dei, facilis est errantium speranda correctio, et efficiacio erit praedicatio Evangelij, extincto defensore mendacii: cooperante ad hoc remedium christianissimi Principis pietate, cuius devotione pro omnibus catholicae fidei proiectibus sanctas semper pretendit excubias. Et ideo fraternitatem

tuam hortor et moneo, ut dignatione et charitate regia sapienter utaris, et de omnibus quae profutura credideris, opportunas suggestiones non moreris offerre: quia multis experimentis probavimus, eam esse gloriosissimi Augusti fidem,

Ad hoc piiss. Marcianni praesidio sapienter utendum.

1 Vat. 5845 contra redemptionem, hoc spei nostrae ineffabile sacramentum ». Cacciar. l. c.

2 Cacciar. pag. 408 cum al. et est.

3 « Praecedentia sic Vat. Reg. insigni varietate: Sed si qui sunt, qui adhuc dissentiantur, a conscientibus instruantur, quia inter tot et evangelica et apostolica præconia caligantes nec sperni convenient, nec timeri: quia nec pietas, etc. Ballerin. col. 1293. Antiq. vers. n. lectio adhaeret.

4 « Al. suscipit ». Ballerin. l. c.

5 Vat. 5845 aut nostrae suspicionem naturae ». Cacciar. l. c.

6 « Antiq. edit. et plura mss. addunt: Particulam dominicae Crucis cum eulogis dilectionis tuae vencantur accepi: quia tamen ab antiquis eodd. absunt ». Baller. col. 1294 et Cacciar. ll. cc. Etiam in antiqu. vers. desiderantur.

7 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1, col. 1295.

8 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 408, ex cod. Grim. filium nostrum; quam vocem, inquit idem Cacciar., Quesnellus ex ingenio suppressit.

De Alexandrinae Ecclesiae profectus stru desiderat.

ut tune maxime se arbitretur regno suo consulere, cum praecipue studuerit pro integritate Ecclesiae laborare. Si quid sane de Alexandrinae plebis provectibus cognoveris, scire nos facio; ut sicut de Orientalium populorum pace lactamur, ita de provectibus etiam huius populi gaudemus.

Dat. octavo idus Decembris, Aetio et Studio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 6 Decembris, an. 454.

— EPISTOLA XCVII¹.

Iuliani litteras sibi per Gerontium fuisse traditas rescribens, de Ioannis apud Aegyptios profectu ut primum scire desiderat; Maximi vero causam Iuliani curis commendans de huius exitu sese valde sollicitorum ostendit.

Leo Iuliano episcopo Coensi.

Iuliani in litteris mittendis diligenter.

CAP. I. Per filium meum Gerontium litteras tuae fraternitatis accepi, quibus devotione consueta, quae ad curam nostram pro causa fidei merito aestimas pertinere, significas; Carosum scilicet in fidei confessione correctum, sed ita con-

Carosi in fide resipiscientia, eisque obstinatione similitus contra Anatolum.

tra fratrem Anatolum in simulata nescio qua permanere, ut propter ipsius discordiam etiam nunc a communione desciscat: Iohannem vero spectabilem virum, et in fidei sinceritate laudabilem ad Aegyptum causa fidei fuisse directum, qui quantum paci emendationique profuerit, cum primum redierit, scire me facias; quod te etiam sine meo monitu facturum esse non dubito,

Quid Iohannes apud Aegyptos proficeret, ut primum Leonis referendum.

CAP. II. De Antiocheni autem episcopi

¹ Ex edit. Ballerini. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 1296.

² Ballerini, col. 1297 *III Idus legendum suspiciuntur. Jaffé tamen op. cit. nobiscum cohacret.*

statu multo animi dolore contristor, si, quod absit, vera adversus eum ab accusatoribus proferentur. Sed praeter sacerdotalem diligentiam, quam curam utilitatis habituram esse non ambigo, maxima mili de iustitia et benevolentia gloriose simi Princeps fiducia datur, qua certus sum, in quantum potest fieri, providendum, ne in ullam partem possit valere fallacia. Sed ad quem finem haec causa pervenerit, cum opportunum fuerit, dignaberis indicare.

Dat. quinto idus³ Martii, Valentiniano Augusto octies consule.

Dat. die 11 Martii, an. 455.

— EPISTOLA XCVIII³.

Marciani fide laudata, ei gratias referit maximas, quod circa diem Paschatis ipsum commonuerit, iterumque suum in hac re consensum aperit: demum Carosum et Dorotheum e suis monasteriis per imperatorem fuisse ablegatos approbat.

Leo Marciano Augusto.

CAP. I. Quanta sit in vestra clementia dilectio Dei, cui serviendo regnatis, et regnando servitis, ipsa dignatio religiosissimi sermonis ostendit, et in hunc me affectum totius cordis inflamat, ut pro incolumitate gloriae vestrae vota offerre, et supplicare non desinam; quia multum et sanctae Ecclesiae et Romanae reipublicae divinitus vestra salute consultur. Eamdem igitur occasione, qua pietatis vestrae apices veneranter accepi, debita salutationis obsequia exsolvo, et insufficientes⁴ agit.

Ne contra Maximum Antiochenum episcopum quaevis passus fallacia, diligenter evitandam.

Huius causae exitus opportune indicandus.

Marcianus regnante infantino Maximus Demus pro ipso precario assidue.

Quid Marcianus de paschal die ipsum nominaret, gratias agit.

³ Ex edit. Ballerini. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 1297.

⁴ Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 409 cum cod. Grim. *insufficienter.*

gratias ago, quod de sacratissima die Paschae sacerdotali me sollicitudine pie-
tatis vestra communouit⁴; licet dudum in
hac observantiae regula me acquiescere
sim professus⁵, et eumdem diem ven-
erabilis festi omnibus Occidentalium par-
tium sacerdotibus intimasse⁶, quem Ale-
xandrini episcopi declaravit instructio,
idest, ut anno praesenti octavo kalendas
Maii Pascha celebretur, omissis omnibus
scrupulis, studio⁷ unitatis et pacis.

CAP. II. De Caroso vero et Dorotheo,
qui haeretica pravitate in multorum per-
niciem damnatos tuebantur errore, gau-
deo pietatum vestram, sicut mihi vene-
rator vester frater meus Julianus episco-
pus indicavit, saluberrime praecepisse,
ut, ablati a monasteriis suis, apud eos de-
gero iuberentur, quibus nocere non pos-
sent⁸: quod, ut spero, multis remedio
erit, quos a perversis doctoribus libera-
silis, crescentibus per omnia gloriae ve-
stremeritis in amore⁹ fidei christianaec,
ob quam iustus et misericors Deus tri-
buit, ut vobis sicut divina sunt cara, ita
sint mundana subiecta.

Dat. tertio idus Martii¹⁰, Valentiniano
Augusto octies consule¹¹.

Dat. die 13 Martii, an. 455.

EPISTOLA XCIX¹².

*Ne lenitatis segnitie haeresum reliquiae
revalentes, Anatolium hortatur, ut
qua pollet charitate eas destruant.*

¹ Forte ex mendo typograph. hic punctum in-
edit. Ballerin. apponitur, quum sensus aliud exi-
gere videatur.

² Forte legend. *intimassem.*

³ Vid. sup. epist. xciii ad eum. Marcianum
pag. 439, col. 1.

⁴ Cacciar. l. c. cum Grim. cod. *propter stu-*
dium.

⁵ « Cod. Ratisp. possint ». Ballerin. col. 1298.
⁶ « Cod. Ratisp. in amorem ». Ballerin. l. c.

⁷ Cacciar. pag. 410 cum Grim. cod. *tertio
idus augusti*, idest *die 11 augusti*, quam lectio-

Leo Anatolio Episcopo.

Curae esse dilectioni tuae charitatis of-
ficia libenter accipio, et ut his crebrius
utaris exhortor: quoniam ad totius Ec-
clesiac pertinet utilitatem, cum quae
aguntur agnoscamus¹³. In qua autem sol-
licitudine dilectionem tuam vigilare con-
veniat, indubitanter intelligis: quia ali-
quantas apud vos pravorum hominum
resedisse reliquias recognoscis, quibus
comprimendis, vel potius, quantum Do-
minus auxiliatur, abolendis cupimus te
instanter incumbere; ne, quod absit, sub
aliqua¹⁴ segnitie lenitatis, quae tardius
fuerint destruta, revalescant.

Datum tertio idus Martii, Valentiniano
Augusto VIII consule¹⁵.

Dat. die 13 Martii, an. 455.

EPISTOLA C¹⁶.

*Iuliani erga fidem sollicitudine commen-
data, ipsum rogat, ut Alexandrini
populi ausibus constanter obstat.*

Leo Papa Iuliano Episcopo.

Gratias Deo, quod in omnibus, quae ad
Ecclesiae statum et ad fidei pertinet sa-
cramentum, in nullo dilectionis tuae in-
dustria me fecellit, quam intelligo vigi-
lanter prospicere, ne quid adversum
evangelicam apostolicamque doctrinam
haereticorum insidiae valeant obtinere.
Siquidem, ut indicare dignaris, ea quae

Ipsius studio Eutychianae post obitum venerabilis

Eutychianae post Mar-

nem ope Ratispon. codic. emendarunt Ballerin.

⁸ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1,

col. 1298.

⁹ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 411

cognoscimus.

¹⁰ « Cod. Ratisp. qui ». Ballerin. l. c.

¹¹ Male Quesn. contra Fid. codd. sub alia ».

Ballerin. et Cacciar. II. cc.

¹² « Cod. Grim. V. G. Consule pro VIII Con-

sule ». Cacciar. l. c.

¹³ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1,

col. 1299.

Anatolium ad
charitatis officia
magis incendit.

Quanta eius
sollicitudine re-
liquae haere-
sum sint abo-
lendae.

ciani obitum de- memoriae principis Marciani excitare mo-
stribut. liti sunt, efficacia tua et eorum, quos
Iecum Dei Spiritus incitavit, agente caus-
sam suam ipsa veritate, destructa sunt:
quia vere et fraternitati tuac, et omnibus
fidelibus Christi, maximeque gloriose et
catholico, ut probamus, Augusto nihil est

*Nil ad aster-
nau vitam fru-
ctuosum, quam
Nt Adem inviri.*

ad aeternam beatitudinem fructuosius,
quam ut ea quae ab ipso spei nostrae
auctore fundata sunt, nulla perversorum
hominum improbitate violentur, sed ad
perpetuam Ecclesiae tranquillitatem se-
cure pace permaneant. Quod ergo, adiu-
vante Domino, pie utiliterque curatum est,
perseveranti opere muniatur. Nam qui-

*Alexandrinis
populi ausibus
enim resisten-
dum.*

dam ad nos rumores de Alexandrinis
populi ausibus desfruntur, quos ideo
plenus indicare non possumus, quia nec-
dum ex integro quae dicuntur gesta co-
gnovimus. Sed hoc vobis pro universali
Ecclesiae laborandum est, ut si vera sunt,
quae acta dicuntur, sanctae Chalcedonensi
Synodo praejudicare non possint; ut quae
instrumente Spiritu Sancto ad totius mundi
salutem definita sunt, inviolata perma-
neant.

Data kalen. Iunii, Constantino et Rupo
consulibus.

Dat. die 1 Iunii, an. 457.

EPISTOLA CI¹.

*Leonem Augustum rogal, ut perturba-
tae Alexandrinorum Ecclesiae succur-*

*ral, et Chalcedonensi synodo firmiter
retenta, illi catholicus episcopus praeficiatur.*

**Leo Romae episcopus Leonii
semper Augusto.**

CAP. I. Officiis, quae ad gratulationem
imperii vestri pertinent, persolutis, etiam
hanc paginam necessariae supplicationis
adieci, qua catholicae fidei divinitus praec-
paratum favoris² vestri posco praesidium.
Nam talia in Alexandrina Ecclesia per-
petrata fratris et coopisci mihi Anatolii
relatione cognovi, ut omnis christiana
religio sentiat se impeti³ atque violari,
nisi in universum⁴ fidei vestrae devo-
tione prospiciatur⁵, et memoratae Eccle-
siae, quae ante catholicis fuit clara re-
ctoribus, reddatur⁶ christiana libertas;
et cessantibus⁷ haereticorum impugna-
tionibus, evangelica doctrina, quae illuc
ante Dioscorum viguit, unita cum totius
Ecclesiae pace reparetur. Quod opus vir-
tutibus vestris, gloriaeque conveniens,
celerem et Deo placitum habebit effe-
ctum, si apud sanctam⁸ Chalcedonensem
synodus de Domini Christi⁹ incarnatione
firmata nulla permisceris retractatione
pulsari: quia in illo Concilio per Spiritum
Sanctum congregato, tam plenis at-
que perfectis definitionibus cuncta fir-
mata sunt, ut nihil ei regulae, quae ex
divina inspiratione prolatas est, aut¹⁰ addi
possit aut mimui, glorioissime imperator.

CAP. II. Hoc autem¹¹ etiam apud cle-

*Imperatoris
praesidium pro
Alexandrina Eccle-
siae invocat.*

*Chalcedonensia
synodi decreta
firmiter retinenda.*

1 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1300.

2 « Al. Codd. laboris », Ballerin. I. c. et Cacci-
iar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 413. Mendo-
quidem amanuens.

3 « Al. impediri ». Ballerin. I. c. Perperam.

4 « Al. in universa vel universali ». Ballerin.

et Cacciari. II. cc.

5 « Cod. Vercell. prospicitur ». Ballerin. I. c.

6 « Cod. Ratisp. redditur ». Ballerin. I. c.

7 « Al. ut cessantibus ». Ballerin. et Cacciari.
II. cc. Rectius ut videtur, n. lectio.

8 Cacciari. I. c. cum trib. Vat. codd. si sanctam
Chalcedonensem synodum... formatam ». Minus
bene, inquit Ballerin. col. 1301.

9 Cacciari. I. c. « Domini nostri Iesu Christi ».

10 « Cacciari. I. c. delet aut. Vet. aliq. codd.
delent glorioissime imperator ».

11 « Cod. Ratisp. delet autem ». Ballerin. I. c.

Perperam.

Huius statuta mentiae vestrae scientiam non ambigimus esse perspicuum: siquidem, ut mul-

torum ante relatione comperimus¹, inno-
tiliones haereticorum, quae contra praedictae synodi auctoritatem conabantur
assurgere, nihil ex hoc permiseritis au-
dere. Unde quod negandum illis sponte
vidistis, gloriosum vobis est universali
Ecclesiae, me supplicante, concedere, et
incommutabiliter perpetueque praestare,
ut quae secundum Evangelium Christi et
praedicationis apostolicae² veritatem om-
nibus retro saeculis, una fide, unaque
intelligentia rorata sunt, nulla ulterius
possint actione³ convelli. Prout ergo mi-

sericordia Dei, consilio Spiritus sui men-
tem vestrae pietatis instruxerit, sanctae
primitus Alexandrinae Ecclesiae pacis re-
paratione consulte, et per catholicos sa-
*cerdotes talcm provideri iubete Pontifi-
 cem, in quo et in actuum⁴ probitate, et
 in fidei professione⁵ nihil possit repre-
 hensibile reperiri; ut omnibus rite com-
 positis, eadem ubique servetur praedica-
 tio veritatis.*

Data quinto idus⁶ Iulii, Constantino et
 Rufo virisclarissimis consulibus.

Dat. die 11 Iulii, an. 457.

EPISTOLA CH⁷.

*Anatolii curas pro' Alexandrina Ecclesia
 commendans, litteras suas Leoni Au-
 gusto missas innuit, rogatque, ut Ana-*

¹ « Cod. Batisp. cognovimus; Vercell. com-
 peri ». Ballerin. l. c.

² « Al. evangelicae; Cod. Grim. evangelicae
 apostolicae ». Ballerin. col. 1302 et Cacciar. pag.
 414.

³ « Nonnull. codd. accusatione ». Ballerin. et
 Cacciar. ll. cc. Forte melius n. 1.

⁴ Cacciar. l. c. *in actus. Rectius quidem n. 1.*

⁵ « Quesnell. perfectione ». Ballerin. l. c.

*tolius ipse, a quo frequentiores litteras
 expectat, vehementius pro Chaledo-
 nensis synodi firmitate apud cum
 instet.*

Leo Anatolio episcopo.

CAP. I. Satis claret fraternalis tuae ^{Anatolii curas}
 sermone, quem sumpsimus, quam piam ^{pro Alexandrina}
 et probabilem curam dolori Ecclesiarum
 omnium nuper impenderis, manifestando
 nobis quae apud Alexandriam in chris-
 tianae religionis opprobrium gesta di-
 dicisti, ut gloriosus et clementissimus
 imperator de prosciendi remedii etiam
 meis precibus posceretur. Cuius qui-
 dem tam laudabilis fides et tam prompta
 devotio est, ut quae paci ecclesiasticae
 congruebant, sine intercessione cuius-
 quam, sicut ipse indicas, sponte praesti-
 terit, omnes haereticorum insidias repel-
 lendo; qui opportunitatem se invenisse
 temporis aestimabant, quo sanctae synodi
 Chalcedonensis decreta cassarent.

CAP. II. Sed gratias Deo, qui post ex-
 cessum sanctae ac venerandae memoriae ^{Mira eius re-}
 Marciani, tales Principem omnium elec-
 tione prospexit, ut in eius virtutibus et
 Romana respublica, et religio christiana
 gauderet. Secutus ergo tuac dilectionis
 hortatum, in quantum debui, glorioso
 Principi supplicavi⁸, ne in pervasionem <sup>Huius praece-
 dum pro Ec-
 clesiastica paci
 dum a Leo invocatum.</sup>
 Alexandrinae Ecclesiae aliquid ulterius
 sibi possit haeretica audacia vindicare;
 sed nefariis ausibus salubri sine praefixo,
 et libertati ecclesiasticae consuleretur et

⁶ « Al. sexto; al. V Idus Junii. Tillemontius
 not. 68 in Leonem mensem Iulium praeferendum
 censuit, cui quidem sententiae probatores codd.
 favent, et ipse Jaffé op. c. Vid. Caeciar. et Bal-
 lerin. ll. cc.

⁷ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1,
 col. 1302.

⁸ Vid. Epist. praeced. cl.

Anatolia appd
ipsum rehementis
instandum.

paci. Superest, ut etiam¹ fraternitas tua ex opportunitate praesentiae fidelissimi imperatoris animum studeat enixius deprecari de statutis sanctae synodi Chalcedonensis sine ulla retractatione servandis; cum ea, quae, Deo aspirante, decreta sunt, nulla se patientur varietate corrumphi. In quem autem profectum² huius pietatis cura procedat, frequentibus tuac dilectionis litteris me debebis instruere, ut de sanctis clementissimi Principis studiis pariter in Domino gloriemur.

Divinitus sta-
luta nulla va-
riete corrum-
penda.

Ab Anatol. fre-
quentiores litter-
ras expectat.

Datum quinto idus Iulii, Constantino et Rufo consulibus.

Dat. die 11 Iulii, an. 457.

—
EPISTOLA CIII³.

De Iuliani et Aetii silentio conquestus eos hortatur, ut imperatorem ad Alexandrinae Ecclesie pacem vindicandam rehementius urgeant.

Leo Julianus episcopo, et Aetio⁴ praesbytero.
A pari.

*De Juliani et Aetii silentio
coquuntur.*

Litterae ad
Imperatorem, mis-
sae pro Alexan-
drina Ecclesia.

Cum pro ratione temporis atque causarum crebriora oporteat esse colloquia. Ego sane predicti fratris litteris de his plenius, quae apud Alexandrinam haeretica temeritas gessit, eductus, ad clementissimum Principem scripsi⁵, et pro statu Ecclesiae, sicut erat neces-

sarium, supplicavi, ut rebus nimium perturbatis stadium suae pietatis impendat. Unde sicut fratrem et coepiscopum nostrum Anatolium cohortatus sum⁶, ita etiam dilectionem tuam admonere non desino, ut clementissini Principis fidem quantis opportunum fuerit precibus ambiatis, quem pro religionis catholicae munimento sponte iam quaedam praestitisse cognovimus; ut non difficilis apud eum sit actio, cuius voluntaria sollicitudine praevenimur.

CAP. II. Quod ergo in causa fidei principale est, incessabilibus suggestionibus obtinete, ut sanctae synodi Chaledonensis statuta nullis haereticorum pulsentur insidiis, neque licet quicquam de illa⁷ definitione convelli, quam ex inspiratione divina non dubium est per omnia evan gelicis, atque apostolicis consonare doctrinis. Tum illud omni assiduitate depo scite, ut Alexandrinae Ecclesiae status in antiquae fidei libertatem, refutata atque depulsa haereticorum obcaecatione, revocetur, per catholicorum scilicet sacerdotum providentiam, ut in locum sanctae memoriae Proterii probatissimus, et de cuius fide nequeat dubitari, constituantur antistes; cui cum securitate concordiae communio Sedis Apostolice praebatur. Satis enim erit religioso Principi glori os, si dispositionibus ipsius non solum tota Res publica, sed etiam Dei Ecclesia sit quieta.

Datum quinto idus Iulii, Constantino et Rufo consulibus.

Dat. die 11 Iulii, an. 457.

Utrorsque hor-
tatur, ut Augu-
stum omni pro-
ce stimulent,

Quo Chalcedo-
nensis synodus
invictata ma-
nuac.

*Ei Alexandri-
nae Eccles. pro-
halissimus anti-
stes praefie-
tur.*

¹ « Vocem etiam contra fidem codd. Quesnell. expunxit ». Vid. Baller. col. 1303 et Cacciari. Opp. S. Leonis part. II, pag. 415. Sane perperam

² « Male Quesnell. contra fidem codd. *profectum mutavit in proiectum* » Baller. et Cacciari. II. col. 1304.

³ Ex edit. Ballerini. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1304.

⁴ Cod. Ratisp. omittit et Aelio, nec non a

pari ». Ballerini. I. c. Et forte recte. Hic enim nonnulla leguntur, quae Aetio nullo pacto convenire possunt. Vid. Ballerini. I. c.

⁵ Innotuit praeced. epistola ci ad Leonem Augustum pag. 146.

⁶ Vid. praeced. epistolam cu ad Anatolium.

⁷ Cacciari. Opp. S. Leonis part. II, pag. 415 cum cod. Grim. *ex illa*.

EPISTOLA CIV¹.

Leoni Augusto de singulari in Ecclesiam providentia gratias agit, eiusque religionem contra haereticam pravitatem enixius impellit.

Leo episcopus Romae
Leoni semper Augusto.

Licet proxime ad clementiam vestram gemina scripta² direxerim, quorum unum debitum salutationis impletet, aliud³ pro statu Ecclesiae supplicaret, tanien⁴ occasione, quae, Deo providente, se praebuit, iterari utramque convenit, gloriosissime imperator. Secundum illam ergo fiduciam, quam ex Dei inspiratione universali Ecclesiae praestitistis, ante cuiusquam preces constitudo quod maxime ab omnibus fuerat expetendum, non desinimus gratias agere, et providentiam Dei in fidei vestrae fervore benedicere, qui sancto et catholico spiritu, sicut fratris et coepiscopi mei Anatolii sermone cognovi, ita haereticorum impudentiae restitistis, ut profiteremini, in⁵ totius mundi pacem Chalcedonensis synodi vos esse custodes⁶. Quod cum ex vestrae fidei sententia saluberrime definitum sit; quanto studiosius universalis Ecclesiae est conferendum, ut tranquillitas fidei christianae etiam vestro prosit imperio, nec improbitas haeretica in aliquo de suo molimine glorietur? Cuius pertinax et insidiosa contentio illico conquiescit⁷, si imperiali potestate frenetur.

Geminus epi-
stola Leonis Au-
gusto missas
commemorata.

De ciui singu-
lari studio erga
Ecclesiam gra-
tias agit.

Eiusdem pie-
tatem contra
haereticos ve-
stibulari solli-
citata.

Data kalendi Septembris, Constantino et Rufo viris clarissimis consulibus.

Dat. die 1 Septembris, an. 457.

EPISTOLA CV⁸.

Dolens, quod Basili⁹ ordinatio sibi de more non fuisset enunciata, hunc hortatur, ut Eutychianorum perversitati obstat, qui, Proterio episcopo interfecto, Chalcedonensem synodum destruere nituntur; et omnia in episcoporum constantia posita esse asserens, Basilio hanc adhortationem cacteris episcopis manifestandam committit.

Leo Basilio episcopo Antiocheno.

CAP. I. Ordinationem quidem dilectionis tuae secundum ecclesiasticum morem tuu vel fratrum nostrorum provincialium episcoporum debueramus¹⁰ sermone cognoscere: sed quia non defuerunt causae, quae possent hanc diligentiam praepedire, et sanctae memoriae Marcius Princeps suis scriptis consecrationem tuam nobis cognitam fecit, nec de tuo possimus¹¹ merito dubitare, quem novimus: de necessitate praesenti, sicut aliquantos fratres nostros, ita etiam dilectionem tuam nostris litteris commonemus. Cognitis enim quae apud Alexandriam Eutychianorum furore commissa sunt, quaeque fraternali vestrae comperta esse non dubito, pro ea sollicitudine, quam omnibus

Basili or-
dinationem sibi
non enunciata
queritur.

In ch. natur.
ut Eutychiano-
rum furore con-
stater resistat.

1 Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 405.

2 Ex his unum delinus sup. ep. vi pag. 446, col. 1, alterum desideratur.

3 « Cod. Ratisp. et alius » Ballerin. I. c.

4 « Cod. Ratisp. etiam hac tumen ». Baller. col. 1306. Forte nihilus.

5 Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 420 cum cod. Grim. ad.

6 « Al. custodem ». Ballerin. I. c. Recle n. l.

7 « Al. conquirescit ». Ballerin. I. c. Rectius.

8 Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 1309.

9 « Cod. Ratisp. debueram ». Ballerin. I. c.

10 « Col. Grimani. possimus ». Cacciar. *Opp. Sancti Leonis* part. II, pag. 416. Sane perperam.

11 Cacciar. I. c. cum cod. Grim. tiae.

Ecclesiis Dei debo, haec scripta direxi, quibus dilectionem vestram credidi conmōndam, ut sceleratis ausibus sancta constantia resistatis; ne in quoquam nostrum¹ communis fides aut trepida in-

Dens Eccles. suam in quaue tribulatione non deserit. veniatur, aut tepida: cum, propitio Domino, qui Ecclesiam suam in quaue tribulatione non deserit, tam religiosum, tanque catholicum animum piissimi imperatoris habeamus, ut non aliud de illo

Leoni Augusto, ac Marciano aequalis pietas. credendum sit, quae probavimus de auctustae memoriae Marciano.

CAP. II. Siquidem etiam adhuc, nostra actione cessante, ita fidelissimus impera-

Perfidio haereticorum spes post caedem Protomartyrum parricidale crimen horruerit, ut nullum aditum haereticorum concesserit

actioni, qui post immanitatem facinoris perpetrati hoc sibi possibile esse credebant, ut, sanctae Chalcedonensis synodi definitionibus resolutis, in alios tractatus vocaretur episcopale iudicium². Quod

Obscurat. ut Chalcedon. synodus nulla novitate temereatur. quia, frater carissime, abrupte inimicum est fidei christiana, et non ob aliud tanta improbitate deposititur, nisi ut praedicatio Evangelii et dominicae incarnationis mysterium subruatur; obsecro dilectionem vestram³, ut a Chalcedonensis synodi definitionibus in nullo animos relaxetis: et quae ex divina sunt inspira-

¹ « Pelagius n. epist. iii ad Episc. Istriæ, cap. 5 hoc Leonis testimonium recitans legit nostra ». Ballerin. col. 1310.

² « Uterque codex Ratisp. et Griman., e quibus unis sumpta est haec epistola, habent concilium. Snotpe ergo ingenio Quesnellus substituit indicium ». Vid. Ballerin. col. 1310 et Cacciar. l. c.

³ « Apud Pelagium l. c. tuam ». Ballerin. l. c.

⁴ « Apud Pelagium l. c. animum ». Ballerin. loc. cit.

⁵ « Cod. Ratisp. praceipuus ». Ballerin. col. 1311. Ad consuetudinem apius n. 1.

⁶ « Al. diligenter vestrae fraternitatis ». Ballerin. l. c.

⁷ « Al. perspiciat ». Ballerin. l. c. Sane per-

aram.

⁸ « Cod. Ratisp. convellitur ». Ballerin. l. c.

⁹ « Male Vulg. ex Griman. cod. decimo kal.

tione composita, nulla patianini novitate temerari. Certus enim sum, quod clementissimus imperator et vir magnificus³ Patricius cum omni coetu illustrium protestatum nihil in perturbationem Ecclesiae patientur haereticos obtinere, si pastores animos in nullo viderint fluctuare. Ut autem haec adhortatio ad omnium fratrum et coepiscoporum nostrorum possit notitiam pervenire, diligentiae vestrae⁴ cura prospiciat⁵: quia, quod saepe dicendum est, tota religio christiana turbatur⁶, si quicquam de his, quae apud Chalcedonem sunt statuta, convellatur.

Datum kalendis Septembbris, Constantino et Rufo consulibus.

Dat. die 1 Septembbris, an. 457.

EPISTOLA CVI¹⁰.

Euxithem hortatur, ut e perfidis Eutychianorum ausibus Chalcedonensem synodum vindicet, ac praesentes litteras Illyrici episcopis communicet.

Leo Euxitheo Thessalonicensi Episcopo¹¹.

Cognitis quac apud Alexandriam Eutychianorum furore commissa sunt, quac-

Sept. 2. Ballerin. col. 1312, cui sententiae sub-scribit et Jaffé.

¹⁰ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1, col. 1314. Vel minus consideranti liquet, hanc epistolam, si exordium excipias, eamdem esse ac superiorum.

¹¹ Cacciar. Opp. S. Leonis part. ii, pag. 417 cum Quesnello ex Grim. cod. addit. et Iuvenali Ierosolymorum. Duos alias Episcopos Ballerinii invenerunt in eod. Ratisp., qui titulum huius epistolae sic habet: *Ad Exilium episcopum Thessalonicensem, et a pari ad Iuvenalem Ierosolymitanum, Petrum Corinthum et Lucanum Dyrrachenum*. Verum, inquit Ballerinii col. 1312, cum ex ipsa epistola constet, missam eam fuisse ad Illyricianos, qui nihil pertinent ad Iuvenalem Ierosolymitanum, ideo huius nomen ab inscriptione expunimus.

Ex episcop. constantia Potestatum actio de-pender.

Haec adhortatio ea ceteris episcopis per Basiliū communicaenda.

Chalcedonensi synodo vel leviter impedita, tota Christi religio convellitur.

Eutychianorum furore finiter resistentium.

que¹ fraternitati vestrae² comperta esse non dubito, pro ea sollicitudine, quam omnibus Ecclesiis Dei delico, haec scripta direxi, quibus dilectionem vestram credidi commonendam, ut sceleratis ausibus sancta constantia resistatis; ne in quo- quam nostrum communis fides aut trepidia inveniatur, aut tepida: cum propitio Domino, qui Ecclesiam suam in quacumque tribulatione non deserit, tam reli-

Leonis Augusti
pictas

giosum, tamque catholicum animum piissimi imperatoris habeamus, ut non aliud de illo credendum sit, quam probavimus de augustae memoriae Marciano. Siquidem etiam adhuc, nostra actione cessante, ita fidelissimus imperator parricidale crimen horruerit, ut nullum aditum haereticorum concesserit actioni; qui post immanitatem facinoris perpetrati, hoc sibi possibile esse credeant, ut sanctae³ Chalcedonensis Synodi definitionibus resolutis, in alios tractatus vocaretur episcopale iudicium⁴. Quod quia, frater

Chalcedonensis synodus in-
tegre servanda.

Hoc fortissimam principiam, au-
toritate defen-
datur.

Carissime, abrupte inimicum est fidei christiana; et non ob aliud tanta improbitate depositetur, nisi ut praedicatio Evangelii, et dominicae Incarnationis mysterium subruatur; obsecro dilectionem vestram, ut a Chalcedonensis Synodi definitionibus in nullo animos relaxetis, et quae ex divina sunt inspiratione composita, nulla pati- mini novitate temerari. Certus enim sum quod clementissimus imperator, et vir magnificus patricius cum omni coetu illistrum potestatum, nihil in perturbationem⁵ Ecclesiae patientur haereticorum obtinere, si pastores animos in nullo vide- rent fluctuare. Ut autem haec adhortatio⁶

ad omnium fratrum et coepiscoporum nostrorum per Illyricum possit notitiam pervenire, diligentiae vestrae cura prospiciat: quia, quod sape dicendum est, tota religio christiana turbatur, si quicquam de his, quae apud Chalcedonem sunt statuta, convellatur.

Datum kalendis⁷ Septembris, Constantino et Rufo consulibus.

Dat. die 1 Septembris, an. 457.

EPISTOLA CVII⁸.

*Anatolii constanti erga fidem sollicitu-
dine laudata, illum hortatur, ut
Constantinopolitanam Ecclesiam ab o-
mni haereticorum labore expurget, a-
gendique rationem cum Attico de haue-
resi suspecto eidem praescribit.*

Leo Episcopus Anatolio Episcopo.

Fidem dilectionis tuae atque constantianam, qua haereticorum insidiis obsti-
tisti, gratarter agnoscamus; et ideo secun-
dum te fiducia cohortamur, ut rebus etiam a te defensis constanter adsistas.
Siquidem religiosum charitatis tuae pro-
positum tam apud clementissimum principem, quam apud magnificentissimum virum patricium nostra scripta testantur,
quibus diligentia tua nos instructos per
omnia esse patefecimus. Agat ergo pri-
mitus fraternitas tua, ut Constantinopolita Ecclesia ab omni haereticorum labore
purgata sit, et ut catholica puritas, quae
etiam in laicis conservanda est, maxime

Haec adhor-
tatio Illyrici e-
piscopi, per Eu-
xineum com-
municanda.

Constans Anatoli pro fide sol-
licitudo.

Constantino-
politi Ecclesia
ab omni haereti-
co purganda.

1 « Cod. Grim. quae », Cacciar. l. c.

2 « Quesnell. contra codd. fidem vestrae ex ingenio mutavit in tuae ». Ballerini, et Cacciar. II. cc.

3 « Vox sanctae abest a cod. Grim. », Cacciar. l. c.

4 « Cod. Grim. concilium », Cacciar. l. c.

5 « Cod. Grim. conturbationem », Cacciar. pag. 418.

6 « Cod. Grim. cohortatio », Cacciar. l. c.

7 Cacciar. l. c. cum cod. Grim. decimo ka-
lendas. Jaffé op. cit. nobis adhaeret.

8 Ex edit. Ballerini. Opp. S. Leonis tom. I, col. 4313.

Endei puritas
maxime in cleri-
cis reperienda.

in clericis reperiatur illaesa, frater ca-
rissime. Licit enim famae perferrentium
temere non credamus; tamen quia, ubi
animarum causa agitur, locum diabolice
fraudibus studemus obstruere, praemo-
nemus dilectionem tuam, ut Atticum pre-

*Quid agendum
cam Attico Eu-
tychianista.*

shyterum, qui perlubetur Eutychianorum
errorem apertis intra Ecclesiam disputa-
tionibus confovere, secreta primum di-
squisitione discutias; ac si quid in corde
ipsius de haeretici veneni permixtione re-
pereris, aut corrigo catholicum facias,

*Tum inutili
lenitate parci-
uni, quoniam pellas: ne dum inutili lenitate uni parci-
multis, impunito
errore, nocentur,
multis impunito errore noceatur.*

Datum kal. Septembbris, Constantino
et Rufo consulibus.

Dat. die 1 Septembbris, an. 457.

EPISTOLA CVIII¹.

*Literas Iuliano dudum datas memorans,
alias ad Metropolitanos missas eius, et
Aetii curis commendat: tum animi
constantiam in Episcopis exquirit, ac
in sua dogmatica epistola, nihil quod
explanatione indigeat, inesse declarat.*

Leo Iuliano Episcopo.

*Litterae ad Ju-
lianum per Ge-
rontium.*

Existente occasione filii nostri Gerontii
Constantinopolim revertentis, conveniens
fuit ad dilectionem tuam scripta dirigere,
quibus studium tuum in causis ecclesia-
sticis, et in his² quae ad fidem perti-
nent incitatissimus, ut contra haereticorum

¹ Ex edit. Baller. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 1314.

² Cacciar. *Opp. S. Leonis*, part. II, pag. 418
cum cod. Grim. et his. Forte mendo typograph.

3 Inniuit epist., quas sup. n. cv et cvi dedimus
pag. 149 col. 2, et 150 col. 2.

4 « Cod. Grim. presbyteri nostri ». Cacciar.
loc. cit.

conatus constanter obsistas: confidentes
Dei misericordiam praestitaram, ut sce-
lestis ausibus etiam in hoc tempore di-
gna reddantur. Sciat autem dilectio tua
ad aliquantos fratres et coepiscopos no-
stros metropolitanos literas nos dedisse⁵,
quae ut confessum ad unumquemque per-
veniant, tua vel filii nostri Aetii presby-
teri⁶ debet⁷ diligentia providere. Si enim
episcopalis constantia a sanctae Synodi
Chalcedonensis definitionibus non recedit,
certus sum quod clementissimus et chri-
stianissimus princeps libenter tuebitur
sententiam suam, et quod sponte iam
praestit, multo magis rogatus efficiet,
ne bene finita atque composita aliqua
possint novitate violari. Miror sane ca-
lumnantium vanitati aliquid adhuc in
epistola mea, quae universo mundo pla-
cuit, obscurum videri, ut de ea putent
apertius⁸ exponentum: cum illius praec-
dicationis tam plana⁹, et solida sit as-
sertio, ut nihil recipiat vel in sensu, vel
in sermone novitatis: quia quicquid tunc
a nobis scriptum est, ex apostolica et
evangelica probatur sumptum esse do-
ctrina.

Datum kalendis Septembbris, Constan-
tino et Rulfo consulibus.

Dat. die 1 Septembbris, an 457.

EPISTOLA CIX⁸.

*Perspectam Aetii diligentiam sollicitans,
de missis literis ad Chalcedonensem
Synodum defendendam, nec non de*

⁵ « Cod. Ratisp. debebit ». Ballerin. I. c.

⁶ « Cod. Grim. aptius ». Cacciar. I. c. Recte
n. lectio.

⁷ Cacciar. I. c. cum cod. Grim. plena. Con-
cinnius ad context. videt. n. lectio.

⁸ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I,
col. 1315.

*Alias ad Me-
tropolitas mis-
sas ipsius et
Acta sollicitan-
dat.*

*Constantia in
episcopis valde
necessaria.*

*In dogmatica
Leonis epistola
nihil non perspi-
cuum.*

Gallorum, Italorumque fide eumdem instruit.

Leo Aetio Presbytero.

CAP. I. Accepimus dilectionis tuae litteras, quae diligentiam tuam in causa ecclesiae testarentur: et breviter interim cohortamur, ut coepitis vigilanter insistas, ne haereticorum perversitas quicquam, quo Ecclesia ⁴ Domini turbetur, obtineat. Nos autem pro diligentia nostri ² et ad

Litterae ad Magnates, Metropolitas ac Illyricos episcopos transmissee.

Magnates, Metropolitas ac Illyricus episcopos, diligenter sollicitati.

defensariam Chalcedonensem Synodum aequali studio, et concordi unitate intendendum. De quibus epistolis unam ad

Antiochenum, alteram ad Ierosolymatum, si volbis in commune visum fuerit, dirigetis. Nos autem ad Illyricos ⁷ episcopos similia iam scripta transmisi- mus ⁸.

CAP. II. De sacramento vero catholicae fidei nullis nobis iam confletationibus est agendum: quia nec diligentius aliquid indagari potest, nec verius definiri. Exemplaria quoque literarum ⁹, quas Galli ad nos atque Itali episcopi ¹⁰ concordi cre-

1 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 419 cum cod. Grim. quod Ecclesiam Domini turbet.

2 « Forte nostra, aut supple officii ». Ballerin. I. c.

3 Significat epistolam ad Leonem Augustum, quam habes sup. num. ci pag. 146, col. 4.

4 Epistola S. Leonis ad Patricium Asparem nulla superest: Cacciar. I. c. suspicatur, aliquem errorem in h. loc. subrepsisse.

5 Vid. sup. epp. cv, cvi, pagg. 149, col. 2, et 150, col. 2.

App. Bull. Rom. -- Vol. I.

dilitate miserunt, pariter direximus; ut quam etiam illorum nobiscum sit fides una, non lateat. Praeterea scripta, quae tan clementissimo principi, quam necessarii personis per filium nostrum Geronitum misimus, vel a dilectione tua, vel a filio nostro Sporacio ¹¹, si adhuc vobiscum est, volumus osservi, et eo sermone quo convenit adiuvari. Ut autem ea, quae scripsimus, scire possitis, exemplaria direximus, ut de omnibus instructi esse possitis.

Datum kalendis Septembbris, Constantino et Rufo consulibus.

Dat. die 1 Septembbris, an. 457.

PISTOLA CX ¹².

Aegypti Episcopos pro fide extorres consolatus, eos ad cuncta fortiter toleranda vehementer excitauit.

Leo Episcopis ex ¹³ Aegypto catholicis apud Constantinopolim constitutis.

Licet laboribus dilectionis vestrae, quos pro observantia catholicae fidei suscepisti, toto corde compatiar, et ea quae volbis ab haereticis illata sunt, non aliter accipiam, quam si ipse pertulerint; intelligo tamen magis esse gaudii, quam moeroris, quod, confortante vos Domino Iesu Christo, in evangelica apostolicaque

6 « Cod. Ratisp. et sciant ». Ballerin. I. c. Forte melius n. l.

7 « Male Quesnellus Illyrios ». Cacciar. I. c.

8 Vid. sup. epist. num. cxi pag. 150, col. 2.

9 « Cod. Ratisp. epistolarum ». Ballerin. I. c.

10 « Grim. cod. dele Episcopi ». Cacciar. I. c.

11 Cacciar. I. c. cum cod. Grim. ad dilectionem vestram, vel ad filium nostrum Sporacum. Rectius ad sensum n. lectio.

12 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis t. I, col. 1316.

13 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 421 cum cod. Grim. delet ex. Perperam, ut videtur.

doctrina insuperabiles persistitatis. Et cum
vos inimici fidei christianae ab ecclesia-
rum vestrarum sede divellerent, malui-
stis peregrinationis iniuriam pati, quam
ulla impietatis ipsorum contagione vio-
lari. Unde ad christianissimum principem
nostrum literas ¹ dirigens gratias egi
ipsius pietati, quod vos, sicut nobis in-
dicatum est, ea, qua dignum erat char-
itate, suscepit. A cuis benevolentia non
dubito, eam vobis fiduciam esse collatam,
ut pro universalis Ecclesiae statu con-
stanter exequi, quae sunt agenda, possitis:

<sup>Imperatori
charitas erga
ipsos.</sup>
Principi ad sa-
lubrious ac bea-
tus, quam Chri-
sti fidem tueri

Sanctae Synodi Chalcedonensis decretis
sacerdotali servet affectu, et nihil universo
in mundo praestari salubrious ac beatius
potest, quam ut dispositum ante saecula
sacramentum inviolabiliter per omnia ec-
clesiastica pace ² servetur et regia. Unum-

^{Adversa qua} quemque igitur vestrum, quos idem ani-
mus et eadem fidei causa coniunxit, vel
qui vos, haereticorum persecutione de-
specta, indefesso ardore fidei ex Aegypto
sunt secuti, fraterno simul et paterno
cohortor affectu, ut aequo et forti animo
haec tentamenta toleretis; agnoscentes

^{Alexandrinae} vos non amisisse propria, sed maiora
Ecclesie, prae-
sumvit viriliter pri-
stinos decor re-
stituendus.
In principiis
religionis Ecclesie
solatium ac
praesolidum.

ad confessorum pervenitur coronas, ita
utitur providentia Dei, ut per vestram
patientiam multorum devotione roboretur,
et cum gloria venerandi principis Ale-
xandrina Ecclesiae, depulis haereticis,
antiquam recipiat dignitatem.

Datum quinto idus Octobris, Constan-
tino et Rufo consilibus.

Dat. die 11 Octobris, an. 457.

¹ « Litterae ad Leonem Augustum indicantur,
quae perierunt ». Ballerin. I. c.

² « Forte legendum potestate ». Ballerin. et
Cacciar. II. cc.

³ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 4317.

⁴ « Antiq. edit. dat posse ». Ballerin. col. 4318.

EPISTOLA CXI ³.

Anatolii laudans in scribendo sollicitu-
dinem, et ipsius pro Ecclesia curas,
quid ab imperatoris religione sit ex-
pectandum, ostendit: deinde Aegypti E-
piscopis enire commendatis, praecipit
ut in clericos haereticae pravitati con-
niventis agatur, ac principis auxilium
instantius imploretur.

Leo Anatolio Episcopo.

CAP. I. Diligentiam necessariae sollici-
tudinis, quam fraternitas tua in dirigidis
ad nos literis exequitur, approbamus; et
acceptis per filium nostrum Olympium
paginis tuis, sacerdotalem in te curam
vigere sentimus: cui nos quoque, quantum
Dominus donat posse ⁴, non desu-
mus, exorantes ⁵ dilectionem tuam, ut
quia ⁶ tempus laboris incidimus, in sancta
vigilantia perseveres, donec dextera Do-
mini faciat virtutem, et sub pedibus Ec-
clesiae suae conterat tentatorem. Conso-
latur etenim nos per omnia praeparata
divinitus clementissimi principis fides,
quem meo rursus, sicut oportuit, sum

cohortatus alloquo ⁷, ut impiissimorum
latronum ausibus districtiore constantia
faciat obviari ⁸: quos nefas est tantum
de suo favore praesumere, ut etiam apud
Constantinopolim audeant insanire. Sed
hoc eis ideo divinae providentiae ratione
permittitur, ut magis ac magis, quo spi-
ritu agitantur, appareat; ne dubitari
possit, in quantam essent audaciam pro-
rupturi, si post damnationem impiissimae
haeresis disceptandi contra tidem acci-

Anatolii in
mittendis litteris
sollicitudo.

In principiis
religionis Ecclesie
solatium ac
praesolidum.

⁵ « Al. melius exhortantes ». Cacciar. Opp.
S. Leonis part. II, pag. 422.

⁶ Supple preap. in.

⁷ Inmititur epistola ad Leonem Augustum per
Olympium missa, uti appareat e seq. epistola
pag. 156, col. 1.

⁸ « Al. obviare ». Ballerin. I. c.

perent potestatem, ut, quantum in ipsis est, latius hoc furore⁴ saevirent, quem fratres et coepiscopi nostri, qui ad vos nuper ex Aegypti partibus configere⁵, se pertulisse deplorant: quibus et a chri-

Exhortos episcopi partim ad nos recipiendi. stianissimo principe, et a tuae fraternitatis⁶ Deo placita charitate solatia pietatis impendi non ambigerem, etiam si ipse non scriberes. Opportunum autem

Ad hos litteras. credidi, ut ad ipsos quoque scripta dirigerem⁷, quae illos possint⁸ in communis fidei proposito roborare, et quid pro patientia sua⁹ superna remuneratio mereantur agnoscerent, sicut beatus Apostolus docet, dicens: *Excipite itaque illos cum omni gaudio in Domino, et huiusmodi cum honore habete, quoniam propter fidem Christi usque ad mortem accesserunt*¹⁰.

CAP. II. Illud sane plurimum mihi displicere significo, quod inter dilectionis tuae clericos quidam esse dicuntur, qui adversariorum conniveant pravitati, et vasis irae vasa misericordiae¹¹ misceantur. Quibus investigandis, et severitate congrua coercendis debet diligentia tua

Quibus non prodet correctio, non parcat absuasio. vigilanter insistere: ita ut his, quibus prodet correctio, non parcat desse non potuerit correctio, non parcat abscissio. Oportet etenim nos evangelici meniuissim mandati, quod ab ipsa Veritate praecipitur, ut si nos oculus, aut pes, aut dextera scandalizaverit manus, a compage corporis auferatur: quia me-

lius sit his in Ecclesia carere membris¹², quam cum ipsis in aeterna ire supplicia.

Nam superfluo extra Ecclesiam positis resistimus, si ab his, qui intus sunt, in eis quos decipiunt, vulneramur. Abiicienda prorsus pestifera haec a sacerdotali vigore patientia est, quae sibimet, peccatis aliorum parcendo, non parcit. Sicut Heli quondam sacerdos, filiorum suorum delicta tolerando, cum ipsis divinae iustitiae sententiam meruit experiri; quia

Segnas indulgentia e sacerdotali pectora abicienda. segni indulgentia dissimulavit plectere peccatores. Quantum itaque opportunitas invit¹³ officii, religiosissimum principem dilectione tua studeat frequentare, et non solum regiam, sed et sacerdotalem ipsius mentem precibus meis obsecrare persiste: ut memor communis fidei, quam Spiritu Sancto docente suscepimus, omnia haereticorum machinamenta confringat; neque quicquam illis in Ecclesiis Christi licere patiatur, ne in eorum potestate sint divina mysteria, quibus in domo Dei, pro scelerum suorum magnitudine, nec habitandi ius residet, nec orandi.

Imperatoris auctoratum vellet in gloriam implorandum. Data quinto idus¹⁴ Octobris, Constantino et Rufo viris clarissimis consulibus. Pat. die 11 Octobris, an. 457.

EPISTOLA CXII¹⁵

Post Chaleedonensem synodum nihil amplius esse discutiendum inculcans, Au-

9 Philip. ii, 29, ubi Vulg. legit. « *Excipite... quoniam propter opus Christi ...* ».

10 Cacciar. l. c. antiqu. edit. et mss. Vat. et vasa irae vasis misericordiae. Sane perperam.

11 Cacciar. l. c. cum cod. Grim. officiis carere membrorum. Rectius ad rem videt n. lectio; siquidem hic non de suspensione ab officiis, sed de anathemate sermo est.

12 Cacciar. l. c. *invitavit*.

13 « *Al. pridie Idus* ». Ballerin. col. 1319, idest 14 Octobris.

14 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. 1, col. 1321.

4 « *Al. favore, imperatoris nempe in quem sperabant* », Cacciar. l. c., cui sententiae ex oratione contextu non accederent.

5 « *Duo Vatt. ex Aegypto configerunt* », Cacciar. l. c.

3 « *Al. Forte melius a tua fraternitate* », Ballerin. et Cacciar. ll. cc.

4 Vid. super. epist. cx pag. 153, col. 2.

5 « *Vat. 545 possent* », Cacciar. pag. 423.

6 Id. cod. *per patientiam suam* », Cacciar. loc. cit.

7 « *Antiq. edit. omittit omni* », Ballerin. l. c.

8 « *Duo Vatt. cum Vulg. habetote* », Cacciar. l. c.

gnostum ad Ecclesiam Alexandrinam omni ope tuendam enicis urgeli, cipio de Christi incarnatione uberiores litteras promittens, Julianum et Actium probatissimos viros commendat.

Leo episcopus Leoni Augusto.

CAP. I. Litteras clementiae tuae plenas virtute fidei et lumine veritatis veneranter accepi; quibus cuperem, etiam in eo, quod praesentiam meam pietas vestra necessaria existimat, obedire, ut maioren fructum conspectu¹ vestri splendoris assequerer. Sed magis id vobis arbitror placitum, quod eligendum ratio demonstravit. Nam cum sancto et spirituali

Fidei defendenda nō aptius, quam sancto defutatio inhaerere,
Ecclesiae per Chalcedon, synodus penitus et perversa Eutychiana suspecta est, nihil ad conservationem² fidei christiana utilius potuit ordinari, quam ut praedicti facinus sancta synodus Chalcedo-

nensis aboleret, et tanta illic haberetur caelestis cura doctrinae, ut nihil in eiusquam opinione resideret, quod a praeicationibus vel propheticis, vel apostolicis dissonaret; ea scilicet moderatione servata, ut rebellibus tamquam, ac pertinacibus ab Ecclesiae unitate reiectis, nulli correcto venia negaretur: quid probabilius, quid religiosus poterit pietas vestra decernere, quam ut quae³ non tam humanis, quam divinis sunt statuta decreta, nullus ultra sinatur impetrare; ne vere digni sint tantum Dei munus amittere, qui de veritate ipsius ausi fuerint dubitare?

CAP. II. Cum ergo universalis Ecclesia per illius principalis petrae aedificatio nein facta sit petra, et primus apostolorum beatissimus Petrus voce Domini dicens⁴ audierit: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam*⁵; quis est, nisi aut antichristus, aut diabolus, qui pulsare audeat inexpugnabilem firmatatem⁶, qui in malitia sua inconvertibilis perseverans per vasa irae, et suae apta fallacie, falso diligentiae nomine, dum veritatem se mentitur inquirere, mendacia desiderat seminare? Atque contempnenda⁷ et vitanda merito sibi incontinentis furor, et impietas caeca praescripsit, ut dum diabolico instinctu in sanctam Alexandrinam saevit Ecclesiam, quales essent, qui Chalcedonensem synodus retractari cupiunt, disceretur⁸.

Nisi itaque religiosus, quam illius servandam decernere,

Apostolica doctrina per novum corollum impetranda,

1 « Al. maiore fructu conspectum ». Ballerin. I. c. et Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 432. Perperam, ut videtur. Forte legend. » ut maiorem fructum e conspectu ...».

2 « Vet. edit. quomodo videbimur statuta vel convellere ». Ballerin. col. 1322, et Cacciar. pag. 433. Recte n. lectio.

3 « Al. corrigendis ». Ballerin. I. c. Perperam.

4 « Vat. 1340 libellandi ». Cacciar. I. c. Mendo, videtur, amanuens.

5 « Al. ad confirmationem ». Ballerin., et Cacciar. II. cc. Sane perperam.

6 « Balutius ex cod. Bellov. quam utique ». Cacciar. I. c. Recte n. lectio.

7 « Vocem dicentes contra fidem codd. Quesnell. expungit ». Cacciar. I. c.

8 Matth. xvi, 18.

9 « Vet. edit. nullo suffragante miss. codice, veritatem », Ballerin. col. 1323. Concinnius ad contextum, opinor, n. lectio.

10 « Al. in contempnenda ; Balutius contemnendum alque vitandum.... perscrispit ». Ballerin. I. c.

11 « Cod. Balutii docerentur ». Ballerin. I. c.

In Nicaena synodo Christi Divinitas, in Chalcedonensi vero Huiusmodi vindicatur.

In qua nullo modo accidere potuit, ut a nobis contra sanctam Nicaenam synodum sentiretur quod haeretici mentiuntur, qui se fidem Nicaeni Concilii tenere confingunt, in quo sancti et venerabiles Padres nostri contra Arium congregati non carnem Domini, sed Deitatem Filii Homousion Patri esse firmaverunt; in Chalcedonensi autem concilio adversus eutychianam impietatem definitum est, de substantia virginis matris Dominum lesum Christum sumpsisse nostri corporis veritatem.

Cap. III. Apud christianissimum igitur principem, et inter Christi praedicatorum digno honore numerandum utor catholicae fidei libertate, et ad consortium te apostolorum ac prophetarum securus exhortor; ut constanter despicias ac repellas eos, qui ipsi¹ se christiano nomine privavere, nec patiaris impios paricidas sacrilega simulatione de fide agere, quos² constat fidei velle vacuare³. Cum enim clementiam tuam Dominus tanta

Regia potestas maxime ad Ecclesiae praesidium cedat, sacramenti sui illuminatione ditaverit, debes incunctanter advertere, regiam potestatem tibi non ad solum mundi⁴ regimen, sed maxime ad Ecclesiae praesidium esse collatam; ut anus nefarios comprimendo et quae bene sunt statuta defendas, et veram pacem his, quae sunt turbata, restituas; depellendo scilicet pervasores iuris alieni, et antiquae fidei sedem Alexandrinae Ecclesiae reformando; ut correctionibus tuis Dei iracundia mitigata religiosae antea civitati⁵ non re-

¹ « Al. omitt. ipsi ». Ballerin. 1. c.

² « Antiq. edit. a fide deviare ». Ballerin. 1. c.

³ Cacciar. pag. 434 cum al. non solum ad mundi, etc. Sane rectius.

⁴ « Al. civitatis; al. regiae civitati non tribual, quae ante admissa ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

⁵ Ita Baller. cum Quesnello. Cacciar. 1. c. cum vet. edit. In qua re. Recte, ut videtur n. lectio.

tribual, quae admissa sunt, sed remittat. Constitue ante oculos cordis tui, venerabilis imperator, omnes, qui per totum orbem sunt, Domini sacerdotes pro ea tibi fide, in qua totius mundi est redemptio, supplicare! In qua te⁶ specialius ambiant, quia⁷ apostolicae fidei sectatores Alexandrinae Ecclesiae praesidere, agentes apud pietatem tuam, ne haereticos homines, et merito pro sua perversitate damnatos, nisi sua pervasionem⁸ patiamini; cum sive impietatem erroris aspicias, sive opus perpetrati furoris attendas, non solum ad sacerdotii honorem admitti nequeant, sed ab ipso christiano nomine mereantur abscondi⁹. Nam, quod exorata pietatis vestrae venia dixerim, quodam contagio splendorem vestrae serenitatis olifuscant, cum sacrilegi parricidae id audace petere, quod nec innocentes licet obtinere, gloriissime imperator⁹.

Cap. IV. Oblatae sunt pietati vestrae preces, quarum exemplaria vestris litteris subdidistis. Sed in his, quae catholiconrum sunt deplorantium, subscriptio conlinetur; et quia causa probabilis est, fiducialiter nomina singulorum, vel dignitas sui honoris aperitur. In illis autem, quas orthodoxo principi haeretica porrigerere non formidavit obrepito, sub incerto confusae universitatis¹⁰ vocabulo, ideo certum nomen retrahitur, ne non solum paucitas personarum, sed etiam meritum detegatur. Latere enim sibi ntile existimat eorum quantitas, quorum est qualitas¹¹ indicata; nec incongrue cuius

Flaviani patricias Alexandri Ecclesiae praesidere heretici dum est.

Haereticorum preces Augusto oblatae in quo diffinant a catholicis.

⁶ « Vulg. ant. qui ». Ballerin. 1. c. Male. Mox post verb. praesidere supplend. videt. inbeatiss.

⁷ Cacciar. 1. c. cum vet. edit. persuasione; mss. Bellov. perversione. Ballerin. 1. c. Conciuinis ad context. n. lectio.

⁸ « Al. absidi ». Ballerin. col. 1324.

⁹ « Vox imperator abest a Griman. aliisque cod. ». Cacciar. 1. c.

¹⁰ « Vet. edit. unitatis ». Ballerin. 1. c.

¹¹ « God. Grim. aequalitas; al. et qualitas ». Cacciar. 1. c. Perperam cod. Grim. aequalitas.

loci homines sint profiteri metuant, qui meruere¹ damnari. In una ergo catholicorum supplicatio continetur; in alia, haereticorum commenta panduntur. Ille sacerdotum Domini, et totius christiani populi, ac monasteriorum defletur evasio; ibi immanium scelerum continuatio demonstratur; ut quod non licuit audiri², licet dilatari.

In Alexandr.
Ecclesia omnia
pessundata.

CAP. V. Nonne perspicuum est, quibus pietas vestra succurrere, et quibus debeat obviare, ne Alexandrina Ecclesia, quae semper fuit domus orationis, spluene nunc sit latronum? Manifestum quippe est, per crudelissimam insanissimamque³ saevitiam, omne illic coelestium sacrarum lumen extinctum. Intercepta est sacrificii oblatio, defecit christianis sanctificatio, et parricidalibus manibus impiorum omnia se subtrahere mysteria. Nec ullo modo ambigi potest, quid de his decernendum⁴ sit, qui post nefanda sacrilegia, post sanguinem probatissimi⁵ sacerdotis effusum, et concremati corporis cinerem in contumeliam aeris coelique dispersum, audent sibi ius pervasae dignitatis expetere, et apostolicae doctrinae inviolabilem fidem ad concilia provocare. Magnum ergo⁶ vobis est, ut diademati vestro de manu Domini etiam fidei addatur corona, et de hostibus Ecclesiae triumphetis: quia si laudabile vobis est adversarum gentium⁷ arma contrerere; quanta erit gloria, ab insanissimo tyranno Alexandrinam Ecclesiam, in cuius

In Ecclesia ho-
stes triumphus
nulli victoriae
par.

contritione omnium christianorum est iniuria, liberare?

CAP. VI. Ut autem litterae meae pietati tuae colloquium quasi praesentis exhibeant, quicquid de communii fide fueram suggesturus scriptis prosequentibus insinuandum esse perspexi. Ac ne huins epistolae pagina in nimiam longitudinem tenderetur, alias litteris⁸, quae assertioni catholicae fidei congrunt, comprehendti; ut licet ea, quae a Sede Apostolica sunt praedicata, sufficienter, insidias tamen haereticorum etiam haec, quae sunt adiecta, resarent. Sacerdotalem namque et apostolicum tuae pietatis animum etiam hoc malum ad iustitiam ultionis debet⁹ accendere, quod Constantinopolitanae Ecclesiae puritatem pestilenter¹⁰ obscurat, in qua inveniuntur clerici quidam haereticorum sensui consonantes, et intra ipsa catholicorum viscera assertionibus suis haereticos¹¹ adiuvant. In quibus deturbandis si frater meus Anatolius, cum nimis benigne parcit, senior¹² invenitur, dignamini pro fide vestra etiam istam Ecclesiae praestare medicinam, ut tales non solum ab ordine clericatus, sed etiam ab urbis habitatione pellantur; ne ulterius sanctus Dei populus perversorum hominum contagio polluatur. Cultores autem pietatis tuae Julianum episcopum et Aetium¹³ presbiterum mea petitione commendabo, ut suggestiones eorum pro catholicae defensione fidei placide digneris audire; quia vere sunt eiusmodi, ut fidei

Plemores lit-
teras prouidit.

Gloria haer-
etica labi infecti
comprendit.

Anatolii incu-
riam carpit.

Inianum
et Actium impa-
ratore commen-
dat.

¹ « Cod. Balut. metuere ». Ballerin. I. c.

²

2 Cacciar. pag. 435 cum cod. Grim. auderi.

³ « Al. immanissimamque ». Ballerin. et Cacciar. II. ec.

⁴ « MSS. Balut. dicendum ». Ballerin. I. c.

⁵ « MSS. Balut. sacratissimi et infra in con-

tumelia ». Ballerin. I. c.

⁶ « Vatican. 1340 Magnum vero ». Cacciar.

lo. cit. Recte quidem n. lectio.

⁷ « MSS. Balut. adversariorum ». Cacc. I. c.

⁸ Innuit epistolam ad Leonem Augustum,

pag. 170, col. 4.

⁹ « MSS. Balut. debeat ». Cacciar. I. c. Forte ex amanuens. vitio.

¹⁰ Ead. mss. pestilentes ». Cacciar. I. c. Sane amanuens mendo.

¹¹ « Ant. edit. haereticorum partes ». Baller. col. 1325.

¹² « Male vet. libr. senior ». Cacciar. I. c.

¹³ « Vet. edit. Eutychium ». Ballerin. I. c.

vestrae possint per omnia utiles inveniri.

Data kalendis Decembbris¹, Constantino et Rufo viris clarissimis consulibus.

Dat. die 1 Decembbris, an. 457.

EPISTOLA CXIII².

Anatolium hortatur, ut apud imperato-rem pro Alexandrina Ecclesia studio-sins agens, afflictis Aegypti episcopis omni ope auxilietur; cius autem desi-diam in Attici, et Andrae perversitate compescenda acrius obturgat.

Leo Anatolio episcopo Constantinopolitano.

Cap. I. Rursus acceptis dilectionis tuae litteris, omnia quae Alexandriae insa-nissime³ gesta sunt cum magno dolore cognovi; si tamen ullae epistolarum pa-ginac tam atrocia facinora explicare potuerunt. Sed non iam nobis in defendis adversitatibus est morandum, cum utili-bus sit providere quae prosint, et quae haereticorum suorum tandem aliquando ab Ecclesiae quiete depellant. Cum enim talem principem nobis divina providen-tia prospexerit, ut fides ipsius sollicitu-dinem pene superet sacerdotum, tuae dilectionis maxime expectatur instantia, ut venerandissimo imperatori pro univer-sali Ecclesia supplicare non desinas, et crebris suggestionibus poscere, ut quam-primum a pervasoribus suis Alexandrina Ecclesia liberetur. Ego sane, quantum pos-tui, piissimum principem precatus sum⁴, ut et statuta sanctae synodi Chalcedo-nensis manere inviolate praeciperet, et haereticorum assertiones in magna ver-gere ignorantiae caccitate cognosceret; et quae de pervadendo sacerdotio parri-

In sancta Ale-xandriae gesta do-gravissime do-lut.

Satis est ad-versitatis pro-vide-re, quam eas deplorare.

Apud impa-torem Anatolio enimus instan-dum.

cidiae sacrilegi commiserunt, nulla posse dissimulatione tolerari, nec alio modo totam causam posse consumi, nisi praedictae synodi constitutiones perennitatis robur accipiant, et insanissimi pervasores ab aliena sede pellantur, sicutque tandem Alexandrinus populus suae quietis et pacis; ne pancorum haereticorum arbitrio in Ecclesiae noxam, et in Dei prae-cipitentur offensam.

Cap. II. Multum autem in eo consola-tionis accepi, quod ex omni numero epi-scoporum, qui Aegyptiacis dioecesis praesunt, solum dudum damnati potuerunt quatuor inveniri, qui Timotheo et impietate haereseos, et sceleris latrocino iungerentur; qui ad petendam synodus admitti nullatenus possent, etiamsi de solo haeretico arguerentur errore. Cum autem et in occupando episcopatum, et interficiendo episcopum, inauditum faci-nus perpetrarint, quid illis in Ecclesia loci est, etiamsi catholicam suscipiant ve-ritatem? Omnibus igitur intra Aegyptum sacerdotibus Domini sive recentioribus, sive ex antiqua constitutione residenti-bus uno auxilio remedioque praestan-dum est, nt tam indignis persecutionibus liberentur, et hoc malum, quod se pen- tralibus tantae urbis ingessit, salubri au-toritate pellantur, et christiana plebs fide-itate operibus ante devota paternis con-stitutionibus valeat cum quiete service.

Cap. III. Fratres autem nostros qui Con-stantinopolim ab Aegypti parte venerant, litteris meis imperatori commendare non desisti; sed etiam te tuae humanitatis ad-moneo, ut ad consolationem peregrinationis ipsorum quantum potes studii adhi-berere digneris, quorum praesentia multum dilectionem tuam iuvare apud elementis-

Suas litteras
ad Augustum in-
mittit.

Plurimum re-
spicitur re-
creatur.

Epicopis in
Aegypto adju-
vare, fortiter
optulandum.

Profigi autem
honestus exci-
pienda.

¹ « Vat. 1340 Novembbris ». Cacciar. pag. 436.

² Ex edit. Batterin. Opp. S. Leonis tom. 1, col. 1326.

³ « Forte innanissime ». Cacc. Opp. S. Leo-nis part. II, pag. 437.

⁴ Vid. praeced. epist. cxii. pag. 155.

Hæreticorum supplicatio pro novo concil. Ecclæsiae inimicæ.

Simum principem potest, ne petitioni haec reticorum ad novam synodum, quæ universalis Ecclesiae inimica est, annuatetur. Quamvis Apostolica Sedes ea fide ac stabilitate fundata sit, ut nequaquam recipiat istius novitatis assensum; ac si quis adversariorum machinationibus connivendum esse crediderit, ipse se a communione catholicæ Ecclesiae separabit; cum secundum inspirationem Dei et in fide incarnationis Christi, et in custodia Chalcedonensis synodi universalis Ecclesiae sit una sententia; et præcipue in nostris partibus tam firmiter evangelica doctrina teneatur, ut magnum sacrilegum putetur, si a traditione apostolica vel in exilio aliquo devietur.

Qui in illam sese consenserit, sive cuncta ecclesia communione privata.

Quamvis Apostolica Sedes ea fide ac stabilitate fundata sit, ut nequaquam recipiat istius novitatis assensum; ac si quis adversariorum machinationibus connivendum esse crediderit, ipse se a communione catholicæ Ecclesiae separabit; cum secundum inspirationem Dei et in fide incarnationis Christi, et in custodia Chalcedonensis synodi universalis Ecclesiae sit una sententia; et præcipue in nostris

A traditione Ap. vel exiguum directore manum est sacram legium.

partibus tam firmiter evangelica doctrina teneatur, ut magnum sacrilegum putetur, si a traditione apostolica vel in exilio aliquo devietur.

Attici et An-dreæ perver-satamente com-pescendunt.

Cap. IV. Iampridem dilectioni tuae scriptissime me recolo, ut in clero Ecclesiæ tuae nullum Eutychianæ haeresi consenserit patiaris; quoniam capitùs perieulum respicit, si quid saucium inveniatur in membris. Sed eum hoc nulla adhuc correctione purgatum sit, et Atticum presbyterum tuum ad eam insolentiam profecisse cognoscam, ut in Ecclesia contra catholicam fidem, et Chalcedonensem synodum audeat disputare; cogor vehementius de tua dissimulatiōne causari. Nam quod incommodus facere debuisti, miror etiam post evidētia nostra scripta neglectum. Et ideo acrius moneo, neque amplius dissimulandum esse protestor, si hominem pestilentem ulterius in tua habendum communione credideris; quem nos, si fieri potest, emendari malumus, quam perire: ut scilicet si correctum se videri cupit et in societate ecclesiastica permanere, de eo loco, unde contra catholicam fidem multa disseruit, aperte nunc ipsius fidei praedicator apparcat, et

Anatolii desi-diam acerbi- reprehendit.

amplius dissimulandum esse protestor, si hominem pestilentem ulterius in tua habendum communione credideris; quem nos, si fieri potest, emendari malumus, quam perire: ut scilicet si correctum se videri cupit et in societate ecclesiastica permanere, de eo loco, unde contra catholicam fidem multa disseruit, aperte nunc ipsius fidei praedicator apparcat, et

¹ Ex edit. Boller. *Opp. S. Leonis*, t. 1, col. 1328.

² Hierem. ix, 1.

³ Ea de re habes epistol. ci pag. 146.

nihil Eutychiani dogmatis praetermittat, quod non manifestatione suac professio-nis christiano populo audiente condemnet; ne, ut dixi, plurimum dissimulatio-ista te mactulet, si vel hic tam noxins, vel Andreas impietas ipsius socius, nec correcti fuerint, nec repulsi.

Incerto die et anno, forsitan anno Chri-sti 457, Pontif. Leonis anno xviii.

EPISTOLA CXIV¹.

De Alexandrinae Ecclesiæ calamitate valde contristata, episcopos pro fide extortos spe coelestis retributionis solat, eisque mandat, ut Augusti auxilium a se invocatum ipsimet assidue exspectant.

Leo Aegyptiis episcopis catholicis apud Constantinopolim constitutis.

Olim me commissorum apud Alexandriam scelerum indicia contristaverunt, et ita animum meum ipsius immanilate facinoris vulneraverunt, ut quibus hoc lacrymis, qua lamentatione desleatur igno-re; meritoque illa prophætica voce proclamem: *Quis dabit capiti meo aquam, et oculis meis fontem lacrymarum?*² Querelas tamen dilectionis vestrae præ-veniens, clementissimo et christianissimo Principi de tantorum malorum remediis supplicavi³, et per filios nostros Geron-tium⁴, et Olympium subadiuvas⁵ diverso tempore depoposci, ut illius civitatis Ecclesiam, in qua tot catholicæ florere doctores, præciperet damnatae haereseos purgari, et parvicoliales animos, quos a rectoris sui sanguine nec veneratio loci

*De Alexandr. Ecclesiæ sumi-
mopera dolet.*

*Duidum imper-
atoriis auxiliu-
m imploratum.*

¹ Epistola per Gerontium missa ea est, quam sup. num. cv dedimus pag. 149, col. 2.

² Vid. epist. LXXXIII pag. 127, col. 1, not. 3.

potuit deterrere, nec temporis, nihil de elementia sua sineret obtinere; maxime cum in eversionem fidei Chalcedonense Concilium cupiant refractari. Proinde di-

Episcopos pro
fide exstantes in
proposito enixa
confirmata.

Episcopos pro
fide exstantes in
proposito enixa
confirmata.

potuit deterrere, nec temporis, nihil de elementia sua sineret obtinere; maxime cum in eversionem fidei Chalcedonense Concilium cupiant refractari. Proinde di-
lectionis vestrae tolerantiam eadem causa
debet, quae vos de propriis sedibus ex-
pulit, consolari: quia certum est tribu-
latos animos, et propter nomen suum
patientes adversa nequaquam Domini
protectione destitui. Ferte igitur magna-
nimiter, et illam, quae vestra est, pa-
triam cogitantes de praesenti peregrina-
tione gaudete. Absit a vobis exilio dolor,
nec aliquid de hac fatigatione moeroris
habeatis, qui scitis propter fidem Domini
etiam de periculis plurimis Apostolum
gloriari. Habetis cum praeparatis retri-
butionis praemiis istius certaminis co-
gnitorem. Nemo fugiat hunc laborem,
cuius merces est in aeternum regnare et
vivere¹. Sint in atrisi Ierusalem fixi pedes
omnium dimicantium, qui spe retribu-
tionis illius nec inimicorum castra poten-
tia formidare, nec praelia. De reliquis

De hoste ab u-
niversaliter per-
veniente munquam
celsis numquam est ardua victoria, nec
ardua victoria.

Apud August.
omni prece la-
borandum.

ergo precibus (sicut et ipse non tacevit)
favorem, qui Deo propitiò promptus est,
christianissimi imperatoris ambi: ut se-
cundum scripta, quae misi, communis fi-
dei causam ea mentis devotione, quam
probavimus eum habere, communia, di-
lectionisque vestrae redditum, praecuditie
omnibus, quae haereticorum furore sunt
generata, sublatis, pro sua pietate dis-
ponat, et singulas quasque provincias,
omnesque Ecclesias cum sacerdotibus

suis inconcussa faciat Christi pace gau-
dere.

Datum kalendis Decembris, Constantino
et Rufo consulibus.

Dat. die 1 Decembris. an. 457.

EPISTOLA CXV².

*Aegypti episcopos ad constantiam hor-
tatus eos instruit de legatis S. A. ab
Augusto expeditis, monetque, ut inanis
gloriae contentionem evitent, ac om-
nem cum haereticis controversiam pro
viribus arceant.*

Dilectissimis fratribus Nestorio, Athanasio,
Paulo, Petro, Theonae, Isaiae, Apollonio,
Arpocrati, Isidoro, Isaac, Apollonio, Ma-
ximo, Marcioni, Poomenio³, et Helpidio e-
piscopis et clericis catholicis ex Aegypto
apud Constantinopolim constitutis Leo.

CAP. I. Tribulationem, quam dilectioni
vestrae spiritus diabolicae tentationis in-
gessit, ab eo fiducialiter credite suble-
vandam, propter quem talia sustinetis;
atque⁴ ipsius auxilio consolando vos esse
praesunit, cuius dilectioni quae tole-
ratis impenditis. Qui licet temporaliter
fieri, quae sunt adversa, permittat, con-
stantiam tamen fidei non vult discuti, sed
probari. Promissae beatitudinis spem ge-
rentes patientiae longanimitatem vestris
mentibus adhibe: *Fidelis enim Deus
est, qui non patietur vos tentari supra
id quod potestis, sed faciet cum tenta-
tione exitum, ut possitis sustinere⁵.* Nec
pedes vestros peccatorum pax visa dimo-

Afflictis in
Christi auxilio
sperandum.

Patentias
longanimitate
in adversis u-
tendum.

1 « Grim. cod., unde sumpta est epistola, ha-
bet regnare vel vivere ». Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 446;
Poemio.

4 Cacciar. l. c. itaque. Melius, ut videt. n. 1.

5 I Cor. x, 13, ubi Vulg. legit. *cum tentatione
proventum*.

Nodis Ap. Ie.
gali ab Augusto
expediti.

Inanis gloriae
vitanda cunctio-

Hominum tri-
bulatio brevis.

Quaevis de fide
controversia to-
lis virtus ar-
cenda.

veal, quos in ea petra fixos habere debetis, adversum¹ quam nec portas inferi praevalere legistis. Quia igitur, fratres carissimi, christianissimus imperator rursus ad nos scripta direxit, quibus ut aliquem de nostris partibus dirigamus hortatur: et quanvis illie vestra non desit instructio, quae valeat haereticorum obstinationibus obviare, desiderat a nobis tamen dirigi, qui fidem damnatis, et eam diabolico spiritu non recipientibus, tamquam sit adhuc dubia, possit asserere, quae sicut necessarie praedicatur, ita voluntate percipitur: dilectionem vestram moneo, ut inanis gloriae contentionem id ipsum dicentes omnes unanimiter virtute vitetis. Scitis enim quae vobis debeat huius palma certaminis, cuius idem cognitor, qui hoc spectat², adiutor est, atque ipse ad vincendum vires sufficit, qui diligentibus se praemium iam paravit. Nullus se propriis sedibus queratur extorrem, aut patriis expulsum finibus ingemiscat. Nemo vestrum exul est Deo, quem auxiliatum vobis ubique confidite. Ferte universa patienter, et,

confortato corde, Dominum fideliter sustinete. Brevis est tribulatio, quam tempus incidit; nec confessionis vestrae nova videantur, quae vos ab inimicis Domini tolerare cognoscimus: sic enim persecuti sunt et prophetas, qui erant ante vos³.

Cap. II. Omni itaque dilectionis vestrae studio ac labore nitendum est, ne nulla insidiantium disceptatio possit admitti, neve hoc ab haereticis valeat obtineri, quo evangelicam fidem manifestum est impugnari. Nam definitarum rerum, quas tantae synodi, vel christianissimi Principis sanxit autoritas, et Apostolicae Sedi confirmavit assensus, nihil oportet discu-

ti; ne contra fas aliquid videatur infringi. Multumque fidei et sacerdotali constantiae derogatur, si cum his, qui homicidiis et furore repleti sunt, ac volunt convertere Evangelium Christi, et facinore suo prohantur exosi, superfluae et plurimum nociturae altercationis conflictus habeatur.

Datum duodecimo kalendas Aprilis, Leone et Maioriano augustis consulibus.

Dat. die 21 Martii, an. 458.

Episcop. con-
stitutus per alter-
cationis con-
flictum deroga-
tur.

EPISTOLA CXVI⁴.

*Constantiam cleri Constantinopolitani
laude prosequitus, eundem in fide
confirmat; quidve ab imperatore fuerit
expeditum aperit: Atticum vero, et
Andream, ne resipiant, ordinis sui
honore privandos declarat.*

**Leo presbiteris, diaconibus et clericis
Constantinopolitanae Ecclesiae.**

De Cleri Con-
stantinopolitanis
constantia lae-
tatur.

Cap. I. Laetificatus valde sum et plurimum delectatus, quod mihi fidei vestrae est, de qua in Domino glorior, manifestata constantia, et intelligo vos per omnia devotissimos doctrinae evangelicae esse discipulos, atque apostolicis praedicationibus, quae ex eodem fonte manarunt, nihil prorsus sentire diversum: quia catholica fides, quae vera et una est, nulla se patitur diversitate violari; et ideo cohortari dilectionem vestram ac monere non desino, ut, instruente Spiritu Sancto, perseveranter id ipsum dicatis omnes, et non sint inter vos schismata. *Silis autem perfecti in eodem*

Catholica fides
nella diversitate
violanda.

1 « Cod. Grim. adversus », Cacciar. I. c.

2 Cacciar. cum cod. Grim. quo hoc expectat.
Melius videt. n. lectio.

3 Matth. v, 12, ubi Vulg. expungit et.

4 Ex edit. Ballerini. Opp. Sancti Leonis tom. I,
col. 1337.

Ad fidei unitatem hortatur.

*sensu et in eadem sententia*¹; proculque a consilio vestro olim damnatorum depeccatis errores, ut inchoasti, in fidei constantia permanentes; nullum sinatis vobis nestoriana vel eutychiana infectum perversitate sociari, tamquam leve ac tolerabile sit, ad quod uterque² quorumdam insipientium corda traduxit, et in sceleris diabolici furoris accedit.

CAP. II. Habemus, propitio Deo, magnum et divinitus praeparatum christianissimi imperatoris auxilium, quem scriptis meis³, quantum caussa expedit⁴, obsecravi, ne improbis parricidarum petitionibus in aliquo clementiae suae praeberet assensum, neque ullo modo sineret sanctae Chalcedonensis synodi definitioines, quae vere de caelestibus prodiere decretis, tamquam necessaria retractatione violari: cum insidias impiorum⁵ ad hoc suprepercire velle manifestum sit, ut statuta evangelicis prædicationibus et Patrum traditionibus consonantia novo faciant infirma iudicio; et dum disceptatio admittitur, auctoritas auferatur. Adde rit, ut spero, suis inspirationibus divina protectio, eamque sancto Principi tribuet facultatem, et nullo modo fieri sinat quod humanae saluti sentit adversum. Atticum vero et Andream, quorum nomina fratri et coepiscopo meo Anatolio, missis ante litteris⁶, indicavi, quos a vestra laudabili fide dissentire cognovi, atque Eutychianorum apertissime connivere perfidia,

Anterior auctoritas, quam admittitur discipatio.

Atticus et Andream, quorum dignitate privandi.

¹ Cor. i, 10.² « Forte utraque ». Ballerin. col. 1338.³ Epist. præc. ci, cix, cxvi, pagg. 146 col. 1, 149 col 1, 155 col. 2.⁴ Ita Ballerin. cum Facundo Herm., quam lectionem Quesnell margini affixit. Cacciar. Opp. S. Leonis part. ii, pag. 448 cum cod. Grim. exposit. Sane perperam.⁵ « Facund. Herm. cum insidiatores priorum ». Ballerin. l. c.⁶ Vid. præc. epist. num. cxiii, pag. 160, col. 1, cap. iv.⁷ « Forte saevitia vel pravitas ». Ballerin. l. c.⁸ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. i,

nisi prius hostilia dogmata propria voce ac subscriptione damnaverint, et fidem Chalcedonensi Concilio roboratam in Ecclesia, populo christiano praesente, se professi fuerint secuturos, ordinis sui honore priventur; ne dintius luporum letitas⁹ simplicitati dominicarum ovium miscetur.

Datum duodecimo kalendas Aprilis, Leone et Maioriano augustis consulibus.

Dat. die 21 Martii, an. 458.

EPISTOLA CXVII¹⁰.

Eccliam Leonis Augusti religionem admiratus cum hortatur, ne Concili Chalcedonensis statuta concuti patiatur: legatos se missurum promittit: imperatorem exorat, ut, qua pollet auctoritate, Alexandrinæ Ecclesiae servitatem diutius protrahi non sinat.

Leo episcopus Leoni Augusto.

CAP. I. Multo¹¹ gaudio mens mea exultat in Domino, et¹² magna mihi est ratio gratulandi¹³, cum clementiae vestrae excellentissimam fidem augeri per omnia donis¹⁴ gratiae coelestis agnosco; et per incrementa diligentiae devotionem in vobis animi sacerdotalis experior. Nam in vestrae pietatis alloquii non dubie patet, quid per vos in totius Ecclesiae salutem¹⁵ Spiritus Sanctus operetur, et quantum

Leonis Aug
admiranda pia
tas.

col. 4339. Al. in titulo addunt: *Per Philoxenum (al. Philonen) agentem in rebus. Vid. et Cacciar. Opp. S. Leonis part. ii, pag. 448.*

⁹ « Cod. Venet. Magno ». Ballerin. l. c.

¹⁰ « Cod. Grim. delet et ». Cacciar. l. c. Forte ex amanuens. vitio.

¹¹ « Al. gloriandi ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc. 12 Cacciar. pag. 449 cum cod. Grim. dono. Rectius ad contextum videtur n. lectio.

¹³ « Cod. Vat. 1310, salute ». Cacciar. l. c. Mendo amanuens, ut opinor.

¹⁴ « Al. quantis ». Ballerin. col. 1310 et Cacciar. l. c.

Catholica fides
humanum genus
vivificat.

Dei munera
nubiora acci-
puit, qui de ac-
ceptis heretigra-
tior.

Girca fidam
definita convale-
lere iniquissi-
mum est.

universorum fidelium precibus sit optandum, ut in omnem gloriam vestrum extendatur imperium, qui supra curam rerum temporalium religiosae providentiae famulatum divinis et aeternis dispositionibus perseveranter impeditis: ut scilicet catholica fides, quae humanum genus sola vivificat, sola sanctificat, in una confessione permaneat: et dissensiones, quae de terrenarum opinionum varietate nascentur, a soliditate illius petrae, supra quam civitas Dei aedificatur, abigantur, glorioissime imperator¹. Haec autem

Dei munera ita demum nobis divinitus conferentur, si de his, quae sunt praestata, non inveniamur ingratii; et tamquam nulla sint, quae adepti sumus, contraria potius expetamus. Nam quae patefacta sunt, quaerere; quae perfecta sunt, re-

tractare; et², quae sunt definita³, convellere, quid aliud est, quam de adeptis gratias non referre, et ad interdictae arboris cibum⁴ improbos appetitus mortisferae cupiditatis extendere? Unde quia ad pacem universalis Ecclesiae, et ad custodiam catholicae fidei cura dignamini sollicitiore respicere, evidenter agnosctis quod magnis haereticorum audetur insidiis, ut inter Eutychis Diocorique discipulos, et eum, quem Apostolica Sedes direxerit, diligentior, tamquam nihil fuerit ante definitum, tractatus habeatur, et quod totius mundi catholici sacerdotes in sancta⁵ Chalcedonensi synodo probant gaudentque firmatum, in iniuriam etiam⁶ sacratissimi Concilii Nicaeni efficiatur in-

firnum. Quod enim nostris temporibus apud Chalcedonem de Domini nostri Iesu Christi incarnatione firmatum est, hoc etiam apud Nicaeam mysticus ille Patrius numerus definivit; ne Catholicorum confessio aut unigenitum Dei Filium in aliquo crederet Patri imparem, aut eundem, cum factus est filius hominis, non veram carnis nostrae atque animae habuisse naturam.

CAP. II. Detestandum ergo nobis est perseveranterque vitandum, quod fraus haeretica nittitur obtinere, nec in aliquam disceptationem⁷ pie et plene definita, revocanda sunt, ne ad arbitrium damnatorum ipsi de his videamur ambigere, quae manifestum est, per omnia propheticas, et evangelicas, atque apostolicas auctoritatibus consonare. Unde si qui sunt, qui ab hiis, quae caelitus sunt constituta, dissentient, suis opinionibus relinquuntur: et ab unitate Ecclesiae cum ea, quam elegerunt, perversitate discedant. Nam nullo modo fieri potest ut qui divinis audent contradicere sacramentis, aliqua nobis communione socientur. Iacent se in sui eloquii vanitate, et de argumentationum suarum versutia, quae inimica est fidei, glorientur: nobis placet Apostoli obediire praeceptis, dicentes⁸: Vide te ne quis vos decipiatur per philosophiam et inanem traditionem hominum. Num secundum eundem Apostolum, si quae destruxi, haec aedifico, praevaricatorem me constituo⁹, et eis me ultionem conditionibus subdo, quas non solum aucto-

De Incarnatione
Christi ca-
dem Chalcedo-
nensis ac Nic-
aeae synodi sen-
tentia.

Novas de re-
bus statutis con-
troversias S. A.
detestatur.

Qui definita
obstat, sive ab
Ecclesiae con-
munitone disser-
tit.

Eloqui vari-
tati non creden-
dam.

1 « Pleriq. codd. delent glorioissime impe-
rator ». Ballerin. l. c.

2 « Duo Vatt. defent et ». Cacciar. l. c.

3 « Cod. Grinn. finita ». Ballerin. et Cacciar. ll. cc. Forte amanuens. mendo.

4 « Cod. Val. 1340 delet cibum ». Cacciar. l. c. Ex viito quidem amanuens.

5 « Al. a sancta ». Ballerin. l. c.

6 « Duo Vatic. expungunt etiam ». Cacciar. loc. cit.

7 « Cod. Ratisp. nec aliqua disceptatione ». Ballerin. l. c.

8 « Al. apostolicis obediare praeceptis, dicen-
tibus ». Ballerin. l. c. et Cacciar. pag. 450.

9 « Duo Vatt. seducat ». Cacciar. l. c. Minus bene.

10 Coloss. ii, 8, ubi Vulg. legit. *Videte ne quis vos decipiatur per philosophiam, et inanem fal-
laciam secundum traditionem hominum.*

11 Galat. ii, 18, ubi Vulg. legit: *iterum haec aedifico.*

Decreta circa ritas beatae memoriae Principis Marcianum immutata.

ni, sed etiam ego nraa consensione firmavi. Quia, sicut sancte veraciterque dixisti¹, *perfectio incrementum, et actionem plenitudo non recipit*. Unde cum sciam te, venerabilis Princeps, sincerissimo veritatis lumine imbutum in nulla fidei parte nutare, sed sancto perfecto que iudicio a pravis recta discernere, et a refutandis amplectenda dividere: obsecro², ne humilitatem meam de diffiden- tia putas esse culpandum, cum haec mea cautio non solum universalis Ecclesiae consulat, sed etiam tuac gloriae famuletur: ne sub imperii tui tempore et haereticorum aucta videatur improbitas, et catholicorum perturbata securitas.

CAP. III. Quamvis ergo multum per omnia de pietatis vestrae corde confidam, et per inhabitantem in vobis spiritum³ Dei satis vos instructos esse perspiciam, nec fidei vestrae ullus possit error illudere; praeceptioni tamen vestrae in eo admittar⁴ obdere, ut aliquos de fratribus meis dirigam, qui apud vos praesentiae meae⁵ instar exhibeant, et quae sit apostolicae fidei regula, licet, ut dixi, vobis bene sit nota, demonstrent: patefacientes in omnibus et probantes, non esse omnino inter catholicos computandos, qui definitiones venerabilis synodi Nicenae, vel sancti Chalcedonensis Concilii regulas non sequuntur: cum utrorumque sancta decreta ex evangelico et aposto-

1 Cacciar. l. c. *dixisti*; al. apud ipsum *audistis*.

2 « Duo Vatt. *obsecro te* ». Cacciar. l. c.

3 « Duo Vatt. *Spiritum Sanctum* ». Cacciar. pag. 450.

4 Cacciar. l. c. cum cod. Grim. *adnitor*. Concius ad orationem videtur.

5 « Tria Vatt. *nostrae* ». Cacciar. l. c.

6 « Quesnelius delet *et apostolico*; sed *pessime* ». Cacciar. l. c.

7 « Vat. 1340 *sit* ». Cacciar. l. c.

8 « Vet. edit. *vestra* ». Ballerin. col. 1341.

lico⁶ manifestum sit fonte prodire, et quiequid non est de irrigatione Christi, poculi esse⁷ viperei. Praenoscat igitur pietas tua⁸, venerabilis imperator, hos, quos spondeo dirigendos, non ad conti- gendum cum hostibus fidei, nec ad certandum contra ullos⁹ a Sede Apostolica profecturos: quia de rebus et apud Ni- caeam, et apud Chalcedonem, sicut Deo placuit, definitis, nullum audemus inire tractatum, tamquam dubia vel infirma sint, quae tanta per Spiritum Sanctum fixit auctoritas.

CAP. IV. Instructioni autem parvulorum nostrorum, qui post lactis alimoniā eibo desiderant solidiore¹⁰ satiari, ministerii nostri praesidium non negamus: et sicut¹¹ simpliciores non sperni- mus, ita a rebellibus haereticis abstine- mus, memorēs praecepti Domini¹² dicen- tis: *Nolite dare sanctum canibus, neque miseritis margaritas vestras ante porcos*¹³. Nimis quippe indignum, nimisque iniustum est, eos ad libertatem discep- tationis admitti, quos significat Spiritus Sanctus per Prophetam, dicens: *Fili alieni mentiti sunt mihi*¹⁴. Qui etiamsi Evange- liō non resisterent, de illis tamen se esse monstrarent, de quibus scriptum est: *Deum se profidentur scire, factis autem negant*¹⁵: clamante adhuc iusti Abel san- guine adversum impium Cain, qui incre- patus a Domino non quievit¹⁶ ad poeni- tudinem, sed exarsit ad caedem. Cuius

Quibus debeat- tur instruc-

Haereticis ad li- bertatem discep- tationis neutri- quam admitten- di.

Proteucus alter Abel, Timotheus alter Cain.

9 « Vat. 1340 *illos* ». Cacciar. l. c.

10 « Cod. Ratisp. *solido* ». Ballerin. l. c.

11 « Id. cod. *sed sicut* ». Ballerin. l. c.

12 « Cod. Ratisp. *dominici* ». Ballerin. l. c.

13 Matth. vii, 6.

14 Ps. xvii, 46. « Vet. edit. addunt, *fili alieni in veterali* ». Ballerin. l. c. Porro iuxta Vulg. textum.

15 Tit. i, 16, ubi Vulg. legit: *Confidentur se nosse Deum, factis autem negant*.

16 « Vet. edit. *non requievit* ». Cacciar. pag. 451, et Ballerin. col. 1342.

Uito in Prote-
tu caudem Dei
in honore est re-
servanda.
vindictam sic Domini iudicio volumus re-
Servari, ut improbus praedo, et parricida
crudelis in seipsum recidat, et nostra
non teneat. Neque sanctae Ecclesiae Ale-
xandrinae lamentabilem captivitatem pa-
tiannim ulterius prolongari, cui oportet
fidei vestrae iustitiae praesidio suam
restitui libertatem, ut per omnes Aegypti
urbes dignitas Patrum et ius sacerdotale
reparetur.

(Sic erat, at
Alexandrin. Ec-
clesiae quam ei-
tine libertas re-
stituatur.)

Datum duodecimo kalendas¹ Aprilis,
Leone et Maioriano augustis consulibus.
Dat. die 21 Martii, an. 458.

EPISTOLA CXVIII².

*Dolentem Anatolii animum delinire stu-
dens, quid ab Attico eo magis de fide
suspecto sit exirendum significat.*

Leo episcopus Anatolio³ episcopo.

Anatolii dispu-
tationem demol-
bet.
Lectis dilectionis tuae litteris, quas per
filium nostrum Patritium diaconem di-
rexisti, intellexi tibi studium meiae sol-
licitudinis displicere, qua secundum do-
minicam charitatem, quam tibi a nobis
impendi experimentis plurimis approba-
sti, de cavadis his, qui communis fidei
adversarii⁴ dicentur, admonui⁵; ne ad
negligentiam rectoris referretur, si quis
quam in Ecclesia catholica ea praedicare
praesumeret, quae haereticorum sensibus

convenirent. Quod utrum veraciter fama
iactaret, dilectionis tuae inquirendum
iudicio delegavi. Neque in aliquo hono-
rem tuum laesi, cui⁶ discutienda ea, quae
ad me erant perlata, commisi: ut sci-
licet Atticus presbyter, quem talia au-
dere cognoveram, nisi perfecta se satis-
factione purgasset, et non solum voce
haereticos⁷, sed etiam propriae manus
subscriptione dannasset, a communionis
gratia esset alienus. Qui scripta mittendo
dubiae fidei et professionis⁸ incertae,
confirmavit⁹ magis, quam diluit qui-
quid ad nos de eo fama pertulerat: cum
si conscientiam suam voluisset probare
sinceram, non Eutychem sibi odiosum
fuisse, sed quod perfidiam ipsius repro-
baret atque damnaret, debuerat confiteri¹⁰:
quia aliud sunt humanae etiam inter cat-
holicos similitates; aliud diabolici, quos
fides catholica damnat, errores. Et ideo,
frater carissime, in nullo debes de no-
stra dilectione dubitare, si Prophetae
exemplum sequaris, et dicas: *Nonne qui
te oderant, Domine, oderam illos¹¹, et
super inimicos tuos tabescbam?*¹² Per
omnia enim volo te esse certissimum,
quod sicut meam existimationem illasam
cupio permanere, ita opto te quoque in
omnibus irreprehensibilem reperiiri. Prae-
dictus autem Atticus¹³, ut ab omni suspi-
cione contraria liber appareat, quid in
Eutychie anathematizet ac damnet, evi-
denter ostendat, et in damnationem er-

Atticus fidei
sua non suspecto-
rum augel.

S. Leo de
Anatolio existi-
mationem suam
proficitur.

Quid ab Attico
expedendum.

⁴ Cacciar. I. c. cum al. XI kalendas. Jaffé op. cit. nobis assentit.

⁵ Ex edit. Baller. Opp. S. Leonis t. 1, col. 1342.

⁶ Cod. Vat. communis fidei adversarii. Baller. I. c.

⁷ Vid. praeced. epist. cxiii pag. 169 col. 1, cap. IV.

⁸ Cod. Vat. cum. Baller. col. 1343. Rectius, ut opinor, n. lectio.

⁹ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 430, voce haereticorum.

¹⁰ « Cod. Taur. promissionis ». Cacciar. pag. 440.

¹¹ « Vat. 546 confirmat ». Baller. I. c.

¹² « Duo Vatt. debuit profiteri ». Cacciar. I. c.

¹³ « Cod. Vind. eos: et infra Quesnell, male ta-
bescam pro tabescebam ». Baller. I. c. Illos
deest in vulgat.

¹⁴ Ps. cxxxviii, 21.

¹⁵ Aliq. cod. delet Atticus ». Baller. et
Cacciar. II. cc.

roris expressi¹, remota omni dubitatione, subscribat: ita ut Chalcedoneus synodi² definitionem de fide, cui etiam dilectio tua subscribendo consensit, et quam Apostolicae Sedis firmavit³ auctoritas, profiteatur se per omnia servaturum, adiecta subscriptione propriae manus, quae in Ecclesia, christiano populo praesente, recitetur: ut pro catholica fide neque nos negligentes, neque ipse ultra suspectus habeatur. Qui si in eadem pravitate perdurans praeceptis salubribus⁴ parere noluerit, sententiam synodi Chalcedonensis, cuius definitionibus resultat, excipiat⁵.

Data quinto kalendas Aprilis, Leone et Maioriano augustis consulibus.

Dat. die 28 Martii, an. 458.

EPISTOLA CXIX⁶.

Eutychianam haeresim execratus imperatorem vehementer rogat, ne norae disquisitiones instaurentur, utque, legatorum consilii auditibus, Alexandrinae Ecclesiae crudeliter veratae piissime consulat.

Leo episcopus⁷ Leoni Augusto.

CAP. I. Multis manifestisque documentis probatum mihi esse gaudens, quanto⁸

¹ « Vat. 1310 omitt. expressi », Cacciar. I. c.

² « Vet. edit. symboli », Ballerin. et Cacciar. II. cc.

³ « Vat. 516 confirmavit », Ballerin. col. 1344.

⁴ « Al. praecepto salubri; al. praeceptis satularibus », Ballerin. et Cacciar. II. cc.

⁵ « Cod. Cantabrig. incurrit », Ballerin. I. c.

⁶ Cacciar. I. c. cum al. quinto decimo kalendas Jaffè op. c. nobis favet.

⁷ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1344.

⁸ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 453 cum cod. Grim. delet episcopus.

⁹ « Al. quantum », Cacciar. I. c. Perperam ad orat. contextum.

universalis Ecclesiae consulatis affectu, praeceptis pietatis vestrae, ubi primum lieuit, parere non distuli, dirigens Domitianum¹⁰ et Geminianum fratres, et coepiscopos meos, qui apud vos preces¹¹ meae sollicititudinis exequentes pro quiete vobis doctrinae evangelicae supplicarent, et libertatem fidei, in qua secundum eruditionem Spiritus Sancti ipse praecipue emines, obtinerent, repulsis procul hostibus Christi, qui etiamsi voluissent furorem suum tegere, non laterent; quia alia est dominici gregis sancta simplicitas, alia sub vestitu ovium simulatio latentium bestiarum; nec possunt iam per hypocrismum irrepere, quos tantae¹² furor manifestavit insaniae. Agnosce igitur, Auguste¹³, et venerabilis imperator, in quantum totius mundi praescidium divina sis providentia praeparatus, et quid auxillii matris tuae Ecclesiae debeas, quae te filio maxime gloriatur, intellige. Non simantur¹⁴ contra dexteræ omnipotentis triumphos redivivis assurgere¹⁵ motibus extincta certamina; praesertim cum id, damnatis iam-dudum haereticorum ausibus, omnino non liceat, et hic fructus piis laboribus debatur, ut omnis Ecclesiac plenitudo in suae unitatis soliditate secura permaneat, nihilque prouersus de bene compositis¹⁶ retrahetur: quia post¹⁷ legitimas et divinitus inspiratas constitutiones velle configere non pacifici est animi¹⁸, sed re-

Rogat, ne norae
disquisitiones
restauren-
tur.

Ballerini et
contra legitima
definita config-
gore.

¹⁰ « Cod. Ratisp. Donatianum », Ballerin. I. c.

¹¹ « Quesnell. suspicatur legendum vices; al. codd. adversantur », Ballerin. col. 1345. Quesnell. sententiae accederem, quam orat. context. exigere videtur.

¹² « Cod. Ratisp. delet tantae », Ballerin. I. c.

¹³ « Id. cod. delet Auguste », Ballerin. I. c.

¹⁴ « Al. Non sinas », Ballerin. et Cacciar. II. cc.

¹⁵ « Al. exurgere », Ballerin. et Cacciar. II. cc.

¹⁶ « Apud Vigilium constitutis », Ballerin. et Cacciar. II. cc.

¹⁷ « Apud Vigil. deest post; et infra movere pro configere », Ballerin. et Cacciar. II. cc. Aptius ad context. n. lectio.

¹⁸ « Pelagius II, hominis », Ballerin. I. c.

bellis, dicente apostolo: *Verbis enim contendere ad nihil est utile, nisi ad subversionem audiendum*¹.

CAP. II. Nam si humanis persuasionibus semper disceptare sit liberum, nunc quam dcesserunt qui veritati audient resultare², et de mundanae sapientiae loquacitate confidere; cum haec nocentissimam vanitatem quantum debeat fides et sapientia³ christiana vitare ex ipsa Domini nostri⁴ Iesu Christi in-

^{Idque ex ipsa Christi institutione evincitur.} ad illuminationem fidei vocaturus non de philosophis, aut de oratoribus, qui praedicando Evangelio famularentur, elegit; sed de humilibus et piscatoribus, per quos se⁶ manifestaret, assumpsit; ne doctrina coelestis, quae erat plena virtutum, unde apostolus protestatur, et dicit:

Non enim misit me Christus baptizare, sed evangelizare; non in sapientia Verbi, ne⁸ evanesceret erux Christi; verbum enim crucis percutitibus quidem stultitia est; his autem qui salvi sunt, virtus Dei est⁹; scriptum est enim: perdam sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobabo. Ubi sapiens? ubi scriba? ubi inquisitor huius saeculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi¹⁰?

Siquidem est Argumenta enim rhetorica et instituta*ae*¹¹ inveniendarum, ac ab hominibus versutiae disputandi in eo praecipue gloriantur, si in rebus incertis, et opinionum varietate confusis ad hoc

audiendum trahant sensum, quod asserendum ingenio atque eloquio suo quisque delegerit; et ita sit¹², ut quod maiore facundia defenditur, verius aestimetur: sed Christi Evangelium hac arte non indiget, in quo doctrina veritatis sua luce manifestata¹³ est; nec quaeritur quid annib[us] placeat, ubi vere fidei sufficit scire quid doceat.

CAP. III. Hos autem, qui suis decipiuntur inventis, nihil magis ab evangelica luce¹⁴ dissociat, quam quod incarnationis dominicae¹⁵ veritatem non putant ad humanam, idest nostram pertinere naturam; tamquam indignum fuerit gloria¹⁶ Dei, ut maiestas Verbi impassibilis veritatem mortalis carnis assumperit: cum alter salus hominum¹⁷ reparari non posset, nisi qui est in forma Dei, formam suscipere dignaretur et servi. Unde cum sancta synodus Chalcedonensis, quae ab universis Romani orbis provinciis cum totius mundi est celebrata consensu, et a sacratissimi Concilii Nicaeni est indivisa decretis, omnem Eutychianam dogmatum impietatem a corpore catholicae communionis abscederit; quomodo erit cuiquam lapsorum ad ecclesiasticam pacem recursus, nisi perfecta fuerit satisfactione purgatus? Nam quae istis tribui potest licentia disserendi, qui iusto sancto iudicio meruere damnari? Ut verissime illam sententiam beati apostoli Ioannis exciperent, qua inter ipsa nascentis Ec-

<sup>Ubi sufficiunt
scire quo do-
ceat, quaerendu-
m non est
quid placeat.</sup>

<sup>Nil dulci et
humanae saluti
infestus, quam
Eutychetus com-
mittitum.</sup>

<sup>Hoc a Chal-
cedoniensi et a Ni-
caenae synodo
pariter exorta-
tur.</sup>

<sup>Ideo et lapsi
nemo in Eccle-
siam recipien-
dus, nisi perfec-
te purgatus;</sup>

<sup>Nec istis di-
spatandis licen-
tia relata.</sup>

¹ II Tim. ii, 14, ubi Vulg. ait: *Noli contendere verbis; ad nihil enim utile est....*

² « Apud Prudent. *reluctari* » Cacciar. I. c.

³ Cacciar. I. c. cum cod. Grim. *humanae*.

⁴ « Prudent. *delet et sapientia* » Ballerin. I. c.

⁵ « *Nostri abest a Ratisp.* » Ballerin. I. c.

⁶ Cacciar. pag. 454 cum cod. Grim. pro se habet *sancta*.

⁷ Cacciar. I. c. *virtutibus*.

⁸ Vulgat. *ut non.*

⁹ Vulgat. *iis autem, qui salvi sunt, id est nobis Dei virtus est.*

¹⁰ I Cor. i, 17, et seqq.

¹¹ Cacciar. I. c. cum Grim. col. *rethoricae institutiae ab hominibus, et versutiae disputandi*.

¹² « Cod. Grim. *fieri* » Ballerin. et Cacciar. II. cc. Melius ad orat. perspicuitatem videtur n. lectio.

¹³ « Cod. Ratisp. *manifesta* » Ballerin. col. 1346. Melius quidem.

¹⁴ Cacciar. I. c. cum cod. Grim. *voce*.

¹⁵ « Cod. Ratisp. *divinæ* » Ballerin. I. c.

¹⁶ « Cod. Ratisp. *gloriae* » Ballerin. I. c.

¹⁷ « Id. cod. *hominis* » Ballerin. I. c.

clesiae exordia inimicos crucis Christi perculit dicens: *Omnis spiritus, qui confiteretur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est; et omnis spiritus, qui solvit Iesum, ex Deo non est, sed hic est antichristi*¹. Quia Sancti Spiritus praeurrente² doctrina pie nobis et constanter utendum³ est: ne, dum latum disceptatio⁴ admittitur, his⁵, quae divinitus definita sunt, auctoritas derogetur; cum⁶ per omnes regni vestri partes, et in universis finibus terrae ea, quae apud Chalcedonem firmata⁷ est fides, fundatissima pace servetur; nec christiano dignus sit nomine, qui se a consorio nostrae unitatis⁸ abrumpit. De quo Apostolus dicit: *Haereticum hominem post unam et secundam correptionem derita; sciens, quia huiusmodi perversus est, et proprio iudicio sit damnatus*⁹.

CAP. IV. Quod ergo in sanctae Ecclesiae pervasione et in Praesulsi ipsius crudelissima caede impius paricida commisit, non potest humanis remissionibus expiari, nisi ille exoretur, qui talia et solus potest digne plectere, et solus ineffabili misericordia relaxare. Nos vero non ultionum sumus cupidi, sed ministris diaconi non possumus illa ex parte sociari.

Quos si a perversis¹⁰ discedere, ab errore resipiscere, et ab armis discordiae ad poenitentiae cognoscamus lamenta converti, possumus eiam nos pro illis, ne in aeternum pereant, supplicare; ut pietatis

Domini utamur exemplo, qui pro persecutoribus suis ligno crucis affixus orabat, dicens: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt, quid faciunt*¹¹. Quod ut fructuose pro inimicis suis caritas faciat christiana, relinquant impii semper religiosam semperque devotam Ecclesiam Dei lacessere¹², neque simplicis populi animas haereticae andeant conturbare fallacia; ut ubi omnibus retro temporibus sincerissima fides floruit, nunc quoque evangelica et apostolica possit vigere doctrina. Quia et nos divinam misericordiam, in quantum valentes, imitantes, nullum iustitia plecti, sed omnes cupimus misericordia liberari.

CAP. V. Utatur, obsecro, clementia tua praedictorum fratrum meorum suggestionibus; quos, sicut iamdudum in praemissa epistola¹³ sum locutus, non disceptatuos cum damnatis¹⁴, sed supplicatores vobis pro catholicae tantum fidei stabilitate, direxi. Et praecepit illud pie-tas vestra pro fide sua et divinae maiestatis contemplatione concedat, ut haereticorum contentiobus prorsus amotis, misericordem curam his, qui infeliciter prolapsi sunt, dignetur impendere; et libertate Alexandrinae Ecclesiae in statum pristinum revocata, antistes illie Chalcedonensis synodi statuta custodiens, et concordans evangelicis, disciplinis, qui conturbatam plebem pacificare¹⁵ valeat, ordinetur. Hi etiam episcopi vel clerici, quos de Ecclesiis suis depulit impius par-

Quid ab ipsis agendum.

Sed Ap. divisa misericordia imitatrix.

Legatorum consilis intendendum.

Queso in Ecclesiae pacem praecepito statuenda.

Disceptatione
admissa, auctoritas derogatur.

Christiani no-
mine indigeni,
quiseab Apo-
stolica unitate
abrumpt.

Inopia in Ale-
xandria Ecclesie-
stam facinora
nunquam salis
expanda.

Dens pro co-
ram anterioribus
solido exorau-
dus.

1 I. Ioan. iv, 2, ubi Vulg. legit: ... et hic est Antichristus.

2 Caeclar. pag. 155 cum cod. Grim. percurrente.

3 « Apud Vigil. videndum vel vivendum vel vitandum ». Ballerin. col. 1347. Perperam, ut videatur.

4 « Apud Pelag. II, disputatio ». Cacciar. l. c.

5 « Apud eundem. Pelag. eorum et infra auctoritati », Ballerin. l. c.

6 Cacciar. l. c. cum Grim. dum.

7 Cacciar. l. c. cum al. confirmata.

8 Cacciar. l. c. cum Grim. veritatis. Rectius ad context. n. lectio.

9 Tit. iii, 10, ubi Vulg. legit:... Sciens quia subversus est, qui eiusmodi est, et delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus.

10 « Cod. Ratisp. Quod si a persuasis ». Ballerin. l. c. Forte mendo amaneamus.

11 Luc. xxiii, 34, ubi Vulg. legit:... Pater, di-mitte illis, ne scierint enim quid faciunt.

12 Cacciar. l. c. cum Grim. cod. omitt. la-cessere. Male, ut opinor.

13 Est epist. quam sup. num. cxvi dedimus. pag. 163 col. 2, ubi videre prestat cap. III pag. 165.

14 « Cod. Ratisp. condemnatis ». Ballerin. l. c.

15 « Cod. Ratisp. placare ». Ballerin. l. c.

ricida, pietatis tuae praeceptione revo-
centur, caeteris quoque, quos similis ma-
lignitas habitationibus propriis fecit ex-
torres, in statum pristinum restitutis;
quatenus plene atque perfecte de gratia
Dei et fidei vestrae merito sine ullo iam
concertationum strepitugaudeamus. Nam

Pertinaces si quis ita christianae spei ac propriae
anathemata da-
re-
remitur.

Correctis pre-
uentiae reme-
diis conces-
tar.

salutis oblitus est, ut ad convulsionem¹
sacratissimi Concilii Nicaenii, sanctae Chal-
ledonensis synodi evangelicorum apostoli-
cumque decretum violare aliqua disputa-
tione praesumat, hunc cum omnibus ha-
reticis, qui de incarnatione Domini nostri
Iesu Christi impia et detestanda senserunt,
simili anathemate parique execratione da-
mnamus; ut et legitima satisfactione cor-
rectis poenitentiae remedium non negetur,
et in resultantes sententia synodali, quae
veritatis est plena, permaneat.

Data decimo sexto kalendas Septembbris,
Leone et Maioriano augustinis consulibus.
Dat. die 17 Augusti an. 458.

EPISTOLA CXX².

*Imperatori promissa scripta persolvens
Eutychianam haeresim ervertit, cum-
que ad catholicam doctrinam defen-
dendam hortatus PP. testimoniasubdit.*

Leo episcopus³ Leoni Augusto.

CAP. I. Promisisse me memini⁴, venera-

1 «Cod. Ratisp. compulsionem», Baller. I. c.
2 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I, col. 1353.

3 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 457.
Episcopos Romae.

4 Vid. praecc. epist. cxii, cap. vi, pag. 158 col. 2.
5 Al. codd. prolixorem». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

6 «Al. sanctae pietatis vestrae» Ballerin.
col. 1354. Melius ad rem videt. n. lectio.

7 «Al. vestram». Ballerin. I. c.
8 «Ant. edit. instructionibus». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

9 «Al. incalescat; al. convalescat». Baller.
col. 1355.

bilis imperator, in causa fidei, de qua
elementiam tuam novi pie esse sollici-
tam, pleniorem⁵ humilitatis meae diri-
gendum esse sermonem; quem nunc,
auxiliante Domino, fidelis occasione per-
solvo, ut sancto pietatis tuae⁶ studio uti-
lis, quantum arbitror, deesse non possit
instructio. Quamvis enim sciram clemen-
tiam tuam⁷ humanis institutionibus⁸ non
egere, et sincerissimam de abundantia⁹
Spiritus Sancti hausisse doctrinam: offi-
cii lamen mei est et patefacere quod in-
telligis, et praedicare quod credis; ut
ignis ille, quem Dominus veniens misit
in terram, motu crebrae meditationis agi-
tatus sic concalescat¹⁰, ut ferveat, et sie
inflammetur, ut luceat. Magnas¹¹ enim ea-
ligines Eutychiana haeresis orientis par-
tibus inferre molita est; et ab illa luce,
quae, sicut Evangelium¹² loquitur, lucet
in tenebris, et tenebrae eam non compre-
henderunt¹³, imperatorum oculos tentavit
avertere. Cumque ipsa in suam reciderit
caecitatem, nunc¹⁴ in discipulis recude-
scit, quod in auctore defecit.

CAP. II. Non longo namque temporis
intervallo catholica fides, quae est sin-
gularis et vera, cuique nihil addi, nihil¹⁵
minui potest, a duobus est hostibus ap-
petita; quorum prior Nestorius, Euty-
ches secundus emersit, qui Ecclesiae Dei
duas haereses sibimet¹⁶ contrarias inferre

Promissa scri-
pta persolvit.

Cur milita.

Eutychiana
haeresis Orientis
infestissima.

In discipulis
nam reponde-
scit quod in au-
ctore defecit.

Catholicum
dogma immuta-
bile.

10 «Al. codd. magna enim caligine se eutychiana, etc. Ballerin. I. c. et Cacciar. pag. 458.

11 «Vat. 1342 in evangelio». Cacciar. I. c.

12 Ioann. I, 5.

13 «Al. delent nunc». Baller. I. c. Iuxta antiq.
versionem, quae sic legit: Λύτης τε προς την οικείων
τυρφώντων επιπονήσας δια των ρεβετών, αμαρτερον κυπε-
φέναι του¹⁷ οτε πνοντείνει την διάσπασθαι.

14 Cacciar. I. c. cum al. nihilque; al. apud
Ballerin. I. c. nihilve. Antiqua versio habet την
αττικήν αὐτε προστιθέσθαι, αυτε μητε απορεισθαι την
δινυκται.

15 «Tres codd. sibimetipsis». Ballerin. col.
1356.

^{Nestorii errorum res retinuntur.} Quod Nestorius et Euthychius et Enyechius et Euclitius voluntatis esse carnem animamque convertentur; ut uterque a praedicatoribus veritatis merito damnaretur, quia insatum nimis et sacrilegum fuit quod varia falsitate ambo senserunt.

Anathematizetur ergo Nestorius, qui beatam Virginem Mariam non Dei, sed hominis tantummodo credit genitricem, ut aliam personam carnis faceret, aliam Deitatem; nec unum Christum in Verbo Dei et carne sentiret, sed separatum atque seiunctum⁴ alterum filium Dei, alterum hominis⁵ praedicaret; cum, manente illa incommutabili⁶ Verbi essentia⁷, qualecum est cum Patre et cum Spiritu Sancto in temporalis⁸ atque coaeterna est, ita intra virginea⁹ viscera Verbum caro sit factum, ut per ineffabile¹⁰ sacramentum uno

^{B. Virgo uno conceptu et a unicella Domini ei mater.} conceptu, unoque partu secundum veritatem utriusque naturae eadem virgo et ancilla Domini esset et mater. Quod etiam Elisabeth, sicut Lucas evangelista declarat, intellexit et dixit: *Unde hoc mihi, ut venias ad me mater Domini mei?*¹¹ Euthyches quoque eodem percellatur anathemate, qui per impios veterum haereticorum voluntatus errores tertium Apol-

^{Euthych. Apollinaris haeresim sectatus refellit.} linaris dogma de legit¹²; ut negata humanae carnis atque animae veritate totum Dominum nostrum Iesum Christum unius asserret esse naturae, tamquam Verbi

Deitas ipsa se in carnem animamque convertiterit; et concipi, ac nasci, nutriti et crescere, crucifigi ac mori, sepeliri ac resurgere, et ascendere in coelum, et in Patris dextera¹³, unde ad iudicandos vivos et mortuos veniet, consedere, divinae tantum essentiae¹⁴ fuerit, quae nihil borum in se sine carnis recipit veritatem: quoniam natura Unigeniti natura est Patris, natura est Spiritus Sancti¹⁵, similitudo impossibilis, simul est incommutabilis sempiternae¹⁶ Trinitatis indivisa unitas, et consubstantialis aequalitas¹⁷. Unde si ab Apollinaris perversitate Euthychianus quisque desciscit¹⁸, ne convincatur Deitatem passibilem sentire¹⁹ atque mortalem, et tamen Verbi incarnati, idest Verbi et carnis unam audet pronuntiare naturam; manifeste in Valentini et Manichaei transit insaniam, et mediatoorem Dei et hominem, hominem Iesum Christum simulatorio omnia credit egisse, nec humana²⁰ in ipso corpus, sed phantasticam corporis speciem oculis apparuisse certentium.

CAP. III. Quae inpietatis mendacia, quoniam olim fides catholica detestatur, et talium²¹ assertiorum sacrilegia concordibus per totum mundum beatorum Patrum dudum sunt damnata sententiis, non du-

^{Incommutabilis est Trinitatis indivisa unita et consubstantialis aequalitas}

^{Euthychiano factis lapsus in Valentini et Manichaei, insaniam.}

^{Huiusmodi haereses vel ab ipsa Nicena synodo damnatae.}

orationis context, videt. n. lectio, cui et antiqua versio convenit.

10 Cacciar. I. c. cum al. *ad Patris dexteram.*

11 « Apud Pseudo-Agapetum, voluntatis », Ballerini, I. c. Graec. text. εστις nobis adhaeret.

12 « Vat. (30) quoniam natura unita naturae Patris natura est Spiritus Sancti ». Cacciar. pag. 400. Perperam ad orat. contextum. Porro cit. versio nobiscum cohaeret.

13 « Vet. edit. *sempiternam* ». Ballerini. col. 1359.

14 « Pseudo-Agapetus *unitus voluntatis aequalitas* ». Ballerini. I. c. Sane perperam. Graec. text. nostrae lectionis asserit.

15 « Cod. Vat. *discessit* ». Ballerini. I. c.

16 « Id. cod. *dicere* ». Ballerini. I. c.

17 Cacciar. I. c. cum al. *nec rerum.*

18 Cacciar. I. c. cum al. *et aliorum.* Perperam ad orat. contextum, ut videatur. Graec. quidem vers. nobis conscientias legit: των τηλετων διεργάζεται.

4 « Vat. Reg. *separatum atque seiunctum* ». Ballerini. I. c. Antiqua versio nobis convenit.

5 « Cod. Cacciar. pag. 459 cum al. codd. *filium hominis.*

6 « Al. *incommutabilis* ». Ballerini. 1357. Iuxta cit. vers. των παραπομπών ισχει.

7 « Al. *vera essentia* ». Ballerini. I. c. Male quidem. Graec. textus habet τους συναρτησας.

8 « Cod. Corp. *incorporatum* ». Ballerini. I. c. Eadem versio τας συναρτησας αποφοι τε, τηις αιδοις η. affectioni consentit.

9 « Al. *Virginis*; al. addunt *tantum* ». Cacciar. I. c.

10 « Al. *per id, quod* (al. add. est) *ineffabile;* al. *per id, quod factum est sacramentum* ». Ballerini. col. 1358. Contra graec. textum.

11 Luc. 1, 43, ubi Vulg. legit:... *mater Domini mei ad me?*

12 Al. *defendit* ». Ballerini. I. c. Rectius ad

bium est, eam nos fidem praedicare atque defendere, quam sancta synodus Ni-
cuena confirmavit¹, dicens:

« Credimus in unum Deum Patrem omni-
nipotentem, visibilium² et invisibilium
factorem. Et in unum Dominum no-
strum Iesum Christum filium Dei, na-
tum de Patre unigenitum³, hoc est de
substantia Patris, Deum de Deo, lunen
de lumine, Deum verum de Deo vero,
natum, non factum, unius substantiae
cum Patre (quod Graeci dicunt *ουσιον*)
per quem omnia facta sunt, sive quae
in caelo, sive quae in terra. Qui pro-
pter nos et nostram⁴ salutem descendit⁵,
incarnatus⁶ est, et homo factus, passus
est, et resurrexit tertia die. Ascendit in
coelos⁷, venturus⁸ iudicare vivos et
mortuos. Et in Spiritum Sanctum ».

Cetera symbolum exponitur,

A que decla-
ratur.Evangelio pa-
lam aduersator
qui Christo no-
stram naturam
denegat.

In qua professione hoc evidentissime
continetur, quod etiam nos de Domini in-
carnatione confitemur et credimus, qui
ad salutem humani generis reformatam,
veram carnem nostrae fragilitatis non de
caelo secum detulit, sed in utero⁹ Vir-
ginis Matris assumpsit.

CAP. IV. Quicunque ergo illi sunt ita
obeaecati, et a lumine veritatis alieni, ut
Verbo Dei a tempore incarnationis hu-
manae¹⁰ carnis denegent veritatem, ostend-

dant in quo sibi christianum nomen usur-
pent, et cum Evangelio veritatis qua ra-
tione concordent, si beatae Virginis par-
tu¹¹ aut caro sine Deitate, aut Deitas est
orta sine carne. Sicut enim negari non po-
test, Evangelista dicente, quod *Verbum*
*caro factum est, et habitavit in nobis*¹², ita
negari non potest, bocato Paulo Apostolo
praedicante, quod *Dens erat in Christo*
*mundum reconcilians sibi*¹³. Quae autem
reconciliatio esse posset¹⁴, qua humano
generi repropitiaretur¹⁵ Deus, nisi omnium
causam mediator Dei hominumque susci-
peret¹⁶? Quia vero ratione veritatem me-
diatoris impletet, nisi qui in forma Dei
aequalis est Patri, in forma servi parti-
cepis esset et nostri; ut mortis vinculum
unius praevericatione contractum, unius
morte¹⁷, qui solus morti nihil debuit, sol-
veretur. Effusio enim pro iniustis sanguini-
nis Christi tam fuit dives ad pretium¹⁸,
ut si universitas captivorum in redemptio-
rem suum crederet, nullum diaboli vincula
retinerent; quoniam, sicut Apostolus ait:
ubi abundavit peccatum, superabundavit
*et gratia*¹⁹. Et cum sub peccati praefudicio
nati potestatem acceperint ad iustitiam
renascendi, validius factum est donum
libertatis, quam debitum servitutis.

CAP. V. Quam itaque sibi in huius sa-

Per haec Chris-
tus Dei homi-
numque media-
tor.Immensum
Sanguinis Chi-
sti pretium.Ideo validius
dorum liberta-
tis, quam debiti-
num servitutis.

(vel si per beatae Virginis) partum ». Baller. l. c. et Cacciar. pag. 461.

12 Ioann. 1, 44.

13 II. Cor. v, 19.

14 Cacciar. l. c. em al. possit; al. apud Bal-
lerin. col. 1263 potest.15 « Ant. edit. propitiaretur ». Ballerin. l. c.
Forte melius ad rem n. lectio.16 « Al. nisi omnium (al. hominis) causa....
carnem suscepserit (al. suscepisset) ». Ballerin.
et Cacciar. II. ec. Cit. vers. n. l. omnino consonat.

17 « Al. per unius mortem ». Baller. col. 1364.

18 « Al. effusio namque iusti sanguinis (al.
pro iniustis sanguinis iusti, al. sanguinis Christi)
tam potens fuit ad privilegium, tam dives
ad pretium ». Ballerin. et Cacciar. II. ec. Ead.
vers. nobis plane consentit.

19 Rom. v, 20.

1 « Aliq. cod. *firmiter* ». Ballerin. l. c.2 « Aliq. edit. add. *omnium* ». Ballerin. col.
1360. Iuxta antiqu. vers. πατερων ορεσθαι.3 « Al. delect *unigenitum* ». Baller. l. c. Male.
Sane graec. vers. leg. τον υιον του θεου των μονογενων,
τον ει του πατερος γεννηθεντα.4 « Aliq. coll. *propter nostram* ». Ballerin.
col. 1361. Porro contra cit. versionem, ubi legitur:

Τον δι ημετερα, και δι των πρεσβυτων σατηνα.

5 « Al. add. *de caelo, vel de coelis* ». Baller.
l. c. Graec. text. habet κατιδύνεται εκ των ουρανων.6 « Al. et *incarnatus* ». Ballerin. l. c.7 « Al. *in coelum vel ad coelos* ». Baller. l. c.8 « Al. *unde vel inde venturus* ». Baller. l. c.9 « Al. cod. *de utero* ». Ballerin. col. 1362.

Graec. text. legit ει τα γαστρι.

10 « Al. delect *humanae* ». Baller. l. c. Contra
cit. vers. qua habet ανθρωπινης.11 « Al. si *Virginis partu*; al. si *per Virginis*;

Negata Christi corporis veritatem, corrut ha-
manum redemptio

eramenti praesidio spem relinquunt qui
in Salvatore nostro negant humani cor-
poris veritatem? Dicant, quo sacrificio re-
conciliati: dicant quo sanguine sint re-
dempti¹? Quis est, ut ait Apostolus, *qui
tradidit semetipsum pro nobis oblationem
et hostiam Deo in odorem suavitatis*²

Aut quod unquam sacrificium sacratus³
fuit, quam quod verus et aeternus Pon-
tifax altaria crucis per immolationem sua-
carnis imposuit? Quamvis enim multorum

sanctorum⁴ in conspectu Domini pretiosa
mors fuerit, nullius tamen insontis occi-
sio redemptio fuit mundi. Acceperunt iu-

Martyrum eao-
des patientiae
exemplum, non
domini iustitiae

sti, non dederunt coronas; et de fortitu-
dine fidelium exempla nata sunt patien-
tiae, non dona iustitiae. Singulares⁵ quippe
in singulis mortes fuerunt, nec alterius
quisquam debitum suo fine persolvit; cum
inter filios hominum unus solus⁶ Domi-

Solennitate in nus noster Iesus Christus, qui vere erat
Christo enarratus, ex agnus immaculatus, exiterit⁷, in quo
omnes crucifixi, omnes mortui, omnes se-
pulti, omnes sunt⁸ etiam suscitati. De qui-

bus ipse⁹ dicebat: *Cum exaltatus fuero a
terra, omnia traham ad me*¹⁰. Fides etenim
vera iustificans impios, et creans iustos
ad humanitatis suae tracta participem¹¹,
in illo acquirit salutem, in quo solo homo
se inventit innocentem; liberum habens

Qui eis vic-
toriam tribuit, qui contra hostem humani generis in car-

1 « Cod. Corb. renati ». Ballerin. l. c.

2 Eph. v. 2.

3 « Al. tam sacram vel tam sacramentum ». Ballerin. col. 1365.

4 « Cod. Ratisp. ex altari; al. in altare ». Ballerin. l. c. Hoc rectius videtur.

5 « Vat. 630 cum al. iustorum ». Cacciar. pag. 462.

6 « Cod. Grim. singillatim ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

7 « Id. cod. addit filius ». Cacciar. pag. 463. Contra cit. versionem.

8 « Al. existeret ». Ballerin. l. c.

9 « Al. sint ». Ballerin. et Cacciar. II. cc.

10 « Al. etiam ipse ». Ballerin. col. 1366.

Graec. text. nobis adhaeret.

173 AN. C. 458

nis nostrae humilitate¹¹ congressus, his
victoriam suam tribuit, in quorum cor-
pore triumphavit.

CAP. VI. Licit ergo in uno Domino¹² Iesu
Christo vero Dei atque hominis filio Verbi
et carnis una persona sit, quae insepara-
biliter atque indivise communes habeat
actiones; intelligendae tamen sunt ipso-
rum operum qualitates, et sincere fidei
contemplatione cernendum est, ad quae
provehatur humilitas carnis, et ad quae
inclinetur altitudo Deitatis; quid sit quod
caro sine Verbo non agit, et quid sit quod
Verbum sine carne non efficit. Sine Verbi

Quid ultra-pma
natura operum
in Christo.

enim potentia nec conciperet virgo, nec
pareret; et¹³ sine veritate carnis obvoluta
pannis infantia non iaceret. Sine Verbi
potentia non adorarent Magi puerum
stella indice declaratum; et sine veritate
carnis non iuberetur in Aegyptum trans-
ferti puer, et ab Herodis persecutione
subducari. Sine Verbi potentia non diceret¹⁴
vox Patris missa de coelo: *Hic est Filius
meus dilectus, in quo uahi bene¹⁵ compla-
cu*16**; et sine veritate carnis non protesta-
retn Ioannes: *Ecce Agnus Dei, ecce qui
tollit peccata¹⁹ mundi²⁰*. Sine Verbi pot-
tentia non fieret redintegratio debilium,
et vivificatio²¹ mortuorum; et sine veri-
tate carnis nec cibus ieuno, nec somnus
esset necessarius fatigato. Postremo sine
Verbi potentia non se Dominus Patri pro-

11 Ioann. XII, 32. « Al. pro ad me habent ad
me ipsum ». Ballerin. l. c. Iuxta Vulg.

12 « Duo Vatt. principium ». Cacciar. l. c.
Perperam, ut opinor. Sane graec. text. legit; πρώτη
μεταβολή.

13 Cod. Ratisp. in carne nostrae humilitatis ». Ballerin. l. c. Id. text. nobis concordat.

14 « Vind. cod. addit nostro ». Ballerin. l. c.

15 « MSS. recent. Vat. delect cl ». Cacciar. l. c.

16 « Vat. 630 fieret ». Cacciar. pag. 464.

17 « Al. delect bene; al. addunt in fine ipsum
audite ». Ballerin. col. 1367.

18 Matth. III, 17.

19 « Al. peccatum ». Ballerin. col. 1368. Con-
tra Vulg. fidem.

20 Ioann. I, 29.

21 « Al. resurrectio ». Ballerin. et Cacc. II. cc.

fiteretur aqualem; et sine veritate carnis non idem diceret, Patrem se esse maiorem; cum catholica fides utrumque suscipiat, utrumque defendat, quae secundum confessionem beati apostoli Petri, unum Christum Dei vivi Filium, et hominem credit, et Verbum. Quamvis itaque ab illo initio, quo in utero Virginis *Verbum caro factum est*¹, nihil umquam inter ultramque formam divisionis² exititerit, et per omnia incrementa corporea unius personae fuerint totius temporis actiones; ea ipsa tamen, quae inseparabiliter facta sunt³, nulla permixtione confundimus, sed quid cuius⁴ formae sit ex operum qualitate sentimus⁵.

CAP. VII. Dicant ergo isti⁶ hypocrite, Christi mors et resurrexio humana in ipso pere veritas, in qua forma crucis ligno Dominus maiestatis Christus affixus sit,

quid iacuerit in sepulcro, et, revolutio monumenti lapide, quae tertio die caro surrexit⁸, et in quo⁹ post resurrectionem suam non credentes quosdam discipulos arguebat, et haesitationem cunctantium confutabat, cum diceret: *Palpate et videle, quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere*¹⁰; et apo-

peque ipsius
ad Apostol. ma-
nifestatio.

1 Ioann. 1, 14.

2 « Vat. 5815 formam aliquid divisionis ». Cacciari. I. c.

3 « Al. ea ipsa namque ad libitum, quae separabitur, facta sunt; al. emendando praecedentia, ca ipsa namque, ut ita dicam, inseparabiliter facta sunt; al. ea ipsa tamen, quae, ut ita dicam, inseparabiliter facta sunt ». Ballerin. col. 1369. Quae omnia ab antiquo, versione dissentunt, ubi sic legitur: ομοις αυτα ταντα, απερ αγωριστοις γεινεται, κατα οδηματα επιμικησονται. Adamus in iuxta n. lectionem.

4 « Al. curisque ». Ballerin. I. c.

5 Cacciari. I. c. cum ant. edit. addit: « Nec divina enim humanis praejudicant, nec humana divinis: cum ita in id ipsum ultraque concurvant, ut in his nec proprietas absunatur, nec persona genicetur. Verum haec neque in cit. versione reperiuntur.

6 Cacciari. pag. 465 ipsi; al. apud Ballerin. col. 1370 nunc isti. Graec. text. nobis convenit.

7 « Vet. edit. cacei mentis ». Ballerin. I. c. Sane contra cit. text.

stolo Thomae: *Infer manum tuam in latus meum; et vide manus meas et pedes*¹¹; *et noli esse incredulus, sed fidelis*¹²? Qua utique manifestatione corporis sui iam haereticorum mendacia destruebat: ut universa Ecclesia, Christi in buenda¹³ doctrinis, hoc sibi non dubitaret credendum, quod apostoli suscepserant praedicandum. At si¹⁴ in tanta luce veritatis tenebras suas haeretica obdurate non relinquunt, ostendant, unde sibi spem vitae pollicentur aeternae, ad quam nisi per mediatorem Dei et hominum hominem Iesum Christum non potest perveniri. Sicut enim ait beatus Petrus apostolus, *non est aliud nomen datum hominibus sub caelo, in quo oporteat nos salvos fieri*¹⁵; nec est redemptio captivitatis humanae, nisi in sanguine eius, qui dedit semelipsum redemptionem pro omnibus¹⁶, et qui, sicut praedicit beatus apostolus Paulus, *eum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aqualem Deo, sed semelipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem¹⁷ hominum factus et habitu inventus*¹⁸ ut homo. Humiliavit semelipsum, factus obediens, usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod

8 « Vind. cod. resurrexit ». Ballerin. I. c.

9 « Al. et qua; al. et in qua; al. et quia ». Ballerin. et Cacc. II. cc. Mallem et in qua, ut potest ad rem aptius.

10 Luc. xxiv, 39.

11 « Al. addunt meos ». Ballerin. I. c.

12 Ioann. xx, 27, ubi apud Vulg. ita legitur: *Infer digitum tuum huc, et vide manus meas; et offer manum tuam, et mille in latu meum, et noli esse incredulus, sed fidelis.*

13 « Vat. 630 innovanda ». Cacciari. I. c.

14 « Al. Ac si ». Ballerin. I. c. Cit. vers. legit: Et ova.

15 Act. iv, 12, ubi ait: *Nec aliud nomen est sub caelo datum hominibus.*

16 1 Tim. ii, 6, ubi Vulg. legit: *qui dedit redemtionem semelipsum pro omnibus.*

17 « Al. mss. in similitudine ». Ballerin. col. 1371. Forte ex amanuens. vitio.

18 « Al. receptus ». Ballerin. et Cacciari. II. cc. Sane contra Vulg. fidem

Ad aetern. glo-
riam non perta-
nit, nisi per
hominem Iesum
Christum.

et Deus exaltarit illum, et donarit illi nomen, quod est super omne nomen; ut in nomine Iesu omne genuflectatur coelestium, terrestrium et infernorum, et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria¹ est Dei Patris².

CAP. VIII. Cum ergo unus sit Dominus Jesus Christus, et verae Deitatis veraeque persona sit, exaltationem tamen, qua illum sicut doctor gentium dicit, exaltavit Deus, et donavit illi nomen, quod super omne nomen excellit, ad eam³ intelligentibus pertinere formam, quae dictanda erat tantae⁴ glorificationis augmento. In

Siquidem in forma quippe Dei aequalis erat Filius⁵ Patri, et inter genitorem atque unigenitum nulla in essentia erat discrecio, nulla in maiestate diversitas, nec per incarnationis mysterii aliquid decesserat Verbo, quod ei Patris⁶ munere redderetur. Forma autem servi, per quam impassibilis Deitas⁷ sacramentum magnae pietatis implevit, humana humilitas est, quae in gloriam divinae potestatis erecta, est⁸ in tantam unitatem⁹ ab ipso conceptu Virginis Deitate et humanitate conserta¹⁰, ut nec sine homine divina, nec sine Deo ageantur humana. Propter quod sicut Dominus maiestatis dicitur crucifixus, ita qui ex sempiternitate aequalis est Deo,

dicitur exaltatus; quia inseparabiliter, manente unitate personae, unus atque idem est et totus hominis filius propter carnem, et totus Dei Filius propter unam cum Patre Deitatem. Quicquid ergo¹¹ in tempore accepit¹² Christus, secundum hominem accepit, cui quae non habuit conferrentur¹³; nam secundum potentiam Deitatis indifferenter omnia, quae habet Pater, etiam Filius habet; et quae in forma servi a Patre accepit, eadem in forma Dei etiam ipse donavit. Secundum formam enim Dei, ipse et Pater unum sunt; secundum formam autem servi, non venit facere voluntatem suam, sed voluntatem eius qui misit eum¹⁴; secundum formam Dei, sicut Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio vitam habere in semetipso¹⁵; secundum formam servi, tristis est anima eius¹⁶ usque ad mortem¹⁷. Et idem ipse est, sicut apostolus praedicat, et dives, et pauper. Dives, quia Evangelista dicente: *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum, hoc erat in principio apud Deum; omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil*¹⁸. Pauper vero, quia propter nos Verbum caro factum est, et habitavit in nobis¹⁹. Quae autem est eius exanimatio, quaeque paupertas, nisi formae servilis acceptio²⁰? Per quam Verbi maiestate velata,

Quod Christus accepit in tempore secundum hominem accipit.

Litteratim Deus unum ipso et Pater ut homo illi subicitur.

Forma antem servi in gloriam divinam potestatis exhibitor.

1 « Cod. Ratisp. quoniam Dominus Iesus in gloria », Ballerin. I. c. Contra Vulgat. fidem.

2 Philip. n. 6.

3 Cod. Ratisp. ad eandem », Ballerin. I. c.

4 Cacciari, pag. 466 cum al. mss. ex tunc. Recte quidem n. lectio.

5 « Tres Vatt. codd. delent filius ». Cacciari. I. c. Minus bene.

6 « Al. Dei Patris ». Cacciari. et Baller. II. cc. Gracc. text. n. lectioni adhaerens sic ait: οὐπ εἶτε ωραὶ τοῦ Ιησοῦ παρθένος.

7 « Al. Deitatis sacramentum ». Cacciari. I. c., qui omitt. seq. usque ad quae in gloriam..... Male autem Deitatis sacramentum. Gt. vesc. sanc legit η ωραὶ βίστας.

8 Cacciari. I. c. coniungit est cum erecta. Iuxta graec. vers., quae sic legit: οὐτε εἰς ὅρους προσεύξεις; et mox ταῦς βεβαίως τι κατός αὐθηρητότετος εὐαγγελεῖται.

9 « Al. in tanta unitate ». Ballerin. col. 1373 et Cacciari. I. c.

10 « Al. Deitatis et humanitas conserta est ». Ballerin. I. c.

11 « Ant. edit. cum Vat. mss. enim ». Baller. et Cacciari. II. cc. Aptius ad context. n. lectio. Porro cit. text. habet τοντούς.

12 « Vat. Reg. hic et infra accipit ». Ballerin. col. 1374.

13 « Al. conferuntur ». Ballerin. I. c.

14 Ioann. x, 30, ubi Vulg. legit: Non quero voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me.

15 Ioann. v, 26, ubi Vulg. ait: habere vitam.

16 « Vind. cod. mea ». Ballerin. I. c.

17 Matth. xxvi, 38.

18 Ioann. i, 1.

19 Ibid. v, 14.

dispensatio humanae redemptionis im-
pleta est.

CAP. IX. Nam quia captivitatis nostrae
resoli originalia vincula¹ non poterant,
nisi existeret homo nostri generis, no-
straecque naturae², quem peccati prae-
dicia non tenerent, et qui immaculato
sanguine suo chirographum lethale dilue-
ret; sicut ab initio erat dimitus prae-
dinatum, ita est in plenitudine praefiniti
temporis factum³; ut multis modis signi-
ficata promissio in diu expectatum veni-
ret effectum, nec posset esse ambiguum,
quod continuis testificationibus semper⁴
fuerat nuntiatum. In magno autem sa-

Nisi per immi-
natum sanguis
nomo uris, per
e domi non di-
lucendum.

Homana re-
demptio ab ae-
ternopraedicta
et in tempore
praenuntiata.

Haereticorum
hypocris, in de-
neganda Christi
Dei vera huma-
nitatem.

Quam Ecclesia
universa condi-
tetur.

Verbi incar-
natio ab initio
mundi credita.
Ipsae Dei filii
sesse filium ho-
minis proficiuntur.

haereticorum manife-
statio stat impietas⁵, cum sub specie Deitatis
honorandae, humanae carnis in Christo
denegant veritatem; et religiose existi-
mant credi, si dicatur in Salvatore nostro
verum non esse, quod salvat, cum ita se-
cundum promissionem omnia sacula per-
currentem⁶ mundus sit Deo reconciliatus
in Christo, ut nisi Verbum dignaretur caro
fieri, nulla posset caro salvari. Omne enim
sacramentum fidei christiana magna (ut
haeretici volunt⁷) decoloratur obscuro, si
lux veritatis sub mendacio putatur latuisse
phantasmatis. Non ergo quisquam sibi eru-
bescendum existimet christianus de no-
stri in Christo corporis veritate⁸, quia o-
mnes apostoli apostolorumque discipuli⁹,

1 « Vat. leg. peccata ». Ballerin. col. 1375.
2 « Tres codd. Vatt. carnis ». Cacciar. p. 467.
3 « Vat. 690 in plenitudine temporis perfe-
ctum ». Cacciar. I. c.

4 « Cod. Ratisp. saepè ». Ballerin. I. c. Graec.
vers. habet xxx.

5 « Al. diversari; al. se diversari ». Ballerin. I. c.

6 « Al. manifestatur; al. improbitas », Bal-
lerin. I. c.

7 « Al. praeurrentem; al. praetercurren-
tem ». Ballerin. I. c.

8 Cacciar. pag. 468. Quesnell. conjecturas se-
quens, hanc parenthesis inferioris sic collocat:
si (ut haeretici volunt) lux veritatis, etc. Vid.
Ballerin. I. c.

9 Ant. edit. Non ergo quisquam erubescen-
dum existimet christianis suscepisse de nostro

et praecclari Ecclesiarum quique doctores,
qui ad martirii coronam, vel ad confes-
sionis meruerunt gloriam pervenire, in
luius fiduci lumine splenduerunt, consone-
nis ubique sententias intonantes, quod in
Domino Iesu Christo Deitatis et carnis una
sit confienda persona. Qua autem ratio-
nibus similitudine, qua divinorum volumi-
nium portione haeretica impietas se ex-
istimat adiuvari, quae veritatem negat cor-
poris Christi; cum hanc non lex testificari,
non propheta praecinere, non evangelia
docere, non ipse destiterit Christus ostendere?
Quaerant per ommem seriem Scrip-
turarum, quo tenebras suas¹⁰ fugiani,
non quo verum lumen obscurant; et per
omnia saecula ita veritatem invenient co-
ruscante, ut magnum hoc et mirabile
sacramentum ab initio videant creditum,
quod est in fine completum. De quo cum
sanctorum litterarum nulla pars sileat,
sufficit quaedam consona¹² veritatis signa
posuisse¹³, quibus diligentia fidei in splen-
didissimam latitudinem¹⁴ dirigatur, et¹⁵
sincera intelligentiae luce perspiciant, quod
in Filio Dei, qui se incessabiliter filium ho-
minis et hominem proficitur, non sit chri-
stianis erubescendum, sed constantissime
glorandum.

CAP. X. Ut autem pietas tua cum ve-
nerabilium Patrum praedicationibus nos
concordare cognoscat, aliquantas eorum

S. Leo ad sua
doctrinas con-
firmationem pp.
documenta sub-
dit.

Christum (al. *in Christo*) corporis veritatem».
Ballerin. col. 1378. Sane perperam. Cit. vers.
nobis adhaeret.

10 « Vat. leg. successores ». Ballerin. I. c.

11 « Tres codd. Vatt. delent suas ». Cacciar.
I. c.; sed perperam, ut videtur. Sane graec. text.
n. lectioni consenit.

12 « Al. consonae ». Ballerin. col. 1379 et Cac-
ciar. pag. 469. Rectius, opinor, n. lectio, licet
id. text. legit: τοις εὐαγγελίου απόδειξες.

13 « Al. patuisse ». Ballerin. I. c. Graec. vers.
evidet.

14 « Ant. edit. splendidissima latitudine ».
Ballerin. I. c.

15 « Cod. Ratisp. ut ». Ballerin. I. c. Melius
ad context. videt. n. lectio.

A quibus tan-
tummodo haer-
etici dissentien-
tunt.

Imperatori nō
utilius est quam
catholicam Rē-
dem defendere.

sententias huic credidi subiiciendas esse sermoni. Quibus¹ si dignaveris² recentis, non aliud nos praedicare reperies, quam quod sancti Patres nostri toto orbe docuerunt; nec quemquam ab illis, nisi solos impios haereticos, discrepare. His igitur, glorioissime et venerabilis imperator, quanta potui brevitate perstrictis, cum inspirata tibi divinitus fide³ etiam nostram praedicationem unitam esse cognoscet⁴; nec in aliquo nos ab evangelica apostolicae doctrina, vel a catholicae professionis symbolo discrepare; quoniam, sicut docet beatus apostolus Paulus, *magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, praedicatum est in gentibus, creditum est in mundo⁵, assumptum est in gloria⁶*. Quid igitur tuae utilius est⁷ saluti? Quid tuae congruentius potestati?

Quam ut paci Ecclesiarum Domini tua constitutione prospicias, et in omnibus tibi subditis Dei dona defendas; neque ulla ratione patiaris per invidiam diaboli ministros ipsius in cuiusquam saevire perniciem; ut qui in hoc saeculo temporali emines regno⁸, in aeternum merearis regnare cum Christo⁹.

1 « Al. quas... recensere vel attendere ». Ballerin. I. c. lucta graec. textum, qui sic legit: Ωνει ταταγόνεις επικονινούσαι ταν προφέτων.

2 « Al. digneris vel dignarīs vel dignaberis vel dignatus facris ». Baller. et Cacciar. II. cc.

3 « Cod. Taur. fidei sollicitudine ». Cacciar. loc. cit.

4 « Al. cognosce ; al. cognoscis ». Ballerin. et Cacciar. II. cc. lucta graec. vers. επιγνωσίς.

5 « Ant. edit. parent in ». Ballerin. I. c.

6 « Al. in hoc mundo ». Ballerin. I. c.

7 I Tim. iii, 46.

8 Cacciar. pag. 470, delet est. Contra cit. textum.

9 « Plur. codd. temporaliter homines regis». Ballerin. col. 1381. Graec. versio nobis adhaeret.

10 Eadem vers. addit: *Omnipotens Deus re-*

Data decimo sexto kalend.¹⁰ Septembr., Leone et Maioriano Augustis consulibus. Dat. die 17 Augusti, an. 458.

Sequuntur dehinc testimonia excerpta pro re supra scripta de libris catholico-rum Patrum, a Leone Papa collecta, Leonini imperatori directa¹¹.

Sancti Hilarii Pictaviensis Episcopi et confessoris in libro II De fide, inter cetera, n. 23¹².

Cap. III. Unum igitur hoc est immobile fundamentum, una haec felix fidei petra, Petri ore confessa: *Tu es, inquit, Christus filius Ici viri¹³*; tanta in se argumenta sustinens veritatis, quantae perversitatum quaestiones et infidelitatis calumniae movebuntur. Nam in caeteris dispensatio voluntatis paternae est¹⁴; virgo, partus et corpus, postque crux, mors, inferi salus nostra est. Humani enim generis causa Dei Filius natus ex Virgine et Spiritu Sancto, ipso sibi in hac operatione famulante, et sua Dei videlicet inumbrante virtute, corporis sibi initia consecvit, et exordia carnis instituit; ut homo factus ex Virgine naturam in se carnis acciperet, perque huius admixtio-nis¹⁵ societatem sanctificatum in eo uni-

Chri-sti inca-
pato fidei fun-
damentum.

Ob genus hu-
manum Dei Fi-
lius natus ex
Virgine et Spi-
ritu Sancto.

gnum et salutem tuam longo tempore tueatur atque conservet, glorioissime et clementissime Imperator Auguste.

11 Cacciar. I. c. cum al. decimo tertio kalend. Jaffè op. cit. nobis faveat.

12 « Plur. codd. postrema haec verba omit-tunt ». Ballerin. I. c. col. 4384. Quae autem de his testimoniis sumus notaturi ex iisdem Ballerini praesertim seligimus I. c.; idque scias, ne passim eadem nomine repetamus.

13 Hoc opus vulgo appellatur de Trinitate.

14 Matth. xvi, v. 16.

15 Tres codd. et vel. edit. veritatis paternae sit. Ergo. Cod. Vat. sit; Virgo.

16 Al. assumptionis. Ad rem melius videt. n. I.

17 Quesnell. in margine ex duabus mss. humi-manum corpus.

¹ Omnes per Versi generis humani corpus ¹⁷ existeret; carnem condimur in Christo, ita Christus refertur in omnes pec Diuinitatem.

ut quemadmodum ¹ omnes in se per id, quod corporeum se esse voluit, conderentur, ita rursus in omnes ipse, per id quod eius est invisibile, referretur. Dei igitur imago invisibilis pudorem humani exordii non recusavit, et per conceptionem, partum, vagitum et cunas, omnes naturae nostrae contumelias transcurrit. Quid tandem dignum a nobis tantae dignitatis affectui reperdetur? Ine-

narrabilis a Deo originis unus unigenitus Deus in corpusculi humani formam, sanctae Virginis utero infertus accrescit. Qui omnia continent, et intra quem, et per quem cuncta sunt, humani partus lege profertur; et ad cuius vocem archangeli atque angeli tremunt, coelum et terra, et omnia huius mundi resolventur ² elementa, vagitus infantiae auditur. Qui invisibilis et incomprehensibilis est nunc visu, sensu tactuque mortalium ³, cunis est obvolutus. Haec si quis indigna Deo recolit, tanto se maioris beneficij obnoxium confitebitur, quanto minus haec Dei convenerint maiestati. Non ille eguit homo effici, per quem homo factus est; sed nos egimus, ut Deus caro fieret et habitaret in nobis, id est assumptione car-

nis unius interna ⁴ universae carnis inco-
laret. Illumilitas eius nostra nobilitas est; contumelia eius noster honor est. Quod ille Deus in carne consistens, hoc nos vicissim in Deum ex carne renovari ⁵.

Eius humilitas nostra nobilitas est.

1 Utique codd. Hisp. cum aliis eiusdem ori-
ginis et quemadmodum.

2 Ita plures edit., at Quesnell. *terra, mare et omnia*. Mox Codd. Vatic., Hisp. et Isid. resolu-
vuntur. Forte melius n. lectio.

3 Sic Quesnell. e cod. Griman. Vulgat. ant.
cum edit. Hilarii, et aliis mss. non visu, sensu,
tactuque moderandus.

4 Edit. ant. cum solo primae editionis exem-
plio membra.

5 Quesnell. cum Vatt., nec non duo Hilarii

Item eiusdem in libro nono,
inter caetera, n. 3.

Nescit plane, vitam suam nescit, qui Christum Iesum ut verum Deum, ita et verum hominem ignorat; et eiusdem periculi res est, Christum Iesum, vel spiritum Deum, vel carnem nostri corporis denegare. *Omnis ergo, inquit* ⁶, *qui con-
fitebitur me coram hominibus, confitebor
et ego eum coram Patre meo, qui est in
coelis*. *Qui autem negaverit me coram
hominibus, negabo et ego eum coram Pa-
tre meo, qui est in coelis*⁷. Haec Verbum caro factum loquebatur, et homo Iesus Christus Dominus maiestatis docebat; mediator ipse in se ad salutem Ecclesiae constitutus, et ipso illo inter Deum et homines mediatoris sacramento utrumque unus existens, dum ipse ex unitis in idi-
natis naturis utriusque res eadem est⁸; ita tamen, ut neutro ⁹ careret in utroque; ne forte Deus esse homo na-
scendo desineret, et homo rursus Deus manendo non esset. Haec itaque humanae beatitudinis fides vera est, Deum et hominem praedicare, Verbum et carnem confiteri; neque Deum nescire, quod homo sit¹⁰; neque carnem ignorare, quod Verbum sit.

Item eiusdem in eodem libro,
inter caetera, n. 5.

Natus igitur unigenitus Deus ex Virgine homo, et secundum plenitudinem tempo-

Iesus Christus
et verus Deus
et verus homo
praedicanda.

Ipse enim ex
unitis inidiis natu-
ris utriusque naturae res
eadem est.

codd. ex carne renati. Vetus lect. aliaque mss.
nobis consentiunt, et quidem rectius.

6 Verbum inquit cum Hilarii mss. expungunt etiam plur. codd.

7 Quae sequuntur usque ad *Haec itaque in uno cod. Barb. desiderantur.*

8 Matth. x, 32, 33.

9 Quesnell. ad margin. « Al. neutra ». Melius videtur.

10 Vindob., Hisp. et al. quod et homo sit.

Christus Deus
et homo indis-
tincte loquuntur et
operatur.

rum in semetipso proiecturus in Deum hominem, hunc per omnia evangelici sermonis modum tenuit, ut se Filium Dei credi doceret, et hominis filium praedicari admoneret, locutus et gerens¹ homo universa quae Dei sunt, loquens deinde et gerens Deus universa, quae hominis sunt: ita tamen, ut in ipso illo² utriusque generis sermone nunquam, nisi cum significazione et hominis locutus et Dei sit.

*Item alio loco in codem libro
inter caetera, n. 5, 6, 7.*

Hinc itaque fallendi simplices atque ignorantiae haereticis occasio est, ut quae ab eo secundum hominem dicta sunt, dicta esse secundum naturae divinae infirmatatem mentiantur, et quia unus atque idem est loquens, omnia quae loquebatur de se ipso³, omnia cum locutum esse contendant. Nec sane negamus, totum illum, qui eius manet, naturae suae esse sermonem. Sed si Iesus Christus et homo et Deus est⁴, et neque cum homo⁵, tum primum Deus, neque cum homo⁶, tum non etiam et Deus, neque post hominem, in Deo non totus homo, totus Deus, unum atque idem necesse est dictorum eius sacramentum esse quod generis. Et cum in eo secundum tempus discernis hominem a Deo, Dei tum atque hominis discerne sermonem. Et cum Deum atque hominem in tempore confiteberis, Dei atque homi-

1 Edit. ante Quesnell, et plur. codd. *loquens et gerens*. Ad orat. context. melius videatur.

2 Edit. Hilar. cum Vindob. *ut ipso illo*. Forte ex amanuens. vitio.

3 Al. et plur. codd. *loquitur de semetipso*.

4 Primae edit; exemplum cum iuss. deflent est. Edit. Hilarii habent *sit*. Minus bene, ut opinor.

5 Codd. Vat., Hisp., Isid. *cum homo sit*:

6 Id. codd. *neque tuum cum et homo*, quibus consentit prima edit., quam Constantinus sequitur. Vetustiss. cod. Vatic. *neque tune etiam cum homo*.

7 Edit. *aliquid*, quibus adversantur plur. codd.

nis in tempore dicta dijudica. Cum vero ex homine et Deo, rursum totius hominis, totius iam Dei tempus intelligis. Si quid illud⁷ ad demonstrationem eius temporis dictum est, tempori coaptato, quae dicta sunt, ut cum aliud sit ante hominem Deus, aliud sit homo et Deus, aliud sit post hominem et Deum totus homo, et totus Deus; non confundas temporibus et generibus dispensationis sacramentum, cum pro qualitate generum, ac naturarum alium ei in sacramento hominis necesse est sermonem fuisse non natus, alium adhuc moritum, alium iam aeterno. Nostri igitur causa haec omnia Iesus Christus manens⁸, et corporis nostri homo natus, secundum consuetudinem naturae nostrae locutus est; non tamen omittens naturae suae esse, quod Deus est. Nam tametsi in parti, et passione, et morte naturae nostrae res peregerit, res tamen ipsas omnes virtute naturae suae gessit: et reliqua.

*Item alio loco in codem libro,
inter caetera, n. 11.*

Videsne ita Deum et hominem praedicari, ut mors homini, Deo vero carnis exercitatio deputetur⁹? (Non tamen ut aliud sit, qui mortuus est, et aliud sit, per quem mortuus resurgit. Spoliata enim caro¹⁰ Christus est mortuus, et rursum Christum a mortuis excitans, idem Christus

ac ipsae Hilar. editiones. Nihilominus orat. context. vocem *aliud* exigere videtur.

8 Vat., Hisp., Isid. *agens*: prima edit. *gerens*.

9 Quae parenthesi conciduntur desunt in codd. Grim., Parb., Vindob. et aliis, neconon in versione graeca inserta act. 2 Concilii Chalcedonensis,

10 Quesnell. cum prima edit., et codd. Vat., Hisp., Isid. cum aliis inde profectis *Spoliata enim carne*. Sed male: neque enim Hilarius Christum, seu personam Verbi carne spoliatum, seu a carne separatum intellexit. Itaque Hilarii edit., et al. probat. nobiscum legunt: tantummodo Vindob. habet *dispoliata*.

Nata ipsa et
totus homo, et
totus Deus.

Idem Christus
qui mortuus ac
resuscitatus.

est carne se expolians). Naturam Dei in virtute resurrectionis intellige, dispensationem hominis in morte cognosce. Et cum sint utraque suis gesta naturis, unum tamen Christum Iesum cum memento esse, qui utrumque est.

Item post pauca, n. 14.

Hac igitur demonstranda a me paucis fuerunt, ut utriusque naturae formam tractari in Domino Iesu Christo meminimus; quia qui erat in forma Dei, formam servi accepit².

S. Athanasii Alexandrinae Ecclesiae episcopi et confessoris ad Epictetum Corinthiorum episcopum.

Quomodo autem vel dubitare ausi sunt,
 Christus secundum carnem
 cuiusdam carnem
 Filius Mariæ, ex Maria processit³, Filius quidem sub-
 secundum Deum
 Filius Dei est.
 stantia et natura Dei est⁴; quod autem secundum carnem, ex semine David est et carne Sanctæ Mariæ?

S. Ambrosii episcopi Ecclesiae Mediolanensis et confessoris, ex libris, quos misit ad imperatorem Gratianum. In libro secundo De fide, inter cetera, cap. vii, n. 58.

Unde⁵ illud, quod lectum est, Domini Consors itaque utriusque naturae Dominus in maiestate sua crucifixum putemus; sed

1 Codd. et Hilarii edit. *personum*, quae ex contextu non tam subsistentiam, quam naturae utriusque proprietates, et conditionem innuit, uti Constant. videatur.

2 Hilarii edit. *quia qui in forma Dei manebat*, etc. Vulg. cum Ilisp. et Isid. *quia qui in forma Dei manens, formam servi accepit*, ipse divinitatem nequaquam amisit. Hac autem quoniam postrema verba in praestantior. codd. omittuntur, ubi tantum legitur: *Quia in forma Dei manens formam servi suscepit.*

3 Quid. codd. addunt *Virgine.*

4 In codd. Vatic. *Filius quidem de substantia naturae Dei est.* Al. codd. *Deus quidem de substantia et natura Dei est.*

quia idem Deus, idem homo, per divinitatem Deus, per susceptionem carnis homo, Christus Iesus Dominus maiestatis dicitur crucifixus, quia censors utriusque naturae, idest humanae, atque divinae, in natura hominis subiit passionem; ut indiscrete et Dominus maiestatis dicitur esse qui passus est, et filius hominis, sicut scriptum est, qui descendit de celo.

*Item alio loco in eodem libro,
 inter cetera cap. ix, n. 77.*

Sileant igitur inanes⁶ de sermonibus quaestiones, quia *regnum Dei*, sicut scriptum est, non in *persuasione verbi* est, sed in *ostensione virtutis*⁷. Servemus distinctionem divinitatis et carnis. Unus in utroque loquitur⁸ Dei Filius, quia in eodem utraque natura est. Et si idem loquitur, non uno semper loquitur modo. Intende in eo⁹ nunc gloriam Dei, nunc hominis passiones. Quasi Deus loquitur quae sunt divina, quia Verbum est; quasi homo dicit quae sunt humana, quia in ea substantia loquebatur¹⁰.

Item eiusdem in libro De incarnatione Domini, contra Apollinaristas¹¹, cap. vi n. 49.

Sed dum hos redarguimus, emergunt alii, qui carnem Domini dicant et divi-

5 Codd. Vatt. *illud quoque lectum est.* Perpetravit, ut videt., ad orat. contextum.

6 Prim. edit. cum al. mss. *inanis dissensionis inanes de sermonibus quaestiones*. Quesnell. etm cod. Thuan. *inanis dissertationis quaestiones.* At. *inanis dissensionis quaestiones.*

7 I Cor. ii, 4, et iv, 20.

8 Ambrosii edit. *in utraque loquitur*, quibus cum græc. textu omnes nn. codd. adversantur. Iure, an iniurie vide ex orat. contextu.

9 Plur. codd. *in eum.*

10 Quesnell. *in mea substantia loquitur.* Contra auct. codd. probat. Ambrosii edit. *in mea substantia loquebatur.*

11 Codd. Vatt. *contra Apollinarem.*

Arianos eo plus
impi Apollinaris.
tacitae.

nitatem unius esse naturae¹. Quae tantum sacrilegium inferna vomuerunt? Iam tolerabiliores sunt Ariani, quorum per istos perfidia robur adolescit, ut maiore contentione² assentantur, Patrem, et Filium et Spiritum Sanctum unius non esse substantiae, quia isti³ divinitatem homini et carnem substantiae unius dicere tentaverunt.

Item infra, cap. vi, n. 52.

Et hi mihi frequenter Nicaeni Concilii tractatum se tenere commemorant⁴. Sed in illo tractatu Patres nostri non carnem, sed Dei⁵ Verbum unius substantiae cum Patre esse dixerunt. Et Verbum quidem ex paterna processisse substantia, carne autem ex Virgine esse confessi sunt. Quoniam igitur Nicaeni Concilii nomen obtenditur, et nova inducuntur, quae nunquam nostri sensere maiores? et reliqua.

*Item eiusdem ad Sabinum episcopum,
inter caetera, n. 6 et 7.*

Unde pulchre Apostolus eiusdem verbi repetitione usus est dicens de Domino Iesu Christo: *Cum in forma⁶ Dei esset, non rupinam arbitratu*s* est esse se aequalem Deo; sed semelipsum exinanivit, formas servi accipiens*⁷. Quid est in forma Dei, nisi in plenitudine Deitatis, in illa per-

fectionis divinae expressione? Ergo cum esset in plenitudine Divinitatis⁸ exanimavit se, et accepit plenitudinem naturae, et perfectionis humanae. Sicut Deo nihil deerat, ita nec hominis consummationi, ut esset perfectus in utraque forma. Unde et David dicit: *Speciosus forma p*rae*f*iliis* hominum⁹.* Concluditur Apollinarista, nec quo se veritas habet, suis clauditur retibus. Ipse enim dixit, formam servi accepit, non servus locutus est¹⁰. Iterum ergo interrogo: Quid est in forma Dei? Respondit, in natura Dei. Sunt enim, ait Apostolus, qui non sunt natura Di¹¹.

Quaero, quid sit, formam servi accipiens. Sine dubio perfectionem naturae et conditionis, ut dixi¹², humanae, ut esset in hominum similitudine. Et pulchre, non carnis, sed hominum dixit similitudinem, quia in carne eadem est. Sed quia sine peccato erat solus, omnis autem homo in peccato, in specie hominis videbatur. Unde et propheta ait: *Et homo est, et quis cognoscit eum*¹³? Homo secundum carnem, sed ultra hominem secundum divinam operationem¹⁴. Denique cum leprosum tangeret, homo videbatur; sed ultra hominem¹⁵, cum mundaret. Et cum Lazarus mortuum fleret, mortuum quasi homo flebat; sed supra hominem erat, cum mortuum vincit iuberet pedibus exire¹⁶. Homo videbatur, cum penderet

Quibus urgentur
Apollinaristae.

In Christo ut
triusque natu-
rae opera di-
stinguntur.

1 Cod. Vind. delect esse.

2 Cod. Oxon. Quesnelli *ut minore*. Recte ad sens. n. l.

3 *Quam hi qui* Cod. Oxon.

4 Quesnell, ad marg. ex cod. Thuan. *tractatus exponere*. Vindob. *tractatum se retinere*.

5 Plur. codd. expungunt *Dei*.

6 Vatt. codd., quibus adhaerent prima et cael. edit. Ambrosii *Qui cum in forma*. Iuxta Vulgatam.

7 Philip. ii 6, 7, ubi Vulg. habet *formam*.

8 Ita plur. codd. Al. expung. *divinitatis*; sed perperam.

9 Ps. XLIV, 3.

10 Ambros. edit. cum codd. Vat., Hisp. et Isid.

et al. *Ipse enim dixerat, formam servi accepit, non servus locutus est*. Ammannens. mendo, uti patet. Mox ill. codd. respondet.

11 Galat. iv, 8.

12 Exempl. prim. edit. cum codd. Vatt. *ut dixit*. Recte quidem n. l.

13 Ier. xvii, 19.

14 Codd. Hisp. cum Vatt. et ultra hominem divina operatione. Vulg. autem Quesn. *Sed ultra hominem divina operatione*. Vatt. codd. *per divinam operationem*.

15 Codd. Hisp. aliquique Vatt. *et ultra hominem*.

16 In miss. Vatt., Hisp., Vindob. et supra hominem crat, cum mortuum vincit iuberet pedibus exire. Aplius ad rem n. lectio.

in cruce; sed supra hominem, cum reseratis tumulis mortuos suscitat.

*S. Augustini episcopi Hipponi regiensis¹
Ecclesiae ad Iordanum, inter cetera,
n. 10, ep. CLXXXVII.*

Noli itaque dubitare, ibi nunc esse hominem Christum, unde venturus est²; menmoriterque recole, et fidelier tene christianam confessionem; quoniam *resurrexit a mortuis, ascendit in coelum, sed et ad dexteram Patris*; nec aliunde quam inde venturus est ad vivos et mortuos indicando, et *sic venturus est*, illa angelica voce testante, *quemadmodum est ire visus in coelum*³, idest in eadem forma carnis atque substantia, cui profecto immortalitatem dedit, naturam non absulit.

*Item in eiusdem epistola ad Volusianum,
inter cetera, n. 9, ep. CXXXVII.*

Nunc vero ita inter Deum et homines mediator apparuit, ut in unitate personae copulans utramque naturam et solita sublimaret insolitis, et insolita solitus temperaret.

*Item eiusdem in expositione Evangelii secundum Ioannem⁴, inter cetera.
Tract. LXXXVIII, n. 2.*

Quid igitur, haeretice? Cum Christus Deus sit et homo, loquitur ut homo, et calumnias Deo? Ille in se naturam commendat humanam, tu in illo audes deformare divinam?

¹ Ita plur. codd.; al. *Hippomensis*.

² Tres codd. *unde et venturus est*.

³ Act. 1, 11.

⁴ Codd. Vatt. *qua minor est Patre*.

⁵ Al. sequentia omittunt usque ad finem. Vulgat. et nouissim codd. veluti separatum testimonium sic proponunt: *Item eiusdem eiusdem supra. Quis non est derelictus*, etc. Quam lect. Que-

Et iterum infra, n. 3.

Agnoscaurus geminam substantiam Christi, divinam scilicet, qua aequalis est Patri; humanam, qua maior est Pater⁶. Utrumque autem simul, non duo sed unus est Christus; ne sit quaternitas, non Tri-nitas Deus. Sicut enim unus est homo anima rationalis et caro, sic unus est Christus Deus et homo; ac per hoc Christus est Deus, anima rationalis, et caro. Christum in his omnibus, Christum in singulis confitemur. Quis est ergo, per quem factus est mundus? Christus Iesus, sed in forma Dei. Quis est sub Pontio Pilato crucifixus? Christus Iesus, sed in forma servi⁷.

Item de singulis, quibus homo constat. Quis non est derelictus in inferno? Christus Iesus, sed in anima sola. Quis resurrecturus triduo iacuit in sepulcro? Christus Iesus, sed in carne sola. Dicitur ergo in his singulis Christus. Verum haec omnia non duo vel tres, sed unus est Christus. Ideo ergo dixit: *Si diligenteris me, gauderetis utique, quia rudo ad Patrem*⁸. Quoniam naturae humanae gloriosum est, eo quod sic assumpta est a Verbo unigenito, ut immortalis constitueretur in coelo, atque ita fieret terra sublimis, ut incorruptibilis pulvis sedaret ad dexteram Patris.

Item eiusdem ex libro Assertionis fidei⁹.

Nostrum namque est credere, illius Nostrum est credere, Dei nosse. non posse; ac sic ut ipse Deus Verbum totum suscipiens, quod est hominis, homo sit; et assumptus homo totum accipiendo,

snell. ex Grimanico corrigit, ipsique Augustini edit. consonat.

⁶ Ioann. xiv, 28.

⁷ Moc testimonium Quesnell. edidit ex cod. Griman. Extat etiam in testimonio Concil. Chalcedonensi insertis act. II, quae ipse Leo separatis in Orientem misit. Desideratur autem in accuratiss. cod. Veronens., et in al. mss.

¹ Qui in eadem
caeca ad homines
indicando
est venturus;

² Utramque co-
polans naturam
factus Dei et ho-
minis mediator.

³ Divina natura
ab apostolariis
decoratur.

Christus per
divinam natu-
ram coequalis
Patri, per hu-
manam Patre
minor.

Ut anima ei
caro unus est
homo, sic unus
et homo unus
est Christus.

Nihilominus
quaedam in for-
ma Dei, quae-
dam in forma
servi operatur.

Natura huma-
na per Christum
facta immortalis

Ex immixione
carnis Divinis
non immixta

quod Dei est, aliud quam Deus esse non possit. Non tamen quia incarnatus dicitur immixtus, immixtio eius est accipienda substantiae. Novit enim Deus sine sui corruptione miseri, et tamen in veritate misereri. Novit in se ita suspicere, ut nihil ei creseat augmentum, qui se ipse totum novit infundere, ut nihil ei accidat detrimenti. Non ergo ad intelligentiam imbecillitatis nostrae secundum experimentorum visibilitia documenta facientes conjecturam de aequalibus se invicem ingredientibus creaturis, putemus Deum hominemque compunctionem, et tali confusione carnis et Verbi, quasi aliquod cor-

Non enim
carnis et Verbi
confusione una
confecta sub-
stantia.

pus effectum. Absit ita credere, ut confusione flatili quadammodo genere duas naturas in unam redactas arbitremur esse substantiam. Huiusmodi enim commixtio partis utriusque corruptio est. Deus enim, qui capax est, non capibilis, penetrans, non penetrabilis, implens, non implebilis, naturae qui ubique simul totus, et ubique diffensus est per infusionem potentiae suae, misericorditer naturae est mixtus humanae; non humana natura est mixta divinae.

Deus enim per
suum omnipotenti-
tatem naturae
mixtus huma-
nae, non huma-
na mixta divi-
nae.

S. Ioannis Constantinopolitani episcopi et confessoris in Homilia de Cruce et Latrone.

Sed cur cum crucifixus, videamus. Scilicet ut hi, qui eum crucifixerunt, sua sentiant dementiae caecitatem; et ideo impudentiae ² eorum signum portatur. Ideo Propheta ait: Tunc lamentabuntur omnes tribus terrae ³, videntes accusatores et agnoscentes peccatum. Et quid

¹ Prim. edit. cum Vatic. codd. *Sed cur cum cruce veniet?* Scilicet, etc.

² Codd. Vatt., Hisp. et al. habent dementiae.

³ Zachar. xii, 10, ubi Vulg. aliter legit. Hisp. et Isid. delectant omnes.

⁴ Ibid. et Ioann. xiv, 37. Alii confixerunt et compunuerunt. Vulg. habet *in quem confixerunt.*

⁵ Plur. codd. in latere. Vindob. et Hisp. latere.

mixtum est, si crucem portans adveniet, quando et vulnera corporis ipse demonstrat? Tunc enim, inquit, videbunt quem crucifixerunt ⁴. Et sicut post resurrectionem, Thomae voluit dissidentiam confutare, et illi clavorum loca demonstravit, et lateris ⁵ vulnera declaravit, et dixit: *Mitte manum tuam et vide, quoniam spiritus carnum et ossa non habet, sicut me rudes habere* ⁶; sic et tunc ostendet vulnera, crucemque demonstrabit, ut ostendat illum se esse, qui fuerit crucifixus.

*Item eiusdem in Homilia
De Ascensione Domini.*

Nam sicut duobus iurgio separatis, unus Vera Christi
lucernatio nostra salus. in medio positus alterantium item discordiamque dissolvit; ita et Christus ⁷ fecit. Deus nobis iuste irascitur, et nos contemnebamus iratum, et clementem Dominum declinabamus; et se medium Christus ingessit, et sociavit ultramque naturam ⁸, et nobis quod iniminebat ⁹ supplicium, ipse sustinuit.

*Item eiusdem in eadem Homilia
inter cetera.*

Christus igitur nostrae naturae primicias ¹⁰ oblitus Patri, et oblatum dominum miratus est Pater, quod et tanta dignitas offerebat, et quod offerebatur, nulla macula foedabatur. Nam et suis manus suscepit oblatum, et suae sedis fecit esse participem, et quod plus est, ad partem suae dexterac collocavit. Cognoscamus quis est ille, qui audivit: *Sede ad dexteram meam* ¹¹; quae natura est cui

Humanae na-
ture primicias
deo Patri ob-
latae per Christum.

⁶ Ioann. xx, 27; Luc. xxiv, 39, ubi Vulg. haec verba paululum immutat.

⁷ Edit. inserunt nobis.

⁸ Utrumque, et nobis. Codd. Hisp. cum Isid. et Vatt.

⁹ Quesnel. *iniminebat a Patre.* Edit. antiqu., et plur. codd. nobis convenient.

¹⁰ Vindob. nostri primicias.

¹¹ Ps. cix, 4, ubi Vulg. ait: *Sede a dextris meis.* Matth. xxii, 44.

dixit: Esto meae particeps sedis. Illa natura est quae audivit¹: Terra es et in terram ibis².

*Item eiusdem in eadem Homilia,
inter caetera.*

Quo sermone utar, quo verbo dicam,
Nostrae naturae quae gloria.
reperire non possum. Natura fragilis, natura contempla, et omnibus monstrata deterior omnia vicit, omnia superavit, et omnibus hodierna die meruit excelsior reperi³. Hodie angeli diu vota desiderata receperunt; hodie archangeli, quod multo tempore cupiebant, inspicere valuerunt; naturam nostram⁴ in sede dominica immortali fulgentem gloria perviderunt.

S. Theophilii episcopi Alexandrini de epistola paschali, quam per Aegyptum dresinavit⁵.

Cuius rei testis est ille qui loquitur:
Cur Verbum in terras descendet,
Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt⁶; et prophetae Christi auxilium deprecantes⁷: Domine, inclina coelos tuos, et deseende⁸. Non ut mutaret locum, in quo omnia sunt, sed ut propter salutem nostram carnem humanae fragilitatis as-

Quod hec
caro factum non
est versus in
carnem.

Nec huius na-
tura immunita.

¹ In Vat., Hisp. ac Isid. *Quae illa natura, quae audivit: terra es, etc.*

² Gen. m. 19, ubi Vulg. inquit: *putvis es, et in pulvere revertaris.*

³ Quidam codd. delect et. Vatt. et in omnibus hodierna die meruit angelis excelsior reperi^{ri}. Forte mel. n. lectio.

⁴ Edit. inserunt ipsi, quae vox in plurib. codd. non inventur.

⁵ Ex vers. S. Hieron. inter huius opp. epist. 98, num. 4.

⁶ Ps. xiiii, 3.

⁷ Vat., Hisp. et Isid. cum al. mss. ac exemplum primae edit. *Propheta Christi auxilium deprecans.*

⁸ Psalm. cxliii, 5.

⁹ II Cor. viii, 9, ubi Vulg. legit: *egenus factus es, cum esset dives, ut illius inopia vos divites essetis.*

¹⁰ Matth. i, 23.

suneret, Paulo apostolo eadem conciente: *Cum esset dives, pauper factus est, ut nos illius paupertate divites essemus⁹.*

Venitque in terras et de virginali utero, quem sanctificavit, egressus homo, interpretationem nominis sui *Emmanuel*, id est nobiscum Deus¹⁰, dispensatione confirmans, mirum in modum coepit esse quod nos sumus, et non' desiit esse quod erat; sic assumens¹¹ naturam nostram¹², ut quod erat ipse non perderet. Quamcum enim Iohannes scribat: *Verbum caro factum est*¹³, id est alias verbis, homo; tamen non est versus in carnem¹⁴, qui nunquam Deus esse cessavit. Ad quem et sanctus David loquitur¹⁵: *Tu autem idem ipse es*¹⁶. Et Pater de coelo contestatur et dicit: *Tu es Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*¹⁷; ut et homo factus, nostra confessione permane dicatur, quod fuit, priusquam homo fieret, Paulo nobiscum eadem praedicante: *Iesus Christus heri et hodie, ipse et in aeternum*¹⁸. In eo enim quod ait ipse, ostendit eum pristinam non mutasse naturam, nec divinitatis suae imminuisse divitias¹⁹, quia propter nos pauper effectus plenam similitudinem nostrae conditionis assumpserat.

¹¹ Codd. Hisp., Isid., ac Vat. *Sic assumpsit. Mel. ad oral. contextum n. lectio.*

¹² In edit. Hieronym. *naturam humanam.*

¹³ Ioann. i, 14.

¹⁴ Edit. ex Hisp. aliisque inde profectis, id est alias verbis, *Deus homo factus est: Verbum tamen non est versus in carnem*. Quibus obstant Hieron. edit. ac nonnulla mss. Et quidem iure, ut liquet ex oral. contextu.

¹⁵ Ita plur. codd. cum Hieronymi edit. Quessnall. cum al. codd. *Sanctus loquitur*. Edit. antiqu. cum mss. Hisp. et aliis *Spiritus Sanctus loquitur*. Huius sentent. libentibus accederem.

¹⁶ Psalm. ci, 28.

¹⁷ Matth. iii, 17, ubi Vulg. omittit *bene*. Marc 1, 11: *Tu es filius meus dilectus, in te complacui*; Luc. iii, 22: *Tu es filius meus dilectus, in te complacui mihi.*

¹⁸ Hebr. xiii, 8, ubi Vulg. ait: *in saecula.*

¹⁹ Hier. edit. qui. Recte videt. n. lectio.

Item eiusdem in alia epistola paschali contra Origensem, inter caetera¹.

Unigenitus
Filius dei car-
nem assumps-
erit, tamen esse
quals Patri.

In Christo neu-
tra natura in
alium conversa.

Unus Filius Patris, nostrique mediator nec aequalitatem eius amisit, nec a nostro consortio separatus est; invisibilis Deus, et visibilis homo, forma servi absconditus², et Dominus gloriae confessione credentium comprobatus. Neque enim privavit eum Pater naturae suac nomine, postquam pro nobis homo, et pauper effectus est, nec in lordane fluvio baptizatum altero appellavit vocabulo, sed Filium unigenitum: *Tu es Filius meus dilectus, in quo mihi bene³ complacui⁴.* Nec similitudo nostra in Divinitatis est mutata naturam, nec Divinitas in nostrae naturae versa est similitudinem.

*S. Gregorii episcopi Nazianzeni
in Homilia de Epiphania, inter caetera.*

Hoc declaratur.

Cum ergo processisset ex Virgine Deus, in ea, quam assumpserat, humana natura, unum e duobus sibi⁵ invicem contrariis existens carne et spiritu, aliud in Deum⁶ assumitur, aliud deitatis gratia praestat.

Item infra.

Christus passi-
bilis propter hu-
manitatem.

Missus est quidem, sed ut homo. Duplex enim erat in eo natura. Inde denique et laboravit ex itinere, inde et esurit, et sitiuit, et contrastatus est, et flevit humani corporis lege.

¹ Ep. 96, num. 3 Opp. S. Hieron.

² Hieron. edit. cum Vat., Hisp. et Isid. addunt est.

³ Edit. Hieron. delect *bene*. Iuxta Vulg.

⁴ Matth. iii, 17; Marc. i, 11; Luc. iii, 22.

⁵ Plures codd. delect *sibi*.

⁶ Duo Vatic. et prima edit. *unum in Deum*.

⁷ Qui hanc epist. e mss. Isid. ac Hispan. Gallicanae originis derivarunt, habent S. Sabini Episcopi Cappadocii; et in cod. Vat. 543 legitur: *S. Basili Cappadoceni Sabini Episcopi.* At perperam, uti patet ex vetustissimo exempli Vin-

S. Basili episcopi Cappadocis⁷.

In ipso utrius-
que naturae ver-
itas retinenda.

Cum ergo quaedam in Christo ita videmus humana, ut nihil a communis mortaliū fragilitate distare videantur, quaedam ita divina⁸, quae nulli nisi illi ineffabilis naturae convenient deitatis; haec ret humani intellectus angustia, et tantae admirationis stupore percussa, quo declinet, quid teneat, quo se convertat, ignorat. Si hominem putet⁹, devicto mortis regno, cum spoliis redeuntem a mortuis cernit. Propter quod cum omni metu¹⁰ et reverentia contemplandum est, ut in uno eodemque ita utrinque naturae veritas demonstretur, ut neque aliquid indignum et indecens de divina illa et ineffabili substantia sentiatur, neque rursum, quae humanitus¹¹ gesta sunt, falsis illusa imaginibus aestimentur.

S. Cyrrilli episcopi Alexandrini¹².

Homo nominatus est, cum sit natura Deus, Dei Patris Verbum¹³, quoniam similiter ut nos sanguini communicavit et carni. Sic enim in terris apparuit, non amittens id quod erat, sed assumens humanitatis naturam in sua ratione perfectam.

Elenim per hu-
manitatem quod
erat non amisit.

*Item eiusdem in libro, qui dicitur:
Scholia de incarnatione Unigeniti.*

Unus igitur est et ante incarnationem Deus verus, et qui in humanitate mansit

dobonensi, caeterisque antiqui. codd., ubi non Sabinus, sed Basilius nomen tantummodo praefertur. 8 Vat. cod. cum prim. edit. *ut nulli*.

9 Apud Quesnell. e cod. Oxon. contra auctorit. Vindobon. et al. codd. additur: *Si Deum putat, erue sic cum contemplatur.*

10 Plur. codd. *nimirum metu*. Sane perperam.

11 Alii codd. delect *humanitus*. Male quidem.

12 Orat. 2 de recta fide ad regin., c. 9.

13 *Homo natus est, cum sit natura Dei Patris Verbum* in solo cod. Vindobon. Alii codd. *Homo nominalius est, cum sit natura Dei Patris Verbum*.

Deus igitur et homo efficiunt unum Iesum Christum.

id quod erat, et est, et erit¹. Non discernendum igitur unum Dominum Iesum Christum in hominem seorsum, et seorsum in Deum; sed unum eundemque Iesum Christum esse dicimus, non ignorantes differentias naturarum, sed eas inconfusas inter se servantes.

Item cuius supra.

Intelligitur namque certe tamquam² aliud in alio inhabitare, idest, divinam naturam in humanitate non perpessam commixtionem, aut commutationem, ut esset quod non erat. Quidquid enim in alio habitare dicitur, non ipsum sit tale, quale est id, in quo habitat, sed aliud in alio³ magis intelligitur. At vero in Verbi natura⁴ et humanitatis nobis solam differentiam designat diversitas naturarum. Unus enim ex utraque intelligitur Christus. Ergo inconfusione, ut ante dixi, servata, inhabitasse ait Verbum in nobis⁵. Scit enim nunc esse Filium unigenitum, carnem factum et hominem.

Item cuius supra ad Nestorium.

Nicæna synodus servanda.

Ait igitur sancta et magna synodus, ipsum, qui est ex Deo Patre natus naturaliter, Filium unigenitum, Denum verum de Deo vero, lumen de lumine, per quem et cum quo omnia fecerit Pater, hunc descendisse, incarnatum esse, et hominem factum, passum esse, resurrexisse tertia die, et ascendisse rursus in coelos. Haec

nos sequi verba debemus; his nos convenit obtemperare dogmatibus, considerantes quid sit incarnatum esse et hominem factum Dei Verbum. Non enim dicimus, quod Dei natura conversa, vel innutata, facta sit caro; nec quod in totum hominem, qui est ex anima et corpore, transformata sit; sed illud magis, quod carnem animatam anima rationali sibi copulaverit Verbum substantialiter, et incomprehensibiliter⁶ et ineffabiliter factus sit homo, et nuncupatus sit etiam⁷ Filius hominis, non nuda tantummodo voluntate, sed nec assumptione sola personae, sed quod diversae quidem naturae in unum convenerint, unus tamen ex ambabus Christus et Filius, non evacuata, aut sublata diversitate naturarum per coniunctionem, sed quia simul nobis effecerunt unum Dominum et Christum, et Filium, idest divinitas et humanitas per arcana illam ineffabilemque copulationem ad unitatem⁸. Itaque is, qui ante saccula omnia est natus ex Patre, etiam ex muliere carnaliter dicitur procreatus⁹. Non quia divina ipsius natura de sacra Virgine sumpsit exordium, nec quod propter se ipsam opus habuit secundo nasci post illam nativitatem, quam habebat ex Patre (est enim ineptum et stultum hoc dicere, quod is, qui ante omnia saccula est consempiternus Patri, secundae generationis eguerit, ut esse inciperet); sed quia propter nos et propter nostram sa-

Carnem hominalem spiritu animata sibi Verbum substantialiter copulavit.

Eius itaque divina natura e B. Virgine non sumpsit exordium.

¹ Edit. cum all. mss. in *divinitate mansit in qua erat, est, et erit*. Sed plur. codd. probat., et præsertim graec. text. originalis lect. nostræ cohaerent.

² Quesnell. omisit *tamquam*, quod adiecimus ex graec. contextu. Edit. antiqu. cum nonnull. codd. legunt *dicitur namque tamquam*. Sane mel. n. lectio.

³ Solus Quesn. in eo. Perperam, ut videtur.

⁴ Male edit. cum solq Vatic. in *Verbi persona*.

⁵ Ita cum edit. quid. codd. Graec. autem tex. legit: *ut confusione excluderet, vigilanter uit, inhabitasse Verbum in nobis.*

⁶ Male edit. cum quibusd. codd. *incomprehensibiliter.*

⁷ In cod. Vindob. deest *etiam*.

⁸ Quid. edit. cum Vat. *copulationis adunationem*, vel *copulationem adunatam*.

⁹ Codd. Vat. *ereditur procreatus*. Edit. contra auctorit. graec. textus *dicitur procreatus in tempore*.

Sed ipsam
tantummodo au-
stumit genera-
tionem.

In Christo
passio explica-
tur.

Nec non re-
orrectio.

lutem naturam sibi copulavit humanam, et processit ex muliere, idecirco dicitur, natus esse carnaliter. Neque enim prius¹ natus est homo communis de sancta Virgine, et tunc denum habitavit in eo Verbum; sed in ipsa vulva uteroque virginali se cum carne coniunxit² et sustinuit generationem carnalem, carnis suae nativitatem faciens suam. Sic illum dicimus et passum esse et resurrexisse, non quia Deus Verbum in sua natura passus sit aut plagas, aut clavorum transfixiones, aut alia vulnera³ (Deus namque incorporalis extra passionem est); sed quia corpus illud, quod ipsum proprium factum est, passum est, ideo haec omnia pro nobis ipse dicitur passus. Inerat enim in eo corpore, quod patiebatur, Deus, qui pati non poterat. Simili modo et mortem ipsius intelligimus. Immortale enim et incorruptibile est naturaliter, et vita, et vivificans Dei Verbum. Sed quia corpus ipsius proprium, *gratia Dei*, iuxta Pauli vocem, *pro omnibus mortem gustarit*⁴, idecirco ipse dicitur mortem *passus esse pro nobis*. Non quod ipse⁵ mortem esset expertus, quantum ad ipsius naturam pertinet; insania est enim hoc vel sentire vel dicere; sed quod, ut supra diximus, caro ipsius⁶ mortem gustavit. Ita, et resur gente carne ipsius, rursus resurrectionem dicimus; non quia in corruptionem cederat⁷, absit⁸; sed quia eius resurrexit corpus. Ita Christum unum et Dominum

confitemur, non tanquam hominem cum Verbo coadantes, ne divisionis quacdam species inducatur; sed unum iam et eundem adorantes, quia non est alienum a Verbo corpus suum, cum quo ipsi⁹ etiam assidet Patri. Nec hoc ita dicimus, quasi duobus filiis assidentibus, sed uno cum carne per unitatem; quia si talen copulationem factam per substantiam, aut quasi impossibilem¹⁰, aut quasi parum decoram noluerimus¹¹ accipere, in id incidimus¹², ut duos filios esse dicamus; necesse est enim discernere¹³ et dicere, hominem separatum fuisse sola filii appellatione honoratum, et rursum Verbum, quod est ex Deo et nomine, et veritate Filium Dei. Sed discernere in duos filios non debemus unum Dominum Iesum Christum. Neque enim id adinvat re- Sed naturarum etiam fidei rationem, licet nonnulli nescio quam perhibeant copulationem personarum¹⁴. Non dixit enim Scriptura, Verbum Dei personam hominis sibi assumisse, sed carnem factum esse¹⁵. Id autem est ostendere Dei Verbum, similliter ac nos participationem habuisse carnis et sanguinis, et corpus nostrum proprie suum fecisse, et hominem ex muliere processisse, non abiecta nec deposita Deitate, aut generatione illa, quam habebat ex Patre; sed mansisse etiam in assumptione carnis Denim, quod erat. Hoc ubique rectae fidei ratio protestatur. In tali sensu sanctos Patres fuisse comperimus. Ideo

1 Al. *primum vel primitus*.

2 Al. *secum carnem coniunxit*,

3 Ita plur. codd. cum graec. textu. Vulg. add. *suscepit*.

4 Hebr. II, 9.

5 Edit. *in se*; at praestant. codd. et praesertim graec. text. *ipse*.

6 Al. *vera caro ipsius*.

7 Plur. codd. *cederat*. Perperam.

8 Edit. cum nonnull. mss. *quod absit*.

9 Vindob. *ipse*.

10 Al. *impossibilem*. Edit antiquior. cum Vat. *passibilem*.

11 Plur. codd. *voluerimus*.

12 Al. *incidemus*.

13 Sic codd. probat. et graec. text. Solus Vindob. nec enim debemus discernere. Tluan. nec enim discernere fas est. Sane perperam ad oral. contextum.

14 Tres codd. ex arbitrio personarum distinctionem. Al. divisionem personarum. Aptius ad context. n. lectio.

15 Ioann. I, 14.

Non adoramus
in Christo per-
sonarum copula-
tionem;

Maternitas B. Illi non dubitaveront sanctum Virginem dicere Θεοτόκον; non quod Verbi natura, deitasque in sancta Virgine¹ sumpsit exordium, sed quod ex ea natum sit sacram illud corpus animatum anima rationali, cui substantialiter adunatum Dei Verbum, carnaliter natum esse dicitur².

—
EPISTOLA CXXI³.

Imperatoris fide commendata, universale gaudium innuit, quod Alexandrina Ecclesia fuerit in pristinam libertatem restituta, cunque rogat, ut Alexandrinae sedi, in quam Aelurus neutiquam est remittendus, probatae fiduci episcopus praeficiatur.

Leo Episcopus Leoni Augusto.

Imperatoris fidei sollicitudini laus qui laude cupiamus, quantam⁴ rerum nulla par.
ipsarum magnitudo depositit, inveniendum impares in actione gratiarum, si nostri tantum oris angustiis universalis Ecclesiae gaudia celebremus. Sed dignius⁵ illius remuneratio vestris actibus meritissime servabitur⁶, in cuius causa et speciali excellitis animo, et optato triumphatis eventu clarae⁷ gloriae. Sciat igitur clementia vestra omnes Ecclesias Dei cum laude vestra exultare pariter et lactari, quod ab Alexandrinae Ecclesiae iugo improbus parricida depulsus est; et popu-

Gaudet de libertate Alexandrinae Ecclesiae restituta.

Ius Dei, cui praedo nefarius incubabat, in antiquam fidei libertatem reductus, protest iam in salutis viam fidelium sacerdotum praedicatione revocari, cum videat omne seminarium venenorum in ipso auctore proiectum. Nunc ergo, quia hoc constanti proposito et magna mente perregistis, consummato operi fidei illud adiungite, ut de catholicis civitatis illius praesule, quod Deo placeat, decernatis, qui nulla damnatae toties impietatis sit infectus aspergne; ne fortasse tectum vulnus sub specie obductae cicatricis increcat, et plebs christiana, quae vobis agentibus aperte ab haereticorum perveritate liberata est, lethalibus iterum obnoxia sit venenis.

CAP. II. Vides autem, venerabilis imperator, et evidenter agnoscis, quod in persona, de cuius abscessione agitur, non sola est fidei integritas intuenda; quac etiam si nullis correctionibus professionibus purgari, et in integrum valerer qualibet conditione restitui, nequaquam tamen, quae seculi cruentaque commissa sunt, possunt⁸ probabilium verborum protestationibus aboleri; quia in Pontifice Dei, ac maxime tantae Ecclesiae sacerdote, non sufficit sonus linguae et sermo labiorum; et nihil prodest, si Deus voce praedicatur, et mens in⁹ impietate convincitur. De talibus enim per Apostolum Sanctus Spiritus loquitur: *Habentes speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes¹⁰; et iterum alibi: Deum profiterentur se scire, factis autem negant¹¹.* Unde

E Clero Alexandria intermeratus praesul eligendas.

Aelurus nullio pacto redintegrandus.

Nil enim probost Deum veribus proferri, factis autem negligere.

1 Al. de sancta Virgine.

2 In al. codd. duo testimonia adduntur, quae ad Leonis causam non pertinent, nec Leonis habent auctoritatem. V. Migne, *Patrolog. Curs. complet.* Tom. liv, col. 1189 ad not. d.

3 Ex edit. Baller. *Opp. S. Leonis* t. 1, col. 1431.

4 Cacciari, *Opp. S. Leonis* part. II, pag. 493 cum ant. edit. *quanta*. Erronee quidem.

5 Cacciari. l. c. *dignior*; quam lectionem Quesnelli Ballerini. l. c., et al. codd. respundunt.

6 « Ant. edit. servabatur; Quesnell. ex conjectura servatur ». Ballerini. col. 1432.

7 Cacciari. l. c. cum al. delet *clarae*.

8 « Codd. Vatt. possent ». Cacciari. pag. 494.

9 « Al. delect in ». Ballerini. l. c.

10 II Tim. iii, 5, ubi Vulg. legit: *Habentes quidem*.

11 Tit. i, 16, ubi Vulg. ait: *Confidentur, se nosse Deum, factis autem negant*.

Fidei integras et morum probitas prae-
terea fidei veritas, et bonorum operum serium in episcopis exquireretur.

plenitudo quaeratur; quanto magis in
Summo Pontifice debent utraque pre-
cellere, quia alterum sine altero non
potest cum Christi corpore habere com-
pagem? ²

CAP. III. Nec necesse est nunc omnia,
quaes Timotheum execrabilem faciunt, e-
narrare, cum copiose atque manifeste in
totius mundi notitiam, quae per ipsum
ac propter ipsum sunt gesta, processer-
int; et si quid ab incomposito vulgo con-
tra iustitiam perpetratum est, in huius
omnia verticem confluant, cuius deside-
rii manus furentium servierunt. Unde si
etiam ³ in professione fidei nihil hic ne-
gligatur, nihil fallat, aptissimum gloriae ve-
strae est ab hoc appetitu illum prorsus
excludere; quia in tanta urbis antistite
universam Ecclesiam ⁴ decet sancta exulta-
tione gaudere, ut vera pax Domini non
solum praedicatione fidei, sed etiam mor-
rum clarificetur exemplo.

Datum xv kalendarum Iuliarum, Magno-
et Apollonio consulibus.

Dat. die 17 Iunii, an. 460.

« Per PHILONUM agentem in rebus. »

EPISTOLA CXXII ⁵.

Dolens de Timothei Aeluri Constantinopolim aduentu, spem nullam redintegrationis ei relictam ostendit; aliusve episcopi consecrationem sollicitans ab

illius colloquiis utcumque praecepit ab-
stinendum.

Leo Episcopus

Gennadio Episcopo Constantinopolitano.

Dilectionis tuae litteris, et fratrum coe-
piscoporumque nostrorum Domitiani et

Quareitur de
Aeluri adventu.

Geminiani sermone agnovi, Timotheum postquam Ecclesiae Alexandrinae civi-
tate expulsus est, Constantinopolim, non-
nullis hoc fidei adversariis agentibus,
venire permisum; ut quantum datur in-
telligi, quia ⁶ universorum Domini sacer-
dotum sententiis coarctatus, ⁷ invitius sal-
tem ad catholicum se dogma convertat;
et tamquam propter hanc tantummodo
causam ⁷ videatur cieetus, haereticæ per-
versitatis errore damnato, doctrinæ apo-
stolicae, ut ad Alexandrinam redeat,

Qui multa
reditusgraphi-
cetes.

acquiescat; cum illi, etiamsi catholicus
probaretur, hoc vehementer obsistat, quod
vivente episcopo, tantæ sedis invasor est,
et auctor apparuit inaudita crudelitatis
admissae. Et ideo dilectio tua sollicitu-
dine, qua clares ⁸, eniti et elaborare de-
bebit, ne cum tam nefario homine sermo

Ab eins collo-
quias abstinen-
tia.

aliquis privatum, vel publice misceatur,
neve sub specie correctionis eius quorum-
dam conventui præbeatur occasio; ne re-
deundi integrum capiat libertatem, de
quo iam edictis suis princeps christianis-
simus indicavit ⁹. Omni igitur labore et
circumspectione per vigili unitati ecclæ-
siasticae profuturos emtere, frater caris-
sime, ut spes suffragatoribus ipsius admira-
tur, et Alexandrinis ex clero suo catho-
licus episcopos secundum morem veterem
per orthodoxos Aegyptios ¹⁰ consecretur;

Aulus in epi-
scopum conse-
randus.

¹ Cacciar. I. c. cum al. omitt. in. Forte mendo typographicœ.

⁶ « Cod. Angel. qui ». Ballerin. col. 1434.

² « Al. compaginari ». Ballerin. col. 1433.

⁷ Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 495

³ « Quesnell. ex ingenio etiamsi ». Ballerin. loc. cit.

cum al. eulpm.

⁴ « Al. cod. universæ Ecclesiæ; unde Ques-
nell. ex ingenio addidit membra ». Ballerin. I. c.

⁸ Cacciar. I. c. clarct; al. apud Ballerin. I. c.

⁵ Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis t. I, col. 1433.

clarctas, sed perperam.

⁹ « Al. indicavit ». Baller. et Cacciar. II. cc.

¹⁰ « Al. episcopos, al. episcopos acgyptios ».

Vid. Ballerin. et Cacciar. II. cc.

In hoc Ecclesie
Alexandr. salut.

quia paricida ille non alias a suis de-
fensoribus deseritur¹, nisi Alexandrina
Ecclesia, quae Patrum honori et suae re-
stituenda est libertati, rectorem sanandis
omnibus, quae male gesta sunt, probatissimum
fuerit consecuta.

Datum xv kalendas Iulias, Magno et
Apollonio consulibus.

Dat. die 17 lunii, an. 460.

« Per PHILOXENUM ogetem in rebus ».

EPISTOLA CXXIII².

*Timotheo Alexandrino de viis electione
gratulatus charitatem erga lupos illi
commendat, eumque horatur, ut in haec
resis exitium totis viribus incumbat, si-
bique frequentius scribat.*

**Leo Episcopus Timotheo Episcopo catholico
Alexandrinae Ecclesiae.**

*In Alexandr.
Ecclesia divina
pietas.*

*Ubi adver-
bia et prospera:*

CAP. I. Evidenter appetet sub aposto-
licae splendore sententiae, quoniam dili-
gentibus Deum omnia cooperantur in bo-
num³; et divinac dispensatione pietatis
ubi excipiuntur adversa, ibi donantur et
prospera. Quod Alexandrinae Ecclesiae
experimenta demonstrant, in qua multos
sibi patientiae thesauros humillium mo-
destia⁴ et tolerantia congregavit; quia
iuxta est Dominus his, qui tribulato sunt
corde, et humiles spiritu salvabit⁵; glo-
rificata in omnibus incliti principis fide,
per quem dextera Domini fecit virtutem⁶,

ne in thronum beatorum Patrum anti-
christi diutius sederet opprobrium, cuius
impietas nemini magis quam sibi nocuit;
quia etsi aliquos ad societatem facinoris
impulit, se tamen inexpabiliter⁷ crue-
natur. Unde de eo, quod instinctu fidei in
fraternitate tua⁸ cleri et plebis, atque
omnium fidelium egit electio, universam
meum Ecclesiam Domini gaudere re-
scribo, utque hoc benignitas divinac pie-
tatis multiplicata gratia confirmet, exopto;
ita ipsi per omnia tua devotione famu-
lante, ut etiam eos, qui veritati aliquatenus
restiterunt, reconciliando Deo per
Ecclesiae preces instanter acquiras; et sa-
ceramento⁹ catholicae fidei, cuius solidi-
tas nullam divisionem recipit, sollicitus
rector adiungas; illum imitatus verum
piumque pastorem, qui animam suam po-
suit pro ovibus suis, et errantem unam
ovem non flagellis coercuit, sed ad ovile
proprium suis humeris reportavit.

CAP. II. Agat ergo dilectio tua, frater
carissime, ne vel Nestoriani dogmatis, vel
Eutychiani erroris ullum in Dei populo
possit vestigium reperi: quia nemo po-
test fundamentum ponere, praeter id quod
positum est, qui est Christus Iesus¹⁰; qui
universum mundum non reconciliaret Deo
Patri, nisi per fidei regenerationem omnes
in nostrae carnis veritate susciperet. Cum
ergo scribendi opportunitates, quibus fra-
ternitas tua utatur, extiterint, sicut ne-
cessarie et ex more fecisti, ut per filios
nostros Danielem presbyterum et Timo-
theum diaconum ordinationis tuae ad nos
scripta dirigeres; ita omni tempore in

Nemini magis
nocet impietas,
quam sibi.

De Timothei
electione gratu-
latur.

Cui in er-
randis praecep-
charitatem.

Atque haere-
sis extitum con-
mendat.

Cribriores lu-
teras exoptat.

1 « Al. deseretur », Ballerin. l. c. Ad orat.
context. forte aptius.

2 Ex edit. Ballerin. Opp. S. Leonis tom. I,
col. 1435.

3 Rom. viii, 28.

4 Cacciar. Opp. S. Leonis part. II, pag. 496
cum ant. edit. humilitas, modestia.

5 Ps. xxxiii, 19, ubi Vulg. legit: *iis, qui.*

6 Ps. cxvii, 46.

7 Cacciar. l. c. cum ant. edit. sciantum deni-
que inexpabiliter. Rectius ad context. videt. n. l.

8 Cacciar. l. c. cum vet. edit. in fraternitatem
tuam. Optime quidem.

9 Cacciar. l. c. cum ant. edit. sacramenta.

10 I Cor. iii, 11, ubi Vulg. legit: *Fundamen-
tum aliud nemo potest ponere praeter...*

hoc officio perseveres, et ¹ de profectibus pacis saepe, quantum fieri potest, sollicitudini nostrae mittantur indicia; ut per alterna colloquia sentiamus, quia *charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis* ².

Datum xv kalendas Septembbris, Magno et Apollonio consulibus.
Dat. die 18 Augusti, an. 460.

EPISTOLA CXXIV ³.

De Alexandrini cleri concordia exultans cum ei in proposito confirmat, et ad fidem unitatem vel magis impellens cum lapsis agendi rationem praescribit.

Leo Episcopus presbiteris et diaconibus Ecclesiae Alexandrinae dilectissimis filiis in Domino salutem.

Gaudet exultanter in Domino de piis simo, quem inter vos habetis, affectu; dum sicut scripta vestra manifestant, et pastor gregem, et grex ostenditur amare pastorem. *Solliciti ergo in invicem, sicut Apostolus ait, servare unitatem Spiritus in vinculo pacis* ⁴, properate ad fructum verae ⁵ pervenire patientiae. Quid enim dignius aut velle potestis aut agere, quam ut, auxiliante Dei gratia, gloriissimi principis fide ad profectum solidissimae pacis utamini, remota procul ea bestia, quae vineam plantationis dominicae, sicut psalmus propheticus canit, singulari feritate vastabat? Quia ergo in ovili dominico nec furum iam insidiae, nec latronum timentur incursus; redeat universitas vestra in concordiam, et ma-

Laetatur de
Alexandr. cleri
concordia

Eam in propo-
sito confirmat,

gisterio Spiritus Sancti illa in omnibus unitas expectatur, propter quam dicit Apo-

stolus: *Non quaerens, quod mihi utile est, sed quod multis, ut satui sunt* ⁶. Idi-

psum dicant et sentiant omnes, nulla sint sensum, disputationumque certamina.

Quod usque ad catholicos praesules in Ale-

xandrina Ecclesia discipuli veritatis didi-

cerunt atque docuerunt, eadem a cunctis fidelibus confessione promiatur; quia

varietatem veritas, quae est simplex atque una, non recipit. Si quos autem cunus illor.

bet ordinis christianos impia haeretico-

rum conturbavere mendacia; ad satisfac-

tionis remedia provocate, et in spiritu manu

suctudinis cum benignitate corripi;

quia, sicut ait beatus apostolus Petrus, non tardat Dominus promissum, sed pa-

tienter agit propter vos, nolens aliquos

perire, sed omnes ad poenitentiam con-

verti⁷. Agendum ergo est, ne difficultas

veniae curationem faciat tardiorum,

Veritas num-
quam versari

Benigne cum
lapsis agendum.

Veniae diffi-
cultas curatio-
nem retardat.

Datum decimoquinto kalendas Septem-

bris, Magno et Apollonio consulibus.

Dat. die 18 Augusti, an. 460.

EPISTOLA CXXV ⁸.

Gaudens de Timothei electione Aegypti episcopis mandat, ut cum ab Alexandrina Ecclesia summa veneratione di- ligendum in omnibus adiuvaret.

Leo Episcopus Theophilo, Ioanni, Athanasio, Abrahae, Danieli, Iohae⁹, Paphnutio, Mu-

saeo, Panulvio¹⁰, et Petro Episcopis Aegyptiis.

Litteris fraternitatis vestrae, quas ad me filii nostri Daniel presbiter et Timo-

De Timothei
electione facta-
tur.

¹ Cacciar. l. c. cum edit. ant. *ut*. Melius n. 1.

² Rom. v, 5.

³ Ex edit. Baller. *Opp. S. Leonis* tom. i, col. 1436.

⁴ Eph. iv, 3.

⁵ « Cod. Ven. restrae ». Baller. l. c. Sane perperam

⁶ 1 Cor. x, 33.

⁷ II Petr. iii, 9, ubi Vulg. verba refert paulum immutata.

⁸ Ex edit. Baller. *Opp. S. Leonis* l. 1, col. 1437.

⁹ Cacciar. *Opp. S. Leonis* part. ii, pag. 497 cum vet. edit. Iohae.

¹⁰ « Vat. 4961 Panulvio ». Baller. l. c.

theus diaconus detulerunt, cognovisse me gaudeo, quod gloriost et venerandi principis fides propheticis et evangelicis unita doctrinis, ad sanctos et Deo placitos dispositionum suarum pervenit¹ effectus, ut cruentissimo Alexandrinae Ecclesiae pervasore deicto, et in longinquiora translatio, dignum sua gubernatione rectorem totius civitatis mereretur electio, ad cuius vos consecrationem nullus ambitus traheret, nulla seditio impelleret, nulla iniurias incitaret; sed in medio constituta meritorum sanctitate, eum cunctis non dubitaret praeponere, quem sibi universitas cuperet praesidere. Unde redditia

Qui sedulo in-vanatus.

populis christianis Dei pace gaudentes, commendamus vobis invicem vestri operis dignitatem, ut religiose per omnia ordinatus antistes fraterno se invari² experiatur assensu, et ad abolenda scandalia, que error haereticus excitaverat, cooperatione vestra gaudeat adiuvari. Extruso³ enim qui imitator diaboli fuit, et *in veritate non stetit*, male utens specie

Ac summa ve-neratione dili-gendus.

pervasi honoris et nominis, congruit ut Alexandrina Ecclesia eum veneretur et diligat, quem et probitate morum, et integritate catholicae fidei dignum tanto sacerdotio comprobavit; cui mutuae charitatis plenum animi nostri praebenus affectum; cohortantes, fratres carissimi, et fiducialiter exigentes, ut in praedicatione verbi, in eruditione paecepisti illam

Nulta virtus sine charitate.

formam custodiatis charitatis, sine qua nullae possunt prodesse virtutes. Quod autem fratri et coepiscopo nostro Timotheo de revocandis his, qui a veritatis iitnere deviantes inconsultius se ferociusque gesserunt, scriptum esse cognoscitis,

dilectio quoque vestra ad curam suam intelligat pertinere; ut quia late se se persistensilla aegritudo diffudit, ubique omnibus eadem adhibeatur medicina vulneribus; ut per diligentiam pastoralem in cunctis Ecclesiis Domini ovile reparetur, et per sollicititudinem charitatis atque doctrinac omnes Christi oves unum se sentiant habere pastorem.

Quae maxi-mo erga laicos adhibentia
Datum xv kalendas Septembbris, Magno et Apollonio consulibus.

Dat. die 18 Augusti, an. 460.

EPISTOLA CXXVI⁴.

De Hilarii pertinacia conquestus Sedis Arelatensis privilegium Viennensi episcopo restitutum admonet.

Dilectissimis fratribus per Gallias et Vien-nensem provinciam Episcopis constitutis Leo Episcopus.

Quali pertinacia Hilarius Arelatensis episcopus indicium nostrum effugerit, sancta vestra fraternitas non ignorat. Unde et iustum esse videmus, ut quia principis Apostolorum magnam in iudicis moderationem, quam in potestate per vicarios suos semper exhibet, Arelatensis episcopus non expectavit, a privilegio suae civitatis submotus humili loco discat, quod in magno, gratis munere praedecessorum nostrorum concesso, tenere non habuit. Sitque redintegratum Viennensi archiepiscopo privilegium, et ius antiquum, quod apostolica benignitas ad Arelatensem ex parte transtulit civitatem; ut tali

Hilari rega,

Cui privi-
gium ablatum,

Et sed. Vienn.
restitutum.

1 Cacciar. l. c. *devenit.*

2 Cacciar. pag. 498 cum edit. vet. *vivere*; al. apud Ballerin. l. c. *se incitari*. Apius ad orat. contextum n. lectio.

3 Cacciar. l. c. cum vet. edit. *excluso*.

4 Ex edition. Ballerin. *Opp. Sancti Leonis*

tom. I, col. 1469. Cacciar. *Opp. Sancti Leonis* part. II, pag. 36, hanc epistolam, nullo de eiusdem authentia dubio injecto, referit; at eam pro spuria habendam esse Ballerin. in admonitione eid. praemissa col. 1467-1468 satis evincunt.

severitate Hilarius coercitus discat, non temere transgredi terminos antiquos canonica prolatione fundatos.

Datum vir idus Ianuarii, Valentinianno Augusto IV et Avieno consulibus¹.

Dat. die 6 Ianuarii.

EPISTOLA CXXVII².

*Germaniae et Galliae episcopos obiurgans,
quod chorepiscopis nonnulla munera
illicie permitterent, quae his interdicta,
quae obcunda statuit; tum canonum cu-
stodiā in sacramis episcopis gravis-
sime praecipiens, de Lupicini causa,
deque sacris virginibus barbaricam vi-
olentiam perpessis mentem suam innuit.*

Leo Romanae Ecclesiae et Apostolicae Sedis episcopus universis Germaniarum, atque Galliarum regionum episcopis saltem.

Cum in Dei nomine in Romana Ecclesia synodus episcoporum sive caeterorum consacerdotum, Christique fidelium coadunatam habuissimus, et de ordinatis illicitiis, super quibus crebrior ad nos illarum parium commenantum

In Germania et Gallia episcopos plurimorum querimonia

¹ Al. iii idus Ann. autem incert. est, si quidem consularis nota nulli ann. congruit. Valentiniannus enim August. iv gerens consulatum Avenium collegam non habuit; hic autem, quem consul fuit, Hilarius e vivis exierat. Unde Ballerin. loc. cit. alterum argumentum ad hanc ep. reiciendum deponunt.

² Hanc Quesnell., aliique mutilata praebent, neque authentiae nota insignitam existimant. Isidorum tamen adscribenda non videtur, quam in cod. Vat. 600, qui puram Isodianam collectionem praefert, non inveniatur. Itaque eam damus ex Vat. cod. 1340 saec. circit. xii, in quo solo integrum reperire licuit.

³ « Cod. S. Cruci a quibusdam. Garsiae Loaysae edit: *septimo examine relatum est nobis, venerandissimum quondam Agapium Cordubensis urbis episcopum frequenter presbyteros destinasse, qui, absente Pontifice, al-*

sermo pervenerat, atque de aliis necessariis ecclesiasticis negotiis tractantes, sacrosque canones relegentes solerter egismus, a multis³ lacrimabili vultu relatum est nobis, quod quidam Germaniarum atque Galliarum urbium episcopi frequenter chorepiscopos, qui iuxta canones Neocaesarienses⁴, sive secundum aliorum decreta Patrum, idem sunt qui et presbyteri, vel presbyteros⁵ destinarent, qui absente pontifice altaria erigerent, basilicasque consecrarent. Quod quidem non est mirum id praecepsisse viros ecclesiasticae disciplinae ignaros, quod est canonicae regulae contrarium⁶, et statim a saeculari militia in sacerdotiale ministerium delegatos, atque promotos⁷. Ergo ne ultra a vobis licentia usurpetur, communis sententia statuendum oportuit, scientes, quia sicut chorepiscopo vel presbytero⁸ illicita consecratio est altaris, ita et constitutio. In divinis enim litteris, praecipiente Domino, solus Moyses in tabernaculo Dei⁹ altare erexit; solus ipse unxit¹⁰, qui utique summus¹¹ sacerdos Dei erat, sicut scriptum est de eo¹²: *Moyses et Aaron in sacerdotibus eius*¹³. Ideoque id quod tautum facere principalibus¹⁴ sacerdotum iussum

Forum insci-
tian carpit.

Altaris consti-
tutio chorepi-
scopis illicita.

Quod e sacris
litteris demon-
stratur.

taria erigerent, basilicas consecrarent ». Ballerin. Opp. S. Leonis tom. ii, col. 1270.

⁴ « Duo codd. Caesarienses ». Ballerin. l. c.

⁵ « Cod. Vat. 541 omittit vel *praesbyteros*. Garsia Loaysa ad margin. notat: « Recens, et deprivata editio habet *chorepiscopos* vel *presbyteros*, qui tameni iuxta canones unum sunt ». Ballerin. l. c.

⁶ « In Loays. edit. desunt verba, *quod est canonicae regulae contrarium* ». Ballerin. l. c. Perperam.

⁷ « Ead. edit. expung. *promotos* ». Ballerin. l. c.

⁸ Cod. vat. 541 *statuere*.

⁹ « Loays. edit. *tantum presbytros* ». Ballerin. l. c. 10 Id. cod. omitt. *Dei*.

¹¹ Numer. vii, 1.

¹² Cod. cit. *sacerdos summi Dei*. Male.

¹³ « Loays. edit. *delet de eo* ». Ballerin. l. c.

¹⁴ Ps. xcvi, 6.

¹⁵ Cod. cit. cum al. edit. *principibus*.

est, quorum typum Moyses et Aaron tenuerunt, omnino decretum est, ut chorepiscopi vel presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non praesumant.

*Quae munia
chorepiscop. in-
terdicta.*

Nam quamvis cum episcopis plurima illis ministeriorum communis sit dispensatio, quaedam tamen auctoritate veteris legis, quaedam novellis¹ et ecclesiasticis regulis sibi prohibita noverint; sicut presbyterorum et diaconorum, atque virginum consecratio²; sicut constitutio altaris; et benedictio vel unctio. Siquidem nec³ erigere eis altaria, vel ecclesias vel altaria eonsecrare licet⁴, nec per impositiones manuum fidelibus baptizandis, vel conversis ex haeresi Paraclitum Spiritum⁵ tradere, nec chrisma confidere, nec christate baptizatorum⁶ frontes signare, nec publice quidem in missa quemquam poenitentem reconciliare, nec formatas cui libet epistolas mittere⁷. Ilace enim omnia illicita sunt chorepiscopis, qui ad exemplum et formam septuaginta discipulorum esse noscuntur⁸, vel presbyteris qui eandem gestant figuram⁹; quoniam quamquam consecrationem habeant, pontificatus tamen apicem non habent. Quae omnia solis¹⁰ deberi summis pontificibus auctoritate canonum praecipitur, ut per hoc et discretio gradum, et dignitatis fastigium summi Pontificis demonstretur. Siquidem neque coram¹¹ episcopo licet

presbyteris in baptisterium introire, nec praesente etiam¹² antistite infantem tingere, aut signare, nec poenitentem sine praceptione episcopi sui reconciliare, nec eo praesente, nisi illo iubente, sacramentum corporis et sanguinis Christi confidere, nec eo coram posito populum docere, vel benedicere, aut salutare, nec plebem utique exhortari¹³; in eos speciales et propensius commovendi qui in episcopis ordinandis sanctorum Patrum statuta neglexerunt¹⁴, et quos confutare debuerant consecrarunt. Unde si qui episcopi talem consecraverunt sacerdoteum, qualem esse¹⁵ non licet, etiam si aliquo modo damnum proprii honoris evaserint, ordinationis tamen ius ulterius non habebunt, nec ei sacramento intererunt, quod neglecto divino iudicio immerito praestiterunt. Illud sane quod ad sacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus canonum statuta servari¹⁶; cum ubi minores sunt plebes, minores¹⁷ conventus, presbyterorum cura sufficiat; episcopalia autem gubernacula nonnisi majoribus populis, et frequentioribus civitatibus oporteat praesidere, ne quod sanctorum Patrum divinitus inspirata decreta vetuerint, viculis et possessionibus, vel obscuris et solitariis municipiis trahatur sacerdotale fastigium, et honor, cui debent excellentiora committi, ipsa

*Eisdem qua-
nam officia per-
mittenda.*

*Episcop. con-
secrants immor-
tum ordinanda
privataud.*

*In minoribus
civitatis pre-
sbyteri statuen-
di;*

*In frequen-
tioribus autem e-
piscopi.*

*Secus dignitas
sacerdotalis sui
numerositate ve-
lscit.*

1 Id. cod. cum quibusd. edit. quaedam novae.

2 «Mss. S. Cruc. sicut est presbyterorum, et diaconorum, ac virginum consecratio ». Baller. loc. cit.

3 «Nec licere erigere ». Laoy. edit. Male.

4 Consecrare permittimus ». Baller. l. c.

5 Cit. cod. et quid. edit. addunt sanctum.

6 Id. cod. baptizandorum; edit. vero nobis cum legunt, et rectius, ut opinor.

7 Canonicas epistolas mos latinus formatas appellat, quarum regul. Nicaena synod. tradidit. Vid. Baller. apud Mign. Patrol. Gurs. complet. tom. LVI, col. 730.

8 «Id. cod. cognoscuntur ».

9 «Edit. formam ». Baller. l. c.

10 Cit. cod. omittit solis. Edit. legg. solis pon-
tificibus.

11 Al. Sed neque coram. Melius videt. n. l.

12 Al. expungunt etiam.

13 Illeusque edit. aliisque codd. Quae subduntur ex cod. 1340, uti notavimus, decerpta cum capp. 6 et seqq. ep. 1, volum. I nostrae edit., pag. 41, col. 1, si nonnulla excipias, adamassim cohaerent.

14 Al. neglexerint, mox consecrarent.

15 Al. omitt. esse.

16 Vid. in cit. ep. quae hic adduntur.

17 Al. minoresque.

sui numerositate vilescat. Quod nunc in suam dioecesim¹ restitutus episcopus factum esse causatus est, et rationaliter postulavit, ut si episcopi eorum locorum, in quibus non debuerant ordinari, humana conditione decesserint, loca ipsa ad ius eius antistitis redigantur, cui fuerint ante propria². Inutile est enim, ut dignitas sacerdotalis, inconsiderata ordinantis facilitate, superflua multiplicatione minuatur³.

Quando seles
affermis in potest
statem propriis
antistitis reddi
genda.

De his autem quae in sacro virginitatis proposito constitutae barbaricam pertulere violentiam, et integritatem pudoris non animo, sed corpore perdidérunt, ea nobis videtur servanda moderatio, ut neque in viduarum deiiciantur gradum, nec in sacrarum perseverantium virginum numero censeantur. Quibus, si in omnibus virginalibus perseverant, et castimoniae soliditatem mente custodiunt, sacramentorum non est neganda communio, quia iniustum est illas⁴ in eo argui vel notari, quod non voluntas admisit, sed vis hostilis eripuit.

1 Edit. in sua dioecesi. Perperam.

2 Al. et inutile est.

3 Al. muniatur.

4 Al. eas in eo vel argui. Minus bene.

5 Al. quoniam.

Causam quoque Lupicini episcopi illic iubemus audiri, cui multum et saepius postulanti communionem hac ratione redditimus, qui cum⁵ ad nostrum iudicium provocasset, immerito cum, pendente negotio, a communione videbamus fuisse suspensum. Adiectum etiam illud est, quod huic temere superordinatum esse cognoscitur, qui non debuit ordinari, antequam Lupicinus in praesenti positus aut consutatus, aut certe confessus iustae possit subiacere sententiae, ut vacantem locum, quemadmodum disciplina ecclesiastica exigit, is qui consecrabatur, acciperet⁶.

Quare Lupicino
reddita cum S.
A. communio.

Si quae⁷ vero aliae emerserint causae, quae ad statum ecclesiarum, et ad concordiam pertineant sacerdotum, illic sub timore Domini volumus ventilentur, et de componendis, atque de compositis omnibus ad nos relatio plena mittatur, ut ea quae iuxta ecclesiasticum morem insisteret rationabiliter fuerunt definita, nostra⁸ quoque sententia roborentur.

De Ecclesia-
rum causis S.A.
reterendum.

Data iv idus Augusti⁹.

6 Al. excepere.

7 Al. expung. quae.

8 Al. mca.

9 Quum dies idem sit ac cit. ep. 1 edit. nostrae, et materia fere eadem, vide utrum aliquid de anno coniiciendum liceat.

S. LEONIS¹

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

AU. C. 445

1².

Causas enuncians cur Episcopi sint promovendi, eos reprobat, qui celebriorem sedem usurpare non abhorrent.

Leo Episcopus Romae Anastasio
Episcopo Thessalonicae.³

Cum ambi-
tiosis episopis
quid agendum.
Si quis episcopus propriae urbis tem-
nuitatem aspernatus fuerit, ad illustrioris
loci ministerium transierit, et ad maiori-
rem populum stulto consilio seipsum
transtulerit; tum ex aliena cathedra ex-

pelletur, tum propria privabitur, ut ne-
que illis praesit quos propter cupiditatem
affectavit, neque iis quos ob superbiam
despexit. Propriis igitur finibus quisque
contentus sit, neque modum potestatis
augeri concepit. Scias, frater charis-
sime, aliam esse necessitatibus atque utili-
tatis, aliam vero temeritatis ac propriae
voluntatis, vel privatae voluptatis⁴ trans-
eundi de civitate in civitatem, sed ob
necessitatem atque utilitatem transferri.
Nam plurimum utilitatem unius utilitati
vel voluntati anteponere oportet; aliud
Fines suos au-
gero fas nemini
Cur episopci
sint promovendi

¹ Ante haec fragmenta forte quis epist ad Demetriadem Leoni praezerosum a Quesnell. vindicatam desideraret. Verum haec longior est tra-
ctatus non disiungendus a duobus libris *De voca-
tione omnium gentium*, qui procul dubio hic non
sunt imprimenti. Itemque locus dandus non est
epistola ad Episcopos, et presbyteros intra
Thraciam constitutis ante Quesnellam in qui-
busdam edit. S. Leonis editae, quam nemo dubi-
bet hanc pertinere ad Leонem Bituricensem,
aliosque episcopos, qui eam subscripsere. Multo
que minus documentum illud in Pelagianos eden-
dum curavimus, quod in quibusdam codicibus,
et in ipso Grimanico quasi e S. Leonis epistolis
excerptum nonnullos decepit. Illo enim est veluti
commonitorium in synodo Diospolitana ab epi-
scopis Africanis sua epistolae subiectum, cius-
que secunda pars Augustino tribuitur. Quesnello
autem dissert. XIII, cap. XIV, illud visum est eo
facilius in S. Leonis scriniis reperiri, quo magis

hic ad comprimentam Pelagianam haeresim re-
viviscentem uti potuit tum pluries, tum praeser-
tinum in epist. I, h. vol. ad episc. Aquileiensem.
Operi nostro potius inserendum videretur breve
fragmentum, quod adversus errores Manich. et Pri-
scillian. a vetustiss. ms. Ambrosianae biblioth.
Ludovicus Muratorius editit tom. II. Aedoct.
Lat. pag. 412. Quum autem illud contra ipsius
cod. auctoritatem ex simplici tantum suspicione
Leoni tribuatur, omittendum existimavimus, licet
Mansi recenderit tom. I *Supplementum Concil.*
pag. 418. V. Migne *Patrolog.* tom. LIV, col. 1235,
1236 § 1.

² Ex Baller. apud Migne op. cit. col. 1261, qui
animadvertisunt, huiusmodi fragmentum ex graec.
cod. Vat. 1445 desumptum meram esse paraphra-
sim cap. VIII, epist. XIV ad Anastasiū, quae apud
nos est epist. VI, vol. I, pag. 50.

³ In cit. cod. mendose Αθωνίῳ. Baller. I. c

⁴ At. addunt causam. Et quidem recte.

enim est transire, aliud transferri; illud enim sponte transcendere est, hoc coacte atque invite progredi. Quapropter hi non urbem mutant, sed mutantur: non enim sua sponte, sed per vim illatam hoc faciunt. Non igitur sciunt ecclesiasticos cauones, qui inficiantur utilitatis ac necessitatis causa fieri non posse, quoties communis necessitas utilitasque id suadeat¹.

II°.SENTENTIA PAPAE LEONIS DE APOCRYPHIS
SCRIPTURIS².

Episcopis graviter mandat, ut apocryphae scripturæ penitus destruantur, ordinemque sacrarum lectionum præscribit.

Curandum ergo est, et sacerdotali diligenter³ maxime providendum, ut falsi codices⁴, et a sincera veritate discordes, in nullo usu lectionis habeantur⁵. Apocryphae scripturae, quae sub nominibus Apostolorum multarum habent semina

¹ Dat. iuxta Quesnell. ann. 445, a quo dissentiant Ballerin. loc. cit.; qui hanc ep. referunt ad annum 446. Ambigit Jaffé intra annum 445 et 446.

² Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. I, col. 1479, qui ostendunt primum caput huius sentent. deceptum quidem esse ex Leonis ep. xv respondent. ep. vii nostræ edit. vol. 1, pag. 54; alterum vero existimant Leonii non esse tribuendum.

³ « Sic legit. in Vat. palat. 277, et aliis. In vallicell. autem 18 saec. xi *De apocryphis scripturis ex Leone PP.* ». Baller. l. c., unde secerimus quidquid in hoc fragment. observandum censemus.

⁴ Ita cum cod. Palat. ep. xv ad Turribium, c. 15. Al. *prudentia*.

⁵ In laudato epist. melius *falsati*; innuntur enim cod. a Priscillian. corrupti.

⁶ Al. cod. sic prosequunt. *quia habent semina falsitatem*. Non solum autem hacc in-

falsitatum, non solum interdicendae sunt, sed etiam penitus auferendae, atque ignibus concremandae. Quamvis⁷ enim sint in illis quaedam, quae videantur⁸ speciem habere pietatis, nunquam tamen vacua sunt venenis; et per fabularum illecebras hoc latenter operantur, ut mirabilium narratione seductos laqueis cuiuscumque erroris involvant⁹. Unde si quis episcoporum vel apoerypha haberet non prohibuerit, vel¹⁰ canoniconum codicium nomine eos libros in Ecclesia permiserit legi, qui Priscilliani sunt adulterina emendatione vitiani, haereticum se noverit iudicandum¹¹: quoniam, qui alios¹² ab errore non revocat, se ipsum errare demonstrat¹³.

CAP. II. Legitur autem omnis scriptura divina sancti Canonis ab initio anni usque ad finem in Ecclesia S. Petri hoc ordine. Tempore veris, hoc est vii diebus ante initium Quadragesimæ usque ad octavam diem ante Pascha, leguntur quinque libri Moysis, cum Iesu Nave et Iudicium. Et vii dies ante Pascha liber Isaiæ prophetæ, unde ad passionem

Etenim reli-
gioni infestissi-
mi.

Quibus epis-
copus eos permit-
tens tamquam
haereticos iudi-
candus;

Nam aliquis ab
errore non re-
vocatus se ipsum
errare demon-
strat.

Sacrarum le-
ctionum ordo.

*terdicenda sunt, sed etiam penitus auferenda,
atque ignibus concremandae.*

⁷ Quid. codd. *Quia quamvis sint.*

⁸ Al. *videtur.*

⁹ Cod. Palat., cui concinit et Leon. edit. vet., et miss. Herauall. sic habet: *ut mirabilium nar-
rationum seducti quicquid admiratione, laqueis
cuiuscumque erroris implicentur.* Vallicell. *Hoc
loquantur, quod operantur, ut simplices quo-
que mirabilium narratione seducti, laqueis
cuiuscumque erroris implicentur.*

¹⁰ Quid. codd. *delect vel.*

¹¹ Al. codd. *vel eos libros, qui ab haereticis
vitiali sunt, in Ecclesia permiserit legi, haer-
eticum se noverit*

¹² Duo codd. *alium.*

¹³ Hucusque ex Leon. epist. xv ad Turribium. Quae sequunt. usque ad voces *Tractatus* vero unus Palat. cod. refert, ¹⁴ ordinemque sacrar. lectionum Rom. Ecclesiae ex omnibus, qui editi sunt, vetustissimum exhibere videtur.

Christi cum venit¹, et lamentationes Hieremiacae. Diebus autem Paschae epistola Apostolorum atque Apocalypsis usque ad Pentecostem. In tempore autem aestatis Regum et Paralipomenon usque ad medium autumni, hoc est xv kal. novembris: deinde liber² Salomonis, et Mulierum, atque Machabaeorum, et liber Tobiae usque ad kal. Decembris. Ante autem Natalem Domini Nostri Iesu Christi, Isaiae, Hieremiacet Daniel usque ad Epiphaniam. Postea quidem Ezechiel, et prophetae minores, atque Iob usque idus februario. Psalmi omni tempore. Evangelium et Apostolum³ similiter. Tractatus⁴ vero Sancti Hieronymi, Ambrosii et ceterorum Patrum, prout ordo poscit leguntur⁵.

III⁶.

Theodosio fidei formulam proponit, qua praesertim Nestorii et Eutychis errores damnantur.

Leo Papa ad Theodosium imperatorem.

Credimus Filium Dei ab aeterno, et Verbi incarnationem ex Maria semper Virgine et Spiritu Sancto est, in extremis saeculis, perfectum nostrae naturae suscepisse hominem ex Maria semper Virgine, et quod Verbum caro factum fuerit hominem suscipiendo, neque divinitatem mutasse, neque, ut quidam impie existimarent, Sanctum Spiritum pro semine fuisse; sed per virtutem et sapientiam

1 Sic Palat. eod.

2 Leg. libri.

3 Leg. Apostolus.

4 Plur. codd. *Tractatus autem S. Hieronymi, Ambrosii (mss. Hierovall. addit. et Augustini), et ceterorum sanctorum Patrum, expositiones que veteris et novi Testamenti, quae a nominatissimis doctorum orthodoxorum (unus cod. Vall. orthodoxi) Patribus factae sunt, prout ordo posset, in Ecclesia legantur.*

Conditoris genitum confitemur Christum unam esse personam Filii, duas vero perfectas, integrasque substantias divinitatis, atque humanitatis, quae ex anima, et corpore constat. Anathema dicimus contra Photinum, qui Christum purum nudumque hominem asserit: similiter et contra Apollinarium, illiusque similes, qui dicunt Filium Dei minus quiddam humana natura suscepisse sive in carne, sive in anima, sive in mente, sive in hominis assumptione, et dissimilem nobis fuisse in eo, quod assumptum est: quem hominem sine sola macula peccati (quod peccatum physicum non est) eiusdem formae cum nostra per omnia factum esse credimus. Illorum quoque blasphemiam execramur, qui nova inventione dicere conantur, a tempore susceptae carnis omnia divinae naturae in humanam, atque omnia humanae in divinam commutata fuisse, quod nulla unquam haeresis dicere ausa est. Per huiusmodi enim confessionem, utramque divinitatis, atque humanitatis naturam in aliud quidpiam commutatam esse autem, neque Deum perfectum, neque perfectum hominem secundum veritatem Filium confidentur.

Nos vero ita dicimus assumptam a Filio Dei naturam nostram, divinitate impetrabiliter permanente: passus est enim Dei Filius non opinione, sed revera quaecumque scriptura testatur; hoc est famem, sitim, defatigationem, laborem, mortem et reliqua huiusmodi. Secundum autem illud

5 Iuxta ep. super cit. hoc fragm. refertur ad diem 21 iul. ann. 447.

6 Ex Cacc. Opp. S. Leonis part. II, pag. 107. Huiusmodi fragmenta. Ballerin. tanquam dubium reiciunt in append. secundam ad calc. tom. II, Opp. S. Leonis, ibique in admonitione eidem praemissa ad ep. LXIX, quae nobis est XXXIX huius vol. pag. 65, col. 4, pertinere salis evincunt, quorum consilio et Jaffé videmus accedere. V. Ballerin. apud Migne tom. LIV, col. 1258, et Jaff. op. cit. pag. 39 sub fin.

In Xto una persona, duas auctoritates, naturae.

Photinus et
Apollinaris da-
minatur.

Christus verus
homo immacu-
latus.

S. Leo natura-
rum communio-
nem exercatur.

Vera Christi
passio secun-
dum humanita-
tem;

passus est, secundum quod pati potuit, idest non secundum assumptem, sed secundum assumptam naturam. Ipse enim Dei Filius secundum divinitatem impatiibilis est, sicut Pater; invisibilis sicut Pater, sub tactum non cadens, sicut Pater immutabilis. Propria enim Persona Filii

Ipsa enim secundum Divinitatem nil passus

Trinitas im-
passibilis.

Dens Verbum assumens hominem patibilem, atque in ipso habitans nihil passa est, sicut Pater et Spiritus Sanctus. Omnino enim Trinitatem impatiibilem consideri debemus. Cum mortuus igitur Filius Dei fuisset secundum scripturas, quatenus mori potuit, surrexit ex mortuis tertia die, ascendit ad coelos, sedet ad dexteram Dei, manente substantia carnis ipsius, in qua genitus est, et passus fuit, et resurrexit. Non enim dissoluta, aut commutata fuit humanitas substantia, sed permanens in divinitate in perpetuum glorificata est⁴.

XII in substan-
tia carnis resur-
rectio et in coe-
lum ascensio,

Ubi humanitas
in perpet. glo-
rificata.

IV².

Principit legis Convilii Chalcedonensis, ne Synodi Nicenae de sordibus Episcoporum statuta vel minimum patientur violari.

Sanctorum quoque Patrum constitutio-
nem prolatam nulla patiamini temerari-

tate violari, vel imminui, servantes omni-
modis personae nostrae in vobis, quos
vice nostra misimus, dignitatem: ac si
qui forte civitatum suarum splendore
confisi aliquid sibi tentaverint usurpare,
hoc qua dignum est constantia retun-
dat³.

Anno Christi 451.

V⁴.

*Actium monet de statutis rebus non esse
deinde disputandum, et animi sui con-
stantiam profitetur.*

Ne patiatur fraternitas tua sopitarum
rerum certamen afferri, quarum retrac-
torat non nisi sacrilegus invenitur.

Nihil ab apostolicis umquam potero
sentire diversum, nec a mea ipse deviare
sententia: ut quod Sancto Spiritu reve-
lante confessus sum, quodque, mecum
totius Synodi professione praedicante, pa-
tefecit, aliqua varietate commitem: cum
facilius mihi sit quibuslibet et suppliciis
ab hoc mundo auferri, quam ab ea, quam
generaliter credidi⁵, professione mutari.

Anno Christi 457.

¹ Notam chronic. vid. in ep. xxxix huius vol.
pag. 66, col. 2.

² Ex edit. Baller. *Opp. S. Leonis* t. 1, col. 1451.

³ « Hoc communiorum fragmentum Bonifacio presbyt. datum in act. 46 Concil. Chalced. fuit productum, ubi sequent, praemittuntur. « Boni-
faci presbyter Vicarius Sedis Apostolicae adixit: Beatusinus et apostolicus vir Papa in-
ter eactera hoc nobis mandavit et ex charta
revelavit ». Ballerin. l. c.

⁴ Ex edit. Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. 1,

col. 1436, qui huic fragmento praeponunt ipsi-
simia verba Pelagi II in ep. vn ad Eliam Aqui-
leensem, et alias Istriae episcopos, c. vi, ubi
sic loquitur: *Extremum quoque saepe fati Leo-
nis ad Aetium presbyterum testimonium po-
nit, quo ait. Et mox post verba saerilegus
invenitur: Quod de quibus rebus (S. Leo) ad-
struat ad evndem Aetium seribens, ipse ma-
nifestat dicens:*

⁵ Forte edidi. Ballerin. l. c. ad marg. Sane
aptius ad orat. contextum.

S. HILARUS¹.

An. C. 462

EPISTOLA I².

Leontium episcopum de sua ad pontificatum erectione certiore reddit, idque cacteris episcopis per ipsum indici inbet.

Dilectissimo fratri Leontio Hilarus³ PP.

Quantu*m* Sedis
Apostolicae re-
verentia defe-
renda,
qui subditos sibi inhabitat sacerdotes,
beato Petro Apostolo et Sedi ipsius defe-
ratur, omnibus arbitror esse comportum,
quibus paternarum traditionum incorrup-
ta custodia est⁴. Quos cum volumus de
nostrae ordinationis primordiis gratulari,
opera, quae in nos divinae pietatis di-
gnatio⁵ ostendit, sanctitati tuae duximus
indicanda, ut ipse primum pro eo, quem
nobis invicem semper impendimus, praes-
stante Domino, laeteris affectu; deinde ut

Cuius regi-
men mox sibi
tradidit innuit.

dispositione tuae fraternitatis omnibus per universam provinciam fratribus et consacerdotibus innotescat, quod humilitatem meam dextera Domini visitare dignata est, et mihi Apostolicae Sedis regimen non pro merito, sed pro suae gratiae abundantissima largitate commiserit. Proinde, frater carissime, quod sanctitati tuae praesenti sermonе patefecimus, in omnium fratrum, quemadmodum diximus, notitia deferre dignaberis⁶, ut supplicaturi Domino nostro Iesu Christo, sicut exultationis gaudia, ita profutura universalis ecclesiae orationum suarum nobis vota coniungant. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

Data⁷ VII kalendas Februario D. N. Severo Augusto consule.

Dat. die 25 Ian. an. 462.

An. C. 462

*Ideo per Leon-
tium coeteris e-
piscopis mani-
festandum.*

*Deus pro Pon-
tifice supplican-
dus.*

1 Ex Hilarii litteris vix unam in nn. codd. sive gracie*s*, sive latinis invenimus. Quas ipse vero ante Pontifikatum suum scriperit, hinc operi non inserendas ipsum Bullarii nomen indicat.

2 Ex Mansi Concil. Collect. tom. vii, col. 731. Binus nota*hanc esse epist. encyclicam de novi Pontif. creatione ad omnes Eccles. iuxta morem transmissas. V. Mign. Patrol. Curs. complec. tom. LVIII, col. 22.*

3 Ita plur. codd. Vatt.; duo autem 546, 1341 legg. *Hilarius.*

4 Al. sit.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

26

5 « Reg. cod. cum Colbert. in nobis divinae pietas dignationis ». Contin. Constant. in mss. Vat. fasc. 2. Perperan, ut videtur

6 « Reg. cod. in omnium notitiam, quemadmodum diximus, perferre dignaberis. Arelat. cod. in omnium nostrorum.... Baron, autem nostrum; Sirmond. vero fratrum magis placuit ». Contin. Const. I. c.

7 « Ita mss. Colb. cum Sirmond.; at Arelat. cum Baron. III hal. Febr. In reg. verba *Domino Severo Augusto* desiderantur ».

EPISTOLA II¹.

Leontii litteras sibi gratissimas ostendens, electionem suam ipsi iamdiu se manifestasse significat; tum eius sollicitudinem pro canonum custodia commendans, de Ecclesiarum disciplina ab ipso admodum adnoveri cupit, sequē episcoporum concordia totis viribus spondet provisurum.

Dilectissimo fratri Leontio Hilarus PP.

Dilectioni meae, quae circa Ecclesias Gallicanas, omnesque in eis Domini sacerdotes etiam in inferiori gradu positos abundat, multum accedit argumentum², quod per virum spectabilem Pappolum filium nostrum sermonis tui ad me sunt delata principia. Ex quo tamen coniicio, paginam meam, quam dudum de episcopatus mei primordiis misi, nec dum traditam tibi fuisse cum scriberes; de qua utique non silvisses, nisi perlatorem³ aliqua causa tardasset. Unde quod et consuetudo poscebat, et caritas iampridem

Eadem electio sua dudum perfecta.
Leontii litteras exoptata.

Eidem electio sua dudum perfecta.

Crebriores h[ab]ent litteras exoptata.

Leontii pro custodia canonum sollicitudo.

Leontii litteras exemplaribus, quae direxi, pleni nosse vos cupio, ut officio fraterno in nullo intelligatis fuisse me desidem, et ita vicissim frequentandis studeamus alloquii, ut vicem nobis communis praesentiae scribendi cura compenset, frater carissime. Affectus itaque tui gratiam perire non passus es, quod ei sollicitudini intentum te esse cognosco⁴, ut custodientis paternorum canonum regulis studere me cupias. Quo desiderio nihil concipi salubrius potest quam ut in una Ecclesia, cui oportet nec maculae aliquid inesse,

nec rugae, una sit in omnibus observatio disciplinae. Cui si aliquid eruditiois aut correptionis addendum est, rectissime per vestram diligentiam consuletur; si quemadmodum es dignatus scribere, tam instructa ad nos fuerit persona directa, quae inquisitionem nostram plene ex omnibus possit instruere. Spondeo⁵ enim quantum gratia Dei donat, ut spondeam, hoc me ad universalem sacerdotum Domini concordiam provisurum, ut omnes non sua audeant querere, sed quea sunt Christi studeant obtinere. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

Dat. an. 462.

De Ecclesiastum disciplina iustini cupit.

Episcoporum concordia spondeat consulturn.

EPISTOLA III⁶.

Leontii silentium redarguens, de Hermete, qui Narbonensem episcopatum usurpare nititur, diligentissime sciscitur.

Dilectissimo fratri Leontio Hilarus Papa.

Miratur fraternitatem tuam ita legis catholicae immemorem esse, ut quaeque iniqua⁷ et contra patrum nostrorum statuta, in provincia, quae ad monarchiam tuam pertinet⁸, si ipse aut non vis, aut non potes, etiam nec nos silentii tui taciturnitate permittas corrigere. Siquidem quod et rumore cognovimus, et quantum diligenter a diacono Ioanne, qui a magnifico viro filio nostro Friderico⁹ litteris suis nobis¹⁰ insinuatus est, requisivimus, quod iniquissima usurpatione quidam Hermes episcopatum civitatis Narbonensis exe-

Leontium reprehendit.

Quid de Hermete audiatur.

1 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. vii, col. 933.

2 Quid. edit. augmenti.

3 Al. perlatorum. Forte mend. typograph.

4 Baron. cum mss. *Acceptis itaque tui gratiam perire non passus es, et quod eis sollicitudine intentum esse cognosco*. Contin. Constant. l. c. Bectius ad context. videt. n. lectio.

5 « Baron. et cod. Arelat. *Expondo*, cui mox *expondeam*. Contin. Const.

6 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. vii, col. 933.

7 « Arelat. mss. cum Peg. ut quae iniqua ». Cont. Constant. l. c.

8 « Arelat. *pertinuit* ». Contin. Constant. l. c. Ad sensum inepit.

9 « In mss. *Friderico* ». Contin. Constant. loc. cit.

10 Baro. « *delet nobis*. Forte mend. typograph.

Celerem uua-
tum exposici.

crabili temeritate¹ praesumpserit. Quam rem decuerat sanctitatem tuam, ut nobis in vestigio indicaret. Qua de re, frater carissime, monemus, ut si² fides adhibetur assertis, seposita excusatione, ad nos tam tuae dilectioni, quam fratrum nostrorum aut per portitorem litterarum, aut per quem ipsi elegeritis subscriptam manum vestrarum relationem transmittatis; ut quod³ definire possumus, recurrenti pagina possitis agnoscere. Deus te in columem custodiat frater carissime.

Data IIII nonas Novembri⁴.

Dat. die 3 novembr.

EPISTOLA IV⁵.

Romanii Pontificis praecipuum officium attingens Ascanium arguit, quod pravis Irenaei desideriis non obliterit, ci que agendi rationem cum episcopis illi cito ordinatis praescribens iubet, Barcinoensi antistite consecrato, Irenaeum in sedem suam repelli.

Dilectissimo fratri Ascanio
Hilarus Episcopus.

Divinac circa nos gratiac memores esse debemus, qui nos per dignationis suac

misericordiam⁶ ob hoc⁷ ad fastigium sacerdotale provexit, ut mandatis ipsius inhaerentes, et in quadam sacerdotii⁸ eius specula constituti, prohibeamus illicita, et sequenda doceamus. Unde directis per Traianum subdiaconum nostrum litteris admonemus, ut quae male⁹ sunt facta corriganter. Et miramur admodum, dilectionem tuam Barcinonensem petitiones non solum nulla auctoritate retudisse, verum etiam¹⁰ directis ad nos litteris, consummationem¹¹ pravi desiderii postulasse, adhibendo in epistolarum proemio concilii mentionem; tamquam culpae minuerentur excessus per multitudinem imperitorum¹², cum si etiam sub significacione unusquisque sui nominis¹³ tecum pariter retulisset, et subscriptiones proprias factas singuli commendassent¹⁴, dilectionem tamen tuam rei, de qua¹⁵ displicet, summa tangebat; quia pro loco, et honore tibi debito caeteri sacerdotes docendi fuerant, non sequendi. Unde, sicut in generalibus litteris indicavi¹⁶, Ireneaeus ad propriam revertatur ecclesiam, et Barcinonensis de suo clero protinus consecretur antistes, cui tamen statuta canonum, et apostolica praecepta concordent. Et licet, hi qui praeter notitiam,

Alius episco-
pus eligendus.

1 Baron. *auctoritate*. Perperam, ut opinor.
2 Baron. omittit si mendo typograph., ut videtur.

3 « Quid » Baron.

4 Consulis nomen ex epist. ad Episcop. Provincie. Vien. Lugdun. Narbon. eod. die data superplenum est iuxta Cont. Const. l. c. Etiam Jaffé op. c. pag. 48 huic epist. annum assignat 462.

5 Ex Mansi *Collect.*, tom. VII, col. 929.
6 Al. edit. *gratiam*. Minus bene.

7 Verba ob hoc desunt in plurib. codd. Vatt.
8 « Al. *sacerdotum* ». Mansi ad marg. l. c.; cui fect, adhaerent *Collect. Parisiens.* cum miss. Urbin. 143, et Vatic. 3791.

9 Sic plur. codd. Vatic.; duo autem 542, 2791 mala.

10 Cod. Vat. 542 omitt. *etiam*. Sane perperam.

11 Ita cod. Vat. 1340. Laudunens. mss. cum plurib. Vatt. *consensionem*; sed perperam, ut opinor. Contin. Constant. l. c. *praef. confirmationem*, quum Ascanius, et socii petitiones suas ab Hilario roborari, ac confirmari desiderent.

12 Plur. codd. Vat. *injiorum*, a quibus codd. 1340 et 3791 dissentiant. Hard. *Forte petitorum. Al. impetratorum.*

13 Al. edit. *subsignationem sui nominis*. Perperam ad orat. context.

14 Plur. Vatt. cum Urb. 143 *subscriptiones proprias fratres singuli commendassent*. Hard. vero lectionem ita corrig. et *subscriptione propria fratres singuli commendassent*.

15 Al. edit. *quac.*

16 Vid. ep. v S. Hilari tom. I, pag. 50 nostrae edit.

atque consensum tuae dilectionis ordinati sunt sacerdotes, cum suis debuerint auctoribus submoveri; ne quid tamen in tanta necessitate decernamus austerum, eos qui episcopi facti sunt, ita volumus permanere, ut¹ in apostolicis praeceptionibus, et statutis sanctorum Patrum non reperiantur obnoxii, ac deinceps nihil, quod contra disciplinam ecclesiasticam veniat, sicut hactenus factum est, perpetrat. Tuac sollicitudinis est, frater carissime, omnia² debita tibi auctoritate tueri, et illicitis non modo non praebere assensum, sed etiam cuncta, quae contra

Quid cum episcopis illucem ordinatis.

regulam facta reperieris³, coercere; atque ante omnia, quae sola unitate⁴ decernimus, Irenaeum ad Ecclesiam suam redire⁵ compelle. Ad quam sponte potius redire debebit, si a sacerdotali consortio non⁶ metuit separari. Nec unius Ecclesiae duo esse permittantur antistites, quod opportunius⁷ supradicti subdiaconi⁸ fieri delegamus instantia, queu etiam pro conservanda Ecclesiae disciplina commearre ad Hispanias dispositionis nostrae fecit auctoritas.

Deus autem incolunem te custodiat⁹, frater carissime¹⁰.

Irenaeus in
sedem suam amandus.

1 « Concil. mss. si in apostolicis ». Contin. Const. l. c., quibus adhaerent codd. Vatt. 1341 ac 3791. Rectius videt. n. lectio.

2 Ita edit. et plur. codd. Vatt. Contin. Const. cum mss. Vat. 543, 1341 omitt. omnia. Al. legg. debitam tibi auctoritatem tueri.

3 Cod. Vat. 542 reperiſ, sed inepte ad contextum.

4 Hard. contra auctor. plurim. codd. humilitate. Ad sens. rectius videtur.

5 Ita cod. Vat. 1340 et 3791; at plur. remeare.

6 In cod. Vat. 1340 deest non; rectius, ut videtur, licet al. mss. legg. non metuit.

7 Cod. Vat. 1341 quod possumus, supradicti. Perperam.

8 Cod. 543 diaconi.

9 Plur. codd. Vat. faciat. Forte pro faciet.

10 Data ann. 465 iuxta Jaffè op. c. pag. 49.

S. HILARI

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

An. C. 461

An. C. 461

I⁴.

*Adrianopolis Episcopus in suo officio re-
linquendus, si errores suos condemnet.*

Hilari PP. ad Nicephorum,
et ad alios episcopos per provincias.

N. autem, quem in Adrianopolitana
civitate in eversionem regionis ipsius epi-

scopum didicimus consecratum, hoc ni-
hilominus frater, et coepiscopus noster
Euxitheus implere curavit, ut si praedictus in officio, quod indigne ade-
ptus est, desiderat permanere, quidquid
contra catholicam fidem senserat cum
Eutichia et Nestoria sua professione con-
demnet.

1 Hoc fragmentum quod e manuscripto Colo-
niensi primus evulgavit P. Iosephus Hartzheim
S. I. in Concilio German. tom. II, pag. 327,

inter Hilari epistolas non invenitur. Nos refe-
rimus ex Mansi *Collectione Concil.* tom. xv,

S. SIMPLICIUS.

An. C. 476

EPISTOLA I¹.

*Nova orientalis Ecclesiae perturbatio-
nem innucis, Constantinopolim ab
Aeluri pravitate divinitus servatam
ostendit; tum Acacium monet, ut im-
peratoris animum in meliora consilia
trahens universalem synodum ab Ae-
luro expertam pro viribus impeditat.*

**Simplicius Papa Acacio Episcopo
Constantinopolitano.**

*Nova Ecclesie
perturbatio-*
Quantum presbyterorum et ex diversis
monasteriis Domino servientium mona-
chorum relatione patet factum est, Ecclesia
Domini rursus diabolus inquietat; ita ut,
excluso Alexandrino sacerdote, haereticis
, atque ab universitate damnatus,
euendum locum, de quo pulsus fuerat,
occupasse dicatur: insuper, quibusdam
faventibus, Constantinopolim ausum fuisse
contendere, ut civitas christianorum prin-
cipium circa fidem catholicae veritatem
devotione praecellens, et christiana plebs
in defensione religionis, attenta haereti-
corum pravitate, que iam fuerat sopia,
turbetur. Sed misericordia Dei, cuius est

*Ecclesia Con-
stantinopol. ab
Aeluri pravitate
divinitus servatur.*

causa, non desuit, ut Timotheus, qui ab universalis Ecclesia sacerdotalibus sententiis et imperialibus constitutis iure est segregatus², ad Ecclesiam tuae dilectionis, vel ad fidelium domorum limina non permitteretur accedere. Quem conventus novos pro se didicimus communari, resolvi existimantem quod de se universalis decrevit auctoritas. Unde quia sanctae memoriae praedecessorum nostrorum extante doctrina, contra quam nefas est disputare, quisquis recte sapere videtur, novis assertionibus non indiget edoceri; sed plena atque perfecta sunt omnia, quibus potest vel deceptus ab haereticis erndiri; vel in vincis Domini plantandus institui; implorata fide clementissimi principis, vocem facienda Synodi fac respusi, nec sit apud aures imperatoris christiani³ pigra suggestio; quia salus eius est regni ipsius Christus est fortitudo.

Ergo cum praedictis presbyteris ac monachis opportune pietati eius nostro quoque nomine supplica, et legationem hanc pro nobis quoque clementiae ipsius, ne quid subrepatur⁴, insinua: omnium patriter precibus instruatur, ne per occu-

*Nova synodus
non convocanda*

*Christus regni
salus et fortitu-
do.*

*De quibus Im-
perator exoran-
dis.*

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. vii, col. 977, ubi Sev. Binius contendit, hanc esse epistolam, quam Acacio scriptam, mox patentem, et nondum obsignataam ad imperatorem cum sequenti misit. Id autem falsum esse ex ipso litt. textu deprehenditur: Simplicius enim tum in hac, tum in altera tantummodo Sancti Leonis exemplaria *De Incarnatione Domini* imperatori per Acacium offe-

renda se misisse inmisi, ne aliqua forsitan fidei aemulorum fraude vitarentur, et ipsi necessaria dcesset instructio. Vid. § 2 h. ep. et 5 subseq. pag. 210, col. 4.

² Baron. et al. *iuste fuerat segregatus*; at cod. Vat. 5617 nobiscum cohaeret. Forte rectius.

³ Cit. cod. cum al. edit. *Christianas.*

⁴ Al. edit. cum eod. cod. *subripiatur*. Mendo quidem amanuens.

Leonis scripta
eidem offeren-
da.

pationes publicas quieti ecclesiasticae aliquas inimicus molitatur insidias: integratii suae Alexandrinam reddi praestet Ecclesiam, et beati Marci Evangelistae sede hostem, parriedamque propellat; et qualiter catholicae fidei tencatur integritas, in penetralibus aulae sua dignanter inquirat: quae ne aliqua forsitan fidei aemulorum fraude vitientur, licet in Ecclesiac tuac possint scriniis ⁴ inveniri, tam exemplaria misimus, quae pietatis ipsius praeparabis ² offerre.

Nota namque et omnibus illic potestatis bus celebrata, quae sanctae memoriae praedecessor mens Leo ad consultationem augustae recordationis Leonis scriperit ⁸, et quam veneranter accepta sint, recognoscant: appareat sic (ut confidimus) eius imitator fidei, cuius, propitiante Deo, dignior est successor imperii; sibique scriptum aestimet, quidquid ante se principibus pia est traditum lectione. Illa est

E successo-
rum virtute re-
gat perverositas.
Synodus oecu-
menica in dubio
Lutinomodo co-
genda.

Hortor ergo, frater carissime, ut modis omnibus facienda synodi perversorum conatibus resistatur; quae non alias semper indicta est, nisi cum aliquid in pravis sensibus novum, aut in assertione dogmatum emersit ambiguum: ut in commune tractantibus, si quae ⁵ esset ob-

securitas, sacerdotalis deliberationis illuminaret auctoritas; sicut, primum Arii, ac deinde Nestorii, postremum Dioscori atque Euthygetis fieri coegit impietas. El (quod misericordia Christi Dei nostri Salvatoris avertat) intimandum est, abominabile esse, contra sententias totius orbis domini sacerdotum et principum utriusque rectorum, damnatos reos ⁶ restituere, reduci exules, relegatos in causa ⁷ nefariae coniurationis absolvit. Itaque (quod saepe repetendum est) haec omnia clementissimis auribus suppliciter intimato. Veniet procul dubio Deus in adiutorium verstrum ⁸, in cuius manu cor regis esse ⁹ Regia potestas a Deo, retinens, constitutum potestatis suae nesciat ¹⁰ aliunde principium.

Data quinto idus Ianuarii ¹¹.

Dat. die 9 Jan.

EPISTOLA II ¹².

Rogat, ut Timotheum Aelurum, qui Alexandriam sedem rursum occupare nititur, et haereses Constantiopolis disseminare studet, qua pollet auctoritate, compescat.

Zenoni Augusto ¹³ Simplicius Episcopus.

Cuperem quidem, quantum ad meac Epistolae quae causa spectat devotionis arbitrium, qua principes christianos iugi veneratione suspicio,

1 Cod. cit. *in tuo possint scrinio inveniri.*

2 Ita Baron. cum at. Id. cod. et quidd. edit. *propocrabys.* Certe melius.

3 S. Leonis litt. inquit cxii, pag. 455 col. 2 et cxvii, pag. 463 col. 2 huius volum.

4 Cit. cod. *repcreril.*

5 Cit. cod. *sí qua.*

6 « Solus Labb. addit reos, caeteri damnatos restituere ». Cont. Constant. l. c., cui sententiae noster cod. adhaeret.

7 Al. *causis.* Aptius ad rem n. lectio.

8 Cit. cod. *nostrum.*

9 Prov. xxi, 1.

10 Al. cum. n. cod. *nescit.* Rectius videtur n. l.

11 « Labb. ad marg. leg. Al. II Kal. Febr. ». Cont. Constant. l. c. Quidd. VI Kal. Febr. sc. 27 Ian. Non est autem ambigendum hanc ep. datam esse ann. 476, uti palet e sequenti ad Zenonem, et notat Jaffé op. c. pag. 50.

12 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. vii, col. 974.

13 « Cod. Virodun., cui adhaeret Pagios ad an. 476, ac Tillemont, in *Mem. pour servir à l'hist. eccl.* tom. xvii, not. 2, pag. 756 edit. Venet., legit Basilisco ». Cont. Const. l. c.

debita pietati nostrae¹ continuis officia deferre colloquiis. Sed cum ad huius intentionis augmentum etiam sacrae cura religionis accedat, ratio mihi negotii posterioris incumbit, ut simul honorisficiantem vobis prona mente persolvam, et causas fideliter² insinuem: quia me ad utramque vel dicata trahit clementiae vestrae somper affectio, vel respectus ordinis mei et apostolici moderaminis sollicitudo compellit.

1. Functus igitur, gloriissime ac clementissime fili imperator Auguste, munere salutandi, quae in ecclesiis Orientis per haereticorum latrociniia recidiva rursus dicuntur scandala concitari, nec debeo silere, nec possum. Nam, sicut in meam notitiam ferventium pro fide catholica detulerunt scripta monachorum, compcri Timotheum parricidam, qui Aegyptiacae³ pridem vastator ecclesiae in morem Cain (ut lectio divina testatur)⁴ eiectus a facie Dei, hoc est ab Ecclesiae dignitate seclusus, et iam per deserta vagus, sceleratae conscientiae diu tormenta passurus, in exilium proprii erroris abductus est, resumptis pristini furoris incendiis, conflasse nihilominus agmina perditorum et Alexandrinae urbis ecclesiam, quam sacerdotali prius sanguine cruentavit, ipsum denuo nunc cruentum depulsione legitimi pervasisse pontificis: ut cui illa relegationis humilitas iniicere dehuerit ex iis, quae impie gesserat, aculeum poenitendi, nutriti⁵ potius otia tribuisse⁶ videatur atrocioris insaniae: quo procul dubio Cain ipso longe detestabilior approbatur. Ille siquidem a perpetrato se-

mel facinore damnatus abstinuit, hic proficit⁷ ad crimina maiora post poenam.

2. Nec eo tamen seelerum fine contentus Constantopolitanam insuper urbem recti semper dogmatis amore flagrantem, ne quid intemoratum populator humanae salutis omitteret, fertur andante ingressus, et a suae consortibus pravitatis libenter audisse soli Christo debitam vocem, qua plane⁸ non in nomine Domini venire benedictus, sed divini culminis usurpator evidenter est monstratus Antichristus: qui cum etiam a communione catholica tam laudabiliter esset exclusus, per quorundam privatas domos, respersis humano sanguine manibus, non divina sacrificia, sed sacrilegia celebrasse memoratur; in quo utique non est eius firmata susceptio, sed concisorum divulgata proditio cum codem de illa iniquitatis sede, nisi⁹ resipiscant, omnimode casuros¹⁰, quam, sicut diabolus pater eius Altissimo similem se faciens, aeternum¹¹ sibi perfidus construere non desinit ad ruinam.

3. Haec, venerabilis imperator, cum horreat animus vel a tanto gladiatore fuisse tentata, maximo tamen, fateor, stupore detineor, sub vestrae pietatis aspercitibus potuisse committi. Quis enim devotam semper Deo clementiae vestrae mentem et orthodoxis deditam regulis, aut ignoret, aut ambigat? Quippe qui supernae dispositione providentiae, sicut pro utilitate publica angustae memoriae Marciani pariter et Leonis eruditis virtutibus, sic eorum sitis etiam ad catholicam veritatem sensibus instituti: nec cuiquam

Eiusdem nova
seclera

Timothei ex-
crabilis insania.

Ab imperatore
non toleranda.

1 Al. *vestrae*. Sane rectius.

2 Al. *fideliter*. Concinnius ad context. videtur.

3 Al. *Aegyptiacae*.

4 Gen. 4, 14.

5 Cod. Vat. 3786 *nutriendae*.

6 Al. *praebuisse*.

7 Cit. cod. cum al. edit. *proficit*. Forte amanuens. mendo.

8 « Ed. probatior. *plene* ». Cont. Const. l. c. nobiscum leg.

9 Id. cod. *nonnisi*.

10 « Ita edit.; sed ope mss. Vatic. legendum est *omnimode casuorum* ». Cont. Const. l. c. Apie quidem ad syntax.

11 Ibid., cit. cod. suffragante, *aeternam... ad ruinam*.

omnino sit dubium, pietatem tuam illorum esse fidei sequacem, quorum es successor imperii. Quae cum de vestrae tranquillitatis animo certa ab omnibus teneantur et fixa, absit ut temporibus vestris divini cultus integritas et antiquitas roborata fidei catholicae putetur interpellanda ⁴ sinceritas.

4. Respicie, quaeso, ad divina beneficia: et quae sint vobis collata perpendite: atque, ut haec prospera valeant permanere, propitandum esse censeate auctorem munieris, non laedendum. Inter

Religionis cura praeclara principis negotiorum.

quaslibet enim occupationes publicas a religioso principe magnopere procurandum est, quod eius protegit principatum: et praefenda cunctis rebus est coelestis observantiae rectitudo, sine qua recte nulla consistunt. Suppetunt affatim clementiae tuae (si in palatii sui requiri mandet archiviis) cum nostrorum coeuntia definitione maiorum documenta copiosa. Neque enim conscientiam vestram latere credendum est, quea per cunctas provincias Orientis ex imperii vestri arce diffusa sunt: illa scilicet, quea vel ad augustae memoriae Marciani nihilominus et Leonis, vel ad Chalcedonensis concilii beatae recordationis praedecessor meus Leo consulta direxit: quibus ita plene atque dilucide sacramentum dominicae incarnationis exposuit, ut non modo catholicus, sed ne christianus quidem valeat nunenpari, quisquis illuc et ² redēptionis suae causas non evidenter agnoscat.

5. Certe ut facilius vobis necessaria non desit instructio, earumdem exemplaria

literarum ad fratrem et coepiscopum nostrum Acacium misi vestris sensibus offerenda. Haec igitur pietas tua si recente dignetur, vel quac totius Orientis episcopi de huins praeicationis consensione rescripterint, aspiciet profecto examinata diligenter et veraciter promulgata, atque ideo pestiferae falsitatis ambagibus nequaquam debere pulsari. Quia revera quae de scripturarum fonte purissimo sincera perspicua manarunt, nullis ³ agitari nebulosae versutiae poterunt argumentis. Perstat ⁴ enim in successoribus suis haec et eadem apostolicæ norma doctrinæ ⁵, cui Dominus totius curam ovilis iniunxit, cui se usque in finem saeculi minime defuturum, cui ⁶ portas inferi nunquam præevalituras esse promisit; cuius sententia, quea ligarentur in terris, solvi testatus est non posse nec in coelo ⁷.

6. Quapropter clementiam vestram, cui mea vice propensius frater et coepiscopus meus Acacius supplicabit ⁸, precor atque obsecro ut imitatores facti tantorum electialium praecessorum, nefandæ presumptionis operarios catholicò pectorè responentes, regia censemte potestate cohiberi. *Quisquis aliud* (sicut praeditus Apostolus), *praeterquam quod accepimus, seminare molitur, anathema sit* ⁹. Nullus ad aures vestras perniciosis mentibus subrependi ¹⁰ pandatur accessus: nulla retractando quidpiam de veteribus constitutis fiducia concedatur. Quia (sicut saepius iterandum est) quod apostolicis manibus cum Ecclesiae universalis assensu acie meruit evangelicæ falcis abscondi,

1 Cit. cod. *interpolanda*.

2 Cit. cod. omitt. et.

3 « Quidd. edit. nullius ». Cont. Const. I. c.

4 « Al. *praestat*. Melius *perstat*, hoc est *perseverat* ». Cont. Const. I. c.

5 « Verba apostolicae doctrinae perinde accipienda sunt, ac si legeretur *Apost. Petri* ». Cont. Const. I. c.

6 Cit. cod. *quam*. Perperam ad orat. context.

7 Matt. xvi, 18, 49.

8 Cit. cod. *supplicavit*. Perperam ad ep. context.

9 Galat. i, 9, ubi apud Vulg. legitur: *Si quis robis evangelizaverit praeter id, quod accepisti, anathema sit*.

10 Al. *subripiendo*. Mendo typograph.

Catus scripta
imperatori tra-
denda misit.

Eadem in Leo-
nis successori-
bus doctrina.

Haeretici prin-
cipis anchorita-
le comprimendi.

Vetera con-
stituta non re-
tractanda.

vigorem sumere non potest renascendi: nec in dominicae vitiis fructivam¹ valet redire propaginem, quod igni deputatum constat aeterno.

7. Si² haeresum denique machinamenta cunctarum ecclesiasticis prostrata decretis nunquam sinuntur oppugnatione

Alexandrina Ecclesie suo episcopo restituenda.

elisa reparari certamina; ante omnia auctem, quae, ut beati Marci Evangelistae sedes (Alexandrinam loquor Ecclesiam) a cruentissimi praedonis incubatione liberata catholico reformatum antistiti, libertatemque suam pariter recipiat et quietem. At vero impius parricida, qui divinis simul est reus legibus et humanis, reductus eodem, quo iure fuerat ante detrusus, ab innocentium nece retrahatur animarum: procul a regno pietatis vestrae funestis capitibus venena discedant; quae, quoniam salutiferae praedicationis auribus obturatis, medicantia verba capere nequierunt, ab humani conventus abducta pernicie, in virulentiae suaee congrua solitudine contabescant: quo magis³

B. Petri Apostoli voce qualisunque sedis eius minister obtestor, ut inimicos antiquae fidei non simas impune grassari, qui vestros optatis⁴ habere subiectos; ut verae confessionis pacem cunctas Domini servare decernatis ecclesias, qui orbe vestri imperii desideratis tenere pacatum: et unicam spem salutis, quae genus hominum ad regna coelestia vitamque per-

Angusti praesidium in fidei hostes exorat.

Spes unica salvati religio.

1 Al. *fructiferam*.

2 Ex Vigili consitulo haec restituimus: *Sic haeresum denique machinamenta cunctarum ecclesiasticis prostrata decretis nunquam sinuntur oppugnatione elisa reparare certamina, ut quidem prius conicceramus*. Cont. Const. l. c.

3 Al. *quo magis, ac magis*. Cit. cod. *quo magis pietatem tuam*.

4 Al. hic add. *hostes*.

5 «Baron. cum Binio potius *Armato Consule*». Sed perperam, quum Basiliscus renuntiatus fue-

ducit aeternam, nulla patiamini parte violari, qui placatum Deum vel regno vestro cupitis, vel saluti.

Data quarto idus Ianuarias, Basilisco Augusto consule⁵.

Dat. die 10 Ian. an. 476.

EPISTOLA III⁶.

Haereses reviviscere gravissime dolens probatam cleri CP. constantium suis roboret alloquiis, enique de missis ad Aeacium, et imperatorem litteris instruit.

Simplicius Episcopus Presbyteris et Archimandritis apud Constantinopolim constitutis.

Per filium nostrum laudabilem virum Dole haereses reviviscere.
Epiphanium litteris vestrae dilectionis serius quam voluistis acceptis⁷, magno sumus dolore permoti, quod illic intra Ecclesiam Dei scandalorum recidiva naescuntur incendia, ubi toties⁸ auctoritate apostolicae Sedis, et sententia synodi universalis extincta sunt. Cui namque in toto terrarum orbe cum perversitate dogmatum nefandorum Nestorii, Eutychetis, Dioscorique daunatio; cui Timolhei rursus Alexandrinae Ecclesiae pervasoris non est nota deiection⁹? Testis est anterius⁹

rit imperator ann. 475. » Contin. Const. l. c. Pagi legend. autumat iv Non, lun. sc. 2 lun., ut Bollandus iamdiu fuit suspicatus. Jaffè nostr. chron. adhaeret.

6 Ex Carata Epist. Roman. Pontific. tom. 1, pag. 314.

7 Cod. Vat. 5617 perceptis.

8 «Labb. *totius, sed rectius toties*». Contin. Const. l. c. Mans. ad marg. «Al. *toties*».

9 Anterior vocat Ephes. concilium ad discriminem Ephesin. latrocini. Cont. Const. l. c. Cod. Val. 5617 *superius*.

Ab Ephesina et Chalcedo-
et Chalced., sy-
nodo damnata.

Ephesinum, testis est recens Chalcedonense concilium, quod quisquis desiderat retractari, in numero fidelium pronuntiat se non haberi; cum praedictorum talis impietas, auctoribus et principibus christianis, non solum ab Ecclesiae corpore, verum a coetu omnium exiliis segregata diversis unitae sententiae damnatione percussa est. De quorum nihil est nunc errore dicendum; quia post traditionem tantorum Domini sacerdotum, qui longe ante nos in universa mundi parte has quoque haereses evicerunt³, beatae recordationis praedecessor noster Leo multiplici sermone doctrinae quid catholicae veritatis sequatur integritas, quid detestetur, asseruit. Hac cruditione fundata, non contentione opus est, ut adhuc tainquam de dubiis iudicetur. Sed sicut

In quibus
praecepimus post
hunc ultissimum
Leonis doctri-
nau nil inqui-
rendum.

Clerum Constantinopolit. io
proposito con-
firmat.

dilectionem vestram gaudemus facere, firmis contra deiectos state vestigiis: nec vos adversarius terreat, aut tardam putetis desuper venire victoriam. Cadere didicit, qui resultat. Breviter haec ad consultationem, innotetiam consolationem vestrac scripsimus caritati, volentes aliquos, quemadmodum cupitis, pro causae necessitate dirigere, nisi ad omnem plenitudinem non iam defendendae, quae

S. Leonis do-
crina sufficiens
haeres. exilium.

solide⁴ iacta est, fidei, sed repellendis haereticis atque damnatis illa sufficienter, quae etiam ad sanctae memoriae Flavianum, atque ad sanctam Chalcedonensem Synodum, vel ad augustae recordationis Maricianum ac Leonem, beatae memoriae antecessorem meum scripsisse retinetis, atque totius Orientis episcopi rescriptis ad principem tunc Leonem propriis intimarunt. Unde insolubile esse non du-

biuum est, quod vel ante decreverunt in episcop. definita
nondum dissolu-
venda,

¹ Cod. Vat. 3786, 5617 auctoribus etiam prin-
cipibus.

² Iid. codd. hominum. Forte amanuens. mendo.

vel quod singuli per suas ecclesias constituti, eadem nihilominus sentientes, diversi quidem vocibus, sed una mente dixerunt, damnantes errorum execrabilium autores pariter et sequaces. Quapropter inter tot formas, quae erectae sunt, prae dicandi, non assertione nova, sed constantia nitendum est. Iam probatum est quid (Domino vos iuvante) profecerint labores vestri: Deo placitus fructus ostendit, quando eius dominum, vobis obsistentibus, latroni introire non licuit, qui, non nullis occurribus sibi, latentes adhuc forsitan sui similes publicavit: non enim iunguntur bona pessimis, recta perversis, nec possunt salutaria coire cum noxiis; quia luci communio nulla cum tenebris, nec infidi portio cum fideli. Unde necessario damnatorum comitabuntur exitum, qui talium delegere consortium: nisi forte resipiscientibus animis, et maxime qui nuper decepti sunt, videntes in quae ab- rupta sunt ducti, ad splendorem verae fidei discussa conferant se nube mendacii. Quod apostolicae Sedis pietate ut prove nire possit optamus, quia vitam in Domini voluntate cognoscimus, ad christianissimum quoque principem vel ad fratrem et coepiscopum nostrum Acacium competentia simul scripta direximus, cuius accusandum silentium non putamus: quia scientes fidem probatissimi sacerdotis, certum tenemus suum non esse quod tacuit. Ut autem plenus dilectio vestra cognoscat nostrarum, quas ad christianissimum principem misimus, seriem literarum, exemplaria, internuntio, quem missis, redeunte, direximus.

Ad Acacium
et imperatorem
datae litterae.

Quarum nonnulla exemplaria clero Constantiopolit. se missis iuncta.

Data tertio idus Ianuarii, Consule super scripto.

Data die 11 Jan. an. 476.

³ Cod. Vat. 3786 revicerunt.

⁴ Al. solidae. Certe mendo typograph.

Huius in Ae-
lorum fortitudo.

EPISTOLA IV¹.

Fat' le sollicitus ne quid contra Chalcedonense Concilium ab haereticis agatur, Acacium rogat, ut apud Augustum pro cnonum custodia vehementer instet.

Simplicius Episcopus Acacio Episcopo
Constantinopolitano.

Cum filii nostri illustris vir Latinus
Simplicius erga idem sollicitudo. patricius, et spectabilis Madusius pro legatione publica mitterentur², negligere non potuimus, quod omni intentione curramus. Proxime namque cum presbyterorum et monachorum de Timotheo olin ab universalis Ecclesia separato querela venisset, tam christianissimo principi, quam dilectioni tuae scripsimus, ut modis omnibus resistatur³, ne quid haereticorum contra Chalcedonense Concilium molliatur audacia, frater carissime: et dilectionis tuae laudando constantiam, multum nobis, inno ipsi Domino placere memoravimus, quod damnatum hominem non solum fidei, sed etiam parricidii causa⁴ nullam Constantinopoli Ecclesiam introire permiseric; quod nunc iterum commonemus, ut cum ad dilectionem tuam eadem scripta pervenerint, immo etiam donec veniant, apud christianissimum principem etiam nostro nomine agere suppliciter atque insinuare non desinas, ut quae toties et bene statuta

Haeretic, au-
sibus resister-
endum,

Et imperator
pro Chalced. sy-
nodi custodia exorbadus.

sunt, nulla obreptione violentur: quia regni eius certum et singulare est firmamentum vero atque aeterno regi congregatorum in causa fidei divino Spiritu sacerdotum illaesum conservare conciliun.

Inviata reli-
gio regni firma-
mentum.

Mens. Ian. ann. 476⁵.

EPISTOLA V⁶.

*Zenoni de recuperato imperio gratulatus illum vehementer hortatur, ut catholica-
cam fidem, cui potissimum eius trium-
plus est tribuendus, ab haereticorum
pravitate vindicet.*

Simplicius Episcopus Zenoni Augusto.

Imperatori
trianaphus divi-
nae providen-
tiae specialiter
tribuendus.

Inter opera divinae providentiae, quae semper et iusta sunt, nostris quoque temporibus eloqui potentias Domini vix quaelibet humana lingua sufficiet. Quis enim valeat vel cogitatione complecti, vel voce depromere quod in ipso utriusque rei laborantis articulo et votis publicis religionis sanctae reddidit vos quieti, nisi quod tanti consideratione miraculi clamandum est eum propheta: *Hacc est mutatio dexteræ Ecclesiæ⁷*, quae exaltantes semetipos potenter humiliat, et humiliantes se clementer exaltat⁸. In quibus etiam dispensacionis supernæ sagaciis

et votis publicis, et religionis sanctae reddidit vos quieti. Recte quidem.

8 Psalm. LXXVI, 11.

9 Quum Zeno scelestissimum Timotheum contra univ. Eccl. vota ab exil. revocasset, Dei iudicio factum est, ut Basiliscus in imperium irruens, eum Zenonem compelleret, unde hic execrandum haeretic, abduxerat. Postea vero imperator, Basilisco devicto, ad imperii fasces reddit, et illico Pontifici scribens fid. cathol. professionem integrerrimam edidit. Bin. apud Mign. l. c.

1 Ex Migne Patrol. *Curs. complet.*, t. LVIII, col. 42.

2 Publicam innuit legationem, quam Odoacer ad Zenonem, misit. Sev. Vid. Bin. ib. not. 3.

3 Al. *resistat*. Perperam, ut videtur.

4 «Non solum ob fidei, sed etiam parricidii causam». Cod. Vat. 5617.

5 Cont. Const. l. c. hanc ep. proximam retinet super., ac proinde idem temp. designat.

6 Ex Caraf. *Ep. Rom. Pontif.* tom. 1, p. 315.

7 Contin. Constant. l. c. cum cod. Vat. 1344

^{Quo Deo con-}
^{silio adversita-}
^{tes.}

mensura libretur, profecto evidenter apparet, ideo¹ perfidorum irrepissae perniciem, ut fides clementiae tnae etiam inter adversa probaretur, quantoque magis rebus urgeri crederetur infestis, tanto clarius vestra magnanimitas immuneret: atque ob hoc mansuetudinis vestrae de Constantinopolitana urbe provenisse discessum, ut universorum desideriis expediti gloria maiore rediretis; ut ex contrariorum periculis, quod in vobis esset, cunctis utile nosceretur. Davidiae nimurum illius virtutis exemplo, qua singulari patientia cedens paullum furoribus parviciae, continuo victoriam² populorum precibus imploratus praestantio³ fastigio est reversus in regnum. Laetare igitur, venerabilis imperator, eos fuisse tuos hostes, qui extiterunt Divinitatis inimici: atque⁴ gaude cum Ecclesia laborasse, et cum fidei catholicae libertate imperium restitutum⁵; atque ut in omnibus doceas, causam tibi cum Deo esse communem, cuius⁶ ope viriliter fretus insiste, ut per quem publicos incubatores subegit⁷, Ecclesiae quoque depallat tyrannos. Sieul enim pietas vestra merito recteque confidit, illo nos tempore nihil aliud Deum nostrum suppliciter implorare, quam ut nobis Romanii Imperii praesules, quales nunc loquimur, redderentur; ita expectari cernis, ut huiusmodi vos esse ipsorum actuum qualitate monstratis. Respice, queso, augustae memoriae Marciani atque Leonis omni mundo conspicuam⁸ catholica devotione constantiam; et salubri consideratione perpendite, cum in eodem loco stare nequierint, qui ab eo-

^{Imperatoris}
^{causa cum fidei}
^{causa coniuncta}

^{Haec itaque}
^{tota virtus de-}
^{fendenda.}

¹ Plur. nn. codd. et ideo.² Contin. Const. l. c. cum codd. Vat. 1344, 5617, continuo victor iam populorum precibus imploratus.³ Cod. Vat. 1344 praestantiori.⁴ Cont. Const. l. c. et al. cod. teque gaudet. Melius videtur.⁵ Cod. Vat. 1344 imperio restitutum.

rum rectitudine deviarunt, successorem regiae potestatis legitimum, ac divinitus attributum cum fore sine dubio, qui illorum fidei persistent imitator. Debes, gloriissime et clementissime fili imperator, augustae memoriae tantorum virorum taliumque reverentiam, debes vices⁹ munericibus Dei. Ille te ad istorum reduxit imperium: tu Deo istis similem rede famulatum. Et quia haec, beato apostolo docente nos Petro, mea mper humilitate praedicante, refutata sunt a casuris, Deo sauro, proficiant in regni soliditate mansuris. Ego quidem literis, ex imperato-
ris litteris opti-
mo auspicatur.
^{Sic Dei mu-}
^{neribus respon-}
^{deundam.}

et ingenti gratulatione respiro, et omnino non ambigo mentem vestram in rebus divinis gesturam longe potiora quam cupio: sed mei memor officii, in hanc partem clementiam tam ideo prolixiore horror alloquio, quia imperii sui pariter et salutis affectu, illis te causis inhaerere semper exopto, quibus solis et praesentis regni stabilitas custoditur, et aeterni gloria comparatur. Unde ante omnia precor, ut Alexandrinam Ecclesiam non minus a funesto, quam ab haeretico pervasore clementiae vestrae dispositionibus liberatam, catholico ac legitimo restitui censeatis antistiti; eisque etiam, quos temeritate diabolica diversis ecclesiis ordinasse perhibetur, electis¹⁰, rectae fidei subrogari constitutis episcopos: ut sicut tempore publicam vestram a tyrrannica dominatione purgasti, ita ubique Ecclesiam Dei ab haereticorum latrociniis atque contagiis exuatis; nec id potius

⁶ Cont. Const. cum plurib. nn. codd. eius. Recte quidem.⁷ Al. cod. subigit.⁸ Cod. Vat. 1344 add. in.⁹ Duo nn. codd. vicein.¹⁰ Cod. n. 1344 immensae reverandae reli-
gionis. Perperam.¹¹ Cod. cit. 1344 reiectis.

praevalere patiamini, quod iniquitas temporum, et eos ⁴ quos non solum vestro imperio, sed et in Deum quoque rebellis spiritus concitavit; quam quod tot tantique pontifices, et cum egregiis orthodoxisquae pontificibus universalis ecclesiae decrevit assensus. Chalcedonensis Synodus constituta, vel ea quae beatae memoriac praedecessor meus Leo apostolica eruditione perdoctuit, intemerata vigore iubat;

^{Et Chalcedonensis custodiatur.}

quia nec ullo modo retractari potest, quod illorum definitione soppitum est, nec ullatenus recipi toties uno undique ore damnatus ². Ipsa est quippe, sicut experti estis, catholica fides, quae potentissime de sede laesa ³ deposita, et exaltandos humiles custodita servavit. Quare satis agendum est pietati tuae, ut qui huius tibi auctor est doni, sit ipse etiam ⁴ propagator.

Data viii idus Octobris post consulatum Basilisci et Armati ⁵.

Dat. die 8 Octobris an. 477.

EPISTOLA VI ⁶.

Ad res Ecclesiae restituendas invocatum imperatoris praesidium significat, de quo optime sperat; Antonium et Iohannem praeccipios harresum autores anathemate percussit; Episcopos domum Constantiopolis degentes diutius e suis sedibus abesse prolibet.

Dilectissimo fratri Acacio Simplicius.

Literis tuae dilectionis, quas per filium nostrum Epiphanium diaconum probatae fidei direxisti, ea quae strictim religio-

¹ Eos deest in codd. nn. 3786 et 5617. Cont. Const. l. c. legunt et eos, quos non solum in restrum imperium. Sane ad orationem aptius.

² Cod. n. 1344 totius catholicae veritatis una undique ore damnatum. Inepte ad context, hic enim Timotheus innui videtur.

³ « Laesa ad verbi catholicae fides referunt, non vero ad sede ». Ita Contin. Constant., ut omnis ambiguitas tollatur. Et quidem recte, ut liqueat e verborum anthites.

sissimi viri filii nostri presbyteri, archimandritae cum monachis vel ante scripserant, latins indicasti, et prolixo quidem volumine, sed sermone necessario retulisti; ut quid vel Constantinopoli, vel in aliis regionibus ab haereticis gestum disceremus: ac singula quae contra ecclesiasticas regulas, et contra ipsam catholicam fidem ubicumque commissa sunt, ante nostros oculos collocasti; quantum videatur quo etiam remedio subveniret ecclesiis, quibus vim sub occasione tyrannicae dominationis et per absentiam christianissimi principis perniciosus latro, et recidivus invasor Alexandrinae Ecclesiae lapsus ⁷ exiliis inrogavit. Unde unicum post Deum, qui Ecclesiam et rem publicam consolatione mirabiliter visitavit, etiam si hoc fieri minime postulasses, clementissimi imperatoris auxilium duximus implorandum; ut pro omnibus, quae regno eius Dominus tribuit, ne ulterius in orbe terrarum, quas subditas suo cognoscit imperio, Ecclesiac Dei ab haereticorum contagione et pravitate violentur, sed doctrinae diabolicee praeceptione pietatis ipsius praestentur immunes: ut ita, qui sibi crediderint sacerdotale ministerium damnati hominis praeumptione conferri, promulgata imperiali constitutione, etiam a conventu hominum segregandi iudeantur exclusi; quatenus his submotis, atque in solitudinis perpetua relegatione damnatis, antistites catholici deceptis vel reddantur ecclesiis, vel creentur. In quo nec nostrae

⁴ In duob. nn. codd. etiam desideratur. Minus bene.

⁵ Quidam septimo; al. nono die Octobr. Vid. Labb. Cit. autem cod. 1344 sic habet: *Data VIII id. Aprilis post consulat. Basilisci Aug., sc. 6 April. ann. 477. Jaffè op. c. nostrae lectioni consentit.*

⁶ Ex Mansi *Collect. Concil.* tom. vii, col. 995.

⁷ « Elapsus ». Contin. Const. loc. cit. Recte quidem.

<sup>Pro quibus
imperat. auxi-
lium invoca-tum.</sup>

De quo optime confidit. preces apud religiosissimum principem, nec dilectionis tuae suggestio, aut tantorum fratum nostrorum, quos advenisse Constantinopolim reperimus, imploratio sacerdotum, aut supplicatio monachorum laborare poterit. Quin quidquid ad integratatem catholicae fidei pertinet, in qua ecclesiarum est constituta securitas, regressu pietatis suae, Domino se ubique prosequente, omnium praeveniens vota restituit: et apud mentem christianissimam facilis est impetrandi gratia, ubi religionis est causa.

Facilius impetrandi gratia, ubi religionis est causa. religionis est causa. Sicut ergo literis nostris, ita tuae dilectionis, vel omnium fratrum, qui se ad documenta fidei suae christianissimi principis praesentavere contineantur spectui, suggestione repetendum est, ut imploranda.

Haereticorum expulsio ab imperio, enixius imploranda. Timotheus cum sequacibus suis ad irremeabile dirigatur exilium. Cum quo Paulus ab Ephesina Ecclesia et Petrus ab Antiochenae civitate depulsus, atque omnes qui ab eo se, vel ab his, quos illicite fecerat, aestimant episcopos ordinatos, eadem debent lege percelli. De Antonio

Antonius et Iohannes anathematice perculsi. tyrannos¹ miserat, antesignanus existens, sicut scriptum est, inimicus et defensor apparuit: de Iohanne quodam Constantiopolitanu, qui ab haereticis Apamenum sacerdotum, quod ei, qui presbyter aliunde fuerat, vel a catholicis sumere non licebat, se haereticum publicavit et, quod in se perperam factum est, impropterum retrorsum in auctorem, expellens ab Antiochia Petrum pervasorem ipsius, eamdem ecclesiam ipse pervasit, subanathemate a christianorum consortio vel ipsa appellatione removemus; nec unquam his satisfactionis patefaciendum est

¹ « Melius tyrannus, sc. Basiliscus ». Contin. Const. I. c.

2 Ita et al. Contin. Const. I. c. potius nec, vel neque aliquis.

3 Labb. tom. vi Concil. pag. 4039 post omnes Simplicii epistolam hanc collocavit. Idque Pagius

loens. Quia, sicut Iudas inter Apostolos, ita isti inter ministros Dei subdola, et diabolici spiritus fraude latuerunt. De christiani quoque populi fide et devotione gaudentes, profectum eius et multiplicationem² Deo ingiter supplicantes expetimus; ut in timore atque amore Domini perseverans, et numero augeri, et coelesti mereatur protectione muniri. In quo maxime gloriamur, et Deo nostro gratulabimur complacere, quia pastoralem respicit fructum religiosi ovis augmentum. Diu autem fratres et coepiscopos nostros apud Constantinopolim non convenit demorari: nunc praecipue, cum propter concessionem persecutionis, quae mota fuerat, sollicitate atque affotione sunt da³. in superscriptis ecclesiis civitates: ne aliquis⁴ dubius rationis et trepidus mentis expectet novi aliquid post Chalcedonense Concilium contra definitiones ipsius retractari; quia per universum mundum insolubili observatione retinetur, quod a sacerdotum universitate est constitutum, et, sicut apparuit, coelestis toties ultiionis assertione firmatum. Unde divino iudicio reluetatur quisquis eiusdem venerabilis definita Concilii post tot divinae indignationis exempla non sequitur⁵.

EPISTOLA VII⁴.

Acacio gratulatur de pace Alexandrinae Ecclesie restituta, cumque monet, ut Timotheum Solofaciolum sedi suae redditum consiliis adiuret.

Simplicius Episcopus Acacio Episcopo Constantinopolitano.

Quam est efficax supplicantum Dominino perseverantia sacerdotum, et quam

De fide populi Constantinopolitani laudatur.

Epicoporum e suis scholis absentia, maxime persecutionis temporis, non permittentur.

Immutabile quod est ab eccl. concilio constitutum.

Orationis efficacia.

probe respuit, qui in observat. ad ann. Christi 477 eam ad priores mens. ann. 478 referendam esse ostendit. Cui sententiae accedit Jaffé op. c., pag. 50. V. Migne Patrol. Curs. complet. L. LVIII, col. 61.

4 Ex Carafa Ep. Rom. Pontif. tom. I, p. 316.

iucundo gratuletur affectu¹ studium, quod defensioni fidei sinceris mentibus exhibetur, literis tuae dilectionis agnoscitur², quando post tanta certamina, quibus Dei misericordia in causa propriae religionis famulos et ministros suae constitutus potestati³, probatissimos sibi fecit esse victores. Siquidem Alexandrina Ecclesia

Gaudet de restituta pace.

divinum tandem indicio liberata, in consortium communium nos advocans gaudiorum, eum qui ab haeretico fugatus fuerat, ad eius sedem rediisse testaris. Unde animis exultantibus ad universalis Ecclesiae quietem Christo Deo nostro pro salute primum fidelissimi principis supplicamus, cui pro devotione, quae cunctos antevenit sacerdotes, pietas haec divina concedit, quae nos liberos pro populis christianis apud omnipotentiam coelestem praestat interpres. Sicut ergo in redditu fratris et coepiscopi nostri Timotheus in suo sedi reddidit⁴ nos commonen-⁵dus,

¹ Codd. Vat. 3786, 5617 *effectu*. Ad orat. context. aptius videtur.

² Cod. 5617 ad margin. *agnovi*.

³ Id. cod. *sueae constituens potestatis*. Forte mel.

⁴ In edit. rom. constanter exhibetur *Illi*. veluti pronomen, quo veteres uti solebant loco nominis proprii. Apud recentiores littera *N* usitator. Non est autem obliuscendum, consilium quedam vixisse nomine *Illi*, qui in vulgatis exemplaribus ut plurimum *Ellus* legitur, licet inscriptum *Illi* ubique in mss. occurrat, vel consent. graec. scriptoribus. Ita Contin. Const. l. c.

⁵ Ex Mansi Collect. Concil. tom. vii, col. 984.

⁶ Tillemont. *Mémoire pour servir à l'hist. eccl.* not. 11, vol. 16, edit. ven. 1732, animadvertis, omnes Simplicii epistolulas de rebus Orientis haud parum esse corruptas, autem huius epist. initium desumendum esse a verbis *Olim divinorum*, quum praecedentia tabellarium designent. Huius sententia Contin. Constant. op.

scori nomen inter altaria recitatetur, extortum est.

Data tertia idus Martii, Ill. v. c. consule⁴.

Dat. 13 Martii, an. 478.

EPISTOLA VIII⁵.

Zenoni de Timothei redintegratione gratias agit, cumque rogat, ut Petrum Mognum Alerandriniae Ecclesiae perturbatorem expelli iubeat.

Simplicius Episcopus Zenoni Augusto.

Per Petrum virum spectabilem comitem Placidiae nobilissimae foeminae⁶ olim divinorum exultatione munera, triumphalis in Domino regni vestri gloria dilatatur⁷, cum universalis ecclesiae gaudio mediocritatis meae literas obtulisse meminerim⁸; nec inter universos catholicae fidei sacerdotes opera Domini nostri⁹ vel solus potui tacere, vel primus: quia secundum beatum Paulum Apostolum ecclesiarum omnium curam sustinens¹⁰ mihi summam gaudii de red-

Datas litteras
commemorat.

Cura univers-
salis Ecclesiae
credita Pontif.

cit. et cod. Vat. 5617 accedit, qui verba *Per Petrum*, etc. intra parenthesim concludit. Porro haec verba, quae periodum haud parum impli-
cant, ibi sunt, ubi tabellarii nomen non raro in-
scribi solet.

⁷ Ita edit. cum cod. Vat. 3786 et 5617: *dilatata* vero leg. Cont. Const. loc. cit. iuxta al. mss. Vat.

⁸ Cod. Vat. 5617 *mediocritatem meam litteras obtulisse memini*. Innuiri autem ep. suam a nobis positam sub num. v, pag. 213 col. 4. Caeterum periodus satis implexa clarior fiet, si variautes editiones probe connectent, ita legas: *Per Petrum virum spectabilem comitem Placidiae nobilissimae foeminae, olim divinorum exultatione munera triumphalis regni vestri gloria dilatata, cum universalis ecclesiae gaudio mediocritatis meae litteras obtulisse memini*. Vel potius, puncto affixo post voc. *foeminae*, epistolam ita incipias: *Olim divinorum*, etc.

⁹ Duo nn. codd. *Dei nostri*.

¹⁰ II Corinth. xi, 28.

*De Timotheo
sue soli resti-
tuto gratias agit*

dita pro elementia vestra earum quiete specialiter vindicavi, quod vos divinitatis auxilio, deieetis religionis et regni hostibus, meruerinus habere victores, et in uno codemque proventu, Christo in nobis ubique vinecente, et cultus verae fidei, et status est reparatus imperii: quod utrumque ideo fuerat (diabolo se ad tempus interserente) turbatum, ut, alterutrius adversariis dissipatis, praeconia fierent maiora vincentis; unde tam praeclarae fructum virtutis adeptus cum laetitia universalis ecclesiae nunc quoque ⁴ sine cessatione facio; tacere non possum gratias sine dubio perennes, quod antiquae veraeque fidei in fratre et coepiscopo meo Timotheo Alexandrinam Ecclesiam redidisti, cuius ad me nuper literae commeantes⁵, expulsa profanitate Eutychetus atque Dioscori damnatorum, ad regendos orthodoxos beati Petri et evangelistae Marci sedem (quod ante compertum est) se recepisse commemoravit; incitans nos volentes, ut haec ipsa pietatis vestris ⁶ sensibus referremus. Ut ergo tranquillitas vestri perpetua et fixa sit regni, quietem, quam cunctis in memorata ecclesia praestitis, pervigili protectione custodite ⁷, et quod iuvante vos Domino pro innocentium fecistis salute animarum, religioso studio et diligentia attentiore protegite: quia non minoris est gloriae, quod condideris servare, quam concedere ⁸; et omnibus est probatum, tantum vobis divini favoris impensum, quantum

*Orat, ut Ec-
clesiae pax en-
stodiatur,*

1 Duo nn. codd. nunc quoque, quod sine cessatione facio, tacere non possum, etc. Ita quidem sensus restituatur.

2 Forte legendum: commearunt, quibus, ex pulsas....

3 Al. pietatis vestrae sensibus. Rectius, ut videtur.

4 * Concinnius in mss. Vat. munile ». Cont. Const. I. c.

5 Mansi I. c. ad marg. condere. Cui iure adhae-

christianae religioni a vestra pietate est sedulitatis exhibitum. Et quamvis in omni parte regni sui profutura divino cultui providentia vestra non desisteret ⁹ curis publicis tranquillitatem ecclesiae praeferre; precor tamen, ut quod per nos serio postulat, imo quod ipsi specialius supplicamus, Petrum Alexandrinae Ecclesiae pervasorem, et ob hoc irre damnatum, quia moliri quaedam latens in Alexandrina (sicut ad nos scriptum est) civitate contra haec, quae a vobis sunt statuta, memoratur, ad exteriora transferri piissima praeceptione iubatis; ne aliquos modicae fidei (quod facere perhibetur) inficiat, et ad perversitatem sue instrumenta traducat. Longe sint ab innocentibus permicosa contagia, ut per vos intra dominici gregis ovile sit sinceritas, quam sola tenere potest imperialis auctoritas ¹⁰.

EPISTOLA IX⁸.

*Scribit, Timotheum Alexandriae episco-
pum a se venium petuisse, quod terrore
peyculis Dioscori nomen inter alla-
ria reicitset; lapsorum autem resi-
piscientia valde recreatus Aeucium ro-
gat, ut imperatoris animum ad tuen-
dam pacem acierioribus studiis foreat, et
promptis literis curam suam sublvet.*

Simplicius Episcopus

Acacio Constantinopolitano Episcopo ⁹.

Quantos et quam uberes fructus con-
stantiae Dei ¹⁰, et devotarum circa religio-
Constantia
in fine qui fru-
ctus.

ret Baronius cum Cont. Const. et probat. codd. Vat.

6 « Desistet ». Codd. Vat. 3786, 5617, et Cont. Const. I. c. Ad context. forte melius.

7 Dat. Illo cons. scilicet ann. 478 iuxta Jaffé I. c.

8 Ex Carafa Epist. Rom. Pontif. t. 1, pag. 318.

9 Codd. Vatic. 3786, 5617 addunt Per quem supra. Porro h. ep. tabellarium fuit Petrus comes, ut ex eius contextu colligitur.

10 Codd. cit., et Cont. Const. legunt constantia fidei. Recte quidem.

*Et Petrus lon-
ge amandetur.*

nem catholicam mentium semper habeat fortitudo, labor tuae dilectionis et eorum, qui pariter repente diabolo iaududum turbantur⁴, ostendit. Nam cum Christi inimicus et regni christiani semper aulam² mox casurus invaderet, atque impia persecutione fideles Domini plebemque concuteret, oratione atque vigiliis sacrilega tentamenta superavit³, et se victoria coelestis eo usque provexit, ut regressu religiosissimi principis Ecclesiae quoque Alexandrinae catholicus redderetur autistes, de quo mox cum exultatione divinae gratiae gaudia nostra contulimus, et mutuis nos litteris⁴ fecimus gratulari. Et licet laetitiae ipsius numquam sui defuerit plenitudo, tamen frater et coepiscopus noster Timotheus persecutione probabilior factus, pristini non immemor instituti per fratrem et coepiscopum Esaiam et filios nostros Nilum presbyterum et Martirium diaconum Alexandrinae Ecclesiae solemnia scripta direxit, quibus et illud, quod ante perterritus de Dioscori nomine fecerat, se destruxisse memoravit, et remissionem ipsius erroris expetiit, nosque de quiete fecit Ecclesiae gratulari, expertus erga se quantum nobiscum tua charitas videt; quod in eotune reprehendimus non inulta, et reconciliatum sibi nunc divinae miserationis affectum, frater carissime, memoratis in urbe, quae mox venerant⁵, constitutis, occasionem filii nostri Petri viri spectabilis, comitis, quasi ex sententia proficiens, amplexi tam nostro proposito, quam petitione fratris et coepiscopi no-

Timothei supplicantes litterae.

stri Timothei, legatorumque ipsius precebus id ipsum ad tuam voluntus pervenire notitiam, ut etiam nunc communum fieres particeps gaudiorum, et in praedictae Ecclesiae tranquillitate (quemadmodum diximus) laboris tui nobiscum carperes fructum, et christianissimo et clementissimo⁶ principi nostras litteras offerens super hac etiam re, ut et ipse quoque devotionis et fidei propriae donis se Deo protegente, laetetur, atque insidente charitate tua acrioribus studiis, catholicae religionis salutaria scripta mitendo, munire dignetur Ecclesias, ne (sic ut experti sumus) in aliqua religione⁷ antiquus ille serpens toties excisi capitis virus effundat, et inficiendi aliquos occasionem (quod absit) rursus inveniat; provida praeceptorum sue pietatis ordinatione disponat, religiosis et, sicut evidenter approbat, Deo se commendantibus legibus sanciat, ne vel in tenebris delitescant, et improvisi ambulantes in luce percipient, et his, quos in fide pauperes esse repercent, (quod propheta testatur) insidient ut rapiant⁸. Petrum maxime, qui nonnullarum domorum, siue similium latebres confovet, et quem zelo fidei ab episcopatu constituit subinoveri, in exteriore terras abiici, sicut et nos pietati eius scripsimus⁹, ad ecclesiasticam pacem speciali praeceptione decernat; quia rursus asseritur aliqua contra dispositionem fidei ipsius sine cessatione moliri. Quia igitur haec opportunitate perlatoris fidissimi nos oportuit indicare, et specialius admonere, hortamur, ut cum

Apud imperatores proprias firmata acris insistentum.

Petrus procul abiciendus.

Celeres petit epistolæ.

¹ Turbabantur in codd. n. Ad context. aptius videtur.

² Cod. Vat. 3786 *Christi inimicus, et regni Christianam semper aulam.*

³ Subintellig. *labor tuae dilectionis*, etc., de quo supra.

⁴ V. ep. vii Simpl. pag. 210, col. 2.

⁵ Baron. *qui mox venerant;* at Concil. edit. et Cont. Const. nostram lect. sequuntur.

⁶ « Apud Labb. *eminenterissimo*, » mendo, nt videtur, typograph. Contin. Const. I. c.

⁷ « Mansi Collect. Concil. tom. vii, col. 985 ad marg. Forte *regione*. » Cui adhaerent Baron., Cont. Const. et. Cod. Vat. 3686; et quidem ad sensum aste.

⁸ Psalm. x, v. 10; iuxta Haeb. v. 9. Ille autem legendum *insidientur, ut rapiant.* Cont. Const. loc. cit.

⁹ Vid. super ep. viii, pag. 217 col. 2.

Lapsorum re-
sipsicentia.

intermittius remeare cooperit, vel si qua
forsitan altera occasio reperiatur¹, quam-
primum nos facias certiores, et curam
nostram sublevare deproperes. Ut autem
perfecto gaudio gauderemus, idem frater
et coepiscopus noster Timotheus exem-
plum libelli satisfactionis eorum, quos a
catholicae fidei veritate Timotheus et Pe-
trus utrique² damnati damnationis ter-
rere traduxerant³, veniam postulantes ad
nos pariter destinavit, sacerdotali pietate
lapsis subvenire desiderans; quod divi-
næ miserationis intuitu, quae neminem
vult perire, refutabile non putamus⁴.

EPISTOLA X⁵.

*Superioribus litteris commemoratis, vehe-
mentius urget, ut Petrus ab Alexan-
drina regione expellatur.*

Simplicius Episcopus

Acacio Episcopo Constantinopolitano.

Proxime quidem dilectioni tuae, pe-
tentibus his, qui ad nos a fratre et coe-
scipo nostro Timotheo Alexandrinae
Ecclesiae antistite directi fuerant, com-
mune gaudium litteris indicavi⁶, et de
fructu piissimi operis, quod catholicus
memoratae Ecclesiae sacerdos est resti-
tutus, pariter nos gaudere memoravi; quod
nunc quoque significare properavimus,
ut agnoscas⁷ gaudia silentium non amare.
Unde semper exultans et orationum com-
monium cupiens vota sociari, hortor, fra-
ter carissime, ut rebus per clementissi-
mum et christianissimum principem Deo
auctore compositis, diligentiae sollicitudo

Instat ut Pe-
trus ablegetur.

1 « Reperitur ». Cit. codd.

2 Cod. Vat. 3686 rectius *uterque*.

3 Forte ita legendum, ut sensus habeatur: *quos a catholicae fidei veritate.... abduxerant, da-
minationis terrore veniam....*

4 Dat. *Illi cons.*, sc. anno 478 iuxta Jaffé l. c.

5 Ex Carafa *Epist. Rom. Pontif. t. 1*, pag. 320.

non desit; sed Petrus ab indebito sibi
honore deiectus, in Alexandrina regione
non sinatur habitare, sed procul extra
terminos patriae, sicut etiam nos poposci-
mus, frequenti eum postules suggestione
relegari, ne quos imperitorum pravitatis
suae persuasione seducat, et a catholicae
tramite veritatis avertat. Quidquid autem
de religiosissimo impetrabis imperio,
cura tuae dilectionis ad meam notitiam
faciat pervenire, et nos actuum ad custo-
diam evangelicae doctrinae pertinentium
det esse consortes.

Data decimosexto kalendas Novembris,
III. viro clarissimo consule⁸.

Dat. 17 Octobris, an. 478.

EPISTOLA XI⁹.

*Imperatoris religione laudata, cum rogat,
ut praescritum Timotheum Alexandri-
nae Ecclesiae opera sua redditum tuea-
tur, et Petrum procul relegandum de-
cernat.*

Simplicius Episcopus Zenoni Augusto.

Proxime quidem cum ad urbem frater Zenonis religio-
et coepiscopus mediocritatis meae Timo-
theus Alexandrinae urbis antistes novato
more misisset, victorianam vestrae fidei in
eius restitutione cognovi. Pietate enim
vestra fulta divinitatis auxilio et impe-
rii tranquillitas, et catholicae religionis
splendorem suum, scandalorum nube di-
scussa, recepit integritas; de quo me gratias
post Deum clementiae vestrae egisse
reminiscor¹⁰, et nunc quoque cultum ve-
stro regno debitum silere non potui, ne
quodammodo viderer ingratus, si vobis

6 Vid. praecedent. ep.

7 Sic et nn. codd. Quidd. edit. *agnoseceres*,
sed perperam.

8 V. not. 4 ad ep. viii pag. 217, col. 1.

9 Ex Carafa *Epist. Rom. Pontif. tom. 1*, pag.
320.

10 Scilicet in epist. viii, pag. 217, col. 2.

qualibet opportunitate vel imperii vel Ecclesiarum laudare desisterem tot triumphos. Exhibens ergo debitae venerationis officium precor, ut studiosius circa universos rectae fidei sacerdotes, et maxime circa Alexandrinum episcopum, cuius certaminis et testes fuitis et indices, protectionis impendatis auxilium, et decern-

Ei praeser-
tui Timotheum
commendat.

Petrus procul
arcendus.

qualibet opportunitate vel imperii vel Ecclesiarum laudare desisterem tot triumphos. Exhibens ergo debitae venerationis officium precor, ut studiosius circa universos rectae fidei sacerdotes, et maxime circa Alexandrinum episcopum, cuius certaminis et testes fuitis et indices, protectionis impendatis auxilium, et decern- natus piissimis¹ constitutis, Petrum sedis ipsius pervasorem (cui nec in diaconatu suis potuit ordo constare) longius a tam praeclara civitate relegari, ne infirmiores² fidei aliquos forte seducat, et in eadem Ecclesia (quod absit), quae sopistis scandalis, rursus exagit. Probasti, in corpore illum vobis dexteræ suæ dedisse praesidium, qui ad totius orbi gaudium, et in Ecclesiae universalis exultationem in vestra clementia Romanum servat imperium.

Data decimo kalendas Novembbris, Illo viro clarissimo consule³.

Dat. die 23 Octobris, an. 478.

EPISTOLA XII⁴.

Zenonis sollicitudinem commendat in his puniendis, quae Antiochiae fuerant perpetrata; impensis Petri exiliū exposcit; et quietis amore ductus Antiocheni antistitis electionem Nicenam synodo obnoxiam ratam habere non atnuit.

Simplicius Episcopus Zenoni Augusto.

De Ecclesia Antiochena venerandos milii semper vestrae pietatis apices gavisis accipi, quibus, ingenito vobis studio catho-

Zenonis in pa-
niendis seculi-
bus sollicitudo.

licae religionis, post defensionem fidei, quae vos servat ac custodit, impietatis audaciam et facinora apud Antiochiam perpetrata coercita reperimus. Exultantes, volis inesse animum fidelissimi sacerdotis et principis, ut imperialis auctoritas et iuncta christiana devotioni acceptabilior Deo fieret, et appareret integritas, cum hi, qui in episcoporum neces sacrilegi caede versati sunt, dignis iubentur⁵ perire suppliciis; in quo et quieti Ecclesiae et vestro consulebit⁶ imperio: quia vindicata Dei contumelia ulciscens est gratia, et conciliatur his divini favoris auxilium, quorum cura sacramentum non reliquerit impunitum. Sed, ut loquar fiducialiter⁷ principi christiano, si praeteritarum litterarum, quas de Petri aliorumque nomine iamdudum ad fratrem et coepiscopum meum Acacium scripsisse memini⁸, ordo teneretur, ad hoc non potuit pervenire, quod ire nunc meruit vindicare. Mandaveram namque, ut facta suggestione pietati vestrae, praeditus, ut et caeteri, qui per occasionem tyrannicae dominationis invaserant Ecclesias Dei, extra metas vestri pellerentur imperii, ne pestiferis sensibus⁹ quibusque simplicioribus ore sacrilego virus infundenter, et verbis impiis contra fidem orthodoxam innocentiores animas saucient: quod¹⁰ tum apparel, cum minus ista curantur, et levia esse creduntur; actum est, ut (quemadmodum perhibetis) inter altaria, non iam plebs persuasoriibus eorum, sed ipsi quoque praesules

Imperio con-
sultum, quoniam
dui contumelia
vindicatur.

Eniāus Pe-
tri relegationem
requiri.

1 «Pīs». Cod. Vat. 5617.

2 Al. cum cit. cod. *infirmitatis*.

3 Ita et cod. cit.; at Contin. Const. corrig. XVI Kal. Nov., idest 17 Octobr. Jaffé lect. non stram sequitur.

4 Ex Caraf. *Epist. Rom. Pontif.* t. 1, pag. 321.

5 «Iubetur», Cod. Vat. 5617. Forte amanuens. mendo.

6 Id. cod. *consultis*. Recte quidem.

7 Al. *specialiter*. Perperam.

8 Innuit ep. ix, pag. 218, col. 2.

9 «Ne pestiferi sensus». Cont. Const. I. c. Melius, ut videtur.

10 «Quod, quantum apparel, minus ista curantur...» Cont. Const. I. c. et nn. codd. 5617, 4961. Sensus itaque sic clarus restituendum: *Quod, quantum apparel, quam minus ista curantur..., actum est, ut....*

Satus est sec-
ter a praepedie,
quam vindicare

et praedicatorum fidei perirent funestis
gladiis sacerdotes. Unde si quae aliae re-
liquiae sub vestro reperiuntur imperio,
cas vel nunc in exteriore terras iubete
propelli, ne qua deinceps in eo sit no-
cessitas et causa supplicii, quia melius
est aditum obstruisse, quam poenam
exegisse peccati. Et quoniam seditiones
Antiochenas religiosissimo proposito se-
dandas non aliter existimatis, nisi praec-
ter praetudicium venerandi illius concilii
Nicaeni ¹ apud Constantinopolim, iisdem
petentibus, ordinaretur antistes, quod in
eius tantummodo persona sic memora-
stis assumptum, ut deinceps secundum
definitiones Patrum orientali synodo crea-
tio Antiocheni Pontificis reservetur, nec
haberi loco vultis iniuriae quod dissen-
sionis gratia factum est auferendae ²: tenet

In episcopis
ordinandis PP.
statuta custo-
dienda.

hanc pietatis vestrae beatus Petrus apo-
stolus sponsionem, et christianiissimi si-
delissimum principis mentem in haec
verba iurasse, quod posthaec in Antiochena
urbe, veteri more servato, a comprovincia-
libus suis episcopis ordinetur, ne quod nunc
frater et coepiscopus meus Acacius vobis
est iubentibus executus, in usum postce-
ritatis veniat, et statuta Patrum, quae
praecipue praestantis illaesa, confundat ³.

Unde quae a vobis amore quietis sancte
et religiose sunt ordinata, reprobare non
possumus, ne status Antiochenae Ecclesie
sub nostra dubitatione videatur am-

Antiocheni an-
tistitis electio-
nem ratam ha-
bet.

1 Can. iv.

2 Ubi al. unum, nos duo puncta sens. ergo
interiticimus.

3 Quum praeter ecclesiasticas regulas Antio-
chenus antistes Constantinopoli fuisset ordinatus,
Zeno ad Pontificem scripsit, ut factam ordina-
tionem ratam haberet. Annuit Pontifex, dummo-
do imperator exemplum hoc in usum nunquam
recepit iri iuratus promitteret. Vid. Mign.
Patrol. tom. LVIII, col. 54 ad not. 1.

4 Quis electus fuerit a litteris apostolicis non
liquet. Ex hist. autem ordinatum compemimus
Stephanum Iuniorem, cui dein interfecto Calen-
dio fuit suspectus. V. Baron. *Ann.* ad ann. 479,

bignus, praecipue cum ⁴ is qui legitur or-
dinatus testimonio clementiae vestrae, et
tanta sit praedicatione subinxus, ut in
eo praeter horum vulnerum dolorum
posito possimus ⁵ et Ecclesiae, quae illum
meruit, gloriari. Haec repensis sermoni-
bus et venerationis officio respondere cu-
ravi, ut tantas haereticorum fraudes et
facinora divinis et saecularibus legibus
persequenda, quae saepius probatis esse
tam noxia, de memoria et conversatione
hominum iubatis auferri, quorum im-
pietas nulla, quantum videtis, potest au-
toritate compesci.

Data decimo kalendas Iulias post con-
sulatum Illius viri clarissimi ⁶.

Dat. die 22 Junii, an. 479.

EPISTOLA XIII⁷.

*De Antiocheno caede gravissime conque-
stus non reprobat, novum Antiochiae
episcopum faisse ab Acucio ordinatum,
dummodo, quod necessitas semel exegit,
in posteritatis usum non tradatur.*

Simplicius Episcopus
Acacio Episcopo Constantinopolitano.

Clementissimi principis litteris, trae-
que dilectionis de sacrilega et funestis-
simia caede, quae apud Antiochiam facta
est ⁸, sauciatus, et nimium affectus moe-

Gaudem Au-
tochthae dolet.

n. xi, Evagrius lib. III *Hist. eccl.* cap. III, et
Bottland. tom. I, ad mens. Mart. pag. 136, col. 2.

5 Codd. Vat. 5617, 4961 *praetitorum vul-
nerum dolor possit opprimi.*

6 Pagius, cui consentit Jaffé t. c., legendum
censem « post consulatum Placidi v. cl. », ideo-
que ep. referat ad ann. 482.

7 Ex Carafa *Epist. Rom. Pontif.* t. I, pag. 322.

8 Quum Stephanus orthodoxus episcopus Antiochiae una cum suis in maiori templo sacram
synaxim solemniter celebrarel, Eutychiani repen-
tino tumultu Dei sacerdotes trucidarunt, et ipsum
Stephanum atrocissimis tormentis conseruerunt.
V. Mign. I. c., col. 53 ad not. 1.

rōe respondeo, astruens, si quae iam-dum de Petro et aliis complicibus eorum scripsoram⁴, et ut pietati eius cum cacteris, qui aderant fratribus, suggestere postularam, ut optaveram⁵, ordinatum fuisset, haereticorum temeritas ad tantum facinus non veniret⁶; ne aliquid necessitatis existeret, ut non aliter praedictae subveniretur Ecclesiae, nisi ut aliquid de iure eius curatio ipsa minueret. Quamvis enim profecerit ad quietem, quod christianissimi principis iussione, vel sine praeiudicio canonum a tua caritate fuerit Antiochenus episcopus ordinatus; tamen non est sine invidia factum, cuius cavendum deinceps etiam ille testatur, qui praecepit, exemplum. In quo pietati⁷ eius gratias dignum est nos referre; quoniam ita gloriae suae moderatus est potestatem, ut fidelissima devotione patrum regulis⁸ submittere quae inberet, nec in auctoritatem recipi quod sequenti constituit aetate prohiberi; ut scilicet in hactantummodo persona, quam iussu eius et studio⁹ quietis Antiochenibus, non tua usurpatione, antistitem consecrasti¹⁰; quod factum est necessitate, sufficeret. In quo tuae dilectionis non irrationalib[er]e cognoscimus fuisse famulatum; quia ecclesiarum iura respiciens diu te non iminerito suspendisse testaris, ne videreris ambire quod tanto principi, et in tam gravi causa non poteras abnegare. Quapropter, frater carissime, institutorum

Praesens ordinatio Antiocheni episcopi in autem cloritatem non recipienda.

De illa tamen Acciūmūnārī put.

veterum, quae in te sunt probata, non immemor, sicut veniale indicare non pervides quod tibi certum est imperatum, ita ipse dans honorem patribus labora, ne necessitas sit ulla faciēndi quod optas nunc satisfactione purgari¹¹.

Huius pietatē rem excitat.

EPISTOLA XIV¹⁰.

Scribit, se Calendionis Antiocheni episcopi electionem confirmasse, et Acciūmūnārī de silentio arguit.

**Simplicius Episcopus
Acacio Episcopo Constantinopolitano.**

Antiocheni exordium sacerdotis qua ratione fuerit serius indicatum, quamvis minime nos latere potuerit, tamen et ipse vel synodus ipsius indicavit. Quod sicut non optavimus fieri, ita faciles excusationi quam necessitas fecit, extitimus; quia quod voluntarium non est, vocari non potest in reatum. Et ideo per fratrem et coepiscopum nostrum Anastasiū, qui ex praedieta regione directus est, litteris quoque tuae dilectionis acceptis, alterni vicissitudinem sermonis tuae reddidimus charitati, necessario fratris et coepiscopi nostri Calendionis sacerdotium gremio Apostolicae Sedis amplexi, in consortium nostrum per gratiam Christi Bei nostri tantac urbis antistitem collegii unione numeramus. Miramur autem nihil nos de statu Antiochenac¹¹ Ec-

Calendio in
episcopatu con-
firmatus,

Reatus non nisi
e voluntate re-
petendus.

⁴ Epist. designat praeſertim viii, et ix pag. 217 col. 2, et pag. 218, col. 2.

⁵ « Ut oportuerat ». Codd. Vat. 5617, 4961. Rectius videtur.

⁶ Ita et alii: Mansi in *Collect. Concil.* tom. vii, col. 989 ad margin. habet nec, idque Cont. Const. magis arridet. Et iure, ut sensus clar. habeatur.

⁷ Cod. Vat. 4961 *pietatis*. Amanuens. mendo.

⁸ « Supple voluerit ». Cont. Const. I. c.

⁹ Codd. Vat. 5617, 4961 *iussu eius et custo-
dia quietis*; cod. autem 3786 nobiscum legit.

¹⁰ Quem antist. Acacius consecrabit v. in sup. ep. col. 4, ad not. 3.

¹¹ Cont. Const. I. c., et cod. Vat. 5617 *indi-
care nos pervides*. Apte ad contextum videtur.

¹² Cont. Const. diem not. 22 Iunii ann. 477. Jaffé op. c. pag. 51 eam refert ad ann. 482. Verum ex epist. praeced. ad an. 479 videtur remittenda.

¹³ Ex Caraf. *Epist. Rom. Pontif.* tom. I, pag. 322.

¹⁴ « Alexandrinac, ut cohaerent cum orat.
contextu ». Cont. Const. I. c.

Acacii silen-
tium reprehendit.
clesiae, te instruente, didicisse, quem nunc
ita habere se comperimus, ut improbi
per occasionem obitus sanctae memoriae
Timothei ⁴ eamdem ecclesiam conentur
habere captivam. Unde agendum est di-
lectioni tuae cum clementissimo principe,
ne convellatur sub eius imperio, quod
tyranni temporibus potuit obtineri.

Data idibus Iulii, Severino viro claris-
simi consule.

Dat. die 15 Iulii, an. 482.

EPISTOLA XV².

Acacium de statu Antiochiae Ecclesiae
penitus reticentem vehementer obiur-
gat; et valde excruciatus, quod impe-
rator, Ioanne reiecto, Petrum haeret-
icum in Alexandriæ episcopum pe-
lat provehendum, Acacio praccipit, u-
nhuius electioni totis viribus obsistat.

Simplicius Episcopus

Acacio Episcopo Constantinopolitano.

Per Uranium.

Miramur pariter et dolemus, ita in tuae
dilectionis animo dissimulataam lacerare ³
curam charitatis et fidei, ut cum chri-
stianissimus imperator pietatis et reli-
gionis instinctu affandi me, et de causis
ecclesiasticis consulendi fideles atque
solertes internuncios destinaret, ipse et
alternae gratiae et vigilantiae pastoralis
oblitus nec alloqui nos volueris, nec de

bis, quae ad catholicae veritatis custodiam
pertinebant, duxeris instruendos; atque
ideo, frater carissime, quae non imme-
rito cernis libera affectione culpari, po-
tiore diligentia repensando ⁴, cognoscere ⁵
proinde delegatum tibi munus impen-
dens, sensus tuos prudenter attolle, et pro-
tuendis Chalcedonensis synodi constitutis
vehementer invigila, ne per negligentiam
desidiamque nostram subrepatur gregi-
bus Domini lethale dispendum ⁶. Nuper
ab Aegyptia synodo, quae et numero plu-
rima, et fidei catholicæ esset commu-
nione suffulta, atque ab ipso omni pro-
memodum clero Alexandrinae Sedis ad
nos ex more relatio missa patefecit ⁷, san-
ctae memoriae fratrem quemdam ⁸ et coe-
piscopum nostrum obiisse Timotheum:
inque eius vicem consona fidelium vol-
luntate Ioannem, cui ad sacerdotium con-
stare crederentur omnia, subrogatum; ut
nihil omnino restare videbatur, nisi ut
Deo nostro gratias agentibus nobis, atque
gaudentibus, ut sine strepitu quod catho-
licus in defuncti ministerium successisset
antistes, apostolicae quoque moderatio-
nis assensu votivam sumeret firmitatem ⁹.
Cum ecce secundum consuetudinem milii
talia disponenti tranquillissimi principis
scripta sunt redditia, quibus memoratum
tanquam per iurii reum, quod fraterni-
tati quoque tuae non esse diceretur inco-
gnitum, sacerdotio perhiberet indignum.
Illico retraxi pedem, et meam revocavi

Ioannes Timo-
theo episcopo
suffector.

1 Timotheus Alexandrinus episcopus cathol.
ann. 492 diem obiit, quum sedisset annos 23.
Ita Liberatus op. cit. cap. 16.

2 Ex Mansi Coll. Concil. tom. vii, col. 992.

3 Mansi ad marg. et al. latitare. Cod. Vat.
5617 ad marg. laterare. Verum antiquior 4961 la-
cerare: idque melius videtur.

4 « Apud Baron. repensanda; hortatur enim
Acacium, ut maiori diligentia rependat quod
diuturno silentio deliquerit ». Cont. Const. I. e.

5 Al. Quac non immerito cernis libera af-

fectione culpari, potiori diligentia repensanda
cognosce; proinde delegatum tibi munus im-
pendens.... Ad sensum aptissime.

6 Al. suspendium.

7 « Huic consuetudini in primis obtempera-
bant max. et praecipuae Ecclesiae ». Contin.
Const. I. c.

8 Baron. quondam. Sane rectius.

9 Ubi at. duo puncta affigunt, nos unum po-
nimus, ut periodus minus implexa esfulgeat.

Hic a Zenone
tanquam per-
iurus reiciuntur.

super eius confirmatione sententiam, ne quid contra tantum ac tale testimonium praepropere fecisse iudicarer. Sed illud me non mediocriter fecit attonitum, quod iisdem litteris suis Petrum¹, qui haereticorum socius dudum extitisse probetur et princeps, quod conscientiam dilectionis tuae meminimus non latere, instructionesque ipsas, quibus fuerit confutatus, nosse confidimus, quemque etiam dubium non sit adhuc extra communio-nem durare catholicam, saepeque nos de eodem ex illa urbe pellendo scripsisse sit certum², ad praefatae Ecclesiae regimen existimet provehendum³. Cumque promittat rectae fidei definitionibus convenire, a cuius utique (sicut superius divi) consortio tam degit extraneus, quam ab eius communione discreitus est, ad quam si nunc redire contendit, nisi per satisfactionem christianis regulis competentem non potest introire, ac perinde⁴ non ad fastigium sacerdotalis dignitatis accedere; sed medelae, quae post poenitendum praestanda⁵ est, consequenter aptari animae suae cupiens reconciliatus auxilium, non gradum summi honoris affectans⁶, qui diu convincitur fuisse perversus, ne per speciem remeantur non remedium sincerea salvationis inquirat, sed facultatem propagandae pravitatis inveniat. Quo facto non hunc magis ab errore retrahimus⁷, quam perniciem fidelibus irrogamus, eoque modo Chaledonensis synodi statuta violantes, adiutum

¹ Zeno impulsu Acacii Petrum Moggum iamdiu haeresi damnatum Ioanni viro probatissimo ausit substituere eo quidem praetextu, quod per iurus esset Ioannes; quippe qui iurasset numquam passurum, se in Alexand. episc. electum iri. Vid. Baron. ann. 482, n. 11, 12.

² Litteras designat, praescertim viii, xi, xii, pagg. 217, 220, et seq.

³ Hic perspicuitatis ergo punctum appingere nobis visum est.

⁴ Al. proinde. Recte.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

saeva copulatione⁸ grassandi in Ecclesiam lupis rapacibus aperimus. Denique ab eisdem ipsis, cum quibus olim a catholicis participatione divisus est, Pontifex dicitur postulari⁹: ut satis evidenter appareat non eos rectam fidem velle, sed in praesule proprio nefandi dogmati quaerere potestatem; neque inter ipsos et veraciter sentientes pax inde possit foeda¹⁰ generari, unde haereticarum mentium crescit funesta damnatio, et catholicorum succedit miseranda captivitas. Tantis igitur malis atque periculis pro sacerdotii qualitate, et catholicae praedicationis intuitu, ut qua potes ratione sapienter obsistas, maximis undique rebus astringeris; nec dilectioni tuae fas est id segnius operari, quod ad animae tuae causam, honoris aestimationisque respectum non dubitas pertinere. Opportunitatibus ergo repertis, clementissimi principis voluntatem incessabiliter pro fide catholicā supplicando, et ab his sedulo revocare, quae nociva sunt dogmati christiano, et secundum haec, quae mandamus informare crebro, inque eam partem, quae amica sit veritati, potius instare non desinas, et¹¹ (ut sanctum Timotheum venerandus apostolus Paulus instituit¹²) opportune, importune, obsecrando, insinuando, exponendoque nullatenus allegare cessabis, et nobis subinde quae gerantur, quaeve gerenda sint, veraciter indicare, ut creditorum tibimet dispensatione dominica talentorum in hac mul-

Hortatur, ut
Acacius impe-
ratorum in me-
liora consilia
trahat.

⁵ « Praebenda ». Nonnull. edit. cum codd. Vat. 5617, 4961.

⁶ Intellige affectare debet.

⁷ Al. detrahimus. Ad rem mel. n. lectio.

⁸ « Apud Baron. populatione ». Cont. Const. I. c. Recte quidem.

⁹ Supple scilicet.

¹⁰ Ita et vet. cod. Vat. 4961. Cod. antem 5617 cum Baronio fida. Optime sane.

¹¹ Dno nn. codd. Haec.

¹² II Timoth. iv, 2.

tiplicatione fidelis servus ostendaris; si non tantum in Ecclesie, cui praesides, sed ubique potueris, pro unitate catholica et pro paternis definitionibus standere non renuas.

Data idibus Iuliis, Severino viro clarissimo consule.

Dat. die 15 Iuli, an. 482.

PISTOLA XVI¹.

Obstinatum Acacii silentium iterum urgens, ei mandat, ut imperatorem ad pacem Alexandrinae Ecclesiae restituendam enicuus impellat.

Dilectissimo fratri Acacio Simplicius.

Cogitationum ferias non habemus²; nec enim quiescere nos causa³ permittit, quam si relinquamus, apud Christum Dominum nostrum, cuius interest, excusabiles⁴ sumus. Et mirum est dilectionem tuam tot emensis temporibus, et tot opportunitatibus inde venientibus, nil nos de Alexandrina Ecclesia, quae tam graviter quatitur, instruere voluisse; cum monere te nec increpatio nostra destiterit, ut participata sollicitudine, litteras meas

Acacii silentium quare reprehendendum.

apud christianissimum et clementissimum⁵ principem praesentibus tuae dilectionis prosequereris alloquiis, et instituti veteris memor in orthodoxorum defensionem nobiscum sic⁶ semper inumberes; ne quisquam nostrum, christiana plebe perreunte, reatum deditiois⁷ incurrat, et mercenarius potius videatur esse quam pastor. Unde hortamur dilectionem tuam, ut opportune atque importune piis auribus insinuare non desinal, quatenus remotis scandalis, quae in Alexandrinam Ecclesiam recidivis ausibus irruerunt, pax optata reddatur, et celeriter vigilantiae tuae⁸ profectus, posthabitis difficultatibus, inducatur⁹.

Data octavo¹⁰ idus Novembbris, Severino consule.

Directa¹¹ per RESTITUTUM.

Dat. die Novembbris, an. 482.

PISTOLA XVII¹².

Antiochenam Ecclesiam deplorans dira Petri Fullonis impietate vexatam, huius haeresim refellit; tum ostendens

¹ Ex Caraf. *Epist. Rom. Pontif.* tom. 1, pag. 325.

² « Eodem sensu Sextus III ep. vi, n. 6, ait se cogitationum ferias nescire, h. e. mente, et animo nulla intermissione agitari ». Cont. Const. loc. cit.

³ Cod. Vat. 5845 *causa ipsa permittit*.

⁴ Al. edit. cum cod. Vat. 1340 *inexcusabiles*. Optime quidem.

⁵ Cod. Vat. 1340 omitt. *clementissimum*.

⁶ « *Sicut* », Cont. Const. l. c. Rectius videtur.

⁷ Cod. Vat. 1342 *perditionis*, cui et mss. Atrebatis. consentit; et quidem recte

⁸ Quesnell. contra nn. codd. auctoritatem relinquit *tuae*. Sane perperam.

⁹ « Ita Rom. edit., et Concil. Collect. Praeferrimus autem eum mss. *proiectus... indicetur*, scilicet *manifestus fiat* ». Contin. Const. l. c. Et sane rectius videtur.

¹⁰ Vat. codd. 1342 et 1345 nono.

¹¹ « *Directe* ». Cod. Vat. 1480.

¹² Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. vii, pag. 1037. Haec ep. nonnullis visa est illa synodica, per quam Petrus Fullo in prima actione ad resipiscendum monitus fuit. Verum de hac et binis seqq. epistolis critici in contrarias sententias scanduntur. Quidam enim, inter quos Valesius lib. 1 Observ. Saer. ad Evagrium eas supposititas autantum; nonnulli, veluti Pagius ad ann. Chr. 478, n. 9 et seqq., et ad ann. 485, n. 23, genuinas existimant; eas alii Simplicio vindicant. Cont. Const. et Jaffé inter apocryphas Felicis III illas recensent, forte quia dubii haerent utrum Simplicio, vel Felici sint tribendae. Nobis autem, qui appendicem nostram Mainardi operi adnectimus, diu ambigendum non est quo referamus. Ille enim quoniam sententiam in Petrum Fullonem edictam Simplicio iuxta criticam Baronianam restitut, consequens porro est, ut haec quoque litterae eidem reddantur, siquidem prior sententiam praecepsit, altera eam imperatori denuntiat.

*Ab imperatore
Eccles. pax pro
viribus implora-
nda.*

*in trisagio n̄l esse addendum, Petrum
vehementissime hortatur, ut in santo-
rem mentem revertat.*

Simplicius Episcopus
Petro Episcopo Antiochiae.

Quis dabit capiti meo aquam et oculis

Super Ecclesiam Antiochiae
meis fontem lacrymarum¹? Qualem au-
tem, et dignum fletum adducam animae

meae, condolens Domini Salvatoris no-
stri Christi sanctae catholicae et aposto-
licaue Ecclesiae? Ipsa enim plorans plora-
vit super filios et filias suas, et non est
qui consoletur eam ex omnibus qui di-
ligunt eam²; universi tyronni et haere-
siarchae persequebant ipsam *apprehen-
derunt eam per te*, frater honoratissime,
et affligerent ipsam *facti sunt in caput
eius*. Omnis decoripsius, quantum in te
est, factus est ad nihilum. Videntes ini-
mici eius gavisi sunt super perditionem
filiorum eius. Quos enim soverat, quos
enutrierauit, quos ad mensuram aetatis pro-
duxerat, lacteque paverat, propheticis et
apostolicis doctrinis, hos tu uno temporis
momento veneno necasti. Quemadmodum
enim qui piscationem sectantur, hamam
esca contegunt, et ex improviso capiunt
piscis; sic et tu angelicæ laudationi ad-
ditionem induxisti, et trisagie depreca-
tioni, quasi pictatis obtentu, diram im-
pietatem excogitasti. Ex pluribus enim
orientalibus provinciis litteras suscep-
imus, significantes nobis, quomodo vene-
ratio tua dudum sopitum Valentini³
dogma resumpsit, et irritatur a vobis Sal-
latoris incarnatione, quodque in Manichaeo-

Quam Petrus
in plures ha-
reses corruens
dilacerat.

rum dogma, et Arii, et Apollinaris, Pau-
lique Samosateni incidistis. Dicere enim
unigenitum Filium et Dominum nostrum
Christum Iesum perfectum non esse in
Deitate, atque in humanitate perfectum,
nec ipsum subiisse passionem crucis, sed
unam verbi Dei naturam incarnatam, cor-
pusque Domini sine anima et mente, Apol-
linaris haeresim roborat. Ille enim igno-
ravit, quod ab ipsis mundi nascentis exor-
diis primum anima primi parentis nostri
mortua est, vel in mortem præcipitata est,
atque ita deum corpus. Dictum quippe
illi est a Deo: *In quacumque die come-
deritis de ligno scientiae boni et mali,
morte moriemini*⁴. Itaque iuxta latam in
illum a Deo sententiam, qua die come-
dit ex ligno, in ipsa⁵ secundum animam
mortuus est. Nam ipsis corporis mors
post nongentos et triginta annos contigit.
Itaque Deus⁶ donum non dimidiatum fe-
cit, sed totum simul Adam ex utero vir-
ginis sumpsit, ut etiam perditum totum
salvum faceret. Idecirco et Dominus ipse
dicebat: *Ego animam meam pro oib⁹
pono*⁷. Valentini item et Marcionis, Ma-
nichacorumque ac gentilium innovare vis
dogmata. Si enim Deus est, qui divisibili-
ter atque substantialiter est mortuus,
similiter Sanctus Spiritus Deus, et ipse di-
visibiliter ac substantialiter invenietur;
sicque iustitiam et illorum rationem tres
dii erunt, ac per hoc plurium deorum in-
valeset error, quantumque in te est, eva-
cuabit illud: *Audi, Israel; Dominus
Deus tuus, Dominus unus est*⁸. Item quod
ait Jeremias: *Hic Deus noster, non reputa-*

Per ipsum
enim Apollini re-
viviscit negans
veram Christi
Incarnationem.

Nec non Poly-
theista, eorum-
que associæ re-
virescant.

¹ Ierem. ix, 1.

² Thren. i, v. 2 et seqq.

³ « Valentini ». Cont. Const., cui sententiae
graec. vers. adhaerens habet Οὐαλεντίνος.

⁴ Gen. ii, 17. Caraf. Ep. Rom. Pontif. iuxta
Vulgat. edit. ita corrigit: *In quacumque die
comederis... morte morieris.*

⁵ Al. delent, *in ipsa*. Contra cit. vers., quae
legit: εἰ σὺν θεωτῷ δυχίως.

⁶ Al. omittunt *Deus*. Sane perperam. Graec.
text. ait: ο ταῖς θεος.

⁷ Ioann. x, v. 15, ubi Vulg. legit: *et animam
meam pono pro oib⁹ meis.*

⁸ Deut. vi, v. 4. Vulg. inquit: *Dominus Deus
noster.*

Siquidem in-
dividuum Trini-
tatem dissolu-
do, Deus nome-
ro subiicit.

Ast Patris, et
Fili, et Spiritus
Sancti una Dei-
tas.

*bitur alius ad eum*¹. Similiter et Dominus: *Ut cognoscant te solum verum Dcūm*². Cumque scriptura dividuum Trinitatem³ praedicet, tu et hi, qui ante te fuerunt, haeresiarchae, tres deos dogmatizare ausistis, alium quidem dicentes Deum Patrem praeter Filium, et alium Deum Filium praeter Patrem, rursusque alium Deum Spiritum Sanctum praeter Patrem et Filium; atque alium quidem mortalem et noviter genitum, alium vero aeternum atque immortalem. In his autem noxiis verbis tuis contraria sentire vis Patribus,

qui in Nicaea, et qui in Constantinopoli atque Chalcedone convenerunt, qui et substantiale⁴ roborarunt, et unam Deitatem Patris et Filii Sanctique Spiritus praedicarunt, atque Arii amentiam confuderunt. At vero tu in Ecclesia ausus es dicere, quod unus increatae atque individuae Trinitatis passionem subiit; et per hoc consubstantialem quoque solvere niteris, ac Deum subiicere numero. Si enim unus sanctae Trinitatis et coeternus, qui erucifixus est Deus, hoc⁵ est Filius; sunt autem duo sanctae Trinitatis, Pater et Spiritus Sanctus; dicuntur autem Dii, et non (ut habet vera ratio) Deus, sicut tradiderunt nobis, qui ipsi inspexerunt, et ministri fuerunt Verbi⁶, inveniri quoque consubstantialem solvere, quippe mortale, et immortale consubstantialia iam esse non possunt; roborabitur autem sic pluralitas deorum, dum tres dii christia-

1 Baruch. m, v. 36, ubi apud Vulg. legitur: *Hic est Deus noster, et non aequaliter.*

2 Iohann. xvii, v. 3. Vulg. habet: *te solum Deum verum.*

3 At. cumque scriptura divina unum Deum, sanctam et dividuum Trinitatem; quibus certe adhaeret graeca versio legens: *καὶ τὸς θεος Γράμμας εὐα θεον τὴν αγραν Τριάδα, καὶ αὐτούρπετον κηρυκτούσας.*

4 Al. *consubstantialem*. Ad rem aptius. Graec. text. habet *ομοιωσίου*.

5 Al. *hic*. Id. text. sic legit: *Εἰ γαρ εἴς της αγρας Τριάδος της ακτιστού, καὶ συναντούσις, οἱ σταυρωθεῖς θεοι*

nis auribus ingeruntur. Cum itaque scriptum sit: *Verbum caro factum est, et Deus erat Verbum*⁷ non aliud Deus Verbum, praeter Patrem invenietur; Verbum non simpliciter, sed Verbum substantiale, et Deus Filius invenietur, ut ex utilitate nostra identitatem substantiae Patris et Verbi et Sancti Spiritus agnoscamus. Non enim nos alii, praeter Verbum nostrum, inveniemur. Quoniam igitur unigenitus Dei Filius, qua ratione Verbum est, in propria substantia non poterit pati, ne ad omnipotentis Dei Patris substantiam passio referatur (est enim una Patris et Filii et Sancti Spiritus Deitas); patitur autem⁸ proprium animatum corpus, quod ipsum substantiale Dei Verbum ex ipsa sanctae et intemeratae Virginis vulva sibi coniungens, ex muliere processit, de qua Sancto Spiritu afflati prophetae ecclimerunt: *Deus virtutum revertere, respice de cœlo, et ride et visita item istam; et perfice eam, quam planitavit dextera tua, et super Filium hominis, quem confirmasti libi*⁹; item et Filium hominis, quem confirmavit Verbum, ut inferni claustra contereret et vivificaret eos, qui a saeculo mortui sunt, salutarem Verbi incarnationem vocans. Idcirco et Dominus dicebat discipulis suis: *Ego sum vitis, vos autem palmitæ, et Pater meus agircōle est*¹⁰, et tradetur *Filius hominis in manibus peccatorum*¹¹. Patris enim intimum substantiale Verbum

Lugens
Dei Filius Patri
consubstantialis
in sua substanc-
tia pati nequit;

Patitur autem
io suo animato
corpo, quod
sibi in B. Virg.
vtero coniuxit.

Αγρός, τοστ' εστιν ο Υἱός. Σι ενίμιν ονομαστεί αετεναί, ει διδιδούσιν η Τριάδα, ει διεισθέντος θεος, ο θεός είναι.

6 Act. 1.

7 Iohann. i, v. 14.

8 Iuxta Cont. Const. autem abundat: et sane neque in text. graec. reperitur.

9 Psalm. lxxix, v. 15, 16.

10 Iohann. xv, v. 5, et 1. Vox autem deest in Vulg.

11 Matth. xxvi, v. 45, ubi vulg. legit.: *et Filius hominis tradetur in manus peccatorum.*

ac Deus per sanctae Virginis aures illa-
psum conceptionem ineffabiliter opera-
tum est. Qua igitur parte unigenitus Fi-
lius est consubstantialis Patri, et unus

Ideo, qua Ver-
bum, permanit
impassibilis, et
immortalis;

individuae Trinitatis, increatus atque in-
visibilis, impassibilis et immortalis per-
mansit. Quod ergo increatum, atque im-
mortale est creaturae ne applies, neque
deorum pluritatem confirmare pergas,
dicens unum sanctae Trinitatis mortuum
esse. Rursus, qua parte ex muliere na-

Quia homo,
ab ipso peccato
sustulit passio-
nem.

tum est, et substantiae nostrae ac gene-
rationis est particeps, absque peccato su-
stinet passionem. Porro quod non modo
consubstantialis, verum etiam cognatus
secundum carnem sit nobis Filius Dei,
docet ipse Dominus nunc quidem in Evan-
gelio his, qui in se crediderant, dicens :
*Ego sum ritis, vos palmites*¹ : nunc au-
tem in psalmis. *Anuntiabo nomen tuum
fratribus meis*². Unde autem tibi tam
pessima superbia subrepere potuit, ut te
ipsis quoque sanctis angelis intelligenti-
o rem sapientioremque putares? Super
his ingenuisco, in his plango *inimicos
crucis Christi, quorun finis perditio, et
quorum Deus venter est, et gloria in con-
fusione ipsorum*³. Non cogitasti, quod
scandalizare vel unum solum ex his, qui
crebant in Dominum nostrum Iesum Chri-
stum, quam gravi cruciatui facit obno-
xiun⁴? Sed incaute ut serpens Eva⁵,

Petrus igitur
impie nimis tri-
lagionem corrupti.

tu ipse quoque erroris venena multitudi-
ni fidelium atque⁶ auribus infudisti, tra-
ditamque ab angelis sanctissimam lauda-
tionis formam corruptisti, inserens illi:
*Qui crucifixus es pro nobis. Ergo ne
non advertisti, quod Paulum Samosate-*

¹ Ioann. xv, v. 5.

² Psalm. xxi, v. 23, ubi apud Vulg. legitur : *Narrabo.*

³ Philipp. iii, v. 18, 19, ubi Vulg. leg. : *quo-
rum finis interitus... et gloria in confusione
eorum.*

⁴ Vid. Matth. xviii, v. 6.

num, Photinumque, et Artemium impictate
transcendis, qui duos Dei Filios posuerunt,
unum quidem ante saecula, alterum vero
noviter natum; cum ipse quoque Trini-
tati inveneris pluritatem duos Dei Filios
dicens, unum fortem, alterum crucifixum?
Ad haec fidelissimum Christi gregem in
Manichaei opinionem praecepitare con-
tendis, qui Spiritum Sanctum asserit cru-
cifixum. Nam quod post illud *sanc tus im-
mortalis*, quod est Spiritus Sanctus, tunc
infers: *Qui pro nobis crucifixus es, mi-
serere nobis; quaternitatemque*⁷, non Tri-
nitatem populo insinuare videris. Nem-
ne si ex humana traditione manasset
haec laus, non ita incaute crucem inse-
reres landi, in qua Filii appellatio, fortis
scilicet, ponitur. Quoniam vero ab an-
gelis nobis laus ista prolluxit, qui ante
crucem dicebant: *Sanctus, sanctus, san-
tus*, sicut respicere Isaias meruit⁸; post
crucem vero cum laude clamabant: *San-
ctus Deus, sanctus fortis, sanctus immor-
tal is*. Denique cum terraemotu Constanti-
nopolis quateretur, populusque in campo
oraret, infantulus, toto populo spectante
cum Proculo civitatis episcopo, in coelum
per unam horam raptus est, ibique huins-
modi didicit hymnum. Rursumque de-
scendens, nuntiavit quae in aethere au-
dierat, dicens de coelo, quasi de mul-
titudine psallentium, huinsmodi laudes
insonuisse auribus suis, dictumque sibi, ut
eam laudationem populo indicaret. Quam
ubi populi incooperant, civitatem recepe-
runt, Deoque per huinsmodi laudem pro-
pitio facta, ab imminenti ira liberati sunt⁹.
At tu quam temere ut scripturas divinas

⁵ Vid. Gen. iii, v. 1.

⁶ Graec. vers. expungit *atque*, ita legens : τω
πλάτει των πετρών τως ακούσι.

⁷ Leg. potius *quaternitatem, non Trinitatem*,
quum etiam graec. text. habeat και τετράδες.

⁸ Isa. vi, v. 3.

⁹ Portentum hoc ab omnibus fere Episcopis

Nam et Spir-
itu S. asserere
cru cifixum Ma-
nichaeorum est.

ab Triagion
Angelis tra-
ditum.

Eius mirabilis
electus.

reliquas, ita et angelorum laudem pervertere praesumpsisti? Quis igitur in huiusmodi non ingemiscat? Quis non lamentetur? Quis dolor similis invenietur, sicut dolor Ecclesiae Domini et Salvatoris nostri Christi? Conspice te constitutum, ut sis lumen his, qui in tenebris sunt, et cruditor insipientium¹; imo insipientiae praecceptor es, lucem in tenebras transferens. Vide a te populos semel illuminatos, qui bona gustaverunt Dei verba², Dei mandata, Dei prophetias, praedicationes Dei, apostolicas evangelicasque doctrinas, abs te perverti magis, ac doceri non solum crucifigere filium Dei, et ostentui habere, verum et contraria sentire Scripturis divinis, et pacta abnegare, quae accedentes ad sanctum baptismum fecerunt. Nam cum coram coelestibus³ virtutibus omnibus, coram apostolicis evangelicisque ordinibus, sancti baptismatis tempore promiserint credere in unum Deum omnipotentem, nunc illos in tres deos credere docuisti. Rursum, cum polliciti sint credere in unum Dominum Iesum Christum Filium Dei incarnatum, et hominem factum de Spiritu Sancto et Maria Virgine, tu eos doces ne dicant Dominum Iesum Christum Filium Dei crucem perppersum esse, qui Deus est secundum semipaternam et impossibilem ex Patre generationem, et idem homo secundum eam, qua in nōvissimis diebus ex matre

Synodi C. P. confirmatum, quod et Marcellus refert in chron. Niceph. lib. xiv, cap. xxvi, accidit, anno Christi 446. V. Migne tom. lviii, col. 909 ad not. a.

¹ Rom. ii, v. 19, 20, ubi vulg. legit: *Confidis tc ipsum esse ducem caecorum, lumen eorum, qui in tenebris sunt, cruditorcm insipientium.*

² Hebr. vi, v. 4.

³ Graec. text. leg. χερουβίκων δύναμεων.

⁴ « *De vanis* ». Cont. Const. iuxta graec. vers. επι τοις ματαιοις.

⁵ Matth. xi, v. 28, ubi Vulg. post *laboralis* addit *et onerati estis.*

prodiit, secundum quam etiam sustinuit passionem; sed unum Trinitatis mortuum esse, qui est ipsum Dei Verbum. Confessi sunt rursus Spiritum Sanctum vivificum et immortalem, dicentes credere in Spiritum Sanctum Dominum et vivificantem; et mortalem esse ponis Spiritum Sanctum, cum dicis: *Sanctus immortalis*, qui crucifixus es pro nobis. Fuge, obsecro, huiusmodi errorem. Corruisti; noli in ruina persistere. Peccasti; iam peccare noli. Expectat te sancta Dei Ecclesia, cuipit amplecti poenitentem in vanis⁴ propositionibus tuis, et secum de Christo divina praedicantem, neque negantem ipsius animatam incarnationem, secundum quam etiam passus esse memoratur, clamatque tibi per nos: *Venite ad me omnes, qui laboratis, et ego reficiam vos⁵.* Non vult Deus, frater carissime, mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat⁶. Memor esto, Iesum Christum resurrexisse a mortuis secundum Evangelium⁷. Memento beati Matthaei scribentis: *Liber generationis Iesu Christi filii David, filii Abraham*⁸. Recordare quid Paulus scribat: *Segregatus in Evangelium Dei, quod promiserat ipse Deus in Scripturis sanctis de Filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem, qui praedestinatus est Filius Dei*⁹. Memento etiam Ioannis clamantis: *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum*¹⁰, sicut etiam

⁶ Ezechiel. xviii, v. 23, ubi apud Vulg. ita legitur: *Numquid voluntatis meae est mors impiorum..., et non ut convertatur a viis suis, et vivat?*

⁷ II Tim. ii, v. 8, ubi Vulg. legit.: *ex semine David secundum Evangelium meum.*

⁸ Matth. i, v. 1.

⁹ Rom. i, v. 1, 2. Apud Caraf. *Epist. Rom. Pontif.* post Evangelium deest *Dei contra Vulg.* textum, quae prosequitur *quod ante promiserat ipse Deus.*

¹⁰ Ioann. i, v. 1.

Eunq[ue] ob-
serual, ut rest-
pascal.

est, et Deus erat Verbum, quodque caro factum est, homine assumpto, et quod Deum nemo vidit unquam¹. Haec tibi scripsi una cum praesenti synodo, conveniens te coram Deo et sanctis angelis, ut ea doccas, ea nobiscum sentias, ut illibata fides nostra permaneat in gloriam Dei.

Dat. infra ann. Christi 483.492.

EPISTOLA XVIII².

Petrus Fullo frustra admonitus, ut a Theopaschitarum haeresi recederet, anathemate percellitur.

Simplicius Episcopus
ad Petrum Episcopum Antiochiae.

Quoniam importabilibus verbis impie garrulasti, et non iudicasti cedere prae dictis sanctis Patribus, qui ornarunt sedem beatae memoriae multum triumphantis Ignatii martyris, cuius tu indignus existens, nescio quomodo, insulisti inchoare novitatem in catholica Ecclesia tuis profanis legibus et impiis dogmatibus, et iudicasti non oportere dicere Christum crucifixum propter nos; sed passionem Deo impassibili impie induxisti, et immortali³ Patri mortem imponere⁴; et non horruit ea, quae non suscepisti ex divinis Evangelii et apostolis, probatissimisque et gloriose Patribus, pessime sophistatus ipsa

intorquere, et propriam pestem sensus imponere simplicioribus, scandalum huiusmodi haeresis non ut aequaliter prioribus haeresibus vigeat, sed magis multipliciter excellat; et non statuisti credere veritati, et⁵ litteris nostris ad te scriptis: nunc incepi sententiare contra te, immo, ille qui vertex est omnium pastoralium medium, in sanctis landibus florebat, apostolorum vere optimus Petrus, cuius tu nomine aequalis es, sed non opinione neque fide, quoniam ab istius recta intentione et immaculata fide valde declinasti. Et non solum contra te sententio⁶, sed et contra eos, qui non erubuerunt characteres venerabilium evangelistarum et apostolorum eos sequentium, ac perfectorum doctorum sermones, et instabili sententia ex tua iniqua expositione firmatis sunt: tamquam dulcissima circum sequendi in mala opinione, quod vere amarissimum est, et non averterunt huinsmodi impietatem. Dicemus ergo tibi, sicut et contra illos: *Quoniam dileristi iniuritatem magis loqui quam iustitiam, dilexisti super omnia praecepsitationis linguam dolosam; propter hoc Deus destruet te in finem⁷*, et non solum ab Antiochena Ecclesia, sed ab omni civitate deponet. Et firma sit haec tua depositio a me, et ab his qui una tecum apostolicum thronum regunt, et ab Acacio Constantinopolitanae Ecclesiae pastore, et a

Frusta admo nitus anathema tizatur.

¹ Ioann. I, v. 14, 18

² Ex Migne Patrolog. tom. LVIII, col. 911. Quum Mainardus antiquam versionem ediderit, opera pretium duimus recentiem, quae Frontoni Ducae tribuitur, lectorum oculis subiicie, quippe quae graecum textum saltem in quibusdam locis reddit accuratius, licet in aliis minus recta videatur, ut identidem adnotabimus.

³ Graec. text. τῷ οὐρανῷ πλευρᾷ, ἀννομαλίᾳ Spiritui. Forte aptius ad Fullonis haeresim claram exprimendam.

⁴ Supple non dubitasti.

⁵ Graec. text. habet: εἰς δις γραμμάτων, binis

epistolis. Quum ex hisce verbis evidenter apparet, hanc esse tertiam Simplicii epistolam ad Fullonem transmissam, dubitandum non est, quod secunda interierit. Vid. Sev. Ein. apud Migne not. a, l. c. pag. 915.

⁶ Al. sentio. Male, ut liquet ex gracie. textu.

⁷ Psal. LI, v. 5, 6, 7. Graec. text. habet: εγκέποντα πάντα τοις πρώτης καταπονίας γένοσσα δόλαν. *Dilexisti omnia verba praecepsitationis, linguam dolosam.* Vulg. vero leg.: *Dilexisti malitiam super benignitatem, iniuritatem magis, quam loqui aequitatem. Dilexisti omnia verba praecepsitationis, lingua dolosa. Propterea....*

Captiosa eius
commentaria.

venerabilibus episcopis sibi ⁴ subiectis,
quoniam ipsorum monumenta ⁵ non susti-
nuisti. Quandoque enim dicas Trinitatem
propter nos crucifixam, non Christum;
quandoque autem immortalem Spiritum,
manichaizans; quandoque ab istis diffu-
giens, meis argumentis reprehensus et
sermonibus, dixisti, Christum postimmor-
talem Spiritum passionem sustinuisse, si-
cūt Samosatenus et Nestorius unum filium
dividentes in dualitatem filiorum; quan-
doque autem et his cessisti non detri-
ctando, et venisti ad peius, non glorifi-
cando cherubicum hymnum, ad Filium
referre praestolanti tremore ⁶ venerabiliter similiter Trinitatem, sed totu-
rum hymnum ad Filium referre ⁷, volens
firmare morbum cancri rodentis, quem
innocentibus intulisti; et inde omnis gene-
ris haeresum laqueis circumpraecepita-
tus, a veritate exiens, non praedicas Chri-
stum pro nobis crucifixum, nec unige-
nitum Filium Dei, qui in medio Patris,
et Spiritus Sancti est, pie glorificas. Quid
enim isto magis interdictum, Patre a vo-
bis et Sancto Spiritu non glorificato? Nam

In trisagio non
sola Fili person-
na, sed tota Tri-
nitatis glori-
ficiatur.

calumniam Seraphim vos infertis, qui Tri-
nitatem non dicitis glorificandam, San-
ctus, sanctus, sanctus, sed solum perso-
naliter Filium. Et quae praecipitatio hae-
resum ita confundit, id est impudenter
agit, sicut vos? Veruntamen et in isto
percurrentis adhuc novius ⁸ ascendistis, et
strangulandas infamias a Deo adiicitis,
Filium videlicet, Patrem et Sanctum Spi-
ritum sabellianizantes, simul coniungi-
gere indicantes. Trinitatem confiteri ne-
gatis, in qua baptizamus et credimus et
confitemur. Quis ergo non defleret sic
dientes de intemperato trisagio, quod

⁴ Al. *tibi*. Male contra graec. textum, qui sic
habet: *εισ την ευρωπαν αυτον ειναι iuri.*

⁵ Al. *monita*. Graec. text. *νησουν πρετων.*

⁶ Hic quidem antiqu. vers. videt. praeferenda.
Vid. igitur vol. I n. edit., pag. 90, col. 2. sub med.

mili valde convenit refutare, et fletum
merito dare in hos animarum simplicium
cavillatores, ac impium facinus singentes;
quos et alienos putavimus ab orthodoxa
fide et catholica Ecclesia, et a communione
ducis nostri gloriosi predecessoris Petri,
qui claves regni a Salvatore nostro rece-
pit? Qui autem participes apostoli esse
volunt, dueuntur et doctrina ipsius, qui
Christum dicit, et credit propter nos cru-
cifixum, et hoc non negat, sicut et modo
depositus Petrus, ex eo quod non legiti-
time et inclementer in trisagio adinno-
vavit: *Qui crucifixus est propter nos;* scien-
tes quia non Trinitatem crucifixum ab
apostolis suscepistis, non Patrem, non
Spiritum Sanctum, nisi carne Filium Dei
unigenitum solum. Fugite ergo ab hac
inclemenci communione, et ero vobis
communicans, in quantum et vos mihi,
dolosa fallacia longe a nostra orthodoxya
expulsa. Custodite, Christi discipuli, mei
autem filii, traditiones quas a divinis Scri-
pturis accepistis.

Dat. infra ann. 483-492.

EPISTOLA XIX ⁵.

Zenoni denuntians Petrum Fullonem sy-
nodali iudicio fuisse perculsum, huius
haeresim reprobat, ac imperatorem ve-
hementissime horlatatur, ut eum ab An-
tiochenia Ecclesia expellendum iubeat.

Gloriosissimo, ac serenissimo filio Zenoni
Augusto Simplicius Episcopus in Domino
salutem.

Convenit clementiae tuae rerum ordi-
neni munitare gestarum pro tranquilli-
tate imperii serenitatis tuac, et oro su-
scipias precem meam, ac si ipse praesens

Imperatoris
annuum contra
Fullonem contrah-
tatur.

⁴ Al. *nocentius*. Mel. videtur.

⁵ Ex Carafa Ep. Rom. Pontif. tom. I, p. 331.

« Haec ep. e graeco satis corrupto versa est, nobis
enim latinum textum originalem temporis iniuria
invitid ». Cont. Const.

⁶ Tunc Christus
propter nos cru-
cifixus est.

B. Petri confessio Ecclesiae fundamentum.

essem, benignis auribus tuis ut christianissimus imperator; et nequaquam arbitretur pietas tua, illum puro nos corde diligere, quicunque te pacem cum Deo habere non vult¹. Quoniam vero fideliter credidisti, nec ambigis et temporalis solii potestate, et aeternae vitae retributionem superno ex momento pendere, per nostram etiam parvitatem dignare suscipere venerabilem, ac divinam beatissimi Petri confessionem, apostolorum scilicet principis, cui et regni claves a Salvatore traditae sunt², qui etiam praeparabit christianissimo imperio vestro locum in coelo cum sanctis angelis; quique immutabilem et immaculatam fidem in Dominum nostrum Iesum Christum Dei Filium unigenitum primus expponens a Salvatore ipso beatus est dictus. Nam cum ipse dixisset ad Dominum: *Tu es Christus Filius Dei vivi*³, ab ipso audire ineruit: *Beatus es Simon Bariona, qui caro et sauguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cœlis est*, et super ista confessione⁴ aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevalebunt adversus eum⁵. Cum ergo Salvator dixerit, quod portae inferi non praevalebunt adversus ipsius Ecclesiam, ut ab ea ipsius⁶ denominationem tollant, quae dicitur Christus Jesus⁷ et Dei omnipotentis Filius, Petrus primogenitus diaboli filius, et qui sanctae Antiochenae Ecclesiae indignissime se ingressit, sanctamque Sedem pontificatus Ignatii martyris polluit,

1 « Ullum nos pura mente diligere praeter eum, qui te cum Deo pacem habere velit ». Cont. Const. iuxta graec. text.: Ετερον του μετα καθηπας της διανοιας ημας αγαπαν, πλην εκεινου του βου λογευν σε μετα του θεου την ειρηνην εχειν.

2 Matth. xvi, v. 19.

3 Id. ibi v. 16.

4 Cont. Const. add. tua.

5 Matth. ibi v. 17, 18.

6 « Christi ». Cont. Const. l. c.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

qui Petri dextera episcopus ordinatus est, Eustathiique confessoris ac praesidentis trecentorum decem et octo Patrum, qui in Nicaea convenerunt, ausus est dicere, non oportere Christum etiam Dei Filium nominare secundum divinam Salvatoris sanctionem et traditionem divinarum Scripturarum Patrumque expositionem; sed unum de Trinitate passionem pro nobis pertulisse in substantia Deitatis iuxta Arij, Apollinaris, Eunomiique blasphemiam, volens hac voce evanescere salutarem Domini incarnationem, secundum quam Christus et passionem subiit. Dicitur autem et unus ex nobis, *ut qui Abraham semen apprehendit*⁸. Augere quoque deorum pluralitatem nütitur: quippe sensus eius tres introducit deos, unum mortuum et duos viventes. Solvit etiam substantialis nonen sacramque abiicit synodos Nicænam, Constantinopolitanam et Chalcedonensem; sanctam quoque Mariam Virginem nequaquam admittere deprehenditur. Si enim non ex ea incarnatum Verbum homo factum est, quae necessitas Virginis? Et quare ad eam dixisset Gabriel: *Quod ex te nascetur sanctum vocabitur Filius Dei, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius*⁹? Post haec autem omnia impia, et blasphemiae suae praesumpta, et depravationem trisagiae depreciationis, cum illi addere voluit *Qui crucifixus est pro nobis*, multa inconvenientia effecit¹⁰, multumque a nobis, et in Christo dilectis fratribus nostris, qui

Eam Fullo
impia blasphem-
a nütitur con-
citere.

Siquidem et
exortis divinam
Clarissimam carna-
tionem.

Et polytheis-
mum inducit.

Et ipsam Virg.
resupmaterni-
tatem.

Et trisagium
corrumpli.

7 « Qua Iesus dicitur Christus Dei ». Cont. Const. l. c. Ad sensum optime.

8 Hebr. ii, v. 10, ubi Vulg. leg. *semen Abrahæ*.

9 Al. *consubstantialis*. Ad rem aptius.

10 Luc. i, v. 35.

11 Cont. Const. huius loci versionem nimis litterae tenacem arbitrantes sic apłissime reddiderunt: « Postquam autem ausus est has omnes impietas, et blasphemias praedicare (evomere), ac trisagiam depreciationem depravare... multa perversa operatus est ».

in Oriente sunt, et a venerabili Acacio vestrae regalis, ita Deo amatae civitatis archiepiscopo admonitus converti noluit. Quapropter nunc sancta Dei Ecclesia materialmente vocibus, utpote excellentem ipsius Filium, alloqui non cessat. O a Christo amate imperator, meae venerabilitatis vinculum, in quo multitudines fidem circumstringuntur, dissolvit non permittas; Domini autem Christi et unigeniti Filii Dei laudationem transgredi non permittas, quacumque vestram civitatem periclitantem salvavit; sed tanquam angelorum traditionem indepravatam conserva². Petrum Arianae superstitionis sequacem ab Ecclesia Antiochena expelle³. Quia ex causa Petrus scindit vestem meam desuper contextam⁴? Deus et Pater mandavit principi apostolorum, quid vocarent Filium. Eius unigenitus Filius in confessione primi apostolorum fundat me, Sanctus Spiritus quotidie testatur mihi dicens: Non iudica, te scire aliquid nisi Iesum Christum, et hunc crucifixum⁵. Si autem inimici, increduli, insidiatores, qui extrahit item sunt, et qui unigenitum Filium Dei inactaverunt, lapidaverunt et ligno crucis affixerunt, vestem illius non divisorunt, et Petrus fidei meae vestem dirupit? Portae inferi non praevalebunt adversus me⁶, et Petrus tentat muros meos demoliri? Ego, piissime imperator, te de-

Zenonem obseruat, ut Ecclesias unitam inuenitur,

imperio expulsum rursus introduxi, et inalignos ac inobedientes meis divinis dogmatibus dedi pro sepultura tua, viamque potentiae aperiui ante te, inimicos tuos percussi una cum iniquo eorum dogmate, antiquam potentiam exquisivi tibi a Deo in altis regnante, ex quo et regnare sumpsisti. Respic ad praedecessorem tuum piissimum imperatorem Marciatum, et illius fidem libenter amplectere; baereticam tyrannidem Petri quam citissime eradica, Valentini et Eutychetis discipulum expelle a civitate simul et ecclesiastico regimine, et a dignitate hierarchica deiectum esse sancito. Conspice, sanctissime fili et imperator invictissime, qualis⁸ in Chalcedonensi synodo indubitabilis defensio facta fuit, et quibus expugnavit Aeschinum, et divulgationes haereticarum doctrinae Petri expediens. Haec legat sancta Dei apostolica et catholica Ecclesia, ut ab ipsa propter praedicas causas depositum ad communionem non suscias; sed per divinos apices vestrae serenitatis ab Antiochiae confinio propellite. Pro ipso autem constituite virum operibus sacerdotium ornantem custodemque diligenter sanctae Chalcedonensis synodi, et eorum quae in ea firmata sunt. Omnipotens Deus custodiat vestram potentiam in pace semper⁹.

tate graec. text., qui solummodo legit αι τηρησις.

7 Matth. xvi, v. 18.

8 Graec. text. legit αι θεωρησιν..... οποια τη εν χαλκηδονι αυθιδινη αναμφισβητητος εκδηκησις γενονται, και του πολεμου επιδεικνυται και της αρχητης διδασκαλιας Πετρου τους δημονας εκλυτρωσον». Conspice qualis in Chalcedonensi synodo non ambigua vindicta illata fuerit; vindicta haec ab hoste tuo illata fuit; et populos ab haeretica Petri doctrina libera.

9 Dat. iuxta Cont. Const. circa ann. 483; iuxta Jaffé l. c. infra ann. 403 et 492.

1 Al. et quae iuxta graec. text. κτις και.

2 In graec. textu deest sed. Portentum autem innuit, quod in ep. xvii, pag. 229 col. 2 fusius describitur.

3 Hic graec. textus addit. « Γενος εγειρη Πετρος της ερημη πιστιν αθετησας, πρηγματος του κορονος την συνταξην» Quia de causa Petrus fidem meam irritam faciens, scindit orbis intelligentiam?

4 Ioann. xix, v. 23.

5 1 Corinth. ii, v. 2, ubi Vulg. legit.: Non enim iudicavi me scire aliquid inter vos, nisi...

6 Verba si autem expungenda sunt auctorita-

S. SIMPLICII

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

An. C. 482

I⁴.

Zenoni describens pluribus ostendit, Petrum Moggum Alexandrinae Ecclesiae non esse praeficiendum.

Simplicii Papae ad Zenonem.

Inter caetera, et ad locum.

Petri sceleris.

Sed iam venianus ad eos, quorum unum a Pontificio Alexandrinae Ecclesiae secludendum, alterum huic praeficiendum tranquillitatis tuae scripta pronunciant: ac primo, si placet persona Petri, meritum expendamus. Nimirum hic est complex parricidae² Timothei, et exilio sempiterno vestra quoque iussione dignissimus. Hic contra veritatem militantium socius semper et doctor. Hic de quo Alexandrina urbe pellendo saepe me litteris rogasse non dubium est; qui si esset rectae fidei in catholica utique communione manisset. Quod si ad eam nuper emendandus accedit, hoc ipsum diu retenti confutatur erroris, quam tamen emendationem si vel nunc sincera mente perquireret, satisfactionem consequenter afferret: nou

expedit³ dignitatem, qui post poenitudinem indulgentia dignus est, non honore.

Absit, ut cius saluti si resipiscit, in videam; complector, horror et gaudeo, gloriosissime imperator; sed diu pravitatis vulnere sauciato medicinae venia competit, non potestatis. Tunc enim religionis poterit nuncupari, si perversitate damnata, ad sanam fidem remeare praelegerit. Alioquin manifestum est, eum non curationem proprii desiderare languoris, sed ambire fastigium, quo perfidiae suae virus miseris animantibus confidentius licentiusque diffundat, et de superiori loco multo violentius in servitatem catholicam redigat libertatem. Quaco⁴ deinde, qui eius proiectui suffragentur, et eos audio esse archimandritas et monachos, vel si qui sunt alii, qui sese a communione catholica separaverunt. Ilorum ergo testimonium comprobandum est, quorum admittenda persona, quibus sanae fidei et conscientiae causa non suppetit, et qui cum eodem pari tenentur errore.

Dat. ann. 482.

An. C. 482

*Cui vel resi-
piscenti danda
venia, non po-
testas.*

Aelurum parricidam appellat et in ep. II ad Zenonem § 1, pag. 209, col. 1.

³ Al. forsitan *expetit*. Sed rectius ad contextum videlicet. n. lectio.

⁴ Forte legend. *Quaero*.

¹ Ex Mansi *Collect. Concil.* tom. vii, col. 994.
² Al. *parricidii*. Sane perperam: siquidem caedes facta fuit non Timothei sed Proterii Alex. episc. ut videre est apud S. Leonem epist. cv, pag. 149, col. 2. Simplicius autem Timotheum

S. FELIX III.

An. C. 483

EPISTOLA I².

Zenoni electionem suam per legatos denuncians, cum pro viribus hortatur, ut Petro Moggo reiecto, Alexandrinae Ecclesiae pacem restauret.

Decebat profecto, venerabilis imperator, post sanctae memoriaedecessoris
Cur Zenoni
mittendalegatio mei³ transitum, meque in eius locum divina gratia subrogatum clementiae tuae litterarum munus offerre, quod vel ea, sicut rerum poscebat ratio, nuntiarem, vel officiositas meae primitias exhiberem, quibus tamen rite depensis, etiam illa pariter necterentur, quae ad vestrum unum imperii, posteritatisque eius suffragia pertinerent; quantoque essent studio maiore curanda, tanto dignioribus internuntiis explerentur. Itaque conveniens fuit ut Vitalis et Miseni fratrum, et

1 Eloquentissimas Felicis epistolas, quarum sane paucas in nn. codicibus reperivimus, cum his, et probatioribus editis eo accurati contulimus, quo eius monumenta non parum implexa, et perturbata ad nos pervenerunt. Haec autem minus difficulter intelliges, si ea recolas, quae de gestis Acacii Sirmondus edidit, ut videre est apud Mign. *Patrol.* tom. LVII, col. 928.

2 Ex *Parisiens. Concil. Collect.* tom. x, pag.

coepiscoporum meorum, et famuli vestri An. C. 483
Felicis Ecclesiae defensoris ad vos neces- Ad hanc Vi-
sariam legationem mitterem⁴, qui non talis, Misenus,
tam bauli specie ista deferent, quam et Felix electi.
mean vicem peragentes me quodammodo vobis facerent esse praesentem. Per hanc⁵ igitur, velut cominus honorificentiae tuae iunctus colloquiis, precor ut supplicationem meam benignis auribus sicut princeps christianus accipias. Nec existimet pietas tua, quod quisquam magis sincera mente te diligat, quam qui te pacem in Deo vult habere perpetuam, quando fidei⁶ mente non ambigas et temporalis culminis potestatem et aeternae vitae commercia de superna propitiatione pendere.

1. Ecce iamdiu est quod beati apostoli sedes, datis per beatas memorias predecessorem meum ad serenitatem tuam litteris, expectans⁷ et nullum recepit pro

Pro Alexander
drina Ecclesia
vehementer in-
stat.

18. « Hanc epistolam Felix romanae synodi consilio ad Zenonem dedit. » Sev. Bin.

3 Cod. Vat. 1342 addit *PP. Simplieii.*

4 « Necessaria legatio mitteretur. » Cod. Val. 1342.

5 Id. cod. *per hos.*

6 At. perperam *fidei mente.*

7 Recte cit. cod. *expectat.*

catholica fide, pro occidentalium¹ tranquillitate responsum; praesertim cum tuam conscientiam, gloriosissime princeps, metuendis adstrinxerit illa sacramentis, ne sedes² beati evangelistae Marci a doctrina magistri sui, vel communione permitteres separari. Sed quoniam praefati decessoris mei studium, longa incommoditate faciente, haec eadem crebrius iterare non potuit; per meae nunc humilitatis officium sollicitius repetere non quiescit. Rursus ergo apostoli Petri veneranda confessio materne instat vocibus et suorum praecipue filiorum compellare non desinens confidentiam tuae pietatis³, ex elamat: Christiane princeps, cur me a curriculo charitatis, quo Ecclesia universalis astringitur, permittis incidi? Cur in me rumpis totius orbis assensem?

2. Quaeso te, fili piissime, ne tunica⁴ Ecclesiae unitas integro servanda.

Fides enim una est.

1 Al. *Male orientalium: cit. cod. et pro Ecclesiarum.*

2 Apte quidem id. cod. *sedem.*

3 Id. cod. *maternis te vocibus et praeципue filiorum tuorum compellere non desinens ante praesentiam tuae pietatis.*

4 Optime sane id. cod. *ne tunicum Domini, qua desuper contexta per totum, in unum.*

5 Id. cod. *esse discissa,*

6 Id. cod. *esse veram; sed inepte ad context.*

7 Id. cod. *Melius detrusa.*

8 A te deest in cod. Vat. 1342.

potestate extrusa⁷ praevalendi tibi de nuo viam in ipsius defensione patfecit.

3. Verum, quaeso, propone etiam exempla gestorum, et hanc vicem meis reperende beneficiis, ut quae per rerum examina comprobasti, et periculosa prae caveas, et subsidia recuperatae a te⁸ dignitatis affectes. Haec rogo, quae dicta Deus esse voluit per dictae sedis antistitem, vel per mei ordinis parvitatem, qui tuae securitatis⁹ intuitu, huiuscemodi ideo promenda judicavit, ut non tam per eius qualecumque vicarium, sed praesentis apostoli velut auctoritate communitus, altius vias et divinae reverentiae, et humanae conditionis aspiciens (quod absit) non ingratus existere videaris collatae felicitatis auctori. Redeat, obsero, in animi tui integra deliberatione conspectum, quae inimicos tuos facta deiecerunt, quae te ad imperiale fastigium, Deo comitante, reverexerint; qualiter illi cum nefanda dogmatis receptione conciderunt; et quemadmodum gloria tua in¹⁰ haereticorum fuerit depulsione reparata; ut illi contra Chalcedonensis synodi venerabilia constituta, et beatissimi Papae Leonis scripta venientes, ipsa sui molitione collapsi sunt; et quibus modis eorum reformationes ad pristinum remearunt¹¹ tuarum reverentiam¹² principatum.

4. Liceat, oro, apud te fidenter expondere¹³, quem¹⁴ convenit non tacere. Unicum in te superest prisci nomen impe-

Religionis imperat, beneficia ab ipso regredenda.

Per illam Augusti gloriae reparatum.

ratoris. Ne, queso, nobis salutem tuam, pie imperator, invideas; ne fiduciam pro Timendum igitur, ne mutatione causae, mutetur et evento. te minus supplicandi. Causae, quibus Dominus sit propitius, inquirendae sunt, non quibus eius indignatio provocetur: convenio, contestor, obtistor, quoniam metuo, horresco, formido, ne mutatione causarum (quod absit) mutetur eventus. Respice propitios ad decessores tuos auctustiae memoriae, Marcianum scilicet et Leonem, et tantorum principum fidem: legitimus eorum successor amplecti debes illorum in religione consensum, quorum debes memoriae reverentiam. Absit a tua devotione, absit a tua potestate, ut talium credaris respuisse iudicium.

5. Postremo professionem tuam conscientiamque recolandam sensibus tuae pietatis insinuo. Palatii tui facito serinia recenseri, et scripta illa diligenter investigari, quae ad apicem summae regrediens potestatis ad decessorem meum pietas tua pro communi gratulatione direxit: his cum semper magna laude prosequeris, quod haereticam tyrannidem prae-dicationis catholicae vigore contriveris, qua utique istius veritatis praedicatione nihil aliud¹, quam de Eutychiano labores errore prorsus abolendo, eiusque sequacibus excludendis. Haec pro synodi Chalcedonensis definitione servanda, reducendo sanctae memoriae Timotheo rectae fidei sacerdote tota sua textus serie pie locuta est. Haec certe tua inaustudo cognovit², nec res incognitas tua clementia proferre potuisset, et palam aper-teque professa, quod laudum tuarum testificatione firmasti.

6. Requirantur illa quoque, quae ad

sanctae memoriae Timotheum orthodoxum Alexandrinum episcopum serenitatis tuae paginae sunt locatae, atque ex ipsis actibus intuere, nisi Petro ex ea memoria urbe secluso, qui ei Ecclesiae functionis incubabat, supradictum Timotheum non fuisse revocatum. Vos ad cumdem venerandae recordationis pontificem iam reductum sacras venerabiles mox dedistis, quibus fidei pectore gloriabimini, quod sanctae Ecclesiae magnae civitatis Alexandriae providens orthodoxae fidei, Dominus noster ac Salvator verum restituerit sacerdotem³. Ubi manifestum est, quia cum hoc verbum dicitis, illum fuisse falsum, qui pulsus est⁴, ostenditis; et cum in venerando Timotheo orthodoxo fidem Dominum textamini reduxisse, perversam in omnibus in Petro perhibetis refutasse doctrinam non ob aliud, nisi quia et ille, qui orthodoxus promittatur et verus, Chalcedoneusi synodo (sicut eius tunc missa tenet professio) consentiebat, et iste, qui falsus et perversus elicitur, ab eiusdem synodi tramite discrepabat.

7. Denique cunctos episcopos Aegypti universosque clericos⁵ increpatistis, vestris generaliter apicibus sancientes, ut nisi intra duos menses ab his, quae a principio contra canones, contra Ecclesias Dei, contra orthodoxam fidem cogitaverunt, abstinerent, atque beati Timothei communionem⁶, quam impie reliquerunt, dignae poenitentiae satisfactione remearent, non solum despoliandos honoribus; verum etiam et Alexandrina urbe, et omni Aegyptiaca regione carituros: iniustorum enim videri, sicut christianus imperator affirmans⁷, ut qui se ad Ecclesiam⁸, quae

Ad Timotheum:

Marcianus et Leon, pietas Ze-
noni esto in eum.
xemplum.

Huic obiectio-
nem interea siue
ad Simplicium:

¹ Supple agebatur, vel aliud huiusmodi.

² Cit. codd. male ad context. cognoscit.

³ Perperam cod. 1342 *Salvator verus rursus restiluerit sacerdotem*.

⁴ Cit. cod. *Qui est depulsus*.

⁵ Et cod. 1353 ita legit: alii aut. edit., quibus n. cod. 1342 adhaeret, rectius *clericos*.

⁶ Lega ad beati Timothei communionem.

⁷ «Affirmal.» Cod. c. 1342, et quidem recte.

⁸ Hard. Forte ab Ecclesia, vel adversus Ecclesiam. Id. cod. optime ab Ecclesia.

Ad Aegypti
episcopos etele-
rum:

ubique terrarum est, segregarent, habent sacerdotis⁴ aut ullo sacro ministerii nomine censerentur. Vos indigne ferentes ab Alexandrinis seditiones⁵ concitatas, eos, qui propter ordinem clericalem simili-deceptione tenebantur, nisi salutaribus monitis obedient, tali poena dignos arbitrabamini⁶.

8. Vos Petrum speciali notantes elo-
glio, quod illicite se Alexandrinae inie-
cipperunt, quid ipse egerit contra Moggum.
Itemque
oppontur, quid
ipse egerit con-
tra Moggum.

quam haeretico Timotheo iam defuncto fuerant ordinati, si intra finita tempora resipiscerent, ad communionem catholici Timothei mandasti recipi (non etiam ad male praesumpti gradus privilegia de reveratis admitti), consequenter addentes, caeteros deteriora subituros, si eligerere meliora nolissent. Vos eniuslibet post has varias satisfactionis causas cunctis penitus abstulisti, quibus⁴ ipsis ab unitatis consortio discedentes, recensuistulisse iudicium. Vos de ipsius persona Petri quidquam denuо defricandi sapienti consideratione tacuistis; quippe quem⁶ Ecclesiae arce deiectum, simul pervasis pontificii videretis honore nudatum; nec ullo modo fieri posse, ut unquam vel orthodoxos praesideret, qui aut a nullis aut ab haereticis fuerat institutus, vel recidiva toties temeritate violentus ovile dominicum subdolus et invidiosus⁷ intraret.

9. Atque ideo quod corrigendis eiusprae-

tendebatis sectatoribus irrogandum, huic iam quasi magistro sceleris rationabiliter deputabatis inflictum; ut, quibus fratres merserat ad ruinam, fieret ipse metuenda damnationis exemplum; quodque adeo verum est, ut superstare venerando Timotheo legionem sollicite iusseritis, si eidem humanitus aliquid evenisset. Vos non nisi de catholicorum collegio clericorum, et a catholicis consecratum subiustis videre pastorem; quia ubique nullo ritu⁸ sub vestrae serenitatis obtutibus haeresis ipse praecepit Eutychianae dementiae potuit esse vel dici orthodoxi successor antistititis. Quo igitur animo bestiam, quam a gregibus Christi duxitis abigendam, in eorum denuo patimini⁹ saevire perniciem? Certe legibus, quas universis imponitis, magis vultis vinciri¹⁰, quam promulgare contraria; quanto satius¹¹ fuerit, intemerata persistere, quae heri pro integritate retinenda totius Ecclesiae protulisti, quo et tui catholici imperii auctoritas inconvulsa permaneat, et nihil accedat, quod actibus apud Dominum vestrum felicitati obsistat.

10. Cernis enim, venerabilis imperator, quia ut Chalcedonensis synodi indubita defensio inimicorum eius eliso est, sic vicissim manifesta illius impugnatione comprobatur hostium venerandae ipsius cognitionis exercitio¹². Meminitis quemadmodum verba divina nos instruant neque in dextrum, neque in

E prioribus
ergo posteriora
reduargi necesse
est.

Chalcedonense
concilium fidei
defensio.

4 Id. cod. rectissime sacerdotis dignitatem, aut ullo sacri ministerii.

5 Cit. codd. addunt iterum. Ad rem quidem aptissime.

3 Id. codd. subiiciunt « qualem non sustineant nec ullis criminibus involuti. Ad contextum concinnius videtur.

4 Recte cod. 1342 quia.

5 Apte id. cod. defricandum.

6 Id. cod. rectius ab Ecclesiae arce.

7 Id. cod. insidiosus, cui consentit et al. 1353.

8 Al. nullo more.

9 « Patremini ». Iid. codd., sed perperam, ut videtur.

10 Cod. 1342 apte leg. quas humanis rebus imponitis, marvultis vinciri.

11 Cod. 1353 quanto sacrius. Inepte, ut opinor.

12 Al. protectionis; male quidem. Cit. cod. 1353 leg. congregationis electio. Itaque sic legem: comprobatur hostium venerandae ipsius congregationis (sc. Chalced. concil.) exercitio. Mox autem id. cod. sic prosequitur: « Congregatio memorabilis, quemadmodum verba divina nos instruant, nec in dextrum, nec in sinistrum limitem rectae dispositionis excedit ».

*illud enim ea-
thoicam do-
ctrinam complecti-
tur*

*sinistrum limitem rectae dispositionis
excedere, sed via (ut scriptum est) regia
mediaque gradiendo*⁴ hinc atque inde
Nestorii Eutychetisque sacrilegia con-
demnata⁵ detestans, ita magnae pietatis
praedicans sacramentum, ut omnipoten-
tis Dei Patris consubstantiale sempiterni-
numque Verbum, quod incommutabili
Deitate⁶ et incarnatum est, et ab ipso
ineffabilis conceptionis exordio, quam
sibi in utero Virginis Matris potenter in-
struxit⁷, unum eundemque Iesum Chri-
stum Dominum nostrum, unum eun-
demque Dei et hominis Filium, unum
eundemque inconfuse, indivise Deum ho-
minemque veraciter permanentem inter-
merata Patris lege prolatum, in hoc mundo
fuisse conspicuum⁸, divina simul huma-
naque gessisse; mortuum, atque ex mor-
tuis exurgentem⁹ in Patris dextera resi-
dere, itemque inde venturum, ut est visus
ire in caelos, eatenus profiterentur, qua-
tenus librorum memorat traditio divinorum,
et Nicaeni Concilii forma, sicuti⁷
cuncti retro praedicavere Pontifices; sie⁸
eorum tam Ephesino primo competenter
inserta conventui, quo beati Papae Cele-
stini temporibus Nestoriana pestis extin-
cta est, quam datis augustae memoriae
Leoni sanctae memoriae Leonis Papae epi-
stolis capitula subiecta testantur; quibus
vir ille⁹ consulens etiam totius Orientis
episcopis¹⁰, eorumque responsa subscrip-
tionesque super synodi Chalcedonensis
approbatione suscipiens, ea nullatenus

passus est mutari, quo magis christiana-
mente perpendit et hoc esse verum, quod
cum divinis assertionibus catholicorum
de toto orbe doctorum longe, antequam
huiusmodi quaestio nasceretur, conso-
nantia ubique dicta concimerant¹¹, et
ideo nulla iteratione refodienda¹², quae
constant in iure damnata; ne non solum
causa praesens in omne catholici nomi-
nis extendat exitium, sed etiam cunctis
residuis¹³ publica bella resumendi pan-
datur occasio, si quolibet modo, quod
semel a veteribus universaliter decisum
est, retractetur; uti esse iam etiam¹⁴ per-
videtis Alexandrinae Ecclesiae perverso-
rem¹⁵ funesta din impunitate grassantem,
vestris praeceptionibus, quibus merito
dudum probatur electus, esse nihilomi-
nus abigendum.

11. An non ipse est per triginta annos
catholicae desertor Ecclesiae, inimico-
rumque eius sectator et doctor, et ad
fundendum sanguinem semper velox fuit,
et promptus? Numquid ad hanc istam
dissimulationem sumus quadam ex
conviventia praceptoris¹⁶? In quo revera
non est opus discussione subtili; quia
eius aperta sunt criminata. Dolet certe pie-
tas tua, quod per diuturnos partis alter-
nae gravesque conflictus multi ex hoc
saeculo videantur ablati aut baptismatis,
aut communionis expertes. Sub hoc ergo
praesule ne sint baptizati, et efficiantur
haereticci, et sine communione transeat,
ne in perditorum pravitate deficiant; ut

1 Deut. ii, v. 27, ubi Vulg. leg. *publica gradic-
mūr via; non declinabimus neque ad deversam,
neque ad sinistram*. Caeterum locus nimis impli-
catus clar., quo fieri potest, evadet si variantes
locutiones probe connectas.

2 Cod. 1342 forte melius *sacrilega commenta*.

3 Cit. codd. add. *descendit*.

4 Cod. 1342 *instituit*.

5 Al. *perspicuam*.

6 Cit. col. 1342 aptius *resurgentēm*.

7 Cit. codd. 1342, et 1353 rectius, ut opinor,
Nicaeni concilii formam secuti.

8 Cit. codd. perperam ut videt. *Sicut eorum
tam Ephesino plurima*.

9 Cit. cod. recte addit. *permotus*.

10 Cit. codd. recte *Episcopos*.

11 Cit. codd. *consone ubique dicta cecinerunt*.

12 Cit. codd. *refovenda*.

13 Cod. 1342 recte *cunctis haeresisibus*.

14 Cit. codd. addit. *procul dubio*.

15 Cit. codd. *pervasorem*.

16 Cod. 1342 cum al. edit. *conniventia*. Ap-
pendix codicis Theodos. apud Sirmondum leg. e.c.
cohibentia recepturi, sed inepte ad sequentia,
ut videtur.

Mogai crimina.

Ideo expullen-
dus.

quemadmodum scriptum est, *caecus caecorum ducatum praebens cum eodem mergatur in foream*¹.

12. Non est hoc, o te, acerrimum decrevisse periculum², quando nec sauciis adhibetur firma curatio, et sanis ingeritur miseranda contagio? Nam quomodo aīnnt sedari posse, si in futuro furores suos patiantur³? Quid est illud⁴ dicere

Zenonis fallacia refellit.

iam causam nullam supereseris certaminis, nisi haereticis victoria tribuatur? Proinde quibus inferri eastigationis aliquid etiam corporalis, ut Pater benignus, horrescet; multo clementius eorum animos non patiaris⁵ intercipi, sed pia depositione⁶ compressos tandem subdi facias catholico sacerdoti; ut verae generationis⁷ effectionem, et securum sibimet profuturae communionis auxilium consequantur. Subiecit vobis divina Providentia facultatem,

qua itidem effringatis opera perfidorum. Depulit ille nostrae religionis vastatores,

vos ab eius Ecclesiae cerviebus irruptiō nem deturbate praedonum. Pacavit ille rempublicam (sicut vester quoque sermo testatur) a tyrannide haeretica; libertatem vos ab ipsis haereses praeceptoribus populos eruentes christianis restituīte. Ille vos aulae legitime restituit imperatoris iure suffullos; reddite vos magistro discipulum; sedem beati Marci Evangeliae ad communionem beatissimi Petri, de vita eorum meritis devotione redu-

1 Matth. xv, v. 14, ubi apud Vulgat. legitur: *coccus autem si caecus ducatum praestet, ambo in foream cadunt.*

2 Cit. codd. legunt *arcessisse remedium, sed decrevisse periculum.*

3 Iid. male inquietū sedari posse furores suos, si talī rectore patiantur⁹.

4 Iid. male aliud.

5 fid. perperam ad orat. context. *patieris.*

6 Cod. 1353 *dispositione.* Ad rem forte aptius n. lectio.

7 Cit. codd. 1353, et 1342 melius *regenerationis.*

8 Matth. x, 24, 22.

9 Cit. cod. 1342 recte *praeterire.*

10 Id. quoque. Forte aptius ad context.

cite; ut ipso in vobis opus bonum perficiente, qui cooperit, secure audire mercantini: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*⁸; et ad tuae gloriae cumulum ita vice Dei praesideas, verendus veraciter existens divinitatis imitator, atque adhuc in rebus temporalibus constitutus iam experiaris et munus in aeternam tibi beatitudinem praeparatum.

Rogat, ut legatorum dictis annuat.

13. Quod vero cuncta litteris non potuerunt comprehendendi, quae negotiū qualitas non sinit praeteriri⁹; quaedam venerabilibus nostris fratribus et coepiscopis meis, quibus eura legationis inuncta est, proprio apud vos agenda sermone commissa sunt. Precor ut ea quaeque¹⁰ et audire benignus, ei indifficulter annuere tum pro catholicae observantia veritatis, tum etiam pro regni vestri in columitate dignemini¹¹.

EPISTOLA II¹².

Acacii silentium obiurgans eius convenientiam cum haereticis execratur, ille praecepit ut, Chalcedonensi synodo integre servata, Alexandrinam Ecclesiam enixe vindicet.

Felix ad Acacium Episcopum per Vitaliem et Misenum Episcopos¹³.

Postquam sanctae memoriae decessore meo Papa Simplicio de vitae¹⁴ cursu su-

Cor legati
ad imperatorem missi.

11 Dat. iuxta Baron. et Jaffè op. cit. pag. 52, ann. 483.

12 Ex Paris. Concil. Collect. tom. x, pag. 10, ubi notatur, hanc esse synodicam epistolam, quam PP. Concilii Romani a Felice Pontifice ad Acacium transmittendam esse censuerunt.

13 Cuiusnam civitatis fuerint episcopi ex historicis non liquet. Verum e vetustiss. mss., cui titulus est *Concordantiae canonum*, facile compertur Misenum Cumae, Vitalae Truenti episcopum fuisse, quae tune temporis urbs erat in reione Picena ad flumen eo nomine dictum. Baron. Annal. 483, num. xix.

14 Al. add. huīus.

perna praeceptione migrante, ministerii quod regebat, ad meae humilitatis officium gubernacula pervenerunt; in⁴ diversas generalis Ecclesiae curas, quas ubique terrarum cunctis populis christianis⁵, summi pastoris voce delegante, beatissimus Petrus apostolus per vigili moderatione dispensat; continuo me sollicitudo maxima, quae et praedecessorem meum incessanter urgebat⁶ tam Alexandrinae urbis, quam status fidei totius orientalis regionis exceptit. Haec nos diebus noctibusque perstringens ad Dominum Filium nostrum christianissimum principem per Vitalem et Misenum fratres et coepiscopos nostros legationem compulit destinare; quae vice mea pietati eius et debita praesentaret officia, et profide catholica, maiorumque nostrorum servandis constitutionibus supplicaret.

1. Hac⁷ igitur illo per gente, par fuit dilectionem tuam dilectis pariter salutare colloquis, et consequenter hortari, ut aliquando tandem patrocinium causae Domini communis impendas⁸, nec despiciendum putas quod Christi confessione veridica, et universalis eius Ecclesiae definitione..... vel de pace concorditer⁹..... si illius et honore cupis esse clarus et nomine. Fatemur enim secundum apostolicam vocem, magnam nobis inesse tristitiam et dolorem cordis nostri continuum¹⁰ cogitationibus, quas in die¹¹ procedentibus negotiis sustinemus. In pri-

Acacii silentium urget.

mis illud, quod dudum ante oculos fere omnium vertebatur¹², occurrit; cuiusnam rei causa videlicet intercessit, indica nobis, quod dilectio tua non modo tantis opportunitatibus indesinenter exoris, verum etiam saepe numero a successoribus meis¹³ litteris invitata,¹⁴ velut obstinato silentio nunquam super hanc partem aut consulere quidquam voluerit, aut referre. Cumque nos aliquid temere sinistrum (quod absit) de tua mente conveniat opinari; tamen quia venerabilium virorum, qui Ecclesiam, cui praesides, ante rexerunt, morem formamque destitutas, ullo modo possis non esse suspectus.

2. Certe si (quod non credimus¹⁵) de dignaris¹⁶ B. apostoli vicariis reverentiam tuis deferre fastuosis affectibus, memor saltem¹⁷ officii pro fidei integritate catholicae, pro paternarum custodia sanctionum, pro synodi Chalcedonensis constitutione servanda, quae Nicaeni conventus penitus probat articulos, atque pro eis ubique hostibus comprimendis, sicut orthodoxorum urbis illius imitator antistitum, constanter exurgere debuisses; quoniam te alter inter membra corporis Christi monstrare non possis, nisi nullatenus providere desisteres illis, quae per totum mundum dicuntur obrepisse, contagii.

3. Proinde adire debes saepius¹⁸ christiana mentis Augustum, et causas eidem salutis suae atque etiam imperii redditurus, et conservandi eius auxilium

Eius superbiā carpit.

Quid imperatori crebris inueniendum.

1 Cod. Vat. 1342 recte *inter.*

2 Cod. Vat. 1353 *Christi.*

3 Cod. Vat. 1342 agebat: Vat. autem 1353 *agebat.*

4 Scilicet *legatione.*

5 Cod. Vat. 1342 *ut aliquando tandem causis te Domini communis impendas.*

6 Duo cc. codd. hic punctorum loco legunt: *exequendum est.* Inepte, ut videtur. Potius ex contextu supplend. opinor: *patres nostri statuerunt.*

7 Rom. ix, v. 2, ubi apud Vulg. legitur: *Quoniam tristitia mihi magna est, et continuus dolor cordi meo.*

8 Al. *in dies propellentibus.* Recte quidem *in dies.*

9 Cod. Vat. 1342 versabatur *in dies.*

10 Id. cod. *decessoris mei.* Ad rem apte.

11 Nonnulli edit. *incipit,* quibus adhaerent cc. codd. 1342 et 1353. Sane melius.

12 Cod. Vat. 1342 *ut non credimus.*

13 Codd. Vatt. 1342, 1353 *debet dignaris,* atque ita legunt: *Beati apostoli vicariis reverentiam tuis deferre fastidis affectibus.*

14 Ili. codd. addunt *sacerdotalis.* Rectius, ut opinor.

15 Cit. cod. 1342 *Proinde adire erubris decuerat.* Rectius ad context., uti patet et seq. paragr.

frequenter ingerere; unde inimici illius correrint, et qua via idem surrexerit¹, nihilominus intimare ei; scripta illa sensibus pietatis eius offerre, quibus decessorem meum eximia laude extulit², coquod haereticam tyrannidem catholicae veritatis assertione confoderit. Item³ illa quoque, quibus Petrum Alexandrinum ab Alexandrinae cervicibus excussit Ecclesiae, et⁴ sanctae memoriae Timotheum revocavit orthodoxum; nec illa praeterrire, quibus episopis et clericis, laicisque per omnem Aegyptum constitutis, quod a divina christiana professione deviasse, sicut catholicus imperator obtestans, nisi intra duos menses ad communionem⁵ Timothei redirent, honoribus, Ecclesiis, omnibusque in illa regione denuntiavit esse privandos; simul etiam quibus Petri, quem illicite se Alexandrinae Ecclesiae inieccisse perhibuit, ac Timothei haereticci iam defuncti ordinaciones, vel ea, quae secreto per modos dicebant, ita recassavit; nec non etiam illud adnectere, quod cum Timotheus sanctae memoriae catholicus funderetur extremis, divinae inspirationis instinetu, tam ad eius Pontificis consulta rescribens, quam ad urbis Alexandrinae clerus, omni providentia mandaverit⁶ praecavendum, ut si praefatum Dominus sacerdotem⁷ transire iusserit non nisi de catholicorum corpore clericorum, et qui orthodoxae fidei probaretur esse discipulus, omnibusque communicaret Ecclesiis, atque a catholiceis ordinatus succederet defuncto Pontifici; nimirum sapienter intendens, Pe-

trum, qui aut a nullis, aut ab haereticis falsi nominis huins honore iactaretur, super petram⁸ catholicae Ecclesiae, e qua eius temoraria fuerat praesumptione depusus, nunquam posse penitus praesidere.

4. Haec huiusmodi quae gesta sunt, et dilectionis tuae conscientiam non latenter, convenerat saepius impertiri¹⁰; principue cum in his christianissimo principi promulgandis, quando ad regiam potestatem Deo comitante remeavit, operari tuam missis huc litteris non tacueris vehementer impensus esse, dignam catholicico Pontifice; gloriareris omnes qui contra sedem¹¹ vestram, contraque Chalcedonensem synodum, et contra praedicationem Sedis Apostolicae venire tentaverint, fuisse prostratos; quo magis te pro tua salute et professione ferventius apud clementiae eius aures oportuerat talia incessabiliter allegare, ac magnopere deprecari, quo nec suam, quam catholicamente deppromperat, violari¹² ullatenus patetur cuiuslibet subreptione sententiam; nec adversus universalis Ecclesiae sanctionem per haereticorum furias, quas, Deo inspirante, pietas eius eliserat, sineret deinceps pullulare, quam manifestissime pervideres; ac tua modis omnibus praedicatione rursum in ea, quae extiterant ei adversa, consurgeres, atque eadem sine dubitatione firmares; quando huic reluctantia, sicut dudum fuerant subversa, iacuiscent; ne vel tuac (quod absit) fidei substitutor, vel perfidiae diceris fautor alienae. Error enim, cui non resistitur, approbatur; et veritas, quae¹³ minime

Acacii con-
venientiam vehe-
menter redar-
guit.

¹ Cit. codd. *idem surrexerint*. Perperam, ut liquet ex precedente. epp.

² «*Sustulit*». lid. codd., qui mox delect co.

³ Cod. Vat. 1342 delet item.

⁴ lid. codd. 1342 et 1353 ut... *revocaret*. Ad rem aplius n. lectio.

⁵ Cod. Vat. 1342 addit *saneti*.

⁶ Al. rectius *mandavit*.

⁷ Duo nu. codd. 1342 et 1353 recte addunt de *terrena conversatione*.

⁸ Al. *unde Petrum*, ad quorum lect. accedunt et un. codd., sed perperam.

⁹ Cod. Vat. 1342 *Haec et huiusmodi*. Forte melius.

¹⁰ Cit. cod. *imperari*. Inepte, ut videtur.

¹¹ Al. forte melius nostram... cod. autem Vat. 1342 *fidem vestram*.

¹² Cit. cod. 1342 *temerari*.

¹³ Cod. Vat. 1342 *quum*.

Veritas enim vindicata op̄e primitur. defensatur, opprimitur. Deinde cum tibi, Domino praestante, apud dominum filium nostrum religiosum principem familiaritatem esse noverimus; nullus unquam potuit suaderi, dilectionem tuam nequivis gerere, quin⁴ potius noluisset: et ideo quia non impossibilitatis⁵ esset, quod taceretur, ipse quoque non ambigis, quid hinc universalis iudicare possit Ecclesia.

5. Ubi est, frater Acaci, labor tuus, quo tyrannidis haereticæ tempore desudasti? Patieris hoc damno conscientiae tuæ eiusmodi perire mercedem? Respic apostoli verba, quae testantur³: *Curretibus bene; quis vos confascinavit?*⁶ Cur eorum, frater, quaerere semitas veteres nunc relinquis? Cur irruentibus in ovile dominicum lupis nulla vigilantia ministerii pastoralis obsistis, sed aequanimitter atque securus commissum gregem aut laniari perspicis, aut necari? Non dicentem recolis Dominum, et animam suam quidem pro ovibus ponere pios pro devotione pastores; mercenarium autem de his curam penitus non habentem, mox ut bestiam forte consperxit, sine ulla diffugere consideratione testantem? Verum cum tibi fugiendi nulla sit causa, (nam nulla formido est) metuo, ne septa dominica non tam pavore deserere, quam (quod est detestabilius) sponte videaris saevis dentibus obiecisse⁷.

6. Ausulta vocem eiusdem Domini praenonitentis: *Qui mecum non est, contra me est: et qui mecum non colligit, dispergit*⁸. Et diligenter attende, nihil aliud esse; non procurare quae Christi

¹ Cit. codd. recte *quam*.

² Id. codd. non *impossibilitatis fuit, sed voluntatis*. Forte melius.

³ Cit. codd. *Apostoli... testantis.*

⁴ Galat. v. v. 7, ubi Vulg. legit: *quis vos impedit veritati non obedire?*

⁵ Al. forte *deiecssisse. Cur?*

⁶ Luc. xi. v. 23, ubi Vulg. verba legit aliquantulum transposita.

sunt, nisi se palam profiteri eius inimicum. Nou desperemus facere, frater, veram Salvatoris nostri sententiam, qua se usque ad finem saeculi Ecclesiae suae non defuturum esse pollicitus est⁹; nec ab inferi portis eam dixit esse superandam; et quae omnia per apostolicæ scila doctrinae ligarentur in terris, nec in coelstibus memoravit absolvì⁸. Neque putemus, quod quibuslibet sit vallata periculis, unquam pondus vigoris sui vel censura beatissimi Petri, vel auctoritas universalis amittat Ecclesiae; quaе quanto magis cavet, ne mundi prosperitatibus intepescat, tanto non frangitur, sed potius eruditæ divinitus crescit adversis. Unde⁹ perspicendum est, ne eam, quae nullis potest obrui motibus¹⁰ procollarum, quicumque eam submergere nititur in ipso saeculi pelago fluctuantis, ipse potius a gubernatione salutari in profunda deicitus, illa prævalente, mergatur.

7. Atque ideo, cum ita sit, monco, hortor et suadeo, ut quae commissa sunt corrigas, et frequentibus studiis de te facias meliora sentiri: *Negligere quippe, cum possis deturbare perversos, nihil est aliud quam forere. Non*¹¹ *caret scrupulo societatis occultae, qui evidenter facinori desinit obviare*¹². Unde si contra synodi instituta Chalcedonensis tendere hostilia corda perspicis, et quiescis; mili crede, nescio quemadmodum te Ecclesiæ totius asseris esse participem. Ad te oculos præterea non reducis, quia non solum in hac causa adversus omnem catholici dogmatis tendatur unitatem, sed etiam cunctis

Christi promissis fidendum

Non frangitur
Eccles. auctoritas, sed angetur
adversis.

Chalcedonen-
sis syndicus for-
titer defenden-
da.

⁷ Matth. xxviii, v. 20.

⁸ Id. xvi, v. 18 et 19.

⁹ Al. *ubi.*

¹⁰ Al. *molibus.*

¹¹ Al. Nec Melius ad orat. context.

¹² Haec verba apud Gratianum Anastasio PP. tribuuntur. Ita Harduin. *Act. Concil. tom. II, p. 813.*

haeresibus, quae vel se nobis melius sentire praetendunt, resumendi vires, atque inter usus pristinos resurgendi latus campus aperitur, si semel quod a nostris maioribus est dispositum, qualibet occasione pulsetur.

8. Unde iterum atque iterum protestamur, ne in abruptum totius Ecclesiae status per audaciam contra synodum catholicam insurgere molientium sinatur abduci. In quo quidem certamine firmum fundamentum Deus statuet, sicut de eo nobis licet sperare: *Et novit Dominus, qui sunt eius*¹. Verumtamen, salvo eo, quod in die iudicii talem a nobis Ecclesiā certum est, qualēm a Patribus accipimus, exigendam; etiam in hac vita, se ad eam non pertinere cognoscat, qui non solum plenitudini eius noxia conatur inferre, sed etiam qui ea, quae eidem congruentia sunt, dissimulat providere. Absit ut de tua dilectione taliter nos credamus, quem et dudum pro catholica fide viriliter stetisse reminiscimur, et a totius Ecclesiae corpore nolumus dispare. Quapropter instantius (qui te sincero diligimus charitatis intuitu) cerebro repetitishortationibus incitamus, ut ipse vicissim ea post haec devites, quae te ab omni domo Christi ostendant esse disiunctum; nec magis illa sectoris, quae ab eadem te faciant esse divisum. Multa vero

Mandat, ut le-
gatorum verbis
obsequatur.

(quia non opus fuit litteris universa convergere), quaque utilitas negotii praesentis efflagitat, fratribus et coepiscopis Apostolicae Sedis legatione fungentibus, vel cum domino filio nostro clementissimo principe, vel cum tua dilectione colloquenda mandavimus; quod² aequum est et pro catholicae fidei observatione prom-

ppta mente suscipere, et pro tuae aestimationis intuitu necessariam apud angustiae mentis benevolentiam suggestionibus adiuvari³.

EPISTOLA III⁴.

Acacium de silentio redarguens ei per legatos edicit, ut libello Ioannis episcopi Alexandrini quam citius respondeat.

Episcopali diligentia commonente, debuerat dilectio tua ecclesiasticum morem secuta quid responsio sanctae memoriae praedecessoris mei per virum devoutum Uranium subdiaconum apud clementissimum principem, quid apud te quoque litterae ipsius in causa Alexandrinae Ecclesiae profecerint, indicare; et curam, cuius te non immerito voluit esse particeps, cuncto studio prosperorum significacione moliri; ut catholica fides apud Chalcedonsem synodum roborata, et iterum firmata responsis omnium, qui in eadem resederant Domini sacerdotum, quam inopinato rursus haereticorum pravitas inquietat, communi opere inimicis propriis subiacere non permitteretur oppressa. Quod cum diu omittitur, superveniens⁵ et coepiscopus noster Ioannes fugatus ab haereticis pervasoribus sedis Alexandrinae, libellum nobis, quem sanctae memoriae decessori meo paraverat porrigidum (quantum est ex subiectis agnoscere⁶), ingressit; quem morem maio-

Acacii silen-
tium reprehendit.

Ioannis libel-
lum excipit.

1 II Timoth. II, v. 19, ubi Vulg. leg. cognovit.

2 Al. optime quos.

3 Dat. iuxta Baron., et Jaffé I. c. ann. 483.

4 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. vii, col. 1108.

5 Cod. Vat. 1353 addit *frater*. Quam vocem verborum dispositio require videtur.

6 Cit. cod. cc subditis cognoscis. Sane melius u. lectio.

ris sui beatæ memoriae Athanasiū exemplū, et priorum nostrorum non potui-
mus refutare¹.

Et ideo lectis subditis², frater ca-
rissime, ad haec quac proposita esse
cognoscis, apud B. Petrum apostolum,
cui preces in nobis oblatas perves, et
quem ligandi atque solvendi a Domino
potestatem sumpsisse³, non potes diffi-
teri, in conventu fratrum et coepisco-
porum nostrorum respondere festina; ut
in alterutram partem quod iustitia para-
verit ordinantes, amotis scandalis Eccle-
siarum, quas scindi videmus, reparata
concordia et servata integritate fidei, pu-
ris mentibus acceptissimas⁴ faciamus pla-
cationis hostias, quas pro omni populo
christiano et salute gloriissimi impe-
ratoris offerimus. Ad quam rem de col-
legio nostro fratres et coepiscopos no-
stros Vitalem et Misenum, cum quibus
illum a latere nostro fidelissimum no-
strum Felicem defensorem sanctae Ec-
clesiae Romanae ordinatione direximus;
quibus moram fieri non oportet, ne ad in-
dignationem Domini provocandam, qua
corrigenda sunt, procrastinationibus⁵ con-
valecent⁶.

Procrasti-
natione convale-
scit quod omni-
tutur corri-
gendum.

EPISTOLA IV⁷.

*Zenoni conqueritur, quod Mogumm ab
Alexandrina Ecclesia olim ipsius opera-
iure deturbatum nunc eidem praefi-*

¹ Id. cod. male *refraenare*.

² Al. *subiectis*.

³ Matth. xvi, v. 49.

⁴ Id. cod. hic addit. *Deo*.

⁵ Id. cod. *frustrationibus*.

⁶ In cit. eod. chron. deest. Baronius vero, et Jaffé I. c. ep. referunt ad ann. 483.

⁷ Ex Baron. *Annal.* tom. vi, pag. 380.

*ciendum relit, cumque de legatis ad
Acacium missis instruit.*

Cum sibi⁸ redditam pacem, compres-
sis per vos haereticis, qui sentielbantur
attollī, universalis gauderet Ecclesia, et
vestrae pietatis imperium etiam⁹ de ini-
micis suis victoriam reportasset, et per
universum orbem pro salute vestrae se-
renitatis oratio cunctorum oraret¹⁰ ad Do-
minum sacerdotum, et¹¹ vestra pietas
fidei cultor et defensor orthodoxyae sub ae-
terni regis propitiatione regnaret; quando
venerandi apices vestri, et Deo proxima
currentis de sacro pectore frequenter
auctoritas inter gaudia recepti imperii
Petrum conversatum cum haereticis et
parricidae illi Timotheo cohaerentem a
profanis (quia nec ab aliis fieri poterat) Ale-
xandrinae Ecclesiae episcopum, quantum
sibi existimaverat, ordinatum, acceptissima
Deo praeceptione deiecerat: et ty-
ranni litteras, quas in eversionem contra
fas et sacrosancti Chalchedonis Concilii
definitions mens insana dictaverat, pro
regni sui commendatione, evacuavit. Ita
deinde illicitas ordinationes eius, vel etiam
Timothei, utpote haereticorum, irritas
fecit; atque eos, quantum extra Ecclesiam
fuerint, indicavit¹².

Sed nunc eum, mutatis omnium gau-
diis in moerorem, Ecclesiae Alexandri-
nae cognovimus praesidere, quod si ve-
rum est (ut christianissimo principi co-
ram Deo fiducialiter est faciendum) divino
iudicio suggestius, non leviter esse pen-
sandum; nisi certis¹³ remedii, quod in
contumeliam Dei factum dicitur, fuerit

Zeno imperio
restitutus. Mag-
num ab Alexio.
Ecclœ detru-
xit.

Dolet quod
hic in praesens
eudem praefici-
tur.

⁸ Sibi deest in cod. Vat. 1353.

⁹ Etiam desid. in n. cod. 1342.

¹⁰ Duo nn. codd. legunt *cunctorum orat*. Porro
rectius ad orat., dummodo esset legeretur.

¹¹ Codd. 1332 et 1353 pro et habent ut. Apte
quidem ad context.

¹² Al. *indicavit*. Sane melius ad context.

¹³ Cit. cod. 1342 *celeribus*.

expiatum. Et quia (sicut scriptum est) unius membra totum corpus patitur passiones¹, in persona eius Orientis concutuntur Ecclesiae. Quod fratrem et coepiscopum meum² Constantinopolitanum respicit sacerdotem, adversus quem in conventu mihi ab eo, cuius sedem praefatus fertur tenere, libellus oblatus est, quem deplorationibus meae humilitatis annexui; ut idem frater et coepiscopus meus Acacius (sicut ecclesiasticis necesse est, et vestris legibus fieri debet) ad haec quae de se pervidet intimari, apud beatissimum³ Petrum apostolum diluere obedienter⁴ procuret, nec ullo modo existimet differendum. Qui si (quemadmodum confidimus) bene conscient est, apostolicum non debet iudicium cum consacerdotibus suis et moderationem abiucere; ut sacerdotibus actibus et comprobatione fidei⁵ comprobatus primum Christi Domini nostri, atque omnium sacerdotum, ac deinde pietatis vestrae gratia gloriosus⁶ perfruatur.

Dat. ann. 483⁷.

Acacii pertinacia.

*Ioannis obie-
cta ab Acacio
diluenda.*

prolata sententia¹⁰, de sacerdotio fecit extorrem. Ergo si quis episcopus, clericus, monachus, laicus, post hanc denuntiationem eidem communicaverit, anathema sit, Saneto Spiritu exequente.

Dat. ann. 484.

Cum ipso ne-
minis communica-
donem.

EPISTOLA VI⁸.

*De violata legatione conquestus Zenoni
suadet, ut Petri Alexandrini, et Aca-
cii damnationi vir catholicus acquie-
seat.*

Felix Zenoni Augusto.

Quoniam pietas tua licet profusiore Legatorum
pagina ad mea scripta responderit, suis violationem de-
auribus diligentius intimatau fastidio di- plorata.

dynam credidit veritatem; curandum mibi fuit, ut breviter quae non vultis latius publicari definita concluderem. Itaque, officiositate praemissa, timere me fateor regno vestro pariter et saluti. Siquidem contra divinam reverentiam probabitur, ut beati apostoli Petri directa legatio, sicut eius confessio patescet, tanquam in captivitate redacta teneretur, et chartis quas bainulabat violenter ablatis, ad communicandum haereticis, hoc est apocri- siariis Alexandrini Petri, adversum quem ierat, de custodia sit producta. Quapropter¹¹ Vitalem quidem et Misenum cur vel impulsi ad ista consenserint, honore si mul et communione apostolica censura

Vitalis el
Misenus honore
et communione
privati.

EPISTOLA V⁸.

*Cuilibet cum Acacio a S. A. damnato
communicaverit anathema indicit.*

Acacius, qui secundo a nobis admoti-
nitus statutorum salubrium non destituit
esse comtempator, meque in meis credi-
dit carcerizandum⁹, hunc Deus, coelitus

¹ I Corinth. xii, v. 26, ubi Vulg. leg. *Et si quid patitur unum membrum, compatiantur omnia membra.*

² Cod. Vat. 1342 addit *Acacium*.

³ Id. cod. *beatum*.

⁴ Id. cod. *obedientiae sedulitate*.

⁵ Id. cod. *praedicatione fidei*. Forte melius.

⁶ Id. cod. *gloriosus*.

⁷ Ita et Jaffè l. c.

⁸ E Sirmondi Opp. tom. i, pag. 435, qui et hoc documentum e cod. Virodonensi desunxit.

⁹ V. ep. sequent. sub init.

¹⁰ Ille sententiam Acacio missam lege, si luet, in vol. i, n. op. pag. 91.

¹¹ E Sirmondi Opp. tom. i, pag. 436.

¹² Nonnulla ex his, quae sequuntur, leges et in ep. ix S. Nicolai i PP.

privavit¹. Sed cum apud barbaras etiam nationes, atque ipsius Deitatis ignaras pro exequendis negotiis vel humanis iure gentium legationis cuiuslibet habeatur sacro-sancta libertas; notum est omnibus quanto magis ab imperatore Romano, et christiano principe in rebus praesertim divinis oportuerit interemerat servari. Deinde legatione subiota, quae apud vos, ut dictum est, nec beati Petri apostoli inviolata esse iam potuit, tranquillitas tua litterarum saltem tenore cognoscat, sedem beati apostoli Petri Alexandrino Petro olim iusteque damnato, ac nihilominus per sententiam synodalem nuper eliso communionis nunquam vel praebuisse, vel praebituram esse consensum, quia, ut caetera nunc omittant, ab haereticis institutis contra fas omne catholicae prae-sidere non possit Ecclesiae. Unde quoniam adhortationem meam duxisti onerosam, in vestro relinquo deliberationis arbitrio, utrum beati apostoli Petri, an Alexandrini Petri cuiquam sit eligenda communio. Qualis antem Alexandrinus exiterit, vel quemadmodum falsi nominis sacerdotium per unum vix suae complicem pravitatis temerarius usurpavit, atque in damnatorum fuerit etiam apud vos dudum sorte numeratus, suffraganis eius Acacii litteris ad sanctae memoriae decessorem meum datis, quartum exemplaria subdita cernitis, approbate. Utrum vel episcopus dici valeat, quod non men, etiam si pluribus episcopis acceptisset, habere non posset, vel orthodoxis

Haec Moggia
nunquam prece-
benda.

pleibus contra Nicaenam synodum contra observantiam singularem mereatur imponi, prompta in Deum pietate perpendicularite. Ubi etiam apparet evidenter, Acacium, qui excessus suos sub vestro potius nomine celare voluit, quam vobis profutura sugerere, tam saluti vestrae devotionem deferre sinceram, quam fidelem conscientiam circa Patronum regulas, atque ipsum dogma gestare² catholicum. Propter ea hinc eundem, utpote qui multa contra scita veterum nefaria perpetravit, et eius laudator emerserit, quem asseruit et ipse damnatum, et ab Apostolica fecit Sede damnari, ac rursus aedificans quae ante destruxerat, praevaricatorem se ipse constituit³ eorum, quos sequi maluit, portioni distinctionis apostolicae per Tum Romanae Ecclesiae defensorem iusta deputavit auctoritas, atque a communione et dignitate apostolica, qua se ipse eius externis sociando monstravit indignum, legitima serenitate discrevit. Puto autem quod pietas tua, quae etiam suis maximi Vinci legibus, quam reniti, coelestibus debeat parere decretis; atque ita humanarum sibi rerum fastigium noverit esse commissum, ut tamen ea, quae divina sunt, per dispensatores divinitus attributos percipienda non ambigat. Puto quod vobis sine ulla dubitatione sit utilis, Sedis Aposto-
licae decretis a-
equiscedendum. Ecclesiam catholicam vestri tempore principatus sinatis uti legibus suis; nec libertati eius quemquam permittatis ob-sistere, quae regni vobis restituit po-testatem. Certum est enim hoc rebus

¹ Vitali, et Miseno haec erat legatio, ut Petrus ab Alexandrina pelleretur Ecclesia; ut libello S. Iohannis Episcopi Alexandrini Acacius responderet; ut ipsi demum Acacio denuntiaretur, quod Petro anathema diceret. Verum hi in carcere detrusi haereticis accommodarunt, quae sola negari potuit, voluntatem. Cum ipsis itaque communicantes Petri episcopatum ratum habu-
re, et obsequentes Acacio contumelias in Ioannem

episcopum converterunt, dum Felix fidei defensor nullo cruciati deterritus sociorum scandalum constantia sua reparavit. Interim Pontifex tanto crimen permotus Vitalem, et Misenum honore et communione privavit. V. Migne Patrol. tom. LVIII, col. 933 sub finem.

² At perperam gestaret.

³ Galat. II, v. 18.

In divinis regia potestas Ecclesiae subdere dicitur. vestris esse salutare, ut cum de causis Dei agitur, et iuxta ipsius constitutum regiam voluntatem sacerdotibus Christi subdeatis subdere, non praeserre; et sacrosancta per eorum praesules discere potius, quam docere; Ecclesiae formam sequi, non huius humanitatis sequenda iura praefigere; neque eius sanctionibus velle dominari, cui Deus voluit clementiam suam piae devotionis colla submittere; ne, dum mensura coelestis dispositionis exceditur, catur in contumeliam disponentis. Et ex hoc quidem de his omnibus conscientiam meam ante tribunal Christi causam dicturus absolvo. Vestrae mentis intererit magis ac magis cogitare, et in rerum praesentium statu sub divina nos examinatione subsistere, ac post huius vitae cursum ad divinum consequenter venturos esse iudicium.

Data kalendis Augusti, Venantio V. C. consule⁴

⁵ Dat. die 1 Augusti, anno 484.

EPISTOLA VII⁶.

Vitalem et Misenum digna factis receperisse demonstrat, et Acaeii sceleris attingens eum in Petri Eutychianistae sententiam incidisse demonstrat; tum monet, ut qui ab Acaeio fuerint detrusi restaurentur, eiusque communione praecepit effugiendum.

Felix clero et plebi orthodoxis Constantinopoli constitutis, dilectissimis filiis salutem.

Probatam cumetis vestrae fidei firmatatem Vitalis atque Miseni non irrationa-

biliter opinamur praevericatione turbant, qui universa, quae illis mandata sunt, non tantum negligendo, verum etiam impugnando fecerunt, ut Ecclesia Romana consentire damnatis haereticis crederetur; quando contra vetitum his, qui a Petro illo⁷ haeretico parricidarum socio, olim iusteque deieicto, et toties amathematizato directi, atque ab Acacio suscepti sunt, nostrorum immemores mandatorum communicare convicti sunt, nulla contestatione praemissa, quam tamen, sicut his praeceptum fuerat, religio vestrae sanctitatis audiret; actumque est ut, sicuti praediximus, excessus illorum nostre crederetur assensus. Quos et ordinibus suis, et veneranda divini mysterii perceptione privavimus. Nullus ergo vexillum per tale commissum sit immemor sui, nec nos aestimet in apostolicae traditionis defensione desiere, quos videt fidei contumeliam in proditores, et perditos vindicasse. Seire vos quoque debeat, Acaeii quandam episcopi⁸ varietaatem inconstitamque detectam. Qui cum de Petro isto, sicut probatur adnexis, non ferenda retulerit, atque olim dixerit

fuisse damnatum, per legatos nostros multis laudibus prosecutus, contra conscientiam fecit; utrum ei quidquam credendum sit, omnes qui timorem Dei ante oculos constitunt, iudicabunt. Alienarum quoque provinciarum sibi intra defendens sanctorum trecentorum decem, et octo Patrum canones illicitarum sibi ordinationum praesumptio est conatus evertere. Quorum etiam ob hoc subiaceat ultiō; nec Romanae idest Apostolicae Sedis, qua se ipse privavit, communione iam gaudet, quando Petri Eutychianistae

Quae Vitalis ei Miseni praevericatione.

Ob hanc habitu et communione privati.

Acaeii perfida.

¹ Hanc notam chron. alia manu conspicies inscriptam in cod. Virodonensi, unde haec ep. fuit excerpta. Jaffé I. c. eidem consentit.

² E. Sirmondi *Opp.* tom. 1, pag. 437.

³ Scilicet *Moggo*.

⁴ Sedis Apostolicae iudicio fuit episcopatu prius ann. 28 Iulii ann. 484. V. Migne *Patrol.* tom. LVIII, col. 925.

Eius damnatio-

lio.

Ab ipso de-
pulsi in privati-
num gradum re-
stituendi.Eius communi-
nio penitus ex-
tinta.

socius et susceptor apparet damnablem
cius se participem indicavit. Quem no-
stra quoque sententia ministerii episco-
palis officio et sancta communione, ve-
stroque numero, id est christiano, indi-
cavit alienum, sicut reperitur in adnexis.
Filio autem nostro Salomonis praesbytero,
quem Acacius, ut placaret haereticis, suo
privare putavit gradu, gradum proprium
sententia vestra conservet, vel omnes, qui
forte a memorato propulsi, in locis suis
et in nostra communione manere pro-
nuntiet. Quanvis autem zelum vestrum
fidei neverimus, monemus tamen, ut
omnes, qui catholicae fidei volunt esse
participes, ab illius se communione ab-
stineant, ne, quod absit, simili subia-
cent ultiioni¹.

—
EPISTOLA VIII².

Docet, Tatum Ecclesiae defensorem ob pecuniam praevaricatum officio, et communione privari; deinde cum monachis, qui Acacio adhaeserint, agendum rationem praescribit.

**Felix Rufino, Thalasio, presbiteris et archi-
mandritis, et caeteris monachis circa Con-
stantinopolim et Bithyniam constitutis.**

Diabolicae artis astutias frequentius ex-
perimentur, sed malignitatem eius, Deo iuvante,
non cedimus. Nam cum ea, quae toties
pro constantia fidei disponuntur, fraus
cius vacuare molitur, necesse est ut et

viribus, quas divina gratia subministrat,
conatus ipsius extirpemus. Acceptis ita-
que litteris dilectionis vestrae, quarum
Basilius fuit lator, inter caetera Tuts,
quem ob hoc feceramus defensorem Ec-
clesiae de provectioribus intra Ecclesiam
clericis, ut quam dirigi non licebat, in
Acacium sententiam ipse portaret, se quan-
dam dementia, immo ardore pecuniae,
postquam nostris satisfactum est consti-
tutis, inimicis fidei vendidisse convictus
est, atque confessus³. Lectae sunt enim
litterae ipsius in conventu fratrum, qua-
liter paeta interposita persona, Marone,
condemnato ei, cui sententiam portarat,
inhaesisse creditur; quas proprias esse
cognoscens non potuit diffiteri. Unde eum
fidei et Sedis Apostolicae proditorem, of-
ficio defensoris, quod ei ad tempus de-
deramus, exuimus, eumque sacrosancti
mysterii communione privatum, praecipi-
tarique cognitione praecepimus, monen-
tes dilectionem vestram, ut sicut semper
fecistis, pro custodia veritatis ingi obser-
vatione vigiletis. Et quia non est dubium,
nominalis ex monasterii vestris esse de-
ceptos, atque ad inimicos Dei seu sponte,
seu necessitate transisse, observandum
vobis de talibus hoc esse mandamus, ut
quisquis cuilibet loci apud vos vel sponte
se dedit, vel mercede corruptus collegii
vestri sit prorsus alienus. Quia nisi a fide-
libus perfidi sint remoti, rerum discre-
tione sublata, laborabunt suspicionibus
innocentes, ut ad vitia facilis hominibus
est prolapsus. A probatorum consortio
contagia repellenda sunt perditorum; quo-
niam *mores bonos colloquia*, sicut scri-
psum

Tutus pra-
varicatur.Idco et offi-
cio, et commu-
nicione privatus.Monachispon-
te in haeresim
baptis monaste-
ris arcendi.

rum Alexandrinorum imitatus nomine Felicis PP. e
sacris diptychis abradaret atque catholicos epi-
scopos sedibus suis exterminaret. V. Migne Pa-
trtol. tom. LVIII, col. 921 ad not. b.

4 Valesius apud Pagium ita recte corrigit: *pacto
interposito per senem Maronem, condemnato ei-*

¹ Jaffé l. c. et Pagius dat. referunt ann. 484.

² E Sirmondi Opp. tom 1, pag. 438.

³ Tuti autem defectio non impedivit, quoniam
Pontificis sententia publicaretur. Accidit enim,
ut unus e monachis illam Patriarchae pallio su-
spenderit, dum hic ad sacra peragenda incederet.
Quo facto Acacius eo iusnaniae prorupit, ut Diosco-

*Non ita quitor-
mentis in eam
fuerint traducti.*

plum est, *perversa corrumpunt*¹. illorum vero aliter causa tractanda est, quos constiterit poenis gravibus, ut traducerentur, afflictos. Carea quos humaniores vos esse convenient, ut ad cellulas sub distinctione poenitentiae revertantur, et fidelioribus lacrymis eorum quod lapsi sunt expiatur, donec exclusis inimicis, et perversoribus suis catholica purgetur Ecclesia².

PISTOLA IX³.

*Zenonis pietate commendata, de nova CP.
episcopi electione gaudet, illumque re-
hementius urget, ut Alexandrino Pe-
tro rejecto, integra pax Ecclesiae re-
stituatur.*

Felix Zenoni imperatori.

*Zenonis spo-
rata religio.*

Dignas referre Deo nostro gratias, factorem, mens humana non sufficit, quod tantam religionis euram in vestrae pie-tatis sensibus miseratio divina constituit, ut eam et universis negotiis anteponi, et soliditatē reipublicae contineri quam veraciter christiano, tam augusto indicio censeretis, quia revera propitiatio celestis rerum subsistit universitas. Ex qua mirabili devotione vestrae elementiae processisse cognosco quicquid pro divini cultus reverentia celebratus tranquillitas vestrae serno deprompsit, ut scilicet firmare catholicæ fidei cupientes unitatem, Ecclesiarumque pacem magnopere roborari, talem studeretis praefici Constantinopolitanis antistitem⁴, qui superno

*Inde proba-
tissimi episcopi
electio.*

¹ I Corinth. xv, v. 33, ubi Vulg. ait: *corrumpunt mores bonos colloquia mala.*

² Iuxta Pagium ann. incerto; secundum autem Jaffé l. c. data fuit ann. 485.

³ E Sirmondi Opp. tom. i, pag. 439.

munere prosequente, et morum probitate fulgeret, et prae omnibus orthodoxae veritatis polleret affectu. Magnam igitur, egregie princeps, capio de utroque laetitiam; eum et in tuae serenitatis animo, sicut in saeculi fastigio constitutum, ita praecepit Ecclesia filium, Deo factore, suscepit; et cum ipsum, de cuius pontificio gloriamini, dum ad beati Petri apostoli Sedem suac refert dignitatis exordium, iam sua dedisse gaudeo moderationis indicium. Ubi simus et magnanimitas vestra resplendet, quando Ecclesiae causam, sicut divinitus institutum est, Pontificum desiderat ordinatione componi, et qui in sacerdotiū perhibetur proiectus officium, optat inde fulciri, unde, Christo cupiente, profuit cunctorum gratia plena Pontificum. Cuius etiam litterarum me resovet intentio, qua sicut decet Christo placere nitentem, et summum apostolorum beatum Petrum, et petram fidei esse non tacuit, et eidem mysteriorum claves creditas fuisse coelestium⁵ prudenter struxit, utque nobiscum circa orthodoxam fidem consentientem haberet assensum, quo amplius unanimis redderetur, expedit. Gratissimis igitur professionibus huius et votis copiosa lectione patefactis, mox, ut etiam filios meos sancti propositi monachos pariter venisse conspexi, difficultates omnes, quae primitus obstepebant, hac eredidi dispositione submotas; atque ideo venientibus clericis eas praeceptorius societas esse personas, quae Petro vel Acacio non communicasse viderentur, ut illorum nominibus sequestratis, per quos scandalum contigisset Ecclesiis, sincera deinceps charitas pro-

*Huius in S. A.
reverentia.*

*De monach-
legatione refert.*

⁴ Hic nonnullis fuit Euphemius, aliis Flavita. Liberatus autem Breviarii cap. xviii. « Moritur, inquit, Acacius, et ordinatur post cum Flavitas presbyter, qui fuit a sancta Thecla ».

⁵ Matth. xvi, v. 18, 19.

veniret. Quibus rite perpensis, nihil aliud
mili supererat gratulanti, nisi ut his, qui
fuerant destinati, Apostolicae Sedis com-
munio traderetur. Sed cum pro catholica
fide cautius admonerem, ut suscipientes
eam se a consortio retraherent damnato-
rum, non sibi hoc mandatum omnino
dixerunt. Qua rerum diversitate permot-
tum anxius me haesisse profiteor, cum
aliud litterae, et ipsa rerum ratio demon-
straret, et aliud memoratorum contine-
ret assertio. Puramque volens cum eo,
qui pontifex creatus asservitur, inire con-
cordiam, gloriae vestrae sugerere pro-
peravi, ut nihil residere patiamini, quo
denou quidquam valeat dissensionis obo-
riri. Quia dum per synodum Chalcedo-
nensem, quam se dudum litteris designa-
vit tua clementia venerari, Eutychem at-
que Dioscorum constet esse damnatos, et
eorum sectatores plurimis illarum par-
tium documentis Timotheus et Petrus ex-
titisse monstrarentur, atque eorum com-
munionem, etiamsi prohibitam, securus
Acacius, quos ipse epistolis suis haereti-
cos dixerat esse damnatos; sentient il-
lius concilii convincunt adstringi, et in
ipsorum poenam merito recidisse, quo-
rum elegere consortium; sicut in caete-
ris haeresibus facta senet synodus ab-
iecti cuiuslibet erroris cunctos sequaces
consequenter involvit. Quaesо igitur, glo-
riosissime, nec in successoribus refovere
iudicemur, quod manifestum est in au-
toribus fuisse damnatum; nec Petri pu-
ter legitima provenisse purgatio, quem
non secundum morem veterum Aposto-
lica Sedes, quae ligavit, absolvit. Scit
enim christiana mens tua, venerabilis im-
perator, quoniam delicta mortalium se-
cundum conscientiam relaxandi non nisi
Pontificibus suis ordine competenti su-
perna dederit dispensatio facultatem; qui

Petrus Timo-
theus, et Aca-
cius non secus
ac Eutyches, et
Dioscori, et
Dioscori, et
damnat.

Petrus non
nisi a S. A. al-
solvendus.

Scit enim christiana mens tua, venerabilis im-
perator, quoniam delicta mortalium se-
cundum conscientiam relaxandi non nisi
Pontificibus suis ordine competenti su-
perna dederit dispensatio facultatem; qui

Petrus tamen, si vere receptus esset, ve-
niam mereri debuit, non honorem, qui a
damnatis atque haereticis falsum sacer-
dotii nomen accipiens catholicae non
poterat Ecclesiae praesidere. Haec ego,
reverentissime princeps, beati Petri qua-
liscumque vicarius non auctoritate velut
apostolicae potestatis extorqueo, sed tan-
quam sollicitus Pater salutem prosperita-
temque clementissimi Filii manere cu-
piens diuturnam, fideliter imploro. Ecce
desideramus, optamus, ambimus Eccle-
siam Constantinopolitanam, sicut semper,
habere connexam. Exuantur, obsecro, ab
his, qui nostri non sunt, et nos quoque vo-
lunus esse nobiscum. Postulatione certe
gentium barbararum, venerabilis imper-
ator, pro quiete mundani regni publice
benignus exaudis. Quanto praestantius,
quaeso te, preces Apostolicae Sedis pro
sacrarum tranquillitate rerum placatus
admititis? Hoc enim, hoc expedit, ut si
utraque Roma pro mutuo pignore nuncup-
atur, fiat utraque una fides illa Romanorum,
quam per universum mundum praedi-
cari¹ beatus Paulus testatur apostolus,
sicut apud nostros floruit indiscreta maio-
res; et quale genere concordat ac nomine
non sit religione divisa, per quam etiam
discrepantia copulantur. Putasne me,
venerabilis imperator, non cum lacrymis
ista profundere, et velut praesentem ad
tuae pietatis vestigia? Nec enim piget in
tali maxime causa imperialibus officiis
inclinari, cum se apostolus omnium fa-
ctum dicat esse peripsema². Haec diutiu-
nus tacui, ne alii contraria sugerentis
tibus irreverentiam meis potius litteris
commoverem. Verum nunc facultate per-
cepta, qualiter vigeat in meo corde vestrae
pietatis affectus insinuo; quia successus
traditae vobis divinitus potestatis cupio
propitiatione constare. Neque, venerande

¹ Rom. i, v. 8.

² I Corinth. iv, v. 13.

Pro Romanae
et Constantino.
Sedis concordia
vehementer
xora.

Ecclesiae unitatem Christus ipse requirit.

Augustinus negavit in Aca-
cium reuelit.

Imperioris
intercessio acclama-
tum.

fili, respucas supplicantem, neve meam velis dissimilare personam. In me enim qualicumque vicario beatus Petrus apostolus, et haec in illo, qui Ecclesiam suam discerpi non patitur, ipse etiam Christus exposcit. Absit, ut hunc quemquam christiana mens tua vel possit, vel debeat anteferre, quem pro te votis omnibus desideras exorari. Praesertim cum tanta sint illa vel talia, quae, tyramide deleta, pro fide catholica gessisti et geris, ut plena a Deo vestrae conscientiae experientia teneamus. De quibus etsi quid fortassis omissum est, non respicit nisi perfidi virus Acacii, qui dum inlicitis credere tendit augmentis, ea quae rectae religioni congruerent, vobis inter curas publicas occupatis destituit intimare. Nam pietas tua quomodo non sequendum potius existimat, quod fecisse conspiceret sacerdotem? Unde divino iudicio nullatenus potuit, etiam cum id mallemus, absolviri. Quapropter magis magisque supplicare non desino, ut cum suis nominibus atque personis feralis illa causa transierit; quo nos, annuente Domino nostro, certa perfectaque laetitia necti valeamus cum praesule nunc creato, beati apostoli voce dicentis: *Si qua igitur in Christo nova creatura vetera transi- runt, omnia facta sunt nova*¹. Litterae certe vestrae catholicae fidei praedicant unitatem pacemque Ecclesiarum regia pietate pronuntiant. Quae cum debito honore legerentur, qualiter in eum totus ordo Romani presbyterii vitam vobis prosperitatemque continuam promptus exorans, repetitis assidue vocibus acclama-

rit, et hi, qui directi sunt, audierunt, et ubique velox tam praeclarari nuntii legatio putabatur obviare. Necessitatibus populi Alexandrinae civitatis magis in ea parte prospiciendum est, ut a pestiferi rectoris retrahatur insidiis. Concurrant omnia, rogaunus omnes, ut quemadmodum docet apostolus, auferatur de medio, qui nos conturbat²; et ea, quam augustae memoriae Leo pater eruditiorque vester iugiter custodivit, vel vos magnanimittere servare decernitis, Ecclesiarum fida pax, vera sit unitas; quoniam cuicunque persona paterna fides, et beati Petri communio debet praeferri. Atque ad vestram gloriam sicut imperii vestri felicitas, ita post Deum pertinere doceatur regni coelestis integritas, ut de conservatis Ecclesiae suea legibus tranquillitatis tuae benevolentiam Christus adsumens, et temporalia tibi dona multipliceat et praestet aeterna³.

Petri Alex. exi-
buum exposci.

EPISTOLA X⁴.

*Flavita de eius electione summopere gra-
tulatus causam exponit, cur cleri lega-
tis S. A. communionem distulerit,
illumque obsecrat, ut, haereticis de-
palsis, pro Ecclesiae unitate vehemen-
ter laboret.*

Felix Flavita
Episcopo Constantinopolitano⁵.

Multa sunt, quae nobis praebant de tuac dilectionis ordinatione laetitiam, et sperare divino beneficio cohortentur ec-

Flavita elec-
tio cur sibi ac-
cepissima.

1 II Corinti, v. v. 17, ubi Vulg. leg. *Si qua ergo... ecce facta sunt omnia nova.*

2 Galat, v. v. 12.

3 Iuxta Jaffè l. c. dat. an. 489.

4 E Sirmundi Opp. tom 1, pag. 442.

5 Codex Virodunensis hanc tribuit Gelasio; at Gelasius hoc tempore Pontifex non erat, sed Fe-

lix. Ita Nicephorus lib. xvi, cap. xix. Liberatus vero Breviarii cap. xviii ait « *Flavitas non con-
sensit sine Romano Pontifice inthronizari,
sed transmisit synodicum Pontifici Romano
Felici. Qui (scilicet Flavitas) modice vivens
tempore moritur non accipiens epistolam
ipsius* » idest hoc Felicis responsum.

clesiasticæ pacis effectum. Primum quidem, quod tales te gratia coelestis elegerit, cuius a pueri vita probabilis adseratur, et catholicae fidei, quod ante omnia enimus, praedicetur intentio. Deinde quia inter haec munera tuae Dominus charitati domini quoque filii nostri glorioissimi principis volum contulit et favorem, quatenus potestatis fultus, Deo praestante, subsidio facilius valeas expertere, quae secundum veritatem sapienter intenderis. Postremo quod omnia proponendum, quae tui sequuntur honoris exordium, tam benevolentiam nobis clementiae principalis ostendunt, quam tuae produnt speciem voluntatis. Dum scilicet

Per A. S. episcoporum dignitas solidatorum.

ad Apostolicam Sedem regulariter destinatur, per quam, largiente Christo, omnium solidatnr dignitas sacerdotum. Quod ipsae dilectionis tuae litterae apostolorum sumnum petrauque fidei et coelestis dispensatorem mysterii creditis sibi clavibus beatum Petrum apostolum contentur. Quod denique, ut amplius esse unanimis valeamus, nobiscum dilectionem tuam orthodoxae fidei habere velle testantur assensum. Quae cum non mediocria videantur indicia, quibus de tua mente nobis procedere votiva credamus, ad testimonium mains accessit, ut filii nostri religiosi monachi rectae fidei confessione pollentes pariter huc venirent. Quibus nique visis, aestimamus non alter destinos, nisi nominibus damnatorum, a quorum isti communione distabant, de Constantinopolitana Ecclesia iam repulsi. Itaque nihil superesse perspeximus, nisi, ut hi, qui dilectionis tuae synodica huiuslabant¹, communionis apostolicae participatione fruerentur. Sed dum

Cleri legatis
duductor. Sedi
Apost. communio-

nibus, cum quorum isti communione distabant, de Constantinopolitana Ecclesia iam repulsi. Itaque nihil superesse perspeximus, nisi, ut hi, qui dilectionis tuae synodica huiuslabant¹, communionis apostolicae participatione fruerentur. Sed dum

cum ip sis sollicitus ageretur, ut si mal-

lent B. Petri apostoli communionem fideli corde suscipere, responderent vel se, vel dilectionem tuam ab Alexandrini Petri, Acaciique deinceps recitatione futuram modis omnibus alienam, illi nihil sibi tale mandatum fuisse perhibentes, oblatæ salubriter gratiae nostræ consentire noluerunt. Qna eorum enatione permoti, cum litteræ venientes, vel ipsa rerum dispositio aliud promittere videbatur, et relatio praedictorum longe aliter, quam sperabatur, efficeret, communionem quidem nostram contristati distulimus, quam, remotis dubitetibus, optabamus plenam catholicæ fidei, et hoc², quod circa orthodoxam fidem consensum nobiscum se habere promisit, arbitramur esse venturam. Alioqui nihil nobis poterit imputari, si complectentibus foedera charitatis beati apostoli Petri consortio Alexandrini Petri societas præferatur. Erit enim apud Deum boninesque manifestum, talia perpetrantes non nostro vitio, sed suo prorsus arbitrio separari, idemque ante tribunal Christi modis omnibus terribiliter indicandum. Non sumus pertinaces, sed dogmata paterna defendimus, quemadmodum etiam tuae dilectionis pagina designavit, zelum pro orthodoxis ostendere nos debere. Chalcedonensi concilio, quod universalis sanxit et custodit Ecclesia, Eutyches et Dioscorus non probantur esse dannati? An eorum complices Timotheus, atque Petrus instructionibus plurimis convenientibus non docentur, sicut hi quoque, quos misit tua dilectio, perviderint? An eorum communionem, frequenter et regulariter interdicentibus nobis, non est secutus Acacius, quos ipse suis epistolis haereticos dixerat, olimque damnatos et male rur-

Timotheus,
Petrus et Ac-
acius vel Chal-
cedonii damnati

mnato. V. Bercastel *Storia del Cristianesimo* tom. vi, pag. 52 ed. Ven.

2 Forte legend. et ex hoc.

¹ Ut sequentia magis sint perspecta iuvat animadvertere, Flavitam misisse synodicam suæ electionis epistolam non tantum Sedi Apostolicae, sed etiam Petro Alexandrino ab Ecclesia da-

sus aedificans, quod bene ante ipse destruxerat, secundum apostolum praeavicator apparuit¹. Ideoque iuxta praefatae synodi tramitem merito illuc damnatae perfidiae parem cuneti subiere vindictam, qui huius maluerunt esse participes; quemadmodum contra unanquamque haeresim synodus constituta cunctos etiam deictae similes pravitatis adstringit, ne in successoribus omnino reparandum esset, quod in auctoribus iuste monstratur esse prostratum. Absvoli autem Petrus nulla ratione potuit sine Apostolicae Sedis assensu, qua fuerat mandante seclusus, sicut de recipiendis talibus forma veterum testatur antistitum. Qui etiam Petrus, si de legitima fuisse curatione sanatus, ad indulgentiam suscipi deberet, non ad sacerdotii dignitatem, qui a damnatis atque haereticis institutus catholicis plebis nulla posset ratione paeponi. Perspexisti et ipse nobiscum salutaria esse quae dicimus. Unde etiam in tuis litteris, cum de beati Petri fide loqueris, quod cum tota gratulatione legimus, catholica mente posuisti: *Et quicum eo, sicut vos credunt, consona voce gloriantes dispersa colligere vulcamus.* Quapropter igitur quenaam illa sint, vel qua rerum perturbatione dispersa. Nec alia nunc proorsus occurunt, nisi quae per Eutychianae pestis eiusdem sequacium sunt excoxitata vesaniam. Dilectio vero tua operam det nobiscum, quatenus possis quae, te quoque fatente, dispersa sunt colligi. Voce utor apostoli: *Obsecro vos, nihil me laesistis*². Non hoc velut imperiosus impono, sed ut conscientiam meam convenienter expediam, ne commissae vobis divinitus rationabiles oves non sine vestro discrimine, quod absit, perire sinantur.

Flavitas pro
fidei unitate la-
borandum.

¹ Galat. II, v. 18.

² Galat. IV, v. 12.

³ Act. I, v. 25.

⁴ Galat. V, v. 12, ubi Vulg. ait: *Ultam abscindantur qui vos conturbant.*

tur, exhortor. Cogitate simul omnes, qui dignitati pastorali censemini, pro christiana fide, quae tunc est Christi, si vera est, et vivendum nobis, et, si oportuerit, sacrosanctae religionis amore moriendum. Perpendite igitur ipsius vitae semper tempus incertum, ne repente rapti ad cognitionis illius formidandae trahamur examen. Unde propensius tanquam praesentem dilectionem tuam iure charitatis vehementer adstringimus, ut sortem infelicitatis Acacii perhorrescens, qui sicut scriptum est, ut iret in locum suum³, etiam nobis conantibus, non est permisus absolvi, quo vales tenore contendas, ut catholicorum illius urbis antistitum magis monstreris esse imitator, et dominum filium nostrum glorioissimum principem coniungemque eius, adinnecta tecum mea prece, non desinas suppliciter exorare, ut sicut devoti Ecclesiae filii, et obsecrations nostras clementer admittant, et proprii regni sahltisque perpetuae perfici consideratione decernant. Nec dilatae communionis apostolicae tua cansetur dilectio tarditatem. Nollemus qualcumque difficultate suspendi, nisi respectus catholicae veritatis obsisteret, cui dilectionem quoque tuam summis viribus inhaerere vel opto, vel moneo. Nomen igitur Petri, et Acacii tollatur e medio; nec apostolariis damnati Petri misceamur, aut litteris, et sicut ait Apostolus: *Abscindantur qui nos conturbant*⁴. Iterumque, ut ipse pronuntiat, *Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio*⁵, cum nonnibus personisque suis praeterita causa deleantur: nobis⁶, Deo inspirante, provisuris rationabiliter, ut scripsimus, si cuncta convenerint, ut eorum quos ordinavit, vel baptizavit Acacius, salva confes-

⁵ I Corin. V, v. 7.

⁶ Hic nobis potius quam unum punctum, duo videntur praferenda.

Episcopis pro
Christi fide et
vivendum et mo-
riendum est.

Principium au-
xilium pro Ecc.
exorandum.

Petri et Aca-
cianum a ma-
dio tollenda.

*Quid de bapti-
zatis, vel ordi-
natus ab Acacio.*

pax illa proveniat, quae fecit utraque unum¹, non illa quam propheta condemnat: *Pax, pax, et non erat pax²*, et charitas, quam tua dilectio suis saepe literis postulavit, pura succedit, qua dicitur: *Charitas de corde puro, et con-
scientia bona, et fide non facta³*. Nihil sit commune luci cum tenebris⁴, quia non possumus, nec debemus mensae Domini participare et mensae demoniorum⁵; ut tibi creditis oibus praeteritorum congre-
gatione mundatis, fiat unus grex et unus pastor⁶. Scriptum esse meministi: *Si recte offeras et recte non dividas, peccasti⁷*; et Propheta clamat: *Inter mundum et immundum non discernebatis⁸*. Quae uni-
versa summatis illa circumspectione per-
stringimus, ut cordibus salubriter expia-
tis, tam firmam sine dubitatione, quam veram, tam perpetuam, quam unitam possimus tenere concordiam. Quantocius ergo super his tua nos reddit dilectio certiores, ut Deo nostro perficiente quod coepit, in compage corporis Christi plena valeamus reconciliatione consentire⁹.

— EPISTOLA XI¹⁰.

*Vetranionis pietatem laudans CP. Ecclesiae dissidium exponit, illumque ob-
sercat, ut in fidei unitatem pro vivi-
bus incumbat.*

Felix Vetranioni Episcopo.

Quod unitatis Ecclesiae plena cupimus redintegratione firmari, multorum rela-

tione comperimus dilectionem tuam et *Vetranionis
egregiis moribus divina gratia tribuente
ergo Ecclesiam
solidificato.*

pollere, et domini filii nostri christianissimi principis familiaritate subinxam; paratamque fraternitatem tuam catholicae fidei causam, si manifestius ponderetur, libere et prudenter adstruere. Quibus de tua mente sumptis indicis tales te veritatis auctorem¹¹ esse perpendimus, qualem illic desideravimus invenire. Gratiam igitur, quod haereditatem suam non usquequa Dominus repulisset¹², sed in eorum cordibus flammatum rectae confessionis servaret absconditam, qui sive se a communione confusa penitus abstinerent, sive in eam per ignorantiam recidissent, mallent tamen, et declarari, quae recta sunt, et secundum traditionem veterum comprobata servari. Atque ideo adloqui charitatem tuam nostro modis omnibus sermone curavimus, et de his, quae Ecclesiam Christi fecerint dissidere, competenter instruere. In Chalcedonensi itaque synodo, quae de Concilii Nicaeni tenore procedens pro christianae confessionis integritate servanda tam auctoritate Sedis Apostolicae, quam universalis Ecclesiae est celebrata consensu, Eutychem atque Dioscorum constat fuisse damnatos. Quorum Timotheus et Petrus exitisse docentur procul dubio sectatores, eorumque se communioni nefariae miscuisse, etiam cum a nobis prohibitus est Acacius, atque ob hoc ex forma synodi memoratae similem cunctos, quae praefixa fuerat pravitati, damnationis incidisse sententiam, cuius se elegerunt esse consortes. Unde merito praedictus

*Dissidii cau-
sus referit.*

¹ Ephes. II, v. 14.

² Ezech. XIII, v. 10, ubi Vulg. leg. est pro erat.

³ I Timoth. I, v. 5.

⁴ II Corinth. VI, v. 14.

⁵ I Corinth. X, v. 21, ubi Vulg. leg. *partici-
pes esse pro participare*.

⁶ Ioann. X, v. 16.

⁷ Gen. IV, v. 7. Vulgat. autem inquit: *Nonne*

*si bene egeris, recipies; sin autem male, sta-
tim adcerit in foribus peccatum?*

⁸ Ezech. XXII, v. 26, ubi apud Vulgat. legitur: *Inter mundum, et pollutum non intelligunt.*

⁹ Data iuxta Jaffè I. c. ann. 489.

¹⁰ E Sirmondi Opp. tom. I, pag. 445.

¹¹ Al. *actorem.*

¹² Psalm. XCIII, v. 14.

Acacius ite-
rata excommu-
nicatione depul-
sus.

Acacius Apostolicae Sedis, quae nunc excentrix utique saepedicti Chalcedonensis Concilii pro fide catholica tunc probati non desuit, iterata excommunicatione depulsum est, ne per eum, quod absit, nos quoque reddamur complices perditorum. Neque Petrum quisquam legitime credat esse purgatum, qui non a beati Petri apostoli sede receptus est, qua fuit mandante deiectus. Bene enim dilectionem tuam nosse non ambigo, quod personam huiusmodi, cum ita ratio postularet, non nisi ecclasiasticae legis¹ ordine competenti, sicut divinitus constitutum est, vel possint, vel debeant convenienter absolvere. Quod cum factum non sit, manifestum est Petrum in ea, qua pridem fuerat, perversitate ac damnatione detineri. Qui etiam si legitime corrigi voluisse, indulgentiam consequi debuit, non ecclasiasticam dignitatem; quia ab haereticis damnatis que falsi sacerdotii nomen assumens Ecclesiac catholicae nullis regulis potuit praesidere. Haec autem, quae de praeditis gesta narravimus, documentis indevenientibus approbantur, sicut Constantiopolitani clerici, qui directi sunt, agnoverunt, palamque monstratum est, Acacium se eorum fecisse participem, quos suis litteris haereticos, et retulerat ipse damnatos. Perceptis ergo summatis dilectionis tua, quae videntur Ecclesiarum esse dissidium, nosque perpendens non immerito pro fide catholica extitisse sollicitos, non solum deinceps se a communione damnatorum studeat custodire; sed Christi gregem, qua valet industria, retrahere non quiescat, et domino filio nostro christianaen inentis Augusto incessabiliter suggestere non omissat, ut operis sui memor, quod fide catholica, inspirante Domino nostro, clementer dicitur

Petrus ab ha-
reto, electus ca-
tholicus Ecclesiae
nunquam pre-
dicandus.

Vetranioni
pro fidei unitate
eunte insiste-
dum,

executus plenam temporibus suis pacem, et Christi veritatem sinceram ut praepuns sacrae religionis filius, et pia devozione conspicuus tranquilla dispositione restauret, et de Ecclesia Constantinopolitanu Petri Alexandrini nomine Acacii que sublato, pro quo tempestas omnis exorta est, intemeratam paternae traditionis fidei post Dominum benignus officiatunitatem. Quae nunquam suisset utique temerari, si hanc imperatori christianissimo fideliter Acacius insinuare volisset. Sed dum Patrum terminos transferre molitur, et ambitionibus suis praevaricationis aditum impudenter exquirit, nec venerabilia dubitavit decreta calcare, et inter curas publicas occupato principi ve-nerando dissimulavit, quae noverat vera, suggerere; talem se conscientiam circa salutem regiam potestatemque gestare demonstrans, qualem in negotio ipsius religionis exhibuit. Unde, quod non sine divini iudicii terrore dicendum est, etiam nobis si requisisset optantibus, non est permisus absvoli. Quomodo autem dominus filius noster venerabilis imperator non hoc sibi iudicare posset faciendum, quod cerneret sacerdotem vel facere, vel docere? Quapropter adiuncta secum mea prece, dilectio tua saepedictum dominum filium nostrum supplicatione qua potest, et lacrymarum professione deprecetur, ut patienter permittat abscedi, qui nos conturbant²; ne in successoribus haereticorum reparasse videamus, quod in auctoribus eorum certum est fuisse damnatum. Priormque consimiles opprimere non sinat ecclasiasticam dignitatem, quatenus apostolica voce dicamus: *Si qua igitur in Christo nova creatura, vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova³*, Ecclesiam Constantinopolitanam nobis,

Quam Acacii
perfidia violavit

Honestaque,
et Petri damnatio
in acquiescen-
dum.

¹ Forte legend, *leges*.

² Galat. v, v. 12.

³ II Corinth. v, v. 17.

sicut semper, unitam sua post Deum placi-dite concedat. Quoniamet hoc praesentis felicitatis eius incrementa desiderant, et consequendae fructus aeternitatis ex-poscit. Dilectionem vero tuam specialiter commoneo, atque contestor in illo nostri Salvatoris examine formidando rationem mihi modis omnibus reddituram; si quae pro integritate salutis humanae, pro orthodoxa atque regulari constitutione maiorum, et veraci atque sincera totius ecclesiae pace reparanda delegavi, quod de tua mente non creditimus, segnus ex-quaris¹.

Vetranionem
monet, no com-
missa segnus e-
sequatur.

—
EPISTOLA XII².

Significal cum novo episcopo Ecclesiae CP. non prius communicandum, quam a Sede Apostolica fuerit edictum.

Felix Thalasio³.

Post factas litteras, quas per filios nostros religiosi propositi viros dilectioni tuae misimus contradendas, ne quid minus pro catholicae fidei custodia diligenter cura prospiceret, charitatem tuam duximus admonendam, ut eliamsi, praestante Deo nostro, nomina damnatorum, idest Alexandrini Petri, et infelicis Aca-

Cum Acacii
successore con-
municare adhuc
necessario esto.

cii⁴ fuerint de ecclesiastica recitatione sublata, ut similes perditionis eorum sacerdotii non permittantur presumere dignitatem, non prius tua dilectio, vel congregatio, quam gubernas Constantinopolitanae Ecclesiae, vel quicumque eius futurus est Pontifex, communicandum esse decernat, quam ad notitiam Sedis Apostolicae cuncta referantur vel ipsius litteris, qui fuerit creatus episcopus, vel tuae dilectionis alloquiis; quia sicut per professionem catholicam Sedis Apostolicae formam secutus es, ut te a damnata communione suspenderes; ita beati Petri sequi debet exemplum, ut quando eius auctoritate fuerit relata communio, tunc eis etiam tuum neveris miscendum esse consortium. Nec quisquam dilectioni tuae omnino persuadeat, iam nostram communionem illis partibus fuisse commissam, cum videoas adhuc res in dubio constitutas, et apud nos de illic creato pontifice omnia haberi pro rorsus incerta. Neque posset cum eo sociari communio, cuius adhuc a nobis nec honor probatur esse susceptus, nec fides atque intentio comprobata. Expectet ergo dilectio tua Sedis Apostolicae iussionem, et sic Ecclesiae Constantinopolitanae sacra se communione coniungat, si in participatione beati Petri, et catholicae veritatis desiderat permanere.

Data kalendas maias Probo et Fausto⁵ VV. CC., Indictione xm.

Dat. die 1 Maii, an. Domini 490.

Huius enim
incertae fides.

Iaque S. A-
postoli iussus ex-
pectandus.

1 Dat. iuxta Jaffè l. c. ann. 489.

2 E Sirmondi *Opp.* tom. I, pag. 445. In Virodon, cod. huiusmodi titulus ep. praefigitur « Exemplum epistolae, quam pertulerunt in legationem directi monachi ad Rusinum, Hilarum, et Thalassium Archimandritas Constantinopoli ». Id. Sirmondus. Haec autem e litteris Romanorum Pontificum prima est, quae indictionem praeser-ferat, unde colligitur hanc in illas fuisse indu-

ctam ann. 490. V. Jaffè *Regest. Rom. Pontif.* pag. 51.

3 At. Thalassio.

4 Infelix quidem! homo enim ambitiosissi-mus, et scelere perditus extra catholicam communionem mortuus est anno Christi, ut vide-tur, 489.

5 Longino et Fausto. Harduinus aliisque. Sed Jaffè l. c. nobis adhaeret.

EPISTOLA XIII¹.

*Terentianum ex Italia redeuntem
Zenoni episcopo commendat.*

Dilectissimo fratri Zenoni Felix Episcopus.

Filius meus² vir clarissimus Terentianus nus ad Italianam dudum veniens dilectionis tuae singularis extitit praedicator, tamquam te esse vulgavit, qui ita Christi gratia redundares, ut inter mundi turbines gubernator Ecclesiae praeceps appareres. Quapropter³, frater carissime, cum ad provinciam comearet, seduloque depositeret nostras ad dilectionem

Terentianus laudatur.

Ideo dignus qui ipsi commendatur.
Optat, ut ei dem sui etiam ratione fiat acceptior.

tuam litteras destinari, gratauerit annuimus, qui et dignum Deo sermone complecti cuperemus antistitem, et per eum maxime vellemus id fieri, cuius nobis fuerat laudibus intimatus. Quamvis ergo sanctis operibus ex omni parte praedictam fraternitatem tuam vir praefatus adstruxerit, multumque fiduciae de tua benevolentia iam teneret, tamen aequum est, ut quod desiderabat⁴ magnopere, consequatur; quatenus, qui tuis olim gratius est animis, contemplatione nostri reddatur acceptior, simulque materna et saecordotali consolatione soveatur⁵, peregrinationisque praesidium pastorali pietate reperiat, ut vestrae⁶ dignitatis affectu appareat apud sinceritatem tuam, nostrum quoque non minimum⁷ salutantis valuisse

1 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. vii, col. 1059.

2 Tres codd. Vat. noster.

3 Vat. codd. 1341 et 1344. *Quia.*

4 Cod. Vat. 1344 *desideravit.*

5 Val. cod. 1341 legit *soveatur, ut restragat dignitatis affectu, omittens verba interiecta, refragante licet orat. contextu.*

6 Urbini, 149 *nostrae; sed perperam, ut videtur.*

7 Vat. 1344 *non parvi.*

8 Hanc epistolam codex Virodunensis, unde sive excerpta, Gelasio addicit. Iafie dubius haerens utrum ad annum referat 492, sive potius ad an-

colloquium. Deus te incolumen custodiat, frater carissime.

Dat. ann. incerto.

EPISTOLA XIV⁸.

*Succonii virtute commemorata, maximo-
pere dolet, quod ille cum haereticis
communicando ab ipsa desciverit, eum-
demque ad pristinam frugem retrahere contendit.*

Felix Succonio Episcopo⁹.

Cum tuae dilectionis in Christo constanter¹⁰ suorum vir-
stantiam ferventemque doctrinam cele-
berrima loqueretur opinio, dici non po-
test, quantis gaudiis exultavimus in Do-
mino, quod vas egregium belli tempore
maxime profuturum divina gratia pree-
parasset; teque votis omnibus ambientes
et quasi minus constitutum toto cor-
dis affectu comitabamur absentem. Sed
tristi subito rumore percussi conser-
nata fatemur mente concidimus, haesi-
musque diu utrum ad charitatem tuam
super his litteras mitteremus; nam loqui
prohibebat dolor, tacere Christi affectio
non sinebat. Inter ista fluctuantis vicit
divina scientia, qua toto scripturarum cor-
pore perdoceatur, aliqua tentationum sub-
reptione sic praeventos charitate libera

493 citato codici consentit. Maffei autem cum aliis eam Felici vindicat. Inquit enim « Ex 484 Africanis episcopis tunc coactis, hunc (sc. Succonium) inter eos 28 fuisse, qui fuga se Arianorum persecutioni subduxerunt, nunc discimus. At cum anno 484 ea fuga evenierit, quinique non multo post scripta videatur epistola, Felici tribuendam existimo, qui sedit usque ad annum 492 ». Migne *Patrol.* tom. lxviii, col. 967. Quibus fortasse addenda est styli consuetantia, qui Felicis epistolas plurimum sapit.

9 Al. legunt *Sacconio.*

permonere. Communicare enim dilectionem tuam in partibus Orientis adversariis veritatis primum fama detulit, deinde plurimorum relatio non spernenda patetfecit: quod ne temere credidisse nos arguas, si falsum est, quod optamus, veniam de te sollicitae pietati; si verum est, accipe salubria, quaeso, patienter amicorum vulnera castigantium, qui perniciosa subisti amicorum oscula blandientium¹. Ita ne tu, amantissime et dilectissime, adversaria catholicae regulae consortia suscipere potuisti, tantumque nefas in te invenit effectum, quod vel cogitationibus tuis obrepere potuisse non creditur? Itane tu delegisti praesentis temporis ferre iucunditatem, magis quam affligi cum populo Dei? Stupet animus, mens sanctiata succumbit, moerentia corda deficiunt, nec tamen dolori tanto lamentatio reperitur. Nonne tu ille es, qui spretis regum minis, et sanctiumentum barbarorum feralia iura despiciens, simul patriam, facultates, et honoris sacerdotalis privilegia posuisti, ut ea perpetua recipere merearis in Christo? Quid igitur nunc agimus? Decolorasti gloriam, violasti confessionem, intercepisti victoriam, quantoque apud Apostolicam Sedem de tuo nomine fiducia, gratiaque crescebat, tanto nunc accedit miseranda confusio.

Itane non senseras, quod duobus cornibus praeludendo, uno eodemque tempore non minus in Oriente, quam in Africa Iesum solvere niteretur Antichristus²? Cum et illi sic Deum fateantur, ut Deus non sit, et isti sic hominem praedicent, ut hominem vacuare contendant. Inter quae fu-

Nestori et
Eutychis haere-
ses immixt.

1 Vid. Prov. xxvii, v. 6.

2 Vid. II, Ioann. I, v. 7.

nesta pericula quid prodest evasisse praecepitum, si recedatur in barathrum? Ante oculos non redibat, quod non solum quia faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, simili damnatione censemur? Vae si eruditionem tuam tantum latuit scelus! Vae amplius si non latebat, et gestum est! Nam si nihil aliud, hoc unum dilectioni tuae potuit ad haec praecavenda sufficere, ne te illorum communioni miseres, quibus communionem suam beatum Petrum noveras denegasse. Sed cum te scripturis refertum, et catholica institutione pollentem respicimus, tanto consolationis exitum non habemus, quanto te perpendimusscientem petuisse foedera perditorum. *Quis itaque dabit capitì nostro aquam et oculis nostris fontem lacrymarum?*³ Nunc vere de patria conversatione discessum est; nunc verum sentitur exilium; nam illud salutis causa est, hoc ruinae. Nec nos inaniter in te uno perpeti cuncta iactamus; cum secundum apostolum et in cuiuslibet membra gloria cuncta membra congaudeant, et in quamcumque parte corporis convulsa omnis compago vexetur⁴. Et nos quidem pro affectu, quem tibi debemus, prudentiae tuae cruciatum nostrorum viscerum dumximus intimandum. Tuae conscientiae intererit, quemadmodum ab his laqueis expediti non renuas. Nobis enim in utroque fructus non vacuus erit, si vel quod desideriis omnibus imploramus, de tuae salutis et famae redintegratione gratulemur; vel si quod absit, nostra scripta contempseris, adiuvando fratri minime defuisse videamur.

3 Ierem. ix, v. 4, ubi Vulg. pro nostro, et nostris leg. meo, et meis.

4 I Corinth. XIII, v. 26.

Facientes et
consentientes ea-
dem damnatio.

Ob Succombe-
factionem sum-
mopere angitur

S. FELICIS

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

An. C. 484

I¹.

*Scribit Petrum Alexandrinum in sua
perversitate obstinatum ab Ecclesia ca-
tholica nunquam esse recipiendum.*

Petrus vero, qui se ab Ecclesiae uni-
Petrus Eccle-
siae persecutor. tate sub beatae recordationis Proterio se-
paravit, et in mortem ipsius paricieidae
Timotheo ad persequendos se iunxit or-
thodoxos, nulla tanti nominiis, aut honoris
permittimus societate laetari, quanto in
creatoribus propriis non dissimilibus ipso
sui exordio caducum, quod se aestimat,
reperitur. Est ergo praefatus cunctis ana-
Est ergo ille
cunctis anathe-
ma. thema, nec ab Ecclesia catholica creda-
tur unquam recipi, qui post cohortatio-

nem saepissimam, et per tot annorum An. C. 584
spatia in perversitate propria perseverans,
locum satisfactionis amisit².

II³.

*Andream episcopum Thessalonicensem
in S. A. communionem admittit.*

Felix Andreae Episcopo Thessalonicensi.

Quod plene catholicae fidei cupimus Andreae vo-
redintegratione firmari, sollicitudinem di-
lectionis tuae, qua ad Sedis beati Petri
communionem venire desideras, libenter
amplectimur; sed eam vellemus, sicut
orthodoxae veritatis cautela depositit, ex
omni fieri parte constantem⁴.

vel Felicis epistolam ad Caesarium Arelatensem,
vel potius illam, qua propugnatores Acacii refel-
luntur. Primam enim ipse Baronius, qui eam in suis
Anal. prius retulit ad ann. Christi 488 num. vii,
scriptam fuisse a Felice IV in appendice tom. x
recognovit: altera vero, si forte Felici videatur tri-
buenda, tractatus speciem praeferit, quem edere
instituti nostri non est, uti in praef. adnotavimus.

1 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. vii, col. 1065.

2 Juxta Jaffè l. c. dat. ann. 484.

3 E Sirmondi *Opp.* tom. i, pag. 447.

4 Placuit nonnullis fragmentum aliud referre,
cui initium: *Certum est.* Verum quum id Gra-
tiani opera desumptum e Felicis ep. ad Zenonem
invenies sub fin. pag. 249 huius voluminis, libenter
omittimus. Neque sane est cur a nobis exposcas

III⁴.

Anathematis sententia si iusta per resipiscientiam dissolvitur, si iniusta gravat neminem.

Cui est illata sententia, deponat erro-

rem, et vacua est; sed si iniusta est, tanto eam curare non debet, quanto apud Deum et Ecclesiam eius neminem potest iniqua gravare sententia. Ita ergo ea se non absolvi desideret, qua se nullatenus perspicit obligatum².

I Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, p. 436, qui huiusmodi fragmento titulum praefigit *Gelasius episc. Orient. de damnatione Dioscori*. At perperam; haec enim leges sub finem tractatus Felicis III. Ideo ne Gelasio tribuendum, quia forte Felicis verba in suam epistolam inseruit? Id saltem non infirme demonstretur. Nos Be- rardi sententiam sequentes, qui op. cit., pag. 331 loco *Dioscori* legendum docet *Acacii*, hunc

canonem Felici III restituimus, licet Grat. cap. xi, q. 3, c. 46, et Ivo decret. xiv, cap. viii aliud sentire videantur. Neve consequens est, ut qui Pontificum tractatus praetermittimus, et horum fragmenta omittamus, quum ad Ecclesiae canones referuntur.

2 Pith. dat. censem ann. 494: nec mirum, quum hoc fragm. Gelasio adscribat. Nobis potius dat. videtur sub dimid. ann. 484. Cons. Jaffè I. c.

S. GELASIUS I.

An. C. 493

EPISTOLA I².

*Laurentii consiliis benigne annuens fidei
formulam praescribit.*

Ad Laurentium de Lignido episcopum
Gelasius³.

In prolixitate epistolae dilectionis tuae
magnō nos gaudio replesti in ea parte,
in qua dictum est, quod in Thessalonici
censi ecclesia, vel in aliis similiter reci-
tata epistola praedecessoris⁴ nostri de
excessibus Acacii, cuncti eidem anathema
dixerint, nec quisquam communione
praevaricatoris se se miscerit. Unde quia

nos admones dilectione fraterna, ut velut

medicinam quamdam fidei episcopis per
Illicium vel aliis ministrare debeamus:
quamquam hoc copiosissime factum sit
a beatae recordationis praedecessore no-
stro, et quia mos est Romanae Ecclesiae
sacerdoti noviter constituto formam fidei
suae ad sanctas ecclesias praerogare, haec
eadem compendiosa nimis brevitate stu-
dii renovare, ut sub qua fide vivendum
sit secundum statuta Patrum in hanc
nostram epistolam⁵ propter brevitatem
sine fastidio lector agnoseat.

Confitemur ergo Dominū nostrū
Iesum Christum Filium Dei unigenitū
ante omnia quidem saecula sine principi-

An. C. 493

1

Ram. Pontificis
eirecens consti-
tuto mos est li-
deri sue for-
man praescri-
bere.

¹ Quas de Gelasio epistolas sumus daturi prae-
sertim excerptinus ex amplissima *Conciliorum
Collectione* per Labbaci, aliorumque operam et
studium edita Parisis ann. 1671, tom. iv. E co-
dicibus autem vaticanis attentissime perquisitis
deproporsiū quidquid forte ineditum repertus.

² Ex Labb. *Council. Collect.* tom. iv, col. 1163.

³ Antiquissimus cod. Corbeiensis, Bellovacen-
sis haud recentior, Remigianus aliquę hanc epi-
stolam Ursicino Episcopo scribunt, et ad Ana-

stolum II referunt. Idecirco Cont. Const. horum
auctoritate et argumentis forte maioris ponderis
inxira eam Anastasio restituendam censem. Ve-
rum quam lacteius Gelasio adscripta sit, pri-
mumque locum inter eas obtinuerit, e veter-
um more recedere non existimamus. V. Cont.
Const. l. c.

⁴ Cod. Vat. 8637 minus bene *decessoris*. In-
nuit autem ep. i, vol. i, nostri op., pag. 91 col. 1.

⁵ « Baron. rectissime *per hanc epistolam*.

pio ex Patre natum secundum deitatem; in novissimis autem diebus de sanctissima Virgine Maria eumdem incarnatum et perfectum hominem ex anima rationali, et corporis susceptione, homousion Patri secundum deitatem, et homousion nobis secundum humanitatem. Duarum enim

*Quae Euly-
chelis haec sim
erunt.*

*Dei Filius co-
aeternus Patri
corpus e B. Vir-
gine accipiens
sibi univit.*

naturarum perfectarum unitas facta est ineffabiliter, propter quod unum Christum eumdem Filium Dei et hominis unigenitum a Patre, et primogenitum ex mortuis confitemur; scientes quod quidem coaeternus sit suo Patri secundum divinitatem, secundum quam opifex est omnium, et dignatus est post consensio- nem sanctissimae Virginis, cum dixit ad angelum: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*¹. Ineffabiliter sibi ex ipsa aedificavit templum, et sibi² univit quod non coaeternum de sua substantia et caelo detulit corpus: sed ex massa nostrae substantiae, hoc est ex virginie hoc accipiens, et sibi uniens, non

*Haque non
Deus Verbum
versus in car-
carnem.*

Deus Verbum in carnem versus est; neque ut phantasma apparens, sed incon- vertibiliter, et incommutabiliter suam conservavit essentiam; primitias naturae nostrae suscipiens sibi univit. Nam prin-

*Neque per-
mixtus; sed in-
commutabilis, et
unus in utrius-
que substantia.*

cipium Deus Verbum has nostrae naturae primitias multa sibi bonitate unire dignatus est, qui non permixtus, sed in utriusque substantia³ unus et ipse visus, secundum quod scriptum est: *Solvite templum istud, et in tribus diebus resuscitabo illud*⁴. Solvitur enim Christus Iesus secundum meram substantiam, quam suscepit, et solutum suscitat proprium tem- plum: hoc ipse secundum divinam sub-

stantiam, secundum quam et omnium artifex est. Numquam autem post resur- rectionem unionis nostrae naturae di- scessit a proprio templo, nec discedere potest propter ineffabilem suam benigni- tatem, sed est ipse Dominus Iesus Christus Christus igitur passibilis secun- dum humanita- tem, impossibilis vero secun- dum divinitat.

et passibilis, et impossibilis: passibilis se- cundum humanitatem, impossibilis secun- dum divinitatem. Suscavit igitur sumum templum Deus Verbum, et in se naturae nostrae resurrectionem et renovationem operatus est, et hanc Dominus Christus noster Deus⁵, postquam resurrexit a mor- tuis, discipulis suis ostendebat dicens: *Palpate me, et videte, quoniam spiritus carnem et ossa non habet, quemadmodum me videtis habere*⁶: non dixit, quemadmodum me dicitis esse, sed⁷ habere, ut et qui habet, et qui habetur considerans, non permixtionem, non conversionem, non mutationem, sed unitatem factam respicias. Propterea et fixuras clavorum, et fixionem lanceae demonstravit, et cum discipulis manducavit, ut per omnia re- surrectionem nostrae naturae in se reno- valam doceret: et quia secundum beatam divinitatis substantiam inconvertibilis, incommutabilis, impassibilis, immortalis, nullius indigens, perficiens omnes passio- nes se pernisiis proprio inferri templo, quod virtute propria suscitavit, et per propriam perfectionem templi sui reno- vationem nostrae naturae operatus est. Qui autem dicunt subtilem hominem Christum, aut passibilem Deum, aut in carne versum, aut non cognitum⁸ habuisse cor- pus, aut de coelo hoc detulisse, aut phan- tasma esse, aut mortalem dicentes Deum

*In ipso natu-
rae nostrae re-
surrectio.*

*Euchyanista-
rum commenta-
damnantur.*

1 Luc. i, 38.

2 Cont. Const. ad marg. add. *statim.*

3 Codd. Vatt. 3786 et 4961 *in utrisque sub-
stantiis.*

4 Ioann. ii, 19, ubi Vulg. leg. *Solvite templum
hoc, et in tribus diebus excitabo illud.*

5 Cit. cod. 3786 *noster Dominus Christus.*

6 Luc. xxiv, 39, ubi Vulg. delet *me*; mox au-
tem leg. *quia pro quoniam, et voci quemad-
modum substituit velut.*

7 Supple « *quemadmodum me videtis* ». Cont.
Const.

8 Al. melius *counitum*. Quibus cit. cod. 4961
consentit.

Verbum indiguisse, ut a Patre suscitetur, aut sine anima corpus, aut sine sensu hominem suscepisse, aut duas substantias Christi secundum permixtionem confusas unam factam fuisse substantiam, et non confitentes Dominum nostrum lesum Christum duas esse naturas inconfusas, unam autem personam, secundum quod unus Christus, unus idem Filius, istos anathematizat catholica et apostolica ecclesia. Haec ergo sunt, frater dilectissime, quae pro antidoto nos debere mittere flagitasti, quod nullum amarum, neque dulce noxiuum videndum refugite¹; nam et de nostro conventu disposueramus quosdam dirigere, si ratio id temporis fieri permisisset: quod facere credimus opportune, cum illarum partium correctio ad nos, iuvante Domino, legatione plenissima, sicut confidimus, fuerit nuntiata: sperantes etiam de Dei nostri misericordia, ut huic prædicationi nostræ clementissimus et christianissimus Imperator unanimitatem suam auxiliumque coniungat, quatenus pro fide qua pollet, in illis regionibus coercat, quin suis quaestuunculis, et secundum elementa mundi, sicut vas electionis ante praedixit, superflua vanaque concinant, nolentes contineri salutaribus disciplinis². Sed vos, sicut ait idem apostolus, non ita didicistis Christum, si tamen illum audistis, et in illo docti estis, sicut est veritas in Iesu³.

In imperatore
anzilio confidit.

quam utique ille apprehendere poterit, qui orthodoxorum Patrum, sicut iam saepe dictum est, observaverit instituta. Deus te incolumen custodiat, frater carissime⁴.

Veritatem se-
quitor, qui san-
ctorum Patrum
seguuntur in in-
stituta.

EPISTOLA II⁵.

Scribendi causas enumerans electionem suam per Ursicinum indieit, ac Eutychis heresi refutata, Dardaniae episcopos hortatur, ne ullam cum Eutychianistis communionem instituant, et praesentes litteras finitimi ennuncient.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis per Dardaniam constitutis Gelasius Episcopus.

Ubi primum respirare fas est a continuorum tempestate bellorum, quae in illis provinciis, vel in ipsis temporibus qualitas⁶ incessanter exercuit, cunctos per Dardaniam Domini sacerdotes fraternalae sollicitudinis charitate duximus alloquendos⁷. Primum quia regimen Apostolicae Sedis adepti, strepitu publico, sicut dictum est, retardante, coramissum nobis sacrae dispensationis officium, propriis, ut mos erat, litteris nequimus⁸ indicare, quo vestra fraternitas de communionis Domini nobiscum munere gratuletur; deinde, ut post tantas acerbitates incorammodatesque mundanas, qualiter

Cur tandem
litteras mittat.

1 Baron, recte, ut opinor, legit: *Quod quum nullum amarum, neque dulce noxiuum habeat, bibere ne refugite.*

2 Ubi al. duo puncta, nos unum perspicuitatis ergo intericimus.

3 Ephes. iv 20, 21. Passim edit. in *Iesum*, sed perperam.

4 Bin. apud Mansi hanc ep. ad ann. refert 492. Cont. Const. quae eam, ut innuimus, Anastasio vindicat, scriptam contendit ann. 497. Jaffé op. c. pag. 54 ann. adsignat 492.

5 Ex Labb. *Concil. Colleet.*, tom. iv, col.

1166. De vitanda Eutychianorum communione duas epistolæ ad Episcopos Dardaniae Gelasius misit: priorem per Tripbonem, quae hodie desideratur, hanc per Ursicinum, prout ipsi petiverant. Encyclicam autem esse satis liquet e postremis verbis epistole. Vid. Bin. apud Mansi ad hanc ep.

6 Al. sane recte in illis provinciis temporum qualitas.

7 Etiam hic perspicuitatis gratia pro duob. punctis unum affigimus.

8 Al. nequivimus. Optime ad sens., dummodo mox subsituatur gratularetur.

invicem valeremus, mutuus sermo de-
promeret; postremo si qua de ecclesia-
sticis referenda sunt causis, quae propter
insidias perpetui hostis pastorali sunt
iugiter circunspicienda vigilantia, signifi-
cationibus panderemus alterius. His igi-
tur incitati per fratrem et coepiscopum
nostrum Ursicinum praesentia dirigere
scripta curavimus, praeante gratia salu-
tationis, orantes ut magnanimitate au-
xilio Domini tolerando rerum transeun-
tiui vestitatem, magis esse debeamus
attenti, ne, quod absit, perpetuae subhe-
mus vitae dispendium. Proinde ¹ quae
catholicae veritatis poscit utilitas praec-
avenda, dilectio vestra paulisper adver-
tat. Apud Graecos, quibus multas haere-
ses abundare non dubium est, iam ante

^{Eutychianam} haeresim expo-
nit,
^{Uonam epope} Marcionistis, et
Manicheis con-
iunctam refutat.

annos fere quadraginta et quinque de
Domini nostri et Salvatoris incarnatione
nata conquestio est; Eutychē quondam
presbytero Constantinopolitano in blas-
phemias prouente, per quas diceret unam
tantummodo, id est, solam divinitatis na-
turam, sive substantiam in Domino Iesu
Christo credere nos debere, suscepit
carnis veritate prorsus abolita: quod uti-

certum est, improbum commentum Marcionistis
Manicheisque coniunctum totum sine
dubio salutis nostrae solveret sacramen-
tum; siquidem quantum et scripturae ve-
nerabilis dicit auctoritas, et maiorum te-
statur doctrina nostrorum, Redemptorem
mundi Deum, totum simul Deum totum
que hominem ex Maria Virgine fuisse
progenitum. Et hinc mundo certum est
extitisse conspicuum, sic passum, atque
resurrexisse constat a mortuis. Itaque
quadraginta diebus fuisse cum discipulis
conversatum, in coelum ascendisse plena
luce sit clarum, eoque modo dictum ad

iudicium, angelo testante, venturum ²,
et Filius hominis, quem beatus Stephanus
Martyr a dextris virtutis Dei vidit
adstantem, manifestus appareat, et quem
componuerunt persecutores eius, aspi-
reant; quod nimur sine carnis huma-
nae non potest constare materia, cuius
assumptio glorificata est Deitate, non pro-
sus assumpta. Unde et beatus apostolus
Iohannes dicit: *Qui negat Christum in
carne venisse, hic est antichristus*³; et
gloriosus apostolus Paulus qualem hodie
credere debeamus Dominum nostrum Iesum
Christum palam professus est, di-
cens: *In quo habitat omnis plenitudo
divinitatis corporaliter*⁴, quod brevi ca-
pitulo simul Arianam pestem, et hanc,

<sup>In Xto carnis
assumptio glori-
ficata est Dei-
tate.</sup>

<sup>Ergo corrut
et Arius.</sup>

quam diximus Eutychianam, coelestiprae-
dicatione subvertit, quia et homo nihil
minus est, ubi omnis plenaque divinitas
habitare prohibetur, et corporaliter ex-
primendo in veritate persistere nostri
corporis approbatur.

Super autem his ⁵ frequenter ab Apo-
stolica Sede et per beatae memoriae
sanctum Leonem, et per successores eius
certum est, Graecos fuisse convictos, si-
cuit ipsorum chartis, quas apud nos ha-
bemus, sine ambiguitate monstruant. Nunc
vero quamvis ipsam pestilentiam non au-
deant profiteri, eos tamen, qui talibus
communicaverint, meritoque secundum
Chalcedonensis decreta concilii ab Apo-
stolica Sede damnati sunt, obstinatique
in eadem damnatione defuncti, perniciose
furore defendunt, et eorum recitationem
Ecclesiae catholicae moluntur ingerere.
Quod utique, quod absit, receptis etiam
contagium pravitatis, cui se communione
sociarunt, consequenter incurrit, quemadmodum
(quod Dominus avertat) si Arii

<sup>De his Graeci
saepius convi-
tu.</sup>

<sup>Nihilominus
com. Eutychi-
nistis commu-
nicacionem defen-
dunt.</sup>

1 Al. *Proindeque*. Certe mendo typographicō.

2 Act. 1, 11.

3 II Ioh. 1, 7, ubi Vulg. legit: *seductor et an-
tichristus*.

4 Coloss. II, 9, ubi Vulg. leg. *In ipso inha-
bitat*.

5 Cod. Vat. 4961 melius *Super his autem*.

vel cuiuslibet haeretici ad ecclesiasticam recitationem nomen admittitur, simul et consortium detestabilis erroris assumitur.

Unde quia errorum quidem fatentur, sed ea sibi putant communionem catholicam conditione laxandam, ut nomina eorum qui praevaricati sunt illis in Ecclesia recitare sit licitum, et non tam ipsi corri-

Itaque per nos
tus effugienti.

gere, quam sinceritatem catholicam inficere nitantur contagio perfidorum; dilectionem vestram fraternalae charitatis affectu non destitimus admonere, ut si qui talia seminantes ad vestras regiones forte pervenerint, modis omnibus excludantur, vobisque cum sede beati apostoli Petri, sicut a patribus nostris est tradita, illibata communio, atque ex omni parte inconvulsa perduret. Certe si quis aures vestras de hac crediderit subre-

Quique alter
doreat Romani
Pontificis denun-
ciandum.

pitione pulsandas, sollicitudine pastorali ad nos quam citius referre properetis, et ¹ communii studio catholicoque tractatu pro domo unius Domini cuncti catholici conferant sacerdotes; ut et ² quae orthodoxae definitioni competitunt, intermerata serventur; et quatenus errantibus debeat subveniri, rationabili deliberatione noscatur. Haec autem vestra dilectio etiam ad contiguas sibi quasque provincias vicinosque Pontifices prudenter faciat per venire, ut Ecclesiarum praesules, universae veritatis instructione percepta ³,

¹ Alii, quibus adhaeret n. cod. 3786, forte pererant legg. ut.

² Cod. 4961 habet dumtaxat et quac.

³ Id. cod. forte melius Ecclesiarum praesu-
sules universi, veritatis instructione percepta.

⁴ Iuxta Binium dat. ann. 492, qui primus fuit Pontifex Gelasi. Et sane non inepte: nam haeresim Eutychianam ortam scimus ann. 418; Gelasius autem sub init. huius epistole annos ab illa numerat clapsos 45. Vid. Bin. l. c., cui Jaffé plene consentit.

⁵ Ex Mansi Concil. Collect. t. vii, col. 1096, primusque et velutissimo codice hanc epistolam in lucem prodidit Iosephus Blanchinius, qui ama-

mortiferam declinare valeant falsitatem. *Et subscriptio:* Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi ⁴.

EPISTOLA III ⁵.

Natalis pro fide sollicitudinem laudans

*Orientalem Ecclesiam deplorat, cum-
que vehementer ecclitat, ut haeretico-
rum saluti toto pectore studeat, ac de
religionis profectu sapius referat.*

Dilectissimo filio Natali abbatи
Gelasius Episcopus.

Quoniam pro beati Petri apostoli mo- Ad Natalem
peculiares litterae.
deramine divinitus instituto, quo sedis rae.

eius Vicarii cunctis sunt Ecclesiis debitores, ad fratres et coepiscopos meos per Dardaniam constitutos competentia scripta dederimus ⁶ antiquae fidei communio- nisque tramitem subsequentes, ut cavere valeant contagia perfidorum, et nobiscum illibatum tenere consortium; tamen dilectionem quoque tuam non desistimus ⁷ desiderantes affari, cuius et sollicitudinem de noxiis quibusque vitandis, et in refinendis, quae ad utilitatem pertinent christianam, laudabilem perspexit esse

nuensium errata emendaret. Cuiam vero Natali indicta sit haud patet. Blanchinius ad Natalem illum coniicit missam, cui fragmentum ix inscribitur, sicut vaticana Anselmi collectio, et miss. Card. Deusdedit Natalem episcopum in titulo praesefterant. Verbum enim episcopo, inquit ille, forte pro arbitrio substitutum fuit archiman- dritas, quo munere Natalis noster in Dardania fungebatur, ni potius ob egregias virtutes Natalem episcopali dignitate in posterum dixeris insignitum.

⁶ Litteras innuit, de quibus in praeced. ep. ad not. 5.

⁷ «Destitimus» Vetus codex Lateran., sed perperam, ut videtur.

Eiusdem pro
Ecclesia sollici-
tudo.

Orientalium
periancam de-
florat.

In corum sa-
luti pro viri-
bus incumben-
tibus.

fervorem. Ex litteris siquidem¹, quas ad fratrem et coepiscopum meum Serenum² tua charitas destinavit, collaborandum³ sibi tua dilectio perpendit Evangelio Dei, et ob aeternae salutis intuitum etiam adversantia quaeque tolerando constanter, ut nullum subeat, quod absit, coelestis regni dispendium, ad quod utique, nisi legitime certaveris, non potes pervenire. Tanto enim praestante Domino nobis est instandum vigilandumque, quanto sub ipso fine iam mundi vehementior humani generis hostis insistere non quiescit. Nihil significamus omissum, quod aut correctioni rerum, quas in Ecclesiis Orientis seminavit inimicus, aut Patrum regulis congruentem possit adhibere medicinam. Sed quid facimus? Quia obdurate auribus vocem refugiunt veritatis audire, tantaque vis morbi saevientis incubuit, ut secum malint salvos quoque⁴ lethaliiter aegrotare, quam ipsi recipere sanitatem; nunc inficiantes universa, quae ipsorum cartis, ipsorum subscriptionibus approbamus; nunc, cum manifesta rerum fuerint luce convicti, palam aperteque fatentes errorem, nolle se tameu reverti ad viam purae confessionis communioneisque testantes⁵, sed nos potius expectantes⁶ suis praevericationibus⁷ impli cari. Quapropter, largiente Christi gratia, magnis studiis est agendum, ut quia de vita perpetua vel amittenda res agitur, vel tenenda, demus operam quidem, si aliquos ex illis, operante Domino, salvare possumus⁸; alioquin, sicut ait apostolus:

¹ Id. cod. minus bene, ut opinor, *perspeximus esse fervorem; ex litteris scilicet.*

² Hic iuxta Blanchinium Serenus Nolanus designatur, qui Thalassio in Ecc. Nolana gubernanda successit.

³ Id. cod. *proinde collaborandum*

⁴ Id. cod. forte perperam *quosque.*

⁵ Id. cod. *testantur*, sed minus recte videt. ad orat. contextum.

Te ipsum castum custodi⁹. Perire volentium nitamur declinare perniciem; et quod solum facere debeamus, divinam pro illic exorare clementiam, ut resipiscant a diaboli laqueis, a quo capti detinentur ipsius voluntate¹⁰; ut ab obstinatione mortifera respirantes, pestem, quam se humanitus incidisse etiam ipsi sentiunt, inutilis verecundiae languore deposito, ad recuperanda remedia sempiterna libero corde resipiscant. His ergo cognitis, quae sicut diximus ad regionum vestrarum sunt directa Pontifices, et ipsi, protegente vos Domino, debetis esse convenienter instructi, et provinciis eadem quibusque¹¹ fiducialiter praedicare. Nihil est enim quod pavere debeamus, cum certum sit a coelesti praesule non derelinqui, quos suae veritatis praestit arma tractare; nec quidquam videamus ei ullatenus praeferrendum, cum ipsas animas nostras pro earum nos voluerit salute contempnere. Qualiter autem vel proficiat ibidem religionis integritas, vel quid forsitan adseratur, saepius nobis vestra dilectio non omittat ostendere, ut necessaria, Christo tribuente, subsidia responsis congruentibus ministremus. *Subscriptio Papae:* Deus te in columem custodiat, fili dilectissime¹².

Cribriores li-
teras expectat.

EPISTOLA IV¹³.

*Euphemiano S. A. communionem sub-
dolis litteris sollicitanti rescribit in
illam non esse restituendum, qui cum*

⁶ Id. cod. ineptius, ut opinor, *expectant.*

⁷ Id. cod. perperam *praevericationibus.*

⁸ Id. cod. melius *possimus.*

⁹ I Timoth. v, 22.

¹⁰ Id. cod. perperam *inutili voluntate.*

¹¹ Id. cod. addit *contiguis.*

¹² Jaffè l. c. datam autumat ann. 492.

¹³ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1157. Euphemianus statim ac Gelasium Felici subro-

*haereticis communicat, eiusque obiecta
diluens, ut redeat ad Ecclesiae unita-
tem hortatur; denique legatos mittere
abnuens sese e pertinaciæ nota liberat.*

Dilectissimo fratri¹ Euphemiano²

Gelasius.

Euphemiani ar-
rogantiam car-
pi.

Quod plene³ cupinus, atque sincera
fidei communionisque catholicae redin-
tegratione firmari asserit tua dilectio,
quod alteri solus non sufficit auditus,
nisi per litteras spectaverit⁴ significan-
tiā provocantem⁵ de his quae circa nos
dispensatio divina perfecit, ut sic in se-
cundis vicem salutationis impendere.
Non arbitramur vel dilectionem tuam,
vel aliquem sic hoc sperare potuisse, ut
putaret nos, vel aliquempiam potiorem,
quaesunt gesta referentes, debuisse⁶ re-
sponsa promereri; quia nimis iudicaretur
arrogans, si de prima sede taliter
existimassel. Quod si, ut magis opinam-
mur, quasi sociis, quibus praesesse Christi
munere delegatum est, Apostolicam Se-
dem institutum sibi noviter sacerdotem
praeemunitibus oportuisse dixisti litteris in-
dicare⁷; fuit quondam ecclesiastica vetus

haege regula apud Patres nostros, quibus una catholica apostolicaque communio ab omni praevaricatorum libera pollu-
tione constabat. Nunc autem cum socie-
tatem praeferre malitis extraneam, quam

Rom. Pontificis
electio praeva-
ricatoribus non
communicanda.

ad beati Petri purum redire illibatum-
que consortium: *Quomodo cantubimus
cantum Domini in terra aliena?*⁸. Quo-
modo dispositionis apostolicae antiqua
foedera praebeamus hominibus commu-
nionis extraneae? Quemadmodum vo-
bis ordinationem renuntiatura est, cui
vestro etiam testimonio haereticos damna-
tos⁹ praeponitis? Dieet forsitan tua di-
lectio, haereticos damnatos dici Acacium
et Petrum. Cur¹⁰, si fas non est, praesen-
tibus saltem litteris colloquiamur? Quia
aliter appellamus dominicae mensae par-
ticipes, aliter qui in eius nobiscum so-
ciitate dissentiant; quia ipse Dominus
alio modo verba¹¹ faciebat a sua prae-
dicatione discretis, alio discipulis regni
coelestis secreta pandebat. Consequenter
quoque apostoli non ita a suo collegio
separatis, quemadmodum fidei domesti-
cis, consorribusque loquebantur. Sed ait
dilectio tua, tantum circa me sese cha-
ritatis habuisse, ut non solum ad scri-

*Ihs tamen has
litteras mittere
non illiditum.*

*Intra Eu-
phemianum. Se-
dis Ap. commu-
nionum subdele
provoavit.*

gatum accepit, fidei suaे confessionem misit, ut
communicatorias litteras impetraret. Pontifex
autem respondit, nunquam illum in catholicam
communionem receptum iri, nisi prius Acacii
nomen e sacris diptychis expungeret. Quibus litteris
quum Euphemianus quadam reponeret,
Gelasius haec rescripsit iuxta Binium anno Pon-
tificate sui primo.

1 Ne mireris Euphemianum catholica com-
munione extorrem a Pontifice fratrem appellari,
siquidem id ob humanae naturae, et christiani
nominis identitatem vel Patribus aliquando usi-
tatum, V. Sev. Bin. apud Mansi not. 6 ad hanc ep.

2 Ita cum edit. rom. plures editi. Cont. Const.
iuxta codd. Corbeiensem, ac Remigianum, qui-
bus et al. accedunt, *Euphemio*.

3 Baron plane.

4 « Spectassel ». Cod. Corb.

5 Baron. significationem provocatam; hoc est,

inquit vir cl., reddendo certiorum eum, qui ante a
litteris responsum provocavit. Cont. Const. locum
sane implicatum ita feliciter expediet: « *Ait
dilectio tua, quod alteri non sufficit auditus
de his, quae circa nos dispensatio divina per-
fecit, quae exultit nos ad apostolorum thronum,
nisi per litteras spectaverit ea sibi significari,
provocans me, ut sic in secundis....* ».

6 Supple *talia*.

7 Ille al. contra sensum punctum appingunt.

8 Psalm. cxxxvi, 4.

9 Cod. Vat. 1340 *haereticos, damnatosque:*
scilicet, nota Harduin, *Petrum et Acacium*.

10 Al. male *Quod si... Objectionem autem Eu-
phemiani facilius intelliges, si rem ita expedias:
« Cur, si fas non est cum haereticis commu-
nicare, me praesentibus saltem litteris allo-
queris? »*

11 Cit. cod. sane animantes, vito omissit verba.

bendum fueris contentus, sed affatus¹ audire. Legisti sententiam²: *Fidcs ex auditu, auditus autem per verbum Dei*³; illud scilicet verbum, quod confessioni beati apostoli Petri portas inferni nunquam praevalituras esse promisit⁴. Atque ideo rationabiliter existimasti, quia fidelis Deus in verbis suis, nonnisi aliquid tale promisisset instituere⁵, veram⁶ sponsonis suae promissionem impletet.

Suis ipse verba ad officium revocatur.

Operari magna de parvis Dei est.

Ait denique tua dilectio, nos divinae providentiae gratia⁷, quod ille monstraverit, sanctarum Ecclesiarum⁸ non deserere charitatem, quia me in pontificali sede locaverit non indigentem, sicut ait⁹, doceri; sed intendentem omnia necessaria ad ecclesiastici corporis unitatem. Ego quidem sum omnium hominum minimus, satis immeritus ad tantae sedis officium, nisi quod superna gratia semper operatur magna de parvis. Quid enim de me sentiam cum hoc ipse¹⁰ de se magister gentium testetur, qui se ultimum et non dignum vocari apostolum¹¹ profitetur¹²? Verumtamen, ut ad dilectionis verba redemamus, si veraciter assertus es haec divinitus mihi luisse collata, quac et profecto quaecunque sunt

1 MSS. Corb. et al. post illud sed affectu audire; quib. n. cod. 1340 adhaeret. MSS. Remigian. legit sed audire. Cont. Const. praeferit cum Baron. nostram edit. An rectius quisque iudicet.

2 « Lege sententiam ». Baron.

3 Rom. x. 17.

4 Matth. xvi. 18.

5 « Sic Merlin. et mss. Remig. Alii vero non nisi quod tale promisisset instituere. Cod. Corb. nonnisi aliquid tale instituit ». Cont. Const.

6 « Merlin. et mss. Corb. unam ». Cont. Const. Nos ex n. cod. 1340, cui mss. Remig. et Corb. consentiunt, restituimus unde.

7 « Planior esset hic locus ita ordinatus non sine gratia providentiae Dei factum, quod ille monstraverit... ». Cont. Const.

8 Harduin. et cit. cod. recte add. se.

9 Iid. cis.

10 « Ita cod. Corb. Sed Remig. ipsum id. Mer-

bona, dona sunt Dei; sequere ergo hortamenta non indigentis doceri, et secundum supernam dispositionem universa cunctaque insipientis¹³, quae ad ecclesiastorum pertinent unitatem, et adversus diabolum conturbatorem verae pacis, atque compagis, ut asseris, fortiter resistentis¹⁴. Si ergo de me ista pronuntias, aut setat tibi sunt, quae a Christo, ut prohibes, constituta sunt; aut palam te, quod absit, Christi dispositionibus obviare de promis; aut ad veniam luxuriae¹⁵ de me cognosceris ista iactare. Sed consequenter adnectis, condescendibilem me et optimam dispositionem¹⁶ revocare posse con cordiam. Proinde, quoniam isto verbo frequenter utimini, quid sibi velit, explorem. Optima enim illa est Ecclesiae catholicae atque apostolicae dispositio¹⁷, ad meliora proficiendo condescendere, non ad inferiora descendendo deficere. Cum autem dicis, condescendere nos debere vobiscum, interim iam vos aut descendere, aut descendisse monstratis. Unde, queso, vel quo ista descensio est? Utique ex superiori quodam loco ad inferiora quaque deposito¹⁸, a catholica apostolicaque communione ad haereticam

Summos
Pontificis in diversis
condescendere nequit.

In ipsis eum
condescendere
est a fide de-
scendere.

tin. ipse id. Al. edit. hoc ipse dictum de se ». Cont. Const.

11 Cod. Vat. 1340 non vocari dignum apostolum.

12 1 Corinth. xv. 9.

13 « MSS. sup. cit. cunctaque circa insipientis ». Cont. Const. Cit. cod. Val. circumspicientis.

14 Caraf. fortiter resistentem, quod Baron. alijsse minus arridet.

15 Cit. cod. aut (da veniam) lusorie de me cognosceris ista iactare. Al. cum cod. Corb. aut ad veniam. Quae lectio nostrae videtur praeferenda.

16 Cont. Const. magis placeret condescendi bili me et optimam dispositionem.

17 Sic edit. passim. Hard. vero ad marginem, et cod. Corb. addunt quae docet. Remig. cum n. Vat. 1340 optime quidem. quae norit.

18 « Merlin. et mss. Corb. deponitis, ad cuius marg. depromitis. Baron. depositos ». Cont.

damnatumque prolapsos vos videtis, cognoscitis, non negatis; et non solum vos in insimis iacere delectat, sed etiam in superiore manentes sede vultis impelli. Condescendere nos vobiscum invitatis ad ima de summis, nos condescendere vos nobiscum rogamus ad summa de imis. Num igitur sub conspicu illius excelsae iustitiae inducit genus humanum, quis nostrum debeat alteri obedire. An dicit¹, ut caetera nunc omittam², descendit Dominus ipse de celo? Descendit plane, sed ut hominem ab errore liberaret, non ut eius miseretur errori. Nonne ipse praemonuit, ut qui in tecto consisterent, non descenderent nec ad ea, quae in domo videntur esse³, tollenda⁴? Nonne pro omnibus apostolus clamat nuns, qui plus omnibus laboravit⁵, cum de custodia veritatis ageretur, *quibus nec ad horam cessimus subiectiois gratia, ut veritas Evangelii permaneret apud vos?*⁶ Videtis coelestem magistrum condescendere nosxis recusantem? Postremo facimus aliquem corrinisse, ad quem benignissime sublevandum paululum quisquam velit inflecti. Ergo ut erigatur iacentis, miserantem convenit inclinari, non ut cum eodem praecepitur in foyeam. Igitur per litteras, quas per Sinclitum diaconum destinasti, de his quos baptizavit, quos ordinavit Acacius, maio-

Ab Acacio

baptizatio ordi-

natisque beni-

gine reparatum.

Const. Al. vero et cod. 1340 deponens: quod perinde intelligendum esset ac si diceret: *Quae, vel quo ista descensio est? Ea unique, quae ad inferiora a superiori loco quaque deposita.* Quidam edit. *depositio. A catholica....* Baronii editio superiori enunciata videtur preferenda.

¹ * Forte rectius *At dicit* » Harduin.² Cit. cod. Vat. omittamus.³ Id. expungit *esse*.⁴ Matth. xxiv, 17, ubi Vulg. inquit: *Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua.*⁵ I Corinth. xv, 10.⁶ Galat. ii, 5, ubi Vulg. legit *subiectiois loco subiectiois gratia, et premaneat loco permaneret.*

rum traditione confectam et veram, prae- cipue religiosae sollicitudini congrua⁷. Praebemus sine difficultate medicinam⁸. Quo nos vultis ultra descendere⁹? Quid tacetis? Quid verecundamini verbis ex- primere quod corde gestatis? Ipsa vos saltem verecundia, quod nonnunquam fit¹⁰, debuit communere. An forsitan, ut haeticorum damnatorumque et his vel eorum successoribus communicantium nomina consentiamus admitti? Hoc non est condescendere ad subveniendum, sed evidenter in inferna demergi. Parcite, quae so, et nobis et vobis. Quod si euram vestri adeo non habetis, date veniam no- bis. Dolere et flere possumus et debe- mus; in haec abrupta deduci nec pos- sumus, nec debemus, qui, praestante Deo nostro, sinceram puramque paternae tradi- tionis fidem communionenique retinere, et ab omni praevaricatorum contagione discretum, etiam intentato periculo mor- tis, optamus, eligentes (si velit Deus) qua- libet illa perpeti, quam causas incidere damnationis aeternae. Date, inquam, ve- niam, si tamen¹¹ cum vos propter amore cuiuslibet hominis vel timorem haec libenter incurritis, nos propter amorem Dei, et timorem gehennae, talia refuta- mus. Nec vos credatis, dissimulando cau- sas atque personas, cuiuslibet¹² amicitias posse subrepere; quia neque vos ita sub-

Nomina autem haeticorum in sacris diptychis non relinquenda.

M. enim per- mittens est in- calere in aeter- nam damnatio- nem.

7 Al. *Syncretium.*8 Ita Baron. et al. recent. Cod. Vat. 1340 *prae- cipue regionum sollicitudini congruum.*

9 Hanc medicin. nullo negotio reperies in ep. x Fel. III pag. 256 h. vol. col. 2 sub fin. ubi ait: *Nobis, Deo inspirante, provisuris rationabili- ter, ut scriptimus, si cuncta convernentur, ut eorum quos ordinavit, vel baptizavit Acacius, salva confessione catholica, pro charitatis re- dintegratione nihil pereat.*

¹⁰ Cit. cod. perperam ultro.

11 Codd. Corb. et Remig. rectius *quam ini- quum sit.*

¹² Cod. Vat. 1340 delet *tamen.*¹³ Harduin. et cod. cit. *quibuslibet.*

tilestis estis, qui non possitis intelligi; et nos, praestante Deo nostro, non reperiatis incautos. Nonne missis huc saepe litteris indicastis, cum caeteris haereticis vos Eutychen quoque respuere? Hoc si

Eutychen non
resput, qui Eu-
tychianos an-
pletebitur.

verum est, aut eos, qui communicaverint Eutychetis successoribus, pariter abdicate; aut aliorum quoque haereticorum successoribus communicantes admittite. Sed Acacius, inquis, nihil contra fidem, sicut Eutyches et successor eius, legitur ubicumque dixisse; quasi non sit deterius, et non ignorasse veritatem et tamen communicasse veritatis inimicis. Si enim, cum aliquis recte sapiens de fide catholica communiciet illis haereticis, inter quos Eutychetem posuitis, vel successoribus eorum, non est fas eos inter catholicorum altaria nominare; ita ergo ne⁴, illius Eutychetis successoribus communicando, simili sorte tenetur obnoxius? De talibus quippe convenienter dicitur: *Descendant in infernum viventes*²; qui dum illa vita, *qua iustus vivit*³, vera atque catholica putantur vivere, repente aut in prona pravitatis, aut in haereticae communionis inferna vergunt⁴. Ecce quales Christo dicitis esse praeponendos, cum ille nec animas nostas sibimet praecipiat⁵ anteponi. Imo et adhuc queritis, quando fuerit damnatus Acacius; quasi re vera, etiamsi eum nullus ante damasset, non debuerit orthodoxae et apostolicae communionis, cuius praevaricator extitit et desertor, participatione secludi; sicut etiam quilibet, qui fuerit ante catholicus, cunicumque haeresi communicans merito iudicatur a nostra societate removendus; aut in tali sorte

Acacius cum
Eutych. commu-
nicans ipso fa-
cto ab ecclesia
separatus.

⁴ Al. inepte, ut videtur, ad orat. context. ita ergo nec... simili sorte tenetur obnoxius.

² Psalm. LIV, 16.

³ Roman. I, 17.

⁴ Cit. cod. minus bene merguntur.

⁵ Cit. cod. praecipit.

defunctus inter catholicorum nomina nullatenus computari. Miramur tamen, quomodo ista profertis, hoc est, ut et synodus Chalcedonensem vos suscipere pro fide catholica⁶ profiteamini; et eos, quos damnavit, sectantium communicatores, non particulariter⁷ generaliter putetis suisse damnatos. Ostendite ergo quae synodus in unaquaque haeresi cum ereribus successores eorum his communicantes simulque omnes non damnet et complices. Itaque ille vester Acacius, qui Eutychianis haereticis⁸ detestabili communione factus est particeps, ab eadem synodo sine dubitatione damnatus est, quae et⁹ Eutychen Diocorumque cum successoribus eorum, hisque communicantes synodico tenore prostravit.

Sic sequaces quoque eorum Timotheum Petrumque simili definitione deiecit. Proinde si ea, quae in synodo Chalcedonensi pro fide et communione catholica lege¹⁰ apostolica definita sunt, vere certeque sectamini, sicut vestra professione multiplici continetur, aut successores ab illa synodo damnatorum, hisque communicantes abiuite, aut si istos admittitis, ea, quae in illa synodo pro fide et communione catholica et apostolica sunt peracta, non solum falso vos retinere perpenditis, sed insuper labefactare conamini, et in Eutychianam haeresim sine retractatione reciditis, meritoque a catholicis probamini esse vitandi; quia ut talem pestilentiam perpetuo possemus evadere, ea, quae contra ipsam ab ea congregatione sanctorum Patrum salubriter decreta leguntur, nullatenus mutilanda non solum Sedis Apostolicae praesules,

Etenim quae-
vis synodus cum
haeresum suc-
cessoribus com-
municantes con-
demnat.

Ideo Timo-
theus, et Petrus
pariter damnati

Chal. Synod.
non admitti,
qui eius statuta
non servat.

⁶ In cit. cod. deest pro fide catholica.

⁷ Ed. rom. perperam non pariter.

⁸ Cit. cod. male haeresibus.

⁹ Ibid. et non legitur.

¹⁰ Cit. cod. communione catholica, vel apo-

stolica.

sed etiam orientalium regionum catholici censuere pontifices. An Petrum dicitis fuisse purgatum, cui communicavit Acacius? Veris assertionibus¹ edocete, hoc ostendite, hoc probate, quibus ille modis, quibus ille regulis ab Eutychiana fuerit professione vel communione munitatus; ut cum id nihilominus evidenterum clarerit demonstratione convitum, palam aperteque possitis adverte, aut vos debere cedere veritati, aut adversus hanc manifesta dimicazione confluere. Nec vobis blandiamini, quia fidem catholicam profitemini vos tenere, quia² Eutychetus nomen adenistis³, quia ea veluti praedicare videamini, quae orthodoxa praedicavit antiquitas. Clamat enim nobis⁴ illa evangelica sententia: *Aut facite arborē bonā, et fructū eius bonos; aut facile arborē malā, et fructū eius malos; a fructib⁹ enim arbor cognoscitur*⁵; idest, si voce, si fide, si professione catholica et apostolica fideliter veraciterque glorihamini, huius et⁶ communionem recipite. Si vero haereticorum, scilicet damnatorum, vel suis, aut successoribus eorum communicantium communio vobis placet, quid statis? Quid circumspicitis? Simul et eorum aperte manifesteque, remotis obstaculis, dogma defendite. Quid enī iuvat? Imo et satis gravat dictis polliceri, quod factis negatur, ut non solum ipsa per se haeresis Eutychiana, quam sit funesta christiano sacramento, possitis agnoscere, sed quanta et quan gravia haeresis ista in sui definitione contineat. Ecce ad quae nos praecepitia condescendere provocatis, atque⁷

Falso assertur,
Petrum Alexandriū
Irrigū fuisse
purgatum.

De catholica
communione si-
bi blanditor, qui
cum damnatis
societatem inuitat
Nil enim piae-
stat dictis polli-
ceri quod factis
negatur.

1 Al., inter quos Harduin., *Hoc vestris asser-
tionibus.*
2 Cit. cod. *qui.*
3 Al. *abnuistis.*
4 Al. cum cit. cod. aptius ad orat. context. *vobis.*
5 Matth. xii, 33, ubi Vulg. leg. *fructum eius
bonum: et mox fructum eius malum; siquidem
ex fructu.*

ad quae nos vitae aeternae pericula cu-
pit inclinare. Hoc descensu salvare est
aegrotantem, an cum languente consumi?

Haec erit optima dispositio illius, quam
Euphemianum
horlatur, ut in
Ecclesiae unita-
tem revertat.

memoras, reparandae concordiae, an illa
potius, ut reiectis contagis perfidorum,
integra fide, sincera sui communione po-
tittatur communio catholica atque aposto-
lica, ne⁸ haereticorum tabe depulsa, in-
temeratam suac fidei confessionem ni-
tatur adstruere, atque invicem sibimet
congruentis orthodoxae professionis com-
munionisque sit unitas? Haec (sicut dilec-
tionis tuae litterae cohortantur) meis
quoque temporibus custodiri, qua valeo
prece deposco, quae per tot annos ab
illis Patribus gloriosis illibata intacta-
que⁹ servata est. Haec enim est, sicut
ipse dicas, quam Deus noster de omnibus
bene futuram, et secundum suam veri-
tatem et regulam gubernandam et praes-
seius ante constituit, et singulis quibus-
que temporibus sua dispositione conve-
nienter aptavit. Haec est voluntas Dei,
cuius tu ingeris mentionem, quan ego
quoque pro meo modulo, quem Dominus
donare dignatur¹⁰, cupio prorsus implere,
ut non reus de huius talenti coelestis di-
minutione reperiar; sed in hoc talento
(sicut ipse quoque nos admonet¹¹) incre-
mentum Christi gratia¹² postulo consequi,
et nullum prorsus incidere detrimentum.
Hinc est quod prioribus dilectionis tuae
litteris, sicut tua quoque pagina desi-
gnavit, pro vestra sumpsi salute tristitiam,
ubi compcri quod erat vobis noxiū, et
quod¹³ verae paci contrarium reperi. Con-
tristat enim apostolus de errore de-

Haec Pontifici
strengu custo-
dienda.

6 Cit. cod. forte rectius omittit *et.*

7 Cit. cod. omittit *atque.*

8 Edit. rom. *recte ac haereticorum tabe.*

9 In cit. cod. *intactaque* desideratur.

10 Baron forte mend. typograph. *dignatur.*

11 Cod. vat. 1340 forte rectius *admones.*

12 Id. perperam omittit *gratia.*

13 In cit. cod. *quod* deest.

viantium, et laetitiam recipit de eisdem
sua praedicatione correctis¹. Si autem
Euphemiani
socordiam re-
probat.

Eius consilia
ipsi applicata.

Cum haere-
tici commun-
icanti nulla cha-
ritas.

tua charitas, ut dixit, nescio quorum ne-
cessitate constringitur, quod (pace tua
dixerim) sacerdos pro veritate promenda
nec facere deberet omnino nec dicere,
ignoscat² nobis hominibus timidissimis,
si coarctante nos terribili et divini iudi-
cii grandi necessitate, constringimur, si-
cut qualescumque ministros Christi de-
cet, nos³ animas nostras ponere pro ve-
ritate salvandas, quam eas lucrari velle
veritatis diminutione perdendas, ut non
dicam, contra fidem libitis cuiuslibet ab-
dicandas. Istaen nihil sunt (quas dilectio
tua commendat) certae fidei perpetuae
cum eo, quicunque voluerit, in Christi
visceribus amicitiae. Hie non tam opta-
mus praeponi aliis, sicut praedicas, quam
cum fidelibus cunctis sanctum et Deo
placitum habere consortium. Haec milii
(quam mandat dilectio tua) pax solida,
inconvulsa et perennis; hoc unum vin-
culum (sicut etiam ipse desideras) salu-
tare, quo cuncta uniri possit Ecclesia.
Hoc quibus est creditum (sicut et ipse
deprecaris) protectio divina perficiat. Haec
est, quae Deus est, charitas⁴ quam po-
scis de corde puro, et conscientia bona
et fide non ficta⁵. Quomodo ergo de corde
puro, si haereticorum fuerit participa-
tione polluta? Quomodo conscientia bona,
si malorum fuerit confusione permixta?
Quomodo fide non ficta, si fuerit mixta
cum perfidis? Quae si prudentia tua (si-
cuit eam precamar) diligenter advertat,
perspicit Apostolicam Sedem non vitare

pacem, sed haereticorum damnatorum
que vitare vestigia⁶. Quae etiam vos ra-
tionabiliter intuentes⁷, creditis commo-
nendum populum Constantinopolitanum,
non permettere submoveri nomine perfisi-
orum. Quisnam hoc in Ecclesia Dei,
quaeso te, possit audire, cum utique pa-
storenu sequi grex debeat ad pascua salu-
taris revocante, non per devia gregem
pastor errantem? Dic mihi, rogo te, grex
pro te, an tu pro grege redditum es ra-
tionem? Certe si vobis hoc placet, multo
magis causa est nobis iustior, qui popu-
lum Romanum a fide illa sua, laudabili
maiorum traditione percepta, declinare
non sinentem nos penitus libenter au-
divinus, si vos Constantinopolitanam ple-
beam ab haeretica communione discedere
recusante non vultis offendere.

Sed nos dicitis debere dirigere, qui S. Ap. legati
eam valeant mitigare. Quomodo me au-
ditura est, quem videtur habere suspe-
ctum, si praesules suos despiciat admone-
ntes? Nonne ipsis apostolis est prae-
ceptum, in aliquibus regionibus verbi
praedicatione non uti, his quippe in
quibus non fuerant audiendi? Veneramus,
frater Euphemiane⁸, sine dubitatione, ve-
niemus ad illud pavendum tribunal Chri-
sti (ut taceam, quae ex hoc sit⁹ metuenda
vindicta) circumstantibus illis, a quibus
fides ipsa est¹⁰. Non illic inficiationibus,
non dilationibus¹¹, non inclusionibus¹²
est agendum; sed manifestissime con-
probandum, utrum beati Petri gloria
confessio cuiquam eorum, quos regendos
accipit, quidquam subtraxerit ad salu-

1 II Cor. viii, 8, 9.

2 Id. cod. ignoscite.

3 Al. recte ad orat. context. nos potius animas.

4 I Ioann. iv, 8.

5 I Timoth. i, 5.

6 Al. cum cod. 1340 forte melius contagia.

7 Al. apte ad context. meluentes.

8 Al. cum cit. cod. Euphemi.

9 Cod. Veron. quia et hic metuenda; sed per-
teram, ut videtur.

10 Al. fides ista defensa est; quibus cit. cod.
Veron. et Vat. 1340 probe adhaerent.

11 Cod. 1340 delationibus.

12 Cod. Veron. recte, ut videtur, illusionibus.

Euphem. con-
niventiam re-
prehendit.

S. Ap. legati
non militandi.

A se pertin-
cie notam re-
icit.

tem; an eam auscultare nolens¹ etiam cum suo periculo rebellis extiterit² obstinata perniciies. Ibi certe dilucidabitur, utrum ego (sicut putatis) acerbus, asper, et nimis durus, difficilisque sim vobis, qui cum ratione vestram salutem parturi, qui clamo «etiamsi austerrum videtur antidotum, accipite; quaeso, bibite, vivite, nolo moriamini»: an vos, qui a noxiis prohibiti, medicos ducitis execrandos, imo qui vultis vobiscum medicos aegrotare, quam vos recipere sanitatem³. *Et alia manu:* Dominus⁴ te incolumenti custodiat⁵.

—
EPISTOLA V⁶.

Pro Christi ecclesia studium suum ostendens Dalmatiam Pelugiana haeresi rursus infectam dolet; huic toto pectori resistendum declarat; litteras quam- primum exoptat.

Dilectissimo fratri Honorio Gelasius.

Licet inter varias temporum difficultates continuis occupationibus implicati vix respirare valeamus: pro Sedi tamen apostolicae moderamine totius ovilis dominici curam sine cessatione tractantes, quae⁷ beato Petro Salvatoris ipsius nostri voce delegata est «et tu conversus confirma fratres tuos⁸» et item «Petre, amas me? pase oves meas⁹», dissimulare nec possumus nec debemus quae nostram sollicitudinem forma perstringat, cum beato Paulo apostolo sentientes atque di-

centes: *Quis infirmatur, et ego non infirmor?* *Quis scandalizatur, et ego non uror¹⁰?* Ita quippe nos repente tristis, horrenda et vix creditibilis confecit opinio, ut mentem nostram confunderet, sauciareret, affligeret. Nuntiatum nobis est enim in regionibus Dalmatarum, quosdam recidiva Pelugianae pestis zizania seminasse; tantumque¹¹ illic eorum praevalere blasphemiam, ut simplices quoque mortiferi furoris insinuatione decipiant. Est quidem error ipse nefarius tanto perniciosior ad subripendum, quanto ad fallendum verisimilitudinis colore versutior¹²: praestante Domino, adest fidei catholicae pura veritas, concordibus universorum Patrum deprompta sententia¹³, quae et subtile virus funestae pravitatis exponat, et humano generi salvando conferat de Scripturarum confectione medicinam. Nullatenus igitur discretionem rerum nondum abundantia corda conturbet, donec et occultum vulnus appareat, et salvatio singularis eluceat: quoniam quantalibet arte fallacie spiritus perditionis armetur, sancto gladio spiritus principialis et detegitur et necatur. Quapropter per dilectionem tuam cunctos ibidem Domini sacerdotes fraterno commonenmus affectu; ut qui cum, erudiente vos Domino, contra novitos pugnetis¹⁴ errores, olim perversitatem toto orbe damnatam nec ipsos recipere debeat, aut, quod temere putatur, esse faciendum, quae non haeresis maioribus nostris¹⁵ convenienter extincta

Dalmates Pe-
lagiana haeresi
terum infecta.

Gelasii erga
Ecclesiam solli-
citudo.

Illus princi-
pis fortiter ob-
stantum.

1 Al. inepte, ut videt. *noleti.*

2 Cit. cod. Veron. *existaret.* Mox autem al. interrogandi punct. post vocem *perniciies* apponunt. Nos sensus ergo illud libentissime expungimus.

3 Al. *salutem.*

4 Cod. Vat. 4340 *Deus.*

5 Iuxta Jaffè op. cit. pag. 54 dat. ann. 492.

6 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1172.

7 Al. cum cod. vat. 4961 *quod... delegatum est.*

8 Luc. xxii, 32, ubi Vulg. legit *et tu aliquando conversus.*

9 Iohann. xxi, 47. Hic autem pro uno puncto coma appingimus, ut sensus restituatur.

10 II Cor. xi, 29.

11 Baron. forte mendo typograph. *tantumque.*

12 In Vat. cod. 5617 ad margin. legitur: «Puto deesse sed».

13 Al. cum codd. Vatt. 5617 et 4961 *concordi universorum patrum deprompta sententia.*

14 Cit. cod. 5617 *pugnatis.*

15 Id. cod. cum cit. 4961 *a maioribus nostris.*

A materia
bus iudicata non
dissolvenda.

Pelagiana ha-
resis a S. Ap-
pluries damnata

rursus provocare nos audeat, et palam novis resumptis viribus, aperteque configat. Num quidnam licet nobis a vencrandis Patribus damnata dissolvere, et ab illis excisa nefaria dogmata retractare? Quid est ergo quod magnopere praecavens, ne cuiuslibet haeresis semel deiecta pernicias ad examen denuo venire contendant? Si quae antiquitas a nostris maioribus cognita, discussa, refutata sunt, restauranda nitamur⁴: nonne ipsi nos, quod absit, et quod numquam catholica patientur ecclesia, adversariis veritatis universis contra nos resurgendi proponimus exemplum? Ubi est quod scriptum est? *Terminos patrum tuorum non transgredieris*² etc. *Interroga patres tuos, et annuntiabunt tibi; et seniores tuos, et dicent tibi*³? Quid ergo tendimus ultra definita maiorum, aut cur nobis non sufficit? Si quid ignorantes discere cupiamus, qualiter ab orthodoxis patribus et senioribus singula quaque vel vitanda praecepta sunt, vel aptanda catholicae veritati; cur non his probantur esse decreta? Numquid aut sapientiores illis sumus, aut poterimus firma stabilitate constare, si ea, quae ab illis constituta sunt, subruamus? An fortasse nescitis hanc haeresim, de qua loquimur, et ab apostolica dudum Sede per beatas memoriae Innocentium, ac deinde Zosimum, Bonifacium, Celestimum, Sextum, Leonem continuis et incessabilibus sententiis suis prostratum; nec tantum ecclesiae catholicae legibus, sed principum quoque Romanorum eo tenore damnatam, ut nec usquam terrarum vivendi locum sectatores eius

1 Cit. cod. 5617 ad marg. habet *restaurare* *nitamur*.

2 Prov. xxii, 28, ubi apud Vulg. sic legitur: *Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui.*

3 Deuter. xxxii, 7, ubi Vulg. inquit: *Interroga patrem tuum, et annuntiabit tibi.*

habere sinerentur? Quae omnia tam gestis ecclesiae per singulas quasque regiones de corum pravitate confectis, quam censurae publicae sanctionibus edocentur. Ecce quorundam aures catholicas audire doctrinam, quæstiones accipere, tractare tendiculas, et blasphemias patienter admittere. O si studerent adversus eos majorum nostrorum libros responsa cognoscerem, illuc modis omnibus cerneretur, nihil esse prorsus, quod non⁴ et ab istis fuerit ventilatum, et ab illis magnifica veritate contritum: Sicque de cunctis eorum nequitias refutandis fideles quique redderentur instructi, ut nihil amplius quaereretur. Sed si forsitan⁵ ineruditos animos quaedam de eorum sensibus proposita commoverentur⁶; ita venerabilium Patrum doctrinis et omnis eorum publicator insania, et quibus remediis curatur, ostenditur, ut ex his, Deo præstante, prævisis, cuncta, quae de eorum serie texuerunt, et periculosa sectantibus, et stulta deprehendentibus esse videantur: ita ut si quis existimet reluctandum, non tamen veterum sententiis contradictor existat, sed humanæ salutis, catholicaeque doctrinae palam se aperteque profiteatur inimicum, quo magis attentius pervigil cura pastorum a sacris gregibus imporum debet arcere saevitiam. Num quidquid⁷ ovibus sanctis acciderit detrimenti præsumendum (quod absit) damnet incuriam, sicut a regeneratis agminibus nocentium depulsio bestiarum custodum præmiis perpetuum procuravit augmentum? Certe si, ut magis optamus, falsis haec rumoribus sint relata, quantocius desideramus

4 Reg. Paris. cum n. cod. 4961 perperam omitt. non.

5 Cod. Vat. 5617 *forsan.*

6 Ita et cit. cod.; alii vero *commoverentur*. Melius, ut arbitror, n. lectio.

7 Cit. cod. 5617 ad marg. perperam *Ne si quid.*

Pelagio bla-
diens valde re-
probat.

Eiusdem lues
Patrum docri-
nis curanda.

Caleres litteras agnoscere, ut qui¹ membrorum Christi exoptat vexatione trepidamus, multo magis de eorum stabilitate laeternur.

Data v kalendas Augusti. Fausto v. c. consule².

Dat. die 28 Iulii ann. 493.

EPISTOLA VI³.

Honorio non esse mirandum; quod Sedes Apostolica in Pelagianam haeresim forte reviviscentem protinus inquirendum iubeat; eumque admonens, ut Romani Pontificis vigilantiae soleritatem suam adiungat, fidei formulam mittit, deque ambiguis Sedem Apostolicam consulendum praecepit.

Dilectissimo fratri Honorio
Gelasius.

Micamur dilectionem tuam fuisse miratam, curam Sedis Apostolicae, quae more maiorum cunctis per mundum debetur ecclesiis, pro vestrae quoque regionis fide fuisse sollicitam. Cumque ad eam perlatum esset, quod quidam per Dalmatas integratatem catholicam vitiare niterentur et divinis humanisque legibus ante damnatum Pelagianae pestilentiae denuo virus inferre; non putaverimus nullatenus⁴ differendum, quo minus haec diligentius inquirentes aut, si fortasse irrepserant⁵, de proximo sanarentur, aut

anxietatem nostram, si falso⁶ probarentur iactata, relevantur; aestimantes melius nos videvi impatientius talia investigare voluisse, quam crescere dissimilando perniciem. Neque enim vel silentio premere causam huiusmodi⁷, vel differendo sovere deberemus: quum, dicente magistro gentium, *sollitudine non pigri*⁸, atque iterum, *qui praest in sollicitudine*⁹, reos procul dubio nos, nisi continuo quaereremus, etiam si inaniter essent vulgata, convincerent. Nec interest¹⁰ per quos ad aures nostras eadem pervenissent, dum quomodolibet¹¹ ista referentibus, postquam nostram conscientiam penetrarent, in his veraciter indagandis pastorales excubias esse non oportuerit negligentes, quatenus vel e vestigio posset lupis inhiantibus obviari, vel nullis existentibus feris, ovium custodia secura persistaret. Ab his, qui essent Chloes, Corinthiorum se dissensiones agnoverisse testatur apostolus, *confestimque scribere non omittit*; ut vel nascentibus inriguis prius medicator occurreret, vel de eorum comperta mox incoluntate gauderet¹²; quod nos quoque litteris, quae super hac parte dictae sunt¹³, indicasse reminiscimur, ut scilicet aut irrepentibus obsisteremus insapiis, aut, si nihil horum penitus accidisset, de catholicae veritatis integritate laetaremur. Quapropter non solum dilectio tua nostra non debet vigilantia permoveri, sed praesentis colloquii¹⁴ salutatione percepta nobissem pos-

*Siquidem sa-
tius est impa-
cientes videri,
quam dissimilando
perniciem.*

*Ibaque in fac-
tes, Pelagi for-
te revivis-
tem illico inqui-
rendum.*

¹ « *Quod membrorum* ». Cod. Vat. 4961, sed minus apte.

² Bin. et Reg. Paris. ad marg. corrigunt *Al-
bino*, siquidem nullus Fausti consulatus, Gelasio Pontifice, habetur. Ilis accedit et Jaffè, qui l. c. de Fausti consulatu dubius haeret.

³ Ex Labb. *Coneil. Collect.* tom. iv, col. 1173.

⁴ Al. *nullatenus*.

⁵ « *Subrepserant* ». Cod. Vat. 4961.

⁶ « *Si falsa* ». Id. cod.

⁷ Edit. rom. *causas huiusmodi*.

⁸ Rom. xii, 11.

⁹ Rom. xii, 8.

¹⁰ Cod. Vat. 5617 *Nec intercesset. Ad orat.
context. forte rectius.*

¹¹ Cit. cod. *quibuslibet*. Forte melius.

¹² I Corinth. i, 11.

¹³ Reg. Paris., cui probe consentit n. cod. 5617, *directae sunt*.

¹⁴ Codd. Vatt. 4961 et 5617 *alloqui*.

S. A. vigilan-
tiae Honori in-
dustria socio-
da.

Fidei forma-
lam mittit.

De ambiguis
S. A. consulen-
da.

tius industriaum propriac sociare solertiae; quatenus vel sive tentata sint talia, protinus corrigitur, vel ne qualibet obreptione tententur attentius praecavendo, subintrare non valeant. De quibus autem iि, quos tua charitas destinavit, si¹ plenius instrui voluerint, sequentes tituli cum suis responsionibus intimabunt. Et quoniam se his acquiescere praefati eam tenuis sunt professi, ut eadem se et pri-
mitus tenuisse firmarent, sed ante ullius in quaestione vocata vellent manifes-
tius expediri, studuimus quantum inter
occupationes fieri potuit, quae nos mi-
nime respirare patientur, largiente Do-
mino, sequentes paterna vestigia, de ta-
libus, quae coepimus, non silere; quam
regulam solvire sentiendi quisquis fidelis
corde sectatur inter orthodoxos merito
debeat aestimari. Quisquis vero putave-
rit abnuenda, ab apostolicis sese non
ambigat exulare doctrinis. Certe si quid

est quod valcat animum permovere, fra-
ternitas tua consulere fiducialiter omittat², ut Domini gratia ministrante, to-
tius discutiat obscuritatis ambiguum fra-
terna collatio³.

EPISTOLA VII⁴.

*In imperatorem silentii sui causam rei-
ciens ei bencrocentiam suam proficitur;
demonstrans autem cum damnatis nul-
lum consortium S. Apostolicae esse
ineundum, Augustum exorat ut, Acca-*

1 Cit. cod. 4961 perperam omittit *si*.

2 Cit. codd. optime non omittat.

3 Dat. ann. 493 iuxta Jaffę l. c.

4 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1181.

5 Al. *Gloriosissimo imperatori Anastasio Gelasius episcopus.*

6 Cod. Vat. 1340 *viri consulares.*

7 Al. *incepte dicuntur.*

*cii nomine damnato, Orientalem Ec-
clesian in pristinam pacem restituit,
seque arrogantiae nota liberat.*

Gelasius Episcopus
ad **Anastasium Augustum**⁵.

Famuli vestrae pietatis, Filii mei Fau-
stus magister et Irenaeus viri illustres⁶,
atque eorum comites publica legatione
fungentes ad urbem reversi clementiam
vestram quaesuisse dixerunt⁷, cur ad vos
meae salutationis scripta non miserim.
Non meo, fateor, instituto; sed cum di-
recti dudum de partibus Orientis vel vi-
dendi me licentiam sibi vestris praece-
pcionibus abnegatam tota urbe disper-
serint, a litteris credidi temperandum,
ne onerosus potius, quam officiosus exi-
sterem. Videtis igitur non mea dissimu-
latione provenisse, sed competentis fuisse
cautelae, ne respuentibus animis mole-
stias irrogarem. Sed ubi serenitatis tuae
benevolentiam comperi, praefatis indi-
cantibus, humilitatis meae clementer ex-
petisse sermonem, iam revera perpendi,
imptandum non immerito mihi⁸, si ta-
cerem; quia, gloriose fili, te⁹ sicut Ro-
manus¹⁰ natus Romanum principem amo,
colo, suscipio¹¹; et sicut christianus, cum
eo, qui zelum Dei habet, secundum scientiam
veritatis¹² habere¹³ desidero; et quia
quiscumque Apostolicae Sedis vicarius quod-
cumque¹⁴ plenae fidei catholicae deesse
comperero, pro meo modulo suggestio-
nibus opportunis supplere contendo. Di-
spensatione etenim mihi divini sermonis

Sidenti cau-
sam affert.

Eius in impe-
ratorum be-
nivolentia.

8 Cod. Vat. 1340 forte amanuens, vitio omittit
mihi.

9 Id. cod. cum alio Veron. et *sicut*. Rectius vi-
detur ad orat. context.

10 Cit. cod. 1340 *Romae.*

11 Cod. Veron., optime suspicio.

12 Cit. cod. 1340 *secundum Dei scientiam.*

13 Hard. « forte pacem habere ».

14 Al. forte melius quod ubicunque.

Evangelizare
Pontificis officium.

Episcoporum
auctoritas regia
potestate gra-
vior.

iniuncta, *vae mihi est, si non evangelizavero*¹. Quod cum vas electionis beatus Paulus apostolus formidet et clamet, multo magis mili exigno metuendum est, si divinitus² inspiratum, et paterna devotione transmissum subtraxero ministerium praedicandi. Pietatem tuam precor, ne arrogantiam iudices divinae rationis officium. Absit, queso, a Romano principe, ut intimatam suis sensibus veritatem arbitretur iniuriā. Duo quippe sunt, imperator Auguste, quibus principalius mundus hic regitur, auctoritas sacra³ pontificum, et regalis potestas⁴. In quibus tanto gravius est pondus sacerdotum, quanto etiam pro ipsis regibus⁵ Domino in divino reddituri sunt examine rationem. Nostī etenim, filii clementissime, quod licet praesideas humano generi dignitate, rerum tamen praelibibus divinarum devotus colla submittis, atque ab eis causas tuae salutis expetis⁶, inque sumendis coelestibus sacramentis, eisque (ut competit) disponendis subdi te debere cognoscis religionis ordine potius, quam praeesse. Nostī⁷ itaque inter haec, ex⁸ illorum te pendere iudicio, non illos ad tuam velle redigi voluntatem. Si enim, quantum ad ordinem pertinet publicae disciplinae, cognoscentes imperium tibi superna dispositione collatum legibus tuis ipsi quoque parent religionis antistites, ne vel in rebus mundanis exclusae videantur obviare sententiae; quo (rogo) te decet affectu eis obedire, qui pro erogandis venerabilibus sunt attributi my-

sterii? Proinde sicut non leve discrimen incumbit Pontificibus siluisse pro divinitatis cultu, quod congruit; ita his (quod absit) non mediocre periculum est⁹, qui, cum parere debeant, despiciunt. Et si cunctis generaliter sacerdotibus recte divina tractantibus fidelium convenientia submitti; quanto potius sedis illius praesulii consensus est adhibendus, quem cunctis sacerdotibus et divinitatis summa voluntate praeceminere, et subsequens Ecclesiae generalis iugiter pietas celebravit? Ubi pietas tua evidenter advertit, nunquam quolibet penitus humano consilio elevare se quemquam posse illius privilegio, vel confessioni, quem Christi vox praetulit universis, quem Ecclesia veneranda confessa semper est, et habet devota primatum. Imperi possunt humanis praesumptionibus, quae divino sunt iudicio constituta, vinei autem quorundam potestate non possunt. Atque utinam sic contra intentibus perniciosa non sit audacia, quemadmodum, quod ab ipso sacrae religionis auctore praefixum est, non potest ulla virtute convelli: *Firmamentum enim Dei stat*¹⁰. Num quidnam cum aliquibus infesta religio est, quantcumque¹¹ potuit novitate superari, et non magis hoc invicta permansit, quo aestimata est posse succumbere? Desinat ergo (quaeso te) temporibus tuis quidam per occasionem perturbationis ecclesiasticae praecipitante ambire¹² quae non licet¹³, ne et illa, quae male appetunt, nullatenus¹⁴ apprehendant, et modum suum apud Deum et

Ipsius igitur,
et praeserit R.
Pontificis obtinem-
perandam.

Religio nulla
potestate con-
velliatur.

1 *1 Cor. ix, 16.*

2 Haec sententia habetur et in *Grat. Decret.*, dist. 96. c. 10.

3 *Al. sacra.*

4 Unde sententia « Religio, et humana lex societas fundamentum ».

5 *Cod. Vat. 1344 regiminibus hominum.* Ad contextum, aptius videtur n. lectio.

6 *Al. expectas.*

7 In codd. *Vatt. 1340 et 1344* ex amanuens. *vitio nostri* desideratur.

8 *Cit. cod. 1340 omitt. e.c.*

9 *Est in n. cod. 1340 non legitur.*

10 *II Tim. ii, 19, ubi Vulg. legit: Firmum fundementum.*

11 *Cod. Veron. perperam quantunque; Quesnell. quacumque.*

12 *Cod. Vat. 1340 male, ut videtur, per occasio- nem perturbationum ecclesiasticae praecipitan- ter ambire.*

13 « *Quae non licent* ». *Cod. Veron.*

14 « *Ullatenus* ». *Cit. cod. 1340.*

homines non teneant. Quapropter sub conspectu Dei pure¹ ac sincere pietatem tuam deprecor, obtestor et exhortor, ut petitionem meam non indignanter accipias; rogo, inquam, ut me in hac vita potius audias deprecatem, quam (quod absit) in divino iudicio sentias accusantem. Nec me latet, imperator Auguste, quod pietatis tuae studium fuerit in privata vita. Optasti semper fieri particeps promissionis aeternae. Quapropter noli, precor², irasci mihi, si te tantum diligo, ut regnum, quod temporaliter assecutus es, velim te habere perpetuum, et qui imperiassaeculo, possis regnare cum Christo. Tuis certe legibus, imperator, patet nihil perire, Romano nomini nullum admittis ingeri³ detrimentum. Itane verum est, princeps egregie, qui non solum praesentia Christi beneficia, sed desideras et futura, ut religioni, ut veritati, ut sinceritati catholicae communionis, et fidei temporibus tuis, patiaris quemquam inferre dispendium? Quia fiducia (rogo te) illuc eius praemia petiturus es, cuius hic damna non prohibes? Non sint gravia, quaeso te, quae pro tuae salutis aeternitate dicuntur. Scriptum legisti: *Meliora sunt vulnera amici, quam oscula inimici*⁴. Quaeso pietatem tuam, ut quo affectu dicuntur a me, eo tuis sensibus intimentur. Nemo pietatem tuam fallat. Verum est, quod figuraliter⁵ per prophetam scripturam testatur: *Una est columba*

¹ *Pure* in eod. cod. 1340 desideratur.

² Id. *precor* omittit.

³ Id. perperam ad orat. *ingerere*.

⁴ Prov. xxvii, 6, ubi Vulg. legit: *Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis.*

⁵ Codd. Vatt. 1340, 1344 *singulariter*.

⁶ Cod. Vat. 1340 *quam veneratur universa Ecclesia Catholica.*

⁷ Al. perperam *divulsa est*.

⁸ « *Si in hoc quolibet contagio* » Harduin; sed perperam, ut videtur, ad orat. contextum.

⁹ Iacob. ii, 10, ubi Vulg. inquit: *Quicunque*

*mea, una est perfecta mea, una est christiana fides, quae est catholica*⁶. Catholica autem veraciter illa est, quae ab omnium perfidorum, atque ab eorum successoribus alique consortibus sincera, pura, immaculata communione divisa est⁷: alioquin non erit divinitus mandata discretio, sed miseranda confusio. Nec nulla causa iam superstes, si hoc in quolibet contagio⁸ voluerimus admittere, ne cunctis haeresibus aditum ianuamque pandamus. Qui enim in uno offendit, *omnium reus est*⁹; et qui minima spenit paulatim decidit¹⁰. Hoc est quod Sedes Apostolica magnopere cavit¹¹, ut quia mundo radix est apostoli gloriosa confessio, nulla rima pravitatis, nulla prorsus contagione maculetur¹². Nam si (quod Deus avertat quod fieri non posse confidimus) tale aliquid proveniret, unde¹³ cuiquam resistere auderemus errori, vel unde correctionem errantibus posceremus? Proinde si pietas tua unius civitatis populum negat posse pace¹⁴ componi, quid nos de totius orbis terrarum sumus universitate facturi, si (quod absit) nostra fuerit praevaricatione deceptus? Si totus correctus est mundus, profana Patrum suorum traditione despeta, quomodo non corrigitur unius civitatis populus, si praedicatione fida¹⁵ succedat? Ergo, gloriose imperator, nolo¹⁶ ego Ecclesiarum pacem, quam, etiamsi cum mei sanguinis impendio provenire posset, amplector¹⁷? B. Petri confessio ab omnium contagio vindicanda.

Ideo cum Eutychianistis, nunquam Seli Ap. inuenia pax.

totum legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.

¹⁰ Ecel. xix, 1, ubi Vulg. habet *decidet*.

¹¹ Codd. Vatt. 1340, 1344 *taxavit*; al. edit. *praetaxavit*.

¹² « *Macularetur* ». Cit. cod. 1344.

¹³ « *Vel unde* ». Id. cod.

¹⁴ In cod. Veron. *pace deest*.

¹⁵ Al. cum cod. n. 1340 *praedicatio fidei*. Melius ad context. videt. n. lectio.

¹⁶ Al. *non negligo*. Tunc autem, mutata interpunkcio, legendum est quam... *amplector*: *sed*

¹⁷ Al. *amplectar*. Forte melius.

Sed (precor te) cuiusmodi debeat esse pax ipsa, non utcumque, sed veraciter christiana mente libremus. Quomodo enim potest esse pax vera, cui charitas integrata defuerit? Charitas autem, qualiter esse debeat, nobis evidenter apostolus praedicat¹, qui ait: *Charitas de corde puro et conscientia bona, et fide non facta*². Quomodo (quæso te) de corde erit puro, si contagio inficiatur externo? *Quomodo de conscientia bona*, si pravis fuerit malisque commixta? Quemadmodum *fide non facta*, si maucait sociata cum perfidis? Quacum a nobis saepe iam dicta sint, necesse est tamen incessabiliter iterari, et tamdiu non taceri, quamdiu nomen pacis obtenditur; ut nostrum non sit (ut invidioso iactatur) facere pacem, sed talem³ velle doceamus, qualis et sola pax esse, et praeter quam nulla⁴ esse monstratur. Eutychianum certe dogma, contra quod Apostolicae Sedis cautela pervigilat, si creditur salva fidei catholicae posse veritate constare, promatur, asseratur, et quantislibet viribus adstruitur, ut non solum per seipsum, quam iniunctum sit fidei christiana possit ostendi, sed quantas et quam lethales haereses in sua contineat colluvione, monstrari. Si autem (ut magis confidimus) a catholicis iudicatis mentibus excludendum, quaco te, cur, non et contagia simul eorum, qui hac probantur esse polluti, decernitis refutanda, cum dicat Apostolus: *Non solum qui non facienda faciunt, reos videri, sed etiam qui consentiunt facientibus*⁵?

Inter Eutych.
recesserit et qui
ipsius conser-
tunt.

Proinde sicut non potest, perversitatibus communicatore suscepto, non pariter perversitas approbari⁶; sic non potest refutari perversitas, complice sectatore perversitatis admisso. Legibus certe vestris criminum concii, susceptoresque latrocinantium, pari iudiciorum poena constringunt nec expers facinoris aestimatur, qui licet ipse non fecerit, facientis tamen familiaritatibus foedusque receperit. Proinde cum Chalcedonense Concilium pro fidei catholicae atque apostolicae veritate communioneque celebratum damnaverit Eutychen detestandi furoris auctorem; non satis habuit, nisi ut pariter eius quoque consortem Dioscorum caeterosque percelleret. Hoc igitur modo, sicut in unaquaque haeresi vel factum semper, vel fieri non habetur ambiguum, successores eorum Timotheum, Petrum atque alterum Antiochenum Petrum⁷, non viritim propter singulos quosque rursus facto concilio, sed synodi semel acta regula consequenter elisi. Quemadmodum ergo non evidenter apparet etiam cunctos simili tenore constringi, et qui eorum communicatores et complices extiterunt, atque omnes omnino a catholica atque apostolica merito communione discrieni; hinc Acacium quoque iure dicimus a nostro consortio submovendum, qui maluit in sortem transire perfidia, quam in catholicae atque apostolicae communionis sinceritate constare⁸, cum fere per triennium, ne in id veniret, Apostolicae Sedis epistolis doceatur competen-

Eutyches, eius-
que associæ in
Calch. Synodo
dauidati.

Proinde et
Acacius e cath.
societate sub-
movendum,

1 «*Per Apostolum praedicatur*», Cod. Veron.

2 *1 Timoth. 1, 5.*

3 *Al. perperam ad orat. context. sed tamen.*

4 «*Fax nulla*», Cod. Veron.

5 *Rom. 1, 32*, ubi Vulg. inquit: *digni sunt morte et non solum qui ea faciunt....*

6 Perperam cod. Val. 1320 *non pariter per-*
versus et approbari. Cod. Val. 1344 *non pariter*
perversas et approbari.

7 Cod. Veron. *Timotheus, Petrus, atque alter Antiochenus..... consequenter elisi. Al. Timotheum, Petrum, atque alterum Antiochenum... synodi semel acta regula consequenter elisit. Lectio Veron. cod. same praferenda.*

8 «*Huius triennii initium referendum est ad ann. 15 Simplicii, quo Acacius defictum com-misit*», Sev. Binius.

ter instructus. Postquam vero communio[n]is est factus alienae, non potuit nisi a catholicae et apostolicae¹ mox sociate praecidi, ne per eum, si vel paululum cessaremus, nos quoque videremur subiisse contagia perfidorum. Sed revera

*Cur eius nomen e sacris di-
plichis expun-
gendum.*

vel tali perculsum poena respui, correctionem promisit, emendavit errorem?
Aut ille tractatus lenius voluerat² coerceri, qui etiam verbera dura non sensit? Quo in sua perfidia et damnatione moriente³, tam eius in ecclesiastica recitatione non potest nomen adscribi, quam externae contagium non debet communicationis admitti. Quapropter aut doceatur ab haeretica participatione sincerus, quorum se ille communioni permisit, aut cum eisdem non potest non repellit. Si autem⁴, susurrant Orientis episcopi,

*Oriental. au-
tistum de Pa-
tro Alexandro
praefectus re-
felli.*

quod ad eos Sedes Apostolica non ista conscriperit, quasi vel ipsi de recipiendo legitime Petro Sedem Apostolicam suis litteris fecerint certiore, vel huius receptionis inconditae non iam pariter complices extitissent, quem sicut vere non possunt docere ab haeretica pravitate fuisse purgatum, ita se haereticorum nullatenus poterunt excusare consortes. Quod⁵ si fortassis adstruxerint, quod ad Apostolicam Sedem de susceptione Petri per Acacium cuncti consona voce⁶ retulerint, per cundem sibimet omnes pari voce⁷ sentiunt fuisse rescriptum. Apostolicae vero Sedis auctoritas, quod cun-

etis saeculis christianis⁸ Ecclesiae prae-lata sit universae et canonum serie pater-norum, et multiplici traditione firmatur. Sed vel hinc⁹, utrum sibi quisquam contra Nicaenae synodi constituta quippiam valeat usurpare, collegio potest unius communionis ostendi, non mentibus exter-nae societatis aperiri. Apud illos, si quis confidit, egrediatur in medium, et Apostolicam Sedem de utraque¹⁰ parle revinct et instruat. Tollatur ergo nomen e medio, quod Ecclesiarum discretionem procul a catholica communione operatur, ut sincera pax fidei communionisque reparetur et unitas; et tunc quis nostrum contra venerandam vel insurrexit, vel nitatur insurgere vetustatem competenter et legitime perquiratur. Et illic apparabit, quis modesto proposito custodiat formam traditionemque maiorum; quis¹¹ supra haec irreverenter insilens rapina aequalem posse fieri arbitretur. Quod si mihi populi Constantinopolitani persona proponitur, per quam dicatur nomen scandalii, id est Acacii, non posse removeri; taceo, quia et haeretico quandam Mace-donio pulso, et Nestorio nuper electo, plebs Constantinopolitana¹² catholica permanere delegerit potius, quam maiorum praesulum damnatorum affectione retineneri. Taceo, quod qui ab eisdem ipsis dannatis praesulibus baptizati fuerant, in fide catholica manentes, nulla sint exagitatione turbati. Taceo, quod pro rebus

*Ap. Sedis au-
ctoritas univer-
sa Ecclesia
semper prepo-
sita.*

*Communi-
cum damnatio-
nem non posse
permisita.*

*Falso obici-
lur, Acacii no-
men e Constan-
tinop. non posse
removeri.*

1 In cod. 1344 *apostolicae* desideratur.

2 Al. recte, ut videtur, ad sens. *voluerit*.

3 Al. ed., et cod. Vat. 1344 *manente*, quibus autem n. cod. 1340 iure non suffragatur.

4 Cit. cod. 1340 forte aman. mendo omittit autem. Forte legend. *Susurrant autem Orientis episcopi, quod.... S. A. non ista conscriperit: quasi vel ipsi....., vel huius receptionis inconditae non iam pariter complices extitissent; quem.*

5 Codd. Vatt. 1340 et 1344 cum Veron. *Qui si forlassis.*

6 Harduin. sane mendo typograph. *consona vice*.

7 Cod. Vat. 1344. *pari vice*; al. *pari vice primatus Sedis Apostolicae sentiunt fuisse rescriptum*. Perperam ut videtur.

8 Cod. n. 1340 inepte quidem legit et Ecclesiae.

9 Cod. Veron. *Sed vel utrum.*

10 Cod. n. 1344 de utroque.

11 Cod. n. 1340 perperam *quamvis supra haec irreverenter insilens quis rapina aequalem posse fieri arbitretur.*

12 Cit. cod. *nota plebs.*

ludieris populares tumultus nunc etiam
vestrae pietatis auctoritas refrenarit; at-
que ideo multo magis pro salute anima-
rum suarum necessario vobis Constantino-
politanae civitatis obtemperat multitudo,
si eam ad catholicam et apostolicam
communionem vos principes reducatis.
Etenim, imperator Auguste, si contra le-
ges publicas aliquid (quod absit) quisquam
fortasse tentaret, nulla pati id ratione po-
tuisses; ad Divinitatem¹ puram sinceran-
que devotionem, ut tibi plebs subita
redigatur, conscientiae tuae non putas
interesse? Postremo, si unius civitatis po-
puli animus non putatur offendii, ne di-
vina (ut res postulat) corriganter; quanto
magis, ne divina offendantur, catholici
nominis universis² piam fidem nec lae-
dere debemus omnino, nec possumus? Et
tamen iudicem nostra se poscunt voluntate
sanari. Competentibus ergo sinant
curari se posse remedii; alioqui (quod
absit) in eorum transeundo perniciem,
cum illis perire possumus, ipsos vero
salvare non possumus. Nam hic³ quid
sit magis sequendum, sub divino iudicio
vestrae conscientiae derelinquo; utrum,
sicut nos optamus, simul omnes certam
redeamus ad vitam, an, sicut illi possumi,
manifestam tandem ad mortem. Sed
ad hanc Apostolicam Sedem sibi inmedi-
cinalia suggesterent superbam vocare ar-
rogantemque contendunt. Habet hoc qua-
litas saepe languentium, ut accusent magis⁴
medicos congruis observationibus ad
salubria revocantes, quam ut ipsis suis

Satis ad hoc
imperatoris vo-
luntas.

Quod nisi fiat,
nulla salus.

Arrogantiae
nota se se purgat

1 Cit. cod. *unitatis*, sed perperam, ut videtur.
2 Hard. cum eod. cod. recte *universi*.

3 Cit. cod. erronee *Tam huic*.

4 Vat. cod. 1344 sane amanuens. mendo omitt.
magis.

5 Cod. Vat. 1340 cum Veron. qui *animarum.*

6 Cit. cod. *constitutis.*

7 Al. perperam *iudical*; n. cod. 1344 ad con-
text. minus apte *dicat.*

8 Sev. Bin. hanc epist. adscribit ann. 494,

noxios appetitus deponere vel reprobare
consentiant. Si nos superbi sumus, quia⁵
animarum remedia convenientia ministra-
mus; quid vocandi sunt, qui resultant? Si
nos superbi sumus, qui obediendum
paternis dicimus institutis⁶; qui refrag-
antur, quo appellandi sunt nomine? Si
nos elati sumus, qui divinum cultum puro
atque illibato cupinus lenore servari; qui
contra Divinitatem quoque sentiunt, di-
cant, qualiter numen pentur? Sic et nos
caeteri, qui in errore sunt, aestinuant,
quod eorum non consentiamus insaniae.
Ubi tameu spiritus superbiae veraciter
consistat et pugnet, veritas ipsa indicat⁷.

Dat. ann. Christi 493⁸.

EPISTOLA VIII⁹.

*Constantia Dardaniae antistitum com-
mendata, eos ad effugiendum Euty-
chianorum consortium magis incendit,
monetque ut a Thessalonicensi episcopo
in A. S. communionem non recepto di-
ligenter caveant, neque existiment Acci-
cium in sua pertinacia defunctum modo
esse absolvendum, vel Sedem Apostoli-
cam potius iniurias suas ulcisci, quam
fidei vindicare.*

Gelasius episcopus
universis episcopis per Dardaniam¹⁰
sive per Illyricum constitutis.

Audientes orthodoxam vestrac dilectio-
nis in Christo constantiam, atque ita vos

Laudat Darda-
niae antistitum
constantiam.

asserens Anastasiū nondum hoc tempore Euty-
chianum, et Acephalorum sectae signiferum sese
declarasse, quum e contra liqueat anno 495 virus
in pectore occultatum plane evomuisse. Quae
ratio quanti habenda sit criticis iudicandum re-
linquimus.

9 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1196.

10 « In quibusd. codd. leg. et *Daciam* ». Id. ad
marg.

antiqueae fidei communionis que sincerae traditionibus inhaerentes, ut mentem christiana deditam veritati nullatenus inficerint⁴ praevaricatorum vicina contagia, magnificavimus Dominum, charitatemque vestram missis litteris alloqui per religiosos viros nostros Cyprianum atque Macarium diaconos tota cordis avitate curavimus: quoniam pro Sedi Apostolicae principatu, cuius sollicitudo delegata divinitus cunctis debetur ecclesiis, nos vivimus, si vos statis in Domino, magnisque gaudiis triumphamus. Cum ubique terrarum Dominum Sabaoth semen purae confessionis reliquise cognoscimus, quod non in petrosa deveniens aestu tentationis exaruit, nec viae proximum cecidit vacantibus inimicis expostum, nec in spinis irruit suffocandum, sed in bonam terram piae devotionis vestrae caelesti factio² dispersum in trigesimum et sexagesimum fructum centenariumque profecit, perfectionemque³ scilicet frumenti dominici mystica locutione designans. Quapropter exultantibus animis confidentius incitamus, ut ab Eutychianae pestis incurso pectora vestra sapienter internerata servetis: quoniam iam qui perseverant⁴ usque in finem, hic salvis erit. Dominus prope est, nihil sollicitis sitis⁵, si quidem maior est, quod⁶ in nobis est, quam qui in hoc mundo, regnumque Domini intra nos⁷ (etiam scriptura testante) sit certum. Ut autem ab eorum, qui in errore sunt positi,

Sedi Apostol.
cura universae
Ecclesiae divi-
nus commissa.

Bardanos episcopos ad Eutychianos effundens confidens incitat,
Bardanos episcopos ad Eutychianos effundens confidens incitat.

ian qui perseverant⁴ usque in finem, hic salvis erit. Dominus prope est, nihil sollicitis sitis⁵, si quidem maior est, quod⁶ in nobis est, quam qui in hoc mundo, regnumque Domini intra nos⁷ (etiam scriptura testante) sit certum. Ut autem ab eorum, qui in errore sunt positi,

1 Codd. Vat. 4965 et 5617 inficerent.

2 Al. et cod. 5617 satione. Ad orat. context. aptius videtur.

3 Cit. cod. perfectionemque; at cod. 4961 nobiscum legit, cui opinor non accedendum.

4 Cit. cod. cum Matth. x. v. 22 legg. perseveraverit.

5 Philip. iv, 6.

6 Cod. 5617 qui.

noxia societate caveatis, nullum talibus communicantem ad vestrum recipiatis qualibet subreptione consortium: quia sicut in unaquaque haeresi cum pravitatis auctore damnato successores eius et complices atque huiusmodi sectatoribus polluta communione permixtos catholicam vitare debet integritas; ita cum Eutychete Dioscorus, simulque Timotheus, Aelurus, et Petrus Alexandrinus, eiusque communicator Acacius, nec non etiam Antiochenus Petrus cum suis sunt omnino participibus abdicandi. Nec quisquam, etiamsi pravitatem deponere se promittat, recitandis tamen nominibus consentiens perditorum, vel eadem recitantiam minime communione discretus ad immaculatae sacrilegiis ovilia quibuscumque modis est permittendus intrare, ut ecclesia Dei nostri⁸, quae maculam, rugamque non sustinet⁹, inviolata permaneat. Absint ergo a fidelibus Christi viperae capitis dira commercia, et procul a caelestibus pascuis mortisera venena pellantur, ut salutaris alimonia panis illius, qui de coelo descendit, fideles hanc¹⁰ sumentes ad vitam perducant aeternam¹¹.

Quae ut mutua valeamus exhortatione prospicere, det operam vestra dilectione, ut¹² sospitatem vestrae charitatis optatam, et fidei communis instantia nobis crebrius aperire non desinat, quatenus alterius nos instructionibus excitantes, legitimorum Domini sacerdotum possimus inventare mercedem. Per victimas quoque pro-

Itaque nullus, qui cum illis communicat, in cathol. consortium recipiendus,

*Neve qui da-
mnatorum no-
mibus recita-
tioni utrumque
conceutit.*

*Petit, ut epi-
scopi crebrius
scribant,*

7 Luc. xvii, 21, ubi Vulg. leg. *regnum Dei intra vos est.*

8 In cit. cod. 5617 deest *nostri.*

9 Ephes. v, 27, ubi Vulg. inquit: *gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, neque rugam.*

10 Cit. cod. *hunc.*

11 Ioann. vi, 33.

12 Cit. cod. *et sospitatem.* Rectius ad orat. context. videtur n. lectio.

Et haec fini-
timis communis-
cent.

*Cur Thessa-
lonensi episc.
S. Ap. commu-
nio denegata.*

*Cum quis oca-
se fidelium,*

*Et si quid
novierit accidat
S. A. denuntiat
dum.*

vincias haec eadem patefacere vestra charitas vigilanter insistat; ut et qui catholicae communionis sinceritate subsistunt, competentibus roborentur alloquiis, et qui forsitan ab huius rectitudine deviarent, ad integratem dogmati christiani salubribus monitis reducantur.

Noverit autem vestra fraternitas, ecclesia Thessalonicensis antistitem nostris adhortationibus saepius incitatum contagia communionis externae numquam declinare voluisse, nec apud nos nomen Acacii vel caeterorum similium perfidorum, hisque communicantium congrua professione damnasse. Quapropter eum communionem Sedis Apostolicae non receperisse manifestum est, quoniam nisi puris sensibus et ab omni nefanda societate, beati Petri apostoli nec possumus, nec debemus ecclesiae praebere commercia. Propterea cautius agendum est cum praefato, ne catholicis mentibus ut fiat¹ Apostolicae Sedis reconciliatione subrepatur; quam sicut dolosis artibus fallere et circumvenire non praevalet, ita, sub cuius non potest obtinere, anctoritatem quoque nostram, quae ad Dalmatarum est directa pontifices, etiam ad vos credimus dirigendum, quatenus in veritate catholicam, secundam formam traditionis antiquae, tenere nos consonam noveritis ubique sententiam. Si quos vero novos diceritis motus exurgere, nobis fratera debitis sollicitudine reserare, quo subinde, quae Patrum regulis congruant, praestante Domino, remedia procuremus.

Nec quisquam² omnino vobis persuadeat, Acacio praevericationis sua crimen fuisse laxatum, quia qui postquam in col-

legium recidens³ pravitatis, iureque meruit ab apostolica communione secludi, in hac eadem⁴ persistens damnatione defunctus est. Absolutionem quam superstes nec quaesivit omnino, nec meruit, mortuus iam non potest impetrare, siquidem ipsis apostolis Christi voce legatum est: *quae ligaveritis super terram, et quae solveritis super terram*⁵. Caeternum iam de eo qui in divino est iudicio constitutus, nobis fas non est aliud decernere, praeter id, in quo eum dies supremus invenit: atque ideo nisi eius nomi*n*ne restato, caeterisque consortibus huius erroris, cum nullo prorsus eorum participare debetis⁶ mensae dominicae puritatem, quam maiores nostri semper ab haeretica magnopere servaverunt pollutione discretam. Sed neque vos quisque circumvenire pertinet: quod dicat non de religione, sed de moribus esse certamen, vel Apostolicam Sedem non causam communionis catholicae fideique tractare, sed iniuriam dolere, cur videantur⁷ ab Acacio fuisse contempta: quoniam haec et huiusmodi, quatenus simplices quoque⁸ decipient, hi qui in errore sunt positi spargere non quiescunt. Videtis enim, sicut supra iam dictum est, per nomina praevericatorum, si, quod absit, in ecclesia recitanda credantur, simul et contagium praevericationis induci. Sedes autem Apostolica in tantum non contumeliam dolet, sed fidem defendit, communionem sinceram, ut hodie cuncti, qui in eius visi sunt prorupisse despectum, si ad integratam fidei, communionemque⁹ catholicam revertantur: secundum regularum trahit paterna-

*Acacius mor-
tus extra Eccles.
cath. modo ab-
solvi nequit.*

*Eius nomen
refutare mores
non respicit, sed
&d m.*

*Ab Ap. Sede
vinclatae notam
removet.*

¹ Cit. cod. 5617 cum nonnull. edit. ut sit. Recte quidem.

² Grat. decret. C. xxiv, q. 2, c. 4.

³ Cit. cod. melius ad orat. context. recidit

⁴ Cit. cod. in hoc quidem persistens defunctus est.

⁵ Matth. xviii, 18.

⁶ Cit. cod. de hebitis. Perperam, ut videtur.

⁷ Al. recte quam videatur.

⁸ Cit. cod. 4961, 5617 quosque.

⁹ Cit. cod. communionisque catholicae; sed ad rem inepte, ut videtur.

rum toto cordis affectu venientes, et plena charitate suscipiat.

Data III nouas Augusti, Asterio et Praesidio viris clarissimis consulibus¹.

Dat. die 3 Augusti ann. Christi 494.

EPISTOLA IX².

Rustico de missis subsidio gratias agit, tum innuens quanta ab Eutychianistis patiatur, animi sui constantiam proficitur, denique Epiphanius eius charitati commendans per eum litteras expectat.

Dilectissimo fratri Rustico
Gelasius.

Inter ingruentium malorum turbines,
Rustici subsi-
dii reflectitur. el variarum tentationum, quibus pene
mergimur, afflictiones, tua nobis charitas, amantissime frater, grande solarium
propinavit. Quid enim consolatus posset
accidere, quam videre fratres carissimos
invicem compatientes, et partem oneris
ferentes, quibus non minima benedictionis
portio collata est? Benedictus Deus
qui tua erga nos taliter affecte praecordia,
ut non tantum, quae patimur, animo sentias, sed ea monstrae in sanctae tribulationis
exhibendo misericordiam, quallem
habeas in compassivo corde charitatem,
et adiungas ad dulcissimae consolationis

sermones, quae sunt praecipuae inter amicos, opitulationes. Verum dilectionem tuam non fatigabimus scribentes quam in arcto fuerimus. Seit frater noster et coepiscopus Aeonius³ quam utile fuerit et quod misit, et quod ad nos misisti subsidium. Caeterum frater noster Epiphanius⁴ qui ad gentis suae relevando et redimendo captivos ad partes vestras destinatur⁵, fraternitatem tuam certiorum faciet, quantam ob impiissimi Acaci causam persecutionem sustinemus. Sed non deficitus, et inter tot pressuras nec cedit animus, nec relaxatulus zelus, nec subvertit metus. Sed licet aporiantes et angustiati confidimus in eum, qui dabit cum tentatione proventum⁶: et si ad tempus sint deprimi, non patiatur opprimenti. Fac, carissime frater⁷, ut tons tuorumque⁸ in nos, vel potius in Scedem Apostolicam non cesseret affectus. Qui enim in petra solidabuntur cum petra exaltabuntur⁹. Adiuva fratrem nostrum Epiphanium, et consentiat quia me amas, et cum redierit ad propria, scribat dilectio tua¹⁰ tam quae sibi quam quae fratribus nostris et coepiscopis per Gallias constituis circa impiissimi Acacii causam videbuntur. Dens praestet in colum¹¹ frater carissime.

Sua constan-
tia in adversis.

Datum VIII kalend. Februario Asterio et Praesidio VV. cc. consulibus.
Dat. die 25 Ianuarii ann. Christi 494.

De Acaci can-
sa litteras peti.

1 In cod. n. 5617 deest v. c. *consulibus*.

2 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1250.

Eadem epistola missa fuit ad Iovonem Pisae archipresbiterum, ut videre est apud Joseph. Martinum in *Theatro Basilicae Pisanae* edit. Rom. ann. 1728. Itaque quum idem documentum bis referre prorsus inutile habeatur, satis erit, si quid differant, suis locis adnotare.

3 « *Arelatensis archiepiscopus* ». Labb. I. c. ad marg.

4 « *Ticinensis episcopus, cuius vitam scriptis Ennodius* ». Id. I. c. ad margin.

5 Cit. ep. ad Iovon. addit iter inde per mare suscepturus.

6 I Corinth. x, 13, ubi Vulg. habet faciet probabilit.

7 Cit. ep. *carissime fili.*

8 Cit. ep. *tuorumque confratrum.*

9 Psalm. xxvi, 6. In cit. autem epist. additur: *Gratias age nomine nostro universitati confratrum tuorum, qui tam benigne, recepto a nobis per te subsidio cooperarunt.*

10 Cit. ep. sic legit: *scribat nobis dilectio tua, quando fuit idem iter aggressus, et quibus auxiliis; si quid autem novi de impiissimo Acacio e Gallia ad civitatem tuam pervenerit, de eo cito me certiore facere digneris*.

11 « *Et sua repleat coelesti benedictione, fili carissime* ». Ead. epist. quae data fuit die 13 febr. eiusd. ann.

EPISTOLA X⁴.

Diuturni silentii causam enuncians admonet, mutua charitatem esse forendam.

Dilectissimo fratri Aeonio²
Gelasius.

Inter difficultates varias copiam nos reperisse gratulamur, qua per divinam gratiam Sedis Apostolicae regimen nos adisse pandentes, praetermissum diu cum tua misericordia fraternitate sermonem, et salutatione directa, mutua charitate solliciti dilectionis quoque tuae prospera quaereremus. Quanto enim totius ovis curam, Christo Domino delegante, susceptam beati Petri apostoli gubernatio principali universo gregi debet in orbe terrarum, tanto pietatis affectu cunctas ecclesias earumque rectores amplectitur, et inter diversos mundi turbines, si paterna fide vel traditione firmiter perseverant, ubi primum facultas arriserit, et quaerit ansia et gavisa cognoscit. Quapropter, frater carissime, instantius religiosis viris filiis nostris Euphrasio presbytero et Restituto viro religioso, qui ad Italiae partes ad providendum congregacioni sanctae substantiam commemorant, remeantibus ad propria, silere nequivimus: sed omni voto dilectionem tuam duximus admisionem, quatenus et vigore apud nos alternae viscera gratiae fratres, et coepiscopi nostri per Gallias constituti, charitate tua vulgante, cognoscet³; et desiderantibus omnium, per

quos tua charitas voluisset, referret mutuo sospitatem, constaretque nullatenus quantumlibet saeculo detrahente divelli, sed catholicam professionem manere semper ubique coniunctam. Dominus te incolumem custodiat, frater carissime.

Data x kalendas Septembbris, Asterio et Praesidio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 23 Augusti ann. 494.

EPISTOLA XI⁴.

Communicantes cum Eutychianistis reprehemi sermone perstringens evidenter ostendit in Acacii, aliorumque damnatione novam synodus non fuisse cogendam; Petrum Alexandrinum nullo iure absolutum; quocunq[ue] denique cum haeresum fautoribus participantem e communione catholica illico separatum.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis
Orientalibus Gelasius.

Quid ergo isti prudentes viri, et argutis mentibus totius religionis internarimantes, in Orientis partibus constituti si cognoverunt huinsmodi personam⁵ in Antiocheno Ecclesia constitutam, cur communicando talibus praebuere consenserunt? Cur non illico reclamarunt, cur non se a tali contagio removerunt⁷, cum

Communicantes enim Eutychianistis velamentus uregit.

¹ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1198.

² Baron. ad marg. *Caesario*. Verum, inquit Sev. Binius ad calc. huius epist., quam epistolam Baronius a Felice III ad Caesarium scriptam superioris recensuit, postea in tom. x *Annal.* a Felice IV datam esse recognovit. Ideoque illam relinquendam esse putavi epist. inscriptionem, quam vir et a priore editione tollendam esse iudicavit.

³ Baron. rectissime corrig. *cognoscerent*.

⁴ Ex Labb. *Coneil. Collect.* tom. iv, col. 1217; ep. autem exordium desideratur.

⁵ Petrum Fullonem designat.

⁶ Codd. 1344 et 3791 perperam *communicandum*.

⁷ Cit. codd. *submoverunt*.

tam¹ evidenter adverterent, ideo Calendionem depulsum², ut haereticis pandetur introitus³. Quare hic nihil de rē⁴, nihil de fide christiana, nilul de personarum examinatione tractarunt? Si vero illi eorum se communioni voluntarie subdiderint, ab Apostolica Sede certe separati sunt, cum talibus et apud tales, etiamsi esset necesse fieri, nulla posset omnino synodus provenire. Quod si igno-

*Frustra ab
illis ignorante
fons praeten-
ditur:*

rass se dixerint qualis Antiochiae⁵ post Calendionem successisset antistes, quid mirum, si qui in Oriente positi, quae in regione sua contigerint scire nequiverrunt, ea, quae ad Apostolicam Sedem gesta fuerant, ignorarent? Cur tamen, postquam ad eorum notitiam pervenit qualis esset sacerdos apud Antiochiam constitutus, non eius consortia continuo respuerunt? Quid⁶ excusationem de ignorantiae colore praetendent, cum hodieque et manifestata contagia perfidorum, et a nobis saepius exprobrita sectentur? Quo

Siquidem et modo exprobriata sectantur.

satis appareat, quia ne tunc quidem etiam si cognoscerent refutarent, quando nunc etiam publicata non renuunt. Prorsus in quamlibet se partem causationemque⁷ convertant, manifestae veritatis ita laqueis suffocantur, ut suis ipsis verbis possint actibusque concludi, nec nisi solam perniciem obstinatae perfidiae residuum ventilare. Haec autem, quae de Calendione venerabili dicta sunt, et in Ioannis Alexandrini convenienti certa ratione

personam. Immo, si causa eadem latius inquiratur, tantae illic tragiciae, tanti reperiuntur errores, ut si ipsi sint⁸ indi-

*Non secus ac
Calendio locu-
nas Alexandri-
nus ab haere-
tico eius.*

ces, qui eadem perpetrarunt, cum evidenter fuerint confutati, a sui damnatione non temperent. Palam enim illic⁹, aper-teque¹⁰ monstratur¹¹, nihil aliud quam quae sit causam, quemadmodum, catholico qualicumque depulso Pontifice, haeretico Petro reseraretur accessus. Tunc istud nemo discutiebat, synodus nemo poscebat, passim omnia licito fieri a quibuscumque videbantur; nullum discrimen rerum, nulla examinatio postulabatur Ecclesiae; sed prout de unoquoque venisset in mentem, de suis urbibus catholicus pellebatur episcopus non solum metropolitanus, sed etiam tertiae et secundae sedis antistes¹². In his nulla rerum vestigatio quaerebatur, nulla facienda concilia iactabantur, subrogantur¹³ haeretici, nemo resultabat; sed velut muta pecora in captionem ducta subditis voluntatibus perfidiam sectabantur. Non mirum quidem, si nunc eos defendere moliantur, quorum indiscussam¹⁴ cæcis mentibus seculi sunt utilitatem¹⁵. Sed miramur, cur eos non pudeat in istorum damnatione de synodo non facta causari, cum sciant tot tantosque Pontifices nulla synodo fuisse depulsi. Si¹⁶ in istorum reiectione de non initio concilio conqueruntur, cognoscant se, cur non et hoc in aliorum reiectione quæsiverint, ac-

*Neque ad hoc
viri prudentis-
simi synodus
exposcebant.*

*Igitur nihil est,
cur eam in Aca-
dii damnatione
requirant.*

1 Al. iam. Ad orat. vim minus apte.

2 « Id accidit ann. 483 ». Mansi.

3 Al. cum nn. codd. et cod. Veron. add. nihil de synodo.

4 Cod. Veron. apud Antiochiam.

5 Cod. Vat. 1344 Cur.

6 Cit. cod. cum aliis edit. excusationemque.

7 Cod. n. 3791 sunt. Forte aman. mendo.

8 In cit. cod. deest illic.

9 Cit. cod. aptegue.

10 Cod. Vat. 1344 aper-teque moluntur nihil aliud quam quae sit causam.

11 Scilicet « Calendio Antiochenus, et Iohannes Talaia Alexandrinus ». Mansi.

12 Al. cum cod. Veron., et Vat. 3791 subrogantur. Sane aptius ad orat. context.

13 « Al. schismaticis mentibus ». Mansi ad marg.

14 Cod. Veron. villatem.

15 Codd. Vatt. 1344, 3791 ita legunt: « In istorum reiectione de non initio concilio conqueruntur. Cognoscant... ».

cusari. Si vero in caeterorum reiectione concilia necessaria non fuerunt, nec in istis necessaria fuisse cognoscant. An in catholicorum dejectione non fuit opus, et fuit magnopere congreganda in prævaricatoris damnatione confessi? Quid igitur restat, nisi ut dicant haereticos non fuisse? Non ergo de synodo conque-rantur, qui se palam communionis² exterae perhibent sectatores. Cur³ enim eis synodus necessaria fuisse videatur, qui se contra Chalcedonensem synodum venire cognoscunt, qua Entychiam er-
ror cum auctoribus generali Ecclesia voce⁴ damnatus est? Nec dubium quod sicut in unaquaque haeresi, quod incer-sabiliter repetendum est, quia firmum esse nullus ambigit christianus, omnes complices, sectatores, communicatores damnatae semel pravitati pari sorte cen-sentur. Ideoque fit consequens, ut sicut Timotheus atque Petrus talium sectatores⁵ secundum illius tenorem synodi, nulla recenti facta Pontificum congrega-tione, damnati sunt; sic et qui Petro com-municavit Acacius, ut criminis particeps, ita censors sit factus et poenae. Quid igitur ambagibus et nebulis ista praetextunt, ut impudentiam suam mentemque ves-
nam inanibus⁶ potius fabulis velare⁷ le-thaliter, quam prodendo⁸ medicinaliter sanare contendant? Nihil enim nobis com-mune cum hominibus communionis ex-

ternae. Ideo vocatur ad iudicium certe quaecumque persona, ut aut fateatur ob-iecta, aut convincatur obiectis. Post con-fessionem porro litterarum tenore de-promptam cur ad iudicium vocaretur Acacius, qui⁹ se confessus est Petro, quem petita Sedis Apostolicae præceptione da-mmatal, communione sociasse; nec ei credi iam externae communionis effecto, vel pro sua, vel pro illorum, vel pro Petri defensione iam posset, cui se prius miseuerat nefando consortio, feceratque se cum eius causa sine dubitatione com-munem¹⁰? Cui, examinatione¹¹ praemissa, et legitima, si ita eset, purgatione su-cepto¹², regulariter misceretur. Sed cum eodem nondum legitimè discusso atque purgato communione sociatus, quam adhuc reo se miscuit, tam pro eodem non habuit loquendi fiduciam. Nam cum Aca-cius nullo privilegio fulciretur, ut de se-cunda sede¹³ posset ferre iudicium, non potuit iure quemquam dammare. Simili modo, nisi primæ sedis¹⁴ auctoritate per-cepta, nec examinandi Petri ius habuit, nec recipiendi penitus potestatem. Quo¹⁵ regula-riliter constituto, nec apud nos Pe-trio ullatenus absoluto, quem damnasse nos novimus, examinasse vel absolvisse nescimus. Restat ut illud¹⁶ demonstre-mus, eundem Petrum, quem se purga-tum communione recepisse prætendit Acacius, nunquam ab haereticæ com-

Nec in iudi-cium appellan-dus.

Frusta obici-tur Petrum Alex- fuisse purgatum

Nam Sedes Ap- eum nunquam absoluit.

Apostolicae præceptione damnari, se com-munione sociasse?

10 Cod. Veron. cum nn. codd. *Qua examina-tione.*

11 Cod. n. 1844 forte mel. *purgatione... su-cepta.*

12 « Nempe Alexandrina ». Mansi ad marg.

13 Scilicet romanae.

14 Cod. Veron. cum suis auctoribus generalis Ecclesia voce; Vat. 1344 eum auctoribus ge-neralis Ecclesia voce.

1 Cod. Veron. cum Vat. 1344 Ergo.

2 « Al. communionis haereticæ ». Mansi ad marg.

3 Cod. Vat. 3791 perperam *At enim.*

4 Cod. Veron. *cum suis auctoribus generalis Ecclesia voce;* Vat. 1344 *eum auctoribus ge-neralis Ecclesia voce.*

5 Cod. Vat. 3791 *consecratores.*

6 Cod. n. 1344 *vanis.*

7 Cit. cod. Veron. *cum nn. celare.*

8 Id. *pandendo.*

9 Codd. Vatt. 1344, 3791 perperam legunt: *nisi quia confessus est Petro, quem petit a Sedis*

punctum post verbum nescimus, et mox post vocem perdurasse duo appingimus, ut orat. per-spicuitati magis inserviamus.

Istius pertinacia. munionis contagio¹ cessasse; ac non solum ipso tempore, quo ei communicavit Acacius, sed etiam post communionem praevericatoris Acacii semper Alexandrinum Petrum in haereticorum collegio perdurasse: atque ita et per hunc Accium perfidae communionis suscepisse contagium, et per eamdem illis haereticis, quibus Petrus communicabat, eadem peste coniunctum. Qui praesumpsit non servato ordine Petrum suspicere, nec examinatum eum, nec cognoscitur recepisse purgatum, et ideo praeter Sedis Apostolicae notitiam, non legitimam sibi eius receptionem usurpare voluisse, ut examinationem eius et purgationem posset pro sua voluntate mentiri, atque cum nec examinatum, nec recipieret omnino purgatum. Quem si revera vellet examinatum purgatumque recipere, ordinem in eius examinatione et receptione potius custodisset, ne videretur magis, quam veraciter posset, iure purgare². Sicut ergo ante non prius damnavit, quam et referret, et posceret ab³ apostolica potestate damnandum; sic et in recipiendo modum servare debuisset, ut priusquam se ei communione misceret, per Sedem Apostolicam posceret examinari eum, et legitima ratione purgari; cum nec examinandi aut recipiendi eum haberet ipse pontificium, et nonnisi per illius Sedis auctoritatem consensumque hoc posset implere, sine cuius auctoritate eum non potuerat⁴ ipse damnare, et cuius principali diligentia et discuti potuit et purgari, et ad communionem convenienter admitti. Cum enim constet, semper aut

Sedis Apostolicae auctoritate huiusmodi personas aut discussas vel esse purgatas, aut sic ab aliis quibus competitbat episcopis absolutas, ut tamen absolutio carun ex Sedis Apostolicae consensione penderet; ubi utrumque defuit, nec discussionem legitimam, nec purgationem firmam, ac per hoc receptionem fuisse constat indebitam. Si tu absque mea communione Petrum iudicasti esse catholicum, meque despecto, tuo eum iure recipisti, quid causaris, si illum ego a communione mea, quam tu voluisti contemptavi, tanquam absque tua notitia vel consultatione repulerim? Vis adquiescere? Meus es. Non vis adquiescere? Non meus es: *Qui enim tecum non est, contra me est; et qui tecum non colligit, spargit*⁵. Quaero abs te, Petrum haereticum fuisse putas, an catholicum, an ab haeresi⁶ postea esse correctum? Si haereticum, nulatenus eidem communicare debuisti, et eidem communicatingo haereticum manifestum est factum fuisse participem, et eius consequenter ex synodi tenore veniente damnatione constringi. Si catholicum, palam totius dogmatis es defensor, quod catholicum esse pronuntias. Ac nihilominus illius errore censeris⁷, si haereticum fuisse definias, sed postea correxisse praetendas, eique te purgato communicasse pronuntias. Interim in eius persona me negligendum esse credidisti, causari non potes, quod in hac eadem te eius persona neglexerim. Deinde eum sine me ius non habueris vel absolvendi, vel recipiendi huiusmodi rite personam, nec purgatum⁸ legaliter, nec re-

Petrum Alex.
iudicare S. Ap.
reservationem.

Acacius suis
verbis constrin-
gitur.

Purgatio Petri
Alexandr. pror-
sus illegitima.

¹ Codd. Vat. contagione.

² Cod. Veron. ad sensum inepte *ut videatur magis, quam veraciter posset iure purgari*. Legend. tamen censeo purgari.

³ Al. cui consentit n. cod. 3791 posceret apostolica auctoritate damnandum.

⁴ Cod. Vat. 1344 non poterat.

⁵ Matth. xii, 30, ubi Vulg. inquit: *Qui non est tecum..., et mox qui non congregat tecum*.

⁶ Id. cod. an haeresi.

⁷ Al. perperam, ut videtur, censeri.

⁸ Codd. nn. cum Veron. purgatum.

gulariter constat esse. Quam regulariter non acceptam¹, tam legaliter non constat esse purgatam²; et ideo non iure purgatam, quia legaliter non receptam. Mea enim in illum manente sententia, te sine me pontificium, ut meam sententiam resolveres, non habente³, qua potestate vel discussus est, vel qua auctoritate receptus asseritur? Ecce interim in his causa vestra nutat et labitur⁴; et si haec sola fuit⁵, prorsus tota subruritur. Sed⁶ est adhuc aliud, quod ad cumulum vestrae convictionis accedit. Quid enim si doceatur, non solum priusquam in eius communionem veniretis, neque tantummodo cum ad eius communionem venistis, sed etiam, postea in haereticorum nihilominus eum communione durasse; nonne aut per illum apud vos communio perveniebat haeretica, aut in haereticam communionem vos eius commercio transibatis? Docete igitur, Petrum Alexandrinum ab Antiocheni Petri unquam communione desisse, et non usque ad diem, cum Antiochenus Petrus in hac luce versatus est, individuum utrisque⁷ fuisse consortium. An dicturi estis et Antiochenum Petrum fuisse correctum, cui⁸ usque in finem se non communicasse gloriabatur Aeacius? Sed quod⁹ profuit, quod illi per seipsum communicare non voluit, cum

Per eum Ae-
cias cum Petro
Antioch. com-
municavit.

¹ Cod. Vat. 1344 mel., ut videtur, *receptam*, cui Veron. adhaeret.

² Cod. n. 1344, ita hunc locum male expedit: *Quam regulariter non consentiunt esse purgatum.*

³ Al. *Sine meo pontificio, ut meam sententiam resolveres, ius non habente.* Cod. n. 1344, *sine meo pontificio.... ius non habebas, et qua.*

⁴ Hard. ad marg. «forte et labitur auctoritas».

⁵ Al. *sola sint.*

⁶ Cod. Veron. cum n. 3791 sed adducitur adhuc.

⁷ Cit. cod. 3791 *utriusque.*

eidem per Alexandrinum Petrum sine ulla se communicare putaret invidia? Quid facimus de tot tantisque civitatis, ex quibus catholici Pontifices sunt repulsi? Si catholici subrogati sunt, cur catholici sunt reieci? Sed evidenter apparet, quia cum catholici sunt reieci, non catholici sunt subrogati¹⁰. Restat ut catholici haeretici quicunque successerint¹¹. Cur eis temere communicasti? Cur non, ut ista nova facies rerum, et tanta tragodia de Pontificum successione viventia a synodo discuteretur, egistis? Au de uno dolet Aeacio, quod speciali synodo non fuerit confutatus, cum proprium crimen suis litteris ipse detexerit, nec audiri debuerit iam sponte confessus; et de tantis Pontificibus catholici non dolet sine ulla discussione seclusis? Qui utique¹² si catholicos nosset eos, quorum communionem vitaverant, his potius communicare maluissent, quam non communicantes eis dura persecutione depelli. Ecce tanti catholici sacerdotes hoc ipso¹³ se indicant quid Apostolica Sedes censuerit cognovisse, constanterque probasse retinendum¹⁴, quod¹⁵ communionem catholicam reservantes et eos qui Apostolicae Sedi communicarent elegere consores, et illos, quibus Sedes Apostolica decreverat minime communicare, usque

Aeacus suis
facies haereti-
cus evincitur.

Eiusdem in ca-
tholicos autisti-
tes persecutio.

⁸ Cit. cod. cum Veron. perperam *cur usque.*

⁹ Cod. Veron. cum n. 1344, 3791 recte *quid.*

¹⁰ Cit. cod. 3791 *fuerunt subrogati.*

¹¹ Cod. n. 1344. Restat, ut catholici sint haeretici quicunque successerint. Cur eis temere communicasti? Quae verba sic videntur intelligenda: «Dicetis, vos existimasse catholicos qui haeretici successerint».

¹² Cit. codd. Vatt. delent *qui utique*, ita prosequentes «*Si catholicos nosset eos.*»

¹³ Al. *in hoc ipso.*

¹⁴ Cod. n. 1344 *constanterque probant a se retinendum.* Melius ad contextum.

¹⁵ Cit. cod. cum 3791 *qui.* Aptius videtur n. lectio.

ad persecutionis incursum renuere consortes. Certe, quae Sedes Apostolica de-

Falso iactatur
S. Ap. decreta
non satis pro-
mulgata.

creverat, orientalibus episcopis non innotuisse iactatur. Unde ergo tot tantique Pontifices unum idemque cum Sede Apostolica sentientes, eamque probantes apta religioni sacrosantae, veraque sanxisse, quae non solum sequenda sibi iudicaverunt, sed etiam usque ad persecutionem viriliter exerenda? Ecce habuistis qui apostolicae constitutionis et notitiam vobis ingererent, et retinendi constantiam ministrarent. Si Apostolica Sedes mississet, vix duos aut tres dirigere potuerat: ecce tot Pontifices Apostolicae Sedis scita sectantes, ingerunt vobis notitiam et praebent servandae veritatis exempla. Qui contra tantos clausistis oculos ibidem constitutos, quomodo duos vel tres audire possetis? Hoc ipso sine dubio cognovistis illos Apostolicas Sedi placere, quod vos displicere videbatis. Aut illos ergo sectamini, per quos intelligebatis Sedis Apostolicas voluntatem; aut nihil est quod de ignorantia velitis obtendere, cum indicis tantis et talibus abutentes, Sedis Apostolicas constituta, tantis testimoniis praedicantibus, respuere potius, quam recipere maluistis. Numquid omnes isti, quos memoravimus, episcopi imperatori mentiti sunt? Numquid omnes imperatoris nomen ex diptichis abstulerunt? Cum igitur pellerentur, et vivis Ponti-

1 Cit. cod. 1344 *candemque*.

2 Cit. cod. Veron. *iudicaverint*.

3 Al. male *execranda*.

4 Cit. cod. Vatt. Ita hanc periodum inepte, ut opinor, concludunt: si *Apostolicac Sedis scita sectantes ingerunt vobis notitium, et praebent servandae veritatis exemplum*. Ille autem al. ante particularum si coma interiiciunt, et mox post vocem *potuerat* punctum apponunt. At nos sensus ergo interpunctionem plane diversam duximus praferendam.

5 Cod. Vat. 1344, perperam, ut videtur, *Hoc ipsum*.

ficibus catholicis successores haereticorummodo nota
haereses suis.
qui set evitada.

Quibus civitatibus, sed etiam metropolitani Pontifices in catholica iugiter communione durantes, cur compassi non estis tantis fratribus vestris? Cur non adiustis imperatorem? Cur non Ecclesiae causam, et sacerdotii miserabilem decolorationem continualis vocibus deflevistis? Allegantes nunquam de Pontificibus nisi Ecclesiam iudicasse; non esse humanarum legum de talibus ferre sententiam absque Ecclesiae principaliter constitutis Pontificibus; obsequi solere principes christianos decretis Ecclesiae, non suam praepone potestatem; episcopis caput subdere principem solitum, non de eorum capitibus iudicare. Quibus Ecclesiae concilii, quia synodo pellerentur; quid denique commisissent, ut sine ulla discussione rerum, tot Ecclesiarum prae-
sules pro humano libitu, et saecularis potestatis arbitrio pellerentur. Inauditos, indiscussos, convictos non debere per celli. Maxime cum novae causae, et nova rerum facies appareret, ut rectores isti plebium repentinis incursionibus, pro mundanae potentiae voluntate, sacris dignitatibus privarentur. Ex nulla veteri causa, ex nullo collegio reatus, nec participio cuiuslibet erroris iam ante damnali teneri eos convincique consortes, ut tamquam ex praeterita definitione iu-

6 « *Veritatem* ». Cod. n. 3791.

7 « *Memoramus* ». Cit. codd.

8 « *Hoc praetextu Ioannes Alexandr. electus ann. 481* ». Mansi.

9 « *Quibuscumque* » Cod. n. 1344.

10 « *Cur igitur* ». Cod. Veron. cum nn. forte ad orat. context. minus apte.

11 « *Mirabilem decolorationem* ». Cod. nn., sed perperam, ut videtur.

12 Grat. decret. distinct. xcvi, c. 12.

13 Cod. Vat. 3883 *principalibus*.

14 Cod. Veron. corrigit *inconvictos*.

15 Cit. cod. 1344 *recte nec participatione*.

Imperatori
quae praecipue
obnicioeda.

Episc. nonnisi
crimine convicti
e sedibus expel-
lendi.

*Iisque agen-
dum per Sedem
Apostolicam,*

*Maxime si de
haeresi fuerint
impediti.*

dicarentur obstricti. Et ideo, quia nullis ante praecedentibus causis retenti essent⁴ cur eiicenterunt, incursus qui illi essent, debere monstrari, et ecclesiasticis legibus, ut semper, oportere constare. Saltatem vel pro vestro loco illorum duceretis miseriis consulendum, formidantes in vobis quod in aliis cerneretis⁵ praeter ultum morem violenter admitti. Si crimine respersi erant aliquo, ecclesiastica debuit examinatione cognosci. Taceam⁶ et ad Sedem Apostolicam ex more deferri, ne nostra privilegia curare videamur. Sat-
sis sit ostendere, quid secundum regulas et Patrum canones facere deberetis. Prae-
cipue cum etiam ipsae leges publicae, ecclesiasticis regulis obsequentes, tales personas non nisi ab episcopis sanxerint indicari⁷. Si vero de qualibet haeresi fuerint⁸ impediti, tanto magis eos decuit ista cognoscere, qui et secundum reli-
gionis tenorem⁹ possent ista discentire, et haberent pristinum, ex quo est christiana religio, pontificium indicandi. Aut catholici enim erant, aut haeretici, de quibus passim illa iudicia gerebantur, et latrocinia detestanda sacchiebant. Si haeretici, prodi, disenti et legitimate con-
vinci modis omnibus debuerant, vel suis confessionibus vel aliorum vocibus con-
futari. Taceo quia ad nos paterna fuerat consuetudine referendum, tantumque communione quid fieri ecclesiastico iure convenerat. Si vero catholici probabantur, vos, qui non solum in eorum de-

pulsione cessistis, sed etiam subrogatis communicare delegistis, indubitanter haereticis. Qui depulsis catholicis secedenti-
bus¹⁰ non ignoratis causam fidei com-
munionisque catholicae per tantos anti-
stites toto orbe patefactam; sed plane scientes volentesque, sine ulla discussione
rerum, sine ulla synodali examinatione,
sine ulla Sedis Apostolicae reverentia,
assensitis haereticis; libenter habentes,
patienterque sinentes, catholicos antistites inaudita prims, et miserabili sorte
detrudi. Quos si a fide integra communioneque catholica putaretis errare, ad Apostolicam Sedem, secundum scitam mai-
orium¹¹, et sicut semper est factum, re-
ferre debuistis; sicut de Petro Alexandro¹², vel de Antiocheno Petro¹³, de Ioanne¹⁴ et Paulo fecisse monstratur Aca-
cius. Sed quoniam noveratis eos cum Apostolica Sede sentire, et quid Sedes Apostolica sua definitione censeret, per illos tantos ac tales episcopos constat Orientales antistites nullatenus ignorasse, et¹⁵ vos catholicae atque apostolicae com-
munioni prodidisse contrarios, et ab ea-
dem defecisse, cum non illis estis pas-
sione coniuncti, sed potius persecutoribus
eorum societate connexi. Ille vobis sy-
nodus nunquam venit in mentem; et certe
de personis, ut dictum est, nulla veteri
lege¹⁶ constrictis. Ille nullo consilio, non
unius urbis, vel unius episcopi, sed totius
Orientis Ecclesias¹⁷, subiit animum ve-
strum facto sacerdotiali concilio debere

*Quicunq[ue] episco-
pis inique sub-
rogatis commun-
icavit indubie
haereticis.*

1 Id. cod. 1344 ad sens. perperam, ut videtur,
*Et ideo, quia nullis praecedentibus causis, quasi
recentes essent, eiicenterunt, incursus qui illi
essent...*

2 Cod. 3791 cernitis.

3 Cod. Veron. cum cit. 3791 Taceo.

4 Vid. cod. Theod. de Episcopis cap. xii. et
append. cap. xxv, itemque lib. xvi tit. ii, c. 23.

5 « Fuerint ». Cod. 3791.

6 « Secundum religionem ». Cit. cod. 3791.

7 « Succedentibus ». Cod. Veron.

8 « Secundum scientiam maiorum ». Cit. cod.
3791.

9 Mongo.

10 Fullone.

11 Apameno.

12 « Et per illos ». Cod. Veron., cui n. 1344
adhæret. Sed perperam, ut videtur.

13 « Nulla vetustatis lege ». Cod. 1344.

14 « Ecclesiam ». Cit. codd.

*Eutychianista-
rum perfidiam
carpit,*

curari. Sed homines, qui in contraria partem toto proposito, et toto recesseratis¹ affectu, concilia potius necessaria etiam studio declinastis, ne per eadem tale aliquid censeretur, quo vobis, rebus evidenter ostensis et legitime confutatis, in haereticorum non licet venire consortium. Quid igitur de ignorantia praetenditis, cum per totum Orientem catholicam fidem communionenique sinceram Sedi Apostolicae congruentem non solum cognovisse tot Pontifices videbatis, sed etiam usque ad extremum constantissime defendisse? Si nos non audieratis quid de fide et communione catholica atque apostolica censeremus, illos aspicere debuistis, et aut sequi, si credebatis esse catholicos, aut apud Apostolicam Sedem potius accusare, si credebatis errasse. Quid illos iuvat, vel suo proposito illam temuisse sententiam, aut² cognoscendo quid Sedes Apostolica definit? Aut igitur

Quibus nulla excusatio.

collegas et fratres de proximo in conspectu vestro vel catholicos sequi dehuiistis, vel impetrare si credebatis errare; nec illis, a quibus nullo discriminne vexabantur, praebere consensum, donec veritas ex omnibus patefacta constaret, et regulariter de eis ecclesiastici iudicio forma procederet. Sin vero Sedis Apostolicae regulam subsequendo perspiciebatis, illos hanc tenere constantiam, consequenter per illos et quid nostra definitio contineret non habuistis incertum; et illorum persecutoribus annundo, a Sedis Apostolicae non ignorantes eius sententiam consortio retrocessistis³. Et adhuc dicitis

ignorasse⁴ vos quid Sedes Apostolica censisset, cum ab illis sacerdotibus catholicis fide, et communione pollentibus non verbis, aut litteris, sed personis praesentibus didiceritis universa, et ab eadem vos proprio iudicio separasse videamini⁵. Dicitis etiam synodum in unius hominis persona debuisse tractari, quam in damnandis tantis pontificibus catholicis non quaesistis. Quibus autem vultis ut de talium causarum relatione credamus? Catholicis, an haereticis? Ab omni haereticorum contagione discretis, an haereticorum communione pollutis? quis autem non videat illos esse catholicos, et ab omni haeretica peste prorsus alienos, qui propriis urbibus detrusi, et in exilium sunt redacti; et eos, qui superstitibus catholicis successores fieri ausi sunt, catholicos omnino non esse, sed aut Eutychianos manifestos, aut eorum sectatoribus communicantes⁶? Haec pestis apud eos hodieque perdurat. Si quidem et cum Petro Alexandrino, et cum Antiocheno Petro indifferenter ii qui catholicis⁷ successerant, communione permixti sunt, et successoribus utriusque Petri hodieque miscuntur. His adde etiam illos, qui licet catholicis non successerint, sed dum catholici pontifices habentur, talium se communione iuxterunt. Haec illa mixtura, haec est illa confusio, qua per Orientem totum inter catholicam haereticamque communem nulla discretio est; imo qui disserni tentaverit, potius habetur haereticus⁸, persecutione percellitur, exiliis et afflictione multatur.

*Eoque magis,
quo nec in praes-
sens a damnata
torma societas
desistunt.*

1 Al. recideratis.

2 « An ». Cod. Veron.

3 Al. vos retraxisisti. Item cod. n. 1344.

4 Id. Cod. ignorare.

5 Cod. Veron., et nn. codd. 1344, 3791 hic ea inscrunt, quae in epistola v ad Dardaniae epis- scopos videre praestat paragr. 40 pag. 121 vol. I n. edit. usque ad verbum absolvit. Postea ita

sequuntur: et adhuc dicitis synodum in unius hominis persona debuisse tractari, quam in damnandis tantis pontificibus catholicis non quaesistis?

6 Al. communicatores?

7 Cit. codd. 1344 et 3791 recte, ut e sequentiibus videtur, qui catholicis.

8 Cod. 3791 potius ab haereticis persecutione percellitur.

Ideo a catho-
lica communio-
ne remoti.

Restatergo, ut in hac colluvione cunctorum, sicut quisquis ab eadem separatus est, sincerae communionis et ideo catholicus comprobatur; ita quisquis illius detestandi commercii particeps invenietur, quantum a sincera communione, tantum a catholica atque apostolica si remotus. Nec praetendat quisquam, quod aliqui forsitan evidenter non communieassent, vel communicare videatur haereticus. Quid enim iuvat, si illi non communicet, et his tamen communione iungitur¹, qui ab illius non sunt communione diversi? Quod si eorum nulli communicavit, vel non omnino communicat, hic erit ille sincerae, catholicae, apostolicaeque communionis et fidei, alioqui nullo modo poterit indiscretae illius mixtioni insincerum vitare contagium. Hoc modo etiam ille vir bonus Acacius Antiocheno Petro, cui se palam non communicare iactabat, per alias sine ambiguo communicasse delegitur. Neque enim ab omnibus, qui Antiocheno Petro communicabant, semet Acacius communione suspendit. Ac per hoc quid profuit, quod videri volebat illi palam non communicare, cui per suos complices subsicivae² communionis neciebatur? Alexandrino Petro communicavit Acacius. Sed donec advixit Antiochenus Petrus, qui utique post Acacium Petro Alexandrino fodus iniunxit defunctus ostenditur, nunquam Antiocheno Petro Alexandrinus Petrus communicare desiit. Quod catholicorum continet relatio sacerdotum caeterorumque

in catholica³ durantium, nec conscientiam latere potest totius Orientis. Et ut taceam, quod per ipsum Zenonem imperatorem⁴, qui utique Antiocheno Petro, quem introduxerat, et cuius sacerdotium comprobaverat, sine dubio communione permixtus, communicabat Acacius; plurimos diversarum urbium praesumus demonstrare, quibus cum Antiocheno Petro communicantibus nihilominus communicabat Acacius, et per illos Antiocheno communicabat consequenter et Petro. Sed haec apud Graecos facilis, et inculpabilis putatur esse permixtio, apud quos nulla est veri falsique discretio; et cum omnibus reprobis volum esse communes, in nulla monstrantur probitate constare. Hic autem ille est Petrus Antiochenus, quem nec per poenitentiam ad communionem catholicam recipi etiam a Sede Apostolica poposeit Acacius. Ac per hoc queruntur⁵ a nobis Acacium fuisse damnatum; cum hac professione praemissa, et per infectos⁶ Antiocheni Petri recepta communione, se doceatur ipse damnasse. Ubi tamen non solum reus tenetur Acacius, sed omnes Pontifices orientales, qui pari modo in haec cecidere contagia⁷, meritoque simili damnatione tenentur obstricti⁸, nec inde possint ullatenus expediti, nisi dum supersunt a talibus abstinentio. Nec nos oportet in talibus causis nisi illis credere, qui auctorino se scium⁹ ab huius perfidiae nexibus divino beneficio servare discretos, aut his qui a perfidorum contagio constitutis¹⁰ quam fidem

in nulla pro-
bitas, cui omnis
reprobis est
communicans.

Oriental. episc.
cum praevaricato-
ribus com-
municantes non
semper et Acacius
damnati.

1 Cod. Veron. cum nn. codd. rectius ad orat. inngatur.

2 Al. pro subsicivae male legg. sub signo.

3 Cod. Veron. cum nn. codd. recte in catholica fide.

4 Cod. Vat. 3791 perperam ad context. Et ut taceam de ipso Zenone imperatore, qui utique....

5 Cod. Veron. forte melius quid queruntur.

6 Id. cod. cum u. 1334 forte perperam per anfractus.

7 Vatt. codd. in hoc recidere contagium.

8 Vat. codd. cum Veron. forte amarus, vitio teneantur obstricti.

9 Cat. cod. Vat. sciant.

10 Harduin. cum nn. codd. hunc locum ita recte exhibent: aut ab his qui a perfidorum consortio recesserunt. Nam in perfidorum contagio constitulis quam fidem pro sincerae communionis testificatione possimus adhibere qui in sincera communione non sunt positi?

*Cuinam in fidei
causis creden-
dum.*

pro sincerae communionis testificatione possumus adhibere, qui in sincera communione sunt polluti⁴? Nec eorum testimoniis nisi pro veritate poterimus, qui impugnare non verentur falsitatibus veritatem. Restat ut non nisi illis credere debeamus, qui ab omni contagione sunt liberi⁵.

EPISTOLA XII³.

*Ostendens in Romano Pontifice auctorita-
tem inesse a fide catholica deviantes, rel-
nulla interveniente synodo damnare,
pluribus ericit, Acacium per Sedem
Apostolicam iure, meritoque fuisse
anathemate percussum.*

**Dilectissimis fratribus, universis Episcopis
per Dardaniam constitutis, Gelasius.**

*Miratur de epi-
scoporum ha-
bitatione*

Valde mirati sumus, quod vestra dilectio quasi novam et veluti difficilem quaestionem, et adhuc tamquam inauditum quicquam nosse desiderat, quod Eutychianaे pestilentiae communicatores⁴, non habentes quid pro sua perditionis obstinatione respondeant, frequenti iam ratione convicti sola contentione summurmurant; non quia sit alienius momenti quod garrunt, nec inventi penitus quod loquuntur. Ubi magis eos, qui catholicis sensibus institutisunt, adhuc haerere miramur, quam illos, qui a ve-

ritate exciderunt, et ab antiqua Ecclesiae traditione sunt devii, profanas vocum novitates, et ineptias eaduae perversitatis obtendere. Quibus eos vestra dilectio refutit iactitare, ideo Acacium non putare iure damnatum, quod non a speciali synodo videatur fuisse deiectus⁵, et insuper dementiam suae vanitatis accumulare, pueriliter adiicientes: *Pracecipue Pontificem regiae civitatis*. Quapropter stultitiam respuentes inanum querelarum perennare vos oportet ab ipsis beatis apostolis, et considerare prudenter, quoniam Patres nostri, catholici videlicet doctique Pontifices, in unaquaque hæresi quolibet tempore suscitata quidquid pro fide, pro veritate, pro communione catholica, atque apostolica secundum scripturarum tramitem praedicationemque maiorum, facta seinel congregatione, sanverunt, inconvolsum deinceps voverint, firmumque constare, nec in eadem causa denuo, quae praefixa fuerant, retractari quilibet recenti praesumptione permiserint; sapientissime providentes, quoniam si decreta salubriter cuiquam licet iterare, nullum contra singulos quosque prorsus errores stabile persisteret Ecclesiae constitutum, ac semper iisdem furoribus recidivis omnis integra definitio turbaretur. Nam si, limitibus etiam praefixis positarum semel synodalium regularum, non cessant elisae pestes, resumptis certaminibus, contra fundamentum sese veritatis attollere, et simplicia quaque corda per-

*Synodi decreta
circa fidem non
amplos discu-
tenda.*

⁴ Cod. Veron. in *insincera communione sunt positi?*

⁵ Iuxta Jaffè l. c. dat. infra ann. 492 et 496.

³ Ex Mansi *Concil. Collect.* edit. Florent. an. 1759 tom. viii, col. 63. Huius epistole extat forma duplex, quarum una brevior, diffusor altera. Qnum vet. miss. utrique faveant, et fusionem nostra editio referat vol. 1 h. op. pag. 111, col. 2, non erit abs re aliam addere.

⁴ Inter quos habendum Euphemius CP. episco-

pus, qui Acacio adhaerens orientalem Ecclesiam in praecipue trahere conatus est, cui tantopere periclitanti, ut Gelasius succurreret, hanc disertam epistolam scripsit. Vid. Sey. Bin. apud Mansi ad not. a huīis epist.

⁵ Porro nominatim ab oecumenica synodo nunquam fuit damnatus; non item a concilio provinciali, quod a Felice III in Italia habitum sententiam contra Acacium a S. A. prolatam penitus confirmavit, ut videre est pag. 91, col. 2, vol. 1 h. op.

cutere; quid fieret, si subinde fas esset perfidis inire concilium? cum quaelibet illa manifesta sit veritas, nunquam desit quod perniciosa depromat falsitas, etsi ratione, vel auctoritate deficiens, sola tamen intentione non cedens. Quae maiores nostri divina inspiratione cernentes necessarie praecaverunt, ut quod contra unanquam haeresim coacte synodus¹ pro fide, communione, veritate catholica atque apostolica promulgasset, non sine rerum novis post laec retractationibus mutari², ne pravis occasio praeberetur, quae medicinaliter fuerant statuta, pulsanter: sed auctore eiuslibet insaniae, ac pariter errore damnato, sufficere indicarunt, ut quisquis aliquando huius erroris communicator existaret, principali sententia damnationis eius esset obstrictus; quoniam manifeste quilibet vel professione sua, vel communione posset agnosc³.

Et ut brevitas causa priora tacemus, quae diligens inquisitor⁴ facile poterit vestigare; Sabellium damnavit synodus, nec fuit necesse, ut eius sectatores postea damnarentur, singulas viritim synodos celebrari; sed pro tenore constitutio- nis antiquae cunctos, qui vel pravitatis illius, vel communionis extitere partici- pes⁵, universalis Ecclesia duxit esse re- futandos. Sic propter blasphemias Arii

formia fidei communionisque catholicae Nicaeno prolati conventu Arianos omnes, vel quisquis in hanc pestem sive sensu sive communione deciderit, sine retractatione concludit. Sic Eunomium, Macedo- nium, Nestorium synodus semel gesta condamnans ulterius ad nova concilia

*Haeresis au-
tores damnato-
ri et quae de-
haeret, damnata-
tus est.*

*Ideo Sabellius
cum suis asse-
catis condemnau-
tus.*

*Idque dicen-
dum de Atro.*

*Nec non de
Eunomio, Ma-
cedonio et No-
storio.*

1 Cod. Urbin. 443 forte ad rem aptius *coacta semel synodus*.

2 Id. *aptius ad context. ventilarū*.

3 Id. *possit cognosci. Aptius ad orat. context. n. lectio.*

4 Id. *quaesitor.*

venire non sivit; sed universos quo cumque modo in has blasphemias recidentes, tradito sibi limite synodali, refutavit Ecclesia, nec unquam recte cessisse man- festum est, qualibet necessitate cogente, noviter⁶, quae fuerant salubriter consti- tuta, temerasse⁷. Non autem nos latet in tempestate persecutionis Arianae pluri- mos Pontifices de exiliis, pace redditis, respirantes per certas provincias, congregatis secum fratribus, Ecclesias compo- suisse turbatas; non tamen ut illius synodi Nicaeanae quidquid de fide et communione catholica definitar, immutarent, nee nova quemquam prolapsum damnatione percellerent, sed illius decreti tenore nisi resipuisset, iudicavere damnatum, esset- que consequens, ut nisi corrigeret, damnationi procul dubio subiaceret. Quibus convenienter, ut dictum est, ex paterna traditione perpensis, confidimus quod nullus iam veraciter christianus ignoret uniusquisque synodi constitutum, quod universalis Ecclesiae probavit assensus, nullam magis exequi sedem oportere prae- caeteris, quam primam, quae et unan- quamque synodus sua auctoritate con- firmat, et continuata moderatione custo- dit; pro suo scilicet principatu, quem beatus apostolus Petrus domini voce per- ceptum, Ecclesia nihilominus subse- quente, et temuit semper, et retinet.

Haec dum Acacium certis compenis- tet indicis a veritate deviasse, diutius ista non credens, quippe quem noverat executorem saepe necessariae dispositio- nis suae contra haereticos extitisse, per triennium fere litteris destinatis eundem monere non destitit, sicut per diversos

5 Id. *existarent.*

6 « *Nisi resipuisset, damnaretur.* » Perperam id. cod., qui amanuens vitio, ut opinor, caetera omitt, usque ad verba *Quibus convenienter.*

7 *Forte temerari.*

*Cur tunc tem-
poris provincia-
les synodus coa-
ctae.*

*Sedis Apostol.
erga Acacium
sobiciudo.*

missa familiariter scripta testantur. Quibus ille primum, tamquam dedito silentio, nihil respondere proponens, tandem aliquando missis litteris profitetur, se Alexandrino Petro, quem expedita Apostolicae

Sedis¹ executor ipse quoque damnaverat, absque Apostolicae Sedis notitia communione permixtum. Beati autem Petri Sedes, quae Alexandrinum Petrum se tantummodo damnasse, non etiam solvisse noverat, non recepit; atque ideo, ne per Acacium in Petri quoque consortium duceretur, ipsum quoque a sua communione submovit, et multis modis transgressorem a sua societate fecit alienum. Illic si examinatio quaeritur, iam iudicio

non erat opus, postquam litteris suis ipse confessus est. Si auctoritatis pondus inquiritur, Chalcedonensis synodi tenore illius definitionis executio reperitur, quo damnati illic erroris communicator effectus praefixaе nihilominus damnationis particeps existet; quoniam idem ipse error, qui semel est cum suo auctore damnatus, in participe quolibet pravae communionis effecto, et execrationem sui gestat, ei poenam. Quo tenore Timotheus etiam, atque ipse Alexandrinus Petrus, qui secundam certe sedem temisse videbantur, non repetita synodo, sed auctoritate tantummodo Sedis Apostolicae, ipso quoque Acacio postulante vel exequente, probabant esse damnati. Quod si, utrum

Hoc Timotheus, et Petri exemplis exercitatur.

Acaciu[m] cum haereticis communicasse satis impunit.

Acacius, forsitan dicatur oportuisse constare, breviter præbemus ad ista responsum². Aut enim ipsi docent Petrum veraciter legitimeque purgatum, et ab omni haereticorum contagione rite discretum, cum ei communicavit Acacius, si eius communicatorem putant Acacium aliqua-

tenus excusandum; aut si, quod magis est verum, convenienter atque legitime Petrum non probaverint expiatum, restat ut eius in expiatione fuerit, et qui ei comunicavit, infectus.

Nec plane tacemus, quod cuncta per mundum novit Ecclesia, quoniam quomlibet sententiis ligata Pontificium Sedes beati Petri apostoli ins habeat resolvendi; utpote quae de omni Ecclesia fas habeat indicandi, neque cuiquam licet de eius indicare indicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte canones

appellari voluerint, ab illa autem nemo

sit appellare permisus³. Quapropter constat satis, Acacium nullum habuisse pontificium sententiam Sedis Apostolicae sine ulla eius notione solvendi. Que certe sy-

nodo hoc illi praesumpsit, quod nec sic

absque Apostolica Sede fas quidem ha-

beret efficere? Cuius sedis episcopus?

Cuius metropolitanae civitatis antistes?

Nonne parochia[rum] Hieracleensis Ecclesiae?

Si illi certe licuit sine synodo sententiam Apostolicae Sedis abrumptare, nulla eius consultatione quae sita; itane vero non licuit primae Sedi Chalcedonensis synodi constituta, sicut decuit, exequenti, hu-

iusmodi prævaricatorem sua auctoritate detrudere? Sed nec illa præterimus, quod

Apostolica Sedes frequenter, ut dictum est, more maiorum, etiam sine ulla sy-

nodo praecedente, exsolvendi quos syno-

dus iniqua damnaverat, et damnandi,

nulla existente synodo, quos oportuit, ha-

buerit facultatem. Sanctae quippe me-

moriae Athanasium synodus Orientalis

addixerat, quem tamen exceptum Sedes

Apostolica, quia damnationi Graecorum

non consensit, absolvit. Sanctae memoriæ

nihilominus Ioannem Constantino-

Sedis Apost.
suprema potestas.

*Ideo ab eis
nihilominus non ap-
pellandum.*

*Neque Acacio
alium nisi illius
sententiam re-
solvendi.*

*Sedes Apost.
vel nulla præ-
cedente synodo,
inducandi potest-
statem exercet.*

*Iaque per eam
Athanasius ab
orientalis Con-
cilii sententia
absolutus.*

¹ «Quem, expedita Sedis Apostolicae auctoritate, ipse quoque». Id. cod. Urbini. 143 optime quidem.

² Hic at. coma interieciunt, nos autem perspicuitatis gratia punctum apponimus.

³ Vid. epist. iii Sancti Gelasii vol. 1 h. op., pag. 109 col. 1.

politatum synodus etiam catholicorum praesulum certe damnaverat, quem simili modo Sedes Apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit. Itemque

Beneque Flaviamus. Diocesum, vero, et Ephesi-
sum concilia, ubi ab ipsa
sanctum Flavianum Pontificem Graecorum
congregatione damnatum pari te-
nore, quoniam sola Sedes Apostolica non
damnum.

consensit, absolvit; potiusque illuc receperit fuerat, Diocorum secundae sedis praesulem sua auctoritate damnavit, et impium synodum non consentiendo sola summovit, et pro veritate ut Synodus Chalcedoneensis fieret, sola decrevit. In qua ut ergo sola ius habuit absolvendi eos, quos synodica decreta perculerant, sic etiam sine synodo in hac eadem causa plurimos etiam metropolitanos damnasse cognoscitur.

Quod si quis haec ab Apostolica Sede vel secundum synodum acta reprehendit, praeter quod prisca rerum probatione convincitur, interim multo magis Acaciu non licuisse fatebitur. Dicat ergo qua ipse

Catholici anti-
stites per Acaci-
um nullo ince-
depulsi.

synodo secundae sedis antistitem qualemcumque, certe catholicum, et a catholicis ordinatum, nec de catholicis fide et communione aliquatenus impetratum, duxerit excludendum; et haereticum manifestum Petrum, sua quoque executione damnatum, catholico Pontifici permisit subrogari. Qua synodo tertiae sedis episcopum sanctum Calendionem fecit expelli, ac nihilominus eidem Petrum tam manifestum haereticum, ut eidem palam nec se communicare praeterderet, sua passus est dispositione substitui. Qua denique per totum Orientem synodo, electis orthodoxis nullo criminis maculatis, pravos quoque et crimibus involutos sua provisione supposuit. Qua synodo tot

aliena privilegia nefandus populus¹ invasit? Sed libri non sufficient, si tragoe-dias eius, quas per Ecclesias totius Orientis exercuit, singillatim describere moliamur. An illud ipsius argumentum nobis aesti-mant opponendum, quo facinora sua in imperiale visus est² iactare personam?
Cur igitur, quando voluit, obstitit Basiliaco tyrranno, certe et haeretico vehe-menter infesto? Cur ipsi imperatori Zenoni, quia palam Antiocheno Petro noluit comunicare, suam non subdidit voluntatem? Ecco potuit in aliis resultare, si vellat. An non apostolus dicit: *Non so-lum, qui faciunt, sed etiam qui con-sentient facientibus, reatu pariter sunt ir-restiti*?³ Sed ut ea, quae latius explicanda sunt, omittamus, quidquid⁴ ipse Zenon

Audi enim Ze-noni, et Acaci-
literae ostendun-

imperator suis litteris profitetur cuncta sese ex Acacii gessisse consilio, nec hoc eum fallere litteris suis ipse quoque testatur Acacius, qui et eum nihilominus universa recte gessisse conscripsit, et suo consilio haec eadem gesta non tacuit. Quasi vero tantum in Alexandrinii Petri communione Acacius praevericator exti-terit, et non in omnibus, quos vel fecit, depulsi catholicis Pontificibus, tamquam tyrannus ecclesiis quibuscumque praeponi; vel taliter praepositis perversa communione permixtus est, qui hoc ipso secundum canones fuerant ab ecclesiastica communione pellendi, quo se passi sunt successores vivis sacerdotibus adhiberi. Quis autem non perspiciat christianus, quod, catholicis Pontificibus a propria sede deiectis, non nisi haeretici potuerunt introduci? Quibus tamen cunctis vel auctor fuit Acacius subrogandis, vel subrogatis communicator accessit, his

Intrae hanc
persecutionem
confundant.

1 « *Populator* ». Recte id. cod.

2 « *Ausus est* ». Rectius id. cod.

3 Rom. 1, 32, ubi ait: *Qui quam iustitiam Dei cognovissent non intellexerunt, quoniam*

qui talia agunt, digni sunt morte, et non so-lum qui ca faciunt, sed etiam qui consentient facientibus.

4 « *Quidquid ipse* ». Id. cod.

utique, qui a communione¹ nullatenus discrepabant. Cur ergo vel cum haec fieri videtur, non, sicut sub Basilico iam fecerat, ad Apostolicam Sedem referre curavit; ut si solus ipse non poterat, iunctis cum eadem consiliis atque tractatibus apud imperatorem, possent, quae religioni competenter, allegari? Nam si Basilicus, ut dictum est, tyrannus haereticus scriptis Apostolicae Sedis vehementer infraclusus est et a plurimis revocatus excessibus; quanto magis legitimus imperator, qui se catholicum videri volebat, potuit cum Apostolica Sede cunctorum quoque Pontificium moderata suggestione mitigari, praecipue cum eiusdem Acacii esset specialis fautor et amator, et qui litteris suis tam ipsum Acacium, quam sanctum Papam Simplicium magnum² laudibus extulisset, quod haeretico³ constantissime restitissent? Cur tanto tempore Acacius inter ista conticuit, nisi quia praepediri nolebat ullatenus, quae desiderabat exempli?

Ponamus tamen, etiam si nulla synodus praecessisset, cuius Apostolica Sedes recte fieret executrix, cum quibus erat de Acacio synodus ineunda? Numquid cum his, qui iam participes tenebantur Acacio, et per Orientem totum catholicis sacerdotibus violenter exclusis, et per exilia diversa relegatis, socii evidenter existebant communionis externae, prius se ad haec consortia transferentes, quam Sedis Apostolicae scita consulerent? Cum quibus ergo synodus erat ineunda, catholici Pontifices fuerant undique iam depulsi, solique remanuerant socii perfidorum, cum quibus iam nec licebat habere conventum, dicente Psalmo: *Non sedi*

¹ Cit. cod. recte addit *haereticorum*.

² « *Simplicium magnis laudibus* ». Recte id. cod.

³ « *Haereticis* ». Id. cod.

*cum concilio vanitatis, et cum iniqui gerentibus non introibo*⁴. Nec ecclesiastici moris est cum his, qui pollutam habent communionem, permixtumque cum perfidis miscere concilium. Recte igitur

per Chalcedonensis synodi formam huiusmodi paevaricatio repulsa est, potius quam ad concilium, quod nec opus erat post primam synodum, nec cum talibus haberet licebat, adducta est. Nam et quid ageretur de fide catholica, intelligere si vellet, ignorare non poterant, cum videnter catholicos Pontifices nulla synodi discussione, nullo concilio, praecipue cum novas causas esse perpendarent, toto Oriente depelli; et caeteri quid caverent ex illorum qualitate discernere⁵ potuisserint. Restat igitur, ut illius partis eos fuisse sit clarum, cui se post tot experientia dederunt, meritoque ab Apostolica Sede caeterisque catholicis non iam consulendi erant, sed potius notandi. Risimus autem quod praerogativam volunt

^{Neque Acacium nisi regias urbis episcopatus processerit.}

Acacio comparari, quia episcopus fuerit regiae civitatis. Nunquid apud Mediolanum, apud Ravennam, apud Sirmium, apud Treviros multis temporibus non constitit imperator? Num quidquam harum urbium sacerdotes ultra mensuram sibi met antiquitus deputatau quippianum suis dignitatibus usurparunt? Numquid Acacius ut Ioannem quemlibet hominem catholicum, tamen a catholicis ordinatum de Alexandria⁶ excluderet, Petrumque in haeresi iam detectum atque dannatum absque Sedis Apostolicae consultatione ricerperet, aliqua synodo saltem illic habita, hoc audacter arripuit, ut Calendinam de Antiochia depelleret, haereticumque Petrum, quem ipse damnaverat,

^{Siquidem cum perditis nullius consortium immiscendum.}

^{Nihilominus quid de fide agatur inveniuntur claram.}

^{Ex hoc enim episcopus nulla accedit iurisdictio.}

⁴ Psalm. xxv, 4.

⁵ « *Discere* ». Cit. cod..

⁶ « *De Alex. urbe* ». Cit. cod.

absque notitia Sedis Apostolicae rursus admitteret, aliqua synodo id fecisse monstratur? Si certe de dignitate agitur civitatum, secundae sedis et tertiae maior est dignitas sacerdotum, quam eius civitatis, quae non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter metropolitorum iura censemur. Nam quod dicitis *regiae civitatis*, alia potestas est regni saecularis, alia ecclesiasticarum distributione dignitatum. Sicut enim quamvis parva civitas praerogativam praesentis regni non minuit, sic imperialis praesentia mensuram dispensationis religiosae non minuit. Sit clara urbs illa potestate praesentis imperatoris⁴, religio sub eodem tunc firma, tunc libera, tunc proiecta consistit, si potius, hoc praesente, propriam teneat sine illa perturbatione mensuram.

Sed dicatur forsitan de Alexandrino et Antiocheno, certis ex causis principem imagis illa quae gesta sunt, non Acacium praecepisse. Sed principi christiano generali suggerente sacerdotiali, maxime cuius familiaritatem, et favore fruebatur, salvau fore de eius iniuria contumeliamque vindictam tantum, ut Ecclesiae simper christianus princeps regulas custodiri, quia et nova in intropte Pontifice causa esset exorta, et novam discussionem consequenter inquireret. Et si, sicut semper esset effectum, sacerdotali concilio de sacerdotibus iudicia provenirent, non a saeculari viderentur qualiscumque Pontifices, etsi errore humanitus aceedente, non tamē contra religionem ultatissime exceudente potestate, percelli. An et haec instaratione principi suggerenda non erant? Regiae civitatis honore sublimis si factus erat illa regia civitate sublimior, tanto magis in his suggerendis debuit esse con-

stantior. Si autem in his, quae pro religione fuerant exerenda⁵, extit contempnitibilis atque despctus, et aut segnis, aut fiduciam non habens intimandi, in quo per regiam civitatem maior effectus est? Nathan propheta palam, publiceque in facie regi David et commissum pronuntiavit errorem, et ipsum communis nō tacuit, et confessione correctum consequenter absolvit. Ille autem vir bonus et sacerdos egregius in tantum se ei suggerere potuisse monstravit, et nonnusse deprompsit, immo faveisse patefecit, ut et imperator cuncta se ex eius gessisse consilio non taceret, et ipse imperatorem magnis praeconiis elevaret ista facientem, seseque proderet his agendis rebus finuisse participem.

Sed esto, Calendion nomen imperatoris abstulerit, Ioannes principi mentitus fuisse iactetur; quae tamen, cum novae essent cause, nova debuit ecclesiastica proveuire discussio. An qui in hominem imperatorem peccasse dicebantur, nulla interveniente synodo, deīci debuerint; et in Deum, qui summus et verus est imperator, Acacium delinquentem sinceramente communionem divini sacramenti studentem miscere cum perfidis, secundum synodus, qua haec est damnata perfidia, non oportebat excludi? Quid per totum Orientem de innumeris ubibus pulsis catholicis sacerdotes, et haeretici subrogari⁶? Novae certe erant cause, et his consequenter nova synodus debebatur. Cur tunc non venit in mentem, ut in talibus causis pateretur⁷ a principe saltem qualiscumque synodus celebranda, ut quocumque vel colorato iudicio traditionis ecclesiasticae passim Pontifices viderentur exclusi, non solum quarumcumque urbium sacerdotes, sed metropolitani

Ad hoc Nathan excepit, unde Acacius prorsus desiccat.

Revera ecclesie dignitas alia est a regni potestate.

Imperat. consilii per Acacium fuisse resistentium.

Nullus antistes, nisi interveniente synodo, euiciendus.

4 « *Imperi* ». Cit. cod.

2 « *Exercenda* ». Id.

3 « *Subrogati* » Id., et quidem recte.

4 « *Pateretur* » Id. recte.

Acacius cum schismat. episcopis communianis absque synodo iure per S. A. damnatus, incunctanler antistites? His omnibus cum non restitit suggestione, qua potuit, consensit Acacius communicando cunctis, Qui in catholicorum locum haeretici fuerant subrogati. Apostolus antem dicit: *Non solum qui faciunt, sed et qui consentiunt facientibus*¹; reos indubitanter adscribi. An haec² licuit saeculari potestati, et actis talibus Acacio consentienti absque ulla synodo, quam ipsarum novitas exigebat, absque Sedis Apostolicae consultatione perficeri; et Sedi Apostolicae non licuit secundum tenorem synodi Chalcedonensis in veteri utique causa el veteri constituto insta definitione damnatis, inimicis synodi Chalcedonensis Acacium communicantem a sua communione depellere? Sed Acacius, inquit, principibus obviare non potuit. Cur Basilisco, quia voluit, obviavit? Cur ipsi Zenoni, ne palam Petro Antiocheno, quamvis latenter hoc fecit, communicare videretur, non conmodavit assensum? Ecce resultanti non restitit imperator; ecce vim nolenti non intulit; ecce refugienti contagia manifesta concessit³. Postremo cur tanto tempore cum ista gererentur vel gerenda cognosceret, non ad Sedem Apostolicam, a qua sibi curam illarum regionum noverat delegatam, deferre curavit? Sed prius luctor factus est ipse gestorum, quam vel praemoneret talia esse tentanda, vel ne tentarentur obsisteret, sicut sub Basilisco iam fecerat. Cur illis caeteris communicare consensit, qui, depulsi catholice sacerdotibus, indubitanter haeretici singulis urbibus fuerant substituti? Postremo si ille defuit suis partibus, et quae sacerdotio catholico competenter agere non curavit; ideo Sedes Apostolica quod ad eam pertinebat vel potuit vel debuit praeterire? Quolibet

modo haereticorum complicem refutavit, et consortem communionis externae a sua communione dimovit; nec opus fuit nova synodo, cum veteris constituti sufficienter hoc forma praescriberet; nec opus fuit ut haec facienda Orientis episcopis intimaret, quos et expulsione catholicorum quae agebantur in causa fidei non ignorasse manifestum sit, et communicando haereticis subrogatis, facta tali consensisse. Non dubium est etiam externae communionis effectus, atque ideo cum eis iam nec potuisse, nec debuisse Sedis Apostolicae scita tractari. Ecce agnoverunt in eorum professione qui constantissime perdurarunt, quid fidei communionique catholicae deberetur.

Per Orientis episcopis nova synod. non intimaenda.

Ecce agnoverunt quemadmodum a talibus recedendo, immo talibus contraria moliendo, a fide et communione catholica deviarit Acacius, seque pariter cum eodem errori subdiderit. Ecce agnoverunt quam iustis ex causis pro fide et communione catholica atque apostolica, cui et illi qui in ea persisterant, congruebant, et illi qui perstantibus obviahant, ab eadem docebantur alieni, Sedis Apostolicae auctoritate sit remotus Acacius, eiusque pariter quicunque complices extiterunt; atque ab illa merito communione cum his discretus, a qua se ipse primum cum suis consortibus, a pontificibus catholicis disrepando, cognoscitur separasse, inreque sententiam ille damnationis exceptit, caeteris consortibus promulgandam, qui solus pro omnibus suis consortibus in communionem se recidisse perfidiae ad Apostolicae Sedem missis litteris est professus. Cui si communicaverant Orientales episcopi, antequam hinc referret, pari uisque sine dubio probatur involvi, inreque per eum

Siquidem omnibus Acacius et fidei deviates sperie liquet.

¹ Rom. 1, 32.

² « *Haec ne licuit* », Id.

³ Ubi al. punctum, et como apponunt, nos punctum perspicuitatis ergo intercinximus.

Ubiome cum ipso communiantes pari a-nathemate per-celluntur.

sententiam transgressionis suscepserunt, tamquam facti cum eodem communionis externae. Qui utique non consuli, tamquam nostrae communionis homines, iam deberent; sed tamquam in contrariopositi consortio refutari. Si vero non communicaverant, antequam Aeacius hoc referret, et communicantem notare deinerant, et ipsi potius de eodem huc referre, atque Apostolicae Sedis vigore perculsum merito comprobare, cumque ea Sede Apostolica tantisque illis catholicis Pontificibus magis tenere concordiam. Sed quia ab illorum societate desciverant, et eorum successoribus communicare delegerant, ideo cum Sede Apostolica minime congruelant, quia in sortem reciderant praevaricatoris Acacii, et illius se sine dubio pervidebant sententia consequenter astringi. Ob hoc eum videri nolebant esse damnatum, quia se cognoscabant in eadē praevericatione damnatos, in qua hodieque¹ manere persistunt. Sed sicut hi simili condicione constricti complicem sumū non possunt indicare non īmē damnatum, neque rei eum possunt competenter absolvere; sic illo praevaricatore iuste damnato, isti quoque pari iacent damnatione prostrati: neque nisi resipescentes inde poterunt prorsus absolvī, quia sicut per unum scribentem eorum omnium vulgata transgressio est, qui in eandem perfidiae reciderant actionem; sic in uno eodemque, qui pro omnibus scripseral, vel scribendo omnium prodiderat voluntates, trasgressio est punita cunctorum.

1 « *Hodie* ». Id. cod.

Quae ad instructionem vestrae dilectionis satis abundeque sufficere indicamus, quamvis eadem latius, si Dominus concesserit facultatem, studeamus exponere; quatenus et fidelium quisque cognoscat, nihil Apostolicae Sedem, quod absit, praepropere censuisse. Quae tamen sententia in Acacium destinata, etsi nomine tantummodo praesulis apostolici, cuius erat utique potestatis, legitime probatur esse deprompta, praesertim cum secreti dirigenda videbatur ne, custodiis ubique praetentis, dispositio salutaris quibuslibet difficultatibus impedita necessarium habere non posset effectum: tamen quia, orthodoxis ubique deiectis, et haereticis tantummodo eorumque consortibus fam relietis in Oriente, catholicī Pontifices aut residui omnino non essent, aut nullam gererent libertatem, plurimorum in Italia catholicorum congregatio sacerdotum rationabiliter coguovit sententiam in Acacium fuisse prolatam. Quae congregatio facta Pontificum non contra Chalcedonensem, non tamquam nova synodus contra veterem primiūque convenit, sed potius secundum tenorem veteris constituti particeps apostolicae executionis effecta est; ut satis appareat, Ecclesiam catholicā Sedemque Apostolicā, quia alibi iam omnino non posset, ubi potuit, et cum quibus potuit, nihil penitus omisso quod ad fraternum pertineret pro intemerata fide, et sincera communione tractatum.

Dat. kal. Februar., Flavio Viatore V. C.
cons.

Dat. die 1 Febr., ann. 495.

Sententia contra Acacium ab Italica synodo confirmatur.

S. GELASHI¹

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

A. C. 492-96

I².

*Ioanni describens eum hortatur, ut cum
Eutychianistis nullum consortium im-
misceat.*

Gelasius PP. Ieanni illustri.

De sacra tibi communione rescriptsimus,
Quia ad fidem
catholicam ser-
vandum.
ut si tua sublimitas, sicut te facere pro-
tina id salute conveniens est, fidem ca-
tholicam desiderat custodire, eutychia-
nae pestis, vel eidem communicantum,
aut eorum, qui talium student nomina
recitare, non ambigas foedera declinanda,
sed ubicumque professionem communio-
nemque repereris, ab his contagiis expedi-
tus, nullum cum perfidia eorumque
complicibus velis miscere consortium.

Dat. ann. 492-496.

Eutychiani-
stae puniti et
fugendi.

¹ Haec epistolarum fragmenta potissimum e
Concil. Collectione desumpsimus per cl. Mansi
Florentiae edita ann. 1759, enque minime cui-
ravimus, quae in nostro opere *Gelasi epistolis*
inserta reperies. Porro et alia sunt tam in editis,
tam in vaticanis codicibus Gelasio adiudicata; ea
vero, si luculentiter falsa, reiecimus; si spuria,
Jaffé sententias adhaerentes suis Pontificibus su-
mus reddituri. Illud autem documentum ab om-

A. C. 492-96

II³.

*Referit, Felicem et Petrum clericos Ecle-
siae Nolanae contumaces contra epi-
scopum suum ad Theodoricum regem
appellasse, qui, fraude cognita, eos ad
S. A. remittit.*

Gelasius Quinigesio et Constantino Episcopis
inter caetera.

Felix et Petrus Ecclesiae Nolanae clerici
contumaciter, et contra constitutum ipso
belles ad comitatnum filii mei regis puta-
verunt esse properandum, dicentes sibi
vim fuisse generatam, tacito clericatus
officio; et auctoritate promerita contra
civilitatem redemptis sibi barbaris supra-
scriptum episcopum suum gravibus ini-
uriis et dispendiis affecerunt. Proinde

Car Felix et
Petrus ad regem
appellarunt.

nibus fere *Concil. Collectoribus* relatum, per
quod Gelasio triginta auri nummos ex locatione
fundii *Claculas* recepisse fatetur, utpote ab ipso
Bullarii nomine abhorrens, plane refutavimus.
Ad notam vero chronicam quod attinet, eam ex
Jaffé l. c. ut plurimum desumpsimus.

² Ex disquis. crit. P. Theineri O. C. Bonae edit.
ann. 1836, pag. 201.

³ Ex Labb. *Concil. Collect.* t. iv, col. 1224.

Horum fraus
regi detecta. necessarium fuit, ut ad euendem dominum filium meum supradictius frater noster Serenus episcopus convolare, ostensaque fraude secundum beatitudinem temporum suorum, vir praeceilentissimus filius meus

Ideo ad s. A.
remissi. Theodoricus rex ad nostrum contumaces clericos remisit examen¹.

Dat. ann. 492-496.

*Serenum episcopum saevis contumeliis
affectum omni ope adiurandum con-
tendit.*

Gerontio et Ioanni Episcopis.

Car. Serenus in-
moris fuerit la-
cassus. Frater et coepiscopus noster Serenus³ tantis est contumeliis appetitus, ut non sine nostra fuerit lacerassis inuria; quia ad comitatum domini filii nostri regis pro immanitate facti venire compulsus est. Hunc ergo omnibus decet a nobis solatiis adiuvari; quia cunctis crescit, quid-
Ipsi strenuo
opitulando. quid in tali causa probatur impensum⁴.

1 Cod. Vat. 3833 addit *et caetera*.

2 E Cont. Const. fasc. 2 ms., ubi asseveratur nunc primum erui e vet. can. collect. in Germanensi codice digesta lib. vi, c. 409.

3 « Is porro Serenus est, cuius patrocinium Gelasius ep. xxxii, n. 3 suscepit, qui in concil. ann. 449 et 402 Romae habitus Nolanus episcopus subscriptur ». Cont. Const.

4 E sup. fragm. facile inferri potest ad quem annum hoc sit referendum.

5 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 139. Grat. dist. 10, c. 12. Ivo p. iv, c. 180. Porro non deest qui hoc fragmentum spuriū existimet; Berardi vero in op., cuius titulus « Gratianī Canones genuini ab apocryphis discreti » edit. Venet. ann. 1783, part. II, pag. 363 id Gelasio fidenter adscribit.

IV^b.

*Theodoricum perbelle incitat,
ut ecclesiasticas leges servandas curet.*

Gelasius Theodorico regi.

Certum est magnificentiam vestram leges Romanorum principum, quas in negotiis hominum custodiendas esse praecepit, multo magis circa⁶ reverentiam beati Petri apostoli pro sue felicitatis augmento velle servari.

Dat. ann. 492-496⁷.

III².

*Serenum episcopum saevis contumeliis
affectum omni ope adiurandum con-
tendit.*

Gerontio et Ioanni Episcopis.

*Helpidium episcopum Volaterranum ob-
iungat, quod, inconsulto Romano Pon-
tifice, Ravennam contendere velit.*

Gelasius Helpidio Episcopo Volaterrano
inter caetera.

Quo ausu, qua temeritate rescribis Ravennam te parare proficiisci, cum canones evidenter praecipiunt⁹, nullum omnino Pontificem¹⁰, nisi nobis¹¹ visis, atque consultis, ad comitatum¹² debere contendere¹³? Quod cum longaevi vel ae-

Principi prae-
serium canonum
observatio cu-
stodienda.

V³.

*Helpidium episcopum Volaterranum ob-
iungat, quod, inconsulto Romano Pon-
tifice, Ravennam contendere velit.*

Episcopis Ra-
vennani profici-
sci non nec.

Gelasius Helpidio Episcopo Volaterrano
inter caetera.

Quo ausu, qua temeritate rescribis Ravennam te parare proficiisci, cum canones evidenter praecipiunt⁹, nullum omnino Pontificem¹⁰, nisi nobis¹¹ visis, atque consultis, ad comitatum¹² debere contendere¹³? Quod cum longaevi vel ae-

6 *M. propter*; male ut videtur.

7 Pithoeus Corp. Iur. Can. edit. Parisiis ann. 1687 dat. autunum ann. c. 494.

8 Ex Mansi Concil. Collect. tom. vii, col. 127. Gratian. can. xxiii, q. 8, c. 26. Berard. vero ep. cit., pag. 139 huiusmodi fragmentum Gelasio adscribendum satis ostendit.

9 « Vid. Concil. Antioch. can. xi, et Zosimum Pp. ep. 1, n. 4 ». Contin. Const.

10 « Pontificum ». Contin. Const.

11 « Ante visis ». Contin. Const.

12 « Exarchi ». Recte Pith.

13 Apud Cont. Const. hic fragmenti finis. Sequitur apud Mansi annullus conclusa supplementum Rom. Correct. ex Polycarp. lib. i, tit. xvii. Hic autem, ubi sententia conficitur, pro commate ab aliis interposito interrogandi punctum interiectum.

Hilpidii au-
tale vel honore Pontifices Pistoriensis,
Lucensis et Fesulanus nuper monstrentur
fecisse; tu, qui paucorum dierum fungi
sacerdotio videris, quemadmodum tibi
putas lieere quod non licet, nisi quod
hoc officio carere festinas, quod¹ his ex-
cessibus te ostendis indignum?

Dat. ann. 492-496².

VI³.

Hereleuvae significans, se Petrum Ecclesiae defensorem ad regem misisse, eam deprecatur, ut pauperum causas iuvare relit.

Gelasius Hereleuvae ⁴ reginae.

Qui pro victu pauperum domino filio
meo excellentissimo regi cum meis litteris supplicaret, Petrum Ecclesiae defensorem dirigere properavi. Quo veniente sublimitatem quoque tuam salutare non destiti, plurimum deprecans, ut pro vestrae salutis et prosperitatis augmentis egentium causas iuvare dignemini.

Data v kal. Martii.

Dat. 25 Feb., ann. 492-496.

VII⁵.

Egenis sublevandis insufficiens Firminam
royat, ut praedia B. Petri bellorum

¹ Grat. recte quo.

² Pith. ad ann. refert. c. 497.

³ Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 142.

⁴ «Anonymous de gestis Theodorici regis Hereleuvam eiusdem genitricem affirmans inquit: Mater Hereleuva dicta Gothica, Catholica quidem erat, quac in baptismo Eusebia dicta». Mansi

clade devastata pauperum victui redantur.

Gelasius Firminae illustri feminae
post caetera.

Ad cumulum vero mercedis vestrae pertinere certissimum est, si praedia quae vel a barbaris, vel a Romanis inconvenienter invasa sunt, vestris dispositionibus egentium victui reformatur. Cuius⁶ tanta de provinciis diversis, quae bellorum clade vastatae sunt, Romanam multitudine confluxit, ut vix ei, Deo teste, sufficiere valeamus. Conspicitis ergo quantum boni operis acquiratis, si B. Petro apostolo praedia, quae pro sua quisque anima contulit, vestro post Deum praesidio liberata reddantur. Cuius benedictionis euangelias, quas pro affectione direxi, peto ut grata suscipere mente digneris.

Dat. ann. 492-496.

VIII⁷.

*Meminit ad episcoporum sollicitudinem
pertinere egenis adesse.*

Gelasius Honorio Episcopo.

Divinae retributionis memori ad pontificalem conscientiam non ambigas pertinere egentium commodis piam sollicitudinem non negare.

Dat. ann. 492-496⁸.

Egenis sollicitudo non deleganda.

⁵ Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 142.

⁶ Forte legend. *Quorum.*

⁷ Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 133, Grat. distinct. lxxxvii, can. 4. Iuxta Berardi op. cit., pag. 353 genuinum est.

⁸ Pith. dat. existimat ann. c. 493.

IX¹.

Episcopi patrocinium implorantibus strenue, inquit, succurrendum.

Gelasius Leontio² et Petro Episcopis.

Quisquis in negociis suis nostri nominis intercessione sperat sibi remedia posse conferri, prona nos convenit animositate praestare.

Dat. ann. 492-496³.

X⁴.

Anastasio praecepit, ut Maximum et Ianuarium parentibus destitutos ab adversariorum improbitate vindicet.

Gelasius Anastasio Episcopo.

Pupilli open exorautibus per Pontificem et dominum praecipio est subveniendum.
Itaque Max-
imum et Ianu-
arius protegendi.

Defensionis propriae desolatis auxilio, et qui suis actibus adesse⁵ pro aetatis infirmitate non possunt, exoratum Pontificem decet subvenire, quia pupillis⁶ tuitionem etiam Divinitas iussit impendi⁷. Et ideo Maximo et Ianuario clericalis officii (qui se solatio parentum vel propinquorum asserunt destitutos) auxilium ex nostra delegatione praestabis, ut adversus improbitates adversariorum suorum

1 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 136. Grat. dist. lxxxvii, c. iii.

2 Al. *Gerontii*. Berard. op. cit., pag. 342 hunc canonem Gelasio tribuens animadverxit, huiusmodi inscriptions librariorum vitio forte fuisse corruptas.

3 Pith. e. ann. 493.

4 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 134, de eius documenti authenticis. Berardus dubius non haeret. Grat. dist. lxxxvii, c. ii.

5 « Al. *prodecesce* ». Pith.

6 « Alii add. et *viduis*: vetustior. autem codd. rectius omittunt ». Corr. Rom. apud Pith.

7 Psalm. x, 18, ubi apud Vulg. legitur: *Iudicare pupillo, et humili, ut non apponat ultra magnificare se homo super terram.*

8 Iuxta Pith. ann. c. 493.

9 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 125, neque hoc Berardus Gelasio abindicandum consent. Grat. dist. lxxxvii, c. v. Ivo vi, cap. cix.

protecti, tuae executionis admisu, noxia commenta non sentiant.

Dat. ann. 492-496⁸.

XI⁹.

Olympii diaconi perfidiam detestatur, qui tutelam neptorum exercens eos aere paterno prorsus expoliari.

Gelasius Fortunato Episcopo.

Irreligiosum prorsus et exercerat inuidicamus, si quisquam¹⁰ vel extraneos in sui tuitione suscepitos non omni fide, et tota animi sui educaverit sanctitate. Ac¹¹ cum Olympius diaconus dilectionis tuac, Felicis et Olympii suggeratu¹² avunculus, eosque parvulos tutelae vice suscepit nutriendos, ultra latrociniuum esse indicamus, quod eos bonisculis¹³ parentum, sicut asserunt, reliquit extores, alia retinendo, alia contra leges ei iura vendendo.

Dat. ann. Christi 492-496¹⁴.

XII¹⁵.

Viduarum et orphanorum causas ab episcopis praesertim curandas edicit.

Gelasius Gerontio¹⁶ et Petro¹⁷ Episcopis.

Licet¹⁸ omnibus de nobis sperantibus

10 Al. add. *clericos*, sed perperam. Non enim hic clerici cum laicis, sed extranei cum sanguineiuncis comparantur. Corr. Rom. apud Pith.

11 Al. *At*; sane minus recte.

12 Al. *bonisculis*. Pith.

13 Ex Pith. dat. ann. c. 493.

14 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 136, Grat. distinct. lxxxvii, c. i. Iuxta Berard. op. cit. pag. 342 genuin. est.

15 Al. *Leontio*, quibus Berard. op. cit. pag. 341 non adhaeret, putans hunc Gerentium esse illum episcopum Fidenatem, quem scimus interfuisse Romanis conciliis 3 et 4 sub Symmacho ann. 501 et 502.

16 Forte designatur Petrus Laurensi Episcopus, qui ann. 487 interfuit concilio Romano sub Felice III, ni potius Petrum Episcopum Ravennatem intelligas, qui, Symmacho Pontifice, adhuc Romanis conciliis tunc temporis habitis. V. Berard. l. c.

17 Al. forte perperam in

Vel extra-
nos prodere e-
xercitum est.

*Quanta Olympi-
pi perdida.*

Vuidas et non debcamus, in quantum possumus,
orphanos tueri
et cumque de nos negare; plus tamen viduarum et or-
mandatum.
phanorium causas¹, et impensis ducimus
exequendas, quas tueri a nobis, vel ab
omnibus divina manifestat assertio².

Dat. ann. 492-496³.

XIII⁴.

*Ianuario pauperum causas vehementer
commendat.*

Gelasius Ianuario post caetera.

Sed causas, quibus beneficia beati Petri
apostoli continuata percipias⁵, fidenter
iningo. Praestet igitur tua nobilitas, ut
rebus pauperum eius auxilium, defensio-
nemque concedat, et conductores earum
picio favore tueatur, ut viciissitudinem praec-
stitorum ab eodem percipiatur⁶ consequen-
tem, cuius meritum et honori devotus ista
dependit.

Dat. ann. 492-496.

XIV⁷.

*Ioanni episcopo Spoletano Olibulam acre
paterno iuriie privatam vehementer
commendat.*

Gelasius Ioanni Spoletano Episcopo.

Olibula religiosa foemina flebili nobis
petitione suggestit, se a sororibus fuisse
nudatam, quae parentum substantiam
solac sibi, contempta eius solitudine, divi-

1 Vatt. codd. perperam omitt. *orphanorum
causas.*

2 Isa. 1, 17, ubi apud Vulg. legitur: *iudicate
pupillum, defendite viduam.*

3 Iuxta Pith., ann. c. 493.

4 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 142.

5 « *Percipias* ». Recte cod. Vat. 3833.

6 « *Recipient* ». Id. cod.

sere, maritorum suorum suffulta prae-
dio; et quia interest officii tui, ut huius-
modi personas, quae in proposito devotae
mentis integritate perdurant, congrua de-
fensione tuearis, frater carissime, quid-
quid in supradictae foemina negotio pe-
tatur impende, ne patiaris eam a suis
sororibus, aut ab earum coniugibus ali-
qua oppressione laborare, ut recepta de
parentum substantia portione debita,
Deo possit quieta mente servire.

Dat. ann. 492-496.

XV⁸.

*Agilulphum hortatur, ut Honorii consi-
liis obsequens regulam B. Petri in
Dalmatia constitutam pro viribus de-
fendat.*

Gelasius Agilulpho post caetera.

Precor autem, ut regulam beati Petri
apostoli inter Dalmatias constitutam de-
fensare dignemini, et quae vobis, vel fra-
ter, et coepiscopus meus Honorius⁹ pro
eius utilitate suggesserit, vel conductores
putaverint intimandum, quam fieri po-
test, praestare iubatis.

Dat. ann. 492-496.

XVI¹⁰.

*Eorum ambitioni obsistens, quos vetusta
Ecclesiarum privilegia pereadere non
pudet, Natali significat, se Metropoli-*

7 E Thein. *disquis.* crit. pag. 201.

8 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 141.

9 « Hic fuit Saloniitanus episcopus, ad quem aliae
duae Gelasii epistolae editae sunt. Baller. *Opp.
S. Leonis* tom. iii, pag. 301 ». Mansi.

10 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1226.
Grat. distinct. lxvi, c. vi. Berardi vero op. cit.,
pag. 330 hunc canon. Gelasio ab iudicat.

Pias foeminas
tueri episcopo-
rum est.

B. Petri regu-
lae in Dalmatia
defender servan-
dae.

tis delegasse, ut quisque sua regionis episcopos consecrare, Metropolitum vero comprovinciales episcopi relint ordinare.

Gelasius Natali Episcopo.

Quia per ambitiones illicitas non pudet quosdam Ecclesiarum iura turbare, ac privilegia, quae metropolitanus vel provincialibus episcopis decrevit antiquitas, temeraria praesumptione pervadere; propter quod etiam communionis apostolicae desiderant tenere dissidium, quo scilicet ab eius auctoritate divisi velut impune proprias usurpationes exercerant; non respicientes quod aeterno iudici rationem tam de catholicis sinceritatis iniuria, quam de traditionum praeiudicio¹ paternarum non sine perpetuae sint damnationis interitu redditur². Si in hac obstinatione permanerint, charitatem tuam duximus instruendam, nos pariter ad metropolitanos vestrae provinciae, sive eninsquam contiguae, quae catholicam servant unitatem, magnopere delegasset, ut obenentes episcopos in eadem regione metropolitanus suis debeat ordinare; enimdemque ipsum metropolitanum, si humana morte transierit, nonnisi com-

Eпископо per summa metropoli-
tana ordinandi

provinciales episcopi iuxta formam veterem studeant ordinare; quatenus, quae veneranda decrevit antiquitas, nullus sibi met contra fas usurpare contendat.

Dat. ann. 492-496³.

Hic vero
per comprovina-
ciales episcopos

XVII⁴.

Stomensi civitati annuens Julianum sancti Eleutherii diaconum eiusdem Ecclesie presbyterum decernit consecrandum, ac illius ministerio Felicissimum substituendum.

Gelasius Caelestino Episcopo.

Presbyteri, diaconi et universi clericii Stomensis⁵ civitatis petitio nobis suggestere porrecto, in ecclesia beati martyris Eleutherii episcopi (quae in supradicta⁶ civitatis parochia⁷ probatur esse constructa) presbyterum, qui constitutus funeral, defecisse; atque in eius locum lumen diaconum ipsius ecclesiae⁸ pro celebitate ipsius loci quantocius debere⁹ ordinari. Et ideo, frater carissime, si de eius vita, vel moribus nihil est, su-
quod contra canonum venial statuta¹⁰, su-

Stomensis ci-
vitalis petitio.

Julianus
presbyter con-
secrandus.

quatenus et inter ipsas adversantium voluntatum procellas, veterum regulas nullatenus custodiare cessest, sicut persecutionum tempore diversarum Patres nostros constanter fecisse non dubium est.

4 Al. quia.

2 Al. praeiudicis.

3 Unusque et Gratianus qui hoc ep. fragmentum ad episc. Dardaniae referit ipsissimum verbis; postea sic locutionem prosequitur: *Si in hac obstinatione permanerint, charitatem restram duximus instruendam, ut vos omnes in commune fratres sive per Dardaniam, sive per quamque contiguam provinciam constituti, qui vos sub metropolitanis vestris esse meministis, et ab eisdem substituti decernentes, sicut vetus consuetudo depositit, unanimiter statuatis antistites; et rieissim si Metropolitanus humanae conditionis forte decesserit, a comprovincialibus episcopis, sicut forma transmisisti, sacrari modis omnibus censentis; nec quemquam sibi, quem vobis antiqua dispositione concessum est, patiominis vindicare;*

5 Ex Mansi Concl'. Collet. tom. VIII, col. 85 et 137. Grat. op. cit. dist. xxiv, c. iii. De quo fragm. asserit Berard. non esse a Gelis. temp. alienum.

6 Al. Histoniensis, Storiensis, Stromensis. Cont. Const. Histoniensem.

7 Cont. Const. supradictae civitatis.

8 Edit. recent. paroecia.

9 Cont. Const. basilicæ.

10 Cont. Const. perperam omittit. debere.

11 Cont. Const. constituta.

Eius officio Felicissimum sufficiendus.

prascriptum presbiterii honore decorabitis, sciturus eum visitatoris te nomine non cardinalis creasse Pontificis⁴. Pariter etiam et⁵ Felicissimum diaconum in eius ecclesiae ministerio, si conversatio eius patitur, subrogabis, ut locus processionis celeberrimus ad mysteriorum⁶ consecrationem nec sacerdote indigeat nec ministro.

Dat. ann. 492-496⁷.

XVIII⁸.

Præcipit, ut Quartus defensor diaconus consecretur.

Gelasius Sabino Episcopo⁹.

Quartum defensorem diaconum sibi
mel consecrari populus Grumentinae¹⁰
civitatis exposcit. Hinc ergo, si nil est
quod eius personae possit opponi, dia-
coni¹¹ provectione decorabis, ut noverit
lauren dilectio sua, hoc se delegantibus

Grumenti vo-
tum.

Quinque nam pa-
testate Quartus

nobis exequi visitatoris officio, non po- sit conser-
vare testate proprii sacerdotis¹².

Dat. ann. 492-496¹³.

XIX¹⁴.

*Noran ecclesiam Iulii pietate erectam
iubet consecrari, illumque admonet,
ne ibidem quid iuris præcaeteris sibi
vindicet.*

Gelasius Papa Senecioni Episcopo.

Piac mentis amplectenda devotio est, Ecclesia in
qua se Inlinis U. II. in re Iuviana¹⁵ sui
honoris fundasse perhibetur Ecclesiam, quam
in honorem S. Viti confessoris eius no-
mine cupit consecrari. Ilanc igitur, frater
carissime (si ad tuam diocesim pertinere
non ambigis) ex more convenit dedicari,
collata primitus donatione solemní, quam
ministris Ecclesiae destinasses se præfati
numeris testatur oblato¹⁶, sciturus sine
dubio præter processionis¹⁷ aditum, qui

honorem S. Viti
consecranda.

Eius fundatori
nullum ibi pe-
culare mis.

1 Haec habentur et in Collect. Canonum Card.
Benedicti hisce verbis: *In Ecclesia beati Martialis
Eleutherii, quae in Ilistoniemus civitatis
parochia probatibus esse constructa, Iulianum
diaconum, si nil in eo est, quod contra cano-
num venial instituta, presbyterii honore de-
corabis: sciturus eum visitatoris te nomine,
non Cardinalis creasse pontificis.*

2 In Cont. Const. omittitur et.

3 Al. ministeriorum.

4 Pith. anno c. 494.

5 Ex Labbè Concil. Collect. tom. iv, col. 1224.
Grat. Caus. xi, q. 1, can. 43. Berard. op. cit.,
pag. 337 hunc can. minime geminum ostendit,
et iungendum arbitratur can. 12 eiusdem caus. et
qu., licet hic ex epist. ad Exech. comit. depon-
itus appearat.

6 Id. Crispino et Sabino Episcopis.

7 Cod. Vat. 3833 perperam, ut patet, Crut-
mentinae.

8 Id. diaconii.

9 Apud vet. in usu erat, ut Ecc. vacantibus
darentur visitatores, qui veluti Episcopi ea ne-
gotia gerent, quae gerenda necessario essent,
nec differri possent. Quartus igitur a Sabino
consecrandus tamquam a visitatore, non tamquam
ab episcopo.

10 Pith. anno c. 494.

11 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 133.
Grat. caus. xvi, qu. vii, c. xxvi. Berard. op. cit.,
pag. 358 de huius authentia dubitat.

12 Ita Baller. et cod. Vat. 3833. Pith. vero
legit: *Iulius nobis in re Iuliana: al. in re Ju-*
liniana.

13 Oblator deest apud Mign. Patrol. tom. lix,
col. 148.

14 « Processionis nomen pro pubblico conventu
alias apud Gelasium. Vid. can. 3, dist. xxiv, necnon
canon. 5 et 7 de Consecrat. distin. 1 ». Ita Berard.
op. cit., pag. 359.

omni christiano debetur, nihil ibidem se
proprii iuris habiturum.

Data xii kal. Augusti¹.

Dat die 20 Iulii, ann. 492-496².

XX³.

*Mandans, ut basilica in Sextiliano con-
dita Ss. Michaeli Archangelo, et Marti-
no Confessori dicetur, innuere non
omittit, nihil ex ea illius fundatori
esse pro suo vindicandum.*

Gelasius Papa NN. Episcopo.

Frigentius⁴ vero petitiora nobis insi-
nuatione suggestit, in re sua, quam⁵ Sex-
tilianum vocatur, basilicam se sanctorum
Michaelis Archangeli et Martini confesso-
ris pro sua defensione⁶ fundasse. El ideo,
frater carissime, si ad tuam pertinet pa-
rochiam, benedictionem supra memoratae
basilicae solemnii veneratione de-
pende. Nihil tamen sibi fundator ex hac
basilica noverit vindicandum, nisi pro-
cessionis aditum, qui christianis omnibus
in commune debetur.

Dat. ann. 492-496⁷.

Basilicae fun-
datori ex ea ni-
hil arrogandum.

XXI⁸.

CONSTITUTA GELASI PAPAE, QUAE EPISCOPI
IN SUA ORDINATIONE ACCIPIUNT.

*Episcopo recens consecrato quadam de
ordinationibus gravissima praecepit,
eique prohibet, ne Afros in clerum
de facili recipiat: significans autem
uniuersusque ecclesiae patrimonium
numquam esse diminuendum, rationem
reditus dividendi praescribit: demum
et ss. ordinibus et baptismati statutum
tempus designans hortatur, ut haec
omnia in Ecclesiae bonum fideliter ser-
ventur.*

Papa ille Clero, ordini, et plebi consisten-
tibus civitate illa, dilectissimis filiis in
Domino salutem⁹.

Probabilibus desideriis¹⁰ nihil altuli-
mus tarditatis. Fratrem iam¹¹ et coepi-
scopum nostrum illum vobis ordinavimus
sacerdotem. Cui dedimus in mandatis, ne
unquam ordinationes praesumat illicitas;
ne bigamum, aut qui virginem non es-
sortitus uxorem; qui¹² neque illiteratum,
vel in qualibet corporis parte vitiatum,
aut expoenitentem¹³, vel curiae¹⁴, aut cui-

Civium desi-
deriis implora-
tum episcopum
concedit.

Quinam ab epi-
scopis nou sint
ordinandi.

1 « Hanc temp. notam in vetust. edit. deside-
ratam Ballerini. et cit. cod. supplent ». Mansi.

2 Pith. dat. autumat ann. c. 494.

3 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 134, cuius authenticam Berard. op. cit., pag. 358 in dubium revocat. Grat. can. xvi, q. 7, c. 27.

4 « Frigetius ». Pith.

5 « Al. quod: nonnull. recte quae ». Pith.

6 Al. recte devotione.

7 Pith. ann. c. 494.

8 Ex Mausi Concil. Collect. tom. viii, col. 120. In diurn. autem Rom. Pontif., teste Iarduino, haec ep. ita inscribitur: *Synodale quod accipit Episcopus*, et quarta est ex epist. Gregorii II. Apud Gratianum vero caus. 12, quaest. 2 inter

Gelas. canon. recensetur, et huic Pontifici etiam adiudicatur in Lucensi cod. vestustissimo. Haec Mansi. - Gelasio quoque adscriptam invenimus in codd. Vatt. 1343 et 1353 cum quibus eam diligenter contulimus. Berard. autem op. cit., pag. 334 de eius authen. dubius haeret.

9 In Lucens. cod. *dilectissimis filiis* omitti-
tur.

10 Id. add. *vestris*. Recte quidem, ut videtur.

11 Cod. Vat. 1353 *Iam fratrem, et coepi-
scopum*: perperam ad context. cit. cod. Lucens.
Fratrem etiam.

12 Cit. codd. Vat. recte expungunt qui.

13 Cod. n. 1343 *poenitentem*.

14 Id. cod. vel *curialem*.

libet conditioni obnoxium, notatumque ad sacros ordines permittat accedere. Sed si quos huiusmodi forte repererit, non audeat promovere¹. Afros passim ad ecclesiasticos ordines praetendentes nulla ratione suscipiat, quia aliqui eorum Machaei, aliqui rebaptizati saepius sunt probati. Ministeria² atque ornatum eccliesiae, vel quidquid illud est in patrimonio eiusdem³ non minuere studeat, sed augere. De reditu vero Ecclesiae, vel

Ecclesiae redditus, quando distribuendi. oblatione fidelium quatuer faciat portiones; quarum unam sibi ipsi retineat, alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuat; tertiam pauperibus et peregrinis; quartam ecclesiasticis fabricis noverit reservandam⁴. De quibus divino erit redditurus iudicio rationem.

Quando ss. ordinationes habendae, Ordinationes vero presbyterorum, seu diaconorum non nisi quarti⁵ septimi et decimi mensium ieiuniis; sed et ingressu quadragesimali atque medio⁶, vespere sabbathi noverit celebrandas⁷. Sacrosancti

Et baptismus tradendum. autem baptissimi sacramentum nonnisi in Paschali festivitate, et Pentecoste meminerit esse praelendum, exceptis his, qui mortis urgentur periculo, ne in aeternum pereant, talibus oportet⁸ remedii subveniri⁹. Hunc ergo sedis nostrae praecepta

Hæc ad Ecclesias pacem servanti. servi devotis animis obsequi vos oportet, ut in reprehensibile, placitumque fiat corpus Ecclesiae, per Christum Dominum

nostrum, qui vivit et regnat cum Deo Patre omnipotente, et Spiritu Sancto per omnia saecula saeculorum, amen. *Etsubscriptio eius.* Deus vos incolumes custodial, dilectissimi filii¹⁰.

Dat. infra ann. 492-496¹¹.

XXII¹².

Brundusini annuens Iulianum eorum Ecclesiae restituit, quidve ipsi de ordinationibus, redditibus, et baptimate fuerit praeceptum, aperit.

Gelasius Clero, ordini, et plebi Brendesii (Brundusii).

Concesso vobis, quem petistis, anti-stite fratre iam et coepiscopo meo Julianum, necessarium fuit, eodem ad ecclesiam suam mox remisso, ad vos nostra scripta pariter destinare, quibus agnosceretis, eidem fuisse praeceptum, ne unquam ordinationes praesumat illicitas¹³. Ne bigamnum, et qui virginem non est sortitus uxorem, atque illitteratum, vel obnoxium in aliqua parte corporis debilem notatumque modis omnibus ad sacros ordines permittat accedere. Quod etiam de peregrinis, atque incognitis, vel expertentibus

Iulianum Brendusii votis restituit.

Quid ipsi in ordinationibus ca-vendum.

sumat episcopus; exceptis aegritudine labrantibus, quibus, urgente mortis periculo, talibus oportet, ne in aeternum pereant, remedii subveniri.

10 In nn. codd. huiusmodi subscriptio desideratur.

11 Pith. ann. c. 494.

12 Ex Labb. *Concil. Collect. tom. iv, col. 1226.* Grat. caus. xii, q. 2, c. 26. Berard. l. c. autumat eamdem esse formulam ac superioris epistola ab Anselmo specialibus nominibus pro lu-bitu accommodata. Vid. et not. 1 epist. praeced.

13 In cit. can. Grat. cau. xii, q. 2, desunt quae sequuntur usque ad verb. *Reditus.*

1 Vid. ep. ii, vol. i, h. op. pag. 102, § 5.

2 Cod. Vat. 1353 ministerium.

3 Id. eius.

4 Vid. cit. ep. ibid. pag. 107, § 29.

5 Cit. codd. Vatt. *primi.*

6 Cit. codd. cum Lucens. *mediana.*

7 Vid. cit. ep. ib. pag. 104, § 13.

8 Cit. codd. Vatt. *debent.*

9 Recol. cit. ep. ib. pag. 104, § 12. Gratianus vero distinct. iv, cap. xvii, et Ivo cap. LXIII bone canon. præbevit hisco verbis: *Venerabilis (generalis) baptissimi sacramentum nonnisi in festivitate Paschali, et Pentecostes tradere præ-*

Quonodo re-
tus et oblatio-
nes fidelium in quatuor partes dividat.
nou dividendas. quarum sibi unam ipse retineat, alteram
clericis pro officiorum suorum sedulitate
distribuat, fabricis tertiam¹, quarum rationem divino est redditurns examini².
Sacris quoque ordinibus applicandos, haec
observatione promoveat, ut ieiunio quarti,
septimi et decimi mensis vespere sabbathii
presbyteros atque diaconos ordinandos
esse cognoscat. Venerabilis etiam bapti-
smi sacramentum non nisi in festivitate
Paschali et Pentecoste tradere non pre-
sumat exceptis aegritudinibus laborantibus.

Dat. ann. 492-496³.

XXIII⁴.

*Rogat Dulcium defensorem, ut Luceriae
primitibus enunciet, Anastasium dia-
conum huius civitatis antistitem a se
statim esse creatum, et necessaria huic
Ecclesiae solatia studeat impendi.*

Gelasius in Decretis Dulcio defensori.

Experientia tua praesenti admonitione
suscepta filii nostris viris magnificis Ae-

1 Forte legendum tertiam pauperibus, et peregrinis, quartam fabricis. Vid. fragm. xxi pag. 314 b. vol. col. 2 sub dimid.

2 Gratianoo l. c. hic finis. Verum in distinct. iv, can. 17 vir cl. epistolam inscribens Clero, et Plebi Tarentinae referit ipsissima verba a venerabili baptismi usque ad laborantibus, ubi addit: *Quibus, urgente mortis periculo, talibus oportet, ne in aeternum pereant, remedii subveniri.*

3 Tuxa Pith. ann. c. 494.

4 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 122.

5 Vid. Iust. Nov. 123, cap. iii ad calcem, ubi ait: *Episcopum enim Ecclesia minus duas li-
bra shabentem neque pro inthronisticis, neque*

miliano magistro militum, et Constantino iudici, et Ampelio ex nostra exhortatione dicere non omittat. « Ecce, sicut magnitudinis vestrae desiderium postulavit, sine mora aliqua et sine ullo dispendio⁵, ita ut nec ipsas dare ecclesiasticis officiis consuetudines sineremus, Anastasium diaconum Lucerinae civitati ordinavimus sacerdotem. Properea nunc magnificientia vestra eiusdem episcopi vel ecclesiae Luciferinae utilitatibus in universis, quae sunt necessaria, libenter impendat, et competencia vigilantiae sua tribuat christiana devotione solatia ».

Dat. ann. 492-496.

XXIV⁶.

*Plebis Diotrensis petitioni favens man-
dat, ut illa comitis convocatis, norum
sibi episcopum eligat.*

Gelasius Papa Philippo et Geruntino⁷

Episcopis.

Plebs Diotrensis⁸ data nobis petitione deslevit diu, se sine rectoris proprii gubernatione dispergi. Ac sicut assuritur, is, qui a vobis iam probatus dicitur, a paucis et tenuibus⁹ putatur electus¹⁰; cum ad vos pertineat universos assidia admonitione compellere, ut omnes in unum quem dignum sacerdotio viderint, et

pro alia qualibet consueludine atiquid dare permittimus. Ita Cont. Const.

6 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 138.

Grat. distinct. lxiii, c. 41. Berard. autem op. cit. pag. 342 haec ep. suspecta est, e cuius sententi cl. Mansi prorsus abest. Vid. Mansi loc. cit. ad not. 4.

7 Al. cum Cont. Const. Gerontio.

8 « Praefierimus cum mss. German. Clienensis. In provincie. Corneola ab anonymo Ravenn. lib. iv, n. 21 recensetur Cienae ». Cont. Const.

9 « Et tenuibus iam putatur ». Mign. Patrol. t. lxx, col. 152. Perperam ad contextum videtur.

10 Cont. Const. eligendus. Forte rectius.

Hac S. A.
admoniti qui-
bus communi-
caanda.

Anastasius Lu-
cerinae episcop.
creatus.

Lucerina Ec-
clesia sedulo ad-
iuvanda.

sine aliqua reprehensione consentiant. Et
Hic concordi ideo¹, fratres carissimi, diversos ex omnibus saepe dicti loci parochiis presbiteros, diaconos et universam turbam vos oportet saepius convocare, quatenus non prout cuilibet libuerit, sed concordantibus animis talem, vobis admonentibus, sibi querant sola Divinitatis attentione personam, quam nulla contrarietas a constitutis possit revocare praescriptis.

Quid praeorsum atque deuenit.

Dat. ann. 492-496².

XXV³.

Squillacii urbem manus suas in antistitum caede iterum scelerantem episcopi gubernatione privat; et decernit, ut Maioricus et Ioannes episcopi, visitatione illie statuta, divina ministeria celebrent.

Gelasius Maiorico et Ioanni Episcopis.

Ita nos quidem Latinorum⁴ caedes gemitata Pontificum horrendi sceleris atro-

citate confudit, ut diu constitutio nostrae deliberationis haesitaret; dum et ingere quemquam parricidalibus exemplis dubitaremus⁵ antistitem⁶. Quapropter iam velut usum consuetudinemque sacram legam declinantes, eatenus religioni duximus consulendum, ut paroeciae vices⁷ ab extrinsecus positis sacerdotibus gubernentur, quia⁸ ibidem commandentes ferro didicerunt necare pastores⁹, inauditoque facinore (quod etiam nullis provinciis nusquam prorsus acciderit¹⁰) quae bellorum continuis diversisque incursiis affliguntur) haec reperta sit civitas, quae praesules ministrando¹¹ sibi fidem christianam sine persecutione prosternat¹². Curandum est igitur, ut illic funesta pernicias cassatione¹³ propriorum sanctur antistitum, atque ita saltem furoris tanti materies subtrahatur¹⁴, eoque modo vel illa¹⁵, dum in quos saeviat non habebit, ab huiusmodi cessatione¹⁶ desistat, vel aliis imitantibus¹⁷ dira contagia non praebat. Egeat ergo episcopalibus subsidiis sibimet aliunde depensis, quae sacram in

1 Ut sensus eluceat forte legendum: *Ac sicul asseritur, quod is, qui a vobis iam probatus dicitur, a paucis et tenuibus putatur eligendus: ita, cum ad vos pertinat universos assidua admonitione compellere, ut omnes in unum, quem dignum sacerdotio viderint, sine aliqua reprehensione consentiant; ideo.....*

2 Pith. adsignat ann. c. 493.

3 Ex Mansi Council. Collect. tom. viii, col. 425. Grat. caus. xxv, q. 2, c. 25. Ivo. part. x, c. 18. Berard. op. cit., pag. 350 hunc can. Gelasius tribuit.

4 Al. *Squillatinorum*. Berard. l. c. *Scyllaciorum*, ubi ait: «Erat Scyllacium, sive Squillacium urbs episcopal is in Calabria ulteriori, ac propterea in eadem provincia, in qua erat Ioannes Vibonensis episcopus».

5 Grat. detestarenur antistitem.

6 Grat. addi: *Et Ecclesiam utcumque destitutam non usque adeo iudicaremus relinquentem.*

7 Al. perperam paroeciae vestrae.

8 Al. quae.

9 Grat. hunc loc. ita expedit: *Ut paroeciae vice ab extrinsecus positis sacerdotibus gubernetur, quia ibidem commandentes ferro dicil necar pastores.*

10 «Legitur accidisse». Grat.

11 *Ministranda sibi fidei christianae Cod. Vat. 3933. Pith. forte aptius praesules ministrantes sibi fidei christianae sacramenta sine persecutore prosterneret.*

12 Grat. et Ivo cum cit. cod. cessatione.

13 Grat. et Ivo cum cit. cod. cessatione.
14 Grat. addi: *Si in qua haec possit acerbitas perpetuari consistens ibidem persona defuerit.*

15 Al. add. civitas. Cit. cod. illa civitas dum in quos saeviat.

16 «Temeritate». Grat. et Ivo.

17 «Imitandi» Cit. cod. Grat. recte *imitandi contagia dira exemplum non praebat.*

De caede
Pontificum hor-
rosit.

*Squilla-
tum episcopis
non amplius do-
corandum.*

*Divina mysteria
per dioecesis episcopos i-
bidem celebra-
da.*

suo gremio collatam⁴ fuso crudeliter ma-
cularat sanguine dignitatem, quia² in
utroque hac est ultione plectenda, sive
scilicet instinctu domestico, seu furiis
incitata nefas hoc committit exterius³.
Praebeat⁴ ergo dilectio vestra in hoc
statu positae ministerium visitationis Ec-
clesiae; et aut conveniendo pariter, aut
vicissimi, prout qualitas rerum causaque⁵
poposcerit, divina ministeria⁶ represe-
nit ingratis; ne cum devitamus zizania⁷,
dominica videamur praeterire frumenta⁸.

Dat. ann. 492-496⁹.

XXVI¹⁰.

*Significat sacram communionem Coele-
stino reddendam, qua per annum ex-
eo fuit interdictus, quod in caede sui
episcopi conscientius extiterit.*

Gelasius Philippo, et Cassiodoro.

*Coelestino sa-
cra communio
per annum in-
terdicta.*

Caelestini causa talis est, quam vos
quoque non arbitror ignorare, siquidem
hic conscientius convictus in caede parentis,
et episcopi, quemadmodum gestorum te-
nore monstratur, cunctorum iudicio nul-
latenus aestimatus est officio dignus altaris,
eique pro iam detestando facinore unius
anni interdicta communio est. Quatenus
poenititudine competenti tanti facinoris
curaret abruptum. Quod etiam si a nobis
iuberetur, ipse magis cogitans divini cor-
poris sacramentum debuit ad hoc mente
purgatori remeare. Quod tempus tamen

*Hoc igitur
elapsu, ei resul-
tuenda.*

1 « Collocatum ». Recte id, cod. cum aliis edit.
2 Al. quae.
3 Id. committit externis. Cit. cod. recte, ut
videtur, committit externis.
4 « Quae sequuntur in lyone desiderantur ».
Mansi.
5 Id. cod. melius, ut videtur, prout qualitas,
verumque causa.

aut expletum, aut prope iam putamus
exactum; post quod ei communionis fa-
cilitatem patere non dubium est, ut et
sententia synodalis possit abrumpi, et ut
illi magis prosit, valeat maiori satisfa-
ctione mundari.

Dat. ann. 492-496.

XXVII¹¹.

*Aselli diaconi ambitiosam perfidiam de-
testans eum ab officio submotum esse
significat, et mandat, ut si quid ce-
clesiastici iuris in caede sui episcopi
substulerit, omnimode restituere co-
gatur.*

Gelasius Ioanni Episcopo.

Nos ausus impii commovere Aselli, ^{Aselli impio-}
qui archidiaconatus fungebatur officio:
nam cum tam duro casu lethaliter sau-
ciato Pontifice, prae caeteris Ecclesiam
custodire debuerit, ac ne quid de episco-
pali domo subduceretur; et eum ipsum
in tumultu praesenti permisit occidi, cum
ad fatendum servari debuisse, utrum
haec sua voluntate peregerit, an cuius-
quam praecepit impulsu, et prius ab
eo, quia idem creditarius praesulis fuisse
dicitur interenipti, ecclesiatica requiri
substantia. Quis autem non evidenter in-
telligat propter hoc praecepue dictum
cithis fuisse sublatum, quatenus nec com-
plices proderet, et ignorata facultas Ec-
clesiae facilius direptionibus subiaceret?

6 Al. cum n. cod. mysteria.

7 Grat. recte ad orat. zizaniam.

8 Cod. n. dominica videamur frumenta
praeterisse.

9 Iuxta Pith. dat. ann. c. 494.

10 Ex Mansi Concil. Collect. l. viii, col. 431.

11 Ex Mansi Concil. Collect. l. viii, col. 426.

Refert autem et Ivo p. x, cap. xiii.

Nam et libellariis incusus episcopi perhibetur inventus, et vir bonus Asellus ac suo gradu dignus (quod numquam anttentatum est) prius in se decretum, adat Ecclesiae ministris, compulit celebrari, quam de excessu secundum trahitem vetustatis ad Sedis Apostolicas notitiam relatio mitteretur. Quam sit autem intolerabile malum quis christianus addubitet? Ut cum soleat, etiam communis sorte defuncto Pontifice, transitus eius ante omnia nuntiari, competens deputari visitatio, atque ita de subrogando sacerdote tractari, hic unus extiterit, qui, interfecto religionis antistite, de suo mox honore cogitaverit, quam studuerit deferre, quod gestum est. Ubi tametsi latet extrinsecus quid agatur; tamen affectatae potestatis abruptum, conscientiam suspicione non exxit, defuncti loquuntur taliter² ambientis³. Interim ne quis hoc unquam audiat usurpare, quod ante istum nullus est ausus, ab officio quod gerebat, nostra sit auctoritate submotus, donec quid in perpetuum de tali ordinari censeamus, plenius retractetur. Si qua sane iuris ecclesiastici substulisse convincitur, modis omnibus reformare cogatur.

Asellus suo officio submotus,

Dat. ann. 492-496.

XXVIII⁴.

Punitionem scemel remissam non amplius repetendam declarans iniuriae vindictam reprobavit.

1 Mign., op. cit., col. 142 pariter.

2 « Forte ambiens », Mansi.

3 E Grat. caus. xxiii, q. iv, c. 29. Berard. op. cit. pag. 343 in hoc fragm. nil invenit, quod *Gelasius Pontifice indignum esse videatur*. Al. *Gerontio*.

4 « Redivivo dolore », Berard. l. c.

5 Hinc Grat. c. xxiv, distinct. iv. *Divina clementia dimissa peccata in ultionem ulterius redire non patitur.*

Gelasius Gerunto, Ioanni, Germano et Petro Episcopis.

Si illuc, ubi haec acta sunt, praesentibus utrisque constiterit et satisfecisset Stephanum, et supplicatione suscepta, eum qui male tractatus est, ignovisse; semel in abolitione remissa punitio recidivo dolore⁶ non debet iterari; divinae scilicet imitatione clementiae, quae dimissa peccata in ultionem redire non patitur⁷. Sin vero nihil vel de satisfactione probabitur, vel de remissione transacta dilectionis vestrae sermone monstretur, quatenus si vel nunc saltem poterit competens satisfactio provenire, illud potius exercetur, ubi animum sanare possit afflicti. Si vero irremissibilis persistet acerbitas, ibidem nihilominus vindicetur, ubi plectibilis orta est praesumptio.

Dat. ann. 492-496⁸.

*Scemel remissa
punitio non an-*

plus repetenda.

*Iniuriae poena
ignoscenda.*

XXIX⁹.

*Rusticum, et Fortunatum inquirere iubet,
utrum Foropopolensis episcopus ea-
dueo morbo laboret; qua in re nega-
tivis argumentis acquiescentum non
esse declarat.*

Gelasius Rustico et Fortunato Episcopis.

Nuper Foropopolensis⁸ ecclesiae clerici una cum Sabino episcopo et Pelagio et laicis⁹ propria suggestione reserarunt,

*Ecclesiae Foro-
popolensis de
comitatis morbo
accusatus.*

6 Pith. ann. c. 494.

7 Ex Mansi *Concil. collect.* tom. viii, col. 140; quod sane fragmentum Berardus a Gelasio op. cit. pag. 357 ab iudicandum censem. Grat. caus. vii, q. 2, c. 2.

8 « Al. Foropoliensis », Mansi.

9 « In Lucensi cod. *Sabino, et Pelagio laici*, quae planior est lectio ». Mansi. - Revera Pith. et Cont. Const. cum citato cod. cohaerent.

praesulem suum gravi quadam necessitate vexari, cuius eum dicent incursum frequenter elisum. Quod ne scandalum fidelibus videretur ingerere, et Hac in re in-

quiendum.

Eccliam Dei ubique positam hac offensione turbare¹, praecipue quam, eodem ipso volente, huc se perrexisse firmarent; ad dilectionem vestram scripta direximus, ut Ecclesiae, cuius rector tali casu tenuerit² adstrictus, visitationem congruam reddatis³. Verum quia nunc ipse⁴ venit
huc Pontifex, falsaque omnia de se iactata disseminat; sub divini contemplatione iudicii, vestraeque conscientiae, estimationisque respectu rerum fide solertissime perquisita, si aliquando scilicet vel in domo, vel in processione, vel in alio quocumque loco probatur repente collapsus, vocesque dedisse confusas, et spumas ore iactasse quanta fieri potest examinatione quaeratur. Quod tamen sive

^{Negativus}
argumentus non standum.

Episcopus igitur quomodo ex plorandus.

non⁵ possit aliquorum factum⁶ testificatione firmari, sive nunquam contigisse dicatur, non putandum est posse sufficere; sed⁷ certum manifestumque documentum, quia de tanta re non segnus agendum est. Facial rem tua dilectio, frater Rustice, sui moris, et aptam magno Pontifici, ut eum triginta⁸ diebus tecum esse constitutas, eumque carnis⁹ indifferenter uti necessaria probatione compellas.

Dat. ann. 492-496¹⁰.

1 Cont. Const. recte *turbaret*.

2 « *Teneretur* ». Ibid.

3 « *Redderetis* ». Ibid.

4 « *Idem ipse* ». Ibid.

5 « In Vatt. codd. deest *non* ». Pith. l. c.

6 In al. *factum* omitteretur.

7 Supple *opertere*.

8 « In duobus velint. codd. *octuaginta* ». Correct. Rom. apud Pith.

9 « Ad oram Lucens. cod. additur *anellinus*, id est *agninis* ». Mansi.

10 Pith dat. autunali ann. c. 495.

Ex eo quod sacerdoti dignitas ob corporis debilitatem amitti nequeat. Palladio praecepit, ut Stephanum fortuito invaleitudine correptum suis ministeriis restituat.

Gelasius Papa Palladio Episcopo.

Praecepta canonum, quibus ecclesia regitur disciplina, sicut ad sacerdotium debiles corpore non patiuntur peccatum; ita et si quis in eo fuerit constitutus, ac tunc fuerit sauciatus¹², amittere non potest, quod tempore suae sinceritatis accepit. Stephanus siquidem presbyter petitorio nobis deflexit oblatio, quod habetur in subditis, olim sibi ante annos plurimos collatam presbyterii dignitatem, quam revera immaculata corporis iudicio¹³ suscepisset¹⁴; sed nuper propter provinciac vestitatem¹⁵ (quam Thusciae prae omnibus barbarorum feritas diversa sectantium¹⁶, et ambiguitas investit animorum) dum imminentes gladios evadere fugae praesidio niteretur, acutis sudibus occurrentia sibi septa transiliens inferiores partes corporis inseruisse suggestit, quae vix adhibita curatione biennio potuerint abstergi. Et ideo, frater carissime, supradicto locum suum, dignitatemque restitue, quatenus sacro-

Sacerdotii consecutio debilitate corporis non anilitur.

Stephanus itaque fortuito in aegritudinem collapsus suis ministeriis restitundus.

11 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 140: nec Berard. op. cit. pag. 353 de huius can. authenticia vel minimum dubitat. Grat. dist. iv, c. 12. Ivo vi, c. 107.

12 Cont. Const. in eo actu constitutus fuerit sauciatus.

13 Al. *indicio*.

14 Al. *suscepit*.

15 Ivo *castitatem Thusciae, quam*.

16 Haec in tempus aequaliter conveniunt, quo Odoacer Herulorum rex, et Theodosius dux Gothorum de Italiae regno digladiabantur. Cont. Const.

sancta mysteria sicut consuevit exerceat. Neque enim¹ convenit ob hoc auferri ante susceptum ordinem, in quo postmodum in invaleitudinem corporis casu probatur faciente collapsus.

Dat. ann. 492-496².

XXXI³.

Victori rescribit, ut diaconis presbyterii gradum recusantibus, ad eum vel acolytos, vel subdiaconos aetate maturiores vilaeque integros promoveat.

Gelasius Victori⁴ Episcopo.

Consuluit⁵ dilectio tua de suorum promotione clericorum, perhibens, quod diaconi ad presbyterii gradum (quo Ecclesiam tuam menoras indigere) venire detractant⁶. Quapropter quia invitox fieri ecclesiastica moderatio⁷, gravitasque non patitur, ut ex nolentibus siant⁸ volentes, ordinatio illa potest perficere⁹, si quos¹⁰ habes vel in acolytis, vel subdiaconis maturiores aetate¹¹, et quorum sit vita probabilis, hos in presbyteratum studeas promovere, ut qui in suis ordinibus pro-

Victoris diaconis prophyterium renunt.

Eorum loco vel acolyti, vel subdiaconi ordinandi.

1 Cont. Const. Nec enim.

2 Pith. dat. autumat ann. c. 494.

3 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 141. Grat. dist. 74, c. 9. Ivo, vi, c. 106. Hic canon. iuxta Berard. op. cit. pag. 363 a Gelasii temporibus minime dissonat.

4 Al. *Alexandriæ* ». Pith.

5 « *Consulit* ». Cont. Const.

6 Id. *detractent*.

7 « *Ecclesiasticae moderationi accessit et imperialis auctoritas, quae sanxit, ne quis clericus invitox ordinaretur* ». Vid. Cont. Const. loc. cit.

8 Cont. Const. sint.

9 Al. *proficere*. Rectius ut videtur n. l.

10 « *Seilicet si quos* ». Recte Cont. Const. *Quia scilicet si quos*. Ivo; sed minus bene, ut videtur.

ficerre noluerint¹², reddantur suis inferioribus post minores¹³; ipsaque commoda presbyteri propensius, quam diaconi consequantur, ut hac saltem ratione cou stricti, et honorem, quem refugerant, appetere nitantur, et quaestum.

Dat. ann. 492-496¹⁴.

XXXII¹⁵.

Quaeritur, servos contra Ecclesiae statuta sacris ordinibus initiari, ac de iis rationem praescribit, qui in militiam Domini iam fuerint cooptati.

Gelasius Martyrio¹⁶ et Iusto Episcopis.

Ex antiquis regulis, et novella synodali¹⁷ explanatione comprehensum est, personas obnoxias servitui, cingulo caelstis militiae non praecungi. Sed nescio utrum ignorantia, an voluntate rapiamini, ita ut ex hac causa¹⁸ nullus pene episcoporum videatur extorris. Ita enim nos frequens, et plurimorum querela circumstrepit, ut ex hac parte nihil penitus puteatur constitutum¹⁹. Actores siquidem illustris viri, filii nostri Amandiani²⁰ graviter

Servi inter clericos non admittendi.

De admissione dominorum querdarum.

11 « *Maturioris aetatis* ». Cont. Const.

12 Qui proficere noluerunt Ibid. Ivo hanc secundam partem referit in part. vi, cap. xliii.

13 « *Posteriore* ». Pith.

14 « An. c. 494 », Pith. ibid.

15 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 128. Berard. hunc can. genuinum existimat.

16 « *Martino et Iusto Episc.* » Ivo, cuius lectio praeferit Berard. op. cit. pag. 348.

17 Epist. ad Lucan. cap. xvi, pag. 104, col. 2 vol. 1 h. operis.

18 « *Culpa* ». Pith. Certe melius.

19 « *Illucusque tantum Gratianus dist. liv, c. 9; caetera habet et Ivo vi, c. 353* ». Mansi.

20 « *Amandii* ». Pith.

conqueruntur, homines suo iuri deditos, alios adhuc¹ clericos, alios iam diaconos ordinatos; cum non solum post moderatorum², quod tantorum pontificum collectione³ sub omnium saluberrimae provisionis assensu constat esse perfectum, huiusmodi personas suscipi non debarent, verum etiam si qui forte in divinae cultum militiae ante fuerint, ignorantia faciente, suscepti, eliminare prorsus, et exutos religioso privilegio ad dominorum possessiones insta debuerint⁴ admonitione compelli. Et ideo, fratres carissimi, quos supradicti viri actores in clericatus officio monstraverint attineri⁵, discussos et obnoxios ac probatos, custodito legum tramite, sine intermissione restituite, ita ut si quis iam⁶ presbyter reperitur, in eodem gradu peculii sola amissione⁷ permaneat. Diaconus vero aut vicarium praestet, aut si non habuerit⁸, reddatur. Residua officia⁹ sciunt neminem posse ab obnoxiate¹⁰, si convincitur, vindicari, quatenus, ordine custodito¹¹, nec dominorum iura, nec privilegia ulla ratione turbentur.

Dat. ann. 492-496¹².

¹ «*Al. iam*». Iv. cum Grat. Et quidem apte ad orat. context. Mox autem post vocem *diaconos* supple fuisse.

² Pith. et Grat. recte supplent *concilium*.

³ Al. *collatione*

⁴ «*Eliminati* prorsus, ceteri exuli religiosi privilegio ad dominorum suorum... debuerunt».

Grat. Apt. quidem ad orat. context.

⁵ «*Detineri*». Recte Pith.

⁶ «*Ex his*». Pith.

⁷ Al. *peculii sui sola amissione; vel peculii sui amissione*. Grat. *peculii sui amissione multatus maneat*.

⁸ Al. *meius ipse reddatur*.

⁹ Al. *Reliqua vero officia*.

¹⁰ «*Ab hac noxietae*». Grat.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

41

41

XXXIII¹³.

Dolet quod servi, inscio domino, in clerum cooptentur, iubetque Leontium clericali officio tantummodo decoratum Placidiac restitui, non item Antiochum presbyterum, qui e sacerdotio recedere nequit.

Gelasius Herentientio, Stephano et Iusto Episcopis¹⁴.

Frequens equidem, et assidua nos querela circumstrepit de his pontificibus, qui neque antiquas regulas, nec decreta nostra noviter directa cogitantes obnoxias possessionibus¹⁵ obligatasque personas venientes ad clericalis officii cingulum non refutant¹⁶. Nuper etenim actores illustris seminae Placidiae petitorii oblatione con-
cendi sunt, Sabinum Marcellianensis sive Cusilinatis¹⁷ urbis antistitem, Antiochum servum iuris patronae suea, absenti dominae occasione captata, ad presbyterii honorem usque perductum¹⁸, eiusque fratrem Leontium clericalis officii privilegio decorasse. Et ideo, fratres carissimi, inter supradictos actores, et eos qui conditionis extremae repeluntur, obiectam¹⁹ cognitionem vobis nostra ancto-

Servi contra
fas clericali of-
ficio insigniti.

De hoc Pla-
cidiae querimo-
nia.

¹¹ «*Hoc ordine custodito*». Id.

¹² Pith. ann. c. 494.

¹³ Ex Mansi *Concil. Collect. tom. viii*, col. 130.

¹⁴ Berardus, qui op. cit. pag. 343 hoc fragmentum. Gelasius adscribit, Iustum putat fuisse Episcopum Acufidensem in Mauritania, et Stephanum Episc. Sintensem in Numidia.

¹⁵ Al. *possessoribus*. Pith.

¹⁶ Hucusque Gratianus dist. LIV, c. 10, qui reliqua communia habet cum Ivone vi, c. 354.

¹⁷ Al. *Clusitanae*, vel *Cusillinatis*, vel etiam *Casilinatis*.

¹⁸ Al. *rectius perduxisse*.

¹⁹ Grat. qui cognitionis extremae repeluntur obiecta, cognitionem.

Leontius clericus illi reddendus; Antiochus presbyter non item.

ritate deputamus, ut omni veritate discussa, si revera obiectam sibi maculam *iustitiae*¹ refragrationis non potuerit ratione diluere, Leontium clericum, quem gradus praefinitus legibus non defendit, ad sequendam cognitionis² sua necessitate modis omnibus redhibet. Antiochum vero, quia per sacerdotium³ non iam potest retolli, si in sua Ecclesia in hoc, in quo est honore desiderat collocare, non veluti redditum sibi⁴, sed habeat pro ministeriorum celebratione susceptum.

Dat. ann. 492-496⁵.

XXXIV⁶.

Mandat, ut Silvester et Candidus Maximaee servi per Lucerium diaconi, invita domina, ordinati e sacris officiis protinus repellantur.

Gelasius Rufino et Aprili Episcopis.

Leges custodiendae.

Quis aut leges principum aut patrum regulas, aut admonitiones modernas dicit debere contemni, nisi qui impunitum sibi tantum aestimet transire commissum⁷? Actores siquidem filiae nostrae illustris et magnificae feminae Maximae petitorii nobis insinuatione conquesti sunt Silvestrum atque Candidum originarios suos contra constitutiones, quae supra-

¹ Al. recte *iustae refrigerationis*.

² Ita Mansi et Ivo. Al. autem *cognitionis*; melius quidem Grat. et Pith. *conditionis*.

³ «Propter sacerdotium reconciliari». Pith.

⁴ Id. ad context. aptissime non veluti *reditum sibi habeat, sed*.

⁵ Pith. ann. c. 494

⁶ Ex Mansi *Council. Collect.* tom. viii, col. 139. Berard. op. cit. pag. 355 hunc can. Gelasio adscribendum luculentem probat.

⁷ Gratianus dist. x, can. 11, et Ivo p. iv,

dictae sunt et, contradictione praeeunte, a Licerino⁸ Pontifice diaconos ordinatos. Ideo, fratres carissimi, tantae praevaricationis excessus noveritis sagacius inquirendos; et si constiterit querelam veritate fulciri, continuo qui, contradictione praeeunte, non legitime sunt creati⁹ a sacrificio officiis repellantur.

Dat. ann. 492-496¹⁰.

Maximae servi in iurie diaconie sacris officiis illico repellendi.

XXXV¹¹.

Ezechiae Silvestrum et Faustinianum commendat, qui olim a Domino manumissi, clericorumque ordini adscripti, nunc ab illius haerede Theodora repetiti regio iudicio contra leges permittuntur.

Gelasius Papa Ezechiae comiti.

Christianis gratum semper debet esse, quod ab eorum poscitur dignitate praestandum; quia Deo servientibus beneficium negare non convenit. Silvester itaque atque Faustinianus, qui se a cunibibus clericos consenserunt, a Theodora se oppressi per violentiam conqueruntur, quia dicunt se ingenuos, atque Deo auctore pristinæ conditionis nexibus absolutos, in sortem deterrimae iterum servitutis addici, et per auctoritatem regiam contra leges publicas, cum clericali cingulo¹² tepellandi.

Deo servientibus beneficium non negandum.

cap. 479 hanc primam partem e seq. distractam praehent.

8 Berardi potius *Nucerino*.

9 Al. *consecrati*.

10 Pith. ann. c. 494.

¹¹ Ex Mansi tom. viii, col. 137. Hunc vero canonem Berardus Gelasio ab iudicat, et quidem non immerito, quum Archidiacorum iurisdictio recentioris disciplinae exfiterit. Aoud Gratian, invenies can. xi, q. 1, c. 12.

¹² «Vel. codd. addunt olim». Pith.

nerentur adstricti, per archidiaconum urbis Grumentinae esse conventos, cum constet cum, qui coelestem militem pulsat, nonnisi eius forum debere sectari. Et ideo, dilecte fili, depenso salutationis affatu, supradictos clericos tibi commendabo, ut si ad delegatorum iudicium eorum adversarii ¹ venire contempserint, sublimitatis tuae tuitione vallentur; ne quid illis aut subreptio, aut inimica legibus violentia necessitatis ² imponat, quia qui iudicium refutat, apparat eum de iustitia diffusum.

—

Dat. ann. 492-496 ³.

XXXVI ⁴.

Silvestrum et Faustinianum Ecclesiae Grumentinac clericos contra fas in regium forum vocatos Episcopi iudicio remittit.

Gelasius Crispino ⁵ et Sabino Episcopis.

Silvester et Faustinianus ecclesiae Grumentinae clerici lacrymosa nobis insinuatione conquesti sunt, libertatem sibi Domini sui benignitate concessam heredum eius oppressione pulsari, sibique in clericatus officio pene a cunalibus servientibus, etiam manumissore vivente, in eodem actu nihilominus constitutis, divinis

mysteriis ⁶ impendere servitium non licere, cum (si petitionem veritas subsequatur) contra patris et auctoris sui factum venientibus, ut indignis, hereditas legibus auferatur, nec eis liceat haereditatem capientibus contra auctoris sui prosilire iudicium. Et ideo, fratres carissimi, quoniam se etiam ab archidiacono dictae ecclesiae quaeruntur oppressos, qui per ^{Contra ius ad laicum tribunal appellati.}

corum absentiam moderatoris iudicium promisit eos esse secuturos, calcatis omnibus rationibus ⁷, et contra leges divinas et publicas pulsatis, forum suum putavit auferri, in vestro iudicio quisquis ille est ⁸, qui clericum lassit, adveniat, ut Ecclesiae iura, quae vetusti principes assida sanctione firmaverunt, impeditis clericis non negentur.

Dat. ann. 492-496 ⁹.

XXXVII ¹⁰.

Theodori rotis annuens praecepit, ut Rufinus monachus S. Laurentii presbyter consecretur.

Gelasius Bono Episcopo Savinati ¹¹.

In parochia tua basilica Sancti Laurentii, quae in possessione filii et consiliarii nostri viri magnifici Theodori fundata est, officium presbyteri deesse cognovi-

Silvestri et
Faustiniani que-
relae.

¹ · Vet. codd. *adversaria advenire contempsent* ». Id. Sane rectius ad context.

² Al. *violentia necessitas*.

³ Pith. ann. c. 494.

⁴ Ex Mansi *Collect. Coneil.* tom. viii, col. 138. Extat et apud Gratian. can. xi, q. 1, c. 43, et apud Ivon. vi, c. 108. Berard. op. cit. pag. 338. Gelasius perperam inscribi hunc can. existimat.

⁵ « Al. *Crispo* ». Pith.

⁶ « Al. *ministeriis* ». Pith.

⁷ In Ivon. aliisque nou paucis omittitur *rationibus*. Recte ne?

⁸ Al. perperam *in vestro iudicio quoquo ille est. Lege potius in restrum iudicium.*

⁹ Pith. ann. c. 494.
¹⁰ Ex Gratian. can. xvi, q. 1, c. 31. Non desunt autem, qui hanc ep. Pelagio tribuant; nos *Reg. Rom. Pontif. Philip. Jaffé* sequuntur sumus. Berard. op. cit. cap. i.v sub dimid. è Gelas. et Pelag. I tempore, longe dissonum hunc can. ostendens, omnimode apocryphum arbitratur.
¹¹ Al. forte *Sabinensi*.

S. Laurentii
basilica presby-
tero decoranda.

mus; et quia praefatus filius noster nobis retulit se invenisse Rufinum quemdam monachum, olim sibi vita, religione et moribus comprobatum, et hunc postulat ibi presbyterum consecrari (quod subito fieri nos, prorogata observantia, non acquevimus), ideo dilectio tua his litteris acceptis, sabbathio veniente, faciat eum diaconum: et si Deus voluerit, et vixerimus, mediana hebdomada presbyterum faciemus; quatenus, superveniente Paschali festivitate, sacra ministeria in memorata basilica a persona competenti valeant adimpleri.

Ad hoc Rufinus consecrandus.

Dat. ann. 492-496⁴.

XXXVIII².

De monachi ordinatione, qui in Ecclesia ab episcopo praestituta divinis ministeriis fungi debet.

Si quis monachus fuerit, qui venerabilis vita merito, sacerdotio dignus videtur, et abbas, sub cuius imperio regi Christo militat, illum fieri presbyterum petierit, ab episcopo³ debet eligi, et in loco, quo iudicaverit, ordinari, omnia quae ad sacerdotis officium pertinent, vel po-

Monachus in presbyterii officio cum a quo effundatur.

Antistitiae in constantia.

Nikitonius nullis canoniciis operis plectenda.

puli, vel episcopi electione provide ac iuste acturus.

Dat. ann. 492-496⁴.

XXXIX⁵.

Antistitiam viduam de mutato castitatis proposito arguit, illi tamen nullam canonicau poenam irrogandam decernit.

Stephano Episcopo Gelasius.

Oportuerat Antistitiam, quae direxit petitorum, in desiderata sibi pudicitia permanere, quia non facile contemnere debuit, quod facile prius credidit postulandum. Pertractato enim et maturato consilio iuuentutem suam, vel ea quae petitorio debuit aestimare, nec contra electionem viduitatis indictae suffragia postmodum, et occasiones rumpendae quaerere castitatis⁶. Sed quia mutabilem mentis errorem referendae culpae cupiditate temeravit, et maritum potius incontinentiae suea, quod nullis prohibetur legibus, exquisivit, supradictam processionem solitae noviter esse reddendam, et ut accessus Ecclesiae et ministeriorum sacra communione potiatur.

Dat. ann. 492-496.

1 Pith. qui hanc epist. Pelagio I adjudicat, dat. cens. « forte ann. c. 557 ».

2 Ex Grat. caus. XVI, q. 1, c. 28. Berard. op. cit. pag. 366 haec ficta existimat XI vel XII saeculo.

3 Gratiani editores admoneunt duobus in miss. legi ab ipso. Quod forte exactum videtur ad normam Constit. S. Benedicti, ubi cap. VI decretum est: *Si quis abbas sibi presbyterum, vel diaconum ordinari petierit, de suis eligat qui dignus est sacerdotio fungi*. Praestat autem animadvertere, ibi agi de monachis intra monist.

officium exercentibus, non de illis, qui extra monist. in Ecc. ab episcopo praestituta ad sacra intendant ministeria. V. Cont. Const. l. c.

4 Pith. forte ann. c. 494.

5 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 123.

6 Viduae solenne castitatis votum non emittebant, ideoque ad alias nuptias transire ob priuatum castitatis votum non prohibebantur, de cuius violatione nulla coram hominibus erat redenda ratio. Vid. Gel. epist. II ad Episc. Lucan. cap. XXXIII pag. 105, vol. I b. operis.

XL¹.

Petro Potentino episcopo rescribit, diaconum quemdam incestu accusatum iuxta morem esse iudicandum, licet de oculo crimine inquiratur.

Gelasius Petro Episcopo Potentino.

Secundum quod vestri portitoris significavit libellus, compertum habemus vos prae manibus habere negotium insolitum. Pertulit, diaconum quendam commisisse incestum, multis indicis in vicinia notum. Sed quia nemo potest canonice illud stuprum probare, memoratus diaconus omne meritum recusat inde subire iudicium. Ad quod ego multis inevitabilibus curis involutus, quanta possum brevitate, sic rationabiliter respondeo. Nulla quippe iudicia inter homines necessaria essent, si omnes veritates cunctis patuissent. Sequitur ergo perquiri a iudice debere probationem iudicii ordine, unde aliter non cognoscitur veritas culpae. Sed cum culpa non ignoratur, nec synodus ex hoc congregari oportere, nec iudicium agitari iubemus. Sed sola modulata sententia in concilio tractetur, quae meritum culpae excedere non videatur. Sicut dictum est antiquis, *oculum pro oculo, dentem pro dente*, et librata mensura ideo fuit iussa in lege, ut iuxta meritum culpae damnatio penderetur vindictae². Si quidam fortasse minus capaces in his, quae praemissimus, propterea vacillant, quia scriptum habent in legibus nostris, « *De occulis nemo iudicetur, et iudicet* ». Sed hi tales

In diaconi in-
casti inquiren-
do iuxta legem

Quamvis de
occulis agatur.

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 142.

² Forte ita legend., ut sensus restituatur

postquam oriri scandalum contigerit pro crimine, nullo modo est praeterendum, quia Ecclesia et satisfactione pacata quiescat, et sedata remaneat culpa sic publiciter punita, ut etiam habeant timorem. Satisfactione namque illa est, qua innoeens quisque manifestatur, a quibus reus eredebatur.

Dat. ann. 492-496.

XLJ³.

Designat, cuinam novae basilicae sint tradendae, quibusve episcopis consecrandae.

Gelasius Papa.

Quid novae aedificationi antiqua Ecclesiarum poterit praeiudicare divisio, cum in ea non futura, sed quae erant praesentia finirentur? Nunc autem ad hanc basilicam, quae dedicanda est, illud debet summa intentione disquiri, quis, id est, cuius civitatis ex eadem re, antequam basilica, quae fabricata est, fundaretur, baptizaverit incolas, aut ad cuius consignationem sub annua devotione converentur. Non enim terminis aut locis aliquibus convenit definiri, sed illud facere dioecesim quod superius continetur, ut constet commandentes a quo fuerint laevi regeneratione purgati. Et ideo, fratres carissimi, amotis ambagibus, et omni circuitione submotu, hoc vos modis omnibus convenit investigare, ut ille maxime ad consecrationem vocetur, cui per hunc modum, quem prescrivimus, debere permitti noveritis. In cacteris etiam Ecclesiis, quas post constitutum, quod gestis sanctae memoriae Leonis Papae in synodo nuper relectis, in his locis, quae distincta

Haec cuinam
aljudicanda.

Per quem con-
secranda.

³ Sed si quidam fortasse . . . ; hi tales ».

³ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 121.

<sup>Praescripta in castoris custo-
dienda.</sup> sunt, per subreptionem ab Virunmis¹ epi-
scopo constitutis consecratis, haec eadem
et requirenda, et sunt modis omnibus
ordinanda; ita tamen ut documentum,
quod superius diximus, in omni consti-
tutione servetur; quia quicquid, suppol-
sis petitionibus, claruerit postulatum, id
in irritum merito tanti praesulis erit con-
templatione deducendum.

Dat. ann. 492-496.

XLIH².

*Commemorans quae de dioecesis in pri-
stimum statum restituendis ipse de-
creverat, eorum terminos nullo pacto
immutandos indicit.*

Gelasius Papa

Maximo et Eusebio Episcopis.

<sup>De dioecesi-
bus quid statu-
tum.</sup> Licet³ regulis contineatur antiquis, pa-
rochias unicunque Ecclesiac pristina di-
positione deputatas nulla posse ratione
convelli, ne, per consuetudinem pessimum
exempli mali temeritate crescente, ubi-
que⁴ universalis confusio nasceretur⁵,
iam in decretis nostris ante non multum
temporis destinatis omnia iussimus, quae
taliter fuerant invasa, restitui. Sed quia
temeritas pervadentium legem sibi putat

posse generari, si sceleri suo pertinaciam
retentionis adiungat, ea, quae inter fra-
trem et coepiscopum nostrum Constanti-
nium Camisceanae ecclesiae⁶ sacerdotem,
et⁷ directos ab Anconitano Pontifice de-
crevimus, per vos impleri cupimus. Tunc
formiani in caeteris cogitationibus⁸ quae
sit sequenda perscripsimus. Nulla igitur⁹
praesumptione statum parochiarum¹⁰, qui
perpetuae actatis firmitate duravit, pati-
mur immutari, quia neque negligenta
Pontificis, neque temporalis adiectio, quae
per incuriam forte generatur, nec ignavia
faciente, consensus¹¹, nec subriente¹²
supPLICATIONE, praeceptio divellere potest
semel dioecesim constitutam, ex qua sem-
per ad regenerationem atque consigna-
tionem¹³ plebs devota consistit¹⁴.

Dat. ann. 492-496¹⁵.

XLIH¹⁶.

*Si nihil circa conterminos liqueat un-
quam definitum, statuit iuramentum
de temporis praescriptione illi defe-
rendum, qui in iudicium appellatur.*

Gelasius Iusto Episcopo.

Dilectio tua studeat, quae sita omnium
fideliter rerum veritate, ut si de spatiis,
<sup>Couternini se-
met statuti non
immutandi.</sup>

¹ « *Locus corruptus* ». Mansi.

² Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 427.
Grat. can. xvi, q. 3, c. 5. Ivo. iii, c. 97. Berard.
op. cit. pag. 352 authenticum huiusmodi frag-
mentum demonstrat.

³ « *In regulis* ». Grat.

⁴ *Ubique* in Grat. deest.

⁵ « *Tamen etiam decretis* ». Optime quidem
ad sens. Grat. et Ivo.

⁶ Grat. in textu *Anuscanae Ecclesiae*; ad
marg. *Camisceana*: « in vetustis autem codi. *Ca-
misceanae, Cumuscanae, Iamiscanae* ». Pith. l.
c. Berard. l. c. *Asculanae* legend. censem.

⁷ « *Et inter nuntios directos* ». Id. apte.

⁸ « *Cognitionibus* ». Grat. et Ivo.

⁹ Ansel. lib. v, cap. xv.

¹⁰ Parochiae nomine intellige dioecesim. Vid.
Berard. op. cit. pag. 352.

¹¹ Grat. *consensus adhibitus*.

¹² Ita et Ivo. Grat. leg. *subrepente*. Aptius, ut videtur.

¹³ Idem add. *Episcopi*.

¹⁴ *Convenit*. Grat. et Ivo « *Addit ille, sed
forte eius verba sunt, non autem Gelasii, ter-
ritorium enim non facere dioecesim olim no-
seitur ordinatum* ». Mansi l. c.

¹⁵ Pith. dat. *forte ann. c. 494*.

¹⁶ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 428.
Hunc can., qui a Berardo op. cit. pag. 349 Ge-
lasio nulla dubitatione tribuitur, apud Grat. in-
venire est caus. xvi, q. iii, c. 7, et apud Ivon. iii,
c. 135; vi, c. 105.

de quibus memoratur orta contentio, definitio dudum certa processit¹, intemperata servetur. Alioquin si nihil unquam constiterit terminatum, tunc de praescripione temporum, si qua pars diffidet²,

Tempo-
ris praesciptio
per duramenta
probanda.

Dat. ann. 492-496³.

XLIV⁴.

*Significat, testatoris arbitrium esse ser-
vandum.*

Gelasius Papa⁵.

Consideratio ecclesiasticae utilitatis hoc postulat, ex iuxta dispositione⁶ testatoris servandum arbitrium.

Dat. ann. 492-496⁷.

XLV⁸.

*Honorio graviter praecipit, ne testa-
mentum, quod servus Ecclesiae Ampliatus condere nefarie molitus est,
fieri permittat, et si quid humanitus*

¹ Grat. recte *praecesserit*.

² Ivo cum Migne forte rectius *dissidet*. Grat. *confidit*; Ivo ad marg. *fidit*.

³ « *Ita ut* ». Grat.

⁴ « *Al. probatur* ». Pith. Grat. vero *probabitur*.

⁵ Pith. ann. c. 494.

⁶ Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 141. Apud Grat. caus. xvi, q. 1, c. 15. Adverte autem a Berard. op. cit. pag. 366 hunc canon. incertae fidei haberi.

⁷ « *Vatt. codl. add. Laurentio* », Pith.

⁸ « *In antiq. exempl. legitur dispensatione* ». Correct. Rom. apud Pith.

*eidem forte contigerit, illius substan-
tiam fideliter inscriptam filii locatoris
tradat, donec dominicae partes red-
duantur indemnes.*

Gelasius Honorio Episcopo.

Illud etiam sinceritatem tuam non la-
tere volumus ad nos fuisse perlatum,
quod Ampliatus conductor, quem non
solum servum constat esse Ecclesiae, sed
ita eius rationibus a multis temporibus
implicatum, ut etiamsi esset ingenuus,
donec ratiocinia cuncta deduceret, modis
omnibus obnoxius haberetur, ausu tem-
erario molitus fuerit condere paginam
testamenti, cuius omne peculum ecclie-
siastico iuri legibus non dubitet obstri-
ctum. Quapropter his praesumptionibus

vice nostra tua fraternitas contradicat,
nec fieri prorsus aliqua surreptione⁹ per-

mittat. Ae si eidem quidquam humani-
tatis¹⁰ forte contigerit, quia grandaevis
esse memoratur, mox eius sine dilatatione
substantiam manumitas tua filiis eius
dumtaxat, quibus patrimonium probatur
commissum, sub fideli descriptione con-
tratat¹¹, donec temporibus universis, qui-
bus hoc patrimonium gubernasse cognoscitur,
partes dominicas cogatur¹² red-
dere indemnes.

Dat. ann. 492-496¹³.

Ampliatus Ec-
clesiae, tempore ne-
farie testamentum
molitus.

Tanta et temeri-
tatis resistendum

Eius substan-
tia locatoris li-
bris ad tempus
tradenda.

⁹ « *Forte c. ann. 494* ». Pith.

¹⁰ Ex Mansi Concil. Collect. l. viii, col. 133.

In Grat. caus. xiii, q. ii, c. 5; in Ivo. xvi, c. iii. Berard. op. cit. pag. 344 de huius authentia
minime diffidit.

¹¹ Grat. *surreptione*. Ita et Ivo.

¹² Sic Ivo. Grat. vero *si quid humanitus*.

¹³ Grat. hunc loc. ita leg.: *praecipiat huma-
nitas tua filiis eius dumtaxat, quibus patri-
monium probatur esse commissum, sub fideli
descriptione contradi*. Sic et Pith.

¹⁴ Grat. *cogantur*.

¹⁵ Pith. ann. c. 493.

XLVI¹.

Megetiae supplicationibus benigne annuens statuit, ut in eius aediculis tantummodo in suffragium defunctorum divina mysteria solemniter celebrentur.

Gelasius Ioanni Episcopo Sorano.

Certum est quidem, et nostris praeceptionibus constitutum, ne quis in ecclesia aut in oratorio, quod Sedis nostrae non legitur permissione dedicatum, processionem publicam ² putaret impendi; ne conditores furtivis subreptionibus contra regularum statuta prosilirent. Sed quia Megetia spectabilis femina petitorii nobis oblatione suggestus, in possessionibus propriis suorum corpuscula condidisse, frater carissime, humanitatis intuitu, quod priora statuta non maculent ³ funeribus et sepuleris tantum in comprehensis petitorio locis ministeria ⁴ neveris pro solemnitate praestanda, ut defunctionum nomine solummodo divina celebrentur officia, publica frequentatione, et processione cessante.

Data idibus Aprilis.

Dat. die 13 Aprilis 492-496 ⁵.

XLVII⁶.

Ecclesiam noviter conditam, nonnisi Sede Apostolica audita, consecrandam de-

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 433. Grat. d. 1, c. 7. *De consecr. Haeret.* Berard. op. cit. pag. 345 utrum hic can. Gelasio sit tribuendus.

² Processionis nomine praesertim missarum celebrationem designari. Cont. Const. advertit. Quid de hoc nomine sentiat Berard. vid. in fragm. xviii. S. Gelas. h. vol. pag. 412 ad not. 44.

³ « *Maculet* », Pith. certe rectius.

⁴ Al. *mystera*.

clarat, ad quod auctoritatem suam episcopo imperitur.

Praecepta synodalia, quae ante paucos menses de sede nostra ad provinciam directa et antiquis canonibus consentiunt, et ea, quae minus probantur esse, addidimus; et in utraque parte constat sine Summi Pontificis auctoritate Ecclesiam noviter conditam non posse dedicari⁷, teque ex hac basilica, quae aliter ad cultum fuerat processionis adducta, suspendisse missas probabiliter computamus. Sed quia devotus locus non debet a ministeriorum gratia divina vacans permanere, frater carissime, eorum martyrum nomine, quos relatio continet auctoritatis nostrae, suscepta serie consecrabis; ut populorum frequentatio, quam illic avide convenire mandasti, servatis regulis ecclesiasticis et canonibus integrum habeat firmata religione conventum.

Dat. ann. 492-496 ⁸.

XLVIII⁹.

Praescribit, ut si Agnellus diaconus de gravibus contumelias reus constiterit, e sacra communione arceatur.

Gelasius Rufino ¹⁰ et Iusto Episcopis.

Honorati et primarii Verulanae ¹¹ civi- Verulanae nr- tatis fusius nobis precibus supplicarunt, bis in Agnellum querelae.

⁵ Pith. ann. c. 494.

⁶ Ex Grat. dist. 1, c. 5. *De consecr.*, quem Berard. op. cit. pag. 369 apocryphum iudicat.

⁷ Vid. ep. n Gelas. tom. i, h. op., pag. 102,

paragr. 6.

⁸ Pith. ann. c. 494.

⁹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 129. Ivo xii, c. 27.

¹⁰ « *In vel. cod. Martino* ». Mansi ad marg.

¹¹ « *Forte Verulanae* ». Id.

*Nova Ecclesia
sine auctoritate
Summi Pontificis
minime co-
secranda.*

*Ut bimedi-
basilica sancta
martyribus di-
cetur, benigne-
scunt.*

sicut habetur in subditis, quibus etiam subscriptionem propriam commodarunt, se ab Agnello diacono gravi contumeliarum genere fuisse maceratos, ut etiam res periorum (sicut ipsi dicunt) se assent inclinatos; et ideo, fratres carissimi, secundum petitiori fidem supradicto diacono ad vestrum iudicium, imminente Laurentio Romanae Ecclesiae defensore, mox deducto, veritatis assertione discussa, si constiterit integritas supplicantium, aut intenta doceat diaconus, aut de eius protervitate noverit esse vindicandum, quatenus de tantis excessibus memoratae improbabes temeritatis exclusus ultio digna comitetur, et qui se conviciis trivialibus implicavit, sacrae communionis arceatur accessibus.

Dat. ann. 492-496.

Hic in iudicium appellatur.
Si reus prebatur, e sacra communione arceundus.

XLIX¹.

Secundino Viginensi episcopo mandat, ut Paulum diaconum, qui honestam foeminam gravium criminum insimul laverit, digna correctione compescat.

Gelasius Secundino Visinensi ².

Atroces iniurias indecorum prorsus du-
cimus ministrorum Ecclesiae vocibus ir-
rogari, talia laicorum cum plerisque
refugiant actiones. Tempus bonum ³, si-
quidem honesta femina didicerat a ma-
gistro Paulo diacono, quac non solum se
suggerit criminibus appetitam, verum

Atroces iniu-
riae praesertim
ab Ecl. min-
istris non profi-
rendae.

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 131. In Ivon. xi, c. 25.

² Al. forte *Vulsinensi vel Vulsinensi*. Mansi ad marg.

³ « Locus depravatus ». Id.

⁴ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 132. In Grat. caus. xvii, q. iv, c. 33; in Ivon. xvi, c.

etiam in damnata arte magica execrationis conscientiam misericordie. Et ideo, frater, inter supradictos te decrevimus cognitorum, ut si praedictum diaconum protervitas ista convincit, postquam indecenter probatus fuerit mulierem inciviliter appetisse, aut enudem ad adstruenda, quae iactavit adstringas, aut digna correctione compescas.

Dat. ann. 492-496.

Paulus diaconus, si reus extiterit, iuxtam aer-
eum damndus.

L⁴.

*Felix convictus iniurie domino aufugisse
huins custodiae restituatur.*

Gelasius Ioanni Episcopo Vivanensi ⁵.

Uxor Felicis et filia ⁶ Romam (quia sic oportuit) pervenerunt; siquidem hunc ipsum primum se ad barbarorum basilicam conferentem, seque bonas causas habere iactantem, egredi sub hac conditione paecepimus, ut si actus suos fideliter et rationabiliter allegaret, nihil contra eum prorsus asperum fieri, dumrumque patremur. Alioquin si contra fidem, et militatem dominicam venisse probaretur, ipse sibi net imputaret, atque ⁷ ordinationi congruae subiaceret. Qui, superveniente filio nostro viro spe-
Felix sua figa
purgandus.
tabili Orthasio, sic est ad singula quae-
que convictus, ut os aperire non posset, et vera esse, que huic obiicerentur, pro-
pria voce fateretur. Ideoque tenetur man-
cipatus custodiae.

Dat. ann. 492-496 ⁸.

⁵ Berardus vero op. cit. pag. 346 hunc can. Gelasius minime tribuendum censem.

⁶ Al. Viennensi. Jaffè *Vibonensi*.

⁷ Grat. et Berard. *Uxor Felicis, et filiae*.

⁸ « Domini ». Pith.

Perfidiae
convictus domi-
no restituitur.

LI⁴.

*Episcopis indictum ab Ecclesiis arcendos,
qui eas violarint.*

Gelasius Epiphanius Episcopo².

Ad episcopos caeteros³ direximus ius-
Quinam ac sioneum, ut eos, qui ecclesias violasse per-
cessu Ecclesia cum indignis libentur, accessu earum iudicent esse
non dignos⁴.

Dat. ann. 492-496⁵.

LII⁶.

*Fide recepta, quod universa, quae in ba-
silica S. Agathae fuerint per oblatio-
nem collata, eidem intacta relinquantur
divina ministeria, ibidem dudum
interrupta restauranda praecepit.*

Gelasius Victori Episcopo.

Dudum de sanctae Agathae basilica,
quae in Caclano fundo olim noscitur con-
stituta, processionem⁷ sub nostra con-
sultatione suspenderas, asserens posses-
sionis dominum omnia, quae illi conse-
rebantur, accipere et suis usibus applicare,
nec illic posse ministrorum Dei aliquos
ad processionem venire, cum nulla illic
alimenta susciperent⁸. Sed nuper vir spe-
ctabilis Petrus noster nobis rationabiliter

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 128.
In Grat. caus. xvii, q. iv, c. 11; in Ivon. iii, c. 119. Canon est genuinus iuxta Berard. op. cit. pag. 340.

² Hic est Epiphanius ille, qui ad captivos gen-
tis sue redimendos in Gallias proiectus est ann.
circiter 494, et a Gelasio, qui eum adamabat,
Rustico et Acacio Episcopis fuit commendatus;
uti videtur est in ep. ix. S. Gel., pag. 288 h. vol.,
col. 4.

³ Grat. *cunctos.*

⁴ « *Indignos.* » Id.

⁵ Pith. forte ann. c. 494.

intimavit⁹, hoc quod in culpam venerab-
se taliter ordinasse, ut universa quae in
ecclesia supradicta diversorum fuerint
oblatione collata, ad episcopum, aut ad
eum, cui basilicam deputaverit, universa
pertinent; ita ut ex hoc compendio sarta
tecta ecclesiae procurentur. Et ideo, fra-
ter, saluberrimae dispositionis professione
suscepta, processionem supradictae ec-
clesiae te convenit ordinare.

Dat. ann. 492-496.

Fundi domi-
nis a iure sibi
arrogato rece-
dit.

Illa igitur re-
stauranda.

LIII¹⁰.

*Quum Ioannes Faleroniensis urbis ar-
chidiaconus Episcopum suum de bono-
rum Ecclesiae dissipatione accusaret,
Pontifex Respecto et Leonino episcopis
committit, ut rem sedulo discussam ad
S. A. referant.*

Gelasius Respecto, et Leonino Episcopis.

Ioannes archidiaconus Falerionensis ur-
bis eversionem ecclesiae ab eo, qui praec-
sulis nomine censemur, effectam grandi
nobis supplicatione conquestus est; ita
ut se videlicet de loci sui administratione
deiecto, iter sibi liberum ad depopulan-
das facultates aperiret ecclesiae. Nam mi-
nisteriis et ornatu pro sua voluntate di-
stracto, praedium etiam paternum, quod

Ioannis que-
relae.

⁶ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1224.

⁷ De *processionis* nomine recole quae diximus fragm. xviii et xlii S. Gel., pag. 312 h. vol., not. 14, col. 2, et pag. 328 not. 2, col. 1.

⁸ Illic al. comma; nos autem elocut. gratia pun-
ctum appingimus.

⁹ Forte legend. *enunciavit.*

¹⁰ Ex Labbè *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1225.
Berard. op. cit. pag. 364 admonet, ep. hanc
universae antiquitali fortasse ignotam in Col-
lect. *Deusdevid* referri, quae Ivonem paulisper
antecedit, neque de eius auth. ambigere videtur.

in alimoniam clericorum decessor eius reliquerat, velut proprium suis utilitatibus vindicavit; obviantemque supradictum archidiaconum caeterosque ⁴ complures, qui pariter reclamabant, ab ordinibus suis creditit excludendos. Et ideo, fratre

Res per episcopos diligenter investigata causa summa attentione trutinantes, ad S. A. referenda.

tres carissimi, divinitatis intuitu ecclesiae omni veritate discussa, de comportis citate nostris auribus relatione signata; ut, perspecta instructione diligentiae vestrae, quid fieri debeat censeamus.

Dat. ann. 492-496.

LIV².

Ioanni praescribit, ut calicem, quem eius decessor in aliam Ecclesiam transtulit, pristinæ, cuius fuerit, incunctanter restituat.

Gelasius Ioanni Episcopo Pisano.

Ecclesiastica ministeria, quae unicuique basilicae fidelium devotio deputavit, ad aliam ecclesiam nullo debent surripiente transferri. Et ideo, si huius iuris portitoris petitio veritate subsistit, calicem quem decessor tuus abstulit, ecclesiae, cuius fuit, restituere sine intermissione.

Calix igitur restitundus.

Dat. ann. 492-496.

LV³.

Dionysios iura Vibonensis Ecclesiac turbare audentes sacra communione pri-

¹ Aliosque cod. Vat. 3833.

² Ex Labb. Concil. Collect. tom. iv, col. 4295.

³ Ex Labb. Coneil. Collect. tom. iv, col. 1225.

Apud Grat. caus. xii, q. ii, c. 24. Berard. op. cit. pag. 349 hoc fragm. Gelasio addicere non renuit.

⁴ Grat. addit. et divinis; quae verba Berard. l. c. Ivoni adhaerens expungenda arbitratur.

⁵ Quae sequuntur usque ad verb. Quapropter in cod. Vat. 3833 desiderantur.

val, mandans ut contra eos et publicarum legum vindicta iurocetur: Coelestinum vero presbyterum, qui sui episcopi, et S. A. mandata contemnens ipsis divinum munus participare processus, ab ecclesiastico officio repellendum iubet.

Gelasius Maiorico Sereno, et Ioanni Episcopis.

Qui ¹ et humanis legibus incivilis temeritate calcatis, et reverentia religionis abiecta, vel ecclesiastica privilegia calcare contendunt, vel ubilibet in pauperum prosilire dispendium, nec huinsimodi saltem commoniti, convictique nequitiam sotpire consentiunt, atque illata sacris rebus detrimenta sancire, merito divini munieris sunt participatione privandi ²; ut huins perceptione careant, quod sacrilegii aribus habuere respectui. Quapropter Dionysii, qui sicut vestrae textus relations ostendit, non solum Vibonensis ecclesiae iura turbare, sed etiam repensare, quod nequiter admirerant, respuerunt, sacrae communionis arceantur accessu, donec quae honori divino competint, discant devota mente deferre. Contra quos etiam quidquid publicis agi poterit, minime negligatur. Ut qui utrumque contemplaverunt utrisque colibiti, tam sibi, quam caeteris praebant, quod necessaria disciplina poscit exemplum ³. Coelestinus vero presbyter fratris et coepiscopi nostri Sereni, qui contra pontificale iudicium, contraquam Apostolicæ Sedis mandata pro-

Sacrilegio secularatus sacra communione privandus.

Dionysii hac poena multantur.

Contra eos et publicas leges invocandæ.

Coelestinus S. A. mandata violans ab officio repellendus.

6 Hucusque cit. cod. Hinc videat lector, quoniam iure cl. Labbaeus asseveret totum hoc fragmentum e praedict. cod. fuisse desumptum. Porro in tanta rerum mole multa aliorum diligentiae committere necesse est, qui pactam fidem haud raro obliviscentes suo muneri deficiunt. Caeterum ea, quae subduntur, ivo e reliquis distractahens in p. iii c. 50 constringit.

rumpens supradictis communionem sacram ministrare praesumpsit, cum non potuerit ignorare sententiam proprii sacerdotis, ab officio protinus ecclesiastico appellatur⁴, ut nullus Ecclesiae ministrorum contra pontificalia instituta venire contendat.

Dat. ann. 492-496.

LVI².

Iusto et Stephano mandat, ut Brumarium de iniusta caede in servum Ecclesiae, nec non de gravissimis in episcopum contumeliis accusatum ad iudicium suum appellant, et rem mature discussam S. A. renuntient: quod si ipse renuat, apud iudicem provinciae de atrocibus iniuriis est citandus.

Gelasius Iusto, et Stephano Episcopis.

In Brumarium accusatio.
Frater et coepiscopus noster Proficuus Salpiniae sacerdos ecclesiae pectorii nobis insinuatione suggestit, Brumarium spectabilem virum, cum, nullis extantibus causis, servum ecclesiae gravissima caede mactassel, tunc etiam ad augendam violentiae suae pervicaciam supradictum antistitem gravissimis contumeliis affecisse. Et ideo, fratres carissimi, si a vobis admonitus ad iudicium vestrum inquisitorum nemque convenerit, veritate discussa, unde tantus superbiae spiritus, aut violentiae concepcionis fluxerit, quidve fuerit

Hoc per Iustum et Stephano discussa ad S. A. remittenda.

¹ Ivo repellatur.

² Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1225.

³ Porro actor rei forum sequi debet; laicus itaque ad forum ecclesiasticum appellari; invitus autem compelli non poterat. *Cont. Const.* l. c.

⁴ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 130. Berard. op. cit. pag. 346-47 hunc can. Gelasio adscribit usque ad verba: *fieri debeat censemus*; de postremis dubius haeret. Legitur autem in Grat. caus. XII, q. 2, c. 25.

quod Pontifex tanta laceretur insolentia, nostris auribus relatione signata. Aut si forte simili praeceptione contempserit⁵, potestatem sibi supradictus Pontifex non verit esse concessam, quatenus apud iudicem provinciae atrocium iniuriarum quaerat propositione vindictam.

Dat. ann. 492-496.

Si Brumarium ecclesiasticum iudicium recuseat ad laicorum appellandum.

LVII⁴

Volaterranae Ecclesiae patrimonium praesertim ab Eucharisto pessum datum Iustini et Fausti sollicitudini committit, quidve agendum de consu anno cisdem indicit.

Gelasius Iustino Archidiacono, et Fausto defensori.

Volaterranae⁵ ecclesiae actus vel patrimonium, quod haec tenus comperimus destitutum, vel⁶ post damnationem Eucharisti, quo fuerat depravante dispersum, curae vestrae decrevimus esse delegandum, ut diligentia, qua vos pro ecclesiae utilitatibus existimamus esse vigilantes, praedia culturae restituatis antiquae, revocetis⁷, si qua sunt vendita aut donata mancipia⁸. Possessiones etiam⁹ iurie revocanda. Volaterranae Ecclesiae patrimonium curatoribus delegatione.

Municipia et possessio-
nes in-
dustriae
revocanda.

⁵ Al. *Vulteranea*.

⁶ « *Et* ». Rectius Grat.; sed orat. contextus nec et, nec vel videtur requirere.

⁷ « *Et revocatis* ». Id.

⁸ Hic al. comma; nos autem, ut orat. minus implicata eluceat, punctum apponimus.

⁹ *Quas ab Eumacio, alii Eumacio. Pith. Grat. possessiones etiam quas ab Eumantio et Opilione.*

In quem enim nihilominus revocentur, sit emptoribus ploris actio contra eum recursus, qui praesumpsit aliquid

de ecclesiae rebus illicita venditione distractare; ita ut pensiones annuas ad Pontificem deferatis, cui privilegia sua integra convenient omni ratione servari, ut eius

dispensatione portiones proveniant consuetae, ita ut portionem quartam¹, quae ad eos pertinet, sua Pontifex ordinatione distributat, prout cuiusque locum meritumque cognoscit. Pariter etiam ex fide-

lium oblatione faciendum², ut quartam clericis eroget pro consideratione sua electionis antistes. Fabricarum etiam portio, episcopo sciente et disponente, vestra erogatione pendatur, quatenus nihil pe-

nitus in detrimentum aliquius rei patiens mini generari³. Si quid vero in eccl-

esiæ vestrae damnum, aut in his quae sunt praceptionis nostræ prohibita, Pon-

tificem vestrum videritis admittere, mox nostris auribus relatione signate, ut quid

fieri debeat censeamus. Decimas iusto ordine non tantum nobis, sed maioribus visum est, plebis tantum, ubi sacrosanta dantur baptismata, deberi.

Dat. ann. 492-496⁴.

LVIII⁵.

Iustino et Fausto mandat, ut omnes e rusticis, urbanisque praediis proventus

1 « Quartae ». Pith.

2 Pith. addit cst; Grat. legit: *faciendum est, ut clericis quartam partem.*

3 Hucusque Grat.; caelera habet Ivo III, cap. 151.

4 Pith. ann. c. 494.

5 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 135. Gratian. caus. xii, q. ii, c. 23; Ivo III, c. 151. Berardus op. cit. pag. 346 de huius authentia vehementer ambigit.

6 Al. *vobis enim.*

ad antistitum deferant, eisque dividendi rationem praescribit.

Gelasius Iustino Archidiacono et Fausto.

Vobis⁶ et famae vestrae consultum du-

ximus, ut Pontificis vestri loco vobiscum

ab eodem aliquis subrogetur, qui eius nomine pariter universa disponat, qua-

tenus omnia praedia ad vestrum revo-

catis studium, ne cuiquam clero pro por-

tione sua solum aliquod Ecclesiae putetis

esse deputandum, ne per incuriam ne-

gligentiamque minuatur, sed omnem pen-

sionis summam ex omnibus praedulis ru-

sticis urbanisque collectam ad antistitem

deferatis. Ex qua tamen collectione ha-

beatur ratio, quod ad causas vel expensas

accidentium necessitatum opus esse per-

spicitur, ut de medio sequestretur, et

quartae portiones vel fidelium oblationes

de hac fiant modis omnibus pensione⁷,

ita ut unam sibi tollat antistes, aliam cle-

ricis pro suo iudicio et electione disper-

tit, tertiam pauperibus sub omnium⁸

conscientia faciat erogari. Fabricis vero⁹,

quod competit ad ordinationem Pontifi-

cis, erogatione vestra decernimus penden-

dum. Si quid forte ab annua remanebit

expensa, electo idoneo ab utraque parte

custode, condatur¹⁰ in thecis, ut si maior

emiserit fabrica, sine subsilio quae

diversi temporis diligentia potuerint cu-

stodiri, aut certe ematur possessio, quae

utilitates respiciat communes¹¹.

Dat. ann. 492-496¹².

7 Grat. et quatuor portiones vel de fidelium oblatione, vel de hac fiant modis omnibus pensione, ita ut unam.

8 Al. sub omni.

9 Al. Fabricis vero quartam, quae competit ad ordinationem Pontificis, erogatione vestra decernimus esse pensandam.

10 Ita Pith. et al.; nonnulli edit. tradatur.

11 * Vid. lib. vii cod. Theodos. *De bonorum praescript.* Cassian. lib. iv Instit. cap. XIV ». Pith.

12 Id. ann. c. 494.

Census annus
episcopio integrum
detulit quanto
dopere ipsum di-
videndus.

Si quid in Ec-
clesiae damnum
fuerit ab ipso
patratus, S. A.
deontandum.

Decimae ubi
plebis traden-
dae.

Census annus
traeodus aoli-
stii.

Quonodo per
ipsum dividendus.

Si quid restet,
ubi impende-
dum.

LIX¹.

Benenati et Mauri sacrilegum furorem detestans, qui Ecclesiae immunitatem concularunt, eos ab omnibus Ecclesiis iubet prohibendos.

Gelasius Victor, Constantino Martyrio, Felicissimo, Sorano² et Timotheo Episcopis³.

Frater et coepiscopus noster Epiphanius⁴ sua nobis relatione suggestis, Benenatum et Maurum Beneventanae municipes civitatis in contumeliam religionis acerba nimis et plectibili contumacia prosiluisse, qui confugientem ad ecclesiae septa curialem suum, nec illic quidem tutum, aut de iniuria securum esse sive runt, ausi temerariae mentis admittere⁵ quod nec potestatibus quidem vel principibus unquam licuit perpetrare, ut hominem in sanctuariorum constitutum, captata sacerdotis absentia, reluctantem, reclamantemque violenter abstraherent, quos, quantum nobis sua suggestione patefecit, merito indignos esse sacra communione indicavit. Et si revera tanti facinoris constat admissum, nostra etiam auctoritas in hac parte consentit. Nec enim ad supplicandum iure debet admitti⁶, nisi admittere sacrificium non dubitavit. Nullus enim intra limina tantae venerationi deputata utrumque sibi licere existimet pro

Sacriegi ab Ecclesiis accor-
di.

sua voluntatis arbitrio, ut immilitatem sibi vindicet et furorem. Et ideo, fratres carissimi, supradictos, si manifesta reos facit conquestio, ab omnibus parochialium vestrarum ecclesias nostras praeceptionis auctoritate prohibete; ut non solum hi, qui in iniuriam sanctorum locorum prosiluisse probabuntur⁷, merito consequantur pro facti sui qualitate vindictam, verum etiam caeteri a tali praeceptione nultionis istius timore revocentur.

Dat. ann. 492-496⁸.

LX⁹.

Principit, ut Bonifacius Petro spectabilis seruum eius in Ecclesia S. Clementis pertinacius immorantem euret omnimode restituendum, dummodo a domino de huius impunitate sacramentum habeat.

Gelasius¹⁰ Bonifacio Episcopo.

Metuentes¹¹ famuli Dominos, si ad ecclesiae septa confugerint, intercessionem¹² debent quaere, non latelras; ne haec ipsa praeceptio tarditatis temeritatem augeat renitendi. Filius enim noster vir spectabilis Petrus queritur, servum suum in ecclesia S. Clementis diutius commo-

Seruis in Ec-
clesia quare-
nda intercessio,
non latelras.

Hacque Petho
servus redden-
dus.

1 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 128. Gratian. caus. xvii, q. iv, c. 10. Ivo. m. c. 120. « Desinceritate huius epistolae, inquit Mansi l. c., in utramque partem fluctuat Berardus, et rem in medio relinquit; mihi vero nil suspiciosum occurrit ».

2 Sereno. Pith. et Ivo l. sup. cit.

3 Constantinus fuit Capuanus Episcopus, Marlyrius Episcopus Terracensis, Timotheus vero Episcopus Abellinas. V. Berard. op. cit. p. 362.

4 Epiphanius fuit Episcopus Beneventanus. Berard. op. cit. pag. 361.

5 Ausi irruptione temerariae mentis admittere. Grat., ubi ad not. legit. « Al. irruptione ». 6 « Qui », Pith. Forte melius.

7 « Al. probantur ». Id.

8 Pith. forte ann. c. 494.

9 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 139. Grat. can. xvii, q. iv, c. 32. Ivo iii, c. 415. Berard. op. cit. pag. 333, licet hunc can. Gelasii circiter tempora editum existimet, huic tamen abiudicat.

10 « Al. Gregorius » Pith.

11 « Metuentes dominos famuli ». Grat.

12 « Intercessiones ». Id.

rari¹, cui cum deputasset sacramenta praestari², illum egredi nulla ratione voluisse. Et ideo dilectos supradicti homines de praesenti cum eo, quem elegerit esse mittendos, qui cum de impunitate eius sacramenta praebuerint, cum statim facies ad dominum suum modis omnibus remeare; aut si in hac pertinacia³ forte persistierit, post sacramentum sibi practatum reddatur invitus.

Dat. ann. 492-496⁴.

LXI⁵.

Praescribit, ut in Iudam inquiratur, qui Iudacorum mancipium ad Ecclesiam Venefranam configuit, asserens sibi ab incunabulis christiano nuper circumisionis signaculum a suo domino infixum.

Gelasius Siracusio⁶, Constantio et Laurentio Episcopis.

Iudas, qui Indicae professionis existit mancipium, iuris sui, quod ante paucos annos se asserit comparasse, nunc ad ecclesiam Venefranam⁷ configuisse suggestit, sicut petitorii tenor adnexus ostendit, eo quod dicat sibi ab infantia christiano nuper a praefato domino signaculum circumisionis infixum. Quapropter diligen-

In Iude ad S. A.
petitio.

ter vestra inter utrumque sollicitudo⁸ rerum fideliter examinet veritatem, quatenus nec religio temerata videatur, nec servus hac obiectione mentitus competit*Haec Siracusio, ceterisque remittitur discussio-*

ta.

Dat. ann. 492-496⁹.

LXII¹⁰.

Telesini precibus annuens eius fratrem Quinigesio episcopo commendat.

Gelasius Quinigesio Episcopo.

Vir clarissimus Telesinus, quamvis Indiae credulitatis esse videatur, talem se nobis approbare contendit, ut merito nostrum appellare debeamus, qui pro Antonio (Antio) parente suo specialiter postulavit, ut eum dilectioni tuae commendare debeamus: et ideo, frater, supradictum voluntatis nostrae mandatorumque respectu ita te habere convevit, ut non solum in nullo penitus opprimatur, verum etiam, in quo ei opus fuerit, inae-

Telesini pos-

*Eius frater
Quinigesio ad-
iuvandus.*

se gaudeat dilectionis adiutum.

Dat. ann. 492-496.

LXIII¹¹.

Inniuit nullum baptizandis numerum esse constituendum; cathedralicum praefer-

cap. 413. Berardus autem op. cit. pag. 360 hanc can. Gelasio perperam addictum existimat.

6 «Siracusano, et Constantino et Laurentio». Pith.

7 «Venefranam». Grat.

8 «Sollicita cura rerum». Pith.

9 Al. *domini*.

10 Pith. ann. c. 494.

11 Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 131, Ivo iii, c. 112.

12 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 138. Grat. ear. x, q. iii, c. 5. Berard. op. cit. p. 340 Gelasio hunc can. abiudicat.

1 «Al. *commoratum*». Pith.

2 Ille locum ita recte expedit Gratian.: *cui, dum deputasset sacramenta praestari, asserit illum. Ivo directos. Apté ad sensum Grat.: El ideo directus supradictus homo de praesenti cum eo, quem elegerit esse mittendum, cum de impunitate eius sacramenta praebuerit, cum statim facias ad dominum suum modis omnibus remeare.*

3 Al. *pervicacia*.

4 Pith. ann. c. 493.

5 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 132. In Grat. ear. xvii, q. iv, c. 34: apud Iwon. p. xiii,

morem non exigendum; de oblationibus veterem consuetudinem servandam.

Gelasius Papa Fabiano¹ Episcopo.

Nec numerus baptizandis iuste creditur imponendis, cum quanti petierint², numerus immo-
 quam statuerint, vel ad regenerationem festinaverint, non sint pro alterius voluntate repellendi. Et ideo, frater carissime, huiusmodi superflua constitutionem modis omnibus removebis³, ut unusquisque aut in vicina sibi ecclesia, aut in electa pro sua mentis baptizetur arbitrio. Cathedratum etiam non amplius, quam vetusti moris esse constiterit, ab eius loci presbytero noveris exigendum; et de his, quae die dedicationis fuerint offerenium devotione collata, consuetudinem, quae generaliter omnibus ecclesiis est praescripta, servabis.

Cathedralium non amplius, quam vetusti moris esse constiterit, ab eius loci presbytero noveris exigendum; et de his, quae die dedicationis fuerint offerenium devotione collata, consuetudinem, quae generaliter omnibus ecclesiis est praescripta, servabis.

Dat. ann. 492-496⁴.

LXIV⁵.

Corpus Domini sine calice non esse sumendum indicit.

Gelasius Maiorico et Ioanni Episcopis.

Comperimus autem, quod quidam in

1 « Vat. cod. Sabino ». Pith.

2 « Forte petierint ». Ivo.

3 « Et ideo superflua constitutionem modis omnia removentes volumus, ut » Ivo.

4 Pith. ann. c. 494.

5 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 125. In Grat. dist. ii, c. 12. *De Consecr.* in Ivo. ii, c. 89. Berard. op. cit. pag. 351 hunc canonom Gelasio adscribendum contendit; Anselmus cum coniungit cum alio, cui initium: *Ita nos quidem tamquam sit pars eiusdem epistolae.*

6 Scil. Calabria ulteriore. » Berard op. cit. pag. 351.

7 Al. *sacrati*. Grat. *a calice sacri eruoris.*

8 « Quia nescio qua » iv., Grat. quoniam ne-
scio qua.

9 Al. *rectius unius, eiusdemque mysterii.*

10 Ex hoc Gelasio can. inferunt Novatores sacrae communionis sub utraque specie necessitatem, At frustra: hic enim illi notantur Manichaei, qui

eadem regione⁶, sumpta tantum corporis sacri portione, a calice sacri⁷ cruxore abstineant. Qui procul dubio nescio qua superstitione docentur obstringi, aut integræ sacramenta percipient, aut ab integris arecentur, quia divisio unius eiusdem mysterii⁸ sine grandi sacrilegio non potest provenire⁹.

Dat. ann. 492-496¹⁰.

In hac divisio
unius eiusdem
que mysterii in-
genus sacrilegium
est.

LXV¹¹.

Excommunicatis appellationis tempus praescribit, cum quibus, si in sua pericula persistirint, nunquam ineundum consortium decernit.

Quicumque intra anni spatum civiliter, sive publice causani suam coram suis excommunicatoribus non peregerint, ipsi sibi aditum audiencia clausisse videantur¹². Quod si obstinato animo sine communione¹³ defuncti fuerint, nos eorum causam iuxta B. Leonis praedecessoris nostri¹⁴ sententiam divino iudicio reservantes quibus vivis non communici-

Excommunicati intra an-
num & sententia
appellantur.

plane occulti una cum catholicis ad sacram synaxis accederent, ne detegerentur haeretici; verum ab hausto vini sese prohibebant, quippe quod ipsis vetabatur. Baron. Ann. tom. viii, ann. 496.

11 Pith. dat. censem c. ann. 494.

12 Ex Grat. cau. xi, q. iii, c. 37. Ivo xiv, c. iii, 412. Berard. op. cit. pag. 365 huismodi fragm. spurium existimat, quippe quod e veteri Eccl. disciplina prorsus abhorret. Recentioribus enim sacculis id tantummodo praestitutum « ut si qui per annum a leviore excommunicatione solvendum se non curaverit, communione ecclesiastica penitus careret, non vero ita repellentur, ut audiri, ac recipi poenitens non amplius posset, quod e cit. can. deduci videtur ».

13 Ita et n. cod. 3833. Ivo. ad marg. clausisse aditum indicabantur.

14 Cit. cod. *communicatione.*

15 Id. omittit *praedecessoris nostri*

Cum ipsis sive
vivi, sive mor-
tuis non com-
municandum.

cavimus, nec mortuis communicare debemus¹.

Dat. ann. 492-496².

LXVI³.

Cum illis agendi modum praescribit, qui priusquam a indice andirentur, communionem inire tentaverint.

Hi sane, qui⁴ ante audientiam communiceantur, nisi tentaverint, donec per poenitentiam reatum suum defleant, ad communionem restituendam. *Ni mors ureat, nullus nisi portatus in communionem restituendam.*

Dat. ann. 492-496.

LXVII⁵.

Qui cum excommunicato scienter consortium inierit, sacra synaxi privandum statuit.

Qui vero excommunicato scienter communicaverit⁶, et a modo saltem in domo

1 Id., cui consentit et Ivo.: *mortuis communicare non possumus.*

2 Pith., ann. c. 494.

3 Ex Iv. xiv, c. 112. Berard. op. cit., pag. 365 hunc, et seq. can. existimat Gelasio tributum ob quandam sententiaram similitudinem.

4 Cod. Vat. 3833 rectius *Si qui.*

5 « *Nullatenus* ». Id.

6 « *Excepto mortis intuitu* ». Id. recte.

7 Ex Grat. caus. xi, q. 3, c. 38. Quid de hoc censem Berard. vid. in super. fragm.

8 Iv. ad marg. se iunxerit.

9 Id, atque latebras defensionis, ne cominus ad satisfactionem perducatur, praebuerit. Sed male, ut videtur.

simil oraverit, atque latebras, quominus ad satisfactionem perducatur, praebuerit⁹, donec ad episcopo¹⁰ excommunicatore poenitentiam accipiat, corporis et sanguinis Domini communione privatum se esse cognoscat¹¹.

Dat. ann. 492-496¹².

LXVIII¹³.

Iubet pensiones non tradendas, nisi de iis legitime constiterit.

Gelasius Papa Quinigesio Episcopo¹⁴.

Quia res in litigio posita in nullam transferri potest omnino personam, donec legitimae cognitionis eventu, cui potius debeatur, iudicaria disceptatione possit agnosci, ex eadem re quispiam non sicut natura exigere pensiones, sed in eodem statu, re eadem posita, in quo videtur (sicut dictum est) ante constituta¹⁵, quisquis sibi putat quidpiam posse competere, iuridico pulset examine, praeiudiciis omnibus inde submotis.

Dat. ann. 492-496¹⁶.

Cum excommunicato vel gravis e sacra synaxi arendus.

Donec res in litigio fuerit, in neminem transferenda.

Eadem de pensionibus servanda lex.

10 Ibid. deest *Episcopo.*

11 Iv. add. et *delictum secundum canones poenitentia.*

12 Pith., ann. c. 494.

13 Ex Mansi Concil. *Collect.* tom. viii, col. 131. Grat. eau. xi, q. 1, c. 50. Berard. op. cit., pag. 354, hunc con. Gelasio abjudicat.

14 Lucio id. Berard., qui l. c. refert alias scriptum fuisse *Quinquagesimo ob crassam amanuensis imperitiam*. Hic enim litt. l, pro numero quinquagesimo interpretatas, quae Lucium iuxta ipsum Berardum significaret, non Lucium, sed *Quinquagesimum episcopum nominavit. Correct. Rom. Quingesio*, quibus Pith. adhaeret.

15 Al. *constitutam item.* Pith.

16 Pith., ann. c. 494.

LXIX¹.

Admonet, non omnia decessorum statuta successoribus custodienda.

Gelasius Cresconio, Ioanni et Messalae² Episcopis.

Decessorum statuta sicut legitima et iusta successores custodire conveuit, ita servanda, securus eliam debent male facta corrigerem.³

Dat. ann. 492-496⁴.

LXX⁴.

Opportunis exemplis declarat, illum non mentiri, qui fallendi animum non habet.

B. apostolus Paulus non ideo, quod absit, fefellerit credendus est, aut sibi existitse contrarius, quoniam cum ad Hispanos se promisisset iturum, dispositione divina, maioribus occupatus ex causis, implere non potuit quod promisit⁵. Quantum enim ipsius voluntatis interfluit hoc pronuntiavit, quod revera voluisse efficiere. Quantum enim ad divini secreta consilii (quae ut homo omnia non potuit

Aut enim quod
time voluit.

Non mentitur
B. Paulus Apostolus haud impensis quod promisit.

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 133. Grat. caus. xxv, q. ii, c. 19. Berard. op. cit., pag. 337, hoc fragm. Gelasio minime tribuendum arbitratur, erecte animadvergit « huius can. auctorem forte abusum esse Gelasii verbis, quae leguntur in cap. 1 ep. ii ad episc. Lucan. », pag. 101, col 2, vol 1 huius op. sive in can. 6, caus. 1, q. vii, ubi decorinut, aliquando e veterum statutis recedendum fore » non quod male facta deprehendantur, sed dispensatione sic exigente, quum nimis certis in casibus aliud exigere videatur vel necessitas, vel utilitas Ecclesiarum ».

² Ita restituatur ex cod. Vat. 3832, quum in edit. legatur *Messaliae*.

³ Pith., ann. c. 494.

⁴ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 141. Grat. caus. xxii, q. ii, c. 5. Berard. op. cit., pag. 363, vehementer ambigit utrum hoc fragm. Gelasio, sive potius Pelagio II sit tribuendum.

⁵ De hoc dubitavit quidem Hieronymus in ep.

licit spiritu Dei plenus agnoscere) superna praetermisit dispositione praeventus. Nec quia B. Petrus apostolus pro affectu divinae reverentiae ipso Domino respondit: *Non lavabis mihi pedes in aeternum*⁶ fefellerit, quod absit, aut in sua putabitis minime constitisse sententia; quia mox eidem divinae voluntati cesserit, et quod se dixerat non esse facturum, causis adstrictus humanae salutis passus est prona voluntate faciendum.⁷

Nec B. Petrus
pedes laudem
ablationem tra-
deus.

LXXI⁸.

Sacerdoti, qui scelere sit maculatus, divina mysteria non facienda perhibet.

Gelasius Elpidio Episcopo.

Sacrosancta religio, quae catholicam tenet⁹ disciplinam¹⁰, tantam sibi reverentiam vindicat, ut ad eam quilibet nisi pura conscientia non audeat pervenire. Nam quomodo ad divini mysterii consecrationem coelestis spiritus invocatus adveniet, si sacerdos¹¹, et qui eum adesse deprecatur, criminosis plenus actionibus reprobetur?¹²

Religionis quae
reverentia.

ad Helvidiam, et in cap. iii ad Ephes.; verum in cap. xi Is. et in Amos cap. v contrarium affirmat: cui sententiae adhaeret Ioann. Chrysost. Hom. vii, nec non Greg. lib. xxxi Moralium cap. xxvii. Vid. Pith.

⁶ Ioann. xii, 8.

⁷ Pith., forte ann. c. 494.

⁸ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 127. Grat. caus. 1, q. i, c. 92. Ivo ii, cap. 90, et vi, cap. 110. Berardus censet can. hunc ingendum esse cum can. 26, c. xxxiii, q. viii, neque de eius authentia dubitandum existimat. V. Berard. op. cit., pag. 340.

⁹ « *Continet* », Pith.

¹⁰ « *Hic supple in celebratione divinorum mysteriorum* », Cont. Const.

¹¹ « *Al. si sacerdos etiam, qui eum adesse deprecatur* ». Pith. Recte videtur.

¹² « *Hinc patres necessariam sacerdoti animi munditiem inferre solent, quum absolum sit Spi-*

Divina myste-
ria pura mente
peragenda.

LXXII¹.

Felicitis III verba in medium afferens Christi statuta nunquam peritura declarat, et Sedi Apostolicae supremam inesse tum solvendi tum ligandi potestatem evincit.

Beatus Gelasius PP.

scribens Episcopis per Dardaniam constitutis inter coetera inquit.

Post quingentos annos constituta Christi statuta² sti quosdaun² velle subvertere, quum triginta annorum les hominum non possit abrumpi. Sanctum Athanasium ideo non fuisse damnatum a synodo Orientis, quia sedes ista non consererit, sanctum Ioannem Constantinopolitanum, sanctum Flavianum..... Si ergo, ea non consentiente sola, qui damnati sunt a synodo Orientis non potuerunt esse damnati, consequens est etiam sine synodo, qui, eadem sola dannante, damnatus fuerit, damnatus sit.

Et post pauca: Quae vero statuta Christi dixerit, inferius explanavit, quum, Sede Apostolica non consentiente, neminem damnari, et, sola ea consentiente, qui damnatus fuerit, damnatus habeatur, exposuit³. Statuta itaque Christi eos post quin-

ritum Sanctum invocari ab iis, qui eum pravis operibus reiciunt. Non inficiantur autem Spiritum Sanctum invocatum adesse, quia ministri vitium supplet Christus, cuius nomine sive a bonis, sive a malis ministris sacra mysteria peraguntur ». Cont. Const. Dat. autem iuxta Pith. ann. c. 497.

1 Ex cod. Vat. 3833, Grat. caus. xvi, q. iii, hoc fragmentum referunt usque ad verba, possit abrumpi, quin animadverterit haec dicta esse a Felice III in suo tractatu, ut videre praestat apud Migne *Patrol.*, tom. lvm, col. 944. Cont. Const. illud erueus e Cassiniano cod. sis sit ad verba *damnatus sit*; verum nec ipsa monet haec omnia ad eundem tractatum pertinere. Igitur e Gelasii scriptis forte expungenda huiusmodi ep. videtur, ni cit. cod. caetera

gentos annos velle subvertere, quia iam quinquies centeni circiter anni praeterierant, quando hic venerabilis PP. dictus Sedem Apostolicam statuta Christi promeruisse fatetur. Privilegia enim sua a Christo Ecclesia Romana per Petrum consecuta est, et ipsa sunt statuta Christi⁴.

LXXIII⁵.

Ibi rapta admittitur, ubi puella abducitur, de cuius nuptiis antea nihil actum probatur.

Lex illa praeteritorum principum⁶ ibi⁷ rapta⁸ dixit esse commissum, ubi puella, de cuius nuptiis nihil actum fuerit, ante videatur abducta⁹.

LXXIV¹⁰.

Quid agendum cum iis, qui sponte recta facere contemnunt.

Gelasius in reg.

Convenit ut in alio aliquo cogatur impunctus is, qui sponte facere, quae sunt recta contempnsit.

subdens, Gelasium Felicis verba in suam epistolam inseruisse clarius ostenderet.

2 Edit. ad sensum apte add. *audio*.

3 Eandem doctrinam et Gelasius exposuit ep. v, vol. i, h. op., pag. 415, § 12, et seq.; nec non ep. xii h. vol., pag. 208.

4 Pith., qui hunc can. refert usque ad verba *non possit abrumpi*, dat. existimat ann. c. 494.

5 Ex Grat. caus. xxvii, q. ii, c. 49. Berard. vero hunc can. omnino apocryphum existimat op. c. pag. 369.

6 In cod. Theod. lib. ix, tit. xxiv *de raptu Virg. vel Vid. I. 1*». Cont. Const. Videat autem lector, utrum illa lex huic canonii conveniat. Forte melius designari potuisset I. 1, cod. Theod. *De Accusationibus et Inscriptiōnibus*, licet neque hic Gelasii sententia deprehenderetur.

7 Pith. ann. c. 494. — 8 Ex cod. Vat. 3833.

Sedis Apostolicae supremam potestas.

Felicis verba Gelasius explicat.

Ubi rapta
habetur

In obstinatos
coactio adi-
benda.

S. ANASTASIUS II.

An. C. 497

EPISTOLA I².

Gratulatur, quod Clodoveus Francorum rex nomen suum Christo recente derit, eumque obsecrat, ut Petri naticulae feris fluctibus agitatae enixa opituletur.

Clodoveo³ Anastasius Episcopus.

Tuum, gloriose fili, in christiana fide
De Clodovei triumphum cum exordio nostro in pontificatu contigisse gratulamus. Quippe Se-

des Petri in tanta occasione non posset An. C. 497
non laetari, cum plenitudinem gentium
intuetur ad eam veloci gradu concurrec,
et per temporum spatha repleri sogenam,
quam in altum iussus est mittere idem
piscator hominum, et coelestis Ierusalem
beatus claviger. Quod serenitati tuae insinuare voluimus per Eumenium pre-
sbyterum, ut cum audiveris laetitiam
Patris in bonis operibus, impleas gaudium nostrum, et sis corona nostra, gau-
deatque mater Ecclesia de tanti regis,
quem nuper Deo peperit⁴, proscut. Lac-

1 Licet nihil per nos fuerit omissum, ut Anastasius II, si quae supersint, hic omnia colligerentur documenta, tamen vix unum reperire occurrit apud Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, col. 193, qui e Vignerii *Spicileg.* tom. v, pag. 582 illud exceptum testatur. Porro et quaedam Anastasius ad Ursicinum fragmenta vir clariss. refert, quae e duobus vet. codicibus desumpta asseverat, forte in tanta rerum mole oblitus, haec in ep. Gelasii ad Laurentium de Lignido contineri, quam nos damus pag. 265 h. vol., et alius ab Anastasio ad Ursicinum missam contendentibus, ipse Gelasio restituit, ut videre est op. c. col. 40. Extat etiam apud Grat. *Decret.* caus. xxii, q. iii, c. 8 fragmentum aliud Gelasio adscriptum, cui initium *Qui potest obviare.* Sed hoc evidenter attinet ad Damasum I, ep. iii Stephano et Concilio Africae, § ix sub fine, perperam Pithaco asserente, illud legi in paragr. viii eiusd. epistolae.

2 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 410.

3 Al. *Cludoecho vel Chlodoveco.*

4 Clodovei regis baptismum ab Avito apud Migne op. c. tom. LIX ep. xli graphicè descrip-
tum Francorum annales assignant ann. regni eius
xx, post victoriam scilicet Alanannicam, quae ipsi
christianae fidei amplectendas occasio fuit. Nam
vero, inquit Sirmundus, is est iuxta aera nostra
stram annus Christi desinens 496; in natali enim
Domini Clodoveum fuisse baptizatum Avitus in
sua ep. testatur hisce verbis: «qui celeber est
natalis Domini sit et vestri; quo vos scilicet
Christo, quo Christus ortus et mundo». Falso
igitur eius baptismum ad ann. refert 499 Sie-
bertus, qui omnia triennii fere spatio posterius,
quam gesta sint, narrare solet: unde nec verum
loquitur Hinckmarus Remensis, aliquie ab ipso
decepti, qui eum baptizatum autem in vigilia
Paschatis anni 497. Vid. Sirmond. apud Labb.
loc. cit.

tifica ergo, gloriose et illustris fili, matrem tuam, et esto illi in columnam ferrea. Nam refrigerescit charitas multorum, Eam præstat ut et malorum hominum versutia navicula affectus Ecclesiae rebus sue currat.

et nostra feris fluctibus agitatur, et despuntibus undis pertunditur. Sed speramus in spem contra spem¹ et dominum collaudamus, qui eruit te de potestate tenebrarum et in tanto principe providit Ecclesiae, qui possit eam tueri, et contra occurrentes pestiferorum conatus galleanum salutis induere. Perge igitur, dilecte et gloriose fili, ut Deus omnipotens serenitatem tuam et regnum coelesti protectione prosequatur, et angelis suis mandet ut custodian te in omnibus viis suis et det tibi in circuitu de inimicis suis victoriam².

—
EPISTOLA II³.

Ostendens humanas animas per parentes propagari non posse, universos Galliarum episcopos hortatur, ut huic errori, quem haeresim appellat, pro viribus obstant.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis per Galliam constitutis Anastasius Papa.

Bonum atque iucundum Davidicus sermo designat habitate fratres in unum⁴. R. Pontificis cum coeteris episcopis communictio. Nam nos licet terrae spatia longinquaque discernant, spiritu tamen, qui unus esse

¹ Rom. iv 48, ubi Vulg. legit: *qui contra spem in spem credidit.*

² Ex dictis in praecedenti adnot. 4 facile colligitur, ep. hanc datum fuisse sub init. ann. 497, ut ipse asserit Jaffé op. cit., pag. 61.

³ Hanc de Traduceismo epistolam, quam alibi editam non legimus, e pag. 5 celeberrimi cod. Card. Deusdedit⁵, qui in Vat. biblioth. asservatus numerum praefert 3833, diligenter excerptissimus, et amanuens. erroribus expurgatam damus, quin

delet in omnibus catholicis, oportet esse coniunctos. Laudavimus fratris coepiscopi nostri Arelatensis sollicitudinem, quia nobis, ut arbitramur, necessarium materiam praedicationis ingessit contra haeresim, quam inter Gallias affirmat exortant, quae putat rationabili se assertione suadere, quod humano generi parentes ut ex materiali faece tradunt corpora, ita etiam vitalem animae spiritum tribuant. Quos debet fraternitas vestra monitis, praedicationibusque suis a vana falsaque persuasione revocare. Nam in utroque, quod Deus bene faciendo usque ad praesens tempus operatur, Scripturae sanctae non ambigua testatur assertio; siquidem ipse, qui dixit: *Crescite, et multiplicamini, et replete terram⁶,* in hac benedictione opus exercet. Et rursus si a mandatis suis et lege propria exorbitaverint, quod eis pro malo usu, et temeritate arbitrii sui eveniret, certa praecetti auctoritate distinxit⁷. Quomodo ergo contra divinam sententiam carnali nimis intellectu, animam ad Dei imaginem factam putant horum permixtione diffundi atque insinuari, quum ab illo, qui ab initio hoc fecit, actio ipsa hodie quoque non desinat, sic ipse dicens: *Pater meus adhuc operatur, et ego operor?*⁷ Non ergo ad illius temporis solius hanc pertinet operatio, sed per omnia spatia, quae currunt per volumina saeculorum, quum et illud debeat intelligere, quod scriptum est: *Qui rivit*

Haereticis affi-
matur, & parentes
humanas traducit.

Nam SS. Scrip-
turæ parentum
operationem ad
solum corpus
circumscribunt.

Neque haec
hodie censem-
dum immutata.

eius authenticam utcumque vindicemus. Praestat tamen animadvertere, Fausti Reiensi de animalibus corporeis pigmentum tunc temporis vigere, quae opinio quantum Traduceistis faveat, nemo non videt.

⁴ Ps. cxxi, 4.

⁵ Gen. 1, 28.

⁶ Ibid. ii, 16, 17.

⁷ Ioann. v, 17, ubi apud Vulg. legitur usque modo operatur.

*in aeternum, creavit omnia simul*¹. Si igitur antequam Scriptura per species singulas in singulis quibusque creaturis ordinem rationemque disponeret, potentialitas negari non potest, et cansalitas in opere pertinente ad creandam omnia simul, a quibus consummatis in die septimo requievit; nunc autem visibiliter

Ergo animas
humanae a Deo
creantur.

in opere pertinente ad temporum cursus usque nunc operatur: sanae doctrinae acquiescant, quia ille indit animas, *qui vocat ea, que non sunt, tamquam sunt*². Nam dicunt quis ad mundum miserit Iacob, vel Esau, sicut Malachias propheta testatur. Nonne ille qui antequam nascetur unum odio habuit, alterum dilexit? Qui etiam intraturos homines hanc mortalitatem in utero matris agnoscit? Sic de Hieremia dicitur: *Priusquam te formarem in utero novi te, et priusquam exires de vulva sanctificare te, et prophetam in gentibus posui te*³.

Daque plurimae
Scripturæ locis
confirmatur.

Quoniam obrem
quum illius operatio sit atque indicium in electione bonorum, malorumque reprobatione, propterea scientia sua alios per gratiam deducit ad præcium, alios per iustum indicium debitum permittit sustinere supplicium. Nisi forte ad Gentiles se conferant⁴ suspiciones, qui dicunt unam animam vegetabilem, alteram rationalem, quum non quorundam somnia incerta, sed divinae Scripturæ delent exempla et veritatem respicere. Nam quum quatuor menses in utero conceputum certissimum sit spiritum sortiri, ubi iam parentum desit officium, a quo

Frustra conser-
vandum Traducen-
tiae ad Ethicam
coram deinceps
huc animis com-
mentum.

patent illum lumen materialem fuisse animalium, quum, sicut dictum est, nulla hic delectatio, vel opus patris vel matris existat? Post quantum vero temporis datur ab ipsis mulieribus conceptus in utero vivificari, non credimus latere prudentiam vestram, quum satis in hoc certissimi fieri debeant, qui huiusmodi persuasionibus laborant. Itaque, dilectissimi, ego absens corpore, spiritu vero praesens vobissem, ita redargui volo, qui in novam haeresim prorupisse dicuntur, ut a parentibus animas tradi generi humano asserant, quemadmodum ex facie materiali corpus infunditur, ut sciant secundum apostolicam praedicationem se quidem iam mortuos. Nam ita ab ea dicitur: *Qui secundum carnem sunt, quae carnis sunt sapient, qui vero secundum spiritum sunt, quae spiritus sunt sensiunt*. *Num prudentia carnis mors est, prudenter autem spiritus vita et pars. Quoniam sapientia carnis inimica est ipsis*⁵ Deo. *Leyi enim Dni non subiectur*⁶, nec enim potest. *Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt*⁷. Intelligent igitur cum tali prudentia sua, qua in carne, quae secundum condemnationem peccati in Adam primo semel mortua est, putant vitam hominum contineri, se non tanquam viventes hoc loqui. Nam quum ipse apostolus eos doceat, quod in prævaricatione, atque in delicto suo ab initio non solum ipse mortuus sit, sed omnis, quae ab eo descendit, futura progenies⁸, quam putant isti vitam proli suae mini-

Qui Tradu-
ceimus docet
gratiae mortuus
habebut.

Per parentes
solum mors,
tanquam poena
peccati potest
propagari.

1 Eccl xvi, 1.

2 Rom. iv, ubi legit. et *vocat ea, que non sunt, tamquam ea, que sunt*.

3 Ierem. i, 5, ubi Vulg. ait *in gentibus dedi te*.

4 Haec periodus in cit. cod. mox legitur post verba «qui huiusmodi persuasionibus laborant». Verum quia ita oratio suo nexus disso-

lata procederet, nos forte amanuens. errorem castigantes huc referendam putavimus.

5 Vulg. omittit ipsi.

6 Ibid. non est subiecta.

7 Rom. viii, 5 et seqq.

8 Rom. v, 14, ubi Vulg. legit ...regnavit mors ab Adam usque ad Moysen etiam in eos, qui non peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adae, qui est forma futuri.

strare, ut quam ipsi in Adam perdiderunt vitam, possint propagare, quam non habent?¹ Audiant igitur hoc eundem beatum Apostolum dicentem: *Sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt*². Quid ad hoc mortui homines loqui possunt, ut rationabiliter dicere videantur³ transisse de parentibus vita, quam magister gentium dicit amissam? Restat itaque, ut mortem solam

Cui tamen per
sacrum baptis-
mum reparatur
proli ex se venienti, antequam renascatur
in Christo, progenies omnis ministrare
videatur, et idecirco Adam secundus a
nobis in renascendo suscipitur, ut mors,
quae per culpam in primo Adam suscep-
ta fuerat, excludatur. Intelligent igitur
mortui homines, si quis inest sensus vel
modicus, oportere se renasci per baptis-
ma, ut vitam, quam perdididerunt per
Adam primum, recuperent per secundum.
Nam ab initio ex Genesio lectione con-
gnoant, quam bene et quam clementer
Deus universa condidit, ut et de vivi-
scente semper nascentibus vita dona-
tur; quo putant fortasse pie ac bene se
dicere, ut animas manare dicant a pa-
rentibus, quum sint peccatis implicitiae.
At ab ipsis sapienti debent separatione
discerni, quia ab illis nihil aliud potest
tradi, quam quod ab ipsorum mala pre-
sumptione commissum est, id est culpa
poenaque peccati. Quapropter ducem so-
cita progenies evidenter ostendit, ut
pravi homines distortique nascantur. In
quo solo utique Deus nullam communio-

Ideo homines
nascuntur pravi,
nam quia tamen
Deus nullam ha-
bet communio-
nem.

1 Forte ita legendum: *quam putant isti vitam proli sua ministrare?* Num quum ipsi in Adam perdidierunt vitam, possint propagare quam non habent?

2 Rom. v, 12, ubi Vulg. ait: *in omnes ho-
mines mors pertransiit.*

3 Supple *in se.*

4 Scilicet in Gen. ii, 16, 17, ubi ait: *Ex omni*

nemo habere perspicue cernitur, qui ne
in hanc necessitatem calamitatis incide-
rent, geminato mortis terrore, prohibuit
atque praedixit⁴. Itaque propter ducem
quod a parentibus traditor, evidenter ap-
paret, et quod ab initio usque in finem
vel operatus sit Dens, vel operatur, osten-
ditur. Et ne parva nobis, quae strictim
diximus, Scripturae documenta videan-
tur, scriptum legimus: Nonne omnem
flatum ego feci⁵? Quomodo ergo isti novi
haeretici a parentibus dicunt foetum, et
non a Deo, sicut ipse testatur? An sibi
volunt potius credi, quam Deo omnipotenti? Et ipse Adam profitebor dicens,
hominem fieri non a se, sed a Deo, dum
dicit: *Posuit mihi Dens semen*⁶, hoc est
filium nomine Seth post Abel, quem occi-
dit Cain. Non ergo dixit: *Posui mihi*,
sed *Posuit mihi Deus*. Quomodo isti e
contrario a parentibus dicunt factum,
quod divina Scriptura confutat? An illic,
fratres charissimi, aliquid dubitationis
existit, in quo possint aliquem saltem
colorum offerre perfidiae suea, quum di-
cit Deus ad Moysen: *Quis fecit os homi-
nis, aut quis fabricatus est mutum et
surdum, ridentem et coecum?* Nonne
ego?⁷ Innumera quidem sunt exempla
divinae Scripturae, quae sive in propheticis,
sive in diversis libris Iob, Ruth, aliisque
auctoribus, qui in Ecclesia canonicanam
obtinent auctoritatem, invenire poteritis,
quibus, his fortasse praedicationi vestrae
reluctantibus, vincentes possitis admitti.
Nos vero inter multas diversasque occupa-
tiones haec interim per indicem titulum

Licet facti
sunt ab ipso.

Exortas ha-
resi strenue re-
sistendum.

*ligno paradisi comedere. De ligno autem scien-
tia boni, et mali ne comedas: in quocunque
enim die comedederis ex eo, morte morieris.*

5 Forte innuit illud Is. lvi, 16: *Spiritus a
facie mea egreditur, et flatus ego faciam.*

6 Gen. iv, 25.

7 Exod. iv, 11.

. significasse sufficiat, ut vos, velut com-
ministri, ducem sequentes in eum in
hoc pugnare debeatis, nequando catho-
licae Ecclesiae per miseras atque inven-
ticias superstitiones reprehendendae ma-
culae foeditas illa nascatur, regali et
davidica voce inclamantes: *Scitote quod*
Dominus ipse est Deus, quoniam ipse fecit

I Ps. xcix 3, ubi apud Vulg. ita legitur: *Scitote*
quoniam Dominus ipse est Deus; ipse.

2 Forte quis legeret *Decio Paulino*, non pe-
nitius absconum existinans, unannensis aliquius
imperita antiquas litteras **ΦΕΛΙΟ** fortassis ipsa
vetustate abrasas facile in vocem *filio* foisse
conversas; ni potius vetus monogramma **ΦΚ**
male interpretatum autumnans, *Flario* legendum

*nos, et non ipsi nos*⁴. Credimus quia in
hac clarissima tuba omnis improbitas
conquiescat. Deus vos incolunnes custo-
diat, fratres carissimi.

Data v. kal. Septembris filio² Paulino
V. C. Cons.

Dat. die 28 Augusti, m. 498.

putaret. Sane triginta circiter post annos et
fasces rexit consulares Flavius Theodorus
Paulinus Iunior, et apud veteres superior lo-
quendi formula usitata non erat, qui patrem
a filio per vocem *senior*, et *iunior* distinguere
consueverant; vel si quando *filii* voce ad hoc
uterentur, eam postremo nominum loco po-
nebant.

S. SYMMACHUS.

An. C. 499

EPISTOLA I^o.

Episcopi Aquileiensis electionem commendans, huic libertissime assentitur, illique omnia fausta adprecatur.

Symmachus Episcopus Ecclesiae catholicae urbis Romae Liberio patricio³ salutem.

Cum⁴ pro veneranda⁵ religione con-
Litteris de Aquilei⁶ scientiae verba dirigit in Aquileiensis
tis electione nil obliucendum.

lingua cultibus militat consecrando, in An. C. 499
ignoti nos diligentia sermonum vincula
tenuerunt; quia nihil superat iudicis,
quoties aliquid probatus extulerit. Quid
enim sententiae sequacium derelinqua,
quando iustitiae obsequitur, enius in
examen definitio non vocatur? Agitis bono
conscientiae quod vestro vix negaretur
imperio. Exhibuit inter arbitros⁶ Mar-
cellini venerabilis collegam maximus ho-
minum⁷ humilitate sublimior, et ne po-

Haec cum re-
ligiosissime pe-
racta.

i Novem huius Pontificis epistolas, et sex
earum fragmenta cum probat, editis et vat. codl.,
ubi par fuit, accuratissime collatas sumus edituri,
ea omnia omittentes, quae critici tanquam in-
dubie spuria reiiciunt. Inter quae profecto vel
illa ad Laurentium Mediolanensem ep. recensente
est e cl. Mansi in *Concil. Collect.* tom. viii, col. 210
rursus edita: nec enim Symmacho congruit, nec
ad Laurentium referri patitur allusio ad *Maximi*
vocabulum, quae in ea continetur, multoque minus
orationis stylus, quem praefert. Revera dictio est
Ennod. tercia data Steph. V. S. vicario dicenda
Maximo Episcopo, quam facile invenies apud
Mign. op. c. tom. LXIII col. 641. Unde merito
Bolland. tom. iv ad diem Jul. 12 utpote pseudo-
grapham respuit.

2 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1292,
ubi ad margin. ita legitur: «*Est Ennodii prima,*
tibr. v.». Et re quidein vera ibi reperitur, omnes-
que *Concil. Collect.* tamquam Symmachi no-
mine ab Ennadio scriptam inter epistolas h. Pon-
tif. retulerunt. Porro ipse Jaffé op. c., pag. 62,
hanc inter genuinas recenset, cui tamen senten-

tiae Cont. Const. non accedit. Vid. Migne *Patrol.*
Curs. complet. tom. LXIII, col. 85 ad not. 1.

3 Hic in Synodo Arausicana II omnibus suis
nominibus ita subscribit: «*Petrus Marcellus*
Felix Liberius V. C. et int. Praefectus Prae-
torio Galliarum, atque Patricius consentiens
subscripti».

4 Al. cum cod. Vat. 1340 *Dum.*

5 Hard. perperam *venerandae*.

6 Honoratos videlicet, quorum arbitrium, ac
testimonium in antiquissimis episcoporum electio-
nibus requirebatur, ut videre est in ep. v. S. Leo-
nis § vi, pag. 42 h. vol., col. 2.

7 Haud mirum, quod Liberius maximus ho-
minum praedicetur, nil enim habuit aetas illa
Liberi nomine illustris; quippe qui diversis
muniis primum sub Odoacre, et Theodorico re-
gibus, mox sub Theodato, et Justiniano impera-
tore summa cum laude perfunctus est. Uode
Procopius de ipso inquit: *αντὶ καλὸς τε καὶ αγαθὸς*
διερροντως, λογου τε του αληθους επιτελεσθαι εξεπιστά-
μενος.

testati favor per obliquos adseriberetur¹
interpretes, quod de proprio descripsit
ingenio², laudati iunxit ad pretium. Egis-
tis mediocrem, ne praecelsi esset suspe-
cta praedicatione; clarissimorum testimonia,
ut vires accipient culmina, castigantur.
Felix sacerdotium, cui faciem³ praetulit
plena mens luminis. Beata conversatio,
quae idecirco in discussionem deducta
est, ut, tanto viro ad stipulante⁴, supera-
ret; quae⁵ non didicisset saporem vi-
ctoriae, nisi subiacuissest incertis. Semper
innocentibus gloriam adversa pepererunt;
providet defensores fortissimos mediocris
impugnatio. Sed quid epistolae terminos
loquacitate produxi, coactas lege pagi-
nas⁶ in humana concinnatione transgres-
sus? Iungo et ego amplissimis patribus
vestris⁷, pro modulo exiguitatis propriae,
vobis, coelo obsequente, consensum; et
quod mirabile inter homines habetur,
consideratione vestri attrahor ad amo-
rem. Inspirata mihi per alterum placet
affectione, dum manet charitas⁸ imis in-
serta visceribus. Peregrinante persona,

Adversa in
gloriam cedunt
innocentibus.

Aquileiensis e-
piscopi electio-
ni consentit.

vestris⁹, pro modulis exigitatis propriæ,
vobis, coelo obsequente, consensum; et
quod mirabile inter homines habetur,
consideratione vestri attrahor ad amo-
rem. Inspirata mihi per alterum placet
affectione, dum manet charitas⁸ imis in-
serta visceribus. Peregrinante persona,

¹ Cod. Vat. 1344 erronee *ascripientur*.

² Cod. Vat. 1340 et 1344 cum Sirmondo forte
melius *decepit ingenio*. Cont. Const. *decepit
genio*.

³ Al. cum cod. Vat. 1340 perperam *faciem*.

⁴ Cod. Coll. *Adaffabulante*: Navarr. et Pith.
affabulante. Cod. autem Vat. 1344, forte me-
lius *affabulantes*.

⁵ Cit. cod. 1340 *inepte*, ut videtur, ad context.
qui.

⁶ Cit. cod. 1344 sane aman. *vilio coacta lege
paginas*.

⁷ Ita et Sirmondus. Cod. tantum Coll. per-
peram legit *amplissimis patribus nostris*. Al.
cum cod. Vat. 1340, et 1344 *amplissimis pat-
ribus vestris*, vel *amplissime partibus vestris*.

⁸ Ilard. male, ut videtur, *caritatis*.

⁹ Cod. Vat. 1340 sane perperam *affectus*.

¹⁰ Hic apud Ennod. intra parenth. legitur:
« *Valete, mi domine, et amantem vestri crebris
relevate colloquis: ut si non exigat negotiosas
frequentia paginas, praestentur affectui.* » Quae
sane verba omnes Simmachi codices reiiciunt.

comitem se tamen ecclesiæ gratia desi-
derii iungat, et dum cupitis datur effe-
ctus¹⁰, aut inveniat bonum pontificatus,
aut faciat¹⁰.

Data xviii kalendarum Novembrium,
indictione octava.

Dat. die 19 Octobris, an. 499.

EPISTOLA II¹¹.

*Aconii relatione accepta, praecepit, ut
ipse, et Viennensis episcopus singuli
clericum suum de tota causa probe in-
structum Romanum mittant, ne de co-
rum controversia quid temere decer-
natur.*

Dilectissimo fratri Aeonio Symmachus.

Movit equidem nos, quod dilectionis
tuæ relatio declaravit, namque¹² contra
regulas ecclesiastici constituti, et adver-
sum reverentiam canonum tractum¹³ per
subreptionem Viennensis Ecclesiae Pon-

Aconii ad Se-
dem A. relatio.

E scribarum tamen more non abest, ut aliquando
huiusmodi dicta ad ep. calc. suo nomine adi-
ciantur.

¹¹ Ex Baron. ann. 499, § xxvii, qui cum aliis
Concil. Collect. hanc ep. sequenti perperam post-
ponit. Et re quidem vero primam collocari de-
buisse probat tum rectus ordo, qui priusquam
audita sint partes, iudicium ferri non patitur;
tum ipsae notae consulares, ipsis adsignatae.
De que re vid. Maur. Conc. Gall. tom. I pag. 681.
Putavit insuper vir cl., hanc et alteram epistolam
post Paulini consultationis datas scriptas fuisse ad
Caesarium, non vero ad Aeonium Arelatensem
Episcopum. Quod sane falsum omnino est; siquidem S. Caesarius initio tantum sequentis saeculi
Arelatensis Episcopus renunciatus est. Vid. Pag.
apud Baron. loc. cit.

¹² Al. recte ad sensum *nempe*.

¹³ Al. apte ad sensum *adversus reverendorum
canonum tractatum Vienn. Ecel. Pontifice
de Apostolica, praesidente prædecessore nostro,
sede culpabiliter meruisse*.

tificis, Sedi Apostolicae dudum¹ praesidente praedecessore nostro², se inculpabiliter aliqua meruisse; quum, si sit vera conquistatio³, effectum non possint imputata frivole possidere, nec a nobis aliquid novi poterit ordinari, nisi quae a Patribus praedecessoribusque nostris in⁴ hac causa statuta claruerint. Tamen ne

Clericus de tota causa in strictus Romanus ab ipso mittens.

facile alterius partis absentia praecidicabiliter videmerim aliquia decrevisse, id magis duximus ordinandum, ut fraternitas tua competenti tempore de ecclesiastico ordine instructum non moretur et⁵ omni causa dirigere, qui apud nos veritatem causae competenter alleget; quatenus, pertractatis omnibus, quod statuendum est, sub deliberationis robore sentiatur⁶. Illud etiam dilectionem tuam facere debere praeceperimus, ut fratrem et coepiscopum nostrum Viennensis urbis antistitem, misso nuntio et scriptura, commoneat, ut constitutis diebus is quoque hominem proprium dirigat, qui partis eius allegatione competenter insinuet, ut de promotis⁷ ab utraque parte⁸ suggestionibus, securius quae in perpetuo⁹ servanda sint, disponantur. Quia semper

Itemque alter de Episcopo Viennensi.

Etenim sub suspectus iudicat qui sub unius quod ploratio¹⁰ videtur eligit deploratione sancire. Dominus te incolorem custodiat, frater carissime.

1 Sirmond, partic. *dudum* omittit; nec ad rem inepte, ut videtur.

2 « Scilicet Anastasio ». *Cont. Const.*

3 Al. *conquestio*. Berlius, ut videtur.

4 Al. forte mendo typograph. omitt. *in*.

5 Al. add. *de*. Quaedam autem miss. legg. *e. omni causa*. Forte legend. *instructum non moretur omni causa*.

6 Al. forte rectius *sanciatur*.

7 Al. aptius ad context., ut videtur, *depromptis*.

8 Al. forte mendo typograph. omitt. *parte*.

9 Al. *in perpetuum*.

10 « Codex unus sub die vi: alii cum editis sub die iii ». *Cont. Const.*

11 Jaffé 1. c. dubius haeret utrum data fuerit die 21, an postius 30 Octobris.

Data sub die iii¹⁰ kalend. Novembr.

P. C. Paulini V. C.

Dat. die 30¹¹ Octobris, an. 499.

EPISTOLA III¹².

Rescissis quac Anastasius in Viennensi controversia adversus veterum statuta decreverat, antiquas Sedis Apostolicae constitutiones iubet custodiendas.

Dilectissimo fratri Aeonio¹³ Symmachus.

Dilectionis tuae litteras, mandataque, De episcoporum ordinatio ne mihi ab Anastasio fuisse siue grati necessitate innovandum.

filio nostro Crescentio presbytero intermunitio¹⁴ deferente, suscepimus, quibus constat inter¹⁵ Arelatensem et Viennensem Ecclesiam aliquod de ordinandis episcopis in vicinis civitatibus oriri luctamen; illa re videlicet faciente, quod decessor noster sanctae recordationis Anastasius, tractans confusionem provinciae, aliqua contra veterem¹⁶ consuetudinem inserit observari, decessorum suorum videlicet ordinationem, quod¹⁷ non oportebat sub qualibet necessitate, transgrediens¹⁸. Nam dum ad Trinitatis instar, cuius una est atque individua potestas, unum sit per diversos Antistitis sacerdotium; quem-

12 Ex Baron. ann. Christi 499, § xxxvi.

13 Ita et Maur. *Council. Gall. tom. i*, pag. 683, quibus consentit Labb. *Council. Collect.*, tom. iv, col. 1291, ubi ad marg. sic legitur: *Caesarini nomen irreperatur. qq. errore gravissimo*; ut nos in super. ep. ad not. 11 satis demonstravimus.

14 Al. *interiungio*.

15 « Cod. reg. in *Arelatense* », Maur. ibid. Sed perperam.

16 « Arel. miss. veterum ». Maur. ibid.

17 « Cod. reg. quam » Maur. ibid. Sed ad orat. inepte.

18 Inuit Ss. Leonis, et Hilari de hac re constitutione, quas videre praestat pag. 9 h. vol. et pag. 85 vol. t. h. op.

Nam, ut una Trinitas, ita unitudo, et fratres agnitos, sacerdotum.

admodum priorum statuta a sequentiibus convenit violari? Iluc accedit, quod⁴ haec sit sententiarum varietas ad ipsam sacrosanctam catholicam religionem credimus pertinere, cuius omnis potestas infringitur, nisi universa, quae ad invicem sacerdotibus⁵ semel statuuntur, perpetua sint. Quod alias⁶ contingere poterit, si successor decessoris actibus non

Itaque decessori statuta non infringenda

tribuerit firmatatem, et roborando quae gesta sunt, faciat rata esse, quae gesserit. Quanta enim vicariis beatissimi Petri Apostoli iudicabitur esse reverentia, si quae in sacerdotibus praecipiat⁷, eisdem transeuntibus, dissolvantur? Relegentes ergo veterum antistitum super hac cause ordinationes, quibus ecclesiasticum gravatur scrinium, dilectionem tuam enissime commonemus, ut in ordinandis

Aenio iudicatur in sacraminis episcopis antiquitati standum

per singulas urbes sacerdotibus cana⁸ ac reverenda servetur antiquitas, nec novella constitutio vetustae sanctionis robur imminuat; quia non aliter inter vos poterit servari concordia, nisi novis cupiditatibus antiquitatis reverentia modus prudentiori adhibeatur consilio. Dominus

4 «Cod. reg. quod haec si eveniat; cod. Colb. quod haec si valcat; Sirmond. quod ne sit». Maur. ibid., quarum lectionum Cont. Const. primam adprobat; nos cum Labb. l. c. postremae accedimus, quippe quae orat. context. magis consona videatur.

5 Al. optime a Domini sacerdotibus.

3 Cod. Arel. perperam *Quod alius*; sed Cout. Const. ad sensum apte *Quod ita*.

4 Al. ad sens. inepti praecipient. B. enim Petrus per suos vicarios praecipit quae, eisdem transeuntibus, dissolv. non debent.

5 «Cod. reg. canonum. Sed est vox interpolata partim recenti manu». Maur. ibid.

6 Hic al. add. «Dominicum Pascha vni, et al. ix kal. Aprilis, quae formula Paschi, diem seq. ann. indicabat. At vel minus consideranti patet, Paulinum consultum egisse ann. 498, ideoque si haec ep. vere data fuit iterum P. C. Paulini, non ambigendum scriptam fuisse ann. 500, non quidem 499, ut clariss. Baron. falso arbitratur.

te incolumem custodiat, fili et frater carissime.

Data in kalendas Octobris, iterum P. C. Paulini Iunioris V. C.

Dat. die 29 Septembris. ann. 500⁶.

EPISTOLA IV⁷.

E data ad Aconium responsione nil Avili iuri praejudicatum ostendit, et hunc hortatur, ut quidquid in sui defensionem allegandum existimet, fidenter proponat.

Dilectissimo fratri Avito Symmachus.

Non debuit charitatem tuam offendere, S. A. non impetratum. Avilus per quod ad fratrem et coepiscopum nostrum Aeonium nuper rescripsimus. Non enim iuri tuo, dilectissime frater, praejudicatum fuit, cum nos, inaudita parte et absque competenti instructione, non posse judicare respondimus. Unde fraternali tuae salvum est allegare quod putaverit allegandum, et proponere quod viderit proponendum. Nam licet confusio nem provinciae a praedecessore nostro

Iam vero ann. 501 Dominicum Pascha in Aprilis diem vigesimum secundum incidebat; igitur proxima kal. Aprilis scribendum fuit x kal. Maias. E nota autem consulari, inquit Pagius, expungendum est epitetum illud *Junioris* Paulino tributum; ab hoc enim nullus eiusdem nominis consul intercesserat, ac proinde vox illa per aliquem sciolum intrusa est retinenda. Vid. Maur. et Pag. apud Baron II. cc.

7 Ex Labb. *Concil. Collct.*, tom. IV, col. 1311. Porro nota chronica requirit, ut hanc epistolam hic collocemus. Videat autem lector, utrum antecedenti sit praeponenda. Certe post emissum illud S. A. iudicium nullus locus huic epistolae videatur relinquendus. At vero tempus superiori adscriptum offert ne indubiam notam certitudinis? Nonne advertimus vocem *Junioris* ibi fuisse adiectam? Nonne Paschalis dies ibi indactus cum insequenti anno minime congruit?.... Quin immo ipsa not. chron. b. ep. IV est ne certissima? Vid. not. 1 pag. seq.

sanctae memoriae Anastasio episcopo
Anastasium praeter Ecclesiae consuetudinem, et an-
tiqua praedecessorum nostrorum statuta
Patrum statuta iure fuisse praetermissa ab
tergressum ab Avilo demissum.
factam esse dixerimus, et non esse to-
lerandam, attamen si ea quae fecit, ra-
tionabiliter fecisse fraternitas tua docue-
rit, gaudebimus nihil esse ab eo contra
canones attentatum, quia quod sit praec-
ter regulam, modo sit ex iusta causa,
non infringit regulam, quam sola perva-

Ea enim non cacia et antiquitatis contemptus laedit.
infringit qui ex iusta causa agit Nam quamvis a Patribus statuta diligenter
observatione, et observanti diligentia sint custodienda, nihilominus propter aliquod bonum de rigore legis aliquid relaxatur, quod et ipsa lex cavisset, si praevideisset. Et saepe crudele esset insistere legi, cum observantia eius prae-
iudicabilis Ecclesiae videtur; quoniam leges ea intentione latae sunt, ut profi-

Siquidem leges latae ad bonum, non vero ad malum.
dilectione tua rationes, quae praedecesso-
rem nostrum ad tractandam praedictam confusione inapulerunt, ad nos dirigere, ut et sciamus quid fuerit statuendum,

Avitum urgat, et in Domino laetemur, beatas memorias Anastasium nihil fecisse retractandum.
Deus te in columbam servet, frater dilectissime.

Data in idus Octobres, Avieno et Pompeio ¹ consulibus.

Dat. die 13 Octobris, ann. 501.

¹ Nec veter. inscriptiones, nec publica Rom. synodus, acta, nec ipsa, quod magis est, Theodori regis edicta, sive Probus, sive Pompeium duorum Avienorum collegas nominavit: « unde fit, ait clariss. De Rossi *Inscript. Christ.*, vol. i pag. 413 col. 2 sub med., ut valde mirum mihi videatur, Symmachi Pontificis ep. dat. in id. Octobr. hac consignata formula esse *Arieno, et Pompei, cons.*, et de Pompei nomine per aliquem can. collectorem adiecto, atque interpolato valde suscipere. ». Quum autem ep. textus hanc superiori praecessisse innuat, perpendat vir sane egregius, numerisque omnib. absolutus, utrum quid certius de hac nota chron. sit asserendum.

EPISTOLA V².

Afrorum Antistitum constantia laudata,
eos in adversis solatur, ac martyrum reliquias mittens in proposito confirmat.

Dilectissimis fratribus Episcopis Afris ³
Symmachus.

Lucerum forsitan putaret inimici, si inter pericula, quae christianis indixit, credentium animos subegisset, et, per diversa Domini grege disperso, non superesset⁴ vel inter paucos, a quibus possit fide perseverante calcari. Regnat adhuc ille in numero vestro, qui sibi non tam in multitudine, quam in devotione com-
placuit. Scriptum est enim datum Sathanae potestatem, ut servos Christi cribra-
ret⁵, ut quod de tritico inveniri posset, horreis inungeretur; quod de paleis, ad ignium alimenta transiret. Ad vos specialiter dictum est: *Nolite timere pusil-
lus grex; complacuit Patri vestro dare
robis regnum* ⁶. Venit inter vos gladius perfidiorum, qui marcida Ecclesiae membra resecaret, et ad coelestem gloriam sana perduceret. Quos⁷ habeat Christus milites, certamen ostendit; qui triumphum mereatur, per bella cognoscitur. Nolite metuere, quod pontificalis a vobis apicis infulas abstulerunt. Vobis est sacerdos ille vel hostia, qui non tam

Epscoporum
constantia.

Hostium pre-
sentia non tu-
menda.

² Ex Mansi *Concil. Collect.*, tom. viii, col. 217. Nemo autem dubitat, haec epistolam ab Ennodio fuisse scriptam Symmachi nomine, quippe quae est 14 lib. n epp. h. auctoris.

³ Hi sunt exiles Africae episcopi ducenti vi-
ginti, quos Trasamundus Vandalorum rex ob ca-
tholicam fidem strenue, et constanter adsertam in Sardiniam relegarat. Vid. Migne op. c. tom. LXIII, col. 45.

⁴ Lege potius non superessent.

⁵ Lue. xxu, 31, ubi apud Vulg. legitur: *Si-
mon, Simon, ecce Satanus expetivit vos, ut
cribraret sicut triticum.*

⁶ Lue. xii, 32, ubi Vulg. ait: *quia complacuit.*

⁷ Sirmond. forte minus apte ad context. *Quot.*

honoribus consuevit gaudere, quam mentibus⁴. Maiora sunt confessionis praemia, quam nominatae numero dignitatis. Ad illa plerumque etiam minoris meriti personas favor humannus adducit; ista nisi gratia superna non tribuit. Ipse enim in

Christus cum in suis pagina et vineat.

vobis et pugnavit et vicit, quem fides nueretur et inter hominum tormenta sociari.

Prolixus non est opus ad fervorem in

vobis coelestem animare colloquiis. Ha-

bet incrementa sua divinae virtutis in-

venitum. Non est opus, eos in trophaeo

Epi-copas in bono proposito confirmata.

iam positos attollit laudibus, qui sine monitore viceuntur; gravant⁵ conscientiam christiani quidquid afferunt blandimenta praeconii. Res quidem virtutis est quam fecistis, sed summi praemii restitu-tione superanda. Qnod tamen, directus ad filium nostrum N. Ennodium⁶ diaconum litteris, sperastis, beatorum Nazarri et Romani benedictionem poscentes, sideo-

Eisque Nazari, et Romani reliquias mittit.

libus non negamus. Accipite veneranda patrocinia invictorum militum, quia el

iam⁷ vestram piam fidem in praeliis im-
perator agnoscit. Feliciter confessionis numero consummata⁸ dabit Deus, cum ipsi placuerit reducere Ecclesiis quietem; ut el moerorem, quem induxit⁹ adver-sitas, pacis dulcedine consoletur¹⁰.

Spira fulvo
quietis prae-
tenditur, illos
consolatur.

EPISTOLA VI¹¹.

APOLOGETICA ADVERSUS ANASTASII IMPERA-TORIS LIBELLUM FAMOSUM¹².

Calumnias refellens ab Anastasio sibi obiectas, earum causam aperit, ipsumque a catholica veritate abhorrentem eniuisvis haeresis patronum ostendit.

Ad angustae maiestatis¹³ Gratiani im-
peratoris epistolam octo libris beatus re-
spondit Ambrosius¹⁴; quia pro fide ca-tholica et illum non pigil prolixius

Pontificis est
imperatore lib-
bere aliquo:
lonus patienter
enim audire.

*mani apologetica adversus Anastasium im-
peratorum. In cod. autem Grimao, hic titulus
epistola praefigitur: Epistola beatae memoriae Symmacchi Papae Romanae Ecclesiae ad Anastasium imperatorem Eutichianae haeresis defensorem. Qnod vero Symmachus post mortem beatae memoriae nunquam evincit, crimina quibus pontificem insimulare nisi sunt eius adversarii, nequaquam obstatisse, quoniam vir sanctus et haberetur, et appellaretur. Agobardus quoque in Tractatu De Dogmate Felicis, et Cyprianus in Vita S. Caesarii, lib. i, n. 22 Symmachum appellant heatum. Bolland. vero, I. IV, ad diem Iulii 19, pag. 642 de Symmaco ita loquitur: « Mihhi quidem mirum plane visum est, Tillemontium in Commentariis suis Ecclesiasticis tom. XVI materiam sibi studiosè sumpuisse, ut ita optimi Pontificis gesta potius vellicaret, quam laudaret ».*

10 Cont. Const. cum cod. Grim. memoriae. Ad rem forte melius.

11 Notantur Ambrosii libri quinque De Fide, et tres De Spiritu S., quos S. Doctor Gratiani rogauit, vel hortatu elucubravit. Et quidem in

1 Forte legend. *contemptibus*.

2 Sirmond. *gravat*, et mox *affect*. Forte mel.

3 Ennodii nomen deest in ms., et in cit. textu Eun., ubi non N., sed H. legitur, quae littera, plane consonat nomine Hormisdas tunc temporis in Ecclesia diaconi. Porro qui de Ennodio eam interpretantur, ut caetera omittant, a mono-grammo discedunt, nobisque convenit et Sirmon-dus L. c.

4 Sirmond. expungit iam.

5 Mans. et Labb; ad marg. *consummate*. Dabit. Cit. vero text. ita hunc locum expedit: *Accipite veneranda patrocinia invictorum milium; et quia vestram iam fidem in praeliis impator agnoscit, feliciter confessionis numero consummata*. Dabit Deus, cum ipsi pla-cuerit, reducere Ecclesiis quietem; ut moer-

rem».

6 Al. *indixit*, sed recte minus, ut videtur.

7 Inulta Jaffè op. c., pag. 63, dat. c. ann. 508.

8 Ex Caraf. *Epp. Rom. Pontif.* pag. 426. Pa-
ragraphos vero nimis inconcinnae dispositos ne-
qua ratione dividere existimavimus.

9 Baron. sic legit: *Symmachi Episcopi Ro-*

praedicare, et hic non fastidivit grata-
ter accipere. Haec dixerim, ut si modum
libelli promendo collegiri¹, non ex-
istimeret quae non oportuit locutus. Si mihi,
imperator, apud exteros reges, eosque
totius divinitatis ignaros pro fide catho-
lica dicendum foret, quidquid eius ve-
ritati rationique congrueret, etiam praef-
tentia morte, perorarem. *Vae mihi erit si*
*non evangelizavero*², meliusque est³ iactu-
ram vitae praesentis incidere, quam
sempitera damnatione pnniri. Verum
tu si Romanus imperator es, etiam gen-
tium barbararum legationes debes ele-
menter admittere. Si christianus princeps
es, qualiscumque praesulvis apostolici de-
bes vocem patienter audire.

Contumelias tuas, imperator, quas sub
divino iudicio ipse perpendis, utrumne
in mea religiosa mente profuderis, fateor
vel mei causa, vel tui dissimulare me non
posse. Mei causa, promissionem Domini
recolendo, dicens: *Cum vos persecuti fuerint et dixerint omne malum aduersum vos, propter instillam gaudete*⁴: tui autem,
quia nolleme sic in eam gloriam provenire,
ut te possit non mediocriter onerare.

prologo lib. v De Fide n. 7 libros De Sp. S.
pollicetur hisce verbis: «Quinto igitur libro
de Patris, et Fili, et Sp. S. inseparabilis divi-
nitate digerimus, sequestrata interim pleni-
ore disputacione de Sp. Sancto » quam scilicet
postmodum tribus libris absolvit.

1 Recte cod. Grim. *ue si in modum libelli*
promenda (ex imperatoris scripto, collegiri,
existimeret quae non oportuit locutus: quia ni-
mirum libello potius, quam epistolari brevitatem
respondisse videretur.

2 Forte legend. *metiusque est in iacturam.*

3 I Cor. x, 16, ubi apud Vulg. legitur: *Vae enim mihi est, si non evangelizavero.*

4 Math. v, v. 19, 42, ubi iuxta Vulg. habetur:
*Beati estis cum maledicerint vobis, et perse-
cuti vos fuerint, et dixerint omne malum ad-
uersum vos inuentientes propter me: gaudete et
exultate.* Hic autem nobis visum est locutionis

Et ego quidem dominicis et apostolocis
eruditonibus institutus⁵ benedictionem
studeo tuis, imperator, referre maledi-
ctis, contumeliis honorificentiam reddere,
et odii redhibere charitatem. Sed vide,
quaeso, ne ab eo qui ait: *Mihi vindicta,*
*et ego retribuam*⁶, quantum a me remit-
titur, tantum a te cumulatus exigatur.
Quid enim Christus dicat de his, qui vel
nimirum⁷ in eum⁸ credentem scandalizaverint, Evangelium referat⁹, non mea
voce promatur. Sed fortasse dicas¹⁰, im-
perator, potius te esse minimum¹¹, qui
credas in Christo, et de te hoc rectius
acepi, et me esse scandalizantem tuam
fidem. Christus itaque Deus veraciter to-
tus, et totus homo est sic conceptus, sic
<sup>Anastasio perti-
nendum.</sup> *quodcumque cre-
dendum in Chri-
stum.*

gratia potius duo, quam unum punctum ab aliis
interiecit apponere.

5 Inniuit Luc. vi, v. 28 et seqq. et Rom. xii, 14
et seqq.

6 Rom. xii, v. 19, ubi Vulg. expungit et.

7 Baron., et Cont. Const. aptius ad orat. et
Evangel. textum *vel minimum*.

8 Baron. in *Christum*.

9 Scilicet Matth. xviii, 6; Marc. ix, 41.

10 Cont. Const. dices.

11 Apud Labb. *sic editus* deest.

12 Coloss. ii, 9, ubi apud Vulg. voci *in quo*
substituitur in ipso.

13 «Forte legend.: *Ille ergo est ille mini-
mus...»* Cont. Const.

14 Cod. Grimani., et Agobard, cum Cont. Const.
forte rectius in *Christum*, qui in huiusmodi
Christum credit, non in Semichristum.

credit, qui in integrum Christum credit, non in semichristum, et ideo non Christum, quia Christus non nisi integer, integer autem non nisi huiusmodi. De tali ergo in se credente dicit: ipse¹ etenim minimus eius, et parvus est, pro quo scandalizato quid promiserit², ipsis, ut dictum est, melius verbis ostenditur. Fortasse dicas, imperator: sed ego quoque

In ipsius autem non credit qui sese cum haereticis miscet.

talem Christum credo, et ideo inter eius minimos iure comminor. Hoc gravius, si et taleni creditis, et taleni non credentibus communione misceris: *Non solum*³, inquit apostolus, *qui faciunt, sed qui consentiunt facientibus*⁴. An communiicare non est consentire cum talibus? Proinde aut doce alios⁵ non esse, aut longe gravins, ut dictum est, contra notam sibi erit tendere veritatem. Continuelias⁶ igitur, imperator, quas in meam proferendas putas esse personam, utinam quam mihi gloriosae sunt, ita te gravare non possent! Domino meo dictum est a

Anastasio in
uocae domino, et
humano indecio
reprobadae.

1 Forte melius Cont. Const. *Ipse est ergo minimus eius, et parvus.*

2 «Porro superius dicta *Evangelium referat, non mea voce promatur, insinuat, potiusquam promiserit legendum esse promiscrit*». Cont. Const. Sed perperam; superius enim dictis sequentia verba respondent.

3 Recte ad context. Cont. Const. *Non solum enim.*

4 Rom. 1, 32, ubi Vulg. legit: *qui ea faciunt,*

5 Baron. perperam *alienos*: sed optime ad sens. Cont. Const. *teles non esse*; eui consentit cod. Grimanius. Scilicet: «doce eos Christum integrum, non semichristum credere».

6 *Lege contumelie.*

7 Ioann. viii, 48, ubi Vulg. inquit: *Samaritanus es tu, et daemonium habes.* Matth. xi, 19, ubi apud Vulg. legitur: *Ecce homo vorax, et potator viui publicauorum, et peccatorum amicus.*

8 Baron. melius stat. Matth. xviii, 16, ubi Vulg. legit: *Si autem te non audierit, adhuc tecum uiam, rel duos, ut in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum.*

9 Baron. delet et *cum humano*, sed ad rem perperam, ut videtur.

quibusdam: *Daemonium habes, Vorator; de fornicatione natus*⁷; et putas quia ego debeam mihi dolere? Quam talia proferenti cantum est et divinis legibus et humanis? *In ore duorum aut trium testium stabit omne verbum*⁸. Quid quoniam et humano et cum humano⁹, te examinante¹⁰, indicio falsa fuerint approbata? Quid facies¹¹, imperator, in divino iudicio¹²? An quia imperator es, nullum Dei putas esse iudicium? Taceo quod imperatorem accusatorem esse non conveniat¹³. Postremo iisdem divinis humanisque legibus nemo possit esse accusator et index. Num quidnam¹⁴ sub alieno indicio dicturus es causam vel accusator adstabisti?

Dicis esse me Manichaeum. Numquid ego Eutychianus sum, vel Eutychianos defendeo, quorum furor maxime Manichaeorum suffragatur errori¹⁵? Roma mihi testis est, et serinia testimonium perhibent, utrum a fide catholica, quam

Manichaei no-
tam a se reperi-

10 Cod. Grim. recte *examinalu*. Inmitior autem hic, ab Anastasio obiecta Symmacho fuisse criminis, de quibus eum adversarii apud Theodosium accusantes dein convictum divulgavunt. Verum, Synodus Theodosie iussu congregata *hoc falsum esse*, ipso rege declarante, pronuntiavit. Quocirca et Avitus Viennensis ep. 31 scribit, eamdem synodus, *prout breviter potuit, testificari, nihil vel sibi, vel gloriosissimo viro regi de his, quae Papae dicebantur obiecta, patuisse.*

11 Al. perperam ad sens. *facies.*

12 Hunc locum, qui praesertim minus apta interpretatione corruptus videatur, ita restituere: «*Domino meo dictum est....., et putas quia ego debeam mihi dolere, quem talia proferenti cantum est divinis legibus et humanis: in ore duorum.... stabit omne verbum?* Quid quoniam et humano et cum humano examinata indicio falsa fuerint approbata, quid facies, imperator, in divino iudicio?

13 Forte legend. non conveniat: postremo quod.

14 Forte legend. *quandoniam.*

15 Quatenus scilicet Eutychiani carnis a Verbo susceptae veritatem negare audebant.

in Sede beati apostoli Petri veniens ex paganitate suscepit, aliqua ex parte de viaverim. Procedat aliquis, et qualibet ratione convincat; alioqui¹ convicia sunt ista, non criminum probantam². Nescio utrum quibus obiciuntur falsum, an falsis obiectoribus inimica³ dicentibus,

Sese legitime
consecratum
estendit.

An quia imperator es⁴, divinum putas contemendum esse indicium? Sed fortasse dices, etiam indignantem Deum noxia quaque plenunque permittere. Scriptum est: *Ex fructibus eorum cognoscetis eas*⁵. Ostende ergo quid existimes argendum, ut iratum maxime Deum, quae non convenierant, permisisse demonstres. Au quia Eutychianis nullatenus acquiesco? Me quidem ista non sanciant, sed te palam aperteque demonstrant⁶, meum cogitasse honorem repellere, quem interventu suo beatus Petrus imposuit. Au quia imperator es, contra Petri nite-

Eius in Eu-
tychianos con-
stantia Anas-
ta calumnias oc-
casio.

ris protestarem? Et qui Petrum Alexandrinum recipis, beatum Petrum apostolum in suo qualicunque vicario calcare contendis? An bene factus essem⁷, si Eutychianis favorem, si Acacii nomini communicarem⁸? Latere non potest, cur ista praetendas. Conferamus autem honorem imperatoris cum honore pontificis; inter quos tantum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, iste divinarum. Tu, imperator, a Pontifice baptismum accipis, sacramenta sumis, orationem poscis, benedictionem speras, poenitentiam rogas; postremo tu humana administras, ille tibi divina dispensat. Itaque ut non dicam superior, certe aequalis honor est. Nec te putes mundi pompa praecellere: *Quia quod infirmum est Dei, fortius est hominibus*⁹. Itaque videris, quid te deceat. Tamen cum in accusationem proruperis, tam in¹⁰ divinis legibus, quam humanis pari mecum sorte consistis¹¹; in qua cariturnus honore summo

Inter Pontifi-
cis et impera-
toris dignitatem
discrentem.

Utrique lamen-
tu iudicio par-
sors impedit.

1 Cont. Const. *at quo*.

2 Al. inepte ad orat. *criminum comprobata*. Melius Cont. Const. *non criminata*. Symmachus autem sic fuit expers Manichaeismi per calumniam illi imputati, ut Manichaeorum codices et simulacra ante fines Basiliacae Constantianae eius iusso fuerint concremata, ipsique Manichaei in exilium pulsi. Vid. Sommier apud Anastas. Bibliothec., tom. iii, pag. 218.

3 Cont. Const. *Nescio utrum quibus obiciuntur falsum, an falsis obiectoribus inimica. Dicitis, me non ordinem. Forte rectius.*

4 Sensus requirit *tutus*, ut in miss. legitur.

5 Baron., et Pagius hic immi putant quod ann. 501 ad synodum procedenti Symmacho accidisse testatur Eunod, in libello apolog. apud Migne, tom. LXIII, col. 192 sub fin.: sed eorum opinio admitti prorsus nequit. Inde enim plenum est et imperatore obiciere Symmacho consecrationem praeter ordinem, ac receptas leges factam, et a Symmacho rem emparari, quae consecrationis sue tempore configit, et qua Deus consecrationem eius probabant esse declaravit. Reversa Symmachus progrediens ann. 501 ad synodum, quae in basilicam Sessorianam convenerat, non

inter imbras lapidum tutus evasit, sed, ut Ennodius cit. loc. inquit, *iaculis*, ac telis, et *armorum ultricium assumptione repulsus*, eo, unde processerat, regredi coactus est. Si quis vero populi fureum miretur, quo Symmachus lapidum imbre confici voluit, toni reos lapidandi morem nedum antiquatum esse recusat. Quippe non longe post Theodosii iusso perfidus Symmachus accusator fuit lapidatus. E Cont. Const. op. cit. pag. 57. Vid. et Bercast. Hist. Eccl. pag. 77, et seq. edit. Ven.

6 Cont. Const. *rectius et divinum*.

7 Matth. vii, 16, ubi Vulg. inquit: *A fructibus.*

8 Cont. Const. cum miss. demonstrant. *Meum cogitasti honorem repellere.*

9 Supple. *Episcopus.*

10 Vid. Gelas. ep. vii, pag. 285 h. vol., col. 1 sub fin.

11 1 Cor. v. 25.

12 Baron. et Cont. Const. expung. *in.*

13 Lege scilicet talionis, quae in S. Scripturis, et in iuribus etiam humanis statuitur. Porro *quoniam catinoviantes ad vindictam poscat similitudo supplicii*, inquit Honorius cod. Theod. lib. ix, tit. 4. l. 19. Ex Cont. Const.

si fueris, quia id mavis, te accusante convictus, amissurus pari ratione, si non conviceris, dignitatem. Sit istud in mundo iudicium, spectante Deo⁴ et angelis eius, spectaculum omni saeculo simus, quo aut sacerdos bonae vitae, aut imperator religiosae modestiae consequatur exemplum. Quia his praecepit duobus officiis

Sacerdotali,
et regia potestate
facitur humana
societas.

regitur humanum genus, ut non debeat² aliquid eorum existere, quo valeat offendere divinitas, maxime cum uteque honor videatur esse perpetuus, atque ita humano generi ex alterutro consulatur. Precor, imperator, pace tua dixerim, memento hominem, ut possis uti concessa tibi divinitus potestate; quia etiam si haec sub humano praevenire iudicio, sub divino necesse est ut discutiantur examine. Fortassis dicturus es, scriptum esse: *Omnipotestati nos subditos esse debere*³. Nos quidem potestates humanas suo loco suscipimus, donec contra Deum suas non⁴ erigunt voluntates. Ceterum si *omnis potestas a Deo est*, magis ergo quae rebus est praestituta divinis. Defer Deo in nobis, et nos deferemus⁵ Deo in te. Cete-

Imperatori
Pontificis hono-
randus.

Dicis, quod mecum, conspirante senatu⁷, excommunicaverim te. Ita quidem ego, sed rationaliter factum a decessoribus meis sine dubio subsequor⁸.

1 Perperam nonnull. codd. *expectante*.

2 Perperam codd. *et non*.

3 Rom. xiii, 1, ubi Vulg. legit: *Omnis anima potestabilis sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo*.

4 Particula negata in aliis praetermissa ex Baron. et mss. optime restituitur.

5 Cont. Const. forte minus recte *deferimus*.

6 Baron. non *defers*.

7 Baron. intericit et Collegio clericorum Romae. Cont. autem Const. ita corrigit, forte non sat bene: *Dicis, quod mecum conspirans senatus excommunicarcrit te. Istud quidem ego non feci, sed rationaliter*.

Dicis, quod male te Romanus tractet senatus. Si nos te male tractamus, suadentes ut discedas ab haereticis; tu nos bene tractas, quos vis sociare praecepit anterior haereticis? Quid ad me, inquires, quod egit Acacius? Recede ergo, et nihil ad te. Nam si non recedis ab eo, perficit et⁹ ad te. Relinquamus uterque¹⁰ mortuum. Et nos hoc petimus, ut nihil ad te pertineat quod egit Acacius. Tu nos facis obiecere tibi¹¹, qui vis ad te pertinere, quod egit Acacius. Nos vitamus, quod egit Acacius; vita et tu, et ad utrosque non pertinet, quod egit Acacius, ut possis sine iis, quae egit Acacius, cum ea, quae ad nos pertinet causa, coniungi, ut possis sine Acacio nostrae communioni sociari. Nos non te excommunicavimus, imperator, sed Acacium; tu recede¹² ab Acacio, et ab illius excommunicatione recedis. Tu te noli miscere excommunicationi eius, et non es excommunicatus a nobis. Si te misces, non a nobis, sed a te ipso excommunicatus es. Ita sit, ut in utroque, sive discedas, non sis excommunicatus a nobis, sive non discedas, non sis excommunicatus a nobis¹³. Catholici principes quidem semper apostolicos praesules institutos suis litteris praevenerunt, et illam confessionem fidemque¹⁴ praecepit tanquam boni filii quaequerunt debitae pietatis affectu,

8 Ex hoc loco inferendum est, a Symmacho minime lata sententia Anastasium fuisse excommunicatum, siquidem id decessorum illius nullus praestiterat. E Cont. Const.

9 Cont. Const. forte minus bene expungit *et*.

10 Cont. Const. *utrique*.

11 Cont. Const. rectius *Tu nos facis obiecere tibi Acacium, qui*.

12 Cont. Const. *discede*.

13 Vid. Gelas. epp. xi et xii, pag. 289 col. 2, et 298 col. 1.

14 Recte ad context. Cont. Const. *sedemque*.

Anastasius ipsius
suae excommuni-
cationis au-
tor demonstra-
tur.

Summachi erga ipsum sollicitudo.

cui noscis ipsius Domini Salvatoris ore curam totius Ecclesiae delegatam¹. Quod quia per occasiones² fortasse publicas tua creditur praeteriisse tranquillitas, ne magis honorem meum, quam sollicitudinem dominici gregis appetere iudicarer, appellare non destiti meis te sponte colloquiis³. Vulgatum fuisse designas, quod tua serenitas, directa militari manu compelleret eos, qui se a contagione perfidorum multis temporibus abstinere de-legerint, vi et armis in praevericatae communio[n]is consortia detestanda. Ubi te, verum humanarum princeps, qualiscumque Sedi Apostolicae vicarius contestari mea voce non desino, ut te memineris hominem, quantalibet sis mundi potestate subinxus, circuinspiciasque cunctos, qui ab initio dogmatis christiani catholicam fidem diverso proposito persequi, vel affligere sunt conati, quemadmodum (vastitatis insectatione, cuius placuit contritionis illatae) ipsi qui intulerint, ista, praevalendo defecerint, et orthodoxa veritas hoc praevaluverit magis, quo putatur oppressa; quae sicut sub insectatoribus suis crevisse monstratur, sic obtrivisse cognoscitur in sequentes. Miro, si

Fidei perse-
cutio[n]ibus qui fi-
nis.

Inter hos et Anastasius re-
censendus.

non humanus sensus intendit praecipue qui se christiano vult vocabulo nuncupari, inter illos sine dubio deputandum, qui rectam confessionem communionemque christianam variis superstitionibus impugnare sunt nisi, dum hanc et ipsi quocumque modo percellere moluntur. Quid interest enim, utrum paganus, an

quod est deterius, sub nomine christiano veram sinceramque traditionem apostolicae regulae⁴ conetur infringere, atque in hanc prorumpere cæcitatem, ut quum in illis regionibus cunctae prorsus haereses opiniones suas habeant publice licentiam profitendi, sola catholicae communionis libertas putetur ab iis, qui se religiosos existinant, subruenda? Quae si putatur error (quod non licet⁵) cum caeteris, quibus illic facultas est agere, sinatur erroribus. Sin integritas aestimatur, sequenda potius fuerat, quam violenta persecutione vastanda. Nec eam probantur insequi potuisse, nisi prava sectantes. At ne ipsi convincerentur errare, repellere cogitarunt, quo mutabantur errantes, malentes non assetari quod iustum est, sed potius submovere, quo docerentur iniusti.

Sic⁶ recessit ab humanis mentibus Deus, ut obstinatae contra eius voluntatem⁷ non aspiciant et in isto saeculo divinum non deesse posse iudicium, et post huius vitæ cursum illi sit tremendo non defuturus examini⁸, sub quo perniciosarum studia modis omnibus actionum discussa patefiant, et patefacta puniantur, nisi qui⁹ haec omnino non credunt quive illa se perpetrasse impune confidunt. Nos autem humani generis conscientiam contestari, qua possumus voce, nullatenus cessamus, omnipotentem Deum suis minime defuturn, et quantacumque sit humana præsumptio, quocumque potentia, sub divino nutu huius

Per ipsam
enim haeretic-
aquevis libe-
tas: Catholici
non item.

Divini indicii
terror inculatur.

Deus suis non
debet.

¹ Iohann. xxi, 15 et seqq.

² Cont. Const. recte occupations.

³ Cont. Const. recte sens. restituens vos sponte colloquiis, vulgatum fuisse designans.

⁴ Cont. Const. veram, sinceramque traditionis apostolicae regulam.

⁵ Cont. Const. cur non licite, sed perperam.

⁶ Baron. notabantur.

⁷ Cont. Const. Sic inde.

⁸ Baron. ut obstinatae contra eius ordinis voluntatem. Cont. Const. ut obstinatae contra eius ordinem voluntates non aspiciant. Sed perperam, siquidem aspicere intellectus est, non voluntatis.

⁹ Baron. cum Cont. Const. recte ad contextum tremendo se non defuturos examini.

¹⁰ Cont. Const. rectius ad sens., ut videtur, nisi quia haec omnino non credunt quive illa.

atrocitatis censuram sine dubitatione vindicandam. Nam talium asumti, neque hic confidimus evasorum, et in illo magno Dei iudicio recepturum, quod illis temeritatibus divina retributione debetur. Haec nos nequaquam tacuisse sufficiat, ut eum superna fuerit ultio subsecuta, et veranos protulisse consideratio humana cognoscat, et pociam non inaniter pronunciasse venturam, et proposuisse praemonitionis formam, qua huiusmodi praecepsitiis de caetero temperetur. Certe si huiusmodi propterea relinquentdos proprio definitis arbitrio, quia nec a christianis vexari deceat Christum quocumque titulo confitentes, nec viventes in iure Romano lacerari conveniat a Romanis; consequenter ostenditur, Romanos homines, et qualiscumque christianaee professionis impetere, nec christianum dici posse modis omnibus, nec Romanum. Proinde aut repellendi fuerant, aut nullus penitus impetendus, et quod in uno genere iudicas amovendum, in omnibus repelle, si praevales. Si omnia sunt sinenda, nullus penitus excludendus.

Alioqui dum parendo cunctis erroribus sis amicus, non nisi solum tibi probatur displicuisse quod verum est. Omnes catholici principes, sive cum imperii gubernacula suscepserunt, sive cum Apostolicae Sedi novos agnoverunt praesules institutos, ad eam sua protinus scripta miserunt, ut se docerent eius esse con-

Nullo tempore, omnino heresi permissa, solum resipicit catholicæ fides.

sortes. Itaque qui hoc non fecerunt, ab eadem scipios profitentur alienos, quod chartis quoque tuis apud te etiam possumus adstruere⁵, nisi te aenulum, et rem, et inimicum vitaremus, et iudicem⁶. Non mirum si catholicos persecutur⁷. Manichaeorum patroni, cum falsitas non possit non persecuti veritatem. Non mirum si in orthodoxos saeviant, quibus potest cum cunctis haeresibus convenire, et universi erroribus amici non possint, nisi solis esse non errantibus inimici⁸. Si error est, convincendus est⁹; verum si error non est, tibi verum deesse cognosce, qui persecutus quo profiteris errare¹⁰. Sed pravitatis complex non potest nisi cum persecuti, qui est pravitatis inimicus¹¹.

Quam Anastasius Manichaeorum patrum persecutur.

EPISTOLA VII¹².

Constantinopolitanæ et Antiochenæ Ecclesiæ præterita mala commemorans, Patrum statuta toto pectore custodienda indicit, suadetque, ut dominatorum communione repulsa, quaeris gravia pro Christi fide tolerantur.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis, presbyteris, diaconis, archimandritis, et

1 Labbè cum Mansi præposuisse.

2 Cont. Const. qualescumque. Ad context. forte aptius.

3 Cont. Const. aut tibi repellendi omnes.

4 Al. rectius ad context. parvendo.

5 Cont. Const. chartis quoque vestris apud vos etiam possemus adstruere, ubi verbum possemus melius sequentibus respondet.

6 Cont. Const. nisi vos aenulos, et nos inimicos vitaremus, et iudices.

7 Cont. Const. persecutur.

8 Forte legend.: Non mirum si in orthodoxos saeviant, qui possunt cum cunctis haeresibus convenire, quem universi erroribus amici non possint, nisi solis esse non errantibus inimici.

9 Cont. Const. convincendus ero. Sane rectius ad contextum.

10 Mansi forte melius quo convinceris errore.

11 Cont. Const. immunis. Data vero iuxta Jaffè ann. 490-512; iuxta Baron. ann. 503.

12 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 431.

cuncto ordini vel plebi per Illiricum, Dardaniam et utramque Thraciam¹ consistentibus,

Symmachus Episcopus.

Quod fieri plane² cupimus, si³ quae scribimus, impleantur. Nullus stupet servatum haec tenus nos nunc soluisse silentium, cum prudentissimi Salomonis ista vox personet: *Tempus loquendi et tempus tacendi*⁴. Quia taciturnitatem praesens tempus expingat; nam inter caetera⁵ quae accidunt, nunc silere, nec fidei stimulis excitari, magis constat esse fastidii. Qnippe ubi religionis reverentia, et summa concunitur, aptum iuxta divinam Scripturam dicere, eos qui sunt mites, debere esse pugnaces⁶. Siquidem et spiritualis⁷ quaedam Deo accepta congressio inde et laudabiliter universa tolerat, ne quisquam a divina charitate separetur; et vos quidem docere quod doceatis, grave onus pudoris, sed necessarium et utile⁸ tales admonere; nec enim congruum illis religiosae afferre⁹ dogmata disciplinae, a quibus institutio-
nis ipsius expectatur plena perfectio.

Sed breviter clara perstringemus, tui
GP. Eccel. ab
haereticis ve-
lamenta commo-
dum.

incipit clara perstringemus, tui
incognitum, Constantinopolitana Ecclesia
qua Nestorii contagione laboravit¹⁰? Ne-

storii, inquam, qui quasi patre corporis membrum a societate catholiceae communio-
nis excisus est¹¹. Ubi terrarum non praedicatur congregatio Chalcedonensis sancti concilii, quae Eutychetem et Diocesorum, duo nomina famosa et magnae perfidiae, unius sententiae integritate da-
nuavit, iniquitatis complices¹² uno spi-
ritu divinis dogmatibus adversi sectantes?
Quis¹³ Petrum et Timothem praefatorum vernulas ignoravit, propugnatores¹⁴ intentionis addictae¹⁵, autores ac ma-
gistros suos scaevol¹⁶ errore vincentes?

Hunc Timothem loquimur paricidam, qui, sanctae recordationis Proterio superstite, noui solum Ecclesiam non religiosis auctoribus occupavit, verum etiam effusionem pii sanguinis ad crimen pervasionis adiecit. Ipsius¹⁷ nempe damnacionem universalis est Ecclesiae vox locuta, dum cum¹⁸ nomine quoque christiani honoris exheret. Eins Petrum se-
quacem notum fecerunt orthodoxorum plurimae passiones, in quibus ille virtutem animi sui exultavit ostendere. Novit hunc¹⁹ Ephesus cum tota societate Dio-
scori, ubi cum praedicto²⁰ auctore pe-
ccati finem sancti Flaviani operatus inno-
tuit. Tacenda sunt Antiochiae mala, ubi

1 Al. cum cod. Vat. 3787 *Daciam*.

2 Cod. Vat. 5617 perperam *ut*.

3 Cod. Vat 3787 *plene*. Caral. vero primam huius ep. periodum omittens a verbis exorditur
Nullus stupet.

4 Eccle. iii, 7.

5 Citt. codd. cum Carafa *inter ea*. Forte aptius ad context.

6 Inquit Luc. xvii, 56, ubi Vulg. inquit: *Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter et pereram: et qui non habet, vendat tunicam suam, et cnat gladium.*

7 Cont. Const. recte sane *Siquidem est spi-
ritualis quaedam Deo accepta congressio, unde
et laudabiliter universa tolerantur.*

8 Al. *necessarium de utilitatibus*; sed per-
peram.

9 Al. *offerre*.

10 Baron. et Cont. *laboraverit*?

11 Al. *aptius*, ut videtur, ad contextum *excisus est?*

12 M. et uno.

13 Cont. Const. *Et quis.*

14 Citt. cod. 3787 *luctantes*.

15 Caraf. cum cit. cod. et autores.

16 Al. *saevo*. Citt. cod. perperam *crebro*.

17 Contin. Const. *melius cuius.*

18 Lege *cum*.

19 Caraf. perperam ad orat. context. *hinc*.

20 Caral. cum cit. cod. *incepit ad context. proprii auctore peccati*.

Remque in-
nuit Antioche-
nae mala.

per alterius Petri nefanda ludibria reves-
rendum¹ sacerdotii nomen irrisum est.
Quis Apamiae², vel Tyri gemitus, tragicis
criminibus comparando, vel si solis va-
cet, digna possit lamentatione dellere?
Quid Acacium³? Qui quasi boni sui fa-
scino gravatis⁴ quae, Basilico impe-
rante, praemiserat, novo exemplo pene
deprehensus est adversus se ipsum dicens
sententiam, illos, mutata voluntate, de-
fendens, quos prius gloriosum putavit
addicere⁵, et laborans sociare fidelibus,
quos dudum haereticos manifestae prae-
varicationis ostenderat; propter quod⁶
maxime fugiendos, et designato superius
damnatorum agmimi coequandus, illa,
propter quae fidelis probatus est, dissolv-
ens, permixtus his, per quos laesio Ec-
clesiae generalis evenit.

Adversus hos si Patrum dogmata ratio
suadet esse servanda, cogitate, si possunt
ea maiori transgressione calcari, quam
num per eos, qui in partibus vestris Eut-
ychetis dogmata rediviva resuscitant.
Si vero tamquam infirme constituta sentia-⁷
tia sine piaculo⁸ negliguntur, crita
nullum robur credulitatis nostrae⁹ summa
subsistit, semper succedentibus novis, ve-
tera constituta solventibus. Quando enim
paternarum regularum despiciuntur in-
venta, nec eorum, quae bene instituta
sunt, firmitas vindicatur, huiusmodi im-
pietate¹⁰ necesse est fidei supervenire.

1 Caraf. cum cit. cod. ad rem perperam per-
verendum sacerdotum nomen.

2 Cont. Const. et Baron. Apameae.

3 Ad orat. context. forte legend. Quis Aca-
cium?

4 Pessime quidem ad orat. context. Caraf.
cum cit. cod. fascino quoddam gravatis, et mox
mutua voluntate. Recte vero ad sens. Cont. Const.
qui quasi bonis suis gravatus, quae, Basilico
imperante, praemiserat.

5 Al. recte ad sens. abiicare.

6 Cont. Const. minus recte, ut videtur, propter

Nam ubi facilis dissolutio est rationabilis
constituti, ibi omnis sanctitatis forma
corruptitur. Christus impetratur, et quis
hoc fidelium patienter accipiat? Instituta
Patrum reverenda calcantur, et quis non
vitae mortem insta electione preeponat?
Ubi catholicae fidei adoranda reverentia?
Ubi multo cruento Sanctorum dogmata
constituta? Ubi doctorum veterum fidelis
auctoritas? Ubi illa religiosarum mentium
stupenda patientia, propriis bonis
contenta mundari, ne de spe aeternae ha-
reditatis excideret, quasvis audiens pas-
siones, ne incorruptibilis illius boni iudi-
caretur indigna? Nam nulla¹¹ maiora
documenta sunt fidei, quam ubi tempori-
ris ratio suadet vitam subdere passioni;
et ideo qui pro ea periculum persecu-
tionis subire meruerit, dignum se coele-
stis ostendit esse militiae. Christus nos
pilo sanguinis pretio comparavit, gratiae
libertate concessa, nihil invenientibus
humani operibus, quod dignum tanta
mercede tribuerent. Atque ideo ubi re-
ligionis iniuria est, amorem fidei omnem
transcendere oportet affectum.

Unusquisque ergo exilia, et peregrina-
tiones tamquam domum patriamque
respicat; ne desideriis retentus humanis
Christi societate privetur. Ecce tempus,
quo repetit fides milites suos, et inclinat
ad defensionem sui fervorem gratiae con-
secutos, fidem ipsam dicere indicemus.

Ita enim san-
ctitatis forma
corruptitur, ubi
fidelis vel
legum dissolu-
tio.

quaevis gra-
via pro Christi
fidei toleranda.

quos. Caraf. inepit, ut videtur, ad context.
propter quos maxime fugiendos, et.... coae-
quandos. Cit. cod. et designatorum superio-
rum damnato agmimi coequandus.

7 Caraf. constitutae sententiae. Forte melius.

8 Caraf. cum cit. cod. perperam ad sens. sine
periculo.

9 Caraf. cum cit. cod. perperam vestrae.

10 Cont. Const. recte ad orat. impietatem.

11 Caraf. cum cit. cod. perperam ad context.
iam nulla.

Ecce tempus optabile, ecce fructum; con-
gregatio desiderata fidelium parvis pas-
sionibus munera magna compenset.

Pluribus charitatem vestram pro di-
spensatione nobis credita cuperemus hor-
tari; sed quid opus est vocis¹ stimulus,
ubi ad tolerandas pro Christo magnani-
miter passiones apostolicis et Patrum
docemur exemplis, qui per damna hu-
manarum rerum coelestium nobis osten-
derunt argumenta² virtutum? Ergo pro-
nunciemus intrepidi claras Ecclesiae cum
magna fiducia disciplinas. Longe sit a
nobis Prophetae sermo dicentis: *Et sa-*
*cerdotes vera celarerunt*³. Quem enim
latet, discipulorum scientiam a doctioribus
exigendum? Et quod non pronunciatum
laedit sequaces, hoc constat periculosum
esse tacentibus. Necesse est enim apud
eos laborare veritatem, apud quos non
manifestatum latet sub veritatis colore
mendacium, magnum robur ad impin-
gnantium fidem, quandiu aduersus eos
prolatae sententiae non viriliter asserun-
tur. Sed de vobis dicere opto meliora;
et ea quae per improbos confusa sunt,
per vos correctionis⁴ remedium conse-
quantur. Non est tam durum decipi quem-
quam, quam deceptum in errore per-
sistere. Malum hoc, et malis omnibus
gravius, cum a corpore suo membra dis-
sentiant. Nam etsi non sigillatim occu-

Huius confessio
intrepide profe-
renda.

pet omnia lineamenta debilitas, necesse
est tamen iuxta apostolicam vocem, to-
tum corpus ex parte praegravari⁵. Unde
addictorum⁶ fugienda communio iuxta
beatum apostolum: *Pronunciationem fi-*
dei nullus erubescat; virtus est enim omni
*credenenti*⁷. Declinemus sacrilegum Euthy-
chetis errorem cum manichaea militia
congruentem; communionem quoque eorū,
qui sunt a talibus educati, pari intentione vitemus, qui nunc quasi morbum
et contagium Ecclesiis partium vestra-
rum tentant irrepercere. Nemo se separat
cum praedictis, et ferre tempestatem dis-
simulet, donec portum veracis fidei ab
eorum communione separatus introeat.
Quae quidem amans moneo, non odio
persequens⁸ accuso. Nam qui culpanda
vituperat, nec utilia subministrat, expro-
bantis habet potius studium, quam aman-
tis affectum; et qui cohortatur ad profu-
tura, vehementius boni propositi designat
imaginem, ut ferventius utilia expetan-
tur, invitans.

Propter quod, fratres, illius bona⁹ Ae servanda
Ecclesiae desiderantes unitatem, et beatu-
m decorum sanctae concordiae praesumentes
dicamus cum S. David: *Quam*
bonum et quam iucundum habitare fra-
*tres in unum*¹⁰; et ut de vobis Apostolus
Paulus dixerit¹¹: *vos autem omnes fra-*
*tres in Christo uno estis*¹². Donec enim

1 Caraf. *nostrae vocis.*

2 Al. *augmenta.*

3 Thren. II, v. 14, ubi apud Vulg. legitur: *Pro-*
phetae tui viderunt tibi falsa, et stulta, nec
aperiebant iniuriam tuam, ut te ad poenitentiam
provocarent.

4 Caraf. *correctionis.*

5 I Corinth. XII, 26, ubi Vulg. inquit: *Et si*
quid patitur unum membrum, compativuntur
omnia membra: sive gloriatur unum mem-
brum, congaudent omnia membra.

6 Caraf. forte melius ad context. *dictionum.*

7 Rom. I, 16, ubi Vulg. inquit: *Non enim*
erubesco Evangelium. Virtus enim Dei est
omni credenti.

8 Caraf. minus recte ad locut. context. *odio*
persequentis.

9 Caraf. forte minus recte *expectentur.*

10 Cont. Const. forte melius *bonam.*

11 Ps. CXXXII, 1.

12 Lege potius dixit. Caraf. vero mendo qui-
dem typograph. *ut et bonis.*

13 Galat. III, 28, ubi Vulg. legit: *Omnies enim*
vos unum estis in Christo Iesu.

*Secus nulli
S. A. speranda
communio.*

unitas non redeat, nullus ambigat, tandem¹ nihilominis esse ventura, quae in Constantinopolitana mper Ecclesia contingunt; de quibus mihi pariter ingemisci necesse est, et tacere. Nam qui Apostolicae Sedis admonitionem negligendam esse crediderunt, merito incidunt in ea, quae evenire solent solatio destitutis. Si quis ergo salutem propriam cogitans servare cupit apostolica iudicia, cum a praefatorum se labe sciunxerit, nostrae communionis se noverit sine dubitatione participem. Quia si ab eorum, quos Apostolica Sedes dannavit, non se societate removerit, sciat nullo colore, nullo segmento, nullaque calliditate ecclesiasticae se custodiae posse subrepere²; quia sicut illos, qui se a superscriptorum, hoc est, Eutychetis, Dioscori, Timothei, Petri et Acacii venenis disso- ciant, libenter amplectimur; ita circa istorum sectatores cura, et sollicitudo nostra, ne subrepere possint, semper invigilat. *Et alia manu.* Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi.

Dat. octavo idus Octobris post consulatum Felicis V. C.

Dat. die 24 octobris, an. 512.

EPISTOLA VIII³.

Caesarii pietate laudata, Arelatensis Ecclesiae privilegia absque ullius iniuria servanda edocet, eaque confirmat.

1 Al. cum cit. cod. recte add. *eadem*.

2 Caraf. cum cit. cod. recte ad locum context. subripere.

3 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, pag. 227.

4 Maur. Concil. Gall. tom. I, pag. 861, *Syn- machi Pp.*

5 Libellus de privilegiis Arelat. Ecclesiae, qui incipit «Quantum in omnibus Ecclesiarum Pontificibus». Symmachus oblatus fuit ab Aegidio

Dilectissimo fratri Caesario Symmachus 4.

Qui veneranda Patrum statuta custodit amicum se absolutae religionis ostendit, et qui providet, ut locum excessibus non relinquit, demonstrat se de bono gratiae cogitare. Rationabile est, ut sancta Arelatensis ecclesia propriis privilegiis perfruatur⁵; et quod vetustas praestiti, et Patrum auctoritas roboravit, nova non debet violare praeceptio. Sic tamen, ut caeterarum ecclesiarum privilegia temporibus acquisita non titubent; quia nec potest ex parte firmum esse, quod generalitatis tangit iniuriam. Marentibus siquidem his, quae Patrum constituta singulis ecclesiis concesserunt, decernimus, ut circa ea, quae tam in Galliae, quam in Hispaniae provinciis⁶ de causa religionis emerserint, solertia tuae fraternitatis invigilet; et si ratio poscerit praesentiam sacerdotum, servata consuetudine, umquamque tuae dilectionis admonitus auctoritate conveniat; et si Dei adiutorio controversia incidens amputari potuerit, ipsius hoc meritis applicemus; alioquin existentes negotii qualitas ad Sedem Apostolicam te referente perveniat; ut cunctis ordine suo peractis, unde inimicius bonitatis sibi blandiatur, locum invenire non possit. Igitur, quemadmodum supra diximus, per singulas ecclesias beneficia, quae sunt diu custodita, serventur. Et si tam ecclesiae Aquensis antistes, vel alius quilibet metropolitanus pontifici iuxta canonum definitionem vocatus obtemperare noluerit,

Arelatensis Ecclesiae privilegia sine caeterarum iniuria servanda.

*Incidente con-
troversia, iuri-
dictionis gradus
servandi.*

*Quavis episco-
pus Metropoli-
tanus, cuius-
cavitate potest canonica
iuris multa-
tur.*

Abbate, et Messiano Notario, eumque leges apud Mansi l. c.

6 MSS. *Iam in Gallia, quam in Hispania provinciis.* Baron. *quaes in Galliae provinciis*, nec de Hispania verbum facit. Quod sane et mss. et historiae non consentit: siquidem tunc temporis vicaria Episcopi Arelatensis potestas per Hispaniam extendebatur, nec omnes, ut antea, Gallias comprehendebat. Vid. Maur. l. c.

Iosepho Metropoli
tano, Romana
procerario cleri-
corum fas no-
minis.

noverit subdendum se, quod non optamus, ecclesiasticae disciplinae. Et in hac parte magnopere te volumus esse sollicitum, ut si quis¹ de Gallicana vel Hispana regionibus² ecclesiastici ordinis atque officii ad nos venire compulsa fuerit, cum fraternitatibus tuae notitia iter peregrinationis arripiatur; ut nec honor eius per ignorantiam aliquam contumeliam patiatur, et ambiguitate depulsa, a nobis animo seculo in communionis gratiam possit admitti. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

Data III idus Iunias, Flavio senatore³, viro clarissimo consule.

Dat. die 11 Iunii, an. 514.

EPISTOLA IX⁴.

*Theodoro Laureacensi pallium concedit,
huiusque significationem atque usum
edocens, Theodororum rchementer hortat-
tur, ut a terrenis studiis abhorrens*

1 « Cod. reg. si quem, et infra compuderit pro compulsa fuerit ». Maur. ibid. Sed perperam ad contextum.

2 Apud Baron. tantum legitur de *Gallicana regione*. Ad rem quidem inepte. Vid. not. 6. sup. ep.

3 « Senatoris nomine designator Cassiodorus ». Maur. ibid.

4 Ex Mansi *Council. Collect. tom. viii col. 228*. Cum aliis et Jaffè op. c. hanc epistolam in spurias reicit. Iausinus vero *Germ. Sacr. tom. i pag. 7 Augusti Vindelic. 1727* eam Symmacho restituere contendit. Nobis illud duntaxat notare iuvat, scil. pallii dignitatem Lauriacensi Eccles. esse antiquissimam. Agapetus enim II, ep. vii, pag. 405 vol. II op. inquit: « Lauriacensem antem ur- bem antiquissimam metropolitana fore, et archiepiscopis sedem... sicut in privilegiis authen- ticiis ad nos usque ad te directis legimus; ita quoque, inventis quibusdam exemplaribus char-

adeptae dignitati sese parem profi- teatur.

Symmachus S. Apostolicae Sedis Dei gratia Episcopus, reverendissimo et sanctissimo fratri Theodo^ro sanctae Laureacensis eccl^{esi}a archiepiscopo.

Diebus vitae tuae pallii usum, quem ad sacerdotialis officii decorum, et ad ostendendam unanimitatem, quam cum B. Petro apostolo universus grec dominicarum ovium, quae ei commissae sunt, habere non dubium est, ab Apostolica Sede, sicut decuit, poposcisti; quod⁵ utpote ab eisdem apostolis fundatae ecclesiae maiorum more libenter indulsimus, ad ostendendum te magistrum et archiepiscopum, tuamque sanctam Laureacensem ecclesianam provinciae Pannoniarum sedem fore metropolitanam. Idecirco pallium, quod ex apostolica charitate tibi destinavimus, quo uti debeas secundum morem ecclesiae tuae, soliter admonemus, pariterque volumus, ut intelligas quia ipse vestitus, quo ad missarum solemnia ornaris, signum praetendit crucis, per quod scito te et fratribus debere compati, ac mondialibus illecebris in effectum crucifigi; unde rogo, ut, cum deforis huiusmodi

tae ex retulaste admodum attritis, in archivio S. Petri reperimus». Cui aperte consentit Benedictus VII, op. c. ep. ii, pag. 441, col. 2, hisce verbis: « Quapropter dignum aestinavimus assen- sum praebere... quatenus... pallium, et metro- politanum honorem cathedras sanctae Lauria- censis Ecclesiae restituemus....; quod omnino nos eidem Ecclesiae debere testantur antiquis- sima.... privilegiorum testimonia, in quibus conincubatur, quod actate Pontificatus beati Symmachi, huius almae Sedis Apostolicae praesulius, praefata sancta Lauriacensis habe- retur Ecclesia metropolis.» Eodem sensu lo- quitur eliam Eugen. II ep. i, pag. 273, col. 1, vol. I h. op.

5 Forte quod expungendum, ita ut legatur: Diebus vitae tuae pallii usum, quem ... ab Aposto- lica Sede, sicut decuit, poposcisti ... libenter in dulsimus.

Pallii conces-
sioni que signu-
ficiantur.

In Metropoli summa virtus requirenda. insigni induceris, intus in animo considera¹, quod hoc est magis oneris, quam honoris; alique cor tuum, Deo regente, ab appetitu istius saeculi sic tempera, ut et commissam execui gubernationem sic studeas, ut adeptae dignitati, cuius su-

biliaris officio, et probitate morum et vivacitate sollicitudinis ac custodia integrinae fidei congrua; quatenus tu ipse a remuneratore omnium honorum Deo et benedictionis gratiam, vitamque aeternam consequi merearis².

¹ Ad orat. context. legend. *consideres.*

² Dat. iuxta Iaffè op. c. p. 934 ann. 498-514.

S. SYMMACHI¹

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

An. C. 503

I².

*Contenditur, Summi Pontificis dignitatem
peccandi licentiam adimere.*

Non nos beatum Petrum, sicut dicitis,
Beato Petro a Domino cum Sedis privilegiis, vel suc-
regni coelorum
claves accipien-
tria deinceps pec-
candi licentia.

misit ad posteros. Quod illi concessum An. C. 503
est pro actuum luce, ad illos pertinet,
quos par conversationis splendor illuminat. Quis enim sanctum dubitet esse,
quem apex tantae dignitatis attollit?⁴ In
quo, si desunt bona acquisita per meri-
tum, sufficiunt, quae a loci decessore
praestantur. Aut enim claros ad haec
fastigia erigit; aut qui eriguntur, illu-
strat⁵.

1 Quae sumus daturi fragmenta ad libellum apologeticum fere omnia pertinent, quem pro Symmachi Ennodius Diaconus scriptis, quique iure Symmachi nomine citatur: Symmachus enim et quinta synodus universa sic eum approbarunt, ut parem illi cum conciliis, et apostolicis decretis auctoritate tribuerint. De qua re consule correct, rom. apud Pith., et not. 4 ad Ennod. text. apud Migne op. c. tom. LXIII, col. 483. Documentum autem illud Caesario inscriptum, quod incipit « Possessiones, quas unusquisque » quam habeatur in ep. 1 Symmachi, § 1, pag. 130 col. 1, vol. 1 huius operis, nulla ratio est cur hic rursum edamus.

2 Ex Grat. distinct. XL, c. 4.

3 Quae de Sedis auctoritate pronuntiavit Syndicus Palmarius x kal. Novembr. Rufio Magno Fausto Avieno v. c. consule Romae peracta, ab Ennodio, qui eam a Symmachi adversariis defendit, ad sanctimonianum quoque transferuntur. Porro Ioann. VIII in ep. ad Bercarium abbatem, et Gregorius VII in Dictatu Ennodii sententiam laudant. Vid. autem Bercast. Hist. Eccl. tom. vii, pag. 81, sub fin.

4 In Ennod. textu apud Migne. I. c. col. 188 rectius, ut videtur, ad orat. habentur duo puncta, et mox post vocem praestantur interrogandi punctum apponitur.

5 Iuxta Pith. dat. Romae anno 503.

II¹.

*Decreta memorantur, quibus retulit ele-
critis e suis episcopis ante sententiae
tempus discedere, et Pontificem adhuc
indannatum relinqui.*

Nonne² directa sunt verba canonum³?

Clericos ab Epis-
copo suo adie-
sententiam non
discendum.
Quicumque clericorum ab episcopo suo
ante sententiae tempus pro dubia suspi-
cione discesserit, manifestam eum ma-
nere censuram? Et infra. Lex ecclesias-
tica Pontificem ab aliis accusatum, prius
damnum nisi sit,
non relinquent-
dus.
Ponitum, quam sub luce obiecta constiterit, exigit
non relinqui⁴.

III⁵.

*Ostenditur, neque concilia provincialia
sive Apostolicae Sedis sanctione quid-
piam validitas.*

« Concilia⁶ sacerdotum ecclesiasticis
legibus quotannis decreta per provincias,
qua praesentiam Papae non habent, va-
liditatem perdiderunt⁷. Legitis, insa-
nissimi, aliquando in illis praeter apo-

stolici apicis sanctionem aliquid consti-
tutum; et non de maioribus negotiis ad
consultationem⁸, si quid occurrerit, praefatae Sedis arbitrio fuisse servatum⁹?

IV¹⁰.

*Symmachii adversariis, qui cum dictita-
bant regis iussu propemodum fuisse
sua dignitate suspensum, demonstra-
tur Pontificem humano iudicio non
subdi.*

Aliorum¹¹ hominum causas Deus vo-
luit homines terminare, sed Sedis istius
praesulis¹² suo sine quaestione reservavit
arbitrio. Voluit beati Petri apostoli suc-
cessores Coelo tantum debere innocentiam,
et subtilissimi discussoris indagini
inviolatam exhibere conscientiam. Nolite
aestimare, eas animas inquisitionis¹³ non
habere formidinem, quas Deus prae-
cateris suo reservavit examini. Non habet
apud illum reus de allegationis nitore
subsidiā, quando ipsorum factorum
utiuit eo teste, quo indice. Dicas forsi-

Summi Pon-
tificis indicium
divino arbitrio
reservatum.

Neque ideo
hec in Pon-
tifice perimen-
da.

Ennodius e Concil. Sardic. cap. iii deponspit. Sie enim habet: *Si quis Episcoporum iudicio
provinciati depositus fuerit, Romanum Papam,
si placet, rursus appellat, et ipse, si videtur,
repellet iudicia in opitulatione damnati. Dat
autem iuxta Pith. Romae ann. 503.*

10 E Grat. caus. ix, q. 3, c. 44, qui eum ex
Ennod. libello decerpit, ut videre est apud Migne
op. cit. tom. LXIII, col. 200. Porro ideo novum
contra Symmachum suffragium eius inimici quo-
rehant, quod, dato per Theodosium Altino epis-
copo Romanae Eccl. visitatore, illum iam sua
auctoritate propemodum suspensus dictabat.
Sed Ennod, hoc canone, qui Summi Pontificis pri-
matum, et S. A. praerogativam illustrat, irritam
esse visitatoris huius institutionem ostendit.

11 Ivo p. v, c. 40. Polyc. lib. i tit. XVI. Ansel.
lib. i, c. XXIV. Trova Panaormia lib. IV, c. v.

12 Al. cum Ennod. textu praesudet.

13 « Al. de inquisitoribus ». Pith.

Unus conci-
liorum provin-
cialium valdi-
tas.

1 Ex Grat. caus. viii, q. 4, c. 1.

2 Iv. p. vi, cap. 310, et 311.

3 Ennod. canones inimici ante Symmachum haec
de re editos, ut videre est apud Concil. Cartha-
ginense in cod. canon. insertum.

4 Iuxta Pith. dat. Romae ann. 503.

5 Ex Grat. can. vi dist. xvii.

6 Ivo p. iv, cap. 242. Ansel. lib. ii, cap. LVI.
Polycarp. lib. i, tit. XVII iuxta Ennod. textum Ergo
concilia.

7 Hic in libello Ennod. apud Migne op. cit.
tom. LXIII, col. 498 interrogandi punctum appin-
gitur. Sunt enim verba inimicorum Symmachii hoc
tanquam absurdum quidpiam obiciuentum, qui-
bus Ennodius respondit: « Legite, insanissimi ».
Haec autem lectio, ut e seqq. infertur, ad sensum
videtur minus apta.

8 Al. collationem, sed perperam, ut videtur.

9 Hic, ubi ab aliis affirmandi punctum appo-
nitur, Berard. op. cit. sequentia subdit, quae

tan, omnium animarum talis erit in illa disceptatione conditio. Replicabo, mi dictum: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam; et quaecumque solveris super terram, erunt soluta in coelis*¹. Et rursus sanctorum

Summis Pontificum dignitatem Sedis tifex a Christo omnium iudeis eius factam toto orbe venerabilem; dum constitutus*

illi, quidquid fidelium est, ubique submittitur, dum totius corporis caput esse designatur. De hac mili videtur dictum per prophetam: si haec humiliatur, ad cuius confusielis auxilium? Et ubi re linquetis gloriam vestram²

V.³

Quid requirendum, ut quis recte monitoris personam suscipiat.

Nemo⁴ recte monitoris personam su-
insont dum scipit, nisi qui actibus suis errata con-
taxat persona monitoris agere demnat, et amorem innocentiae conver-
satione demonstrat⁵.

⁴ Matth. xvi, 18, 19, ubi apud Vulg. legitur: *Et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in coelis; et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in coelis.*

⁵ Is. x, 3, ubi Vulg. ait: *ubi derelinquet.* Data vero iuxta Pith. ann. 503.

³ E Grat. c. 2, dist. lxxxi. Berardus autem op. c. pag. 381 hunc canonom duplice de causa a Gratiano fuisse Symmacho tributum existimat: tum quod habeatur in libello Ennod., apologetico per eundem Symmachum, ut superius notavimus, approbat; tum quod similia quadam legantur in ep. Symmacchi ad Laurentium Mediolanensem, quam videre potes pag. 363 h. vol.

⁴ Pith. op. cit. pag. 99.

Sacerdotem, qui cum sua poenitente fornicationis scelus perpetraverit, in perpetuum honoris dignitate privandum, et usque ad vitae exitum ingi poenitentiae subdendum decernit.

Omnes, quos in poenitentia suscipimus, ita nostri sunt spirituales filii, ut et ipsi, quos vel nobis suscipientibus, vel trinae mersionis vocabulo mergentibus, unda sacri baptismatis regeneravit. Silvester quoque docens admonet unumquemque sacerdotem, ut nullus causa fornicationis ad suam poenitentialem accedat; quia scriptum est: Omnes, quos in poenitentia accipimus, ita filii nostri sunt, ut in baptimate suscepti. Quapropter hoc scelus, si quis perpetraverit, non solum dignitatis honorem amittat, verum etiam usque ad exitum vitae suae ingi poenitentiae se subdat⁶.

⁵ Dat. iuxta Pith. Romae ann. 503, siquidem in edit. Paris. sane mendo typographic. perperam notatur ann. 403. Illiusmodi errores in ead. editione hanc raro occurunt.

⁶ Ex Grat. cans. xxx, q. 1, can. 8. Berard. autem op. c. pag. 381 contendit, hunc canonom falso esse Symmacho adscriptum, quia disciplina ibid. memorata et Symmacho, et Silvestro recentior est: additque, mendum profuisse ex auctoribus Poenitentialium, qui hoc fragmentum in Poenitentiali Rom. tit. viii, cap. iii Symmacho tribuant. Quae rationes quanti sint criticis expendendum relinquimus. Porro el. Jaffé op. c. pag. 63 hunc can. inter geminos recenset.

⁷ Iuxta Pith. dat. Romae ann. 505.

Poenitentes
sacerdotum spiritu-
lum filii.

Ideo cum ipsis
fornicari hor-
rendum scelus;

El saevissima
poena multan-
dum.

S. HORMISDA L.

An. C. 515

EPISTOLA I².

*De litteris Anastasi sibi traditis sum-
mopere gaudens, in ipso pacis studium
commendat; cumque admonet, tum se
plenum responsum daturum, quin
synodi convocandae causam evidenter
agnoverit.*

Hormisda episcopus Anastasio Augusto.

Gratias supernae virtuti, quae per ver-
straie pietatis affatus diuturnum dignata
est terminare silentium, tale praestans
collocationis exordium, ut et³ de vestrae
clementiae prosperitate laetemur, et ad
unitatem, Deo donante, reverti posse san-
ctam confidamus Ecclesiam. Ille eius
supernae clementiae, haec et decessorum
nostrorum⁴ fuit semper oratio; quos etiam
rerum actus paternae traditionis minu-

De Anastasio
litteris laetatur.

stros, et rectae fidei declarant⁵ fuisse An. C. 515
custodes. Pax est enim totius bonitatis
initium, qua nihil, quantum ad catholi-
cae fidei cultum, validius, nihil aestimari
oportet excelsius; pro hac scilicet facere,
et cuncta sustinere convenit, qui San-
ctorum Scripturarum probabilis cupit esse
discipulus. Hanc omnium bonorum ma-
trem et nutricem Christum Dominum no-
strum suis constat praedicasse discipulis,
dicentem: *Pacem meam do vobis, pacem
relinquo vobis*⁶. Quam vos religiosi cura
propositi, Domino aspirante, providen-
tes, de orthodoxae concordia cogitatis
Ecclesiae in beati apostoli Petri reveren-
tia, divina specialiter praecepta servan-
tes. Quae res maiorem superni favoris
defensionem vestro procurat imperio. Re-
ete enim oblata Deo veneratio inexpi-
gnabilem devotis mentibus murum de-
fensionis indulget. Proinde Omnipotente

Pax totius bo-
nitatis initium.

Deo a Christo
discipulis con-
mendata.

Eius studium
in imperatore
fovet.

¹ Quae huius Pontificis summus relatus e *Lab-
baiana Concil. Collectione Venetiis edita anno
1728* desumptimus, eaque mendis typographicis,
quae inibi hand raro incident, expurgata praeferi-
mus. *Omnia autem praesertim cum cod. vat. 4961
saec. circ. xi diligenter contulimus, cuius col-
lectio adeo in prefis est, ut Ballerini. Opp. S. Leo-
nis tom. iii, pag. 158 assere non dubitariat
eius collectorem praeceps Hormisdae epistolas
e romanis scrinis hausisse.*

² Ex Lafili. *Council. Collect.* tom. v, col. 562.

³ Baron. contra vet. cod. auctorit. omittit et.

⁴ Ita et n. cod. 1961; Baron. *praedecessorum
nostrorum*.

⁵ Codd. Vat. 1961, 5617 forte ex viro ama-
nuens. *verum actus.... declarat.*

⁶ Ioann. xiv, 27, ubi apud Vulg. legitur: *Pa-
cem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non
quomodo mundus dat, ego do vobis.*

Deum fusis precibus exoramus, ut qui
vobis studium quaerendae ecclesiarum
pacis induxit, ipse quoque sub conserva-
De synodicono
vocalione nol-
lum indicum in
praesens profe-
rendum.

stro super hac parte praestet effectum.
Practerea, directis ad nos sacris affatibus,
commemorationem sancti concilii facere
pietas vestra dignata est. De qua re tunc
plenissimum poterimus præbtere respon-
sum, cum causam congregationis nos vo-
luerit² evidenter agnoscere. Nunc vero
quia, praestante Domino nostro, data est
facultas alloquio, congrua veneratione de-
bet praebetur sermonis officia.

Data pridie nonas Aprilis, Florentio
viro clarissimo consule³.

Data die 4 Aprilis ann. 515.

EPISTOLA II⁴.

*Dorotheo describens eius animum in ca-
tholica fide fluctuantem redarguit, hor-
taturque, ut omni metu ac vano studio
depulso, avitam religionem integrum
servare mitatur.*

Dilectissimo fratri Dorotheo Episcopo
Hormisa Episcopus.

Ubi charitatis interest servare præce-
Quidquid pro
pacis custodia
tolleandum. pta, etiamsi aliquid tale eveniat⁵ quod
eniuslibet possit animos commovere, ta-
men, ut ea, quae concordiae conversa-

tione⁶ praediximus, debent custodiri,
oportet aequanimiter praetermitti, quia
utique si quid ignorantia tale provenial,
excusationem potest de ipsa simplicitate
recipere. Sicut Deus noster Ecclesiam
propria ordinatione constituit, ut quod⁷
divinis præceptis noscitur esse disposi-
tum, nullatenus poterit praeteriri, cuius
notitiam vel scientiam te non convenit
ignorare. In faciendo namque bona lau-
damur, et tunc verborum cultus ornatur,
quando sibi convenientia rite coningit.
Litteras siquidem per Patrium filium
nostrum spectabiliem virum tuae suscep-
timus charitatis, in quibus speramus⁸
opus plenum et probabile reperire, ut
nihil esset quod ab integritate unitatis
secerneret. Sed quia in his ipsis hunc
pronittis affectum, qui nos ad hoc, quod
praediximus, possit specialiter provocare,
Domino nostro preces effundimus, ut ipse,
cuius et causa tractatur, abstensis vel
amputatis universi scandalis, et⁹ Ecclesie
sua sub uno consensu et paci faci-
t fidem connexos; nec in sacerdotibus
suis quidquam reperiari patiatur, quod
cuiuslibet aut odiis propriis, aut iniuri-
bus intentionibus, aut hominibus in in-
juriam Dei, quod¹⁰ nefas est velle placere,
et non magis, universa secundum beatum
apostolum saecularia contenientem,
a spe non possit exorbitare futura¹¹. Hor-
tor propter commune remedium, invito

*Dorothei sun-
sus innuit.*

*Solicitudinem
quam pro Erci
unitate ostendit*

nobiscum legit; alter 5617 recent. not. corre-
ctum habet et quod. Sane orat. contextui utrum-
que convenit.

8 Cont. Const. «Certe legend. sperabamus;
aliud enim ac Dorothei litt. innunt, Pontifex
desiderabat».

9 Cont. Const. recte, ut videtur, *scandalis c.r.*
Ecclesia sua, sub uno....

10 Forte legend. quibus.

11 Tit. ii, 12, ubi Vulg. ait: «Erudiens nos,
ut abnegantes.... saecularia desideria sobrie et
iuste et pie vivamus in hoc saeculo ...»

1 Caraf. cum cit. codd. *consecratione*; perpe-
ram, ut videtur.

2 Id. codd. *volueritis*. Certe clarius.

3 Cod. n. 4967 ad marg. ead. manu *Per Patri-
cium*.

4 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 564.

5 Cod. n. 5617 *evenirerit*.

6 Cont. Const. polius «ut ea, quae de concor-
diae conversatione». Ita etiam recte corrig. cit.
cod.

7 Cont. Const., et quod. ubi notatur ut pro et
frequent in mss. irreperc. Cod. autem Vat. 4961

Ad hanc Do-
rathem vela-
mentum hortar-
tur.

pro salute fidelium, propter generalem
saudeo medicinam. Quis namque con-
tentus est hos videre divisos, quorun-
potest unitate gloriari? Unde opus est
labore communī, ut hoc, quod a Patribus
nostris accepimus, conservantes secunde,
nisi in illo¹ possimus divino astare iu-
dicio².

hac parte concedere dignetur effectum;
quatenus temporibus vestris orthodoxa
fide praeditus universus terrarum orbis
exultet. De his vero, quae pro synodali
congregatione praecipit, quid fieri oportet,
per fratres et coepiscopos meos, qui
propere subsequentur, gloriae vestrae in-
simuanda mandavi³, quorum suggestione,
si divinus favor mea vota prosequitur,
competentius poteritis universa cognoscere.

De synodo per
legatos respon-
det.

Data viii idus Iulii, Florentio consule.

Dat. die 8 Iulii, an. 515.

EPISTOLA III⁴.

*Anastasii pro cath. Eccl. sollicitudinem
laudat, quidve de synodo congreganda
sit agendum, per legatos se indicatu-
rum innuit.*

Hormisdæ Anastasio Augusto
por Severianum.

Anastasium
laudat.

Bene clementia vestra confudit, sicut
datis ad me gloriose designavit affati-
bus, quod reipublicae vestrae specialiter
proficiat, si negotiis omnibus orthodoxæ
fidei causa præponatur. Haec est enim,
venerabilis imperator, de suscepto mo-
deramine rectoris cura salubrior, ut eius
sibi favorem per opera bona conciliet,
qui universum et tribuit, et regit imper-
rium⁵. Proinde me quoque et Domino
nostro Iesu Christo convenit supplicare,
ut qui de Ecclesiæ suæ concordia ve-
stram pietatem cogitare voluit, hunc super-

*Anastasium ad Ecclesiæ unitatem re-
dintegrandam magis incitat, synodi-
que convocationem laudans huic contra
veterum consuetudinem se ad futurum
promittit, dummodo concilii statuta
integra serventur.*

Hormisda Episcopus⁶ Anastasio Augusto.

Bene atque utiliter serenitas vestra cu-
ram principalis acuminis, non tantum in
administrando reipublicae exercet officio,
sed melioribus eam nobilitat⁷ institutis,
et per curam redintegrandæ unitatis au-
torem venerandi placat imperii. Certi
sunt enim de tutela regnante⁸, si nulla,
iisdem praesidentibus, Ecclesiæ castitas

Foeret Anas-
tasi pro Eccl.
sollicitudinem.

1 Gom. Const. « Forte secum in illo ».

2 Iuxta Jaffè op. c. pag. 65 dat. ann. 515.

2 Ex Labb. Concil. Collect., tom. v, col. 505

3 « Tribuet, et reget imperium ». Vat. cod. 5617.

4 Ne vaferinus imperator ad regnum confir-
mandum pontificia auctoritate abuteretur, Hor-
misda quatuor legatos misit, qui de synodi con-
vocatione eius voluntatem explorarent. Vid. Labb.
loc. cit.

5 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 570.

6 Episcopus expungi potest vat. codicis 4961
auctoritate, ad cuius marg. etiam inscribitur:
« Per Eunodium, et Fortunatum Episcopos,
Venantium presbyterum, Vitaliem diaconum,
et Hilarium notarium ».

7 Codd. nn. 4961, et 5617 perperam ad locut.
context. eam nobilitans institutis, et.

8 Baron., et Caraf. probe regnantes.

importuna diaboli commixtione maculeatur. Unde enim potest fieri, ut nitidas pro principibus ad Deum nostrum preces dirigat, si sit lethaler populus perfidia corruptus? Nam sicut ante bona omnia est perfecta iuxta Deum in imperatoriis sapientia, ita de sacrario mundorum pectorum pro his supplicatio debet et fidelium animarum libertate procedere. Nulla vobis, sublimissime Domine, triumphorum materia poterit esse incundior, quam de subiugatione perfidiae.

Deinde con-
cilio gaudet.

Hoc etiam fiducialiter, et pro coniunctis nobis officiis praerogativa suggestimus, quia prope est, ut suum splendorem aliena patiatur nube fuscari, qui cum, Deo tribuente, amovere possit, in subditis tenebris manere permittit errorum. Ergo quia mansuetudo vestra futuram synodum scriptis sacratissimis indixit⁴, cui nos interesse debere iisdem paginis, Deo, ut credimus, sibi impetrante, communuit, gaudemus, scientes quoniam directarum mentium est venerabilis Ecclesiae magistros expetere. Soli enim declinant examen conscientiae, qui vitae sunt non continentis². Nam et febrato ore splendorem bonae voluntatis enuntiat, qui per apostolicam, immaculatamque fidem, et per competentes praedicatorum aut confirmari se optat, aut corrigi. Verunitamen licet in his nullum saeculi praecedentis existat exemplum, neque senioris facti qualitas aut com-

Eaque contra
vett. morum se
adiuvarum pro-
mitit.

missa libris, aut memoris inserta teneatur⁵; nihil ad nos, quibus dulce est beneficio Dei, pietate vestra invitante, inchoare meliora, et hoc, quod non accepimus a parentibus, tam clari operis institutum nobis ipsis imponere; quia totum⁶ pro redintegratione fidei et ecclesiarum pace facere libenter amplectimur; si tamen maiorum nostrorum diffinitio, et sanctorum Patrum in suis radicibus inconcussa permaneat; si anathematizetur Nestorius cum participibus suis, qui evacuans divinae sacramenta naturae, beatam Virginem Mariam nudum hominis mentitur esse genetrem; oblitus angelicae annuntiationis, per quam mundo immotuit, quia quod ex ea nasceretur vocandum esset sanctum Filius Dei⁷. Facessat impiorum tam contumeliosa in Deo honorificentia; quoniam sic est in utero Virginis operata divinitas, ut ex ea unitas ibi procederet carnis anima que humanae; increata⁸ quidem, sed non confusa connexione substantiac; et sic in utrisque naturis pro nostrae redemptionis dilectione Christi Iesu Domini nostri persona una est, aedificante mysterio..... restitutio mortem subire potuisse naturae⁷ fragilitatem coelestis imperii valnerit virtute reparare, vel ita pro unitate personae et Dominus maiestatis crucifixus, et Filius hominis creditur descendisse de caelo. Eutychetis quoque ignorantia⁸ divinorum bonorum omnium,

Dummodo iam-
diu defuncta non
retractetur.

Ideoque anatha-
matizetur Ne-
storius divinam
negans mater-
natutam;

¹ Ita et Baron., contra miss. auctoritatem Caraf., et nn. codd. forte melius ad rem indicavit.

² Caraf. et Baron. non continentis. At Cont. Const. ex cod. Vat. 4961, ubi legitur «qui vita sunt non tenentes» non inepte, ut videtur, restituendum censet «quac recta sunt non tenentes».

³ Et re quidem vera Silvester a Constantino invitatus ad Arelatense concil., et Leo ad Ephes. a Theodosio legatos suos mittere satis habuerunt. E Cont. Const.

⁴ «Supple quod fieri potest». Cont. Const.

⁵ Lnc. 3, 35, ubi Vulg. inquit: *Quod nasceretur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.*

⁶ Melius indiscreta h. e. indivisa, cui opponitur *sed non confusa*. E Cont. Const.

⁷ Quac desuat verba supplendi nobis copia deficit. Tantummodo animadvertere iuvat cum Cont. Const., haec ad imitationem dicta esse S. Leonis ep. xiii ad Flavianum pag. 31 h. vol. col. 2, cap. v.

⁸ Ita et Baron.; at Caraf. cum n. cod. 4961 hic vacuum spatum relinquit: Cont. Const. *expers* supplendum autem.

Itaque En-th-bet- Christum huiusmodi figura-
tum tantum carnis habuisse testatus est,
et nostrae veritatem non habuisse sub-
stantiae, nesciens de quo promissum sit;
quia videbunt persecutores eius in quem
pugnaverunt¹. Ita enim in una eademque
persona persistit utraque natura, ut Deus
atque homo unus Dei Filius Iesus Christus fidelium cordibus appareat. Quid enim quadraginta dierum post resurrectionem Domini cum hominibus coniunctis et conversentis egit praesentia²? Nisi in istis negotiis illorum, qui veritatem carnis negatur erant, semiorem faceret aetatem³ curationis esse, quam vulneris. Sie enim dixit ad discipulos: *Quid cogitatis in cordibus vestris? Palpate et videte, quia spiritus carnis et ossa non habet, sicut me videtis habere?*⁴ Neque fuisset mysterium, quod ostiis ad eos clausis ingressus est, si integratatem humani corporis non habebat. Possimus ex hoc dono Verbi praecedentem longius proferre sermonem; sed satis esse credimus per Dominum nostrum eruditae clementiae vestrae strictis supplicare suggestionibus, sperantes, ut laborem curamque pastoralis officii venerabilium praedecessorum vestrorum Marciani et Leonis formam secuti etiam principali poten-

tiae⁵ participatione fulciatis. Habebitis, Deo propilio, spem de victoriis non iacentem⁶, si pontificali contra diaboli subreptiones congressione pacifica ad decertandum instructionem⁷ muniatis. Nunquam in sanctarum ecclesiastarum memoria Dio-
scori participis Eutychetis, Timothaei et Petri, parricidarum commemoratione re-
viviscat; servetur ab omnibus⁸ suspi-
ciendae Chalcedonensis synodi, Deo per
vos operante, definitio; Acacius Petri
tenebrarum filii⁹ communione pollutus
habeat participes, quos delegit; qui etiam
inter suos excessus nec de Petro Antio-
cheno, et complicibus eius nitidum se
esse perpessus est. Cessent maledicta piis
sanctae recordationis Papac Leonis ingo-
sta dogmatibus, quae soles quidem illo
in suis manente puniunt irrogantes. In
his, quae praefati sumus, sollicitudinem
vestri advocamus imperii; poterit enim
pietas vestra hoc custodiens¹⁰ apices, et
sceptra sua post multos annos ad aliud
saeculum possidere translata. Suscipe
preces nostras per Ennodium atque For-
tunatum fratres et coepiscopos nostros,
nec non Venantium presbyterum atque
Vitalem diaconum, vel Hilarum notarium
filios nostros, quorum apud nos fides in
Dei timore, studiisque perclaruit, pro
vestro amore transmissas, et placidam
vice nostra supplicationibus conscientiam

*Neque damnatorum commemo-
ratio in Ecclesia revivis-
cat,*

*Etsi Leonis
doctrina susci-
piatur.*

*Anastasium
hortatur, ut le-
onis amici.*

1 Ioann. xiv, 37, ubi legitur *in quem trans-
ficerunt.*

2 Ex Act. Apost. 1, 3 et 4.

3 « Suppl. potius, quae partie, apud antiquos haud raro retinetur. Textum autem sic intellege, ac si diceret: « nisi in his negotiis effecisset, ut senior actas Apostolorum, qui de resurrectione illius dubitabant, iis qui deinceps veritatem carnis eius erant negaturi curationis esset potius causa, quam vulneris ». Cont. Const.

4 Luc. xxiv, 38, 39, ubi Vulg. inquit: *Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra? Videate manus meas, et pedes, quia ego ipse sum: palpate....*

5 Barou. et Caraf. *principalis potentiae.*

6 Baron. inepte, ut videtur, non latenter.

7 Caraf. cum nn. codd. perperam ad orat. context. instructione. Cont. Const. recte, ut opinor, si pontificale.... congressionem pacifica ad decertandum instructione muniatis.

8 Cod. Vat. 4903, ad rem aptius, ut videtur, in omnibus.

9 « Affudit Hormisda ipsius Acacii verbis, quibus in ep. ad Simplicium Petrus noctis filius appellatur ». Cont. Const. Acacii autem verb vid. apud Mign. tom. lvi, col. 47.

10 Cont. Const. forte perperam ad locut. context. *hos custodiens apices.*

acommodate. Speramus enim, et de Deo habentes fiduciam pollicemur, studia, quae a vobis verae religioni impensa fuerint, sine retributione et praemio non futura.

Data III idus Augusti, Florentio V. C. consule.

Dat. die 11 Augusti, an. 515.

EPISTOLA V¹.

Legatis, quae in itinere erga episcopos agenda sint, quaeque Constantinopolit erga imperatorem singillatim praescribit.

Ennodio et Fortunato Episcopis, Venantio presbytero, Vitali diacono et Hilario notario Sodis Apostolicae legatis,

Hormisda Papa.

Cum Dei adiutorio et orationibus apepiscopos in itinere praestans Quid erga solorum venientes in partes Graeciarum, si episcopi voluerint occurre, in qua decet eos venerazione suscipe. Et si voluerint secessionem² parare, nolite spernere, ne iudicetur a laicis nullam vos cum illis velle habere concordiam. Si vero vos ad convivium rogare voluerint, blanda excusione eos declinate, dicentes: Orate, ut primum mysticam illam mensam mereamur habere communem,

1 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 565. Ille indiculus, qui et Commonitorium appellari solet in vet. edit. epistolas ad Avitum datu[m] mense Febr. ann. 517 subiiciebat, sed Jaffé, quem nos, ut plurimum, sequimus, cum una cum superiori ep. legislat traditione existimat ann. 515.

2 Ita *Concil. Collect.* post Baronium. Al. cum codd. Vat. 4961, 5617 successionem idest hospitalitatem Balnizius ex coniect. susceptionem vel subceptionem.

3 Caraf. et si quae alia.

4 Cit. codd. succedite.

et tune erit nobis ista iucundior. Victoria vero, et quae alia³ offerre voluerint, excepta tamen subvectione, si causa posse sit, nolite suscipere; sed taliter executate, nihil deesse dicentes, sperantes etiam ut animos suos vobis accommodent, ubi sunt dona et divitiae, et charitas et unitas, et quidquid ad gaudium religiosum certum est pertinere.

Cum ista ordinatione, Deo propitio, Constantinopolim pervenientes, ibi secedite⁴, ubi ordinaverit clementissimus imperator; et antequam ipsum videatis, nulli detis ad vos veniendi licentiam, praeter quos pietas eius miserit. Postea tamen quam principem videritis, si qui orthodoxi et nostrae communionis, aut zelum habentes unitatis vos videre voluerint, eos sub omni cautela suscipe; per quos forte et quid agitur reprehendere poteritis. Praesentati itaque imperatori litteras porrigit cum tali allocutione: Salutat vos⁵ Pater vester, Deum quotidie^{Quae a te sunt allocutio.} rogans, et intercessionibus⁶ sanctorum apostolorum Petri et Pauli vestrum regnum commendans, ut Deus, qui vobis tale desiderium dedit, ut pro causa Ecclesiae mitti et consulere beatitudinem ipsius eligeretis, ipse et perfectionem tribuat voluntatis⁷. Et si voluerit, antequam chartas suscipiat, ordinem legationis agnosceri, his verbis utimini. Lubete scripta suscipere. Si dixerit: Quid habent chartae? Respondete⁸: Salutes ad pietatem

5 In iisd. omittitur vos.

6 «Confessionibus» Codd. cit.; sed cod. 5617 recentioris not. ad marg. corrig. *intercessionibus*. Cont. Const. *confessionibus* restituit, advertens per hanc vocem designari preces ad Apostolorum tumulos.

7 Caraf. cum nn. codd. *bonae retributae voluntatis*. Forte melius, quasi perfectio bonae voluntatis illi detur in praemium.

8 «Respondetis». Codd. cit., qui subinde huiusmodi verba pro arbitrio communiant. Baron. vero nobiscum legit.; Caraf. cit. codices sequitur.

vestram continent¹, et Deo gratias agunt, quod vos sollicitos de unitate cognoscunt Ecclesiae; legit et agnoscit. Et nullus causae mentionem penitus faciat, nisi prius acceptae litterae relevantur. Et post susceptas litteras et relectas, adicieite: Nam et ad Vitalianum famulum vestrum misit litteras, qui², accepta a pietate vestra (sicut ipse scripsit) licentia³, suos ad Patrem vestram sanctum Papam homines destinavit. Sed quia instum erat, ut prins ad elementiam vestram dirigeret, hoc fecit, ut, vobis inbentibus atque ordinantibus, ad eum scripta, quae detulimus, Deo proprio, perferamus. Si imperator peticerit epistolam a nobis⁴ ad Vitalianum directas, sic respondendum est: Non hoc nobis Pater vester sanctus Papa praecepit; nec sine iussione illius aliquid possumus facere. Tamen ut sciatis simpliciter litterarum, quia nihil aliud habent, nisi preces ad pietatem vestram directas, ut accomodetis animum vestrum pro unitate Ecclesiae, fungite nobiscum personam, qua praesente, traditae a nobis litterae relevantur. Si vero dixerit imperator, eas se debere legere, respondebitis: Iam vos sugessisse, iussum non fuisse a sancto Papa⁵. Si dixerit: Hoc tantum est quod in litteris continetur⁶. Possunt enim

Ad Vitalianum
litterae in mat-
tre. Anecdota
nullo pietro tra-
dendae.

Hinc tamen
ore tenus con-
municant bie.

¹ Subaudiendum nomine Papae, siquidem mox de ipso nondum nominato enarratur, et Caraf. subdit, quia vos sollicitos de unitate cognoscit Ecclesiae. E. Cont. Const.

² Al. quia n. Cont. Const. Forte rectius.

³ Anastasius, inquit Cedrenus ad ann. 23 Anastasii, rebus suis deploratus, pacem per legatos a Vitaliano petil, iuvans una cum Senatus, quos relevaverat, revocaturum, Macedonia, et Flaviano suos episcopatus redditurum, ad concilium Heracleae evocata etiam PP. romano. Hinc securae Anastasii litterae dat, ann. 515 prid. id. Ianuarii; neque ambigendum, quoniam eodem tempore a Vitaliano scriptae sint etiam quae hic immunitur». E. Cont. Const.

⁴ Caraf. forte perperam a vobis.

et mandatis alia muntiari. Tunc respondebitis: Absit a conscientia nostra. Nobis non est consuetudo⁷; nos pro Dei causa venimus, et in Deum commissur sumus? Simplex est sancti Papae legatio, et omnibus nota ipsa eius petitio, ipsae preces, ut constituta Patrum non corrumpanter; ut haeretici de Ecclesiis removantur; praeter ista, legatio nostra nihil continet.

Si dixerit: Inde et ad synodum invati sanctum Papam, ut, si quid est ambiguum, tollatur de medio⁸. Respondendum est: Agimus Deo gratias, et petitioni vestrae⁹, quia hunc vos affectum et animum habere cognoscimus, ut ea quae a Patribus constituta sunt generalitas servet; quia tunc vera et sancta unitas potest esse inter Ecclesias Christi, si, Deo adiuvante¹⁰, hoc, quod praedecessores vestri Marciannus et Leo custodierunt, elegeritis¹¹ esse servandum. Si ille dixerit: Quae¹² sunt ista, quae dicitis? Responde: Ut synodus Chalcedonensis et epistolae sancti Leonis Papae, quae scriptae sunt contra haereticos Nestorium et Eutychetum et Dioscorum, nullatenus corrumpanter. Si dixerit: Nos synodus Chalcedonensem et epistolas Papae Leonis et recipimus¹³ et tenemus. Vos mox gratias agite, et pectus eius osculamini¹⁴,

⁵ Caraf. cum nn. codd. respondes: te sug-
gessisse iussum tibi a sancto Papa non fuisse.
Melius quidem ad context. n. lectio.

⁶ Hic, ubi al. duo puncta interiecent, nobis virus est orat. contextus interrogandi punctum requirere.

⁷ Caraf. cum cit. codd. sane rectius talis con-
suetudo.

⁸ Id. cum nn. codd. minus recte ad locut. ut si est aliquid ambiguum tolleretur e medio.

⁹ Id. pietati restrac.

¹⁰ Cit. codd. si, vos Deo iuvante.

¹¹ Id. eligitis. Ad sens. rectius n. lectio.

¹² Caraf. cum nn. codd. Et quae.

¹³ Id. recipimus. Ad rem t' aptius n. lectio.

¹⁴ Caraf. cum cit. codd. hic addunt elemen-
tiae.

Lectio
causa immunda

De convean-
da synodo quid
declarandum.

dientes: Modo cognovimus, Deum esse vobis propitium¹, quando facere talia festerūtatis; quia ista est fides catholica; ista est quam praedicaverunt apostoli, sine qua nullus potest esse orthodoxus; istam debet sacerdotum generalitas tenere, et praedicando servare.

Si dixerit: Orthodoxi sunt episcopi; de

De Orientalis
Eccel. dissensio-
ne quid «flagi-
landum.

constitutis Patrum non recedunt. Respondendum: Ergo si constituta Patrum servantur, et in nullo corrumperit quod in sancta Chalcedonensi synodo² firmatum est; quae causa est, tantum inter Ecclesiās partium istarum esse discordiae? Vel quae causa facit, in uno³ Orientis episcopos non consentire⁴? Si dixerit: Quiet erant episcopi, nulla inter ipsos discordia versabatur: praedecessor sancti Pape animos eorum missis litteris excitavit, et ad confusione mīssis litteris excitavit, et ad confusione perduxit⁵.

Respondendum: Litteras, quas sanctae memoriae Symmachus⁶ destinavit, prae manibus habemus. Si extra haec, quae pietas vestra dixit, hoc est «Chalcedonense concilium sequor, epistolas Papae Leonis admitto» aliud nequidquam⁷ continent nisi exhortationem, ut ista serventur; quomodo⁸ verum est quod per ipsum est generata confusio? At si hoc continetur in litteris, quod et Pater vester spe-

Hae Symma-
chi litteris non
tribuenda.

1 Perperam Caraf. nobis esse propitium, et mox peius ista debet.

2 Caraf. in sancto Galch. concilio.

3 Cont. Const. potius in unum.

4 Ita et Baron. At. cum nn. codd. minus apte non sentire?

5 Caraf. cum nn. codd. perperam ad confusione solicito perduxit.

6 Caraf. Papa Symmachus.

7 Caraf. perperam ad context. aliud quidquam.

8 Quomodo perperam omittitur in Caraf. et in n. cod. 4961.

9 Sane reclus al. quid ille fecit, quod in eo videatur esse culpabile? Scil. «quid Symmachus

rat, et pietas vestra consentit; quid ille fecit? Quid enim in eo videatur esse culpabile¹⁰? Ilis adiice preces et lacrymas, rogantes: Domine imperator, considerate Deum; ponite ante oculos vestros futurum eius iudicium. Sancti Patres, qui ista constituerunt, beati Petri apostoli fidem secuti sunt, per quam aedificata est Ecclesia Christi.

Si imperator dixerit: Quod me vultis per locationem facere habete¹¹; ecce mihi communicate, qui synodus Chalcedonensem recipio, et epistolas Papae Leonis amplectore; nunc communicate mibi. Respondendum est: quo ordine pietas vestra communicari sibi desiderat? Nec nos praedicantem¹² ista pietatem vestram¹³ vitianus, quod scimus Deum timere, et gaudeamus, quia gratum vobis¹⁴ est Patrum constituta servare. Fiducialiter ergo rogamus, ut per vos in unitatem revertatur Ecclesia. Sciaut omnes episcopi voluntatem vestram, et quia synodus Chalcedonensem et epistolas Papae Leonis servatis, vel apostolica constituta¹⁵. Si dixerit: Quo ordine facienda sunt haec ostendere oportere¹⁶. Iterum preces adhibete cum humilitate, dicentes: Pater vester scriptis episcopis generaliter. Inungite his litteris sacras vestras, significantes

Quod ab impe-
ratore vel ma-
tione requirea-
dum.

fecit unde reprehendi possit?». E Cont. Const.

10 Al. mendose quidem Quid me vultis persecutionem facere ab eo. Perperam et al. Quod me vultis prosecutionem, vel per solutionem facere, habete. Sane recte n. edit., quasi imperator diceret: «Quod per locationem vestram vultis ut ego faciam, aggredior: Ecce mihi».

11 Cit. codd. inepte quidem ad context. praeditantes.

12 Perperam Caraf. istam pietatem.

13 Id. mal. nobis.

14 Baron. et Caraf. cum codd. cit. Sedis Apostolicae constituta.

15 Id. Quo ordine facienda sint haec, se debere cognoscere.

hoc vos vindicare¹, quod Sedes Apostolica² praedicat; et tunc³ qui sunt orthodoxyi, de unitate Sedis Apostolicae minime separantur, et qui his sunt contraria cognoscantur. Quibus ordinatis, paratus est Pater vester etiam⁴, si opus fuerit, suam accommodare praesentiam, et quidquid expedit, servatis Patrum constitutis, pro integritate Ecclesiae non negare.

Si dixerit imperator: Bene ista; suscipite interim nostrae civitatis episcopum⁵. Iterum preces iungite, huiuslitter dicentes: Domine imperator, pacem venimus cum Dei adiutorio, vobis adnitemibus et praestantibus, facere, et contentionem⁶ sopire in civitate vestra. De dualibus est personis intentio: ista causa proprium cursum habet; generalitas episcoporum prins ordinetur; fiat una communio catholica; et sequenti loco de istis, vel si qui sunt alii extra Ecclesias suas, tunc diligenter potest causa cognosciri. Si dixerit imperator: De Macedonio difitis; intelligo subtilitatem vestram, haereticus est; nulla ratione revocari potest. Respondetis: Nos, domine imperator, nullum personaliter indicamus⁷. Et si

Timotheus in
GP. episcopum
non suscipien-
dus.

Macedoniu
causaprius ex-
minanda.

pietas vestra consideret, magis pro anima vestra et opinione loquimur, ut sit discussio, et si haereticus est, iudicio cognoscatur, ut⁸ non sub opinione orthodoxi iniuste dicatur oppressus.

Si dixerit imperator: Quid vultis? Modo dicite de synodo Chalcedonensi; dicetis et de epistola Papae Leonis: Ecce qui est istius civitatis episcopus ad ista consentit⁹. Respondendum est: Si ita¹⁰ custodit, in examinatione causae eum iuvare plus poterunt; et quia servo vestro Vitaliano magistro militum talem dedidisti licentiam, ut si speraret a beatissimo papa, ut pro causis talibus apud eum discussione causae his personis, quibus de loco potest esse intentio, integra universa serventur¹¹. Si imperator dixerit: Sine episcopo debet esse civitas mea? Hoc vobis plaet, ut ubi ego maneo, episcopus non sit? Respondendum: Praediximus dualium personarum intentionem esse in ista civitate. Quod ad canones pertinet, iam ante suggestimus: canones solvere, in religionem committere est. Multa sunt remedia, multa inventa, per quae pietas vestra sine communione esse non possit,

1 Ita et Baron., cuius lection. libertius sequitur Cont. Const. Al. indicare, vel iudicare; sed perperam.

2 « Quod et Sed. Apostolica ». Cit. codd.

3 « Ut tunc ». Cont. Const. forte aptius ad contextum.

4 Etiam omittitur in Caraf., et in nn. codd.

5 Ibid. codd. ad rem perperam suscipite iterum nostrae civitatis episcopum.

6 Nempe de causis Macedoni GP. Episcopi in exilium ejecti, et Timothei Eutychianista in eius locum suffici. Al. perperam intentionem; Baron. vero, et Cont. Const. recte nobiscum legunt.

7 Cit. Codd. vindicamus. Forte ad seqq. inclusus.

8 Ita et Baron. Al. cum Cont. Const. et nn. codd. forte minus bene et non sub opinione orthodoxyi. Macedonio autem haec, ut videtur, fuit exulandi causa. Imperatore in trisagio adiure volente « qui crucifixus est pro nobis »

gravissima fuit orta seditio, cuius auctor ac princeps Macedonius habebatur. Vid. Anast. Biblioth. Hist. Eccl. inter script. Bizant. edit. Venet. 1729, pag. 28, et Evagrius lib. IV, cap. XLIV. E Cont. Const.

9 Scil. « Timotheus, qui, Theodoro lectore teste, fidem suam in horas mutabat ». E Cont. Const.

10 Caraf. cum nn. codd. recte ad context. Si ista.

11 Cont. Const. hunc locum satis implicatum sic expedit: « et quia Vitaliano magistro militum talem dedidisti licentiam, ut si speraret a beatissimo PP., ut (sicut) pro causis talibus per canones fieri debet, apud eum discussionem causae, ei de his personis, quibus de loco nempe GP. Sediis potest esse intentio contentio, integra universa serventur. Vid. Concil. Sardicense can. 4 ».

Interim Timothei loco catholicis Episcopos sufficiendus.

et integra indiciorum forma servetur. Si dixerit: Quac sunt ista remedia? Respondetis: Non a nobis noviter inventa¹. Sunt spensa causa de alius episcopis, persona, quae consentit confessionis pietatis vestrae, et constitutis Sedis Apostolicae, interim usque ad eventum cognitionis teneat locum Constantinopolitani sacerdotis², si cum Dei adiutorio episcopi voluerint, se accommodare Sedi Apostolicae. Habetis textum libelli in seriniis Ecclesiae³ editum⁴, iuxta quem deheant profiteri.

Episcopos haec res summae laudores S. Ap. iudicio reservandi.

Si tamen contra alios episcopos catholicos⁵ fuerint datae petitiones, magnopere contra illos, qui sine verecundia Chalcedonensem synodum anathematizant, et epistolas non recipiunt sancti Leonis Papae, petitiones suscipite, causam tamen in Sedis Apostolicae reservate iudicio⁶; ut et spem de audiencia detis, et tamen nobis⁷ debita reservetur auctoritas. Si tamen imperator serenissimus totum se promiserit esse facturum, tantum ut nostram praesentiam accommodemus, modis omnibus prius sacram ipsius per episcopos et per epistolam vestram, uno de vestris perferente per provincias una cum personis, quas imperator deputaverit, desinante; ut sic eum servare Chalcedonense concilium, et epistolas S. Leonis Papac omnibus innotescat. Quibus ita proce-

Anastasi re-
sponsa punc-
tibunda.

¹ Caraf. et nn. codd. ad rem perperam inchoata.

² Insigne quidem, et recens hac de re erat visitatoris exemplum in Urbem missi, donec Symmachi, et Laurentii controversiae de Romana Sede contendentium finis fuit impositus. Antiquius si desideres, vid. apud Augustin. ep. XLV, n. 8. E Cont. Const.

³ Caraf. et codd. nn. recte quidem *textum libelli e scrinio Ecclesiae editum*.

⁴ Cont. Const. « potius contra aliquos episcopos a catholicis fuerint datae petitiones; quod magis consonare videtur subnexis causarum capitulis, ubi legitur *adversus eos episcopos, qui persecuti sunt catholicos* ».

dentibus, ad nos in Christi signo, ut adventum procuremus, scripta dirigit.

Praeterea est consuetudo per episcopum Constantinopolitanum omnes imperatori episcopos praesentari⁸; si hoc illorum callidus tractatus invenerit volentium formam legationis agnoscere, ut cum Timotheo, qui modo videtur Constantinopolitanum gubernare Ecclesiam, imperatorem videatis, sic facite, ut si ante agnoveritis, quam ad imperatorem ingrediamini, ista disponi per aliquos, ne cum praesentati dicte⁹: Mandata talia nobis dedit et praecepta Pater pietatis vestrae, ut sine aliquo episcoporum vestram clementiam videamus. Ergo agite, donec se ab hac consuetudine ipse removerit.

Quod si omnino noluerit, aut si capiose configerit, ut ante imperatorem inopinate Timotheum videatis, ita suggerite: praecipiat pietas vestra nobis dare secretum, ut causas, pro quibus missi sumus, exponamus. Si dixerit: Dicte ecce ante ipsum; respondetis: Non iniuriam facimus; sed quod ad causas pertinet¹⁰, etiam ipsius continet legatio nostra personam, et suggestionibus nostris praesens esse non potest. Et nulla ratione, eo praesente, aliquid allegetis, sed egresso, delegationis textum exerite¹¹.

⁵ Caraf. cum nn. codd. *causa tamen in S. A. reservata iudicio*.

⁶ Id. sane perperam ad context. *vobis*.

⁷ Consuetudinem hanc Iustinianus confirmavit novell. 123, c. 9, praecepit: « *Episcopos in regiam civitatem, sicut dictum est, venientes, cuiuslibet fuerint dioeceses, prae omnibus ad beatissimum Archiep. Constant. et ita per eum ad nostram introire tranquillitatem* ». Vid. et novell. 6, c. 3.

⁸ Cont. Const. *dicitis*.

⁹ Caraf. cum cit. codd. *Non iniuriam facimus, sed quod ad causas pertinet, intimamus: etiam Ad locutionem, forte aplaus.*

¹⁰ Id. sed egresso, ordinem delegationis exerite.

familiari ad-
stude, vel ad
imperatorem ad-
quendum.

ALLOCUTIONIS AD LEGATOS HABITAE
PRAEcipua CAPITA.

Cathol. fidel lac S. Leonis papae serventur². Utque profectio ab imperatore palam clementissimus imperator consentiens debeat pietatis sua sacra generalia ad universos episcopos destinare, in quibus significet, praedicta se et credere et vindicare.

Consentientes etiam episcopi in Ecclesia, praesente plebe christiana, haec praedicare debeant³: amplecti se sanctam fidem⁴ Chalcedonensem, et epistolas S. Leonis papae, quas scripsit contra haereticos Nestorium et Eutychetem et Dioscorum, sed et contra sequaces eorum Timotheum Aelurum, Petrum, vel contra eos, qui in ipsa causa tenentur obnoxii, simul etiam et Acacium, qui quondam Constantinopolitanae ecclesiae fuit episcopus, sed et Petrum etiam Antiochenum anathematizantes cum sociis eorum. Haec manu propria, praesentibus electis venerabilibus viris, scribentes, faciant secundum textum libelli, quem per notarium nostrum⁵ edidimus. In exilium deportatos pro causa ecclesiastica ad audiendum Sedis apostolicae revocandos, ut indicium et vera examinatione de his possit haberi: ita ut causa eorum inquisitioni integre reservetur.

Si qui vero sacrae Sedi apostolicae communicantes, catholicam fidem praedicantes, atque sequentes fugati sunt, vel in exilio detinentur, hos iustum est ante omnia revocari.

Præterea quae legatis inter reliqua

iniunxiimus, ut si configerit libellos porrigi adversus episcopos⁶, qui persecuti sunt catholicos, de his iudicium Sedi apostolicae reservetur, ut circa eos venerandorum Patrum possint constituta servari, per quae aedificatio generalitatii proveniat⁷.

Episcopi catholiconrum persecutores S. A. iudicio reservandi.

EPISTOLA VI⁸.

Eutychianae haeresis pertinaciam inuenit Dardanos, et Illyricos episcopos, quorum fidei professionem indicate, ab ea resipuisse gaudet: Caesarium horatur, ut orientalem S. A. legationem Deo commendet, ciusque litteras per Urbanum expectat.

Dilectissimo fratri Caesario, vel his qui sub dilectionis tuae ordinatione consistunt, Hormisda.

Iustum est, ut qui catholica communione lactamini, nobiscum de ecclesiae, si qua provenit concordia, gaudeatis: ut quemadmodum unus nobis consensus est fidei, ita sit individua gratulatio prosperorum. Nostis qualiter detestabilis Eutychiana⁹ haeresis per orientales serpat ecclesias, et quoties praefatae superstitionis virus synodus generalis extinxerit, vel quoties eius sequaces salubria monita apostolicae Sedis spreverint, et quasi erubescentes manus dare veritati, aut apostolicae Sedis praedicationibus obedire, in hac tamen¹⁰ obstinatione perstiterunt. Elatio enim semper affert salutis periculum, per quam

De Eccl. prosperitate gaudendum.

Eutychianae haeresis pertinaciam commorata.

7 Iuxta Jaffi l. c. dat. ann. 615, die incerto: iuxta vero Cont. Const. dat. 11 Augusti eiusdem anni.

8 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 610.

9 Cod. Reg. et Coll. hic, et deinceps *Eutychiana*. Maurin. *Concil. Gall.* tom. i, pag. 868 edit Paris. 1789.

10 Optime ad sens. Baron. *in hae tanta*.

1 Al. *ut sancta synodus*.

2 « *Serventur, atque clementissimus* ». Id. cum nn. codd.

3 Caraf. minus apte ad orat. context. *debet*.

4 Al. *synodum*. Superior. verbis aptius.

5 Al. *per notarios nostros*.

6 Git. codd. *adversus eos episcopos*.

ipsius inventor diabolus angelica potestate privatus est. Pro his nobiscum saepissime¹ fraternitas vestra condoluit, apostolicae non immemor lectionis, qua monstratur: *Si patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra*². Sed Do-

Ab ea multos undaberis, posse edocet.

minus, qui vult omnes homines salvos fieri, et ad cognitionem veritatis venire, nunc multorum sensus illuminans, eis desiderium apostolicae communionis infudit, ut quod dudum intentione praedicabant, hoc nunc correctionis professione condeudent. Quorum redditum ideo absque suspicionis mortu recipimus, quia domini peccatum³ sine aliquo excusationis velamine confitentur, manifestum desiderium correctionis ostendunt. Ergo episcopi tam Dardani, quam

Dardaniae et Illyrici pene omnes, ne sint errore condenandi praeterito⁴, petentes beati Petri apostolorum principis communionem, et scriptis et legationibus destinatis, se apostolicae Sedis regulis obire confirmant. Pro quibus quantum nos oporteat gratulari, soli, quorum fides fervet, intelligunt. Scendum vobis est igitur anathematizari nunc ab ipsis quoque Nestorium, qui dividit incarnationem Do-

mini nostri Iesu Christi, et per hoc duos filios conatur asserere⁵. Eutyches carnis negans veritatem, et duas naturas in una persona non praedicans, ut Manichaeum phantasiam ecclesiis Christi, quemadmodum putavit, insereret, simili ratione damnatur. His adiungitur Dioscorus Alexandrinus, qui malitia praefatae conscientis, in sancto Chalcedonensi concilio particeps damnationis effectus, et malorum sennium aequales fructus inveniens, in eam ecclisie soveam, quam fidelibus parabat. Facti sunt istorum successores Timotheus Aelurus, et Petrus: quorum sibi ubique consensit iniurias, et mentientes magistros in nullo deserunt, sed in omnibus pravitatibus antecedunt. Hi approbati sunt generalis materia laesio⁶, quorum et manus sacerdotalis sanguinis maculavit effusio, et vita innocentium peremit interitus. Habent per universum mundo a catholicis infixa aeternae damnationis stigmata, quos orthodoxi non solum fecerunt communionis expertes, verum etiam eos Christianorum spoliavere vocabulo. Petrum Antiochenum cum suis, sicuti ab his, de quibus⁷, ne sermonum pro-

1 Scilicet eo etiam tempore, quod Hormisdae Pontificatum antecessit. E Cont. Const.

2 1 Corinth. xii, 26, ubi Vulg. legit *Si quid patitur.*

3 «Quia qui peccatum». Maurin. loc. cit. Ad orat. forte melius.

4 «Nec non Scytiae errorem damnando praeteritum». Maur. ib., et cod. Reg., iuxta quem Baluzius ad lib. iv de Concord. Sacerdot., et Imp. cap. xxxiv, n. 13 iam monerat, locum hunc esse emendandum, tum quia clarior evadit, tum etiam quia Aviti Viennensis epistola suffragatur, ubi ille *Dardaniae, Illyrici, vel Scythiae conversionem thenerat. Intelliget autem Scytiham*

Ponticam, quae provincia erat orientalis Illyrici, quaque Thracibus finitima interdum Thraciae nomine appellabatur, ut videre est in Evagr. lib. m, c. 44, qui Vitanum alibi a Marcellino

conone Scytiham vocatum, modo Thracem dicit, et in ep. ipsius Hormisae ad Avitum, ubi legitur: *a conterminis suis Thracibus, Dardanis, et Illyricis.* E quibus sane verbis liquet, per cum Thraces appellari, quos in ep. ad Caesariam Scyths nominat. E Maurin. et e Cont. Const. II. cc.

5 «Conatur afferre». Maurin. loc. cit.

6 Scilicet schismatis: quia nimis hi ab Aca-
cio primum damnati, ut haeresis Eutychianae cul-
tores, ab eodem in sedes suas, pulsis orthodo-
xis, restituti fuerant, ut postea declaratur. In
miss. laesio⁶ loco (male) legitur *lectionis*». Maurin. ib.

7 Barou. ad sensum apertissime Petrum Antio-
chenum cum suis (siculi ab his, de quibus lo-
quimur, factum est) praefatis adiungit. De
quibus ne prolixitas.... Maurin. ibid. Petrum

llicitas nascetur¹, hoc tantum dixisse sufficiat, Petrum et eius socios in nullo ab eorum, qui damnati sunt, dogmate diserepare. Quos Acacius aliquando condemnauit in laudes suas omnium Christianorum ora converterat, et eos impugnans, qui Eutychianam haeresim vindicabant, fidem coelentibus gratissimum apparuerat. Sed huic solitis insidiator fraudibus quod fraudabatur invidit. Nam postea hos suos complices habere desiderans, et in catholicos arma convertens, cum ipsis invenit sorteum, quos optavit habere participes. Longum est epistolae brevitatem per universa discurrere. Unde

*Car. eam in-
deceverit.*

ex toto summa negotii partem aliquam pro instructione direximus, indicantes quod tanta res vestram non possit latere notitiam; praecipue cum hoc per praedecessorum nostrorum literas² vestris fuerit regionibus nunciatum. Quod et nos pro his, quae nuper acciderunt, fraternitatem vestram curavimus instruendam, ne alieni per ignorantiam fidelium locum invenire possit subreptio praedictorum³, sed qui nituntur talia vindicare sacrae consortio communione arcendi evidenter innotescant.

Igitur ubi interest fidei, quidquid ad gratiam huius pertinet saeculi, responsum⁴ facit, cum nec naturalis affectio rebus debeat caelestibus anteponi, ut illud

Antiochenum cum suis, sicut ab his, de quibus loqui nunc, factum est, adiungite. De quibus ne protulitas.

¹ Forte ad orat. context. potius legendum nascatur.

² Baron. *hoc praedecessorum nostrorum litteris.*

³ Maur. ib. *perditorum*, quibus adhaeret Simeon. cum nos.

⁴ Matth. x. 37.

⁵ Sic edit. Cod. autem Colb. iv *id.*; cod. Reg. in *id.* E Cont. Consil. et Maurin. Baronius vero hanc ep. refert ad ann. 518. licet et ipse datum censeat *iv id. sept.*, Flor. Cons. Forte Fasti Ono-

praecemptum domini compleatur: *Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus*⁶. De ceteris, quae in religionis causa confidentes divinis beneficiis praesenti tempore iterum de Orientis partibus speramus, et legatos direximus, Domino Iesu Christo supplicate, ut ipse, qui pro pietate sua prosperum donavit initium, similem concedere dignetur effectum. Urbanum Sedis apostolicae defensorem, etiam Imit acutum negotio, ad caritatem tuam direximus, per quem de universarum effectu causarum responso congruo cupimus, quae sunt votiva cognoscere. Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi.

Data vi Idus Septembbris, Florentio viro clarissimo consule⁷.

Dat. die 8 Septembbris, an. 515.

EPISTOLA VII⁸.

Anastasiū, quis de Ecclesiac pace sollicitum praetendit, pro viribus hortatur, ut tandem verborum fidem factis confirmans orientalibus discordiis finem imponat.

Hormisda Anastasio Augusto

per Theopompum et Severianum.

Solicitari animum tuum, clementissime⁹ Anastasio vo-
im ecclesiastis, imperator, ambitiosa aviditate commone-

pliriani, in quibus Magnus. et Florentius hoc ann. consules proponuntur, eum deceperit. Vid. Pag. ad hanc ep. ann. 518. Jaffé d.d. autumat die 8 vel 11 Sept. ann. Christi 515.

⁶ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 574. Bayonis ad ann. 516 § xvii existimat, hanc epistolam ei respondere, quam Anastasius Hormisdae misit hisce verbis exordiens «*Gratias Omnipotenti*», canque reperies apud Migne, *Patrolog.* tom. lxiii, col. 381. Verum Cont. Const. hanc opinionem respuit, siquidem Hormisda per epist. v, pag. 374 h. vol. illi videtur respondisse, nec modo novi aliquid fuit addendum. Multoque minus per ipsam Cont. Const. adprobatar quod

Orientalis
S. A. legatio nem
eius precios
commendat.

Per Urbanum
literas expectat

unitatis quoniam
primum explora-
dum.

moras, donec speratae unitatis redinten-
gratio optata contingat. Bona sunt de-
sideria salutis, et laudabilis, quae
se in uniusmodi Deo commendat, intentio.
Prudentiae signidem speciale documen-
tum est, cum id, quod sibi utile credit,
impatienter inquirit. Nam si in corporo-
rum morbis noxia est tarda curatio,
quanto magis in salute animae gravius
est ferendus remedium fidelium senior
appetitus? Cum moncamur² spiritualibus
institutis, ne quae prodesse possunt in
diem posterum differantur, clamante sa-
pientissimo Salomone: *Ne tardes con-
verti ad Dominum, et ne differas de die
in diem*³: quia sicut in incerto vitae
tempore⁴, ita in tuto animae convenit
esse reuedia⁵, ut intret in gaudium
Dominii sui⁶, quem veniens Dominus ea,
quae sibi placent, invenerit operari.
Unde et fateor, me fuisse miratum, cur
tamdiu legatio promissa tardaverit, cum
facienda ista sint⁷, ut regna coelestia
rapiantur⁸. Veruntamen instinctus ipse,
quem mansuetudinis vestrae declarat
alloquium, spem supernae misericordiae
pollicetur. Desuper est enim et ipsum
velle quod bonum est. Confido autem,
quoniam qui coepit in vobis opus bonum,
perficiet usque in finem⁹. Ergo viae,

Siquidem ad
Dominum con-
versio non diffe-
renda.

Bapte ince-
pimus invenimus

cui coepitis insistere, et spretis erran-
tium lubricis, nobiscum supra petram
solidam tenete vestigia. Tali erexit ec-
clesia sancta consensu, quod his verbis
apostolicorum actum testatur historia:
*Multitudinis credentium erat eis nunc
et anima una*¹⁰. Nam quemadmodum
connecti poterunt graiae vinculis, quo-
rum distant corda sententiis? Fecit do-
mine imperator, effectum rerum fidem
probare verborum. Non enim sermoni-
bus cognoscuntur hominum corda, sed
effectibus¹¹: cum et Abraham pater no-
ster non munda Deo fide, sed opere fidem
commendant placuerit. Unde vel pro
dispensatione milii credita, vel pietatis
vestrae circa me benignitate perpensa,
domine illi, hortor et supplico, ut stu-
dim pacis, quod per scripta praefertis,
ad componenda nobiscum, adiungere
Deo¹², ea in his, quibus laborant ec-
clesiae, dirigatis, quia secundum Pro-
phetam: *Pax multa diligentibus nomen
tuum, et non est illis scandalum*¹³. Non
sunt incognita apud mansuetudinem
vestram, quae nos ab ea, quam redinten-
grare cupimus, unitate discernant. Date
operam, ut laudando, quae profitemini,
compleantur effectu. Et apostoli, cuius
communionem creditis expetendam, totis

Verborum fides
operibus com-
probanda.

idem Eccl. Annalium parens huic ep. praemittit
§ xii, affirmans Hormisdam, dum hanc ep. Ana-
stasi legatis traderet, huius gesta debuisse lau-
dere. Perpetua enim Anastasi subterfugia, falla-
cem concilii convocationem, peritura promissa,
obstinatam pro Acacio, aliorumque haeretic, de-
fensionem et cetera inuismodi Pontifex com-
mendare non potuit. Et sane vel huius ep. initium
leviter consideranti paternam potius correccio-
nem sapiat necesse est.

1 Baron. omitti et. Forte mend. typograph.

2 Vet. cod. Vat. 4961 leg. commoneamur,
cui adhaeret cod. n. 5617, qui tamen ad marg.
emendatur iuxta nostram lectionem. Cod. Ottob.
474 quum moncamur.

3 Eccl. v, 8, ubi Vulg. legit: *Non tardes.*

4 Mendose Caraf. in *incerto vilae tempore.*

5 Baron. *remedium.*

6 Matth. xxv, 21, ubi Vulg. inquit: *Euge.....
intrā in gaudium Domini tui.*

7 « *Cum facienda iussit* ». Caraf., cui Cont.
Const. libenter adhaeret.

8 Altudit ad Matth. 11, 12, ubi legitur: *Regnum
coelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud.*

9 Philip. 1, 6, ubi Vulg. legit: *usque in
diem Christi Iesu.*

10 Act. iv, 32.

11 *Fructibus Codd.* Vatt. 4961 et 5617; forte
melius, siquidem hoc verbum magis consonat
eum Matth. vii, 16.

12 « *Deo auctore* », Baron. forte ad context.
minus bene.

13 Psal. cxviii, 465, ubi Vulg. ait: *dili-
gentibus legem tuam.*

<sup>Imperatorem
ad Ecclesias n-
itatem enivis
urget.</sup> damnatorum viribus sequimini disciplinam. In totum contagia sedulo effugienda. perdita noxiourum declinate contagia; scientes, non habere cum religiosis impios portionem, nec ullum fidei cum perfidia esse consortium. Consequens est, ut qui errorum detestatur principes, oderit sectatores¹. Execrabilis habeatur in flore, quod damnatur in semine. Offerte hoc inminus Deo, pro vestris, precor, offerte temporibus; iandiu hanc a vobis hostiam pro tantis, quae vobis contulit Christus beneficiis², expectat. Quid opus est apud illum preces adhibere, qui supplicat? Vos senatus urbis Romae, ut me ad pacem hortaretur³, iniungitis. Ego non solum cum his ad vos supplicationis verba converto, sed vestigiis vestris pro universali⁴ advolvor ecclesia. Audite me pro Christo legatione fungentem: non patiamini ab improbis⁵ canibus Christi membra discripi: quae insanabilia videtis, abscondite, et quae aegra, enrate. Cur quae sana sunt, invalidis coniuncta quantiuntur⁶? Servate ordinem, quem unitas⁷ ipsa praecepsit, ei pacem mundo, quam poscitis, reddite⁸. Haec et sub praesenti occasione deposco, et rursum ac saepius supplicare curabo, sperans, importunitatem hanc meam et Deo esse placitaram, et apud vos quoque per as-

siduas petitiones, quoniam id nos Dominus docuit, vacuam non futuram. Data Romae⁹.

—
EPISTOLA VIII¹⁰.

Ioannis humilitatem laudans, emm in fide confirmat; quonodo resipescentes sint in Ecclesiam recipiendi per subditam normam edocet; litteras suas per Rufinum missas populo communicandas indicit.

Hormisda Ioanni episcopo Nicopolitano per Rufinum diaconum.

Gavisi sumus in Domino valde, frater carissime, acceptis literis tuis, in quibus te profiteris sacerdotium Dei gratia suscepisse. Haec est fides certa¹¹, haec spes sine ambiguitate secura, qua, creditur¹² totius boni causa in superna dispensatione consistere. Cuius rei scientiam habens, frater carissime, beneficiorum, quae a Deo nostro consecutus es, religioso animo gratiam confiteris, licet hoc quoque de eodem clementiae fonte descendat¹³, ut se auctori suo humana submittat humilitas. Ait enim: *Super quem requiescat spiritus meus, Super humili-
nem Spiritus Domini.* In his ergo,

1 Forte legendum *sectatores, et execrabilis
habeatur in flore.*

2 Cont. Const. ex edit. roni. *beneficiis expun-*
git: nn. codd. cum Ottob. 474 ipsi consentiunt.

3 Baron. apte ad orat context. *hortetur.*

4 Ita et cit. cod. Ottob., cui refragantur codd. nn. 4961 et 5617, qui iuxta orat. context. probe legg.: *cum universali.*

5 «Ab impiis». Cit. cod. Ottob.

6 Caraf. cum Vatt. codd. 4961, 5617 *qua-*
tiantur. Forte rectius ad context.

7 Caraf. cum nn. codd. *veritas. Ad rem per-*
perant videtur.

8 In miss. *reddidisti. Forte melius, quasi di-*
ceret et inde pax certa continuo consequetur;

adeoque in tua est potestate pacem consequi,
seu praestare, quam posci ». E Cont. Const.

9 Alii notam chronolog. ex ep. sequenti supplemandam autumnat, scil. datam existim. post Au-gust. mens., Petro consule, idest ann. 516. Jaffé autem eam scriptam censem post diem 16 lul. eiusdem anni.

10 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 588.

11 Cod. Ottob. 474 sic leg.; cod. autem Vat. 4961 habet: *Haec fides certa, haec.*

12 Perperam Caraf. *quae redditur.*

13 Ottob. et Vatt. vitt. inepte quidem descendit.

14 Isai. lxvi, 2, ubi Vulg. legit: *Ad quem respiciam nisi ad pauperulum, et con-
tritum spiritu, et trementem sermones meos?*

in quibus huiusmodi probaris, clarius
cluesceret aliis etiam virtutis huic futu-
rum exemplum; quando ad hoc etiam,
Deo instituto, perductus es, ut et de te⁴
catholicorum glorietur Ecclesia. Nam si-
ent divinis testimoniis eruditus, et iuxta
Tunc factum,
ut Iohannes cum
S. A. sententia
conveniat.

apostolum² sacrarum literarum insti-
tutione formatus³ hoc auspicium tuac
ordinationis edidisti, ut adversus de-
viantes cum Sedis apostolicae sententia
convenires. Neque enim remunerare⁴
aliter tantorum beneficiorum poteras lar-
gitorem, nisi adversus inimicos eius evi-
denter zelum apostolicae confessionis
ostenderes.

Notum est enim, eos extra religiosa
Eum in fide septa consistere, qui et ipsi profidentur
conscientiam fidei atque fiduciam⁵, sed
infrauctuosa est apud eos, quamvis⁶
cum religiosis congrua sanctae communi-
tionis aequalitas, quia procul dubio qui
ea, quam meruit, libertate non uitur,
subiectum se iniquitatibus confitetur.
Quid gloriemur his, quas non sequimur
disciplinis? Falso appellat magistrum,
qui se institutionibus eius non probat
esse discipulum. Sed quia nobis nunc
omnia in confessione similia, et liber-
tatis propriae resumpsistis affectum, pa-
ternae rursus haereditatis cupientes esse
consortes, amplectimini gratiam tradи-
tionis antiquae, et in illius inconclusi
fundamenti stabilitate persistite, non

1 Hoc lect. refragantur mss., quae cum Caraf.
legunt in te.

2 Tit. 1, 9.

3 Et iuxta Apostolorum sacrarum littera-
rum institutionem formatus³. Baron. contra
m. codd. auctorit.

4 « Remunerari ». Vat. cod. 4961.

5 Id. sane perperam. conscientiam fidei fidu-
ciam, atque ideo et infrauctuosa est apud eos.
Caraf. qui et ipsi profidentur conscientiam
fidei; atque ideo et infrauctuosa est apud eos.
Forte rectius Cont. Const. conscientiam fidei,

cum temporibus corda mutantibus: in-
constans enim mutabilitas ista solet
esse propositi, atque ideo bene fundatis
oporet inhaerere; quando huiusmodi
studia clementia scit favore divina, ut
fidei vestrae firmitas vobis de aliorum
salute fructificet, et fervore vestri studii
aliorum quoque animus ad resumptio-
nen bonorum suorum possit accendi;
quatenus et de vobis quoque sanctus
Apostolus dixisse creditur: *Aemulatio
vestra provocat plurimos*⁷. Ergo Nesto-
rii et Eutychetis impiebatibus iuxta
synodalia constituta damnatis, sectatores
quoque eorum similiter exercentes, cum
exultatione dicamus: *Exite de medio eorum,*
et separanini, et immundum ne
*tetigeritis, dicit Dominus*⁸. Quemadmo-
dui enim quis malorum inventionum
detestabitur principes, si non declinat
sequaces? aut quemadmodum odit ori-
ginei, qui non execratur et sobolem?⁹.
In discipulis praedicatur fama docen-
tium, et donec male iactorum seminum
radix per succedentes culta floreret,
tandem auctorum memoria non peribit.
Addatur perditio Eutycheti et Acacius
discipulus¹⁰ sub communione Petri,
omniumque damnatorum mixtus errori:
quos vestra dilectio literis suis, dum
fidem suam asserit, evidenter expressit.
Ad instructionem vestrae fidei plenio-
rem, quo ordine ad communionem

*Vel ipsi haec
resum fautores
evitandi.*

*Erga respi-
scientes agendi
rationem subdit*

non fiduciam; atque ideo et infrauctuosa est
apud eos.

6 Caraf. perperam, ut videtur, quaeviſ.

7 II Cor. IX, 2.

8 II Cor. vi, 17., ubi Vulg. legit: *et separa-
mini, dicit Dominus, et immundum.*

9 Baron. detestatur et sobolem.

10 Male Caraf. cum m. codd. perditio Euty-
chelis, et Acacii disciplinis. Legend. potius cum
Cont. Const. perditio Eutychetis disciplinis ad-
datur et Acacius, qui vere non Eutychetis, sed
Petri Mongi, quocum communicavit, exitit disci-
pulus.

nostram suscipi deceat revertentes, indiculum¹ subter adieciimus, sperantes in Deum bonorum omnium largitorem, quod laudabilis circa fidem vestrae devotionis² instantia non solum hoc eorum, qui vobis vicinitate iunguntur, saluti prosit, sed eorum quoque, ad quos fidei vestrae, et religiosae voluntatis velox fama pervenerit. Rufinum siquidem diaconum, qui nobis literas hortantes per Rulinum missas populo communiceandas.

Litteras per Rulinum missas populo communiceandas.

scepimus, quem Apostolorum orationibus commendantes cum pace reimitimus³. Hortantes litteras a nobis tam ad caritatem tuam, quam ad synodum directas populo relegatis, quod et nos pro fidei vestrae commendatione fecisse cognoscere.

Data xvii Kalendas Decembris,⁴ Petro V. C. consule.

Dat. die 16 Novembr., ann. 516.

PISTOLA IX⁵.

Ioanni metropolitae Nicopol. significat, ad veteres Epiri episcopos, qui nominatum haereticos non damnarunt, se fidei formulam misse subscribendam, eorumque rescripta quam citius exposcit.

¹ Forte iste indiculus idem est ac ille, qui subiicitur ep. xiv pag. 393 h. vol.

² Caraf. *dilectionis*. Forte melius n. lectio.

³ Caraf. cum nn. codd. *remissimus*; sane minus recte. Hic autem pro commate ab aliis intermissio affirmandi punctum appingimus, ut locutionis pespicuitati inserviamus.

⁴ Cont. Const. xii kalend. Decemb., diemque xvii librariorum oscitant, huc irrepisse suspicatur.

⁵ Ex Labb. *Concil. Collect.* ton. v, col. 582.

⁶ Caraf. addit. *subdiaconum*.

⁷ Al. *Pulionem*.

Hormisda Ioanni Episcopo Nicopolitano per Pulionem⁶.

Litterarum, quas direxisti, series, ei expositio tuae fidei conveniens Sedis Apostolicae indicis nostros animos relevavit. Tot incitati gaudiis contenti non sumus, nisi per Pulionem⁷ subdiaconum Ecclesiae Romanae, quid plenus circa vos ageretur, cuperemus agnoscere; magnopere quia in relatione episcoporum sub ordinatione charitatis tuae degentium non universa, quae ad ecclesiastica constituta pertinent, sicut in vestra, leguntur evidenter expressa. Unde et pro nostra sollicitudine, et illorum integra nobis nec coniunctione, libellum direximus, in quo eos oportet debere subscribere, quia et omnes sacerdotes vestrarum partium, qui ad Sedis Apostolicae communionem reversi sunt, in eadem professione subscripti erunt. Ista charitas, ista communis salutis excitavit ambitio, quod credo et fraternitatem vestram grataiter accipere, quia ubi de animarum salute res agitur, studii tui, vel intentionis debes operam comminodare⁸, ut antecedendo fructum de tali possis laude percipere.

Pulionem praedictum cum rescriptis charitatis vestrae ad nos, iuvante Deo, sub celeritate remittite, quatenus desideria nostra diu suspensa esse non possint.

Ideo fidei fornicatio ab his subscripti.

Celere responsum exposcit.

Data xiii kal. Decemb., Petro viro clarissimo⁹ consule.

Data die 19 Novemb., an. 516 10.

8 Baron. *accommodare*.

9 In nn. codd. deest *viro clarissimo*.

10 Labbaeus libellum, seu fidei regulam h. ep. subdit, binom secutus, cuius haec sunt verba: « *Hunc libellum, qui his litteris imgebatur, eundem esse putamus, quem XV Kal. Aprilis datum, ex cod. Vatic. hic tibi exhibemus* ». Neve certe obstat, eamdem fidei formulam diversas praeseferre temporis notas, prout vicissim fuit subscribenda. Attamen quum huiusmodi libellus ipsissimis fere verbis ad calc. redeat ep. xiv, pag. 393 h. vol., eo lectorem remittimus, ne frustra idem document. repetatur.

EPISTOLA X¹.

*Pulionem mittens Nicopolim, quae ipsi
agenda sint, singula praescribit.*

Pulioni subdiacono Hormisda².

Cum Dei adiutorio, et orationibus sanctorum apostolorum Petri et Pauli veniens Nicopolim, sic debes agere, ut postquam episcopus Nicopolitanus accepit litteras nostras, episcopos, quos in sua paroecia habet, colligat, et faciat subseribere libellum³, quem in epistolis suis⁴ habet annexum. Si tamen dixerit praedictus episcopus, esse laboriosum episcopos colligere, dirigit tecum personas per singulos episcopos, ut, te praesente, subserbant praedictum libellum⁵. Sic tamen cum Dei misericordia facere debes, ut epistolae, quae a nobis missae sunt, publice legantur; aut si videris pratemore, hoc episcopos facere nolle, saltem clericis suis haec relegant; quae tamen in ipsum dimitte potestatem, et scripta episcoporum, et illius episcopi, hoc est Ioannis metropolitani, ad nos cum Dei misericordia reporta. Post hoc factum nullas moras te volumus ibidem facere propter insidias et calliditates inimicorum.

Per Ioannem diaconum eius⁶.

Ilico rescripta Romam reportanda.

¹ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 582. Alii quidem placet, hanc ep. sequenti postponere; sed quum rerum ordo aliud require videatur, nos eam hic colloquamus.

² In editis ita inscribitur: «*Indiculus per Pulionem, vel per Pulionem subdiaconum*»; at *Cont. Const.* nostram lectionem sequitur.

³ Codd. nn. 4961 et 5617, *in libellum*.

⁴ Immit seq. ep. x.

⁵ Citt. codd. *in praedictum libellum*. Hormisdam autem voti compotem fecere non solum Nicopol. Episcopi, sed et Dardani, ut patet e litt. seqq.

⁶ Dat. iuxta Jaffè l. c. ann. 516. Quum autem haec ep. subsequenti annexatur, vid. quid die sit inferendum.

⁷ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 580.

⁸ Codd. nn. *Ephesi veteris mendo* quidem

EPISTOLA XI¹.

Gaudens, quod veteris Epiri antistites ab Entychiana haeresi resipuerint, eos ad constantiam hortatur, fideique formulam per Rufnum ab ipsis subscribendam mittit.

Hormisda synodo Epiri veteris⁸.

Benedictus Deus Ecclesiae suae membra consocians. Benedictus Deus, qui, maligno instigante divisos, sub eadem, qua olim fuerunt, facit soliditate coniunctos. Elsi enim diu perdicis modo visceravit inimicus, et eos quos non genuit, sicut asseruit Propheta, collegit⁹; tamen abyssina ambiguitate¹⁰ desolabitur. Neque enim oves dominicae sequuntur alienum, aut alterius vocem pastoris exaudunt¹¹. Unde nec vos ad salutis iter rediisse miramur, cum tarditatem magis in hac redintegratione culpemus. Debenus, carissimi fratres, domesticis uti ad hanc, quam quaerimus stabilitatem, documentis; siquidem hunc Timotheus Chersonensis¹² gravis cum disceret¹³, gravior cum doceret. Nam Dioscori seclator, et idem Petri nihilo minus institutor, adversus beatae recordationis Proterium saevi-

anamuensium. *Cont. Const.* e generali indice, qui in vet. cod. documentis praemittitur, addit per *Rufnum diaconum*.

⁹ Ierem. xvii, ubi Vulg. legit: *Perdix forvit quea non peperil.*

¹⁰ Ita cum cod. Ottob. 474 et edit.; al. mss. *ab his sine ambiguitate*. Sane recte ad contextum.

¹¹ Ioann. x, 5, ubi Vulg. inquit: *Alienum autem (oves) non sequuntur, sed fugiunt ab eo, quia non noverunt vocem alienorum.*

¹² Ille est Timoth. ille parricula, de quo plura praesertim in S. Leonii epistolis. Ab Hormisda autem forsitan ideo Chersonensis nuncupatur, quod e Chersoni, ubi exul degebat, *procellas spirabat*, prout inquit Acacius in ep. ad Simplicium apud Mign. *Patrolog.* tom. LVIII, col. 46. E *Cont. Const.*

¹³ «*Descenderet*», Caraf. Al. cum codd. Vatt.

De resipientibus laetatur.

Eos ad constantiam urget.

tiam¹ suaem temeritatis exeruit, et totius finem² crudelitatem excessit, religiosi viri caudem inter ipsa operatus altaria, vix fauicibus suis ab illo pio cruento suspensis. Tunc excitata universalis Ecclesia in

Ideo un-
versae Eccl. in
Discorum vin-
diciam comone-
mora.

Nec non Eu-
genii fidem.

odium parricidae³ auctorem facinoris tantum⁴ non solum communione, verum etiam ipso quoque christiano nomine spoliavit, et omnium mentes nova quadam admiratione stupuerunt tantae presumptiōnis audaciam. Tunc beatus Eugenius paroeciae vestrae obtinens principatum, cum subiecta sibi sancta synodo zelum quemdam, quali fide esse, Deo commendatus ostendit⁵. Cuius rei memoriam non solum non potest tempus abscondere, verum etiam de die in diem magna apud orthodoxos fama multiplicat. Horum studia sic probata negligere, et sententias non auare, idem est in ipsa Domini nostri⁶ confessione delinquere. Et nobis quidem nunc post professionem ac litteras vestras, omnia fidei dogmata, Deo suos coniungente, similiter orandum est⁷, ut in ea voluntas vestra, qua nostros animos relevavit, confessione permaneat. Sed opus est intra respectum timoris insectari eorum rabiem, qui fide diversa

nituntur⁸. Quanto enim infidelium error exaestuat, tanto magis se, si resistat, securitas nostra commendat. Neque enim haec sunt per patientiam negligenda, quando malum hoc viito pravae consuetudinis animatum apud plures sub quodam colore legis inolevit, dum aut prava studia in unum congruunt, aut recta se subtrahunt. Nam, ut eam, quae imminet, rem loquuntur, Eutyches ut nefandae heresis inventor excluditur etiam ab his, a quibus eius dogmata diliguntur⁹, apud eos ipsos ita exosus atque fugiendus, ut nominis quoque ipsius oderint mentionem. Sed perversi religiosarum¹⁰ institutionum ministri, quem sicut verum detestantur haereticum, hunc alia via tanquam verum amplexantur orthodoxum. Siquidem in sancta Chalcedonensi synodo Diocorū sentiens pari ratione damnatus est; et quum una persecuta sit utrumque sententia, horum alterum si quis sequatur et diligit¹¹, dicat aliquis quemadmodum se ea sententia¹², quae designatos damnavit, excipiat; quum eos, quos transgressionis aut impietatis connectit aequalitas, sine dubio unum quoque vinculum damnationis adstringat. Timo-

Diocorus, hec
Eutychem dete-
stans, damnauit

4961, 5617, et Ottob. 474 discederet. Cont. Const. nostram lect. praefert, cuius iudicio posset etiam legi *pravus cum discret*, idest quum Discori discipulus Proterium episcopum suum interficeret; *pravior cum doceret*, idest quum episcopus factus Petri, qui ipsi successor, institutor fuerit, ac magister.

1 Apud Baron. *scientiam*.

2 Potius *fidem*; idest crudelitatem exeruit, quae omnem fidem excessit. E Cont. Const.

3 Excitata scilicet Leonis Augusti litteris ad universas provincias missis. E Cont. Const.

4 Baron. *ductorem facinoris tantum*.

5 Ita et Baron.; Caraf. cum nn. codd. perpetram *quali fine esse Deo commendavit, ostendit*; cod. autem Ottob. 474 non minus inepte *quali fine esset*. Cod. vero 5617 ad margin. corrig. *Principes*. Hinc aptius Cont. Const. *quali Phineas se Deo commendavit, ostendit*.

6 Baron. omittit *nostri*.

7 Forte haec periodi protasis ita legenda: *Et nobis quidem nunc post professionem, ac litteras vestras omnia fidei dogmata venerantes, Deo suos coniungente, similiter orandum est, ut.....*

8 *Qui fidei diversae nituntur* ». Perperam Caraf.

9 Seil. ab Acephalis, qui sic appellabantur, quod Eutychen caput haereseos, quam erant amplexi, aversabantur. E Cont. Const. De his autem vid. Bercastel. *Hist. Eccl.* vol. vii, pag. 83, edit. Ven.

10 Caraf., refragant. mss. « forte *irreligiosorum* ». Sed perperam, ut opinor: religiosum enim dicitur quidquid ad religionem pertinet.

11 Id. aut *diligat*.

12 Caraf. male se a *sententia*.

Item Timo-
theus et Petrus horum sequaces, homi-
nus mente corrupti, et pestis quaedam
nominis detestanda catholici, quorum
communionem in Petro complexus Aca-
cius, similiter ¹ quoque meruit subire
sententiam, qui tantum malum quasi
parvi aestimans, et propositum nunquam
ad meliora convertens, ne ab illis qui-
dem se , qua in Antiochia detestamus,
abstinuit; ibi quoque transgressor Petro
communione connexus, in Apameam mi-
bilo minus hostiliter versatus ², ecclesiam
Tyriam quoque non ea, qua deenit inte-
gritate, disponens. Propter quae , dilec-
tissimi fratres ³, ab eorum innodatione
solventes, velut religionem ⁴ quandam
pestiferam relinquentes, servemus apo-
stolicam disciplinam ⁵, saluti nostrae omni-
diligentia et sollicitudine providentes, ea
cura nefandi Nestorii declinemus ⁶ erro-
res, qua Eutychetus impia inventa perse-
quimur.

Ab his itaque
non minus ca-
vendum.

Maxime enim nunc religiosa ⁷ fidei
dogmata diverso incurso horum, qui praedicti sunt, incurvantur insidiis ⁸, scele-
stis pro ratione temporis sua argumenta
nectentibus, quomodo possint innocen-
tium vii fraudem suae impietatis inse-
vere. Atque ideo sicut docti nummulatu-
rii et prudenter instructi, ab improbandis
laudanda separantes, talenti vobis crediti
poteritis multiplicare substantiam. Haec,
dilectissimi fratres, scripsimus plenae char-
itatis impulsu, quia spem ⁹ fidei vestrae

¹ «Al. similem». Hard. Forte melius.

² Porro non Acacius proprie, ac per se, sed
Petrus Fullo , quiccum Acacius ipse ob Petri
Mongi societatem coniunctus censebatur, in Apa-
meae Ecclesiam hostiliter se gessit, quum, Apa-
menis invitis, Ioannem ordinavit. E Cont. Const.

³ Supple nos.

⁴ Certe melius ad sens. Caraf. velut regionem
quandam.

⁵ Forte legend. disciplinam; et saluti no-
strae.

⁶ Baron. vitemus.

primum Iei dono ¹⁰, deinde et fratri no-
stri Ioannis, qui vobis praesidet, profes-
sione praesumpsimus; qua nominatum
omnes, quos apostolica ac generalis ca-
tholicorum condemnat Ecclesia, execra-
biles sibi esse declaravit; quos vos quo-
que in litteris vestris oportuit evidenter
exprimere, nec arbitrii posse sufficere
sibi tantis ¹¹ praesertim insidiis callido-
rum, quos viri et singulos insectari
convenit, atque damnare, sub quadam
eos generali damnatione concludere. Di-
ligentem querunt vulnera antiqua medi-
cinam; nec abundans esse creditur quid-
quid pro integritate fidei et stabilitate
religionis adhibetur. Unde libellum cum
litteris misimus , cui vos subscriptiones
proprias inserite ¹², ut fides vestra, quam
directa per Rufinum diaconum scripta
testantur, apud nos fiat huius quoque re-
petitionis adiectione manifestior.

Data xi kal. Dec., Petro V. C. Consule.
Dat. die 19 Novembris, an. 516.

Ioannis Nico-
politanus archie-
scopoi fidei for-
tulam laudat.

Fideique li-
bellum episco-
pis subscriben-
dum mitit.

EPISTOLA XII ¹³.

*Aviti de statu orientalis Ecclesiae solli-
cititudinem commendat, suumque si-
lentium excusus Orientalis legationis
infelicem exitum aperit; tum phares,
ac praesertim veteris Epiri antistites
ad S. A. communionem reversos signi-
ficans, Avitum ad fidem vindicandum*

⁷ Baron. religiosae.

⁸ Cont. Const. recte corrug.: diverso incurso
horum, qui praedicti sunt, incurvantur, insi-
diis istis scelestis pro ratione temporis sua
argumenta nectentibus, si quo modo possint....

⁹ Baron. qui et spem. Caraf. quia et spem.

¹⁰ Id. de Dei dono.

¹¹ Id., et Baron. forte rectius sub tantis.

¹² «Inserere». Vatt. eodd., in quibus omitti-
tur verbum oportet forte amanuens. mendo.

¹³ Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 584.

*hortatur, seque alteram Constantino-
potim legationem destinare inuit; de-
mum Avitum precatus, ut divinum
auxilium Christi Ecclesiae seduto im-
ploret, de Dardaniac et Epiri actis do-
cumenta subdit.*

Hormisda Episcopus Avito Episcopo,
et universis Episcopis provinciae Viennensis.

Qui de his, quae ad disciplinam catholicam pertinent, maxime sciens in-
stitutus Ecclesiae statum scire eu-
strui cupit, quid studii circa mandata di-
vina habeat, evidenter ostendit. Non enim
potest esse huiusmodi cura, nisi ubi fides
fuerit infuata. Atque ideo exultamus in
Domino⁴ de sinceritate propositi tui, dilec-
tissime frater, dum te secundum di-
rectas per Alexium presbyterum, atque
Venantium diaconum litteras intuemur
et de impiis transgressoribus Eutychete,
atque Nestorio Sedis Apostolicae consti-
tuta recolere, et si quid adversus eos
admonitio nostra promoverit, per quos
Orientales ecclesiae confunduntur, inqui-
vere. Digna plane sollicitudo fidelibus,
ut de miserorum lapsibus ingemiscant,
et ipsi, ne aliena polluantur contagione,
provideant⁵. Sed ne nos quidem hoc su-
persedisse credatis, ut ad notitiam ve-
strain, si quid actum fuisset, competens
perferret instructio. Verum breviter si-
lentium nostrum, quod dilectio mordet
vestra, purgamus. Nam quod non saepius

Nam de alte-
rius lapsibus in-
genitatem digna-
fudicium sollici-
tudo.

nostra admonitio vos frequenter⁶, de
conscientia vestra, et fidei stabilitate con-
fidimus. Sollicitudo impendenda fortasse
sit dubius; satis est, vitanda indicasse per-
fectis. Legationis vero nostrae, quam se-
mel, non secundo, sicut scribitis, misi-
mus, si votivus contigisset eventus, alacres
illico vobissem⁷ fueramus desiderata par-
tituri⁸; scientes⁹ hoc rationi, hoc nostro
proposito convenire, ut quos participes
sollicitudinis fecimus, cum his de inte-
gritate unitatis¹⁰ gaudia iungeremus. Sed
quantum ad Graecos, ore potius praefe-
runt¹¹ pacis vota, quam pectore, et lo-
quuntur magis ista, quam faciunt; ver-
bis velle se iactant, quod operibus nolle
declarant; quae fuerint professi, negli-
gunt¹²; et quae damnaverint, haec se-
quuntur. Nam unde est, quod cum per En-
nodium fratrem et coepiscopum nostrum
sacerdotiales viros ad confirmanda ea,
quae Sedes Apostolica poposcerat, dire-
cturos se esse promisissent, multa quo-
que, quae ad correctionem pravitatis sua-
e nobis quae sita fuerant, pollicentes, non
solum non¹³ religiosos viros, penes quos
cause illius plena esse posset instruc-
tionis, secundum constituta propria non mise-
runt; verum etiam, quasi res parva ge-
reretur, laicos et alienos ab ecclesiastico
corpo¹⁴ destinantes non se studuerunt
de coeno, quo immersi tenentur, evol-
vere, verum etiam catholicae fidei clarita-
tia.

Apol. Graecos
quilegationis e-
stus.

Forum per-
dia.

1 Caraf. omitt. in Domino.

2 Baron. mendo, ut videt., typographicō per-
videant.

3 Cont. Const. hic apte supplend. censem hoc
in causa est, quia.

4 Baron. omitt. vobissem.

5 Codd. Vatt. 4961, 5617 recte ad locut. con-
text. fueramus desiderata partiti; licet in hoc
ad margin. corrigit fueramus desiderata par-
titi, forte pro fuerimus desiderata partituri.

6 Id. cod. 5617 ad marg. addit pariter.

7 Caraf. redintegratae unitatis.

8 Caraf. praefervitur: Baron. proferuntur.
Certe ad orat. context. mel. n. lectio.

9 Male, ut videtur, Baron. quae professione
diligunt.

10 Sic Edit. et nn. coll.; verum iuxta latin.
syntax. hinc particula non expungenda.

11 Scil. Theopompum domesticorum comitem,
et Severianum comitem sacri Consistorii. Haec
autem laicorum legatio, qui fidei negotia tracta-
rent, insolens Hormisdae visa est, tum quod a
cleri albo diligendi erant, qui res huismodi
agerent, tum quod Anastasius contra promissa
fecit. Ex Mans. op. al. cit. et Blanchin. apud
Anastas. Biblioth. tom. iii, pag. 227.

tem fulgentem¹ sua, quod absit, se posse crediderunt obscuritate² fuscari? Ilace fuit nostri causa silentii, quam vos quoque spirituali vobis prudentia revelante vidistis. Quid enim de hac causa poteram directis litteris indicare, quam in statu suo videbam duram³ pertinaciter custodiare perfidiam? Novi exitus sollicitae diligentiam relationis inquirunt⁴. Qui de rebus cognitis nihil indicat, abunde in statu suo manere priora declarat. Quapropter, dilectissime frater, et vos praesentibus hortamus alloquii, et per vos quoque, quia occasio data est, alios per Gallias, quos fides eadem nobiscum amplectitur, admonemus, promissam et amabilem Deo fidei servare constantiam⁵; et transgressorum societate declinata, constantiam vestram uni viro virginem castam, sicut spopondistis, exhibere Christo⁶. Et cavete, ne sicut serpens Eym seduxit astutia sua, ita sensus aliquorum corrumptantur a simplicitate et castitate, quae est in Christo Iesu. Perniciosa sunt blandimenta nocentium, atque ideo vigilare vos convenit, *quia adversarius salutis humanae, tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret. Cui resistite fortes in fide*⁷, quia hoc speciale habent patris sui de coeli arce deieicti, qui vestigia eius sequuntur et diligunt, ut illa veritatis luce privati et⁸ alias gaudient sua obscuritate fuscari; et cum per-

Avitum ad fidem
constantiae vindicandam hor-
tatur.

Perversis, ac
diabolis eadem
instituto.

1 Caraf. claritate fidcente; cui adhaerent et nn. codd., certe mendo amanuensium, quibus nil facilius quam litterae m sigla in fine verborum omittuntur.

2 Cont. Const. societate. Sane ad texti metaphoram minus apte. Al. siccitate male interpretatum forte ex cod. 4961, ubi erronee legit. *societate pro societate.*

3 Minus bene Baronius duriter et pertinaciter.

4 Perperam Caraf. inquirant.

5 Baron. amabilem Deo servare constantiam, et mox exhibet.

6 II ad Corinth. xi, 2.

versitatis suae poenas iniurios esse se sciant, exultent si miseros cum sua damnatione coniungant. Nam unde est, quod cum pro magna parte a conterminis suis Thracibus, Dardanis, Illyricis, cognita eorum perversitate, deserantur, procul positos ignorantiae spe, fraudibus et variis artibus nituntur allucere, nisi ut lucem, quam ipsi non habent, in aliis quoque impia contagione¹⁰ commaculent? Ut autem quae sint partium earum studia possitis agnoscere, plures Thracum, licet persequenti incurvisbus attenerantur, in nostra tamen communione persistunt, scientes fieri fidem per adversa clariorem. Dardania et Illyricus vicina Pannoniae a nobis, quod iam fecimus, ubi necessarium fuit, ut sibi episcopi ordinarentur expediti; in tantum se a communione perditorum¹¹ separare gaudentes, ut remedia quaerent, dummodo commune cum transgressoribus nihil haberent. Epiri metropolitanus, hoc est Nicopolitanus episcopus cum synodo sua nuper segregatus ab impiis ad apostolicam communionem, deprompta, quae efficeret¹², professione, se contulit. Quae ideo scriptis aestimaverimus indenda¹³ praecebentibus, ut sicut sortem nos convenit dolere pereuntium, ita laetemur pariter de salute remeantium; et ut fideles constituti ab eis longius instruantur, qua virus eorum sollicitudine debeat

Haereticorum
alietas a pluribus reiecta.

Dardanias et
Illyrias episco-
pos postulantibus
obsecutum.

Epiri metro-
polita cum sua
synodo ad appo-
stolicę communio-
neum reversus

7 I Petr. v, 8, ubi Vulg. legit: *quia adversarius vester diabolus, sicut leo.....* Mox autem post vocem *devoret* pro commate ab aliis interfecto nobis affirmandi punctum requirere sententiarum nexus visus est.

8 Codd. nn. perperam expungunt et.

9 Id. aut variis.

10 Male ad context. Baron. *cogitatione.*

11 Caraf. cum nn. codd. a *consortio perditorum.*

12 Recte Baron. fieret.

13 Baron. *inserenda.* Forte autem legendum: *Quae ideo scriptis aestimaverimus indenda prac-
sentibus.*

effugi, quos et a suis videant tam iusta detestatione vitari. Et nos quidem dispensationis nostrae memores necesse est, eos repetitiae legationis officio convenire; quo¹ affectu salvationis² suae, si respectu Dei, si rationis intuitu non moventur, saltem pulsantibus importune et pertinaciter acquiescant; et aut ad rectam viam, declinatis erroribus, revertantur, aut propter impoeniens eorū ab omnibus inexcusabiles indicentur, qui et moniti toties in perfidiae obstinatione persistunt.

Vos orate, et nobiscum ad Deum preces et vota coniungite, ut per opem misericordiae eius nostra actio laborans pro catholicea fidei stabilitate promoveat³, immaculatos vos et integratos ab omnibus transgressorū societate servantēs, ut aul cum correctis sensus et corda iungamus, aut ab eorum venenis intacti esse mereamur. Nam qui, sicut vos quoque conscientiam vestram non latere testamini, novimus Eutychetem atque Nestorium apostolicae, id est catholicae sententiae auctoritate damnatos; quemadmodum salvi esse poterimus, si eorum sectatoribus ac posteris qualibet parte communionis haerreamus, quem Belial cum Christo nostro portionem habere non possit? Instructionis autem vestrae interesse credimus,

Nicopolis et
Dardanis acta
subiecta.

ut ea, quae apud nos a Nicopolitanis, vel Dardanis acta sunt, vel quo in communionem ordine sunt recepti, vobis nota faceremus ipsarum lectione chartarum.

Data xv kalendas Martias, Agapito consule.

Die 15 Febr., ann. 517.

¹ Codd. nn. *quod*, quib. consentit et Caraf.; sed perperam ad locution. contextum.

² Polius legendum: *promoveatur*.

³ Ita et n. cod. 4961; alii male interpretati verbum *solutionis* praececd. codic. erronee legg. *salutationis*.

⁴ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 595.

⁵ Perperam Caraf. in *prosperis*.

Legatio ad
Oriente repe-
tenda.

Itaque Deus
pro viribus exi-
randos.

*Ioanni Nicopolis archiepiscopo de con-
stantia in fide gratulatus, cum ad aeu-
rumnas aequo animo sustinendas incitat,
rogatque ut provinciales episcopos
ad constantiam hortetur, seque impe-
ratori pro Eccl. pace supplicaturum
Deo commendet.*

Hormisda Ioanni episcopo Nicopolitano.

Remeante Pulione subdiacono nostro, ^{De acceptis} litteras Charitatis vestrae suscepimus, de ^{litteris gratula-} ^{int.} constantia fidei, vel de intentione, quam circa communionem Sedis Apostolicae geritis, gratulantes; sed contrastati sumus, quod vos aliquas sustinere molestias perhibetis. Ista tamen diuturnam non possunt habere substantiam; quia ^{Iohannem in} ^{germanis toler-} ubi Deus pure colitur, etsi adversa con- ^{randis confirmat} tingerint, in prospera⁷ commutantur se- cundum Apostolum dicentem: *Spes non decipit*⁸. Dubitans Apostolorum princeps incendens per pelagum laboravit; mox tamē, invocato Iomino suo, paratum ha- buit, qui eum, porrecta manu, non pateretur sustinere discrimen⁹. Ergo auctorum nostrorum sequentes exempla, et in ipso- rum fide permanentes, illius poscamus auxilium, de quo scriptum est: *Qui nos non dimittit tentari supra quae possumus*¹⁰. Igitur salutantes charitatem tuam hortamur, ut quemadmodum praediximus, in his, quae bene inchoata sunt, perseve- res, quia *qui persisterit usque in finem, hic salvus erit*¹¹. Frequenter alloquiis tuis

⁶ Rom. v, 5, ubi Vulgat. legit: *Spes autem non confundit*.

⁷ Matth. xiv a v. 29 ad 32.

⁸ I ad Corinth. x, 13, ubi Vulgat. legit: *Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis.*

⁹ Matth. xxiv 13, ubi Vulg. habet *perseveravit.*

Cuius est pro-vinciales episcopos ad constantiam adhortari.

Imperatore pro-pare supplicia-turus Deo com-mendamus.

nostram sollicitudinem relevare non desi-nas. Parocciales quoque sacerdotes tuos competenti adhortatione¹ confirma, quia ista faciendo, talentum tibi creditum poteris multiplicare quotidie. De illa quoque parte, quam dilectio tua postulat, cogi-tamus, ut ad imperatorem clementissi-mum pro generalitatis quiete preces no-strae perveniant. Tantum est, ut volum stidiumque nostrum congruis orationi-bus iuvare non cesses; quia nos in his, Ieo auctore, perficiendis vacare minime potuerimus².

Data v^o nonas Martias, Agapito viro clarissimo consule³.

Dat. die 3 Mart. ann. 517.

EPISTOLA XIV⁴.

Rogatu Ioannis antistitis Tarragonensis universis episcopis per Hispaniam con-stitutis indicit, ne orientales clerici in suam communionem recipient, nisi fidei libello, quem mittit, subscriptant.

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Hispaniam constitutis Hormisda.

Inter ea, quae notitiae nostrae Ioannes S. A. erga
destantes solli-
citudinib.
Tar-
*frater et coepiscopus noster*⁵ studio ec-clesiae utilitatis ingessit, hoc quoque pro affectu catholicae fidei et Apostolicae

1 « Allocatione », Caraf.

2 Codd. nn. poterimus. Forte aptius ad locut. contextum.

3 In iisdem viro clariss. deest.

4 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 635.

5 Frater, et coepiscopus noster deest in cod. 3791.

6 Cont. Const. ex cod. Colb. add. ii quoque.

7 Id. corrig. Laudamus.

8 « Ut ne ». Id. ad locut. minus apte.

9 Al. ut praevide, vel raverre possit errores.

10 Cod. 1340 perperam ad context. et docu-menta quaeque. Cont. Const. e mss. probe re-stituit documenta quoque.

Sedis veneracione consuluit, quo ordine ex clero Graecorum venientibus tribui deberet sancta communio; propter cau-sam scilicet Acacii a praedecessoribus nostris pro haereticorum communione damnati; in qua⁶, qui se ab eius conta-gione non dividunt, a nostra communione habeantur excepti. Laudo⁷ propositum viri hoc zelo circa fidem et apostolica instituta ferventis, ut nec⁸ per ignoran-tiam quidem quemquam coeno erroris alieni patetur immersi. Digna haec cura fidelibus, ut sollicito studio semper in-vigilent, et inculpatos se ab omni per-versitate conservent. Ipsa est enim fidei innocentia, ut praevideat, ne vel easu possit errare⁹. Satisfacientes igitur et laudabilibus desideriis memorali viri, et memores nostri, sicut oportet, officii, do-cumenta quaeque¹⁰ de Ecclesiae scriniis assumentes ad concilium vestrum pro generalitatis instructione direximus, ut ex illis pleniū, quae sunt acta discentes, ab omni vos errantium communione¹¹ separetis. Neque enim est personalis odii causa¹² in impios transgressores dicta, Deo inspirante, sententia; in qua quidem causa nequaquam a¹³ prædicatione ces-savimus et principi supplicando, et sa-cerdotes et populos admonendo, ut trans-gressores absoluti¹⁴ ad rectam se fidem et affectu Dei et iudicij timore con-verterent. Sed obstinatio miseranda eo

Huic Pontificis obsequitur.

11 Cont. Const. cum ms. Colb. praferunt co-nagatione, quibus consentire nn. codd. videntur, ubi legitur cognitione pro cognatione forte aman-mendo.

12 Apte quid. Cont. Const. corrig. sed in im-pios.

13 Id. e mss. neque.

14 Cod. Colb. sane rectius a transgressoribus absoluti. Acacius enim, Timotheus Elurus, Petrus Alexandr. et Petrus Antioch., nupto vita functi, nec resipiscere, nec absoluvi poterant. E Cont. Const.

perduxerat¹ illos, ut nullis modis mortifera venena vincantur, sed mala semina fixis in deterius pullulant radicibus. Ergo, dilectissimi fratres, ad omnia competenter instrueti servate vos et Ecclesiam Dei, Apostoli exhortatione² compuncti.

Quosam pacto
Orientales clerici in communione recipiendi.

Nos autem libellum misimus, sub quo effectibus, quia in Sede Apostolica extra maculam⁴ semper est catholica servata religio. De qua spe et fide minime separari cupientes, et Patrum sequentes constituta anathematizamus omnes haereses, et praecipue Nestorium haereticum, qui quondam Constantinopolitanae fuit urbis episcopus, damnatus¹² in concilio Ephesino a beato Celestino Papa urbis Romae, et a venerabili viro Cyrillo Alexandrinae civitatis antistite. Similiter et¹³ anathematizamus Eutychen et Diocorum Alexandrinum in sancta synodo, quam sequimur et amplectimur, Chaleandonensi damnatos, quae secuta sanctum concilium Nicaenum fidem apostolicam praedicavit. Detestamur et Timotheum pariecidam, Helurum cognomento¹⁴; discipulum quoque ipsis, et sequacem in omnibus Petrum Alexandrinum condemnamus. Et etiam¹⁵ anathematizamus Aca-

Scienti pecare necessaria confessio.

FIDEI FORMULA AB ORIENTALIBUS CLERICIS SUBSCRIBENDA.

Bonifacius notarius sanctae Ecclesiae Romanae ex serinio editi exemplaria libelli exequitur³.

¹ Codd. Colb., et Remig, *perdurat illos*. Immo cod. Colb. ita leg. *Sed obstinatio miseranda perdurat illos, nec ullis modis mortifera venena vincantur; mala semina fixis in deterius pullulant radicibus.* E Cont. Const. Codd. ad locut. aptius, ut videtur, *pullulant radicibus*.

² Ita n. cod. 1341; at cod. 3791 vetustior, *Apostolo exhortante, iuxta quem cod. 1340 textum suum corrigit.*

³ Al. cum cod. Colb. *secundum quem*. Cont. Const. legend. non dubitat et *secundae Syriæ multos iam constata esse susceptos*, quum ex hac regione, multos fidei, et commun. cathol. fuissent addicti.

⁴ e Cod. Colb. *sub repetitione mandamus* ». Cont. Const. Sed melius ad orat. context, videtur n. lectio.

⁵ Codd. cit. 1340 et 3791, *invigilet. Iam nullus sit ignorantiae locus; nullus utatur...* Cod. ant. cit. 1341 *invigilet. Iam nullus uta-*

Prima salus est, rectae fidei regulam custodire, et a constitutis Patrum nulla tenus deviare. Et quia non potest Domini nostri Iesu Christi praetermitti sententia dicentis: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam*¹⁰, etc.

haec, quae dicta sunt, rerum probantur effectibus, quia in Sede Apostolica extra maculam⁴ semper est catholica servata religio. De qua spe et fide minime separari cupientes, et Patrum sequentes constituta anathematizamus omnes haereses, et praecipue Nestorium haereticum, qui quondam Constantinopolitanae fuit urbis episcopus, damnatus¹² in concilio Ephesino a beato Celestino Papa urbis Romae, et a venerabili viro Cyrillo Alexandrinae civitatis antistite. Similiter et¹³ anathematizamus Eutychen et Diocorum Alexandrinum in sancta synodo, quam sequimur et amplectimur, Chaleandonensi damnatos, quae secuta sanctum concilium Nicaenum fidem apostolicam praedicavit. Detestamur et Timotheum pariecidam, Helurum cognomento¹⁴; discipulum quoque ipsis, et sequacem in omnibus Petrum Alexandrinum condemnamus. Et etiam¹⁵ anathematizamus Aca-

tur simplicitatis excusatione praeterita. Cont. Const. ad orat. context. aptius, ut videtur, *invigilet. Iam nullus sit ignorantiae locus, ut utantur simplicitatis excusatione praeterita.*

⁶ Al. cum cod. 1340. *Et necesse est.*

⁷ Const. *sibi adscribat.*

⁸ « Multo melius cod. Colb. qui monstrato non insistit itineri ». Cont. Const.

⁹ « Pith. mss. libelli editi exemplar exequitur ». Id.

¹⁰ Matth. xvi, 18. Caraf. perperam hic apponit punct., dein male quidem prosequitur *Hanc, que.*

¹¹ Cont. Const. *citra maculam.*

¹² Codd. nn. cum Cont. Const. *damnatum.*

Recte sane.

¹³ Cit. cod. expung. et.

¹⁴ Ita et n. cod. 1340; at codd. 1341, 3791, *il-*lorum cognomento (f. commento) *imbulatum.*

¹⁵ Cont. Const. cum nn. codicibus ad locut. rectius. *Etiam anathematizamus:*

cum Constantinopolitanum quondam episcopum ab Apostolica Sede damnatum, eorum complicem et sequacem, vel qui in corum communione aut societate⁴ permanerint. Qui Acacius, quorum se communioni miscuit, ipsorum similem habere⁵ meruit in damnatione sententiam. Per triu nihilo minus Antiochenum damnatus cum sequacibus suis, et omnibus suprascriptis⁶. Suscipimus autem et pro-

Leonis PP., et A. S. doctrinae adhaerendum. Iamus epistolae beati Leonis Papae univeras, quas de religione christiana conscripsit, sicut praediximus, sequentes in omnibus Apostolicanam Sedem, et praedicantes eius omnia constituta. Et per omnia spero⁷, ut in una communione vobiscum, quam Sedes Apostolica praedi-

Damnatorum nomina inter se non recitanda.
Damnatorum nomina inter se non recitanda.
soliditas; promittens in sequenti tempore sequestratos a communione Ecclesiae catholicae, id est, non consentientes Sedis Apostolicae, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria⁸. Quod si in aliquo a mea professione deviare tentavero; his, quos damnavi, complicem me⁹ mea sententia esse profiteor. Hanc autem professionem meam ego manu mea subscrpsi, et tibi¹⁰ Hormisdac sancto ac venerabili Papac urbis Romae direxi¹¹.

1 *Ali. communionis societate.* Ad rem aptius videtur n. lectio.

2 Cont. Const. addit *iure*.

3 Id. « Rectius cod. Colb. cum suis sequacibus, et omnium suprascriptorum».

4 « *Et ideo spero* ». Cont. Const.

5 « *Verax* ». Cont. Const.

6 Periodus, quae sequitur, usque ad verba *Hanc aulem desideratur apud ipsum Labb. col. 582*, ubi hunc ipsun libell., sicut advertimus ad not. 3 pag. 388, col. 1., iterum affert in caeteris persimilem.

7 At rectius add. *hac*.

EPISTOLA XV¹⁰.

Ad Anastasium alteram legationem mittens sece importunitatis nota liberalat, cumque vehementissime obtestatur, ut tandem hacresum sectatoribus reiectis, data verba solvat, et universae Eccl. pacem restituat.

Hormisa Anastasio Augusto per Ennodium et Peregrinum episcopos.

Dudum legatis mansuetudinis vestrae Fidei causam agenti importunitatis nota non respondi, non quidem universa plene¹¹, sicut magnitudo rei postulabat, expediens, et tamen pro tempore certa perstrigens. Verum etsi sufficienter me allegare omnia contigisset; numquid agens apud clementiam vestram causam fidei, poterant repetitis precibus importunitatis incessi? Tineant notam huins ingratitudinis, quibus cura est studium negotiis navare¹² mundanis. Opus non implet evangelici, qui a prædicatione eius venialiter putat posse cessari. Pervigilem pastorum oportet esse custodiam, et lumbos sine relaxatione præcinctos. Bonae admonitionis sicut constat dulcem fructum, ita eius non decet esse fastidium. Et alias, cur postulationis meae molestam mansuetudini vestrae quisquam dicat esse frequentiam, cum per ea, quae sunt ex officio meo, per remedia fidei vestro con-

sumenda.

Siquidem evangelium non implet, quoniam eius prædictio ne cessat.

8 Citt. codd. omitt. *tibi*, quod a Cont. Const. restitutur.

9 Dat. iuxta Baron. iii Non. Aprilis. Agapito V. Consule; nempe die 3 Aprilis 517. Haec aadem not. chronologica legitur etiam in nn. codd. ad calcem huins libelli, qui ab hac ep. divisus deinceps referunt post communiorum, sive indicium Ennodio, coetacris legis traditum, quem nos supra referimus pag. 374, col. 1.

10 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 586.

11 Perperam Baron. *plane*.

12 Id. perperam ad locut. *studium negotii vacare mundanis*.

sulatur imperio? Etenim quae me one-
rat cura, vos relevat; mihi incumbit,
Per hanc im-
perio consultur sed vobis proficiet¹, licet ex diverso se-
mine unus fructus auctorum est. Nam
sicut poena est nec dicere Deo accepta,
nec facere, ita certa remuneratio vel illi,
qui spiritualia praedicaverit, vel illi, qui au-
dita non spreverit. Dedit quidem clemen-

Anastasio
promissi munus
consecutudum. Ania vestra veluti obsidem propositi sui
sub testimonio imperialis alloquii, et se
quasi pignore quadam bonae voluntatis
adstrinxit: sed opus est coepitis adiicere²
firmitatem; sumant plenum decorum iacta
fundamina; non remittantur propugnantes³ pro Dei Ecclesiis manus. Toties Israe-
liticus hostis intercidit, quoties Moyses,
brachia non remisit. Effectus opera, finis

Effectus enim
opera, finis ini-
cia commenda- commendat initia. Non prodest coepisse
deferentem, quia sola perseverantia fidei
dat salutem. Benedicimus Deum, cuius
zelo pietas vestra transgressores impios
Nestorium et Euthytem, vel eos per-
sequitur, qui cum nefandis et sacrilegis
dogmatibus profitentur. Probat odisse se
vitia, qui condemnat errantes, nec re-
linquit sibi locum deviandi, qui non pe-
percit excedenti. Primum innocentiae

Nelum ha-
resum auctores
sed etiam secta-
tores damnandi. gradus est odisse culpanda; sed veritatis
interest, domine fili, et catholicae disci-
plinae, ut sectatores etiam eorum atque
participes oderitis, quorum execrandos
principes iudicatis. Non in damnandis
sola, id est, certa nomina, sed in his
etiam, qui damnatos sequuntur, sunt
crimina persecunda. Frustra aversari se
plures asserit qui unum de his, qui de-
testatione digni iudicantur, exceperit;
non enim numerus errantium hominum,

sed meritum consideratur errorum. Hoc
ideo ne facile putet vestra clementia
Acacii praetererundam esse personam.
Nonne ille est Acacius, qui coeno Petri,
Dioscori et Eutychetis dogmate et communi-
ione pollutus, dum copulatur, immersus
est? Illius sustinens in condemnatione
supplicium, cuius elegit in communione
consortium? Qui viritim propter impie-
tates suas horum singulos odit, et in illis
Acacium necesse est oderit, et omnes in
Acacio non amarit. Ab illo per Orientales
ecclesias fermentum nefandi erroris ino-
tevit. Inde Alexandrinae perfidia eos
quae nutrita superbia, ut non acquiescat,
sicut scripsisti, mandatis⁴ salutaribus,
cuius famulatur imperii; et in errore
declinando non sequatur admonitionem,
cuius in agendis rebus experitur sibi util-
item potestatem. Unde et maiore huins-
modi homines convenit detestatione vitari,
qua, quae docere debuerunt, nec, dum
ab aliis instruuntur, assumunt, sprennen-
tes in his imperantis monita, in quibus
tantum non timeri iubentur imperia⁵; et
immemores devotionis contra salutem
animae, quos contumaces esse oportuit
pro salute. Hos mentibus perditis ausus
nutrivit Acacii cum perfidis iuncta com-
munio; atque ideo aestimandus est au-
ctoris loco, cuius gravius peccatur exem-
ple. Nihil enim vista magis, quam imitatio
fovet, dum creduntur non improbanda
esse, ad quae alii quoque videntur acce-
dere. Fragilis est et caduca mortalitas;
vix nefariae cogitationes dum compri-
muntur, intereunt. Facet⁶ semen noxiuum
sub errore, nec deficit; latum pandit

Hec et Aca-
cius, cui perfili-
da ingens.

Habendas
est auctoris lo-
co, eius exem-
plio gravis pec-
catus.

¹ « Perficit » Cod. Vat. 4961; sed ad locutio-
nem inepte. Potius legendum: *proficit*.

² « Addere ». Baron.

³ « Pugnantes ». Id.

⁴ « Eius mandatis ». Caraf. ad locut. apius.

⁵ Scilicet in fidei causis, in quibus Christi di-
scipuli docentur, reges et praesides non timere
iuxta illud Matth. x 26, 28: « Ne ergo timue-

*ritis eos. Nihil enim est oportum, quod non
revelabitur, et occultum, quod non scitur. Et
nolite timere eos, qui occidunt corpus, ani-
mam autem non possunt occidere, sed potius
timete eum, qui potest et animam, et corpus
perdere in gehennam ». E Cont. Const.*

⁶ Caraf. addit. saepe.

derelinquentibus aditum, qui jungit cum improbitate consensum. Utinam, invictissime imperator, inter ipsa apostolicae distinctionis⁴ initia Orientales ecclesiae Acacii contagia nefanda vitassent⁵! Non per multos error ille noxia venena diffunderet; ipsa quoque erecta tunc fortassis Alexandrinae⁶ ecclesiae tunc colla cecidissent, dum perculsam perfidiam suam in damnatione imitoris agnoscerent, et displicere in complicibus se viderent. Sed dum male nutriti foventur errores, et pravorum consensus inutilis aequitate corrigenda dissimulatur, per impunitatem sequacium mala dogmata multiplicavit auctorum⁷. Et vos quidem, si placet, a Deo⁸ efficaciter impetratis, ut condemnatis vestrum de alieno errore propositum. Sed cogitandum est, clementissime imperator, si ei apud Deum sufficient errata culpas, cui dedit posse corriger; non est differenda curatio; admoveantur medicae profundis vulneribus manus. Sola ante Acacium Alexandria perfidiae suae foeditate sordebat. Respicite quantas iam partes emendatio neglecta polluerit. Quousque pateris⁹, domine fili, Ecclesiam Dei divisionem suorum moerere membrorum? Anticipent beneficia tua ad Deum per ventura suspiria; assume fidei curam; et vexillum salutis attollens ad errores ab Israel removendos, velut Ezechias alter, exurge; fas tibi laude novorum operum titulos aequare prisorum. Ille dissipavit excelsa,

Ad Anastasium
pro Eccles. unitate
vehementissima adhortatio.

Ezechias i-
psi in exemplum
propinquit;

1 Caraf. perperam *distinctiones*.
2 Hic ab aliis duo puncta ponunt: e sensu autem liquet admirandi punctum requiri.

3 Id. recte minus *Alexandriae tunc*.

4 Forte legendum: *per impunitatem sequacium mala dogmata numerus multiplicatur auctorum*.

5 Baron. *adeo efficaciter impetratis, ut* Per-
peram ad locut., ut videtur.

6 « *Patieris* ». Caraf. Ad orat. aptius videtur.

tu superbiam erectae inpietatis⁷ inclina; ille simulaera contrivit, tu dura infidelium corda confringe; ille memoriam serpantis aenei sustulit⁸; tu virus praesentis effunde. Offer Deo recta, quae fecit, et spera dona, quae meruit: *Fidelis est enim Dominus, qui reddit singulis secundum opera eorum*⁹. In aperto est quanta sit expectatio fidelium, quanta trepidatio perfidorum. Illi ambiant gaudere cum angelis de receptis; isti metunt, ne ab his, quos decepterant, destituti, poenis remaneant praeparatis. Pendit anxia corda cunctorum. Ab ultimis ad nos Galliis directa legatio, si quid de unitate redintegrationis sollicitudo nostra promovisset¹⁰, faina secuta, consuluit. Nec difficile opus clementiae tuae. Seit Deus suorum laboribus subvenire. In usu est ad principes suos convertere colla¹¹ subiectos. Dat specie maximum signum recentis religiosae memoriae Marciani imperatoris exemplum. Quid egit tunc vulgus, aut populus? Non¹² opus nota revolve. Adulta est perfidia ista per devios, soppita per iustos. Imitare religiosi integritatem propositi, quam studio civilitatis aequasti. Ad haec nostris lacrymis, nostris precibus alleganda Ennodium atque Peregrinum fratres et coepiscopos nostros vice nostra pro exhibenda etiam honorifica salutatione direximus; ideo maxime designato viro fasce secundae legationis inposito, ut qui nobis spei bonae detulit initium, nunc, adiutore Deo,

Noenon Mar-
cianus.

Per legatos
laetum nuncum
expectat.

7 « *Pravitatis* ». Baron.

8 IV Reg. xviii, 4.

9 Matth. xvi, 27, ubi Vulgat. legit.: *qui reddit unicuique secundum opera eius*,

10 « *Sollicitudo promisisset* ». Baron.; sed ad orat. context. incepit, ut videtur.

11 « *Corda* ». Caraf.; et quidem melius, ut opinor.

12 « *Nec* ». Baron. Ad elocut. minus apte.

plenum reportet effectum. Aequiescete, precamur, fidelibus monitis, cuius vos delectatos dudum legimus institutis.

Dat. iii nonas Aprilis, Agapito viro clarissimo consule.

Dat. die 3 Aprilis, ann. 517¹.

EPISTOLA XVI².

Timotheo CP. episcopo praeteriti silentii causam innuens eum admonet, ut tandem haeresi rejecta, in cathol. communionem redeat, et populos in Eccl. unitate confirmet.

Hormisda Timotheo episcopo Constantino-politano³.

Non mirabitur dilectio tua rationem praeteriti silentii mei, si quae praecesserint universa consideret: non mirabitur praesens alloquium, si quae sit vis caritatis expendat. Sustinere enim omnia caritatem, magistro gentium docente, cognovimus⁴; quae si sua, sicut continent doctrina ipsa, non querit, an incongrue abusus privilegio meo, quod tibi potius prodesse possit, exhibeo⁵? Expectare enim me decinet ab errantium coniunctione te liberum, et sic amare correctum: videre ab improbandis dividi, atque ita literario sermone complecti.

Sed quem optem⁶ reducem, cur differam vocare tardante? Cur non detur locus moderationi, cum nihil detrahitur aequitati? Impendenda sunt quae laborantibus prosunt, si nos societas contagione non polluant. Haec causa

1 Baron. ad ann. 517, § xxx advertit, ab Hormisda huic ep., et quinque seqq. fidei normam subdi, quam nos superius p. 393, col. 1 attulimus.

2 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 588.

3 Ne mireris, Timotheum Iunc Macedonii loco iniure suffictum Episcopum a Pontifice appellari, siquidem ordinatio etiam si illicita characterem imprimit, et factum a iure distinguitur.

4 I Corinth. XIII, 4 et seqq.

5 Ita et Baron. Caraf. cum Cont. Const. Sed

mibi fuit praesentium literarum, ut horter, ut moneant, ne terram nostram iaceere patiamur negligenter infacundam.

Non diu infructuosan arborem occupare solum diligens permittit agricola⁶: patienter expectat; sed numquid sub continuatione perdurat? Vocatus ad salutaria, non moreris. Prope ab innocentia non recedit, qui ad eam sine tarditate revertit⁷. Movere Patrum monitis, et insistens fidelibus sine lapsu, aut errore vestigiis praecedentia dilue per futura. Adiacet tibi, modo ad iusta populos incitando, modo pro fide principalibus vestigiis⁸ supplicando, dirigere quod devum est, solidare quod dubium: magno te convenit labore providere, ut causas transacti temporis rectae⁹ tegat sedulitas actionis. Praestat quidem animae suae, per quem universaliter aliquid confert¹⁰ Ecclesiae. Et ita se res habet, ut si studiosus, si indefessus institeris, fieri tibi utilis causa communis¹¹.

EPISTOLA XVII¹².

Orientales episcopos obtestatur, ut ad petram, super quam Ecclesia fundata est, revertentes catholicam fidem toto pectore tueantur.

Hormisda universis episcopis in Orientis partibus constitutis.

Etsi admonitionis meae cura desisteret, vos tamen proprii memores convenienter officii, non negligenter omittere, que

quem oples; et mox cur differas. Forte mel. ad context. n. 1.

6 Luc. XIII, 7.

7 Caraf. ad orat. context. minus apte reverterit.

8 « Id est principis Anastasii vestigiis provocatus ». Cont. Const.

9 « Cont. Const. forte minus bene recta tegat sedulitas actionis.

10 Optime ad sens. Baron. confertur.

11 Iota Jaffè l. c. dat. die 3 April. ann. 517.

12 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 589.

*Timotheum
ad meliora con-
silia trahit.*

enixe omnes decet pro animae suae salute servare, ut mandatorum caelestium disciplina non alieno studio, sed ipso vobis clareret inesse proposito. Nam licet laude non careat, qui bonis consiliis obsecundat, tanto est tamen potior in honore sapientiae, qui praevenit recta, quam qui sequitur instituta, quanto est

Ipsos ad fidei unitatem custodiendam impellet.

illustrius docere, quam discere¹. Recordetur unusquisque in qua vocazione a Domino sit vocatus, et quid ab eo expectetur, advertat². Miserum est intra meritum iacere propositi, cum id, quod praefertur nomine, non ostenditur actione. Magna meruimus, si quod inducta postulant, impleamus. Qui se ad pascendas dominici gregis oves gaudet adscitum, cogitet de commissa sibi gubernatione iudicium. Pervigil adhibenda tutela est, continuanda custodia: non dandus lupis rapacibus locus, non ullis casibus relinquendus, quia neglectus error ovium culpa pastorum est. Veniet, qui rationes creditae dispensacionis examinet. Omnium quidem constat esse iustitiam, nec ulli impunitam licentiam patere peccandi. Sed qui gradus nesciat esse meritorum, et sicut non aquae⁴ praemia, ita diversa esse supplicia? Multiplicant scientibus plaga: pauca flagella leguntur inscitiae. Quod si ita est, sicuti esse non dubium est, existiman-

Nam error o-
vium in pasto-
res recedit.

dum quid in eo deceat esse propositi, cui alienos quoque errores necesse est imputari. Clamat Sanctus Spiritus per Prophetam: *O pastores Israel: numquid semetipsos pascunt pastores?*⁵. Certum est plus ab eo, cui plus creditur, exigendum; et tanto magis nos obnoxios fieri, quanto effusiore gratia contigerit honorari. Magister bonus, et docens per obscuram lucem, per similitudinum acnigmata veritatem, servum talenti a se traditi, praeter augmenta, custodem non arguit infidelem, sed condemnavit inutilem⁶. Unde in aperto est in quo metu esse deceat⁷ cum, qui dominicum numismata perdiderit, si culpatus est ille, qui acceptum sine immunitione servavit. Nullus contentus sit innocentia sua, quia Deo nostro universa clementi, per prae-dicationis assiduitatem rationem quoque propositi debemus alieni: Largam scientiam docet esse doctorum. Non amat fides Christiana secretum; quam quisquis in aure tantum effundit, abscondit⁸. Per universas gentes Verbi prae-dicatio mandatur apostolis, et quam inexcusabiliter hoc quisquam potest sibi tacere commissum⁹. Quid prodest cui libet paternarum reverentiam servare regularum, si concuti haec ab aliis, si sine honore tractari patienter accipiat? Infirmum ostendit affectum, qui quod

Quid ipsis igi-
tur a Christo in-
dice pertinen-
tium.

Fidei praed-
icationi sedulo
instandum.

1 Erronee cod. 4961 *quam dicere*.

2 I Corinth. i, 26, et seq.; Ephes. iv, 1, et sequit. Ita et n. cod. 4961: al. melius, ut videatur ad context. *indicta*. Cont. Const. hic supplend. admonet *pastoralis dignitatis munia*.

3 Cit. cod. f. melius *aqua*.

4 Ezech. xxxiv, 2, nbi Vulgat. legit.: *Vae pa-
storibus Israel, qui pascabant semetipsos: nonne
greges a pastoribus pascuntur?* Illic forte factum
est ut Caraf. et Baron. adderent: *nonne oves pa-
scunt pastores?*

5 Matth. xxv, 30.

6 Baron. *debet*.

7 Perperam ad elocut. contextum nn. codd.
quam quisque in augmenta inefundit, abscon-

dit. Caraf. cum Ottob. 474, *quam quisque in au-
gmento non effundit, abscondit.* Quae sane lectio
Cont. Const. arridet; siquidem eius iudicio magis
consonat cum talenti similitudine in augmentum
crediti. Verum quum hic sermo habeatur de prae-
dicationis talento, quod tum absconditur, cum in
aurex non effunditur, n. l. videt. Praeferenda,
dummodo voci *tantum* part. non substitutas.

8 Ita et Barou. Codd. nn. legg. et *quam ex-
cusabiliter hoc quisquam potest sibi tacere
commissum?* h. e., qua excusatione uti potest,
qui hoc tacet plebis sibi commissis? Caraf.
erronee quidem et *quam excusabiliter hoc quis-
quam potest sibi tacere commissi?* Cont. Const.
recte nn. codd. lectionem sequitur.

diligit non tuerit. Incursantur passim sancta a perfidis constituta, et rediviva subinde de compressis excessibus resurgent improbitas. Quemadmodum, rogo,

Porro impius
qui nefanda dis-
simulat.

pietatem in Deum probat, qui tam nefanda dissimulat? Recordemur, qua catholicorum frequentia sacerdotum illa, quibus nimirum, celebrata didicimus esse concilia: quantos nec debilitas impedivit, nec senectus onerosa tardavit. Exigua visa sunt spatirosarum intervalla regionum, et labores ipsi pro quadam consolatione iucundi, dum, spiritu sanctarum congregationum regente sapientiam, sera⁴ aetas quod servaret acciperet. Et haec insectantibus impiis post damnatam in radice perfidiam, taet qui scit sibi esse mandatum: *Exalta vocem tuam, qui evangelizas Ierusalem: exulta, noli timere*². Nonne hoc ante oculos habens discipulum ita gentium Doctor instituit, ut opportune³ evangelizare non cesseret? admonens: *Attende tibi, et doctrinae: insta in illis. Hoc enim faciens, et te ipsum salvum facies, et eos qui te audiunt*⁴. Ergo vel propheticis stimulis excitati, vel normis apostolicac institutionis⁵ instructi curam salutaris praedicationis assumite. Dilegitte, et vindicate sententias probatas plus, infidelibus inimicas. Et ad petram, supra quam est fundata Ecclesia, reverentes, apud illorum etiam vos Patrum spiritus, quorun veneranda constituta improbe labefactantur, absolvite; aestimantes, cum Dominus ad illud, quod expectatur, examen advenerit, qualis apostolis creditus, qualis aliquorum ten-

Attendere si-
bi, et doctrinae
episcoporum est

Propositum
summae iuxta ur-
get.

tantium dubitatione compertus, qualis angelo praenunciante promissus, utrum ab illis melius sit argui, an cum eorum cohorte coniungi? Utrum talis,⁶ qualis videbitur, aut qualis ab impiis negatur, Dominum confiteri? Nil vos retrahat a salute: velocibus ad viam redite vestigiis. Lapsus ruentem non gravat, si resurgat. Larga est dominicae doctrina clementiae: noxia sunt erroris vincula, dum retinent. Odit iustitia pertinaces, foveat clementia corrigentes.

Pertinaces o-
di futilia, resi-
pientes elemen-
tia favel.

Data III Nonas Aprilis, Agapito V. C. consule.

Dat. die 3 April., an 517.

EPISTOLA XVIII⁷.

*Catholicorum Orientis antistitum con-
stantiam laudans, eos in proposito
magis magisque confirmat, deque ite-
rata Constantiopolim legatione ad-
monet.*

Hormisda episcopis orthodoxis.

Est quidem fidelium speciale sola-
titum Deus, nec unquam inter quaelibet Orthod. episco-
pi de constan-
tia commandan-
tur.

dura deficitur, qui se ad eum toto men-
tis studio contulerunt. Vermintamen hoc
votum proposito vestro dehore me fa-
teor, ut sicut exulto de sinceritate fidei
vestrae, ita de firmitate merear gaudere
constantiae. Unde et aspectu interiori
vos intuens ad desiderium colloquendi
vobiscum promptus assurgo, ut et dile-

1 Al. ad marg. *saera*. Sane perperam.

2 Isai. xl, 9, ubi Vulgat. legit: *Exalta in for-
titudine vocem tuam...*

3 Caral. et Baron. cum nn. codd. addunt *in-
portune* iux. II Tim. iv, 2.

4 I Timoth. iv, 16. Conf. Const. iux. Vulgat.
text. corrig. *Haec enim.*

5 Caral. minus bene, ut videtur, *erudi-
tionis.*

6 Ita et cod. val. 5617, ubi alia manu eius
textus emendatur iuxta n. lectionem; quam ta-
men optime ad locution. codd. 1340, et 3791
corrigg. scribendo *talem*.

7 Ex Labb. Coneil. Collect. tom. v, col. 590.

ctionem circa Deum vestram literario sermone remunerer, et spem paginali adhortatione confirmem; atque ita his, cum quibus mihi est consorium sanetæ communionis, incundum reddam testimonium charitatis. Non enim sufficit a nimō meo de vobis esse securum, nisi ostendero illum quoque, quo vos complector, affectum. Siquidem declarat, se non ex iudicio odisse a Dei dilectione divisos, qui potest non amare coniunctos. Benedico igitur Denum, dum fervorem fidei vestrae inter procellas varias, tempestatum adversa considero. Vos quoque, ut super his pietatem eius glorificetis, uberiore exultatione suadeo, qui electorum suorum mentes, quo acceptiores sibi reddat, examinat; et licet cognitos sibi, quibusdam tamen difficultibus probat, ut iustitiam quoque i nesse dono, quod largitur, ostendat.

Ob hanc gratias Deo referendas;

Et cospicis fortiter insisteremus;
que ideo pertinaciter bono vos couenit imminere proposito, nec in via, quae ducit ad caeli regna, deficere. Qui inuenetur dominica innumerā non aestimanda promissa, nullius potest respectum habere periculi. Non enim frangit consideratio praesentium malorum, nisi futurum bonorum vineat oblio: quando omnem amaritudinem laboris excludit, qui dulcedinem spei, quae expectatur, amiserit¹. Quae enim difficultas beatitudini par est? aut quae condignae prae- miis passiones ad futuram scilicet gloriam, quae in nobis, apostolo annun- ciante, revelabitur²? Absit, ne quidquam a Christi charitate nos separaret. Quanta est

Nulla enim ad- versitas colesti beatitudini par-

tribulatio, si gloriam parit? Materia prosperorum est, quae putatur adversitas. Dum inclinamur, erigimur. Nemo habebet futuram remunerationem, nisi necessitates praesentium sustineret. Videte quanto opere hominum terrena messis assurgat. Quanto est igitur labore procurandum, ut coelestia dona non perirent? Quietia est negligentium vita, sed non voti opulenta substantia³. *Dignus est operarius, ut fructum mercedis accipiat*⁴. Indiscreto⁵ passim pietas cum impietate languesceret, si examinatio bonos a malis divisura cessaret. Gratum admodum spectaculum Domino⁶ in agone iustorum: nec quidquam ita supernam gratiam conciliat homini, sicut adversorum impetus patienter excepti. *Quis milites sub pacis securitate miretur?*⁷ Non est arduum in secco secura fixisse vestigia; nec artem gubernatoris ostendit marina tranquillitas. Satis est intrepidum inter bella procedere, inter lucta non labare, fluctus in tempestate contempnere. Saeviat, et motus suos exercat mundana⁸ tentatio, dum manifesti appareant qui probantur. Haec scientes, carissimi fratres, fidei vestrae tenete constantiam, et ipsa etiam, si inciderint, militantia meritis vestris amate pericula. Annunciate quae colitis, et participate etiam per universum orbem mandata evangelica, quae tenetis: supra stipendia vestra, correctio quoque vobis adscribatur aliena: inter caeterorum enumerationem⁹, quibus sibi divinam gratiam plenus Spiritu Dei propheta conciliat, inter

Neque patet nisi bello pro- batur.

Igitur ab e- vangelica praedicatione non- quam cessauit.

¹ Baron. recte ad sens. *non omiserit*. Rectius vero Caraf. *admiscerit*.

² Rom. viii, 48.

³ Cont. Const. cum Vat. cod. 4961 perperam ad context. *sed non opulenta substantia*.

⁴ Lue. x, 7, ubi Vulg. legit.: *Dignus est operarius mercede sua*.

⁵ Apte ad sens. Caraf. *Indiscreta*.

⁶ Caraf. addit *est*, cui adhaer. cod. 4961.

⁷ Ita et n. cod. 4961. Cont. Const. rectius, ut patet ex oral. contextu, approbat roman. edit, quae praefert. *Quis miles sub pacis securitate meretur?*

⁸ Baron. ad rem perperam *humana*.

⁹ Caraf. cum cit. cod. perperam ad rem, ut opinor, *inter peccatorum enumerationem*.

ea quibus misericordiam, qua conservatur, exorat¹; docere se iniquos vias Domini, et conversionem per se fieri praedicat impiorum². Beati quibus vita innocenter acta dat praemium³. Beati, per quos alii quoque praestatur exemplum. Et nos quidem, quantum in nobis est, nec solitudine, nec labore cessamus, ut humilitatem, quam nos Dominus noster docuit, imitati, quae salutis eorum convenient, postulemus: ut dispensatio nis mili ereditae, dum agnoscat cura, probentur officia. Nam repetita vice Endividum atque Peregrinum fratres et coepiscopos nostros, mandata legatione, direximus, rationem, adhortationes, preces, lacrymas ingerentes, ut ab impiorum contagione separati, ad veram fidem iisdem, quibus vos modis, et apostolica scit Sedes⁴, se conferant, aut certe non nos defuisse praedicationi, sed illos propriae saluti mundus agnoscat.

Data, Agapito viro clarissimo consul⁵.

Dat. ann. 517.

EPISTOLA XIX⁶.

De Possessoris Episcopi perseverantia lactatus illum arget, ut in eo, quo

¹ Cont. Const. in enarratione peccatorum, quibus plenus Spiritu Dei Propheta divinam sibi gratiam, ac misericordiam conciliat; inter ea, quibus conservetur, exorat.

² Psalm. l. v. 45, ubi Vulg. legit: *Docebo iniquas vias tuas, et impii ad te convertentur.*

³ Psalm. l. v. 1 et seqq.

⁴ Sic edit. passim; at cit. cod. *Sedes expungendo* legit *apostolica scita*, nempe *statuta*, cui lect. et Cont. Const. recte alhaeret.

⁵ Nota chronolog. in n. cod. deest. Cont. Const. existimat, Baronium hanc temere addidisse: *Data ut supra, Agapito v. c. Consule*, scilicet die 3 April. 517.

⁶ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 592.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

corpit, vitae tramite perduret, ac de ipsius fide libellum per legatos se accepisse innuit.

Hormisda Possessori Episcopo⁷.

Optimam vestrae charitatis audientes instantiam, et cognoscentes rectae vitae⁸ ^{De Possessoris perseverantia laetatur.} tramitem, quem sine strepitu vindicatis, Deo nostro gratias sine cessatione persolvimus, ut et in ea dispositione persistas, et caeteris, quod sequuntur, tribuire possis exemplum. Ista sunt dona coelestia: ista sunt divinae retributionis iudicia: ista sunt Dei iudicia, quae te a catholicisacerdotium noluerunt separari consortio. Unde, frater carissime, praesentibus hortamur alloquiis, ut in ea constantia, qua electus es⁹, perseveres, ut augmenta probabilibus initiis subministres: quia honum opus, praecipue quod ad doctrinam fidei pertinet, nisi semper creverit, videtur immunit. Et si tribulatio innundanda contigerit, ante oculos vestros¹⁰ ^{In fide strenuam.} futura præmia ponentes, apostolica vos admonitione consulumus¹¹ dicentes: *Non sunt condiguae passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis*¹². Meliora tamen speramus, quia Deus qui per beatum Apostolum dixit: *Qui vos non dimisit tentari super quod potestis*¹³, ipse pro sua pietate,

⁷ Possessor in Mauritania Siliensi Episcop. sede sua ab Arianis electus Constantinopoli exilabat, quum S. A. legati eo pervenerunt, coram quibus fidei suae professionem emisit, eamdemque illis ad Hormisdam dedit perferendam: unde orta h. ep. occasio.

⁸ Caraf. cum n. cod. 4961, et Cont. Const. fidei. Forte melius ad context.

⁹ Qua exorsus es. Baron. ad context. apius, ut videtur.

¹⁰ Caraf. cum cit. cod. perperam ad sens. nostros.

¹¹ Consolamur. Id cod., nec quidem inepte.

¹² Rom. viii, 18.

¹³ I Corinth. x, 13, ubi legit: *Fidelis autem Deus est, qui non patitur, nos tentari supra id quod potestis.*

quos suos elegit esse, et de laqueis ad
versariorum, sicut semper, eripiet. Li-
bellum dilectionis tuae de confessione
rectae fidei per legatos nostros remean-
tes accepimus, et in eo sinceritatem tuae
fraternitatis agnoscimus: quia quod recte
credit, sub attestatione publica praedi-
care non distulit.

Data iii Nonas Aprilis, Agapito viro
clarissimo consule.

Dat. die 3 april., ann. 517.

EPISTOLA XX¹.

*Pro fide sollicitus ab haeresis fautorum
consortio sedulo carentium indicit.*

Hormisa clero, populo et monachis
orthodoxis Constantinopoli consistentibus.

Si is qui calicem aquae frigidae man-
data evangelica secutus obtulerit, mer-
cedem boni propositi, ipso Domino, qui
hoc² docuit, restituente, consequitur³,
nomine qui tanto populo fidelium verita-
tem annunciare distulerit, iuste⁴ poe-
nam damnationis incurrit? Hinc est, quod
in terminationem mandati coelestis effu-
giens (quod decet, loquendum est in his,
quaes ad Deum pertinent, nec tacendum)
habens quoque vestrae salutis affectum,
admonitionem eorum, quae praeiens ne-
cessitas poscit, assumpsi; omnes, quibus

curae⁵ est fide integra christianam reli-
gionem servare, contestans, ut eos, qui
sanctam Chalcedonensem synodum, et
beati Leonis de fide catholica conscriptas
epistolas declinant, quibus possunt viri-
bus aversentur⁶ et fugiant; quando ipsi
sunt, qui Eutychetus et Dioscori Alexan-
drini, vel potius nefanda Manichaeorum
contagione polluti, verbo quidem adver-
sus constituta Patrum videntur habere
certamen, rebus autem contra incarnationem
Domini nostri Iesu Christi eviden-
titer insurgunt. Recordamini, caris-
simi, quae fuerunt, Basilisco palatinæ
aulæ⁷ incubante, tentata; et temporum
illorum acta, vel visa, vel audita recolite.
Quam sclesta tunc fuerit Timothei co-
gnomento Aeluri, quam imprudens⁸, et
monstruosa præsumptio⁹; quantas etiam
per universum orbem fidei se vestrae fervor
ostenderit. Probavit tunc Constanti-
nopolitanus populus, quam pure deceat
credentes christiana servare mysteria.
Sed transacta ultimam studia fuissent, et
non nunc similia tempus expeteret! Rur-
sum enim iidem haeretici caput impro-
bum de profundo, quo immersi teneban-
tur, attollunt. Atque ideo rogo, hortor,
admoneo dilectionem vestram, ab eorum
vos conciliis et communione secernite.
Recordamini zeli prioris, et vivere in vo-
bis lucem, scintillam ignis spiritualis

Chair. synod.
et S. Leonis episcopis
epistolas declinantes
elligantur.

Etenim res ipsa
Christi incarnationis imponit.

Ad hoc au-
mos vehementius incendit.

1 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 592.
2 Caraf. cum n. cod. 4961 haec.

3 Matth. x, 42, ubi habet: *Et quicumque po-
tum dederit unius minimis istis calicem aquae
frigidæ tantum in nomine discipuli, amen
deo vobis, non perdet mercede suam.*

4 Sic et cit. cod. Caraf. *instiae poenam da-
mnationis.* Baron. *iuste damnationem.*

5 Id. cod. cura. Apte quidem ad locut.

6 « *Avertantur* ». Ita Caraf. mal. Vat. cod.
interpretatus, ubi non potest ambigi, corrigen-
dum esse avertantur.

7 Caraf. arcii. Cod. n. *palatinam areem*, cui
Const. libent. adhaeret.

8 « *Impudens* ». Caraf. et Baron. certe melius.

9 Inmit quae, Basilisco tyranno, contigisse
narrat Evagrius, lib. iii, c. 4. hisce verbis: « *Ti-
moth. Aelurus quoniam in urbem regiam venisset,
persuasit Basilisco, ut encyclicas litteras ad
omnes ubique episcopos mittaret, et ea, quae
Chalcedone gesta fuerant, et Leonis lenium
anathemati subiiceret* ». Verum ut id. auctor
ibid. c. 7 docet « *mox id. tyrannus a populo,
monachisque regiae urbis coactus est, litteras
prioribus contrarias, quibus Chalced. synod.
confirmabatur, mittere* ». E Cont. Const.

ostendite, ne simplicem in vobis veritatis affectum perditorum astutia expugnasse se gaudeat. Et haec quidem, quantum ad praesentem necessitatem, et assumendam contra impios cautionem, dixisse sufficiat. Spero tamen¹, quod si admonitione ista promoverit, et mihi et vobis utilis erit; quando et Deus in vestra salute glorificabitur, et fructus nostrae sollicitudinis apparet.

Data III nonas Aprilis, Agapito viro clarissimo consule.

Dat. die 3 Aprilis, ann. 517.

EPISTOLA XXI².

Ennodium et Peregrinum certiores facit, se Ioannis Nicopolitani litteris respondisse, nullum consortium cum Thessalonicensi episcopo esse instituendum, et in hac causa mandatorum libellum subdit.

Hormisda Ennodio et Peregrino Episcopis.

Posteaquam profecta est caritas vestra, Nicopolitanus diaconus, qui vobis etiam occurrit in itinere, Romanum venit³; quem praeter moram vidimus, cogitantes ne forte esset, quod ad instructionem mandatae vobis legationis adiucere deberet: quod et rationabiliter factum ipsares evidenter ostendit. Obtulit enim nobis⁴ epistolam Ioannis episcopi sui, et aliam synodi sibi⁵ subiacentis ecclesiae Nicopolitanae, qua queruntur ab episcopo

1 Caraf. cum n. cod. 4961 autem.

2 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 593.

3 Nempe intra d. 4 April., quo legati profecti sunt, et 12 eiusd. mens., quo haec ep. signata est.

4 Baron. forte mend. typograph. omitt. nobis.

5 Caraf. cum n. cod. 4961 perperam expung. sibi.

6 « Scilic. imperatoris potentiam; ne forte quis hoc verb. intelligi malit Illyrici praefectaram, et sublimissimam inter mundanos apices potestatem ». Cont. Const.

Thessalonicensi excitatas adversum se tam principales⁶, quam iudicarias potestates; concessionibus et dispendiis se vehementer affligi propter hoc, quia de ordinatione sua ad episcopum relationem secundum prisca exempla non miserit. Pro qua causa speraverunt, ut de remedio cogitare deberemus, consulentes etiam nos, ut⁷ daremus eis licentiam relationem ad designatum episcopum secundum consuetudinem destinandi. Unde tractavimus, et episcopum quidem⁸ Nicopolitani admunimus, ne tale aliquid audere tentaret, si nobiscum velit in communiione persistere; ne per illum, si ab eo, qui a communione nostra alienus est, confirmationem petisset, nostra quoque communio contagium sustineret. Haec vos, ut omnia secreta, instruximus. Quid autem, propitio Deo, vobis de hac⁹ agendum sit, subiecta declarant.

Data pridie idus Aprilis, Agapito consule.

Dai. die 12 April., ann. 517.

EPISTOLA XXII¹⁰.

Quid in causa Nicopolitana sit agendum cum Thessalonicensi episcopo singillatim praescribit.

Hormisda Ennodio et Peregrino Episcopis.

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, intercedentibus et adiuventibus

S. A. litterae
Thessal. episc. traditae.

7 Caraf. utrum. Baron. autem rectius, ceu opinor, praeferit ut, ad marg. *utrum* reiecto.

8 Baron. *quidem* expung. contra nn. codd. auctoritatem.

9 Caraf. cum nn. codd. *de hac causa*.

10 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 594.

Huiusmodi documentum potius commonitorium, sive mandatorum iudicibus legitatis a Pontifice traditus, quam epistola est appellandum. E Cont. Const.

Quibus rescri-
ptis cum Thes-
sal. episc. nullo
pacto esse com-
muicandum.

Mandatorum
libellum subdit.

Uta Neopatricles, concusione cresset, insistendum.

*S. A. litteras
cep. episc. ref.
exclusa denunciadus.*

sanctis¹, quid agendum sit² de causa Nicopolitanae ecclesiae. Primum ubi Thessalonicanam, Deo invante, veneritis, epistles nostras, quas in hac causa misimus, episcopo Thessalonicensi tradite, illum quidem ordinem in eius salutatione servantes, quem scitis a nobis esse mandatum circa eos qui cum eum Sede apostolica, hoc est, Ecclesia catholica non communi-
cant. Traditis autem epistolis, instanter agere debetis, ut se ab eius Ecclesiae concusione suspendat; rationem reddentes, quia non potuit reversus ad communionem, et ad corpus Ecclesiae cum illis, qui nequam reversi sunt, quidquam habere coniunctum; nos non solvere a praedecessoribus nostris concessa privilegia, si ipse ecclesiastica instituta non deserat. Certe redeat ad unitatem, et nos cum eo insistemus³, ut omnia privilegia quaecumque consecuta est a Sede Apostolica Ecclesia eius, inviolata serventur. Dicite etiam aperte, illum ostendere inimicum se esse fidei, si insequitur quos videritis ad catholicam communionem reverti. Quod poteritis⁴ causam ibi Deo proprio compонere, scriptis ad episcopum Nicopolitanum litteris⁵, quid vestra promoverit opera, nunciate. Si vero obstinatus fuerit, nec ab insecuritate eius cessare voluerit, secundum litteras, quas ad Clementissimum imperatorem misimus, apud principem causam ecclesiae Nicopolitanae sic agite, ut dicatis: Aleyson episcopus Nicopolitanus satisfecit Ec-

1 Al. contr. mss. auctorit., sed ad consuetudinem forte aptius *Sanctis Apostolis*.

2 Cod. 4961 expung. sit; al. retinet cum Ottob. 174.

3 Caraf. eum un. codd. 4961, et 5617 *insistimus*; cit. Ottob. text. castigans praeferit *in-sistimus*, certe rectius.

4 Caraf. et Baron. ad sens. apte *Quod si poteritis*. Cod. u. 4961, *Quod si potueritis*; cod.

clesiae catholicae, susceptus est, et ad communionem reductus; huius successor Ioannes episcopus et Deum ante oculos habens, et de salute sua cogitans, et praedecessoris sui bonum exemplum sequens, condemnatis haereticis vel transgressoribus ad Sedem beati Petri apostoli misit, et susceptus est; huic nome Thessalonicensis episcopus insidiatur, et cum contentus⁶, contraria his, quae fecit, ab eo exigere volens. Hinc pater vester, et omnes orthodoxi rogant, ut iussionibus vestris removetur ab eo ista molestia; ne videatur hominibus propter hoc illum persecutionem pati, quia ad communionem Sedis Apostolicae reddit; et qui expectant per vos unitatem fieri, aliud incipiunt credere, si pietatem vestram videant hoc dissimilare, hoc negligenter accipere. Visum est nobis expedire, ut litteras, quas ad Thessalonicensem in causa Nicopolitana direximus, quolibet ordine prudentia vestra diversis in locis faciat publicari, magnopere tamen in civitate Thessalonicensium, quia hoc facto, et a persecutione nostrorum potest cessari, et ad ipsius, si se correxerit, credimus pertinere salutem⁷.

*Secus hanc
ratioris avulsum
implorandum.*

*S. A. litteras
ad Thessalonicensem episcopum praeferit in eius civitate
publicandae.*

EPISTOLA XXIII⁸.

*Anastasio Augusto curie commendat, ut
Iohannem Nicopolitanum cum sua sy-*

5617 *Quod si poteritis* cum praedict. Ottob., ubi verbum *potueritis* castigatur.

5 Vatt. codd. omitt. *litteris*, quam voc. Cont.

Const. a Baron. perperam inductam arbitratur.

6 Caraf. hic periodum claudit, dein cum un. codd. prosequitur «*Contraria ab his, quae fecit, ab eo exigere volens, hinc*».... Sane recte n. lectio.

7 Iusta Labb. ad marg., et Jaffé II. cc. dat. ann. 517.

8 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 594.

*nodo ad A. communionem reversum
a Thessal. episcopi insidiis tucatur.*

**Hormisda Anastasio Augusto,
per Ennodium et Peregrinum Episcopos.**

Dum¹ sapientiae vestrae, clementis-
sime imperator, profunda considero, pro-
videntes saluti propriae vobis displicere
non aestimo. Neque enim aut divina mo-
nita, aut humana continent instituta, ut
qui consult bonae spei, qualibet debeat
reprehensione culpari; cum maxime pie-
tas quoque vestra affecta se unitatis et
pacis flagrare fateatur. Quae res me quo-
que vel pro fiducia conscientiae vestrae,
vel pro creditae quoque mihi dispensa-
tionis officio, emergente compulit non
supercedere negotio. Ioannes frater et
coepiscopus meus² Nicopolitanae civitatis
antistes, praedecessoris sui sanctae re-
cordationis Aleysonis secutus exemplum
beati Petri apostoli communionem cum
synodo sua, damnatis his, quos Ecclesia
detestatur, expetiit. Is nunc gravibus fati-
tagatur insidiis. Precor mansuetudinem
vestram, iniqua molientibus obviare et
removete molestias, et correctum foyete,
cui, ut corrigeretur³, debuisse insisti⁴.
Scient enim qui tardaverint, se reos fu-
turos, cum a vobis soveri viderint iam
reversos. Fateor, elementissime impera-
tor, miror insidianum pertinaciam ne-
que Dei, neque vestro intuitu permoveri.
Nam qui oderunt in homine studium de-
siderii boni, quod de se a estimant indi-

Anastasi br-
nevolutam subi-
conciat.

Coepiscopus
nam causam ex-
posit.

Imperatori an-
tulm in Thes-
sal. episcopum
implorat.

cari, insequuntur; ad recta reduces; iure
culpandi, si non converterint deviantes.
Date fidei vestrae clara documenta, si ad-
fore cunctis ad unitatem reductis et officio omni, et adhortatione cogitetis⁵.

EPISTOLA XXIV⁶.

*Dorotheum episcopum Thessalonicensem
de rationibus Iohanni Nicop. eiusque
synodo illatis gravissime reprehendit,
a quibus, ni casset, nominalem ana-
themam ei minitatur.*

**Hormisda Episcopus
Dorotheo Episcopo Thessalonicensi.**

Ioannes frater et coepiscopus meus Ni-
copolitanae urbis antistes cum synodo
sua variis se concessionibus atque di-
spenditis graviter causatur affligi; quod a
transgressorum societate divisus, post-
quam communionem Sedis Apostolicae
emeruit, ad Thessalonicensium Ecclesiam
ordinationis sua initia non direxit. Po-
tuisse neglectus sic⁷ esse culpabilis, si
unum esset inter omnes mysterium chari-
titatis. At cum multi se a petra illius,
quaec Christus est⁸, soliditate divisorint;
quis non velit ab errantium coniunctione
discerni⁹, ut mereatur cum his, qui con-
sistunt in veritate, coniungi? Non igi-

Car. Iohannes
Nicopolitanus a
Thess. episcopo
vexatur.

Episcopatus
iniquum esten-
ditur.

1 Baron. *Quem.*

2 Id meus omitt.

3 Caraf. perper. *corrigeret.* Cont. Const. potius se *corrigeret.*

4 Perperam Baron. *assistere.*

5 Sic et Baron. Cod. un. legg.: *Datae fidei
vestrae clara documenta, si affueritis ad uni-
tatem reductis, effici omni adhortatione cogi-
tetis.* Quam lection. satis corrupt. sic nitid. re-
stituit Cont. Const. *Data fidei vestrae clara erunt*

*documenta, si adfueritis ad unitatem reductis,
idemque a ceteris effici omni adhortatione
cogitetis.* Dat. autem iusta Labb. ad marg., et
Jaffé II. cc. ann. 517.

6 Ex Labb. *Gencil. Collect. tom. v. col. 596.*

7 Mans. omitt. sic. Cod. Vat. 4961 *hic. Ad
context. mel. videtur n. lectio.*

8 Iohann. I Corinth. v. 6, ubi Vulg. legit.: *Petrus
autem erat Christus.*

9 Caraf. cum al. forte minus bene dirimi.

tur consuetudo est neglecta, sed vita contagiæ. Ergo obiicere quis possit errorem, ubi cogitatione salutisriter intelligit cautionem? At nos, quod debueras primus assumere, credebamus, te sequi saltē post aliena exempla potuisse. Non sufficit in lapsibus mora, nisi ad reprehensionis cumulum, circa eos quoque, qui ad viam redeunt, accedat invidia? Quid aliud, quam beati Petri (quod sine impietate dici non potest) ipsum, quod a Domino datum est, nomen oderunt, qui eos, qui ad Sedis ipsius altaria confugiunt, insequantur?

In Dorotheum gravissima reprehensio:

Quo pudore, rogo, privilegia circa te illorum manere desideras, quorum man- data non servas? Et reverentiam, quam non exhibes fidei, cupis tibi ecclesiastica potestate deferri¹? Si in iisdem vestigiis, quibus catholicæ nituntur, insisteres, in secessionem tamen proximi vitare debebas; sciens secundum Domini nostri et Salvatoris, quem colimus, instituta, eum qui scandalizaverit unum de minimis, obnoxium magnis esse peccatis². Ubi est, Domine, humilitas, quam sub occasione discipulorum tuorum certantium de loci qualitate docuisti³? Tu ostendis illum esse maximum, qui exhibere studerit se pu- sillum: *Respic de coelo, vide⁴ risita vi- necum istam te cultore plantatam;* in- tende circa mandata tua minimos, et circa ambitum honoris elatos.

Cur recentia cupitis, et prisca deseris-

tis, circa summa desides, et parva en- rantes? Nonne hoc est rerum vilia decimare, et legis praecepta contemnere? Serva⁵ illa quae Deo congruunt; et facile ea, quae sunt ab hominibus, subsequen- tur⁶. Quin potius curam salutis assume; et cur te alius prævenitur in veritate⁷, suspira; ne si insectari eos, qui ad Ecclæsiae revertuntur membra, perstileris, tu quoque cum his, quos nominatim con- demnat apostolica sententia, copuleris.

Data pridie idus Aprilis⁸, Agapito viro clarissimo consule.

Dat. die 12 Aprilis, ann. 517.

EPISTOLA XXV⁹.

Animum veteris Epiri antistitem a Do- rothei persecutione sublerat, eisque cum ipso communicandi facultate de- negata, ad constantiam totis viribus horitur.

Hormisda Ioanni Episcopo Nicopolitano cum synodo.

Optaremus, dilectissimi fratres, ab omnibus vos molestiarum fluctibus alienos vitam sub tranquillitat serenitate¹⁰ transigere, et Deo nostro, remota mundanarum tempestatum mentis perturbatione¹¹ moverant; quia quae fieri nolumus, necesse est, ut facta doleamus. Sed abundat mundus incommodis et

*Qui ne ab ig-
nitis desistet,
nominatum ana-
themata perstel-
lendus.*

*Veteris Epiri
antistes sola-
tur.*

1 Codd. nn. perperam ad locut. *sub ecclesia-
stico potestate*

2 Marc. ix, 41; Matth. xviii, 6; Luc. xvi, 2.

3 Matth. xviii, 1; Marc ix, 33; Luc. ix, 46.

4 Vatt. codd. et vide iuxta text. Psal. lxxix, 15, 16, ubi Vulg. inquit: *et visita vineam istam,* et perfice eam, quam plantavit dextera tua.

5 Codd. *nn. servate, aptius quidem ad superius dicta cur recentia cupitis.* Mox dein minus apte ad Script. textum subsequuntur.

6 Iuxta vi Matth. 33, «*Quærite ergo pri-
num regnum Dei, et iustitiam eius, et haec
omnia adiicientur vobis.*»

7 Citt. codd. *in veritate, affectione suspira.* Forte corrigend. *veritatis affectione, suspira.*

8 Codd. nn. omittunt Aprilis, forte mend. amanuens.

9 Ex Labb. *Coneil. Collect. tom. v, col. 595.*

10 Vatt. Codd. 4961, et 5617 *securitate.* Forte mel. ad elocut. context. n. lectio.

11 Cod. n. 4961, *mentes perturbatione no-
stras devolas esse.* Forte legend. transigere : *at Deo nostro, remota mundanarum tempe-
statum perturbatione, mentes nostras devolas
moverunt, quia....*

temptationibus; saeculum istud, in quo peregrinamur, expositum est passim, veluti magna moles, ventorum procellis. Ita fidelium mentes diabolicis pulsantur insidiis, et sicut dictum est, *qui volunt pie vivere in Christo, persecutiones patiuntur*¹; sed consolatim spes a iusto retributore promissa: *Quia beatus est, qui non fuerit scandalizatus in Domino*². Non deiiciunt milites Dei impetus fragiles et caduci. Qui assistit strenuis, non delestatur ignavis. Facile contemnuntur ista, quae transeunt, si illa, quae sunt manusura, cogitentur. Amplexenda est probationis occasio; quia licet sint dura onera laborum, praemia tamen maiora virtutum. Quemadmodum par erit ei remunerationis, qui se imparem monstrat examini³.

Non simus segnes ad fortia, si pervenire cupimus ad promissa. Quis super hoc expectet vocem hominis, cum quotidie nobis insonet sententia veritatis: *Beati, qui passiones patiuntur propter institutum?* Sed ne me⁴, fratres carissimi, (licet apud fidèles magna sint) spiritualia tantum vestrae exhibere credatis confirmationi solatia; providendis enim pro vestra tribulatione remedii, quantum in homine esse potuit, non quievi. Nam per legatos ad Orientis principem destinatos, et Thessalonicensem episcopum, ut ab infestatione vestra cessaret, admonui; et

prorogatis paginis, ut imperatori suppli- caret, adiunxi⁵.

Haec quantum ad praesentia sunt pro- visa; sed illa, quae ad spem futuram per- pertinent, haec sunt potius mentibus intuenda. Sane hoc me fateor fuisse miratum, quod inter allegationes angustiarum religiosae prudentiae vestrae haec potuit cura sub- repere, ut a me sub consolationis colore dirigendi ad Thessalonicensem episcopum solidas literas licentia posceretur. Ego ne huius rei auctor existerem, quam si, in- scio me, cognoscerem factam esse, cul- parem? Absit ista perversitas. Audite apostolicam vocem, sed personae meae convenienter aptandam: *Si quae destruxi, haec iterum reedifico, praevaricatorem me constituo*⁶. Nolite, obsecro, ad evitata vix redire contagia; nec pedes luto, quo tenebantur, avulos, patiamini male rur- sis immergi. Sinite, oblitterata esse trans- acta: *Nemo mittens manum suam in aratum, et aspiciens retro aptus est regno Dei*⁷? Impediuntur a processu propositi itineris, qui reflexis oculis respiciunt quod relinquent. Non amant ecclesiasticae disciplinae eos, in quibus remanet memo- ria illa perfidiae⁸; totos ab errantibus oportet abscondi; quia in tantum dete- stabiles existimantur ad spreta redeentes, ut B. apostolus Petrus melius illis esse praedicaverit, ut non cognoscerent viam

Verum com-
municandi cum
Thess. episc. ta-
ctitudinem deve-
dat.

Ad hoc ve-
hemens adhor-
ratio.

¹ II Timoth. iii, 12, ubi Vulg. inquit: *Et omnes, qui pie volunt vivere in Christo Iesu, persecutionem patientur.*

² Math. xi, 6, ubi apud Vulg. legit: *Et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me.*

³ Cod. n. 5617 *Quemadmodum par erit remunerationis, qui se imparem monstrat examini?*

⁴ Codd. nn. *persecutionem*, uti legitur in Matth. v, 10 apud Vulg.

⁵ Citt. codd. *Sed ne me, fratres carissimi, (licet apud fidèles magna sint) spirituali cod. n. 5617 erron. speciali) tantum vos solum credatis confirmatione solari, providentes pro*

vestra tribulatione remedii, quantum.... Quae verba claram redd. sententiam, si ea amantius, errorib. expurges in hunc mod. & Sed ne me, fratres carissimi, (licet apud fidèles magna sint) spirituali tantum vos credatis confirmatione solari; providentes pro vestra tribulatione remedii, quantum.... Verum melius, ut videtur, n. lectio.

⁶ Iid. forte melius *injunxi*.

⁷ Galat. ii, 18, ubi Vulg. habet... *iterum have edifico, praevaricatorem me constituo.*

⁸ Luc. ix, 61, ubi Vulg. legit: *manum suam ad aratum, et respiciens.*

⁹ Citt. codd. *memoria illa perfidiae.*

Tolerabilius est
in errore persistere,
quam ad
spiritu redire.

iustitiae, quam cognoscentes retrorsum reflecti in⁴ tradito sibi sancto mandato. In aperto est, qua perfidacia traditae fidei debeat constantia custodiri, si tolerabilis est in errore persistere, quam coinquinationibus rursum, quas quis fuderit, implicari.

Data pridie idus Aprilis, Agapito viro clarissimo consule⁵.

Dat. die April., 12 ann. 517.

EPISTOLA XXVI⁶

De Hispaniensium antistitum concordia gratulatus, eis Orientalium ad S. A. legationem significat; quid Sallustio de PP. statutis conservandis fuerit commissum, innuit.

Pratribus dilectissimis universis Episcopis per Boeticam provinciam constitutis

Hormisda Episcopus.

De Hispaniensium episcoporum concordia gaudet.

Quid tam dulce solleito, quam quod⁷ milii de vobis innotescunt illa, quae eu-⁸ pio? Quid tam religiosis conveniens insitutis, quam ut inter se⁹ sacerdotes pacem, quam eos necesse est aliis pro officio annuntiare, conservent! Plena¹⁰, lateor, gratulatione suscepi, quod votiva milie caritate (quae inter vos est) Ecclesiarn

et pace¹¹ litteris indicastis. Sponte mihi quidquid hortari poteram, quidquid monere, delatum est: *Confirmet hoc Dens, quod operatus est in nobis;* et quae praeccepit pro animarum salute facienda, haec ipse qui praeccepit, pro ea, qua nos redemit pietate, faciat. Et his¹² tam bonis muntiis nos quoque religiosorum vicem reddimus muniforme. Quidquid¹³ cum Orientalibus, quos ad Ecclesiae corpus unitatemque revocatos dudum Dei nostri ope litteris significavimus destinatis¹⁴, denuo, cuma pluia fuerit¹⁵, repetitis vobis cum participabimus indiciis. Mox post nostrorum redditum¹⁶ ab Orientalibus missa legatio est¹⁷. Certa speravit, certa consuluit. Sed facinus de his, quae fuerant¹⁸ dicenda, compendium ipsi potins, ad instruendam notitiam vestram, quae a nobis sunt responsa dirigentes¹⁹, ne quid sibi sub spatio prolixiore terrarum aut opinio vindicet, aut error assumat, cum ad rerum fidem ipsam teneri sufficiat veritatem. Quod autem ad continentiam vestram pertinet litterarum, oportuit quidem desideria plenius expedire²⁰, ut, aestimatis omnibus, responsum rationi congruum redderetur. Sed quia privilegiorum veterum, et statutorum paternorum indidit issem litteris mentionem, ad Sallustium fratrem et coepiscopum nostrum

ad Orientalium
S. A. legationem innuit.

Ne quid contra PP. statuta
modulator Sallustio indidit.

1 Cit. codd. *a tradito*.

2 Codd. nn. add. *per Pilionem subdiaconum*.

3 Ex Labb. *Concil. Collect. tom. v*, col. 645, edit. Venet. 1728, ubi notare praestat, hanc epifere totam cum Marcellin. PP. litt. ad Oriental. Episcopos cohaerere, ut videre est apud Caraf. tom. i, part. i, pag. 168. Hinc forte est, ut Jaffé op. c. pag. 927 huiusmodi Marell. epistolam inter spurias recenset.

4 M. perperam ad locut. context., ut opinor. *Quam quam.*

5 Mans. perperam omittit *se*.

6 Caraf., minus recte, ut videtur, *plane*. Cont. Const. nobiscum leg.

7 Id. corrig. et *Ecclesiarium pace*.

8 E mss. Colbert. id. restit. *operatur contra Vulg. text. in Psal. LXVII, 29, qui nobiscum leg.*

9 Cit. mss. *Sed his*.

10 Id. *nuntiorum: et quidquid.*

11 Innuit ep. vi, pag. 379, col. 2 h. vol.

12 Cont. Const. *actum fuerit*.

13 Al. *pro nostro edicto*.

14 Cont. Const. existimat, Hormisdae legatos d. 9 Iul. ann. 516 Constantinopoli prefectos Roman attigisse d. 17 Septembr. Orientalium autem legatio missa est d. 16 Aug. eiusd. ann., uti ex Anast. litteris colligitur. Vid. Anast. ep. apud Mign. *Patrolog. tom. LXIII*, col. 383.

15 Cont. Const. *fuerunt*.

16 « Rectius cod. Remig. eum al. mss. *ipsa potius ad struendam notitiam vestram... re-sponsa dirigentes* ». Cont. Const.

17 Ita et cod. 1340, *planius expediri*.

sub hac parte⁴ rescriptsimus, vobis quoque strictim, quae dicta sunt illis⁵ latins, indicantes, ne privilegia nobis induita convellerent⁶, et nihil tam convenientis fidei indicare, quam ut in honore suo a Patribus decreta serventur. Deus autem vos incolumes custodiat, fratres carissimi⁷.

EPISTOLA XXVII⁸.

Iustino I susceptum imperium gratulatus per eum Ecclesiae pacem restitutum iri confidit, de qua re per Alexandrum legatum suum responsum expectat.

Hormisda Iustino Augusto.

Venerabilis regni vestri primitiis, fili glorioissime, loco numeris gratulationem suam catholica transmittit Ecclesia, per quas se post tantam discordiae fatigationem requiem pacis invenire confidit. Nec est dubium ideo ad rerum summam coelesti vos providentia pervenisse, ut vestris temporibus⁹ impacta religioni in Orientis partibus aboleat in iuria. Debitas beato Petro apostolo imperii vestri primitias reddidistis, quas hac ratione devoti suscepimus¹⁰, quia Ecclesiarum per vos proxime futuram eredimus sine dubitatione concordiam. Deus, qui pietatis

¹ Cont. Const. recte e ms. Colbert. super hac parte restituit: cit. cod. 4340 nobiscum leg.

² His mss. auctoritate expung. Cont. Const.; refinet autem n. cod. 1310.

³ «Nec privilegia nos inducta convellere». Ita sed sensum apte Cont. Const. animadvertere. Hormisdam in ep. vii ad Sallustium, quam videre est tom. i b. op., pag. 143 col. 2 sub fin., non de suis, sed de metropolitarum privilegiis habere sermonem.

⁴ Cont. Const. expungit autem.

⁵ Iuxta Cont. Const. data fuit circ. Int. ann. 519, in quem aut. convenit et Labb. ad marg. l. c. Jaffé autem op. c. pag. 67 dubius haeret, an data sit anno 517.

⁶ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 606.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

vestrae sensibus alloquendi nos vota concessit, ipse circa sincerum religionis suae cultum praestabilit, sicut optamus, effectum¹¹. Significatis nolentibus et recusantibus vobis imperii pondus impositum, qua ratione electos vos¹² coelesti constat esse indicio, secundum Apostolum dicentem: *Non est potestas nisi a Deo; quae autem sunt a Deo ordinata sunt*¹³. Eum ad Eccl. pacem restituendam impletit.

Superest ut a Deo electi, sicut et credimus, Ecclesiae, quam laborare cernitis, manus vestrae solitaria porrigitis. Cessent¹⁴, qui paci eius obsistunt; obmutescant, qui in forma pastorum conantur gregem Christi disperdere. Istrom correctio vires vestri firmat imperii, quia ubi Deus recte colitur¹⁵, adversitas non habet¹⁶ effectum. Hanc gratulationis paginam per Alexandrum virum clarissimum non omisimus destinare, sperantes eum Dei nostri ad interior per¹⁷ virum clarissimum filium nostrum de singulis, quae ad unitatem Ecclesiae pertinent, nos clementiae vestrae praebituros esse responsum¹⁸. Per Alexandrum responsum exceptat.

EPISTOLA XXVIII¹⁹.

Iustini pro Eccl. pace sollicitudinem commendans, rescribit episcoporum vota, licet seriis emissa, sibi esse gratissima,

⁷ «Tantis temporibus», Codd. Vatt. 4961, et 5617. Forte ad rem aptius.

⁸ Caraf. cum nn. codd. *devote suscepimus*.

⁹ Caraf. forte rectius ad context. *affectum*.

¹⁰ Caraf. cum n. cod. 4961 perperam ad context. *electos suos*. Cod. cit. 5617 recte n. lect adhaeret.

¹¹ Rom. xiii, 1, ubi Vulg. legit.: *Quae aulem sunt a Deo, ordinatae sunt.*

¹² «Quiescant», Caraf. cum n. cod. 4961.

¹³ Mans. perperam ad context. *Deus recolitur*.

¹⁴ Codd. nn. cum Caraf. in concinnis ad praecedentiam non habebit.

¹⁵ Caraf. cum n. cod. 4961 add. *Gratum*; cod.

¹⁶ 5617 legit per *Gratum filium nostrum*.

¹⁷ Iuxta Labb. ad marg. l. c. dat. aun. 518 secundum autem Jaffé l. c. p. Aug. 1 eiusdem anni.

¹⁸ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 807.

esque per litteras, et libellum quid sit agendum protinus indixisse. Postremo Gratianum legatum eius laudat.

Hormisda Iustino Augusto.

Sumptam de imperii vestri ortu laetitiam, quamvis apud nos pollentem incerto praecedentia, quoque geminatis aliquo, reciproca devotione testati⁴. Iam tunc sentura paevidimus, quae nunc de ecclesiasticae unitatis affectu coelestis gratiae inspiratione significasti. Habes ergo, clementissime imperator, praesentem de tali voto iam gloriam, sed expectatur de perfectione perpetua. Haec sunt validissima imperii vestri fundamenta, quae in ipso nascentis regni⁵ principio divinam universis praefulerunt sancta dispositione culturam. Tenete itaque hanc piae sollicitudinis curam, et pro catholicorum pace, sicut coepistis, insistite, quia Deus noster, qui vobis hunc tribuit animum, elegit etiam per quos praestet effectum. Nanret episcoporum vota preces quenobis⁶ effusas grataanter amplectimur; qui tamen loci sui consideratione commoniti ea desiderant, quae dudum, ut sequi vellent, Sedis Apostolicae exhortatio cerebra non definit. Et quoniam clementiam vestram id cupere, illos etiam haec didicimus postulare, quae res haec tenus ecclesiarum pacem sub contentiosa obstinatione divisorit⁷, nec pietatis vestrae, nec illorum refutavit, velut latenti causa, notitiam. Quid igitur facere debeant et litteris nostris,

Episcoporum
pres bini ac-
cepitissimae.

An. C. 518
APPENDIX BULLARI ROMANI

et libelli⁸, quem direximus, serie continetur. Haec si, Deo nostro, et clementia vestra adiuvante, suscipiunt et sequuntur, poterit ad eam, quam maximo desideramus ardore, perveniri concordiam. Filius praeterea noster vir clarissimus * Gratianus sacram consistorii comes et magister scriarum memoriae ostendit in se vestrum allegationis snae maturitate indicium; cuius mora sensibus vestris, eo referente, melius asseretur⁹.

An. C. 518
APPENDIX BULLARI ROMANI

ipsi quid agen-
dum induxit.
Gratianus com-
mendat.

EPISTOLA XXIX *.

Ioanni Episcopo Constantinopolitano de Orientalium antistitum resipiscentia gratulatus, eam et Iustinum sollicitudini tribuendam scribit. Ostendit autem ad catholicam fidem requiri etiam damnum Acacii nouem reiire, ideoque fidei libellum Ioanni subscriendum mittit. Grati pretatem landibus extollit.

Hormisda Ioanni Episcopo Constantinopolitano.

Spirituale gaudium directis caritas tua significavit astutis, docendo¹⁰ ut catholice religionis disciplinam ordine suo vestri pastores, Ieo nostro invante, recuperent¹¹. Haec esse beneficia misericordiae supernae quis dubitet? Haec quis dubitet venerabilis principis tro-

De Orient. an-
tistitum respi-
sentia gaudie.

ret. Contiu. Const. probe restit. vir sublimis.

7 Iuxta Labb. ad marg. l. c. dat. ann. 518; secundum autem Jaffi l. c. post septembr. 7 eiusdem anni. Cont. autem Const. datam contend. ann. 519, tanar. execute.

8 Et Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 609.

9 Caraf. minus bene dicendo.

10 Male Baron., et Caraf. ut cathol. religionis disciplina ordinem suum vestris pastoribus receperit. Quam lectionem Cont. Const. apte

1 Caraf., delecto puncto, prosequitur: *iam tuic sequiturum, quam lect. Cont. Const. reiiciens nostrae adhaeret.*

2 Baron. non inepte, ut opinor, addit *vestri*.

3 Ita ei Baron.; Cont. Const. mallei *vobis*; videat lector, utrum haec emendat. cum oratione cohæreat.

4 Caraf. contr. nn. codd. auctor. *diviserint.*

5 Hunc vide ep. xiv, subiectum pag. 393 b, vol.

6 Caraf. mal. interpretatus in Vat. cod. sigla vs legal *Pestrae Sanctitati*, cui et Bin. adhae-

phaeis adiungi? Quis ambigat, quia maior ei de hac pace, quam de quibuslibet praeliis triumphum acquiritur? Istius laboris gloria nescit occasum: quia ubi Deus recte colitur, nunquam adversariorum crescit iniquitas. dilectionis tuae confessionem grater accepimus, per quam sanctae synodi comprobantur, inter quas instauratione constitutorum omnium Chalcedonense concilium praedicantis, et catholicorum numero adiungi desiderans sancti papae Leonis in dipytchis nomine asseveras scriptum. Ista laudanda sunt, si perfectionis subsequatur effectus: quia recipere Chalcedonense concilium, et sequi sancti Leonis epistolas, et adhuc nomine Acacii defendere, hoc est inter se discrepantia vindicare. Quis Diocorum, et Eutychetem condemnans, innocentem ostendere possit Acacium? Quis Timotheum, et Petrum Alexandrinum, et alium Petrum Antiochenum, et sequaces corum declinans, sicut diximus, non abominetur Acacium, qui corum communionem secutus est? De caritate¹ siquidem tua meliora Bei omnipotentis expectamus auxilio, habentes optimae promissionis spem, sicut ad nos, quae direxisti, tua scripta ostendunt², tecum in veritate sentiens, et

castigat in hunc modum: *ut cath. religionis disciplina ordinem suum vestris partibus, Deo nostro iuvante, receperitis. Idque consonat cum atii Hormisdiae verbis ad eundem Joann. ep. xxxv, pag. 417 col. 1 h. vol., ubi legitur: Desideria quippe tua, quibus te ad ecclesiasticam testaris festinare concordiam, ut habent partes illac semper optavimus.*

¹ Baron. perperau ad context., ut videtur, *De civitate, ad marg. De charitate rejecto.*

² Haec verba «*tua scripta ostendunt*», quae in nn. codd. desiderantur, a Baron. addita videntur. Cont. Const. legend. arbitratur: «*sicut ad nos ipse disti, una mecum in veritate sentiens, et ipsam defendens, sperans in illo iudicio per ipsam te posse salvari.*» Hormisda enim

ipsa defendens, sperans in illo iudicio per ipsa te posse salvari. Post haec quid restat, nisi ut Sedis apostolicae, cuius fidem te dicis amplecti, separaris etiam sine trepidatione iudicia? Igitur partibus orientalibus ostende per te quod sequuntur exemplum, ut omnium laus, qui correli fuerint, tuis laboribus applicetur. Ergo cum magna denuncies, et fidem beati apostoli Petri te amplecti significes, recte credens in ea salutem nostram posse subsistere³, libellum, cuius continentia subter annexa est, a caritate tua subscriptum ad nos dirige⁴, ut sine conscientiae formidine unam communionem, sicut oramus, habere possimus. Pro persona quoque filii nostri Grati viri clarissimi Deo nostro gratias sine cessatione persolvimus, cuius fides et recta credulitas nostrum circa se excitavit affectum; dignus revera qui tantae curam susiperet actionis, et maximi principis ad nos mandata perficeret⁵.

De hoc Ioannem obtestatur,

Cui fidei normam
subscriptam mittat.

Grati laudes.

EPISTOLA XXXV.

Instini pietatem laudibus extollens cum omni prece obtestatur, ut non modo

ipsius Ioann. verba repetere videtur, qui ad Pontif. scribens ait: *una tecum in veritate sentiens, et una tecum sperans, in illo die per hanc fidem salvari.* Vid. Joann. ep., cui per hanc Hormisda respondit, apud Magn. Patrolog. tom. LXIII, col. 429.

³ Ita et Baron. ad orat. context. quidem apte. Cont. Const. mallet *substinere*, subauditio *te*.

⁴ Libellus hic idem est, de quo in praeced. ep. ad not. 5, ut evidenter patet e fidei professione, quam Ioannes subscriptam misit Hormisda sub die 27 Martii ann. 519. Vid. Mign. op. cit. col. 443.

⁵ Lucta Jaffé dat. p. decembr. 20 ann. 518.

⁶ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 614.

Chalcedouis, et Leonis statuta custodiri, sed haeresum quoque sectatores, maximeque Acacium damnari iubens, tandem Ecclesiae pacem restitutus, ad quae vota firmanda legatos mittit.

Hormisda Iustino Augusto.

In tantum pro gratia divinitatis gloriae

Per Iustinum vestrae famam constat extensam, et ita imperio aucta gloria, non ipsi vos suffragante vita merito laudabiliter per imperium.

mundo contigit innotescere, probatissimum hominum opinione vulgate, ut super vos potius creditur delatum⁴ culmen imperii, quam per imperium vos aliquis dicat agnoscit. Certum est quidem huiusmodi provectione vestra pristino splendori² accessisse decoris cumulum: sed sicut tenuistis olim moribus principatum; sic cum vos per ora gentium impatiens secreti magnitudo detulerit³, ad nos quoque, sicut mystice loquuntur⁴ scripturae, testimonii suavitatis vestrae odor advenit⁵. Et certe cum late prudenter hominum sententia religiosae

Quanta eius in universum existimatio;
vitae vestrae fuerint instituta dispersa, habere non potuimus incognitum quid de vobis fuerat mundi attestacione vulgatum: quia sicut mediocre laude di-

gnata in immensum sibi nequeunt vindicare praecenia, ita sine fide⁶ praedicandum rapitur in populum quidquid bono fuerit admirationis ornatum. Vindicat enim sibi quantitatis suea iure magnitudo famae testimonia, quia nesciunt latere miranda. Hinc est quod principatus vobis ac honores publica iura commiserunt⁷: nam quod meritorum insignia generalitatis facta sunt vota⁸, nemo ita rerum arbitr iniquus extitit⁹, qui passim vos auctem arches inclitae¹⁰ acceptasse titulos, cum negari nequeat digne vos meruisse imperit culmen, quorum probitatem mundus agnovit. Sed parum¹¹ est, quanvis iudicio universitatis, suscipere loco praemii iura regnandi. Illud magis est admirabile, quod ita vos hominem laudabilitate firmatos suscipiunt imperia, ut indicia sint divina. Non est dubium, electos suos venerabili praedestinatione divinitatis ad tantae potestatis ornamenta venire, quos sincereae fidei documenta circumvallant. Vere vobis prophetic spiritus convenire verba dixerimus: *Prinsquam te formarem in utero, nori te*¹². Ad hanc vos gloriam, incomprehensibili supernae maiestatis dispositione procurante, obsequium naturae

hunc ipsum ad imperium evocare repetenda.

Per hanc auctem et Dei iudicium patetatu.

Const. mallet *principatus honores vobis publica iura commiserunt*.

8 « *Voto* ». Baron. Forte legend. nam quod vestra merita generalitatis *voto facto*, sunt insignia, nemo...

9 Caraf. *excitabit* mal. Vatt. codd. interpretationis, in quos mendo amanuens, *excitabit* pro *excitabit* incidit.

10 Seil. *regii principatus*. Sic enim Procop. Hist. arc. cap. vi loquit: *Επισήμων τοιούτου βασιλείου αρχηγός ορθοποτέρος, αυτος τοιούτος αρχηγός οντας βασιλεὺς παρεκάρχειν i. e. Postquam autem rex ab hominibus disparuit, ipse potentia fretus regium principatum capessit.*

11 Caraf. cum Cont. Const. *parvum*. Codd. Vatt. lectioni nostrae consentiunt.

12 Ierem. 1, 5.

¹ Baron. *dilatum*. Forte ita legend: *ut per vos potius creditur dilatum culmen imperii, quam per imperium vos aliquis dicat agnoscit.*

² « *Potius vestro pristino splendori* ». Cont. Const.

³ « *Defuerit* ». Caraf. perper. nn. codd. interpretatus, ubi legitur *diffuerit*, cui sane substituendum est *diffuderit*, non *defuerit*.

⁴ « *Leguntur* ». Caraf. e. nn. codd., in quos amanuens. mend. *leguntur* pro *legunt* irrepsit.

⁵ « *Odorem suavitatis* ». Exod. xxix, 41.

⁶ « *Sine fine* ». Baron. cum Caraf., et nn. codd. Recte, uti videtur.

⁷ Caraf. babet *principatus vobis adreas publica iura commiserunt*. Adoreae autem voce utuntur Plin. et Fest. pro *honore*, et *gloria*. Cont.

Ecclesiae pax mundo protulit, sub custodia fidei transactae vitae probitas instituit, atque ad imperia clementia divina proveyxit; ob hoc scilicet, ut tandem aliquando divisores dominici corporis fidei vestrae executione compressi, ecclesiarum concordia diabolica impedimenta succideret¹, et universitas de adumbratione gauderet. Hoc religioni, hoc fidei, hoc serenitati vestrae specialiter coelitus mandatur officium: quibus et posse omnia, et perficere videmus indulximus. Itaque sicut institutis facere, navate suscepti operis munus, quod superius vobis providentia videtis inunctum. Et vere sic decuit, ut per principem pax debeat fieri, quam reverentia divinitatis exposcit. Date has assumpti Deo nostro vestri oblationes imperii, ut per vos possit pacis fructus inpleri. Sine dubio quidquid tali facto animae vestrae fuerit praestitum, a vobis mundo iudicatur impensum. Magnum, et inestimabile est, venerabilis imperator, propter quod adsciti estis iudicio divinitatis: extenduntur ecce vota pacem desiderantium: diuturni temporis tractu moeret ecclesiarum indivisibilis discissa communio: est in genui discrepta fraternitas², cum circa patrum dogmata varia sit voluntas. Accingite ergo lumbos viribus fidei: videte, cui vos regi divinitas velit obsequi, quantum sit quod per vos procurat inpleri. Ecclesiae venerandae corpus, quod propria Christus noster passione fundavit, gloriae vestrae adunare factis instituit. Non est quo magis circa vos gratia supernae maiestatis cluecat, quam si Ecclesiae corpus per ve-

Ad hoc insti-
natum emixus ut-
get.

strum reparetur officium, sanguinis Domini³ redemptio formatum. Est quidem causae huius vetustissima calamitas, sed pro inhumanitate sui recentissimus dolor, et tanto christianis animis fortior genitus, quanto temporibus est dilatus. Videntur vobis est in quantum quotidie antiqui hostis fervescat insanus, et, cum olim causa sit decisa fine sententiae, pacis faciat tarditatem⁴; et cum Chalcedonensis synodus, et B. papae Leonis constituta placeant, quo ad caritatem reverti volimus, a certamine non desistas. Sequntur quae dogmatibus praedictis adcripta sunt, et ab eorum sequacibus, quos praedicta auctoritate damnatos intelligunt, non recedunt. Teneant adhuc in complexibus nomen Acacii, quem vident iudicio Sedis apostolicae merito poenam subiisse damnati. Quis non intelligat simulate dici: Sanctorum patrum sequimur dignata, sed non diligimus facta? Quae a sancta synodo Chalcedonensi constituta sunt, et quae beati Leonis epistola continet, forennus, venerans, amplectimus, sed Acacio, qui damnatorum communionem secutus est, impendimus vota. Sed quid opus est de iudicatis rebus verba facere, cum nos hortari tantummodo deceat, ut, expressa superius simulatione summiota, sub omni puritate pacem debeant, a quibus haec dicuntur, optare⁵. Apud vos nulli est omnis depreciationis causa, imperator egreditur: vos his ac talibus religiosi operis resistite viva caritate: vobis imminet, ut qui ecclesiasticae concordiae habuistis sub privata vita⁶ desiderium, sub prin-

Gathop... fe-
deum non tenet
qui maxime A-
cacinianum non
renicit.

In hoc istud
missitudinem.

1 Conf. Const. optime quidem sensum restituimus modo « ut tandem aliquando divisoribus dominici corporis fidei vestrae executione compressis, Ecclesiarum concordia diabolica impedimenta succideret. »

2 Caraf. perperam ad context. sine genuitu

discrepat fraternitas. Conf. Const. partic. non e un. codd. adiuvans legit: Non sine genuitu discrepat fraternitas.

3 M. sanguinis dominici.

4 « Paci faciat tarditatem ». Vat. cod. 3961.

5 « In privata vita ». Caraf. cum. un. codd.

cipatu detis effectum. Non fuit quo magis gratiae vestrae cumulus accederet, quam quod vobis divinitus datum est¹, ut quod semper voluntatis fieri, per vos ad terminum possit adduci. Nec breve specimen circa vos gratiae divinitatis effulsit, quibus datur posse facere, quod semper optastis. Quapropter quoniam vobis tantae causae titulum videtis esse servatum, removete quidquid ambiguum remansisse creditur ad plenitudinem gaudiorum. Nos enim, qua decuit affectione, per Gratium virum clarissimum, cui pro moderatione sui congrue sensimus officium legationis inunctum, litteris vestri principatus acceptis, causae magnitudini convenientes, destinavimus viros Germanum² et Ioannem episcopos, et Blandum presbyterum, nec non et Felicem diaconum³, per quos si, quemadmodum praesumimus, serenitatis vestrae favor arriserit, secundum quae mandata sunt, ecclesiarum adunatione generalitatis possint vota firmari⁴.

Ad imperatorem legatio.

EPISTOLA XXXI⁵.

*Euphemiae Augustae religione confidens
cam hortatur, Iustinum virum suum
Eccl. pacis studiosissimum incitat,*

¹ Baron. *detatum.*

² « Hunc Anast. Bibliothecarius, Baronius, aliive Capuae Episcopum dicunt. Verum quoniam ipse Baron. nihilominus opinetur, alium extitisse Germanum ab eo, qui ann. 497 ab Anast. PP. ad Anastasiū August. legatus fuerit; nec probabilis desit conjectura, eum ab Hormisa missum esse, quem rerum orientalium peritiorem pristina legatio fecerat, non satis liquet haec de Germani sede opinio. Porro hunc Capuanae Eccl. nondum Anast. tempore fuisse praepositorum ex ipsis Anast. litteris non obscurum ». Cont. Const.

ut Episcopos libello a se misso subscrivere inteat.

Hormisa Euphemiae Augustae.

Ecclesiarum pax iam coelesti ordinatione compounitur, cum vos ad imperium Deus elegit, apud quos esse integrum semper religionis sua cognovit affectum. Nam sicut in privata vita Deum semper recto dogmate cohuius, ut de religionis concordia cogitaretis⁶; et multa quidem inter ipsa imperii vestri primordia facta sunt, quae specie nobis correctionis integrae pollicentur. Unde quia in vobis amorem servare fidei grabulamur, agentes Deo gratias, quotidie pro vobis beato Petro apostolo supplicamus, ut votis vestris apud Dominum suffragetur, et cursum bonae voluntatis adimpleat. Nec dubium est, divinis vos auxiliis adiuvari, quia tanto religionis studio mandatis coelestibus obeditis. Hinc est, quod quia sanctum coniugium vestri constat esse proutum, has fiducialiter ad vestram ele-
<sup>Per ipsam
Iustini pietas
urgenda.</sup>

³ His addendus Dioscorus diaconus, ut videre est in ep. xxxiii, pag. 415 col. 2 h. vol., qui in his negotiis non intimas partes egit.

⁴ Fuxia Labb. ad marg., et laffè 4. c. dat. ann. 519.

⁵ Ex Labb. *Concil. Collect. tom. V*, col. 615.

⁶ Cod. Vat. 5617, *ita de religionis concordia cogitatis*. Sane perperam.

⁷ « Per vos enim », Caraf. cum n. cod. 4961, et quidem ad context. recte.

⁸ Cod. cit. 5617 nobiscum legit. Verum Caraf. cum n. cod. 4961 forte ad context. inepte. Nec enim.

ria, quae humanae salutis lignum servata est, et solam¹ crucem, quam omnis veneratur mundus, invenit. Superabitis quin imo illius merita, quia Ecclesiae unitas per illam suum invenit signum, per vos est habitura remedium. Agat igitur ingalis vestri religiosa clementia, ut fratres et coopiscopi nostri sub eo libelli tenore, quem dudum misimus, si dein suam dignentur asserere: quatenus perfecta possit esse quae est inchoata correctio: quia irrita est quelibet in cultura Dei confessio, cui deest fide plenitudo. Hoc enim, quod a reliquis fieri poposcimus², a multis iam sacerdotibus constat effectum: et unitas esse insta in communione non poterit, si non fuerit in reversione servata³.

EPISTOLA XXXII⁴.

Iustiniiano Augusto gratias agens, quod Ecclesiae pacem reddere studeat, hunc obtestatur, ut tandem Acacii nomine cum suis asseculis remoto, eam perfici curat, ac de missis legatis monet.

Hormisda Episcopus Iustiniiano Augusto⁵.

Litterarum vestrarum serie religionis ope pollente devotionis optatissima gratulatione suscepta, gratias Divinitati retulimus, quia dedisti iudicium, facile a vobis fieri, quod potissimum hortari. Hinc est quod quia sponte laudabilia cupitis, digne ad principatus apicem generis vo-

stri stemmata pervenerunt. Quapropter insistite, et religiosae vivacitatis animis imminent, ut quemadmodum pro bona voluntatis initio genus vestrum merulculmen imperii, in aeterna vobis de perfectione gloria sint triumphi. Videte quo desiderio ad⁶ paris gaudia iudicatus diu mundus exhortet⁷. Respicite generalitatis animos vestri praesumptione beneficii, certa spe quietis attollit: non est quod se dubietas inserat, non est quod aliquid ambiguitatis accedat, cum testamini, quod et nos quidem bene novimus, accedere ad ecclesiastarum concordiam religionis principis⁸ vota. Quapropter tantae magnanimitati⁹ gratias agentes, quanta possumus petitione deprecamur; ut Acacii nomen cum sequacibus suis, quod plene unitatis ecclesiarum impedit gaudium, damnationis ordine sit remotum. Nos enim convenientes causae qualitatibus direximus legatos, quibus praesentibus, initium, quod dedisti¹⁰, gaudii possit secundum quae mandatis continentur, impliri¹¹.

Gratias agens
orat, ut haec
tandem perficiatur.

Ad hoc lega-
tos a se missos
unxit.

EPISTOLA XXXIII¹².

*Legatis Constantinopolim missis
mandata singula traduntur.*

*Germano et Ioanni Episcopis,
Blando presbytero, Felici et Dioscoro diaconis
Hormisda.*

Cum Deo propitio partes Orientales suecritis ingressi, si qui episcopi vobis or-

Cum episco-
pis eter libel-

Unde sic legendum opinor: *Videte quo desiderio pacis gaudia iudicatus diu mundus exoptet, vel iuxta, primam lect. Videte quo desiderio pacis iudicatus diu mundus exultet.*

8 Al. ad orat. aptius religiosi principis,

9 Caraf. cum nn. codd. perperam ad elocut.

tantae magnanimitatis.

10 Codd. nn. recte praecedentia dedistis.

11 Iuxta Jaffè l. c., cui Binini assentitur, dat. ann. 519; at Labb. ad marg. l. c. ann. assignat 517.

12 Ev Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 612.

lum subscriven- currerint, et libellum, cuius continentiam tuos instituen- percepistis, a se subscriptum offerre vo- da communio- luerint, suscipe, eisque praebeate san- nctaem communionis consorium. Si vero

Cum aliis non item.

ocurrentes ipsi¹ eo, quo superius diximus, ordine profiteri notuerint, a vobis equidem sub sacerdotali affectione tra- ccentur; sed neque vobis sit cum his mensa communis, neque ab his vel vi- etnalia praesennatis accipere, nisi tantum subvectionem, si causa poposcerit, et ho- spitalitatem, ne credant se omnino fasti- diose despectos. Cum autem Constanti-

*Legatis
vix Constantinopolim ingressis quid agendum.*

nopolim, Deo adiuvante, veneritis, in eam secedite, quam imperator praebuerit man- sionem; et nullum ad salutationem ve- stram prius permittatis accedere, exceptis his, quos ipse miserit imperator, aut quos nostrae communionis esse cognoscitis, donec ipsum principem videatis; cui praes- sentati, salutantes, litteras nostras offerte,

Quae ad im- peratorum allo- cutionem.

suggerentes magnum nos de eius impe- riῳ gaudium percepisse, et minūm gra- tulari, quod enim Deus omnipotens ad hoc exexit, iuxta eius sacras litteras, ut secundum ea, quae sunt ab Apostolicae Sedis constituta, praesulibus, Deo an- cto, et regno eius admittente, ecclesiarum et pax et unitas his² temporibus deside- rata proveniat. Qui si³ vos hortatus fne- rit, ut Constantinopolitanum videatis epi- scopum, intime, vos praefinita habere, quae etiam ab eis saepe sunt⁴ cognita, quae ab universis episcopis catholicis communionem amplectentibus professio debeat celebrari. Haec si episcopus Con- stantinopolitanus implere paratus est, ei gratulanter⁵ occurrius. Si vero Sedis Apo- stolicae adhortationem sequi contemnit,

quid necesse est, ut ad occasionem con- tentionis salutatio nostra proficiat, quibus non est disputationis aut certaminis causa in⁶ mandatis? Si vero imperator sibi aperiri voluerit quid sit, quod ab episcopo fieri postuletis, formam libelli, quam portatis, ostendite. Quod si de ana- themate Acacii consentiens, successores eius dixerit recitandos ob hoc, quod propter defensionem Chalcedonensis synodi aliqui eorum fuerint exilio deportati⁷; in- simmabitis, nihil vos de libelli posse forma decerpere, in qua sequaces damnatorum pariter continentur. Sed si eos ab hac non poteritis intentione deflectere; sal- tem hoc acquiescite, ut anathematizato specialiter per libellum, quem vobis dedimus, Acacio, de praedecessorum eius nomimibus taceatur, abrasio eorum⁸ de diptychorum inscriptione vocabulis. Quo facto episcopum Constantinopolitanum in vestram communionem accipite. Libel- lum⁹ vero vel episcopi Constantinopoliti- tani, vel aliorum, quos vos suscipere, Deo volente, configerit, primo agite, ut praesente populo recitetur. Quod si hoc fieri non potuerit, saltem in secretario praesentibus clericis et archimandritis rele- gatur. Haec omnia si Deo fuerint volente completa, imperatore rogare, ut desti- natis sacrī per metropolitanos episcopos, adiunget ipsius episcopi Constantinopolitani¹⁰ litteris innotescat, episcopum Constantinopolitanum, suo quoque con- sensu celebrata professione, quam Sedes Apostolica destinavit, in unitatem com- munionis frisse susceptum; quibus litteris etiam ipsos hortetur similia proficeri. Quod si in hac parte¹¹ imperator aliquid

In fine profes- sione saltem A- caciam non da- mandamus.

Haec sin ma- nus coram pu- pulo, certe cor- ram eis re- citanda.

CP. Episcopa in S. A. com- munitatem re- ceptis litteris metropolitis de- manda.

1 «Occurrentes Episcopi». Baron. cum codd. 4961, 5617.

2 In cit. cod. Vat. his deest.

3 Cod. n. 4961, *Quod si.*

4 Caraf. *sint.* Forte modo typograph.

5 Baron. cum nn. codd. *gratulanter.*

6 Vatt. codd. omitt. *in.*

7 Seil. Euphemius, et Macedonius.

8 Baron. recte minus omitt. *eorum.*

9 Id. ad syntax. quidem apte *Libellus.*

10 Caraf. omitt. *Constantinopolitanus.*

difficultatis attulerit, episcopus Constanti-nopolitanus, directis praceptionibus episcopis suis parochialibus, vel caeteris me-tropolitanis, eis praesentibus¹, qui a vobis pariter directi fuerint, quid ipse fecerit, innotescat; quod ab eo modis omnibus vos oportet exigere, ut facti huius testi-monio peragrante, etiam universos, vel qui longe sunt positi, latere non possit².

PISTOLA XXXIV³.

Iustiniiano pro Eccl. unitate laboranti stimulos addit, ut fidei libellum omnibus episcopis subscribendum curet: ipsum de missa legatione, ac de eius munere sibi tradito instruit.

Bormisda Iustiniiano viro illustri.

Magnitudinis vestrae litteras sanctae tideri plenas amore suscepimus, quibus ad exercendam apud vos praedicationis apostolicae firmitatem, opportunitatem nobis proveniens divinitus nunciasti. Unde indesinenter⁴ Domino nostro agimus gra-tias, qui ad tam praeclara remedia et tempus vobis et animum dedit. Et nos quidem desuper ista agnovimus⁵ ordi-nari, postquam ei detulit divina maiestas imperium, qui se ad componendam eccliarum pacem indicat ordinatam. Ergo restat, ut universi episcopi partis Ori-en-talis, iuxta libelli seriem, ad correctionis pervenisse se testentur effectum. Patet venerandae via concordiae: nota⁶ sunt optatae remedia sanitatis. Sacerdotes, qui

catholicam pacem desiderant, professio-nem catholicam non recensent; non enim opus est partibus errorem corrigi, sed radicibus amputari. Insistite igitur, sicut coepistis, ut merces apud Deum vestra, quae de boni operis inchoatione habet initium, de perfectione consequatur effec-tum. Animum quidem vestrum talem missa ad nos testantur alloquia, ut ad plenitudinem boni propositi non multum indigebatis hortatu; nostri tamen deside-rii ea, quae spem dedit, ratio⁷ amplius accedit ardorem, et avidius gaudia im-pleri cupimus, quae instare iam divinitus arbitramur. Hinc est quod beatum Petrum apostolum quotidie suppliciter obsecramus, ut vobis, per quos integrari membra sua sancta iam sperat Ecclesia,
De missa legatione edocet.

*Iustiniiani de
Eccl. pace solli-
citudinem gau-
det.*

ad solidan-dam sub apostolicae dispositionis ordinatione concordiam. Vestrum est, ut si-cut nos honiae intentioni deesse nolimur, ita eos apud nos⁸ opiatum referre faciatis effectum. Munus vestrum veneranda sacraria suscepimus, quod amplius beato Petro apostolo facietis acceptius, si per vos optatam Ecclesiae reperirent unitatem⁹.
Eius minus
sibi traditum e-
munciat.

PISTOLA XXXV¹⁰.

*Traditis consiliis insistens suum eccl-
esiasticae unitatis studium ostendit,
quam Ioannem Constantinopolit. Eccl.
episcopum numquam assequiturum
declarat, nisi ab omni haereticorum*

1 Baron. *eisdem praesidentibus.*

2 Iuxta lapp. I. c. cui et lapp. ad marg. con-sentit, dat. ann. 519.

3 Ex lapp. *Concil. Collect.* tom. v, col. 618.

4 Caraf. cum n. cod. 4961, *indeficienter*, Cod. 5617 perperam *insufficienter*.

5 Caraf. cum cit. cod. 5617 *agnoscimus*. Me-lius quidem ad locut. context. n. lectio.

6 Caraf. *notata*: scilicet sub fin. praecedent. libelli.

7 Baron. cum al., quos probat. *Cont. Const. oratio.*

8 Caraf. cum nn. coddi. *ad nos.*

9 Iuxta lapp. I. c., cui et lapp. ad marg. I. c assentitur, dat. ann. 519.

10 Ex lapp. *Concil. Collect.* tom. v, col. 616

*contagione seclusus Acacium damnet,
ac integrum fidei professionem, missis
legatis, praebat.*

Hormisda

Ioanni Episcopo Constantinopolitano.

Reddimus quidem, frater, congruum litteris tuis sub ecclesiastica libertate responsum; et quid in his congratulati fuimus insertum¹, qui taciturnitate praeteritum, evidenter expressimus². Ac licet cuncta sensibus tuis nunc cerebra legatio, nunc usu in Ecclesia diuturnae conversationis tuae vetustas infuderit; invata men adhuc latius aperire nostrum repetita ratione consilium, quia tunc bene de fidei firmitate disseritur, quando simplicibus verbis conciliandae pacis cupidas explicatur. Desideria quippe tua, quibus te ad ecclesiasticam testaris festinare concordiam, ut haberent partes illae semper optavimus; nec sola votorum ambitione contenti, usi etiam precebus sumus. Vestro sunt haec et mundi testimonio roborata, quae loquimur; quia ut catholicae unitatis reparatio fiat, auctoritatem nostram intemeratae fidei integritate³ submittimus. Inclinet orationibus nostris aurem suam divina miseration, ut quod creditis postulandum, sequamini, et ametis oblatum. Nobis una causae sollicitudo, una custodia est ita pacem cuperem, ut sic religionis, sic venerabilium Patrum constituta serventur; quoniam, quae inter se consona credulitate non discrepant, aequum est, ut similis observatione subsistant⁴. Sed eur diutius immorarum? Seis ipse unitatis causa quid exigat;

Quanta sub Eccles. unitatis sollicitudo.

Frudita con-
dia latius aper-
ienda.

Ioannem ad
hoc vehementer
hortatur.

Missos legatos
mundi.

scis ipse qua via ad beati Petri apostoli dehebas venire consortium. Habes itineris tuui ducem, quem⁶ te iam sequi asseris, Chalcedone habitum pro religione conventum. Iam te quoque, quod idem amplecti testatus es, beati Leonis redeuentem dogma comitabitur. Haec si placent, Acacii defensio damnati non placeat; hoc est, quod boni studii a perfectione vota suspendit. Si sunt enim illa adversum Dei et legis eius inimicos venerabilium Patrum congregatione disposita, ut quisquis eos in communione⁷ sequeretur, iam tunelatam subiret in sua damnatione sententiam; non sunt igitur nova, quae constanter exequimur, sed temporibus illis facta indicia iusta Patrum constitutione servamus. Hortamur itaque, frater, et mentem tuam, Dei nostri misericordia adiuvante, pulsamus, ut ab omni te haereticorum contagione, Acacium cum seqnacibus suis condemnando, disiungens, una nobiscum dominice corporis participatione pasca-ris. Si nobiscum universa praedicas, cur nobiscum non universa condemnas? Tunc enim nobiscum, quae veneramur amplecteris, si nobiscum, quae detestan-ur, horneris. Pax integra nescit aliquam habere distantiam, et unius Dei vera esse non potest, nisi in confessionis unitate cultura. Quapropter salutantes te fraternalae charitatis affectu petitionem tnam, missis, sicut sperasti, religiosissimis viris Germano ac Ioanne episcopis, Felice diacono, Diocoro diacono, atque Blando presbytero, significamus esse completam. Hi vero quibus fuerint mandatis instructi ante allegationes eorum, si cogites, evidenter

1 Caraf. cum nn. codd. *gratulati fuerimus insertum.*

2 « Quid taciturnitate praeteritum, evidenter expressimus ». Id. cum Baron. et nn. codd.

3 Caraf. minus apte, ut videtur, *intemeratae fidei integritate*. Baron. omittit *intemeratae fidei*.

4 Al. sane perperam contr. mss. auctorit. sustineant.

5 Baron. *beatissimi*.

6 Caraf. cum cod. 4961 perperam ad contextum, ut videtur, *quo te*.

7 Cod. n. 5617 nob. legit; al. cod. 4961 forte aman. mendo *eos communione*.

agnosces. Hi pacem tuam sub ea, qua
saepē scriptissimus¹, professione suscipient.
Imple ergo, frater carissime, gaudium
nostrum, et tuum ad nos per eos rectae
fidei tuae remitte praeconium, ut per te
universis detur exemplum².

EPISTOLA XXXVI³.

*Quod Ioannem ecclesiasticæ pacis sese
studiosum ostendat, gratulatur, ad
quæ perficiendam legatos mittit.*

Hormisda⁴**Ioanni episcopo Constantinopolitano.**

Ea, quæ charitas tua destinatis litteris
significavit, agnoverimus, et gratulamur ad
conscientiam nostram fidei tuae iudicia
pervenisse; optantes, ut intentioni tuae,
quam rectam esse cupimus, plenius Deus
noster circa ecclesiasticam pacem con-
cedere dignetur effectum, cuius spem
animo supernæ maiestatis assumpsimus;
quia imperatorem serenissimum ad hoc
providentia divina iudicanus electum, ut
per eum ecclesiariun redintegratio tantis
temporibus desiderata proveniat⁵. Qua-
propter licet, quæ pro fidei unitate fa-
cienda sunt, tuae charitatis notitiam latere
non possint⁶, legatos tamen direximus,
quos ratio causæ poscebat; quibus hor-
tantibus, et quæ iampridem a nobis si-
gnificata, et quæ nuper iterata sunt, ad
effectum, Domino nostro auctore, per-
veniant⁷.

*Ioannem de
Ecc. pace studi-
dium.**Ad hanc com-
ponendam lega-
to.*¹ Caraf. cum nn. codd. rescriptissimus.² Lætæ Labb. ad marg., et lætæ l. c. dat.
ann. 519.³ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 617.⁴ Baron. contra miss. aneriorit. add. *Episcopus.*⁵ Caraf. sane mend. typograph. *perveniat:*
revera Cont. Const. nobiscum legit.⁶ Perperam ad elocut. cod. n. 4961 non possit.⁷ Lætæ Labb. ad marg., cui consentit Iaffè l. c.,
dat. ann. 519.⁸ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 617.⁹ Baron. add. *Episcopus.*¹⁰ Caraf. perperam ad context. nos.¹¹ Id., et Baron. cum nn. codd. ad contextum
aptissime *praemiu*ma consecutus**.¹² « Cessavit ». Baron.EPISTOLA XXXVII⁸.

*Perfectam Ecclesie pacem quam primum
restitutam iri confidens, Theodosium
archidiaconum, et universos catholicos
de præteritis acerumnis sublevat, eis-
que Constantinopolim imperatoris ro-
gatu legatos a se missos innuit.*

Hormisda⁹**Theodosio archidiacono Constantinopolitano
et universis catholicis.***A pari.*

Gratias misericordiae divinae compe-
tentiter exsolviimus, quæ fidem vestram diu
laborare non passa est; nam tempus obla-
tum est, quo fidos milites suos catholicos

*proximæ pacis
sobditur.*

recuperare possit Ecclesia. Quae enim
maior animum vestrum potest obtinere
iunctunditas, quam malorum commemo-
rata depulsio? Gaudiis præsentibus com-
pensate afflictionis incommoda; quia Deus
noster, qui remedio fuit, adversis opprimi
charitatem vestram noluit, sed probari.
Nam si transacti temporis mala cum præ-
senti, quæ divina esse non ambigitur,
retributione compensentis, quis dubitat am-
pliora vos¹⁰ præmia consecuturos¹¹, quam
nocere potuissest adversitas? Et quanvis
pro. statu fidei catholicae nunquam sol-
licitudo nostra cessaverit¹²; tamen sere-
nissimi principis sacræ affabibus incitati
legatos destinare curavimus, quorum of-
ficio, Deo auctore, in his, quæ saepē
mandavimus, subsequi non dubitamus ef-
fectum. Et ideo competenter enitere, ut

*Imperatoris
rogatu missa le-
gatio.*

Ecclesiae catholicae hoc praecipuum vestrae liberationis munus possitis offerre, quatenus repulsis omnibus, quae haec tenus nocuerunt, in una, quam semper optimus, communione gratulantes, Deo nostro laudes reserve sine cessatione possimus¹.

EPISTOLA XXXVIII².

*Celerem et Patricium anticos clarissimos
rogat, ut legatis suis de Eccles. pace lo-
horantibus apud imperatorem adsint.*

Hormisda ³ Celeri et Patricio ⁴

A pari⁵.

Quamvis pro loci nostri consideratione de causa fidei catholicae minime tacere possimus, tamen ad hanc partem serenissimus princeps magnopere directis affectibus nostrum incitavit studium, pro cuius legatos voluntate direximus. Et quia huiusmodi causa filiorum Ecclesiae sublevari debet auxilio, salutantes vos culta atque honorificentia competenti possumus, ut pro ecclesiastica pace allegationes corum, qui directi sunt, apud animos serenissimi principis adiuvetis; siquidem vestrae celsitudinis labore non parva retributio subsequitur⁶, quum omnipotenti Deo nos gratias persolvere de vestris operibus feceritis⁷.

Hinc enī
quodlibandum.

¹ Iuxta Iaffè I. c. dat. ann. 519.

² Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 619.

³ Baron. add. Episcopus.

⁴ De Celere, et Patricio haec habet Procop. *De Bello Persico* lib. i, c. viii: « *Celer ordinum Palatinorum dux, et Patricius Phrix praefectus militum, qui erant Byzantii* ». Hunc autem deinde proscriptum S. A. legati Hormisdacis his verbis remuniantur: « *Nobis nuncianerunt, Patricium Senatorem proscriptum, et in exilium missum* ». E Cont. Const. Legatorum autem epistolam ad Hormisd. vid., si luet, apud Migne. op. cit. col. 444.

Legatis Constantinopolim missis, Praefectum Praetorium Thessalonicensem, caeterosque viros illustres hortatur, ut pro viribus studium suum in Eccles. pacem tamdiu exoptatam perficiendam impendant.

Hormisda
praefecto praetorio Thessalonicensi,
et caeteris⁸ illustribus a pari

Licet pro causa ecclesiastica numquam sollicitudo nostra cessaverit, tamen imperatoris serenissimi sacris afflatibus promptius incitati legatos cum ecclesiis miscericordiae favore direximus; quorum officio bona, quae de principis mente praesumimus, implentur. Et ideo salutantes amplitudinem vestram, cultu et honore, quo dignum est, poscimus, ut pro redintegratione fidei vestrum commodetis studium, nec tantis fidelium tardari vota temporibus permittatis; quia non est dubium, celsitudinem vestram fructum tantae laudis acquirere, si per eam, quae ab omnibus bonis optantur, Dei nostri misericordia operante, proveniant¹⁰.

Legati
Constantinopoli
missi.

Ad pacem per-
ficiendam hor-
tatur.

⁵ Baron. leg. *Celeri et Patricio viris clarissimis a pari*.

⁶ Cod. n. 5617 apte ad context. corrig. subsequeatur.

⁷ Iuxta Labb. ad marg., et Iaffè I. c. dat. ann. 519.

⁸ Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 619.

⁹ Baron. add. *viris, cui consentit et Cont. Const.*

¹⁰ Caraf., qui optim. nn. codd. leg., sed eos, ut plurimum non emendando, minus recte interpretatur, perveniant. Dat. autem iuxta Labb. ad marg. et Iaffè I. c. ann. 519.

EPISTOLA XI.¹

Anastasiae et Palmatiae legatos suos pro fidei redintegratione Constantinopolim missos valde commendat.

Hormisda² Anastasiae et Palmatiae³.
A pari.

Bonae voluntatis studium divinae semper comitatur prosperitatis effectus. Dei nostri providentia temporis facultas ohlata est, in qua pro fiduci vestrae praenitu debeat adiut. De superna priuinitate misericordia, deinceps de conscientia clementissimi principis praesumentes, legatos pro religionis catholicae causa direximus, per quos amplitudinem vestram debitate venerationis salutarium officio; postulantes, ut pro ecclesiasticae redintegratione concordiae vestrum laborem atque operam non negetis, quatenus eum, repulsi remotisque iis, quos Apostolicae Sedis damnavit auctoritas, ad unam, quae recta est, communionem plebs christiana redierit, beatum Petrum apostolum, pro cuius fide nitimus, in vestris possitis habere actibus adiutorem⁴.

EPISTOLA XII.⁵

De legis suis sollicitus corum diuturnum silentium dolet, monetque ut quamprimum de ipsorum incolitate, rebusque gestis rescribant.

1 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 619.
2 Baron. add. *Episcopus.*

3 Quo tempore Anastasii persecutio in Cathol. saeviebat, haec mulieres e Christi fide divelli non potuerunt, aliosve in ipsa viriliter confirmarunt. He his vid. Baron. ad ann. Christi 519. Cont. Const. addit. Anastasiam, teste Procopio, sororem esse Theodosiae Iustiniano nuptiae.

Hormisda Germano et Ioanni⁶ episcopis, Felici et Dioscoro diaconis, et Blando presbytero.

Opinionum diversitas diu nos facit de prosperitate vestra, vel de susceptae actionis qualitate sollicitos; praecipue cum nihil certum tam diuturno tempore vestrae dilectionis potuisse rescriptione cognoscere. Nos tamen, reperta latoris occasione, haec ipsa significare maluimus. Quapropter salutantes cum Dei omnipotentis auxilio incolumes nos esse cognoscite, quod et de vobis audire desideramus. Sed ut de omnibus, quae gesta sunt, nostram plenius possitis instruere notionem, a quibus personis, vel in quibus locis bene, sicut credimus, suscepti fueritis, vel ubi, aut sub qua festivitate Resurrectionis dominicae charitas vestra tenuerit diem, et quid deinceps egeritis, per omnia rescriptis currentibus declarare, quatenus vestram cogitationem de vestra et actuum prosperitate revelare possitis⁷, et si quid instructioni, quam suscepistis, causae defuerit, subiungere cum Dei nostri solatio valeamus.

Data vii kalendas Maias, Eutharico viro clarissimo consule.

Dat. die 25 Aprilis, an. 519.

EPISTOLA XII.⁸

Diuturno legatorum silentio commotus eos redarguit, urgetque, ut de eorum sospitate, causaeque profectu rescri-

4 Iuxta Labb. ad marg., cui consentit Iaffè I. c. l. c. dat. ann. 519.

5 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 629.
6 Caraf. contr. nn. eodd. auctorit. omittit Ioanni.

7 Cont. Const. mallet «quatenus nostram cogitationem de vestra, et actuum prosperitate relevare possitis». Certe rectius.

8 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 630.

Missam legationem significat.

In fidei redintegrationem memendum.

De legis suis sollicitudo.

Iustis proportionibus rescriptum indicat.

bant. *Paulinum cum litteris ad imperatorem missum enunciat.*

Eisdem legatis Hormisda.

Legato de diuturno silentio et reprobatione litterarum vestrarum. Animus noster diuturna redditior expectatione sollicitus: praeceps ad tantum principem destinati sub celeritate nos certiores debnissetis efficere. Nam ante diem Ascensionis dominicae¹ litteras vestras credebamus nos posse suscipere. Idecirco tam vestrae sospitatis indicia, quam profectum cause, quam peragendum cum Dei nostri iuvamine suscepistis, desideramus agnoscere. Paulinum Ecclesiae Romanae defensorem cum scriptis praesentibus destinare curavimus, tam principi litteras, quam singulis, quibus oportuit, dirigentes. Quapropter Deum nostrum congruis precibus oramus, ut ipse salutem vestram sua propitiatio custodiat, et causae, qualem desideramus, concedere dignetur effectum. Qui² nihil maius inter titulos optimi imperatoris adscribitur, quam si eum ecclesia Graeca praesens et futura praedicare mereatur pacis auctorem.

Data III kalendas Maias, Eutharico viro clarissimo consule.

Dat. die 29 Aprilis, an. 519³.

EPISTOLA XLIII⁴.

Legatorum sollicitus litteras suas ad vos per Magistrinum missas memorat, iisque Stephanum negotiatorem commendans eorum silentium urget.

1 « Domini » Baron.

2 Caraf. *qua*, cui et un. codd. adhaerent

3 Jaff. dat. autumat 30 April. eiusd. ann.

4 Ex Labb. *Council. Collect.* tom. v, col. 630.

5 In cod. Vat. 4961 nulla praemittitur inscriptio; cod. 5617 nobiscum legit.

Eisdem legatis Hormisda.

Necesse est, ut vel de iniunctae actionis statu, vel de vestrae dilectionis cogitationis absentia; et pro his rebus sollicitudo nostra non patitur scribendi quaslibet occasiones omittere. Antehac per Magistrinum, qui in Symmachii patricii remeavit obsequium, litteras charitati vestrae direximus; hortantes, ut nos de universis, quae in causa ecclesiastica gesta sunt vel geruntur, non omittaretis instruere, quod et facere pro nostris cogitationis revelatione⁶ debetis. Nostri enim voti est, ut labori vestro Deus omnipotens desideratum concedere dignetur effectum. Stephanum negotiatorem, per quem volis nostra contradentur alloquia, in quo ratio poposcerit, competentibus solatiis adiuvate; quia hunc semper nostrum fuisse recolitis.

Data eodem die.

Dat. die 29 April., an. 519⁷.

EPISTOLA XLIV⁸.

Iustino Augusto restitutum CP. Ecclesiae concordiam gratulatus cum vehementer impellit, ut haeresis restigia in Antiocheno quoque, et Alexandrina ecclesias delere studat, ciusque religioni legatos suos committit.

Hormisda Episcopus Iustino Augusto.

Lectis clementiae vestrae paginis, quae restitutam fidei concordiam nunciabant, in divinae laudis canticum mens totius ecclesiae laeta⁹ prorupit, quo canitur:

6 « Relevatione » Caraf., quod Cont. Const. recte approbat.

7 Vid. not. 3 ep. sup.

8 Ex Labb. *Council. Collect.* tom. v, col. 630.

9 Baron. *laeta expungit.*

De legis
sollicitudo.

Eorum silen-
tium caput.

Stephanum
commendat.

Pace GP.
Eccl. exultat.

Gloria in excelsis Deo, et in terra par hominibus bonae voluntatis¹. Huius igitur fiducia hymni dignam fidelibus meritis gloria, felicitatemque praesumite. Neque enim te ita Deo placitum principem ad imperii verticem humanus tantum consensus exevit: te sibi divinus favor ante formaverat. Tradidit enim tibi

Hinc quae
Iustini gloria.

Orientis imperium, ut eius operum fieres instrumentum; atque ideo, ut hoc in te propheticum dictum iure conveniat, efficiat²: *Constitues eos principes super omnem terram; memores erunt nominis tui, Domine, in omni³ progenie et generatione.* Etenim cum tibi sit christianum pacem servare propositum, quis te dubitet a Christo esse dilectum⁴? Haec prima sunt vestri fundamenta principatus, Deum placasse iustitiam, et ascivisse vobis excellentissimae maiestatis auxilia, dum adversarios eius velut proprios compromis inimicos. Haec nimisimum maxima rei publicae fundamenta sunt, hoc solidum invictumque robur. Neque enim humanis iectibus potest esse pervium, quod est divinae gratiae firmitate vallatum. Testis est huic prophetica scriptura; ait enim: *Elegi David seruum meum, oleo sancto meo unxi eum; manus enim mea auxiliabit ei, et brachium meum confortabit eum⁵.* Contra autem frustra arma, frustra sibi copias quaerit, quem gratia superna destituit. Etenim veraciter scri-

Christi uiderimus
ut imperii fundamen-

ptum est: *Nisi Dominus custodierit ci-vitatem, in vanum vigilant, qui custodiunt eam⁶.* Bellabis tu quidem divino tutus auxilio, excellentissime princeps, el tuae reipublicae iugo ferocissimarum gentium colla submittes; sed nulla victoria potest esse praestantior, quam quod humani generis hostem post quae sit tam longi temporis firmamenta subvertis. E- nimirvero caeterorum natura praeliorum distincta gentibus, regionibus terminata, cruento polluta; haec omne genus huma- num palma complectitur, hunc omnibus regionibus imputatis triumphum⁷; et quod divinae proximum pietati est, qui panlo ante ductu diaboli grassalantur, nunc ad propriae salutis effectum sine sanguinis effusione vineuntur⁸. Durabit igitur huis christianae victoriae per ae- vum triumphus. Neque enim poterunt labe temporis aboleri, quae in sempiterna⁹ fidei stabilitate fundata sunt. Permanebit longe lateque vestrorum fama factorum, et, sicut divinis designatur elo- quiis, *in omnem terram exivit sonus corum, et in fines¹⁰ terrae verba eorum.* Et caeteris quidem bellis agros, urbes, oppida, et quod supremum¹¹ est, subiec- torum libertatem tueris, quae mortalium usibus comparata, simili quadam mortalitate¹² solvenda sunt. In hoc cer- tamine vita ipsa defenditur, et quodammodo pro sempiternae beatitudinis aree

Devota har-
resi nulla gloria
manet.

¹ Luc. ii, 14, ubi Vulg. legit *Gloria in altissi- mis...*

⁵ Psalm. LXXXVIII, 21, 22.

² Cod. Vat. 5617 corrig. *effici;* restituend. potius *efficias.*

⁶ Psalm. CXVI, 2, ubi Vulg. leg. *frustra vigilat qui custodit eam.*

³ Baron. omitt. *omni contra* Vulg. text. Ps. XLIV, 18, quae sic habet.... *in omni generatione, et generationem.*

⁷ Al. male *importabis.* Baron. minus recte ad locut. contexti, praeferit *imputabis.* « Id autem sibi vult, Iustini triumphum regionibus non esse terminatum, sed omnibus prolicere ». Cont. Const.

⁴ Al. *delectum;* quam vocem Cont. Const. praeferit quum magis haec consentire videatur Hormisda, verbis ad Iust. ep. XXVII pag. 419 col. 1 li. vol., ubi legitur: « Nec est dubium, ideo ad rerum summam coelesti vos providentia per- venisse, ut...: itemque ep. XXX pag. 413 col. 1 li. vol. vos ad imperia clementia divina proverxit; ob hoc secularet »

⁸ Baron. *sine sanguine vineuntur.*

⁹ « *Sempiternae* ». Caraf.

¹⁰ Id. cum Baron. add. *orbis* iuxta Vulg. text. Psalm. XVIII, 5.

¹¹ *Postremum* ». Caraf. Ad rem quidem inepte.

¹² « *Simili quandam mortalitate.* » Id.

*Ab Antioch.
et Alexandrin.
Eccles. haeresis
germen evellen-
dum.*

pugnatur. Quocirca continuam tanti operis apparatus clementiae vestrae intentionem requirit. Facite, ut nullum prorsus receptaculum, et quo rursus inmanissimus hostis emergat, inventiat; cunctis cum nude praesidiis, et si quid usquam vestigiorum eius reliquum est, id omnem clementi remedio purgate¹; omne nequitiae germe funditus eratur; adversa Leo stirps ad vivum usque resecetur, ne minus compressa (quod absit) iniquitatibus radix venenata latius iterum virgulta diffundat. Quorsum haec? Quia superest adhuc vobis Alexandrinae atque Antiochenae et aliarum ecclesiarum nullo modo negligenda correctio, in qua, si suam cunram clementiam vestra immiserit², spes est, quo auctore bona cuncta credimus incipi, eodem celeriter auxiliatore compleri. Commendamus praeterea legatos

*In istmo lega-
tos suis com-
mendat.*

ab Apostolica Sede directos, et apud vestram fidem religionemque³ deponimus; quos ita, perfectis omnibus, pietas vestra dimittat, ut divinis vestrisque beneficiis ad Apostolicam Sudem plenam referant de ecclesiarum omnium pace laetitiam. Quae scripta per Paulinum Romanae Ecclesiae defensorem famulum vestrae pie-tatis ingerenda transmisimus.

Data vii idus Iulii, Eutharico viro clari-simmo consule.

Dat. die 9 Iulii, an. 519.

EPISTOLA XLV⁴.

Ioanni episcopo CP. summopere gratu-latus, quod ad apostolicam unitatem

¹ Caraf. repurgate.

² Ita et Baron. «Forte legendum clementia vestra non reniserit»; Cont. Const.

³ Caraf. cunia nn. codd. regionem; quod Cont. Const. non reprobat. Baron. autem nobiscum legit.

*redierit, illum velometer horatur,
ut praesertim Antiochenae et Alexan-drinae ecclesiae paci pro viribus stu-deat, eidemque legatos suos commendat.*

Hormisa

Ioanni Episcopo Constantinopolitano.

Consideranti mihi tuae scripta chari-tatis, in quibus cum Sede beati Apostoli Petri unam sibi esse fidem professus es; propheticâ libet exclamare licentia: *Ecce quam homum et quam iucundum habi-ture fratres in unum*⁵. Neque enim refert, quam longinquis locorum spatiis dividamur, quando iam Deo auctore una fidei cohabitatione coniungimur; nunc enim misericordia procurante divina in unius corporis vultu dissipata olim Christi membra conveniunt, et ab iniquissimis direptâ latronibus annunciatâ a propheticis vocibus Domini nostri redintegratur hereditas, et vere in huius petrae fide, id est, apostolorum principiis firmitate, Orientalis ecclesiae fundamenta solidantur, quae cum facta hiis litteris indicentur, tempestiva exultatione dicendum est: *Quam speciosi pedes evangelizantium pucem, evangelizantium bona*⁶. Gratias igitur excellentissimae Trinitati, quae con-sentientes in Christum Ecclesiae, ac re-publicae dedit esse rectores: enim vero rerum salus est⁷, quoties in fidei cat-holice veritate sacerdotes ac principes mens una connectit. Hoc firmum pacis vinculum est, haec coelitus dimissa so-cietas; neque fas est enim in quo vident concordari⁸ praepositos, aliud sentire subiectos. An dubium est cuncta haec

*De Ioan-nis resipisci-
entia summopere
tafactur,*

*Sacerdo-tum, ac princi-pum concordia
mundi salus.*

⁴ Ex Labb. *Concil. Collect. tom. v*, col. 632.

⁵ Psalm. cxxxii. 1.

⁶ Rom. x. 15.

⁷ Caraf. *enim vero magna rerum salus est*.

⁸ Cont. Const. ad locul. recte *concordare*.

providentiam disposuisse divinam? Primum eum principem esse delectum, qui cum se hominum suscepisse videret imperium, non se oblitus est Peo esse subiectum. Dehinc quod talem fraternitatem tuam Ecclesiae suae praesulem dedit,

Ioannis ad apostolatum reveris singulis nostris, id est, apostolica, certam mansuetudinem tribuerat.

Etenim libello a nobis fidei libenter accepto, cum redintegrationis in Christo fueris avidus, nonquam in praedestinatione divina fuisse a nobis cognosceris alienus. Itaque, dilectissime frater, Dei nostri sponte currentibus instate beneficiis, sparsi olim gregis plenius membra colligite, et custode collecta. Memento

Ad eam fo-
rendam adhor-
tatio.

nunc, clementer assignatae a Christo navis esse te rectorem; fac cogites diabolice contumaciae spiritus quietem itineris et curam turbantes¹; nec te lateant fluctus tempestatis incertae, quos evigilmente prospicias, et erecta in Deum ratione compenses². Nulla tibi commissi negotii negligientia clavum dominie ratis extorquat. Illud unicum recti itineris signum fixis semper obtutibus inture, quo certius perflantis diaboli turbata contemnas, et ad promissi portus tranquilla pervenias. Haec³ est christiani palaestra certaminis; tali Christi militiae sempiternae vitae palma proponitur. Haec tibi rectissime cogitanti non decrit suo militi praesidium ducis; et quanto hostium multiplicantur insidiae, tanto⁴ summi gratia rectoris adversantis venena misericordiae suae facit esse materiam, sicut sermo apostolicae veritatis asseruit, di-

cens: *Ubi abundavit iniquitas, superabundavit et gratia*⁵. Tu tantum divinis rectissimisque inhaerens institutis, ecclesiasticam fovendo concordiam, veluti quodam pacifica voluntatis signatus indicio illius esse discipulus approberis, qui ait: *Pacem meam do vobis, pacem meam reliquo vobis*⁶. Hortare etiam, quamquam sponte ad recta tendenteum, filium nostrum clementissimum principem Iustinum, christiano saeculo divinitus comparatum ea perficere, quae regalibus litteris dignatus est polliceri, ut missis ad eos edictis, quos ab Ecclesiae matris umeribus etiam nunc devius error abducit, diabolicam fraudem et auctoritate religionis et moderata potestate compescat imperii, eamque sibi contra communem totius humanitatis hostem maximam ducat esse victorianam, si supernae auxilio divinitatis vetusti serpentis venena compresserit. De Antiochenae quoque atque Alexandrinae ecclesiarum statu non supersedesas esse sollicitus, et clementissimo subinde principe supplicato, ut in his quoque pacem religiosa ordinatione restitutat, quatenus bonis coepitis plenae cumulum perfectionis adiungat. Frustra enim bonum opus incipitur, si non in totum perfectio subsequatur. Commendamus præterea legatos a Sede Apostolica destinatos, quos ita faciat ad nos tua dilectio remeare, ut nobis plenam referre queant de restituta universis ecclesiis pace laetitiam.

Data vii idus Iulii, Eutharico V. C. consule⁷.

Dat. die 9 Iulii, an. 519.

1 «Fac cogites diabolicas contumacias spiritus quieti itineris secura turbantes». Cod. Vat. 5617.

2 Cont. Const. recte mallet componas.

3 Caral. cum nn. cod. 4961, 5617 add. *entene*.

4 Id. perperam ad elocut. *tantum*.

App. Bull. Rom. Vol. I.

5 Rom. v, 20; ubi Vulg. legit. . . ubi abundavit delictum, superabundavit gratia.

6 Ioann. xiv, 27, ubi Vulg. habet: *Pacem reliquo vobis, pacem meam do vobis*.

7 Nn. coll. Qs. Cons. ss. forte pro Qs. Cons., vel pro Q. Cons. ss., idest quo supra consule, vel quo consule suprascripto, nempe Eutharico.

Ideo quod
Iustinum instan-
dum.

Prædictum A-
lexandr. et An-
toch. eccl. pax
curanda.

Legatos com-
mendat.

EPISTOLA XLVI¹.

De pace per Iustinianum Ecclesiae redita laetus eundem ad hanc perficiendam impellit.

Hormisda illustri viro Iustiniano.

Benedicimus ineffabilem divinitatis amorem, quia de ecclesiis pace universalis desiderium sub tranquillitate agnoscimus finisse completum. Quod quidem non praeter opinionem nostram contigit fieri; quia religiosissimi Augusti praesumpti genere spem semper gessimus de quiete, et quod credidimus faciendum sub principe christiano de adun-

natione, erat in votum. Quare habebit gloriosus imperator de hac causa triumphorum titulos, non quibus se oblivio mortalitatis interserat, sed quos divinitatis gratia super perpetuitatem confirmet; et vobis quoque coelestis remuneratio non deerit praemium, qui admis- tivis boni principis institutum, atque obsequio convenienter desiderio horum segregacionis fecistis excludi: *Benedictus Dominus Deus noster, qui visitavit et fecit redemptionem plebis suae*². Superest nunc, et quia vobis huiusmodi officium certum est providentia divinitatis inunctum, accingatis, ut ait, lumbos³,

Ad eam perficiendam hortatur, et pacifice adhortationis viribus persequamini, a quibus pacem non videtis

agnosci, maxime quia gratiae gloriae vestrae detrahitur, si quid in hac causa fuerit minus impletum. Circumspecte omnia fide qua vivitis, et diligentia, qua vigetis, occurrite omnibus incurvis quibus religionis christiana reverentiam videtis esse vexatam, ut instantiae vestrae bene possimus cum exultatione dicere: *Reminiscentur, et convertentur ad Dominum omnes fines terrae*⁴. Quae enim ita sint, vos, qui Ecclesiae catholicae tranquillitati fecistis initium, procurare decet effectum: non deerit Salvatoris nostri favor in perfectione, qui vobis hoc opus inspiravit incipere⁵.

Data consule suprascripto.

Dat. ann. 519⁶.

EPISTOLA XLVII¹⁰.

Legatos commendat, ut quam cito optatam pacem Ecclesiae restituere valeant.

Hormisda.

Cum necesse fuerit scripta domino filio Litterarum occasio nostro clementissimo principi destinavi, amplitudinem vestram silentio praeterire nequimus. Et ideo salutationis honorificentiam praeloquentes, eos, qui in rei destinati sunt, commendamus, postulantes, ut, domino nostro auctore, sub vestra Legatis pro pace opulandam.

1 Ex Labb. *Coucil. Collect.* tom. v, col. 633.
2 « Sub » corrigit cod. Vat. 4691: al. super

retinet. Melius videtur cit. cod.

3 Male quidem Caraf. cum nn. codd. corre-

nientis.
4 Luc. i, 68, ubi Vulg. ait: *Benedictus Do-*

minus Deus Israel quia visitavit, et fecit re-

demptionem plebis suac.

5 « Accingite lumbos vestros » Is. xxxii, 11.

6 Sigla grā in nn. codd. potius *gratia* videntur

interpretanda, siquidem haec vox forte mag. con-

sonat orat. context.

7 Psalm. xxi, 28, ubi Vulg. inquit: *universi fines terrae.*

8 Iuxta Apost. ad Philipp. ii, 13, *Deus est enim qui operatur in vobis et velle, et perficere pro bona voluntate.*

9 In nn. codd. Qs. *Cons. ss.* V. not. 7 pag. 425 col. 2 h. vol.

10 Ex Ballerin. *Opp. S. Leonis* tom. iii, cap. CLVIII, quam edidere e cit. cod. 4961, atque hic ponimus quia in praedict. cod. hoc ordine reperitur.

11 « Ad » apte corrig. Ball. cum n. cod. 5617.

veniant, ut sacratissimus et religiosissimus imperator meritorum suorum gloriam possit sine dilatione cognoscere⁴.

nitidinem, quos gratulamur desideratae dulcissimae adunationis initia votiva fundasse.

Data consule suprascripto.

Dat. ann. 519⁵.

EPISTOLA XLVIII⁶.

Pompeium laudat, quod in reddendum Ecclesie pacem totis viribus intendere, hortaturque, ut recte incepta perficiat.

Hormisda Pompeio⁷.

Ita devotionis nostrae animum gaudio concordiae fatemur impletum, ut nulla credamus verba sufficere, quibus fidei vestrae puritatem valeamus expiere. Magna profecto memoria felicitatis transibitis ad posteros, quia vos in facienda pace sollicitudine certum est fuisse constrictos. Habetis apud divinitatem meritum, cuius religioni persolvitis⁸ affectionem. Operati quidem estis generalitatis desideria, sed et vestra pariter completa sunt vota; et cum animae vestrae paraveritis praemium, universitas sibi gaudent beneficium impensum. Quapropter debita honorificentia salutantes hortamur, et petimus, ut vivacitate, qua quietis ecclesiasticae coepistis initium, procureatis effectum; et quoquaque contentionis alius viderilis remansisse vestigia, curetis modis omnibus insequenda. Adeste ecclesiarum Dei plenissimae tranquillitati, insistite labori, quem fidei vestrae munere Domino curastis offerre. Facitis enim, ut maiore a vobis fiducia exigamus ple-

EPISTOLA XLIX⁹.

Iulianam Anicium de catholica unitate bene meritam laudans eam in proposito confirmat, ne unquam haeresis revirescat.

Hormisda Iulianae Aniciae.

Litteris amplitudinis vestrae perceptis, gratias Deo nostro de catholicae fidei redintegratione persolvimus; optantes, ut ipse vestris sensibus pro religione sua, quod⁷ concessit, longa aetate conservare dignetur studium; ut sicut personam vestram imperialis sanguinis vena nobilitat, ita conscientiae bonorum meritorum luce praefulgeat. Unde salutantes cultu atque honorificentia competenti poscimus, ut in eo, quo coepistis permanere proposito, debeatis et dare operam, ut ad effectum conatus lantae causae perveniat, ne aliquod in posterum semen huius mali remaneat, unde postbac sub qualibet occasione inimicus quilibet fidei revirescat¹⁰.

Aniciae catholicae unitatem eventu gratulatur.

Royal, ut ipsa coepitis insistat.

EPISTOLA L⁹.

Anastasiac de pace GP. Eccl. reddita gratulatus monet, pro viribus agat, ut unitatis concordia ubique perfecte restituatur.

⁴ E praeced. litt. licet inferri et hanc ep. dat. fuisse ann. Christi 519.

⁵ Codd. nn. Dat. Qs. Cons. ss.

⁶ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 634.

⁷ Erron. codd. nn. 4961, et 5617 quem.

⁸ Iuxta Labb. ad marg. et Jaffi¹ 1 c. dat.

ann. 519.

⁹ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 634.

¹⁰ Cod. n. 5617 corrig. *persolvitis*.

Hormisda Anastasiae.

Postquam Deus noster Ecclesiae suaem
membra in pacem pristinam redeuntis so-
lidavit, diu vos desiderasse certamina¹...

Quod provenisse gandentes, et nos qui-
dem indesinenter divinam clementiam de-
precamur, ut sicut has regni primitus
gratianter accepit, ita fidem boni princi-
pis omni semper adiuvet prosperitatis
effectu, et tam ipsum, quam vos omnes
in sacrosancto religionis amore custodiat;

ut quorum fides errorem pessimac dis-
sensionis abiecit, et tu ita² in terris flo-
reas, ut aeternae salutis remuneratio sub-
sequatur. Nunc igitur vos quoque vota
nobis coniungite, et omnibus a Deo vi-
ribus implorate, ut³ huius correctionis

*Ad hanc per-
fecte obtinen-
dam impellit.*

exemplum omnes sequantur Ecclesiae, ut
nihil sibi diabolus remansisse gaudeat,
quem in totum pene nostra concordia
gratulatur exclusum⁴.

EPISTOLA LI⁵.

*De Grati silentio amice conquestus
enim ad scribendum urget.*

Hormisda Grato⁶ viro subtini⁷.

Contristavit nos amplitudinis vestrarac
silentium, qnia inter quaslibet occupa-

¹ Sic edit. passim, qui puncta add., ut non
nulla deesse indicetur. Verum satie liquet, Hor-
misda per haec verba ad epistolam alludere
Anastasiae, que apud Mign. loc. cit. col. 451
ad Pontificem scrivens inquit: «Pervigiles ve-
strarum orationum excubiae.... diu expecta-
tam sacrosanctis Ecclesis concordiam pacis
restituit». Itaque hic potius legendum: «diu
vos desiderasse testimoni quod provenisse gou-
detis. Et nos quidem.... E Cont. Const. Vatt.
codd. mendose quidem legg. certamini».

² Ita et n. cod. 4961, qui tamen floreat cor-
recto, substituit floreas. Cod. 5617 apponens ad
marg. vocem vita sic ait «et vita in terris floreas,
et aeternae salutis». Forte in hunc mod. sensus
restituendos: «ut quorum fides errorem possi-
mac dissensionis abiecit, ita in terris floreas,
ut aeternae salutis remuneratio subsequatur».

tiones nostri esse non debuistis imme-
mores. Et ideo ne quod in vobis repre-
hendimus, incurrire videamur, necesse
fuit operam styli praesentis assumere,
per quam nobilitatem tuam honorifice
salutamus, postulantcs, ut sollicitudinem
nostram de bono vestrarac prosperitatis
non desinatis efficere certiore, quia in-
columitatis vestrarac bona quibuslibet in-
dicis Deo nostro cupimus propitiante
cognoscere⁸.

Grati silen-
tium dolet.

Litteras ex-
poseit.

EPISTOLA LI⁹.

Ioanni Melicitano episcopo significans,
*CP. Ecclesiam ad apostolicam commu-
nicationem redisse tuu Justinii litterarum*
*exemplaria, tum CP. episcopi libel-
lum mittit; cumque adhucens huius-
modi fidei formulae plures Orientis*
antistites subscriptissime, haec finitimus
episcopis manifestanda indicit.

Hormisda Ioanni Episcopo Melicitano¹⁰.

Vota nostra charitatem tuam latere no-
lumus, ne qui particeps fuit sollicitudi-
nis, gaudiorum fructu reddatur extorris.
Et ideo Constantinopolitanam ecclesiam

CP. Ecol. ad
apostolicam u-
nitatem restitu-
tio.

³ Ut deest in nn. codd.

⁴ Labb. ad marg. et Jaffè l. c. hanc ep. re-
ferunt ad ann. 519.

⁵ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 634

⁶ «Is primum a Iustino legatus Romam missus
Hormisida fuit acceptissimus» *Cont. Const.*

⁷ Falso assertit cl. Mansi hunc titul. in cod.
Vat. 4061 sic enunciari «Grato int. Hormisda»
Cöll. enim ab ipso enunciatus longe adest, ut
Concil. collectionem praeseferat. In cod. vero
4961, cui forte alludit, correctum liquet «Grato
vs Hormisda».

⁸ Iuxta Jaffè l. c. dat. ann. 519.

⁹ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 615.

¹⁰ Caraf. ad marg. *Miletopolitanus. Al. Nile-
opolitanus. Forte Malacitanus in Hispan. » Hard.
In cod. aut. Vat. 1310 sic inserribitur: *Epius Hor-
misd. PP. ad Ioannem Ecum Milicitanæ Ecol.**

ad communionem nostram rediisse, Domino propitiante, tradentibus significamus alloquii; et mandatorum, quae legatis nostris deditus, in omnibus seriem fuisse completam. De qua parte, ut ad

Justin litteras, et CP. episcopi scripti libellorum diuinum perveniret, libelli Ioannis² et consuetudinis nostri episcopi Constantinopolitanis, et Iustini Clementissimi principis Orientis sacrarum litterarum exemplaria pariter credidimus destinanda; indicantes nihil minus per Orientis partes plurimos episcopos sic fecisse. Superest, ut a nobis competentibus precibus Divinitas exorata concedat, quatenus de aliarum quoque ecclesiarum redintegratione gratulemur. Ea vero, quae significare curavimus, in eorum sacerdotum, qui fraternitati tuae vicini sunt, curabis perferre notitiam, ut et ipsi de effectu tantae rei gratias nobiscum coelestis misericordiae beneficiis referre non cessent. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

Cui et plures Orient. episcopi subscripti pse.
Hac finitimus episcopis manus festanda.

EPISTOLA LIII⁴.

*De his gaudens, quae S. A. legati haver-
nus egerunt, eis mandat apud imperato-
rem, et augastam coningem insistant,
ut Orientales ecclesiae universae, in
primisque Alexandrina et Antiochenae
ad Apostolicam communionem vero-
centur.*

Hormisda Germano et Ioanni Episcopis, Felici et Dioscoro diaconis, et Blando presbytero.

De his, quae acta charitatis vestrae relatio comprehendit, gratias Deo nostro

de communione CP. Ecclesiæ. Cod. vero 3701 Ep.... ad Ioann. Epeum Militanae Ecclesiæ.

¹ Codd. nu. minus bene perfecte.

² Caraf., et Mansi cum nu. codd. add. fratris.

³ Inixa Jaffè l. c. dat. ann. 519: sed Cont. Const. dat. autunmat lul. eiusdem ann.

⁴ Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 636.

referimus, qui laborem vestrum iuvare dignatus est, et hortamur, ut clementissimo principi et piissimae Augustae⁵ coniugi eius officiis imminentे competentibus debeat, et agere, auxiliante Christo nostro, universis sub ecclesiastica observatione dispositis, ut omnes ecclesiae⁶, quae in qualibet mundi parte sunt posita, ad communionem Sedis Apostolicae revocentur. De Alexandrina vero, atque Antiochena ecclesiis laborate, ut nostrae fidei sub observatione rationabili conne-ctantur, quia tanta rei perfectio tam clementissimo principi, quam vobis gratia divinae propitiationis acquirit.

Data Eutharico viro clarissimo consule⁷.

Dat. anni. 519.

Pro omnium Eccl. cum S. A. communione in-stando.

Alexandrin. præserum, et Antioch. Eccles. unitas curanda.

EPISTOLA LIV⁸.

*De Dioscori laboribus gratulatus ei com-
mittit, ut de modo cogitet illos in Eccl.
recipendi, qui scriptis Chalced. syno-
dum damnarunt: mandat, Alexand-
rinae et Antiochenae ecclesiam in
catholicam unitatem restituendas nit-
atur: Thomam et Nicostratum di-
nimis Constantinopoli morantes apud
imperatorem iurando iubet: demum
Ammonium per fiduci libellum publice
oblatum in apostolicam communionem
fuisse receptum innuit.*

Hormisda Dioscoro diacono⁹.

De laboris tui, quem cum Dei omni-
potentis iuvamine suscepisti, pro ea parte,

De Dioscori laboribus gratu-
latur.

⁵ Seilic. Euphemiac. Cont. Const.

⁶ Cod. n. 5617 ita corrig. et agere auxiliante Christo nostro, ut universis sub ecclesiastica dispositio-ne dispositis, omnes Ecclesiae....

⁷ Nu. codd. Dat. Qs. Cons. ss

⁸ Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 637

⁹ In n. cod. 4961 nulla extat inscriptio.

quae acta est, gratulamur effectu; et indicamus, ut quemadmodum revocandi sunt hi, qui ex scripto Chalcedonensis Concilii constituta damnaverunt, debeas cogitare¹. Forsitan tales non schismati, sed magis haeretici videantur. An certe una sit causa tam corum, qui sermonibus, quam eorum, qui convincuntur scripto damnasse², quia per hanc distantiam

¹ Utrum Chalcedonensi scripto, scilicet plena damna, filius noster vir illustris Albinus religiosus, ut ceteri in Eccles. regi sus videtur facere questionem, et cogita puen.

utrum et scribentes contra Chalcedonense Concilium per illum generalem libellum tantum suscipi debeant, an certe aliquid amplius addicere³. De Alexandrina et

² Alexandre, et Antioch. Eccles. ieditus ad apostolice communione sedulo curandus.

Antiochenae ecclesiis⁴ solatio Dei nostri adiutus enitere, ut, omnibus recte dispositis, communione catholicae socientur.

Thomae quoque et Nicostrati fratrum et

coepiscoporum nostrorum observatio⁵

nos longa contristat; et miramur cur

apud catholicum principem rectae fidei

³ Thomas et N. cestatus apud imperatorem in vandi.

laborare videantur⁶ episcopi, quorum

desideria tua debet caritas sublevare,

agendo quatenus optata consequendo

moeror converti possit in gaudium. Ioan-

nnes Nicopolitanus episcopus per Ammo-

¹ Id. cod. recte, ut videtur, legit: *debeas cogitare, ne forsitan tales non schismatici, sed magis haeretici videantur.*

² Cont. Const. «supple Chalcedonensem Synodum».

³ Ibid. recte propter hanc distantiam hinc, ut sensus satis implicatus elueat, sic nobis legendum videtur: *debeas cogitare tales ne schismatici, vel magis haeretici videantur: an certe una sit causa tam.... quam corum, qui convincuntur scripto Chalcedonensem synodum damnasse, quia propter hanc distantiam filius noster vir illustris Albinus religiosus videtur facere questionem. El cogita.....*

⁴ Ibid. probe restituitur adicere ex n. cod. cit., qui legit *adicere*, ubi non litt. d, sed i foissel geminanda

⁵ Pontifex, quin haec scriberet, Antiocheni Ecclesiam Dorotheo Episcop. destinatam nondum audierat. E Cont. Const.

nium⁷ diaconum nobis scripsit, quod ei aliqui malevoli apud principem nituntur⁸ generare calumniam; quem dilectioni tuae commendamus, hortantes, ut labores, ne eius quieti inimicorum possit nocere subrepicio. Quem Ammonium diaconum ad nos venientem in Sedis Apostolicae nolimus communione susciperemus, donec, habito cum Sergio diacono tractatu, qui⁹ ordinari debuerit quaereremus, et hoc deliberatio nostra de supradicto diacono probabilis invenit, ut per testimonium libelli communioni catholicae ingeretur; quem libellum solemniter oblatum¹⁰, et nostrae offerentem communioni significamus adiunctum.

Data consule supra scripto¹¹.

Dat. ann. 519.

EPISTOLA LV¹².

Dioscoro diacono significat, se de eius gestis omnes Italiae populos docuisse, et imperatori scripturarum, ut Alexandrinac, non autem Antiochenac ecclesiae

⁶ Scilicet *moru*. Ita et ep. lxxv pag., 439 col. 1 h. vol. de Seytis monachis ait: «observationum moras dicentes se ferre non posse».

⁷ «Videntur» Caraf. cum cit. codd.

⁸ «Optata consequentium moeror» Cit. cod., cui Cont. Const. adhaeret. Ad locut. melius videtur n. lectio.

⁹ «Nempe Ammonio». Cont. Const.

¹⁰ Caraf. cum mi. codd. *nitantur*.

¹¹ Ita et n. cod., in quem ex viuo amanuens. qui pro quid irrepit. Revera Cont. Const. *quid* restituit.

¹² Forte legendum: *quem, libello solemniter oblatu, et nostrae se offerentem communioni. Vid. seq. ep. col. 2 sub med.*

¹³ Cod. 4961 leg. *Dat.* quia aliud adiicit. Cont. autem Cont. dat. arbitratur in nonas Decembris ann. 519; Iulie autem l. c. hanc recesset inter diem 9 Iulii et diem 2 septembr. ciusd. anni.

¹⁴ Ex Labb. *Council. Collect.* tom. v, col. 637. Nil fere est in hac epistola, quod in superiori

¹¹ Ammonius in apostolice communione receperit.

*ipsum praeſcial. Dein de Thoma, Ni-
coſtrato, et Ioanne episcopis eadem,
quaes in superiori epiftola monens,
Paulinum Ecclesiae defensorem com-
mendat. Demum vindicit, niſi perfectis
rebus, non esse Constantinopolis eidem
diſcedendut.*

Hormisda Diſcoro diacono

De laboris fui quidem, quem Dei omnipotens in uamine suscepisti, pro ea parte, quae acta est, gratulamur effecit; indi-
cantes omnibus Italiae populis, quae, an-
tore Deo nostro, sine ceflatione persol-
vimus¹, qui te fecit agnoscere, quia non
pro odio², sed pro causae magis fueris
amplitudine destinatus. Unde quoniam
supplicem³, et puram cogitationem no-
stram per te misericordia divinae pro-
pitiationis adiuvit, necesse est, ut de in-
dustria vel fatigacionis tuae praemio et
vicissitudine cogitemus. Nam sequenti
tempore scribere domino et filio nostro
imperatori disponimus, ut te Alexandri-
num episcopum debeat ordinare. Iustum
est enim ut ea doctrina et moderatione
tua corrigitur Ecclesia, in qua praeceps
ab ipsis aetatis tuae principiis militasti;
nam dispiuit nobis, quod charitatem
tuam amplissimum imperator Antiochenae
praeponere nitebatur Ecclesiae. Melius
enim in solo patriae tanti accipies sacer-
dotii⁴ dignitatem, ut Aegyptios populos

De Diſcoro
gestis gratula-
tur.

Bic Alexan-
drinae, non An-
tochae, Ecclesiae
praeſcelendus.

doceas, quam inter Syros, novos et in-
cognitos homines, in alia orbis parte
progenitus errare videaris⁵. Thomae quo-
que et Nicostrati fratrum et coepiscopo-
rum nostrorum observatio longa nos con-
tristat, et miramur cur apud catholicum

Thomam.
Nicostratum ei
Isanem com-
mendat.

principem rectae fidei laborare videantur
episcopi, quorum desideria tua debet
charitassublevare, agendo quatenus optata
consequendo⁶ moeror converti possit in
gaudium. Ioannes Nicopolitanus episco-
pus per Ammonium diaconum nobis scri-
psit, quod ei aliqui malevoli apud prince-
pem nituntur generare calumniam; quem
dilectioni tuae commendamus, hortan-
tes, ut elabores, ne eins quieti inimicorum
possit nocere subreptio. Quem Ammo-
nius diaconum ad nos venientem in Se-
dis Apostolice nolumus communione
suscipere tamdiu, donec, habito cum
Sergio diacono tractatu, quid ordinari
deberit quaereremus; et hoc deliberatio
nostra de supradicto diacono probabilis
invenit, ut per testimonium libelli com-
munioni catholicae ingereretur; quo⁷ li-
bello solemniter oſſato et nostrae offeren-
tem communioni significans adiunctum.
Paulinum Ecclesiae Romanae defensorem
commendamus, et hortamur, ut nihil indis-
positum pro festinatione vestri reditus
relinquatis; quia melius emeta sub pro-
lilitate temporis cum Dei nostri invamine
disponuntur, et gratias est, ut sub mora

Ammonius in
apostolicis
communionis rece-
ptis.

pene iisdem verbis non repetatur; ideoque potius
duo unius eiusdemque epistolae specimen, quan-
duas epistolae censere licet. Cuia rei haec, mihi
videtur, fuit occasio. Quum Hormisda, quo pri-
mam mitteret, tempus expectaret, imperatoris
consilium cognovit, qui Diſcorum in Antiochae
sedem proviendum arbitrabatur. Hinc factum,
ut Pontifex ep. suam aliquantulum immutare
compulsa in secunda suppresserit, quae scripta
in prima, et quae in hac deerant, in illa adie-
cerit. Et re quidem vera, in superiori epiftola,
uti advertimus, nec titulus inscribitur, neque
nota chronologica compleatur, quae certe in hac
non desiderantur. E. Cont. Const.

1 Caraf. cum nn. codd. ad orat. apte ita legg.:
indicantes omnibus Italiae populis quae, au-
tore Deo, per te acta sunt placuisse, et gratias
Deo nostro sine ceflatione persolvimus.

2 « Seil. quia oīia perculsus ab Eccl. sua
gremio abstraheretur ». Cont. Const.

3 Al. perperam ad contextū simplicem.

4 Caraf. ad rem perperam sacerdotis.

5 « Idest peregrinus videaris, adeoque praeter
canon. leges electus ». Cont. Const.

6 Codd. nn. consequentia. Ad orat. mel. vi-
detur n. lectio.

7 Forte legend. ut supra: quem, libello.

*Ad urbem re-
ditus non accer-
ferandus.*

omnium ecclesiarum ordinetur status,
quam cum per festinationem aliquid im-
perfectum remaneat, unde iterum et la-
bor nobis generetur, et nostris afferatur
ordinationibus difficultas¹.

Data supradicto consule.

Dat. ann. 519.

EPISTOLA LVI².

*Thomae et Nicostrati molestiis per Me-
nam Romanam Ecclesiae notarium co-
gnitis, se Ioanni episcopo et Dioscoro
diacono eos commendasse significal,
monetque cum Dioscoro iisdem esse
agendum.*

Hormisda Thomae et Nicostrato Episcopis.

Animum nostrum pro negotio vestro
otiosum, aut desidem non putatis; nam
non aliter de vestra fatigione, quam de
propria cogitamus. Mena siquidem Ec-
clesiae nostre notario insinuante, co-
gnovimus, charitatem vestram adhuc ob-
servationum molestias sustinere; et ideo
in istis adversitatibus³ Deus omnipotens
dignet praestare remedium, tam ad
Ioannem fratrem et coepiscopum nostrum
scripta direximus, quam directissimo filio
nostro Dioscoro diacono per litteras no-
stras inimicimus, ut domino et filio nostro
Iustino principi necessitatem et causam

*Pontificis de
Thoma et Nico-
strato sollicitu-
do.*

*Ioann et Dio-
scoro eos com-
mendata.*

1 Hac in re humili. Pontifex Iuliana Amicieae
consilium secutus est ad eum scribentis: «Qua-
propter stylo venerationis alloquentes sancti-
tatem vestram, admonemus, ut intimelis de-
stinalis a vobis reverendissimis viris, nullo
modo abscedere, antequam, sicut praevideritis,
ut oportet, firmetur ea, quae bene disposita
sunt ab eis». Vid. Anic. ep. apud Mign. loc. cit.
col. 451.

2 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 633.

nostrae dilectionis⁴ insinuet, et instanter
agit, quatenus desideriis vestris dominus
noster congruum dignetur praestare ef-
fectum; cum quo Dioscoro diacono debet
loqui vestra fraternitas, quia necesse est,
ut intentioni vestrae, vel intuitu catho-
licae communionis, vel consideratione
nostrae adhortationis, studeat.

Data quo supra consule.

Dat. ann. 519.

EPISTOLA LVM⁵.

*De iniuriis Thomae, et Nicostrato illa-
tis vehementer sollicitus Ioanni Con-
stantinopolitano episcopo et Dioscoro
diacono eorum causam enixa commen-
dat, de cuius exitu quamppeimum litteras expectat.*

Hormisda

Ioanni Episcopo⁶ et Dioscoro Diacono.

Reperimus Thomatem et Nicostratum
fratres et coepiscopos nostros Constanti-
nopolim non ita suspectos sicuti nostra
fuere desideria, et ipsi semper optabant;
non solum enim loca eis debita⁷ dicun-
tur ablata, sed a communione quoque
eos cognovimus fuisse suspensos. Quod
quam acerbe feral⁸ animus noster, etiam
fraternitatem et dilectionem tuam cre-
dimus aestimare; et ideo quantum di-
ligentiam causae videtis magnitudinem

*Thomae et
Nicostrati ini-
tia fidelitatis.*

*Eorum cau-
sam pro viribus
commendata.*

3 Caraf. ad locut. apte et ideo, ut istis adver-
sitalibus.

4 Cod. 4961 et Cont. Const. recte vestrae di-
lectionis.

5 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 633.

6 Vatt. cod. add. Constantinopolitano.

7 Ex Scilic. Sedes, et Ecclesiae propriae ». Cont. Const.

8 Cod. 4961 ad orat. perperam acerbe fert;

cod. vero 5617 nobiscum leg.

*Cum Diocoro
iisdem ageodum*

poscere, tantam vos efficaciam debetis sine mora praestare, et agere, ne nos magis apud quos fuerint, videamus esse contempti, cum illis, contra quam desiderium commune habuit¹, sollicitudinis molestia fuerit indecenter iniecta, in tantum ut nec de facultatibus eorum (quae eis dicuntur invasae a fratre et coepiscopo nostro Ioanne)² dicatur aliquid ordinatum³, nec litteras nostras, quas per eos misimus, fuisse susceptas. De quibus omnibus ita vos agere desideramus instanter, ut ad nos charitas vestra de effectu huius causae valeat, sub celeritate describere.

Data quo supra consule.

Dat. ann. 519.

EPISTOLA LVIII⁴.

Iustino Augusto pro restituenda Ecclesiae pace gratias agens quam plurimas, illum vehementer roget, ut Heliam, Thomam et Nicostratum iniurie oppressos sedibus suis restituendos curet.

Hormisda Iustino Augusto.

Gloriosis elementiae vestrae laboribus ecclesiasticae palma concordiae⁵ et orbis pacati votiva tranquillitas generali prae-dicatione respondent. Quae res nostrum parcum reddit ac retinet ad agendas gratias sermonis officium. Illud tamen, quod pro vobis indesinenter Domino nostro

preces effundimus, non taceamus⁶; quia in votis infinitus affectus est, finitum esse potest in praedicatione iudicium. Verum inter haec pietatis vestrae beneficia, una nos, quae etiam vehementer afficit, emra non deserit, quod Heliam, Thomatem, atque Nicostratum fratres et coepiscopos meos, qui primi ecclesiastici festina seculi sunt devotione concordiam, non solum magni frustratur palma principii, verum etiam mali miseria comittatur exempli. Quare clementiam vestram, mixto etiam precibus fletu, depositinus, ne gaudia nostra, quae de haereticorum quotidie conversione praestatis, praefatorum abiectio intoleranda conturbet, quia non sola personarum nos causa sollicitat, quibus et boni facti simul sufficere gloria posset, et meriti; sed quod venerabilium constituta canonum contemnuntur, et quod non parvam eorum abiectio Apostolicae Sedis tangit iniuriam: nec christianitatis vestrae sinceritas, qua et magnum patrocinium veteribus constitutis impenditis, et Sedis Apostolicae principatum acta noviter veneratione sanctis, in uno inexpugnabiliter⁸ relinquat posteris negotio quaestionem⁹.

Instal, ut He-
lias, Thomas et
Nicostratus suis
sedibus resti-
tuantur.

EPISTOLA LIX¹⁰.

Euphemide Augustue religionem laudans cum hortatur, ut pro Helia, Thoma, et

Const. non respuens notat primas, ac praecepius partes per illa iunii, quasi diceret primitive concordiae.

6 «Vall. codd. ad orat. aptius, ut videtur non tacemus.

7 Cont. Cont. recte, ut opinor, expungit de.

8 Caraf. cum nr. codd. perperam, ut videtur, ad contumum inexplicabilem, forte legendum incipiatcam, vel inexpugnalam

9 Iuxta Iasli I c. dat. ann. 519.

10 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 639.

De hac cele-
res litteras ex-
posti.

Iustino pro
Eccl. concordia
nulla grata par-

1 Forte legendum: *quam illis sollicitudinis molestia, contra quam desiderium commune invaluit, fuerit indecenter iniecta, in tantum ..*

2 Quem Ioannem Pontifex designet non salis liquet. Hoc tantum notare praestat, duos nempe Episcopos Ioannis nomine tunc temporis in Palestina extitisse, quorum unus Hierosolimitanae, alter Cesareae Eccl. praeverat. E Cont. Cont.

3 «Potius aliquid ordinatum, unde scilicet necessaria vitae subsidia perciperent», Ibid.

4 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 639.

5 Caraf. prima concordiae; que verba Cont.

Nicostrato iniurie oppressis apud imperatorem preces suas adiungat.

Hormisda Euphemiae Augustae.

Orare nos, et pro vestra incolumitate
Deo nostro voto persolvere cum catholico-
rum etiam coetu sine cessatione pon-
tificum non vestrae studium exortationis
invitat, sed devoutum atque persistens in
ecclesiastica stimulat reconciliatione pro-
positum. Quis enim ab haeretica secre-
gatus conspiratione se teneat? Quis alius
in sua utatur deprecatione principiis,
nisi ut vobis, serenissimoque principi
iugali vestro et vita sit longior, et ad
prosperitatis augmentum gratia divina
proximior, qui initia felicis imperii phe-
ctendis¹ execrationibus consecratis² er-
roris, et amicam diabolo pacifica expu-
listis intentione discordiam? Unde nunc
decet vos laudabilibus coepitis insistere,
et per totum orbem perfectam spargere
medicinam; quia Christo maior numerus
gregis oblatus mercedem confidenter exi-
git largiorem: inter quae curae vestrae
sit, ut nullum Satanus iamdudum pro-
stratus vulnus efficiat³, sed communionis
unitas magnum sit iustitiae impetrandaes
suffragium. Quaesumus namque, ut tan-
dem de venerabilibus fratribus et coepi-
scopis nostris Helia, Thomate atque Ni-
costrato quod sacratissimorum canonum
dictat auctoritas, vobis decernentibus, im-
pleatur, ne videantur ut auctores aliquius
mali, quod primi ad unitatem Sedis Apo-
stolicae festinarunt, in communi omnium
gaudio soli meruisse percelli, et in facto
laudabili victam personali odio cessisse
iustitiam. Nostris ergo precibus apud cle-

Heliam.
Thomam et Ni-
costratum eidem
commendat.

¹ Caraf. cum nn. codd. recte *pletendi*.

² Nn. codd. *consecratis*.

³ Caraf. cum nn. codd. perperam ad locum
afficiat.

⁴ Iuxta Jaffe t. c. dat. ann. 519.

mentissimum Augustum vestras adiun-
gite, ut fructum, quem illis Patrum re-
gulae tribui et conservari praecipiunt,
inimica tergiversatio auferre non possit⁴.

EPISTOLA LX⁵

*In probata Iustiniani religione plene con-
fidens Heliam, Thomam et Nicostratum
episcopos, quorum eunum dolens in-
vuit, et vehementissime commendat.*

Hormisda Iustiniano viro⁶ illustri.

Studium vestrum erga ecclesiasticam
pacem, et damnatos haereticae conten-
tionis errores ipsius⁷ rerum effectibus
approbamus; cuis vos operis magna
immensaque sine dubio merces expectat.
Hinc est quod⁸ quidquid pro canonum
firmitate, et pro Apostolicae Sedis reve-
rentia necessarium duxerimus, magnitudi-
ni vestrae secunda peragendum protinus
praesumptione mandamus; quia cum
magno vos gaudio pro causis talibus
sperata suspicere multiplicita huiusmodi
exempla testantur. Quare omissis in longa
circumfusione principiis, ad rem ipsam praes-
entis paginae verba convertimus. Moeret
Ecclesia, et magno⁹ votivae unitatis exor-
dio frui praestita non potest pro unius
causae afflictione laetitia: hanc ut nobis
sollicitudinem beneficia vestra submo-
veant, non parvis precibus exoramus.
Angit nos enim et praesens dolor, et fu-
turonum occasio procurata certaminum,
per quam et venerabilium Patrum regu-
lae negliguntur, et Apostolicae Sedis pu-
tatur auctoritas posse contemni. Nam
cum divino clementissimum principis

⁵ In Iustiniani
religione quan-
ta Pontificis ar-
ducta.

⁶ Heliae. The-
mae et Nicostra-
ti causam mode-
rens exponit.

⁵ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. V, col. 640.

⁶ Viro deest in nn. codd.

⁷ « *Ipsis* ». Caraf. recte quidem.

⁸ Val. codd. rectius *et in magno*.

beneficio, sed et vestro simul adiuixi huius
soli credantur esse pontifices, et iure ec-
clesias continere, qui ad communionem
nostram damnatis erroribus redire con-
sentunt; Heliae, Thomati atque Nico-
strato fratribus, et coepiscopis nostris,
qui bonum causae etiam sub adverso imperatore
dedere principium, non solum
nihil ad provectione bona studia profec-
runt, verum etiam collatae sibi a Domino
obtinere nequeunt officia dignitatis, et
extores a commissis sibi gregibus subire
roguntur miseras damnatorum. Quapro-

Obtestator, ut pter quae summus, et per divinam vos ini-
sericordiam obtestamur, ut eorum causae

(quae iusta est) summum patrocinium,
et probatae vivacitatis impendat affectum,
piissimi principis haerede vestigii,
quatenus eos tandem suis ecclesiis
et pietatis intuitu et iustitiae contemplatione
restituat; quia in illorum contumeliam
ali inimicis asseritur, optatum
nostrae communionis displicuisse con-
sortium³.

EPISTOLA LXI⁴.

*Germano ecclesiasticae pacis sollicito gra-
tum omnium ostendens cum cuius ob-
testatur, ut Heliae, Thomae et Nico-
strato apud imperatorem pro viribus
ad sit, quorum causam Iustini tempora-
ribus indignam pronunciat.*

Hormisda Germano viro⁵ illustrissimo.

Excusantibus vobis probabili pro ec-
clesiastica pace proposito, et tanto fidei
ardore ferventibus gratiarum actio sola
non sufficit, quia nec vos humanae laudis
praerogativa sollicitat, sed divinae expe-

ctatio retributionis inflamat. Quod igit
time maxime debemus, exsolvimus, et Deum
nostrum, cuius vos⁶ causis impeditis,
pro incolumente vestra quotidie depre-
camur, rogantes ut studium vestrum in
omni pro ecclesiasticae unitatis affectu
parte sic ferreat, ut nullus boni relin-
quatur locus officii, ubi non paternis reg-
ulis vestrae patrocinium defensionis as-
sistat. Præcipue tamen Heliae, Thomae,
atque Nicostrati fratrum et coepiscopo-
rum nostrorum causa nos comminovet, qui
primi mundo necessariam secuti concor-
diam, ecclesiarum suarum privatione per-
culsi cum venerabilium quoque canonum
contumelia deprimitur, fitque illis pro-
priae reconciliationis gloria causa diffici-
lis, quasi ipsi magis pertinaci mente re-
stiterint, et, aliis ad Sedis Apostolicae
redeuntibus, unitatem ipsi Ecclesiae magis
membra discepserint⁷. Quod quam nolis
durum sit, quamque clementissimi tem-
poribus imperatoris indignum, pruden-
tiam vestram convenit aestimare, et tan-
dem praestare remedium, quo et illorum
labores, et nostram grato possit solamine
auferre moestitiam⁸.

EPISTOLA LXII⁹.

*Helium, Thomam et Nicostratum solatus
eos de commendatibus litteris Eulogio
traditis edocet, quae vel per hunc vel
per ipsos erunt singulis offerendae.*

Hormisda

Heliae¹⁰, Thomae et Nicostrato Episcopis.

Quanto mens nostra doloris vestri par-
ticipatione fatigetur supervacuum est apud

1 Cod. n. 4961, et Cont. Const. recte *advisu*.

2 Caraf. cum nn. codd. in *illorum contumelia*; ad locum perperam, ut videtur.

3 Fuxa l'affe l. c. dat. ann. 519.

4 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 641.

5 Viro deest in nn. codd.

6 Caraf. contra nn. codd. auctorit. ad locum
perperam nos. Cont. Const. nobiscum legit.

7 Hic al. punctum et comma affigunt; nobis
autem maioris perspicuit, gratia affirmandi pun-
ctum apponere visum est.

8 Iusta l'affe dat. ann. 519.

9 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 641.

10 « *Et Thomae* » Vatt. codd.

Heliae, Tho-
mae et Nico-
strati causam ei
committit.

Huius
Thoman et Ni-
costratum sola-
tur.

probantes mutuam charitatem verbis a-
struere; sed ille, qui et nostrum animum
et vestros labores scrutator praescius in-
tuetur, moerorem nostrum vestra in gau-
dium prosperitate convertat¹. Verum, ne
unquam pro vestro negotio sub allega-
tione iustissima et blanda intercessione
cessemus; noveritis, nos tam ad clemen-
tissimum principem, quam ad praeccellen-
tissimam Augustam, nec non ad illustres
et magnificos viros Iustinianum atque
Germanum filios nostros litteras desti-
nasse vestrum specialiter negotium con-
tingentes, quas viro sublimi Eulogio ita
tradidimus, ut in vestro primum ponat
arbitrio, utrum per vos eas eligatis of-
ferre, an per ipsum potius perlatores
tam principi porrigitur, quam caeteris,
quas designavimus supra, personis².

Commendati-
nae litterae Eu-
logio traditae.

EPISTOLA LXIII³.

*Iustiniani illustris viri religionem com-
mendans, cum ad constantiam hortatur;
tum de Scythis monachis rescribens
exponit, cur eos in urbe detinunt; po-
stremo eius pietati obsequens apostolo-
rum Petri, et Pauli sanctuaria trans-
mittit, et celeres litteras exposcit.*

Hormisa Iustiniano viro illustri.

De probata lu-
stiniiani religio-
ne optime con-
filit.

Ita magnificentiae vestrae animum vi-
gere novimus religionis affectu, ut be-
neficium a vobis in perfectione pacis Ec-
clesiac velitis magis exigi, quam rogari,

iudicantes meritis excellentiae vestrae
proficere, quod vos generalitatis desiderio
contingit offerre. Unde et nos a vobis
praesumpte quaerimus tanquam debitum
quod meritis vestris novimus esse pro-
futurum; et ideo, domine fili, sub omni
charitate salutantes, speramus, ut immi-
neatis operi, quod, Domino adiuvante,
fundatis, memores divini testimonii: *Qui
perseveraverit usque in finem, hic sal-
vus erit*⁴. Praeterea monachos, quos ve-
nisse Romam significatis, litteris vestris
ad propria mox voluimus reverti. Sed
quia sub testificatione potentiae divinae
dicebant, per insidias in itinere paratas
vity sustinere se posse discrimen⁵, vo-
lentes redire Constantinopolim⁶ passi non
sumus violenter expelli. Quapropter ne-
cessere habuimus⁷, venientibus legatis no-
stris, inquirere, qua revera faciente causa,
inter eos fuerit commota discordia. Bea-
tissimorum vero apostolorum Petri et
Pauli sanctuaria, sicut religiosissimo quae-
sistis affectu, per harum portiorem sub
omni veneratione transmisimus⁸; optan-
tes orationibus eorum, ut mentis vestrae
oblatio⁹ et desideria gratiae sint divinitati
accepta. Petimus itaque, ut tam de
his, quae geruntur pro concordia, quam
etiam de incolumitatibus vestrae hono
nuncietis sollicitudini nostrae gaudium cur-
rente pagina litterarum.

Data iv nonas Septembbris, Eutharico
viro clarissimo consule.

Dat. die 2 Septemb., an. 519 10.

Cormonachos
Scythes ex urbe
non dimittit.

App. Petri et
Pauli sanctuaria
transmisit.

Celares litter-
ras exoptat.

1 Forte ad orat. context. melius convertet.
2 Iuxta Jaffé l. c. dat. ann. 519.
3 Ex Labb. *Council. Collect.* tom. v, col. 651.
4 Matth. x, 22.

5 Cod. n.

5617 corrig. ad marg. *vita* *sese*
sustinere posse discrimen.

6 «Nolentes redire Constantinopolim». Re-
cete quidem ad sensum *Cont. Const.* cum nu. codi.

7 Caraf. cum in. codd. *habebimus*. Ad rem
aperte, ut liquet e seq. ep. LXVI, pag. 439, col. 2
sub fin.

8 E legat. ep. ad Hormisd., quam vid. apud
Mign. op. cil. tom. LXIII, col. 474, inferri licet
reliquias e Ss. App. catena, et S. Laurent. crati-
cula Iustiniano fuisse transmissas.

9 Cod. n. 5617 ad marg. corrigit: «optantes
orationibus eorum, et meritis vestra oblatio».

Ad rem aptius videtur.

10 Labb. ad marg. signal ann. 520, f. mendo
typographi. Siquidem hoc anno non Eutharicus,
sed Rusticus fasces rexit consulares. Jaffé l. c.
nostram lectionem sequitur.

EPISTOLA LXIV¹.

Quum de Thessalonicensi seditione granis rumor increbresceret, legatis suis mandat, ut, si quae feruntur reapse contigerint, dent operam tum episcopus Thessalonicensis, tum Aristides presbyter seditionis auctor ab imperatore Romanum mittantur, quibus litterarum portitor addendus, quae plenam facinoris narrationem expediant.

Hormisda Germano et Ioanni Episcopis, Felici et Diocoro diaconis et Blando presbytero.

Cum nos ecclesiasticae prosperitatis gaudia sublevarent, et prope plenum laboris vestri fructum quotidie carpere mus², repente nos inimica universi, quae repente successerat, fama confundit; cuius opinionis ordinem, etsi, volvis needum referentibus, suspicamur incertum, pro ipsius rei tamen magnitudine credidimus³ non tacendum. Itaque perlatum est, fraterem et coepiscopum nostrum Ioannem, dum ad Thessalonicanam pro suscipiendis tantum libellis, qui promittebantur, accederet, ita plebis irrationali seditione concussum, ut extinto primum eo, qui hospitium venienti praebuerat, ipse quoque non dissimili caede mactatus, et vix sacrosancti fontis reverentia vindicatus evaserit; cuius seditionis initium sub interrogationis dolosae commento ab Aristide presbytero narratur exortum. Verum nos, si haec manifesta sunt, adeo de plebe non querimur. Erit in potestate venerandi principis temporis sui et catholicorum sacerdotum iniuriam, qua iubeat, resecare censura. Sed quod ad nos attinget, cura pervigili per vos (Deo proprio) desideramus impleri, quia nullum

volumus, aut non redditia ratione converti, aut sic rectam viam fidei profiteri, ut sibi a principe aliquid sine doctrinae remedio causeetur imponi. Haec igitur suggestione vestrae supplicationis peragite, ut Thessalonicensis episcopus, qui sub interrogationis obtentu ecclesiasticam pacem protracto in longum nititur dissipare negotio, quoniam a vobis suscipere noluit, a principe ad urbem directus, ab Apostolica percipiat Sede doctrinam, et quidquid sit dubium putet⁴, huc veniens praesenti a nobis inquisitione condiscat; sic enim probare potest se catholicae professionis servare cautelam, non malitiose concepta vindicare certamina. Sciat nos paratos esse et bene inquirentes instruere, et errantes ad fidei rectum trahit, scientia duce, revocare: quia si dubitans paratam non vult experiri doctrinam, nec rursus in simplicitate cordis, quae pacis et religionis causa iubentur, admittere, in aperto est, qua mente vel Dei nostri praecoptis obsistat, vel orthodoxi principis exempla contemnat. In hac ergo parte totus suggestionis vestrae actus immincat, quia nec illi alia possunt ratione salvari, et incitatae plebis sub hoc melius moderamine causa sedatur: cum quo etiam Aristidem presbyterum clementissimus princeps ad nos venire praecipiat, quia, sicut praefati sumus, omnes, quorum pax ecclesiastica ambiguitate dividitur, simul ad communionem nostram, depulsa mali erroris aegritudine, catholicae scientiae cupimus sentire medicinam. Praeterea mox, ut praesentia vos contigerit scripta suscipere, debebitis ad nos de vestris aliquem destinare cum relatione, quae universa contineat, unde his, quae gesta sunt, vel

Thessalonicensis episcopus ad urbem mittendus;

Nec non Ari-

stides.

Facioris re-
latio posetur.

1 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 641.

2 « Caperemus ». Baron. ad locut. aptius.

3 « Credimus ». Id. apte quidem contextum.

4 « Sed id, quod ». Vat. codd. 3787, 4961.

5 Id. *putat*. Recte ad orationis contextum nostra lectio.

geruntur, sollicitudinem nostram reverare¹ debeatis. Datarium quoque litteris vestris adiungite, ne vobis portitoris tarditas possit adscribi.

Data in idus Octobris, Eutharico viro clarissimo consule.

Dat. die 13 Octbr., an. 519.

EPISTOLA LXV².

Ioannis episcopi raeadem gracieiter dolens legatis praecepit, instent apud imperatorem, ut Borothicum antistitem Thessalonicensem episcopatus honore privatum vel in eirilum, vel Romanum mittat; nec pati velit Aristidem seditionis inventoren eius loco substitui, cui catholicus vir est sedulo praefecendus: Thomae, et Nicostrati causam enicierusurgit: Monachos Scythas Roma anfugere conatos usque ad legatorum redditum hic sollicite custodiri inuitat.

Hormisda Germano, et Ioanni Episcopis,
et Blando presbytero³.

Graviter nos Joannis catholici afflxit interitus, quem haeretici Dorothi vesania perhibetis extinctum⁴. Nam eundem Dorothum Constantinopolim iussu principis didicimus evocatum. Adversus quem domino et filio nostro clementissimo principi debetis insistere, ne in⁵ eamdem civitatem denuo revertatur; sed episcopatus, quem nunquam bene gessit, ho-

*Joannis eadē
contristatur.
Dorothus ha-
reticus longius
ablegandus, vel*

¹ « Relevare ». Barou. et Caraf. cum rit. codd. Apt. quidem ad contextum.

² Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 614.

³ Dioscori, et Felicis nomina hic forte tacentur, quia ipsi datae peculiares litterae. E Cont. Const.

⁴ Vid. legat. ep. ad Hormisdam apud Migne op. cit. col. 468.

⁵ Caraf. cum nn. codd. 3787, 4961 ad eamdem.

⁶ Caraf. *invigilare.*

nore deposito, ab eodem loco ac Ecclesia longius relegetur, vel certo luc ad urbem sub prosecutione congrua dirigatur.

Ad hanc etiam partem evigilare⁶ deleris⁷, ne in locum eius⁸ Aristides totius mali inceptor et conscius quibuslibet sub-

reptionibus ordinetur; nam nulli prodest unitari personam, si eiusdem forma ne-

quitiae perseveret⁹, sed talem virum debetis eligere, ut iudicio vestro¹⁰ cuncta

catholicorum congregatio gratuletur. Iis

igitur observatis, pro Thomae et Nico-

strati fratum et coepiscoporum nostro-

runt personis intentio dilectionis vestrae

vehementer debet incunabere. Nam quid

prodest Ecclesiam redintegrasse, si ab

eius corpore sacerdotes videamus extra-

neos, quos in nostram communionem

vos caute, aut rationabiliter¹¹ non ignoratis esse suspectos? Unde non leviter nos

res ista contristat, si ab his, qui Sedis

Apostolicae praedicationem sequuntur,

negligantur, qui in eius fide et consensu

recepti sunt. Idecirco, sicut hortati sumus,

pro eorum communione, atque loco, se-

renissimo principi vehementer insistite;

nam in eadem causa domino et filio no-

stro clementissimo principi et viro illu-

stri Iustiniano filio nostro scripta direxi-

mus, hortantes eum, ut cumi vestra,

quantum ad ecclesiarum suarum recep-

tionem pertinet, debeat charitate tractare. De eo vos articulo nostrae admis-

sionis suspicamur non immemores.

Diximus enim quemadmodum exclusis occupatoribus, hi, de quibus loquimur,

*De Thomas et
Nicostrati causa
vehementiusur-
get.*

*Romanus muten-
dus.*

*Aristides se-
ditionis incen-
tior eius loco non
sufficiendum.*

⁷ « Debebitis ». Cit. codd. Melius ad contextum, videtur u. lectio.

⁸ Caraf. cum nn. codd. ad locut. perperam ne in loco eius.

⁹ Cod. vat. 3787 addit: si eiusdem formis ne-
quitia perseveret. Cod. autem 4961 nobiscum legit.

¹⁰ Barou. cum Caraf. et nn. codd. de iudicio vestro.

¹¹ Cod. n. 3787 atque rationabiliter. Ad con-

text. aptius

ad proprias revertantur ecclesias, ut illi
alibi (si tamen rectae sunt fidei) ordinem-
tur. De personis Scytharum monachorum

Monachi Sey-
thae sollicitus
Romae custodit

Instinianus vir illustris nobis scripsit,
quarum exemplaria litterarum fraterni-
tati vestrae direximus, qui cum nolent
sustinere vestrae dilectionis adventum, et
observationem moras se dicere ferre
non posse, tentaverunt clam de urbe di-
scendere; quos tum nos faciemus¹ sollici-
tus custodiri, ea, quae de vobis contraria
dixerint, volentes agnoscere, ut cum re-
versi, Deo propilio, fueritis, eorum error
rationabilibus adhortationibus corrigatur.

Data iii nonas Decembris, Eutharico
viro clarissimo consule.

Dat. die 3 Decembris, an. 519.

EPISTOLA LXVI².

*Iustiniano viro clarissimo per Eulogium
scribens causas significat cur mona-
chos Seythas usque ad legatorum redi-
tum Romae detinat, eumque roget, ut
Victor, coeterique ab ipsis accusati ad
urbem mittantur.*

Hormisda Iustiniano illustri.

Cur Seythas
monach. sint Ro-
mae diutine re-
tinetur.

Eulogio viro clarissimo filio nostro defe-
rente, litteras celsitudinis vestrae susce-
pimus, eoque remeante, debitum persol-
ventes salutationis officium significamus³,
Seythas monachos allegasse plurima, quae
nos relinqueret indiscussa non possumus;

1 Forte legendum facimus.

2 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 651.
3 Perperam Caraf. cum Vat. cod. 4961 signi-
ficantes.

4 Cont. Const. ad context. apte sustinemus.

5 Caraf. cum Baron. recte scripsit. Ponti-
fex autem designat Iustiniani litteras, quibus
Seythas monachos Roma expellendos poscebat,
ut videre est apud Mign. Patrolog. tom. LXIII,
col. 475.

6 Huxta syntaxim restitendum. Victor praeterea;
et mox vel alii. qui perversas.

sed legatorum nostrorum, Deo invante,
festinemus⁴ adventum; pro qua re eos
in urbe credimus retinendos, a qua nec
ipsi ordinatione dissentiant. Amplitudi-
nem vestram tamen refinere confidimus,
quod de ipsis nobis praeterito tempore
litteris destinatis seripserint⁵. In quorum
allegationibus cum, legatis remeantibus,
competenter fuerimus instruti, si quid
reprehensione dignum cognitione nostra re-
pererit, necesse est, ut circa eos teneamus
ecclesiasticam disciplinam. Victorem⁶
praeterea, qui diaconi habere perhibetur
officium, cuius fidem hi ipsi monachi
vehementer accusant, vel alios, qui per-
versas forsitan obliuecunt quaestiones, ordi-
natione domini filii nostri clementissimi
imperatoris ad urbem, vobis suggesten-
tibus, dirigantur, ut universas allegationes,
quibus contendunt, nos possimus agno-
scere⁷.

Victor, coe-
terive a monac-
chis accusatus ad
urbemmittend.

EPISTOLA LXVII⁸.

*Ad legatos suos scribebas de eorum sospita-
tate, rebusque gestis certior fieri cupit,*

Hormisda legatis suis.

Ita nos incolumitatis et actuum ve-
strorum cura sollicitat, ut quamvis fre-
quentibus occasionibus non praetermit-
tamus hortari, certiores vos de his⁹, quae
circa vos aguntur, fieri litteris destinatis.
Nam et cum per hominem illustris viri

Hormisda de
legatis suis sol-
licitudo.

7 Fuxta lai*l. c. dat. ann. 519. Cont. autem
Const. eam refert ad iv non. Septembr. Eutharico
cons., scilicet ad diem 4 Septembr. eiusdem anni.
Ne mireris autem, quod Pontifex ad eundem
Iustinianum duas epist. per Eulogium miserit,
quam ei ipse binas contraria quidem flagitantes,
ab illo prius accepit. E Cont. Const. Iustin. au-
tem epp. vid., si lubet, apud Mign. loc. cit. col.
475, et 476 D.*

8 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 651.

9 «Certos nos de his». Cod. Vat. 3787, et
4961. Porro sensus clariss eluet, si optime
ad sens ita legas, ut quamvis frequentibus

Eorum me-
rum ac silen-
tium dolet.

atque magnifici patricii filii nostri Aga-
bitti desideriis vestris congruos miserimus
affatus, et nunc quoque anxietatis vestrae
credidimus solatum, si ad vos praesen-
tia scripta mitteremus; tantum est, ut
de actibus, atque sospitate vestra, nec
non et de mora, per quam vos detineri
plurimum dolemus, relevetis vos¹ allo-
quiis sub occasione idonea portitoris.

Data iv idus Iulias², Rustico viro clari-
ssimo consule.

Dat die 12 Iulii, an. 520.

PISTOLA LXVIII³.

*Diversis nunciis commotus legatorum si-
lentium reprehendit, et cunctationis
causas ab his anzius exposcens rogal,
ut quamprimum de universis reserbandi.*

Hormisda

Germano Episcopo, Felici et Bioscoro
diaconis, et Blando presbytero.

Animos nostros tum⁴ diuturnum dilec-
tionis vestrae silentium, ut tantorum
temporum contristat absentia, praecepimus
cum vir magnificus patricius Symmachus,
et vir illustris Romanus magister militum
filii nostri redditum apud nos charitatis
vestrae sine dilatatione promiserint; et
ignoramus utrum illuc causarum qualitas,
an certe frans aliqua simulata sub ne-
cessitate detineat; quia nobis sollicitudi-

*occisionibus non praetermissamus hortari cer-
tiores nos de his, quac eirea vos aguntur, fieri
litteris destinatis. Quod sane congruit et sintax,
et illis superioris epistolae verbis debibilis ad
nos de vestris aliquem destinare cum relatione,
que universa continuit*

1 Cit. codd. nos.

2 Caraf. cum Cont. Const. vi id. Iulias i. e.
d. 10 Iul.

3 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 661.

4 At. legg. tam. Nobis autem haec periodus
ita videatur legenda: *Animos nostros tum diu-
turnum tum tantorum temporum*

nem sine cessatione gerentibus, et pen-
universos homines⁵ illarum partium per-
cunctantibus diversa et dissimilia nun-
ciantur: et ideo, quoniam voscausantiae
tarditatis melius deprehendere et intelli-
gere potestis atque cognoscere, signifi-
care nobis ista, de quibus noster crucia-
tur animus, debuistis; vel si est causa
dilationis idonea, sicut constitutum est,
aliquem de vestris ad nos oportuerat de-
stinari⁶. Unde ne forsitan per versutias,
aut aliquam concinnationem vobis dilatatio
et impedimenta generetur⁷, sub cele-
ritate nobis scribite, ut sub rationabili
ordinatione pro vestra repetitione ad fi-
lium nostrum clementissimum impera-
torem dirigainus. Ergo tam circa perso-
nas, quam de causa fidei, pro qua diu
moramini, quid geratur instruite, atque
plenissime nobis universa scribrite, ut
omnibus cognitis, Deo nostro favente,
tractemus, quemadmodum personis ves-
tris et causae ipsius, cuius res agitur,
possit misericordia subvenire.

Data idibus Iulii, Rustico viro claris-
simu consule.

Dat. die 15 Iulii, an. 5208.

PISTOLA LXIX⁸.

*Possessorem de rediriva haeresi dolentem
solitus ei rescribit, nec Fausti, nere
cuiusvis scripta, qui a Patrum aucto-*

5 «Homines». Deest in codd. Vat. 3787, et 4961.

6 Vel minus consideranti patet, hic orationis
sententiam penitus absolvit; quare et nobis perio-
dum concludere visum est, alius minime adhae-
rentes, qui hoc in loco comma interieciunt.

7 «Generentur». Recta Caraf. eum cit. codd.

8 Cod. n. 3787 minutissimo charactere ad

margin. addit per Iustinum diaconum eius.

9 Ex tabl. Concil. Collect. tom. v, col. 662,
edit. Venet. 1728. Frustra Ioannes Maxentius
Eutychiana haeresi infectus, aliive ab ipso in

Eo praesertim
quod de cuncta-
tionis causa non
scripserunt.

Do universis
celeres litteras
exposedit.

ritate declinarevit, esse recipienda: Scytharum monachorum perfidiam de-testatur: de libero arbitrio cum divina gratia componendo ecclesiastica capitula mittere non abuit.

Hormisda Possessori Episcopo.

Sicut rationi congruit, ut consulant ambigentes, ita par est respondere consultos, quia ipse impellit in errorem, qui non instruit ignorantem; nec quidquam aptius est studio religionis¹, quam inquisitio veritatis, quando facilius devium vitat, qui iter, per quod graditur², ro-gat. Sed priusquam respondendi curam de his, quae dilectio tua percunctatur, aggredias, libenter in litteris tuis fidei tuae me fateor invenisse fervorem, cuius calore succensus redivivam in illis partibus infidelium perversitatem vigere suspiras. Dignissimus dolor, qui dedita Deo

Possessorem ob redi-vam haeresim afflictum sol-a-tur.

corda contristet³: nec enim est apud eos lapsus inlamentabilis, quibus est igni-culus charitatis, quia unum spiritualium votum est salus inconcessa cunctorum. Sed non est ignota Ecclesiae Dei⁴ de huiusmodi procellis aut insueta tempestas; et quamvis rectoris sui gubernaculo inconcessa persistat, variis tamen insur-gentium fluctuum laborat vexata turbi-nibus. Nam unde est psalmidici vox pro-phetae, qui ipsius Ecclesiae personam

errorem inducti hanc epist. Hormisdae abi-dant, siquidem et rerum gestarum connexio, et ipse stylus Hormisdam aperte arguunt. Vid. not. Sever. Bin. et Labb. ad hanc ep. I. cit.

1 « *Studio religionis* ». Caraf. cum Baron., et nn. codd. 3787, 4961. Ad context. forte melius.

2 « *Per quod graditatur* ». Cont. Const. cum nn. codd. Ad sensum apissime.

3 « *Al contristat*. Ad context. aptius videtur.

4 Caraf. cum nn. codd. *ecclesiis Dei*. Forte legend. non est ignota Ecclesiae Dei de huiusmodi procellis, aut ipsi insueta tempestas.

5 Al. quo impellebatur.

6 Psalm. cxxviii, 2.

Spiritu, quo impellebatur⁵, assumens: Saepe, inquit, expugnauerunt me a iu-ventute mea; etenim non potuerunt mihi⁶? Concubunt, sed in nihilo praevalebunt; adhuc in arca sumus, mixta sunt fru-menta cum paleis, gemunt boni conser-via malorum, sed superest flamma non necessariis, et parata sunt horrea iam probatis. Ubi terrarum non est ista per-mixtio⁷? Nos fixis decet instare vestigiis⁸; proficiemus inter adversantes propriis bonis, si erroribus non involvamur alienis⁹. Probat enim virtutis suae validum robur, qui cum impelliatur, non moveatur.

Ubi non variae tentationis aculei? Quales per hunc fere iugem annum quorundam Scytharum, qui monachos praese-ferebant specie, non veritate, professione, non opere, subtili tutas calliditate versu-tias, et sub religionis obtentu famulantia odiosi suis venena pertulimus, studentes, eos ab interno vulnera medicabilis pa-tientiae moderamine sanare, beati Pauli monita non tacentes: *Noli verbis con-tendere; ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium*¹⁰. Sed quando virus, quod viscera penetravit, evellitur? Quando corda male sibi credula veritatis obtemperant institutis? Quando induit obedientiae humilitatem opinionibus suis vallata superbia? Quando acquiescent paci contentione studiis assueti, sola cer-

7 Caraf. cum nn. codd. ubi terrarum non ista permixtio?

8 Al. insistere vestigiis.

9 Ex hisce verbis Maxentius Hormisdam Pe-lagiana haeresi infectum arguere nititur; tamquam Pontifex *inter adversantes non Dei mu-nere, sed propriis bonis proficer se posse tu-mida elatione consideret*. Verum et illa bona nobis propria sunt, quae, divina gratia opitulante, comparantur. Igitur per Hormisd. verba Dei co-operatio in bonis operibus non excluditur, uti perfidus Eutychianista calumniatur. Vid. Labb. I. c. ad noi.

10 II Timoth. n. 14.

Haec enim
nil poterit con-
tra Ecclesiam.

De Seytha-
rum monacho-
rum salute infra
Pontificis solli-
citudine.

Horum ex-
eranda perfidia.

tamina amantes de religione captare, et mandata negligere? Nunquam apud eos charitas novo commendata praeceperit⁴, nunquam pax dominico relicta discessu²; una pertinacis cura propositi, rationi velle imperare, non credere³; contemnptores auctoritatum veterum, novarum encipi quæstionum; solam putantescientiae rectam viam qualibet concepta facilitate sententiam; eousque tumoris elati, ut ad arbitrium summ utriusque orbis potent inclinandum esse iudicium; nec in numero fidelium deputantes sequaces traditionis paternae, si suae viderint cedere nolle sententiae; docti crimina serere, obtrectationem venena componere, integrum Ecclesiae corpus odisse, seditiones instruere, invidiam concitare, et pro obedientia, quæ in coenobiis principatum regularis obtinet disciplinae, obstinationem pertinacis amare superbiae.

Non illos potuimus monitis, non manuetudine, non auctoritate comprimere. In publicum usque prodiere conventum, ad concursionem quietis circa regum etiam statnas inclamantes; et nisi fidelis populi constantia restisset, per diabolicae semina nefanda zizaniae apud illos dissensionem et discordiam commovissent, per quos adiutorio Dei religionis eorum est pulsa dissensio. De eis sero probavimus prophetica Apostolum voce dixisse, in novissimis diebus instare tempora periculosa, et fore homines sui

tantum amatores, habentes formam pietatis, virtutem autem eius abnegantes⁴; itaque esse vitandos. Haec ideo dilectioni vestrae indicanda sub occasione credidimus, ne, si illuc fuerint forte delati, ignorantes quemadmodum se in urbe Romana tractaverint, sub aliqua verborum simulatione deciperent.

Hil vero, quos vos de Fausti eiusdem Galli antistitis⁵ dictis consuluisse, litteris indicastis, id sibi responsum habeant: neque illum recipi⁶, neque quemquam, quos in auctoritate Patrum non recipit examen catholicæ fidei, aut ecclesiasticae disciplinae ambiguitatem posse gignere, aut religiosis præiudicium comparare. Fixa sunt a Patribus, quæ fideles sectari debeant instituta; sive interpretatio, sive prædicatio, seu verbum populi aedificatione compositum si cum fide recta et doctrina sana concordat, admittitur, si discordat, aboletur.

Unum est fundamentum, extra quod quaelibet fabrica si consurgit, infirma est; super illud quisquis aedificat, sive vilia, sive pretiosa consideret⁷. Errat autem a via, qui ab eo, quod Patrum electio monstravit, exorbitat, nec tamen improbatur diligentia per multa discurrens, sed animus a veritate declinans. Saepe de his⁸ necessaria providetur, de quibus ipsi aemuli convincantur, instructio. Nec vitio dari potest nosse quod fugias; atque ideo non legentes incongrua in culpam veniunt, sed sequentes.

Faustus, aliave
a Patrum auctoritate deviantes
non recipiendi.

A veritate
equum declinata,
qui ab eorum
auctoritate di-
vergit.

1 De quo Ioann. xv, 12, Vulg. « Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos ».

2 De qua ibid. xiv, 27. « Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis ».

3 Cont. Const. cum nn. codd. rectius non cedere.

4 Il Timoth. iii, 2 ad 6: *In novissimis diebus instabunt tempora periculosa. Erunt homines seipso amantes..... habentes quidem speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes.*

5 « In Gallia Rheiensi episc. ». Labb. I. c.

6 Caraf. cum nn. codd. omitt. recipi. Mox potius legendum videtur: neque quemquam, qui in auctoritate Patrum non recipiens examen catholicæ fidei aut ecclesiasticae disciplinae ambiguitatem potest gignere.....

7 I Corint. iii, 10, 11: « Unusquisque autem videat quomodo superaedificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, praeter id quod positum est, quod est Christus Jesus.

8 Vatt. codd. forte melius ex his.

Quod si ita non esset, numquam doctor ille gentium acquievisset nunciare fidelibus: *Omnia probate; quod bonum est tenete*¹. Non abs re est, etsi mundanum, non tamen a ratione discretum misere sermonem. Fertur quidam nobilis arte pingendi, cum equum penicillo vellet explicare perfectum, asellum sibi proposuisse pingenti, asserens, non ut inuenitum imitaretur informe, sed ne in aliqui informis lineamenti similitudinem lapsus incidenter.

Non improvide veneranda Patrum sapientia fidei potestati², quae essent catholicis dogmata, definit, certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda, sancto Spiritu instruente³, praefigens; ne opinioni suae lector indulgens, non quod aedificationi ecclesiasticae conveniret, sed quod voluptas⁴ sua concepisset, assereret. Quid ergo columnantibus opus erat extra constitutos Ecclesiae terminos porrigeret quaestiones, et de his, quae habentur dicta⁵, quasi dicta non sint, movere certamina, cum christiana fides canoniceis libris, etsynodalibus praecipiti, et Patrum regularibus constitutis stabili et inconcuso termino limitetur⁶?

De arbitrio tamen libero et gratia bei, quod Romana (hoc est catholica) sequatur et asseveret⁷ Ecclesia, licet⁸ in variis libris beati Augustini, et maxime ad Hilarium et Prosperum, possit cognosci, tamen⁹ in serinii ecclesiasticis expressa capitula continentur, quae si tibi desunt,

1 *I Thess. v. 21.*

2 *« Postvtilati »* Caraf. cum nn. codd. ad context. aptius.

3 *« Canonica »*, Vatt. codd.

4 *« Sancto Spiritu instituente »*, lid.

5 *« Voluntas »*, lid.; sed ad rem aptius videtur n. lectio.

6 Caraf. cum iisd. et de his, quae ita habentur dieta.

7 *« Inconcuso transe limitetur »*, Al. cum iisd. Sed ad elocut. melius videtur n. lectio.

et necessaria ereditis, destinabimus¹⁰, quamquam, qui diligenter Apostoli dicta considerat, quid sequi debeat evidenter cognoscat.

Data idibus Augusti.

Dat. die 13 Augusti, an. 520.

EPISTOLA LXX¹¹.

Epiphanius episcopum reprehendit, quod missis S. A. ex occasione litteris provectionem suum ad CP. Sedem de more per legatos non denuntiarit, cosque se expectare admonet.

Hormisda

Epiphanio Constantinopolitano Episcopo.

Diu nos non nunciata tuae primordia dignitatis tenuere suspensos et in ipsa communis gratulatione laetitiae, mirati admodum sumis morem pristinum fuisse neglectum; quia reparata ecclesiarum, Deo annuente, concordia plenum fraternae pacis id flagitabat officium¹², praesertim quod illud¹³ sibi non arrogantia personalis, sed regularum observantia vindicabat. Decucrat siquidem, frater carissime, te legatos ad Apostolicam Sedem inter ipsa tui pontificatus initia destinasse, ut et quem libi debeamus affectum bene cognoscere, et vetustae consuetudinis formam rite compleres. Sed licet, his omissionis, pagina tanta sufficere iudicasses ex occasione colloquia; nos tamen gratia stipulante¹⁴ compulsi, interim juste

Epiphanius ad
CP. sedem pro-
vectione per eins
legatos fuisse
S.A. defenda.

Mobonians
eius litteris ex
occasione datis
rescribit.

8 *« Asseveret »* Caraf.; *scrvel* nn. codd.

9 lid. codd. *licet et in.*

10 lid. *tamen et in.*

11 lid. *destinamus*. Verum ad orat. context. melius videtur n. lectio.

12 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 665.

13 Caraf. cum nn. codd. 3787, 4961 forte ex virtute amanuens, omitt. *id.*

14 *Ibid* tum in Caraf., tum in nn. codd. de-
sideratur.

15 M. cum iisd. recte *stimulante.*

constantiam expectationis abruptionis, reciproca mutuae charitatis verba reddentes; quia et noster animus amoris impatiens, et legatorum nostrorum votiva relatio exclusum¹, quod imperabat causa, silentium, ad officia benigna traxerunt, quibus ad praesens gaudii nostri signa monstramus, et privatae quodammodo amicitiae votiva persolvimus. Legationem

Consuetum autem tuam et ea, qua dudum gratia sustinemus, et fulti veteribus constitutis exigimus, ut quantum gaudii fructum vel de tui pontificatus honore capiamus, vel quas tibi gratias referri conveniat pro impensis in negotio propagandae unitatis officii (sicut nostrorum multipliciter astruxit legatorum narratio) evidenter exprimamus³.

EPISTOLA LXXI⁴.

Epiphianus graviter conqueritus, quod Heliām, Thomām et Nicostratum suis sedibus iniurie expulso adhuc non restiterit, eum ad hoc vehementer hortatur.

Hormisda

Epiphianio Episcopo Constantinopolitano.

Oportuerat quidem, fraternitatem tuam divini contemplatione iudicii, atque charitatis nostrae respectu Heliām, Thomām, atque Nicostratum fratres et coepiscopos nostros, postquam in consortium communionis nostrae recepimus, ad divina mysteria incunctanter admittere⁵, atque ad ecclesias suas, a quibus eos di-

Heliām, Thomām et Nicostratum non solitus suis sedibus redditos recuperitur.

¹ Forte legendum: *excluso, quod imperabat causa, silentio.*

² Nn. codd. partic. et recte expungunt, unde periodum haud satis perspicuum sic restituendam opinor: *Legationem autem tuam ea, qua dudum gratia sustinemus, fulti veteribus constitutis.*

³ Iuxta Jaffē. l. c. dat. p. Septembr. 17 ann. 520.

⁴ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 665.

⁵ « Recipimus ad divina tecum mysteria

scordiae error excluderat, pro pacis nostra plenitudine revocare; ut unitas, quam post annorum multa curricula per totum orbem suis Deus restauravit ecclesiis, nulla voluntatum nostrarum distantia laederetur. Sed quia rem tam gramat, et Patrum statutis venerabilibus congruentem quibusdam tarditatibus contigit nunc usque differri, unde etiam ad decessorem fraternalis tuae nos scripsisse meminimus; hortamur, ut lactitiam, quam de damnato praeteritae dissensionis errore percipiimus, in nullo⁶ iterum discrepantiū animorum cause contristet. Etenim nulli videtur, vos nobiscum pleno communicare mentis affectu, si eos, qui nobiscum communicant, a vestro consortio segregatis. Incassum certe videntur pacem recipere, qui pacis differunt paecepta completere. Quidquid enim in illorum suscipienda communione moramini, quodammodo de nostra reconciliatione detrahitis. Et providendum est, frater carissime, ne si ecclesiarum nostrarum tandem desuper indulta concordia ab his exordium sumat exemplis, et religionis veneranda regula, et Apostolicae Sedis auctoritas immunita (quod absit) per Orientem potius divulgata, quam restituta videatur⁷.

EPISTOLA LXXII⁸.

Dorothea episcopo Thessalonicensi de Ioannis nece describens eius pericaciam arguit, hortaturque, ut tanti sceleris

incunctanter admittere ». Caraf. cum nn. codd. Orat. autem contextus recipimus exigit.

⁶ « In nullus ». Perperam Caraf.

⁷ Caraf. cum nn. codd. legg. et apostolicae Sedis auctoritas immunita (quod absit) per Orientem potius, quam restituta videatur. Verum ad context. aptius videtur n. lectio. Dat. autem ep. iuxta Jaffē l. c. ann. 520.

⁸ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 671.

Epiphianum ad hoc vehementer impellit.

*a se irridium repellat, et eorum, qui
resipuerer, vestigia insistat.*

Hormisda

Dorotheo Episcopo Thessalonicensi.

Considerantes tuae fraternitatis Eccle-
siam ante praeteruentis mala discordiae
olim cum Sede Apostolica praeceps fuisse
charitate coniunctam, te nuper pacis red-
ditae¹ esse credebamus auctorem; sed
quia, quos praevenire debueras, sequi
etiam remoraris, non leviter pro frater-
nitatis tuae dilatae correctionis ingemis-
cimus tarditatem²; scribis enim aures no-
stras cuiusdam sceleris atrocitate turbatas.
Utimus usque ad nos tantum³ detesta-
bilis fama percurseret, et non toto orbe
christianis mentibus tam dolendum, tam
execrabile facinus nunciaret! ut qui te
innocentem nesciunt, a christianitatis si-
mili credant tramite deviassse. In qua

Instat, ut ipse enim mundi parte immanitatis huius ini-
de obiecto cri-
miae sese pur-
gat.

stias, et haereticorum prava vota laetificat?
Quae nos a dilectionis tuae conscientia,
sicut litteris intimas, ostendi cupimus
aliena: quid enim votis nostris magis
convenit, nisi ut redire ad pacem catho-
licam volentes episcopos a crudelitate et
criminibus contingat semper innocios
comprobari? Expectamus igitur, si non
desunt fraternitatii tuae veritatis Deo nota
praesidia, ut et tanti sceleris a te repellas
invidiam, et in reconciliatione fidei tan-
dem eorum, qui reversi sunt, sequareis
exempla.

Data iv kalendas Novembbris, Rustico
viro clarissimo consule.

Dat die 29 Octobr., an. 520.

1. « Te nuper pacis desuper redditac ». Vatt.
codd. 3787, et 4961.

2. Codd. nn. pro paternitate tua dilatae cor-
rectionis ingemiscimus tarditatem.

3. It. cum Caraf. ad nos tantum tam de-
stabilis fama.

4. Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 671.

EPISTOLA LXXIII⁴.

Iustini Augusti litteris, quibus legationis
moram excusabat, rescribit se num-
quam eius promissa habuisse suspecta,
et religionem tanti imperatoris com-
mendans pro universae Ecl. concor-
dia rota facit.

Hormisda Iustino Augusto.

Benedicta Trinitas Deus noster, qui vo-
bis gubernacula commisit mundani impe-
rii, quibus non solum pro iure regni
veneratio deberetur, verum etiam pro
gloriosi modestia et integritate propositi.
Vere enim glorificamus Deum, lectis ves-
trae pietatis epistolis⁵, quibus promissae
legationis moram pro infirmitate eius,
qui dirigidus fuerat, excusando, luce
clariori reddidisti⁶, quam curam fidei et
pudoris haberetis, ostendentes rerum
summam regentibus non sufficere ad domi-
nationis apicem, quam obtinent potes-
tatem, nisi ornamenta morum pretio-
siorem faciant principatum. Servet circa
vos, clementissime imperator, Deus no-
ster beneficia sua, et respiciens bona
vestra, largiatur aeterna. Nec nos tamen
momordit illa suspicio, aut implendi
tarditatem promissi, nec mutatione cre-
diimus evenisse consilii⁷. Nefas enim erat
de eius verbis qualibet sollicititudine du-
bitari; cuius fidem in magnis rebus da-
tum est tam evidenter agnosci. Redeunte
igitur filio nostro spectabili viro Eulogio
tribuno et notario, cultum debitate salu-
tationis exsolvimus, Deo magno continuis
precibus supplicantibus, ut qui vestro stu-

Justini litter-
rae de legatio-
nis moris abilita-
tibus.

In eius religio-
ne, quae Ponti-
ficialis fiducia.

5. Cont. Const. cum nn. codd. 3787, 4961 lectis
vestrae pietatis apicibus.

6. Ad locutionis context. aptius reddidisti.

7. « Nec nos tamen momordit illa suspicio;
aut implendi tarditatem promissi de mutatione
crediimus evenisse consilii ». Cont. Const. cum
cit. codd. rectius ad contextum.

Universa dio per infideles vulnera impacta enra-
Ecc. pacem ^a
Deo precatur. vit, aevi vobis per longiora tempora pro-
pagato, unitatem Ecclesiae redditam ex
omni quoque faciat parte securam.

Data iv kalendas Novembbris, Rustico
viro clarissimo consule.

Dat. die 29 Octobr., an. 520.

EPISTOLA LXXIV⁴.

*Iustiniani erga se reverentium commen-
dat, cique SS. Trinitatis mysterium
breviter erplanat, de quo legatis adve-
nientibus latius se disserturum pro-
mittit.*

Hormisda Iustiniano viro illustri².

Quod celsitudo vestra animi circa mi-
sui benevolentiam dignatur ostendere,
Pontificem ve-
neratio maximi
facienda.

Dominum siquidem est, quia honor ministri cultus
colit, qui mini-
strum honorat. est Domini, et qui personam sacerdotum
magni habet, maiorem remunerationem
ab eo, cui sacerdos famulatur, accipiet,
dicente Domino Iesu iis, qui prophetas
in honore suscipiunt, suam mercedem
esse reddendam, et apud me quidem ma-
gnum est gratia vestra momenti, eo tamen
preciosior, quia quidquid mihi gratae
dignanter impenditis, in ecclesiarum de-

⁴ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 679.

² In m. cod. 3787, 4961 *Hormisda Iusti-
niano illustri.*

³ Baron. apte ad contextum «sed si non parva
sunt nobis huius emolumenta propositi; maior
in nos fructus de tali bonitate revertitur».
Sensus tamen tum hic, tum in n. textu exigit
maior in vos.

fensione monstratis. Sed ut ad id, quod
celositudo vestra desiderat, noster sermo
dirigatur, quamquam et clementissimus
imperator, et vos promittatis legationem
esse venturam, et id cum ratione con-
venierit, ut eorum, qui dirigendi sunt,
super omnibus nos decuerit expectare
praesentiam; tamen quia gratum nobis
est studium, quod circa religionem vos
habere declaratis, non gravat praelibare,
dicendo non opus ut stabilitatem fidei
vestrae intentionis⁴ potius, quam rationis
sequaces procaci verborum novitate con-
fundant. Sancta Trinitas Pater, et Filius,
et Spiritus Sanctus unus est Deus⁵; hanc
Israel iussus adorare, cuius insepara-
bilibus et indiscreta substantia non potest di-
vidi, non potest sacrilega distinctione⁶
separari, servata tamen proprietate sua
unicuique personae. Haec interim com-
mendanda fidei vestrac epistolaris styli
terminum cogitantes congrua creditimus
brevitate sufficere, plenus dissrenda,
quoniam, florente imperio clementissimi
principis, si⁷ promissam legationem et
nos suscipere, Deo propitiante, contigerit,
et cognitis omnibus, cum adiutorio Bei
nostrî responso reddito pro universitatis
informatione remittere⁸.

<sup>SS. Trinitatis
mysterium pau-
cis explau-</sup>

<sup>De hoc in po-
sterum plenus
discreendum.</sup>

EPISTOLA LXXV⁹.

*De Epiphanii CP. episcopi erga Eccle-
siam sollicitudine summopere laetus,
cum in proposito confirmat; tum le-*

⁴ M. contentionis.

⁵ «Deus unus est», Vatt. codd.

⁶ Baron. recte corrig. sacrilega divisione se-
parari.

⁷ Id. cum Caraf. optime expung. si, etenim lo-
cationem implicat.

⁸ Iusta Iaß⁹ l. c. dat. ann. 520.

⁹ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 676.

gationem ab ipso missum sibi gratissimam ostendens, munera per eum B. Petri Ap. basilicae oblata se accepisse suo charactere addit.

Hormisda

Epiphanio Episcopo Constantinopolitano.

Benedicimus Dominum fraternae charitatis ritatis affectu, quia non solum synodica de Eccles. unitate sollicitudine relatione ad sacerdotium te digne per-

venisse cognovimus, sed factis atque moribus comprobamus; et ita se meriti tui gradus patefecit effectibus, ut ante fratrum et coepiscoporum nostrorum testimonium cuncta crederemus. Quod enim illi te promittunt posse omnia agere, nos videmus implesse; et tanquam fidei tuae servata pacis fuerit gratia, sic unitatis haec tuas dilata sunt vota divina. Eorum praedestinationi charitatis tuae¹ vocabulum, quo nuncuparis, accessit, sub quo spirito apparente concordia, factum est ut dicamus: *Ecce quam bonum et quam iucundum habitare fratres in unum*².

Quapropter in Christo Domino nostro redentes officia salutationis hortamur, ut boni operis initium laudabile continuet

institutum secundum sanctum Evangelium, quo monemur: *Qui perseveraverit in fine, hic salveus erit*³. Adhortamini igitur reliquos, invite monitis, colligate blandimentis, quia talenti crediti multiplicata compendia sacrificia sunt divina. Praeterea gratissime tulimus, quod De missa sibi legatione facta tur. Iohanni fratri et coepiscopo nostro, nec non Heracliano presbytero, atque Constantino filiis nostris intermunitis promotionem charitatis tuae cognovimus, qua esse aliquid dulcius non putamus. Et cum

te praedicti viri, etsi pro obsequio suscepto facerent, non tantum ratione laudarent, beati omnium sumus, quod dignae rei nuntius relator dignus extabat, ut tibi absolutissime de legatorum meritis probatio sit honoris⁴.

Manu Papae. Suscepimus calicem aureum gemmatum, patenam argenteam et alium calicem argenteum, et vela duo ministerio basilicae beati Petri apostoli profutura a charitate tua directa.

Data viii kalendas Aprilis, Valerio viro clarissimo consule.

Dat. die 25 Martii, an. 521.

Eius munera
se accepisse ad-
dit.

EPISTOLA LXXVI⁵.

Synodo CP. gratulatur, quae S. A. Epiphanius electionem per legatos insinuaverat, eidemque perfectam concordiam precatus, gesta in causa Abundantii episcopi Traianopolitani apud se habere subdit.

Hormisda synodo Constantinopolitanae.

Fratrem et coepiscopum nostrum Epiphanius, apud felicissimam, Deo favente, Constantinopolim ad officium munieris sacerdotalis assumptum pervenisse ad nos, fraternalitate vestra referente, gaudemus, quia gratias quodammodo suscipiuntur iudicia, quae significaverit amata persona, et tanto maius pro anoritate nuntii nascitur gaudium, quanto non est, quod de testimonio disputetur. Sic erat congruum, carissimi nobis, sic se circa proximum patefecere decebat affectum⁶, ut per vos Sedi Apostolicae innotescat, quod

De Epiphanius
electione grati-
latur.

1 «Eorum praedestinatione charitati tuae». Caraf. cum nn. codd.; sed perperam ad locut. contextum.

2 Ps. CXXII, 1.

3 Matth. x, 22, ubi Vulg. legit. *Qui ... perseveraverit usque in finem, hic salveus erit.*

4 Codd. nn. *Et manu Papac.*

5 Ex Labb. *Conciliorum Collectione* tom. v, col. 675.

6 Idest «Sic vestrum affectum circa Epiphanium proximum, ac fratrem vestrum se patefecere decebat». E Cont. Const.

moribus et sanctitate fulgeret; quod usque adeo se omnino bonis¹ (sicut et vos asseritis) imbuti institutis, ut non sit fortius meritis testimonium, quam in honorem sacerdotis adscitum². Quid est enim, quod de eo habeatur ambiguum, in quo de bonis moribus sub probatione factae concordiae praesuscepta sunt divina³? Quapropter facitis sancte, facitis religiose, facitis pie, quod veritati testimonium libenter impenditis, quod praecepsum bene meritis non negatis. Quia idem error est tacere veritatem, qui est falsis assistere; et eadem iniustitia est, si negetur honor moribus placitis, quae est si concedatur indignis. Certum est, amanissimum, participari vos cum sacerdotis laudibus intimatis, quia omni fraternitatis vestrae ordini transcribitur, quod in uno, quem ex vobis elegistis, esse laudatur. Dens omnipotens fidei suae pacem sub perpetuitate conservans electionem ordinationemque vestram, quam insinuanda Sedi Apostolicae per Ioannem fratrem et coepiscopum nostrum, nec non et Heraclianum presbyterum, atque Constantinum diaconum filios nostros regnigiose credidistis, tanta firmitate confortet, ita et omnium⁴ discordantium lucetamina disiiciat, ita dissidentium corda compescat; et quemadmodum sub fratre

Pariter inquam est hominem bene meritis negare, ac concordem indugis.

Perfectam concordiam praecipit.

et coepiscopo nostro Epiphano pacificationis datum est indicium, gratulemur effectum.

Data vii kalendas Aprilis, Valerio viro clarissimo consule.

Dat. die 26 Martii, an. 521.

Gesta in causa Abundantii episcopi Traianopolitani in scrinio habemus⁵.

EPISTOLA LXXVII⁶.

Licet probata Iustini religio humanae laudis stimulo non indigeat, eius tamen in catholicam fidem beneficia grati animi ergo recenset, cumdemque ad perfectam Ecclesiae pacem reddendum enixius impellens de recipiendis in Ecclesiam Epiphano scriptum significat.

Hormisda lustino Augusto.

Scio quidem, venerabilis imperator, clementiam tuam conscientia boni operis tantum esse contentam; nec in his, quae pro catholicae Ecclesiae unitate disponitis, humanis laudibus indigere, et⁷ magni studii gloria non digna remuneratione vilescat. Quanta est enim circa eum humani summa praeconii, cui contingit terrarum regna committi, quum eo

Iustini pictatis
stimulus humanae laudis non addendus.

¹ « Se olim bonis ». Caraf. cum nn. codd. 3787, 4961. Forte ad sens. aptius.

² Planus quam quod a vobis in honorem sacerdotis fuerit adscitum.

³ Cod. n. 4965 factae concordiae praesusceptae sunt divina; cod. autem 3787 factae concordiae praesusceptae sunt divina. Forte legend. « in quo de bonis moribus sub probatione factae concordiae praesuscepta argumenta sunt divina? »

⁴ « Et ita omnium ». Caraf. cum. cit. codd.

⁵ De hac notione ipsissima Ballerin. verba lectoris perspicaciam subicitus, quem certe quanti valeant vel ipsa rei probabilitas edocebit. « Quum haec notatio, inquit apud Migne Pa-

trolog. tom. lvi, col. 180, nihil commune habeat nec cum praecedenti, nec cum subsequenti epistola Hormisdae, in quibus de Abundantio nihil agitur, a collectore apposita videretur, ut indicaret se in scrinio Romanis ea gesta reperisse, quae tamen sua collectioni inserenda non credibili ».

⁶ Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 680.

⁷ « Disponis » Baron. Aptius ad illa clementiam tuam.

⁸ Codd. nn 3787, 4961 perperam ad locut., ut videretur. Rectius al. ne magni studii gloria non digna remuneratione vilescat. Nobis ad locut. apte legendum videretur: et magni studii gloriam non digna remuneratione vilescore.

obnoxia¹ sint blandimenta adulatio[n]is suscipioni, quae humilitas detulerit imperanti? Et alias secundum evangelicam traditionem necesse est, ut fructu supernae remuneratio[n]is careat, qui retributio[n]is laudem expectat². Ille mansuetudinem vestram omnis bonitatis perfectione[re] pollentem ad Deum universa, quae memorabiliter facitis, referre non ambigo; nec caduca cogitantes ab illo expectatis pro actu[m] vestrorum retributione mercedem, quem bonorum omnium constat auctorem. Et tamen ego divinis, quibus

Eius tamen
in religione be-
neficia nou[er] la-
cenda.

obsecundo, convenio institutis, ne reli-giosae conscientiae vestrae beneficia con-ferta³ dissimilem, ne taciturnitas mea, quae vobis crescit ad gloriam, mili, quod absit, veratur in culpm. Novi enim de illis decem Domini et Salvatoris nostri pietate mundatis, quia et novem sunt nota ingratitudinis improbat, et unus testimonium fidei et merita receptae salutis retulit⁴, qui gratiarum actionem sanatus exsolvit. Exequor exempla, quae didici, et quod per officii mihi crediti materiam praedico, sub occasione litterariorum sermonis exhibeo. Ago gratias quanto amplius⁵ possum, et si quantas debeo non possum; sed solatum mihi est quod de beneficiis mecum vestris mundus exultat, et laceratae hactenus Ecclesiae mem-

bra⁶ ad compagem suam revocata glori-antur. Reduxisti populis fidem perse-cutus errorem; inclinata est superbia inimicorum Ecclesiae Dei, et humilitas erecta fidelium. Magna res tibi contigit, imperator: magna in te emolumenta cum potestate coierunt; quae merearis intel-lige. Non exiguum in te partem boni operis illius, quod vadens ad caelos Dominus noster Iesus Christus contulit, trans-tulisti, nam pacem, quam ille discipulis dedit, per te mundus invenit: non du-bium⁷ congratulari tibi angelos coeli; nam si iuxta assertionem evangelicam laetitia est eis super uno peccatore sal-vato⁸, quae potest esse populo? Salve, Ezechias praesentis aetatis. Nam etsi fuerunt ante eum reges Iuda, bonum qui facerent⁹, nullus tamen eorum dissipavit excelsa; tu quoque schismatum et superbiac dissipator, et cultus veteris resti-tutor, praesume tibi similitudine illius annorum augenda currienla, qui operum eius imitariis exempla. Haec omnia¹⁰, quae ad maius gloriae tuae spectant augmentum, non stimulo adhortationis alienae, non ullis precibus excitatus aggrederis: solus tibi in consilio Deus; non est, qui se ad participationem tanti operis tentet inserere; tibi debes actionis huius studium, tibi bonae actionis effectum. Tu

1 Cont. Const. *quam obnoxia sint. Et sane optime ad sensum, qui ut clarus exurgat, nobis visum est interrogandi punctum apponere non post verbum committi*, prout alii solent, sed potius post vocem *imperant*.

2 Caraf. cum nn. codd., et Cont. Const. ad rem quidem apte *qui retributionem laudis expectat*.

3 «Comporta». Caraf. ad sensum aptissime.

4 «Merito». Id.; sed Cont. Const. ita legere mallet *(unus fidei et salutis merito receptae testimonium retulit)*.

5 «Quanto humilius» Caraf.; nn. autem codd. *quantas humiles possum*. Recte sane ad sequentia n. lectio.

6 Cont. Const. ad rem concinnius *lacerata*

hactenus Ecclesiae membrorum, cui lect. nn. codd. adhaerent.

7 «Non dubium est» Vatt. codd.

8 Luc. xv, 7.

9 Caraf. cum nn. codd. *bonum omittit*. Cont. Const. substituendum autumat *«qui fecerent rectum, vel quod erat placitum coram Domino»*. Idque divinis libris magis videtur consentire, siquidem de Amasio iv Reg. xiv, 3, 4 legimus: *«Et fecit rectum coram Domino..... nisi hoc tantum, quod excelsa non abstulit»*. Similiter de Azaria ibid. xv, 3, 4. *Fecitque quod erat placitum coram Domino..... Verum tamen excelsa non est demotilus»*.

10 Vatt. codd. *Et haec omnia*.

me, venerabilis imperator, Ecclesiae vulnera tam longa moerentem ad spem redendae salutis animasti. Tu me post tam continuos turbines iam pene desperatione cesserantem ad novam tranquillitatem directis ultro piis litteris excitasti: hoc quoque procul dubio divina intelligentia conferente, ut inter ipsa tui principatus exordia fidei eius dicares obsequium, cui acceptum debebas imperium, sed qui te ad incipienda haec non potui primus impellere, nunc maiore fiducia tantis beneficiis compellor provocatus orare, ne patiaris in re² tam boni operis esse defectum, ne manus, quas ad Deum erigis, accepti operis perfectione suspendas. Negare non possum pro Domini nostri haec me affectu et unitatis exposcere; sed fatator, et salutis tuae pro tanta mansuetudinis gratia haec studia me debere. Scriptum est enim quia, *qui perseveraverit usque ad finem, salvus erit*³. Nec vos

Ad perfectam
Ecccl. pacem re-
stituendam ve-
hementius adhor-
tatur.

aliquorum obstinatio reddat a proposito pigriores. Durum est, ut efficacior sit eorum pertinacia, qui dividunt pacem, quam eorum, qui asserunt unitatem. Amentur vulnera, cum provideantur pro salute remedia, et praeceptabile putetur mortuis, quam inhaerere cum vivis⁴. An non aequum est, ut religiosi principis subdantur imperio, qui non mouentur exemplo? Non omnis aeger remedii salubribus acquiescit, et medendi studium

saepe ipsis, quibus adhibetur, ingratum est; et tamen grata est pro salute necessitas, nec ipsi post respirationem non sunt beneficiis olinoxii, qui curantur inviti. Cavenda est subtilium magna circumspectione calliditas, qui ingerunt difficultaria, dum nituntur labefactare composita. Et quis hoc possit admittere, ut ad illa per pacem credamus adduci, ad quae non potuimus discordiae necessitate compelli? Et putetur aequum, ut contra salutem princeps subiectorum voluntatem sequatur, quam pro sua salute subiecti principis non famulentur imperio? Ipsam tibi mecum, venerabilis fili, crede Ecclesiam Dei supplicare, ut eam sine macula et ruga⁵, sicut scis Domino placere, custodias; nec in eam oculus ille, qui per vigilat, naevum aliquem, quem aversetur, aspiciat⁶. Ama quod a Deo compunctus elegisti, et intemeratum serva illud, cuius pars esse voluisti. Fuerit ante sollicitudo tantum mea, nunc unam nobis causam tua fecit esse clementia. Nunc austeriorum⁷ me quisquam dicat esse prioribus, nec adhortatio alicuius pro sententiae auctoritate teneatur. Diligentiores me non pertinacae studium, sed scandala secuta fecerunt. Forte inter initia locus esse potuit lenitati: male (sicut notum est) per accessus praecedentium temporum errorum augmenta creverunt. Non parvi habeas, fili sanctissime, quod cu-

1 « Sed quibus ad ». Perperam Caraf. cum nn. codd.

2 « Ne patiaris in te ». Id. recte quidem ad contextum.

3 Math. x, 22, ubi Vulg. legit. « qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit ».

4 « Amentur vulnera, quam provideantur ». Vatt. codd., forte amanuens. mendo.

5 « El perceptibile putetur se mortuis ». Ad sens. perperam. Caraf. Hanc autem lec. Cont. Const. ita corrig. El praeceptabile putetur sepeliri cum mortuis, quam. Codd. nn.

legg. et praeceptabile putetur mortuis so...., ubi forte legend. mortuis sociari, quam

6 Ephes. v, 27, ubi Vulg. legit.: « ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta et immaculata ».

7 Cont. Const. cum nn. codd. apte leg. nec in eam oculus ille, qui per vigil est, naevum aliquem, quem aversetur, aspiciat.

8 Nec austiorum. Caraf. et Baron. Sane rectius videtur.

rasti¹. Ubi sancta Chalcedonensis synodus, et inter sanctos venerandi Papae Leonis religiosissima constituta locum alieuius honoris habuerunt? Ubi non adversum tanta fidei fundamenta quasi quodam bellicum hostium Dei insouit exercitus?

PP. statuta
eo validius de-
fendenda quo
culis tanto validioribus sunt munienda
subsidiis. Rogo, clementissime impera-
tor, ne me aut ad delenda haec², quae
dudum beneplacita sunt, aut mutanda
compellas. Vox enim illa auribus meis
indesinenter innumuratur: Quia nemo
manum ad aratum mittens, et post se
respiciens aptus est regno Dei³, cum in
evidenti sit, quia poenitentia malorum
est operum, non honorum. Sed quam-
quam his urgemur angustis, tamen⁴ pro-
pler mansuetudinis tuae considerationem
et venerabilium legatorum Ioannis epi-
scopi, Heracliani presbiteri, et Constantini
diaconi allegatio nos non inhumana per-
movit⁵, qui innocentibus aut ignarisi cau-
sae remedia credidit esse poscenda⁶. Ad
fratrem et coepiscopum nostrum Epi-
phanium scripta transmisimus⁷, ut mem-
or fidei, memor religionis, quos dignos
susceptione esse crediderit, et alienos a
communione⁸, quam respuumus, sicut as-
seritur, innocentes eos ad societatem suae
communionis admittat, libelli tamen, qui

a nobis interpositus est, tenore servato.
Melinus est enim et magis Deo placitum,
si, salva fide, ecclesiastico corpori iungan-
tur abscissi, quam in abscissos transeant,
qui in beati Petri immaculata commu-
nione manserunt.

Data septimo kalendas Aprilis, Valerio
viro clarissimo consule.

Dat. die 26 Martii, an. 521.

EPISTOLA LXXVIII⁹.

*Caesarii pietate commendata, sacrarum
virginum monasterium ab eo institu-
tum adprobat; prohibet autem, ne suc-
cedentes episcopi inibi temporalem ali-
quam potestatem sibi audeant vindicare,
bonaque eidem tributa confirmat.*

Dilectissimo fratri Caesario Hormisda¹⁰.

Exsulto in Domino, dilectissime fra-
ter, et indesinenter exsulto, ita apud te
religiosae studiū vigore reverentiae,
ut indefessae sollicitudinis continuatione
pervigiles, quatenus in Ecclesia Dei quic-
quid ad cultum eius pertinet, novis quo-
que profectibus augeatur; et de caetero
non aliquid satis officio putas, nisi semi-

Caesarii zelum
laudat.

minus bene: *credidit esse poscenda; ad fratrem
itaque et coepiscopum.*

7 Inuit suam ad Epiph. epist. quae vi est in
Bull. tom. i, pag. 141 h. edit.

8 «Aut a communione.....innocentes Caraf.».
cum nn. codd., ad orat. forte aptius.

9 Ex PP. Maur. *Genc. Gall.* tom. i, pag. 879,
qui hanc ep. inter genuinas Hormisdæ litteras
recensent.

10 Apud Bolland., qui primus hoc documentum
editid, sequens habet inscriptio: «*Paulinus di-
lectissimo fratri Caesario Hormisda*». Quod
certe mendum est, et amanuensis oscitantiae tri-
buendum, qui forte consulis nomen a Caesario
sue regulare subscriptum hic imperite trans-
luit. Vid. Maurin. l. c. ad not. 1.

¹ Ille alii comma ponunt: nobis autem affir-
mandi punctum visus est sensus exigere. Mox
autem legendum: *quasi quoddam bellicum.*

² Caraf. cum nn. codd. et Baron. deseruenda
haec.

³ Iac. ix, 62, ubi Vulg. inquit *Nemo mittens
manum suam ad aratum, et respiciens retro
aptus est regno Dei.*

⁴ «Tamen et ». Vatt. codd. ad context. rectius,
ut videtur.

⁵ «*Nos non humana permovit* ». Iid. Melius
ad context. videtur n. lectio.

⁶ Ille et absolvitur orationis sententia, et pe-
riodus cum reliquis per copulativ. particularum
non connectitur. Igitur, ne sensus turbetur, pro
puncto et coniuncte ab aliis interiecto, affirmandi
punctum posuimus; ni potius legere mavis forte

per adiunxeris. Est tibi fideli cura specialis infixus propositus; et unde amabilis Deo propheta, cum diceret: *Ego semper in te speravi, Domine, devotio nem hanc sibi non credens suffecisse, subiunxit: Et adiiciam super omnem laudem tuam*¹. Amor verus non est so-

*Verus amor
solis obsequus
non vacat.*

litus esse contentus obsequii; et defectum sui charitas putat, nisi fervor dilectionis exaestuet. Videat licet inhaerentem praecordiis fidem, ut secretorum speculator et cognitor Deus, nou tamen dispensationem suam patitur oculi, aut thesaurum suum circa incrementum cœlari; iubet cultores suos arcanam reverentiam in aperto producere, et laudem suam personant exultatione cantare. Hace

*Sacrum Vir-
gum monaste-
rium receps in-
stitutum adpro-
bat,*

ideo², quia in Arelatensi ecclesia, super clericorum et monachorum excubias consuetas, puellarum quoque Dei noviter choros instituisse te directis litteris indicasti, posecens ut in praefato puellarum monasterio a te nuper condito nullam potestatem successores quandoque tui habere penitus permittantur; quatenus sacratæ Deo virgines ab omni inquietudine vel molestia absolutæ omnipotenti Deo liberis mentibus valeant ingitare famulari.

Digna providentia sacerdotalibus institutis, ad pudicitiam decantandam Deo corda compungere, et sacro cultui de illis seminibus mysticis fructum virginitatis offerre. Hoc esse summum votum sum in illis voluminibus sacræ declaravit Apostolus dicens: *Desponsavi vos unī viro virginem castam exhibere Christo*³. Quamobrem petitionibus fraternalitatis tuae annuentes apostolica auctoritate firmamus ac decernimus, ut nullus episcoporum, successorum quoque tuo-

rum, in antedicto monasterio audeat sibi potestatem aliquam penitus vindicare, nisi tantum, pro Dei intuitu pastoralem sollicititudinem gerens, familiam Christi Domini ibidem positam congruis qui busque temporibus (iuxta quod concedet) sincero animo cum suis clericis studeat visitare. Tum denique aequum est, ut parili devotione uterque sexus locis sibi congruis consistens Dei gloriam concinat, sicut stabili atque plenissima fide uterque spem redemptoris expectat.

Quod autem venditionem ad dilectionem tuam, donationemque in monasterio carnumdem puellarum Dei antea factam nostra postulas auctoritate roborari, Bona monasteria pro tributa con sperans, ut ecclesiasticorum alienatio praediorum non praesumatur in posterum nostris interdicta decretis; probamus propositum tuum, et desiderium in tantum fatemur esse laudabile, ut gaudeamus vobis quoque eadem non licere. Sed non oportuit distrahi, quod Ecclesiae servituri de Ecclesiae substantia ratio suadebat prorsus emptione concedi. Boni operis fructum decet esse gratuitum. Expectanda est recti studii merces potius, quam petenda, ne per utilitatem venditionis immunitur remuneratio charitatis. Conformatum tamen circa monasterium virginum a vobis vel venditum, vel donatum, et sub eadem via alienationem ecclesiasticorum praediorum decretis praesentibus exhibemus⁴; quod per sacerdotes omnes ad charitatis vestrae dioecesum pertinentes sub vestra dispositione perferte: aequum est enim, ut quae salubriter ordinantur, generaliter obediant. Deus te incolunem custodiat, frater carissime⁵.

¹ Psalm. lxx, 14, ubi Vulg. ait: *Ego autem semper sperabo et adiiciam*

² Supple dicimus.

³ II Corinth. xi, 2.

⁴ «Forte inhibemus». Maur. ibid. ad calc.

⁵ Hic apud Bolland. septem episcop. Gatt. inscriptions sequuntur, quae potius ad Caesari regulam, quam ad hanc ep. spectant. Vid. Mau rin. ibid. ad not. 3.

In quo Caesari successoribus temporalis potestas interdicta.

Bona monasteria pro tributa con-

*Iudeo dioce-
sibus episcopis
manifestandum.*

EPISTOLA LXXIX¹.

Clericos adulteros in honorem nunquam restituendos indicit, huiusque canonis aequitatem vindicans, episcopos ad eum serrandum enixius impellit. Sub finem vero addit, capite damnatis divina officia et ecclesiasticum sepulchrum non esse denegandum, ni forte hoc violarint.

Hormisda PP. per universas provincias².

Ecce manifestissime³ constat, quia secundum quod et tituli antiquorum Patrum a sancto Ioanne Papa transmissi, et trecentorum decem et octo episcoporum sententia, sed et canones Gallicani continere videntur⁴, clerici in adulterio deprehensi⁵ aut ipsi confessi, aut ab aliis revicti⁶ ad honorem redire non possunt. Et quia forte non deerunt⁷, quibus pro nimia pietate suprascripta

sanctorum Patrum severitas minime placet⁸, sciant se et trecentorum decem et octo episcoporum praeecepta, et sancti Papae auctoritatem, et illorum Pontificum, qui, ordinantibus trecentis decem et octo episcopis, reliquos canones statuerunt, sententias reprehendere⁹ vel dammare¹⁰. Sed forte maior in illis est pietas, quam in supradictis trecentis decem et octo episcopis; maior in illis misericordia, quam in S. Ioanne apostolico¹¹ Papa; maior charitas, quam in reliquis sanctis¹² sacerdotibus, qui hoc pro exemplo vel remedio¹³ Ecclesiarum suis definitionibus deliberaverunt? Et ideo aut plena voluntate¹⁴ praecepsit illorum consentiant; aut si non fecerint, omnibus¹⁵ dicat.
Hunc canonem
a severitate vin-
tu

se contrarios et inimicos esse cognoscant. Quae est ista iustitiae¹⁶ inimica benignitas, palpare criminatos, et vulnera eorum usque ad diem iudicii incurata servare? Quod si etiam durissimam eos

¹ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1758, edit. Paris., qui hanc ep. Hormisdæ perperam tribui animadvertis, Caesario forte non immere adscribendum autem.

² Cod. Heroall. «Epistola Hormisdæ Papae in universas provincias», quam tamen inscriptionem Iacob. Petit, qui eam. ep. in tom. I, *Pocnential*, Theodori Cantuar., paucis immutatis, evulgavit, posteriori manu in cit. cod. fuisse additam fatetur. Vid. Mans. *Concil. Collect.* tom. VIII, edit. Florent., col. 527, qui hoc documentum, usque ad illa referit: *nisi quod supradicti canones continere videntur*. Etiam cod. n. 1343 leg.: «*Incipit ep. Hormisd. PP. per universas provincias de lapsis*». Verum e character. diversitate et hic titulus in posterum adieetus videtur.

³ Grat. dist. 50, c. 20.

⁴ Ita porro et Mansi, et Caraf., aliique, qui haue period. satis implicatam referunt, e cod. Corb., et Pith. recte castigant.

⁵ Mans. contr. n. cod. 1343 auctorit adiungit et.

⁶ Perper. Mans. *ab iis convicti*. Forte legend. ab *aliis convicti*.

⁷ Id. *Non desunt*.

⁸ Sic et n. cod.; Mans. apte ad suac lection. context. *placet*.

⁹ Cit. cod. *perpendere*; sed ad orat. context. inepte.

¹⁰ Apud Barou. et Mans. haec period. ita concluditur: *scient, se trecentorum decem et octo episcoporum, et qui reliq. canones statuerunt, sententias reprehendere, vel dammare*.

¹¹ In praefat. cod. deest apostolico.

¹² Mans. ad rem perperam, et cit. cod. refrangente, omitt. *sanctis*.

¹³ *Per exempla, vel remedia*. Mans. Certe ad context. perperam. Cod. n. legit *qui hoc exemplo, vel remedio, partic. pro f. ob oscitant. amannens. omissa*.

¹⁴ Mans. *per promptam voluntatem*; n. cod. *prompta voluntate*; Labb. ad marg. *prona voluntate*.

¹⁵ Scilicet omnibus supradictis episcopis; unde cit. cod. perperam ad context. *in omnibus*.

¹⁶ Sic et cit. cod. Mans. *Quae est ista inimica benignitas*.

poenitentiam per plures annos agere videamus¹, sic² nos ipsi et salutem eorum consulere, et canonum deberemus statuta servare. Cum vero in aliquibus nec compunctionis humilitas³, nec instantia orandi vel plangendi appareat, nec B. David imitetur, qui dixit: *Larabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo*⁴; et illud: *Cinerem sicut panem manducabam, et potum meum cum fletu miscebam*⁵; nec eos ieunius vel lectio vacare videamus⁶; possumus cognoscere, si ad honorem pristinum redierint⁷, cum quanta negligencia, et cum quanto tempore, et inimicia animae securitate permaneant, credentes quod sic eis, non acta digne poenitentia, dimiserit Deus, quomodo sacerdotes indulssisse videntur⁸. Vere dico quia illi⁹, quibus cum periculosa et falsa misericordia indulgere videamur, quam ante tribunal Christi pro tantis peccatis dammandi advenerint, contra nos ipsos causas dicturi sunt, dicentes: quod dum aut asperitatem linguae eorum expavimus, aut falsa blandimenta, et periculosas adulatioines ipsorum libenter accepimus, nos eos, dum illis inutiliter indulgemus¹⁰, in

Siquidem periculosa est erga ipsos misericordia.

peccatis permanere, aut ipsa peccata etiam augere permisimus, non recordantes¹¹ illud, quod in veteri Testamento scriptum est, quia uno peccante¹², contra omnes Dei ira deserit¹³. O pietas! O misericordia! Uni parcere, et omnes per exemplum malum in discrimen adducere. Non ita suadet sanctus ac beatissimus Cyprianus martyr dicens¹⁴: *Qui peccantem verbis adulantibus palpat, peccandi somitem subministrat, nec reprimit¹⁵ delicta illius, sed sovet et iterum. Imperitus est medicus, qui lumentes vulnerum sinus manu parcente contractat, et absconditum in profundis recessibus¹⁶ virus dum servat, exaggerat*. Unde et S. Ioannes Constantinopolitanus episcopus arguit, dicens: *Imperitus est medicus, qui ante digestam putredinem superinducit vulneri cicatricem*. Et ideo diligentius perpendite, si aut potest, aut debet fieri, ut tantorum ac talium¹⁷, quos supra memoravimus, sacerdotum canones contemnentes, aliter quam illi¹⁸ statuerunt, servare vel agere praesumamus. Praecipue cum si illorum trecentorum decem et octo episcoporum, qui per omnes Ecclesias concilia fieri praeceper-

Veterum statuta spernentes redargunt.

1 «Quod si etiam eos durissima poenitentia per plures annos agere videntur». Mans., et Baron. ad orat. context. perperam. Baron. vero ad marg. corrigit *durissimam poenitentiam*. Cit. cod. leg. *durissimam poenitentiam per plures annos agere videamus*.

2 «Sic id ipsum et salutem eorum consulere, et canonum delemeus»..... Mans. cum Baron., qui recte, ut videt., ad marg. notat *sic secundum id ipsum*.

3 Baron. ad rem perperam, ut videtur, nec compunctionis humilitatis.

4 Ps. vi, 7.

5 Ps. ci, 10.

6 Perperam ad orat. context. cit. cod. «*Nec eos si ieunius vel lectio vacare videamus, non possumus cognoscere, si ad honorem.*

7 Mans. redirent.

8 Baron. cum cit. cod. *indulssisse videantur*. Mans. forte aptius ad context. vident.

9 «*Ipsi*». Labb. ad marg.

10 «*Indulsimus*». Cit. cod.

11 Mans. ad locut. minus bene nec recordantes.

12 Id. per unum peccantem.

13 Iust. Num. xvi, 22. «*Fortissime Deus spirituum universae carnis, num, uno peccante, contra omnes ira tua deseriet?*

14 «*Lib. De lapsis*» Labb. ad marg.

15 Mans. forte mend. typograph. *permit delicta*.

16 Id. *successibus*.

17 Sic Mans., et al. editi, qui legunt *aut tantorum, aut talium* e cod. Corb. et Pith. optime corrigitur.

18 Mans. perperam ad locut. context. *aliter quod illa*; Baron. cum cit. cod. recte *aliter quod isti*.

runt, tam sancta decreta negligimus⁴, non illos solos despiciemus, sed sicut supra iam dictum est⁵, et Africanos pontifices et omnes reliquos, qui, ipsis ordinantibus, per totum mundum pro ecclesiastica disciplina⁶ aliquid statuerunt, cum peccato animae nostrae contemneremus. Ego me in hoc periculo mittere omnino non audeo⁷; quia nec talia sunt merita mea, ut aliorum peccata in me excipere praesumam; nec tantam eloquentiam habeo, ut ante tribunal Christi contra tantos ac tam sanctos⁸ sacerdotes, qui canones statuerunt, causas dicere possim. Videat unusquisque, qui aliter sentire vel observare disponit, qualiter possit in die iudicii reddere rationem. Ego, in quantum Deus⁹ vires dare dignatur, studere volo eorum praeceptionibus obediens¹⁰; quia cum illis¹¹ non rixam, sed pacem, et qualemcumque partem habere desidero¹². Et hoc diligenter attendendum est, quod si, secundum quod suprascriptum est¹³, illi clerci, qui ad uxores proprias redeunt, ad in-

tegrum¹⁴ ab officio suspenduntur; et si etiam¹⁵ bigami, aut interuptiarum mariti, qui utique rem licitam faciunt, clerici tamen ordinari non possunt, aut si ordinati fuerint, deiciuntur; de quibus et Faustus¹⁶ episcopus sanctus in epistola sua dixit: *Perdit gratiam consecrati, qui adhuc officium null exercevere mariti.* Quum haec ita sint, qua conscientia quisquam dicere poterit, quod ille, qui adulterium commiserit, iterum ad honorem redire possit¹⁷? Illo loco aliquis fuerit, qui dicat: Ergo negas misericordiam Dei, qui dixit: *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat*¹⁸? Et illud: *Nunquid qui cadit non adiicit ut resurget*¹⁹? Et illud: *Peccator in quacumque die conversus fuerit, omnes iniquitates illius oblivioni tradentur*²⁰? Ad haec libera voce respondere et possumus et dehemus: Absit a nobis, ut de istis sententiis videamur vel leviter dubitare. De simillime enim credimus, quod qui usque²¹ ad finem vitae suae poenitentiam egerit, non solum indulgentiam accipiat,

*Multa minus
clericis adulteri
honori reddi-
doz,*

*Bigani, aut
mariti cum uxori-
bus viventes
non ordinandi;
in ordinatis, reu-
tendit.*

1 Mans. *negleximus*, et mox *despicimus*; cod. *neglexerimus*. Recte n. lectio.

2 Mans. *sed et sicut supra dictum est*.

3 Mans. perperam ac locut. context. per ecclesiastican disciplinam, et mox contemnimus.

4 Mans. *immittere non audeo*.

5 In cit. cod. 1343 deest sanctos. Mans. ad locut. perperam contra tantos, ac tales sanctos sacerdotes.

6 Cit. cod. recte interiicit nulli.

7 Id. *studere volo eorum praeceptionibus, et obediens*. Mans. et obaudire.

8 Sic et n. cod.; Mans. I. cum talibus.

9 Recte Mans. non *rius*, sed *pacem ex qua-
licunque parte habere desidero*.

10 Id. *scriptum est*.

11 Id. *ab integro*. Cit. cod. nobiscum legit.

12 Cod. n. et si etiam bigami, et trium nuptiarum mariti, qui utique.... Baron. ad marg. et interventu nuptiarum mariti. Sane ad sensum perperam. Hunc autem facile restitues, si

paragraphum 5 recolens epistole 1 S. Leonis *De Ordinat.* pag. 41, col. 1, vol. 1 huius oper. ita legas: *Et hoc diligenter attendendum quod, secundum quod scriptum est, illi clerici ab officio suspenduntur; et etiam bigami, aut interuptiarum mariti, tunc, clerici tamen ordinari non possunt Quum haec ita sint, qua conscientia*

13 Cit. cod. *Faustinus*.

14 Mans. *venire poterit*.

15 Ezech. xxx, 11, ubi Vulg. legit.: « *Nolo mortem impii, sed ut convertatur impius a via sua, et vivat* ».

16 Ierem. viii, 4, ubi Vulg. ait: « *Nunquid qui cadit, non resurget?* »

17 Ezech. xxxiii, 12 iuxta Vulg. « *et impie-
tas impii non nocebit ei, in quacumque die
conversus fuerit ab impietate sua* ».

18 Sic et n. cod.; Mans. ad context. minus recte quisque, et mox indulgentiam accipiet.... ad *praemiu[m] aeterna perveniet*

sed etiam ad praemia aeterna perveniat. Propter regulam tamen ecclesiasticam, et propter antiquorum Patrum statuta, quae absit a nobis aut reprehendere, aut discutere audeamus, eum, quem¹ credimus ad vitam aeternam post actam poenitentiam² venire, ad honorem clericatus secundum tantorum Patrum praecelta novimus non debere reverti, in tantum, ut in canonibus scriptum sit³; ne ullus unquam⁴ poenitens clericus ordinetur. Et si ille⁵, qui ultro petit poe-

Et qui invitatus ad poenitentiam adstringitur.

niteniam, quamvis perfecte agat⁶, non potest aut episcopus, aut presbyter ordinari, ita ut etiamsi per ignorantium ordinatus fuerit, et postea convincitur poenitentiam accepisse, deiiciatur⁷; ille, qui invitatus ad poenitentiam agendum in monasterium mittitur, et utique, qui aliud quam poenitens dicendus est, qua conscientia ad sacerdotium redire permittitur? Nemo mihi alia quaelibet contra auctoritatem Sedis Apostolice, aut contra trecentorum decem et octo episcoporum praeepta, vel reliquorum canonum statuta obiicit; quia quidquid contra illorum definitionem, in quibus Spiritum Sanetum locutum esse credimus, dictum fuerit, recipere non solum temerarium, sed etiam periculosum esse non dubito. Valde enim metuo et contremisco illam damnationem, quam Heli sacerdos⁸ propter stoltam indulgentiam accipere meruit. Qui pro eo quod filios suos negli-

Epiropis PP. decreta relaxantibus Dei vindicta pertinuescenda.

¹ Sic e cod. Corb., et Pith. Mansi emendatur, qui hanc period. implicatam praebat.

² Mans. ad locut. context. perperam post beatam poenitentiam.

³ Id. perperam ad locut. scriptum est.

⁴ Gratian. dist. 50, c. 29.

⁵ Id. ib. c. 55.

⁶ Mans. quamvis eam perfecte agit. Ad locut. aplius videtur agat.

⁷ Cod. cit. 1343 inepte ad orat. context. deiicitur; quanto magis ille.

genter castigavit, ut eos nec caedere, nec excommunicare voluerit, ipsi filii una die occisi sunt, et xxx nullia de populo interfecti sunt, et arca testamenti capta est, et ipse retro cadens fractis cervicibus mortuus est, et nomen ipsius de libro vitae deletum, etc.⁹. Contra Phinees, qui pro eo, quod zelo Dei commotus, duos adulteros pariter interfecit, totum populum de Dei iracundia liberavit¹⁰. Nec hoc ideo dico, ut sicut ille fecit, etiam nunc per mortem corporum sacerdotes Domini debeat vindicare; sed quia melius est, unusquisque¹¹ parvo tempore, donec vivit in hoc mundo, verecundiam vel confusione sustineat, quam postea ad supplicia aeterna perveniat. Et multum¹² utilius est, propter aliorum exemplum quamdiu vivit, remotus ab honore poenitentiam agat, et remedium sibi in die¹³ necessitatis adquirat. Quicumque parviti meae in hac causa voluerit onerosus existere, aliud responsum¹⁴ dare non delibero, nisi quod supradicti canones continere videntur¹⁵. Hoc ideo dico, quia dum cito crimina capitalia committentibus indulgemus, plurimi, qui nec Deum metunt, nec sensus disciplinae ecclesiasticae expavescunt, sine ullo pudore ac reverentia, per indignas familiaritates extranearum mulierum et seipso decipiunt, et famam christiana religionis blasphemari etiam ab extraneae religionis hominibus faciunt. Et ideo iustum

Onae per poenitentiam est evitanda.

Clericorum incontinentiam defestatur.

⁸ Perperam Mansi ille sacerdos.

⁹ I Reg. iv, 10 ad 49.

¹⁰ Num. xxv, 7, 8.

¹¹ Cod. n. ad locut. apte ut unusquisque, cui accedit Baron. ad marg.

¹² Baron. ibid. ad locut. quidem recte multo.

¹³ Id. contra mss. auctorit. in diem.

¹⁴ Cit. cod. recte quidem intericit ei.

¹⁵ Id. ad locut. perperam continentur. « Ilunusque cod. Corbeiensis, et Pith. ambo; caetera ex unico sunt Rhemensi». Labb. ad marg.

est, ut dum eis secundum omnium canonum statuta redeundi ad honorem aditus clauditur, tandem aliquando tam gravi malo finis congruus imponatur.

*In hos miseri-
cordia nunquam
adhibenda.*

Quia quando, diabolo persuadente, aliqui clericorum in aliquid peccatum, et praecepsie in adulterium lapsi fuerint, quam expedit de animabus statuta canonum cogitant¹, per falsam pietatem ita totis viribus elaborant, ut aut nec mittantur in monasteriis. Si autem, certe post non longum tempus importunitate nimia, et disciplinae ecclesiasticae iniuncta, extorquere conantur, ut redeant ad honorem.

Qui chartulam istam cum suprascriptis titulis canonum non fuerit aspernatus, nec eam pro rusticitate sermonis despexerit, contra inimicos ecclesiasticos regulae multum eum poterit adiuvare, ut libera fronte dicat, sicut iam supascriptum est, se contra tamen sanctas antiquorum Patrum constitutiones venire nullatenus posse. Ego haec cum omni humilitate suggereus absolvio apud Deum conscientiam meam. Quicumque autem aut importunitate, aut adulacione, aut

*Horum cano-
num utilitas.*

falsis blandimentis inclinatus fuerit, ut censuram ecclesiasticae disciplinae non teneat, videat qualiter se ante tribunal Christi expediatur, ubi contra eum omnes, qui canones statuerunt, causas sunt sine ulla dubitatione dicturi. In quorum dominorum meorum sacerdotum manibus² chartula ista pervenierit, si eam aliis sacerdotibus non solum ad legendum offerre, sed etiam ingerere transcribendam noluerint, timeant ne inde reddant in die indicii rationem. Nec illud credimus

omittendum, ut iis, qui pro scelere suo a praesidibus, seu a rectoribus populi fuerint interempti et sepulturam in coemeterio christianorum habere, et offerruent pro ipsis oblationes iuxta statuta canonum iudicamus licentiam non negari. Violatores vero sepulchri licet auctorum principum capitaliter damnet sententia; tamen si qui in hoc facinore fuerint reperti superstites, ab ecclesiastica communione priventur; quia nefas est, ut eis christianorum non obseretur consortium, qui temeritatis ausu humatorum cineres reddere praesumpserunt inquietos.

*Proinde non
contemendi.*

*Capite damnatis
ecclesiastica
sepultura, et di-
vina sacrificia
non neganda.*

*Ni forte se-
pulchri violato-
res extiterint.*

¹ Locus hic in mss. valde corruptus ita videatur emendaendum: *Quia quando aliqui clericorum lapsi fuerint, quam expedit de ani-
mabus iuxta statuta canonum cogitant, et per*

falsam pietatem ita totis viribus elaborant, ut aut nec in monasteria mittantur; aut si illuc missi fuerint, certe post non longum tempus....

² Corrig. manus iuxt. syntax.

S. HORMISDAE¹

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

An. C. 521

I.

Nuptias occulte celebrare fas nemini edicit.

Nuptiae publice celebrandae.

Nullus fidelis, cujuscumque conditio-
nis sit, occulte nuptias faciat, sed bene-
dictione accepta a sacerdote, publice nu-
bat in Domino.

I Hormisdae epistolarum fragmenta referentes illa iure omittimus, quae licet ab aliis collecto-
ribus edita, in supp. epp. inserta continentur.

Primum autem desumptius e Grat. c. xxx,
q. 5, can. 2, quem Berard. in op., cui titulus
Gratianei codicis etc., tom. 1, p. 2, cap. XLIX,
asserit Hormisdae falso tributum, quoniam Burcher-
dus illum excerpterit vel ex capitularibus Fran-
corum, vel potius a capitulis Herardi Turonensis,
ut censet Richter.

2 E Grat. c. xxxi, q. 2, c. 2. Porro huiusmodi
decreta, a Gratiano Hormisdae, et in Gregor. ix
Decretalibus Honorio tribuitur, qui sane, inquit
Berard. l. c. intelligendus esset eo nomine se-
cundus, quem auctor primae Decretalium col-
lectionis, unde illud Gratianus excerptit, non

II².

An. C. 521

*Eusebio episcopo rescribens significat
matrimonium filii adulti sine ipsis
voluntate a patre contractum esse ir-
ritum; illud autem validum, si pater
pro filio minorenni contracerit.*

Tua sanctitas requisivit a nobis, frater Edili adulti
matrimonium a
patre sine eius

videatur h. Pontif. tempora attigisse. Cl. autem
Wan-Espen in suo commentariolo ad Gratian.
hunc canon. plane apocryphum existimat, cui
consentit ipse Berard., qui eum tum e stylo, tum
e decreti sententia redarguit. Nam prorsus inve-
resimile arbitratur, Pontif. maximum, de imput-
berum matrimonio ita decrevisse, asserens cer-
tan hanc disciplinam in Eccles. nusquam fuisse
receptam. Et re quidem vera postrema h. canon.
sententia, qua legis obligatio absolute impunitur,
in cit. Greg. IX Decret. omnino deest, ipsique
commentatores, qui eam non respununt, ita in-
terpretantur, quasi honestum dumtaxat filiis ha-
beretur sequi paternam voluntatem, non neces-
sariorum; quae tamen interpretatio cum illis can.
verbis aperte repugnat. Neve cuiquam difficul-

~~voluntate contractum plane irritum.~~
 voluntate filii adulti facere potest: ad quod dicimus: si aliquo modo non consentit filius, fieri non posse. Potest autem de filio nondum adulto, voluntas cuius nondum discerni potest, pater eum, cui vult, in matrimonium tradere, et postquam filius pervenerit ad perfectam aetatem omnino observare et adimplere debet. *Hoc*⁴ ab omnibus orthodoxae fidei cultoribus, sancitum a nobis tenendum mandamus.

Fili iuoren-
nis non item.

tatem facessere debet, quod Benedictus XIV Const. LIV *Probe* tom. III *Bullar.* pag. 421 col. 4 edit. Rom. affirmet hanc disciplin. in Eccl. antiquitus extitisse; vir enim apprime venerandus immittitur cit. Hormisd. decreto, de quo oriuntur quaestio. Falsum autem est, a Bonifac. VIII hanc legem abrogari, ut nonnulli automanter, siquidem Pontif. summus cap. unie. *De Desponsat. im- pub. statuit, sponsalia huiusmodi, quae ab initio nulla erant, per lapsum temporis non convalescere.* Iam vero quonodo haec ab initio nulla appellare potuisset, si per legem, vel con-

matrimonium contrahere vult, si sine voluntate filii adulti facere potest: ad quod dicimus: si aliquo modo non consentit filius, fieri non posse. *Nulli presbytero, nisi quod altare ab episcopo fuerit permisum, erigendum gravissimis poenis indicit.*

Nullus presbyter in ecclesia conseverata aliud altare erigat, nisi quod ab episcopo loci fuerit sanctificatum vel permisum³, ut sit discretio inter sacrum, et non sacram; nec dedicationem fingat, nisi sit. Quod si fecerit degradetur, si clericus est; si vero laicus, anathematizetur.

Nisi episco-
po permittente,
nulum altare
origendum.

Contra leg. ta-
cientibus quae
poena.

suetudinem in Eccl. receptam fuissent sancta? Satius itaque retinendum, parentes, qui impuberis monasterii vel invitatos addicere poterant, contra utriusque iuris regulas persuasum habuisse, sibi etiam licere, cosdem quanavis repugnantes coniugio sociare, unde apocryphi decreti fortassis origo.

4 Lege potius *Hoc omnibus*

2 Ex Migne *Patrolog.*, tom. LXIII, col. 526.

3 « In Burchard. mss. » sic legitur: *quod ab episcopo loci, vel eius permisum sanctificatum est* ». Mans. Ad orationis contextum melius nobis videtur.

S. JOANNES I.

EPISTOLA I².

An. C. 523

Zachariae archiepiscopo rescribens significat, episcopos, ni e fide desciverint, a dioecesani non accusando; eos vero, qui suis bonis faciunt expoliati, ad quacumque synodum citari non pesce, nisi prius cuncta eorum potestati restituantur; idque Zachariae vehementer commendat.

*Ioannes urbis Romae episcopus,
Zachariae archiepiscopo salutem.*

Exigit dilectio tua³, frater carissime, praeceptum Apostolicae Sedis, in quo Patrum decreta consentiunt, quod nece tibi, nec ulli recte viventium et credentium sacerdotum negare fas esse credimus. Et licet tibi pro merito⁴ et honore sacerdotii, quo plurimum polles, vivendi et docendi ecclesiasticae regulae nota

sint omnia⁵, tamen quia Romanae Ecclesiae normam atque auctoritatem magnopere postulasti, scriptis tuis breviter respondere curavimus⁶. De occultis enim cordis alieni temere iudicare iniquum est, ut cum, cuius non videntur opera, nisi bona, peccatum est ex suspicione reprehendere. Oves ergo⁷, quae pastori suo commissas fuerint, cum nec reprehendere, nisi a recta fide exorbitaverit, debent, et nullatenus⁸ accusare possunt; quia facta pastorum oris gladio ferienda non sunt, quamquam recte⁹ reprehendenda videantur. Ideo ista dicimus, quia in scriptis vestris¹⁰ reperimus, quosdam episcopos vestris in partibus a propriis oviibus accusatos, aliquos videlicet ex suspicione, et aliquos ex certa ratione, et idecirco quosdam suis esse rebus expoliatos, quosdam vero a propria Sede pulbos. Quos scias nec ad synodum comprovincialem, nec ad generalem posse convo-

An. C. 523

Cuius bona vendatur opera & suspicione non reprehendendum

Episcopi nisi in pristinum restituti ad syndicatum non citandi

1 Ioannis, quas daturi sumus, epistolas suppositicias esse nemo non dubitat. Ultraque enim ex antiquis Pontificum, aliorumque verbiis contextae, et falsam consulunt notam praferentes Mercatores redolent, cui et haec vita familiaria sunt, et ingenii sui sterilitatem integris SS. Bibl. capitulis supplicare in promptu est. E Cont. Const., cui adhaecret Berard. op. al. cit. tom. i, p. 2, pag. 50, et Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 743, has litt. desumpsimus.

2 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 743.

3 Excerpta usque ad fas esse credimus e Zosim. PP. I ep. i, quam videre est apud Labb. op. cit. tom. iii col. 399.

4 Haec ad voc. *postulasti* Innocent. PP. I ep. ii referenda. Vid., si habet, Labb. I. c. col. 7.

5 « *Notea sive per omnia* ». Labb. ad marg.; et quidem recte, licet nn. codd. 1340 et 3791 non hiscum legant.

6 Labb. ibid. *non denegavimus*. Cont. Const.

cum n. cod. 3791 *non deditgavimus*. Forte

melius.

7 Hinc ad verba *uleisci se relint* referuntur v. synodus rom. sub Symmacho, uti patet apud Labb. edit. Paris. ann. 1671 tom. iv, col. 1365.

8 Cont. Const. rectius quidem ad locut. *nec nullatenus*; itemque nn. codd. 1340 et 3791.

9 « *Recte* ». Caraf. cum nn. codd. apte, nt videt. ad contextum.

10 Labb. ad marg. *in scripturis vestris contr.* nn. codd. auctoritatem.

cari, nec in aliquo¹ diiudicari, antequam cumeta, quae eis ablata sunt, legibus potestati eorum redintegrentur. Prius ergo oportet omnia illis legibus redintegrari, et ecclesias, quae eis sublatae sunt², cum omni privilegio suo restituti, et postmodum non sub angusti temporis spatio³, sed tantum temporis spatium⁴ eis indulgeatur, quantum expoliati vel expulsi esse videntur, antequam ad synodum convocentur, et ab omnibus quisque suae provinciae episcopis audiatur⁵.

Nam nec convocari ad causam, nec Nullus enim diiudicari potest expoliatus vel expulsus; ante litis contestationem in quia non est privilegium, quo expoliari possit iam nudatus. Unde et antiquitus⁶ decretum est: Omnes possessiones, et omnia sibi sublata, atque fructus cunctos ante litem contestatam⁷ perceptor⁸ vel primas possessori restitutus. Et alibi scriptum habetur: Ille, qui violentiam pertulit, universa in statu, quo fuerant, recipiat, et quae possidet⁹, securus teneat. Et alibi in synodalibus Patrum decretis, et regum edictis legitur statutum: Redintegranda sunt omnia¹⁰ expoliatis vel electis episcopis praesentialiter ordinatione Pontificum, et in eorum, unde abscesserunt, potestatem¹¹ funditus revocanda¹², quacumque conditione temporis,

¹ Cit. codd. f. ex viito amanuens, nec aliquo; Caraf. ad orat. context. minus apte nec aliquid.

² Perperam ad locut. cit. codd. quae sibi sublatae sunt.

³ Labb. ad marg. sub angusto temporis spatio.

⁴ Hinc Grat. eruit can. i, c. m, q. 2, licet verba aliquantulum discrepant.

⁵ Berard. legil audiantur f. mend. typograph.

⁶ Caus. n. q. 2, can. 1.

⁷ Labb. ad marg. constitutum. Ad rem concinnius videt. n. lectio.

⁸ Cont. Const. «praceptos». Grat. perceptos. Labb. ad marg. ». Vett. exemplar. perceptor vel primus possessori restitutus. Fort. hanc lectio preferenda est, ni legere mavis omnes possessiones perceptor prius possessori restitutus.

⁹ «Possebit» Labb. ad marg. Ad contextum apius videtur.

aut dolo, aut captivitate, aut virtute maiorum¹³, aut per quascumque iniustas causas, res Ecclesiae vel proprias, aut substantias suas perdidisse noscuntur ante accusationem, aut regularem ad synodum vocationem¹⁴ corum: et reliqua. Est etiam¹⁵ in antiquis Ecclesiae statutis decretum, ut, qui aliena invadit, non exeat impunitus, sed cum multiplicatione omnia da. Quin immo etsi pta cum multiplicazione facili restituent.

Unde et in Evangelio scriptum est: *Quod si aliquid defraudavi, reddo quadruplum*¹⁶. Et in legibus saeculi cau-

tum habetur: Qui rem subripit alienam¹⁷,

illi, cuius res directa est, in undecuplum,

quae sublata sunt, restituat. Et in lege

divina legitur: *Maledictus omnis, qui*

transfert terminos proximi sui. El dict

*omnis populus, amen*¹⁸.

Talia ergo non praesumantur absque ultione, nec exercantur absque sua damnatione. Tu vero, frater carissime, haec vide ne transgrediari, et reliquos episcopos tam tuae curae commissos, quam et alios firmiter tenere doceto, quia transgredi apostolica statuta absque transgressoris gradus periculo nullatenus possunt.

Inimici vero accusatoribus, vel de inicii dono prodeuntibus, seu, qui cum inimicis morantur, non credatur; ne irati¹⁹ nocere cupiant, ne laesi se velint

AA. statuta si ne transgressio pericolo violari nequeunt.

Quibusnam accusatoribus non credendum.

¹⁰ Caus. iii, q. 4, can. 3.

¹¹ «Dominium» Labb. ad marg.

¹² Ita et nu. codd.; Grat. ib. perperam ad orat. context. in eo loco, unde abscesserunt, funditus revocanda.

¹³ «Violentia maiorum». Grat. ibid. Certe melius.

¹⁴ Labb. ad marg. *convocationem*; sane rectius.

¹⁵ Caus. xi, q. 2, can. 7.

¹⁶ Luc. xix, 8, ubi Vulg. legit. *et si quid aliquem defraudavi.*

¹⁷ Ib. p. iii, c. 149.

¹⁸ Deuter. xxvii, 17 iuxta Vulg. «Maledictus, qui transfert».

¹⁹ Mansi perperam ad orat. contextum nec irati.... nec laesi.

ulcisci. Illi quoque reliquendi sunt, non approbandi. Haec, carissime, tene, et prohibita semper cave. Illud adimplere stude, quod bene ad lesum Filium Si-rach dictum est: *Usque ad mortem certa pro veritate, et semper Dominus Deus tuus pugnabit pro te*¹. Huius ergo rei

*Urget, ut epis-
copis cuncta
per integrum est Ecclesia, ut pro omnibus laboribus
reddatur.*

et cunctis opem ferre non negligamus: quoniam *dum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia quae possidet*². Ideoque tanta urgente necessitate, summopere vestra apostolicaque auctoritate et reliquos episcopos oportet reprimere infestos, relevare oppressos, ut absque gravi, Domino auxiliante, difficultate, ipsi gratanter omni tempore sacrificare mereamur illaesi³. Ad vos quoque me reveri cogit propositi operis amica conditio, qui melioribus hactenus operau volui narrare sermonibus⁵, dum talem rationem exigit toxicata necessitas. Mandati coelestis habitatio nos aut miscet, aut separat. Nec interest, quac intervalla nos segregent, si una in supernae mansionis⁶ clave retinentur. Nec vobis tales nocere valebunt, si invicem adiutoriorum ferre non distuleritis. Inauditum autem genus sacrilegii est, quod

mentitae religionis honorem⁷ praefixi aemuli colorant. Dehonestat enim⁸ vennerandi reverentiam nominis, qui adiutorem se in his, quae in Deum iactat commissa, pollicetur. Contumeliae genus est, quasi in solatio adesse sublimi⁹, iuxta Apostolum: *Tu quis es, qui industias alienum serrum*¹⁰. Quid auribus imperitis illidunt, et graviorem vindictae speciem faciunt esse, quam culpae? Si odium habent excessibus, emident. Cur ergo liberius condemnant scelera, quam vitant¹¹? Sui profecto impugnator est omnis, qui Patres insequitur, aut detrahere non formidat. Nihil est enim, in quo inimicorum tela, Domino opem ferente, superare non valeatis, si iuxta veritatis vocem, talem, qualem Dominus praecepit, *habueritis dilectionem ad invicem*¹².

Data xv kalendas Novembris, Maximino et Olybrio viris clarissimis consulibus¹³.

Dat. die 18 Octobr.

Ambitionem
sanam religionis
furo colorare
sacrilegium est.

Inimicorum te-
la ferite rebu-
dant qui his-
terna charitate
minguntur.

EPISTOLA II¹⁴.

*Italae antistitum pictate commendata,
eos vehementissime hortatur, ut Theodo-
dorici minas contemnentes Arianorum
perspicie tota pectore obsistant, corom-*

8 Cod. nn. perperam omitt. enim.

9 « Subtilis ». Labb. ad marg. contra nn. cod. auctorit.

10 Rom. xiv, 4.

11 « Quam vitent? » Cod. n. 3791 forte ad locut. aptius.

12 Ioann. xiii, 35.

13 Haec consularis nota falsa deprehenditur, quoniam Maximus, et Olybrius numquam simul consultatu gesserint, sed ille an. 523, iste an. 526, ut Labb. notat. Sev. Binus ep. referendam potuit ad consultat. Maximi, qui nullum colleg. habuit, scil. ad ann. Christi 523. Verum apocryphae ep. etiam nota chronologica arbitrario appungi potuit. Jaffé ann. in incerto relinquit, non vero diem suprascriptum.

14 Ex Labb. *Concil. Collect. tom. v, col. 745.*

1 Eccl. iv, 33, ubi Vulg. habet *Usque ad mortem certa pro iustitia, et Deus expugnabit pro te inimicos tuos.*

2 Labb. ad marg. cum n. cod. 1340 *ut pro omnibus laboremus*. Recte quidem.

3 Lue. xi, 21 iuxta Vulg. *Quum fortis in pace sunt ea, quae possidet.*

4 Ita et nn. cod.; at Cont. Const., et Labb. ad marg. legg. apte ad context. *mercantur illaesi.*

5 Labb. ibid. cum cit. cod. 1340, qui melioribus hactenus opera volui narrare sermonibus.

6 « In superna mansione ». Labb. ibid. cum Cont. Const. Verum cod. 1340 nostrae lectioni adhaeret.

7 Sic et cit. cod. Al. ad locut. apte *religionis honore.*

*que Ecclesias catholico cultui sacrare
volint.*

Ioannes Episcopus omnibus¹ per provincias Italiae constitutus Episcopis in Domino salutem.

Saepissime multo iam² experimento didici, sanctum pietatis vestrae studium circa religionem christianam gloriosius crescere et dilatari augmentis, et siles recta, quae non solum me, sed omnes Domini sacerdotes consolatur et roboret, vestris in mentibus et operibus per sacerdotale agnoscitur opus et dilatatur.

Quapropter, fratres, horror vos et monstro contra Arianam persidiam, quae olim non semel, sed saepe damnata est, et modo in quibusdam reviviscit, arnari gladio Spiritus Sancti, ut eam ita³, ad miniculante divina gratia, opprimere et extirpare valcamus, ut nec radix eius in posterum inveniatur. Ecclesiæ⁴ vero Arianorum ubiennique inveneritis, catholicas eas divinis precibus et operibus

absque ulla mora consecrate; quia⁵ et nos, quando sumus Constantinopolitani pro religione catholica, quam et⁶ pro regis Theodorici causa et negotiis⁷, suadente atque hortante Arianosque extirpante piissimo atque christianissimo Iustino orthodoxy imperatore, quasecumque illis in partibus eorum⁸ Ecclesiæ reperire potuimus, catholicas eas, Domino operi ferente, consecravimus⁹. Et quamquam praedictus Teodoricus rex, coruus peste tactus intrinsecus et obvolutus extrinsecus, nos et omnem regionem nostram¹⁰ perdere, et gladio et igne consumere minetur, nolite tamen propterea desicere, sed viriliter in agro dominico elaborare studeat, et iuxta veritatis vocem: *nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, sed potius cum timete, qui potest et¹¹ animam et corpus mittere in gehennam*¹². Et egregius gentium Apostolus inquit: « Non enim nosmetipso

1. «Omnibus» deest in cod. 4340.

2 Ita et eit. cod.; Baronius vero omitt. *iam*. Ad hoc autem vid. initium Leon. ep. xc, pag. 135, col. 1 h. vol.

3 Cod. 1340 perper. omitt. *ita*.

4 Distinct. 1 *De Consecrat.* can. 21. lv., p. III, c. 37.

5 «Quas». Grat. l. c. perperam, ut videtur, ad orat. contextum.

6 Id et Baron omittunt *et*.

7 Grat. et Caraf. ad locut. perperam *causa negotiis*; cod. autem 1340 voc. *negotiis apte*, ut opinor, omittit.

8 Gregor. Turonensis eadem ferme habet c. 40 *De gloria martyrum*, cuius testimonio minitur Baronius ad huius ep. genuitatem fulcendam, quem tamen Gerard. refellit loc. sup. eit.

9 Ilisce verbis plane refutatur Anastasius Bibliothec., qui tom. iii *De Vit. Rom. Pontif.* pag. 244 edit. Rom. ann. 1728 Theodorici regis mandata a Ioanne accepta significans asserere non dubitat, hunc a Iustino imperatore obtinuisse,

ut Arianis sua tempora redderentur. In qua sane narratione Anastasius ipse sibi non cohaeret affirmans, quod «revertens Ioannes venerabilis PP., et senatores cum gloria, dum omnia obtinuerunt a Iustino Augusto, Rex Theodoricus haereticus cum grandi dolo et odio suscepit eodem PP. Ioannem, et senatorrum, quos etiam voluit interfici....» Potius itaque dicendum cum Farlati Illyr. Sacr. tom. ii, pag. 157, edit. Venet. 1753: Tantum absuisse, Ioannes esset imperatori Iustino auctor moris gerendi Theodorici minis, ut illi potius persuaserit, ne quid de suscepta in Arianos severitate remitteret; et ipse Pontifex Constantinopoli quum degret, aliquot tempora Arianis erupta cathol. ritu consecravit.

10 Labb. ad marg. ad rem perperam *vestrum*. Vatt. cod. lectioni n. convenienti.

11 Baron. cum n. cod. 3791 perper. omitt. *et*.

12 Math. x, 28, ubi Vulg. ait: *timete eum, qui potest perdere in gehennam*. Mox qui prolixii referuntur, Scripturæ textus comuni charactere imprimendos duximus, ne oculi exili littera nimis fatigentur.

praedicamus, sed Iesum Christum Dominum nostrum, nos autem servos vestros per Iesum: quoniam Deus qui dixit de tenebris lumen¹ splendescere, ipse² il-luxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiae claritatis Dei in facie Christi Iesu. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus, ut sublimitas sit virtutis Dei³, et non ex vobis⁴. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non destitui-mur: persecutionem patimur, et⁵ non derelinquimur: deiici-mur, et⁶ non periremus: semper mortificationem Iesu Christi⁷ in corpore nostro circumferentes, ut et vita Iesu in corporibus nostris manifesteretur. Semper enim nos, qui vivimus,

*Christi vita
in carne nostra
manifestanda.*

in mortem tradimur propter Iesum, ut et vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis. Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut scriptum est: Credidi, propter quod locutus sum, et nos credimus, propter quod et loquimur: scientes quoniam qui suscitavit Iesum, et nos cum Iesu suscitat, et constituit vobiscum⁸. Omnia enim propter vos, ut gratia abundans per multas gratiarum actiones⁹ abundet in gloriam Dei. Propter quod non defecimus¹⁰: sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur,

tamen is, qui intus est, renovatur de die in diem. Id enim, quod in praesenti est momentaneum et leve tribulationis nostra, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur in nobis, non contemplabitibus nobis quae videntur, sed quae non videntur¹¹. Quae videntur enim, temporalia sunt: quae au-tem non videntur, aeterna sunt. Scimus enim, quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur, quod ex Deo¹² aedificationem habemus, domum non manufactam, aeternam in coelis. Nam et in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quae de cœlo est, superindui cu-pientes, si tamen vestiti, et non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus¹³ gravati, eo quod nolumus spoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur, quod mortale est, a vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus Spiritus. Audentes igitur semper, et scientes quoniam dum sumus in hoc corpore, peregrinamur a Domino (per fidem enim ambulamus, et non per speciem). Audemus autem, et bonam voluntatem habemus, magis peregrinari a corpore, et praesentes esse ad Deum¹⁴: et ideo contendimus, sive absen-tes, sive praesentes placere ei. Omnes enim nos manifestari oportet ante Tri-

*Aeterna praes.
oculus habenda.*

1 Cont. Const. et n. cod. 3791 *lucem iuxta textum Vulgatae.*

2 Cod. 1340 omittit *ipse*; al. 3791 leg. *qui il-luxit*; ambo contra Vulgat. textum.

3 Male cod. 1340, *utsublimitas virtutis sit Dei.*

4 Cont. Const. et cit. cod. 3791 rect. corrig. *ex nobis.*

5 Bene quideni Caraf. cum cod. 3791 iuxta Vulg. text. *sed non derelinquimur.*

6 Labb. ad marg. *sed non.* Sane recte iuxta Vulg. textum.

7 Codd. cit. sequens Vulg. text. omitt. *Christi.*

8 Cod. n. 1340 contra text. Vulg. *nobiscum, illi.*

App. Bull. Rom. - Vol. I.

9 Labb. ibid. iuxta Vulg. textum, recte corrig. *per multos in gratiarum actione.*

10 Caraf. cum cit. cod. 3791 iuxta Vulgat. text. *deficimus.*

11 Cod. cit. 1340 *operatur in nobis non con-templabitibus, quae videntur, sed quae non videntur. Quae videntur enim....* Cod. 3791 nobiscum legit iux. Vulg. textum, ubi tamen habetur. *Quae enim videntur.*

12 Verba *ex Deo* in Vulg. leguntur post. voc. *habemus.*

13 Cit. cod. 1340 *ingemiscimus et gravati contra Vulgat. textum.*

14 Vulg. leg. *ad Dominum, et mox placere illi.*

Ante tribunal Christi quandoque standum. bunal Christi, ut referat unusquisque pro-pria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. Scientes ergo timorem Domini, hominibus suademus: Deo autem manifesti sumus. Spero autem et conscientiis¹ vestris manifestos nos esse. Non iterum nos commendamus vobis, sed occasiōnē damus vobis glorianti p̄ nobis, ut habeatis ad eos, qui in facie gloriāntur, et non in corde. Sive enim mente excidimus, Deo; sive sobrii sumus, vobis. Charitas enim Christi urget nos: aestimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt², et pro omnibus mortuus est Christus, ut et qui vivunt, iam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit. Itaque nos ex hoc neminem iam³ novimus secundum carnem; et si agnoscimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non novimus. Si qua ergo in Christo nova creatura; vetera transierunt, ecce facta sunt omnia⁴ nova. Omnia autem ex Deo, qui reconciliavit nos sibi per Christum, et dedit nobis ministerium reconciliationis: quoniam quidem Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, et posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhorte-tante per nos. Observamus pro Christo: Reconciliamini Deo. Eum, qui non no-

¹ Caraf. cum Vulgat., et cod. 1340 *et in conscientiis.*

² Cod. 1340, Vulgat. refragant., leg. «ergo omnes mortui sunt, ut et qui vivunt iam non sibi vivant».

³ Iam rect. expung. Cont. Const. Vulg. adhaerens cum cod. 3791.

⁴ Ita leg. Vulgat. Cont. Const. autem, et citu codic. omitt. *omnia.*

⁵ II Corinth. iv, 5 ad 18, v, et vi 1 ad 10.

verat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso. Adiuvantes autem exhortamur, ne in vacuū gratiā Dei recipiatis. Ait enim: Tempore accepto exaudivi te, et in die salutis adiui te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum, sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagiis, in carcerebus, in sedimentibus, in laboribus, in vigiliis, in ieuiis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu Sancto, in charitate non fiet, in verbo veritatis, in virtute Dei per arma iustitiae a dextris et a sinistris, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam: ut seductores, et veraces, sicut qui ignoti, et cogniti: quasi morientes, et ecce vivimus: ut castigati, et non mortificati: quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos anteū locupletantes: tamquam nihil habentes, et omnia possidentes⁵. De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, pacem habete, ut Deus pacis et dilectionis sit semper vobiscum⁶. Amen.

Data in Idus Iunii, Maximo⁷ et Olybrio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 11 Iunii.

⁶ Ibi. xii, 11, ubi legitur *idem sapite, pacem habete; et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum.*

⁷ Porro mendosa haec est temporis adnotatio. Mense enim Iunio ann. 523, quo Maximus consul fuit, nondum Iohannes Pontificatum fuerat adeptus; Iunio vero ann. 526, quo consulatum gessit Olybrius, ille iam decesserat. Pith. ad Grat. distinc. 1 *De Consecrat.* can. 21 notat «ann. 526. Ravenn. in Ital.».

In vacuū Dei gratia non recipienda.

S. FELIX IV.

An. C. 528

EPISTOLA I.

Innuens quid sibi de laicorum ordinazione constet, memorat nemini post consecrationem ad saeculares mores redundum, nullumque de facili ad sacerdotium promorenudum indicit.

Dilectissimo fratri Caesario Felix².

De laicorum ordinazione quid sibi relatum.
Legi, quod inter fraternitatem vestram est constitutum, non licere ex laica conversione ad officium sacerdotale ante probationem temere promoveri³; de qua re etiam⁴ ad nos pervenit opinio, aliquos post ordinationem ad vilae saccularis mores fuisse transgressos. Et licet sit

1 Quatuor dumtaxat Felicis epistolas referimus, e quibus postremae duas probabilis in apocryphas reuicienda. Cl. autem Mansi vetustissimum Lucensem codicem evolventi synopsis quaedam occurrit epistolae ad Sieni. episcopos, quam ipse huic Pontifici tribuendam existimat. Verum quum hoc documentum rerum potius indicem, quam epistolam, vel ep. fragmentum praebeat, ideoque instituti nostri edere non sit, factorem illud legere cupientem ad Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 670 (700), edit. Florent. 1762, libentissime remittimus.

2 Nonnulli, qui Felicem II Libero exuli ab Arianiis susiectum e Romanorum Pontificum albo ex punctum volunt, hunc Pontificem eo nomine tertium appellandum censem. Utrum vero iure, an iniurie facile colliges e pag. 35 col. 4 vol. i h. operis, ubi duo diversa tempora, quibus Felix II Romanam Sedem occupavit, apte distinguuntur.

An. C. 528

talis nefanda praesumptio, plus tamen est periculosa neglectio. Qui enim potest venienti malo resistere, et hoc dissimulans fieri permittit, ipse magis inali auctor operis approbatur. Nemo se itaque per antiquam consuetudinem speret crux⁵, quia quae illicite inchoata sunt, si dannentur in posterum, suos fructus generare non possunt. Nam quod gradibus eruditur, si sine perfectione doctrinæ ad suum perveniat constitutum, errat per examinationem, quia non recipit firmatatem; nec honorem quis per timorem potest servare, qui in eius gloriam semel labore⁶ pervenit. Et laus inanis cui tribuitur laedit, ad elationem nutritiens magis, quam provocans ad operam verac

Consuetudo
illicite inchoata,
ta, si postea
damnetur, eva-
dit irrita.

Primum scilicet, quum illum Libero in exilium pulsò, invasit; alterum, quum ipsius Liberi iterum exulantis consilio die 8 Aug. ann. 358 ad eam legitime assumptus est.

3 De prolatis ad episcopatum promovendis actum est can. xi, synod. Rom. ad Gallos; ep. Coelest. PP. ad provinciae Viennens., et Narbon. episcopos; ep. Symmachi PP. ad Caesarii consultat. pag. 130, § 5, 1 vol. h. operis; et concil. Arelat. iv, quod hic forte Pontifex attendit. E Cont. Const.

4 Maurin. Concil. Gall. tom. i, pag. 934 edit. Paris. 1789 perperam ad context. legg. a te ad nos; in notis autem advertunt Reg. cod. habere ante.

5 Maur. «cod. leg. exuere ».

6 Sic edit. passim. Maurin. vero legg., miss. suffragant, sine labore. Sane rectius.

Nemo de facili ad sacerdotum promovendus.

virtutis¹. Vas electionis ad suum vernaculum Timotheum scribit dicens: *Nenini cito manus imposueris, nec communicaveris peccatis alienis*². Quid sibi vult ne citius imponas manus? Quia dignitas, quae datur, ideo datur, ut duret immobilis. Debet enim, antequam concedatur, longa sub deliberatione tractari. Unde magister, qui elementorum ignorat initia? Unde gubernator, qui inter nuntias sua servititia non monstravat? Ignorat quena nam ratio³ magistris debetur, qui ad obedientiam sua corda non flexit, unde quemadmodum in domo Dei conversari debeat, posteris sit exemplum⁴. Sit in omnibus clericis, et in his maxime, qui sunt ad sacerdotia diligendi, apostolicae monitionis eloquium, qui ait: *Oportet et testimonium habere bonum ab his, qui foris sunt*⁵. Quapropter communis consensu, sub observatione venerabilium canonomum, ordinandum eligit sacerdotem, ut et de nostra simus salute solliciti, et illorum utilitatibus consulamus, qui fuerint ad hunc ordinem diligenter adsciti. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

*Ideo communis
consensu sacer-
dotes eligendi.*

Data IIII nonas Februarias post consulatum Mavortii viri clarissimi⁶.

¹ Maurin. « mss. opera vera; rectius forte legitur *opera verac virtutis* »; et ita sane leg. Baronius.

² I Timoth. v, 22, ubi Ap. ait: « *Manus ēto nemini imposueris, neque* ».

³ Maurin. mss. auctoritate *quae veneratio*.

⁴ Baron. in *exemplum*.

⁵ I Timoth. 7, ubi Vulg. legit.: *Oportet autem illum et testimonium* »

⁶ Edit. ante Sirmond, post consulat. Mavortii, seu Boettii v. e. Porro haec falsa subscriptio viros doctos diu suspensos habuit, Caesarii enim episcopatus cum Boettii consulatu minime congruebat. Nunc vero, genuina lectione e cod. Arelat. restituta, omnia suadent a Felice IV ep. hanc fuisse conscriptam die 5 Febr. ann. Christi 528. Illud potius mirum occurrit, quod scil. cl. Fleury 1010. vñ *Hist. Eccles.* hanc Felicis ep. ad ann.

EPISTOLA II⁷.

Ecclesie episcopi Ravennatis, eiusque cleri privilegiis constitutis, exortam controversiam dirimit; nec illorum clericorum licentiam patitur, qui spectacula adesse audent.

Felix⁸ Episcopus urbis Romae.

Laudanda est decessorum nostrorum sollicitudo de pace et quiete ecclesiastica, quia pastor, qui advigilans continere debet contentiones, aut damnat, aut corrigit. Oportet in hunc ipsum trahitem nobis ambulantibus similis⁹ cum eis conspicisci; quia quorum per Dei misericordiam locum gerimus, ipsorum sequi nos decet exempla. Ex invidia sacerdotibus Ecclesiae Ravennatis talia contigerunt, quae omnium catholicorum animos contristasse noscuntur, altercationes, seditiones, pravitates, quae omnem disciplinam ecclesiasticam disrumpere niterentur. Ista nos iterum verum Dei timore ante oculos habentes, ut nec illicitis audaciam denus excessibus, et non abiiciamus per constitutum nostrum ordinare, quod iustum est secundum Salomonem dicentem: *Non dures¹⁰ transitum aquae*¹¹. Ergo recensentes, capitulis a fratre nostro¹² Ecclesio, et a presbyteris, et diacono-

*Ecclesiae par-
Pontifici curan-
da.*

*Ravennatis
Eccl. dissidia.*

referat 488, siue in eod. vot. Caesarium ann. 501 Arelatens. Eccl. episcopum creatum fateatur. E Maur. I. cit. pag. 935.

⁷ Ex Mansi *Council. Collect. tom. viii, col. 667*, Florent. edit. ann. 1762, ubi advertitur, Agnelium Ravennensem ix saeculi scriptorem in suo Ravennat. episcop. Pontificali servasse huiusmodi constitutum a Felice PP. datum occasione dissidii cuiusdam exorti inter Ravenn. episcopum, eiusque clericos, quod Muratorius *Rerum Ital.* tom. II, part. i ad vitam refert S. Ecclesii episcopi Ravennat.

⁸ Muratorius hic interserit *IV*.

⁹ Fortasse *similes aut simul*.

¹⁰ « *Non dares* ». Murat.; et quidem recte.

¹¹ Eccl. xv, 34, ubi Vulg. legit. « *Non des aquae tuae exitum* ».

¹² Murat. omitt. noslro. Forte mendo typograph.

nibus, et clericis¹, et notariis ecclesiae Ravennatis nobis oblatis, praesentibus fratre et consacerdote nostro Ecclesio, et eius clericis inferioris designatis, quod ratione vidimus convenire, censemus, eos clericatus officium debere suscipere, quo-

*Quinam in cle-
ricalatus officium
suscipendi.*

rum vitam et conversationem sacrorum canonum non possit impugnare auctoritas. Clericos vero secundum sancctorum Patrum regulas volentes dumtaxat et denunciatos; quantum ad presbyteros et diaconos pertinet, statutis iubemus temporibus solemniter promoveri. De vero Depresbyteris, et diaconis antiqua consuetudo servanda.

Ravennatum et Classicanorum ecclesia, antiqua consuetudo servetur. Clerici vero vel monachi ad indebitum obtinendum ordinem, vel locum, potentium patrocinia non requirant, per quae aut non faciendo ingratius, aut faciendo iniustus videatur episcopus. Quarta patrimonii Quarta pa- trimonii Ravennatensis ecclesiae, hoc est tria milia solidorum, solitis erogationibus clericis omnibus, vel quibus erogari est solitum, compleatur. Si quid tamen ex pensionibus vel haereditatibus crescere, Domino nostro volente, contigerit, eodem Domino mediante, etiam quartae portioni adiiciantur²; sic tamen, ut brevibus ordinatis, quod singulis distribuitur latere non possit secundum merita, secundum loca, quia omnia Deus secundum iustitiam et mensuram constituit ita ut unusquisque extra necessitatem infirmitatis aut causam idoneam altaris omnia in suo officio vigilanter observet. Redditi³ vero praediorum sive accessiones propter rei familiaris expensas, et exenias, quea diversis offeruntur, et convivia, quea eis exhibere, vel pro loci sui, vel merito, vel pro adventientium

*Quarta pa-
trimonii Ravennatensis ecclesiae, hoc est tria milia solidorum, solitis erogationibus clericis omnibus, vel quibus erogari est solitum, compleatur. Si quid tamen ex pensionibus vel haereditatibus crescere, Domino nostro volente, contigerit, eodem Domino mediante, etiam quartae portioni adiiciantur²; sic tamen, ut brevibus ordinatis, quod singulis distribuitur latere non possit secundum merita, secundum loca, quia omnia Deus secundum iustitiam et mensuram constituit ita ut unusquisque extra necessitatem infirmitatis aut causam idoneam altaris omnia in suo officio vigilanter observet. Redditi³ vero praediorum sive accessiones propter rei familiaris expensas, et exenias, quea diversis offeruntur, et convivia, quea eis exhibere, vel pro loci sui, vel merito, vel pro adventientium*

susceptione necesse est, episcopo constituius debere proficere. Nullam coniurationem, nullum conventiculum, quod vel apud laicos esse non potest impunitum, in Ecclesia Dei ullus facere tentet ex clero. Nam siue nos optamus, ne superna misericordia patiatur admitti; sic, si quis tentaverit, sentiat auctoritatem canonum et ecclesiasticam disciplinam secundum Apostolum dicentem: *Excedentes in conspectu omnium corrigere, ut residui timorem habeant*⁴. Mereantur boni laudem, qui in operibus Dei vigilant, sentiant affectum proprii sacerdotis, qui per obedientiam suam videntur ornare propositum, glorientur de sui amore Pontificis, qui in suis officiis ab operibus Deo placitis cum eius obsequiis non desistunt, sicut divina loquuntur eloqua: *Dignus est operarius mercede sua*⁵. Ad patrimonium vero Ecclesiae ex eorum episcopi indicio ex clero personae electae cum solatis, quae pro notitia deputaverit episcopus, sub idonea fidei- sionemittantur, quorum fides fuerit, et industria comprobata, ut et alimonia pauperum fraudem non patiatur, et quantitas patrimonii Ecclesiae latere non posset, et unusquisque clericus sub timore Dei et proprii sacerdotis de his, quae sibi commissa fuerint, exponat fideliter rationes. Illud vero, quod omnino, ac religioso debet execrari proposito, nos nec oportebat loqui, nec verbis expondere. Pervenit ad nos, aliquos de clero spectaculo interesse, quae res ita crudelis est, ut animas catholicorum pro sui execratione conturbet, ut quos in domo Dei divina eloquia recitantes audivit, eosdem contra mandata in spectaculis aspiciat

*Quodvis clericorum concilia-
bulum severo-
punctum.*

*Quinam ad
Ecc. patrimoni-
num adminis-
trandum eli-
gitur.*

*Spectaculis
adesse nulli ele-
ticorum ias.*

1 « *Et clero* ». Murat.

2 « *Portioni proficiat* ». Id. Legendum vero invta syntax. *Si quid crescere contigerit, etiam quartae portioni adiiciatur.*

3 « *Excerpta vero praediorum* ». Id.

4 I Timoth. iv, 20, ubi Vulg. legit.: « *Peccantem coram omnibus argue, ut et caeteri timorem habeant* ».

5 Matth. x, 10; I Timoth. v, 18.

convenire. In his disciplina confunditur, divina praecepta calcantur. Unde oportet episcopum et de hac parte sollicitudinem gerere, ut si non faciunt, non faciant in futuro, et si faciunt, iuxta disciplinam ecclesiasticam corrigantur. Si

Clericis Ecclesiae praedictis qui vero de clero praedia urbana, vel rustica ad Ecclesiam pertinentia detinet, agentibus.

iisdem libellis sub iusta pensionis aestimatione factis, statuimus collocanda hac ratione¹, quod in quo modis suis solent accipere, ipsi retineant; quod superest ecclesiasticis inferant compendiis profuturum. Carea praedia urbana, vel rustica

De mortuorum legatis quid servandum.

caeteraque mobilia pro animae sua mercede a fidelibus nominatim diversis Basilicis derelicta vetus consuetudo servetur. Notarii vero iuxta ordinem matriculae, primicerii, secundicerii, tertius, quartus, quintus, sextus, septimus suo periculo in conspectu presbyterorum et diaconorum documenta ecclesiastica sub fidelium brevium descriptione suscipiant, ut, quoties exegerit causa, fideliter proferantur, contradicant, atque recipiant. Omnia tamen cum iussione et ordinatione episcopi sui cosdem iubemus efficiere. Ideo enim universa describenda

Ecclesiastica sunt ecclesiastica documenta, ne ulla documenta fidei littera descripta modo aut suscepta pereant, aut tempore, custodienda.

quo sunt necessaria utilitatibus ecclesiasticis, exhiberi non possint. Qui tamen notarii in officio suo observantes, strenui, consequantur sine immunitione commoda sibi, vel prioribus suis antiquitus deputata. Ipsi etiam, sicut exigit ratio, et antiquitas ordinavit, libellos, et securitates totius patrimonii ecclesiastici, quorum interest, subscriptos episcopi manu, contradicant. Quibus vero cum saecularis conversationis hominibus nullam neces-

¹ « Ut exinde quod modis suis ». Murat. Sane ad locutionem rectius.

² Sensus requirere videtur sollicitudo.

sitatem rei familiaris tolerantibus ecclesiastici iuris praedia vel urbana, vel rustica data sunt, episcopi sollicitudine² per eos, quibus iusserit, clericos ad dominium revocet ecclesiae, nec deinceps, praeter causam superius comprehensam, dare presumat. Mastalo vero archidiaconus ecclesiae Ravennatis commoda eiusdem³ loco iuxta antiquam consuetudinem

Praedia ecclesiastici iuris vindicanda.

deputata sine immunitione percipiatur, sicut eos, qui ante eum fuerunt, claruerit consequentes. Monasteria vero virorum

Mastalo commoda non invenienda.

sive ancilarum Dei ab episcopo ordinentur, ut omnibus ratio, iustitia, Pax et

Quavis monasteri episcopi jurisdictioni subiecta.

disciplina servetur. A nobis haec loci nostri exigit ratio non tacere⁴, fratris nostre Ecclesie ea imminet custodire, quia pacem generat cum canonibus servata iustitia. De iustitia charitas procedit, per quam Deum videmus, et per cuius gratiam haec possumus praecepta servare.

Hac decreta sedulu servanda.

In nullo ergo esse convivit negligentes, sed vigilantes ad omnia, ut talentum, quod nobis est creditum, cum boni operis augmento ipsi omnini bonorum Datori reddamus. Recognovimus. Coelius.

FELIX episcopus Ecclesiae catholicae urbis Romae huius constituto inter partes subscripti.

Nomina presbyterorum, diaconorum, vel clericorum Ravennatis ecclesiae, qui Romanam venerunt cum episcopo.

Patritius presbyter.

Stephanus presbyter.

Constantinus presbyter.

Servandus presbyter.

.....

Euperatus presbyter.

Clemens diaconus.

Ursus diaconus.

Felicissimus diaconus.

³ « Eadem » Id. Forte ad locut. context. minus rectie.

⁴ « Taceri » Id.

⁵ « Honorius presbyterus » Id.

Vigilius diaconus.	Paulus diaconus.
Neon diaconus.	Agnellus diaconus.
Ioannes diaconus.	Maurus subdiaconus.
Stephanus diaconus.	Stephanus acolytus.
Gerontius subdiaconus.	Vincemalus acolytus.
Honorius subdiaconus.	Thomas lector.
Petrus subdiaconus.	Laurentius lector.
Vitalis subdiaconus.	Florus lector.
Iulianus acolytus.	Reparatus lector.
Faustinus acolytus.	Luminosus lector.
Romanus acolytus.	Calumniosus lector.
Severinus acolytus.	Ysaac lector.
	Laurentius horrearius.
Petrus lector.	Petrus decanus.
Marcus lector.	Stephanus decanus.
Asterius lector.	Vindemius acolytus.
Petrus alter lector.	Colos acolytus.
Andreas lector.	Cassianus acolytus.
Marinus defensor.	Laurentius acolytus.
Maioranus notarius defensor.	Stephanus acolytus.
Hermolaus primicerius defensor.	
Honorius cantor.	EPISTOLA III ² .
Tranquillus cantor.	<i>Episcopis ab apostolicis institutis nunquam esse recedendum demonstrans, sacra nisi in Deo dicatis locis peragenda admonet; eas vera Ecclesias, de cuius dedicatione dubitatur, per entis litores consecrandas praecepit.</i>
Antonius cantor.	Dilectissimis fratribus omnibus Episcopis per diversas provincias constitutis Felix Episcopus in Domino salutem.
Melitus cantor.	Magno munere ³ misericordiae Dei totius Ecclesiae catholicae multiplicata sunt
Nomina presbyterorum, diaconorum, qui Romanu venerunt cum Victore presbytero et Mastalone diacono:	capitularibus, et episcopi in concilio id sedulo prohibere cooperunt, ne recentis temporis consuetudin, ut inquit Paris. concil. vi, contra restitutam ecclesiasticam traditionem invalesceret. E Cont. Const., cui adhaeret et Labb., qui ad marg. <i>verbis</i> vitio hanc ep. laborare animadvertisit, et Berard. op. al. cit. tom. i, part. ii, pag. 479.
Laurentius presbyter.	3 Haec usque ad verb. <i>in vinculo pacis</i> leges in ep. ii B. Sixti PP. II, apud Caraf. tom. i, part. i, pag. 141. Vid. etiam Leonis ep. LXV, pag. 93 col. 2 h. vol.
Rusticus presbyter.	
Victor presbyter.	
Thomas presbyter.	
Mastalus diaconus.	
Magnus diaconus.	

1 « Andreas acolytus ». Murat.

2 Ex Labb. *Conciliorum collectione* tom. v, col. 793.

Isidori Mercatoris textum haud dubie in hac ep. exhiberi persuadent tunc exordium e Leonis Magni, sive potius e Sixti II litteris depromptum; tum S. Gregorii verba, quibus haec ep. redundat; tum ea denum, quae ad capitularium, et vi Concil. Paris. initiationem videntur expressa. Praeterea quod hic de missis extra Eccl. non consecratis minime celebrandis decernitur, Caroli Magni sapit tempus, quo et idem princeps in

capitularibus, et episcopi in concilio id sedulo prohibere cooperunt, ne recentis temporis consuetudin, ut inquit Paris. concil. vi, contra restitutam ecclesiasticam traditionem invalesceret. E Cont. Const., cui adhaeret et Labb., qui ad marg. *verbis* vitio hanc ep. laborare animadvertisit, et Berard. op. al. cit. tom. i, part. ii, pag. 479.

3 Haec usque ad verb. *in vinculo pacis* leges in ep. ii B. Sixti PP. II, apud Caraf. tom. i, part. i, pag. 141. Vid. etiam Leonis ep. LXV, pag. 93 col. 2 h. vol.

^{Epscopis ab apostol. iustit. non re-}
gaudia, cum ecclesiarum status eo viget
ordine, quo Apostolorum successores il-
lum statuerunt. Et cum antiqui hostis
astutia eum turbari agnoscimus, non mo-
dico contristamur moerore. Quam ob
causam, fratres, hortamur, monemus et
flagitamus, ut a tramite apostolicae in-
stitutionis nequamquam recedatis, nec a
capite dissideatis, sed fidem et ordinem,
quem apostoli et apostolici viri statue-
runt, absque ulla haesitatione teneatis.
Nam si columnae alicuius magnae domus
cuerint, ipsa postea domus minime sta-
bit. Sic et vos, qui columnae Ecclesiae
estis, si labefactari coepiritis, sancta Ec-
clesia, quae per vos regitur, tabescit et
labitur. Haec, fratres, quae dico, valde
timenda sunt, et summo moderamine
pensanda, atque ne fiant evanya. Ipsa
enim per se veritas ait: *Vos estis sal
terrae, quod si sal evanerit, in quo
salietur*¹? Ideo, carissimi, vos moneo,
quia debitor sum vobis, et valde vos di-
ligo. Et quando bona audio de vobis, ni-
mis sum gravitus; et e contra quando
mala, nimis conturbatus. Ego vero, quam-
vis ²a vobis per longa terrarum atque ma-
ris intervalla disiunctus sim, sum tamen
omnino vobis corde coniunctus. Idque de
beatitudine vestra erga me modis omni-
bus confido, quia cum me vicissim dili-
gitis, a me longe non estis. Unde gratias³
referimus illi grano sinapi⁴, qui ex mo-
dici despicibilisque seminis specie, ita

ramis ex eadem radice surgentibus, atque
se distendentibus, usquequaque diffusis⁵,
ut in eis volatilia coeli⁶ nidificant; gra-
tiaque sit fermento illi, quod tribus fa-
rinae satis totius humani generis massam
in unitate conspersit⁷; atque parvo la-
pidi, qui abscissus est de monte sine
manibus, et occupavit universam faciem
orbis terrae⁸, qui ad hoc se usquequa-
que distendit, ut omni humano genere
in unitatem redacto, totius corpus perfic-
ceretur Ecclesiae, atque ita ad totius com-
pagis pertineret commodum membrorum
partialis⁹ ista distinctio. Unde nos quo-
que a vobis non longe sumus; quia in
illo, qui ubique est, unum sumus. Aga-
mus ergo ei gratias, qui solutis inimi-
citatis in carne sua fecit, ut in omni
orbe terrarum unus esset grex, et unum
ovile sub uno pastore, semper memo-
res quid nos egregius praedicator¹⁰ ad-
moneat, dicens: *Solliciti servate unita-
tem spiritus in vinculo pacis*¹¹. Sanctitatis
vestrae scripta, quae ad Sedem Aposto-
licam misisti super quibusdam consultis,
qnasi ad caput, ut inde acciperetis re-
sponsa, unde omnis Ecclesia totius religio-
nis sumpsit exordium, grataanter suscep-
ti et breviter vobis respondere curavi¹².

Eorumdem
cum S.A. unita

Pontif. ipso-
rum consulta-
toribus respon-
det.

I.

De ecclesiarium¹³ enim consecratione,
et de missarum celebrationibus, non ali-

1 Matth. v, 13. Codd. vat. 1340 et 3791 hic
add. et cetera.

2 S. Gregor. ep. 36, lib. iv.

3 Cont. Const. un. codd. 1340 et 3791 refragant., *Unde magis gratias*.

4 Caraf. iuxta Vulgat. *sinapis*.

5 Cont. Const. optime corrig. *diffusus est, ut,*
lacet nn. codd. nobiscum. legg.

6 Labb. ad marg. cum Cont. Const. et cit.
cod. 3791 *cuncta volatilia coeli*. De qua parab.
vid. Matth. xiii, 31; Marc. iv, 31; Luc. xiii, 19.

7 Vid. Matth. xiii, 33; Luc. xiii, 19.

8 Vid. Dan ii, 34, 35. Cont. Const. leg. qui
abscissus de monte sine manibus occupavit.

9 Cit. cod. 1340 *principalis*.

10 Cont. Const. ad rem aptius cum cit. codd.
1350, 3791 *quid nos certitatis praedicator*.

11 Ephes. iv, 3. Vulg. habet *servare*.

12 «Vid. Innocent. ep. 4 et 2, nec non Siric.
ep. 4». Labb. ad marg.

13 Grat. distinct. 1 *De consecr. can. 1*; Ivo
part. iii, cap. 60.

*Missaæ nisi cubi, quam in sacratis Domino locis,
in sacris Ecclæsiis non celestæ absque magna necessitate fieri debere,
brandæ.*

liquet omnibus, quibus sunt nota novi
ac veteris testamenti præcepta. Taber-
naculum¹ vero Moysen, Domino præci-
piente, fecisse et saceresse cum mensa et
altari eius, et caeteris vasis utensilibus²
ad divinum cultum exsplendum legimus,
et non solum divinis præceptis ac pre-
cibus ea saceresse³, sed etiam sancti olei
unctione, Domino iubente, perlitissem no-
vimus⁴. Qualiter autem haec facta sint,
et quomodo ipsa sacra non alii, quam
sacerdotes sacra unctione delibuti, Domi-
noque cum vestibus sanctis sacrauti, et
Levitæ tractabant, serbant, erigebant
et deponebant, in ipsis institutionibus,
quae, Domino iubente, per Moysen conscriptæ sunt, in lege Domini⁵ reperitur⁶.
Qualiter ergo David regum piissimum am-
plificaverit cultum Dei, et templum Domini⁷ aedificare voluit⁸, sed propter
multum sanguinem, quem effuderat, prohi-
bitus est, et ipse collegerat expensas,
Salomonque filius eius idipsum, quod
ipse facere optaverait, iubente et auxi-
liante Deo perfecit, et templum cum altari,
et reliqua ad divinum cultum per-
ragendum, consecravit, in libro Regum
inter caetera legitur ita⁹: « Aedificans,
inquit Salomon Domino, aedificavi¹⁰ in
habitaclum tuum, fortissimum¹¹ solium
tuum in sempiternum. Convertitque rex

1 Gratian. distinct. 1 *De Consecr.* can. 2.

2 Cod. vat. 3791 n. lect. consentit; cod. antem

1340 ad rem perperam leg. et *altoris eius cae-
teris vasis et utensilibus*. Porro Vulg. legit: *san-
ctificauit cum omnibus vasibus suis, altare si-
militer et omnia vasa eius*.

3 Cit. cod. 3791 forte amanuens. *vilio et non
solum divinis precibus ea saceresse*.

4 Vid. Num. vii, 1.

5 « *In lege Domini* » deest in cod. 1340; et
quidem recte. Haec enim verba post illa *in ipsis
institutionibus* videntur abundare.

6 Numer. iv.

faciem suam, et benedixit omni Eccle-
siae Israel: omnis enim Ecclesia Israel
stabat. Et ait¹²: Benedictus Dominus Deus
Israel, qui locutus est ore suo ad David
patrem meum, et in manibus eius per-
fecit, dicens: A die, qua eduxi populum
meum Israel de Aegypto, non elegi ci-
vitatem de universis tribulibus Israel, ut
aedificaretur domus, et esset nomen meum
ibi; sed elegi David, ut esset super po-
pulum meum Israel. Voluitque David pa-
ter meus aedificare domum nomini Do-
mini Dei Israel, et ait Dominus ad David
patrem meum: Quod cogitasti in corde
tuo aedificare domum nomini meo, bene
fecisti, hoc ipsum mente tractans. Ve-
runtamen tu non aedificabis¹³ domum,
sed filius tuus, qui egredietur de reni-
bus tuis, ipse aedificabit domum nomini
meo. Confirmavit Dominus sermonem
suum, quem locutus est, stetique pro
David patre meo, et sedi super thronum
Israel, sicut locutus est Dominus. Et ae-
dificavi domum nomini Domini Dei Israel.
Et constitui ibi locum areæ, in qua fo-
cus Domini est, quod percussit cum pa-
tribus nostris, quando egressi sunt de
terra Aegypti. Stetit autem Salomon ante
altare Domini in conspectu Ecclesiae
Israel, et expandit manus suas in coelum,
et ait: Domine Deus Israel, non est si-
milis tuus¹⁴ in coelo desuper, et super
terræ deorsum, qui custodis pactum et

7 « *Domino* » Gratian l. c. iuxta illud *aedi-
fici domum nomini Domini*.

8 Cont. Const. melius ad locut. context. *volue-
rit*; verum nn. codd. n. lectioni adhaerent.

9 III Reg. viii, 13, et seqq. Vid. not. 12 pag. 464
col. 2 h. vol. Haec autem usque ad verb. *Facit
ergo Salomon* Gratian l. c. omittit.

10 Vulgat. addit *domum*.

11 Ibid. legitur *firmissimum*.

12 Ibid. et ait *Salomon*.

13 Ibid. *aedificabis mihi domum*.

14 Cont. Const. cum Vulg. hic add. *Deus*.

misericordiam servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo. Qui custodiisti servo tuo David patri meo, quae locutus es ei: ore locutus es, et manibus perfecisti, ut haec dies probat. Nunc igitur, Domine Deus Israel, conserva David famulo tuo patri meo, quae locutus es ei, dicens: Non auferetur de te vir coram me, qui sedeat super thronum Israel, ita tamen, si custodierint filii tui viam suam, ut ambulent coram me, sicut tu ambulasti in conspectu meo. Et nunc¹ Deus Israel firmentur verba tua, quae locutus es David servo tuo patri meo. Ergone putandum est, quod vere Deus habitet super terram? Si enim coelum et coeli coelorum te capere non possunt, quanto magis domus haec, quam aedificavi? Sed respice ad orationem servi tui et ad preces eius, Domine Deus meus. Audi, Domine², hymnum et orationem, quam servus tuus orat coram te³ hodie; ut sint oculi tui aperti super dominum hanc nocte et die, super dominum de qua dixisti: Erit nomen meum ibi, ut exaudias orationem, quam orat in loco isto ad te servus tuus; ut exaudias depreciationem servi tui et populi tui Israel, quodcumque oraverint in loco isto, et exaudies in loco habitaculi tui in coelo, et cum exaudieris, propitius eris. Si peccaverit homo in proximum suum, et habuerit aliquod iuramentum, quo teneatur adstrictus, et venerit propter iuramentum eorum altari tuo in domum tuam, tu exaudies in coelo, et facies, et iudabis servos tuos condemnans impium, et reddens viam suam super caput eius, iustificansque iustum, et retribuens ei secundum institutam suam. Si fugerit po-

pulus tuus Israel inimicos suos (quia peccatus est tibi) et agentes poenitentiam, et confitentes nomini tuo venerint et oraverint, et deprecati te fuerint in domo hac, exaudi in coelo, et dimittite peccatum populi tui Israel, et reduces eos in terram, quam dedisti patribus eorum. Si clausum fuerit coelum et non pluerit propter peccatum eorum⁴, et orantes in loco isto poenitentiam egerint nomini tuo, et a peccatis suis conversi fuerint propter afflictionem suam, exaudi eos in coelo, et dimittite peccata servorum tuorum, et populi tui Israel, et ostende eis viam bonam, per quam ambulent, et da pluviam super terram⁵, quam dedisti populo tuo in possessionem. Fames si oborta fuerit in terra, aut pestilentia, aut corruptus aer, aut aerugo, aut locusta, vel rubigo, et afflixerit eum inimicus eius portas obsidens, omnis plaga, universa infirmitas, encontraeque devotatio et imprecatio, quae acciderit omni homini de populo tuo Israel; si quis agnoverit plagam cordis sui, et expanderit manus suas in domo hac, tu exaudies in coelo, in loco habitationis tue, et repropitaberis, et facies ut des unicuique secundum omnes⁶ vias suas, sicut videris cor eius (quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum), ut timeant te cunctis diebus, quibus vivunt super faciem terrae, quam dedisti patribus nostris. Insper et alienigena, qui non est de populo tuo Israel, cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum (audietur enim nomen tuum magnum, et manus tua fortis, et brachium tuum extensem ubique) cum venerit ergo et oraverit in loco hoc, tu exaudies in coelo, in firmamento habi-

¹ Cont. Const. iuxta Vulg. corrig. *Et nunc Domine Deus.*

² Cont. Const. cum Vulg. delet *Domine.*

³ Perper. ad locut. cod. n. 1310 *orat te hodie.*

⁴ Cont. Const. cum cod. 1340 iuxta Vulg. legg. propter peccata eorum.

⁵ Cont. Const. iuxt. Vulg. add. *tuam.*

⁶ Cod. 1340 contra Vulg. textum omitt. *omnes.*

taculi tui, et facies omnia pro quibus invocaverit te alienigena, ut discant universi populi terrarum nomen tuum timere, sicut populus Israel⁴; et probent quia nomen tuum invocatum est super domum hanc, quam aedificavi. Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos, per viam quocumque miseris eos, orabunt te contra viam civitatis, quam elegisti, et contra domum, quam aedificavi nomini tuo, et exaudies in celo orationem eorum et preces eorum, et facies iudicium eorum. Quod si peccaverint tibi (non est enim homo, qui non peccet) et iratus tradideris eos inimicis suis, et captivi ducti fuerint in terram inimicorum longe vel prope, et egerint poenitentiam in corde suo in loco captivitatis, et conversi deprecati fuerint te² in captivitate sua, dientes: Peccavimus, inique egimus, impie gessimus; et reversi fuerint ad te in universo corde suo, et tota anima sua, in terra inimicorum suorum, ad quam captivi ducti fuerant⁵, et oraverint te contra viam terrae sue, quam dedisti patribus eorum, et⁶ civitatis quam elegisti, et templi quod aedificavi nomini tuo; exaudies in celo, in firmamento solii tui, orationem eorum et preces eorum, et facies iudicium eorum, et propitiaberis populo tuo, qui peccavit tibi, et omnibus iniquitatibus eorum, quibus praevericati sunt⁷ in te; et dabis misericordiam coram eis, qui eos captivos habuerint, ut misereantur eis. Po-

pulus enim tuus est, et haereditas tua, quos eduxisti de terra Aegypti, de medio fornacis ferreae, ut sint oculi tui aperti ad depreciationem servi tui et populi tui Israel, et exaudies⁸ eos in universis pro quibus invocaverint te. Tu enim separasti eos⁹ in haereditatem de universis populis terrae, sicut locutus es per Moysen servum tuum¹⁰, quando eduxisti patres nostros de terra Aegypti¹¹, Domine Deus. Factum est autem, cum compleset Salomon orans Dominum omnem¹² orationem et depreciationem hanc, surrexit de conspectu altaris Domini. Utrunque enim genu in terra fixerat, et manus expanderat ad celum¹³. Stetit ergo, et benedixit omni Ecclesiae Israel, voce magna dicens: Benedictus Dominus, qui dedit requiem populo suo Israel iuxta omnia, quae locutus est; non cecidit ne unus quidem sermo in omnibus¹⁴ per Moysen servum tuum. Sit Dominus Deus noster nobiscum, sicut fuit cum Patribus nostris, non derelinquens nos neque proiciens, sed inclinet corda nostra ad se, ut ambulemus in universis viis eius, et custodiamus mandata eius, et caeremonias, et indicia quaecumque mandavit Patribus nostris, et sint sermones mei isti, quibus deprecatus sum coram Domino, approximantes Domino Deo nostro die nocte, ut faciat iudicium servo suo, et populo suo Israel per singulos dies; et¹⁵ sciant omnes populi terrae, quia Dominus ipse est Deus, et non est ultra absque

⁴ Id. cod. 1340 cum Cont. Const. iuxta Vulg. sicut populus tuus Israel.

² Cod. n. 3791 iuxta Vulg. leg. deprecati te fuerint.

³ Id. cum Cont. Const. iuxta Vulgat. fuerint.

⁴ Contra Vulgat. id. cod. omitt. et.

⁵ Cont. Const. et cod. 1340, Vulg. refrag., corrige, fuerint.

⁶ Vulgat. leg. exaudias.

⁷ «Separasti eos tibi» Caraf. cum Vulgat. et cod. 1340.

⁸ Id. iuxta Vulg. locutus es per Moysen servum tuum.

⁹ Vulgat. de Aegypto.

¹⁰ Cont. Const. contr. Vulgat. delent omnem.

¹¹ Vulgat. in celum.

¹² «Ex omnibus bonis quae locutus est». Cod. 1340 iuxta Vulg.

¹³ Vulgat. ut sciant.

eo. Sit quoque cor nostrum perfectum cum Domino Deo nostro, ut ambulemus in decreis eius, ut custodiamus mandata eius sicut et hodie. Igitur rex et omnis Israel cum eo immolabant victimas eorum Domino. Mactavitque Salomon¹ hostias pacificas, quas immolavit Domino, boun viginti duo millia, et ovium centum viginti millia, et dedicaverunt templum Domini rex et filii Israel. In die illa sanctificavit rex medium atrii, quod erat ante dominum Domini. Fecit autem ibi holocaustum², et sacrificium, et adipem pacificorum; quia³ altare aeneum⁴, quod erat eorum Domino, minus erat, et capere non poterat holocaustum, et sacrificium, et adipem pacificorum. Fecit ergo⁵ Salomon in tempore illo festivitatem celebrem, et omnis Israel cum eo, multitudo magna ab introitu Emath usque ad rivum Aegypti eorum Domino Deo nostro septem diebus et septem diebus, id est, quatuordecim diebus, et in die octava dimisit populos⁶. Iudei ergo loca⁷, in quibus Dominus sacrificabat, divinis habebant supplicationibus consecrata⁸, nec in aliis, quam in Deo dicatis locis innerra Dominu offerabant. Si enim Iudei, qui umbras legis deserviebant, haec faciebant; multo magis, quibus veritas patefacta est⁹, templa Domino aedificare, et (prout melius possumus) or-

Unde ecclesias consuetudinibus declaratur.

nare, eaque divinis precibus, et sanctis unctionibus suis cum altaribus et vasibus, vestibus quoque, et reliquis ad divinum cultum explendum utensilibus devote et solemniter sacrare, et non in aliis locis, quam in Domino sacratis ab episcopis, et non a chorepiscopis, qui saepe prohibiti sunt, nisi (ut praedictum est) summa exigente necessitate, missas celebrare, nec sacrificia offerre Domino debemus. Et hoc si summa necessitas agere compulerit, non in dominibus, quia in sacris canonibus¹⁰ sacrificia in dominibus offerri prohibita sunt; sed in tabernaculis, divinis precibus a pontificibus dicatis, et in mensis Domino sacratis, et sacra unctione a pontificibus delibentis, pro summa ut praefixum est, necessitate, et non pro libitu cuiusquam et pigritia agatur. Satius ergo¹¹ est missam non cantare¹², aut non audiire¹³, quam in illis locis, ubi fieri non oportet; nisi (ut saepe dictum est) pro summa contingat necessitate, quoniam necessitas non habet legem. Unde scriptum est: «Vide¹⁴ ne offeras holocausta tua in omni loco, quem videris, sed in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus. Et in Exodo legitur: Vos vidistis, quia de coelo locutus sum vobis¹⁵; non facietis deos argenteos, nec deos aureos facietis vobis; altare de terra facietis mihi, et offeretis super illud holocausta et pacifica vestra;

¹ Cod. 1340 contr. Vulgat. omitt. *Salomon.*

² Cont. Const. mss. cum cod. 1340 iux. Vulgat. legg. *Fecit quippe holocaustum ibi.*

³ Vulgat. *quoniam.*

⁴ Vulg. *aerenum.*

⁵ Cont. Const. cum cit. cod. 1340, Vulgat. refragant. *Fecit autem.*

⁶ Ivo part. III, cap. 61.

⁷ Ia et cit. cod. 1340; Labb. ad margin. *Supplicationibus consecrabant.*

⁸ Cit. cod. 1340 legit et *gratia et veritas per Iesum Christum data est;* cui adhaeret Caraf. post, Burchardum, nec non Grat., qui vocem *veritas* omittit.

⁹ «Laodice, can. 58» Labb. ad marg.

¹⁰ Cod. n. 1340 ita leg.; minus recte, ut videt. ad context. Labb. ad marg. *Statutum est. Quae autem sequuntur ad verba Si autem, ut legitur a Grat. l. c. omnium, qui tamen ex iis sequentem canon. 11 conficit.*

¹¹ «Concil. Paris. lib. I, 37, et capit. vii, 334». Labb. ad marg.

¹² «S. Gregor. ep. xviii, lib. iii». Id. ad marg.

¹³ Vulgat. *cave, et mox in eo quem elegerit Dominus.* Deuter xii, 13.

¹⁴ Vulg. *Vos vidistis, quod de coelo locutus sim vobis.*

*Qua iama
urgente missa
vel in sacra-
tis mensis cele-
brandae.*

Per quos prasstandam.

oves vestras et boves, in omni loco, in quo memoria fuerit nominis mei¹. Et sicut² non alii, quam sacrae Domino sacerdotes, debent missas cantare, nec sacrificia super altare offerre; sic nec in aliis, quam in praefatis Domino sacrae locis, missas cantare aut sacrificia offerre licebit. Si autem, ut legitur in concilio Laodicensi capite xxvi³, quod⁴ hi, qui non sunt ab episcopis ordinati, tam in ecclesiis, quam in dominibus exorcizare non possunt; multo magis⁵ maioris gradus ministeria, nisi ab eis, qui ad eos gradus sunt sacrae, quibus fungi debent, officia agi vel sacrificia offerri licet. Quod autem, ut paulo superius praelibatum est, oblationes in dominibus offerri non debent, in eodem concilio capite LVII prohibitum habetur, ita: *Non oportet in dominibus oblationes celebrari ab episcopis et presbyteris.* Solemnitates⁶ vero dedicationum ecclesiarum et sacerdotum⁷, per singulos annos solemniter sunt celebrandae, ipso Domino exempla⁸ dante, qui ad festum dedicationis templi, omnibus id faciendo dans formam⁹, cum reliquis populis eamdem festivitatem celebraturus venit, sicut scriptum est: *Facta sunt encaenia in Hierosolymis, et hymen erat; et ambulabat Iesus in templo, in*

*Ecclesi... et
Episcopp... et
sacerdoti... so-
lemnia singulis
relevibus an-
uit peragula.*

*porticu Salomonis*¹⁰. Quod autem octo dierum¹¹ sint encaenia celebranda, in libro Regum¹², peracta¹³ dedicatione templi, reperies¹⁴.

II.

De ecclesiarum vero consecratione¹⁵ Eccle-
rum dedicatio-
rum dubitatur,
ne dubitatur,
consecrandae.
quoties dubitatur, et nec certa scriptura, nec certi testes existunt, a quibus consecratio sciatur, absque ulla dubitatione seitote eas esse consecrandas, ne talis trepidatio faciat deteriorationem¹⁶; quoniam non monstratur esse iteratum, quod nescitur factum. His, fratres, testimoniis scripturarum apostolica auctoritate confirmatis, consultis vestris breviter respondisse sufficiat. Vobis tamen praevendum est, et omnibus praedicandum, ut illicita non agantur, et Domini paecepta conserventur, et fideliter peragantur¹⁷. «Rogamus autem vos, fratres, ut dicta apostoli replicemus, corripite inquietos, consolamini pusilliuntes, suscipe infirmos, patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat; sed semper, quod bonum est, sectamini in vicinem, et in omnes. Semper gaudete, sine intermissione orate, in omnibus gratias agite. Haec est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Spi-

1 Exod. xx, 22 et seqq.

2 Grat. *De Consecr.* distinct i, c. 11.

3 Ex versione Dionysii exigui ». Labb. ad marg.

4 Burchard. interiecit si, ad orat. inepit. Videtur itaque sic legendum: *Si autem, ut legitur hi, qui non sunt* Hinc autem Grat. cit. ean. 2 resumit usque ad verb. *ab episcopis et presbyteris.*

5 «Minus». Labb. ad marg. Ad orat. context. quidem recte, h[ab]et cod. vat. 3791 nobisc. legat.

6 Grat. *De Consecrat.* dist. i, c. 17, ubi haec verba olim Greg. PP. tribui advertitur.

7 Apud Grat. l. c. additur *Episcoporum*, quam vocem et vell. Grat. exempl. deesse ibi notatur.

8 Cit. cod. 3791 eum Grat. exemplum.

9 Grat. ad orat. apte *omnibus id faciendo dans formam*; codd. nn. ad locut. perperam *omnibus id faciendum dans formam*.

10 Ioann. x, 22, 23.

11 Sic et nn. codd.; Grat. *octo diebus*.

12 II Reg. viii, 66.

13 Grat. apte *perfecta*. Vatt. codd. n. lect. adhaerent.

14 Labb. ad marg. eum cit. codd., quibus et Cont. Gouſt. adhaerent, *reperiſtis*.

15 «S. Leo ep. xci, cap. xv ». Labb. ad marg. Haec ad verb. *quod nescitur factum* referuntur etiam a Grat. *De Consecr.* dist. i, c. 16.

16 «Nec talis dubitatio facit iterationem ». Optime ad context. Grat. ibid. Verum cit. codd. nobisc. legunt.

17 I Thess. v, 14 et seqq.

ritum nolite extinguere, prophetias nolite spernere; omnia autem probate; quod bonum est, tenete. Ab omni specie mala abstineat vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia, ut integer spiritus vester, et anima, et corpus sine querela in adventu Domini nostri Iesu Christi serventur».

Data kalendis Martii, Lampadio et Oreste viris clarissimis consulibus.

Dat. die 1 Martii, an. 530¹.

EPISTOLA IV².

Sabinae eximiam religionem laudans illum magis magisque in proposito confirmat.

Felix Episcopus Sabinae.

Singulare membrum³ Ecclesiae tuae religionis amplitudinem existere, et a nobis reverentissime coli, satis est omnibus manifestum. In ipso enim apice nobilitatis multo nobiliorem Ecclesiae devotionem impendis, et magis laeta Christi agnitione praeceptis eius obtemperas, et in fide potius exultas, quam tanti generis flore iactaris. Summa virtus est⁴ visceri gloriam carnis; et magna est Christi gratia⁵, nobilitatem moribus superasse,

Carnis gloriam
visceri summa
latus.

Sabinae piezas
singularis.

domina filia merito illustris. Certa igitur existens, dilectissima, vitae huius, quemque sunt, spatio aeternis divinisque officiis illustrare contendit, ut qui insigne te praestitit, reddat sibi per saecula clariorem. Quapropter tuam hortamur dilectionem, ut bonum, quod coepisti⁶, semper implere non differas; quia non laudatur initium, sed finis. Sapientiam enim te hortamur diligere et seruari, ut rationabiliter et sapienter disponas et iudices ea, quae tibi commissa sunt, dicente Domino per prophetam⁷: « Erudi-mi, qui indicatis terram⁸. Time ergo Dominum, et mandata eius serva⁹, et dilige eum totis visceribus, et proximum tuum sicut te ipsum¹⁰. Deus altissimus creavit sapientiam in Spiritu sancto, et vidit, et dinumeravit ea terram, et mensus est¹¹, et effudit illam super omnia opera sua, et super omnem carnem secundum datum suum¹² praebuit illam diligentibus se. Timor Domini, gloria et gloriatio¹³, et corona exultationis. Timor Domini delectabit cor, et dabit laetitiam et gaudium in longitudinem dierum. Timori communio¹⁴ et deditio. Ti- menti Dominum bene erit in extremis, et in die defunctionis suae benedicetur. Dilectio Dei honorabilis sapientia; quibus autem apparuerit in visu, diligunt eam in visione, et in agnitione magnalium

Sabinam hor-tatur, ut coepisti insistat.

¹ Jaffè huic ep. ann. incert. adsignat.

² Ex Labb. *Concil. collect.* tom. v, col. 797. Cont. Const. animadvertisit huiusmodi documentum e genuina innocent. I, et e spuria Pseudo-Dyonisi epist. simul copulatis fuisse contextum.

³ Haec ad verb. *Quapropter* in epistola Innocentii PP. reperies apud Caraf. tom. I, part. II, pag. 63.

⁴ In nn. codd. 1340, 3791, in Labb. ad marg. et in cit. ep. legitur « *Summae virtutis est* ».

⁵ Labb. ibid. *magna gratiae*.

⁶ « S. Gregor. ep. ad Augustin., eiusque comites in Angliam missos apud Bedam lib. I, cap. XIII ». Labb. ad marg.

⁷ Cod. n. 3791 *dicente propheta*; cod. 1340 n. lect. adhaeret.

⁸ Psalm. II, 10.

⁹ Eccl. XI, 13, ubi Vulg. legit: « *Deum time, et mandata eius observe* ».

¹⁰ Luc. X, 27, ubi ait: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua; et proximum tuum, sicut te ipsum*.

¹¹ Cod. Vat. 1340 *et dinumeravit terram*. Cod. autem n. 3791 iuxta Vulg. leg. *et dinume-ravit, et mensus est*.

¹² Vulgat. addit. *et*.

¹³ Caraf. cum cod. 1340 iuxta Vulg. addit. *et laetitia*.

suorum. Initium sapientiae timor Domini; et cum fidelibus in vulva concreatus est, et¹ cum electis foemini graditur², et cum iustis et fidelibus agnoscitur. Timor Domini scientiae religiositas. Religiositas custodiet, et iustificabit cor, iucunditatem atque gaudium dabit. Timenti Dominum bene erit, et in diebus consummationis illius benedictetur. Plenitudo sapientiae est timere Dominum³, et plenitudo⁴ a fructibus illius. Omnem dominum illius implebit a generationibus, et receptacula a thesauris illius. Corona sapientiae timor Domini replens pacem et salutis fructum; et vidit et dinumeravit eam: utraque autem sunt dona Dei. Scientiam et intellectum prudentiae sapientia compartietur, et gloriam tenentium se exaltat. Radix sapientiae est timere Dominum, et rami⁵ illius longaevi. In thesauris sapientiae intellectus, et scientiae religiositas; exercitatio autem peccatoriis sapientia. Timor Domini expellit peccatum; nam qui sine timore est, non poterit iustificari. Ircundia enim amissitatis illius subversio illius est. Usque in tempus sustinebit patiens, et postea redditio iucunditatis. Bonus sensus usque ad tempus⁶ abscondet verba illius, et labia multorum enarrabunt sensum illius. In thesauris sapientiae significatio disci-

plinae; exercitatio autem peccatori cultura Dei. Fili, concepiscens sapientiam, serva⁷ iustitiam, et Deus praebebit illam tibi. Sapientia enim et disciplina, timor Domini; et hoc⁸, quod beneplacitum est illi, fides⁹ et mansuetudo, et adimplebit thesanros illius. Contumax non sis, et incredibilis timori Domini, et ne accesseris ad illum duplice corde. Ne fueris hypoerita in conspectu hominum, et non scandalizeris¹⁰ labii tuis. Attende in illis, ne forte cadas, et ponas scandalum animae tuae, et adducas in honorationem tibi¹¹, et revele Deus alseconsa tua¹². Pro fide et iustitia, ac pro salute animae certa semper¹³, et pro adiutorio fratrum viriliter age, ut a Domino recipias remunerationem¹⁴. Scriptum est enim: «Fili, conserva tempus, et devita a malo. Pro anima tua non¹⁵ confundaris dicere verum. Est enim confusio adducens peccatum, et est confusio adducens gloriam et gloriam¹⁶. Ne accipias faciem adversus faciem tuam, nec adversus animam tuam mendacium. Non¹⁷ reverearis proximum tuum in casu tuo, nec retineas verbum in tempore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in decoro eius¹⁸. In lingua enim agnoscitur sapientia¹⁹, et sensus, et scientia, et doctrina in verbis veritatis, et firmamentum in operibus iustitiae.

¹ Cod. 1340, Vulg. textu refragante *concretus est*.

² Vulg. expungit *et*.

³ Ibid. *Denuo*.

⁴ • *Etiam plenitudo* • cod. 1340 contra Vulg. textum.

⁵ Cont. Const., et cod. 1340 contr. Vulg. text. *rum enim illius*.

⁶ Vulg. *usque in tempus*.

⁷ Ibid. *conserua*.

⁸ Ibid. deest *hoe*.

⁹ Haec ad verba *thesauros illius* in cit. cod. 1340 omittuntur. Illa vero *contumax non sis* sunt addita contra Vulg. textum, ubi legitur: *Ne sis incredibilis*.

¹⁰ Vulgat. add. *in*.

¹¹ Ibid. leg.: «ne forte cadas, et adducas animae tue in honorationem.

¹² Ibid. addit. *et in medio synagogae elidat te*. Ecclesi. i a 9 ad 39.

¹³ Ecclesi. iv, 33, ubi apud Vulg. legitur: *Pro iustitia agonizzare pro anima tua, et usque ad mortem certa pro iustitia*.

¹⁴ Vulg. ibid. *ne*.

¹⁵ Ibid. *adducens gloriam et gloriam*.

¹⁶ Ibid. *Ne reverearis, et mox in casu suo*.

¹⁷ Ibid. *in decoro suo*.

¹⁸ Ibid. *sapientia dignoscitur, et mox in verbo sensati*.

Sapientiam con-
cepiscient ne-
cessaria iustitia

Pro anima sa-
lute ingredi cer-
taudum.

Quam caute-
loquendum.

Non contradicas veritati¹ ullo modo, et de mendacio ineruditio[n]is tuae confundere. Non confundaris confiteri peccata tua; et ne subiicias te omni² homini pro peccato. Noli resistere contra faciem potentis; nec coneris contra ictum fluminis. Pro iustitia agonizare pro anima tua, et usque ad mortem certa pro iustitia, et Deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatus esse in lingua tua; et inutilis et remissus in operibus tuis. Noli
Quae charitas erga proximum.
 esse sicut leo in domo tua, evertens domesticos tuos, et opprimens subiectos tibi. Non sit tibi manus tua porrecta ad accipiendum³, et ad dandum collecta⁴». Ibis fulta scripturarum auctoritatibus semi-

per sta recta, et a via veritatis ne averteraris, ut gratiam Dei acquiras, et bonorum hominum amicitia frnaris; tantoque tua voluntas⁵ facilius ab amore huius saeculi exeat⁶, quanto et impellitur, dum vocatur⁷. Nam nos et praesentes vos videre cupimus, et absentibus per epistolam saltem colloqui desideramus. Unde et optamus, ut vos beatus Petrus Apostolorum princeps ad sua limina feliciter perducat, quatenus in Omnipotens gratia perfrui vestra praesentia mereamur.

Sabinianus ad urbem invata.

Data xii kalendas Novemb[ris], Lampadio et Oreste viris clariss. Coss.⁸.

Data 21 Oct. 530.

ad rem concinnus n. lectio; siquidem amor proprie voluntatis est.

7. «Gregor. 70 lib. ix, et 73 lib. vii», Labb. ad marg.

8 Porro haec nota chronolog. erronea est, siquidem ipse Labb. ad marg. ait: «ann. 550 exente Octobri sedebat Romae Bonifacius, non Felix». Potius itaque corrigendum esset XII kal. Oct. (21 Sept.) Lampadio et Oreste vv. clariss. coss. At Pagiūs ponit Felicem obiisse XIV kal. Oct. (18 Sept.) Vid. Bianchin, apud Anast. Biblioth. De Vit. Rom. Pontif. tom. III, pag. 254.

S. BONIFACIUS II.

An. C. 531

EPISTOLA I.

*A hierarchico Ecclesiae ordine exordiens
Carthaginensis ecclesiae reconciliatio-
nem Eulalio Alexandrino episcopo ape-
rit, eumdemque hortatur, ut coepitis
fortiter insistat.*

Bonifacius Episcopus
Eulalio Coepiscopo salutem.

Olim ab initio² tantam percepimus a
beato Petro apostolorum principe fidu-
ciam, ut habeamus auctoritatem univer-

Romano P̄-
tifici cura uni-
versae Ecccl. de-
mandata.

¹ E dualibus, quas referimus, Bonifacii epi-
stolis, alteram dumtaxat erudit̄ viri genuinam
existimant. Et re quidem vera, ut hic de prima
tantum agamus, quam ex Labb. *Concil. collect.*
tom. v, col. 827 edit. Venet. deprop̄misimus, nemo
non videt epistolam hanc historias minime con-
sentire. Africana enim Eccl., de cuius reconcilia-
tione ibi agitur, non modo a Rom. Eccl. unitate,
et communione nunquam descivit, sed eamdem
potius, vel persecutionis tempore, ut matrem suam
aguovisse constat. Porro necesse erat huiusmodi
commentum excoigitare, ut viri sanctitate cele-
berrimi, qui in Vandalic, persecut, pro cath. fide
obierant, e sanctorum diptychis expungentur.
Vid. Biñ. apud Labb. l. c., et Berard, op. al. cit.

sali Ecclesiae, auxiliante Domino, subve-
nire, et quidquid nocivum est, auctoritate
apostolica corrigere et emendare. Ad
hoc³ enim divinae dispositionis⁴ provisio
gradus diversos et ordines constituit⁵
esse distinctos, ut dum⁶ reverentiam mi-
niores potioribus exhiberent⁷, et potio-
res minoribus dilectionem impenderent,
una concordiae fieret ex diversitate con-
textio, et recte officiorum generaretur⁸
administratio singulorum. Neque enim⁹
universitas alia poterit ratione subsistere,
nisi iniusmodi magnus eam differentiae

An. C. 531

In hac hie-
rarchicus ordo
constitutus.

n. v qui hanc epist. rejicit tamquam manife-
stissimae imposturac convictam.

² Haec usque ad verb. possit recurri, praecop-
situs ad ep. pertin. Dion. PP. I, ut vid. praestat
apud Caraf. tom. i, part. i, pag. 145. Vid.
ebam ep. xxvii S. Leonis, pag. 48 seg. h. vol.

³ Gratian. distinet. LXXXIX, c. 7.

⁴ * *Dispensationis* ». Labb. ad marg. cum cod.
3791.

⁵ Id. cod. et diversos constituit ordines.

⁶ Cod. n. 1344 perperam ad locut. context.
omitt. dvm.

⁷ «S. Gregor. ep. LII, lib. IV». Lab. ad marg.

⁸ Ita et n. cod. 3791. Verum Labb. ad marg.,
et Grat. gereretur; forte ad context. minus bene.

⁹ In cit. cod. 1344 forte aman. vito deest
enim, et mox leg. poleral.

*Carthagin. Eccl. in S. Apostol. communio-
nem reversa.*

ordo servaret. Quia vero quaeque¹ crea-
tura in una eademque aequalitate² gu-
bernari vel vivere non potest, coelestium
militiarum exempla nos instruunt³, quia
dum sint angeli, sint archangeli⁴, liquef-
quia non aequales sunt, sed in potestate
et ordine, sicut nostis, differt alter ab
altero. Si ergo inter hos, qui sine peccato
sunt, constet istam esse distinctionem,
quis hominum abnuat libenter il-
lorum se dispositioni submittere⁵? Illic
enim pax⁶ et charitas mutua se vice com-
plectuntur, et inanet firma concordia,
ac⁷ in altera et Deo placa dictione
sinceritas. Quia igitur unumquodque sal-
ubriter tunc⁸ completur officium, cum
fuerit unus, ad quem possit recurri, praeci-
positus; vota⁹ nostra charitatem tuam
latere nolumus, ne qui particeps fuit
sollicitudinis, gaudiorum fructus¹⁰ redda-
tur extorris. Et ideo Carthaginensem¹¹
ecclesiam ad communionem nostram re-
diisse, Domino propitiante, tradentibus
significamus alloquiis, et mandatorum,
quae legis nostris dedimus, scriein in
omnibus fuisse completam. De qua parte,

ut ad dilectionem tuam plenius perfecte
gaudium perveniret, libelli Eulalii fratris
et consacerdotis nostri Carthaginensis
episcopi¹², et Iustiniani clementissimi
principis Orientis sacrarum¹³ exemplaria
credimus destinanda¹⁴, indicantes nihil
ominus per Orientis partes plurimos episcopos
sic fecisse. Superest, ut a nobis
contendentibus¹⁵ precibus Divinitas exo-
rata concedat, quatenus de aliarum quoque
ecclesiarum redintegratione gratule-
mur. Ea vero, quae significare curavimus,
in eorum sacerdotum, qui fraternitati
tuae vicini sunt, curabis perferre notitia-
m, ut et ipsi de affectu¹⁶ tantae rei gratias
nobiscum coelestis misericordiae be-
neficiorum referre non cessent. Aurelius¹⁷
enim, praefatae Carthaginensis ecclesiae
olim episcopus, cum collegis suis insti-
gante diabolo superbire temporibus praede-
cessorum nostrorum Bonifacii atque
Caelestini contra Romanam Ecclesiam
coepit; sed videns, se modo peccantis¹⁸
Aurelii Eulalii a Romanae Ecclesiae
communione segregatum¹⁹, humilians
recognovit se²⁰, pacem et communionem

*Aurelii Carth.
Episcopi peri-
dia.*

*Eulalii suc-
cessoris eius re-
sipescientia.*

1 *Quaque perperam omittitur in predict.*

2 « *Qualitate* ». *Gratian. ad orat. context.* minus apte.

3 Sic. et cod. 3791 cum 1344; at Labb. ad marg., et *Grat. exemplar nos instruit.*

4 « *Quia dum sunt Angeli, et sunt Archangelii* ». *Grat.*

5 « *Huc se libenter dispositioni submittere?* » *Cit. cod. 1344.*

6 Labb. ad marg. cum cit. cod. 3791 sane ad orat. recte *Hinc enim pax.*

7 Cod. cit. 1344 f. amanuens. vitio omitt. ac.

8 Tunc perperam deest in cod. 1344.

9 Quae sequunt. usque ad verb. *referre non cessent* habentur in ep. Lu Hormisd. pag. 428 h. vol.

10 « *Fructu* » Labb. ad marg. — Cod. 3791 *fructu redderetur extorris*, perperam ad locut. context.; vox enim *redderetur super. verbo no-*
nolumus minime respondet: nolumus... fructu *redderetur extorris.*

11 Sic et cit. cod. 3791 « *Constantinopolitanam* legitur apud Hormisd. ». Labb. ad marg.

12 Cit. codd. nobiscum legg.; verum Labb. ad marg. notat « *Episcopi CP.*, et Iustini habet Hormisda, ex quo vel maxime patet fraus interpolatoris ridiculi ». *Iustini* legitur etiam nn. codd.

13 *Literarum additur apud Hormisd.*

14 Citt. codd. recte quidem *sacrarum litterarum exemplaria pariter credimus destinanda.*

15 Iid. non inepta competentibus precibus, sicut et legitur apud Hormisda.

16 Sit legit Labb., et sensus est *gratias referre de affectu*, scilicet ex corde. Sed legi etiam posset de *affectu tantae rei gratias... referre...* et reverse sic legitur in cit. ep. Hormisdæ.

17 Quod hic subditur gratutum esse figura-
ment. Sev. Binius, aliisque non pauci invicte demon-
strant; unde magis, magisque confirmant hanc
ep. esse apocrypham.

18 Labb. ad locut. aptius, ad marg. *more peccantis.*

19 « *Separatum* » Cod. 1344.

20 Labb. ad marg. *se peccasse, pacem* cit. cod. 3791 refragant.

Romanae Ecclesiae petens, subserbendo una cum collegis suis, damnavit apostolica auctoritate omnes scripturas, quae aduersus Romanae Ecclesiae privilegia factae quoquo⁴ ingenio fuerunt.

Exemplar precum Eulalii², et Iustiniani praedicti principis³.

« Prima salus est, rectae fidei⁴ regn-
Cath. fidic en-
studienda.
Cuins vindex
est Ap. Sedes

lam custodire, et a constitutis Patrum nullatenus deviare; et⁵ quia non potest Domini nostri Iesu Christi praetermitti sententia, dicentes: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam*⁶. Et haec, quae dicta sunt, rerum probantur effectibus, quia in Sede apostolica extra maculam semper est catholica servata religio. De qua spe et fide

minime separari cupientes, et Patrum sequentes constituta anathematizamus omnes (qui contra sanctam Romanam et apostolicam Ecclesiam superbiendo suas erigunt cervicees⁷); sequentes⁸ in omnibus Apostolicam Sedem, et praedicantes eius omnia constituta. Et per omnia spero, ut in una communione vobiscum, quam Sedes Apostolica praedicat, esse merear, in qua est integra et vera christiana religionis et perfecta soliditas, promittens⁹ sequestratos a communione Ecclesiae catholicae, id est¹⁰ non consentientes Sedi Apostolicae, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Quod si in aliquo a professione mea deviare tentavero, his quos damnavi completem mea sententia me esse profiteor. Hanc autem professionem meam manu mea subscripsi,

Quicunque
igitur contra Ap.
Eccl. superbuit,
ab Eulalio, et
Iustiniano ana-
thematisatur.

1 « *Quocumque ingenio* ». Cit. cod. 1344.

2 Vatt. codd. substituant *cius*.

3 Ex cit. ep. Hormisdas certo constat Ioannem CP. libellum professionis fidei et communionis ad ipsum Hormisdam dedisse, et simul Iustinum imperat. sacras literas ad eundem Pont. misisse; et tum libelli tum literarum exemplaria illi epistolae adjecta fuisse exinde arguitur. Fortasse ad instar illius libelli hoc precum Eulalii et Iustiniani exemplar confectum fuit.

4 Haec usque ad verba *anathematizamus omnes* videre est in libello ad calc. epistolae XIV Hormisd. ad episc. Hispaniae pag. 393 h. vol.; qui libellus idem legitur et ad calc. epist. IX ipsius Horm. ad Ioann. Nicopol., ut dictum fuit pag. 385 h. vol., et plene concordat enim formula fidei quam idem Hormisda per suos legatos orientalibus subscribendam tradiderat, eamque refert Baron. ad an. 517 n. xxxi. Porro secundum est reapse Justinianum imperatorem una et altera vice ad Agapetum Pontif. ann. 535 et 536 fidei professionem dedisse, quae incipit: *Prima salus est, rectae fidei etc.* ut videre est apud Labb. tom. v. pag. 938 et 947. Baronius ait ad ann. 535 n. xxxv Justinianum hoc anno subscripsisse illam ipsam primam formulam quam Hormisda per legatos praescripserat orientalibus quae, ut diximus, eadem est cum ea quae legitur ad calc. epist. IX et XIV Hormisdae quae

superius memoratae fuerunt. Pagius vero ad ann. 535 n. vi, post Card. Noris. in dissert. hist. *De uno ex Trinitate carne passo* putat Iustinianum an. 535 formulam subscripsisse paulo longiorrem. quam Labb. refert secundo loco pag. 947 et quam ait probabilius fuisse a Iustiniano subscriptum dum Agapetus Constantinopoli degebat. Sed parum refert hujusmodi quaestio. Labb. autem ibid. pag. 938 ponit Iustinianum prima vice subscripsisse hanc ipsam formulam prout in hac epist. Bonifacii II hic legitur, sed, ut videtur, irratione.

5 Forte haec satis implexa ita legenda: *Prima salus est a constitutis Patrum nullatenus deviare. Et quia non potest Domini nostri Iesu Christi praetermitti sententia,.... haec, quae dicta sunt* Revera sic habetur in cit. libell. Hormisd.

6 Matth. xvi, 18.

7 Haec verba (*qui.... cervices*) quae parenthesi inclusimus ea sunt quae diversa a cit. libell. Hormisd. hic occurunt et breviora quam illie, ibi enim singuli haereticci orientales nominati anathematizantur.

8 Haec usque ad verbi *manu mea subscripsi* legitur iterum in eod. libello.

9 Cit. libell. Hormisd. addit in sequenti tempore.

10 Cod. 1344. addit in omnibus.

et Bonifacio¹ sancto et venerabili Papae urbis Romae direxi², daminas et antecessores et successores meos, et omnes, qui S. Romanae et Apostolicae Ecclesiae privilegia cassare nituntur³.

Finis exemplaris praedicti.

Pontif. de fidei
Victoria gaudet.

Hinc⁴ enim supernae misericordiae documentum perdocetur, quando et mundani principes causas fidei cum reipublicae ordinatione coniungunt, et ecclesiarum praesules, quod ad dispensationem suam pertinet, officii memores⁵ exequuntur. Talibus enim indigebat post discordiae procellas religio christiana rectoribus, qui, compressis provida dispensatione turbibus, diu peregrinata pacem, depulsa tempestate, reducerent; ut⁶ in futura post saecula ad propositi sui exempla tendentes sibi adscribendum indubitanter ostenderent quidquid Domino placitum posteris⁷ pro sua imitatione fecissent. Be-

nedicamus Dominum⁸, fratres carissimi, nostris hoc diebus frisse concessum, et totis orationum et curarum viribus admittantur, ut quae Dei ope⁹ bene coepia sunt, ipso adjuvante, per omnia compleantur.

Deo supplicandum, ut recte coepia compleantur.

Sperandum enim est, ut ad compagem corporis sui reliqua, quae adhuc divisa sunt, membra festinent, et a potioribus minoria non discrepant. Ad quod cum me dilectio tua christiana studio charitatis hortatur, debet¹⁰, quod invitat¹¹, sequi, et, quod¹² amandum suadet, amplecti. Similem enim iam fidei curam gerentes, per religiosam patientiam, par etiam praemium de boni operis speramus affectu¹³. Neque enim difficultatibus est cendendum. Non enim¹⁴ fatigatur asperis fidibus, nec ad coelorum ardua per proclive tenditur¹⁵, nec remuneracionem citra¹⁶ laboris exercitum quis meretur. Unde ne facientes bona deficiamus specialiter admonemur¹⁷, etiam testante¹⁸ Psalmista:

Ad hoc et fortius certandum.

Beati, qui custodiunt iudicium, et faciunt Praemium enim non labo-

¹ *Tibi Hormisdæ habet cit. libellus.*

² *Hucusque ex cit. Hormisdæ libello.*

³ Hucusque exemplar precum; dein epist. Pont. prosequitur, ideoque hanc notulam *Finis exemplaris praedicti* intericiunt. Quia in remire forsas Binus et Labbeus hallucinati sunt putantes ad exemplar precum Eulalii et Iustiniani adhuc pertinere ea quae sequuntur ab iis verbis *Hinc enim*; nam continuo sequentia praecedentibus adaequant, nulla interposita, ne lineas quidem, distinctione.

⁴ Nempe: *ex nuper allato fidei documento.* At latere oportet ea quae sequuntur minime cohaerere praecedentibus. Desumpta porro sunt, prout ad marg. not. Labb., ex epist. LXXX Hormisdæ act. v Concilii CP. sub Menna; quae ep. legitur apud ipsum Labb. cum greca vers. tom. v, col. 1119 et seq.; ipsissima autem est vi Hormisdæ quae habetur in *Bullar.* tom. i, pag. 141 hujus nostræ edit. ad Epiph. episc. CP. directa ubi ista praecedunt: « Multo gaudio sum repletus quod circa Ecclesiae pacem et sanctissimi imperatoris et dilectionis tue tale studium, quale literis indicasti, legatorum quoque

meorum assertione cognovi. Manifesta enim hinc supernae misericordiae documenta produntur, quando et humani principes etc. »

⁵ Cod. 3791: *et officii sui memores*, ubi certe et abundant.

⁶ Labb. et *Bullar.* II. citt. habent *et*; gr. *καὶ*.

⁷ *Posteri legitur apud Labb. ibid. et in Bullar.*, et quidem recte; gr. habet *μεταγνωστροι*.

⁸ Deum II. citt.

⁹ *Ut quae per Dei nostri' opem Labb. et Bull.*; gr. *ινά ἡπερ οὐδὲ τῆς τοῦ θεοῦ ἡμῶν συνεργείας...*

¹⁰ Labb. in cit. ep. Horm. « debet id ad quod ».

¹¹ Labb. et *Bullar.* *incipit*; gr. *διεγέτη*.

¹² In *Bull.* deest *quod*, err. ut patet typogr. Gr. *καὶ ὅπερ*.

¹³ Forte effectu sicuti in Labb. ibid. et *Bull.*; gr. habet *εἰπάτε*.

¹⁴ Istud enim abundat nec habet. in gr. aut in ep. Horm. apud Labb. aut in *Bullar.*

¹⁵ Labb. et *Bull.* *contenditur*, gr. *ἰαντιλετεῖ*.

¹⁶ Ap. Labb. in epist. Horm. legitur *circa pro* *citra*, sphalmate, ut patet, typ.

¹⁷ Galat. vi. 9.

¹⁸ Cit. cod. *teste*, sicut et in *Bullar.* et apud Labb. in ep. Hormisd.

ris initium, sed *institutum in omni tempore*⁴; quia non terminus adseratur.

Ergo studium² sollicitudinis assumentes, quibus est nra in communione societas et credulitas³, quemadmodum de unitate⁴ Sedis Apostolicae et Constantinopolitanae⁵ ecclesiae pariter exultamus in Domino, ita de reliquorum quoque, sicut affectione admones, redintegratione laetemur, et euremus praemium⁶, ut fidem integritatemque nostram immaculatam ab omni contagione servemus. Nostri enim, frater

Per ecclesiasticam concordiam canonum integratas servatur.

carissime ac⁷ sanctissime, quia⁸ ecclesiastica servant⁹ vincula concordiam, quae nos ab haereticorum tueatur¹⁰ insidiis,

per quam¹¹ etiam canonum custoditur integritas¹². His in robore suo omni circumspectione servatis, remedia sperantibus

conservantur¹³. Habet enim ecclesiasticorum ordo regularum, et ipsius forma iustitiae, ut medicina¹⁴ rationabilis benigna¹⁵ et fideliter sperantibus non negetur, nec quisquam est ita ab humanitate discretus, quem non a rigore distinctionis¹⁶ inclinet cuncta¹⁷ simplicitas. Sed ut caute hoc, caeteras querelas, aut errores alieñi aevi¹⁸ valeas expedire, dilectissime frater, personam meam te¹⁹ in hoc oportet inducere, scientem in huiusmodi causis, sicut praedictum est, quid caverendum sit²⁰, et ita omnia praevidendum, ut a te non ambigas rationem dispensationis huini Deo esse reddendam, ita tamen ut eos, qui vobis fuerint²¹ communione sociati, vel per vos Sedi Apostolicae, vestra nobis scripta declarent, quibus etiam et quam continentiam libellorum obtulerint,

In fidei causis qua ratione agendum.

1 Psalm. cxv. 3.

2 Ergo par studium habeb. Labb. in ep. Horm. et Bullar. In gr. τοῦ σπουδῆς.

3 Bull. et Labb. ep. Horm. habeb. una in communione et credulitate societas, et gr. concordat.

4 Labb. ibid. et Bullar. juxta gr. habeb. de alunata sedi Apostolicae Constantinopolitanae ecclesia.

5 Annon hic legendum foret *Carthaginensis* (?)

6 Labb. ibid. et Bull. habeb. primum. Reversa nn. codd. primum legg., et quidem apte ad locut. contextum et ad gr. φόρτιζεν πρότερον.

7 Verba carissime ac abundant.

8 Forte quae ut habet, apud Bull. et Labb. II. cit. juxta gr. πολλα... συνάπτονται.

9 Legendum quae ecclesiasticam servent...

10 Codd. nn. tuentur: sed Labb. ib. et Bullar. tueantur; grec. versio πλευ.... πυλατονται.

11 Legend. et per quae prout habeb. Bullar. et Labb. ib. Gr. καὶ διὰ ποίων.

12 «Auctoritas». Labb. ad marg. et cod. n. 3791. Si et Bullar. habet juxta gr. αὐθεντία.

13 Bull. habet conferantur. Labb. conferentur, et melius juxta gr. ταῦτα... προσενθήσαται.

14 In Bull. legit. medicinæ sphalmate typ.

15 Gr. habet καὶ οὐδὲν, veluti si dicas honeste, bona intentione, quod sane melius convenit quam benigne.

16 Labb. in ep. Horm. et Bullar. habent distinctionis, sed male. Gr. habet τοῦ διαφορῶν.

17 Labb. ib. et Bullar. legg. incauta: gr. habet ἀπίστημις, quod neque cuncta neque incauta significat, sed bona simplicitas.

18 Ita et nn. codd.; Labb. hic ad marg. rei pro aevi, et quidem ad context. optimè. At totus hic locus mendosus est, restituendusque ut legitur in Bullar. et apud Labb. in cit. ep. Hormisd. Sed ut caute (gr. secure) hoc cuncta querelam aut erroris alicuius naevum valeat expediti..., et versio gr. concordat, ὡλίγων περιπλέκοντο, καὶ χωρὶς μέρητος, η τούτων περιβούσι πλευράς ἐχεισε προειδέα....

19 Perperam et err. typ. in Bullar. legitur et pro te.

20 Bullar., Labb. in ep. Horm. et gr. habent: quid facientur sit, quid caverendum, ita omnia providenda, ut, etc. Sed melius haec postrema verba legentur: ita omnia providendo (vel: ita omnibus provisio, gr. οἵτω πάντων προσορθίσσων), ut, etc.

21 Labb. et Bullar. in cit. epist. Hormisd. habent fuerunt.

Homilias cum
episcopatus di-
gitalis compo-
nenda.

inseratur¹. Sic² quoque humilitatem³ de-
bemus tenere in mente, ut inde⁴ ordinis
nostrum dignitatem servemus in honore,
quatenus in nobis nec humilitas timida,
nec ratio sit superba. Omnipotens⁵ Deus,
carissime, sua te protectione custodiat,
atque ad coelestis remunerationem patriae⁶ multiplici animarum fructu per-
ducat. Deus te in colummam custodiat, re-
verendissime frater. Amen.

Datum vni kalendas Octobris, Iustiniano
tertium et Oreste viris clarissimis con-
sulibus.

Dat. 24 Sept. an. 7.....

EPISTOLA II⁸.

*Caesarii litteris rescribens eius rogatu
confirmat, fidem in Christo haud ali-
ter ac caetera bona non quidem ex
humanae naturae potestate, verum e
Dei gratia dimanare.*

Dilectissimo fratri Caesario Bonifacius.

Per filium nostrum Armenium preshy-
terum, et abbatem litteras tuae fraterni-
tatis accepimus, quas ad nos, ut appareat,
inceps adhuc sacerdotii mihi commissi⁹,
sub ea, qua in Deo tenetur, charitate

Caesarii lit-
teras sibi tradi-
tae;

direxeras; quibus credideras postulan-
dum, ut id, quod a beatae recordationis
decessore nostro Papa Felice pro catho-
licae fidei poposceras firmitate, mea ex-
plicaretur instantia. Sed quia id voluntas
superna disposuit, ut quod per nos ab
illo speravera, a nobis potius impre-
tates; petitioni tuae, quam laudabili fieri
sollicitudine concepisti¹⁰, catholicum non
distulimus dare responsum. Indicas enim,
quod aliqui episcopi Galliarum, cum eae-
tera iam bona ex Dei acquirevierint gratia
provenire, fidem tantum, qua in Christo
credimus, naturae esse velint¹¹, non gra-
tiae; et hominibus ex Adam, quod dici
nefas est, in libero arbitrio remansisse,
non etiam nunc in singulis misericordiae
divinae largitate conferri; postulans, ut
pro ambiguitate tollenda confessionem
vestram, qua vos e diverso fidem rectam
in Christo, totiusque bonae voluntatis
initium, iuxta catholicam veritatem, per
praevenientem Dei gratiam singulorum
definitis sensibus inspirari, anoritate
Sedis Apostolicae firmaremus. Atque ideo,
cum de hac re multi Patres, et prae cae-
teris beatae recordationis Augustinus epi-
scopus, sed et maiores nostri Apostolicae

Quarum sensus
paucis perscrut-
itur.

Fides in Chri-
sto et Dei gratia
repente,

¹ Cod. 3791 rect. leg. *quibus etiam conti-
nentia libellorum, quos obtulerint, inseratur.*
Huic adhaer. etiam Labb. hic ad marg.; et revera
sic habet cit. « Hormisdæ tum in Bullar. tum
apud Labb., et greca versio concordat: οὗτοι καὶ
τὰ περιχειρῶν τοῖς λιγότεροι, οὓς δὲ προσεύχονται,
ἰητεῖσθαν.

² Hucusque ex cit. epist. Hormisdæ, quae
deinde ad alia vergit dicens: *sic enim et Severi
et complicum eius aut similium absolvemus
errores, nec eorum, qui sanari potuerint, dis-
pendia patiemur*, etc.

³ Labb. hic ad marg. « S. Gregor. ep. xxxvi,
lib. iv ad Eulogium ».

⁴ « Ut inde tamen » Labb. ib. et cito. codd.

⁵ Labb. ibid. « S. Greg. ep. cxvii, lib. vii ».

⁶ Labb. ibid. perperam, codd. nn. refrogati-
bus, addit. cum.

⁷ ... An. 530 vel 533. Hanc not. chronolog. falsi-
tate laborare adverbit Labb. ad marg., et quidem
recte. Orestes enim in consulatu colleg. habuit,
non Iustinianum, sed Posthumum Lampadum an.
530, et Bonif. II ad finem tantum eius anni Pont.
creatus fuit; Iustin. autem in cons. gesuit an. 533
absque collega post Bonif. decepsum. Labb. ib.
corrug. Valentino II, et Oreste, quod sane n.
cod. 1340 congruit, minime vero histor. veritati.

⁸ Et Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 830.

⁹ « Ita recte ex cod. vat. — Al. mss. quod appa-
ret in cuius adhuc sacerdotii mihi commissi;
quam lect. Sirmondus, orat. context. refragante,
in notis sic emendare tentaverat; ut appareat in
huius aditu sacerdotii mihi commissi ». Maurin.
in Concil. Gall. tom. i, pag. 951 edit. Paris.

¹⁰ « Quam laudabili fidei sollicitudine con-
cepisti ». Maurin. in text. l. c. Sane recte.

¹¹ « Dicunt » Labb. ad marg.

Sedis antistites ita ratione probentur disseruisse latissima, ut nulli ulterius deberet esse ambiguum, fidem quoque nobis ipsam venire de gratia, superseedendum duximus responsione¹ multipliei; maxime cum secundum eas, quas ex Apostolo direxisti sententias, quibus dicit: *Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem*²; et alibi: *Vobis datum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, verum etiam, ut pro eo patiamini*³; evidenter appetit fidem, qua in Christo credimus, sicut et omnia bona, singulis hominibus ex dono supernae venire gratiae, non ex humanae potestate naturae; quod etiam fraternitate tuam, habita collatione cum quibusdam sacerdotibus Galliarum, iuxta fidem gaudeamus sensisse catholicam; in his scilicet, in quibus uno, sicut indicasti, consensu defi-

Non aliter, ac

omnia bona.

nisit nobis cum volumus; sequatur etiam ut in fide⁷ duremus, sicut David propheta dicit: *Deus meus misericordia eius praeveniet me*⁸; et iterum: *Misericordia mea cum ipso est*⁹; et alibi: *Misericordia eius subsequetur me*¹⁰. Similiter et B. Paulus dicit: *Aut quis prior dedit ei, et retribuet illi? Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia*¹¹. Unde nemis eos, qui contra sentiunt, admiratur, usque eo vetusti erroris adhuc reliquias praegravari, ut ad Christum non credant Dei beneficio, sed naturae veniri; et ipsius naturae bonum, quod Adae peccato noscitur depravatum, auctorem nostrae fidei dicant magis esse, quam Christum, nec intelligent se dominicae reclamare sententiae dicenti: *Nemo venit ad me, nisi datum fuerit illi a Patre meo*¹². Sed et B. Paulo simul obsistere claimanti ad Hebreos: *Curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei, et consummatorem Iesum Christum*¹³. Quae cum ita sint, invenire non possumus, quid ad credendum in Christo, sine Dei gratia, humanae dependent voluntati, eum Christus auctor consummatorque sit fidei. Quapropter affectu congruo salutantes, supra scriptam confessionem vestram consentaneam catholicis Patrum regulis approbamus. Illos

*Ad Christum
igitor per naturae
vies accederet
fas nemini.*

*Ipse enim Adelii
auctor, et con-
summator.*

1 « *Responsioni* les. C. », Maurin. ad not., sed ad context. perperam.

2 1 Corint. vii, 25, ubi ait: « *tamquam misericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis* ».

3 Vulg. *donatum est*.

4 Philipp. i, 29, ubi Vulg. legit. *sed ut etiam pro illo patiamini*.

5 Ioann. xv, 5.

6 Maurin. in text. legg. « *nolentes nos misericordia divina praeveniat, ut in fide duremus, sicut David propheta dicit:* ». Quae certe nec locut. context. respondent, nec doctrinam de gratia satis explicant.

7 « Cod. Palat. in fine ». Labb. ad marg.

8 Psalm. lvm, 11.

9 Psalm. lxxxviii, 25, ubi Vulg. legit. « *et misericordia mea cum ipso* ».

10 Maurin. in text. *subsequitur me contra text.* Vulgat., quae Psalm. xxi, 6 nobiscum legit.

11 Rom. xi, 35, 36, ubi Vulg. legit. « *Aut quis prior dedit illi, et retribuet ei?* »

12 Ioann. vi, 44, ubi inquit: *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum;* et Ioann. iii, 27: *Non potest homo accipere quidquam nisi fuerit ei datum de celo.*

13 Hebr. xii, 4, 2, ubi apud Vulg. verb. *Christum* omittitur.

autem, qui, praecedente fide, caetera, sicut indicas, volunt gratiae deputare⁴, sua professione constringimus, ut multo magis dono gratiae etiam fidem cogantur adscribere, praeter quam nihil est boni, quod secundum Deum quilibet valeat operari, sicut beatus Apostolus dicit: *Omne, quod ex fide non est, peccatum est*⁵. Quod cum ita sit, aut nullum bonum gratiae deputabunt, si ei fidem subtrahere moluntur; aut si quod bonum esse dicunt de gratia, ipsa necessario fides erit gratiae deputanda. Si enim nihil boni est sine fide; fides autem ipsa venire negetur ex gratia; nullum, quod absit, bonum erit gratiae deputandum⁶. Ait enim Iacobus apostolus: *Omne donum bonum, et omne dominum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum*⁷. Sed⁸ et ipsi fatentur, ut dicis, dona caetera donari per gratiam; ipsa autem bona per fidem⁹ subsistere non ambigunt universa. Ipsa ergo necessario fides erit gratiae deputanda, a qua bonum, quod gratiae tribuunt, separare

Tertius si-
hi contradicunt
qui cum caete-
ris bonis etiam
fidem dei gra-
tiae non tri-
buunt.

Fides enim ab
illis nonquaque
separatur.

non possunt. His itaque breviter assignatis, contra reliquias Pelagiani erroris inceptias, quas illa videtur epistola continere, quam a quodam tili mandasli sacerdote transmissam, respondendum non duximus; quia speramus de misericordia divina, quod ita per ministerium tuae fraternitatis atque doctrinam in omnium, quos dissentire mandasti, dignabitur coribus operari, ut ex hoc omnem bonam voluntatem non ex se, sed ex divina credant gratia profiscisci, cum se senserint id iam velle defendere, quod nitabantur pertinaciter impugnare. Scriptum est enim: *Praeparatur voluntas a Domino*; et alibi: *Scio quia non possum esse continens, nisi Deus dederit; et hoc ipsum erat sapientiae, scire cuius esset hoc*⁷ *domini*. Deus te incolunem custodiat, frater carissime.

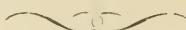
Data viii kalendas Februarias, Lamadio et Oreste viris clarissimis consulibus⁸.

Dat. die 25 Ianuarii, an. 530.

Universa ergo necessaria fides. Locus quidem corruptus, qui Pelagianum sapit.

*7 Hoc omitt. a Maurin. contra Vulg. text., quae Sap. viii, 21 ita superiora legit: *Et ut scivi, quoniam aliud non possem....**

*8 Quum Bonifacius pontificatum inierit mens. Octobr., Lampad., et Orest. cc., anno scil. 530, Baron., et Sirmond. corrigend. autumant: *Post consulatum Lampadii et Orestis, nempe ann. 531. Id autem Pagio non arridet, qui revera hanc epistol. datam arbitratur superiori anno ad finem vergente. Maurini mendum censem irrepsisse ubi forte pro *Februarias* scriptum erat *Decembris*, aut *Novembres*; quo posito, omnia convenient. Vid. Baron, ad ann. 531, et Maur. l. c.**

S. IOANNES II.¹

An. C. 534

EPISTOLA I².

Singularem Iustiniani in Sedium Apostolicam reverentiam summopere commendans doctrinam de Christi incarnatione ab ipso expositau confirmat. Cyrum et monachos Acoemetenses eius asseclas excommunicatos edicit, qui, nisi resipiant, in catholicam communio nem nunquam sunt recipiendi. Hypatium et Demetrium imperatoris legatos laudat.

Gloriosissimo et clementissimo filio Iustiniano Augusto³ Ioannes Episcopus urbis Romae salutem donat.

Iustiniani erga
S. A. obsequium

Inter claras sapientiae ac mansuetudinis vestrae laudes, christianissime prin-

1 « Sex proferimus Ioann. II epistolas, de quorum genuinitate vel levius dubitare nefas est. Non desunt tamen legulei novatores haud pauci, qui lethali odio in Christi fidem incensi hanc primam respire contendunt. Verum perditissimorum hominum audaciam invicte retundit praesertim Cuiacius lib. i, Iustin. Constit. tit. III, et Alciatus lib. i, parergon cap. xxxiii ». E miss. Const. Nihilominus postremam esse apocrypham infra dicemus pag. 503.

2 Ex Labb. *Concil. collect.* tom. v, col. 890; et ex Baron. ann. 534 n. xv; et ex cod. Iust. l. 8 de Sum. Trinit. et Fide cath. — E tribus Ioann. epist., quas edidit Carafa, haec 2^a numeratur pag. 574.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

62

cipum, puriore luce tamquam aliquod sidus irradiat, quod amore fidei, quod charitatis studio, edocti ecclesiasticis disciplinis, Romanae Sedis reverentiam conservatis, et ei cuncta subiectis, et ad eius deducitis unitatem, ad cuius auctorem, hoc est, Apostolorum primum, Domino loquente praeceptum est « *Pase oves meas* »⁴; quam esse omnium vere eccliarum caput et Patrum regulae, et principum statuta declarant⁵, et pietatis vestrae reverendissimi testantur afflatus⁶. Patet igitur in vobis impletum fore quod Scripturae loquuntur: *Per me reges regnant, et potentes scribunt iustitiam*⁷. Nihil est enim, quod lumine clariore prae fulgeat, quam recta fides in principe; nihil est, quod ita nequeat occasui sub-

An. C. 534

Quae omnium
Eccliarum est
caput.

Hinc Iustiniani
religio summopere
laudatur.

3 « In vetust. c. titulus hisce verbis concipitur: *Constantino Iustiniano P. F. Augusto III Consuli Ioannes episcopus* ». Ex Labb. — Baron. vero omittit *Augusto*, et mox cum Cod. Iust. *salutem donat*. Vatt. codd. lectioni n. adhaerent.

4 Iann. xxi, 17.

5 « Scil. S. August., et caeteri, et authent. de Eccl. ». Comm. ad cod. Iustin.

6 « Idest in ep., quam nobis misisti ». Comm. ad cod. Iustin.

7 Proverb. viii, 16, ubi Vulg. legit.: *Per me principes imperant, et potentes decernunt iustitiam*.

iaceere, quam vera religio; nam cum auctorem vitae vel luminis utraque¹ respiciant², recte et tenebras respunnt, et nesciunt subiacere defectui. Quamobrem, glorioissime principum, votis omnibus exorabitur divina potentia, ut pietatem vestram in hoc ardore fidei, in hac devotione mentis, in hoc integræ religionis studio sine defectu sui in longiora tempora conservet. Illoc enim et sanctis credimus ecclesiæ expedire: scriptum est enim: *Labiis³ regit rex; et iterum: Cor regis in manu Dei est, et ubi voluerit, inclinabit illud*⁴. Illoc est enim, quod

Per hanc eius imperium custodiatur.

Justinianus litteræ de fide Pontifici gratis simae.

- 1 «I. e. fides et religio». Accurs.
- 2 «Recipient». Baron. f. minus bene.
- 3 «I. e. sententia». Cit. comment.
- 4 Proverb. xxi, 1, ubi ait: «Sicut divisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini; quemque voluerit inclinabit illud».
- 5 «I. e. principem, si hoc faciat». Cit. comment.
- 6 «I. e. schismatibus». Id. comment.
- 7 Baron. et Labb. et cod. Justin. legg. *divisa*, sicut etiam Carafa; quapropter mss. nostrum mendosum esse censemus.
- 8 Cod. Justin. ad marg. «alias sibi». Perpetravit, uti patet.
- 9 Proverb. xx, 8, ubi Vulg. legit.: *Rex, qui sedil in solio iudicii, dissipat omne malum intulit suo.*
- 10 «Scil. litteræ». Id. Comment.
- 11 V. hoc edict. in cit. cod. Iust. lib. i, tit. i, l. 4; et in Baron. an. 533 n. vii.
- 12 Hinc liquet, Justin. imp. ex episc. sententia

coepiscopos meos, reverentia consueta suscepimus; quorum etiam relatione compemus, quod fidelibus populis proposuisti edictum amore fidei¹¹, pro submovenda haereticorum intentione, secundum apostolicam doctrinam, fratrum et coepiscoporum nostrorum interveniente consensu; quod quia apostolicae doctrinae convenit, nostra auctoritate confirmamus¹².

*Textus autem epistolæ Imp. talis est*¹³.

Victor¹⁴ Iustinianus, Pius, Felix, Inclutus, Harum lexius
Triumphator, semper Augustus, Ioanni
sanctissimo Archiepiscopo almae urbis Ro-
mae et Patriarchæ.

refertur.

Reddentes¹⁵ honorem Apostolicae Sedi, et vestrae sanctitati, quod semper nobis in voto fuit et est (ut decet Patrem) honorantes¹⁶ vestram beatitudinem, omnia quae ad ecclesiarum statum¹⁷ pertinent, festinavimus¹⁸ ad notitiam deferre vestrae sanctitatis; quoniam semper nobis fuit magnum studium unitatem vestrae Apostolicae Sedis, et statum sanctorum Dei ecclesiarum custodire, quacumque hactenus oblinxit et incommotè permanet, nulla inter-

Justinianiani studium S. Ap. unitatem servandi.

cuncta de fide edicta statuisse, et promulgasse, ipsumque Rom. Pontif. consuluisse, num omnia pie, sancte, et orthodoxe fuerint constituta. E mss. Const.

13 Ita in cod. Iustin. loc. cit. Huiusmodi autem textum Baron. sub an. 533 n. xii retulit.

14 Baron. legit: *Imperator.*

15 Cod. Justin. leg.: «*Nos reddentes*»: verum antiqu. exempl. nostras lect. adhaerent.

16 Labb. edit. Paris. ad marg. corrigend. admetit *ut et decet patrem, honorantes* parenthesi sublata. Forte ad locut. satius legend. *quod semper nobis in voto fuit, et, ut decet Patrem, honorantes*

17 Baron. leg.: «*ad Ecclesiæ statum*».

18 Labb. et cod. Iust. ad marg. «*al. festinamus*». Ita etiam legg. coll. Vat. 3833, et i 427.

19 Labb. ad marg. *qui*; item et Baron. Verum n. lect., quam hab. etiam Carafa, videtur preferenda: *Sedes enim Ap. immota permanet, status autem Ecclesiarum non ita.*

*Itaque Poo-
fici que de fide
eveniant duci
exponenda.*

cedente contrarietate. Itaque¹ omnes sacerdotes universi Orientalis tractus et subiicere et unire Sedi vestrae sanctitatis² properavimus. In praesenti³ ergo, quae commota sunt⁴ (quamvis manifesta et indubitate⁵ sint, et secundum Apostolicae vestrae Sedis doctrinam ab omnibus semper sacerdotibus firme⁶ custodita et praedicata), necessarium duximus ut ad notitiam vestrae sanctitatis perveniant. Nec enim patimur quidquam, quod ad ecclesiarum statum pertinet, quamvis manifestum et indubitatum sit quod moveretur, ut non etiam vestrae innocentiae sanctitati, quae⁷ caput est omnium sanctarum ecclesiarum. Per omnia enim, ut dictum est, properamus⁸ honorem et auctoritatem crescere vestrae Sedis. Ma-

*Accemeter-
rum haereses
de Christi in-
carnatione ape-
rit;*

nifestum igitur facimus vestrae sanctitati, quod pauci quidam⁹ infideles et alieni sanctae¹⁰ Dei catholicae atque apostolicae Ecclesiae contradicere iudaice atque apostatice ausi sunt¹¹ adversus ea, quae ab omnibus sacerdotibus secundum vestram doctrinam recte tenentur et glorificantur atque praedicantur; denegantes Dominum nostrum Iesum Christum unigenitum Filium Dei et Dominum nostrum incarnatum de Sancto Spiritu, et ex sancta at-

que glorioissima semper Virgine¹² Dei genitrici Maria hominem factum atque crucifixum, unum esse sanctae et consubstantialis Trinitatis, et¹³ coaditorandum, et conglorificandum Patri et Spiritui Sancto, consubstantialem Patri secundum divitatem, et consubstantialem nobis eumdem ipsum secundum humanitatem, passibilem carne, cumdemque ipsum impassibilem deitate. Recusantes enim Dominum nostrum Iesum Christum, unigenitum Filium Dei et Dominum nostrum, fateri unum esse sanctae et consubstantialis Trinitatis, videntur Nestorii malam sequi¹⁴ doctrinam, secundum gratiam dicens unum Filium Dei, et alium dicentes Dei Verbum, et alium Christum. Omnes vero sacerdotes sanctae catholicae atque apostolicae Ecclesiae, et reverendissimi archimandritae¹⁵ sanctorum monasteriorum¹⁶, sequentes sanctitatem vestram, et custodiientes statum et unitatem sanctorum Dei Ecclesiarum, quam habent ab apostolica vestrae sanctitatis Sede¹⁷, nihil penitus immutantes de ecclesiastico statu, qui hactenus obtinuit atque obtinet, uno consensu confitentur et glorificant praedicantes Dominum nostrum Iesum Christum unigenitum Filium et Verbum Dei¹⁸.

*Quas Nesto-
rianae impieti
congrue autu-
mat.*

*His catholi-
cam doctrinam
oppedit:*

*Unum esse
Iesum Christum
et Verbum*

1 « Ideoque ». Cod. Vat. 1427, sicut et Baron. et Carafa.

2 ... « unire vestrae sanctitatis » leg. Baron.

3 Cod. Vat. 3833 *Et in praesenti ergo haec, quae mota sunt; cod. autem 1427 Et in praesenti ergo quae commota sunt. Sane in utroque particula et abundat. Labb. ad marg. quae hic commota sunt.*

4 « Scil. per quosd. monachos, de quibus infra ». Cit. Comment.

5 « I. e. de fide ». Accurs.

6 Labb. ad marg. ferme. Ad rem minus apte.

7 « Quia ». Id., et cod. Iustin. ad marg. Eliam codd. nn. 3833, et 1427 ita legg. — Baron. hab. quac, sicut et Carafa.

8 Cod. Iust. *properavimus.*

9 « Quidem ». Cod. Vat. 1427. Forte ex vitio amanuens.

10 Al. *sanctae sedi, Dei catholicae.*

11 Al. *visi sint. Perperam ad context.*

12 Cit. cod. 1427 ad rem perperam: *incarna-
tum ex Spiritu Sancto, et Sancta gloriosa
Virgine.*

13 Id. expungit et.

14 Id. ad locut. perperam: *malam sequentes
doctrinam; et mox cum cod. Iustin. dicentes.*

15 « Scil. Abates ». Comm. cit.

16 « *Sacrorum monasteriorum* ». Cit. cod. 1427.

17 Labb. ad marg. *quam habent ad apostoli-
cam v. s. sedem.*

18 Cit. cod. 1427 *unigenitum Filium Dei, et
Verbum.*

et Dominum nostrum, ante saecula et sine tempore de Patre natum, in ultimis diebus¹ descendisse de coelis, et incarnatum de Spiritu Sancto, et ex sancta atque gloriosa Virgine et Dei genitrici Maria natum, et hominem factum, et crucifixum,

In carnatione de Spiritu Sancto, et natum ex ea. Ma. V.
Individuate quidem Trinitatem consubstantialem, et in passibilem secundum Deitatem:

Consustantiam autem nobis et passibili secundum humanitatem:

In una enim substantia Deitatem suscipimus et confitemur, quod Graeci dicunt ὑποστάσιον². Et quoniam unigenitus Filius et Verbum Dei, ante saecula et sine tempore de Patre natus, idem ipse et³ in ultimis diebus descendens de coelis incarnatus de Spiritu Sancto, et ex sancta atque gloriosa semper Virgine et Dei genitrici Maria homo factus, Dominus

Christus ergo proprio et vere Deus est, eiusque genitrix proprio et vere Dei matre ipsipara.

trem esse dicimus; non quia Deus Verbum principium ex ipsa sumpserit⁴, sed

1 « Sex numerantur mundi aetates: 1^a ab Adam usque ad Noe; 2^a usque ad Abraham; 3^a usque ad Moysen; 4^a usque ad David; 5^a usque ad adventum Domini; 6^a usque ad finem saeculi ». Cit. Comment.

2 Cod. cit. 1427 hic expung. et.

3 Sic. Labb. et Carafa; at melius Baron. hab. conglorificandum.

4 « Scilicet indivisa substantia; al. οὐδεὶς » Id. Comment. — Baron. et cod. Justin. legg. « quod dicunt graeci τὸν (Baron. hab. τὸν) sphaln. typ.) ταῦτα θεων ἡμοιούσιαν »: cod. Justin. addit in textu: « Idest: eam, quae secundum personam est, unitatem confitemur »: Labb. ad marg. « ταῦτα θεων ἡμοιούσιαν » addit seist. ὑποστάσιον.

5 Cod. cit. 1427 expung. et.

quia in ultimis diebus descendit de coelis, et ex ipsa incarnatus, et homo factus, et natus est, quem confitemur et credimus, sicut dictum est, consubstantiam esse Patri secundum deitatem, et consubstantiale nobis eumdem ipsum secundum humanitatem; eiusdem miracula et passiones, quas sponte in carne sustinuit⁵, agnoscentes. Suscipimus autem sancta quatuor concilia, id est, trecentorum decem et octo sanctorum Patrum, qui in Nicaena urbe congregati sunt; et centum quinquaginta sanctorum Patrum⁶, qui in Epheso primo congregati sunt; et sanctorum Patronum, qui in Chalcedone convenerunt, sicut vestra Apostolica Sedes docet atque praedicat. Omnes ergo⁷ sacerdotes sequentes doctrinam Apostolicae Sedis vestrae ita credunt, et confitentur, et praedicant, unde propravimus hoc⁸ ad notitiam deferre vestrae sanctitatis per Ilypatium et Demetrium beatissimos episcopos, ut nec vestram sanctitatem lateant, quae a quibusdam paucis monachis male et inadaice secundum Nestorii perfidiam denegata sunt. Petimus ergo vestrum paternum affectum, ut vestris ad nos destinatis litteris, et ad sanctissimum episcopum huius aliae urbis, et patriarcham fratrem vestrum (quoniam et ipse per eosdem scripsit ad ve-

De hoc quatuor conciliis recitatur.

Petit imperator, ut Joannes exposita confirmet,

6 « Quia antea fuit ». Cit. Comment.

7 « Suscepit ». Labb. ad marg. et sic leg. Baron.

8 Cod. Iust. cum cit. mss. 1427 hunc locum sic refert: et centum quinquaginta sanctorum Patrum, qui in hac regia urbe convenerunt, et SS. PP. qui in Epheso primo congregati sunt; et sanctorum PP., qui in Chalcedone convenerunt; eodemq. modo legg. Baron. et Carafa. Sane recte, secus non quatuor iuxta ep. textum, sed tria concilia ab Eccl. viderentur accepta. Adverte autem ideo innui primum concil. Ephesin., quia alterum fuit damnatum.

9 Al. namque. Sed recte ad context. n. lectio.

10 Cod. Iustini. haec.

Et monoachochum perfidiam condemnat.

Sese eius orationibus commendat.

stram sanctitatem, festinans in omnibus sequi Sedem Apostolicam beatitudinis vestrae) manifestum nobis faciatis, quod omnes, qui praedicta recte confitentur, suscipit vestra sanctitas; et eorum, qui iudaice ausi sunt rectam denegare fidem, condemnat perfidiam. Plus enim ita et circa vos omnium amor et vestrae Sedis crescit auctoritas; et quae ad vos est unitas sanctorum ecclesiarum inturbata servabitur, quando per vos didicerint omnes beatissimi episcopi eorum¹, quae ad vos² relata sunt, sinceram vestrae sanctitatis doctrinam. Petimus autem vestram beatitudinem orare pro nobis, et Dei nobis acquirere providentiam. Item subscriptio³. Deitas te conservet⁴ per multos annos, sancte ac religiosissime pater⁵.

Hucusque textus epistolae Iustiniani imperatoris⁶.

Iustiniani fides de Christi In-
Liquet igitur⁷, imperator gloriosissime, ut lectionis tenor et legatorum vestrorum

relatio patefecit⁸, vos apostolicis eruditio[nibus] studere; cum de religionis catholicae fide⁹ ea sapitis, ea scripsistis¹⁰, ea protulisti, ea populis fidelibus publicasti, quae, sicut diximus, et Sedis Apostolicae doctrina¹¹, et sanctorum Patrum veneranda decernit¹² auctoritas, et nos confirmamus¹³ in omnibus. Opportunum est ergo voce proclamare¹⁴ prophetica: *Tibi abundet¹⁵ coelum desuper, et effundant montes iucunditatem, et colles laetitia¹⁶ laetabuntur.* Haec igitur in tabulis cordis fideliter scribere, haec ut pupillas¹⁷ oculorum convenit observare; neque enim quisquam est, in quo Christi charitas ferret, qui tam rectae, tam verae confessio[nis] vestrae fidei refragator existat, cum evidenter impietatem Nestorii, Eutychetisque¹⁸ et omnium haereticorum damna[n]tes, unam veram calholicam fidem Domini et Dei nostri Salvatoris Iesu Christi magisterio institutam, et propheticas apostolicasque praedicationibus ubique diffusam, et sanctorum per totum orbem con-

Quinque nunc
Nestorii, et Eu-
tychetus errores
protraxi repelli.

1 « *Horum* ». Cod. Vat. 3833.

2 Cod. Iustin. ad marg. « al. ad nos ».

3 Cod. cit. 1427 Item *haec subscriptio*; cod. autem 3833, *Et subscriptio*; Baron. et cod. Iust.: *Item subscriptio talis fuit*. Caraf. nobisc. leg.

4 Labb. ad marg. « Et alia manu: *Divinitas te servet* ». Al. *reservet*.

5 Labb. ad marg. « *Dat. viii Id. Iun.* » (6 Iun.)

6 Haec verba nos interiicimus. In cod. Iust. ad seq. praemitt. inscriptio: *Sequitur residuum epistolae Papae*.

7 Iustin. ep. expleta, illa Pontif. resumitur. In cod. Iust.

8 « *Patefacit* ». Labb. ad marg.

9 Baron., Caraf., et Const. mss. cum cod. Iustin. et mss. vat. 1427 de religione catholicae fidei.

10 « *Ea scrivitis, et publicatis* ». Labb. ad marg.

11 « *El Sedes apostolica docet* ». Ibid.

12 Baron. cum Const. mss., et cod. 1427 de-crevit. Carafa nobisc. leg.

13 « *Confirmavimus* » Carafa, Const. mss. cum cit. cod. 1427. — Cod. vero Iustin. ad marg. « *Malim legere et confirmamus* ». Recte quidem: agitur enim de confirmandis in praesenti doctrinis sup. expositis; et sic legg. Baron. et Labb.

14 « *Exclamare* ». Baron. et cod. Iustin.

15 Ita legg. Caraf. et Labb. — Cod. Iustin. cum Baron. et Const. mss. *Iucundetur tibi, et abundet coelum...* Codd. nn. *Tibi abundet, vel iucundetur coelum*. Edit. quidam *Tibi abundet coelum*; al. *Iucundet tibi, et abundet coelum...*

16 Iai. XLIX, 13 ubi iuxta Vulg. legitur: « *Laudate, coeli, et exulta, terra; iubilate, montes, laudem* ». Vers. autem τὸν LX, a qua, ut scimus, versio itala vetus desumpta erat, ib. habet: « *εὐθαύμως οἴρασι, καὶ ἀγάλλισθω ἡ γῆ, πρέξτορας τὰ ἐρημώσαντας* », et Ald. edit. add. καὶ οἱ βουνοὶ διακανόνται: idest: *Laetamini, coeli, et exulta, terra, erumpant montes iucunditatem, et colles iustitiam* ». Vid. etiam Ps. xcvi, 11, et cxiii, 4.

17 « *Ut pupillam* ». Baron.

18 Ita et cod. 1427; sed cod. 4961 leg. et Eutychetus.

sessionibus roboratam, Patrum atque doctorum sententias adunatas¹, et nostrae doctrinae consentaneam inconcussa atque inviolabiliter devota Deo et pia mente servatis². Soli etenim professionibus nostris³ adversantur, de quibus divina Scriptura loquitur dicens: *Posuerunt mendacium spem suam, et mendacio operiti speraverunt*⁴; et iterum, qui secundum prophetam dicunt Domino: *Recede a nobis, vias tuas scire nolumus*⁵; propter quod Salomon dicit: *Per semitas⁶ propriae culturae erraverunt, colligunt autem manibus infructuosa*⁷. Ilace est igitur vera vestra fides, haec certa religio; hoc beatata recordationis, ut diximus, Patres omnes, praesulesque Romanae Ecclesiae, quos in omnibus sequimur; hoc Sedes Apostolica praedicavit hactenus, et inconcussa custodivit; huic confessioni,

Et Apost. Eccl. fidei omnino adhaeret:

huic fidei quisquis contradictor extiterit, alienum se ipsum⁸ a sancta communione, alienum ab Ecclesia iudicabit⁹ esse catholica. Nos enim Cyrum cum sequacibus suis in Romana invenimus civitate, qui de Cumitensi¹⁰ monasterio fuit; quos apostolicis suasionibus ad rectam fidem, et¹² velut oves, quae perierant, errantes ad ovile contendimus revocare dominicum, ut agnoscant¹³, secundum prophetam, linguae balbutientes loqui quae ad pacem sunt. Ad non credentes autem per nos primus Apostolorum Isaiae prophetae¹⁴ verbum¹⁵ dicit: *Pergite in lumine ignis vestri, et flammæ quam accendistis*¹⁶. Sed obdurate est cor eorum, ut scriptum est¹⁷, ut non intellegent, et pastoris vocem oves¹⁸, quae meæ non erant, audire minime voluerunt¹⁹. In quibus observantes ea, quae ab ipsorum sunt sta-

Cui qui contra tradidit, a catholicâ communione secesserunt.

Ioannes de Cyri, aliorumque moaachorum perfidia refert,

Quos, nisi errorescondem-

1 Verba « et sanctorum... adunatas » de sunt in Baron. err. ut vid. typ.

2 « Servetis ». Baron.

3 Cod. Iustin., Baron., et Cont. Const. cum nn. codd. II. *professionibus vestris*. — Caraf. et Labb. n. l. habb.

4 « *El mendacium operiri* ». Cod. Iust. cum n. mss. 1427; sed aptius, ut videtur, cod. 4961 *el mendacio operiri*, sicut et Cod. Iustin. edit. Taurin. cum Carafa.

5 Is. xxviii, 15, ubi Vulg. leg.: *Posuimus mendacium spem nostram, et mendacio protecti sumus*.

6 Iob. xxii, 17, ubi iuxta Vulg. ait: *Qui dicebant Deo: Recede a nobis: et quasi nihil posset facere Omnipotens, aestimabant eum. Vel potius Iob. xxi, 14: Qui dixerunt Deo: Recede a nobis, et scientiam viarum tuarum nolumus.* Vulg.

7 Cod. Iustin. cum nn. mss. *Semitas propriae culturae erraverunt*.

8 Prov. v, 6, ubi Vulg. legit.: *Per semilam vitae non ambulant; vagi sunt gressus eius, et investigabiles.* Vid. et cap. iv ib.

9 Caraf. *alicium sane a communione, alienum se ipsum ab Ecclesia... Cont. Const. alienum a sancta communione, alienum se ipse ab Ecclesia ...*

10 « *Judicarit* ». Cod. Iust., et Const. mss., et Caraf.

11 « *De Comitensi* ». Cod. Iust.; *de Quimelensi* cod. n. 4961; *de Acimetensi* n. cod. 1427; *de Acoemetensi* Baron. in text. et Labb. ad marg. cum Cont. Const. — Baron. porro ad marg.: « Gr. ἀκούετω, sic dicti quasi insomnes ».

12 Sic et nn. mss.; at fust. cod. expung. et. Ad locut. perperam, ut videtur.

13 Id. cod. cum nn. mss. *ut agnoscerent*. Ad orat. context. aptius.

14 Al. *Isaias Prophetæ*. Sane perperam. 15 Cont. Const. *verba dicit*.

16 Baron., sicut et cod. Iustin. ad Is. text. accommodatus legit *Ambulate*, et mox *succendistis*. Cod. Iust. ad marg., cui nn. mss. adhaerent, nota: « Al. *Pergite in lumine ignis vestri, et flammæ, quam accendistis* ». Is. autem L, 11 iuxta Vulg. habet: « *Ambulate in lumine ignis vestri, et in flammis, quas succendistis* ».

17 Isai. vi, 10. Math. xii, 45. Ioann. xi, 40.

18 Ioann. x, 3, 4, 14, 15.

19 Sic et nn. mss.; cod. vero 1427 perperam ad context. *valuerunt*. Cod. Iust. ad marg. habet: *hucusque minime voluerunt*. In quibusd. autem exempli legitur: *Sed obdurate ut non intellegent pastoris vocem. Oves, quae meæ non erant, audire minime me voluerunt: et sic leg. Caraf.*

neat, in catholico-
cam communio-
nem recipiet.

tuta pontifice, eos minime in nostra
communione receperimus¹, et ab omni ec-
clesia catholica esse iussimus alienos,
nisi, errore damnato, doctrinam nostram
quantocum sequi, habita regulari profes-
sione, significaverit². Aequum quippe est,
ut qui nostris minime obedientiam accom-
modant statutis, ab ecclesiis habeantur
extores. Sed quia gremium suum num-
quam redeuentibus claudit Ecclesia, ob-
secro clementiam vestram, ut, si proprio

Si autem re-
sipsisset, illis
etiam Iustiniani
clementiae bu-
ningae communi-
tati.

Pro imperato-
ris incolumente
vota facit.

Eiusque le-
gatos laudat.

Praeterea, serenissime principium,
laudamus legatorum vestrorum personas
Ilypatii, et Demetrii fratribus, et coepi-
scoporum nostrorum, quos clementiac
vestrae gratos fore ipsa manifestavit electio³. Nam tantae causae pondus non
nisi perfectis in Christo potuisset iniungit⁴;
tantae vero pietatis, tantae reverentiae
plenos afflatus, nisi per amantes minime

1 Caraf. leg. *recepimus*.

2 Recte Cont. Const. *significaverint*. Forsan
melius n. cod. 4961, cui acced. cod. cit. 1427
signaverint; et ita legg. Baron. et Cod. Iustin.
et Caraf.

3 « *In vestram communionem* »; optime Bar-
ron. et cod. Iustin.

4 Cod. Iust., Baron. et nn. coddl. condonate.
Ad locut. context. minus bene.

5 Labb. ad marg. « *Liberat. in Breviar. cap. xx.* ».
6 Const. mss. *potuissetis iniungere*.

7 In cod. cit. 4961 hic additur: « *Et alia
manu; Gratia ... etc.* »

8 Id. cod. sit semper vobiscum amen, prissi-
me fili. In cit. cod. 1427 *pissime fili* omittitur.

dignaremini destinare⁵. Gratia Domini
nostri Iesu Christi, et charitas Dei Patris,
et communicatio Sancti Spiritus sit sem-
per vobiscum, piissime fili. Amen⁶. Item
*scriptio*⁷. Omnipotens Deus regnum
vestrum et salutem vestram perpetua pro-
tectione custodiat, gloriosissime et clem-
entissime fili, Imperator Auguste.

Dat. Romae viii kalendas Aprilis, Do-
mino nostro Iustiniano PP. Augusto IV,
et Paulino viris clarissimis consulibus.

Dat. die 25 Martii, an. 534.

EPISTOLA II⁸.

*Innuens cur litterarum exemplaria Iu-
stiniano de fide tradita ad Avicnum
caeterosque viros illustres adhuc non
miserit, catholicam de Christi incar-
natione doctrinam confirmat, et Aco-
metenses monachos, sequaces Nestorii
vitari iubet.*

Ioannes Episcopus Romanus, illustribus ac
magnificis viris Avieno, Senatori, Liberio,
Severino, Fideli, Avito, Opilioni, Ioanni,
Silverio, Clementiano et Ampelio ii.

Olim quidem, illustres et magnifici
filii, ad hoc sententiae meae summa
constiterat, ut ante iussionem vestram,
postquam epistolae vel dogmatis tenorem
cuncta Ecclesia, hoc est, sacerdotum¹² se-

Car litteras de
fide Justin. tra-
ditas nondum
communicavit;

9 Quae sequunt. desunt in n. cod. 4961, si
non. chronolog. excipiias, quae ibi ita enunciatur.
Dat. viii kal. Apr.

10 Ex Labb. *Coneil. collect. tom. v, col. 896*
et ex Baron. ad ann. 534 n. xxiii; e tribus a
Carafa editis haec tertia numeratur pag. 578.

11 Caraf. *Clementino, et Amphilio*; sed Cont.
Const. mss. banc lect. ad nostram accommodat.
Porro Carafa alias adhib. interpunct.: « *Avieno
Senatori, Liberio Severino, Fideli Avito,
Opilioni, Ioanni Silverio, Clementino, et
Amphilio* ».

12 Baron. habet: *sacerdotum, Senatus, et
populi.*

Circa quam Iustiniani quæstiones exponit.

*Quibus rep-
pons confirmat.*

natus, et populi probavit assensu, sub paginali alloquio vestris etiam sensibus intimanda dirigerem⁴; sed consilii ordinem illa res verit, quia et dogmati per dies singulos divinae scripturae subduntur, et imperfecta destinari non poterant⁵, et ea, quae per legatos directa sunt, prius non poterant in exemplaribus scripta transmitti. Novimus etenim quod, Domino docente, praeceptum est, quod pastor diligens gregem salubria ulti non desistat ingerere; quia res, quae ad salutem animae pertinet⁶, omnibus necesse est sensibus intimari. Proinde, illustres et magnifici filii, quia festinatio non pertulit⁷ portatores, ut ea scribi et dirigi potuissent; incontinent tamen, si dictus divinus favor arriserit, tam epistolæ, quam dogmatis exemplaria destinabimus. Nunc⁸ tamen, ne quid de vestris⁹ sensibus relinquatur ambiguum, quid epistolæ tenor habeat, quid textus dogmaticus contineat, breviter insinuare curavi. Iustiniianus siquidem imperator filius noster, ut eius epistolæ tenore eognovistis, de his tribus quaestionibus orta certamina fuisse signavit: Utrum unus ex Trinitate Christus et Deus noster dici possit, hoc est, una de tribus personis sanctæ Trinitatis sancta persona: An Deus Christus carne pertulerit impassibili deitate: An propriè et veraciter mater Domini Dei nostri Christi Maria semper Virgo debeat appellari. Probavimus in his catholicam imperatoris fidem, et ita esse propheti-

1 Caraf. hab. dixererem.

2 Baron. immed. proseq: *in exemplaribus scripta transmitti*. Sed Labb. et Car. n. lect. adhaer.

3 Fortasse pertinent, vel paulo ante: rem.

4 Caraf. protulit, quod Cont. Const. iuxt. n. lect. corrigit. Baron. quoque et Labb. legg. pertulit.

5 Baron. « *Nunc autem* ».

6 « *De nostris sensibus* ». Cont. Const. cum Baron.

cis et apostolicis vel Patrum exemplis evidenter ostendimus; unum enim ex unum euodem
sancta Trinitate Christum esse, hoc est,
unam de tribus sanctæ Trinitatis perso-
nis sanctam esse personam, sive subsi-
stentiam, quam Graeci ὑπόστατο dicunt in
his exemplis evidenter ostendimus.

In libro Genesis per Moysen Trinitas ipsa sic dicit: *Ecce Adam factus est tamquam unus ex nobis*⁷. Et item vas electionis Paulus ad Corinthios, ita evidenter expressit: *Unus Deus Pater, ex quo omnia, et nos in ipso, et unus Dominus noster Jesus Christus, per quem omnia, et nos per ipsum*⁸.

Et in symbolo synodi Nicaenae: *Credi-
mus in unum Deum Patrem omnipoten-
tem, et in unum Dominum nostrum Ies-
sum Christum unigenitum.*

Item sanctus Augustinus, cuius doctrinam, secundum praecessorum meorum statuta, Romana sequitur et servat⁹ Ecclesia, in libro undecimo *De civitate Dei*¹⁰ dicit: « *Credimus et tenemus, et fideliter praedicamus, quod Pater genuerit Verbum, hoc est Sapientiam, per quam facta sunt omnia, unus unus, aeternus coaeternum, summus¹¹ bonus aequaliter bonum. Et quod Spiritus Sanctus simul et Patris et Filii sit Spiritus, et ipse consubstantialis, et coaeternus ambobus, atque hoc totum Trinitas sit propter proprietatem personarum, et unus Deus propter inseparabilem unitatem, sicut unus omnipotens propter inseparabilem* ».

7 Genes. iii, 22, ubi Vulg. legit: *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est.*

8 1 Corinth. viii, 6, ubi iuxta Vulg. legitur ... *et nos in illum, et unus Dominus Jesus Christus*

9 « *Et probat* ». Baron.

10 « Cap. xxiv » Cont. Const. — Deinde Caraf. et Baron. legg. sic dicit.

11 « *Summe* ». Cont. Const.

omnipotentiam; ita tamen, ut¹, cum de singulis quaeatur, unusquisque eorum et Deus omnipotens esse respondeatur».

Eiusdem in libro secundo² contra Maximum: «Et Pater Deus est, et Filius Deus est, et Spiritus Sanctus Deus est, et hi simul tres unus Deus est, nec huic Trinitatis tercia pars est unus, nec maior pars duo, quam unus est».

In libro sancti Augustini decimo quinto *De Trinitate*³: «Ratione etiam redditia, intelligentibus palam est⁴, substantiam veritatis⁵, non solum Patrem Filio non esse maiorem, nec ambos⁶ simul aliquid esse maius, quam Spiritum Sanctum, aut quoilibet duos in eadem Trinitate maius esse aliquid⁷, quam unum, aut omnes simul tres maius aliquid esse, quam singulos».

Gregorius Nazianzenus ex sermone⁸ *De Epiphania Domini*: «Cum omnino⁹ uno lumine illuminamur, simul et tribus: tribus quidem secundum uniuscuiusque proprietates, sive substantias¹⁰, sicut placet aliquibus dicere, sive personas; nihil enim pro vocabulorum diversitate dissidi-

1 Caraf. add. *etiam*.

2 «L. c. cap. x, n. 2». Cont. Const.

3 «Cap. III, n. 5». Id.

4 «Parum est». Ad sensum perperam Caraf.; quam lect. Cont. Const. restit. ad Aug. text., qui leg. *clarum est*.

5 Id. et Car. *in substantia veritatis*, ut edit. Maur. opp. S. August.

6 Pessum. quidem Caraf. *sed ambo...* Potius iuxta edit. Maur. opp. S. Aug. legend. *sed nec ambo...*

7 Baron. expungit *aliquid*.

8 «Homil. 39, pag. 630, edit. Paris. 1609». Cont. Const.

9 Id. *Deum quum nomine uno lumine illuminamini*; recte ad graec. text., qui legit: οὐδὲ ἐτοι εἴπει εἴναι φύσι περιστρέψεται. Caraf. *Deum cum omnino*, errore, ut patet, typ. *omnino pro nomine*.

10 Adverte quomodo Iohannes PP. ὑποτάξις vertens *substantias* moneat cum Nazianz. mi-

dendum est, cum ad eundem sensum non minus diversitas provocet ei intellectum: *num*¹¹ autem secundum substantiam vel Deitatis rationem¹². Dividitur ergo, ut ita dicam, indivisibiliter, coniungitur divisibiliter¹³, una est in tribus Deitas».

Iteam ex epistola Gregorii Nysseni ad Ablavium¹⁴: «Aestimet haec opera utrum E. Gregorio Nysseno.
uni assignentur personae eorum, quam¹⁵ in sancta Trinitate creduntur, an per tres eat virtutis effectus». Item ex epistola Procli ad occidentales: «Super haec etiam confitemur unum ex Trinitate invenientem atque ineffabili Deum Verbum factum hominem».

Eiusdem: «Quid enim nos sapimus atque sentimus, quia in ipsa divina natura, qua coniunctus et unitus est Filius Patri, Sanctoque Spiritui, non dicimus eum Deitate passum fuisse, sed carne, quam pro nobis assumpsit ex nobis? Unus igitur ex Trinitate crucifixus est carne, qua factus est; non tamen Deitate, qua unitus est Patri et Spiritui Sancto, perspissus est, ne et illos crucifixos pariter asseramus».

Ex B. Procli
epistola ad Oc-
cidentales.

nime de vocabulis lites esse movendas, ubi de vero eorum sensu constet; idque sane ad Augustin. exemplum, qui lib. v *De Trinit.* c. viii, ob hunc graecorum loquendi modum se nonnihil moveri significans, ei se tamen accomodat lib. vii, c. iv *De Trinitate*, quum sub hoc diverso vocabulor. usu fidem non diversam esse cognoverit. E Cont. Const.

11 Id. iuxta Bill. versionem: *uno autem*; quod sane ad graec. text. aptius, ubi legitur τὸν δὲ.

12 Labb. legit «deitatis ratione».

13 Perperam et errore typographicum in Labb. habetur «visibiliter».

14 Id. *Ablavium* iuxta graec. text., qui leg.: Αβλαβίον.

15 «Forte qui» Harduin. Vel legend. carum, quae, ut liquet e graeco textu: λογισάθω τὴν ἀνεργίαν τῶν, πότερον εἴναι πρόσωπα τῶν ἐν τῇ ἄγρᾳ τριῶν παπατζυκένων προώπων... «consideret hanc efficaciam, utrum uni adsit earum, quae in S. Trinitate creditae sunt, personarum... id est: «considetur utrum haec efficacia uni adsit, etc.».

Haec igitur ex plurimis pauca diges-
simus.

Deum vero carne passum hic nihilo
minus roboremus exemplis.

Ex libro Exodi per Moysen Dominus
Itemque e S. Scripturis.
locutus est: « Et videbitis vitam vestram
in ligno pendentem ¹ ». Deum autem esse
vitam Dominus noster in Evangelio Iohan-
nis praedicti dicens: « Ego sum via, ve-
ritas et vita ² ».

Item Propheta dicit: « Si affligit homo
Deum suum, quia vos afflixistis me ³ ?

Princeps quoque Apostolorum beatus
Petrus in *Actibus* ita dicit, dum impietas
Iudeorum argueret: « Vos autem
virum homicidam petitis dimitti vobis,
auctorem vero vitae peremistis ⁴ ». Item
vas electionis et doctor gentium sic praed-
icat: « Si enim cognovissent, numquam
Dominum gloriae crucifixissent ⁵ ». Do-
minus autem gloriae est Deus. Sic psal-
mographus ante praedixit: « Qui est iste
rex gloriae ⁶ ? »

Item in *Actibus Apostolorum*: « At-
tendite vobis et universo gregi, in quo
vos Spiritus Sanctus constituit episcopos
regeret Ecclesiam Dei, quam acquisivit
sanguine suo ⁷ ».

E S. Cypriano. Cyprianus episopus et martyr in epi-
stola *De Patientia*: « Iudicatur indicatu-
rus, et Dei sermo ad victimam tacens
ducitur ».

Itemque e Nazianzeno, Gregorius Nazianzenus: « Et indigui-

mus Deo incarnato et mortificato, ut nos
vivamus ».

Ex libro sancti Augustini *De Charitate*:
« Ille enim, qui venit per crucis irrisio-
nes ⁸ carnis perimere corruptionem, et
vetustatem vinculi mortis nostrae suea
mortis novitate dissolvere, mandato novo
fecit hominem novum; res enim vetus
erat, ut homo moreretur, quod ne sem-
per valeret in homine, res nova facta est,
ut Deus moreretur; sed quia in carne
mortuus est, non in Divinitate ».

Cyrillus capitulo XII: « Si quis non
confitetur Verbum passum carne, et cru-
cifixum carne, et mortem carne gustasse,
factumque primogenitum ex mortuis, se-
cundum quod vita et vivificans est et
Deus, anathema sit ».

In epistola Leonis ad Iuvenalem ⁹: « Ve-
ram igitur generationem crux vera con-
firmat, quoniam ¹⁰ in carne nostra nasci-
tur, qui in nostra carne crucifiguntur ».

Eiusdem ex epistola ad Flavianum ¹¹:
« Impassibilis Deus non redignatus est
homo esse passibilis, et immortalis mor-
tis legibus subiacere ». Ex hac quoque
parte plura ex dogmatis lectione ¹² poten-
tis agnoscerem.

Gloriosam vero sanctam semper Vir-
ginem Mariam proprie et veraciter Dei
genitricem, matremque Dei Verbi ex ea param,
incarnati ab omnibus catholicis confi-
teri recte esse docemus proprie et vera-

Necnon ex Au-
gustino *De Cha-
ritate*.

E S. Leonis
epistolis.

¹ « Exod. xxiv » Labb. ad marg.; vel potius
ex libr. Num. xxi, 8 et 9, ubi Vulg. legit: *Fac*
serpentem aeneum, et pone eum pro signo:
qui percussus aspicerit eum vivet.

² Iohann. xiv, 6, ubi Vulg. legit: *Ego sum
via, et veritas, et vita.*

³ Malach. iii, 8, ubi ait: *Si affliget* (al. leg.
affiget) *homo Deum suum, quia vos configitis
me?* Labb. et Caraf. legg. *si affligit...*, et ad
marg. « Zach. xii ».

⁴ Act. iii, 14, ubi Vulg. legit: *Vos autem san-
ctum, et iustum negastis, et petistis virum*

*homicidam donari vobis; auctorem vero vitae
interfecistis.*

⁵ I Corinth. ii, 8.

⁶ Ps. xxiii, 8, *Quis est ...*

⁷ Act. xx, 28, ubi Vulg. legit: *posuit epi-
scopos.*

⁸ « *Irrisionem* ». Cont. Const.

⁹ Quam vid., si lubet, pag. 140 h. vol.

¹⁰ Illic Caraf. interiicit *ipse*.

¹¹ Quam videre est pag. 26 segg. h. vol.

¹² Labb. et Caraf. legg. *ex dogmatis lectio-
num*

B. V. esse Dei
param,

citer; et idem ipse, ultimis temporibus incarnatus, ex sancta et gloria Virgine matre nasci dignatus est.

Propterea ergo quia proprie et verae citer Dei Filius ex ea incarnatus est;

ideo proprie et veraciter matrem Dei ex ea incarnati et nati esse confitemur. Et ne⁴ Dominus Iesus per honorificientiam vel gratiam Dei nomen accepisse credatur, sicut Nestorius sentit insulsus. Veraciter autem ideo ne phantasma, aut aliquo modo non veram sumpsisse carnem credatur ex Virgine, sicut assurrit impius Eutyches. Cui rei probamenta ex Patrum traditionibus consequenter² sanctus Augustinus in libro primo praedestinationis: «Praedestinatus est ergo le-

Siquidem proprie et vere Dei Filius ex ea incarnatus est.

Quod e pluribus Patrum traditionibus ostenditur. David esset, in virtute autem Filius Dei simul et filius hominis propter susceptum hominem, et Filius Dei propter suscipientem unigenitum Domini proprie et veraciter diceretur»³.

Leporius in epistola, quam Aurelius episcopus Carthaginensis, et beatus Augustinus⁴, et synodus Africana firmavit: «Nascitur ergo nobis proprie de Spiritu Sancto et Maria semper Virgine Deus homo Iesus Filius Dei».

Gelasius ex libro adversus Nestorium

et Eutychem: «Propterea quod ex te nascitur sanctum, vocabitur Filius Dei⁵; ex te nascitur, ait, ut proprietatem de matre sumendam nostrae conditionis exprimeret».

Illi igitur evidenter ostensum est, illustres et magnifici filii, quid speraverit imperator, quid Romana sequatur et collat Ecclesia. Atque igitur⁶ Christum Dominum nostrum unum esse, ut saepe diximus, sanctae Trinitatis ex duabus naturis cognoscendum, hoc est, in Deitate et humanitate perfectum, non antea existente carne, et postea unita Verbo, sed in ipso Deo Verbo initium, ut esset, accipiens⁷; inde enim vero⁸ ex materno corpore caro sumpsit initium, salva proprietate vel veritate utriusque naturae, hoc est divinitatis atque humanitatis, Dei Filium Dominum nostrum Iesum Christum catholici confitemur, omni post hac communionis⁹ confusione submota. Neque enim naturas in eo alter agnoscimus, nisi differentiam intelligentes et confitentes divinitatis atque humanitatis. Sed nec duas personas in Christo intelligimus per id quod dicimus duas naturas, ut adunationis divisionem facere videamus, et sit, quod absit, quaternitas¹⁰, non Trinitas, sicut Nestorius sentit insanus;

Caro igitur Christianorum prius existens, deinde unita Verbo, sed in ipso Deo Verbo initium accepta;

Servata fames utraque natura in una eademque persona.

¹ Forte legend.: PROPRIE, ne Dominus..... sicut Nestorius sensit insulsus; VERACITER autem ideo, ne phantasma

² Recte quidem Cont. Const. corrig.: Ex Patrum traditionibus consequuntur. Sanctus Augustinus

³ Perperam Carafa legit dicitur. Sed totus iste locus mendosus est, quem sic restituere ex edit. Maur. Opp. S. Augustini: «Praedestinatus est ergo Iesus, ut qui futurus erat secundum carnem filius David, esset tamen in virtute Filius Dei; ... ut filius Dei et filius hominis simul, filius hominis propter susceptum hominem, et filius Dei propter suscipientem unigenitum Deum, veraciter et proprie diceretur» (De Praedest. cap. xv, n. 31).

⁴ «Ep. cxcix, n. 3». Cont. Const.

⁵ Luc. i, 28, ubi Vulg. legit: Ideoque et quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.

⁶ Baron omitt. igitur.

⁷ «Accipiente». Cont. Const.; ad locut. context. recte, ut videtur.

⁸ Baron. perperam inde enim vero omitt.

⁹ «Communionis». Id.; sane melior n. lectio, quae planior evadet, si ita legas: Inde enim vero ex materno corpore caro sumpsit initium, salva proprietate, vel veritate utriusque naturae, hoc est humanitatis, atque divinitatis. Itaque Dei Filium confitemur, omni post hac communionis confusione submota.

¹⁰ Baron. leg. et non; mox sensit; et paulo post creditit.

nec confundimus easdem unitas naturas,
cum unam personam Christi confitemur,
ut Eutyches impius credit. Tomum vero

Haec S. Leonis
et quatuor oecumen. Synod.
firmissimam fidem.

Constantinopolitanam, et Ephesinam pri-
mam, et Chalcedonensem, sicut Romana
hactenus suscepit et veneratur Ecclesia,
sequimur, anplectum atque servamus.
Hoc est enim nostrae fidei firmamentum,
haec fidei nostrae petra firmissima. Haec
autem, illustres et magni² filii, agens³
gratias sollicitudini vestrae⁴ intimare cu-
ravimus; plenius tamen directis exem-
plaribus poteritis agnoscere. Acoemetas⁵

Acoemetas
ses monachis ulto-
pote Nestoriani
porus exstanti

vero, qui se monachos dicunt, qui Ne-
storiani evidenter apparuerunt, Romana
etiam eos dannat Ecclesia, a quibus vos
propter canonem⁶, qui cum excommuni-
catis christianum nec loqui, nec com-
municare permittit, diligentia pastorali
admonere non desino, ut eorum etiam
simplicem collocutionem vitetis, nihilque
vobis cum eis aestimetis esse commune.
Quod ideo facio, ne reus silentii inveniar,
si haec ad vestram minime, christianis-
simi filii, notitiam pertulisse. Incolu-
mem magnitudinem vestram Deus noster
custodiat, Domini filii, merito illustris
atque magnifici.

EPISTOLA III⁷.

*Contumeliosum Reiensem episcopum mul-
tis criminibus involutum ab episcopatu-*

1 « Innuit ep. ad Flavian. ». Cont. Const.

2 « Magnifici ». Baron.

3 « Agentes ». Id, quae vox sane respondet
subseq. verbo curavinus.

4 Id, et Caraf. hic intericiunt pauca.

5 Caraf. leg. Aquimitos; Baron. omitt. vero.

6 « Propter canonica, quae ». Cont. Const.

7 Ex Labb. Concil. collect. tom. y, col. 899;
et ex Baron. ann. 534 n. XLVIII qui eam dicit,
cum alia quam infra ponimus quintam, ex Archat.
depromptam.

removens in monasterium relegat; ei
visitatorem, cuius iurisdictionem co-
rect, substituendum decernit; quidve
ipsi ad poenitentiam sit agendum pree-
scribit.

Dilectissimis fratribus⁸ universis Episcopis
per Gallias constitutis Ioannes.

Innotuit nobis a fraternitate vestra missa
relatio, in qua Contumeliosus multis le-
gitur criminibus involutus. Et quia hu-
iustmodi persona sacris non potest inhae-
rere mysteriis, ab hodierno vel officio⁹
eum nostra censet removere¹⁰ auctoritas,
ut in monasterio constitutus delicti ve-
niā a Domino petere non omittat. Nihil
est enim impossibile eius clementiae, qui
potest cuncta relaxare, quae facta sunt.
Sed ne eius Ecclesia destituta videatur,
in eius loco visitatorem dari praesentis

Continuello-
sum in mona-
steriorum relegati.

auctoritate decernimus, qui a se ita no-
verit omnia exhibenda, ut nihil de or-
dinibus clericorum, nihil de ecclesiastica
facultate praesumat; sed ea, quae ad
sacrosanta mysteria pertinent exequan-
tur. Praedictum autem Contumeliosum,
ut¹¹ habeat poenitendi licentiam, petitio-
rium dare vobis censemus, ubi errorem
suum evidenter allegans sub die profi-
teatur et¹² consule. Dominus vos incolu-
mes custodiat, fratres carissimi.

Data VII idus Aprilis, Flavio Paulino
iuniore viro clarissimo consule¹³.

Dat. die 7 Apr., ann. 534.

In eius locum
visitator substi-
tuendus, cuius
iura praefinit.

Contumeliosus
quid ad poeni-
tentiam agen-
dum.

8 In Baron. deest *fratribus*.

9 Maurin. in Concil. Gall. tom 1, col. 971, ex
cod. reg. 3849 *ab ordine, vel officio*. Ad rem
quidem apius. Forte legend. honore.

10 Id, et Baron. *removeri*.

11 Baron. legit. *ut, err., ut vid., typ.*

12 Baron. leg. *sub die profiteatur ei culpam,*
et ad marg. not. *et loco ei: at n. l. praeferenda.*

13 Steph. Souvet in Ephemerid. Trivoltianis le-
gend. censet *Justiniano IV et Paulino rr. cc.*

EPISTOLA IV¹.

*Caesario Arelatensi episcopo rescribit,
ut Contumeliosum episcopatus honore
privatum in monasterium ipse retru-
dat, eiusque Ecclesiae, donec novus an-
tistes eligatur, visitatorem constituat.
Canonum titulos ad causam accom-
modatos subiicit.*

Dilectissimo fratri Caesario Ioannes.

Charitatis tuae litteras animo libenti

Caesarii lit-
terae sibi tra-
mitae. suscepimus, in quibus corporeas necessi-
ties allegans, etiam quae sacrius² ille,

qui lapsus est, fecerit indicasti³. Dole-
mus de amissione Pontificis, rigorem
tamen canonum servare necesse est. At-
que ideo praedictum ab episcopatus or-
dine nostra suspendit auctoritas. Neque
enim fas est pollutum criminibus, sacris
ministeriis deseruire. Sed te ordinante,

Contumelio-
sum ab Episco-
patus ordine su-
spendit. in mona-
sterio⁴ dirigatur, ubi delictorum
memor in poenitentia lacrymas effundere

non omittat, ut ab eo, qui omnibus mi-
seretur, Domino nostro Iesu Christo mi-
sericordiam valeat promereri. In cuius
locum visitatorem constituite, donec pro-
prium Ecclesia, quae evacuata est cius

coss. quod tamen ann. non immutat. Baron. leg.
Fel. Paulin. Iun.

1 Labb., in *Coneil. Collect.* tom. v, col. 901, 1728, hanc epist. postponit tum praecedentem, tum subsequentem, ipsiq. adhaeret Jaffè. Maurin vero *Concil. Gall.* tom. i, col. 965, ex earum contextu inferentes praesentem ep. ante illas, vel saltem ead. die, scriptam fuisse, hanc dictis praemittunt. Nobis autem visum est huiusmodi ep. inter utramque inserere; quippe qui advertimus nullam de ea fieri mentionem in ep. ad episcopos Gall., quae proxime antecedit, innui vero in altera ad clerum Regiensem, quae mox subsequitur.

2 « H. e. execratus ». Ilard. « Forte legend.
sacrilegus, quod sacrum characterem violaret. » Maur. l. c. Et quidem recte; sic enim in vet.
codd. haec vox contrahitur.

3 Cuiusnam peccati reus Contumeliosus exti-
terit, non satis liquet; e canonibus autem in eius

sacerdotio, merere valeat sacerdotem. Communibus tamen precibus exorare Deum nostrum debemus, ut puros cunctos praestet antistites. Si qui tamen Pontificatus immemores criminibus se fortassis involverint, et eorum personas vulgus cognoscat: facilius enim a delictis carent, si non videant etiam hominibus secreta esse, quae fecerint. Quae vero de his canones praincipiunt, subter adiecimus, ut quae facienda sunt possitis agnoscere. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

Dat. ann. 534⁵.

*Hi tituli canonum, quos nobis supra-
scriptus sanctus et dominus meus Ioan-
nes Papa Sedi Apostolicae cum praec-
fata auctoritate direxit.*

Ex epistola Siricii Papae urbis Romae
Emerio⁶ episcopo Tarraconensi inter cac-
tera ad locum, capitulo vii: « Et quia
aliquanti, de quibus loquimur, et tua
sanctitas retulit, ignoratione lapsos esse se
deflent; id est, ut ad uxores proprias re-
dierint: his ea condizione misericordiam
dicimus non negandam, ut sine ullo ho-

Episcopi cri-
minibus irrauti
publica poeni-
tentia molestan-
di

Licit quis
Episcopus, pre-
sbyter, vel dia-
conus ob igno-
ranciam lapsus
ad uxorem suam
ad uxorem suam
restituerit, num-
quam promo-
vendas.

causa productis in venerem prolapsus videtur.
Maurin. e Grat. can. 29, distinct L, qui can.
mox subiectis additur, Contumeliosum adulterio
convictum existimarent. Verum hic can. Ponif.
allegatus non fuit, sed ab aliis adiectus. At quid
quid de hoc sit, illud plane certum, nullam de
Contumelioso sententiam in Gall. latam fuisse.
Maiores enim cause ad S. A. erant referendae,
uti patet et Symmachi verbis ad eundem Caesa-
rium, inquiens: *Si Dei auditorio controversia
incidentis amputari potuerit, hoe ipsius meritis
applieamus; alioquin existentis negotii causa
ad S. A., te referente, pervenial.* Vid. Maurin.
loc. cit.

4 Potius in monasterium.

5 Forte cadem die 7 April., qua antecedens,
ut sup. notavimus.

6 « Ilimerio » Labb. ad marg.

noris augmento, in hoc, quo detecti sunt, quādū adixerint, officio perseverent, si tamen post haec continentēs se studierunt exhibere. Il vero, qui illiciti priderunt exhibere.

Qui vero id vilegij excusatione nituntur, ut sibi asserant veteri hoc lege concessum, noverint met omni hunc ore privandus.

Nam obscenī divina mysteria agere non licet. *obscenis cupiditatibus inhiant, privaverunt.*

Et quia exempla præterita cavere nos praemonit in futuro; quilibet episcopus, presbyter atque diaconus, quod non optamus, deinceps fuerit talis inventus, iam nunc sibi omnem per nos indulgentiae aditum intelligat obseruat. Quia ferro necesse est exicandat vulnera, quae fomentorum non senserint medicinam ».

Ex *Canonibus Apostolorum*, cap. xxv¹: « Episcopus, presbyter, aut diaconus, qui in fornicatione, aut periurio captus est, deponatur, non tamen communione priueterum »; dicit enim Scriptura: « Non vindicabit Dominus bis in idipsum ».

Ex *Canonibus suprascriptis*, cap. xxix. Quod officium pristinum damnati pro criminibus usurpare non debent: « Si quis episcopus, presbyter, aut diaconus depositus iuste super certis criminibus ausus fuerit attractare ministerium dum sibi commissum, hic ab Ecclesia penitus absindatur² ».

Ex *Canonibus Antiochenis*, cap. iv, de damnatis, et ministrare tentantibus: « Si quis episcopus³ damnatus a synodo, vel

Episcopos, aut diaconos fornicatorum, vel perjuriorum deponendas, sed non excommunicandas.

Immo huic necrestitutio-

¹ Hic Mans. ex cod. Vat. interiicit sequentia: « Quod episcopus, aut presbyter, aut diaconus, si pro criminibus damnati fuerint, minime communione priventur ». Quae sane verba canonis argumentum praeseferre nemo non videt.

² Id. ex eod. fonte adicit: « Ex *Canonibus Neo-caesariensis* xc de presbyteris, qui fornicati sunt. Presbyter si fornicatus fuerit, aut adul-

presbyter, aut diaconus a suo episcopo, spes reliquendā, ausi fuerint aliquid de ministerio sacro contingere, sive episcopus iuxta praecedentem consuetudinem, sive presbyter, aut diaconus; nullo modo licet ei nec in alia synodo restitutionis spem aut locum habere satisfactionis. Sed et communicantes ei omnes abiici de Ecclesia, maxime si, posteaquam didicerunt adversum memoratos prolatam fuisse sententiam, eis communicare tentaverint.

Ex *Canonibus suprascriptis*, capitulo xv de episcopis ab eiusdem provinciae episcopis consonanter exclusis: « Si quis episcopus⁴ de certis criminibus accusatus condemnatur ab omnibus episcopis eiusdem provinciae, cunctique consonanter eamdem contra eum formam decreti proutulerint; hunc apud alios nullo modo iudicari, sed firmam concordantium episcoporum provinciae manere sententiam ».

*In quaque com-
municantes ab
Ecclesia abi-
ciendi.*

*Episcopos a
provinciali sy-
nodo plenis suffri-
gatis damnati
tus ad alios epis-
copos appellata-
re oequit.*

EPISTOLA V⁵.

Monet, quod Contumelioso ab episcopatus honore deicto visitator per Caesarium Arelatensem episcopum erit substituendus, cui in omnibus obtremperandum decernit, quae ad sacra peragenda mysteria pertinent.

Ioannes presbyteris, diaconibus, et cuncto clero Ecclesiae, in qua fuit Contumeliosus Episcopus⁶.

Pervenit ad nos a fratribus et coepit scopis nostris missa relatio, ubi Contu-

*Contumeliosus
ab Episcopatu
remotus.*

terium perpetraverit amplius pelli debet, et ad poenitentiam redigi ».

³ Grat. caus. xi, q. iii, c. 6.

⁴ Grat. caus. vi, q. iv, c. 5.

⁵ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 900, et Baron. ann. 534 n. XLIX.

⁶ Maurin. *Concil. Gall.* tom. i, col. 973, huic tit. praemittunt: « Ad universos clericos Rhe-

meliosus de criminibus suis confessus legitur atque convictus. Et quia huismodi sceleribus implicatus sacerdotii non potest ministeria iam tractare, necessaria vobis solatia credimus visitatoris adiungere; et ideo in Ecclesia eius visitatorem dari nostra decrevit auctoritas, ut Ecclesia suo privata praesule summi nequeat pontificis solatiis indigere: cui vos in omnibus parere decernimus¹, ad ea tantummodo, quae sacris sunt gerenda mysteriis; ita tamen, ut nihil de ecclesiastica facultate praesumat; et clerus in eo quo nunc est ordine constitutus nullis gradibus promoveatur, donec proprium sacerdotem possit habere. Omnem vero hanc sollicititudinem Caesario fratri et coepiscopo nostro iniungimus, ad cuius curam cuncta, quae necesse sint, pertinere censimus. Dominus² vos incolumes custodiat, dilectissimi filii.

Data vii idus Aprilis, Paulino Iuniori viro clarissimo consule.

Dat. die 7 April., an. 534.

EPISTOLA VI³.

Valerii litteris gratanter acceptis rescribit, Christum Unigenitum Dei Filium

giensis Ecclesiae». In cod. vero Lirinens., uti adnot. Sirmond., haec praeponitur inscriptio: «*Ioannis PP. ad presbyteros, diaconos et euncum clericorum Ilhegiens. Eccl. v:* quo indicio dicimus, subdit Sirmond., quo in loco episcopus fuerit Contumeliosus. — Labb. ed. praeferit «*Ad presbyteros et diaconos Contumeliosi episcopi».*

¹ Baron. leg. *decrevimus*.

² Maur. *Deus*.

³ Ex Labb. *Concil. collect.* tom. v, col. 887, ubi ad marg. hanc esse apocrypham notatur. Erre quidem vera, si priores versus excipias, descripsit Mercator ex Ithaci lib. i, cap. iv, v et vi, quibus quaedam ad ep. calc. adiecit cum nota consulari, quam male confinxit. Vid. Cont. Const.

Deitatis natura non esse Patre minorrem, eumque hortatur, ut hanc de Incarnatione doctrinam strenue tueatur.

Reverendissimo fratri Valerio Episcopo
Ioannes.

Scripta tuae sanctitatis suspiciens, plena ea fidei regula, qua plurimum⁴ polles, inveni, et Deo gratias retuli quod anima et corpore te bene vigere didici. Sane ea, quae significasti quosdam dicere, quod non sit Filius aequalis Patri, et quod in Evangelio scriptum sit: *Pater maior me est*⁵, scias non recte intelligere tales fidei regulas, nec rectam fidem penes se habere. Paulus⁶ apostolus

non secundum Deitatis naturam Christum creatum insinuat⁷, sed secundum humanae naturae substantiam eumdem creatum affirmat, ipso Ephesiis conscribente: «*Renovamini, inquit, spiritu mentis vestrae et induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis*⁸». Et ad Hebreos: *In eo enim in quo passus est ille et tentatus, etiam potest his, qui tentantur auxiliari*⁹. Unde, fratres sancti, *vocationis coelestis participes*¹⁰, considerate Apostolum et Pontificem confessio-
nis nostrae Iesum, fidelem existentem

De accep-
tus est secun-
dum humanita-
tem.

ad h. ep. Est autem haec prima Ioann. II apud Caraf. pag. 573 et apud Labb. ibid.

⁴ Sic Labb., Caraf., et no. codd.; *primum* leg. Cont. Const.

⁵ Ioann. xiv, v. 28.

⁶ Cont. Const. cum nn. codd. 1344, et 3791 hic interiiciunt quippe. Recte ad locut. context.

⁷ «Ithacus adv. Varimadum cap. iv¹¹. Labb. ad marg.

⁸ «*Et sanctitatis veritate*». Cont. Const. contra Vulg. text. Ephes. iv, 23.

⁹ Hebr. ii, 18, ubi Vulg. leg.: «*In eo enim in quo passus est ipse et tentatus, potens est et eis, qui tentantur, auxiliari*».

¹⁰ Perperam codd. Vat. 1344 et 3791: «*Unde sanctae vocationis semper coelestis participes*».

et¹, qui creavit eum. Et ad Colossenses: *Nunc autem deponite et vos universa², iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpiusque³ ex ore vestro non procedant. Nolite mentiri invicem, expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis⁴ et induentes novum, cum qui renovatur in agnitionem secundum imaginem eius, qui creavit eum⁵.* Numquid⁶, qui universam creaturam, visibilitate⁷, propria potestatis virtute procreavit ac fecit, scipsum antea vel postmodum (quod dicere nefas⁸) creavit, vel facere potuit? Filius minor⁹ est Patre in assumpti¹⁰ hominis forma, aequalis vero Patri est in Deitatis naturae substantia, eodem protestante: «Ego et Pater unus sumus¹¹». Et iterum: «Qui me videt, videt et Patrem¹²». Et iterum: «Qui me odit, odit et Patrem¹³». Et iterum: «Ut sint in nobis unum, sicut et nos sumus unum¹⁴». Et iterum: «Tu in me, et ego in eis¹⁵». Et iterum: «Omnia tua inca sunt¹⁶». Et iterum: «Ego in Patre, et Pater in me¹⁷». Et iterum: «Pater in

Intraeas au-
tem secundum
Deitatem.

Itaque in Dei-
tatis natura non
minor Patre.

me manens facit opera haec¹⁸. Et Iohannes Evangelista ait: «In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum¹⁹»; Et iterum ipse ad Parthos: «Tres sunt, inquit, qui testimonium perhibent²⁰ in terra, spiritus, aqua, et sanguis; et²¹ tres unum sunt. Et tres sunt, qui testimonium perhibent in celo, Pater, Verbum et Spiritus; et hi tres unum sunt²²». Nos itaque in natura Deitatis, quia unum sunt Pater et Filius, nec Patrem credimus aliquo tempore praecessisse, ne²³ maior sit Filius; nec Filium postea natum esse, ut Deitate Patris minoretur. Si aequalis Patri²⁴ Filius non est, cur ita de illo Iohannes Evangelista testatus est: «Propterea, inquit, persecabantur Iudei Iesum, et quaerabant eum occidere, quia non solum solvebat sabbatum, sed et Patrem suum dicebat Deum, aequaliter se faciens Deo²⁵». Et Paulus apostolus: «Hoc sentite in vobis, quod et in Christo Iesu, qui, cum in forma Dei esset constitutus, non rapinam arbitratu est esse se aequaliter Deo, sed semet-

Iacob filius
strenue vindicanda.

1 Perperam cod. 3791 omitt. *ei contra Vulg. text. Ilebr. iii, 1, ubi legitur: Qui fidelis est ei, qui fecit illum.*

2 *Omnia*. Vulgat.

3 Cod. 1344 ad marg. add. *verba*: Vulgat. *turpem sermonem de ore vestro.*

4 Cont. Const. cum cod. 3791 contra Vulgat. text. *cum actibus eius.*

5 Coloss. iii, 8 et seqq.

6 Caraf. cum cit. cod. 3791 interiecit *is.*

7 Caraf. et *invisibilia*. Forte ad rem aptius.

8 Caraf. cum nn. codd. addunt *est.*

9 «Idem Ithac. cap. v». Labb.

10 Cod. 3791 *in assumpta hominis forma.*

11 Iohann. x, 30. Post haec Caraf. cum cit. codd. subd. ex Iohann. v, 23: *Et iterum; ut omnes glorificant Filium, sicut honorificant Patrem.*

12 Ibid. xiv, 9.

13 Ib. xv, 23: «Qui me odit, et Patrem meum odit».

14 Ibid. xviii, 3 ubi legit.: «ut sint unum, sicut et nos».

15 Ibid. xvi, 23, *Ego in eis, et tu in me.* Et ibid. xiv, 20, ubi ait: *Ego sum in Patre in eo, et vos in me, et ego in vobis.*

16 Codd. nn.: *Omnia mea tua sunt;* rectius ad Iohann. text. xiv, 10, ubi legit.: *Et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt.*

17 Ib. xiv, 10.

18 Ibid., ubi ait: *Pater in me manens, ipse facit opera.*

19 Ib. i, 1.

20 Vulgat. *dant.*

21 Ib. *et hi tres.*

22 Iohann. v, 7, 8.

23 Cont. Const. cum nn. codd. *ut maior.* Rectius videtur.

24 «Id. Ithac. cap. vi». Labb.

25 Iohann. v, 48, ubi iuxta Vulg. ait: *Propterea ergo magis quaerabant eum Iudei interficere.....*

tipsum exinanivit, formam servi accipiens¹ ». Et in Salomone: « Qui genuit me, requievit in tabernaculo meo² ». Et in Ecclesiastico: « Sicut est ab initio, ita usque in saeculum, neque adiectum est ei, neque minuitur³ illi. Ipse est enim⁴ Dominus creaturæ suæ, qui nihil eguit ab aliquo⁵ ». Et in Psalmo 72: « Quid enim mihi est in celo? Et a te quid volunt super terram⁶? Haec omnia Filium non inferiorē natura demonstrant, sed et aequalitatem Deitatis annunciant; quoniam qui utraque locutus est, verum dixit, quia veritas mentiri non potuit.

1 Philipp. ii, 5 et seqq.

2 Eccl. xxiv, 42.

3 « Neque minuitur ». Codd. iuxta Vulg.

4 Cod. cit. 379: expung. enim.

5 Eccl. xlii, 21, 22, ubi Vulg. legit.: *Qui est ante saeculum, et usque in saeculum, neque adiectum est, neque minuitur, et non eget alii cuius consilio.*

6 Ps. lxxii, 25.

7 « Leonis verba ep. xxxii, vel xiv » Cont. Const.

Taliter⁷, frater carissime, semper age, caeterosque omnes agere mone, ut abolo hoc, qui natus videbatur, errore, in laudem et gloriam Dei per totum mundum una fides sit, et una eademque confessio, ut⁸ *in nomine Iesu omne genuflectatur coelestium, terrestrium et infernorum, et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris*⁹.

Dat. nonis¹⁰ Augusti, Iustiniano et Athalarico viris clarissimis consulibus¹¹.

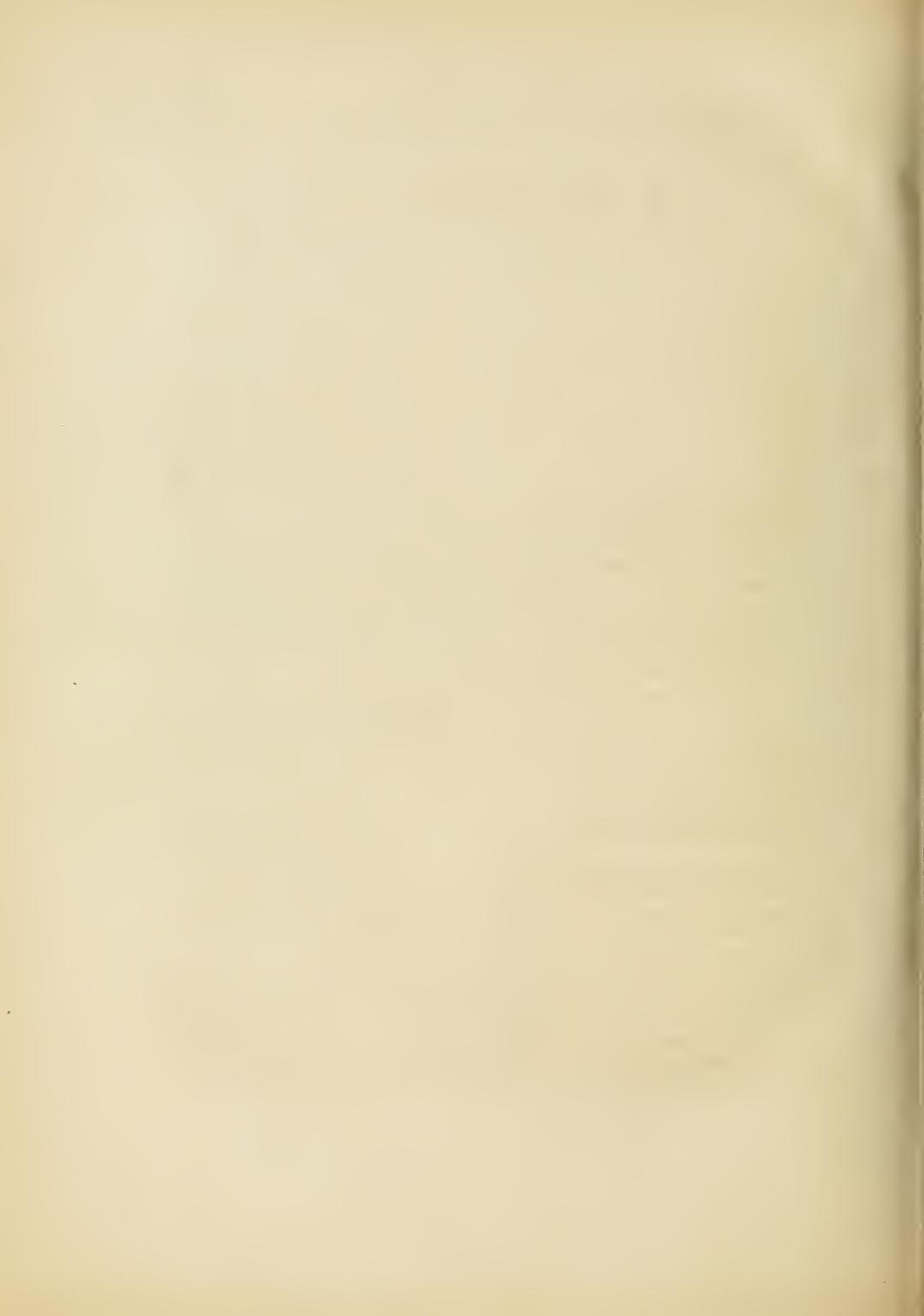
Dat. 5 Aug. 533.

8 Codd. nn. et in nomine.

9 Philip. ii, 10.

10 Labb. ad marg. *Pridic nonas*: nn. codd. nn nou Aug. Colb. cod. edit. n. favet.

11 « Falsa consulum notatio ». Labb. ibid. Et re quidem vera, inquit Cont. Const., ab eruditis observatum est, Iustinianum anno sane 533, quo Ioann. II vivebat, tertium consulatum gessisse, sed absque collega, nec ullum Athalarici consulis unquam mentionem facere.

S. AGAPETUS I.

An. C. 535

EPISTOLA I².

Caesario episcopo Arelatensi significans, Contumeliosum ad Sedem Apostolicam appellasse: hunc interim tum a missis celebrandis suspendit, tum ab ecclesiastici patrimonii administratione, quam Ecclesiae archidiacono delegat: Caesarium autem improbabus, quod illum ante sententiae confirmationem in monasterium relegasset, in eius loco visitatorem constituendum decernit.

Dilectissimo fratri **Caesario Agapetus.**

Contumeliosi
ad S. A. appellatio
nem inauit; Optaveramus, frater amantissime, ut episcopi Contumeliosi opinione integra permanente³, nec tibi dudum fieret necessitas iudicii, nec nobis causa cen-

1 Una tantum Agapeti epistola habetur in *Bul. lario*. Nos octo exhibemus magni ponderis et indubiae genuinitatis, postrem excepta quae supposititia videtur, ideoque in ultimum locum reificitur, quamvis quad notam chronologicam prima fortasse foret. Duae priores latuerunt Cafarafam, qui sex tantum Agapeti epistolas praebet. Codices omnes editos tum secum ipsis, tum cum mss. Vatt. diligentissime contulimus, prout e pluribus variis lectionibus, quas in notis subiiciimus, facile quisque perspiciet.

2 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 946; et ex Baron. ann. 535 n. cxi edit. Lucens. « Haec

sendi; maxime quia in suprascripti viri accusatione communis honoris reverentia quadammodo videtur incurvata⁴. Unde quatenus praesumptione, sicut asserit, innocentiae ad appellationis voluit auxilium convalore, orationibus assiduis hoc imitamus⁵, ut cum cognitionis iteratae beneficium gratulationi omnium restitutus absolutum. Delegatur enim, Deo nostro adiuvante, sumus examen, ut secundum canonum venerabilium constituta, sub consideratione iustitiae omnia, quae apud fraternitatem tuam de huiusmodi negotio acta gestave sunt⁶, diligentissima vestigatione flagitentur. Neque enim praedictum virum convenit eventu prius habita cognitionis urgeri, quippe cum et ipse iudicium petierit⁷. Non avertatur

An. C. 535

Cuius causae
examen est de-
legaturus.

autem ep. in cod. Lirinensi ita inscribitur: *Praeceptum Ioannis PP. ad presbyteros, diaconos et cunctum clerum Regens. Eccl., unde inferre est quo in loco Contumeliosus fuerit episcopus. E Sirmoud. ». Maurin. *Concil. Gall.* tom. i, col. 973.*

3 In causa Contumeliosi tres ep. dederat ann. praec. Ioannes II, quas vide sup. pag. 500 et seqq.

4 Labb. ad marg. *incusata*.

5 Maurin. l. c. e reg. cod. 3849 *admitamur*; ad not. vero advertunt « forte enitamur: Bolland. in vit. Agapeti ».

6 « Sint » Baron.

7 « Cod. cit. addit et legamus ». Maurin. ibid.

voluntas animi a precibus infirmorum, cum in necessitate fuerint; ne nobis, quod avertat Dominus, ea, quae leguntur in proverbiis, dici possint: *Qui obtural aurem suam, ut non audiat infirmum, et ipse invocabit Dominum et non erit, qui exaudiatur eum*¹. Quid est enim infirmius episcopo Contumelioso, qui in tribulatione positus, et de praeteriti iudicii pudore confunditur, et cognitionis, quae futura est, expectatione turbatur? Quia quamlibet ei, quod optandum est, puritas forte suffragetur innocentiae, non potest iudicij sollicitudinem non habere. Et nos quidem, quamvis culpatus a nobis² Emeritus defensor memoratum episcopum reversum ad Ecclesiam suam charitatis tuae voluntate³ firmaverit, usque ad exitum iudicij quod delegaverimus, episcopum Contumeliosum⁴, redditia sibi

Interior vero illum ab administratione patrimonii ecclesiastici et a missarum celebratione suspendit.

Sed improbat quod, appella- tione interposita tempore sententiae nihil permisisset⁶ im-

fomo substantia, suspensum interim volumus ab administratione patrimonii ecclesiastici, et celebrazione missarum; quia id quod sibi viderat iudicio fuisse sublatum, gloriosius, si ei veritas suffragatur, iudicio receperit, quam usurpationibus occuparit. Melius autem fecerat fraternitas tua, si, posteaquam Sedis Apostolicae appellatione interposita⁵ desideravit examen, circa personam eius a tempore sententiae nihil permisisset⁶ im-

¹ Prov. xxi, 13, ubi legit.: « *Qui obtural aurem suam ad clamorem pauperis, et ipse clamabit, et non exaudiatur* ».

² Ita et Maur., sed Baron. a vobis; perperam, ut videtur.

³ Bolland. ibid. optimo quidem consilio « forte interiiciendum refragante ». Vel potius leg.: *Charitatis suae (loco tuae) voluntate firmaverit.*

⁴ Baron. *quod delegaverimus episcopo Contumelioso*; minus bene.

⁵ Baron. *appellationem interpositam legit, sed mutato contextu: « Melius fecerat fr. tua, si postea quam sedis Ap. appellationem interpositam desideravit, examen circa personam eius.... »* At n. l. praferenda.

minui; ut esset integrum negotium, quod interposita provocacione quaereretur. Nam si in executionem mittitur prima sententia, secunda non habet cognitionem, quod requirat. Addendum, quia etsi non esset praedictus episcopus iudicationi refragatus, privata magis potuit secundum canones expetere secessionem, quam severitatem religionis exciper. Susensus igitur, sicut praefati sumus, episcopus Contumeliosus habeat tantum, quam praesumpsisse dicitur, celebrazione missarum⁸; et patrimonio Ecclesiae in gubernatione archidiaconi eiusdem Ecclesiae constituto, ita ut alimonia sufficienter⁹ episcopo non negentur, visitatoriam¹⁰ in eius loco praecipimus ordinari personam, et patienter expectare indices, quos inspirante nobis Domino constituerimus audire. Praeterea, ne quid esset quod charitati tuae videatur incognitum, studio dilectionis constitutorum fecimus capitula subter annecti¹¹, ut scientia communicemur canonum, sicut participamur affectu. Deus te in columem custodiat, frater carissime.

Data decimoquinto kalendas Augusti post consulatum Paulini Iunioris viri clarissimi.

Dat. die 18 Iulii, an. 535.

⁶ Baron. cum cit. cod. permisisses.

⁷ Melius fortasse si legas et si pro etsi.

⁸ Sic edit. passim; sed perperam, iis refragantibus, quae superius inquit Pontifex « *episcopum Contumeliosum suspensum interim volumus celebrazione missarum* ». « *Cum Hard. igitur et cit. mss. corrigere « Suspenso episcopum Contumeliosum ab ea ... celebrazione ».* E Maur. I. c. Sed simplicius locum emendatum habebis legendu *suspensam ... habeat ...*

⁹ *Sufficientia*, iid.

¹⁰ *Visitatoris te . . . ordinare*, iid.

¹¹ « *Mirum est ea capitula hic deesse. Fortasse misit Pontifex quae a concil. Sardicensi circa appellations decreta fuerant* ». iid.

Decernit patrimonium ab archidiacono administrandum, et Ecclesiam gubernandam per visitatorem.

EPISTOLA II¹.

Caesario ad alimonia pauperum angenda Ecclesiae praediorum alienationem pertenti licet iuritus Patrum canones obicit, quibus prohibetur Ecclesiae praedia ad cuiusvis iura transferri, eosque per integrum subiecti et sibi custodiendos admonet.

Dilectissimo fratri Caesario Agapetus.

Caesarii desideriis non audiendi minima gratiam.

Tanta est, Deo propitio, et ad ea² liberalissime concedenda, quae alimonias proficiunt pauperum, et circa tuae fraternalitatis affectum nostra devotio, ut onerosum nobis nullatenus esse iudicemus, quod anni vestris desideriis postulatis. Sed revocant nos veneranda Patrum manifestissima constituta, qui-

At praedia iuris Ecclesiae nullo pacto alienanda; constituit, quolibet titulo ad aliena iura transferre. Quia in re³ vestrae quoque sapientiae credimus esse gratissimum, quod in nullo contra priscae definitionis

Et Patrum constituta servanda.

1 Quam referimus epistolam invenies non tantum in Labb. ibid. col. 945, et in Baron. edit. Lucen. ad ann. 535 n. cix, sed et in 1 vol. Bull. h. ed. Taurin. pag. 145. Sed quum in Bull. loc. cit. iis destituta sit documentum, quae S. P. huic apertissime subdidit, non visum est abs re hisce roboratam eam praebere, ne lectorem utilissimis circa Ecc. honorum alienationem constitutis privaremus.

2 Baron. leg. a Deo et ad marg. adeo, sed perperam, ut vid.

3 Maur., qui hanc ep. contulerunt cum reg. miss. 3849, add. *specialiter*; et sic leg. Baron.

4 Baron. leg. *prohibentur*.

5 Id. *iuris*; sane recte; et Baron. similiter.

6 Quam ren esse gratissimam. Id. et Baron.

7 Nos creditis. Id. et Baron. et Labb. et quidem recte. Paulo ante Baron. leg. *hacce*.

respectu, venire praesumimus. Nec tenacitatis studio, aut saecularis utilitatis causa hoc facere non creditis⁷, sed divini consideratione iudicii necesse nobis est, quidquid sancta synodalis decrevit auctoritas, inviolabiliter custodire. Quod ut charitati tuae indubitanter⁸ elucescat, ad locum de hoc articulo ex constitutis Patrum fecimus revealari⁹; quae cum praesentibus pariter afflatibus vobis¹⁰ creditur, dirigenda. Deus te incolumem custodiat, frater carissime¹¹.

Data xv kalendas Aug. post cons. Paulini lunioris v. cl.

Dat. die 18 Iulii¹², an. 535.

*Canones¹³ ex constituto synodali¹⁴
inter caetera et ad locum.*

Illi ergo perpensis, mansuro cum Domini nostri consideratione decreto sanctimus, ut nulli¹⁵ a praesenti die, donec disponente Domino catholicae fidei maneret doctrina salutaris, liceat praedium rusticum, quantaecumque fuerit vel magnitudinis, vel exiguitatis, sub qualibet¹⁶

Canones ad
rem subiectil.

Praedia iuris
Ecclesiae non
alienanda.

8 *Indubitabiliter*, Baron.

9 *relevari*, Baron.

10 *Vobis*, deesi in Baron.

11 *Frater reverendissime*, Baron.

12 In vol. 1 Bull. loc. cit. h. edit. ex edit. Mainardi legitur *Augusti*, errore typ.

13 E Maur. *Concil. Gall.* col. 975, edit. Paris., et ap. Baron. ib. n. cx.

14 Scil. e rom. synod. sub Symm. PP. ann. 502 celebrata cap. iv, quam videre est apud Labb. *Concil. collect.* tom. iv, col. 1333. Quum autem hic tradita nonnihil e genuino synodi textu deflectant, varietates illas sequent. notis exhibemus.

15 Hae verba Agapetus prae oculis habuisse videtur et se ipsum iis illigatum cogitasse, dum ait: «*Constiuta quibus specialiter prohibemur*». Et re quidem vera synod. cit. leg. nulli *Apostolicae Sedis praesuli*.

16 Ibid. et Baron. ad marg. *perpetua*.

Quivis episcopus contra fecerit, honoris sui amissionem mulctetur.

Reparato
damno, poena
remittatur.

Huiusmodi
alienationes, si

alienatione ad cuiuslibet iura transferre. Nec cuiusquam excusat necesse est obtemperare; quippe cum non sit personale, quod loquimur, nec aliquis clericorum, vel laicorum sub hac occasione accepta tueatur. *Et paulo post*¹: Quicumque obli-

ligiosis nexibus devinciri², contra facere, aut aliquid alienare tentaverit, honoris sui amissionem mulctetur. *Praeterea*³: qui petierit aut acceperit, vel qui presbyterorum, aut diaconorum, seu defensorum, danti subscripterit, illo, quo iratus Deus animas percutit⁴, anathemate feriatur; sitque accipienti et subscriptenti de personis superius comprehensis, id est quas anathemate feriri censimus, statuta poena contubernio⁵; servata, quam praemisimus in dante⁶, vindicta; nisi forte dator celeri repetitione prospexerit⁷. Quod si⁸ minore animae sua cura quisquam remedium oblatum forte neglexerit, supra ea poenarum genera, quae superius tenentur adscripta. Contra fas si qua concepta fuerit scriptura⁹, universis viribus, quamvis ab initio nullas habuerit, effocetur. Sed etiam liceat quibuscumque ec-

clesiasticis personis vocem contradictionis afferre, et ecclesiastica auctoritate fulciri; ita ut cum fructibus possint data¹⁰ reposcere; nec aliquo se ante tribunal Christi obstaculo muniat, qui a religiosis animabus ad substantiam pauperum de-relicta contra fas sine aliqua pietatis consideratione dispergit.

EPISTOLA III¹¹.

Gaudens, quod Africani episcopi ab haereticorum manibus incolumes evaserint, eorum consultationibus reponuit, nec Arianos antistites ad fidem redeuntes in officium suum, nec clericum peregrinum sine episcoporum litteris esse a Pontifice Romano suscipiendum.

Agapetus Episcopus Reparato, Florentiniano¹² Datiano¹³, et caeteris Episcopis per Africam constitutis.

Iam dudum quidem, fratres amantissimi, de prosperitatibus vestris repletum est gaudio os nostrum, et lingua nostra exultatione¹⁴. Sed et nunc, cum litteras

1 Scilicet ex eodem Concil. Rom. cap. vi.

2 Ib. fusiori stylo: «Quicumque devin- ciri, in constitutum praesens committens, quicquam de iure titulorum, vel Eccl. superius praefatae quolibet modo, praelati aurum, argentinum vel gemmas, vestes quoque si sunt, vel si accesserint aliquae mobilia ad orna menta divina minime pertinentia, perpetuo iure, exceptis duotaxat sub praefata condi- tione dominibus, alienare tentaverit, donator, alienator ac venditor honoris sui amissionem mulctetur».

3 Ex eod. Rom. Concil. cap. viii.

4 Perperam Baron. *illo quo iratus Deus a- nimus percutitur.*

5 Baron. leg. «(statuta poena contubernio servata)»; et ad marg. notat *contuberneatum pro contubernio*.

6 «In alienatore» ibid. et Baron. ad marg.; et paulo post alienator.

7 «Nisi forte et alienator sibi dum repetit, et qui acceperit celeri restitutione prospexerit» ibid.

8 «Ex eodem Rom. Concil. cap. viii» Baron.
9 «Si quid conceptum fuerit documentum» ibid. — Baron. legit si qua corrupta fuerit scriptura; perperam, ut patet.

10 «Alienata» ibid. et ap. Baron.

11 Ex Labb. *Concil. collect.* tom. v, col. 939. et ex Baron. ad an. 535 n. xxxvii. Hanc epist. et seqq. prius edidit Carafa tom. I, pag. 582 et seqq.

12 Baron. *Florentiano*; sed Caraf., Cont. Const. mss. et nn. codd. 4961 et 3786 n. lect. adhaerent.

- 13 In cit. codd. deest *Datiano*.

14 Ps. cxxv, 2.

gant, irritat, ha-
beantur.

charitatis vestrae ad praedecessorem nostrum datas accepimus⁴, pridem gaudia concepta renovamus, benedicentes Dominum sempiternum, qui liberavit nos ab inimicis nostris, et de manu omnium, qui nos oderunt⁵. Vobiscum enim recte nos dicimus⁶, cum quibus et⁷ tribulati sumus. Nam cum unum corpus ubique sit Ecclesia, et apud nos quoque⁸ principalia compatiebantur et⁹ membra. Vester enim moeror nostra fuit semper afflictio, et de vestrorum omnium gemitu imperante charitate visceribus frequenter hamus saepe singultus. Quae cum ita sint, redeuntibus Caio et Petro fratribus et coepiscopis nostris, atque Liberato¹⁰ diacono filio nostro, proferimus sincerissimum consilii vestri charitatem: quoniam, sicut et sapientes facere decebat et doctos, et¹¹ immemores principatus apostolici non fuistis: sed quaestonis illatae volentes vincula dissolvere, ab eius Sede requisivistis (sicut decebat) aditum, cui potestas est¹² indulta claustrorum. Unde nos ea, quae de eiusmodi negotio in penetralibus patrum constituta posuerunt, libenter aperimus, et praesentibus alloquuis translata subnectimus, ut sine dubitatione possitis agnoscere, transcendit positos iamdudum terminos non licere. Itaque, si vitare volumus offendiculum,

¹ Concil. African. ann. Christi 535 celebratum legatos suos ad Ioann. misit, quem cum illi mortuum invenissent, Agapeto synodal. litt. dedere.

² Luc. 1, 71, ubi legitur: *«Salutem ex inimicis nostris, et de manu omnium, qui oderunt nos».*

³ Idest: *recte dicimus nos vobiscum liberatos, cum quibus, etc.*

⁴ Cont. Const. mss. *cum quibus contribulatus sumus.*

⁵ Id. cum n. cod. 4961 quippe.

⁶ Cont. Const. mss. *expung. et: Caraf., Baron., et Labb. nobiscum legg.*

⁷ «Prioris Roman profectonis meminit Liberatus cap. xx Breviar.». Labb. ad marg.

quod a senioribus annuntiatum est, hoc sequamur. Carent enim excusatione quos praemonitos contingit¹³ excedere, et acerbitate cumulant excessum, quos ignorantia non tuetur. Hinc est, ut (quia in tantum Deus omnipotens *erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui*¹⁴, ut de omnibus, quorum iniquitatibus subiacimus, reconciliatione tractemus) ita solicite remedia debeamus adlibere, ne incolumentis¹⁵ nostrae sit incommodum quod curantur, aut medicina subeat malum de vulnere, cui tribuere vult salutem. Sed eiusmodi, sicut et nobis¹⁶ cautissime visum est, praestemus officium in observatione pastorum, ne, cum perdita volumus congregare, pereamus, et, cum sub nimia relaxatione absolvimus, obnoxii, quod avertat Dominus, cadamus in culpam: maxime cum, priorum nostrorum sententiā; redeuntes ad nos ex Arianis, quolibet modo, in qualibet aetate illius pestilentiae labi pollutos, tanta¹⁷ charitate in fide complexa est, eiusmodi iustitia, et¹⁸ sub dilectione redarguit, tanta ratione de ambitu honoris exclusi¹⁹, ut erubescerent aliud magis querere quam redire. De eo vero quod piissima compunctione requisistis, utrum²⁰ ad officium suum debent suscipi, aut eos non oportet omnino promoveri, an alimoniorum sal-

Arianis epis-
copis ad fidem
redeuntibus ho-
nor pristinus
non servetur;

Tamen alimo-
nia concedan-
tur;

⁸ Caraf. et Baron. iuxt. nn. codd. omitt. et; recte.

⁹ Baron. *essel contr. nn. codd. auctorit.*

¹⁰ «*Contigit* ». Id. cum Caraf., et nn. codd.

¹¹ Luc. 1, 69.

¹² *Incolumenti*, Baron.

¹³ Cont. Const. mss. cum nn. codd. *vobis*; recte quidem.

¹⁴ Sic et nn. codd.; Bolland. in vit. Agapet. «*forte quanta* » non recte.

¹⁵ Cont. Const. mss. *expung. et.*

¹⁶ Id. e Vat. cod. restit. *exclusit*; sane ad rem.

¹⁷ Codd. nn. *utram*, et si; recte quidem, sed paulo post legendum etiam non ante debent.

tim¹ utilitatibus adinventur, laudamus², hortamur, amplectimur; ut revera eius³ promotionem, aut officium in quo fuerint abnegantes, canonum vos reverentia⁴ indicent omnes appetere potius, quam gerere cupiditatis ardorem. Venientes

Et omnimoda exhibeatur humanitas.

Clericos per regnos non esse a R. P. suscipiendos, nisi antistitutis suorum literas deferant.

igitur ad fidem sincerissimam, nutriat humanitas, consoletur, prompta sit omnibus misericordia, in cuius remuneracione dictum est: *Beati misericordes, quia ipsi misericordiam consequentur*⁵. Illud quoque quod catholicos, qui praesunt, aut militant ecclesiac, sine sacerdotum suorum literis suscipi a nobis minime debere mandatis, et canonibus est congruum, et disciplinis⁶ prodesse iudicamus, ac fidei; qui⁷ permanendo in ecclesiis, in quibus militant, et ministerii sui poterunt assiduitate in Dei salvatoris nostri amore fervescere, et, quea in perrogatione reprehensibilia sunt, vitare.

Data v idus Septembbris.

Dat. die 9 Septembbris⁸.

PISTOLA IV⁹.

Reparato Episcopo Carthaginensi gratias agit, quod sibi de electione in pontificem fuerit literis gratulatus, simul

¹ Baron. *saltem*. Cont. Const. mss. hunc tractita exhibent: « *De eo vero utrum et si in officium non debent suscipi, aut eos, alimoniorum saltem utilitatibus adiuventur...* ». Quae omnia nn. codd. coherenti.

² « *Laudavimus* » Carafa.

³ Fortasse legendum *eis*.

⁴ Cont. Const. mss. *reverentiam*.

⁵ Matth. v, 7.

⁶ Cont. Const. mss. et nn. codd. *disciplinae*.

⁷ Caraf. et Baron. cum nn. codd. *quia*.

⁸ « *In hac et seq. epist. Quinto idus Novembbris (vel potius Dcccmbbris) legendum contendit Pagius ad an. 535 n. iv* ». Ita Labb. in

signicans se eius consultationibus respondisse, idemque per legatos suos praestiturum. Interea hortatur, ut, quae pro fide catholica scripsit, divulgari curet.

Agapetus Reparato Episcopo Carthaginensi.

Fraternitatis tuac litteris indicasti, post epistolam decessori meo dirigendam, inter navigii suscipiendi moras¹⁰, quas hiemis continuatae generabat asperitas, ordinationem nostram tibi omnipotentis Dei beneficio nunciatam, et gratulatum te fraternitatis affectu, quia pontificatus mili divinitas indulxit officium; quod de sinceritate tua non sumus admirati. Sic enim te nobis alloquii directi presentavit affectio, ut cum dilectissimas tuas literas legerem, te viderim¹¹. Quapropter ipsa te, quam¹² vidi, mente complectens, postulo misericordiam divinitatis, ut et in vobis quietis reparata gratia fructificet, et Deus omnipotens, qui mihi sacerdotis¹³ dedit donum, concedat et meritum. Praeterea ad ea, quae Caius¹⁴ atque Petrus fratres et coepiscopi nostri, sed et Liberatus diaconus filius noster, ut apud nos agerent verbo, a fraternitate tua sibi iniuncta direxerunt¹⁵; congruum putavimus verbo dare responsum, quod per legatos nostros, si Domino

Reparatio gratulationis sibi esse acceptas.

Ipsi consultationibus se per legatos responsuram.

nota. Sed vide quae dicemus infra ad calcem seq. epist. pag. seq.

⁹ Ex Labb. *Concil. collect.* tom. v, col. 940, et ex Baron. an. 535 n. XL et ap. Caraf. pag. 584.

¹⁰ Sic et nn. codd. 4961, 3786; Cont. Const. morani, quam.

¹¹ Cont. Const. mss. enm cit. cod. *ut quum dilectionis tuae litteras relegerem, te viderem*.

¹² Optime Baron. cum Cont. Const. mss., et nn. codd. *ipsa te, qua vidi, mente complectens*.

¹³ Ita edit. et nn. codd.; Cont. Const. mss. corrig. *sacerdotii*.

¹⁴ Cit. cod. *Gaius*.

¹⁵ Caraf. cum nn. codd. h. lect. favent; Baron. leg. *dixerunt*.

Interim quae placuerit, reddere non moramur¹. Uni-de fide scriptis omibus manū versa praeterea, quae inimicorum per-vestitas invaserat, charitati tuae metropolitana iura reparantes hortamur, ut ea, quae tuo vel aliorum nomine rescriptis, universis debeas innotescere. Metropolitani quippe auctoritate suffultus², ne quis se excusabiliter asserat ignorare quod Sedis apostolicae principalitas eanonum consideratione perscripsit³.

Data v idus Septembris⁴ post consu-latum Paulini viri clarissimi.

Dat. die 9 Septembris, ann. 535.

EPISTOLA V⁵.

Eximiam Iustiniani religionem valde commendans, obsequium suum erga ipsum ostendit. Arianos Episcopos ad fidem conversos cum honoribus suis non esse recipiendos praescribit. In Stephanum Episcopum Larissensem odio se ferri negans, eius causam S. A. legatis demandandam annuit. De Achillis sacerdotio in communionem restituti tum decretum iri pollicetur, quem rem per legatos cognoverit. Quod autem Epiphanius Episcopus

Constantinopolitanus ipsum consecra-vit, vix excusandum addit. Demum consilia sua Iustiniano a legatis in-dicenda admonet.

Agapetus Episcopus Iustiniano Augusto.

Licet de sacerdotii mei primitiis pie-tatis divinae muneribus ad referendas essem gratias multiplicitate obligatus: susceptis tamen, venerabilis imperator, per Heraclium venerabilem presbyterum filium nostrum vestrae serenitatis affa-tibus, quos aeterni fructus ubertate plenissimos destinasti, votorum meorum sunt in Domino gaudia geminata, quod, adunatis felicitatis vestrae proiectibus, tali mentis gloriosae proposito terrena vobis regna subiicitis, ut simul coelestia conqueriratis. Cuius rei non sunt ambigua documenta, quando ita vestris, quae direxisti, oraculis catholicae professionis lumen irradiat, ut etiam beatis operibus enitescat. Siquidem illa est in Deo⁶ no-stro plena et firma credulitas, quam spiritualium simul fructuum commendat libertas, sicut vas electionis amnuntiat dicens: *In Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque praeputium, sed fides, quae per dilectionem operatur⁷.* Quod eniu maius fidei vestrae poterit opus existere, quam quod tantis aposto-

Iustiniani re-figionem sum-mopero landat;

Ipsiusque sin-gularem erga S. Ap. munificen-tiam.

1 Fortasse, non morabimur.

2 «*Suffultus*». Baron. cum Cont. Const. mss., et cett. codd. Ut vero sensus clarius elucescat, ex-punge punct. post *suffultum* ita legens: *univer-sis debeas innotescere, Metropolitani quippe auctoritate suffultus; ne quis.....*

3 «*Praescripsit*». Id. cum Cont. Const. mss.

4 Legendum esse v id. Decembr. contendit Pag. ad ann. Christi 535, n. 4. Et re quidem vera ex init. h. ep. liquet post litt. synod. Carthag. ob Ioannis mortem Agapeto traditas, qui-bus epist. preec. rescriptis, Reparatum eidem alias misisse, saeviente iam hieme, mense sc.

Novembrio. Nil igitur rationi magis consentaneum, quam quod Agapetus iis responderit sub init. Decembrio. Fatemur tamen h. Pontif. epistol. chronologiam densis tenebris obvolvi, quas discutere instituti nostri non est.

5 Ex Labb. Concil. collect. tom. v, col. 941; ex Caraf. pag. 584, et Baron. ann. 535 n. XLVIII.

6 «*In Domino*» Cont. Const. mss. — Codd. 4861 et 5617 nob. legunt.

7 Galat. v, 6, ubi ait: *In Christo Iesu neque circumcisio, sed fides, quae per charita-tem operatur.*

Icam Sedem charitatis et munificentiae titulis elevasti, ut ipsa etiam desideria sperantium transiretis? Et quidem hoc in vobis olim, sicut ego quoque probavi, per Dei gratiam semper floruit institutum, ut possibilitatis vestrae meritum quantitas ostenderet praestitorum, et ad hos provectus indepta¹ momenta potentiac tenderetis, ut benignitas, vobis ingenita, vota poscentium aut praeveniret, aut vinceret. Hinc est quod usque ad principalis corona fastigia, et ultra nunc usque prosperis vestrae tranquillitas successibus gloriatur², neque unquam caelestibus fraudabitur adjumentis; quia scriptum est: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*³. Unde ego quoque piissima vestrae liberalitatis eloquia cum devotione gratulantis ecclesiae, sicut praecipistis, divinis scripta feci mysteriis adhaerere, ut supernae maiestatis obtutibus indefessis semper precibus ingrantur, et ad impetranda vobis retributionis vestrae praemia sit commemorationis sempiterna. Atque ideo, domine ele-
mentissime fili, obsequium salutationis uberrimae reverenter exsolvens, specialis vos sinibus⁴ charitatis amplector, sperans ut de mea devotione, quantum in me est, in iis quae pro ecclesiasticae pacis unitate praecipitis, vos vobis polius quae sunt catholicae promittatis, iuxta hoc quod dicit apostolus: *Ita quod in me est, promptum est et vobis*⁵. Nec in aliquo eorum, in quibus liceat possumus obedire,

Suum erga imperatorem obsequium testatur.

mansuetudinis vestrae nos adhortationibus credatis obsistere; quia sicut gentium doctor asseruit; *Spem habeo, crescente fide restra, et in vobis magnificari secundum regulam nostram*⁶; et ideo immensas Deo nostro gratias exhibeo, quod pro populi multiplicatione catholici tanto charitatis ardore fervelis, ut ubique vestrum propagatur imperium, regnum mox incipiat proficere sempiternum. Cuius studii benevolentiae vehementius insistentes, etiam nos in acqui-
rendis eis, quos Arianam significatis vitare velle persidiam, paternae traditionis existimatis declinare posse censuram, scilicet ut et⁷ in his honoribus, in quibus fuerunt apud haereticos, perseverent, et promoveantur ad alios. Quapropter bonum hoc equidem, et summa laude praecipuum, quod omnes ovili dominico per veram fidem cupitis aggregare: sed non oportet nobis eos, qui non recte ingredi moluntur, excipere, beato Paulo apostolo commentente: *Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum*⁸. Quantam autem paternarum constitutionum⁹, si sic recipiantur (quod absit), incurvant offenditionem, ne quid pietatem vestram latere contingeret, ipsas quoque regulas credidi subiectandas, quae specialiter consue-
rant, ne quis talium reconciliatus¹⁰ aut ecclesiastici ordinis provectibus augeatur, ut desideret¹¹ honores ulterius possidere, quos se dubitate iam non debet culpata

Imperatoris
desiderium do
Arianorum epis-
coporum recon-
ciliatione, ita ut
ipsi in honore
permaneant.

Sed con-
tra sunt Patrum
constituta;

¹ *Inditiae Baron*, qui ad marg. notat *indepta*, vel *inclita*.

² *Ila et citt. codd.; Cont. Const. mss. gratulatur.*

³ Rom. viii, 28.

⁴ Perperam Baron. *finibus.*

⁵ Rom. i, 15, ubi legit.: *Ila (quod in me) promptum est, et vobis.....*

⁶ II Corinth. x, 15, ubi inquit: *Spem ha-
bentes crescentis fidei vestrae, in vobis magni-*

*feari secundum regulam nostram in abund-
dantiam.*

⁷ Baron. contr. nn. codd. auctorit. expungit et.

⁸ II Corinth. vi, 3.

⁹ «*Quanta aulem paternarum constitutio-
num incurvatur offensio*». Cont. Const.
mss. recte.

¹⁰ Sic Cont. Const. mss. cum nn. codd.; per-
peram Baron. *conciliatus.*

¹¹ Cont. Const. mss. corrigg. aut desideret;

Quae non licet
infringere.

biliter amisisse⁴: ex quibus pietas vestra melius poterit aestimare, si quo modo tam aperta et synodalia Sedis apostolicae licet infringere constituta, cum sententia clamet apostoli: *Si tamen quae destruxi ea iterum reaedifico, praevaricatorem me ipse constituo*⁵. Et ideo securus cum ipsius apostoli voce profiteor: *Quia confido in vobis, et in Domino, quod nihil aliud sentiat*⁶. Etenim sicut idem doctor asseruit: *Certus sum et ego de robis, quod pleni estis bonitate, repleti omnisciencia*⁷, ut possitis invicem monere⁸. Si igitur hi, de quibus indicastis, ad fidem rectam legitime⁹ venire festinant, nostrae fidei regulas sequi non abnunt, dicente Domino: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et sequatur me*¹⁰. Quod si adhuc vituperandi¹¹ honoris ambitionibus excitantur, et pro lero sanctae fidei humanae gloriae pati damna formidant, ipsi pronunciant, necedum se a vitiis et errore discedere, et nos magis velle suis excessibus implicare. De talibus ergo dicit Apostolus: *Aemulantur autem vos non bene, sed excludere vos volunt ut eos aemulemini*¹². Quae cum ita sint,

Qui humanae gloriae et
damna formidant, non similes esse se
probant.

idque melius videtur, licet nn. codd. lect. n. adhaereant.

1 Cont. Const. mss. cum n. cod. 4961 *culpabiliter acquisisse*; sed cod. cit. 5017 et omnes edit. nobiscum legg. — Ex his autem liquet, quod Agapet., persuasum habens ab hereticis veram ordinationem conferri, hanc tantum negat legitimam, et, quod ab illis acquiritur, culpabiliter acquiri, ideoque eius honorem iure adimi docet». Id. Cont. Const. suae lect. inhaer.

2 Galat. n. 18, ubi leg.: *Si enim, quac destruxi, iterum haec edifico, praevaricatorem me constituo*.

3 Ib. v. 10, ubi ait: *Ego confido in vobis in Domino, quod nihil aliud sapientia*.

4 Carafa legit: *quod pleni estis bonitate repletionis scientiae.....*

5 Rom. xv. 14, ubi inquit: *Certus sum autem, fratres mei, et ego ipse de vobis, quoniam et*

sancto studio vestro, quod Ecclesiam catholicam cupitis ampliari, nihil ex hoc, si tales in clero non recipiantur, ereditatis immixtu, Apostolo praemonente: *Quid enim si quidam eorum non crediderunt?* *Numquid incredulitas eorum fidem Dei evanescat?* Absit¹³. Nam licet simili studio charitatis pro multiplicatione fidelium ille beatus Petrus caelestis regni ianitor traheretur, qui, ut Iudeorum plures acquireret, a doctrina et tramite regulari in non respondo omni Iudaismo descendat¹⁴, huic tamen ille iunior vincitus in Domino Paulus se retulit obviasse, dicens: *Sed cum vidissim quod non recte ingredierentur¹⁵ ad veritatem evangelii, dixi Petro eorum omnibus: Si tu, cum sis Iudeus, gentiliter viris¹⁶, quomodo gentes cogis iudaizare?* Haec ergo per omnia Deo cordi vestro assidente¹⁷ pensantes, agnoscere poteritis, non occasionem nos excusationis inquirere, sed ea, quae pro officiis nostri ratione transcendere non possumus, vobis humiliiter intimare, dicente Apostolo: *Non enim possumus aliquid contra veritatem, sed pro veritate*¹⁸. Unde et de Stephani Episcopi persona simul

His abiectis,
non ideo minuer-
tor Ecclesia.

ipsi pleni estis dilectione, repleti omni scientia, ita ut possitis alterutrum monere.

6 « Legitime » in nn. codd. omittitur.

7 Lue. ix, 23, ubi add.: *Tollat crucem suam quotidie.*

8 Sic nn. codd. cum Carafa. — Cont. Const. mss. corrigg. recuperandi, quod Baron. quoque et Labb. ad marg. notant.

9 Galat. iv, 17, ubi autem deest, et mox leg. illos aemulemini.

10 Rom. iii, 3, ubi illorum loco eorum, et evacuabil pro evacuavit legitur.

11 Fortasse legendum discederat; at vero de scenderat legg. Baron. et Labb.

12 Vulg. Galat. n. 14, non recte ambularent, et mox: *dixi Cephae.*

13 Ibid. add. *et non iudaice.*

14 Cont. Const. mss. assistente.

15 II Corinth. xiii, 8, ubi legit: *adversus re-
ritatem.*

Negat se con-
tra Stephanum
episcopum off-
fensionis studio
impelli;

et causa non credatis alicuius nos studio defensionis¹ impelli. Absit a quorumlibet² mentibus christianis, ut in quaenamque persona aut innocentiam redarguant, aut crimen absolvant. Sed universa, quae Apostolicae Sedis nuper hac sunt parte disposita³, illo semper studio manaverunt, quae principatui beati Petri vos quoque cupitis per omnia reservari; scilicet ne in his, qui Sedis eius audientiam postulassent, sperata⁴ ipsius reverentia alterius sententia proveniret. Et ideo, quia clementia vestra salubriter offerre dignata est, ut a legatis nostris omne negotium tractaretur; hanc operam his quos incontinenti dirigimus Deo auctore mandamus. Ita tamen, ut iam nunc communione nostra vir religiosus Achilles pro vestra iussione debeat gratulari; at vero de sacerdotio perfruendo, cum ad nos universa, quae legati nostri cognoverint, plenissimam eorum fuerint relatione perlata, consideratis sanctorum canonum regulis, quas servari praecepitis, sequenda firmius censebuntur. Quod autem clementia vestra fratri et coepiscopi nostri Epiphani dignata est excusare personam, quia in praedicti Achillis consecratione vestra potius iussio, quam illius ordinatio praevenisset; credimus quod et ipse cognoverit iure culpatum, qui, praeter alia quae deliquit, hoc certe excusare vix poterit, quod tam piissimo

Et ideo ipsius causam suis legatis mandat.

Achilleum in sua regnacommunione, sed de ipsius sacerdotio sententiam differit.

Epiphaniū condonat eo quod imperatores iussioni esse serit in Achillis consecratione.

1 «Offensionis» Baron. ad marg. contr. nn. codd. auctorit.
 2 Perperam Baron.: *Absit quorumlibet.*
 3 Cont. Const. mss. *Sed universa, quae ab A. S. super hac sunt parte disposita.* Etiam Baron. leg. *super hac.*
 4 «Separata» Baron. in textu; id. ad marg. et Labb. in textu cum Carafa legg. *sperata;* Cont. Const. mss. hab. *spreta,* et cod. n. 5617 ad marg. hinc adhaeret.

5 «*Suggessit*» nn. codd.
 6 «*Procop.* lib. iii *De aedificat. Justin.*» Labb. ad marg.

et clementissimo principi, beati quoque Petri privilegia defensans, non vel opportune vel importune suggesterit⁵, quid in hac parte Sedis Apostolicae reverentiae deberetur. De quo simul negotio, sed et de Iustiniana civitate, gloriosi natalis vestri conscientia⁶, nec non⁷ de nostrae Sedis vicibus iniungendis, quid, servato beati Petri, quem diligitis, principatu, et vestrae pietatis affectu, plenius deliberari configerit, per eos quos ad vos dirigimus legatos (Deo propitio) celeriter intinamus. Superest ut, sicut a beato Petro indesinenter exposcimus, de salute et prosperitate vestri semper imperii gratularemur.

Datum idibus Octobris.

Dat. die 15 Octobris, ann....⁸

*Consilia sua
per legatos ipsi
Iustiniano com
municabit.*

EPISTOLA VI⁹.

Episcopis, si qui ab ecclesiasticis statutis declinent, resistendum innuens, dolet CP. sedem ab Anthimo, ob Eutychis errorem excommunicato, fuisse usurpatam, eumque neque catholico neque sacro nomine dignum declarans, Petrum Hierosolymitanum et alios orientales antistites reprehendit, quod hanc rem ad S. A. non retulerint, sed usurpatorem suo consensu confirmarint. In invasoris autem locum Mennam, cuius

7 Hic nn. codd., Baron. et Caraf. add. *et.*

8 Ann. Christi 535 iuxta Jaffé.

9 Ex Labb. *Concil. collect.* tom. v, col. 1010, ubi et graec. lect. reperies, ap. Caraf. pag. 590 et apud Baron. an. 536 n. xxvii, ex quo constat hanc epistolam fuisse circularem ad omnes episcopos orientales qui cum Anthimo CP. sedis usurpatore communicarant: cuius exemplar ad Petrum Hierosolymitorum Episc. hic ex synodo CP. sub Menna exscriptum exhibetur. Quapropter Agapetus non solum Petrum sed omnes alloquitur. Inscrip. tantummodo in princ. et salutatio in fine ad Petrum adaptata fuit.

laudes attingit, universalis suffragio electum significat, et litteras a Petro et a ceteris episcopis postulans instat, ut in posterum canonum custodiam sedulo tuendam velint.

Dilecto Fratri Petro Agapetus.

Omnes Episcopi irreprehensibilis desiderantur.

Voluissemus quidem, fratres dilecti¹, propter coniunctionem nostrae charitatis, omnes Domini sacerdos, iuxta apostolicam traditionem, irreprehensibilis inventisse², et neminem aut per gratiam, aut per metum ab ecclesiasticis canonibus declinare. Sed quoniam multa multoties subsequuntur, quae poenitendum parere possunt, et Dei misericordia delicta peccatorum vincit, et ideo differtur poena, ut reformatio³ locum invenire possit; monere necessarium iudicavimus, et ut assumpta de cetero imprevaricata custodiatur. Oportebat enim vestram charitatem, memorem paternarum traditionum, neminem permettere prohibita facere: sed si quis audax appareret, tota virtute resistere. Cum itaque pervenimus

Siquis autem
recte docili-
net, caeteri re-
sistant.

ad comitatum serenissimi nostri⁴ imperatoris filii nostri, invenimus sedem Constantinopolitanae Ecclesiae, contra omnem canonum honestatem, ab Anthimeo Ecclesiae Trapezuntiorum⁵ episcopo inconvenienter usurpatam, cuius animam non solum secundum istam partem, sed, quod maius est, in confessione verae fidei a perditione reducere desideravimus: sed Entychis errori insistens ad viam veritatis venire⁶ contempserit. Unde, cum⁷ ipsius in fide poenitentiam isto modo expectemus⁸, neque catholicis, neque sacro nomine dignum esse⁹ sententiavimus¹⁰, donec omnia a Patribus tradita, per quae verae¹¹ religionis fides et disciplina custoditur¹², secundum congruentem satisfactionem suscipiat. Ceteros vero similis¹³ contumaciae ipsius et¹⁴ sententiā Apostolicae Sedis condemnatos similiter charitas vestra aversetur¹⁵, quorum ipse seipsum participem fecit¹⁶. Constantinopolitanae vero sedis iniuriam¹⁷, apostolica auctoritate adiuvante, et adiutorio fidelissimorum imperatorum emendabimus¹⁸. Et modum quendam¹⁹

Dicit CP. se-
dem ad Anthimeo
usurpatam.

Qui neque ca-
tholico, neque
sacro nomine
dignum est.

In iuriam CP.
sed illatim aga-
petus Ap. aucto-
ritate emendat.

15 Cont. Const. mss. defent et.

16 Carafa et Baron. advertat; f. minus apte ad graec. text. ἀποτραπέτω. Cont. Const. mss. nobiscum II.

17 Reg. Paris. a quorum ipse scipsum communione seum. rit; iuxta graec. τὸν ἄντες ταύτην ἀπέτρεψαν; at aliud orat. contextus requirit: fortasse μάτροις pro ἀπέτρεψαν in gr. legendum, iuxta n. lect.

18 Cont. Const. mss. iuxta graec. βοηθῶντος τοῦ θεοῦ add. auxiliante Deo. Integrum locum iuxta gr. sic intelligas: «CP. S. iniuriam apostolica auctoritate (Deo adiuvante) et adiutorio fideliss. imp. emendabimus».

19 Id. ib. emendavimus ad graec. διαρθρώσαμεν.

20 Baron. et Caraf. et supra modum quidem; graec. hab. καὶ τρίτην τυχὴν τεθνεάσαμεν: idest: et quodam modo admirati sumus. Aplius igitur ad sensum Baronius: et supra modum quidem admirati sumus, quam n. lecto.

1 Omnes episc. orientales alloquitur Agapetus.

2 Iuxta I Timoth. iii, 2.

3 Labb. ad marg. emendatio; f. concinnius ad graec. διεργωσις.

4 Recte Baron. expung. et.

5 Baron. et Caraf. expungg. nostri contra graec. lect., quae hab. τοῦ γαλαντάτου ἡμῶν πατρός.

6 «Trapezundarum». Iid.

7 Id. redire; iuxta graec. lect. quae apud Mansi et Labb. et in Reg. Paris. ἀποτραπέτην habet.

8 Ille graec. addit. κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἀγάπην secundum apostolicam charitatem.

9 Reg. Paris. expectassemus; graec. habet ἵναδον ἀπαλλάξῃ.

10 Graec. add. εἰ τῷ μεταβολῇ interim.

11 Gr. hab. ὑπέζηρεν sententiām.

12 Cont. Const. mss. vere, iuxta gr. διεργᾶς.

13 Caraf. interiūcit et, quod Cont. Const. mss. graec. adhaerens recte expungit.

14 Baron. leg. similes: gr. ap. Labb. hab. adv. ἀποτρεψαν.

*Interim Petri
Hieronimi suorum
coeternorum si-
brium de hac
re consensum
que reprehendit.*

admirari sumas, quod istud opus, ita
aperte contrarium decretis Patrum, vestra
fraternitas non solum ad notitiam no-
stram adducere neglexit, sed et reprehendi-
sibili consensu confirmavit¹. Sed regra-
tiamur² Deo, cuius spiritu mala ad me-
lius ut plurimum vertuntur, et parvae
transgressiones ad utilitatem et occasio-
nem magni fuerint³ gaudii. Hoc autem
pro excitanda⁴ vestrae conspiritualitatis⁵

*Mennam An-
thiūm subroga-
tum fuisse signifi-
cata,*

laetitia significo, quod Mennam fratrem
et coepiscopum nostrum, virum multis
laudum modis ornatum, praedicta Constantiopolitana Ecclesia episcopum suscepit: cui licet praeter ceteros serenissimorum imperatorum electio arriserit, similiter tamen⁶ et totius cleri ac populi consensus accessit, ut⁷ a singulis eligi
crederetur. Etenim alicui neque scientia,
neque vita fuit ignotus, sed et fidei integritate, et sacrarum scripturarum studio,
atque etiam piae administrationis officio
sic praedicta⁸ viri opinio resplenduit, ut
ipsi tardius venire⁹ videretur, quo dignus

*Cuius laudes
enarrat.*

1 Sane notatu dignum quanto Apostolicae
auctoritatis robore Orientales episcopos Pontifex
alloquitur.

2 Baron. cum Cont. Const. *gratias agimus.*

3 Gr. γένονται h. e. fuit vel evadunt.

4 Caraf. cum Baron. *excitando; et mox laetiam.*

5 Reg. Paris. et Cont. Const. mss. *unanimi-
tatis.* Gr. ἀριστεράς.

6 Reg. Paris. ad graec. ὅμως τοσαῦτη *similiter
tantus.* Labb. leg. gr. ὅμως τοσαῦτη h. e. *tamen
tantus.*

7 Ead. et Caraf. interponunt *et iuxta gr. ubi
habetur κατ.*

8 *Praedicta viri opinio* legg. nostrae lat.
edit. Baron. et Labb., at legend. *praedicti viri
opinio*, ut patet ex gr. τοῦ προλεχθέντος ἀνδρὸς ή
δέξια.

9 Cont. Const. mss. ad graec. παραγεγόντα
corrig. *venisse;* melius dices; *advenisse.* Sen-
sus est: tanta erat praedicti viri virtus et opinio,
ut videretur tardius, quam oportebat, ipsi ad-
venisse (scilicet collatum fuisse) honorem, quo
dignatus nunc fuit.

habitum erat¹⁰. Et hoc dignitati suee addi-
tum esse credimus¹¹, quod a temporibus

Petri apostoli, nullum alium unquam O-
rientalis Ecclesia suscepit episcopum in-
nibus nostrae Sedis ordinatum. Et forsitan

vel ad demonstrationem laudis ipsius, vel
ad destructionem inimicorum instans¹² res

tanta pervenit, ut illis ipse similis esse vi-
deatur, quos in his quandoque partibus¹³
ipsius apostolorum primi electio ordinavit.

Commune itaque gaudium, fratres, pia
exultatione suscipite, et quantum vos apo-
stolicae Sedis nostrae iudicium compre-
batis, consueta prescriptione significate¹⁴,

habentes duplicum exultationis causam,
et quod mala sine mora corrigitur, et
quod¹⁵ pro his optata subsecuta fuerint;
de cetero praeccaventes, ne rursus cano-
nicis sanctionibus quid contrarium per
vos (quod non credo) fiat, vestro acce-
dente consensu¹⁶; quandoquidem¹⁷ sicut
error eius, qui semel peccavit, venia
dignus est¹⁸, sic frequens trasgressio mo-
lum austeritatis depositum¹⁹.

Mennas nota-
tur ut primus in ecclae-
siae Episcopus
qui post S. Petri
tempora fuit et
sede Apost. or-
dinatus;

Et virtutibus
similiis illi qui a
B. Petro ordi-
nati fuerant.

Responsoria
literas exposici.

No iterum vi-
lentur canones;

Nam semel
peccare veniam
obtinet, iterare
peccata poenam
expulsat.

10 Caraf. et Baron. delent *habitum.*

11 Sic graec. πατέρους προστέθηκα. Baron. et
Caraf. legg. addere credimus veluti si gr. haber.
πατέρους προστέθηκα.

12 Reg. Paris. ad repellendos inimicorum
insultus; graec. εἰς κατάλοιπα τῶν λεπρῶν τῆς Ἰερά-
πολεως ad destructionem inimicorum intentionis
scilicet pugnacis contentionis.

13 Ap. Caraf. leg. *patribus err.*, ut patet, typ.

14 Perperam Baron. leg. *significante.*

15 Baron. et Caraf. iuxta graec. καὶ ἐντὸς τούτων
expungit *quod.*

16 Restitue et grec. lect. οὐ διετίχει στρατευτὴν
συντάκτει aul vestro consensu firmetur.

17 Baron. et Caraf. cumque; minus apte ut
patet. Gr. habet ἐπειδή.

18 Concinnius ad gr. « quandoquidem sicut
semel peccare error est venia dignus, sic fre-
quentis transgressio etc.» ἐπειδή καθήπτει συγγράμμη
ζέτα λοτίνη ή πλάνη τοῦ ἀπαξ άμαρτίνειν, δύνατος ή συγχ
παρέβασις κ. τ. λ.

19 Epist. robur apostolicum iterum, iterum-
que perpende.

Deus in bona convalescentia te custodiatur¹, frater honorandissime.

Dat. ² aun. 536.

EPISTOLA VII³.

Iustini de catholica fide sollicitudinem laudans, eius litteras circa Verbi incarnationem a Ioanne II iam probatas, quarum textum resert, auctoritate sua roborat, Cyrumque eiusque asseclas, et quemvis alium, qui fidei catholicae in illis litteris expositae contradicat, anathemate percellit.

Agapetus Episcopus Iustiniano Augusto.

Iustiniani de cath. fide solli-
citudo laudatur.

Eo beatius
fore imperio
quo minus religi-
augmentum.

Gratulamur⁴, venerabilis imperator, quod tanto catholicae fidei ardore succederis, ut omnibus piissimae vitae vestrae temporibus piam sollicitudinem circa servandam augendamque ecclesiarum⁵ concordiam clementer exhibeas⁶, et unam fidem, siveque per omnia firmate consimilem, omnibus populis christianis cupias praedicari. Nec mirum in eiusmodi clementiam vestram placita Deo cogitatione persistere, cum non aliud imperii vestri beatior sit proiectus, quam

1 Baron. iuxta graec. *incolumem te custodial*, et mox *venerandissime*.

2 Data fuit Constantiopolis, dum ibi ageret Agapetus, ut patet ex ipso epist. initio (v. sup. pag. 517) et ex Baron. ad ann. 536 n. xv et seqq.

3 Ex Labb. *Council. collect. tom. v. col. 937*; et apud Baron. ad ann. 535 n. xxxi; tom. ap. Caraf. tom. i, pag. 592.

4 Labb. habet *ecclesiam* err. typ.

5 Cod. 4961 *adhucbas*.

6 Ps. cxlv, 2.

7 Gt. cod. *etcuin*, et mox *decessorem*.

8 Baron. hab. *laici* in te^{xtu}. At vero ipse ad marg. corrigit *laici*, et iterum *laici* legit paulo post, quem hunc epist. locum citat et laudat in narrationis decursu.

religionis augmentum. Quapropter libenti hoc et prophetica voce cantabo: *Repletum est gaudio os nostrum, et lingua nostra exultatione*⁷, quod florentissimum principatum vestrum divinis quotidie inspicimus beneficiis adornari. Cupis enim⁸, venerabilis imperator, ut tuae pictatis epistolam de fidei vestrae expositione, nuper ad beatae memoriae praedecessorem nostrum Ioannem, Romanae Sedis Antistitem, per Hypatium atque Demetrium episcopos destinatam, et a praefato praesule roboratam, nostra quoque auctoritate firmemus. Laudamus, amplectimur: non quia laicus⁹ auctoritatem praedicationis admittimus, sed quia studium fidei vestrae Patrum nostrorum regulis conveniens confirmamus atque roboramus¹⁰.

Per quod iam¹¹ et unitas provenit Ecclesia, et reliqua catholicae membra Ecclesiae ad eius compaginem christianitatis constantia redditura confidimus. Cuius professionis vel epistolae vestrae tenorem inferius annexentes, studium, quod circa Deum integre geritis, nostra auctoritate firmamus, praedicantes huiusmodi fidem omnibus¹² Patrum nostrorum regulis convenire, et apostolicae Sedis concordare dogmatibus: constituentes, ut si quis nosstrae catholicae fidei contraire tentaverit,

Iustiniani epi-
stola de fide a
Ioanne II iam
probata ite-
ram ipse con-
firmat.

Altamen
laicus non com-
petit fidei ma-
gisterium, sed
studium.

Confirmata
illa ep. quia Se-
dis Apostoli et
PP. regulis con-
sena.

9 Iure Baron. banc epist. periodum summis laudibus extollit: «Sententia in dicta epist. R. Pont. digna nunquam e memoria dilabatur; ita nimur recipere Cath. Eccl. ipsamque Ap. S. imperatorum leges atque sanctitatem rebus ad ecclesiam pertinentibus, quatenus ea sunt sacris canonibus consentientia, non ut laici hominibus docere in Ecclesia praesumentis: *Firmamus* (inquit Pont.), *laudamus, amplectimur, non quia laicus auctoritatem praedicationis admissimus, sed quia fidei vestrae studium Patrum nostrorum regulis conveniens confirmamus atque roboramus*».

10 *Iam* in cit. cod. deest.

11 «Omnium» Baron.; at Caraf. et Labb. n. lect. adhaerent.

Poenae in
contradicentes.

quam pro submovenda haereticorum suspicione paternis regulis consonantem¹ praesenti definitione firmans, sanctae communionis² efficiatur extraneus. Unde et Cyrum, eiusque sequaces³, iam ante pro hac insania ab Ecclesiae catholicae communione suspensos, et in sua hactenus perfidia permanentes, nisi sub satisfactione canonica doctrinam apostolicam fuerint consecuti, nullatenus patimur eos sacrae communioni restitu: sed etiam ut haereticos anathemati subiiciamus, ut qui⁴ nostris constitutionibus parere contempserit, ecclesiasticum statum puritanique non maculet.

Textus autem epistolae hic est⁵:

*Ad Iustiniani
epistolam con-
firmandam hu-
ius textus in-
sortur.*

« In nomine Domini nostri Iesu Christi Dei, Imperator⁶ Caesar Flavius Iustinianus, Alemannicus⁷, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandali-
cus, Africanus, Pius, Felix, Incilius, Victor ac Triumphantor semper Augustus, Agapeto sanctissimo⁸ Archiepiscopo alnacae urbis Romae et Patriarchae.

*Contentiones
de fide obortas
Iustinianus in-
muni, et suum de
iis edictum.*

« Ante tempus in hac regia urbe nostra quoruundam de causa fidei extitit morbosa contentio: quam nos congrue respondeentes interposito edicto⁹ repressimus. Et quia studii nostri est emergentes

Huiusmodi causas ad Apostolicae Sedis

¹ Baron. *consentaneam.*

² Male n. cod. et Caraf. *sancta communione.*

³ Neunpe Acoemetas qui, contra S. A. definitionem, negabant Christum unum esse ex Trinitate, proindeque B. Virg. Mariam vere esse Deiparam. Vid. Pag. ad ann. 535, u. vii.

⁴ Cod. n. *ut si quis.*

⁵ Ex cit. *Concil. Collect. col. 936;* Caraf. hoc loco; Baron, ibid. n. xxx.

⁶ « *Caesar* » deest in Baron.

⁷ « *Alamannicus* ». Cont. Const. miss. cum praef. cod.

vestrae referre iudicium, eiusdem fidei, quam sequendam duximus, tenorem epistolae nostrae insertum¹⁰ ad beatae memoriae praedecessorem vestrum Ioannem per Hypatium et Demetrium venerabilis episcopos missa legatione direximus. Quam pro integritate fidei memoratus praedecessor vester libenti gratulatione suscipiens, suo ac totius Ecclesiae Romanae firmavit assensu. Cuins epistolae nostrae tenor huiusmodi est: *Victor Iustinianus, Pius, etc. ... Reddentes honorem, Apostolicae Sedi, etc.*¹¹

« Quamobrem petimus Sanctitatem restrain, ut memoratam epistolam vestra auctoritate firmetis, et Cyrum, vel sequaces eius¹² a communione habeatis alienos, donec statutis Sanctitatis vestrae obtemperent. *Exemplar subscriptionis:* Divinitas te servet per multos annos, sancte, ac religiosissime Pater.

Dat. prid. id. Mart. Belisario v. c. consule¹³ ».

Dat. die 14 Mart. ann. 535.

Hucusque epistola Iustiniani.

Huic igitur, ut praedictum est, confessioni, et huic fidei quisquis contradicere praesumpserit, a catholica communione se noverit alienum.

Datum xv kalendas Aprilis Constanti-

An. C. 535
causas ad S. Ap.
referre studeat.

Ideo epistolam
de fide ad Ioann.
Pont. iam dire-
xerat.

Sua epistola
tenorem hic iter-
um inserit Im-
perator.

El eam rogal-
iterum confir-
maria.

*Epistola Aga-
peti conclusio.*

⁸ Id. interiicit ac beatissimo.

⁹ Hoc edictum vide apud Baron. anno 533, n. vii seqq.

¹⁰ Haec vox *insertum* deest in Baron., err. ut videt., typogr.

¹¹ Quam vid. pag. 490 b. vol. et apud Baron. ann. 533 n. xii.

¹² « *Vel similes eius* ». Cont. Const. miss.

¹³ Cont. Const. cum n. cod. *post consulatum Belis. vir. cl. cons. i. e. ann. 536;* quod et nos dicimus paulo post cum Pag. et Jaffé ad finem epist. Agapeti pag. seq. not. 1.

nopolii Flavio Belisario viro clarissimo
consule¹.

Dat. die 18 Mart. ann. 535 (*corrige: 536*).

EPISTOLA VIII².

Anthimi perfidiam deplorans impie asserentis Dominum Iesum Christum unius esse naturae, ostendit Verbi, et carnis unam esse personam, in qua indivisa quidem, sed diversae actiones succidunt.

Agapetus Anthimo Episcopo salutem.

Multo gaudio³ essem repletus, si te talem, circa Ecclesiae pacem et glorio-sissimi imperatoris atque populi doctrinam, reperisse, qualem te in primordio esse audiui. Sed nunc, quia⁴ didicimus a reverendissimis fratribus, te contra statuta Patrum, imperatorem, et reliquos populos docere, ita ut negata humanae⁵ carnis atque animae veritate, tantum⁶ Dominum nostrum Iesum Christum unius asseras⁷ esse naturae, tanquam Verbi

Anthimi er-
ores asserentes
Christum unius
esse naturae.

1 Id. *post consulatum Belis. v. c. consul.* i. e. ann. Christi 536. — Pag. ad ann. 535, n. vi, et Jaff. *hanc not. chronolog. laudant et sequuntur.*

2 Ex Labb. *Concil. Collect. tom. v. col. 943;* et apud Caraf. pag. 584; eamque innuit Baron. ann. 535 n. LXXXVIII. Spuriam esse hanc epist. ex eo evincitur, quod et nota chronol. falsitatem arguat, et rerum gestar. expositiō veritati opponatur. Heic enim Anthimus velut Euthy- haeresis sectator reprehenditur, quem is, quid sentiret, studiose simularit, nec prius sese haereticum ostenderit, quam Agapetus CP. perveriens illum perversae simulationis convicit. Potius igitur Mercatori tribuenda, qui eam e Leonis ep. ad Leonem Augustum (quae est cxx in hac n. Append. pag. 470 et seqq. h. vol.) et alius Augustini testimoniis identem immutatis confinxit, nihilque e suo addidit, si consilarem not., et exordium excipias ad Hormisd. ep. imitationem confectum. E Cont. Const. mss. Vide autem, si lubet, Binium, Baron. ipsumque Labb. ad marg.

deitas ipsa se in carnem animamque verterit, et⁸ tanquam concipi ac nasci, nutritri et crescere, crucifigi ac mori, sepeliri ac resurgere, et⁹ ascendere in caelum, sedere ad dexteram Patris, venire ad iudicandos vivos et mortuos, divinac tantum voluntatis fuerit, quae nihil horum in se sine carnis recipit veritatem: quae¹⁰ natura unita naturae Patris, natura est Spiritus Sancti, simulque impossibilis, simulque incommutabilis, semper interae Trinitatis indivisa unitas, et unius voluntatis aequalitas. Unde si aliquis malae voluntatis homo, aut infidelis quisque desciscit¹¹, ne convincatur deitatem passibilem sentire, atque mortalem, et tamen Verbi incarnati, id est, Verbi et carnis¹² unam ausus fuerit¹³ pronuntiare naturam; manifeste in apertam et Deo odibilem transit insaniam, qui mediatorem Dei et hominum, hominem Iesum Christum, simulatorie credit omnia egisse, nec verum in ipso corpus, sed phantasticam eius corporis speciem, oculis apparuisse cernentium. Quae impietatis mendacia quoniam olim fides catholica detestatur,

Euthychia-
mus vel deita-
tem passibilem,
vel corpus Chri-
sti simulatorum
detestadmittere.

3 « Hormisd. ep. LXXX » sic Labb. ad marg. At in illa Hormisdæ epistola, quae est vi in *Bullar. tom. i h. n. edit.*, praeter aliquam phrasim, nil simile occurrit.

4 « Sed quia nunc » cod. Vat. 1344.

5 « S. Leo ep. xcvi ». Ita Labb. ad marg. Sed haec vide in cit. epist. cxx h. n. Append. pag. 471 h. vol.

6 In cit. epist. Leon. legitur *totum*.

7 Ita et cod. n. 1340; Cont. Const. mss. cum cit. cod. 1344 *assercres*.

8 Sic et nn. codd.; at Cont. Const. mss. ex-pung. et. In cit. ep. Leon. deest *tanquam*.

9 Id. Cont. Const. cum eodem cod. delet et; at legitur in cit. ep. Leonis.

10 Id. Cont. Const. cum cod. 1344 corrig. *quo-niam*; cod. 1340 n. lect. adhaeret. In cit. epist. Leonis legitur: « Quoniam natura Unigeniti na-tura est Patris, natura est Sp. S. ».

11 Locus mendosus est: vide cit. Leon. epist.

12 Cod. 1340 *Verbi carnis*.

13 Cod. 1344 *ausus fuit*.

et talia¹ assertionum sacrilegia concordibus per totum mundum beatorum Patrum dudum sunt damnata sententiis; non dubium est, eam nos fidem praedicare atque defendere, quam sancti apostoli docuerunt, et hactenus eorum, suorumque successorum sequens sancta haec Romana et Apostolica Ecclesia doctrinam tenuit ac tenet, docuit et docet. Si quidam enim ita sunt obcoecati, et a lumine alieni, ut Verbi Dei a tempore incarnationis² denegent veritatem; ostendant, in quo sibi Christianum nomen usurpent, et cum evangelio veritatis ratione concordent, si per Virginis partum aut caro sine deitate, aut deitas est orta sine carne. Sicut enim negari non potest (evangelista dicente) quod *Verbum caro factum est, et habitat in nobis*³, ita negari non potest (beato Apostolo Paulo praedicante) quod *Dens erat in Christo mundum reconcilians sibi*⁴. Quae autem reconciliatio esse posset, qua humano generi reprobatur Deus, si hominis causam mediator Dei et hominum non susciperet? Qua vero ratione veritatem mediatoris implet⁵, nisi quia qui in forma Dei aequalis est Patri, in forma servi particeps esset et nostri; ut mortis vinculum, unius praevaricatione contractum, unius morte, qui solus morti nihil debuit, solveretur? Effusio enim iusti

Sanguinis
Christi pretium.

1 Cont. Const. mss. corrig. *taliū*.

2 « Verbo Dei... humanae carnis denegent...»
Cit. ep.

3 Ioann. i, 14.

4 II Cor. v, 19, ubi legit.: *Quoniam quidem Deus erat in Christo*

5 Ita et cod. 1340; sed Cont. Const. mss. rect. corrig. *impleret*, ut in cit. ep. Leonis.

6 Id. *nulla diaboli vincula retinerent.*

7 Rom. v, 20, in quo legit.: *ubi abundavit delictum, superabundavit gratia.*

(sicut Apostolus ait): *Ubi abundavit peccatum, superabundavit et gratia*⁶. Et cum sub peccati praecordio nati potestatem acceperint ad iustitiam renascendi, validius factum est donum libertatis quam debitum servitutis. Quam itaque sibi in huius sacramenti praesidio spem relinquunt, qui in Salvatore nostro negant humani corporis veritatem? Dicant quo sacrificio reconciliati,⁷ quo sanguine sunt redempti? Quis est (ut Apostolus ait) qui *tradidit semet ipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis*⁸? Aut quod¹⁰ unquam sacrificium fuit sacratius, quam quod verus et aeternus pontifex altari crucis per immolationem suae carnis imposuit? *In conspectu Domini pretiosa mors instorum fuit*¹¹: nullius tamen insontis occisi redemptio fuit mundi. Acceperunt iusti, non dederunt coronas. De fortitudine fidelium exempla nata sunt patientiae, non dona iustitiae. Singulares quippe in singulis mortes fuerunt, nec alterius quisquam debitum suo fine persolvit; cum Filius hominis¹² unus solus Dominus noster Jesus Christus, qui vere agnus erae immaculatus, extiterit, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes sepulti, omnes sunt etiam suscitati. De quibus ipse dicebat: *Cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum*¹³. Fides etenim iustificans impios, et creans iustos, ad humilitatis¹⁴ retracta participium, in illo acquirit salutem in quo solo homo se invenit innocentem, liberum habens

Per ipsum tan-
tummodo mundi
redemptio facta
est.

8 Cont. Const. mss. hic add. dicant.

9 Ephes. v, 2.

10 Cod. 1340 expung. *quod.*

11 luxta Ps. cxv, 15 *Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius.*

12 « *Cum inter filios hominum unus solus etc.* » Cit. ep.

13 Ioann. xi, 32, ubi ait: *Et si exaltatus fuero*

14 Optim. corrig. Cont. Const. mss. *humani-*

tatis iuxta cod. 1340.

per gratiam Dei de eius potentia gloriari, qui contra hostem humani generis in carnis nostrae humilitate congressus, his victoriam suam tribuit, in quorum corpore triumphavit. Licit ergo in uno Domino¹ Iesu Christo, vero Dei atque hominis filio, Verbi et carnis sua persona sit² quae inseparabiliter atque indivise

*In una Verbi
et carnis per-
sona indivisi-
quidem actio-
nes, sed diver-
sae.*

habeat actiones communes; intelligendae tamen sunt ipsorum operum qualitates. Et sic verae fidei contemplatione cernen-dum est, ad quae provehatur humilitas carnis, et ad quae inclinetur altitudo deitatis: quid sit, quod caro sine Verbo non agit; et quid sit quod Verbum sine carne non efficit. Sine Verbi enim potentia nec conceperit virgo, nec pareret; et sine veritate carnis obvoluta pannis infantia non iaceret³: sine Verbi potentia non adorarent Magi puerum stella indice declaratum; sine veritate carnis non inberetur transferri in Aegyptum puer, et ab Herodis persecutione subduci⁴: sine Verbi potentia non diceret vox Patris missa de coelo: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite⁵*; et sine veritate carnis non protestaret Ioannes: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi⁶*: sine Verbi potentia redintegratio non fieret debilium, et vivificatio mortuorum; et sine veritate carnis nec cibo ieuno, nec somnus esset necessarius fatigato: postremo sine Verbi

potentia non se Dominus Patri profite-retur aequalem⁷; et sine veritate carnis non idem diceret Patre se esse minorem⁸: cum catholica fides utrumque suscipiat, utrumque defendat, quae secundum con-fessionem beati Petri apostoli unum Chri-stum, Dei vivi filium, et hominem credit et Verbum. Christus vero Deus noster⁹ ita inter Deum et hominem¹⁰ mediator apparuit, ut in unitate personae copulans utramque naturam, et solita sublimaret insolitus, et insolita solitis temperaret. Quid igitur? Cum Christus sit Deus et homo, loquitur homo, et calumniaris Deo¹¹? Ille in se naturam commendat humanam, tu in illo audes deformare divinam? Gemini ergo est substantia Christi; divina scilicet, quae equalis est Patri; humana vero qua minor est Patre¹². Utrumque autem simul non duo, sed unus¹³ Christus, ne sit quaternitas, non trinitas, Deus. Sicut enim unus est homo in anima ra-tionali et caro¹⁴, sic unus est Christus Deus et homo: ac per hoc Christus Deus anima rationalis et caro, Christus¹⁵ in his omnibus. Christum in singulis confitemur. Deus te convertat in bonum, frater, et rectae fidei normam te in omnibus tenere, et docere concedat. Amen¹⁶.

Data kalendis Maii, Iustiniano IV et Theodato¹⁷ viris clarissimis consulibus.

Dat. die 1 Maii ann.

1 Cod. 1344 add. *nostro*.

2 Id., et Cont. Const. mss. recte *Verbi et carnis una persona sit*, ut in ep. cil. Leon.

3 Iuxta Luc. i, 35 et ii, 12.

4 Iux. Math. ii, 11, 13, 14.

5 Matth. iii, 17; at *ipsum audire* supplet. e Luc. iv, 33; in cod. 1344 deest.

6 Ioann. i, 29, ubi legit.: *peccatum mundi*.

7 Iux. Ioann. x, 30: *Ego et Pater unum sumus*.

8 Sic cod. 1340; concinnius ad text. Ioann. xiv,

28 Cont. Const. mss. cum cod. 1344 legg. *Pa-trem se esse maiorem*, sicut in ep. cit.

9 «S. Aug. ep. CXXXVII, n. 9». Cont. Const. mss.

10 Id. cum cod. 1344 corrig. *homines*.

Cath. fides
deum Christum
credibit utrumque
fuisse et homi-
num et Verbum.

Christos me-
diator apparuit
in unitate per-
sonae copulans
utramque natu-
ram.

Sicut anima
et caro unus ho-
mo, sic Deus et
homo unus est
Christus.

11 «Augustin. tract. 78 in Ioann., n. 2». Id.

12 Cont. Const. mss. cod. 1344 *qua maior est Pater*.

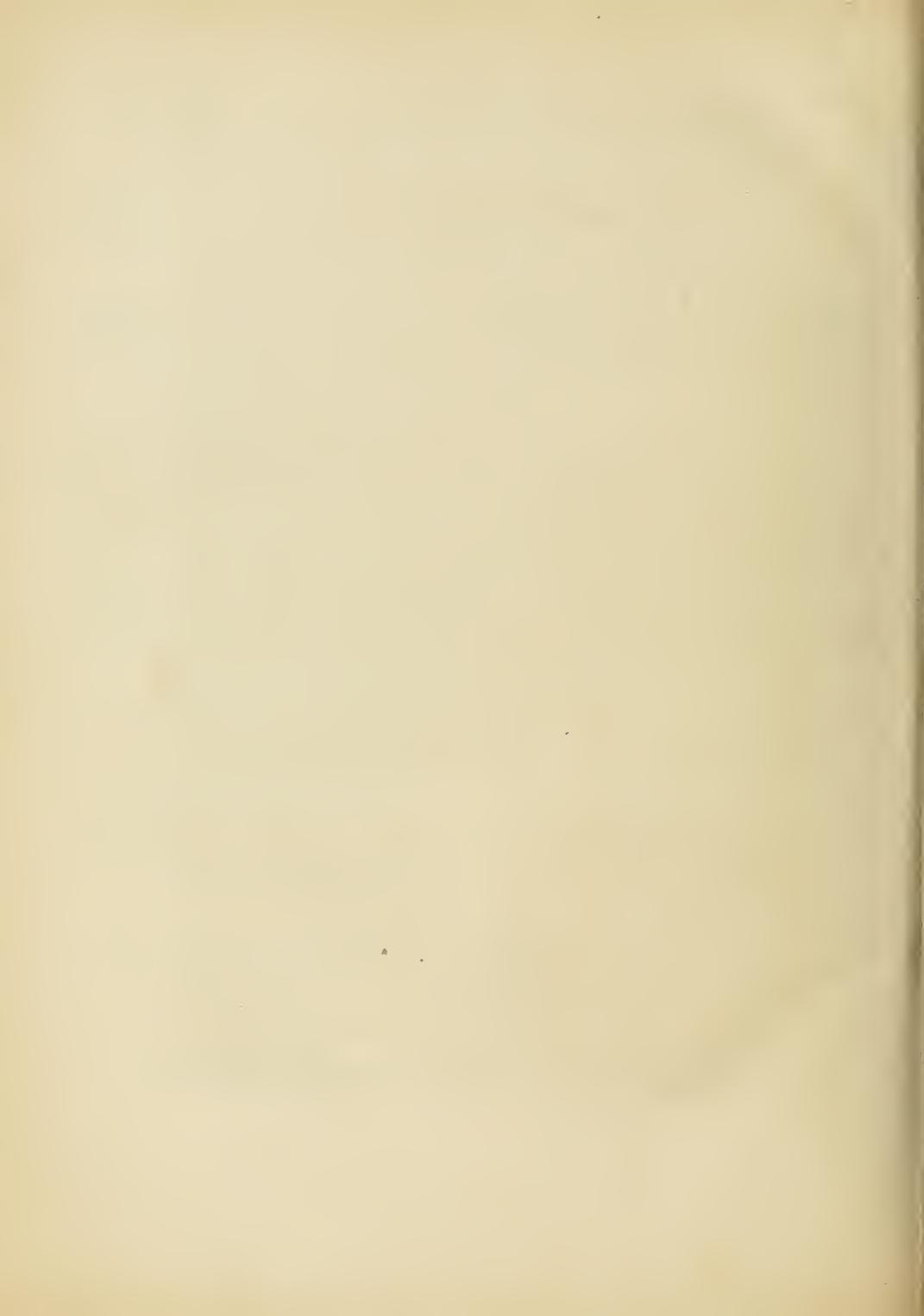
13 Id. cum nn. codd. addit est.

14 Sic et cod. 1340; verum cod. 1344 *in anima rationali et caro*; unde f. Cont. Const. rect. ad context. corrig. *anima rationalis et caro*.

15 *Christum in his omnibus, Christum in sin-gulis confitemur*. Al. cum nn. codd.

16 In cod. 1344 *amen* deest.

17 Sic et nn. codd. «Ann. 534 Iustin. cum Paulin. consulatum gessit, nec fasti ulli Theodati nomen praeferunt». Ex Labb. ad marg. — Jaff. buic ep. nullum ann. adsignat.

S. SILVERIUS¹.

An. C. 536

EPISTOLA I².

Vigilius ambitionem, qua Sedem Apostolicam usurpare nitebatur, detestans, eum ab episcopali honore deiectum anathematis sententia percussit.

Silverius Episcopus Vigilio.

Vigilius ambitio
et crimina no-
tantur.
Multi te transgressionibus irretitum
sacerdotalis iam dudum novit generalitas;
et quia, cruentis humano sanguine ma-
nibus decessoribus nostris pervicacia tua
subripiens, leviticis praesumpseris³ ex-
cubare ministeriis, plerique neverunt
fidelium⁴. Nam quia contra iura canonica

temporibus sanctae memoriae Bonifacii
Papae, ipso vivente, successor eius de-
signari conabar, nisi tibi amplissimi
senatus obviasset iustitia; tunc provi-
dentia pastorali ac pontificali auctoritate
tua execranda iam debuerant auspicia
detruncari⁵. Sed dum parvum vulnus
in te⁶ neglectum est, insanabile acre-
vit apostema; quod, nisi ferro altius ab-
scindatur, fomentorum sentire non po-
test⁷ medicinam; quippe qui, nequissimi
spiritus audaciā ambitionis phrenesim
conciens, in illius apostolici medici,
eui animas ligandi solvendique collata⁸
et concessa potestas est, versaris contu-

An. C. 536

Illi conatus
ad S. A. usur-
pandam tempo-
re Bonifacii;

1 Plures quam duas, easque valde dubiae ge-
nuinitatis, Silverii epistolas, quas prior edidit
Carafa, advenire minime potuimus.

2 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. v, col. 1209;
et ex Caraf. tom. i p. 595; eamque refert etiam
Baron. ann. 539 n. ii, quam dicit datana ex in-
sula Palmaria, ubi Silverius relegatus delinca-
tur, et a concilio quatuor episcoporum qui illuc
ad eum convenerant. Sed hie Baron. hanc ep.
genuinam arbitretur, tamen supposititiam esse e-
styli barbarie, e falsa consul. nota, aliisque ar-
gument. evincit Pag. ad ann. 539. n. iii. — Cont.
Const. mss. Mercatoris tribuit, qui eam ad instar
sententiae Felicis III in Acacium confinxit.

3 Sic et cod. 1340; *praesumpserimus* leg. cod.
n. 1344; sane perperam.

4 « Nullo historicorum testimonio confirman-
tur quae de Vigilio hic narrat Silverius, scilicet
cruentis sanguine manibus leviticum munus
affectasse, et decessoribus suis subrepisse, et se-
natum iustitiā repressum fuisse ». Pag. 1. cit.

5 Cont. Const. ms., cui Labb. ad marg. con-
sentit, ita leg. *tunc providentia pastorali tua*
ex pontificali honore execranda iam debue-
rant auspicia denunciari.

6 Nn. codd. cum Cont. Const. mss. et Caraf.
ac Baron. sic legg.; Labb. ad marg. *ante*.

7 Labb. ad marg. cum Cont. Const. mss. non
potes, nn. tamen codd. cum Caraf. et Baron. re-
fragant.

8 Codd. nn., et Cont. Const. mss. expung. col-
lata et.

^{Iterumque tempore Silve-} meliam, novumque scelus erroris in Apo-
stolicam Sedem ¹ rursus niteris ² indu-
cere, et in morem Simonis, cuius disci-
pulum te ostendis operibus, datâ pecuniâ,
meque repulso, qui, favente Domino,
tribus iam iugiter emensis temporibus ei
praesideo, tempora ³ mea nitaris ⁴ invad-
dere. Habet ⁵ ergo cum his, qui tibi
concentiunt, poenae ⁶ damnationis sen-
tentiam, sublatumque tibi nomen et mu-
nus ministerii sacerdotalis agnosce, San-
cti Spiritus iudicio et apostolica a nobis
auctoritate damnatus. Sic enim decet ⁷
fidem sanctorum Patrum in Ecclesia ser-
vari catholica, ut quod habuit amittat,
qui improbabiliter temeritate, quod non
acepit, assumpserit.

Data octavo kalendas Iulii, principe
Basilio ⁸.

Dat. die 24 Iunii, ann.

Subscriptio. Caelius Silverius Papa urbis Romae ⁹
huic decreto anathematis in Vigilio pervas-
sore ¹⁰ facto ad omnia statuta consensum
praebens subscripsi, pariter et quatuor

episcopi subscripti, id est Terraci-
nensis, Fundanus, Firmanus et Mintur-
nensis ¹¹.

Data ista chartula per Anastasium sub-
diaconum.

EPISTOLA II ¹².

*Charitatem laudans, Amatoris erga se
benevolentiam innuit; eur a Belisario
in exilium sit missus exponit, animi-
que constantiam demonstrans, accusa-
tores, vel testes falsos, inimicos, aut
suspectos in episcopum numquam su-
scipiendo edicit; ad virtutem hortatur.*

Dilectissimo atque amantissimo
Amatori Episcopo ¹³ Silverius.

O quam bona est charitas ¹⁴, quae ab-
sentia per imaginem, praesentia sibi-
met ipsi exhibet per amorem. Divisa tan-
git ¹⁵, confusa ordinat, inaequalia sociat,
imperfecta perficit. Quam recte praedi-

Charitatis lan-
des;

¹ Baron. et Caraf. cum cod. 1344 in Aposto-
lica Sede.

² Cont. Const. mss. cum cod. 1340 nitaris.

³ Sic omnes legg.; an *tura* legend. iudicet
lector.

⁴ Baron. cum cod. 1344 et Labb. ad marg.
niteris.

⁵ Grat. caus. xxiii, q. w, c. 30 paragr. ult.,
quae verba, antequam e vet. mss. Silverio redi-
derentur, Silvestro adscribabantur, ut assertit
Correct. Rom. apud Pith.

⁶ Cod. 1340 poenae, damnationisque; Labb.
ad marg. perpetuae; cod. 1344 nobisc. legit;
Grat. ibid. plenae.

⁷ Id. Caus. xxv, q. u, c. 22, quem Pith. notat
ex Leon. desumptum referri ab Ivon. ep. xx,
pag. 24.

⁸ Al. *Belisario Patricio*. Baronius, animad-
vertens nullum sive Basilii, sive Belisarii con-
sultatum Silverii temporibus convenire, hanc not.
chronolog. adiectam existimat.

⁹ Cod. 1344 urbis aeternae; cod. 1340 n. l.

¹⁰ Baron. et Labb. ad marg. rect. corrigg. in
Vigilium pervasorem.

¹¹ *Melerrensis* vel *Milernensis* Cont. Const.
mss.; codd. nn. *Melerrensis*.

¹² Ex Labb. *Concil. collect.* tom. v, col. 1270;
et ex Caraf. pag. 594. Hanc ep. esse spuriam
omnibus extat indubium, qui eam potius Merca-
tori tribuendam censem. Baronii iudicio indigna
Silverio est, et ita imposturae labi infecta, ut ab
ipsa histor. veritate procul abhorreat». E Cont.
Const. mss. — Labb. titul. praefigit *Ep. Silverii
PP.* nomine confusa ad Amatorem.

¹³ Huius Amatoris Episcopi (quem Baron.
putat fuisse Augustodunensem illum qui hoc tem-
pore floruit sanctitate) epistolam ad Silverium
referunt tum Caraf., tum Baron., tum Labb.; eam-
que genuinam iudicavit Baron. ann. 539 n. v,
sed tamquam suppositiam aut saltem suspectam
habuerunt Pag. et Labb.

¹⁴ Labb. ad marg. «Gregor. ep. L, lib. IV».

¹⁵ *Jungit* cod. Vat. 3791 cum Labb. ad marg.;
Cont. Const. mss. cum cod. Vat. 1344 unit.

cator egregius vinculum perfectionis¹ vocat; quia virtutes quidem ceterae perfectionem generant, sed tamen eas charitas ligat², ut ab amantis mente dissolvi iam nequeant. Hac itaque virtute, frater carissime, plenum te reperio³, dum non

*Qua Amator
Silverium pro-
sequitur.*

*Mala Silverii
enarrantur;*

Quia a Belisario
multitur in ex-
ilium.

solum de me sciscitando et visitando curram habes, sed etiam bonis tuis me fulcere⁴ et sustentare non desinis. Quanta autem mala in me peracta sunt⁵ nec enarrare, nec scribere tibi per omnia possum. Ante omnia vero patricia infesta mihi erat⁶, eo quod non restituebam Anthimum, dudum patriarcham Constantinopolitanum, quem sanctae memoriae Agapetus praedecessor meus suis meritis damnavit. Urgente quoque eius iussione, exierunt quidam falsi testes, dicentes adversum me crimina, quererunt numquam particeps fui. Sed dum multi in eadem accusatione persisterent, timuit Belisarius⁷ patricius noster, et mandavit me ad se venire pacifice pro quibusdam ecclesiasticis dispositionibus in palatum Pincis⁸, et ad primum et secundum velum retinuit omnem clerum et populum, qui mecum veniebat⁹, et nullum permi-

sit introire nisi me solum, et Vigilium diaconem meum¹⁰. Me vero vi retento, et ante praedictam patritiam deducto, miserunt in exilium, in quo modo sustentor pane tribulationis et aqua angustiae¹¹. Ego tamen propterea non dimisi, nec dimitto officium meum; sed cum episcopis, quos congregare potui, eos, qui talia erga me egerunt, anathematizavi¹², et una cum illis apostolica et synodali auctoritate statui, nullum unquam taliter decipiendum, sicut deceptus sum; et si aliquis deinceps ullum unquam episcoporum ita deciperet, anathema manarathia¹³ fieret in conspectu Dei et sanctorum angelorum. Similiter sanctorum Patrum roborantes decreta statuimus (habet saepissime iam statutum fuerit) nec falsos, nec inimicos suspectos accusatores¹⁴ vel testes unquam super episcopos suscipi, eisque nocere nullatenus¹⁵ posse; quia falsam, aut suspectam, aut odiosam vocem, aut funestam, potius interdic¹⁶, quam audiri sanctis Patribus placuit. Summopere¹⁷, carissime, tales cavendi sunt, et avertendi atque reiciendi, si nocentes apparuerint; quia non solum ec-

*Silverii con-
stantia.*

*Falsos testes
vel inimicos su-
spectos non ad-
mittendos con-
tra episcopos.*

¹ Coloss. iii, 14, ubi legitur: *Super omnia autem haec, charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.*

² « *Sed tamen charitas ita eas ligat.* » Cont. Const. mss. cum cod. 1344; *sed tamen eas charitas ita ligat.* cod. 3791.

³ « *Plenum te esse reperio.* » Cont. Const. cum cod. nn. 1344 et 3791.

⁴ *Fulciri.* rect. corrig. cod. 3791.

⁵ Cont. Const. mss. cum nn. codd. *peracta sint.*

⁶ Labb. ad marg. « *iussu Theodorae Augustae.* » Cont. Const. in suis mss. animadvertisit, hic notari Antoninam patriciam Belisarii coniugem, quae vel suā sponte, vel iussu Theod. Augustae Silverio infesta erat.

⁷ C. xxiii, q. iv, c. 30.

⁸ « *Principis.* » Labb. ad marg., et al. edit. cum Cont. Const. mss., et cod. 1344.

⁹ Cod. 3791 *veniebant.*

¹⁰ Cont. Const. mss. cum nn. codd. *diaconum nostrum.*

¹¹ « *I Reg. cap. xxii.* » Caraf. ad marg.; et recte; nam ibid. vers. 27 legitur contra prophetam Michaham haec lata iussu regis Israel sententia: « *Mittite virum istum in carcere, et sustentate eum pane tribulationis et aqua angustiae.* »

¹² Hanc Silverii sententiam, quae a multis saltem suspecta habetur, Bercast. in dubium non revocat.

¹³ Ex I Corinth. xvi, 22.

¹⁴ « *Nec falsos, nec suspectos accusatores.* » Cont. Const. mss. cum cod. 1344 et 3791.

¹⁵ « *Ultatenus.* » Cont. Const. mss. cum cod. 3791.

¹⁶ « *Intercidi.* » Id. cum citt. codd.

¹⁷ « *Quae sequuntur partim ex Leone, partim ex Bonif. Magunt. deprompta.* » Cont. Const. in miss.

clericasticae, sed etiam sacculi leges tales non suscipiunt, sed repellunt. Unde scriptum est: *Os impiorum devorat iniquitatem*¹. Et Dominus per prophetam loquitur, dicens: *Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocente innocenter ages. Cum electo electus eris, et cum perverso pervertérис*². Et Apostolus inquit: *Pervertunt mores bonos colloquia mala*³.

*Mali cavendi,
bonis inhaerendum.*

Idecirco, ut iam praelibatum est, mali semper cavendi⁴, et bonis atque benevolis est inhaerendum, ut periculum desidiae, quantum possumus, devitemus, et ne pestis haec latius divulgetur, severitate, qua possumus, abscondamus; quoniam non temeritas intervenit praesumi-

ptionis, ubi est diligentia pietatis. Agat semper unusquisque vestrum hac informatione, apostolica fultus auctoritate, iuxta vires suas; et fraterna dilectione, ac sancta religione mores proprios conservare, et in communi alterutrum adiuvare et in charitate permanere, et Dei voluntati indesinenter studeat inhaerere, ut simul laudantes Dominum indefessas illi gratias semper agamus. Vale in Christo carissime semper⁵, et praedicta, prout melius poteris, Domino opem ferente, adimplere, et reliquos fratres apostolica auctoritate informare studeto.

Ad virtutem exhortatio.

Data ix kal. Decembbris, Iustiniano V⁶, et Belisario viris clarissimis consulibus.

¹ Prov. xix, 28.

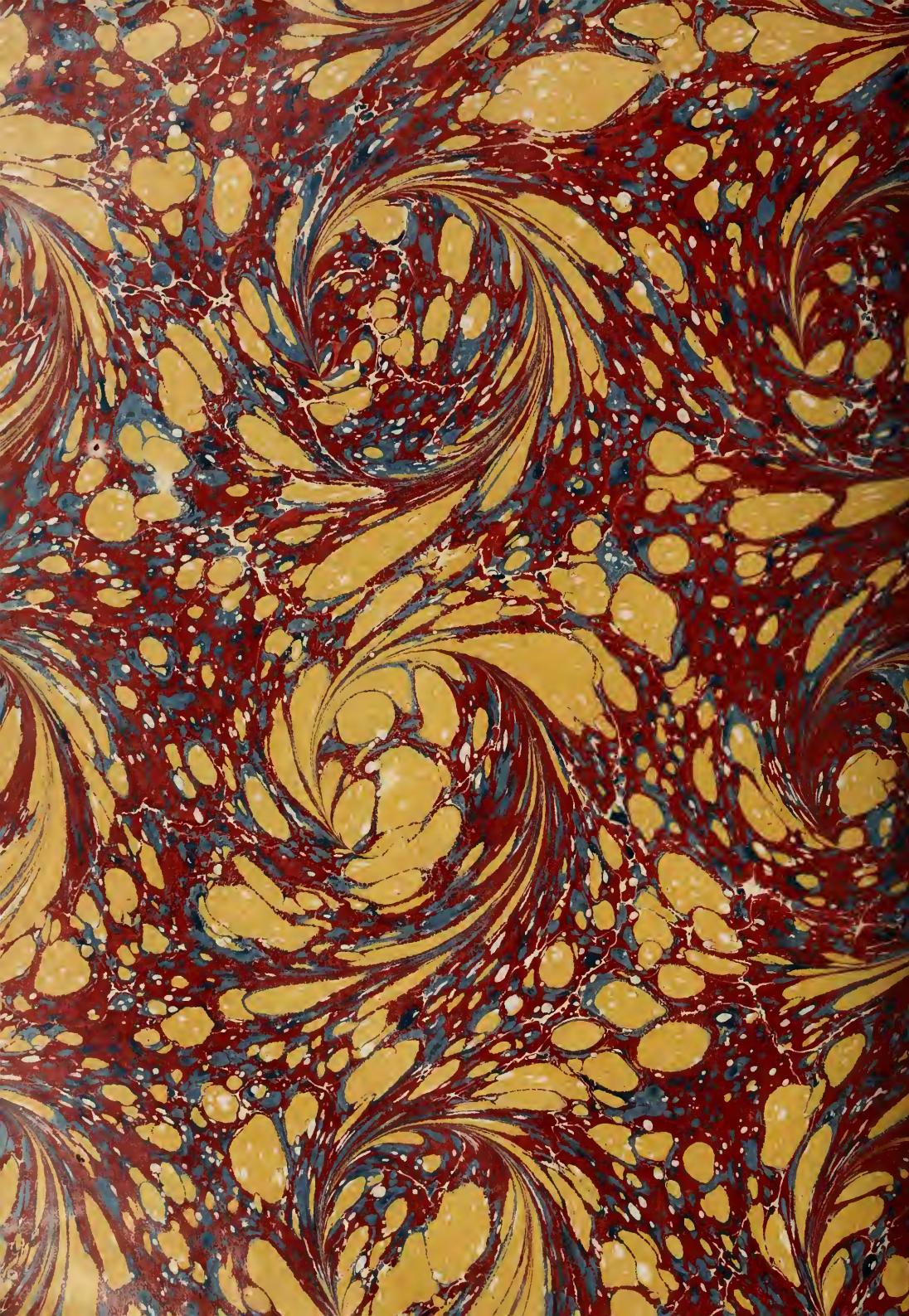
² Psalm. xvii, 26, 27, iuxta quem nn. codd. legg. *innocens eris. Et cum electo*

³ 1 Corinth. xv, 33.

⁴ Cit. cod. 3791 *mali sunt semper cavendi.*

⁵ In nn. codd. *semper* deest.

⁶ In cod. 3791 deest cifra num. V. Haec autem consularis nota falsa est, siquidem Iustinianus numquam quintum consulatum gessit, Belisarius vero, consul creatus ann. 535 quo noudum Petri Sedem Silverius ascenderat, nullum collegam habuit. Vid. Pag. apud Labb. l. c.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BX
850
A37
1857
APPX.1
C.1
ROBA

